
KEN
FOLLETT
BİR
KATEDRALİN
ÖYKÜSÜ

KEN FOLLETT

BİR KATEDRALİN ÖYKÜSÜ

Bir Katedralin Öyküsü / *The Pillars of the Earth*

© *1989,* Ken Follett
Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla
Türkiye'de yayın hakkı:
© *2010, 1997,* İnkılâp Kitabevi
Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Sertifika No: 10614

Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir.

Dizgi, sayfa tasarım M. Pamukçuoğlu - İsmet Sayar
Kapak tasarım Okan Koç
Yayıma hazırlayan Tansel Mumcu

ISBN: 978-975-10-2957-7

10 11 12 13 9 8 7 6 5 4 3 2 1

Gözden geçirilmiş yeni baskı

Baskı
İNKILÂP KİTABEVİ BASKI TESİSLERİ

İNKILÂP

Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sk. No. 8
34196 Yenibosna - İstanbul
Tel : (0212) 496 11 11 (Pbx)
Faks : (0212) 496 11 12
posta@inkilap.com

www.inkilap.com

KEN FOLLETT

BİR KATEDRALİN ÖYKÜSÜ

roman

İngilizceden çeviren
Hilmi Artan

İNKILÂP

Ken Follett

5 Haziran 1949'da Cardiff, Wales'te doğdu. University College London'da felsefe eğitimi aldı. Gerilim ve tarihi roman türünün usta yazarlarından olan Ken Follett'ın romanları, toplamda 100 milyondan fazla sattı. İlk romanı *İğnenin Gözü*'nü yazdığında henüz 27 yaşındaydı. *The Key to Rebecca, Lie Down with Lions, Triple* ve *World Without End* adlı dört kitabıyla da *New York Times*'ın çok satanlar listesinde bir numaraya kadar yükseldi. 1979'da *İğnenin Gözü*'yle *Edgar Allan Poe Ödülünü* alan Ken Follett, ailesiyle birlikte Londra ve Stevenage'da yaşamaktadır. Yazarın yayınevimizden çıkan diğer kitapları: *Beyaz Kaos, Şifre: Freya, Üçüncü İkiz, Kara Para, Yıkılan Servet, İğnenin Gözü, Kartallar, Sıfıra Bir Kala.*

Hilmi Artan

Hilmi Artan, 1924 yılında Adana'da doğdu. AÜDTCF İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenim gördü. Gençlik yıllarında Ankara'da *Yağmur ve Toprak* adlı derginin yazı işleri müdürlüğünü üstlendi ve çeşitli edebiyat dergilerinde şiirleri yayımlandı. 1990 yılından bu yana roman, biyografi vb. türlerde pek çok kitabı Türkçeye kazandırdı.

25 Kasım 1120 gecesi, İngiltere'ye doğru yola çıkan *Beyaz Gemi*, Barfleur açıklarında battı ve mürettebattan sadece bir kişi kurtulabildi. Gemi çok sayıda saygın kişiyi taşımakta olduğu için bu deniz kazası yıllar yılı belleklerden silinmedi. Kralın veliaht oğlundan başka çok sayıda kont ve baron, kralın iki piç oğlu ile kraliyet ailesinden birçok kişi boğuldu. Olay, Kral Henry'yi veliahtsız bıraktığı için tarihsel bir önem taşıyordu. Ve böylece, kralın ölümünün ardından bir anarşi dönemi, bir saltanat kavgası başlamış oldu.

Magna Carta'ya Ek *Domesday Kitabı*

GİRİŞ
1123

İdamı seyre gelen küçük oğlan çocukları erkenden yerlerini aldılar. İlk üç dört tanesi, ayaklarında keçe kumaştan botlar, hayvan ağılını andıran evlerinden çıkıp birlikte yola koyulduklarında ortalık daha ışımamıştı. Kasabanın üzeri, yeni atılmış bir kat boyayı andıran ince bir kar tabakasıyla örtülüydü. Bu kusursuz beyazlığı ilk kirleten, onların ayak izleri oluyordu. Birbiri üzerine abanmış ahşap kulübeler arasındaki donmuş çamurlu sokaklardan geçerek darağacının kurulu olduğu pazar yerine güçlükle gelebildiler.

Oğlan çocukları, büyüklerin değer verdiği her şeye burun kıvırırlar. Güzel olan şeyleri horlar, iyilikleri alaya alırlar. Sakat bir insanla karşılaşmayagörsünler kahkahalar atarak onları yuhalarlar, yaralı bir hayvanı görünce de öldüresiye taşlarlar.

Aldıkları yaralarla övünür ve yara izi taşımaktan büyük bir gurur duyarlar. Yaralanmaya karşı içlerinde özel bir hayranlık vardır. Parmaklarından biri kopmuş bir oğlan çocuğu, onların gözünde kral demektir. Sertlikten yanadırlar. Kan kokusu alınca millerce yolu kat etmeye hazırlanır, idamları da hiç kaçırmazlar.

Oğlanlardan biri gitti, darağacı platformunun oraya işedi. Bir başka oğlan da merdivenlere çıktı, iki elinin başparmaklarını boğazına götürdükten sonra kendini yere attı. Bir yandan da boğulmuş gibi yaparak yüzüne korkunç bir görüntü vermeye çalışıyordu. Ötekiler sevinç çığlığı attığı sırada koşarak pazar yerine gelen iki köpek havlamaya başladı. Küçük bir oğlan dalgın dalgın elmasını yemeye başlamıştı ki, büyük oğlanlardan biri burnuna bir yumruk oturtarak elmayı elinden kaptı. Küçük oğlan öfkesini yatıştırmak için gitti köpeklerden birine iri bir taş fırlattı. Hayvan uluyarak gerisin geri kaçtı. Artık oğlanların yapacakları bir şey kalmamıştı. Büyük kilisenin girişinde kuru bir yere bağdaş kurup oturdular. Bir yandan bir şeyler olsun istiyorlardı.

Meydanı çepeçevre saran, varlıklı tacirlerle zanaatçıların oturduğu sağlam taş ve ahşap evlerin pencere kapaklarının gerisinde mum ışıkları titreşmeye başladı. Mutfakta çalışan hizmetkârlarla onlara yardım eden oğlan çocukları ocakları yakıp sebze çorbası için su ısıtmaya koyulmuşlardı.

Gökyüzünün rengi siyahtan griye dönüştü. Kasaba halkı alçak kapı aralıklarından çıkıp kaba yünden pelerinlerine sarınarak titreye titreye, iki büklüm bir halde evlerine su taşımak üzere ırmağa doğru yürümeye başladılar.

Az sonra, seyis ve yamaklarıyla işçilerden oluşan bir grup genç, kasılarak pazar yerine girdi. Kilisenin girişindeki küçük oğlan çocuklarını sille tokat kovduktan sonra taş kemerlere dayanarak beklemeye koyulan adamlar, bir yandan kaşınıp yerlere tükürürken asılarak ölen insanlar üzerine ahkâm kesmeye başladılar. "Eğer şansı varsa," dedi biri, "yıkılır yıkılmaz boynu kırılır ve hemen ölür, acı da çekmez. Şansı yoksa kıpkırmızı bir halde asılı kalır öyle, boğulup can verinceye kadar sudan çıkmış bir balık gibi ağzını açıp açıp kapar." Bir başkası, "O biçimde ölmek insanın bir millik yol yürümesi kadar vaktini alır," dedi. Bir üçüncüsü, "Daha da beteri var, bir seferinde mahkûmun ölmeden önce boynunun otuz santim uzadığını gördüm," dedi.

Gençlerden uzak durmayı yeğleyen yaşlı kadınlar, pazar yerinin öbür ucunda toplanmışlardı. Adamlar durmadan hem de yüksek sesle büyükanneler için ağızlarına geleni söylüyorlardı. Yaşlı kadınlar, bakmakla yükümlü bebek ya da çocukları olmadığı halde gene de sabahları erken kalkar, ateşi ilk onlar yakar, ocakları onlar temizlerdi. Kendilerine baş diye seçtikleri güçlü kuvvetli Dul Brewster, bir çocuğun çember çevirmesi kadar ustaca bir hareketle bira fıçısını yuvarlayarak onlara katıldı. Daha fıçının ağzını açmaya kalkmadan ellerinde kova ve testileriyle müşteriler çevresinde toplanmaya başladı.

Şerifin adamı, dış mahallelerde kent duvarlarına bitişik evlerde oturanlarla köylülerin içeri girebilmeleri için ana giriş kapısını açtı. Kimileri yumurta, süt ve tereyağı satmaya, kimileri de bira ve ekmek satın almaya gelmişlerdi. Kimileri de pazar yerinde durup idamı beklemeye koyuldu. Herkes durup durup serçe kuşları gibi başını kaldırıyor, kasabanın yukarılarında yer alan ta tepedeki kaleye göz atıyordu. Mutfak bacasından sürekli dumanlar süzülüyordu. Taş zindanın pencerelerinin arkasında zaman zaman parlayan meşalenin ışıkları görünüyordu. Derken, güneş koyu gri bulutların arasından doğarken

ağır ahşap kapılar açıldı ve birkaç kişilik küçük bir grup dışarı çıktı. Önce güzel, yağız bir atın üzerinde şerif, arkasından elleri kolları sımsıkı bağlı mahkûmu taşıyan bir öküz arabası göründü. Arabanın arkasında üç atlı vardı. Gerçi uzaktan yüzleri gözükmüyordu; ama birinin bir şövalye, diğerinin bir rahip, üçüncüsünün bir keşiş olduğu giysilerinden belli oluyordu. Yürüyüş takımı en arkadan gelen iki silahlı adamla tamamlanıyordu.

Bir gün önce kilisenin avlusunda toplanan eyalet mahkemesinde her üçü de hazır bulunmuştu. Rahip, hırsızı suçüstü yakalamış, keşiş manastırına ait gümüş kâseyi hemen tanımış, hırsızın efendisi olan şövalye de kaçak kölesini kolayca teşhis etmiş ve bunun üzerine şerif onu ölüme mahkûm etmişti.

Onlar ağır ağır aşağıya doğru inerken, kasaba halkı darağacının çevresinde toplandı. Kalabalığa eşleriyle birlikte en son katılanlar arasında kasap, fırıncı, iki sepici, iki demirci, bıçakçı, okçu ustası gibi kasabanın önde gelenleri de bulunuyordu.

Kalabalığın havasında bir tuhaflık vardı. Genellikle idamları seyretmekten büyük bir keyif duyarlardı. İdam mahkûmu çoğu kez bir hırsız olurdu; onlar da mal ve varlıklarını güçlükle kazanmış kişiler olarak hırsızlardan nefret ederlerdi. Ne var ki bu hırsız başkaydı. Kim olduğunu, nereden geldiğini bilen yoktu. Bir şeylerini çalmış değildi, sadece yirmi mil uzaklıktaki bir manastırdan çok değerli olduğu için kesinlikle satış şansı bulunmayan pahalı taşlarla bezeli bir kâse çalmıştı. Bu, herhangi birilerini zarara uğratacak yeni bir bıçağın, güzel bir kemerin ya da bir domuz budunun çalınmasına benzemezdi. Bu denli anlamsız bir suç işlemiş olan insandan nefret etmeleri için bir neden yoktu. İdam mahkûmu pazar yerine girerken birkaç kişi onunla eğlenir gibi yaptı, birkaçı ıslıkladı. Ama bunların hiçbiri de içtenlikli şeyler değildi. Mahkûmu büyük bir taşkınlıkla alaya alanlar sadece küçük oğlan çocukları oldu.

Kasaba halkının büyük çoğunluğu duruşmada hazır bulunmadı. Çünkü duruşmalar tatil günleri yapılmazdı, onlar da öteki günler çalışmak zorundaydılar. Bu yüzden hırsızı ilk kez görmüş olacaklardı. Mahkûm, yirmi otuz yaşları arasında bir gençti, hiç sesini çıkarmıyordu. Boyu bosu normaldi, ama rengi bir başkaydı. Cildi, damlardaki karlar kadar beyaz, ürkekçe bakan gözleri biraz şişçe, parlak yeşil renkteydi. Saçları, soyulmuş havuç rengini çağrıştırıyordu. Genç kızlar, adamı biraz çirkin buldular, yaşlı kadınlarsa ona acıdılar, küçük oğlan çocuklarına gelince gülmekten katılıyorlardı.

Şerifinki tanıdık bir yüzdü, ama hırsızın idam cezasını onaylayan öteki üç kişi yabancıydılar. Şövalyenin, sarı saçlı, şişman adamın önemli bir kişi olduğu kolayca anlaşılıyordu, çünkü altında görkemli bir savaş atı vardı. Ancak bir marangozun on yılda kazandığı paralarla satın alınabilecek kadar pahalı bir hayvandı. Ellisini aşkın, ince uzun boylu keşiş oldukça yaşlı sayılırdı. Yaşamı ağır bir yükmüş gibi düşündüğünden olacak, eyerin üzerinde hiç kımıldamadan duruyordu. Aralarında en çarpıcı olanı sivri burunlu, düz siyah saçlı genç rahipti. Siyahlar giyinmiş rahibin atik ve insanı korkutan bir görünümü vardı. Yuvasındaki yavru farelerin bile kokusunu alabilen siyah bir kediden farkı yoktu.

Küçük oğlan çocuklarından biri nişan alarak mahkûmun üzerine tükürdü. Tam isabet kaydeden tükürük, adamın iki gözünün üzerine düştü. Mahkum, köpek gibi hırlayarak bir küfür savurdu ve tüküren çocuğun üzerine yürümek istedi, ama onu arabanın kenarlarına bağlayan ipler buna engel oldu. Mahkûm, soyluların dili olan Normandiyalı Fransızcasıyla konuşunca, olay ilginç bir havaya girdi. Yoksa adam soylu biri miydi? Yoksa çoktandır yurdundan uzak düşmüş biri mi? Kimse bir şey bilmiyordu.

Öküz arabası darağacının altında durdu. Şerifin adamı, elinde ilmik, arabanın üzerine tırmandı. Mahkûm sağa sola çırpınmaya başladı. Oğlan çocuklarının keyiflerine diyecek yoktu; çünkü adam kımıldamadan dursaydı keyifleri kaçardı. El ve ayak bileklerini bağlayan ipler hareket etmesini engelliyordu. İlmiğin daralmasından sakınmak için başını sağa sola oynatıp duruyordu. Bir süre sonra, şerifin iri cüsseli adamı biraz geri çekildi ve ardından mahkûmun midesine bir yumruk indirdi. Adam iki büklüm oldu ve soluğu kesildi. Diğeri ipi adamın boynuna geçirdi ve sıkıca bir düğüm attı. Ardından hemen yere atladı ve ipi iyice gererek öteki ucu darağacının altındaki kancaya bağladı. En can alıcı nokta işte buydu. Mahkûm çırpındıkça ölümü daha da çabuklaşacaktı.

Silahlı adamlar mahkûmun ayaklarındaki ipi çözdüler. Şimdi mahkûm, elleri arkasından bağlı bir halde, arabanın üzerinde tek başına duruyordu. Kalabalıktan çıt çıkmadı.

Bu kritik anda, çoğu kez bir karışıklık olurdu; ya mahkûmun annesi feryat figan bağırmaya başlar ya da karısı son anda bıçağını çektiği gibi kocasını kurtarmak için darağacına doğru koşardı. Bazen de mahkûm kendisini bağışlaması için Tanrı'ya yakarır ya da cellatlarına korkunç küfürler savururdu. Silahlı adamlar darağacı iskelesinin

iki yanında yerlerini almışlar, herhangi bir olaya karşı tetikte hazır bekliyorlardı.

İşte tam o sırada mahkûm şarkı söylemeye başladı.

Pürüzsüz ve tiz bir tenor sesi vardı. Sözcükleri Fransızca'ydı... Ama bu dili anlamayanlar bile şarkının kederli ezgisinden bunun hüzünlü bir ayrılık şarkısı olduğunu kolayca söyleyebilirlerdi.

Avcının tuzağına düşünce tarlakuşu
İşte o anda daha da tatlı öterdi sanki
Dökülen melodiler uçup gider de
Avcının tuzağı kalırdı öylece yerde.

Mahkûm şarkısını söylerken sürekli olarak kalabalığın içinde birine bakıyordu. Baktığı kişinin çevresi yavaş yavaş belirlendikçe, onu herkes rahatlıkla görebiliyordu.

Bu, on beş yaşlarında bir genç kızdı. Herkes dönüp dönüp kıza baktıkça neden daha önce onun farkında olmadıklarına bir anlam veremediler. Kızın koyu kahverengi, sık ve gür, upuzun saçları vardı. Saçlar alnının büyük bir bölümünü kaplıyordu. Dolgun dudaklı, şehvetli bir ağzı ve çok düzgün bir yüzü vardı. Yaşlı kadınlar iyice kalınlaşmış beline, iri göğüslerine bakarak kızın hamile olduğu sonucuna vardılar. Bu adam da karnındaki çocuğun babası olmalıydı. Herkes sadece kızın gözlerine takılmıştı. Kızın kendisi çok güzel olabilirdi, ama insanı ürküten keskin bakışları vardı. Öylesine parlak ve etkileyiciydiler ki yüzüne baktığı kişinin içinden geçenleri rahatlıkla okuyabilirdi. İnsan tüm sırlarını öğreneceği korkusuna kapılarak gözlerini onunkinden kaçırmak isterdi. Üzerindeki giysiler paçavradan farksızdı, yumuşacık yanaklarından süzülen gözyaşlarına engel olamıyordu.

Arabanın sürücüsü şerifin adamına baktı. Adam şerife baktı, başıyla onaylamasını bekliyordu. Yüzü korkunç bir hal alan genç rahip, sabırsız bir hareketle şerifi dirseğiyle dürttü, ama şerif hiç aldırmadı. Hırsız şarkısını tamamlasın istiyordu.

Alacakaranlıkta avcı avını alıp gitti
Tarlakuşunun özgürlüğü bitti
Kuşlar da insanlar da bir gün ölür
Ama şarkılar sonsuza dek yaşayabilir.

Şarkı sona erince, şerif adamına baktı ve başıyla idamın başlamasını ima etti. Adam, "Haydi!" diye bağırarak uzunca bir iple

öküzün böğrüne vurdu. Aynı anda arabacı da kırbacını şaklattı. Öküz ileriye doğru adımını atınca, arabanın üzerinde ayakta duran mahkûm sendeledi. Öküz arabayı biraz daha çekince mahkûm havada asılı kaldı. İşte o zaman ip iyice gerildi ve hırsızın boynu çatırdayarak kırılıverdi.

Birden bir çığlık kopunca herkes dönüp kıza baktı.

Çığlığı atan kız değildi, kızın hemen yanında duran bıçakçının karısıydı. Ama çığlığa neden olan kızın kendisiydi. Çünkü darağacının önünde dizlerinin üzerine çökmüş, kollarını ileriye doğru uzatarak öylece duruyordu. Bu duruş kızın bir şeyi lanetlemeye hazırlandığı anlamına geliyordu. Herkes korku ve endişe içinde bekledi; adaletsizliğe uğramış insanların beddualarının tuttuğunu herkes çok iyi bilirdi. Ayrıca bu idam kararının da adil bir karar olduğu su götürürdü. Küçük oğlan çocukları dehşete kapıldılar.

Genç kız bal rengi gözlerini ipnotize edercesine şövalye, keşiş ve rahip üçlüsüne doğru çevirdi. Sonra ortalığı çınlatan bir sesle en korkunç sözcüklerden oluşan bedduasına başladı: "Lanet olsun size, hastalık ve keder, açlık ve dert yakanızı bırakmasın. Evleriniz yansın, kül olsun. Sizin çocuklarınız da darağaçlarında can versin. Düşmanlarınız mutlu olsun, dert ve acılar içinde kıvranarak yaşlanın da bokunuzla oynayarak can verin..." Genç kız sözlerini bitirirken yanında yerde duran çuvala elini uzattı ve içinden canlı bir horoz çıkardı. Elinde bir bıçak tutuyordu. Tek bir bıçak darbesiyle horozun başını gövdesinden ayırdı.

Kopmuş baştan hâlâ kanlar fışkırmaktayken, horozun başsız gövdesini siyah saçlı rahibin üzerine fırlattı. Horoz yere düştü, kanlar rahip ve iki yanında duran keşişle şövalyenin üzerine doğru fışkırınca her üçü de iğrenerek geri geri çekildiler, ama her üçünün de üzerleri kanlandı. Yüzleri ve giysileri kana bulandı.

Genç kız arkasına döndü ve koşmaya başladı.

Kalabalık açılıp genç kıza yol verdikten sonra gene eski halini aldı. Kısa bir süre bir karışıklıktır gitti. Sonunda şerifin silahlı adamlara gözü takıldı. Kızgın bir sesle kızın peşine düşmelerini söyledi. Adamlar, kadınları, erkekleri ve çocukları itip kakarak kalabalık içinde güçlükle ilerleyebildiler. Genç kız göz açıp kapayıncaya kadar gözden kaybolmuştu bile. Gerçi şerif onu arayıp bulmak kararındaydı, ama bulamayacağını da çok iyi biliyordu.

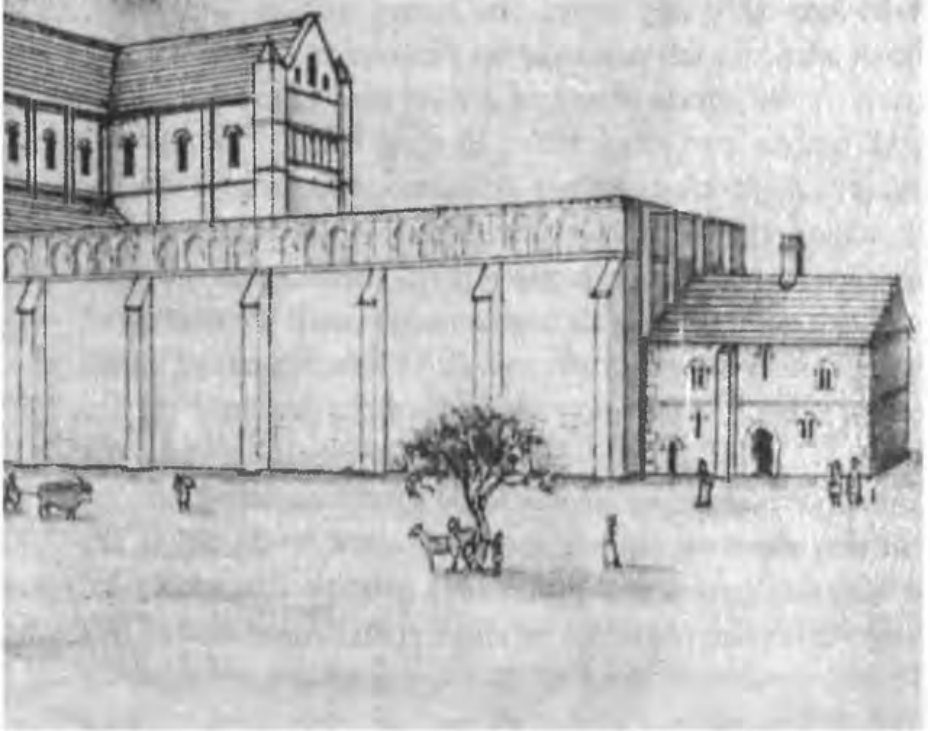
Şerif öfke içinde geriye döndü. Şövalye, keşiş ve rahip kızın kaçtığını görmemişlerdi bile. Bütün dikkatleri darağacındaydı. Şerif de

onlarla birlikte darağacına gözlerini dikti. Hırsız ölmüş, ipin ucunda sallanıp duruyordu. Gencecik yüzü solmuş, çoktan mavimsi bir renk almıştı. Ağır ağır dönen cesedinin altında hâlâ can çekişmekte olan horozun başsız gövdesi yer yer kana bulanmış karın üzerinde çırpınıp durmaktaydı.

BÖLÜM.BİR

1135–1136

1

Geniş bir koyakta, hafifçe yükselen bir yamacın eteklerinde, gürül gürül akan derenin hemen yanında, Tom bir ev inşa ediyordu.

Daha şimdiden üç metreyi bulan duvarlar hızla yükselmekteydi. Tom'un tuttuğu iki duvarcı, güneşin altında hiç durmadan çalışıyordu. Malalarıyla duvar örerlerken ağır taş blokların altında kan ter içinde kalan işçi, onlara güçlükle taş yetiştirebiliyordu. Tom'un oğlu Alfred ise harç karıyordu. Bir de Tom'un hemen yanındaki tezgâhta bir marangoz, elindeki keserle uzun bir gürgen tahtasına biçim vermeye çalışıyordu.

Alfred on dört yaşındaydı; babası gibi o da uzun boyluydu. Tom'un boyu çoğu erkekten bir baş kadar daha uzundu. Alfred, babasından birkaç santim kısaydı, ama daha uzardı. Birbirlerine çok da benziyorlardı. Her ikisinin de parlak kahverengi saçları vardı. Her ikisinin de gözleri mavimtıraktı. Herkes, baba oğulun yakışıklı bir çift oluşturduklarını söylerdi. Aralarındaki tek fark Tom'un kahverengi, kıvırcık sakalına karşılık Alfred'in yüzünde sarı sarı ayva tüyleri olmasıydı. Tom, oğlunun işine daha sıkı sarılmasını istiyordu, çünkü babası gibi usta bir duvarcı olacaksa öğrenmesi gereken daha çok şey vardı. Ama inşaat hesapları karşısında Alfred'in kafası karışıyor, bu konular onu sıkıyordu.

İnşaat tamamlanınca bu ev, yörenin en güzel evi olacaktı. Zemin kat ambar olarak kullanılabilecek, tonozlu tavanıyla yangına karşı daha korunaklı olacaktı. Herkesin birlikte oturup kalkabileceği yukarı kattaki büyük salona dışarıdan bir merdivenle girilip çıkılacaktı. Yüksekte yer alacağı için hem kolay kolay saldırılamayacak hem de kolay savunulacaktı. Salonun duvarında ocaktan çıkacak dumanlar için bir de baca bulunacaktı. Bu, çok önemli bir yenilikti. Tom o güne kadar bacası olan tek bir ev görmüştü. Görünce o kadar çarpılmıştı

ki bir benzerini yapmayı kafasına koymuştu. Evin bir ucunda da büyük salonun tam üzerinde küçük bir yatak odası inşa edilecekti. Bugünlerde kont kızları bunu çok istiyordu. Çünkü büyük salonda, av köpekleriyle hizmetçi kız ve hizmetçi oğlanlarla bir arada uyumak, onlar için büyük bir işkenceydi. Mutfak evin dışında olacaktı. Çünkü eninde sonunda her mutfakta yangın çıkıyordu. Bunu önleyebilmek için de mutfağı evin uzağına yaptırmaktan başka çareleri yoktu.

Tom, evin kapı aralığıyla meşguldü. Kapının iki yanında yükselen taşların sütunu andırabilmesi için onları değirmi biçime sokmak gerekiyordu. Burada oturacak yeni evli soyluların seçkinlikleri belli olmalıydı. Tom, gözü özel olarak hazırlanmış ağaç kalıpta, demir keskiyi eğik biçimde tutarak taşın üzerine yerleştirdi ve büyük bir tahta tokmakla yumuşak yumuşak dokunmaya başladı. Küçük küçük parçacıklar dökülmeye başladıkça taş değirmi bir biçim almaktaydı. Aynı işi bir kez daha yineledi. Sonunda yusyuvarlak oldu işte, hem de katedrallere layık!

Tom, yıllarca önce, Exeter'de bir katedral inşaatında çalışırken başta iş öteki inşaat işlerinden farksız gibi geldiydi ona. Başmimar yaptığı işin standarlara uymadığı yolunda onu uyarınca çok kızmış ve içerlemişti. Çünkü çalışırken sıradan bir duvar ustasına kıyasla işinde çok daha titiz olduğunun bilincindeydi. Ama daha sonra katedral duvarlarının sadece iyi değil, kusursuz olmaları gerektiğini öğrendi. Çünkü katedral Tanrı için inşa ediliyordu. Bina o kadar büyüktü ki duvarlardaki en küçük bir eğiklik, en ufak bir değişiklik yapıyı ölümcül boyutlarda zayıflatabilirdi. Tom'un kızgınlığı geçtikten sonra kendini bu işin büyüsüne kaptırdı. En küçük ayrıntıların bile titizlikle üzerinde durulması sayesinde, böylesi görkemli bir yapının ortaya çıkmış olmasının ne denli olağanüstü ustalıkla gerçekleştiğini öğrenince gözleri iyice açıldı. Exeter'deki mimardan orantının önemi, çeşitli sayıların neleri simgelediği, döner merdivenlerdeki basamakların açılarıyla duvarların ne kalınlıkta olması gerektiğini gösteren büyülü formüller hakkında çok şeyler öğrendi. Bütün bunlar Tom'un gönlünde taht kurdu. Çoğu duvarcının bunları bir türlü öğrenememiş olduklarını görünce de çok şaşırdı.

Tom, başmimarın kusurlarını görmeye başlayınca onun sağ kolu olmuştu. Adam, işinin ustası büyük bir zanaatçıydı ama işleri düzene sokmak yeteneğinden yoksundu. Duvarcılara yetişmek için ne kadar taş gerektiği, demircinin yaptığı aletlerin doğru dürüst şeyler olup olmadığı, harç karıcılar için ne kadar kireç yakılacağı, ne kadar kum

getirileceği, marangoz için ne kadar ağaç kestirileceği, ödemeleri zamanında yapabilmek için katedral bütçesinden ne kadar para temin etmesi gerekeceği gündeme gelince apışıp kalıyordu.

Başmimarın ölümüne dek Exeter'de kalmış olsaydı, inşaatın mimarı Tom olabilirdi. Ne var ki, başmimarın beceriksizliği yüzünden katedralin paraları suyunu çekti ve ustalar kendilerine yeni bir iş bulabilmek için çekip gitmek zorunda kaldılar. Tom'a da, kentin tahkimat duvarlarını onarmak ve düzeltmek üzere Exeter'deki kale muhafızının mimarlığını önerdiler. Böylece geçimini garantiye alan, yaşam boyu sürecek bir işe kavuşmuş olacaktı. Ne var ki, Tom bu öneriyi geri çevirdi; çünkü o yeni bir katedral inşa etmek istiyordu.

Karısı Agnes onun bu kararını hiç anlamamıştı. Oysa çok güzel bir taş evleri olabilirdi. Hizmetçiler, ahır ve uşaklar... Sonra her akşam sofralarında et eksik olmayacaktı. Bu fırsatı geri çevirdiği için Tom'u hiç bağışlamamıştı. Kendini şu katedral inşaatının çekiciliğine kaptırmış olmasını bir türlü anlayamıyordu: Tüm vaktini bu yoğun işlere vermek, birtakım hesaplarla cebelleşmek, duvarların oylumunu kılı kılına saptamak, sonra bitmiş bir inşaatın görkem ve güzelliğini içine çekmek... Bu şarabı tattıktan sonra başka hiçbir şey Tom'u mutlu edemezdi artık.

Bu, on yıl önceye ait bir olaydı. O gün bugün, nerede çalıştılarsa işleri uzun süreli olmadı. Bir manastıra yapılacak yeni bir toplantı salonunun planlarını çizecek, bir iki yıl bir kalede çalışacak, zengin bir tacire bir kasabada yeni bir ev inşa edecek... Ama biraz para biriktirir biriktirmez, işi bırakıp karısını ve çocuklarını da yanına alarak yollara düşecek, yeni bir katedral aramaya koyulacaktı.

Tom, başını tezgâhtan kaldırınca uzaktan Agnes'ı gördü. Şantiyenin öbür ucunda, elinde bir yemek sepetiyle ayakta duruyordu. Kocaman bira testisini de beline dayamıştı. Öğle vaktiydi. Tom, sevecenlikle karısına baktı. Güzel olduğu söylenemezdi, ama çok sağlıklı bir yüzü vardı. Geniş bir alın, kahverengi iri gözler, düz bir burun ve güçlü bir çene. Koyu renk, ortadan ayrık tel tel saçlarını ensesinde toplamıştı. O, Tom'un can yoldaşıydı.

Agnes, Tom ve Alfred'in biralarını doldurdu. İki iri adamla güçlü kuvvetli kadın bir süre ayakta durdular; ahşap kaptan biralarını içtiler. Bir ara, buğday tarlalarının arasından ailenin dördüncü bireyi sekerek çıkageldi. Martha bir fulya kadar güzeldi, yedi yaşındaydı, ama taç yapraklarından biri noksandı fulyanın, çünkü ağzında süt dişlerinden ikisi henüz çıkmamıştı. Tom'a doğru koştu ve babası-

nı tozlu sakalından öptükten sonra bir yudum bira rica etti. Tom, kızının sıska vücuduna sarılırken, "Sakın fazla içme, yoksa çukura yuvarlanırsın," dedi. Martha, sarhoş taklidi yaparak sendeleye sendeleye yürümeye başladı.

Dördü de kereste yığınının üzerine oturdular. Agnes, Tom'a iri bir parça ekmekle küçük bir soğan ve kalınca kesilmiş bir dilim haşlanmış bacon uzattı. Tom etten bir ısırık aldıktan sonra soğanı soymaya başladı. İçinden de düşünüyordu: Exeter'deki o sevimsiz işi geri çevirmek, katedral inşaatı aramaya koyulmak, belki de sorumsuzca bir hareketti. 'Ama ben, hiçbir şeye aldırmaz görünmeme karşın ailemi aç bırakmadım,' dedi içinden.

Deri önlüğünün ön cebinden yemek bıçağını çıkararak soğandan bir dilim kesti ve bir parça ekmekle ağzına attı. Soğan hoşuna gitti, ağzının içini yaktı. Agnes, "Ben gene hamileyim," dedi.

Tom, çiğnemesini durdurdu ve şaşkınca karısına baktı. Vücudunun her tarafını tatlı bir heyecan kapladı. Ne diyeceğini bilemedi, gülerek karısının yüzüne baktı. Agnes biraz bekledikten sonra, utanarak "Şaşılacak bir şey yok bunda," dedi.

Tom, karısına sarılarak, "Çok güzel," dedi. Mutluluktan hâlâ sırıtıyordu. "Demek sakalımı çekecek bir bebek ha! Oysa ben de artık sıra Alfred'de diyordum."

Agnes uyardı: "Fazla sevinme. Çocuğa doğmadan ad koymak uğursuzluk getirir."

Tom başıyla onun dediklerini onayladı. Agnes birçok düşük, bir de ölü doğum yapmıştı. Matilda adında bir kızı daha olmuş, ama ancak iki yıl yaşayabilmişti.

"Oğlan olsun isterdim," dedi Tom. "Alfred kocaman oldu artık. Doğum ne zaman?"

"Noel'den sonra."

Tom hesaplamaya başladı. Evin kaba inşaatı ilk donlara kadar biterdi, sonra da kış ayları boyunca donlardan korunması için bütün taş duvarların otlarla örtünüp korunması gerekecekti. Duvarcılar kışı pencere, tonoz, şömine, kapı çerçeveleri için taş yontmakla geçirirken, Tom da yukarı kattaki işler için iskele kurardı. Bahar olunca da bodrum katın tonozuyla büyük salonun döşemelerine sıra gelirdi, ardından da çatısı çakılırdı. Bu iş, Hamsin Yortusu'na[1] kadar ailenin geçimini sağlar, o zamana kadar da bebek altı ayını doldurmuş olurdu. Ondan sonra da yola koyulurlardı. Şimdi içi rahattı. "İyi," dedi. "Bu çok iyi oldu." Bir dilim soğan daha attı ağzına.

1 Paskalya'dan sonraki yedinci pazar. (ç.n.)

"Yaşlandım," dedi Agnes, "hamilelik zor geliyor. Bu sonuncu olsun."

Tom bu konuyu da düşünmeye başladı. Karısının tam tamına kaç yaşında olduğunu bilmiyordu; ama onun yaşında bir yığın kadın çocuk doğurmaktaydı. Bu işin kadınlara yaşlandıkça daha ağır gelmeye başladığını kabul ediyordu. Böyle olunca bebekler çelimsiz doğuyordu. Karısı kuşkusuz haklıydı. Bir daha gebe kalmayacağından nasıl emin olabilirdi? Sonrar nasıl emin olabileceğini anladı, yüzünü buruşturdu. Keyfi kaçmıştı.

Onu yatıştırmak için, "Kasabada daha iyi bir iş bulabilirim," dedi. "Bir katedral ya da kale inşaatında. O zaman tabanında ahşap döşemeleri bulunan kocaman bir evimiz olabilir. Bebeği büyütmen için sana yardım edecek bir de hizmetçimiz."

Agnes yüzünü ekşitti. Kuşkulu bir sesle, "Olabilir," dedi. Şu katedral sözcüğünden nefret ediyordu. Tom katedral inşaatında hiç çalışmamış olsaydı, bugün bir kasaba evinde yaşıyor olacaklardı. Şöminenin altında gömülü bir miktar da birikmiş paraları bulunur, hiçbir şeyi dert etmezlerdi. Bunları düşündüğü yüzünden okunuyordu.

Tom döndü, bacon'dan bir parça daha aldı. Ortada kutlamaları gereken bir olay vardı, oysa onlar uyumsuzluk içindeydiler. Tom, düş kırıklığı hissediyordu. Kart eti bir süre daha çiğnedi, sonra bir at sesi işitti. Sese kulak vermek için başını doğrulttu. Adam, atını yolun oradaki ağaçların arasından bu yana doğru sürüyordu. Kestirmeden gelmek istemişti, köye gitmiyordu anlaşılan.

Az sonra, genç bir adam tırısa kaldırdığı midillisiyle geldi, atından indi. Adam bir silahtara benziyordu. "Baronumuz geliyor," dedi.

Tom ayağa kalktı. "Lord Percy mi yani?" Percy Hamleigh, Wiltshire'ın en önemli kişilerindendi. Bu koyaktan başka birçok koyakları vardı. Bu evin harcamalarını da o yapıyordu.

"Hayır," dedi silahtar, "oğlu geliyor."

"Genç William ha?" Percy'nin oğlu William evlendikten sonra bu yeni evde oturacaktı. Shiring Kontu'nun kızı Lady Aliena'yla nişanlıydı.

"İyi bildin," dedi silahtar. "Çok da kızgın."

Tom'un yüreği duracakmış gibi oldu. Her şey yolunda giderken bile inşaat halindeki bir evin sahibiyle ilişkileri idare etmek hiç de kolay olmuyordu. Hele mal sahibi öfkeli biriyse büsbütün olanaksızdı.

"Niye kızmış peki?"

"Gelini onu reddetmiş."

Tom iyice şaşırdı. "Kontun kızı mı?" İçini bir korku kapladı. Tam da artık geleceğinin güven altında olduğunu düşündüğü bir sırada. "O konu yoluna girdi sanıyordum."

"Hepimiz öyle sanıyorduk... Anlaşılan Lady Aliena'nın dışında herkes öyle sanıyormuş. Son buluşmalarında, kız onunla evlenmeyeceğini söylemiş."

Tom'un suratı asıldı. Bu habere canı çok sıkılmıştı. Doğru olmamasını çok isterdi. "Hatırladığım kadarıyla oğlan da pek çirkin sayılmazdı hani."

Agnes söze karıştı. "Onun durumunda bir kız için ne fark eder ki? Kont kızlarına istedikleri erkekle evlenmelerine izin verilseydi bizi ya gezginci şairler yönetirdi ya da kara gözlü kanun kaçakları."

Tom büyük bir umutla, "Kız belki de fikrini değiştirir," dedi.

Agnes, "Annesi bir kızılcık sopası alsın eline, bak nasıl değiştirir fikrini."

Silahtar, "Annesi öldü," dedi.

Agnes söyleneni başıyla onayladı. "Şimdi belli oluyor neden hanyayı konyayı anlamadığı. Ama neden babası kızına baskı yapmıyor ki?"

Silahtar, "Anlaşılan, istemediği bir adamla evlendirmeyeceğine dair söz vermiş kızına," dedi.

Tom birden parladı. "Böyle söz vermek mi olurmuş? Nüfuzlu bir adam nasıl oluyor da böyle bir konuda kızının kaprislerine boyun eğebiliyor? Kızının yapacağı evlilik, sırasında askeri ittifakları da baronluğun mali olanaklarını da... hatta bu evin inşaatını bile etkileyebilir pekâlâ."

"Kızın bir de erkek kardeşi var," dedi silahtar. "Bu yüzden kızın kiminle evleneceği o kadar önemli değil."

"Öyle de olsa..."

"Kont kararından caymaz. Söz verdiyse sözünde durur. Bir çocuğa bile söz vermiş olsa, hiç fark etmez." Omuzlarını silkerek, "Öyle söylüyorlar," dedi.

Tom, daha tamamlanmamış binanın taş duvarlarına baktı. Kış aylarında ailesinin geçimini sağlayacak kadar para biriktirememişti daha. Bunu düşünürken içini bir ürperti kapladı. "Oğlan belki de bu evi paylaşabileceği yeni bir gelin bulabilir kendine."

Alfred çatlak bir sesle, "Aman Tanrım!" dedi. "Galiba bu gelen o."

Herkes onun gözlerini diktiği tarlalara doğru çevirdi başını. Köyden bu yana, dörtnala tozu dumana katarak bir atlı geliyordu. Alfred haklıydı, bu çok iri cüsseli bir attı. Tom bu tür hayvanlardan çok görmüştü, ama Alfred görmemişti galiba. Bu bir savaş atıydı. Boyları insanın çene hizasına ulaşırdı, enleri de öyle. Bu tür savaş atları İngiltere'de yetişmezdi. Bunlar denizaşırı ülkelerden geliyordu, çok da pahalıydı.

Tom, kalan ekmeklerini önlüğünün cebine yerleştirdi. Gözlerini kısarak büyük bir dikkatle tarlalara doğru bakmaya başladı.

At, kulaklarını kısmış, burun deliklerinden dumanlar çıkarıyordu. Başını oldukça yukarıda tutuyordu, belli ki kontrolden çıkmamıştı. Hayvan, onların olduğu yere yaklaşırken binici yavaş yavaş dizginlere asıldı.

William, atı kereste yığınlarının önünde durdu. İnşaat işçilerine dönerek, "Burada sorumlu kim?" diye sordu.

Tom ata doğru yaklaştı. Atın gemini tuttu. "Benim. Adım Tom," dedi.

"Bu eve gerek kalmadı artık," dedi William. "Adamlarına yol verebilirsin."

Tom'un da deminden beri korktuğu buydu işte. Ama William'ın çabuk öfkelenen biri olabileceğini, fikrinden cayması için pekâlâ onu ikna edebileceğini düşündü. Sesine dostça bir hava vermeye çalışarak, "Çok bir şey kalmadı," dedi. "Harcanan onca parayı sokağa mı atacaksınız? Sonra bu ev size bir gün gene gerekebilir."

"İşlerimi nasıl yürüteceğimi bana öğretmeye kalkma, inşaatçı efendi. Hepinize yol veriyorum." William, bunları söyledikten sonra dizginlere uzanıyordu ki, Tom atın gemini kavradı. William korkunç bir sesle, "Atıma engel olma," dedi.

Tom yutkundu. William atın başım bir anda onun elinden kurtarabilirdi. Tom, elini önlüğünün cebine uzattı ve az önce yemekte olduğu ekmeğin kabuğunu çıkardı. Ekmek kabuğunu ata gösterince, hayvan başını uzatarak bir parça kopardı. Tom, "Ayrılmadan önce konuşmamız gerek lordum," dedi.

William, "Atıma engel olma, yoksa kelleni koparırım," dedi. Tom, korktuğunu belli etmemeye çalışarak gözlerinin içine bakıyordu. William'dan daha irikıyımdı. Ama genç lord kılıcını çekerse bu hiçbir şeyi değiştirmezdi.

Agnes korkarak mırıldandı. "Lord'un dediğini yap, adamım."

Bir ölüm sessizliği oldu. Öteki işçiler heykel gibi donmuş kal-

mışlar, onları seyrediyorlardı. Tom büyük bir yüreklilikle, "Bize paralarımızı ödemek zorundasınız," dedi.

William dizginlere asıldı, ama Tom hâlâ atın gemini bırakmıyordu. Atın da aklı başka şeydeydi. Tom'un önlüğünün cebine burnunu sokmuş, biraz daha yiyecek istiyordu. William kızgın bir sesle, "Ücretleriniz için babamla görüşürsünüz," dedi.

Tom, marangozun dehşet içinde, "Biz de öyle yaparız, Lordum, size çok çok teşekkür ederiz," dediğini işitti.

Korkak herif, dedi içinden; ama tir tir titriyordu. Kendini zorlayarak, "Bize yol vermek istiyorsanız, hepimize bir ödeme yapmak zorundasınız. Kural böyle. Babanızın evine buradan iki günde zor gidilir. Oraya vardığımızda evde de olmayabilir."

William, "Bu yaptığının daha azı uğruna canlarından olanlar var, biliyor musun bunu?" dedi. Yüzü öfkeden kıpkırmızı olmuştu.

Tom, gözünün ucuyla silahtarın elini yavaşça kılıcının kabzasına uzattığını gördü. Boynunu bükerek bu işin peşini bırakması gerektiğini biliyordu, ama içi öylesine bir öfkeyle doluydu ki o kadar da korkmuş olmasına karşın atın gemini gevşetmek gelmiyordu içinden. Umursamaz bir tavırla, "Önce paralarımızı öde, sonra beni öldür," dedi. "İstersen beni as, istersen ama, ama er ya da geç sen de öleceksin. O zaman ben cennette olacağım sen ise cehennemde."

William'ın yüzündeki alaycı ifade kayboldu. Rengi soldu. Tom da şaştı buna. Oğlanı korkutan ne oldu acaba? Asılma lafı olamazdı, elbette. Bir zanaatçıyı öldürdü diye bir lordun asıldığı görülmüş şey değildi. Cehennemden mi korktu yoksa?

Uzun bir süre karşılıklı bakıştılar. William'ın yüzündeki alaycı ve sert ifade yok olmaya başlayınca, Tom hem şaşırdı hem de rahatladı. Korku ve endişesi kaybolmuştu.

Sonunda William kemerinden deri bir para kesesi çıkardı ve silahtara doğru fırlattı. "Paralarını öde!"

Tom işin peşini bırakmamak için şansını zorladı. William tam atın dizginlerine asılırken ve de at başını kaldırıp ileriye doğru yekinirken, Tom atın gemini bırakmadan atla birlikte yürümeye başladı. "İşten çıkarmalarda bir haftalık tam ücret ödenir, gelenek böyle." Tam arkasında, Agnes'ın tiz bir sesle "Haaa!" dediğini işitti. Karısı bu işi fazla uzattığı için delilik yaptığını düşünüyor olmalıydı. Ama o zorlamasını sürdürdü. "Bu da işçi için altı peni, marangozla duvarcılar için on iki peni, benim için de yirmi dört peni demektir." Penilerin toplama işlemini yapmakta üstüne yoktu.

Silahtar, ben şimdi ne yapacağım der gibi patronunun yüzüne baktı. William kızgın bir sesle, "Pekâlâ," dedi.

Tom atın başını gevşettikten sonra bir iki adım geri çekildi.

William atını geriye doğru çevirerek mahmuzladı. At birden buğday tarlaları arasında uzanan patikaya doğru koşmaya başladı.

Tom gitti, ahşap kazığın üzerine oturdu. Bu yaptıklarına kendisi de inanamıyordu. Lord William'a bu biçimde karşı gelmek delilikti. Canını kurtarabilmiş olması büyük bir şanstı.

William'ın savaş atının nal sesleri gittikçe işitilmez oldu. Silahtar, kesenin içindekileri bir tahtanın üzerine boşalttı. Gümüş peniler gün ışığına çıkarken Tom gururundan kabına sığmıyordu. Bu bir delilikti işte, ama değmişti. Böylece çalıştırdığı adamlarla kendisine ödenecek paraları garantilemiş oldu. Kendi kendine, "Lordlar da geleneklere uymak zorunda," dedi.

Bu dediklerini Agnes işitmişti. Karısı yüzünü ekşiterek, "Umarım Lord William'dan iş istemek zorunda kalmazsın, tek dileğim bu," dedi.

Tom karısına bakarak güldü. Biliyordu, çok korktuğu için bu kadar ters konuşmaktaydı. "Suratını fazla asma," dedi. "Yoksa bebek doğunca göğüslerinde pıhtılaşmış sütten başka bir şey kalmayacak."

"Sen bu kış iş bulamazsan, hiçbirimizin karnını doyuramam ben."

"Kışa daha çok var."

2

Bütün bir yazı köyde geçirdiler. Daha sonra, o sırada kendilerine çok doğru bir kararmış gibi gelse de bunun müthiş bir hata olduğu sonucuna vardılar. Çünkü Tom ve Agnes, Alfred'le hasat mevsimi boyunca tarlalarda çalışarak her biri günde birer peni kazanabilirlerdi. Sonbahar gelince, onlara yol göründü. Bir torba dolusu gümüş penileriyle bir de besili domuzları vardı.

İlk geceyi bir köy kilisesinin girişinde geçirdiler, ama ikinci gün bir kır manastırına sığındılar ve rahiplerin konukseverliği sayesinde çok rahat ettiler. Üçüncü gün kendilerini Chute Ormam'nın tam ortasında buldular. Burası, ancak bir öküz arabasının güçlükle geçebileceği daracık bir yol üzerinde fundalık ve bodur ağaçlarla kaplı genişçe bir alandı.

Tom, küçük el aletlerini bir çanta içinde taşımaktaydı. Çekiçlerini ise kemerine asmıştı. Pelerinini bohça gibi yapmış, sol kolunun altına yerleştirmişti. Sağ eline aldığı uzun, sivri demir gerecini sopa gibi kullanıyordu. Yeniden yola çıktığı için mutluydu. Belki de bundan sonraki işi bir katedral inşaatı olabilirdi. Belki de inşaatın başmimarı kendisi olur ve yaşamının sonuna dek orada kalabilirdi. Görkemli bir kilise inşa ettikten sonra cennete kavuşmak işten değildi.

Agnes, içine birkaç parça ev eşyası yerleştirdiği büyükçe bir tencereyi kayışla sırtına bağlamış, öyle taşıyordu. Yeni bir ev inşaatında kullanabilecekleri el aletlerini ise Alfred taşımaktaydı: Bir balta, bir keser, bir testere, küçük bir çekiç, ağaç ve derilere delik açmak için bir biz ve bir de kürek. Martha, kendi su kabı ile kemerine bağlanmış yemek bıçağı, kayışla sırtına vurulmuş kışlık pelerininden başka bir şey taşıyamayacak kadar küçüktü. Ama gene de bir pazar yerinde satacakları domuzu gütmek görevi ona düşmüştü.

Tom, bir türlü bitmeyen bu ormanlık yolda yürürken, gözlerini Agnes'ın üzerinden bir türlü ayırmıyordu. Hamileliğinin yarıdan

çoğunu geride bırakmıştı. Sırtındaki yükten başka büyük bir ağırlık taşıyordu. Hiç de yorulmuşa benzemiyordu. Alfred de çok iyiydi; oğlan çocuklarının enerjilerini nereye harcayacaklarını bilemedikleri bir yaştaydı. Yalnız Martha çok yoruluyordu. İncecik bacakları bu uzun yürüyüşler için değil, oynayıp sıçramak içindi. Sürekli geride kalıyordu. Bu yüzden, ötekiler arada durup domuzla birlikte kendilerine yetişmesi için onu beklemek zorunda kalıyorlardı.

Tom bir yandan yürüyor, bir yandan da günün birinde inşa edeceği katedrali düşünüyordu. Her zamanki gibi kafasında bir kemerli yol tasarlamaya başladı. Bu çok basitti: Önce kemeri tutan iki sütun, sonra birincisinin aynı bir kemerli yol daha tasarladı. Derin bir kemerli yol oluşturmak için kafasında bu ikisini birbirine ekledi. Bir tünel biçimini alıncaya kadar çok sayıda kemerleri peş peşe sıraladı. Bir binanın temeli bu kemerlerdi işte. Yağmur sularına engel olacak bir çatısı, çatıyı tutacak iki de duvarı olacaktı. Kilise incelikli bir tünel demekti.

Tünel karanlık olur. Duvar yeterince sağlamsa içine delikler açılabilir. Deliklerin tepeleri yuvarlak, kenarları dik, eşikleri düz olur, tıpkı kemerli yollarınki gibi. Bir binayı güzel gösteren şeylerden biri de kemerlerin, pencerelerin, kapıların uyum içinde biçimlendirilmeleridir. Bir de düzenlilik... Tünelin her duvarında eşit aralıklarla sıra sıra tam on iki tane, birbirinin aynı pencereyi hayalinde canlandırmaya çalıştı.

Tom, pencerelerin üzerindeki kabartma süslemeleri kafasında tasarlamaya çalışıyordu ki birden dikkati dağıldı, çünkü o sırada birinin onu gözetlediği duygusuna kapılmıştı. Aptalca bir şey bu, diye geçirdi içinden. Burada ancak ormanı dolduran kuşlar, tilkiler, kedigiller, sincaplar, fareler, gelincikler, kakımlar ya da kır sıçanları tarafından gözetlenirdi insan.

Öğle olunca bir akarsuyun yanında mola verdiler. Billur gibi sulardan içip soğuk baconlarıyla ormanda yerlerden topladıkları elmaları yediler.

Öğleden sonra Martha çok yoruldu. Yüz metre kadar gerilerinden geliyordu. Tom, durup Martha'nın onlara yetişmesini beklerken, Alfred'in onun yaşındaki hali aklına geldi. Altın sarısı saçları olan, güzel, cesur ve dayanıklı bir oğlandı. Ağır hareket ettiği için domuzu azarlayan Martha'yı yarı kızgın yarı sevecen bir duygu içinde seyre koyuldu. Bir ara, Martha'nın az ilerisindeki ağaçların arasından bir karartının çıktığını görür gibi oldu. Hemen ardından olanlar o denli

hızlı gelişmişti ki Tom inanamadı. Birden yolun ortasında peyda olan adamın elinde bir sopa vardı. Tom bağırmak istedi, ama bağıramadı. Sesi tıkanır gibi oldu. Daha ağzını açmasına vakit kalmadan, adam, sopasını Martha'nın üzerine doğru çevirdi. Sopa, Martha'nın tam başına isabet etmişti. Tom, sopanın dokunduğu yerden çıkan sesi işittiğinde kız bir taş bebek gibi yere düşmüştü.

Tom farkında olmadan onlara doğru koşmaya başladı. Ayakları, tıpkı William'ın atının toynakları gibi sert toprağı dövüyordu. Oraya bir an önce varmalıydı. Koşarken neler olduğunu görebiliyordu, ama yüksek kilise duvarlarına çizilmiş bir resme bakıyor gibiydi. Çünkü olanları görebildiği halde engellemek için elinden bir şey gelmiyordu. Saldırgan, kuşkusuz bir kanun kaçağıydı. Kısa boylu, yalınayak, üzerinde kahverengi bir tunik bulunan tıknaz bir adamdı. Adam dönüp Tom'a baktı. Yüzünü korkunç bir hale çeviren bir de yarası vardı. Yalancı tanıklık ettiğinden olacak, ceza olsun diye dudaklarının bir bölümünü kesip atmışlardı. Yerde yüzükoyun yatan Martha olmasa, bu dehşet verici görüntü yüzünden adamın peşine düşmekten cayabilirdi.

Kanun kaçağı gözlerini Tom'dan ayırmış, bakışlarını domuza doğru çevirmişti. Hemen eğildi, domuzu kaptı ve kıvranıp duran hayvanı kolunun altına sıkıştırdığı gibi arkasına döndü, ağaçların arasında kayboldu. Tom'un ailesinin tek değerli varlığını alıp götürmüştü.

Tom geldi, Martha'nın yanına diz çöktü. Kocaman eliyle kızın sıskacık göğsüne dokunarak kalp atışlarını kontrol etti. Sağlıklı atıyordu. Korkusu yatışmıştı, ama Martha'nın gözleri kapalıydı ve sarı saçlarının üzerinde kıpkırmızı kan vardı.

Az sonra Agnes da geldi, yanma diz çöktü. Martha'nın göğsünü, bileğini ve alnını yokladıktan sonra ters ters Tom'a baktı ve kendinden emin bir sesle, "Kızın bir şeyi yok," dedi, "sen şu domuzu bulmaya bak!"

Tom, alet çantasını omzundan çıkarıp yere bıraktı. Demir başlıklı büyük çekicini kemerinden sol eliyle çekip aldı. Sivri demir uçlu uzun aleti hâlâ öteki elindeydi. Hırsızın ortaya çıkıp sonra kaybolduğu noktadaki çalılar hâlâ sallanıp duruyordu. Bir yandan da ormanın içinde bir yerlerden domuzun sesi duyulmaktaydı. Tom, çalılıkların arasına daldı.

Adamın izini sürmek çok kolaydı. Kanun kaçağı, oldukça iri yapılı biriydi, ayrıca kolunun altında çırpınıp duran bir domuzla koşuyordu. Bu yüzden ormanın içindeki kestirme yoldan ilerlerken

bir yandan da çiçekleri, çalıları ve benzeri körpe ağaçları dümdüz ediyordu. Tom adamın peşine düştü. Yakasına yapıştığı gibi hiç acımadan canına okumak istiyordu. Körpe huş ağaçlarıyla çalılıkların arasında ilerledikten sonra yokuş aşağıya koşmaya başladı. Bataklık gibi bir yerden sonra daracık bir patikaya daldı. Ve durdu. Hırsız ya sağ ya da sola sapmış olmalıydı. İzini belli edecek ezilmiş ot ya da şu bu yoktu. Kulak verdi. Domuzun sesi sol taraftan bir yerden geliyordu. Ormanın içinde arkasından birinin daha koşturduğunu fark etti. Bu, Alfred olmalıydı. Tom domuzun peşine doğru seğirtti.

Patikayı izleyerek aşağılara indi, sonra birden dönerek yeniden yukarılara tırmanmaya başladı. Artık domuzun sesini iyiden iyiye işitebiliyordu. Koşarak yokuş yukarı tırmandı. Soluk soluğa kalmıştı. Yıllar yılı taş tozları yutmaktan akciğerleri zayıf düşmüştü. Patika birden düzleşince hırsızı görebildi. Adam, yirmi otuz metre kadar ilerisinde şeytandan kaçar gibi koşuyordu. Tom birden hamle etti ve arayı kapatmaya çalıştı. Böyle devam edebilirse ona yetişebilirdi; domuz taşıyan bir insan domuz taşımayan kadar hızlı koşamazdı. Hırsıza on beş metre kadar yaklaşmıştı, şimdi on iki metre kalmıştı. Tom elindeki sivri uçlu sopayı bir mızrak gibi havaya kaldırdı. Biraz daha yaklaşabilse fırlatacaktı. On bir metre kaldı, on...

Mızrak daha elinden kurtulmamıştı ki patikanın yanındaki çalılıkların arasından yeşil şapkalı zayıfça biri daha fırladı. Kendini yan tarafa fırlatmakta geç kalmıştı. Tam önünde kalın bir sopanın dikildiğini gördü. Önce sopanın üzerine düşecek gibi oldu, ardından sendeleyerek yere yuvarlandı.

Mızrak gibi şeyi elinden düşürdü, ama çekiç hâlâ öbür elindeydi. Yerde biraz yuvarlandıktan sonra dizlerinin üzerinde doğruldu. İki kişiydiler. Onları gördü; biri yeşil şapkalı, öteki lif lif beyaz sakalı olan tepesi açık bir başka adam. Tom'un üzerine doğru geliyorlardı.

Tom kenara çekilerek elindeki çekici yeşil şapkalıya doğru salladı. Adam yana fırlamak istedi, ama demir başlı çekiç tam omzuna isabet edince acı bir çığlık atarak yere yuvarlandı. Bir yandan kırılmış gibi kolunu tutuyordu. Tom bir kez daha çekicini sallamak için elini havaya kaldırdı ve iyice sokulan tepesi açık adama patlatınca adamın suratını dağıttı.

Adamların her ikisi de yaralarını tutarak uzaklaştılar. Tom her ikisiyle de kavgaya devam etmenin gereksiz olduğunu düşünerek arkasını döndü. Hırsız sağa sola sapmadan patikada koşmaya devam ediyordu. Göğsündeki ağrıya aldırmadan hırsızın peşine düştü. Hır-

sıza birkaç metre kala arkasından, kulağına tanıdık bir ses gelir gibi oldu. Alfred olmalıydı bu. Döndü, arkasına baktı.

Alfred hem ayaklarını, hem yumruklarını kullanarak az önceki ikili ile kavgaya tutuşmuştu. Önce yeşil şapkalının suratına birkaç yumruk patlattı, ardından tepesi açık olanın inciklerini tekmelemeye koyuldu. Ama ardından ikisi birden Alfred'in üzerine çullandılar. Alfred sıkıştığı için ne yumruk sallayabiliyor ne de tekme savurabiliyordu. Tom, oğlunu kurtarmakla domuzun peşine düşmek arasında bir an duralar gibi oldu. Geriye döndü ve koşmaya başladı. Tepesi açık adamın üzerine balıklama dalınca adam çalılıkların içine doğru uçtu. Sonra elinde çekiç, yeşil şapkalının üzerine yürüdü. Adam daha önce çekiç darbesini yemişti ve hâlâ tek kolunu kullanabilmekteydi, hafifçe yana kaydı ve ağaçların arasına dalarak kayboldu.

Tom arkasına dönünce tepesi açık olanın da kaçmakta olduğunu gördü. Bu kez ters yöne çevirdi başını. Hırsız da domuz da ortalıkta görünmüyordu. Okkalı bir küfür savurdu; o domuz bu yaz biriktirdiği paraların yarısı demekti. Yere çöktü. Güçlükle soluk alıyordu.

Alfred heyecan içinde, "Her üçünü de patakladık," dedi.

Tom, başını çevirdi, oğluna doğru dönerek, "Ama domuzumuzu alıp götürdüler," dedi. Öfkeden midesi ekşimiş meyve suyu gibi kaynıyordu. Biraz paraları olunca domuzu baharda satın almışlar, hayvanı bütün yaz besleyip büyütmüşlerdi. Semiz bir domuz su içinde altmış peniye giderdi. Biraz lahana, bir çuval da zahire oldu mu bütün bir kış bir aile beslenirdi. Derisinden de bir çift ayakkabıyla bir iki de kese çıkardı. Domuzun kaybolması bir felaketti.

Tom gıptayla Alfred'e baktı. Onca kavgadan, kovalamacadan sonra çoktan yorgunluğunu atmış, sabırsızlıkla onu bekliyordu. Kalp atışlarımdan haberim bile olmadan rüzgâr gibi koştuğum o günler nerede kaldı, diye geçirdi içinden. O yaşlardan bugüne ... yirmi yıl. Yirmi yıl geçti. Daha dünmüş gibi.

Ayağa kalktı.

Yol boyunca koluyla Alfred'in geniş omuzlarına asılarak yürüdü. Oğlanın boyu babasınınkinden bir karış kadar kısaydı, ama yakında ona ulaşır, belki daha da uzardı. Tom, umarım aklı da biraz uzar, diye geçirdi içinden. "Ancak deli insan kavgaya karışır, akıllı insan kavganın dışında kalmasını bilmeli," dedi. Alfred bel bel babasının yüzüne baktı. Tom çalılıkların arasından kendilerine güçlükle yol bulmaya çalışırken Martha'yı düşündü, adımlarını sıklaştırmaya çalıştı. Az sonra Alfred'le birlikte yola çıktılar. Martha hâlâ aynı yerde,

kımıldamadan yatıyordu. Gözlerini hâlâ açmamıştı, ama saçlarındaki kan kurumaya başlamıştı. Agnes gene onun yanında diz çökmüş halde duruyordu. Yanında başka bir kadınla bir de oğlan çocuğunu görünce, Tom çok şaşırdı. Elbette, öyle ya, sabah sabah gözetlendiğini sandığında ormanın içi insan kaynıyormuş demek. Hemen eğildi, eliyle Martha'nın göğsünü yokladı, soluğu çok düzenliydi.

Yabancı kadın, güven uyandıran bir sesle, "Az sonra uyanacak, ardından da kusacaktır," dedi. "Ondan sonra bir şeyi kalmaz."

Tom merakla kadının yüzüne baktı. Diz çökerek Martha'nın üzerine eğilmişti. Oldukça gençti. Tom'dan on beş yaş kadar küçük gösteriyordu. Kısa deri tuniğinin içinden kıvrak ve zarif kolları, bacakları görünüyordu.

Çok güzel bir yüzü vardı. Koyu kahverengi saçları alnının bir bölümünü örtüyordu. Tom'un arzudan bir yerleri sızlar gibi oldu. Bir ara kadın keskin bakışlarını Tom'a doğru çevirdi. Yüzüne büyülü bir görünüm veren bal rengi gözleri olağanüstüydü. Tom, onun içinden geçenleri okuduğundan çok emindi. Sıkılganlığını örtmek için bakışlarını ondan uzaklaştırdı ve Agnes'la göz göze geldi. Agnes tedirgin görünüyordu. "Domuz nerede?" diye sordu.

Tom, "İki kanun kaçağı daha vardı," diye yanıtladı.

Alfred söze karıştı. "Onları hakladık, ama domuzu alan kaçtı."

Agnes'ın yüzü acımasız bir hal aldı, ama başka bir şey demedi.

Yabancı kadın, "Kızı gölgelik bir yere kaldırsak iyi olacak," dedi. Ayağa kalktı. Tom o anda kadının oldukça kısa boylu olduğunu fark etti, ondan en az otuz santim kadar kısaydı. Tom eğilerek dikkatle Martha'yı yerden kaldırdı. Kollarında çocuğun bedeni tüy kadar hafifti. Onu yolun üzerinde birkaç metre taşıdıktan sonra yaşlı bir meşe ağacının altına otların üzerine bıraktı. Kadının hareketleri hâlâ çok zarif ve kıvraktı.

Tom kavga gürültü sırasında yolun üzerine dağılan el aletlerini topluyordu. Yabancı kadının oğlu ağzını açmış, kocaman gözleriyle hiçbir şey söylemeden onu seyrediyordu. Çocuk, Alfred'den üç yaş kadar küçüktü. Tom, çocuğun dış görünüşü tuhaf, dedi içinden, annesinin albenili güzelliği yok onda. Soluk bir cildi, portakal rengi saçları vardı. Mavi gözleri hafifçe dışarı fırlaktı. Ahmak çocuklar gibi ürkek, aptal aptal bakınıyordu. Hani şu, ya erken yaşlarda ölen ya da büyüyüp köyün delisi olan çocuklardan, diye geçirdi içinden. Alfred onun bakışları karşısında açıkça rahatsız oluyordu.

Tom gözlerini dikmiş ona bakıyordu. Çocuk hiçbir şey demeden, testereyi Alfred'in elinden kaptı ve acayip bir şeymiş gibi onu incelemeye koyuldu. Bu kabalıktan rahatsız olan Alfred testereyi ondan geri kaptı, çocuk da umursamazlıkla testereyi bıraktı. Annesi, "Jack, uslu çocuk ol!" dedi. Kadın, utanır gibi oldu.

Tom kadına baktı. Oğlan ona hiç benzemiyordu.

"Annesi misin?" diye sordu.

"Evet. Benim adım Ellen."

"Kocan nerede?"

"Kocam öldü."

Tom şaşırdı. İnanmamış gibi, "Yalnız mı yola çıktınız?" diye sordu. Orman bir erkek için bile tehlikeliydi. Yalnız bir kadının ölümü göze alması demekti bu.

Ellen, "Biz yola çıkmış filan değiliz," dedi. "Biz zaten ormanda yaşıyoruz."

Tom dehşete kapıldı. "Yani şey mi diyorsun?..." Onu incitmek istemediği için sustu.

"Kanun kaçağı mı yani?... Evet. Bütün kanun kaçaklarının, domuzunu çalan Açgözlü Faramond'a mı benzediklerini sanıyordun?"

"Evet," dedi Tom; ama aslında güzel bir kadının da kanun kaçağı olabileceği hiç aklıma gelmezdi, demek geçti içinden. Merakına engel olamadığı için sordu: "Suçun neydi senin?"

Ellen, "Ben bir rahibi lanetledim," dedi.

Tom'a göre bu pek de suç sayılmazdı; ama kimbilir belki de bu rahip fazla nüfuzlu ya da huysuzun tekiydi. Belki de Ellen gerçeği saklıyordu.

Tom, Martha'ya döndü. Kız az sonra gözlerini açtı. Şaşkınca bakınıyordu, biraz da korkmuş gibiydi. Agnes yanına gitti, diz çöktü.

"Geçti artık," dedi. "Korkma."

Martha doğrularak oturdu ve kusmaya başladı. Kasılmaları geçinceye kadar Agnes ona iyice sarıldı, bırakmadı. Ellen, Martha'nın iyileşeceğini söylemişti, demek doğruymuş. Tom'un içi rahatladı, oysa olay onu ne kadar da heyecanlandırmıştı. Kızımı kaybetmeye dünyada dayanamazdım, dedi içinden. Gözyaşlarına güçlükle engel olabiliyordu.

Ellen'in sevgiyle baktığını hissetti, bal rengi gözlerinin içinden geçenleri okuduğundan bir kez daha emin oldu.

Körpe bir meşe dalını kırdı, yapraklarını kopardı ve onlarla Martha'nın yüzünü sildi. Yüzü hâlâ solgundu.

Ellen, "Onun biraz dinlenmeye gereksinimi var," dedi. "Bırakın da üç millik yol süresi kadar uzansın oracıkta."

Tom gözlerini kısarak güneşe baktı. Daha akşama çok vardı. Oturup beklemeye koyuldu. Agnes, Martha'yı kollarına almış sallıyordu. Çocuk Jack bütün dikkatini Martha'ya çevirmiş, aynı aptal suratla onu seyrediyordu. Tom, Ellen hakkında daha çok şeyler öğrenmek isterdi. Yaşam öyküsünü anlatması için onu ikna edebilir miydi acaba? Hemen gitmesini istemiyordu. Yarı ciddi, sordu: "Peki, bu nasıl oldu?"

Ellen gözlerinin içine bakarak anlatmaya koyuldu:

Babası bir şövalye imiş; anlattığına göre iri yapılı, güçlü kuvvetli ve zorbanın biriymiş. Birlikte ata binip ava çıkacağı ve güreş tutacağı bir oğlu, kafaları çekip çekip geceleri âlem yapabileceği dostları olsun istermiş. Bu konularda o kadar şanssızmış ki, çünkü Ellen doğduktan sonra karısı ölmüş, o da yeniden evlenmiş. Ama ikinci karısı kısır çıkmış. Ve babası, Ellen'in üvey annesini horlamaya başlamış ve sonuçta da ona yol vermiş. Adam çok zalim olmalıydı, ne var ki Ellen'in gözünde hiç de öyle değildi. Ellen babasına tapardı, ikinci eşine duyduğu nefreti paylaşırdı. Üvey annesi gittikten sonra tüm bireyleri erkeklerden oluşan bir aile ortamı içinde büyümeye başladı. Saçlarını kısacık kestirerek kılıç kuşandı ve kedi yavrularıyla oynamamayı, yaşlanmış kör köpekleri sevmemeyi öğrendi. Martha'nın yaşına geldiğinde yerlere tükürüp elma göbeklerini yemeye başlamıştı bile. Bir tekmede atları soluksuz bırakabiliyordu. Babasının grubundan olmayan erkeklere ibneler, onlara katılmak istemeyen kadınlara da orospu karılar dendiğini öğrendi. Bu aşağılayıcı sözcüklerin ne anlama geldiğini bilmiyordu, bilse de umrunda değildi.

Şu sonbahar günü, öğleden sonra, onun tatlı sesini dinlerken, Tom gözlerini kapayarak Ellen'i yüzü gözü kir pas içinde, çekirdek memeli bir kız olarak kafasında canlandırıyordu. Babasının ipten, kazıktan kurtulmuş dostlarıyla uzun bir masaya kurularak biraları yuvarlıyor, bir yandan da geğirerek savaş, çapulculuk, ırza geçme, atlar, kaleler ve bakire kızlar üzerine şarkılar söylüyordu. Sonunda da saçları kısacık kesilmiş başını tahtaların üzerine bırakarak uyuyordu.

Yaşamının sonuna kadar çekirdek memeli kalsaymış ne mutlu bir yaşamı olurmuş. Zamanla erkekler ona başka türlü bakmaya başlamışlar. Ellen, "Çekil yolumdan, yoksa taşaklarını keser onları do-

muzlara yem yaparım," deyince erkekler eskisi gibi kahkaha patlatamıyorlarmış. Yün tuniğini çıkarıp uyumak için uzun yün çoraplarıyla uzandığında kimi erkekler gözlerini dikip onu seyre bayılıyorlardı. Ormanda çişlerini yaparken daha önceleri hiç yapmadıkları halde sırtlarını ona çevirmeye başladılar.

Bir gün babasının köy papazıyla derin bir sohbete daldığını gördü. Bu sıkça olan bir şey değildi. Sanki onunla ilgili bir şeyler konuşuyorlarmış gibi her ikisi de arada dönüp dönüp ona bakıyordu. Ertesi sabah babası, "Git, Henry ile Edward'ı bul, ne derlerse onu yapacaksın," dedi ve kızını alnından öptü. Babasına ne oluyordu böyle? Yaşlandıkça yumuşuyor muydu yoksa? Kurşuni yarış atma eyerini vurdu. Hanımefendiler gibi minnacık hayvanlara ya da çocukların midillilerine binmekten nefret ederdi. Ve iki silahlı adamla yola çıktı.

Adamlar, onu bir kadınlar manastırına bırakıp geri döndüler.

Onlar atlarını sürüp uzaklaşınca her taraf ağza alınmayacak küfürlerle inlemeye başladı. Başrahibeyi bıçakladıktan sonra bütün bir yolu yürüyerek babasının evine döndü. Babası onu geri yolladı. Bu kez onu ellerinden ve ayaklarından bir eşeğin semerine bağlatmıştı. Başrahibenin yarası iyileşinceye kadar ceza olsun diye onu bir hücreye kapattılar. Hücre soğuk, nemli ve zifiri karanlıktı. Yemek yoktu, ona sadece su veriyorlardı. Serbest bırakılınca gene evine döndü. Babası onu gene manastıra yolladı. Bu kez hücreye kapatmadan onu dayaktan geçirdiler.

Onu böylece yavaş yavaş yola getirdiler. Böylece, anlatılan Tanrı kurallarına inanmasa da, azizleri aşağılasa, rahibelerden nefret de etse duaları öğrenmeye, kurallara saygı göstermeye başladı ve rahibe adayı kıyafetini giymeyi kabul etti. Okuma yazmayı öğrendi; müzik, matematik ve resim bilgisini geliştirdi. Babasının evinde konuştuğu Fransızcası ile İngilizcesine bir de Latince ekledi.

Manastırda yaşam koşulları o kadar da fena sayılmazdı. Manastırda kendine özgü törenleri ve kuralları olan tek cinsten insanların oluşturduğu bir topluluk vardı. Bu da onun alışık olduğu şeydi. Bütün rahibelerin kol güçleriyle yapmakla görevli oldukları belli işleri vardı. Kısa bir süre içinde atlara bakmak görevini Ellen'e verdiler. Çok geçmeden de bütün ahırların sorumluluğu ona teslim edildi.

Yoksunluktan hiç yakınmazdı. Söz dinler olmak çok kolay gelmedi ona, ama zamanla ona da alıştı. Üçüncü kurala, cinsel iffete gelince, pek sıkıntı olmadı. Ara sıra, salt başrahibenin damarına bas-

mak için öteki rahibe adayı kızlardan birini, şeyin keyfi yerine gelsin diye...

Ellen tam bunları anlatmaya başlayınca, Agnes onun sözünü kesercesine Martha'yı da yanına alarak çocuğun tuniğini yıkamak, elini yüzünü temizlemek için bir akarsu aramaya çıktı. Pek uzaklara ayrılmayacağını söylediği halde koruyucu olarak Alfred'i de yanma aldı. Onlara katılmak için Jack de doğruldu, ama Agnes ona kesin bir ifadeyle kalmasını söyledi; çocuk söyleneni anlamış olacak, yerine oturdu. Agnes, çocukların bu edepsiz ve küfür dolu hikâyenin gerisini dinlemelerini istemediği için onları alıp götürmeyi bildi. Onlar gidince Ellen'i yalnız bırakmamak Tom'a kaldı.

Bir gün, Ellen anlatmaya devam etti, başrahibenin birkaç günlüğüne manastırdan uzaklaştığı sırada, atı sakatlandı. Olay Kingsbridge Manastırı yakınlarında cereyan ettiği için manastır başrahibinden ödünç bir at alındı. Başrahibe döndükten sonra Ellen'e atı götürüp manastıra iade etmesini, sakat atı da geri getirmesini söyledi.

Orada, eski ve yıkık Kingsbridge Katedrali'nin hemen yakınındaki manastıra ait ahırda, Ellen, şu elinde kamçısı züppe gençlere benzemeyen biriyle karşılaştı. Delikanlı, Ellen'ın konuşmasından hiçbir şey anlamadı. Ellen Latinceyi denedi, ama keşiş değil ki anlasın. Sonunda Fransızca bir şey söyleyince delikanlının yüzü sevinçle parladı ve söylenenleri o da aynı dille yanıtladı.

Ellen kadınlar manastırına bir daha dönmedi.

O günden sonra ormanda yaşamaya başladı. Önce yapraklardan, dallardan oluşan kaba saba bir barınakta, sonraları da içi nemli olmayan bir mağarada. Babasının evinde öğrendiği erkeklere özgü becerilerini unutmamıştı; hâlâ geyik avlayabiliyor, tavşanlara tuzak kurup kuğu bile vurabiliyordu. Hayvanların içlerini boşaltıp etlerini pişirebiliyordu. Derilerini yüzmeyi bildiği gibi postlarından ve kürklerinden kendine giysi yapmasını bile biliyordu. Yaban meyveleri, kabuklu yemişler ve sebze yiyordu. Tuz, yünlü giysiler, balta, bıçak gibi öteki gereksinimlerine gelince onları da çalarak sağlıyordu.

En kötü günleri Jack doğunca...

Tom, peki Fransıza ne oldu, diye soracaktı. Jack'in babası o muydu? Eğer öyleyse ne zaman öldü peki? Nasıl öldü? Ne var ki hikâyenin o bölümünü Ellen'in anlatmaya niyeti olmadığı yüzünden okunuyordu. Bu yüzden soruları kendine sakladı.

Babası ölüp adamları dağılınca bu dünyada kimsesi kalmamıştı. Ne bir akraba ne bir arkadaş. Jack'in doğumu yaklaşırken mağara-

nın ağzında geceleri sabaha kadar ateş yaktı. Yeterince su ve yiyeceği vardı. Ayrıca kurtların, öteki yaban hayvanlarının saldırısından korunmak için yay ve oklarıyla bıçaklarını da elinin altında bulunduruyordu. Bebeği sarıp sarmalamak için bir piskopostan çaldığı çok değerli kırmızı bir pelerini vardı. Ama doğum sırasındaki sancılara, korkulara hazır değildi daha; zaman zaman doğum sırasında öleceğini düşündü. Gene de ölmedi ve nurtopu gibi bir bebek doğurdu.

Ellen ile Jack'in on bir yıl boyunca çok sade, çok tutumlu bir yaşamları oldu. Kış aylarında aç kalmamak için karaca eti tuzlayıp tütsülemişlerse, yeterince elma ve kabuklu yemiş depo etmeyi bilmişlerse, orman onlara her istediklerini verirdi. Ellen çoğu kez eğer şu krallar, lordlar, piskoposlar ve şerifler olmasa herkesin işte böylesi mutlu bir dünyada yaşayacağını düşünürdü.

Tom, öteki kanun kaçaklarıyla örneğin Açgözlü Paramond gibilerle nasıl geçindiğini sordu. Geceleyin gizlice yaklaşıp ona tecavüze kalkışsalardı ne olurdu? diye sordu kendi kendine. Tom, o güne kadar kadınlara kendi istekleri olmadan yanaşmamıştı. Buna karşın, bunları düşünürken kasıklarına ağrı girdi.

Öteki kanun kaçakları Ellen'den korkardı. Bunları söylerken ışıl ışıl yanan gözleriyle Tom'un yüzüne bakıyordu. Tom, o anda adamların neden korktuklarını anladı. Onlar, Ellen'in büyücü olabileceğini düşünüyor olmalıydılar. Ormanın içinde yolculuk yapan, yasalara saygılı kişilere gelince, bir cezaya çarptırılma korkusuna düşmeden, kanun kaçaklarını öldürebilirler, onları soyabilir hatta ırzlarına bile geçebilirlerdi.

Ellen yalnız bu gibilerden sakınırdı. Öyleyse neden Tom'dan sakınmamıştı. Çünkü yaralı çocuğu görünce ona yardım etmek istemişti. Onun da bir çocuğu vardı.

Babasının evinde silahla avlanma yöntemleri üzerine öğrendiklerini o da Jack'e öğretti. Daha sonra rahibelerden öğrendiği her şeyi ona da öğretti. Okuma yazma, müzik, matematik, Fransızca ve Latince, İncil hikâyelerini resimleme. Sonunda, uzun kış geceleri, dünyada hiç kimsenin ondan daha güzel masal anlatamayacağı, daha güzel şarkılar söyleyip şiirler okuyamayacağı Fransız'ın kalıtını ona aktarmaya başlamıştı.

Tom, çocuk Jack'in okuma yazma bilebileceğine inanmadı. Tom sadece kendi adını yazabilirdi, bir de *penny* ya da *yard* ya da *kile* gibi üç beş sözcük. Agnes'a gelince papaz kızı olduğundan yavaş ve binbir zahmetle ve de dilini dışarı çıkararak yazsa da Tom'dan iyi sayılırdı.

Ama Alfred tek bir sözcük yazamazdı. Kendi adını güçlükle ayırt edebilirdi. Martha bu kadarını da beceremezdi. Bu yarım akıllı çocuk, Tom ailesi bireylerinden daha bilgili olabilir miydi? Nasıl olurdu?

Ellen, Jack'e bir şey yazmasını söyleyince, oğlan bir parça toprağı eliyle düzelterek üzerine parmaklarıyla harfler çizdi. Tom, Alfred sözcüğünün ilk harfini tanıdı, ötekileri tanıyamadı ve kendi aptallığına kızdı. Sonra Ellen, yazılanların tümünü yüksek sesle okuyarak onu sıkıntıdan kurtardı: "Alfred, Jack'ten daha büyüktür." Oğlan arkadan biri ötekinden büyük iki tane insan yüzü çizdi. Biri geniş omuzlu, öküz gibi bir şeydi, öteki küçük ve sırıtıktı. Resim çizmekte yeteneği olan Tom, toz toprağın üzerine çizilen şu resimdeki sadelik ve beceri karşısında şaşıp kaldı.

Ne var ki çocuk çok aptal görünüyordu.

Ellen bunu fark etti. Tom'un neler düşündüğünü sezinlemişti. Jack'in hiç arkadaşı olmamıştı, annesinin dışında herhangi bir insanla yakınlık kurmamıştı. Böyle olunca da yaban hayvanlarından farksız yetişmişti. İnsanlara nasıl davranılacağını bilemiyordu. İşte bu yüzden konuşmuyor, her şeye dikkatlice bakarak öğrenmeye çalışıyordu.

Bunları söylerken Ellen dokunsan ağlayacak gibiydi. Kendine yeterli olmanın verdiği yanma yaklaşılmaz havası dağılmıştı. Tom onun ne denli umutsuz ve sıkıntıda olduğunu anladı. Çünkü Jack'in hatırına yeniden topluma katılmak zorundaydı. Ama nasıl? Erkek olsaydı, ne yapar eder, özellikle Kudüs'e ya da Santiago de Compostela'ya yaptığı hac ziyaretinden yeni döndüğü yalanını kıvırabilirse, ona bir parça toprak vermesi için lordlardan birini kandırabilirdi. Kadın çiftçiler yok değildi, ama onlar çoğu kez yetişmiş oğulları da olan dul kadınlardı. Yalnızca küçük çocuğu olan bir kadına hiçbir lord toprak vermezdi. Köyde olsun, kentte olsun hiç kimse onu işçi olarak yanına almazdı. Ayrıca yatıp kalktığı belli bir yeri de yoktu. Deneyimi olmayan işçi kimsenin işine yaramazdı. Kimliği bile yoktu.

Tom ona çok acıdı. Çocuğuna elinden gelen her şeyi vermişti, ama bu yeterli değildi. Bu çıkmazdan kurtulabilmesi için hiçbir çözüm yolu göremiyordu. Gerçi güzel kadındı, ondan korkulurdu, bundan sonraki günlerini pek tekin olmayan oğluyla ormanda saklanarak geçirmek onun kaderiydi.

Agnes, Martha ve Alfred döndüler. Tom üzgün üzgün Martha'ya baktı. Ama kafası hâlâ Ellen'in sorunlarıyla meşguldü. Bir de kendi

durumunu düşündü: Hem işsizdi hem de domuzunu çalmışlardı. Yavaş yavaş akşam olmaktaydı. Kalan öteki eşyalarını toplamaya başladı. Ellen, "Şimdi hangi yana gidiyorsunuz?" diye sordu.

"Winchester'a," dedi Tom. Winchester'da bir kale, bir saray ve çok sayıda manastırdan başka, en önemlisi bir de katedral vardı.

"Salisbury daha yakındır," dedi Ellen. "Son kez gittiğimde katedrali genişletmek için yeni bir inşaata girişmişlerdi."

Tom'un kalbi heyecandan küt küt atmaya başladı. Onun aradığı da buydu. Ah, katedral inşaatında bir iş bulabilse er ya da geç başmimar olabileceğini gösterebilirdi, buna inanıyordu. Büyük bir heyecan içinde sordu: "Hangi yanda bu Salisbury?"

"Geldiğiniz yolun üç dört mil kadar gerisinde. Yolun çatallaştığı yeri hatırlıyor musun? Sola döndüğünüz nokta hani."

"Evet, kirli bir su birikintisi de var orada."

"Tamam. İşte oradan sağa dönerseniz yol sizi doğru Salisbury'ye götürür."

Birbirlerinden ayrıldılar. Agnes, Ellen'den hiç hoşlanmamış, ama nazik bir sesle, "Martha için bana yardımcı oldunuz, teşekkür ederim," demeyi gerekli bulmuştu. Onlar ayrılırken Ellen arkalarından dalgın dalgın baktı ve güldü.

Tom, Salisbury'nin nasıl bir yer olduğunu merak ediyordu. Oraya hiç gitmemişti. Tek rüyası temelden yeni bir katedral inşa etmekti, ama böyle bir şey olamazdı. Onarılan ya da yeniden inşa edilen eski bir katedral bulmak çok daha olağandı.

Ellen'in bir zanaati olsaydı, diye geçirdi içinden, sorunları daha kolay çözülürdü. O güne dek bir duvarcı, bir marangoz, bir dokumacı ya da bir sepici ararken onun konumunda olanına rastlamamıştı. Kendisi her seferinde kasabaya gider ve iş arardı. Zanaatkâr kadınlar çok azdı. Olsa da ya zanaatkârların eşleri ya da dul eşleriydi onlar. Tom sesini yükselterek, "Onun bir kocaya gereksinimi var," dedi.

Agnes kırılgan bir sesle, "İyi," dedi, "ama benimkini dünyada kaptırmam ona."

3

Domuzu kaybettikten sonra havalar iyice bozdu. O geceyi bir çiftlik ahırında geçirdiler. Sabahleyin uyandıklarında gökyüzünün bir kurşun kubbeden farkı yoktu. Şiddetli yağmurun etkisiyle rüzgâr insanın içine işliyordu. Kalın keçe kumaştan pelerinlerini çıkınlarından çıkarıp sırtlarına geçirdiler. Sonra çenelerinin altına kadar sımsıkı bağlayarak yüzlerini yağmurdan koruması için kukuletalarını düzelttiler. Moralleri iyice bozuk bir halde yola çıktılar. Yağmur fırtınasında, insanın içini karartan dört hayalet, balçık gibi olmuş yol boyunca tahta sabolarından çamurlu sular sıçratarak yürüyorlardı.

Tom, Salisbury Katedrali'nin nasıl bir şey olduğunu çok merak ediyordu. Aslında bir katedral öteki kiliselerden farksız olurdu. Katedral piskoposun taht kurduğu bir kiliseydi, o kadar. Ama uygulamada kiliselerin en büyük, en zengin, en görkemli ve en güzel olanıydı. Pencereleri de olan tek bir tünelden oluşmuş katedrallerin sayısı çok azdır. Çoklarında üç tünel bulunur. Ortada yüksek bir tünel, yanlarda ona baş-ve-omuzlar biçiminde destek veren küçük iki tünel daha vardır. Böylece ortada avlu, yanlarda koridorlar biçimlenmiş olur. Ortadaki tünelin yan duvarları birbirlerine kemerlerle bağlı bir sıra sütunlara doğru giderek alçalır, böylece kemeraltları oluşmuş olur. Yan koridorlar törenler sırasında kullanılır. Bunlar katedral kiliselerinde olağanüstü güzelliktedir, aynı zamanda kimi azizlerin adlarıyla anılan ve şapel de denilen, içindeki süslemelerle daha çekicilik kazanan özel odalardan önce genişçe bir mekân oluştururlar. Katedraller dünyanın en pahalıya mal olan yapılarıdır. Hatta kalelerden ve saraylardan bile. Bu yüzden büyük gelir kaynaklarına gereksinimleri vardır.

Salisbury, Tom'un tahmininden de yakındı. Kuşluk vakti bir bayırı tırmandıktan sonra önlerinde kavisler çizerek uzanan, dümdüz bir yolla karşılaştılar. Biraz ilerleyince düz ovanın ortasında duvar-

larla çevrili Salisbury kentini gördüler. Yağmur yüzünden ayrıntılar pek belli olmuyordu, ama Tom, kent surlarının üzerinde yükselen dört beş tane kule gördü. Bu kadar çok taş işçiliği görünce Tom'un içini sevinç kapladı.

Kentin doğu kapısına giden yolu izlerken rüzgârdan elleri yüzleri buz kesmişti. Tepenin eteğinde dört tane yol birleşiyordu. Arada, kentten ayrılarak buralara kadar yayılmış tek tük evler görünüyordu. Başlarını önlerine eğmiş, iki büklüm yürüyen başka yolcular da vardı.

Kentin kapısına doğru uzanan yokuşta taş yüklü bir öküz arabası ile karşılaştılar. Bu Tom için büyük bir umuttu. Arabacı, ahşap arabanın arkasında, öne eğilmiş bir halde, tepeyi ağır ağır çıkmaya çalışan öküzlerine yardım etmek için olanca gücünü kullanarak arabayı itmeye çalışıyordu. Tom, adamla arkadaşlık kurmak için iyi bir fırsat, dedi içinden. Alfred'e işaret edince birlikte arabaya omuz verip arabacıya yardıma koyuldular. Kocaman ahşap tekerlekler geniş ve kuru bir sur hendeğinin üzerindeki tahta köprüyü gürültüyle geçti. Savunma için yapılan toprak işçilikleri dehşet vericiydi; şu hendekten kazılıp çıkartılan toprakları kent surlarının yapımında kullanabilmek için yüzlerce insan çalışmış olmalıydı. Bu, bir katedralin temellerini kazmaktan çok daha zordu. Hendeğin üzerinden aşan köprü, arabayla arabayı çeken iki güçlü hayvanın ağırlığı altında çatırdadı. Girişe yaklaşırken, yokuş son bulduğu için şimdi araba daha kolay hareket edebiliyordu. Arabacı doğruldu. Tom ve Alfred de doğruladılar. "Yardımınız için teşekkür ederim," dedi arabacı.

Tom, "Bu taşlar nereye gidiyor?" diye sordu.

"Yeni katedrale."

"Yeni katedral mi? Eskisini biraz genişletiyorlar diye duymuştum."

Arabacı başıyla onu onayladı. "On yıl önce öyle dedilerdi, ama şimdi eskisinden de yeni oldu."

Bu daha da iyi bir haberdi. "Başmimarı kim?"

"Shaftesbury'li John, ama çoğu tasarımlar Piskopos Roger'a ait."

Bu çok olağandı. Piskoposlar çoğu kez inşaatı üstlenenlerin işi tek başlarına sürdürmelerine izin vermezlerdi. Başmimarların sorunlarından biri de çoğu kez din adamlarının ateşli tasarımlarını yatıştırmak ve onların bitmez tükenmez fantezilerine uygun ve etkili sınırlar bulmaktı. İşe adam alacak Shaftesbury'li John olmalıydı.

Arabacı, Tom'un alet çantasına bakarak, "Duvarcı mısın?" dedi.

"Evet, iş arıyorum."

Arabacı, "İş bulabilirsin burada," dedi. "Katedralde olmazsa kalede bulabilirsin."

"Kalenin sorumlusu kim?"

"Gene o. Roger hem piskopostur, hem de kale muhafızı."

Tom, öyle ya, dedi içinden. Salisbury'li Roger'ın çok nüfuzlu biri olduğunu ve öteden beri krala yakınlığıyla tanındığını işitmişti. Girişi geçip kente doğru yürüdüler. Binadan, insandan, hayvandan geçilmiyordu. Her an kale surlarından fırlayarak hendeğin içine düşmek tehlikesiyle burun burunaydılar sanki. Üst üste istif edilmiş ahşap evler idamı seyre gelmiş insanlar gibi yer kavgası ediyorlardı sanki. Tek bir parça toprak bile boş bırakılmamıştı. İnşa edilmiş iki evin arasında bıraktıkları daracık bir yolun üzerine bile birileri gelip penceresiz, kapısız, yarım yamalak bir konut kondurmuştu. En küçük evlerin şantiyelerinde bile ekmek, bira ve elma satılan tezgâhlar görünüyordu. Bunlar da yoksa onların yerine ya bir ahır ya bir domuz ağılı ya bir gübre yığını ya da bir su varili kondurulmuştu.

Kent çok gürültülüydü. Zanaatkârların işyerlerinden çıkan gürültü, sokaklarda şunu bunu satanların bağırtıları, selamlaşan, pazarlık eden, kavgaya tutuşan insanların sesi, at kişnemeleri, köpek havlamaları, kavgaları yağmurun sesine karıştığı için pek işitilmiyordu.

Martha gürültüyü bastırmak ister gibi sesini yükselterek, "Ne kokuyor böyle?" diye sordu.

Tom güldü. Kızı birkaç yıldır kente gelmemişti. "İnsan kokusu bu."

Cadde bir öküz arabasından biraz daha genişçeydi. Arabacı, hayvanların yeniden harekete geçemeyeceklerinden korktuğu için durmalarına izin vermiyordu. Öküzleri kırbaçlayınca, hayvanlar hiçbir şeye aldırmadan atlı şövalye, fiyonklu orman bekçisi, midillisine binmiş keşiş, silahlı adamlar, dilenci, ev kadını, orospu demeden herkesi sağa sola iterek yollarına devam ettiler.

Tepedeki kaleye yaklaşırlarken yol biraz genişledi. Sağda solda taş evler görünmeye başladı. Birkaçının az da olsa onarıma gereksinimleri vardı. Bu evler esnaf ve zanaatkârlara aitti. Zemin katları depo ve işyeri olarak kullanırlar, üst bölmelerde otururlardı. Deneyimli biri sıfatıyla her şeylere şöyle bir bakınca, Tom burasının refah içinde yaşayan bir kent olduğunu düşündü. Herkesin tenceresi, bıçağı

olmalıydı; işlemeli şallar, süslü kemerler, gümüş tokalar satın alabilmek için insan varlıklı olmalıydı.

Arabacı, öküz arabasını kalenin önünde sağ tarafa doğru çevirdi. Tom ve ötekiler de onları izledi. Yol, kale surlarının oraya kadar uzanıyordu. Bir başka kapıdan daha geçerek kentin gürültü patırtısından kurtuldular. Bu kez de kendilerini bir başka girdabın içinde, büyük bir yapının telaşlı ama çok da düzenli çalışan şantiyesinin tam ortasında buldular.

Şimdi büyük bir daire biçimindeki kentin kuzeybatı bölümünü işgal eden yüksek duvarlarla çevrili katedralin avlusundaydılar. Tom, havayı içine çekebilmek için bir dakika durdu. Şantiyeyi sadece görmek, işitmek, koklamak bile onu güneşli bir gün kadar heyecanlandırdı. Taş yüklü arabanın arkasından yürürlerken iki araba da yüklerini boşaltmış dönüyordu. Katedralin yan duvarlarına bitişik sundurmalarda çalışan taşçılar, eski ve kocaman ahşap çekiçleriyle sütun kaideleri, sütun, sütun başlığı, sütun gövdesi, payanda, kemer, pencere, pencere eşiği, taş süslemelerle korkuluk duvarlarını oluşturacak taş bloklara biçim vermeye çalışıyorlardı. Avlunun tam ortasında, öteki binaların bir hayli uzağında bir demirci dükkânı görünüyordu. Ateşinin alevleri aralık kalan kapıdan bile görülebiliyordu. Taşçı ustaların aşındırdığı aletlerin yerine yenilerini yapan demircinin çekici örse dokundukça çıkardığı klink klink sesleri yeri göğü bastırıyordu. Çoğu insan için bu görüntü bir kaostan başka bir şey değildi. Tom'un içinde kendisinin de yer almak istediği büyük ve karmaşık bir mekanizmaydı bu. Herkesin ayrı ayrı neler yaptığını biliyordu. İşlerin ne kadar gelişme gösterdiğini görebiliyordu. Katedralin doğu yüzünü inşa etmeye çalışıyorlardı.

Katedralin diğer ucunda yirmi beş otuz feet yüksekliğinde iskeleler sıralanmıştı. Duvarcılar katedral girişinde durmuş yağmurun dinmesini bekliyorlardı. Sırtlarında taş taşıyan işçiler merdivenlerden inip çıkıyorlardı. Daha yukarılarda, çatının ahşap iskeleti üzerinde, su tesisatçıları tahtadan dev bir ağa tırmanan örümcekler gibi kurşun plakaları kuşaklara çiviliyor, oluklarla savakları yerleştiriyorlardı.

Tom inşaatın neredeyse sona erdiğini anlayınca çok üzüldü. Burada onu işe alsalar da iş iki yıldan fazla sürmez, bu süre içinde de kolayca ustabaşılığa terfi edebilirdi. Eğer iş teklif ederlerse hemen kabul ederdi, çünkü kış yaklaşıyordu. Domuzları olsaydı, o ve ailesi, çalışmasa da bu kışı geçirebilirlerdi. Domuzları olmadığına göre Tom iş bulmak zorundaydı.

Avlunun içinde taşların yığılı olduğu yere kadar arabanın peşi sıra yürüdüler. Öküzler büyük bir mutlulukla başlarını su yalağının içine daldırdılar. Arabacı yanlarından geçmekte olan bir duvarcıya, "Başmimar nerede bulunur?" diye sordu.

"Kalede," dedi adam.

Arabacı, adamın dediklerini başıyla onayladıktan sonra Tom'a döndü. "Sanırım onu piskoposun sarayında bulacaksın."

"Teşekkürler."

"Ben de size teşekkür ederim."

Tom, peşinde Agnes ve çocukları, avludan çıktı. Kale önüne giden dar ve kalabalık sokakları geçtiler. Burada bir sürü kuru hendek ve kaleyi kuşatan büyük bir toprak koruma duvarı daha vardı. Kalkma köprüye doğru yürüdüler. Girişin hemen yanındaki bekçi kulübesinde kalın yapılı bir adam, sırtında deri bir tunik, sandalyeye oturmuş yağan yağmuru seyrediyordu. Bir de kılıç vardı belinde. Tom adama dönerek, "İyi günler," dedi. "Adım Tom, inşaatçıyım. Başmimar Shaftesbury'li John'u görmek istiyorum."

Adam kayıtsız bir sesle, "Piskoposun yanında," dedi.

İçeri daldılar. Çoğu kaleler gibi bu da toprak duvarların içinde, çok sayıda çeşitli yapıdan oluşmaktaydı. Uzakta, girişin karşısında, bir saldırı sırasında son savunmaya geçilebilecek ve dışarıyı daha iyi gözetleyebilmek için duvarların da üstünde yükselen büyük içkale gözükmekteydi. Sol tarafta çoğu ahşap küçük küçük bir sürü yapı sıralanmıştı; uzun bir ahır, bir mutfak, bir fırın ve bir sürü de depo. Orta yerde bir de kuyu vardı. Sağda, öteki yapılardan daha çok yer işgal eden, saray olduğu ilk bakışta anlaşılan kocaman, taş bir ev görünüyordu. Tıpkı yeni katedralin stiliyle inşa edilmişti. İki katlıydı, kapılarıyla pencerelerinin tepesinde küçük taş süslemeleri vardı. Yapı yeniydi. Duvarcılar bir köşesinde hâlâ çalışmaktaydılar. Görünüşe göre bir kule inşa ediyorlardı. Avluda çok sayıda insan yağmur altında acele acele bir yapıdan çıkıp öbürüne gidip geliyordu: Silahlı adamlar, rahipler, dükkâncılar, inşaat işçileri ve saray çalışanları...

Tom, sarayın çok sayıda giriş kapısı olduğunu fark etti. Hepsi de açıktı. Ne yapması gerektiğine karar veremiyordu. Başmimar piskoposla görüşüyorsa yanlarına gidemezdi. Ama piskopos da bir kral değildi ya! Tom özgür bir insandı, duvarcılık gibi yasal olan bir işi vardı, aç sefil kölelerden değildi. Kendi kendini yönlendirirdi. Agnes'la Martha'yı orada bıraktı, yanına Alfred'i alarak çamurlu avludan saraya doğru yürüdü. Karşısına ilk çıkan kapıdan içeri daldı.

Kendilerini, tavanı tonozla kaplı küçük bir şapelde buldular, altarın hemen üzerinde bir de penceresi vardı. Kapı aralığının yanında bir rahip, bir sıranın başına geçmiş, tirşe taklidi bir kâğıda hızlı hızlı bir şeyler yazıyordu. Adam başını doğrulttu.

Tom, büyük bir heyecan içinde, "Mimar John nerede?" diye sordu.

Rahip başıyla yan duvardaki kapıyı göstererek, "Toplantıda," dedi.

Tom, mimarı görmek istediğini söylemedi. Eğer mimarın kendisini beklediğini söylese bunun bir zaman kaybı olacağını düşünerek birkaç adım daha atarak toplantı odasına girdi.

Burası mumların aydınlattığı küçük, kare biçiminde bir odaydı. Zeminin büyük bir bölümünü sığ bir kum havuzu kaplıyordu. İncecik kumlar cetvelle kusursuz bir biçimde dümdüz bir hale getirilmişti. Odanın içinde iki kişi vardı. Her ikisi de Tom'a şöyle bir baktı, sonra gene dikkatlerini kumun üzerine çevirdiler. Piskopos, gözleri pırıl pırıl parlayan, yüzü buruşmuş yaşlı adam, sivri uçlu bir sopayla kumun üzerine bir şeyler çiziyordu. Başmimar, üzerinde deri bir önlük, yüzünde kuşkulu bir ifade, büyük bir sabırla adamı izliyordu.

Tom hiç ses etmeden merakla bekledi. Olumlu bir izlenim bırakmış olmalıydı; onurlu olacaksın, ama kendini küçük düşürmeden. Kibirlenmeden ne denli bilgili olduğunu göstereceksin. Usta bir zanaatkâr, emrinde çalışanlardan hem yetenekli hem itaatli olmalarını bekler. Tom bunu işe adam alırken edindiği deneyimlerinden bilirdi.

Piskopos Roger, üç yanında geniş pencereleri olan iki katlı bir yapının krokisini çiziyordu. Adam iyi bir ressamdı. Dik açıları da çizgileri de çizmekte ustaydı. Yapının hem planını hem de yandan görünüşünü çizdi. Tom, böyle bir şeyin asla inşa edilemeyeceğini düşündü.

Piskopos çizim işini tamamladıktan sonra, "İşte oldu," dedi.

John, Tom'a dönerek, "Ne var?" diye sordu.

Tom, kroki konusunda onun da görüşünü almak istemişler gibi, "Bir mahzen için o pencereler çok büyük, taşıyamaz," dedi.

Piskopos kızgın kızgın Tom'un yüzüne bakarak, "O bir yazma odasıdır, mahzen değil," dedi.

"Hiç fark etmez, o duvar hemen yıkılır."

John, "Haklı," dedi.

"Ama yazı yazarken ışık girmeli içeri."

John omuzlarını silkerek, Tom'a döndü. "Sen kimsin?"

"Adım Tom, duvarcıyım."

"Tahmin ettim. Burada ne arıyorsun?"

Tom soluğunu tutarak, "İş arıyorum," dedi.

John hiç düşünmeden başını salladı. "Seni işe alamam."

Tom kalbi duracak, yere düşecek gibi oldu; fakat nedenini öğrenmek için sabırla beklemeyi yeğledi.

John, "Biz burada on yıldır bu inşaatta çalışıyoruz," diye devam etti. Çoğu duvarcı bu kentte oturur, evleri burada. İşin sonuna geldik sayılır. Şu anda şantiyede gereğinden çok duvarcı var."

Tom durumun umutsuz olduğunu anlayınca, "Sarayda da mı iş yok?" diye sordu.

John, "Orası da farksız," dedi. "Ben burada gereğinden çok adam çalıştırıyorum. Piskopos Roger'ın başka kaleleri de var. Bu durum olmasaydı bu duvarcılara çoktan yol verirdim."

Tom başıyla onu onayladı. Düş kırıklığına uğradığını belli etmemeye çalışarak, hiç renk vermeden, "Acaba nerede iş bulunabilir, biliyor musunuz?" dedi.

"Shaftesbury'deki manastırda bu yılın başında bir inşaat işine başlamışlardı. Belki hâlâ devam ediyordur. Oraya da ancak bir günde gidilir."

"Teşekkürler." Tom döndü, gitmek üzereydi ki John, "Çok üzgünüm," diye seslendi arkasından. "Sen iyi bir adama benziyorsun."

Tom söylenenleri yanıtlamadan çıktı. Bütün hayalleri bir anda yıkılmıştı. Dereyi görmeden paçayı sıvamıştı. İş isteminin geri çevrilmesi olağandı. Ne var ki yeniden bir katedralde çalışmak umudu onu çok heyecanlandırmıştı. Artık bundan sonra ya bir kentin sur onarımı ya da bir kuyumcunun yaptıracağı çirkin bir ev inşaatı gibi sıradan işlerde çalışmak zorunda kalabilirdi.

Agnes ile Martha'nın beklediği avluya doğru yönelirken omuzlarını dikleştirdi. Düş kırıklığına düştüğünde bunu Agnes'a belli etmek istemezdi. Ona her zaman işlerin yolunda gittiği izlenimini vermek isterdi. Her şeyi yoluna koyacağını bilsin isterdi. Burada iş bulamadıysa ucunda ölüm yoktu ya. Bundan sonraki kentte ya da daha sonra nasıl olsa bir şeyler bulunurdu. Üzüldüğünü belli ederse, Agnes bir iş bulup bir yere yerleşmesi için onu ikna etmeye çalışacaktı. O da bunu istemiyordu. Tom ancak katedral inşa edilecek bir kente yerleşecekti.

"Burada bana göre iş yok," dedi Agnes'a. "Gidelim."

Agnes başını öne eğerek üzgün bir sesle, "Halbuki ben bir katedralle bir sarayın inşa edilmekte olduğu bir yerde, bir duvarcıyı daha işe alabileceklerini sanıyordum," dedi.

Tom açıklama yaptı. "Her iki inşaat da tamamlanmak üzere. Gereğinden çok adam var ellerinde."

Aile topluca kalkma köprüyü geçerek kentin kalabalık sokaklarına daldı. Salisbury'ye doğu kapısından girmişlerdi, kenti şimdi de batı kapısından terk edeceklerdi. Tom sağ tarafa doğru yöneldi, niyeti onları görmedikleri yerlerden geçirmekti. Tom, onarıma gereksinimi olan taş bir evin önünde durdu. İnşatta çok kötü harç kullanılmış olacak ki ev iyice harap olmuş, bel vermişti. Don, duvarın deliklerine bile işlediği için bazı taşları çatlatmıştı. Üzerinden bir kış daha geçerse ev belki de yıkılırdı. Tom kafasına koydu, durumu sahibine anlatacaktı.

Zemin kat girişinde genişçe bir kemer vardı. Ahşap kapı açıktı. Kapı aralığında bir adam, sağ elinde bir çekiç, sol elinde biz dedikleri sivri uçlu küçük bir alet, önündeki tezgâhta duran ahşap semere birtakım desenler kazımaya çalışıyordu. Arkada, deri ve keresteler yığılıydı. Bir oğlan çocuğu elinde süpürge, yerlerdeki yongaları süpürmekteydi.

Tom, "İyi günler, Saraç Ustası," dedi.

Saraç başını kaldırarak Tom'a baktı. Tom'u kendi semerini kendi yapanların sınıfına sokmuş olacak ki başını hafifçe oynatmakla yetindi.

Tom, "Ben inşaatçıyım," diyerek devam etti. "Görüyorum ki sizin bana gereksiniminiz var."

"Neden?"

"Duvarların harcı ufalanıp taşlar çatlamış. Eviniz bu duruma bir kış daha dayanamaz."

Saraç başını sağa sola sallayarak, "Bu kentte bir sürü duvarcı var. Bu işi senin gibi bir yabancıya neden vereyim?" dedi.

Tom, "Pekâlâ," dedi. "Tanrı yardımcın olsun."

"Umarım," dedi saraç.

Biraz uzaklaşınca Agnes, Tom'a dönerek, "Ne terbiyesiz herif," diye mırıldandı.

4

Noel yaklaşırken açlıktan ölmek üzereydiler.

Kış erken bastırmıştı. Havalar bir taşçı ustasının keskisi kadar sert ve soğuktu. Tarlaları ilk donlar kapladığında, ağaçlarda hâlâ elmalar vardı. Herkes soğukların geçici olduğunu düşünerek bu bir dalgadır geçer, diyordu ama geçmedi. Sonbaharda tarlalarını sürmekte geç kalanların saban demirleri taş gibi sert topraklarda kırıldı. Köylüler domuzlarını kesip kış için tuzlamakta acele ettiler. Lordlar sığırlarını kestiler, çünkü kışın, yazları olduğu gibi yeterince ot bulunmazdı. Ayaz otları sürekli yok ederken kalan hayvanların bir bölümü telef oldu. Aç kurtlar alacakaranlıkta umutsuzca köylere saldırarak buldukları mecalsiz kalmış tavuklarla halsiz düşmüş çocukları kapıp götürdüler.

İlk donlar bastırınca, ülke çapında tüm şantiyelerde o yaz örülen duvarlar bir çabuk saman ve gübreyle asıl soğuklardan korunmaları için örtüldü. Çünkü duvarın içindeki harçlar daha kurumamıştı. Bunlar donarsa durduk yerde çatlardı. Bahara kadar harçla iş yapılmazdı artık. Kimi duvarcılar yalnızca yaz ayları için tutulmuşlardı, bu yüzden onlar kendi köylerine dönerlerdi. Zaten duvarcı değil, usta diye anıldıkları köyde kış günlerini saban, semer, koşum, araba, kürek, kapı ya da şu bu yaparak geçirirlerdi, yeter ki ellerinde çekiç, keski ve testere olsun. Öteki duvarcılar da şantiyedeki derme çatma barakalarda bütün gün bin türlü taş yontarlardı. Bu yıl don erken bastırdığı için işler çok hızlı ilerledi. Köylüler açlıktan kırıldıkları için piskoposlar, kale muhafızları ve lordlar inşaatlarda umduklarından daha ucuza adam çalıştırmasını bildiler. Kış, işleri daha da zorlaştırınca birçok duvarcının işine son verildi.

Tom ve ailesi, Salisbury'den yürüyerek önce Sherborne ve Wells'e, sonra da Bath, Bristol, Gloucester, Oxford, Wallinford ve Windsor'a gittiler. Her gittikleri yerde kulübelerde ateş yanıyor, kili-

se avlularıyla kale duvarları taşçıların çekiç sesleriyle inliyordu. Başmimarlar parmaksız eldivenlere geçirdikleri hünerli elleriyle küçük, kusursuz tonoz ve kemer modelleri hazırlıyordu. Kimi ustalar sinirli, ters ve kaba oluyordu. Kimileri de Tom'un çelimsiz çocuklarıyla hamile karısına üzgünce bakarak nazik bir sesle, hep de aynı sözleri yineliyorlardı: Hayır, burada sana göre iş yok.

Fırsat buldukça ne yapıp edip manastırların konukevlerine kapağı atıyorlardı. Yolcular buralarda her zaman biraz yiyecekle yatacak yer bulabilirlerdi, ama kesinlikle bir gün için. Sık çalılıklar arasında böğürtlenler olgunlaşınca, kuşlar gibi onlarla karın doyuruyorlardı. Ormanda, Agnes ateş yakıp uydurma bir çorba kaynatıyordu; ama çoğu kez fırıncılardan ekmek, balıkçılardan tuzlanmış ringa balığı almak ya da birahanelerde ya da aşevlerinde karın doyurmak zorunda kalıyorlardı. Bu da kendi hazırlayacakları yemeklerden daha pahalıya mal oluyordu. Böyle olunca da paralar suyunu çekiyordu.

Martha doğuştan bir deri bir kemikti, ama daha da zayıfladı. Alfred sığ topraklarda yetişen otlar gibi hâlâ uzamaktaydı. İnce, uzun bir delikanlı olmuştu. Agnes çok idareli yiyordu. Karnında büyüyen çocuksa çok oburdu. Karısının açlıktan kıvrandığı Tom'un gözünden kaçmıyordu, arada daha çok yemesini emrediyordu. Agnes'ın vücudu öteki hamile kadınlarınki gibi tombullaşmamıştı daha. Yanakları al al değildi henüz. Karnı şiş olmasına karşın çok zayıf görünüyordu; açlıktan ölmek üzere olan bir çocuktan farksızdı.

Salisbury'yi terk ettikten bu yana büyük bir alanı kaplayan toprakların dörtte üçünü dolaşmışlardı. Yıl sonuna doğru Windsor'dan Southampton'a kadar uzanan ormanların içine daldılar. Şimdi de Winchester'a gidiyorlardı. Tom bütün duvarcı araç ve gereçlerini satmıştı. Paranın büyük bölümünü harcadıktan sonra ellerinde ancak birkaç peni kalmıştı. İş bulur bulmaz ya ödünç olarak başkalarının araç gereçlerini kullanacak ya da satın alacaktı. Winchester'da iş bulamazsa ne yapacağını bilemiyordu. Kuzeyde doğup büyüdüğü kentte kardeşleri vardı, ama yürüyerek ancak birkaç haftada ulaşılabilirdi oraya. Oraya varmadan da bütün aile açlıktan ölürdü. Agnes ailesinin tek çocuğuydu. Annesiyle babası ölmüştü. Kışın tarım işi de olmazdı. Ama Agnes, Winchester'da bir zengin evinde hizmetçilik yaparak birkaç peni kazanabilirdi. Ne var ki bu kadar uzun yola dayanamazdı, günü yaklaşıyordu.

Winchester'a daha üç günlük yolları vardı, karınları da açtı. Böğürtlenler de tükenmişti. Bir manastıra sığınmak olasılığı da yoktu.

Agnes'ın sürekli sırtında taşıdığı tencerede yulaf da kalmamıştı. Önceki gece bir köylü, bir bıçaklarına karşılık bir dilim arpa ekmeği, dört kâse etsiz et suyu çorbası vermiş bir de ateşin yanında yatacak yer göstermişti. Ondan sonra tek bir köye rastlamamışlardı. Akşama doğru ağaçlar arasında tütmekte olan bir duman gördüler; daha sonra da kralın orman koruma görevlilerinden birinin tek başına kaldığı evi buldular. Adam, Tom'un küçük baltasına karşılık onlara bir çuval şalgam verdi.

Daha üç mil bile yol almamışlardı ki Agnes yürüyemeyecek kadar yorgun olduğunu söyledi. Tom bunu duyunca çok şaşırdı. Birlikte oldukları bunca yıldır, onun şu ya da bu nedenle yoruldum dediğini anımsamıyordu.

Agnes yolun hemen kıyısındaki bir kestane ağacının altına oturdu. Tom ateş yakmak için eski bir tahta kürekle küçük bir çukur açtı. Kimse satın almak isemediği için elinde kalan son gereçlerden biri de oydu. Çocuklar çalı çırpı topladı. Tom ateşi tutuşturduktan sonra tencereyi kaptığı gibi bir akarsu bulmaya gitti. Az sonra tencerenin içini buzlu suyla doldurmuş olarak döndü. Tencereyi ateşin yanma koydu. Agnes şalgamları dilim dilim kesiyordu. Martha yerlere dökülmüş at kestanelerini toplayıp geldi. Agnes ona kabuklarının nasıl soyulacağını, şalgam çorbasını koyultacak un yapmak için içlerinin nasıl dövüleceğini gösterdi. Tom, Alfred'i biraz daha yakacak bulmaya yolladı. Peşinden o da gitti. Kuru yaprakların arasına bir bir ağaç çubukları sapladı. Umudu çorbanın içine sincap ya da kış uykusuna geçmiş kirpi ekleyebilmekti. Şansı yokmuş, bir şey yakalayamadı.

Çorba pişerken döndü. Agnes'ın yanma oturdu. Ortalık kararıyordu. "Hiç tuzumuz kaldı mı?" diye sordu.

Agnes başını sağa sola sallayarak, "Haftalardır tuzlu çorba içmedin ki," dedi. "Farkında değil misin?"

"Hayır, değilim."

"Demek aç kalınca her şeye alışıyor insan."

"Ondan da çok var bizde." Tom, birden müthiş bir yorgunluk hissetti. Son dört ayın düş kırıklıkları üst üste binince her şey dayanılmaz olmuş, tüm cesaretini yitirmiş gibiydi. Yenik düşmenin verdiği yorgunlukla, "Ters giden bir şey var, ama ne?" diye sordu.

"Hem de çok şey," dedi Agnes. "Geçen kış iş bulamadın. Baharda iş buldun, ama Kont'un kızı evlenmekten cayınca Lord William evin inşaatını durdurdu. Biz de bunun üzerine orada kalmaya, tarım işlerinde çalışmaya karar vermiştik. Bu bir hataydı."

"Sonbahara oranla yazın inşaat işi bulmak benim için kuşkusuz çok daha kolaydı."

"Bu yıl kış erken geldi. Her şeye karşın durumumuz gene de yolunda olacaktı, bu sefer de domuzumuzu çaldılar."

Tom dalgın dalgın onu onayladı. "Benim tek tesellim, şu anda o hırsız cehennem alevlerinde cayır cayır yanıyordur. Onu bilirim ben."

"Umarım haklısındır."

"Bundan kuşkun mu var?"

"Papazlar sanıldığı kadar çok şey bilmezler. Babam da onlardan biriydi, hatırlasana."

Tom çok iyi anımsamıyordu. Babasının köy kilisesinin duvarlarından biri onarılamayacak kadar haraptı, onarılması için de Tom'u tutmuşlardı. Papazların evlenmesine izin verilmezdi, ama bu papazın ev işlerini üstlenen bir kadın vardı. Kadının da bir kızı vardı. Papazın bu kızın babası olduğu köyde kimsenin sırrı değildi. Agnes o yıllarda bile güzel bir kız değildi, ama gençti ve pırıl pırıl bir cildi vardı. Yerinde duramayacak kadar enerji doluydu. Arada, Tom çalışırken, gelip onunla konuşurdu. Bazen rüzgârda etekleri uçuşunca neredeyse çıplak vücudu ortaya çıkar, Tom da kızın göbeğine kadar tüm vücut çizgilerini görürdü. Bir gece, Tom'un yatıp kalktığı küçük kulübeye geldi. Eliyle hiç ses etmemesi için Tom'un ağzını kapattı. Giysisini üzerinden sıyırdı ve çırılçıplak kaldı. Tom, ay ışığında onu güçlü kollarının arasına aldıktan sonra seviştiler.

Tom yüksek sesle, "Her ikimiz de ilk kez sevişiyorduk," dedi.

Agnes onun ne düşündüğünü biliyordu. Güldü.

"Artık yemek yiyebilir miyiz?" dedi Martha.

Burnuna çorba kokusu gelen Tom'un midesi açlıktan zil çalıyordu. Fokurdamakta olan tencerenin içine kâsesini daldırarak birkaç parça şalgam çıkardı. Bıçağın ucuyla şalgamları yokladı. İyice pişmemişlerdi daha, ama fazla bekletmeyecekti. Her iki çocuğa da birer kâse çorba verdi, bir kâse de Agnes'a uzattı. Agnes biraz süzgün ve üzüntülü görünüyordu. Önce çorbasını soğutmak için üfledi, sonra kâseyi dudaklarına yaklaştırdı.

Çorbalarını bir solukta dipleyen çocuklar biraz daha istediler. Tom tencereyi pelerininin kol ağzıyla tutarak ateşin üzerinden aldı ve kalan çorbanın hepsini çocukların kâselerine boca etti.

Agnes'ın yanına döndü. Karısı, "Sen yemeyecek misin?" dedi.

"Ben yarın yerim," dedi Tom.

Agnes konuyu tartışacak durumda değildi.

Tom ve Alfred ateşi harlattılar ve bütün geceye yetecek kadar yakacak topladılar. Sonra hepsi de pelerinlerine sarınarak uyumak için otların üzerine uzandılar.

Tom daha uykuya geçmemişti ki, Agnes'ın inlemesiyle uyandı. "Ne var?" diye fısıldadı.

Agnes gene inledi. Yüzü soluk, gözleri kapalıydı. Bir süre sonra, "Bebek geliyor," dedi.

Bir an Tom'un kalbi duracak gibi oldu. Burada olmaz, dedi içinden. Burada olmaz, bu Allahın ormanında, bu buz gibi yerde olmaz. "Ama daha erken," diyebildi.

"Doğum erken olacak."

Tom sesini iyice alçaltarak, "Suyun geliyor mu?" diye sordu.

Agnes güçlükle soluk alıyordu. Gözlerini açmadan, "Ormancının kulübesinden ayrılırken başlamıştı," dedi.

"Peki sancı?"

"Hiç durmadı."

O sırada Alfred ve Martha da uyandı. "Bir şey mi var?" diye sordu Alfred.

Tom, "Bebek geliyor," dedi. Martha ağlamaya başladı.

Tom ciddileşti. "Acaba ormancının kulübesine kadar kendini tutabilir miydin? Orada hiç değilse bir damın altında, otların üzerine uzanırdın. Yardım edecek birilerini bulabilirlerdi."

Agnes başını sağa sola sallayarak, "Bebek yolda," dedi.

"Fazla sürmez öyleyse." Ormanın en tenha kesimindeydiler. Sabahtan beri tek bir köye rastlamamışlardı. Bütün gün tek bir köy görmeyeceklerini ormancı söylemişti zaten. Demek ebelik görevini üstlenecek bir kadın bulamayacaklardı. Bu durumda çocuğu bu buz gibi yerde kendisi doğurtacaktı, sadece çocukların yardımıyla. Eğer bir terslik olursa ilaç da yoktu elinin altında, zaten bir şey de bildiği yoktu.

Tom, bu benim hatam, dedi içinden, onu ben hamile bıraktım, hem de şu yoksulluk içinde. Bana güvendi hep, şimdi de kış ortasında açık havada doğum yapacak. Oysa öteden beri çocuk yapıp onları açlığa terk eden adamlardan nefret ederdi. Şimdi o adamlardan bir farkı yoktu. Kendi kendinden utandı.

"O kadar yorgunum ki," dedi Agnes, "bu bebeği doğurabileceğimi hiç sanmıyorum. Kımıldayacak halde değilim." Ateşin aleviyle yüzü aydınlandı, yüzü ter içindeydi.

Tom, kendimi toparlamalıyım, dedi içinden. Bu durumda Agnes'a moral vermek zorundaydı. "Sana ben yardım edeceğim," dedi. Bu o kadar da karmaşık, işin içinden çıkılmayacak şey değildi. Çocukların çoğunun doğumlarında bulunmuştu. Aslında bu işi kadınlar yapardı, kadın kadının halinden anlardı. Bu da onların yardımcı olmalarını daha da kolaylaştırıyordu. Gerektiğinde bunu erkeklerin de yapmaması için bir neden yoktu. Önce onu biraz rahatlatmalıydı.

"Kendini nasıl hissediyorsun?" dedi.

"Üşüyorum."

"Ateşe biraz daha yaklaş." Pelerinini çıkarıp ateşin bir karış kadar uzağına yere yaydı. Agnes ayağa kalkmak için zorlandı. Tom onu kaldırarak usulca pelerinin üzerine bıraktı.

Agnes'ın pelerinin altına giydiği yün tuniğin önünde boydan boya düğmeler vardı. Tom düğmelerden ikisini çözerek elini içerilere soktu. Şaşkın ve endişeli bir sesle, "Acıyor mu?" diye sordu.

"Hayır, ama senin ellerin soğuk."

Tom karnını parmaklarıyla iyice yokladı. Dün gece köylünün ağılında yerde otların üzerinde birlikte uyurlarken karnı daha şiş, daha sivriceydi. Tom biraz daha bastırınca bebek eline geldi. Vücudun bir ucu hâlâ Agnes'ın göbeğinin alt kısmındaydı. Öteki ucun yerini bulamadı. "Vücudun alt kısmı elime geliyor, ama başı nerede?"

"Başı yolda, az sonra çıkar."

Tom, Agnes'ın üzerini örttü. Pelerini sağma, soluna bir güzel sıkıştırdı. Şimdi hemen hazırlıklara geçmeliydi. Çocuklara baktı. Martha burnunu çekiyordu. Alfred'in korkmuş bir hali vardı. Her ikisine de birer iş yüklemek iyi gelirdi onlara.

"Alfred, al şu tencereyi, doğru dereye. İyice yıkadıktan sonra içine temiz su doldur, hemen getir bana. Martha sen saz topla biraz ve bana onlardan iki uzunca ip hazırla. Haydi çabuk. Şafak sökerken ya bir oğlan ya da bir kız kardeşiniz olacak."

Çocuklar uzaklaştı. Tom, yemek bıçağıyla küçük bir taş çıkardı, bıçağın ağzını bilemeye başladı. Agnes tekrar inledi. Tom, Agnes'ın elini tutmak için bıçağı yere bıraktı.

Öteki çocukların doğumunda gene böyle yanına oturmuştu. Alfred, ardından iki yaşındayken ölen Matilda, arkadan Martha ve Tom'un Harold adını koymayı tasarladığı ölü doğan oğulları. Ama her seferinde onlara yardımcı olan birileri bulunurdu. Alfred'in doğumunda Agnes'ın annesi vardı, Matilda'yla Harold'ın doğumlarında da bir köy ebesi. Martha'nın doğumunda, hiç aşağı idare etmez,

malikanenin hanımı yardımcı olmuştu. Bu kez bu işi tek başına Tom yapacaktı. Kaygılı olduğunu hiç belli etmemeliydi.

Kasılma geçince Agnes rahatladı. "Martha'nın doğumunu hatırlıyor musun?" dedi Tom. "Ebeliğini Lady Isabella üstlenmişti hani."

Agnes güldü. "Lord için bir şapel inşa ediyordun. Bir ara hizmetçisiyle köy ebesini çağırtmasını istemiştin."

"O da, 'Şu sarhoş ihtiyar cadı mı? Köpeğimi bile doğurtmam ona' dediydi. Sonra da bizi kendi odasına aldıydı. Martha doğuncaya kadar Lord Robert uyumamıştı."

"Çok iyi bir kadındı."

"Onun gibi hanımefendiler yok artık."

Alfred, içi su dolu tencereyle döndü. Tom tencereyi ateşin yanına bir yere koydu. Su kaynamasındı, biraz ılınsın yeterdi. Agnes elini pelerininin içine sokarak bir torba çıkardı. İçinde daha önce hazırladığı küçük küçük, temiz keten bezler vardı.

Martha elinde bir yığın sazla döndü. Onları kıvrım kıvrım örmeye koyuldu. "Bu ipler ne için?" diye sordu.

"Çok önemli," dedi Tom. "Sabret, görürsün. Onları güzelce ör ama."

Alfred huzursuz ve canı sıkkın gibiydi. Tom, "Git, biraz daha yakacak topla," dedi. "Ateşi büyütelim." Oğlan bir iş görmekten mutlu, uzaklaştı.

Agnes, rüzgârda gıcırdayıp duran ağaçlar gibi sesini hiç yükseltmeden ıkınmaya çalışırken yüzü iyice gerildi, çünkü fazla zorlanıyordu. Kalan son gücünü kullanarak ıkınırken harcadığı çaba, Agnes'ı takatsiz bıraktı. Tom, onun biraz rahatlaması için bütün içtenliğiyle bu sıkıntıları onun yerine kendisi yüklenmek isterdi. Sonunda sancılar biraz azalınca, Tom rahat bir soluk aldı. Agnes sanki derin bir uykuya dalmıştı.

Alfred kucağında bir yığın odunla geri döndü.

Agnes yeniden gözlerini açtı ve "Çok üşüyorum," dedi.

Tom, "Alfred, ateşe biraz daha odun at. Martha, annenin yanına uzan, onu ısıt biraz." Her ikisi de hiç itiraz etmeden söyleneni yaptılar. Agnes, kollarıyla Martha'ya sarılarak ona iyice sokuldu, ama bir yandan da titriyordu.

Tom çok sıkılıyordu. Ateş gürül gürül yandığı halde hava gittikçe soğumaktaydı. Daha da soğuyabilir, bebeğin ilk soluk alışında onun ölümüne bile neden olabilirdi. Çocukların açıkta doğduğu duyulmadık şey değildi. Bu daha çok herkesin işten başını kaldıra-

madığı, kadınların hamileliklerinin son gününe kadar çalıştığı hasat mevsiminde olurdu. Ama hasatta da yerler kuru, otlar yumuşacıktır, hava da misler gibi kokar. Kış ortasında, açıkta bir kadının doğum yaptığını Tom o güne kadar hiç işitmemişti.

Agnes dirseklerinin üzerinde doğrularak bacaklarını açtı.

Tom korku içinde, "Bir şey mi oldu?" dedi.

Agnes yanıt vermekte zorlanıyordu.

Tom, "Alfred, hemen annenin arkasına geç, diz çök orada. Diz çök ki annen sana rahatça dayanabilsin."

Alfred söyleneni yaptı. Tom da Agnes'ın pelerininin önünü açtı ve eteğinin bütün düğmelerini çözdü. Bacaklarının arasına diz çökünce açılışın başladığını rahatça görebiliyordu, hatta biraz da kabarma vardı. Konuşurken sesinin titrememesine özen gösteriyordu. "Şimdi sevgilim, fazla uzun sürmez," diye mırıldandı.

Agnes gözlerini kapatarak bir yandan da olanca ağırlığıyla Alfred'e yüklenerek yeniden gevşemeye çalıştı. Açılış biraz durmuş gibiydi. Ateşin çıkardığı çıtırtıların dışında ormanda tek bir ses duyulmuyordu. Tom birden, ormanda tek başına doğum yapan Ellen'i, kanun kaçağı kadını düşündü. Müthiş bir şey olmalıydı bu. Çaresiz bir durumdayken, bir kurdun üzerine saldırarak yeni doğan bebeğini kapıp götüreceğinden korktuğunu söylemişti. Bu yıl kurtların her yılkinden daha gözü kara olduklarını söylüyorlardı. Ama kurtlar dört kişilik bir kalabalığın üzerine de saldıracak değillerdi ya.

Agnes'ta yeni bir kasılma daha oldu, yüzünü boncuk boncuk terler kaplamıştı. Tom, doğum başlıyor, dedi içinden, ödü patladı. Açılmanın yeniden genişlemesini bekledi. Yanan ateşin alevleri sayesinde çıkmaya başlayan bebeğin başındaki ıslak siyah saçları görebiliyordu. Dua etmeyi geçirdi içinden, ama buna vakti yoktu. Agnes soluk alıp verirken zorlanıyordu. Açılma daha da arttı, inanılmayacak kadar genişledi ve baş, yüzü aşağı olduğu halde görünmeye başladı. Tom, önce bebeğin başına yapışık buruş buruş kulaklarını, sonra boynun kat kat olmuş derisini gördü. Normal bir bebek olup olmadığını bilemiyordu.

"Baş çıkıyor," dedi Tom. Agnes bunun farkındaydı zaten. Yeniden gevşedi. Bebek yavaş yavaş döndü, artık Tom dölyatağının kaygan sıvısına ve kana bulanmış kapalı gözleri, ağzı görebiliyordu.

Martha bağırdı: "Aa! Bakın, yüzü ne kadar küçük!"

Agnes bu sözlere güldü, ardından gene gerilmeler başladı. Tom, Agnes'ın bacaklarının arasına elini uzatarak omuzları çıkmaya başla-

yan küçücük başa destek olmaya çalıştı. Ardından gövde olduğu gibi dışarı fırladı. Tom sağ eliyle bebeğin gövdesini kavradı. Şimdi soğuk havada incecik bacakları çırpınan bir bebeği tutuyordu.

Agnes'ın orası hemen kapanmaya başladı, yanından bebeğin göbeğine bağlı mavi bir kordon sarkıyordu.

Tom bebeği havaya kaldırarak inceden inceye tetkik etti. Bir miktar kan vardı, Tom önce bunun ciddi bir şey olmasından korktu, ama yakından inceleyince yarası beresi olmadığını anladı. Bacaklarının arasına baktı. Oğlandı.

Martha, "Müthiş bir şey bu!" dedi.

"Kusursuz," dedi Tom, "Kusursuz bir oğlan."

Bebek ağzını açtı ve ağlamaya başladı.

Tom, Agnes'a doğru başını çevirdi. Göz göze gelince gülümsediler.

Tom minnacık bebeği kucağına aldı. "Martha, bana şu tencereden bir kâse su getir," dedi. Kız hemen yerinden fırladı. "Şu bezler neredeydi Agnes?" Agnes yanı başında yerde duran keten torbayı gösterdi. Alfred torbayı alıp Tom'a götürdü. Oğlanın yüzü ağlamaktan ıpıslaktı. Bir bebeğin doğumuna ilk kez tanık oluyordu.

Tom bezlerden birini kâsedeki sıcak suya batırdı, bebeğin yüzündeki kan ve kaygan sıvıyı güzelce sildi. Agnes tuniğinin önündeki düğmeleri çözdü. Tom bebeği onun kucağına verdi. Bebek hâlâ ağlıyordu. Bebeğin göbeğiyle Agnes'ın kasıkları arasında uzanan mavi kordon nabız gibi atmıyordu artık. Büzülüyor ve rengi beyaza dönüşüyordu.

Tom, Martha'ya dönerek, "Sen şu ördüğün ipleri versene bana," dedi. "Şimdi görürsün neye yarayacağını."

Martha çift örgü ipleri getirdi. Tom örgü iplerle kordonu iki yerinden sımsıkı bağladı. Bıçağını aldı ve iki düğüm arasında bir noktadan kordonu kesiverdi.

Sonra da kıç üstü yere oturdu. Örgü ipler işe yaramıştı işte. İşin en zoru atlatılmıştı, artık bebek sağlıklı sayılırdı. Yaptıklarıyla gururlandı.

Agnes bebeğin yüzünü göğüslerine doğru çevirebilmek için doğrulttu. Küçücük oğlan irileşmiş meme başını buldu. Ağlamayı kesti ve emmeye başladı. Martha şaşkın şaşkın, "Meme emeceğini nereden biliyor?" dedi. "İşte bu bir sır," dedi Tom. Elindeki kâseyi uzatarak, "Şununla annene biraz içecek su götür," diye ekledi.

Agnes susadığını yeni fark etmiş gibi minnettar bir sesle, "İyi

olur," dedi. Martha'nın getirdiği suyu son damlasına kadar içti. "Eline sağlık, teşekkür ederim," dedi.

Agnes önce meme emmekte olan bebeğine, sonra başını kaldırarak Tom'a baktı. "Sen çok iyi bir insansın," dedi. "Seni seviyorum."

Tom neredeyse ağlayacaktı. Gülerek baktı, sonra başını önüne eğdi. Agnes'ın kanaması hâlâ devam ediyordu. Hâlâ asılı, bumburuşuk kordon Agnes'ın bacakları arasında duran Tom'un pelerini üzerindeki kan gölünün üzerinde kıvrılmış yatıyordu.

Tekrar başını kaldırınca bebeğin memesini emip uykuya geçmiş olduğunu gördü. Agnes peleriniyle bebeğin üzerini örttükten sonra kendisi de gözlerini kapattı.

Az sonra Martha babasına dönerek, "Bir şey mi bekliyorsun?" diye sordu.

"Evet, etenesini bekliyorum," dedi Tom.

"Nedir o?"

"Biraz sabret."

Anne ve bebek bir süre daldıktan sonra Agnes yeniden gözlerini açtı. Kasları gerildi gerildi, açılma biraz şiştikten sonra kabardı ve ardından etene ortaya çıktı. Tom eteneyi yerden kaldırarak eline aldı, inceledi. Tıpkı kasap dükkânlarındaki et gibi bir şeydi. Daha yakından bakınca paralanmış gibi geldi Tom'a, sanki bir parçası eksikti. Ne var ki o güne kadar bir eteneyi bu kadar yakından görmüş değildi. Her zaman rahimden kopup geldiği için hep böyle olduğunu düşündü ve elindeki şeyi ateşe attı. Etene yanarken nahoş bir koku çıkardı, ama fırlatıp bir yerlere atsaydı o zaman da tilkilere hatta belki de kurtlara yem olabilirdi.

Agnes'ın kanaması hâlâ devam ediyordu. Pek iyi hatırlamıyordu, ama eteneyle birlikte her zaman bir kan hücumu olduğu kulağına çalınmıştı. Demek tehlike daha atlatılmış değildi. Açlıktan, sinir gerginliğinden bir ara bayılacak gibi oldu. Bir süre bu duygu geçti ve kendine geldi.

Endişelendiğini belli etmemeye çalışarak, "Hâlâ kanaman var," dedi.

"Az sonra kesilir. Sen benim üzerimi ört."

Tom, Agnes'ın eteğinin düğmelerini ilikledikten sonra bacaklarını pelerinle iyice sarıp sarmaladı.

Alfred, "Ben de biraz dinlenebilir miyim?" dedi.

Oğlan hâlâ dizlerinin üzerinde annesine destek olmaya çalışıyordu. Tom, o kadar süre hep aynı pozisyonda kalır mı insan, her

tarafı uyuşmuş olmalı, dedi içinden. "Senin yerine ben geçiyorum," dedi. Agnes biraz daha doğrulabilse bebekle çok daha rahat edecek, diye düşündü. Hem arkasından biri destek olursa sırtını daha sıcak tutar, rüzgârdan da korunmuş olur. Alfred'le yer değiştirdiler. Alfred bacaklarını gererken acıdan homurdandı. Tom, Agnes'la bebeğe kollarıyla sımsıkı sarıldı. "Şimdi nasıl hissediyorsun kendini?"

"Yorgunum, o kadar."

Bebek gene ağladı. Agnes memesini dayamak için bebeği yerinden kaldırdı. Bebek emmeye başlayınca, Agnes gene uyur gibi yaptı.

Tom huzursuzdu. Agnes'ın yorgun olması normaldi; ama ayrıca onu çok rahatsız eden bir uyuşukluk hali vardı. Agnes çok bitkin ve zayıftı.

Bebek uyudu. Arkadan öteki çocuklar da uyudu. Martha, Agnes'ın yanına kıvrılmıştı. Alfred ise ateşin biraz uzağında yere uzandı. Tom, Agnes'a sarıldı, bir yandan da onu tatlı tatlı okşuyordu. Tom, Agnes'ın uykusu derinleştikçe rahatladığını, iyice gevşediğini ona dokunurken fark edebiliyordu. Belki de uyumak iyi gelecektir, dedi içinden. Hafifçe yanağına dokundu, onu ısıtmak için harcadığı onca çabaya karşın cildi ıslak ıslaktı. Elini pelerinin içine sokarak bebeğin göğsüne dokundu. Çocuğun vücudu ılıktı, kalbi düzenlice atıyordu. Tom güldü. Dayanıklı bir bebek bu, diye düşündü, paçayı kurtardı.

Agnes kımıldadı. "Tom?"

"Evet."

"Sana, senin kaldığın kulübeye geldiğim geceyi hatırlıyor musun? O sırada babamın kilisesinde çalışıyordun hani."

"Elbette hatırlıyorum. Nasıl unuturum?"

"Sana kendimi teslim ettiğim için pişman değilim. Bir kez bile pişman olmadım. O geceyi her hatırlayışta içimi bir sevinç kaplar."

Tom güldü. Bunu öğrendiği iyi oldu. "Ben de öyle," dedi. "Mutlu olduğunu öğrenince ben de mutlu oldum."

Agnes, bir ara gene uyuyacak gibi oldu, sonra konuşmaya devam etti. "Umarım, günün birinde katedralini inşa edersin."

Tom bunu duyunca çok şaşırdı. "Ben, senin katedrale karşı olduğunu sanıyordum," dedi.

"Karşıydım, ama yanılmışım. Sen güzel şeylere layıksın."

Agnes hiç kımıldamadan yatıyordu. Onun yeniden uykuya geçtiğini görünce Tom çok sevindi. Bu kez Agnes'ın vücudu gevşemiş, başı yana kaymıştı. Tom, annesinin kucağından yuvarlanmasın diye bebeğin sağma soluna destek yaptı.

Uzun bir süre öylece uzandılar. Arada bebek uyanıp ağlıyor, ama Agnes hiç oralı olmuyordu. Bebeğin ağıdıyla uyanan Alfred doğrularak bebek kardeşine doğru başını çevirdi.

Tom yavaşça Agnes'a dokundu. "Uyan," dedi."Bebeğin karnı aç, süt istiyor."

"Baba!" dedi Alfred ürkek bir sesle. "Yüzüne baksana!"

Tom zaten tahmin ediyordu bunu. Agnes fazla kan kaybetmişti. "Agnes!" dedi. "Uyan!" Agnes bilinçsiz yatıyordu. Söylenenlere hiç karşılık vermedi. Tom ayağa kalktı, onu boylu boyunca yatırıp rahatlatmak istiyordu. Agnes'in yüzü ölü yüzü gibi bembeyazdı. Tom, ne göreceğini bile bile korkarak pelerini üzerinden çıkarmaya çalıştı.

Her tarafı kan içindeydi. Alfred'in soluğu kesildi. Bakamadı.

Tom, "Tanrım, kurtar bizi," diye mırıldandı.

Bebek ağlamaya başlayınca Martha da uyandı. Kanları görünce, acı acı bağırmaya başladı. Tom onu yerinden kaldırarak yüzünü gözünü öptü. Martha biraz sakinleşti. Tom, alçak sesle, "Bağırma," dedikten sonra onu gene yere bıraktı.

Alfred, "Annem ölüyor mu?" dedi.

Tom eliyle Agnes'ın göğsüne, sol memesinin altına dokundu. Yürek atışları duyulmuyordu.

Tom eliyle biraz daha bastırdı. İyice ağırlaşan memesinin altlarına dokununca kasların hâlâ ılık olduğunu fark etti, ama soluk almıyordu. Gözlerini dikerek dikkatle yüzüne baktı. Nasıl yok olabilirdi? Kımıldasın, gözlerini açsın, soluk alsın istiyordu. Elini bir türlü göğsün üzerinden ayıramadı. Dediklerine göre kalp bazen yeniden çalışmaya başlayabilirmiş... Ama o kadar çok kan kaybetmişti ki!

Alfred'in yüzüne baktı. "Annen öldü," dedi fısıldayarak.

Alfred bel bel babasına baktı, Martha ağlamaya başladı. Yeni bebek de ağlıyordu. Tom, onlara dikkat etmek, onları korumak bana düşüyor, dedi içinden. Onlara bakmak için güçlü olmalıydı. Bir yandan da ağlamak, onu kucaklamak, soğuyuncaya kadar ona sımsıkı sarılmak istiyordu. Onu genç kızkenki haliyle, gülerken ve sevişirkenki haliyle hatırlamak isterdi.

Gözlerinde bir damla bile yaş yoktu.

Düşündü, önce ne yapmam gerek, dedi kendi kendine.

Önce bir mezar kaz! Mahşer gününe kadar kemiklerini korumak ve de kurtlara yem olmasını önlemek için derin bir çukur kazıp onu içine yatırmalıyım. Sonra ruhuna bir de dua okurum. Ah, Agnes'cığım, neden beni yapayalnız bıraktın böyle?

Bebek hâlâ ağlıyordu. Gözleri sımsıkı kapalıydı. Hava ile beslenebilirmiş gibi ağzını bir açıp bir kapıyordu. Agnes'ın memeleri sütle doluydu. Neden olmasın, dedi içinden. Bebeği kaldırıp Agnes'ın göğsüne doğru yaklaştırdı. Çocuk meme başını bulunca emmeye koyuldu. Tom, Agnes'ın peleriniyle bebeğin üzerini güzelce örttü.

Martha, gözleri faltaşı gibi açılmış bir halde bebeği seyrederken bir yandan da parmağını emmekteydi. Tom ona doğru dönerek, "Bebeği şöyle tutabilir misin, düşmesin sakın," dedi.

Martha başıyla onu onaylayarak gitti, ölü kadınla bebeğin yanına diz çöktü.

Tom yerde duran küreği aldı. Dinlenmek için tam şurasını seçmiş, kestane ağacının dalları altında oturmuştu. Öyleyse son dinlenme yeri de burası olsun. Ağacın birkaç adım uzağında bir yere bir dikdörtgen çizdi. Burada ağacın kökleri yüzeye yakın olmazdı. Kazmaya başladı.

Tom küreğini sert zemine daldırıp daldırıp toprağı dışarı atmak işine kendini öylesine kaptırdı ki başka hiçbir şey düşünmüyor, böylece de ruhsal dengesini korumuş oluyordu. Alfred'le nöbetleşe çalıştılar. Çünkü kol gücüyle aynı işi yineleyip durmak çocuğu sakinleştirebilirdi. Çok hızlı çalışıyorlardı. Acı soğuğa karşın vakit öğle saatiymiş gibi terlemişlerdi.

Bir ara Alfred, "Bu kadar yetmez mi?" dedi.

Tom, neredeyse kendi boyu kadar derin bir çukurun içinde olduğunu fark edebildi. Bu iş hiç bitmesin istiyordu. Yarı gönülsüz, oğlunun dediğini başıyla onayladı. "Yetsin," dedi. Tırmanarak dışarı çıktı.

Şafak söktüğünde hâlâ toprağı kazıyorlardı. Martha, bebeği kaldırmış, ateşin yanında oturuyor, bir yandan da bebeği sallayarak uyutmaya çalışıyordu. Tom, Agnes'ın yanına gitti, yere diz çöktü. Onu pelerinle güzelce sarıp sarmaladı, yalnızca yüzü görünüyordu. Yerden kaldırdı. Mezara doğru yürüdü, ölüyü mezarın yanına bıraktı. Ardından çukura atladı. Cesedi yerinden aldı, yavaşça çukurun dibine yerleştirdi. Buz gibi mezarın içinde yanına diz çökerek uzun uzun yüzüne baktı. Bir kerecik hafifçe dudağını öptükten sonra gözlerini kapattı.

Tom mezardan çıktıktan sonra, "Buraya gelin çocuklar," dedi. Alfred ile Martha babalarının yanına geldiler. Biri sağında, biri solunda durdu. Bebek hâlâ Martha'nın kucağındaydı. Tom her ikisinin de omuzlarından sımsıkı kavradı. Şimdi dördü de mezarın içine

bakıyorlardı. Tom, "Söyleyeceklerimi yineleyeceksiniz," dedi. "Ulu Tanrı, annemizden yardımını esirgeme..."

"Ulu Tanrı, annemizden yardımını esirgeme."

Martha hıçkırıyordu. Alfred'in gözleri doldu, ağlıyordu. Tom, gözyaşlarını tutmaya çalışarak her ikisine de sarıldı.

Sonra onları bırakıp küreği yerden aldı. Babası ilk toprağı mezara atarken, Martha acı acı bağırdı. Alfred kollarıyla kızkardeşine sarıldı. Tom aralıksız toprak atıyordu. Agnes'ın yüzüne toprak atmak bir türlü içinden gelmiyordu. Buna dayanamazdı. Önce bacaklarını, sonra bacaklarıyla vücudunu toprakla örttü. Topraklar gittikçe mezarın içinde bir tümsek oluşturmaktaydı. Toprağın altında, önce boynu, ardından ağzı, sonunda da yüzü tamamen gözden kayboldu.

Kalan toprakları çabukça mezarın üzerine yığdı. Bu da tamam olunca durdu, toprak yığınına baktı. "Elveda sevgilim," dedi fısıldayarak, "sen iyi bir eştin, seni seviyorum."

Tom kendini zorlayarak mezarın başından uzaklaştı.

Pelerini hâlâ Agnes'ın doğum sırasında uzandığı yerde duruyordu. Bir yarısı donmuş ve kurumuş, kandan iyice ağırlaşmıştı. Bıçağını çıkararak pelerini kesti, iki parçaya ayırdı ve kanlanmış parçasını ateşe attı.

Bebek hâlâ Martha'nın kucağındaydı. "Onu bana ver," dedi Tom.

Martha, korku ve dehşet içinde gözlerini dikerek babasına baktı. Tom çıplak bebeği pelerinin kanlanmamış parçasına sardı ve mezarın üzerine bıraktı. Bebek ağlamaya başladı. Tom çocukların yanına döndü. Çocuklar ağızlarını açmadan dikkatle babalarına bakıyorlardı. "Sütümüz olmadığı için bebek ölecek, en iyisi annesinin yanına bırakalım."

Martha, "Ama ölür," dedi.

Tom sesinin tonunu iyice ayarlayarak, "Ne yapsak ne etsek, nasıl olsa ölecek," dedi. Bebek bir an önce ağlamasını kessin istiyordu.

Eşyaları birer birer yerden toplayarak tencerenin içine yerleştirdi ve tıpkı Agnes'ın yaptığı gibi sırtına bağladı.

"Haydi gidelim!"

Martha içini çekerek ağlamaya başladı. Alfred'in yüzü bembeyazdı. Her tarafın gri bir ışıkla aydınlandığı sabahın ayazında yola koyuldular. Bebek ağlaması da giderek duyulmaz oldu.

Mezarın başında daha fazla kalmak doğru olmazdı, çünkü çocuklar orada rahatça uyuyamayacaklardı. Bütün gece uyanık kalma-

nın da alemi yoktu. Ayrıca sürekli hareket halinde olmak onlara iyi gelirdi.

Artık Agnes'ı düşünmek istemiyordu; ama ölmeden önceki bakışlarını bir türlü unutamıyordu. Daha birkaç saat öncesine kadar hayatta olduğuna inanamıyordu. Artık yaşamıyordu işte. Doğum sırasında kendini nasıl zorladığı gözünün önünden gitmiyordu. Oğlan olduğunu duyunca bebeğe bakarken büyük bir gururla gülmüştü. Ardından dedikleri aklına geldi: *Umarım günün birinde katedralini inşa edersin,* sonra da *Benim için de güzel bir katedral inşa et* demişti. Öleceği içine doğmuştu sanki.

Yolda yürürlerken, daha çok pelerin parçasının içine sararak yeni kapanmış bir mezar tümseğinin üzerine bırakmış olduğu bebeği düşünüyordu. Şu ana kadar bir tilki onun kokusunu almadıysa eğer, belki de hâlâ yaşıyordur. Ama sabaha kalmaz ölürdü. Uzun uzun ağlamak geçti içinden. Önce gözlerini kapar, uykusunda üşütünce de ölür giderdi işte.

Ya tilki kokusunu almadıysa?

Bebek için Tom'un yapabileceği bir şey yoktu artık. Hayatta kalabilmesi için süte gereksinimi vardı onun, o da yoktu işte. Ne sütnine bulabileceği bir köy ne de onlara süt sağlayabilecek koyun, keçi ya da inek. Ona verebileceği tek şey şalgamdı, o da onu öldürürdü. Tilkiden ne farkı vardı?

Gece daha da bastırınca bebeği oracıkta terk etmiş olması ona daha da korkutucu gelmeye başladı. Ama biliyordu, köylülerin geleneğinde de vardı: Küçük toprak sahibi kalabalık ailelerin yeni doğan bebeklerini ölüme terk ettikleri, kimi papazların da bunu görmezlikten geldiği bilinen bir şeydi. Ne var ki Tom o tür insanlardan değildi. Bebeği kollarına alarak ölünceye kadar taşımalı, ölünce de bir yere gömmeliydi. Böyle bir şey istese de olmazdı artık, ama yapılması gereken buydu.

Ortalığın aydınlandığını biraz geç fark etti. Birden durdu.

Çocuklar kımıldamadan ona bakıyorlardı. Beklediler. Her şeyi yapmaya hazırdılar. "Bebeği orada bırakmamalıydım," dedi Tom.

Martha, "Öyleyse dönelim," dedi. Tom hâlâ kararsızdı. Şimdi geriye dönmek bebeği terk etmekle yanlış bir şey yaptığını kabullenmek anlamına gelecekti; ama bu doğruydu. Yanlış bir şey yapmıştı.

"Pekâlâ," dedi. "Geri dönüyoruz."

Daha önce aklına getirdiği bütün tehlikeler ona birden daha da olası gibi görünmeye başladı. Tilki şimdiye kadar çoktan bebeğin ko-

kusunu almış, onu kendi inine sürüklemeye başlamıştır bile. Hatta belki de bir kurt. Yaban domuzları etoburlar olmasa da çok tehlikeliydi. Peki ya baykuşlar? Baykuşlar bebekleri taşıyamazlardı, ama gözlerini çıkarabilirlerdi.

Tom şimdi daha hızlı yürüyordu. Aç ve bitkindi ama keyfi yerindeydi. Martha babasına yetişebilmek için koşmak zorunda kalıyordu, ne var ki bundan hiç yakınmıyordu.

Tom mezara ulaştığında neyle karşılaşacağını düşününce korkuya kapıldı. Yırtıcı yaratıklar acımasız olurdu. Canlı bir yaratığın ne zaman çaresiz kaldığı hemen belli olurdu.

Ne kadar yol aldıklarını bilemiyordu, zaman kavramını yitirmişti. Buralardan az önce geçmiş olmalarına karşın yolun iki yanında uzanan ormanı ilk kez görüyormuş gibi geldi ona. Korku ve endişe içinde mezarın olduğu yeri arıyordu; ateş daha sönmemişse, tabii. Ne de büyük bir ateş yakmışlardı. Ağaçları dikkatle inceliyor, at kestanesinin yaprakları öteki ağaçlarınkinden farklı olurdu, onu arıyordu. Yoksa mezarın yanından geçtiği halde farkında bile olmadan yürümeye devam mı etmişti? İleride kırmızımsı bir parıltı ilişte gözüne sanki.

Kalbi duracak gibi oldu. Adımlarını sıklaştırdı. Gözlerini kıstı. Evet, gördüğü şey bir ateşti. Birden koşmaya başladı. Uzaktan Martha'nın ağlamakta olduğu işitiliyordu, sanki kız babasının onu bırakıp gideceğini sanmıştı. Tom başını geriye doğru çevirerek, "İşte buradaydık!" diye bağırdı. Çocuklar da peşinden koştular.

At kestanesinin oraya doğru ilerledi, yüreği hâlâ küt küt ediyordu. Ateş hâlâ keyiflice yanmaktaydı. Yakacakları odun yığını bile yerinde duruyordu. Agnes'ın kan kaybından öldüğü sırada kanlanmış yerler olduğu gibi oradaydı. Mezar da altında Agnes'ın yattığı yeni kazılmış toprak yığını da oradaydı. Mezarın üzerinde de... hiçbir şey yoktu.

Tom çılgın gibi çevresine bakındı. Kafası allak bullak oldu. Bebeğe ilişkin tek bir iz, tek bir belirti yoktu. Bütün bu terslikler yüzünden Tom'un gözleri doldu. Hatta bebeği sardığı yarım pelerin de yoktu ortada. Ne var ki mezar hiç bozulmamıştı, yumuşak toprağın üzerinde en ufak bir hayvan izi yoktu. Ne kan ne de bebeğin sürüklenerek götürüldüğünü akla getirebilecek bir kanıt.

Tom her şeyi doğru dürüst göremediği kanısına kapıldı. Bebeği canlı halde bırakıp gitmekle korkunç bir şey yaptığını şimdi daha iyi anlıyordu, ancak öldüğünü görünce içi rahat edebilecekti. Bir yerler-

de hâlâ yaşıyor olabilirdi de, hem de şu yakınlarda bir yerde. Çevreyi dolaşarak onu aramaya karar verdi.

Alfred, "Nereye gidiyorsun?" diye sordu.

Arkasına bakmadan, "Bebeği aramalıyız," dedi. Küçük, ağaçlık arazinin sonuna kadar gitti, çalıların altına baktı. Hâlâ başı dönüyor, bayılacak gibi oluyordu. Hiçbir şey göremedi, kurdun bebeği hangi yöne götürmüş olabileceğine ilişkin en ufak bir ipucu yoktu. Artık iyice emindi, bu bir kurt olmalıydı. Canavarın yuvası buralarda bir yerdeydi.

Çocuklarına dönerek, "Çemberi daha da genişletelim," dedi.

Geniş bir alanda ağaçların, çalıların altlarını iyice aramaları için çocukları yolladı. Kendisi de büyük bir dikkatle her yeri didik didik aramaya koyuldu. Ormanın içinde onlardan başka çıt çıkaran yoktu.

Alfred, "Baba!" diye seslendi.

Tom tam da kendini aramaya daldırmıştı. Döndü, kızgın kızgın oğluna baktı. Alfred, uyuyakalan Martha'yı sırtında taşımaktaydı. "Ne var?" diye sordu Tom.

"Biraz dinlenebilir miyiz?"

Tom durakladı. Aslında bu işe hiç ara vermek istemiyordu, ama Alfred ayakta duracak gibi değildi. "Pekâlâ," dedi yarım ağızla, "ama fazla uzamasın."

Bir yamacın üzerindeydiler. Hemen eteklerde bir akarsu olabilirdi. Çok da susamıştı. Martha'yı Alfred'den aldı ve Martha kucağında iniş aşağı rastgele yürümeye başladı. Umduğu çıktı, küçücük bir çay akıyordu; kıyıcığında buzlar bile vardı. Alfred ile diz çöktüler ve soğuk suyu avuçlayarak içtiler.

Alfred, Martha'nın yanma uzanarak gözlerini kapadı. Tom çevresine bakındı. Dökülmüş yapraklarla kaplı açıklık bir arazideydi. Her taraf çepeçevre bodur ve sağlıklı meşe ağaçlarıyla kaplıydı. Çıplak dallar iç içe geçmiş gibiydi sanki. Tom açıklık araziyi sonuna kadar yürüdü. Bebeği bir de ağaçların arasında aramayı düşünüyordu, ama tam açıklığın sonuna vardığında bacakları tutmaz oldu, birden yere oturdu.

Ortalık iyice aydınlık, hava sisliydi, gece yarısından daha ılık değildi sanki. Sürekli olarak titriyordu. Bir ara onca yolu üzerinde sadece tunik olduğu halde teptiğini fark etti. Pelerinine ne olduğunu merak etti, hiçbir şey hatırlamıyordu. Ya sis iyice bastırdığından ya da görme yetisinde bir tuhaflık olduğundan açıklık arazinin öbür

tarafındaki çocuklarını göremiyordu. Ayağa kalkmak, onların yanına gitmek istedi, ama ayakları tutmaz olmuştu sanki.

Bir süre sonra, yorgun ve çelimsiz bir güneş bulutların arasından sıyrıldı, hemen ardından bir melek çıktı ortaya.

Melek, üzerinde ağartılmış yünden neredeyse bembeyaz, uzun kışlık peleriniyle açıklık arazinin doğusundan bu yana kendisine doğru yaklaşıyordu. Tom'da en ufak bir şaşkınlık ya da merak uyanmadı. İçinde bir korku, bir endişe de yoktu. Çevresindeki meşe ağaçlarının kalın gövdelerine daldırdığı donuk, boş gözlerle seyrediyordu meleği. Meleğin gür ve siyah saçları oval yüzünü biçimlendiriyordu. Uzun pelerinin altındaki ayakları görünmüyor, kuru yaprakların üzerinde ses çıkarmadan yürüyordu. Melek geldi ve Tom'un önünde durdu. Soluk bal rengi gözleriyle Tom'un içindeki duyguları, çektiği acıları okuyor gibiydi. Yüzü pek yabancı gelmedi Tom'a. Bu gerçekten bir melekti. Resmini en son gittiği bir kilisede görmüş olabilirdi. Melek bir ara pelerinini açtı. Pelerininin altında bir şey yoktu, çırılçıplaktı; soluk cildi, pembe meme başlarıyla yirmilerini süren dünyalı bir kadının vücuduydu bu. Tom öteden beri meleklerin vücudu tüysüz olur sanırdı, ama bu tüysüz değildi.

Melek, meşe ağacının yanında bağdaş kurup oturan Tom'un önünde yere diz çöktü. Sonra eğilerek ağzından öptü. Tom yumruk yemiş gibi oldu. Melek onu yavaşça geriye doğru iterek yere yatırdı. Pelerinini açarak Tom'un üzerine uzandı; bir yandan da çıplak vücuduyla Tom'un vücuduna bastırmaya başladı. Tom, meleğin vücudundan yayılan sıcaklığı tuniğinin üstünden bile duyumsayabiliyordu. Bir süre sonra titremeleri geçti.

Melek, sakallı yüzünü avuçlarının içine alarak, günlerce susuz kalmış bir insanın soğuk suya saldırması gibi büyük bir arzuyla öptü. Hemen ardından, ellerini uzatarak Tom'un bileklerini tuttu ve onları göğüslerine yaklaştırdı. Tom onları avuçlayarak karşılık verdi. Göğüsleri yumuşacıktı ve hemen teslim oldular, meme başları parmak uçlarının altında kabarıverdiler. Bir an ölmüş olabileceği aklına geldi. Cennet böyle bir yer olamazdı. Bunu biliyordu, ama hiç önemli değildi. Güçlükle doğruldu, vücudunu onunkine bastırırken sıcak ve çıplak vücudu Tom'un gücüne güç katmaya başladı. Melek kız ağzını açtı, dili Tom'un ağzının içinde onun dilini arayınca, Tom da onu karşılıksız bırakmadı.

Kız, vücudunu hafifçe yukarı kaldırarak bir an kendini ondan uzaklaştırdı. Tom'un tuniğini beline kadar sıyırmaya çalışırken Tom

şaşkınca onu seyrediyordu. O sırada melek kız bacaklarını iki yana ayırdı. Vücudunu hafifçe yere doğru bırakırken, gözlerini dikmiş Tom'un gözlerinin içine bakıyordu. Vücutlar birbirine dokunur dokunmaz kıvranmaya başladılar. Melek kız bir ara duralar gibi yapınca Tom kendini onun içinde buldu. Temas öylesine heyecan verici oldu ki, Tom mutluluktan pat diye düşüp ölebilirdi. Melek kız tatlı tatlı gülerek, yüzünü gözünü öpücüklere boğarken bir yandan da ağır ağır kalçalarını oynatıyordu.

Bir süre sonra kızın gözlerini kapatarak solumaya başladığını görünce, Tom kendini tutamayacağını anladı. Şimdi büyülenmiş gibi büyük bir hazla onu seyrediyordu, hareketleri de gittikçe hızlanmaktaydı. Kızın böylesine kendinden geçmesi Tom'u yaralı ruhunun derinliklerine götürdü, öyle ki umutsuzluktan ağlamak mı yoksa mutluluktan bağırmak ya da isteri nöbetleri içinde kahkahalar atmak mı istediğini kendi de bilemiyordu. İşte o sırada sevinç içinde bir patlama oldu, her ikisinin de vücutları fırtınaya yakalanmış ağaçlar gibi, melek kız Tom'un göğsünün üzerinde serilip kalıncaya kadar, ardı ardına birçok kez sallandı.

Uzun bir süre öylece uzanıp kaldılar. Melek kızın vücudundan yayılan sıcaklık her tarafını ısıtmıştı. Tom hafif bir uykuya dalar gibi oldu. Bu doğru dürüst uyumak değil daha çok gözü açık rüya görmek gibi kısa süren bir şeydi. Gözlerini açtığında zihni gayet berraktı.

Üzerinde uzanıp kalan genç ve güzel kadını görünce hemen tanıdı. Melek değil, domuzun çalındığı gün ormanın bu kesiminde karşılaştığı Ellen adındaki kanun kaçağı kadındı. Ellen onun kımıldadığını hissedince gözlerini açtı. Korku ve endişe içinde ve de sevgiyle Tom'un yüzüne baktı. Tom birden çocuklarını hatırladı. Ellen'i usulca üzerinden yuvarlar gibi yaptı ve doğrularak oturdu. Alfred ve Martha pelerinlerine sarınarak kuru yaprakların üzerinde uyuyorlardı. Yüzlerine güneş vurmuştu.

Tom bir an, dün gece olanları dehşet ve korku içinde yeniden yaşar gibi oldu. Agnes'ın öldüğü aklına geldi ve bebek (onun oğlu) o da gitmişti. Elleriyle yüzünü kapattı.

Tom, Ellen'in iki tonlu garip bir ıslık çaldığını işitince, başını doğrultarak baktı. Ormanın içinde bir vücut belirdi. Tom, acayip görünümlü, ölü gibi duru beyaz tenli, portakal rengi saçlar olan, kuşu andıran parlak mavi gözlü Jack'i, Ellen'in oğlunu görünce onu hemen tanıdı. Üstünü başını düzelterek ayağa kalktı. Ellen de kalktı, pelerininin önünü kapattı.

Oğlan elinde bir şey taşıyordu. Getirdi, Tom'a uzattı. Tom onu tanıdı. Bebeği, Agnes'ın mezarının üzerine bırakırken onu sarıp sarmaladığı pelerinin öteki parçasıydı.

Tom hiçbir şey anlamadan önce oğlana, sonra Ellen'e bakıp duruyordu. Ellen, Tom'un ellerini tutarak gözlerinin içine baktı ve "Bebeğin yaşıyor," dedi.

Tom ona inanmadı. Harika bir şeydi bu, bundan daha mutlu bir şey olamazdı. Tom, "Hayatta olamaz," dedi.

"Hayatta, yaşıyor," dedi Ellen.

Tom umutlanmaya başladı. "Doğru mu bu?" dedi. "Doğru mu?"

Ellen başıyla onun dediklerini onayladı. "Doğru," dedi. "Seni ona götüreceğim."

Tom mutluluk denizinde yüzüyordu sanki. Ellen'in dedikleri ortadaydı. Yere, dizlerinin üzerine çöktü ve çağlayanlar gibi gürül gürül ağladı.

5

Ellen, "Bebek ağlamasını Jack işitmiş," diye anlatmaya koyuldu. "Irmağa doğru yürüyormuş. Kuzeye düşen bir yer vardır, işte oraya, iyi nişancıysan bol ördek avlarsın orada. Ne yapacağını bilemeyince, beni de oraya götürmek için eve koşmuş. Birlikte dediği yere giderken, yolda atlı bir rahip gördük, kucağında bir de bebek vardı."

"Onu bulmalıyım," dedi Tom.

"Dur, telaş etme. Nerede olduğunu biliyorum ben. Rahip tam mezarın oradan yan yola saptı, o yol da doğru ormanın içinde gizlenmiş olan küçük bir manastıra gider."

"Ama bebeğe süt gerek."

"Keşişlerde keçi çok."

Tom bu duyduğuna sevindi. "Tanrı'ya şükür," dedi.

"Siz bir şeyler yedikten sonra ben seni oraya götürürüm. Yalnız..." Ellen kaşlarını çatarak, "yalnız manastırdan şimdilik çocuklara söz etme," dedi.

Tom açık araziye doğru başını çevirdi. Alfred ile Martha hâlâ uyuyorlardı. Dalgın dalgın çocuklara bakarken, "Neden?" dedi.

"Bilmiyorum... Biraz daha beklesek daha iyi olur gibime geldi."

"Senin oğlan onlara söylemez mi?" dedi.

Ellen başını sağa sola sallayarak, "Oğlum rahibi gördü, ama gördüklerinden bir anlam çıkardığını sanmıyorum," dedi.

"Pekâlâ." Tom, vakarlı ve ciddi bir sesle: "Senin buralarda bir yerlerde olduğunu bilseydim belki de Agnes'ımı kurtarmış olabilirdin."

Ellen başını iki yana sallarken koyu renk saçları yüzünü okşar gibi uçuşuyordu. "O durumda kadını sıcak tutmaktan başka çare yoktu. Onu da yapmışsın. Bir kadın iç kanama geçiriyorsa, kanama dursa da hiç fark etmez, sonunda ölür." Tom ağlayacak gibiydi.

"Buna üzüldüm," dedi Ellen. "Can boğazdan gelir derler, şimdi senin sıcak bir çorbaya, bir de yeni bir giysiye gereksinimin var," diyerek ayağa kalktı.

Gidip çocukları uyandırdılar. Tom onlara bebeğin hayatta olduğunu, Ellen ile Jack'in onu bir rahibin alıp götürdüğünü gördüklerini, az sonra Ellen'la onu aramaya çıkacaklarını, önce Ellen'ın onlara yiyecek bir şeyler vereceğini söyledi. Çocuklar böylesi sürpriz haberi büyük bir soğukkanlılıkla dinlediler. Artık onları hiçbir şey korkutamazdı. Tom daha az sersemlemiş değildi. Yaşam, kaçak bir atın sırtında koşturup durmak gibi bir şeymiş meğer. Olaylar öylesine hızlı seyretmişti ki, Tom nasıl davranması gerektiğini bilememişti. Agnes gecenin ayazında açıkta doğum yapmıştı. Nurtopu gibi bir çocuk doğurmuş olması bir mucizeydi. Her şey yolunda giderken, Agnes, Tom'un can yoldaşı, kanama geçirerek kollarında can vermiş, sonra da bebek ölüme terk edilmiş, onu yeniden arayıp bulmaya çalıştıklarında da bulamamışlardı. Ardından Ellen çıkmıştı ortaya. Tom onu bir meleğe benzetmiş, onunla sevişmişti; bu da rüya gibi bir şeydi. Ellen şimdi de bebeğin hayatta olduğunu söylüyordu.

Hep birlikte yola koyuldular. Tom öteden beri kanun kaçaklarının kir pas içinde yaşadıklarını sanırdı. Oysa Ellen'da öyle bir hal görünmüyordu. Tom, göreceğiz, evi neye benziyormuş bakalım, dedi içinden. Ellen onları ormanın içinde zikzaklı yerlerden geçiriyordu. Yol diye bir şey yoktu. Akarsuların üzerinden geçip alçak dalların altında başını eğerken ya da donmuş bir bataklığı, sık bir çalılığı ya da devrilmiş bir meşe gövdesini rahatlıkla aşarken Ellen'da en küçük bir duraksama olmuyordu. Sonunda bir böğürtlen çalılığının içine girdi ve kayboldu. Tom peşi sıra yürürken, ilk tahmininin tersine kendini sık çalıların arasında devam eden daracık bir geçitte buldu. Ellen'ı izlerken böğürtlen çalılarının altında yarı karanlıkta yürümekteydi. Bir süre kımıldamadan durdu, gözlerinin karanlığa alışmasını bekledi. Yavaş yavaş bir mağaraya girdiğini anladı.

İçerinin havası sıcaktı. Az ileride yassı taşlardan yapılmış bir ocakta ateş yanmaktaydı. Duman doğrudan yukarı çıkıyordu. Bir yerlerde doğal bir baca olmalıydı. Mağaranın her iki yanındaki duvarında da ağaç çivilere tutturulmuş biri kurt, diğeri tilki iki kürk vardı. Tavandan tütsülenmiş bir de karaca budu sarkıyordu. Yerlerde kuru sazlar, rafı andıran düz çıkıntılarda saz mumu ışıkları, kutu kutu yaban elmaları... Ateşin kıyısındaki tencere sıradan bir evdeki tencerelerden farksızdı. İçinde de kokusundan belli oluyordu, herke-

sin her yerde yediği sebze çorbası kaynıyordu. Otlu ve kemikli sebze çorbası. Tom hayretler içinde kaldı. Burası fakir köylülerin evinden çok daha rahat bir yerdi.

Ocağın hemen arkasında geyik derisinden içi büyük olasılıkla ot doldurulmuş iki şilte seriliydi. Derlenip toplandıktan sonra üzerine bir kurt postu yayılmıştı. Ellen'la Jack burada yatıyor olmalıydılar. Daha içerilerde inanılmayacak kadar zengin, çeşit çeşit silah, av takımları vardı. Bir yay, çok sayıda ok, ağlar, tavşan kapanları, birkaç iğrenç görünümlü bıçak, büyük bir özenle yapılmış ucu sivri, ağaçtan bir mızrak. Bütün bu ilkel araç gereçler arasında üç de kitap. Tom o güne kadar değil bir mağarada, evde bile hiç kitap görmemişti. Kitap yalnız kilisede olurdu.

Jack oğlan yerden bir kâse alıp tencerenin içine daldırdı ve içmeye başladı. Alfred ile Martha, aç aç onu seyrediyordu. Ellen özür diler gibi Tom'a baktıktan sonra, "Jack," dedi. "Yabancıların yanında yemek yenmez öyle, yemek önce konuklara verilir."

Oğlan şaşkınca annesine baktı. "Neden?"

"Centilmenlik öyle gerektirir. Çocuklara çorba versene."

Jack'in pek aklı yatmadı buna, ama annesine itiraz etmedi. Ellen, Tom'a da çorba verdi. Tom yere oturarak çorbasını içti. Çorba etli etli geldi Tom'a, içini ısıttı. Ellen, Tom'un omuzlarına bir kürk yerleştirdi. Tom çorbayı içtikten sonra dibindeki etlerle sebzeleri eliyle çıkarıp çıkarıp yiyordu. Haftalardır tadını unutmuştu. Ördeğe benziyordu. Bunları sapan taşıyla Jack avlamış olmalıydı.

Tencere boşalıncaya kadar yediler, sonra Alfred ile Martha kuru sazların üzerine uzandılar. Tom onlara, uyumadan önce, Ellen'la birlikte rahibi aramaya çıkacağını söyledi. Ellen da, onlar dönünceye kadar, Jack'in onlara göz kulak olacağını söyledi. Yorgunluktan halsiz düşen iki çocuk söylenenleri başlarıyla onayladıktan sonra hemen gözlerini yumdular.

Tom ve Ellen birlikte çıktılar. Tom'un sırtında Ellen'ın verdiği kürk vardı. İyice ısıtsın diye omuzlarını bile onunla örtmüştü. Böğürtlen çalılarının dışına çıkar çıkmaz Ellen durdu, sonra Tom'a doğru döndü ve elleriyle başını kavrayarak ağzından öptü.

Ellen büyük bir heyecanla, "Seni seviyorum," dedi. "Seni ilk gördüğüm andan beri seviyorum. Öteden beri hem güçlü hem nazik bir erkeğim olsun isterdim, ama böyle bir insan olamaz diyordum içimden. Sonra seni görünce çok arzuladım seni. Karım sevdiğin o kadar belliydi ki, Tanrım, çok kıskandım onu. Ölümüne üzüldüm,

bak bu doğru işte, çünkü çok üzüldüğün gözlerinden okunuyordu. Seni öyle üzgün görmek içimi parçalıyordu. Ama artık o yok. Yalnız benim ol istiyorum."

Tom ne diyeceğini bilemedi. Böylesine güzel, becerikli ve de başkasına gereksinimi olmayan bir kadının ilk görüşte ona sırılsıklam âşık olmasına aklı yatmıyordu. Agnes'ın ölümü onu yıkmıştı. Öte yandan Ellen'ı öylesine arzu ediyordu ki... Bal rengi gözleri, sıcacık vücudu, kendini ona hiç çekinmeden bırakırkenki o aşırı rahatlığını hiç unutamıyordu. Agnes'ın ölümünün üzerinden daha birkaç saat geçtiği halde Ellen'ı öylesine istemesi içinde bir suçluluk duygusu yaratıyordu.

Tom uzun uzun Ellen'ın yüzüne baktı, belli ki gözleri içinden geçenleri rahatça okuyabiliyordu. "Hiçbir şey söyleme," dedi Ellen. "Kendini suçluluk duygusuna kaptırma, onu sevdiğini biliyorum. Onun da seni sevdiği belli oluyordu. Hâlâ da seviyorsun onu, tabii ki seveceksin. Hem de her zaman." Ellen, "Böylesi daha iyi," diyerek Tom'un elini tuttu ve birlikte mağaradan uzaklaştılar.

Balta girmemiş ormanın içinde bir mil kadar yürüdükten sonra yola çıktılar. Yol boyunca yürürlerken Tom sürekli Ellen'ın yüzüne bakıyordu. İlk karşılaştığında onu güzel bulmadığını hatırladı, çünkü gözleri bir tuhaf bakıyordu. O zaman neden öyle düşündüğünü bir türlü anlayamıyordu. O kusursuz güzelliğini biraz da insanın hayran hayran seyrettiği saçlarına borçluydu. Kesinlikle kusursuz bir görünüşü vardı, sadece neden onunla olduğuna şaşıyordu, o kadar.

Üç dört mil kadar yürüdüler. Tom hâlâ yorgundu, ama çorba iyi gelmişti. Gerçi Ellen'a sonuna kadar güveniyordu, gene de bebeği bir an önce görmeye can atıyordu.

Tam ağaçların arasından manastırı görebiliyorlardı ki, Ellen, "Keşişler başta bizi fark etmesinler istiyorum," dedi.

Tom anlamadı. "Neden?"

"Sen bir bebeği terk etmiş durumdasın. Bu bir suçtur. Şimdi buradan iyice gözetleyelim de şunların nasıl insanlar olduğunu anlamaya çalışalım."

Tom, başına bir iş açılacağını sanmıyordu, gene de tedbirli olmakta yarar vardı. Başıyla Ellen'ın dediklerini onaylayarak peşi sıra o da ağaçların arasında ilerlemeye devam etti.

Burası küçük bir manastırdı. Tom birçok manastır inşaatında çalışmıştı, ama bu büyücek bir manastırın şubesi olacak hücre de dediklerinden olmalıydı. Yalnızca iki tane taş yapı vardı. Biri yatak-

hane, öteki şapel. Diğer binalar ya bağdadi ya da ahşaptılar. Mutfak, ahırlar, ambar ve bir sıra da tarımsal gereksinimler için kullanılan küçük küçük yapılar. Her taraf temiz ve oldukça bakımlıydı, demek keşişler dua etmekten başka çiftçilikten de anlıyorlardı.

Ortalıkta kimsecikler yoktu. "Keşişlerin çoğu işe gitmiş olmalı," dedi Ellen. "Ta tepede bir ambar inşa ediyorlar." Başını kaldırarak gökyüzüne baktı. "Yemek için öğleye dönerler."

Tom her tarafı büyük bir dikkatle inceliyordu. Hemen sağda, bir keçi sürüsünün arkasında, uzakta iki karaltı ilişti gözüne. "Bak!" dedi eliyle göstererek. Karaltıları incelerken Tom'un gözüne bir şey daha ilişti. "Oturan adam bir rahip, öteki..."

"Kucağında da bir şey tutuyor."

"Biraz daha yaklaşalım."

Ağaçların arasında ilerleyerek keçilere iyice yaklaştılar. Sandalye üzerinde oturmakta olan rahibi görünce, Tom'un neredeyse yüreği ağzına gelecekti. Kucağında bir bebek vardı, bu Tom'un bebeğiydi. Soluğu kesilecek gibi oldu. Doğruydu, evet bebek hayattaydı. Hemen koşup rahibi kollarının arasına almak, onu kucaklamak geçti içinden.

Rahibin yanında da genç bir keşiş vardı. Tom dikkatle bakınca genç keşişin elindeki bezi süt kovasına batırdığını gördü. Bu, keçi sütü olmalıydı. Genç keşiş süte banılmış bezi bebeğin ağzına yaklaştırdı. Ne güzel şeydi bu.

"Pekâlâ," dedi Tom, çok duygulanmıştı. "Ben şimdi gidip suçumu itiraf eder, sonra da çocuğumu alır gelirim."

Ellen, "Önce iyice düşünmelisin, Tom," dedi, akıl veren bir edayla. "Peki, sonra ne yapacaksın?"

Tom onun neyi anlatmak istediğini anlamadı. "Keşişlerden süt isterim," dedi. "Yoksul olduğumu görünce bana sadaka vermiş olurlar."

"Peki, sonra?"

"Şey, bebeği üç gün yaşatacak kadar süt verseler, ben o süre içinde Winchester'a ulaşırım."

"Peki, daha sonra?" diyerek Ellen ısrarına devam etti. "Bebeğin karnını o zaman nasıl doyuracaksın?"

"Şey, iş ararım kendime..."

"En son, yaz sonunda karşılaştığımız günden bu yana iş arıyorsun hep." Ellen yavaş yavaş kızmaya başlamıştı. "Ne paran kaldı elinde ne de araç gereçlerin," diye devam etti. "Winchester'da iş bulamazsan çocuk n'olacak?"

"Bilmiyorum." Ellen çok acı konuştuğu için kendini incinmiş

hissetti. "Ne yapacağım peki? Senin gibi mi yaşayacağım yani? Ben taş atıp ördek avlayamam ki... Ben duvarcıyım."

"Diyeceğim, bebeği burada bırakabilirsin."

Tom yıldırım çarpmış gibi oldu. "Onu bırakmak mı dedin? Sonunda hazır onu bulmuşken, öyle mi?"

"Sırtı pek, karnı tok yaşayacağınan emin olunca için rahat ederdi. İş aradığın sürece yanında taşımak zorunda kalmazdın. Kendine iş bulunca da gelir çocuğu alırdın."

Bütün bu söylenenler Tom'a kökten ters geliyordu. "Bilmiyorum," dedi. "Bebeği terk ettiğim için hakkımda ne düşünürler acaba?"

Ellen hiç duraksamadan, "Zaten bunu yaptığını biliyor onlar," dedi. "Bunu şimdi mi itiraf edeceksin, sonra mı tek sorun bu."

"Keşişler çocuk bakımından anlarlar mı?"

"Bunu onlar da senin kadar bilirler."

"Hiç sanmıyorum."

"Bak, sadece meme emebilen bir bebeği beslemenin yolunu bulmuşlar bile."

Tom, Ellen'ın ne kadar haklı olduğunu biliyordu. Ne parası vardı ne de yiyeceği. Ufukta iş bulmak umudu da görünmüyordu. "Bırakıyorum," dedi üzgün bir sesle. "Bunu yapmalıyım." Olduğu yerde durmuş, gözlerini dikerek uzaktan rahibin kucağındaki minnacık şeyi seyretmekteydi. Onun da tıpkı Agnes'ınki gibi simsiyah saçları vardı.

Az sonra, açıklık arazinin öbür ucunda ellerinde balta ve testerelerle on beş yirmi kadar keşiş göründü. Tom ve Ellen'ı görmeleri olasılığı vardı, bu da çok tehlikeliydi. Görünmemek için başlarını eğerek ağaçların arasına daldılar. Tom artık bebeği göremezdi.

Çalılıkların arasında sürünerek ilerlediler. Ana yola çıkınca da koşmaya başladılar. Üç dört mil kadar el ele koştuktan sonra Tom iyice yoruldu. Kendilerini güven içinde hissedecek kadar uzaklaşmışlardı. Sonra yoldan ayrıldılar. Güneşin yer yer aydınlattığı, yeşili bol bir sırtta oturdular. Tom sırt üstü uzandı. Soluk soluğa kalmış, Ellen'ı seyrediyordu. Ellen, yanakları al al olmuş, Tom'a bakıp bakıp gülüyordu. Uzanırken hafifçe yakası açılmış, boynu ve göğüslerinden birinin kabarıklığı olduğu gibi ortaya çıkmıştı. İçinde onu gene öyle çıplak haliyle görmek arzusu uyandı. Onu öpmek için eğildi, ama duraksadı; çünkü Ellen onu seyrederken daha da güzel görünüyordu. Tom, hiç düşünmeden konuşmaya başlayınca, ağzından çıkanlara kendi de inanamadı. "Ellen," diyordu. "Karım olur musun?"

6

Kingsbridge Manastırı'ndan St.-John-in-the-forest hücresine sürülen Warehame'li Peter, fitne fücurun tekiydi. Manastır onu bir an önce başından defetmek istediyse buna şaşmamak gerek. Yirmilerini süren uzun boylu, uzun bacaklı bu adam çok bilgili olduğu için çevresindekileri sürekli küçük görürdü. Buraya ilk geldiğinde, tarlalara çalışmaya çıkıldığında işe hızlı başlamış ve ötekileri tembellikle suçlamıştı. Keşişlerden birçoğunun onunla aşık atmaya kalkıştığını görünce çok bozulmuş, genç keşişler de bir süre sonra çalışırken canını çıkarmışlardı. O da bu durumda tembelliğin dışında başka kusurlar aramaya başlamış, ikinci seçenek olarak da oburlukta karar kılmıştı.

Böylece ekmeğinin yalnızca yarısını yiyerek ete ağzını dokundurmamaya başladı. Gün boyu hep dere suyu içiyor, birasını sulandırıyor, şarabı da kesinlikle geri çeviriyordu. Bir gün sofrada biraz daha çorba isteyen kanlı canlı genç bir keşişi azarlamış, bir başka gün de şakacıktan arkadaşının şarabını içen bir oğlanı hüngür hüngür ağlatmıştı.

Yemek saati bayır aşağı manastıra dönerken Başrahip Phillip keşişlerin oburlukları hiç de belli olmuyor, dedi içinden. Genç olanları sırım gibi ve kaslıydılar, güneşten iyice yanmış yaşlıları ise çok sağlıklı görünüyordu. Hiç de öyle yiyip içip yan gelmekten kaynaklanan toparlak ve solgun bir görüntüleri yoktu. Phillip bütün keşişlerin incecik olmaları gerektiğini düşünürdü. Şişman keşişler fakir insanların Tanrı adamlarına karşı duydukları nefret ve kıskançlık duygularını kamçılardı.

Manastırın yer aldığı açıklık araziye geldiler. Phillip, boş alandan geçerken keçi ağılının orada büyük bir heyecanla el sallayan Kardeş John'u gördü. Herkes ona bir tahtası noksan olduğu için Sekiz Penny John diye hitap ederdi, çünkü bir türlü on peni olamamıştı.

Phillip onun neden bu kadar heyecanlanmış olabileceğini merak etti. Johnny'nin yanında giysili bir adam duruyordu. Yüzü pek yabancı gelmedi Phillip'e. Hızlı hızlı ona doğru yürümeye başladı.

Kısa boylu, etine dolgun, saçı kısa kesilmiş, yirmi beşindeki rahibin parlak mavi gözlerinden zekâ fışkırıyordu. Phillip ona bakarken aynaya bakmış gibi oldu. Onu tanıyınca sevinçten deli olacaktı. Küçük kardeşi Francis'in ta kendisiydi.

Francis, kucağında yeni doğmuş bir bebek tutuyordu.

Şimdi Phillip hangisine şaşırsın karar veremiyordu. Francis'e mi, yoksa bebeğe mi? Bütün keşişler oraya doluştu. Francis ayağa kalktı. Bebeği Johnny'ye uzattıktan sonra, Phillip onu kucakladı. Neşeli bir sesle, "Sen buralarda ne arıyorsun?" dedi. "Bu bebek de neyin nesi?"

"Az sonra buraya neden geldiğimi anlatırım," dedi Francis. "Bebeğe gelince, onu ormanda buldum. Tek başına, harıl harıl yanan bir ateşin yanında yatıyordu."

Phillip sabırsızlandı. "Başka?" dedi.

Francis omuzlarını silkerek, "Başka anlatacak bir şeyim yok, çünkü bildiğim bu kadar," dedi. "Ben buraya dün gece gelebileceğimi umuyordum, ama olmadı, gelemedim; bu durumda da geceyi bir orman koruyucusunun kulübesinde geçirdim. Bu sabah şafakla yola koyuldum. Yolda atımla giderken bir çocuk ağlaması çalındı kulağıma. Az sonra da bebeği gördüm. Onu aldım ve buraya getirdim. Bütün hikâye bu işte."

Phillip, Johnny'nin kucağındaki çıkın gibi küçücük şeye kuşkuyla baktı. Elini uzatarak merakla örtüsünün ucunu kaldırdı. Pespembe, buruşuk bir yüzle dişsiz ağzını açmış minnacık bir kel kafa, yaşlı bir keşişin küçük bir kopyasıydı sanki. Örtüyü biraz daha kaldırınca bebeğin incecik, narin omuzlarıyla, oynayıp duran kolları ve sımsıkı kavradığı yumrukları çıktı ortaya. Phillip, bebeğin göbeğinden sarkan kordonun kurumaya başlayan ucuna baktı, iğrenç bir görünümü vardı. Bu çok mu normal bir durumdu? Phillip merak etmeye başladı. Yavaş yavaş iyileşmeye yüz tutmuş bir yarayı andırıyordu, en iyisi ona hiç dokunmamaktı. Örtüyü biraz daha kaldırınca utanır gibi oldu ve öksürerek, "Bu bir oğlan," dedi ve örtüyü tekrar örttü. Papaz adaylarından biri dayanamadı, güldü.

Phillip ne yapacağına karar veremedi. Ben şimdi bu bebekle ne yaparım, dedi içinden. Onu nasıl besleyeceğiz?

Bebek ağlamaya başlayınca, sevdiği bir ilahi gibi içinde bir yer-

lerde gizlenmiş en hassas tellere dokunmuş gibi oldu. "Bu bebek aç," dedi ve aynı anda, ben bunu nasıl anladım, dedi içinden.

Keşişlerden biri, "Biz onu burada besleyemeyiz," dedi.

Phillip, "Neden besleyemeyelim ki?" diyecek oldu, ama birden millerce yol yürünse gene de buralarda tek bir kadına rastlanamayacağı aklına geldi. Phillip baktı, Johnny bu sorunu çözmüştü bile. Johnny, kucağında bebek, bir sandalyede oturuyordu. Elinde ucu kıvrılmış bir havlu parçasını süt kovasına daldırıyor, kovanın içinde iyice ıslattıktan sonra bebeğin ağzına götürüyordu. Bebek ağzını açarak havluyu emiyor, sonra da yutkunuyordu.

Phillip'in, aferin sana, demek geçti içinden. Şaşkınlık içinde, "Çok akıllıca bir buluş bu, Johnny," dedi.

Johnny büyük bir gururla ve de sırıtarak, "Bir seferinde yavru keçi sütten kesilmeden önce anne keçi öldüğünde gene aynı şeyi yapmıştım," dedi.

Johnny, havluyu süte daldırıp bebeğe emzirtme işlemini yinelerken öteki keşişler başında toplanmış, büyük bir ilgiyle onu seyrediyorlardı. Havluyu bebeğin dudaklarına yaklaştırınca kimi keşişlerin de aynı anda ağızlarını açtıklarını görmek, Phillip'in çok hoşuna gitti. Ne var ki bebeği beslemek için bu çok ağır işleyen bir yöntemdi. Ama ne yapılsa ne edilse bebekleri beslemek, büyütmek her zaman böyleydi işte. Bebeğe gösterilen bu aşırı sevgi karşısında çoktandır hiçbir şeyi eleştirmediğini unutan Warehame'li Peter, sonunda dayanamadı. "Çocuğun annesini bulmak çok daha az zahmetli olurdu gibime geliyor," dedi.

"Hiç sanmıyorum," dedi Francis. "Annesi belki de evli değildi. Bir günah işlediği için moral açıdan bir yıkıntı halindeydi. Belki de çok gençti. Belki de hamile olduğunu gizlemek zorunda kalmış ve sonunda günü yaklaşınca ormana gelerek önce bir ateş yakmış, doğumu tek başına gerçekleştirmiş ve çocuğu kurtlara teslim ettikten sonra geldiği yere dönmüştür. Yakalanmamak için de önlemini almış olmalı."

Bebek uyuyakalmıştı. Phillip hiç düşünmeden bebeği Johnny'den aldı. Elleriyle sımsıkı kavradıktan sonra göğsüne bastırdı ve hafifçe sallayarak, "Zavallı yavrucak," dedi. "Zavallı, zavallı yavrucak." Bebeğe aşırı ilgi gösterdiğini düşününce yüzü kızarır gibi oldu. Öteki keşişler, onun bu aşırı sevgi gösterisi karşısında gözlerini dikerek şaşkın şaşkın Phillip'e bakıyorlardı. O güne kadar onun hiç kimseyi okşadığını gören olmamıştı. Çünkü manastırda karşısındakinin be-

denine dokunarak duyguları dile getirmek kesinlikle yasaktı. Belli ki onun iktidarsız olduğunu sanmışlardı. Pekâlâ, dedi içinden, şimdi gerçeği öğrenmiş oldular.

Warehame'li Peter gene lafa karıştı. "Bu durumda çocuğu Winchester'a almak zorunda kalacağız, sonra da ona bir üvey anne bulmaya çalışırız."

Phillip, bir başkası söyleseydi bu sözlere karşı çıkmakta acele etmezdi. Ama bunları Peter söylediği için derhal konuşmak gereğini duydu. Büyük bir kararlılıkla, "Onu bir üvey anneye teslim etmeyeceğiz," dedi. "Bu çocuk bize Tanrı'nın bir armağanı." Çevresindekilere şöyle bir göz attı. Herkes yüzünü ona doğru çevirmiş, gözleri faltaşı gibi açılmış bir halde, büyük bir dikkatle onu dinliyordu. "Ona biz kendimiz bakacağız," diyerek konuşmasını sürdürdü. "Onu besleyecek, onu eğiteceğiz. Tanrı'ya hizmet edecek biri olarak yetiştireceğiz onu. Büyüyünce o da bir keşiş olacak ve böylece onu Tanrı'ya iade etmiş olacağız."

Herkes şaşkın bir haldeydi. Kimseden çıt çıkmadı.

Bir ara Peter kızgın bir sesle, "Bu olanaksız!" dedi. "Bir bebeğin keşişler tarafından büyütüldüğü görülmemiştir."

Phillip kardeşiyle göz göze geldi. Ortak anıları canlanınca her ikisi de hafifçe gülümsedi. Phillip yeniden konuşmaya başlayınca geçmişte ne ağır koşullar altında yaşadığı sesinden belli oluyordu. "Olanaksız mı? Hayır, Peter. Tam tersine, bunun gerçekleşeceğinden sonuna kadar eminim ben, kardeşim de öyle. Biz bunu yaşadık. Yaşadık, değil mi Francis?"

Phillip'in şu anda anımsadığı son gün babasının eve yaralı bir halde geldiği gündü.

Onu ilk gören Phillip olmuştu. Dağlık Kuzey Galler'deki köylerine gidilen dik yolu atıyla tırmanmaktaydı. Altı yaşındaki Phillip her zamanki gibi babasına doğru koştu, ama bu kez babası küçük oğlunu kaptığı gibi atma alıp kucağına oturtmadı. Eyerin üzerine yığılmış gibi bir hali vardı. Atı da çok yavaş sürüyordu. Sağ eliyle dizginleri tutuyor, sol kolu aşağıya doğru sarkıyordu. Yüzü soluktu, giysisi yer yer kan lekeleri içindeydi. Bunda bir iş var, dedi içinden ve çok korktu. Çünkü babasını bu denli yorgun ve halsiz görmemişti.

Babası, "Anneni çağır," dedi.

Babasını evin içine alan annesi, gömleğini boydan boya kesti. Bu, Phillip'i dehşet içinde bıraktı; çünkü güzelim giysiyi hiç acıma-

dan parça parça eden o tutumlu annesini o halde görmek onu çok etkilemişti. "Beni düşünmeyin artık," demişti babası. Her zaman bağırıp çağıran baba konuşmuyor, mırıldanıyordu sanki. Hiç kimse bunun farkında değildi. Ayrıca bu da onu dehşete düşürdü. Oysa her zaman onun dediği olurdu. "Beni bırakın, herkes bir an önce manastıra gitsin," dedi. "Lanet olası İngilizler az sonra burada olurlar." Tam tepede kilisesi de olan bir manastır vardı, ama bugün pazar olmadığı halde neden oraya gidilmesi gerektiğini Phillip anlayamadı. Annesi, "Daha fazla kan kaybedersen hiçbir yere gidemezsin," dedi. Gwen Teyze, "Ben herkese haber veririm," dedi ve çıktı.

Yıllar sonra o gün olanları düşünürken, Phillip, o sırada herkesin onu ve dört yaşındaki Francis'i unuttuğunu, onları da alıp manastıra götürmeyi akıl etmediğini anımsadı. Herkes kendi çocuğunu düşünüyor, annesiyle babaları yanlarında olduğu için Phillip ve Francis'le hiç kimse ilgilenmiyordu. Oysa babası kan kaybından ölmek üzereydi, annesi onu kurtarmaya çalışıyordu. İngilizler böylece dördünü de ele geçirdiler.

İki silahlı adam kapıyı tekmeleyerek tek odalı evlerine daldılar. Dünyada bu tür insanların da olabileceği konusunda Phillip'in en küçük bir bilgisi yoktu. Başka koşullarda olsa hiç bu denli korkutucu olamazlardı. Çünkü bu adamlar yaşlı kadınları tiye alan, Yahudilere kötü davranan, geceleri birahanelerin önünde yumruk yumruğa kavga eden iri yarı, on beş yirmi yaşlarında kaba insanlardı. Şu anda düşünüyor da Phillip artık o gün olanları tarafsız bir kafayla yorumlayabiliyordu. O iki genç kana susamışlardı. Savaşa katılmışlar, insanların acı içinde bağırdıklarını işitmişler, arkadaşlarının düşüp öldüklerini görmüşler, korkmuşlar ve sözcüğün tam anlamıyla ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Ama sonunda savaşı kazanmışlar ve canlarını kurtarmışlardı. Şimdi de deliler gibi düşmanlarının peşine düşmüşlerdi. Daha çok kan, daha çok bağırtı, daha çok ölümden başka bir şey onları kandıramazdı. Bu kötü niyetleri, kümese giren tilkiler gibi odaya dalarken yüzlerinden okunmaktaydı.

Hareketleri son derece hızlıydı. Phillip, yıllar yılı, attıkları her adımın bir tekini bile unutamıyordu. Her adım uzun bir zaman dilimi içinde gerçekleşiyordu sanki. Her ikisinin de üzerinde hafif zırhlar vardı. Örme zırhtan kısa bir yelek ve demir bantlı deri başlık. Biri eğri burunlu, çirkin ve şaşıydı. Dişleri noksan olduğu için gülerken maymun gibi sırıtıyordu. Öbürünün kandan keçeleşmiş gür bir sakalı vardı, herhalde bir başkasının kanıydı. Çünkü yaralı bir hali yoktu.

Her adım atışlarından sonra odanın içini inceden inceye tetkik ediyorlardı. Her şeyi hesap eden acımasız gözlerle Phillip ile Francis'i ciddiye almadan ilerlediler, annenin farkına vardıktan sonra bütün dikkatlerini babanın üzerinde yoğunlaştırdılar. Hiç kimsenin kımıldamasına bile vakit kalmadan babanın tepesinde durdular.

Anne, kocasının üzerine eğilmiş, sol koluna bandaj yapmaya çalışıyordu. Ayağa kalkarak davetsiz konuklara doğru döndü ve umarsız bir yüreklilikle yüzlerine baktı. Baba hemen ayağa fırladı ve sağlam elini kılıcının kabzasına doğru uzatırken Phillip korkudan çığlık attı.

Çirkin adam kılıcını havaya kaldırdı, sonra kılıcı annenin başı hizasına doğru yaklaştırdı, ama kılıcını dokundurmadan eliyle onu bir kenara itti. Belki de babası orada canlı dururken kılıcını boş yere başka birinin vücuduna saplamayı tehlikeli bulmuştu. Phillip, annesinin babasını koruyamayacağından habersiz, nasıl ona doğru koştuğunu, yıllar sonra hâlâ anımsar. Anne şaşkın bir halde sendeledikten sonra çirkin adam gene yanma gelerek kılıcını havaya kaldırmıştı. Annesi sendelerken eteklerine yapışan Phillip korkuyla olanları seyrediyordu, ama aynı anda babasından da gözlerini ayıramıyordu.

Baba o sırada kınından çıkardığı silahını kendini savunmak amacıyla havaya kaldırdı. Çirkin adam sert bir hareketle kılıcını indirince iki kılıç havada şakırdadı. Bütün oğlan çocukları gibi o da babasının yenilmezliğine inanırdı. Gerçeği işte o anda öğrendi. Babası kan kaybından mecalsiz kalmıştı. İki kılıç havada buluşunca babasınınki yere düştü. Saldırganın kılıcını hafifçe kaldırmasıyla indirmesi bir oldu. Kılıç darbesi babasının omuzları arasından taşan boyun kaslarının üzerine rastladı. Kılıç keskin ağzıyla babasının vücudunu kesince, Phillip bağırmaya başladı. Çirkin adam kolunu geri geri çekti ve kılıcın sivri ucunu babasının tam kalbinin ortasına sapladı.

Korkudan deliye dönen Phillip başını çevirerek annesine baktı. O sırada öteki adamın, sakallı olanın tek bir kılıç darbesiyle yere yuvarladığı annesiyle göz göze geldi. Annesi, yerdeki babasının yanına yıkıldı. Yaralı başından kanlar fışkırıyordu. Sakallı adam kılıcını yakaladı, burnu aşağıya gelecek biçimde ters çevirdikten sonra, iki eliyle sımsıkı kavradı. Kendi vücuduna saplayacakmış gibi havaya kaldırdı ve olanca gücüyle indirdi. Sivri uç annenin göğsünü parçalarken kırılan kemiklerin çatırdadığını duydu. İyice derine inen kılıcın ağzı, sırtı delip geçtikten sonra annenin vücudu çiviyle yere çakılmış gibi oldu.

Phillip'in gözleri bu kez babasını aradı. Baba çirkin adamın kılıcına doğru yürürken birden yere yığıldı ve kanla karışık kusmaya başladı. Katil bir iki adım geri çekildi. Baba bir adım daha attı ve adamla burun buruna geldi. Çirkin adam kızgınca bir nara atarak kılıcını babanın karnına indirdi. Bu kez olan oldu. Baba yere düştü. Bir yandan da elleriyle yarasını bastırıyordu. Açık yarayı kapamaya çalışıyordu sanki. Phillip insanların içi sert şeylerle dolu sanırdı. Bu yüzen babasının karnından iç organların, boru gibi şeylerin döküldüğünü görünce dehşete kapıldı. Midesi bulandı. Saldırgan, kılıcını havaya kaldırdı, kılıcın burnunu babanın karnına doğru çevirerek, sakallının annesine yaptığı gibi son darbeyi indirdi.

İki İngiliz birbirlerinin yüzüne baktılar. Phillip, yüzlerindeki rahatlamış hali görünce çok şaşırdı. Adamlar başlarını çevirerek ona ve Francis'e baktılar. Biri başıyla bir şeyi onaylar gibi yaptı, öbürü omuz silkti. Phillip bu adamların keskin kılıçlarıyla onun ve kardeşi Francis'in vücutlarını doğrayarak onları öldüreceklerini hesap ediyordu.

Sakalı kana bulanmış olanı yavaşça eğildi ve Francis'i ayak bileğinden kavradığı gibi havaya kaldırdı. Adamın havada baş aşağı tuttuğu küçük oğlan annesinin öldüğünden habersiz, acı acı bağırarak annesini çağırıyordu. Çirkin adam kılıcını babanın vücudundan çekip çıkardı ve Francis'in kalbine saplamak için geri geri çekildi.

Tam o sırada etkileyici bir sesin çınlamasıyla her iki adam da oldukları yerde kaldı, kılıç da öyle. Phillip başını çevirerek kapıya doğru bakınca Başrahip Peter'ı gördü. Üzerinde ev dokuması kumaştan bir giysi, gözlerinde Tanrı'nın gazabı, sağ elinde kılıç yerine ağaçtan bir haç tutuyordu.

Başrahip Peter konuşurken onun dilinden hiçbir şey anlamıyordu. Oysa o da İngilizceydi; ama anlamı çok açık olacak ki her iki adam da suçlu suçlu bakıyorlardı. Sakallı olanı yavaşa Francis'i yere bıraktı. Keşiş konuşmasını sürdürerek hiç korkmadan içeri girdi. Silahlı adamlar birer birer geri çekildiler. Onlar silahlı ve zırhlıydı, ötekisinin elinde bir haç, sırtında da yün bir giysi vardı. Her ikisi de ondan korkmuş gibiydiler. Aşağılayıcı bir el hareketi yaparak sırtını onlara çevirdikten sonra Phillip'le konuşmak için çömeldi. Lafı uzatmadan hemen konuya girdi.

"Adın ne senin?"

"Phillip."

"Ha, şimdi anladım. Kardeşinin adı ne?"

"Francis."

"Güzel." Başrahip yerde kanlar içinde yatan cesetlere baktı.

"Bu senin annen, değil mi?"

"Evet," dedi Phillip. Babasının kesilip biçilmiş cesedini göstererek, "Bu da babam," derken az önce yaşadığı korkunç dakikaları bir kez daha yaşadı.

Başrahip onu yatıştırmak ister gibi, "Biliyorum," dedi. "Artık bağırmamalısın, sen şimdi sorularıma yanıt ver. Onlar öldü, biliyor musun?"

Phillip acıklı bir sesle, "Bilmiyorum," dedi. Hayvanlar ölürken bunu anlıyordu, ama annesi babası olunca nasıl anlardı?

"Bu uykuya yatmak gibi bir şeydir," dedi rahip.

Phillip acı acı bağırdı. "Ama gözleri açık."

"Şşşt!" yaptı rahip. "Gel öyleyse gözlerini kapayalım."

"Olur," dedi Phillip. Bunu yapmakla sorun çözülecekmiş gibi geldi ona.

Başrahip Peter ayağa kalktı. Phillip'le Francis'in ellerinden tutarak onları babalarının cesedinin yanma götürdü. Phillip'in sağ elini eline alarak yere diz çöktü. "Nasıl yapacağını sana göstereceğim," dedi. Phillip'in elini babasının yüzünün üzerine gezdirdi. Ama Phillip birden babasında dokunmaktan korktu. Çünkü ceset o kadar yabancı, o kadar soluk, hareketsiz ve korkunç yaralar içindeydi ki elini geri çekti. Bunu yaparken çekinerek rahibe baktı; çünkü onun dediğine kimse karşı çıkamazdı, ama başrahip ona hiç kızmadı. "Gel," dedi yumuşak bir sesle ve gene Phillip'in elini tuttu. Bu kez Phillip karşı durmadı. Keşiş, Phillip'in başparmağını tutarak babasının gözkapaklarına dokundurdu. İnsana dik dik bakan gözbebekleri kapanıncaya kadar bırakmadı. Başrahip, Phillip'in parmağını gevşettikten sonra, "Şimdi de öbür gözü," dedi. Phillip, keşişin yardımına gerek kalmadan, babasının öbür gözkapağım da kapayınca kendini rahatlamış hissetti.

"Şimdi annenin gözkapaklarım da kapatalım mı?"

"Olur."

Annesinin cesedinin yanma diz çöktüler. Başrahip annenin yüzündeki kanları giysisinin koluyla silerken, Phillip, "Francis de silebilir mi?" diye sordu.

Başrahip, "Belki o da isterdi," dedi.

Phillip kardeşine dönerek, "Sen de benim yaptığımı yap, Francis," dedi. "Ben babamın gözkapaklarını nasıl kapattımsa sen de anneminkileri kapatırsın, daha rahat uyurlar öyle."

Francis, "Uyumuyorlar mı şimdi?" dedi.

Phillip, sözünü geçirmek istercesine, "Hayır, onlar uyur gibiler yani, onun için gözlerini kapatmak gerek."

"Öyleyse peki," dedi Francis ve hiç duraksamadan tombul elini uzatarak annesinin gözlerini büyük bir özenle kapattı.

Başrahip her iki çocuğu da ayağa kaldırdı, birini bir kucağına, öbürünü öteki kucağına alarak, silahlı adamlara hiç bakmadan, odadan çıktı ve manastırın tapınağına giden yolu tırmanmaya başladı.

Manastırın mutfağında onların karınlarını doyurdu, tek başlarına kalıp olayın etkisini yaşamamaları için keşişlerin yemeğini hazırlayan aşçıya yardım etmelerini söyledi. Ertesi gün onları aldı, anneleriyle babalarının cesetlerinin bulunduğu yere götürdü. Yunmuş, yıkanmış, giydirilmiş ve bir kısım yaraları temizlenmiş, bir kısım yaralarının üzeri örtülmüş olarak kilisenin avlusunda yan yana tabutların içinde yatıyorlardı. Akrabalarının çoğu da oradaydı. Kimi köylüler işgalci ordudan kaçarak tam zamanında manastıra canlarını atabilmiş değillerdi. Başrahip onları cenaze törenine de götürdü. Tabutların tek bir mezara indirildiğini gözleriyle görsünler istemişti. Phillip ağlayınca, Francis de ağladı. Birileri seslerini çıkarmamaları için uyarınca, Başrahip, "Bırakın ağlasınlar," dedi. Ancak anneleriyle babalarının gerçekten öldüğü ve bir daha dönmeyecekleri kafalarına yerleştikten sonra onlarla gelecekleri konusunda konuşabilirdi.

Bireyleri arasında kayıp vermemiş tek bir aile yoktu; her aileden ya baba ya da anne öldürülmüştü. Akrabadan, çocukların bakımını üstlenecek kimsecikler gelmemişti. Sadece iki seçenek kalmıştı: Ya onları belli bir yaşa gelinceye kadar köle işçi olarak çalıştıracak bir çiftçiye verecekler ya da satacaklardı. Ya da Tanrı yoluna teslim edeceklerdi.

Küçük oğlan çocukları genellikle on bir yaşındayken manastıra alınırlardı, alt sınır beş yaştı. Çünkü keşişler bebeklerle uğraşacak durumda değillerdi. Bu oğlan çocukları ya yetim olurlardı ya da öksüz. Bazen de çok sayıda oğlan çocuğu olan bir aileden gelirlerdi. Genellikle aile çocuğa karşılık olarak manastıra yüklüce bir para ya da tarla, kilise ya da olduğu gibi bir köy bağışlardı. Ailenin maddi durumunun çok kötü olduğu durumlarda, manastır bu hakkından vazgeçebilirdi. Phillip'in babası arkasında oldukça verimsiz bir tarla bıraktığı için oğlanlar manastırın şefkatine sığınmak durumunda kalmadılar. Başrahip Peter çocuklarla birlikte tarlanın manastıra devrini talep etti. Akrabalar bu öneriye karşı çıkmadı. Bu işlem, Phillip'in

babasını öldüren Kral Henry'ye bağlı istilacı askerlerce geçici olarak dize getirilen ama soyluluk rütbesi elinden alınmayan Gwynedd Prensi tarafından da onaylandı.

Bir yıl kadar sonra, anne ile babalarını yitirmenin acısı sona erip de manastır yaşamına uyum göstermeye başlayınca, Phillip öfkesinden her şeyi kırıp geçirmeye başladı. Bu dağ topluluğunda koşullar öfkelenmesini haklı çıkaracak kadar fena sayılmazdı. Karnı tok, sırtı pekti. Kışın yatakhanelerinde ocak bile yanıyor, bir sevgi ve şefkat ortamında yaşıyorlardı. Düzen ve dirliğin sürekliliği için sıkı bir disiplin vardı, bir de o sıkıcı törenler. Phillip kendisini buraya sanki haksız yere kapatılmış gibi hissediyordu. Emirlere karşı çıkıyor, her fırsatta manastır yöneticilerinin otoritesini sarsıcı hareketlerde bulunuyordu. Arada ekmek çaldığı, yumurtaları kırdığı, atların iplerini çözerek salıverdiği, güçsüzleri alaya alıp büyüklere hakaret ettiği de oluyordu. Göze alamadığı tek şey kutsal değerlere saygısızlıktı, bu yüzden başrahip her yaptığını bağışlıyordu. Sonunda bütün bu huylarından vazgeçti. Bir Noel günü geride bıraktığı on iki ayı düşünürken bütün yıl ceza hücresinde bir gece bile kalmadığını ayrımsadı.

Normal duruma geçmesi için hiçbir neden yoktu. Bunda büyük olasılıkla derslerle ilgilenmeye başlamasının büyük payı oldu. Matematiksel müzik kuramı gibi Latince fiillerin çekimine karşı duyduğu ilginin de bunda etkisi olmalı. Kilerciye yardım etmek görevi ona verilmişti. Kilerci keşiş sandaletten tohumluk buğdaya kadar manastırın her türlü gereksiniminden sorumluydu, bu da Phillip'in çok ilgisini çekiyordu.

Phillip de, Francis de derslerde yaşıtlarına oranla daha ileride-ydiler. Onlar bunu manastırdaki sıkı eğitime bağlıyorlardı. Bu aşamada olağanüstü zeki çocuklar olduklarının bilincinde değillerdi.

Phillip şöyle bir geriye dönüp de geçmiş yıllarını anımsayınca, başkaldırı günleriyle cinsel arzularını bastırmaya çalıştığı dönem arasında bir yıl kadar süren kısa bir altın çağ yaşadığını düşündü. Sonra en bayağı türden cinsel alışkanlıklarla geceleri düş azmalarının sıklaştığını. Papazın karşısında işkence içinde geçen o korkunç günah çıkarma seansları, bitmez tükenmez kefaretler ve kırbaçla cinsel ve bedensel duyguların yok edilmesi.

Bedensel arzulardaki azalma onu kederlendiriyordu, ama sonunda önemini bir hayli yitirdi. Onu sadece hiçbir iş yapmadığı, aylak geçen zamanlarında rahatsız etmeye başladı. Tıpkı nemli havalarda azan yıllanmış yaralar gibi.

Bir süre sonra Francis de aynı kavganın içinde bulmuştu kendini. Bu konuda Phillip'e açılmadıysa da Phillip onun bu şeytani duygular karşısında yiğitçe bir savaşım verdiğini pek sanmıyordu. Kardeşinin bu savaşta yenik düşmemesini normal karşıladı. Bununla birlikte, asıl önemlisi, manastır hayatının en büyük düşmanı olan tutku ve cinsel isteklerle her ikisinin de barışık kalmalarıydı.

Phillip kilerciyle çalışırken Francis de başrahibe yardım ediyordu, onun yardımcısıydı. Kilerci öldüğünde Phillip yirmi birindeydi. O kadar genç olmasına karşın görevi o devraldı. Francis yirmi bir yaşma gelince başrahip ona başrahip yardımcılığım önerdi. İşte bu öneri hiç beklenmedik bir anda bir bunalıma neden oldu. Francis böyle bir sorumlulukla bağlanmamasını rica etti. Ve bu görevi üstlendikten sonra bir gün manastırdan azat edilmesine izin verilmesini rica etti. Kendisine papazlık rütbesi verilmesini, Tanrı'ya manastır dışında hizmet etmeyi istiyordu.

Phillip bunu işitince hayret ve dehşet içinde kaldı. Onlardan birinin manastırı terk edebileceği olasılığı hiç aklına gelmemişti. Kraliyet tahtının vârisi olduğunu işitse ancak bu kadar sinirlenebilirdi. Ama Francis kendi bileğinin gücüyle bu isteğini gerçekleştirdi ve özgün dünyaya çıkmasını bildi. Kısa bir süre sonra da Gloucester Kontu'nun şapel papazı oldu.

Olaydan önce Phillip kendi geleceğini düşünürken ileride yumuşak başlı bir keşiş olarak önemsiz ve sıradan bir yaşam süreceğini, yaşlanınca belki de başrahipliğe terfi edeceğini kuruyordu. Tanrı'nın hizmetkârlarından hükümranlığım sadece korumalarını değil, ayrıca daha da ileri götürmelerini beklediğini bilirdi.

Başrahip bir gün, pattadak, "Ne zaman bunu farkına varacağını merak ediyordum doğrusu," deyiverdi. "Manastır sınırları içinde dünyaya geldin, altı yaşındayken yetim kaldın, keşişler tarafından eğitildin ve yirmi birinde kilerci oldun. Kuş uçmaz kervan geçmez böyle bir küçük dağ başı manastırında günlerini harcaman doğru değil. Böyle bir kişinin iyi bir formasyonu olmasını Tanrı da ister. Senin burada daha fazla ilerlemene olanak yok. Sen buradan gitmelisin."

Phillip bunları işitince yumruk yemiş gibi oldu. Başrahibin yanından ayrılmadan bir soru takıldı kafasına. Birden ağzından kaçıverdi: "Mademki bu manastır o kadar önemsiz, Tanrı neden sizi burada tutuyor?"

Başrahip Peter güldü. "Belki de seni yetiştirmem için."

Başrahip o yıl daha sonra Canterbury'ye Başpiskopos'u nezaket

ziyaretine gitti. Dönüşünde Phillip'e, "Seni Kingsbridge Manastırı'na yolluyorum," dedi.

Phillip haberi duyunca çok ürktü. Kingsbridge Manastırı ülkenin en büyük, en önemli manastırlarından biriydi. Bir katedral manastırıydı. Kilisesi de katedral kilisesiydi, piskoposluk makamıydı. Piskopos, manastır başrahibinin ta kendisiydi.

Başrahip Peter, "Manastırın başrahibi James eski bir dostumdur," dedi. "Son yıllarda enerjisini yitirdi, çok yorgun düştü, nedenini bilmiyorum. Kingsbridge'in gençlere gereksinimi var. Ayrıca ormandaki küçük hücrelerden biriyle başı dertte. Orada görev üstlenecek ve orayı gene eski dindar havasına sokacak güvenilir bir adama gereksinimi var."

Phillip şaşkın şaşkın, "Hücrenin başrahibi ben mi olacağım?" dedi.

Başrahip başıyla onu onayladı.

Phillip çok dokunaklı bir törenle yolcu edildi. Burada on yedi yılını geçirmişti. Keşişler onun ailesi sayılırdı. Acımasızca öldürülen annesiyle babasından çok daha sahici gibilerdi sanki. Belki de keşişleri bir daha hiç görmeyecekti.

Kingsbridge başta korkuyla karışık bir saygı uyandırdı onda. Her yanı surlarla çevrili manastır çoğu köyden daha büyüktü. Katedral kilisesi kocaman ve karanlık bir mağaradan farksızdı. Başrahibin evi bir saray yavrusuydu. Kilisenin büyük bir onarıma gereksinimi olduğu hemen belli oluyordu. Dua törenleri çoğu kez üstünkörü yapılmaktaydı. Suskunluk törenleri her seferinde geçiştiriliyordu. Ayrıca manastırda keşişten çok hizmetçi vardı. Bnun üzerine dehşete kapılan Phillip çok kızdı. Başrahip James'in yakasına yapışıp, "Sen nasıl yaparsın bunları?" demeyi çok isterdi. "Sen duaları nasıl böyle geçiştirebiliyorsun? Keşişlerin köpek besleme önerisine, papaz adaylarının barbut oynamalarına nasıl izin veriyorsun? Kilise yıkılacak kadar harap bir durumdayken sen çevrede hizmetkârlarınla bir sarayda nasıl yaşayabiliyorsun?" Bunların hiçbirini söylemedi elbette. Başrahip James'le kısa süren bir görüşme yaptı. James dünyanın bir yığın sorunları altında eziliyormuş gibi duran kamburu çıkmış, ince, uzun bir adamdı. Daha sonra konuştuğu Remigius ise başrahibin yardımcısıydı.

Remigius'un söylediğine göre üç yıl önce kurulduğunda St. John-in-the-forest hücresinin birkaç parça tarlasıyla üç beş de taşınmazı vardı. Bugüne değin kendi kendine yeterli duruma gelmesi

gerekirdi. Ne var ki hâlâ asıl manastırdan bağımsız yaşayamaz durumdaydı. Başka sorunlar da vardı. Orada bir gecesini geçiren bir diyakoz, işlerin hiç de iyi gitmediğini söylemişti. Yolcular o yörelerde keşişler tarafından soyulduklarını iddia etmişler. Ayrıca bir sürü de ahlaksızlık söylentileri...

Remigius'un ayrıntılara girmek istemeyişi bile durumun ne hale geldiğini gösteriyordu. Phillip ayrılırken öfkesinden tir tir titriyordu. Manastırın bir görevi de Tanrı'yı yüceltmektir. Kingsbridge manastırında durum kötüden de kötüydü. Ne var ki Phillip bu konuda hiçbir şey yapamazdı. Belki de en iyisi Kingsbridge hücrelerinden birinde bir reform başlatmaktı.

St.-John-in-the-forest hücresine atla yaptığı iki gün süren yolculuğu boyunca edindiği bu yarım yamalak bilgiler üzerinde kafasını yorup durdu. Olayların üzerine giderken çok yumuşak davranacağım, dedi içinden. Başrahip genellikle keşişler tarafından seçilirdi. Sorunların nasıl çözümlenmesi gerektiğine karar vermeden onlarla ilgili çok şeyler öğrenmesi gerekiyordu. Önce keşişlerin, özellikle de onun geldiği konuma içerleyen daha yaşlı keşişlerin güven ve saygısını kazanmalıydı.

Yolculuğunun ikinci gününde, açıklık arazide atının dizginlerini çekip yeni ocağını incelerken ortalık kararmaktaydı. O sıralarda tek taş bina olarak yalnız şapel vardı (Yeni taş bina olarak yatakhaneyi ertesi yıl Phillip yaptırmıştı). Ötekiler ahşaptı. Ama hepsi de harap haldeydi. Çevresine biraz daha göz atınca Kingsbridge'de onu dehşete düşüren laçkalık ve vurdumduymazlığın burada iyice su yüzüne çıktığını gördü.

Çevrede çit diye bir şey yoktu. Samanlar ambarın kapısında dışarılara taşmaktaydı. Balık gölünün hemen yanında dağ gibi gübre yığılıydı.

Başta kimseyi görmedi. Öyle olması gerekirdi, çünkü akşam duası saatiydi, çoğu keşişler şapelde olurdu. Atının böğrüne kırbacıyla hafifçe dokundu. Açıklık araziyi geçerek ahırı andıran bir kulübeye doğru ilerledi. Saçları sap saman içinde bir genç, yüzünde boş bir ifade, kapının oradan başını uzatarak şaşkınca Phillip'e bakıyordu.

Phillip, "Adın ne senin?" dedikten sonra utanarak ekledi: "Oğlum."

Genç adam, "Bana Johnny Sekiz-Penny derler, dedi.

Phillip atından indi ve dizginleri ona uzattı. "Pekâlâ, Johnny Sekiz-Penny, atımın eyerini çıkarabilirsin."

"Peki, Peder." Dizginleri bir kazığa ilmikledikten sonra uzaklaşıyordu ki, Phillip sert bir edayla, "Nereye gidiyorsun?" diye sordu.

"Kardeşlere bir yabancı geldi demeye."

"Sen söyleneni yap Johnny. Atımın eyerini çıkar. Burada olduğumu kardeşlere ben haber veririm."

Phillip çevreye bir göz attı. Açıklık arazinin ortasında büyükçe ve yüksekçe bir kapı vardı. Onun da yanında çatısındaki delikten dumanları süzülen küre biçiminde bir yapı daha görünüyordu. Orası mutfak olmalıydı. Akşama ne yemek hazırlanıyordu merak etti. Bağnaz ve sofu manastırlarda her gün sadece bir öğün yemek verilirdi; öğle yemeği. Burası görünürde o kadar sofu bir yer değildi. Bu yüzden akşam duasından sonra hafif bir akşam yemeği verilebilirdi. Biraz ekmek, yanında peynir ve tuzlanmış peynir, belki de ayrıca otlu yulaf çorbası. Ne var ki mutfağa yaklaşırken insanın ağzını sulandıran nefis kızarmış et kokuları gelmeye başladı. Kaşlarını çatarak içeri girdi.

Ortadaki ocağın yanında iki keşişle bir de oğlan çocuğu oturmaktaydı. Keşişlerden biri elindeki sürahiyi arkadaşına uzattı. Arkadaşı sürahiden bira içti. Oğlan çocuğunun çevirmekte olduğu şişte küçük bir domuz yavrusu kızarmaktaydı.

Phillip, adımını içeri atarken keşişler şaşkın şaşkın baktılar. Hiçbir şey söylemeden sürahiyi keşişin elinden aldı ve kokladı. "Neden şarap içiyorsun?" diye sordu.

Keşiş, "Kafayı bulmak için, yabancı," dedi. "Sen de alsana, haydi iç." Belli ki yeni başrahiplerinin geleceğini onlara haber vermemişlerdi. Anlaşılan, oradan geçen sıradan bir keşişin onların bu durumunu Kingsbridge'e haber vermesinden pek çekindikleri yoktu. Phillip sürahiyi adamın kafasında parçalamayı geçirdi içinden. Geniş bir soluk aldıktan sonra yumuşak bir sesle, "Fakir fukara çocukları bize et ve içki sağlayabilmek için açlık içinde kıvranırken," dedi, "bu gece size başka içki yok." Bunları söyledikten sonra elinde sürahiyle dışarı çıktı.

Dışarı çıkarken içeriden keşişin sesi duyuluyordu. "Sen kim olduğunu sanıyorsun?" Phillip hiçbir şey demedi. Nasıl olsa az sonra öğreneceklerdi.

Sürahiyi dışarıda yere bıraktıktan sonra açıklık araziyi katederek şapele doğru yürüdü. Sinirlerine egemen olabilmek için yumruklarını bir sıkıp bir gevşetiyordu. Acele işe şeytan karışır, dedi içinden. Biraz dikkatli olmalısın!

Şapelin girişinde biraz durup sakinleştikten sonra, büyük meşe kapıyı iterek sessizce içeri girdi.

Bir düzine keşişle birkaç rahip adayı sırtları ona dönük olduğu halde birbirleriyle dalaşıp duruyorlardı. Yalnızca sakristin yüzü ona dönüktü. Elindeki kitaptan metinler okuyordu. Adamın hızlı hızlı okuduğu duaları ötekiler baştan savar gibi mırıldanarak yineliyorlardı. Değişik boylarda üç tane mum, altarın kirli örtüsü üzerinde cızırdamaktaydı. Arkada iki genç keşiş okunan dualara kulak bile vermeden aralarında sohbete dalmışlardı. Phillip onlara doğru yaklaşırken aralarından biri komik bir şey söylemiş olacak ki, sakristin gevelemelerini bastırırcasına bir kahkaha patlattı. Phillip için bu bardağı taşıran son damla oldu. Ağzını açtı ve avazı çıktığı kadar bağırdı: "SUSUN!"

Kahkahalar kesildi. Sakrist okumayı durdurdu. Şapel derin bir sessizliğe gömüldü. Keşişler başlarını çevirerek Phillip'e doğru baktılar.

Phillip acı acı düşündü. Başrahip James hayatta oldukça Kingsbridge Manastırı hep böyle gerilemeye devam edecekti.

Bebeği tertemiz bir keten beze sararak beşik yerine kocaman bir sepetin içine yatırdılar. Ufacık karnı keçi sütüyle doyunca uyuyuverdi. Phillip bebeğin sorumluluğunu Johnny Sekiz-Penny'ye verdi. Çünkü Johnny aklı kıt da olsa küçük ve kırılgan yaratıkları incitmeden tutmasını bilirdi.

Phillip, Francis'in manastıra geliş nedenini merak ediyordu. Yemekte birkaç kez lafı oraya getirmek istediyse de Francis oralı olmadı. Phillip de ister istemez merakını içine attı.

Yemekten sonra etüt saatiydi. Burada üstü kapalı revaklı yollar olmadığı için keşişler şapelin girişinde oturup okuyarak ya da açıklık arazide bir aşağı bir yukarı dolaşarak vakit geçirirlerdi. Bir de arada ateşin karşısında ısınabilmek için mutfağa girip çıkmalarına izin verilirdi. Usul böyleydi. Phillip ile Francis açıklık arazinin sonuna kadar yan yana yürüdüler, tıpkı Galler'deki mmanastırın revaklarında sık sık yaptıkları gibi.

Francis konuşmasına, "Kral Henry, kiliseye krallığın ikinci sınıf bir kurumu olarak bakardı," diye başladı. "Papalık'ın yetkilerini taşıyormuşçasına piskoposlara emirler yollar, yeni yeni vergiler koyardı."

"Biliyorum," dedi Phillip. "N'olmuş yani?"

"Kral Henry öldü."

Phillip bunu hiç beklemiyordu. Olduğu yerde durdu.

Francis konuşmasını sürdürdü: "Normandiya'da Lyons-la-Foret' teki av köşkünde yılanbalığı türünden bufa balığı yedikten sonra ölmüş, o balıktan ne zaman yese dokunurmuş, ama gene de yemiş."

"Ne zaman?"

"Bugün yeni yılın ilk günü olduğuna göre, demek tam bir ay önce."

Phillip beyninden vurulmuşa döndü. Kendini bildi bileli Henry kraldı. Yaşamı boyunca hiç kral ölümü duymamıştı. Bunun nasıl bir bela olduğunu bilirdi. Savaş bile çıkabilirdi bu yüzden. Kaygılı bir sesle, "Şimdi n'olacak?" dedi.

Yürümelerine devam ettiler. Francis, "Asıl sorun, yıllarca önce sen de hatırlarsın belki, veliaht oğlunun bir deniz kazasında ölmüş olması," dedi.

"Evet, anımsıyorum." Phillip o sıralarda on iki yaşındaydı. Delikanlılık bilincine yerleşmiş ulusal boyutları olan ilk önemli olaydı. Ona manastırın dışında da bir dünyanın var olduğunu öğretmişti. Kralın oğlu, Cherbourg açıklarında batan *Beyaz Gemi*'nin yolcuları arasındaydı. Bütün bunları Phillip'e anlatan Başrahip Peter, veliahtın ölümünden sonra bir savaş ve anarşi durumunun kaçınılmazlığından endişe ettiğini söylemişti.

Ne var ki Kral Henry olaydan sonra her şeyi kontrol altına aldı ve böylece Phillip de Francis de tatsız şeyler yaşamadılar.

Francis, "Kralın başka çocukları da var elbette. En az yirmi kadardır bunlar. Benim Lord'um Gloucester Kontu Robert da onlardan biri. Sen de bilirsin ya, bunların hepsi de piçtir. Kralın, azgın bir doğurtkan olmasına karşın, tek bir meşru çocuğu olabildi, o da bir kızdı. Maud. Bir piç kesinlikle kral tahtına vâris olamaz, bir kız da öyle, hiç olamaz."

Phillip, "Kral Henry kendisine bir veliaht tayin etmedi mi?" dedi.

"Veliaht olarak Maud'u seçti. Maud'un Henry adında bir oğlu var. Kralın en büyük arzusu torununun tahta geçmesiydi. Ne var ki oğlan daha üç yaşında bile değil. Bu durumda Kral bütün baronlara Maud'a bağlılık yemini ettirdi."

Phillip iyice şaşırmıştı. "Kral Maud'u veliaht tayin etti; mademki baronlar da ona bağlılık yemini ettiler, peki sorun ne?"

"Sarayda olayları anlamak o kadar kolay değildir. Maud, Anjou'lu Geoffrey ile evli. Anjou ile Normandiya öteden beri birbirlerini çekemezler."

Phillip, kardeşinin çok genç olmasına karşın bu kadar çok şeyi bilmesine akıl erdiremiyor, ülkenin en değerli kişilerine dil uzatmasını aklı almıyordu. "Bütün bunları nereden öğrendin sen?"

"Baronlar bu konuyu görüşmek için Le Neubourg'da bir toplantı yaptılar. Söylemeye gerek yok, benim lordum Kont Robert da aralarındaydı. Mektuplarını kaleme almak için ben de onunla birlikte gittim."

Phillip, Francis'in yaşamı benimkinden çok farklı olmalı, diye düşünürken kardeşine tuhaf tuhaf baktı. Sonra bir şey aklına geldi. "Kont Robert, Kral'ın en büyük oğlu değil miydi?" dedi.

"Evet, çok da hırslı bir insan; ama piçlerin kral tahtına ancak kılıç zoruyla oturabilecekleri görüşüne o da katılıyor."

"Başka kimler var?"

"Kral Henry'nin üç de yeğeni var; kız kardeşinin çocukları yani. En sevgili yeğeni de Stephen'dır. İngiltere'nin birçok yerinde mal mülk bağışladı ona. Ne var ki baronlar en çok ağabeyi Theobald'ı severler. Geleneklere göre en akla yatkın olanı da bu bence."

"Evet, en akla yatkın olanı da bu. Demek yeni kralımız Theobald oluyor, öyle mi?"

Francis başını sağa sola oynatarak, "O öyle sanıyor," dedi. "Theobald, baronların gösterdiği saygıyı nazikçe kabul ederken, Stephen Manş Denizi'ni aşarak İngiltere'ye geçti bile. Winchester'a doğru ilerleyerek, piskopos olan küçük kardeşi Henry'nin yardımıyla kale ve en önemlisi Kraliyet hazinesini ele geçirdi."

Phillip, demek yeni kralımız *Stephen* diyecekti ki dilini tuttu. Aynı şeyi Maud ve Theobald için de söylemiş, her iki seferinde de yanılmıştı.

Francis devam etti: "Stephen'ın kazandığı bu zaferi güven altına alabilmesi kilisenin desteğine bağlı. Çünkü Winchester'da Başpiskopos tarafından taç giydirilmediği sürece kral sayılmaz."

"Bu da çok kolay," dedi Phillip. "Kardeşi Henry ülkenin en değerli rahiplerinden biri, ayrıca Winchester Piskoposu ve Canterbury Başpiskoposu kadar da nüfuzlu ve Hz. Süleyman kadar da varlıklı. Piskopos Henry onu desteklemek niyetinde olmasa Winchester'ı ele geçirmesine neden yardımcı olsundu?"

Francis başıyla onu onayladı. "Şunu söylemeliyim ki, bu buna-

lım boyunca Piskopos Henry'nin tüm yaptıkları övgüye değer. Ona yardım elini uzattıysa bu sadece kardeşçe duygulardan kaynaklanmıyordu."

"Peki, hangi amaçla yaptı bunları?"

"Az önce, ölen Kral Henry'nin Kilise'ye karşı nasıl bir tutum içinde olduğunu hatırlatmıştım. Piskopos Henry, yeni kralımızın her kim olursa olsun, Kilise'ye daha olumlu bir gözle bakacağından emin olmak ister. Bu yüzden Henry, desteği konusunda güvence vermeden önce, Kilise'nin hak ve ayrıcalıklarını koruyacağına dair Stephen'a yemin ettirdi."

Phillip çok duygulandı. Böylece, Stephen'ın tam da hükümdarlığının ilk aşamasında Kilise'yle ilişkisi saptanmış oluyordu. Kilise'nin görevlerinden biri de krala taç giydirmekti; ama bugüne değin kilisenin peşinen koşullarını bildirmek gibi bir hakkı olmamıştı.

Francis, "Stephen pekâlâ sözünde durmayabilir de," dedi. "Ne var ki Kilise'ye karşı asla Henry kadar acımasız olmayacaktır. Bir başka tehlike daha var. Baronlardan ikisi, Stephen'ın tüm icraatından rahatsızlık duyacaktır. Bunlardan biri de Bartholomew, yani Shiring Kontu'dur."

"Onu tanıyorum. Shiring'in buradan uzaklığı tam bir gün çeker. Bartholomew için çok dindar diyorlar."

"Belki de öyledir. Bildiğim kadarıyla kendinden çok emin bir insan. Maud için ettiği bağlılık yemininden dönmeyecek kadar inatçıdır."

"Öteki küskün baron kim?"

"Benim Gloucester'lı Robert. Onun hırslı biri olduğunu söyledim. Ah, bir kral olabilsem, diye kıvranıp duruyor; ne var ki kralın meşru çocuğu değil o. Bu yüzden üvey kız kardeşini tahta geçirmek istiyor. Kız kardeşi yönetimde kendisine yardımcı olması için ona o kadar güvenecek ki ismen olmasa bile gerçekte kral Robert olacak."

"Bu konuda herhangi bir hazırlığı var mı?"

"Korkarım var." Francis yakınlarda kimse olmadığı halde sesini alçaltarak, "Robert ile Bartholomew, Maud ve kocasıyla birlik olup bir isyan hazırlığı içindeler," dedi.

Phillip durdu. "Bu da Winchester Piskoposu'nun tüm planlarını alt üst edecek." Kardeşinin kolunu kavrayarak, "Ama Francis..." dedi.

"Ne düşündüğünü biliyorum." Francis'in o kendinden emin hali birden kayboldu. Çok korkmuş ve endişeli bir sesle, "Kont Robert

bunları sana anlattığımı bir bilse beni astırır. Bana çok güveni vardır. Oysa benim bu dünyada tek bir bağlılığım vardır, o da Kilise'ye olan bağlılık... başka yok."

"Peki, ne yapabilirsin sen?"

"Kralın yakınlarından birini bulup her şeyi ona anlatmayı düşünüyorum. Tabii, her iki isyancı kont da her şeyi inkâr edecek, ben de ihanet suçundan idam edileceğim. Ama isyan önlenmiş olunca da ben doğru cennete..."

Phillip başını sağa sola sallayarak, "Şehitliğe gidilen yolu aramak boşunadır diye öğrettilerdi bize," dedi.

"Burada, bu dünyada Tanrı adına yapacağım çok şey var daha. Büyük bir baronun evinde güvenilir bir konumdayım. Burada kalır ve çok çalışarak ilerlersem Kilise'nin haklarını ve yasaların egemenliğini yüceltmiş olurum."

"Peki başka bir yol?"

Francis, Phillip'in gözlerinin içine bakarak, "İşte ben de bunun için buraya geldim," dedi.

Phillip korkusundan ürperdi. Francis bu işe onun da girmesini isteyecekti. Bu korkunç sırrı ona açıkladıysa başka bir nedeni olamazdı.

Francis, "Ben bu isyanı ele veremem, ama sen verebilirsin," dedi.

"Eğer bu komplo ortaya çıkacak olursa, güneyden, Gloucester' dakilerden kimse kuşkulanmayacaktır. Benim buraya geldiğimi kimse bilmiyor. Hatta senin kardeşim olduğunu bilen bile yok. Bu haberi nereden öğrendiğine dair pek akla yatkın bir açıklama da uydurabilirsin: Örneğin toplantı halinde bazı silahlı adamlar görmüş olabilirsin ya da Kont Bartholomew'in yanında çalışanlardan biri komployu tanıdık bir rahibe günah çıkarırken açıklamış olabilir."

Phillip üşüdüğü için pelerinine biraz daha sarındı. Hava birden soğumuş gibiydi. Bu tehlikeliydi işte, hem de çok tehlikeli. Çok sayıda deneyimli insanı öldüren kraliyet politikasından söz edildiğini işitmişti. Phillip gibi insanların dışarıdan bu işlere karışması delilik olurdu. Her şey şansa kalmıştı. Kilise tarafından seçilmiş bir krala karşı girişilecek bir başkaldırı karşısında, onu önlemek için eline bir fırsat düşmüşken, Phillip eli kolu bağlı duramazdı. Gerçi bu iş çok tehlikeliydi, ama bunu Francis açıklayacak olursa, bu onun için bir intihar demekti.

Phillip, "İsyancıların planı ne?" diye sordu.

"Kont Bartholomew, Shiring'e dönmek üzere yola çıktı. Güney İngiltere'deki tüm yandaşlarına oradan mesajlar yollayacak. Kont Robert bir iki gün içinde Gloucester'da olacak ve kuvvetlerini batıda toplayacak. Böylece bütün güneybatı İngiltere en ufak bir çatışma olmadan isyancıların eline geçmiş olacak."

"O zaman da çok geç kalınmış olacak," dedi Phillip.

"Geç olmaz. Daha bir haftalık zamanımız var. Bir an önce harekete geçmelisin."

Phillip bu konuda aşağı yukarı kararını vermiş durumda olduğunu fark etti. "Ama kime ne söyleyeceğimi bilmiyorum," dedi. "İnsan normal olarak doğru Kont'a gider, ama bu durumda suçlu olan o. Belki şerif de ondan yanadır. Kesinlikle bizim safımızda birini bulmalıyız."

"Kingsbridge Başrahibi'ne ne dersin?"

"Benim başrahibim hem yaşlandı, hem de çok yorgun. Bana öyle geliyor ki onun yapabileceği bir şey yok."

"Mutlaka biri olmalı."

"Bir de piskopos var." Phillip'in Kingsbridge Piskoposu'yla hiç karşılıklı konuşmuşluğu yoktu. Kendisini kabul edeceğinden, onu dinleyeceğinden de emin değildi. Doğal olarak Stephen'dan yana çıkardı, çünkü Kilise'nin seçimi Stephen'dı. Bu konuda bir şeyler yapacak kadar da nüfuzu vardı.

Francis sordu: "Piskopos nerede oturuyor?"

"Buradan ancak bir buçuk günde gidilir oraya."

"Bugün hemen yola çıksan, iyi olur."

Phillip üzgün bir sesle, "Olur," dedi.

Francis'in pişman olmuş gibi bir hali vardı. "Bu görevi bir başkasının üstlenmiş olmasını çok isterdim," dedi.

Başrahip Phillip, yolculuğunun ikinci günü öğleyin piskoposun sarayına bir iki mil yaklaşmıştı. Saraya yaklaştıkça içi güp güp ediyordu. Tasarlanmış bu isyan haberini nasıl öğrendiğine dair kafasında bir hikâye uydurmuştu. Piskopos onun bu hikâyesine belki de inanmayacaktı, inansa da ondan kanıt isteyecekti. Asıl kötüsü, bu fesatlığı hazırlayanlardan biri de pekâlâ piskoposun kendisi olabilirdi. Belki de bu isyanı destekliyordu. Belki de Shiring Kontu'yla aynı kafadaydılar. Piskoposların kendi çıkarlarını Kilise çıkarlarına yeğledikleri çok görülmüştür.

Piskopos, haberin kaynağını açıklaması için Phillip'e işkence

bile edebilirdi. Phillip cehennem tablolarında gördüğü işkence aletlerini aklına getirdi. Bunlar, piskoposlarla baronların zindanlarında olagelen işkencelerden esinlenilerek yapılan resimlerdi. Şehit olmayı göze alacak kadar cesur olmadığını anladı.

Yolda ilerlerken, az ileride bir grup yolcu gördü. İçgüdüsel olarak atının dizginlerini çekti. Önlerine geçmek istememişti. Çünkü yalnızdı, bu yörede gözünü kırpmadan keşişleri bile soyacak türden yol kesiciler olabilirdi. Bir ara onlardan ikisinin çocuk olduğunu ayırımsadı, biri de kadındı. Onlar bir aileydi. Onlardan bir zarar gelmezdi ona. Yanlarına yaklaşmak için atını hızlandırdı.

Daha da yaklaşınca, onları iyice görebildi: Biri uzun boylu bir erkekti, biri küçük bir kadın, bir diğeri de kocaman bir adamdan farksız bir yeniyetmeydi. İki de çocuk vardı aralarında. Görünüşe bakılırsa fakir insanlardı. Değerli denebilecek denk edilmiş eşyaları yoktu. Üstleri başları dökülüyordu. Adam iri kemikliydi, ama çok zayıftı. Hastalıktan belki de açlıktan bitmiş bir haldeydi. Yarı kuşku içinde Phillip'e baktı ve çocukları kendine doğru çekerek bir şeyler mırıldandı. Phillip önce adamın ellisinde olduğunu tahmin etmişti, ama yakından bakınca otuz yaşlarında olduğunu gördü. Üzüntüden yüzünde yer yer çizgiler oluşmuştu.

Kadın, "Dikkat etsene keşiş," dedi.

Phillip, kadının yüzüne sert sert baktı. Bir kadının kocası konuşmadan konuşması alışılmış şey değildi. Ayrıca keşiş sözcüğü pek de nazik bir sözcük sayılmazdı. Kardeş ya da peder demek daha bir saygılı ifadeydi. Kadın, adamdan on beş yaş kadar küçüktü, bal rengi gözleri vardı; bu da ona ilginç bir görünüm veriyordu. Phillip kadını çok tehlikeli buldu.

Adam, karısının kabalığını örtbas etmek ister gibi, "İyi günler peder," dedi.

Phillip, kısrağını yavaşlatarak, "Tanrı sizi korusun," dedi. "Sen kimsin?"

"Adım Tom, inşaatçıyım. İş arıyorum."

"Sanırım, iş bulamadın henüz."

"Evet, öyle."

Phillip başıyla onu onayladı. Bu herkesin bildiği bir şeydi. İnşaat ustaları iş aramak için genellikle dolaşır dururlardı; ya şanssızlıktan ya da fazla inşaat işi olmadığından bazen iş bulamazlardı. Bunlar çoğu kez manastırların konukseverliğine sığınırlar, o günlerde para kazanmışlarsa ayrılırken yüklüce bir bağış bırakırlardı; ama uzun

süredir yollarda dolanıp durmuşlarsa manastıra bir şey bırakmayabilirlerdi.

Bu inşaatçı da kesinlikle parası olmayanlardandı. Ne var ki karısı oldukça sağlıklı görünüyordu. "Pekâlâ," dedi. "Heybemde biraz yiyecek var, yemek saati de geldi. Hayır işlemek kutsal bir görevdir. Şimdi sen ve ailen benimle yemek yerseniz, hem Tanrı huzurunda ödüllendirilmiş hem de yemeği tek başıma yememiş olurum."

"Çok iyi kalplisiniz," dedi Tom. Döndü, kadına baktı. Kadın hafifçe omuzlarını oynattı, sonra dediklerini belli belirsiz başıyla onayladı. Adam hiç duraksamadan, "Cömertliğiniz için teşekkür ederiz," dedi.

Phillip hiç düşünmeden, "Bana değil, Tanrı'ya teşekkür edin," dedi.

Kadın, "Bu yiyecekleri aşar vergileriyle sağlayan köylülere teşekkür ederim," dedi.

Phillip, al başına belayı, dedi içinden, ama bir şey söylemedi.

Phillip'in midillisinin cılız otlarla karnını doyurabileceği küçük bir açıklık arazide durdular. Phillip saraya ulaşacağı saati erteleyecek, piskoposla yapacağı görüşmeyi geciktirecek bir bahane bulduğu için çok hoşnuttu. İnşaatçı kendisinin de piskoposun sarayına gideceğini söyledi. Orada onarım işleri olabileceğini, hatta tadilat işleri bulabileceğini umuyordu. Konuşma boyunca Phillip hiç belli etmeden onları inceledi. Kadın büyük oğlanın annesi olamayacak kadar genç görünüyordu. Delikanlı bir danaya benziyordu. Güçlü ve kaba, ama kafasız birine benziyordu. Küçük oğlanın havuç rengi saçları, kar gibi beyaz bir teni, patlak ve parlak mavi gözleriyle acayip bir görünümü vardı. Büyük bir dikkatle, ama anlamsız bir ifadeyle her şeyi öyle bir süzüşü vardı ki, Phillip'e Johnny Sekiz-Penny'i anımsattı. Bir farkla ki Johnny'nin aksine bu oğlanın bakışlarını yakaladığınızda insanda yetişkin biriymiş izlenimini bırakıyordu. Her haliyle annesi gibi insanı rahatsız eden bir yanı vardı. Üçüncü çocuk altı yaşlarında bir kızdı. Durup durup ağlıyordu. Babasının gözü sürekli onun üzerindeydi, arada rahatlatmak için eliyle onu okşuyordu. Onu çok sevdiği belli oluyordu. Ama kıza hiçbir şey söylemiyordu. Bir kez de karısına dokundu. Göz göze geldiklerinde birbirlerine müthiş bir cinsel istekle baktıkları, Phillip'in gözünden kaçmadı.

Kadın, çocukları tabak yerine kullanılmak üzere büyük yapraklar bulmaya yolladı. Phillip heybesini açtı. Tom, "Sizin manastırınız nerede peder?" diye sordu.

"Ormanın içinde, buradan oraya bir günde gidilir ancak." Kadın cin gibi gözleriyle ona bakıyordu. Tom kaşlarını çattı. Phillip, "Şimdi bildiniz mi?" dedi.

Tom, "Salisbury'den gelirken yanından geçmiş olmalıyım," derken sesinde bir tuhaflık vardı.

"Ha, evet öyle... Ama yolun bir hayli uzağına düşer. Görmüş olamazsınız. Nerede olduğunu bilirseniz, oraya kadar gidersiniz o başka."

"Evet, anlıyorum," dedi Tom, ama kafası başka şeylerle meşguldü.

Phillip, birden aklına bir şey gelmiş gibi, "Söylesenize... yolda bir kadına rastladınız mı? Genç bir kadın olmalı, tek başına ve şey... ve çocuklu?"

"Hayır," dedi Tom. Sesinden bu konuyla ilgisizmiş gibi bir hal seziliyordu. Ama Philip'te tam tersi bir izlenim oldu. "Neden sordun?"

Phillip gülerek, "Anlatacağım," dedi. "Dün sabah erken saatlerde ormanda bir bebek bulup manastıra getirdiler. Ancak bir günlük olduğunu tahmin ettiğim bir oğlan çocuğu. Hemen de o gece doğmuş olmalı. Bu nedenle annesi de sizin gibi aynı saatlerde oralardaydı sanırım."

Tom, "Hiç kimseyi görmedik," diye yineledi. "Bebeği ne yaptınız?"

"Keçi sütüyle karnını doyurduk. Galiba da keçi sütüyle büyüyecek."

Her ikisi de büyük bir dikkatle Phillip'e bakıyordu. Phillip, galiba ortada onları ilgilendiren bir olay var, dedi içinden. Tom az sonra, "Kadını neden arıyorsunuz?" diye sordu.

"Yok bir şey, öyle sordum işte. O kadınla karşılaşsaydım elbette bebeği ona geri verirdim. Ama anlaşılan bebeği istemiyor. Bir yolunu bulup izini kaybettirmiş olmalı."

"Öyleyse bebeğe ne olacak şimdi?"

"Onu manastırda büyüteceğiz. Tanrı'nın çocuğu olacak artık. Tıpkı beni ve kardeşimi büyüttükleri gibi... Çok küçükken annemizi, babamızı bizden aldılar. Ondan sonra babamız başrahip, keşişler de ailemiz oldu. Yedirdiler, içirdiler, ısıttılar, sonra da bizi eğittiler."

Kadın, "Sonra her ikiniz de keşiş oldunuz," dedi. Bunları laf çarpar gibi söylemişti. Sanki olay manastır yardımseverliğinin kendi çıkarı için çalıştığını kanıtlıyordu.

Phillip bu görüşü çürütebileceği için çok mutluydu. "Bu doğru değil. Kardeşim manastırı terk etti."

Çocuklar elleri boş döndü. Kışın kocaman yapraklardan bulmak olası değildi, bu yüzden tabaksız yiyeceklerdi. Phillip ekmekle peynirin hepsini onlara verdi. Aç hayvanlar gibi yiyeceklere saldırdılar. "Bu peyniri biz, benim manastırda yaparız. Birçokları bunun tazesini sever, bu da öyle. Ama biraz beklettikten sonra yerseniz çok daha lezzetli olur." Açlıktan söylenenleri duymuyorlardı bile. Ekmekle peynirin hepsini bir solukta bitirdiler. Phillip'in üç tane de armudu vardı. Elini uzatarak heybeden onları da çıkardı ve Tom'a uzattı. Tom, çocukların her birine birer armut verdi.

Phillip ayağa kalkarken, "İş bulabilmen için dua edeceğim," dedi.

Tom, "Madem bunu düşünüyorsunuz peder, piskoposa da söz edin benden," dedi. "Ne durumda olduğumuzu görüyorsunuz, ayrıca iyi insanlar olduğumuzu da anlamışsınızdır."

"Söz edeceğim."

Phillip atına binerken, Tom atın başını tuttu. Gözleri dolmuş bir halde, "Siz çok iyi bir insansınız," dedi.

"Tanrı yardımcınız olsun."

Tom bir süre daha atın başını bırakmadı. "Sözünü ettiğiniz şu buluntu bebek..." Sesini çocukların işitmesini istemiyormuş gibi, "Ona ... ona bir isim taktınız mı?" diye fısıldadı.

"Evet, Jonathan diyoruz ona, Tanrı armağanı demektir bu."

Phillip bir süre merakla Tom'un yüzüne baktıktan sonra atını mahmuzlayarak hızla uzaklaştı.

Kingsbridge Piskoposu Kingsbridge'de oturmazdı. Oturduğu saraydan mahzun yüzlü keşişlerin buz gibi soğuk taş katedraline bir günde gidilirdi. Bereketli bir koyağın tam güney yamacındaydı. Piskopos kiliseye sıkça gidip gelirken saray entrikalarına karışmak, sırasında adalet dağıtmak, kiraları toplamak gibi türlü görevlerini daha rahatça yürütebildiği için burada oturmayı yeğlerdi. Bu da keşişlerin işine geliyordu; çünkü piskopos uzakta olunca onlara daha az karışabiliyordu.

Phillip oraya öğleden sonra vardı. Hava tam bir kar havasıydı. Piskoposun koyağından buz gibi rüzgâr esiyordu. Yamaçtaki malikânenin üzerine simsiyah bulutlar inmişti. Bu bir kale değildi, ama oldukça korunaklıydı. Çevresindeki ormanlık alanın yüz yard-

lık bölümü ağaçlardan temizlenmişti. Evin her yanı bir adam boyu yüksekliğinde sağlam bir tahta perdeyle çevriliydi. Tahta perdenin dışında yağmur sularının biriktiği derince bir hendek vardı. Kapıdaki nöbetçi, şapşal bir görünümü olmasına karşın kocaman bir kılıç taşımaktaydı.

Saray, E biçiminde inşa edilmiş, güzel bir taş yapıydı. Zemin kat mahzendi. Kalın duvarlarında sıra sıra kapıları vardı. Hiç penceresi yoktu. Kapılardan biri açık duruyordu. Phillip kapıdan içeriye bakınca yarı karanlıkta çuvallar, variller ilişti gözüne. Öteki kapılar kapalı ve zincirliydi. Phillip kapıların arkasında neler var diye merak etti. Piskoposun suçluları işte buralarda çile dolduruyor olmalıydılar. Üst katın küçücük pencereleri gözlerini dikmiş dış dünyayı kuşku içinde gözetliyor gibiydiler.

Geniş avlunun içinde ahşap ahırlarla depoların yanı sıra mutfak, bir de taş fırın vardı. Bütün yapılar bakımlıydı. Phillip, bu da inşaatçı Tom'un şanssızlığı işte, dedi içinden.

Ahırda çok sayıda atın içinde, bir de bir çift savaş atı vardı. Bir avuç silahlı adam çevreye dağılmış vakit öldürüyordu. Bugün piskoposun konukları vardı anlaşılan.

Phillip atını bir seyis çocuğa teslim ettikten sonra içinde kötü bir şeyler olacak korkusuyla basamakları tırmanmaya başladı. Çocuklarını kutsamaya getiren anneler neredeydi? Hak aramaya gelmiş şikâyet sahiplerinin oluşturduğu kuyruklar neredeydi peki? Phillip'in karşısında hiç alışık olmadığı bir dünya vardı; üstelik çok da tehlikeli bir sır vardı üzerinde. Belki de kolay kolay çıkamam buralardan, dedi içinden. Francis bana gelmeseymiş ne iyi edermiş.

Sonuncu basamağa çıktığında bu saçma sapan düşünceleri sil kafandan, dedi kendine. Ben buraya Tanrı'ya ve Kilise'ye hizmet için geldim. Kendimi düşünmenin sırası değil. İnsanlar, kimi savaş alanında, kimi denizde, kimi de Haçlı Seferleri'nde her gün bin türlü tehlikeyle burun burunalar. Bir keşiş de sırasında titreyip korkmasını bilmeli.

Derin bir soluk aldıktan sonra içeri girdi.

İçerisi loştu ve duman içindeydi. Phillip, içeri soğuk girmesin diye kapıyı çabukça kapattı ve gözlerini karanlığa dikti. Odanın karşı duvarının önünde ateş yanıyordu. İçerisini bu ateşle küçük pencereler aydınlatıyordu. Ateşin çevresinde bir grup insan toplanmıştı. Kiminin üzerinde rahip kıyafeti vardı, kimi pahalı kumaştan giysileri hırpanileşmiş yüksek sınıftan insanlardı. Alçak sesle bir iş konusunu

tartışıyorlardı. Sandalyeleri rastgele sağa sola serpilmiş, ama herkes örümcek ağının ortasındaki örümcek gibi tam ortalarında oturan rahibe bakıyor, onunla konuşuyorlardı. İncecik bir adamdı. Bacaklarını birbirinden ayırmış, kollarını sandalyenin kolluklarından aşağıya sarkıtmış bir halde oturuyordu. Bu haliyle, adamın her an oturduğu yerden fırlayacağını sanırdı insan. Uzun, simsiyah saçları, soluk ve düzgün yüzünün ortasında sipsivri bir burnu vardı. Üzerindeki siyah giysisi ona ürkütücü bir hava veriyordu.

Piskopos o değildi.

Kapıdaki görevli oturduğu yerden ayağa kalkarak, Phillip'e, "İyi günler peder. Kimi görmek istiyorsunuz?" dedi. O sırada ateşin yanında uzanmakta olan bir av tazısı başını kaldırarak hırladı. Siyahlı adam başını çevirip de Phillip'i görünce, birden elini havaya kaldırarak konuşmayı kesti ve sertçe, "Bir şey mi var?" dedi.

Phillip nazik bir sesle, "İyi günler. Piskoposu görmeye geldim," dedi.

Rahip karşısındakini hafife alan bir sesle, "Piskopos burada değil," deyince Phillip'in morali bozuldu. Yapacağı görüşmeden sonra başına gelecekleri düşünüp durmuş, şimdiyse düş kırıklığına uğramıştı. Şu korkunç sırrı ne yapacaktı peki? Rahibe, "Ne zaman döner?" diye sordu.

"Onu bilemeyiz. Ne işiniz vardı piskoposla?"

Rahip onu tersler gibi konuşunca Phillip'in canı sıkıldı. "Bir Tanrı işi," dedi sert bir sesle. "Siz kimsiniz?"

Rahip kimliğinin sorulmasını beklemiyormuş gibi kaşlarını havaya kaldırdı. Bir patlama olacağını bekleyen öteki adamlar seslerini çıkarmadılar; ama rahip biraz durduktan sonra yumuşak bir sesle, "Ben onun başdiyakosuyum. Adım Waleran Bigod," dedi.

Phillip, güzel bir rahip adı, dedi içinden. "Benim adım Phillip. St.-John-in-the-forest manastırının başrahibiyim. Kingsbridge Manastırı'na bağlı küçük bir hücredir."

"Sizden söz edildiğini duydum," dedi Waleran. "Siz Gwynedd'li Phillip olmalısınız."

Phillip bunu hiç beklemiyordu. Gerçek bir başdiyakosun kendisi gibi rütbece alt konumdaki birinin adını bilebileceği aklına gelmezdi. Ama Phillip'in konumu, çok sıradan da olsa, Waleran'ın tavrını değiştirmesine yetti. Başdiyakosun yüzündeki o kızgın ifade dağıldı. "Ateşe yaklaşın," dedi. "Bir yudum sıcak şarap içerseniz içiniz ısınır." Duvarın oradaki tahta sıranın üzerinde oturmakta olan birine

eliyle işaret edince, hırpani kılıklı adam başdiyakosun emrini yerine getirmek için fırladı.

Phillip ateşe doğru yaklaştı. Waleran alçak sesle bir şeyler söyleyince ötekiler ayağa kalkarak gitmeye hazırlandılar. Waleran konuklarını geçirmeye giderken, Phillip oturdu ve ellerini ısıtmaya başladı. Bir yandan da bu insanların neyi görüştüklerini, başdiyakosun toplantıyı neden bir duayla kapatmadığını merak etmeye başladı.

Hırpani kılıklı hizmetkâr ona tahta bir kâse uzattı. Sıcak ve baharatlı şarabı yudumlarken, bundan sonra ne yapacağını tasarlıyordu. Piskoposla görüşemeyecek olursa kime başvurmalıydı? Bu başkaldırı kararını bir kez daha düşünmesini rica etmek için Bartholomew Kontu'na gitmeyi tasarladı. Bu fikir çok gülünç geldi ona. Çünkü kont onu derhal zindana atar, anahtarını da kaybederdi. Bir de şerif vardı. Şerifin o bölgede kralın temsilcisi olduğu kabul edilirdi. Kimin kral olacağı konusunda hâlâ kuşkulu bir durum varken, şerifin hangi tarafta yer alacağını kimse kestiremezdi. Phillip, en tehlikeli düşmanının Wareham'lı Peter olduğunu biliyordu. Manastırındaki sade yaşamına bir an önce kavuşmaya can atıyordu.

Waleran'ın konukları gidince kapı kapandı, avludaki atların sesi kesildi. Waleran döndü ve büyük bir sandalye çekerek ateşin karşısına geçti.

Phillip'in kafası kendi sorunlarıyla meşguldü. Başdiyakosla konuşmak gelmiyordu içinden, ama gene de kibarlığını bozmadan, "Umarım toplantınıza engel olmamışımdır," demek zorunluluğunu duydu.

Waleran eliyle özür diler gibi bir hareket yaptı. "Sona ermesi gerekliydi zaten," dedi. "Bu tür toplantılar uzadıkça uzar. Manastıra ait toprakların kiralarının yenilenmesini görüşüyorduk. Bu konular birkaç dakika içinde sonuca bağlanabilir; yeter ki insanlar kararlı olmayı bilsin." Şimdi kiracıları da, kira anlaşmalarını da unutalım der gibi elini havada birkaç kez salladıktan sonra ekledi: "Ormandaki o küçük hücrede çok işler başardığınızı işittim," dedi.

"Bunları öğrenmiş olmanıza şaşırdım," dedi Phillip.

"Piskopos, Kingsbridge Manastırı'ndaki görevi gereği bu konularla ilgilenmek zorunda."

Phillip, ya da her şeylerden haberdar bir başdiyakosu var da ondan, dedi içinden. "Bütün bunlar Tanrı'nın yardımıyla."

Az önce Waleran'la konuklarının konuştuğu Normandiya Fransızcası ile konuşuyorlardı. Bu, devletin resmi diliydi. Ne var ki

Waleran'ın konuşurken kimi vurguları biraz yabancı geldi Phillip'e. İngilizce konuşarak büyüdüğü hemen belli oluyordu. Demek Normandiyalı bir soylu değil, tıpkı Phillip gibi kendi çabasıyla yükselmiş yerli halktan biriydi.

Anlaşılan Kingsbridge'de olan bitenlerden rahatsız olan tek kendisi değildi. Belki de olayları Waleran, Phillip'ten de iyi biliyordur. Phillip sordu. "Başrahip James nasıl?"

Waleran'ın bu soruya yanıtı çok kısa oldu. "Hasta."

Öyleyse Bartholomew'in başlattığı isyan konusunda onun da yapabileceği bir şey yoktu. Phillip kötü kötü düşünmeye başladı. Bu durumda Shiring'e gitmek ve bir de şerifle şansını denemek zorunda kalacaktı.

Waleran'ın bölgedeki tüm önemli kişileri tanıyabileceğini düşünerek, "Shiring Şerifi nasıl biri?" diye sordu.

Waleran omuzlarını oynatarak, "Dinsiz, kibirli, açgözlü ve ahlaksızın biri. Hepsi de öyle zaten şeriflerin. Neden sordunuz?" dedi.

"Piskoposla görüşemezsem gidip onu görsem diyordum."

Waleran hafifçe gülümsedi. "Ben piskoposun güvendiği bir sırdaşı sayılırım, biliyorsunuz. Eğer elimden bir şey gelirse..." Cömert olduğu halde kendisinden bir şey istenmeyenlere özgü bir yanıttı bu.

Phillip biraz rahatlamıştı. Acaba Başdiyakos Waleran'a güvenebilir miydi? Akıllı, terbiyeli birine benziyordu. Şu isyan konusunda etkili olabilecek kadar nüfuz sahibi miydi acaba?

Waleran bir kez daha hafifçe gülümsedi. "Biraz daha düşünecek olursanız bana güvenmediğiniz sonucuna varacağım."

Phillip, şimdi Waleran'ı anlamıştı. O da tıpkı kendisi gibiydi: İyi bir eğitim görmüş, genç ve soylu olmayan, ama akıllı biri. Yalnız Phillip'in kişisel beğenisine göre biraz fazla dünya işlerine dalmış biri. Vaktinin büyük bölümünü lord ve lady'lerle geçirmek zorunda kaldığı ve keşişlerin manastır yaşamından nasibini almadığı için rahibin bu yanı bağışlanabilirdi. Waleran içtenlikli bir din adamıydı, Kilise için doğru olanı yapardı.

Phillip bir türlü karar veremiyordu. Şu ana kadar bu sırrı yalnızca Francis ve kendisi biliyordu. Bir üçüncü kişiye anlatınca her şey olabilirdi. Phillip derin bir soluk aldı.

"Üç gün önce ormandaki manastırıma yaralı bir adam geldi," diye söze başladı. Bir yandan da yalan söylediğinden bağışlanması için sessizce dua ediyordu. "Adam silahlıydı, altında güzel bir at vardı. Bir iki mil uzakta atından düşmüş, önce kolu kırılmış, ayrıca ka-

burga kemikleri de zedelenmişti. Kolundaki kırığı yerine yerleştirdik, ama kaburgaları için yapabileceğimiz bir şey yoktu. Bir yandan da kan tükürüyordu. Anlaşılan iç kanaması vardı." Phillip konuşurken sürekli Waleran'ın yüzüne bakıyordu. "Ona günah çıkarmasını önerdim, çünkü ölümcül haldeydi. Bana bir sır açıkladı."

Phillip duraksadı. Waleran'ın siyasi olaylardan ne oranda haberdar olduğunu bilmiyordu. "Blois'li Stephen'ın Kilise'nin de onayıyla İngiltere tahtına geçmeyi istediğini herhalde duymuşsunuzdur."

Waleran dahasını da biliyordu. "Noel'den üç gün önce Westminster'da taç giydi," dedi.

"Demek taç giydi bile!" Francis bunu öğrenmemişti daha.

Waleran sabırsızlıkla, "Peki, sır olan ne?" diye sordu.

Phillip her şeyi göze alarak konuya girdi. "Atlı adam ölmeden önce, maiyetinde çalıştığı Shiring Kontu Bartholomew'in Gloucester'lı Robert ile işbirliği yaparak Stephen'a karşı bir isyan hazırlığında olduğunu söyledi." Phillip, soluğunu tutarak karşısındakinin yüzünü incelemeye koyuldu.

Waleran'ın soluk yüzü bembeyaz oldu. Sandalyesinin üzerinde biraz ileriye doğru eğilerek, telaşlı bir sesle, "Bu söylediklerinizin gerçek olduğuna siz de inanıyor musunuz?" dedi.

"Ölüm halindeki bir insan günah çıkarırken doğruyu söyler."

"Belki de kontun evindeki bir söylentiyi yinelemiştir." Phillip, Waleran'ın bu denli kuşkucu olabileceğini beklemiyordu. "Hayır," dedi, "Kont Bartholomew'in Hampshire'daki kuvvetlerini bir araya toplamaya yolladığı habercisiydi."

Waleran cin gibi gözlerini anlatılan şeylerin ne oranda doğru olduğunu anlayabilmek için Phillip'ten ayırmıyordu.

"Elinde bir mesaj var mıydı?"

"Hayır, yoktu."

"Kont'un görevlendirdiğine ilişkin bir mühür ya da bir sembol?"

"Hayır." Phillip terlemeye başladı. "Gideceği yerde herkesin onu kontun yetkili bir temsilcisi olarak bildiği sonucunu çıkardım."

"Adı neydi?"

"Francis," dedi Phillip aptal aptal. Sinirinden dilini ısıracaktı.

"O kadar mı?"

"Başka bir adı daha olduğunu söylemedi bana." Waleran'ın sorgulaması sonucunda anlattığı hikâyenin yalan olduğu ortaya çıkacak diye ödü kopuyordu.

"Zırhlarıyla silahları da kimliğini belirtebilirdi."

"Zırhı yoktu" dedi Phillip umutsuz bir sesle. "Silahlarını da birlikte gömdük. Mezarı açıp silahları çıkarabilirdik de, ama sıradan şeylerdi. Bunu rahatlıkla söyleyebilirim. Sizin de onlardan bir ipucu bulabileceğinizi sanmıyorum." Onun bu konuda bir soruşturma başlatmasını önlemeliydi. "Başka ne yapılabilir, siz ne düşünüyorsunuz?"

"Kanıtsız ne yapılacağına karar vermek zor." Waleran kaşlarını çattı. "Komplocular suçlamaları rahatlıkla inkâr edebilirler. O durumda da suçlayanlar okkanın altına girer." *Özellikle hikâyenin doğru olmadığı ortaya çıkarsa,* demedi; ama Phillip'in onun böyle düşündüğünden kuşkusu yoktu. Waleran sordu: "Bunu başka birine de anlattınız mı?"

Phillip başını sağa sola salladı.

"Şimdi buradan nereye gideceksiniz?"

"Kingsbridge'e. Hücreden neden ayrıldığımı açıklayacak bir şeyler söylemeliydim. Bu yüzden manastırı ziyarete gidiyorum, dedim. Yalanımın doğruya benzemesi için de öyle yapmalıyım şimdi."

"Orada bu konuyu kimseye açmayın."

"Açmam." Phillip'in zaten açmaya niyeti yoktu. Ama Waleran'ın neden bu noktada ısrar ettiğini anlamadı. Belki bencilliğindendi; eğer komployu açıklamak tehlikesini göze alacak olursa bundan bir saygınlık kazanacağını düşünüyor olabilirdi. Çünkü hırslı bir adamdı. Daha iyi, bu Phillip'in de işine gelirdi.

"O sırrı bana bırak." Waleran gene sertleşti. Phillip, onun az önceki tavrına taban tabana ters düştüğünü görünce, demek dostluğu giyilip çıkarılan bir ceketten farksızmış, dedi içinden. Waleran devam etti: "Şimdi doğru Kingsbridge Manastırı'na gidecek, şerifi de unutacaksın."

"Olur." Phillip böylece hiç değilse bir süre her şeyin yoluna girmiş olacağını düşündü. Sırtındaki yükten de kurtuldu. Zindana atılmayacak, işkenceci tarafından sorgulanmayacak ve de fitnecilikle suçlanmayacaktı. Bütün sorumluluğu bir başkasına devretmişti; hem sorumluluğu alan çok mutlu görünüyordu.

Ayağa kalktı. En yakın pencereye doğru yürüdü. Akşama çok vardı. Her taraf aydınlıktı daha. Buradan bir an önce ayrılmak, sırrını burada bırakmak için acele etmeliydi. "Şimdi yola çıkacak olursam, karanlık basmadan sekiz on mil yol alabilirim."

Waleran kalması için onu zorlamadı. "Önce Bassingbourn

Köyü'ne uğrar, geceyi orada geçirirsin. Sabah çok erken yola çıkarsan öğleye Kingsbridge'e varırsın."

"Olur." Phillip pencerenin oradan döndü, Waleran'a baktı. Başdiyakos, yüzü ateşe dönük bir halde, kaşlarını çatmış derin derin düşünmekteydi. Onu bir süre seyretti. Waleran onun düşündüklerine katılmıyordu. Kafasında neler kurduğunu bilmeyi çok isterdi. "Ben hemen gidiyorum," dedi.

Waleran daldığı hayallerden silkindi. Gülerek ayağa kalktı. "Pekâlâ," dedi. Phillip'le birlikte kapıya doğru yürüdü, merdivenden inerek avluya kadar onu izledi.

Seyis çocuk Phillip'in atını getirdi, eyerini yerleştirdi. Waleran güle güle diyerek ateşinin başına dönebilirdi, ama bekledi. Phillip, onun Shiring yoluna değil, Kingsbridge yoluna yöneldiğini görmek istediğini sezinledi.

Phillip atma bindi. Buraya ilk geldiğinden çok daha mutluydu şimdi. Tam hareket etmek üzereydi ki, inşaatçı Tom'un peşinde karısı ve çocuklarıyla avlu kapısından içeri girdiğini gördü. Waleran'a dönerek, "Bu adam bir inşaatçı, yolda rastladım. İyi bir insana benziyor. Onarım işleriniz varsa ondan hoşnut kalacaksınız," dedi.

Waleran hiçbir yanıt vermedi. Avlunun ortasından geçerlerken dikkatle onları süzüyordu. Dengesini yitirecek gibi oldu, huzuru kaçtı. Ağzı açık, gözlerini kısmış öyle bakıyordu. Balyozla kafasına vurulmuş gibiydi.

Phillip merak içinde, "Bir şey mi oldu?" diye sordu.

"Şu kadın!" Waleran fısıldar gibi söylemişti bunu.

Phillip döndü, kadına baktı. İlk kez farkına vardığı için, "Çok da güzel," dedi içinden. "Ama bir rahip için başta iffetli olmak gelir. Bize öyle öğrettiler. Gözlerini başka tarafa çevir, başdiyakos!"

Waleran onu dinlemiyordu. "Onu öldü sanıyordum," dedi mırıldanarak. Birden Phillip'i anımsadı. Gözlerini kadından ayırarak kendini toplamaya çalıştı. Phillip'e dönerek, "Kingsbridge Başrahibi'ne selamlarımı ilet," dedi. Atın sağrısına hafifçe dokununca hayvan fırladı ve bahçe kapısından tırısa kalkarak uzaklaştı. Phillip dizginleri kısıp atı kontrolüne aldığında hoşçakal diyemeyecek kadar uzaklaşmıştı.

7

Başdiyakosun tahmin ettiği gibi, ertesi gün öğleye doğru Kingsbridge gözüktü. Phillip, ağaçlıklı bir yamacı tırmandıktan sonra birden karşısına dikiliveren, yer yer çıplak ağaçların renk kattığı cansız ve tamamen donmuş tarlalardan oluşan panoramayı seyre koyuldu. Ortalıkta kimsecikler görünmüyordu; çünkü kış ortasında tarlalarda yapılacak iş olmazdı. Buz gibi kırların birkaç mil ötesinde Kingsbridge Katedrali küçük bir tepenin üzerindeydi. Bir mezarın üzerine lök gibi oturtulmuş kocaman bir türbeyi anımsatıyordu.

Phillip'in izlediği yol biraz alçalınca Kingsbridge gözden kayboldu. Altındaki midilli buz tutmuş tekerlek izlerinden ayrılmadan uslu uslu kendine yol bulmasını biliyordu. Phillip, Başdiyakos Waleran'ı düşündü. O kadar dengeli, kendinden emin ve yetenekli biriydi ki aralarında pek de yaş farkı olmadığı halde, onun karşısında kendini çok daha genç ve toy hissetmişti. Konuşurken tüm ayrıntılara egemen olmasını bilmiş, konuklarından rahatça kurtulmayı becermiş, Phillip'in anlattıklarını dikkatle dinledikten sonra sözü kanıt bulunmayışının tehlikeli olabileceği noktasına getirmiş ve bu konuda herhangi bir soruşturmanın gereksizliği üzerinde durmuştu.

Phillip ustaca kullanıldığını anlayınca acı acı güldü. Waleran, anlattığı olayı piskoposa aktaracağına dair herhangi bir söz vermiş de değildi. Haberi şu ya da bu biçimde kullanabilirdi de.

Sonra, bir de inşaatçı Tom'un karısını gördüğü anki hali. Kadın, Phillip'e anlatılamayacak kadar tehlikeli görünmüştü. Phillip ise kadını açıkça çekici bulmuştu, bu da aynı şey demekti kuşkusuz. Ne var ki her şey burada bitmiyordu.Waleran kadınla daha önce karşılaşmış olmalıydı; çünkü onu öldü sanıyordum, demişti. Çok eskiden onunla bir günah işlemiş gibi geliyordu insana. Bir suçluluk duygusu içinde olacak ki, Phillip'in daha fazla şeyler öğrenmeden bir an önce ayrılmasını istemişti.

Waleran'ı suçlu duruma düşürebilecek bu sır bile hakkındaki duygularını zayıflatmadı. Waleran bir rahipti, keşiş değildi. Cinsel anlamda iffetlilik manastırdaki yaşam biçiminin ayrılmaz bir parçasıydı, ama bu rahiplere uygulanmazdı. Piskoposların metresleri olduğu gibi çoğu köy papazlarının kâhya kadınları bulunurdu. Şeytani duygulara getirilen yasak gibi din adamlarının bekâr kalmalarını emreden yasaya kolay kolay uyulmazdı. Tanrı cinsel arzularına yenik rahipleri bağışlamamış olsaydı, cennette din adamlarına rastlamak zorlaşırdı.

Phillip bir sonraki tepeyi aşınca Kingsbridge yeniden gözüktü. Kocaman kilise küçük ve daracık pencereleri, yuvarlak kemerleriyle manzaraya egemen bir noktadaydı; tıpkı köye yukarıdan bakan manastır gibi. Kilisenin Phillip'e bakan batı ucunda, biri dört yıl önce fırtınada yıkılmış küt ve kalın bir çift kulesi vardı. Yıkılanın yerine bir yenisi hâlâ yapılmamıştı. Bu durum kilisenin cephesine çirkin bir görünüm veriyordu. Bundan Phillip hiç rahatsız olmuş değildi; çünkü kilisenin hemen girişinde yığılı duran bu parçalanmış dağınık taşlar, manastır yaşamındaki doğruluğun çöküşünü çağrıştıran utanç verici bir tabloydu. Aynı soluk renkli kireç taşlarından yapılmış manastırın öteki yapıları kraliyet tahtının çevresine yığılmış fesatçıları anımsatmaktaydı. Manastırı çevreleyen alçak duvarların dışında toprak ve ağaç malzeme kullanılarak yapılmış, üzerleri saz ve samanla örtülü küçük küçük evler görünüyordu. Bu evlerde yöredeki toprakları işleyen köylülerle keşişlerin işlerini gören hizmetkârlar otururdu. Köyün kuzeybatı ucundan akan incecik bir ırmak, manastıra buz gibi sular sunmak için çağlayıp duruyordu.

Irmağın üzerindeki eski ahşap köprüyü geçerken her zamanki gibi gene Phillip'in içi bulandı. Kingsbridge Manastırı hem kilise hem de manastır hareketi için bir yüz karasıydı; ama bu konuda Phillip'in yapabileceği bir şey yoktu. İçindeki öfke ve güçsüzlük bir olunca midesinde bir ekşime duydu.

Köprü, manastırın malıydı; her geçenden baç alınırdı. Atın ağırlığıyla tahtalar çatırdayınca yaşlıca bir keşiş karşı kıyıdaki barınağından çıktı ve bariyer yerine geçen söğüt dalını kaldırmak için bu tarafa doğru seğirtti. Phillip'i tanıyınca el salladı. Phillip, adamın aksadığını görünce, "Bacağına n'oldu, Paul Kardeş?" dedi.

"Mayasıl, önemli değil. Bahar olunca geçer."

Ayaklarında sandallar vardı. Yaşlı ve sağlam yapılıydı, ama yıllardır bütün gününü bu havalarda sürekli dışarıda geçirirdi.

"Sana bir ocak gerek," dedi Phillip.

"Çok iyi olurdu," dedi Paul. "Ama Remigius Kardeş'in dediğine göre ocak almaya köprünün getirdiği paralar bile yetmezmiş."

"Ne kadar alıyoruz köprüden?"

"Atlar için bir peni, yolcular için bir çeyrek peni."

"Köprüyü kullanan çok mu?"

"Evet, çok."

"Öyleyse neden ocak almaya paramız yetmiyormuş?"

"Keşişler bir şey ödemeden geçerler. Manastırda çalışanlarla köylüler de öyle. Her gün bir iki tamirci ya da gezginci şövalye geçerse onlardan para alırız sadece. Bir de kutsal günlerde katedraldeki ayinlere katılmaya gelenler oluyor. Onlardan da bol bol çeyrek peniler alıyoruz işte..."

"En iyisi köprüye sadece kutsal günlerde adam dikelim. Sana da bir ocak alınır, ama köprü geliriyle değil."

Paul korkarak, "Sakın Remigius'a bir şey söylemeyin, olur mu? Yakındığımı öğrenince bundan hiç hoşlanmayacaktır," dedi.

"Sen hiç endişe etme," dedi Phillip. Yüzündeki ifadeyi Paul'den saklamak için atını mahmuzlamaya devam etti. Bu tür aptallıklar çılgına çeviriyordu onu. Paul, Tanrı ve manastır adına yaşamını vermişti, şimdi de şu yaşlı haliyle günde bir iki peni hatırına şu soğukta ona acı çektiriliyordu. Bu sadece acımasızlık değil, savurganlıktı da. Paul gibi yaşlı ve sabırlı bir insanın üretime yönelik bir işte çalışabilmesi için bir şeyler ayarlanabilirdi. Tavuk yetiştirmek örneğin. Böylece manastır birkaç çeyrek peninin kat kat fazlasını kazanabilirdi. Ne var ki, Başrahip bunu göremeyecek kadar yaşlı ve uyuşuktu. Bu, Başrahip Yardımcısı Remigius için de geçerliydi. Phillip'e göre, büyük bir aşk ve inançla Tanrı'ya adanmış bunca insan emeği ile malzemenin havaya savrulması büyük bir günahtı.

Kulübeciklerin arasından manastırın giriş kapısına doğru midillisini sürerken içinden bu yapılanları kesinlikle bağışlamıyordu. Manastır tam ortasında bir de kilisesi bulunan, etrafı duvarlarla çevrili dikdörtgen biçiminde düzenlenmişti. Binalar o biçimde ayarlanmıştı ki, kilisenin kuzeyine ve batısına düşen yerler halkın dünya işlerine ayrılmıştı. Doğusuna düşen yerler ise özel, kutsal ve dinsel amaçlar için kullanılıyordu.

Bu yüzden avlunun girişi dikdörtgenin kuzeybatı köşesindeydi. Kapı açık duruyordu. Phillip tırısa kalkmış atıyla içeri girerken, bekçi kulübesindeki genç keşiş ona el salladı. Ahır, kapının iç tarafında,

batı duvarına bitişik olarak inşa edilmişti. Duvarların dışında konut olarak kullanılan evlerden çok daha sağlam inşa edilmiş ahşap bir yapıydı.

İçeride saman çuvallarının üzerinde iki seyis oturuyordu. Bunlar keşiş değildi, manastır görevlileriydi. Yarı gönülsüz ayağa kalktılar, durduk yerde gelen ziyaretçinin işine koşacakları için canları sıkılmışa benziyordu. Keskin bir koku Phillip'in burun deliklerini yakınca hayvanların altlarının üç dört haftadır temizlenmediğini anladı. Bugün ahırda çalışanların ihmallerine göz yummak niyetinde değildi. Dizginleri uzatırken, "Atımı ahıra sokmadan önce," dedi, "kalacağı yeri iyice temizleyip altına kuru ot yayın. Sonra öbür atların da yerlerini temizleyin. Otlar sürekli ıslak kalırsa hayvanların toynakları bozulur. Ahırı temiz tutarsanız, bunu sık sık yinelemek zorunda da kalmazsınız." Adamlar ters ters bakınca, "Dediğimi yap, yoksa tembelliğiniz yüzünden bir günlük ücretiniz kesilebilir," dedi. Tam çıkıyordu ki aklına bir şey geldi. "Heybemde biraz peynir var, onu da mutfağa götürün ve Milius Kardeş'e teslim edin."

Hiç yanıt beklemeden çıktı. Manastırın kırk beş keşişine hizmet eden tam altmış beş görevli vardı. Phillip için bu utanılacak bir şeydi. Yapacak işleri olmayan insanlar bir süre tembelleşir, öyle ki bir süre sonra verilen işi baştan savma yaparlardı. Tıpkı şu iki seyis gibi. Bu da Başrahip James'in işleri sıkı tutmadığının bir başka örneğiydi.

Phillip, manastırın batı duvarı boyunca yürümeye devam etti. Konuk evinin yanından geçti. Bir yandan da bugün manastıra ziyaretçi gelip gelmediğini merak ediyordu. Tek odalı büyük binanın içi soğuktu ve kullanılmıyordu. Rüzgârın sürüklediği kuru yapraklar kapı eşiğinde yığılmıştı. Sola doğru döndü, kiliseyle bazen dinsizlerle kadınların bile kalabildiği konuk evini birbirinden ayıran geniş yeşil alana daldı. Kilisenin batı ucuna yaklaştı. Burası halkın kullandığı girişti. Yıkılan kulenin kırık taşları düştükleri yerde iki adam boyu yüksekliğinde kocaman bir yığın halinde öylece duruyordu.

Çoğu kiliseler gibi Kingsbridge Katedrali de haç biçiminde inşa edilmişti. Katedralin batı ucu avluya açılıyordu. Bu haçın uzun gövdesini oluştururdu. Haçın çapraz parçası, altarın iki yanında hem güneyinde hem de kuzeyinde dışarı taşan ve çapraz sahın da denilen iki transepten oluşuyordu. Bunların kesiştiği yerin ötesinde, kilisenin doğu ucunda koro bölümü bulunurdu. Burası asıl keşişlere ayrılmıştı. Doğu ucunun sonunda da hâlâ birçok ziyaretçiyi kendine çekmesini bilen Aziz Adolphus'un türbesi bulunuyordu.

Phillip içeriye adımını attı ve aşağıda yuvarlak kemerlerle görkemli sütunların oluşturduğu giriş çıkış yoluna baktı. Baktıkça fena oldu. Nemli ve kasvetli bir binaydı bu. Son gördüğünden bu yana daha da bozulmuştu. Avlunun iki yanında uzanan alçak koridorlardaki pencereler, insana kalın duvarların içine açılmış daracık tünelleri anımsatıyordu. Yukarıda, çatıda, üst duvarlardaki genişçe pencereler boyalı ahşap tavanı aydınlatırken öte yandan havari, aziz ve kâhin resimlerini nasıl da soldurmuştu. Resimler donuklaşmış, renkleri geri plandaki renklere karışmıştı. İçeriye dolan soğuk havaya karşın, çünkü pencerelerde hiç cam yoktu, bozulmaya yüz tutmuş tören giysilerinden yayılan hafif bir koku temiz havayı zehirliyordu. Kilisenin öbür yanında icra edilmekte olan resmî ayinden sesler duyuluyordu. Aynı makamda okunan Latince metinler hemen arkadan şarkı olarak yineleniyordu. Phillip yürüdü ve avluya indi. Zemin, taş döşeli değildi. Bu yüzden köylülerin sabolarıyla, keşişlerin de sandallarıyla sık sık basıkları çıplak toprakta yer yer yosunlar oluşmuştu. Kalın sütunların spirallerle süslü oyukları ve sütunlar arasındaki kemerleri süsleyen çizgiler en başta bir kez boyanıp parlatılmıştı, ama şimdi incecik altın varakla boyalı yerlerdeki lekelerin üzerinde yer yer çatlaklar görünüyordu. Taşların arasındaki harçlar ufalanmış ve duvar diplerinde küçük yığınlar oluşturmuşlardı. Phillip'in gene öfkesi kabardı. Buraya gelen insanlar Kadir-i Mutlak Tanrı'nın huzurunda huşu içinde dolaşacaklarını sanırdı. Ama köylüler sıradan insanlardı, görünüşe önem verirlerdi. Buraya geldiklerinde, günahlarının ciddiye alınmadığını, ibadetlerine hiç önem verilmediğini düşünüp Tanrı'nın da ilgisiz ve umursamaz olduğunu sanacaklardı. Köylüler kiliseye alın terleriyle parasal bağışta bulunurlardı; onların her tarafı dökülen böyle bir türbeyle ödüllendirilmesi çok büyük bir insafsızlıktı.

Phillip altarın karşısında durarak diz çöktü ve bir süre orada kaldı. Öfkesi biraz yatışınca kalktı ve yürümesine devam etti.

Kilisenin doğusunda yer alan rahipler ve koro bölümü ikiye ayrılmıştı. Avluların kesiştiği noktaya en yakın yerde ayin sırasında keşişlerin oturduğu sandalyelerin sıralandığı koro bölümü vardı. Bu bölümün gerisinde azizin türbesini barındıran tapmak bulunurdu. Phillip koro bölümüne girdi ve oturmak için altarın arkasını dolanmak istedi. İşte o sırada bir tabutu görmesiyle zınk diye olduğu yerde durması bir oldu.

Hiç kımıldamadan kaldı, çok şaşırmıştı. Keşişlerden birinin öldüğünü söyleyen olmamıştı ona. Zaten yalnızca üç kişiyle konuşmuştu;

biri Paul, ki hem yaşlı hem dalgın bir insandı, iki de seyis. Onlara da hiç konuşma fırsatı vermemişti. İçinde kimin yattığını anlamak için tabuta yaklaştı. Başını eğip bakınca kalbi duracak gibi oldu.

Başrahip James'ti.

Phillip'in ağzı açık kaldı. Artık her şey değişti demekti bu. Yeni bir başrahip gerekecekti, yeni bir umut...

Saygın bir kardeşin ölümü karşısında gösterilecek tepki, hataları ne olursa olsun, sevinmek olmamalıydı. Kendini toparlayarak yüzüne hüzünlü bir ifade vermeye çalıştı. Ölüyü inceden inceye tetkik etti. Başrahip hep ak saçlı ve ince yüzlü biriydi, bir de kamburu vardı. Yüzündeki o yorgun ifade yok olmuştu, kederli ve sıkıntılı hali de kalmamıştı; huzur içindeydi sanki. Phillip tabutun yanına diz çöküp dualar mırıldanırken, yaşamının son yıllarında kalbini durduracak önemli bir sıkıntısı mı vardı yoksa, dedi içinden. Örneğin itiraf edemediği bir günah, özlemini çektiği bir kadın ya da masum bir insana yapılan bir haksızlık. Her ne ise, mahşer gününe dek bundan söz edemeyecekti artık.

Tabutun yanından kalktı. İçinde bir hafiflik, koro bölümüne doğru yürüdü ve arkalarda boş bir yer bulup oturdu.

Ayin her an felç olup yıkılacakmış gibi görünen kırmızı yüzlü huysuz saktrist York'lu Andrew tarafından yönetiliyordu. Manastırın verilen emirleri yerine getiren kıdemli resmî sorumlulardan biriydi. Sorumluluk alanına kutsal olan her şey girerdi; ayinler, kitaplar, kutsal emanetler, dinsel kıyafetler ve öteki süs eşyaları ve en çok da kilise binasının kendisi. Müziği yöneten koro başı da, altın ve gümüş şamdanlardan, kâselerden, kutsal eşyaların bakımından sorumlu olan haznedar da onun emrinde çalışırdı. Sakristin üstünde, başrahip ve Andrew'un yakın dostu Başrahip Yardımcısı Remigius'tan başka makam sahibi yoktu.

Andrew, öfkesini güçlükle kontrol ederek her zamanki ses tonuyla ayin metnini okuyordu. Phillip'in ise kafası karmakarışıktı. Bir süredir ayinlerin doğru dürüst icra edilmediğinin farkındaydı. Bir grup keşiş çocuk, aralarında konuşup gülüşerek gürültü yapıyorlardı. Phillip, oturduğu yerde uyuyakalmış papaz adaylarından birini çocukların alaya aldığını gördü. Gencin yüzüne çamurlu şeyler atıyorlardı. Çocuklardan biri yüzüne her vuruşta genç silkinerek sıçrıyor, ama uyanmıyordu. Andrew bu olanlar karşısında kılını bile kımıldatmıyordu. Phillip, manastır içindeki düzen ve disiplinden sorumlu olan görevliyi aramak için bakındı. İleride bir yerde bir keşişle derin

bir sohbete dalmıştı. Ne çocukların yaptıklarının farkındaydı ne de ayine aldırdığı vardı.

Phillip çocukları bir süre daha seyretti. Normal zamanlarda bile bu tür şeylere dayanamazdı. Cin gibi sırıtan yirmi bir yaşlarında temiz yüzlü keşiş çocuklardan biri elebaşlarına benziyordu. Oğlan elindeki yemek bıçağının ucunu, yanmakta olan mumun tam tepesine daldırdıktan sonra eriyik mumu papaz adayının kel kafasına akıttı. Eriyik mum adamın kafa derisine dökülünce yaşıl keşiş ciyak ciyak bağırarak uyandı. Keşiş çocuklar, gülmekten kırılıyorlardı.

Phillip içini çekerek oturduğu yerden kalktı. Arkasından oğlana doğru yaklaştı ve kulağından kavradığı gibi hiç de nazik olmaya gerek görmeden odadan dışarı, transepte doğru sürükledi. Onlar çıkarken Andrew başını dua kitabından kaldırmış, çatık kaşlarla Phillip'e bakıyordu; çünkü hiç de düzeni bozan tatsız bir hareket yoktu ortada.

Phillip, öteki keşişlerin onları işitemeyeceği bir yerde durdu ve oğlanın kulaklarını bıraktıktan sonra sordu: "Adın ne senin?"

"William Beauvis."

"Ayin boyunca neydi senin halin öyle?"

William'ın suratı asıldı. "Ayini izlemekten yorulmuştum," dedi.

Hallerinden yakman keşişler Phillip'ten şefkat ve duyarlılık beklememeliydi. "Yorgun mu?" dedi sesini yükselterek. "Ne yaptın bugün?"

William büyük bir aldırmazlıkla, "Gecenin bir vaktinde şafak ayini ile sabah ayinine katıldım. Kahvaltıdan önce de ikinci sabah ayini. Sonra genel ayin, etüt saati. Şimdi de resmî ayin."

"Bir şey yedin mi?"

"Kahvaltı yaptım."

"Akşam yemeği de yiyecek misin?"

"Evet."

"Senin yaşındakilerin çoğu kahvaltılarını ve yevmiyelerini doğrultabilmek için en zor koşullarda gün doğumundan gün batımına kadar tarlalarda çalışıyor ve... gene de ekmeklerinin bir bölümünü sizlere veriyor. Neden böyle yapıyorlar, biliyor musun?"

William, "Evet," derken ayaklarını oynatıyor, hep yere bakıyordu.

"Devam et."

"Bunu, keşişler onlara şarkılı dualar okusun diye yapıyorlar."

"Doğru. Çalışkan köylüler et ve ekmek veriyor size, içinde kışları ateş de yanan taştan inşa edilmiş yatakhaneler veriyor size. Sen o

kadar yorgun oluyorsun ki, onlar için ayin sırasında kımıldamadan oturmayı göze alamıyorsun."

"Özür dilerim, kardeş."

Phillip, William'ın yüzüne bir süre daha baktı. Hiç üzülmüş bir hali yoktu. Asıl hata, kilise içinde onların eşek şakası yapmalarına göz yumacak kadar vurdumduymaz olan üstlerindeydi. "Ayinler seni yorduğuna göre neden keşiş oldun?"

"Ben babamın beşinci oğluyum."

Phillip başıyla onu onayladı. "Kuşkusuz seni buraya kabul etmesi karşılığında baban da manastıra bir miktar toprak bağışlamıştır."

"Evet, bir tarla verdi."

Bu hikâyeyi herkes bilirdi. Gereksiniminden çok oğlan çocuğuna sahip babalar, içlerinden birini Tanrı hizmetine verir. Tanrı bu armağanı geri çevirmesin diye de yoksulluk içindeki manastırda oğluna destek olacak kadar bir miktar mal bağışlar. Böyle olunca da içlerinde özveri diye bir duygu taşımayan keşişler haylaz olurlardı böyle.

Phillip, "Seni buradan bir çiftlik evine yollasalar, ya da örneğin şu küçük St.-John-in-the-forest hücreme, ne dersin? Açık havada yapılacak çok güzel işler vardır orada. İbadete ayıracak daha az vakti olur insanın."

William'ın birden yüzü ışıdı. "Olur kardeş, çok iyi olur."

"Ben de öyle düşündüm. Ne yapılacağına sonra karar veririm. Fazla heyecanlanma. Yeni bir başrahip seçilinceye dek bekleyebilirsin. Ondan seni buradan almasını isteyeceğim."

"Gene de çok teşekkür ederim."

Ayin sona erdiği için keşişler kiliseyi boşaltmaya başladı.

Konuşmanın burada bittiğini anlatmak ister gibi Phillip parmağını dudaklarına götürdü. Keşişler bir sıra halinde güney transeptinden geçerken, Phillip ve William da onlara katıldılar ve avlunun hemen güneyinde, avluyu çepeçevre saran sıra sıra kemerlerden oluşan revaklı yola doğru yürüdüler. Oraya gelince herkes dağıldı. Phillip mutfağa gitmek üzere dönmüştü ki sakrist yolunu kesti. Bacaklarını iki yana ayırmış, elleri kalçasında, "Kardeş Phillip," dedi.

Phillip, "Kardeş Andrew," dedi. Bu adamın da nesi vardı böyle?

"Resmî ayini yarıda kestirmekten amacın ne senin?"

Phillip kulaklarına inanamadı ve şaşkınca, "Ayini yarıda kestirmek mi?" dedi. "Delikanlı uygunsuz bir şeyler yapıyordu. O..."

Andrew sesini yükselterek, "Ben kendi yönettiğim ayinlerde

yapılan uygunsuzlukların hakkından gelmesini bilirim," dedi. Dağılmak üzere olan keşişler durdular, konuşulanları daha iyi işitebilmek için onlara daha da yaklaştılar.

Phillip bu yaygaranın anlamını çıkaramadı. Genç keşişlerle genç papaz adayları ayinler sırasında daha kıdemli kardeşler tarafından disipline sokulmalıydılar. Bunu yalnızca sakristin yapabileceğine dair bir kural yoktu. "Ama neler olduğunu siz görmediniz."

"Belki gördüm de konuyla daha sonra ilgilenmeyi yeğledim."

Phillip onun hiçbir şey görmediğinden emindi. Meydan okur gibi, "Madem öyle, ne gördünüz peki?" dedi.

"Beni sorgulamaya kalkışma!" Andrew'un kırmızı yüzü erguvan rengine dönüştü. "Sen ormanda küçük bir hücrenin başrahibi olabilirsin, ama ben buranın on iki yıllık sakristiyim ve bu katedralde ayinleri nasıl uygun buluyorsam öyle yönetirim, hem de benim yarı yaşımda bile olmayan yabancıların yardımına gereksinim duymadan."

Phillip ciddi bir hata yapmış olabileceğini düşünmeye başladı. Yoksa Andrew neden o kadar öfkelensindi! Daha da önemlisi, revaklarda girişilen bir ağız dalaşını öteki keşişlerin seyre çıkmış olması eğitim açısından sakıncalıydı. Phillip dişini sıktı, bağrına taş basarak, hafifçe başını öne eğdi ve büyük bir alçakgönüllülükle, "Affınızı rica ederim kardeş, hata yapmışım," dedi.

Karşısındakinin geri adım atmış olması, Andrew'u tatmin etmedi ve kabaca, "Bir daha bunu yapma öyleyse," dedi.

Phillip sesini çıkarmadı. Son sözü Andrew söylemiş olmalıydı. Phillip bir şeyler daha söyleyecek olsa yanıtına yanıt hakkı doğacak ve böylece iş uzayacaktı. Phillip ayakta durmuş, sürekli önüne bakıyor, bir yandan da dudaklarını yiyordu. Andrew uzun bir süre gözlerini dikerek Phillip'e bakmayı sürdürdü. Topuklarının üzerinde döndü, başı dik bir halde uzaklaştı.

Öteki keşişler hâlâ ona bakıyordu. Andrew tarafından aşağılanmış olmayı kendisine yediremedi, ama onu kabullenmek zorundaydı. Çünkü gururlu keşiş iyi bir keşiş sayılmazdı. Keşişlerden hiçbirine bir şey demeden revakları terk etti.

Keşişlerin yatakhanesi revakların güneyine, yemekhane ise güneybatısına düşerdi. Phillip batı yönüne doğru yürüdü. Yemekhaneyi geçtikten sonra kendini bir kez daha manastırın halk kapısında buldu. İleride konukevi ile ahırlar görünüyordu. Mutfak avlusu burada, asıl avlunun güneybatı köşesindeydi. Avluyu üç yanından yemekha-

ne, mutfak ve fırınla bira imalathanesi kuşatmaktaydı. Avluda duran tıka basa şalgam yüklü bir araba, boşaltılmayı bekliyordu. Phillip mutfak kapısına çıkan merdiveni tırmanarak içeri girdi.

İçerideki manzarayı görünce gözlerine inanamadı. Pişirilmekte olan balığın kokusu havayı iyice ağırlaştırmıştı. Tencere tava takırtıları, bağırıp çağrılarak verilen emirler birbirine karışıyordu. Üç aşçı, hem sıcak hem de telaşlarından kıpkırmızı bir halde, altı yedi kadar yamağın yardımıyla yemek hazırlamaktaydılar. Her biri mutfağın birer ucunda iki kocaman ocak harıl harıl yanıyordu. Her iki ocağın da üzerinde yirmiden fazla balık terleyip duran yamakların çevirdiği şişlerde pişiyordu. Balık kokusu ağzını sulandırdı. Alevlerin üzerine asılı duran büyük demir kazanlarda bütün bütün bırakılmış havuçlar kaynatılmaktaydı. İki genç önlerindeki tahta tezgâh üzerinde yaklaşık bir metre uzunluğundaki beyaz ekmek somunlarını sofrada yenmek üzere ellerinde bıçak, ince dilimlere ayırıyorlardı. Phillip'in yaşındaki mutfak sorumlusu Kardeş Milius, görünürdeki keşmekeşi denetleyen tek keşişti. Yüksek bir sandalyede oturmuş, bu çılgınlıkları kılını bile kıpırdatmadan gülerek seyrediyordu. Onun gözünde, çevresinde her şey düzen içinde ve kusursuzca yapılmaktaydı. Deneyimli gözle bakılınca belki de öyleydi. Phillip'e doğru dönerek güldü ve "Peynir için teşekkür ederim," dedi.

"Ha, evet." Phillip geleli çok olduğu için onu unutmuştu. "Sütten imal edilmiştir, hem de sabah sütünden. Yiyince ne nefis bir tadı olduğunu anlayacaksın."

"Daha şimdiden ağzım sulanıyor. Senin biraz suratın asık. Bir şey mi oldu?"

"Önemli değil. Andrew'la biraz atıştım da." Unutalım, der gibi canının sıkıldığını belli eden bir el hareketi yaptı.

"Ocaktan bir taş alabilir miyim?"

"Elbette."

Mutfak ocaklarında her zaman birkaç taş bulunurdu. Ufak kaplarda ayaküstü çorba ve su ısıtması kolay olurdu. Phillip açıklamak gereğini duydu: "Köprüde görevli Paul Kardeş'in mayasılları var. Remigius ısınması için ona ocak vermiyormuş da." Yerden uzun kollu bir maşa alarak ocaktaki kızgın taşlardan birini kaldırdı.

Milius dolabı açarak içinden bir zamanlar önlük olarak kullanılmış eski bir deri parçası çıkardı. "Al, şuna sararsın."

"Teşekkür ederim." Phillip kızgın taşı deri parçasının tam ortasına koydu, uçlarından yavaşça tutarak kaldırdı.

"Çabuk ol," dedi Milius. "Yemek hazır."

Phillip el sallayarak mutfaktan ayrıldı. Avluyu geçerek giriş kapısına doğru yöneldi. Sol tarafında, batı duvarının iç yanında bir su değirmeni vardı. Birkaç yıl önce, değirmene su taşıyabilmek için ırmağın yukarılarında derin bir kanal açılmıştı. Sular değirmen taşını çevirdikten sonra bir yeraltı kanalıyla bira imalathanesine, mutfağa, yemekten önce keşişlerin el yıkadığı revaklardaki çeşmeye, en sonunda da yatakhanenin bitişiğindeki apteshaneye akar, oradan da güneye doğru yönelerek gene ırmağa katılırdı. Bu, daha önceki başrahiplerden birinin akıllıca buluşuydu.

Köprüye varınca başını uzatarak, Paul'ün küçük barınağının içine baktı. "Ayaklarını bununla ısıtırsın," diye deriye sarılmış kızgın taşı uzattı. "Taş biraz soğur gibi olursa sargısından çıkar, ayaklarını taşın üzerine tut. Bu seni akşama kadar idare eder."

Kardeş Paul, mutluluğundan ne diyeceğini bilemedi, çok duygulandı. Sandallarını çıkararak ayaklarını hemen sargının üzerine koydu. "Daha şimdiden ağrısı kesilir gibi oldu," dedi.

"Taşı akşamdan ocağın içine koyarsan sabaha gene ısınmış olur."

Paul korkarak, "Kardeş Milius bir şey demez mi?" dedi.

"Sen onu bana bırak."

"Bu iyiliğini unutmayacağım, Kardeş Phillip."

"Hiç önemli değil." Paul'ün teşekkürleri daha da uzamasın diye hemen oradan ayrıldı. Alt tarafı kızgın bir taştı.

Manastıra döndü; revakların oraya giderek taş yalağın içinde ellerini yıkadıktan sonra yemekhaneye girdi. Keşişlerden biri yüksek sesle kürsüden bir şey okuyordu. Yemek yenirken, kürsüden gelen sesin dışında çıt çıkmaması gerekirdi. Oysa yemek yiyen kırk küsur keşiş sürekli olarak aralarında alçak sesle konuşuyor, kurallara karşın fısıltıların ardı arkası kesilmiyordu. Phillip uzun masalardan birinde boş bir yer bulup oturdu. Yanma oturduğu keşiş, yemeğini büyük bir iştahla yiyordu. Phillip'le göz göze gelince, sesini alçaltarak, "Bugün taze balık verdiler," dedi.

Phillip başıyla onu onayladı. Mutfakta kendisi de görmüştü. Karnı da zil çalıyordu.

Keşiş, "Duyduğumuza göre siz ormandaki hücrenizde her gün taze balık yiyormuşsunuz," dedi. Sesinden onlara imrendiği seziliyordu.

Phillip başını sağa sola sallayarak, "Bizde gün aşırı tavuk olur," dedi fısıldayarak.

Keşiş bu kez daha da imrendi. "Burada haftada altı gün tuzlu balık veriyorlar."

Bir hizmetkâr, Phillip'in önüne bir dilim ekmek bıraktı, üzerine de Kardeş Milius'un otlarıyla mis gibi kokan bir balık koydu. Phillip'in ağzı sulandı. Yemek bıçağıyla balığa saldırmak üzereydi ki, masanın öbür ucunda bir keşiş ayağa kalkarak eliyle Phillip'i işaret etti. Bu güvenlik sorumlusuydu. Phillip, şimdi de ne var, dedi içinden.

Güvenlik sorumlusu sessizlik kuralını bozdu, çünkü buna hakkı vardı. "Kardeş Phillip," dedi.

Öteki keşişler yemeklerini bıraktılar, odanın içinde bir sessizlik oldu. Phillip'in bıçağı balığın üzerinde öylece kaldı. Başını kaldırarak baktı. Güvenlik sorumlusu, "Kural böyledir," dedi. "Geç kalanlara yemek verilmez."

Phillip içini çekti. Anlaşılan bugün her şeyi ters yapıyordu. Bıçağını kaldırarak ekmek dilimiyle balığı hizmetkâra geri verdi. Başını önüne eğerek kürsüden okunanları dinlemeye koyuldu.

Phillip yemekten sonra mutfağın hemen altındaki kilere, Cuthbert Akbaş'la konuşmaya gitti. Kiler, küçücük pencereleri olan alçak ve kalın direkler arasında büyük bir karanlık mağarayı andırıyordu. Havası kuru olur, her köşesinden mis gibi kokular yayılırdı: Şerbetçi otu, bal, bekletilmiş elmalar, kurutulmuş otlar, peynir, sirke... Kardeş Cuthbert genellikle burada bulunur, işi gereği buradan da pek ayrılmazdı. Bu da onun huyuna suyuna uygun bir işti. Kutsal ve tinsel dünyayla pek başı hoş olmayan, zeki ve dürüst bir insandı. Sakrist ile taban tabana ters bir yapıdaydı: Cuthbert, manastıra ait çiftlik ve tarlalarda üretilen malları toplatarak ya da pazara inip keşişlerle öteki görevlilerin alamayacakları şeyleri alarak onlara günlük gereksinimlerini sağlamalıydı. Bu işler hesap kitap işiydi, sağgörü isterdi. Bu işleri de tek başına yapamazdı. Mutfakçı Milius yemeklerin hazırlanmasından sorumluydu, keşişlerin giysilerinden sorumlu bir de kâhya vardı. Her ikisi de Cuthbert'in emrinde çalışırdı. Ayrıca üç görevli daha vardı ki bunlar onun emrinde çalışıyor görünse de her üçünün bağımsız unvanları vardı: Konukevi sorumlusu, bağımsız bir bölümde yaşlı ve hasta keşişlerin bakımından sorumlu revirci, bir de sosyal hizmet görevlisi. Emrinde bu kadar insan çalışsa da Cuthbert'in işleri hiç bitmezdi. Mürekkep ve parşömen harcamanın savurganlık olduğunu söyleyerek bütün işlerini bir bir kafasına ya-

zardı. Phillip bu yüzden onun yeterince okuma yazması olduğundan da kuşkuluydu. Cuthbert'in saçları erken ağardığı için herkes onu Akbaş adıyla anardı. Altmışına gelmişti. Kelliğini saklamak ister gibi birkaç tel saç kalmışsa onlar da ya burun deliklerinden ya da kulaklarından küme halinde püskürüp durmaktaydı. Galler'deki ilk manastırında Phillip'in kendisi de kilercilik görevini üstlenmişti, bu yüzden Cuthbert'in sorunlarını anlar ve yakınmalarını sevecenlikle karşılardı. Sonuç olarak, Cuthbert, Phillip'i çok sevdi. Yemeği kaçırdığını bildiği için varilin içinden yarım düzine kadar armut çıkardı. Kurumaya yüz tutmuşlardı, ama çok tatlıydı. Cuthbert, manastırın mali durumu hakkında söylenip dururken Phillip armutları büyük bir keyifle yiyordu.

Ağzı armut dolu bir halde, "Anlamıyorum," dedi. "Nasıl oluyor da manastır borç içinde böyle?"

"Aslında borç içinde olmaması gerek. Bir yığın aşar vergisi topladığı toprakları var, köy kiliselerinden bile çok."

"Peki, neden paramız yok?"

"Bütün bu mal mülklere göz kulak olunmalıdır bence. Örneğin, diyelim ki bir tarlamız var ve onu nakit karşılığında kiraya vermek istiyoruz. Tarlayı en yüksek teklifi yapana verip parayı tahsil etmek olmaz, bu doğru değil. İyi bir kiracı bulmaya özen göstermeliyiz. Toprağı iyi işleyip işlemediğini kontrol etmeliyiz. Yoksa otlaklar bataklığa döner, toprak gücünü yitirir ve sonuçta kiracı kirasını ödeyemez olur ve toprağı berbat bir durumda bize iade eder. Ya da keşişlerin denetiminde işçilerimizin ekip biçtiği bir çiftliği ele alalım: Hasat mevsiminin dışında çiftliğe kimse uğramazsa, keşişler tembel ve vurdumduymaz olursa ya da işçiler üründen çalmaya başlarsa o çiftlikte üretim her yıl biraz daha düşer. Bir kiliseye bile göz kulak olmak gerekir. Sadece aşar vergisi almakla iş bitmez. Bunun için, Latince bilen, din yolundan şaşmayan iyi bir rahip bulup manastırın başına onu getirmeliyiz. Yoksa insanlar dinsiz olup çıkarlar; evlenmeler, çocuk doğurmalar, kilise kutsamalarından yoksun kalanlar, vaftiz olmadan ölenler..."

Phillip son armudunu yedikten sonra, "Kilise yöneticileri mülklerini daha iyi idare etseler ya," dedi.

Cuthbert bir varilden bir kâse şarap aldı. "Evet de, onların yapacak başka işleri var. Papaz adayı çiftçilikten ne anlar? Revirci neden yetenekli bir mülk idarecisi olmalı? Biliyorum, güçlü bir başrahip bu kaynakların iyi işletilmeleri için onları bir yere kadar zorlayabilir,

ama on üç yıldır başımızda çok aciz bir başrahip var. Şu anda katedral kilisesini onaracak paramız bile yok. Haftada altı gün tuzlu balık yiyoruz. Okul neredeyse bomboş. Papaz adayı yok. Konukevine de kimseler uğramıyor."

Phillip hiç sesini çıkarmadan suratını asmış, şarabını yudumluyordu. Tanrı servetinin insanı umutsuzluğa düşürecek kadar böylesine israfı karşısında soğukkanlı olmak çok zordu. Sorumlular her kimse yakalayıp gerçekleri görünceye kadar onları bir güzel sarsmalı, dedi içinden. Ama bu durumdan sorumlu kişi altarın arkasında tabutun içinde yatmaktaydı. Ama bir nebze de olsa, bir umut var sayılırdı. "Yakında yeni bir başrahibimiz olacak," dedi Phillip. "Yeni başrahip işleri yoluna koymasını bilecektir."

Cuthbert, Phillip'in yüzüne tuhafça bakarak, "Remigius'u mu kastettin? O mu işleri yoluna koyacak?" dedi.

Phillip onun ne demek istediğini pek iyi anlayamadı. "Yeni başrahip Remigius olmayacak mı?"

"Belki de o olur."

Phillip'in buna canı sıkıldı."Onun Başrahip James'ten üstün bir yanı yok. Kardeşler neden onu seçsin ki?"

"Evet de, onlar yabancılara kuşkuyla bakarlar. Bu yüzden tanımadıkları birini seçmek istemeyeceklerdir. Bu da demektir ki, yeni başrahip aramızdan biri olmalı. Ayrıca şu anda Remigius başrahip yardımcısıdır. Burada en kıdemli keşiş o."

Phillip, "En kıdemli keşişi seçmek zorunda olduğumuzu emreden bir kural yok," diyerek Cuthbert'in görüşüne karşı çıktı. "Manastır yöneticilerinden bir başkası da olabilir pekâlâ. Örneğin sen."

Cuthbert başıyla onu onayladı. "Daha önce de istediler bunu, ben geri çevirdim."

"Neden?"

"Ben artık yaşlanıyorum, Phillip. Şu andaki işim beni çoktan bitirdi. İşime o kadar alıştım ki kendiliğinden yürüyor sanki. Daha fazla sorumluluk kaldıramam artık. Yıllardır uyuşukluk içinde kalmış bir manastırı adam edecek takat yok bende. Durumum Remigius'unkinden pek parlak değil yani."

Ayağa kalkarak ambarın öbür tarafına doğru yürüdü. İçinde canlı yılan balıklarının bulunduğu tahta bir tekne ile su dolu kova ve üçte biri tuzlu su dolu bir varil yan yana dizilmiş duruyordu. "Şunu yapmama yardım et bana," dedi. Bir bıçak çıkardı. Tekneden bir yılan balığı seçti aldı. Balığın kafasını yerdeki taşların üzerine vurduk-

tan sonra bıçakla bağırsaklarını boşalttı. Hâlâ çırpınıp duran balığı Phillip'e uzattı. "Kovada yıkadıktan sonra varilin içine atarsın," dedi. "Bunlar paskalyadan önceki perhizde iştahlarımızı kesmek içindir."

Phillip yarı canlı yılan balıklarını kovanın içinde iyice yıkadıktan sora tuzlu suyun içine atmaya başladı.

Cuthbert bir balığın daha bağırsaklarını boşaltırken, "Bir olasılık daha var," dedi. "Konumu başrahip yardımcısının altında da olsa, kilerci ya da sakristinkiyle aynı olan bir başka aday da düşünülebilir."

Phillip yılan balığını kovanın içine daldırırken, "Kim?" diye sordu.

"Sen."

"Ben mi?" Phillip o kadar şaşırdı ki, elindeki balığı yere düşürdü. Gerçi pratikte o da manastır yöneticileri arasında sayılırdı, ne var ki sakrist ya da ötekilerle aynı konumda olduğunu hiç düşünmemişti. Çünkü onların hepsi de kendisinden yaşlıydılar. "Ben çok gencim ama."

"Bir düşün," dedi Cuthbert. "Tüm yaşamını manastırlara adamışsın. Yirmi bir yaşında kilerci oldun. Küçük bir manastırın dört beş yıldır başrahipliğini yapmaktasın. Orayı düzene soktun. Herkes iyice anladı ki Tanrı da senin yanındadır."

Phillip elinden kurtulan yılan balığını yakaladığı gibi tuzlu su varilinin içine attı. "Tanrı hepimizin yanında." Cuthbert'in önerisiyle sersemlemişti. Kingsbridge'e çalışkan bir başrahip gelsin isterdi, ama kendisi için böyle bir şey düşünmemişti. "Remigius'tan daha iyi bir başrahip olacağım doğrudur."

Cuthbert çok hoşnut görünüyordu. "Senin tek bir hatan var Phillip, çok safsın."

Phillip hiç de saf olduğu kanısında değildi. "Ne demek istiyorsun?"

"İnsanların pekâlâ kötü yanları da olabileceği aklına gelmez. Ama çoğumuzun gelir. Örneğin, bütün manastır daha şimdiden senin de bir aday olduğun ve buraya onların oylarını istemeye geldiğin kanısında."

Phillip kızdı. "Bunu neye dayanarak söylüyorlar?"

"Sen şu yaptıklarına baksana, her kuşkulu insan bundan bir anlam çıkarabilir. Buraya tam da Başrahip James'in öldüğü gün geldin. Sanki seni buraya gizli mesajla çağırması için talimat almış birileri var burada."

"Benim böyle bir şeyi yapacağımı nasıl düşünebilirler?"

"Düşünmezler elbette, ama senin onlardan daha akıllı olduğuna inanırlar." Cuthbert, yılan balıklarının içlerini çıkarmaya devam ediyordu. "Bir de bugün yaptıklarını düşün. Manastıra girer girmez önce ahırdaki gübrelerin atılmasını emrettin. Sonra ayin sırasındaki o eşek şakasının icabına baktın. Sonra William Beauvis'in başka bir manastıra nakil işini konuştun. Oysa herkes bilir ki, bir keşişin bir yerden başka bir yere nakli başrahibin bilebileceği şeydir. Köprüde görevli Kardeş Paul'a ısıtılmış taş götürerek dolaylı da olsa Remigius'u eleştirmiş oldun. Son olarak da mutfağa çok hoş bir peynir getirdin, yemekten sonra hepimiz birer lokma da olsa tattık. Gerçi bu peynirin nereden çıktığını söyleyen olmadı, ama St-John-in-the-forest'ten gelmiş bir peynirin lezzeti konusunda hiçbirimiz aldanmış olamazdık."

Phillip'in bütün bu yaptıklarının yanlış yorumlanmış olmasına çok canı sıkıldı. "Bir başkası da aynı şeyi yapmış olabilirdi."

"Bu yaptıklarının sadece birini ancak kıdemli bir keşiş yapabilirdi. Başka kimse yapmazdı bunu. İçeri adımını atar atmaz bu sorumluluğu yüklendin. Elbette Remigius'un dostları şimdiden sana saldırmaya başladı bile. Sakrist Andrew revakların orada sana hakaret ettiyse nedeni bu."

"Demek nedeni bu! Ben de adamın nesi var, diyordum." Elindeki yılan balığını dikkatle temizlerken, "Demek güvenlik sorumlusu aynı nedenle beni sofradan kalkmaya zorladı."

"Kesinlikle. O da seni keşişlerin önünde küçük düşürmenin bir başka biçimiydi. Bak, tam sırası, diyeceğim her ikisinde de durum tersine döndü. Her iki hakaret de bir şey kazandırmadı onlara. Gerçekte azizlere layık bir yumuşaklıkla karşıladın her ikisini de."

"Özellikle yapmış değilim bunu."

"Azizler de öyle. Bak, çan çalıyor. Ben balıkların kalanını kendim temizleyebilirim. Ayinden sonra etüt saati var. Revaklarda konuşmak, görüşmek serbest. Bir kısım kardeşler seninle konuşmak isteyecektir."

Phillip bundan pek umutlu değildi. "O kadar uzun boylu değil," dedi. "Başrahip olmak istediğimi düşünebilirler, ama bu, seçimlerde adaylığımı koyacağım anlamına gelmez ki. Düşünmek için zamana gereksinimim var. Her şeyi düzene sokulmuş bir orman manastırını terk ederek Kingsbridge Manastırı'nın dağ gibi yığılmış sorunlarını üstlenmek istediğimden emin değilim."

"Biliyorum." Cuthbert doğruldu ve Phillip'in gözlerinin içine

bakarak, "Yalnız düşünürken sakın unutma: Gururun aşırı olanı bir tür günah sayılır, bir insan alçakgönüllülükle de Tanrı'nın iradesini kolayca boşa çıkartabilir," dedi.

Phillip başıyla onu onayladı. "Unutmam, teşekkür ederim."

Dışarı çıktıktan sonra revaklara doğru seğirtti. Öteki keşişlerin arasına katılarak onlarla kiliseye girerken kafası allak bullak olmuştu. Kingsbridge Başrahibi olmak umudu onu çok heyecanlandırmışa benziyordu. Manastırın kötü yönetilmesine yıllardır kızıp durmuş, şimdi de bütün bunları yoluna koymak fırsatı çıkmıştı karşısına. Birden bunu başaramayacağını düşündü. Ne yapılması gerektiğini tasarlamak yeterli değildi. İnsanlar bu konuda ikna edilmeliydiler, kilise mallarının idaresi yoluna koyulmalıydı, ayrıca para bulunmalıydı. Ancak akıllı bir başın becerebileceği şeylerdi bunlar. Çok ağır bir sorumluluktu bu.

Kilise her zamanki gibi onu sakinleştirdi. Bu sabahki tatsız olaylardan sonra keşişler çok sakin ve üzgün görünüyorlardı. Ayin sırasında okunan aşina olduğu metinleri dinlerken, yıllardır yaptığı gibi onları mırıldanarak yinelerken her şeyi daha bir sakin kafayla düşünebiliyordu.

Kingsbridge'e başrahip olmayı istiyor muyum, diye sordu kendi kendine. Yanıtı çok çabuk geldi: Evet. Çökmekte olan bu kilisenin sorumluluğunu almak, onu onartıp hale yola koymak için evet!

Phillip yirmi iki yılını manastırlarda geçirdiği halde, uzun bir süre aralıksız başrahiplik yapanlara hizmet ettiğinden hiç seçim olayı yaşamamıştı. Seçim, manastır yaşamında, herkesin bir anda kendini başkalarıyla eşit hissettiği tek olaydı. Çünkü kardeşler oylarını kullanırken büyüklerinin dediğini yapmak zorunda değillerdi.

O gün öğleden sonra, Phillip revaklarda keşişlerin birçoğuyla konuştu, bazen tek başına, bazen de grup halinde. Onlara bu görevi istediğini ve bu görevi daha genç olmasına karşın Remigius'tan çok daha iyi yürüteceğini içtenlikle anlattı. Onların sorularını yanıtladı, en çok da içki ve yiyeceğin karneye bağlanıp bağlanmayacağını soruyorlardı. Her konuşmasının sonunu şöyle bağlıyordu: "Her birimiz düşünerek ve niyaz ederek karar verebilirsek sonuçta kuşku yok ki Tanrı bize yardımcı olacaktır."

Ertesi sabah, mutfakta adamların ocakları yaktığı sırada Phillip ve Milius kaba ekmek ve birayla kahvaltılarını yaparken mutfakçı, "Biz kazanıyoruz," dedi.

Phillip, sert kaba ekmekten bir parça ısırdı ve ekmeği yumuşatması için üzerine bir yudum bira aldı. Milius cin gibi akıllı, yerinde duramayan bir delikanlıydı. Phillip'in hayranı, Cuthbert'in koruduğu bir gençti. Düz siyah saçları, temiz ve biçimli bir yüzü vardı. O da Cuthbert gibi çoğu ayinleri kaçırmaktan, Tanrı'ya çalışarak hizmet etmekten çok mutluydu. Phillip onun iyimserliğine katılmıyordu. Kuşkulu bir tavırla, "Sen bu sonucu nereden çıkarıyorsun?" dedi.

"Manastırda Cuthbert'in tüm yandaşları seni destekliyor. Mabeynci, revirci, papaz adaylarının öğretmeni... Çünkü biz senin her şeyi çok daha rahatça sağlayacağını biliyoruz. Bugünkü yönetimin en büyük sorunu yolluklardır. Sıradan keşişlerin büyük bir bölümü şu nedenle seni destekleyecektir: Manastırın mal varlıklarını senin daha iyi yöneteceğin kanısındalar, bu da konfor ve daha iyi beslenmek demektir."

Phillip kaşlarını çatarak, "Hiç kimseyi yanıltmak istemem. Başrahip olunca ilk iş kiliseyi onartacak, ayinleri hale yola sokacağım. Bu konu yemekten daha önemli bence," dedi.

Milius hemen atıldı. "Orası öyle, bunu onlar da biliyor. Konukevi sorumlusuyla daha birkaç kişi Remigius'a oy vereceklerse nedeni bu işte! Onlar işlerin askıya alınmasından yana değiller. Yan gelip yatmaktan yanadırlar. Onu destekleyenlere gelince, onlar Remigius başrahip olunca eski ayrıcalıklarını korumayı düşünen yakın dostlarıdır... Sakrist, güvenlik görevlisi, haznedar ve daha başkaları. Koro başı sakristin arkadaşı, ama öyle sanıyorum ki özellikle bir kütüphaneci tayin edeceğinize söz verirseniz, pekâlâ bizim tarafa kazandırılabilir."

Phillip başıyla onun dediklerini onayladı. Koro başı müzikten sorumluydu. Asıl görevinden başını kurtarıp da kitaplarla uğraşmak istemezdi. "Bu fena fikir değil, tabii. Kitapları derleyip toplamak için bir kütüphaneci gerek."

Milius oturduğu sandalyeden kalktı, mutfak bıçaklarından birini bilemeye koyuldu. Phillip yerinde duramıyor, elleriyle mutlaka bir şeyler yapsın istiyor, dedi içinden. Milius, "Oy kullanacak kırk dört keşiş var," dedi. "Aslında kırk beş olması gerekirdi de biri öldü. En iyimser tahminle on sekizi bizden yana, onu da Remigius'tan yana. Kalan on altısı kararsız. Çoğunluğu elde edebilmemiz için yirmi üç oy gerek. Kararsızlardan en az beş oy almamız gerekiyor demektir bu."

"Konuya bu açıdan bakarsan, her şey çok kolaymış gibi görünüyor. Ne kadar zamanımız var daha?"

"Bir şey söyleyemem."

"Demek daha çok beklememiz gerekecek."

"Evet. Çoğunluğu elde edeceğimize emin olur olmaz, bence siz hücrenize dönmeli, her şey yerli yerine oturuncaya kadar buradan uzaklaşmalısınız."

Phillip böyle bir öneri beklemiyordu. "Neden?"

"Herkesle senli benli olmak saygınlığı yok eder." Milius bilenmiş bıçağı keyifle havada salladı. "Saygısızlık ediyorsam kusuruma bakmayın, bir şey sormak istiyorum. Şu anda çevrenizde iyi bir hava yaratmış durumdasınız. Özellikle bizim gibi genç keşişlerin gözünde temiz kalmasını bilmiş bir yabancısınız. O küçük hücrenizde mucize denebilecek işler başardınız. Her şeyleri düzene sokarak hücreyi kendi kendine yeter duruma getirdiniz. Sıkı disiplinden yana oldunuz, ama keşişlerinizi aç bırakmamayı da bildiniz. Doğuştan bir lider olduğunuz halde sırasında genç bir papaz adayı gibi başınızı öne eğerek hakaret edilmeyi içinize sindirebildiniz. Kutsal kitabı tanıdığınız gibi peynirin en iyisi nasıl yapılır, onu da biliyorsunuz."

"Sen fazla abartıyorsun."

"Hiç de değil."

"İnsanların beni böyle düşünmüş olabileceğini hafsalam almıyor, bu doğru değil."

"Evet, değil. Sizi herkes tanımayagörsün, bu durum devam etmeyecektir. Burada kalırsanız yarattığınız havayı yitirirsiniz. Parmaklarınızla dişlerinizi kurcaladığınızı, kıçınızı kaşıdığınızı görecekler ya da osurduğunuza, horladığınıza tanık olacaklardır. Öfkelenince ya da başınız ağrıyınca ne hallere düştüğünüzü göreceklerdir. Biz bunların olmasını istemeyiz. Zihinlerde pırıl pırıl bir imaj bırakmışken bırakın onlar da Remigius'un her gün biraz daha falso yaparak saçmasapan şeylerle uğraştığına tanık olsunlar."

Phillip sıkıntılı bir sesle, "Ben öyle şeyleri sevmem. Bunda bir aldatmaca var," dedi.

Milius itiraz etti: "Bunun dürüst olmayan bir yanı yok. Başrahip olunca bu, Tanrı'ya ve manastıra ne kadar güzel hizmette bulunacağınızı, Remigius'un ise kötü bir yönetim örneği vereceğini ortaya koyacaktır."

Phillip başını iki yana sallayarak, "Ben melek rolü oynamayı reddederim. Pekâlâ, burada kalmayacağım. Nasıl olsa ormana dönmek zorundayım da. Ama kardeşlere karşı dürüst olmalıyız. Onların dualarına, onların yardımına gereksinimi olan sırasında kusur da işleyip hata edebilecek birini seçmelerini istemeliyiz," dedi.

"Tamam, onlara bunu söyleyin işte. Bu sözlerden hoşlanacaklardır."

Phillip, bu adam akıllanmaz, dedi içinden. Konuyu değiştirmek için, "Kararsızlar konusunda ne düşünüyorsun peki? Hani şu kime oy vereceklerini bilemeyen kardeşler için?" dedi.

Milius hiç düşünmeden, "Onlar tutucu olurlar," dedi.

Phillip başıyla söyleneni onayladı. "Bana karşı tetikteler demek. Onların gözünde her an ısırmaya hazır yabancı bir köpekten farksızım."

Toplantıyı haber veren çan sesi duyulunca, Milius birasını dipledi. "Size şimdi birtakım saldırılar olacak. Neler söyleyeceklerini tahmin edemem. Sizin toy, deneyimsiz, dik kafalı ve güvenilmez biri olduğunuzu anlatmaya çalışacaklardır. Toplantı süresince sakin görünmelisiniz. Sakıngan ve ihtiyatlı olmalısınız. Gerisini bana ve Cuthbert'e bırakın."

Birlikte mutfaktan ayrıldılar. Yemekhanenin içinden geçerek revaklara doğru yürüdüler. Phillip çok üzgün ve endişeliydi. Ne demekti saldıracaklar? Hakkında yalan şeyler mi söyleyeceklerdi? Peki, kendisi nasıl bir tepki gösterecekti?

Toplantının yapılacağı bina, revakların doğusuna düşen gezinti yerine bitişik, küçük bir evdi. İçeride ateş yanmıyordu. Burası mutfaktan sonra her ikisine de soğuk geldi. Göz hizasının üzerindeki yüksekçe pencerelerden içeriye ışık süzülüyordu. Keşişlerin dışında başkaca göze çarpan bir şey yoktu.

Neredeyse bütün manastır hazırdı. En küçükten en büyüğe herkes oradaydı. Ayaklarına deri sandallar geçiren keşişlerin sırtlarında kaba kumaştan ev dokuması giysiler vardı.

İçeriye birlikte giren Sakrist Andrew ve Remigius yan yana oturdular.

Toplantı, yaşamının büyük bölümünü bir sütunun tepesinde oturarak geçiren ermiş Simeon'u anlatan metnin okunmasıyla başladı. Dualardan sonra, sıra Aziz Benedict faslına geldi. Metni okumak için Remigius ayağa kalktı. Kitap önünde dururken, Phillip ona ilk kez bir rakip gözüyle bakıyordu. Acaba okumak için neden bu faslı seçmişti? Az sonra nedenini anladı. "Alçakgönüllü olmak, insana her zaman yumuşak başlı olmak payesini bahşeder," diyordu Remigius.

Ölen Başrahip James'in ruhuna dualar okunduktan sonra, sıra bugünkü toplantının gündemine geldi: Kötü yönetimi suçlamalar, hataların itiraf edilmesi ve iş görüşmeleri.

Remigius, "Bugünkü resmî ayin sırasında tatsız bir olay yaşandı," diyerek söze başladı. "Ben orada değildim. Neler olduğunu sakrist anlattı bana." Birden Cuthbert Akbaş tarafından sözü kesildi. "Kimseyi suçlamaya hakkınız yok, Kardeş Remigius. Manastır işleri resmî ayinden önce gelmez, bunu da hepimiz biliriz. Ama anladığımız kadarıyla sevgili başrahibimizin ölümü üzerine kendi görevlerinizin dışında kalan sorunlarla da ilgilenmeye başlamışsınız. Kanımca, hepimiz ortada cezayı gerektiren bir durum olmadığı görüşündeyiz."

Phillip, seni düzenbaz ihtiyar tilki, dedi içinden. Elbette, bir hata yapıldığını itiraf etmek niyetinde değildi. Öfkeli bir hali vardı.

Sakrist Andrew, Cuthbert'e yiyecekmiş gibi bakarak, "Aramızda hiç kimsenin sayın başrahip yardımcımızı eleştirmek istediğini sanmıyorum. Bir tatsızlık yaşandıysa buna neden olan St-John-in-the-forest hücresinden bizi ziyarete gelen Kardeş Phillip'tir. Ayinin sona ermesini bekleyebilirdi. Bunda hepimiz aynı kanıdayız," dedi.

Phillip öteki keşişlerin yüzlerine bir bir baktı. Konuşulanları onaylayıp onaylamadıkları hiç belli olmuyordu. Spor gösterilerini izlemeye gelmiş seyircilerden farkları yoktu. İlgilendikleri tek şey kimin kazanacağıydı.

Phillip, *eğer beklemiş olsaydım bu maskaralıklar ayin boyunca devam edermiş demek,* dedi içinden ve bu söylenenlere karşı çıkmak istedi. Ama Milius'un dediklerini anımsayınca sessiz kalmayı yeğledi. Onun adına Milius konuştu: "Resmî ayini ben de kaçırdım. Bu sıkça olur, talihsizliğim işte; çünkü resmî ayin tam da yemekten önceye geliyor. Bana söyleyebilir misiniz Kardeş Andrew, Kardeş Phillip olaya karışmadan önce koro bölümünde neler oluyordu acaba? Her şey yolunda mıydı?"

"Gençler arasında kimileri yerlerinde kımıldayıp duruyordu. Onlarla daha sonra konuşmayı aklıma koymuştum."

Milius ona acıyarak baktı. "Aklınız hep ayinde olduğu için, ayrıntılar pek hatırınızda kalmamış anlaşılan. Neyse ki aramızda bu türden tatsızlıkları önlemekle görevli sorumlu bir arkadaşımız var. Anlatın bize Kardeş Pierre, siz ne gibi bir şeye tanık oldunuz?"

Güvenlik görevlisi, "Az önce sakristin anlattığı gibi oldu her şey."

Milius, "Anlaşılan ayrıntıları bir de Kardeş Phillip'ten dinlemek iyi olacak," dedi.

Phillip, Milius çok akıllılık etti, dedi içinden. Ayin sırasında genç keşişlerin neler yaptığını sakristin de, güvenlik görevlisinin de

görmediğini iyi saptamış olmalı. Phillip, gerçi Milius'un soru yanıt yönteminde gösterdiği beceriyi beğendi, ama gene de oyunu gönülsüz oynayan bir hali vardı. Milius, *İşte sana bir fırsat!* der gibi yüzüne baktı. Phillip'in yüzünde, birinin onu ahlaki açıdan kuşkulu bir duruma düşüreceği zaman ortaya çıkan bir kararsızlık hali belirdi. Milius'un gözlerinin içine bakarak, "Her şey kardeşlerimizin anlattığı gibi cereyan etti," dedi.

Milius'un suratı asıldı. Şaşkınca Phillip'e bakıyor, kulaklarına inanamıyordu. Ağzını açtı, ama ne diyeceğine karar veremiyordu. Phillip onu bu durumda bırakmak istemiş olamazdı. Bunu ona kendim anlatırım sonra, dedi içinden.

Remigius bu suçlamaya sımsıkı sarılmak üzereydi ki, bir ses duyuldu: "Ben itiraf etmek istiyorum."

Herkes döndü, sesin geldiği tarafa baktı. Bu, asıl suçlu olan William Beauvis'di. Ayağa kalkmış, utangaç bir halde, alçak sesle, "Papaz adaylarının öğretmeninin başına çamur topakları atarak eğleniyordum," dedi. "Kardeş Phillip beni çok utandırdı. Beni bağışlaması için Tanrı'ya yalvarıyordu. Kardeşlerimin beni cezalandırmasını istiyorum." Bunları söyledi ve hemen yerine oturdu. Remigius daha tepkisini dile getiremeden, bir başka genç ayağa kalktı. "Ben de itiraf etmek istiyorum, aynı şeyi ben de yaptım. Cezama razıyım."

Gerçek ortaya çıkmıştı. Milius kazanılan zaferden çok mutluydu. Gülmemek için kendini tuttu. Bu itiraflardan sonra, sakrist ile güvenlik görevlisinin gözlerinin önünde şamata çıkarılmış olduğu gerçeği aydınlanmış oldu.

Sanıklar oldukça sinirli görünen Remigius tarafından bir hafta suskunluk cezasına çarptırıldı. Bir hafta boyu konuşmayacakları gibi kimse de onlarla konuşmayacaktı. Göründüğünden daha da ağır bir cezaydı bu. Phillip de gençlik yıllarında aynı cezaya çarptırılmıştı, iyi bilirdi. İnsanın tek başına kalması bir gün de olsa dayanılmaz bir şeydi. Bu bir hafta olunca bütün bütün çekilmez olurdu.

Az sonra Remigius yenik düşecekti.

Cuthbert, "Görüşülmesi gereken bir başka tatsız olay daha var," dedi. "Bu da tam resmî ayinin ardından revakların orada cereyan etti." Phillip merak içinde beklemeye başladı. "Kardeş Andrew orada Kardeş Phillip'in karşısına çıkarak onu yetkisini kötüye kullanmakla suçladı." Phillip, elbette öyle yaptı, dedi içinden, bunu herkes biliyor. Cuthbert devam etti: "Bu tür suçlamaların görüşülüp tartışılacağı yer burasıdır. Hem de hemen şimdi. Demir tavında dö-

vülmeli. Şikâyetlerin görüşülmesi yarına kalırsa tavsar, iş işten geçmiş olur. Üzülerek şunu söylemek isterim ki, Andrew konuşurken ölçüyü kaçırarak herkesi rahatsız etmiş ve revaklarda böyle bir olaya neden olduğu için kuralları çiğnemiştir. Böyle bir tatsızlığı görmezlikten gelirsek yaptıklarının cezasını çekecek olan genç kardeşlerimizin üzerinde olumsuz bir etki yaratmış oluruz."

Phillip çok mutluydu, çünkü acımasız ama parlak bir konuşmaydı bu. Phillip'in ayin sırasında William'ı koro bölümünden dışarı çıkarmakta haklı olup olmadığı hiç tartışılmadı. Andrew'un Phillip hakkındaki şikâyetinde haksız olduğu ortaya çıkmıştı. Cuthbert ve Milius, Remigius'un iki yakın yandaşı olan Andrew ile Pierre de artık ona yüz çevirmişlerdi.

Andrew'un kırmızı yüzü öfkeden mosmor oldu. Remigius dehşet içindeydi. Phillip sonuçtan hoşnuttu; ama başrahip yardımcısını küçük düşürmek konusunda çizmeyi fazla mı aştıkları noktasında içi rahat değildi. "Büyüklerin cezalandırılması konusunu gençlerin önünde tartışmak yakışık almaz," dedi Phillip. "Bu konuyla özel olarak başrahip yardımcısı ilgilensin." Phillip çevresindekilere göz atınca, keşişlerin bu iyi kalpliliği onayladığını anladı. Böylece bir iyi not daha kazanmış oldu.

Toplantı sona ermek üzereydi. Toplantıya katılanların çoğu Phillip'ten yanaydı. Phillip kararsızların büyük bölümünün oylarını aldığı kanısındaydı. Bir ara Remigius, "Bir sorun daha var ki, onu da dile getirmek zorundayım," dedi.

Phillip, başrahip yardımcısının yüzüne baktı. Yüz mutsuz bir haldeydi. Ötekilere, Andrew ile Pierre'e göz atınca, onların da şaşkınlık içinde oldukları ortadaydı. Önceden tasarlanmış bir konuşma olamazdı bu. Yoksa görevi açıkça istemek miydi niyeti?

"Pek çoğumuz biliriz ki Piskopos'un bizleri de düşünerek aday göstermek hakkı vardır. Bizim seçtiğimiz adayı onaylamak istemeyebilir de. Güçlerin ayrılığı sırasında manastır ile piskoposluk arasında bir anlaşmazlığa yol açabilir. Bunu yaşlı kardeşlerimiz anımsayacaktır. Sonuçta, piskopos kendi adayını bize zorla kabul ettiremeyeceği gibi, biz de kendi adayımız üzerinde ısrar edemeyeceğiz. Bir anlaşmazlık olursa bu görüşülerek çözümlenmelidir. Bu durumda sonuç, kardeşler arasındaki birlik ve kararlılıkla alınacaktır.

Phillip, bu konuşmanın arkasından hâlâ ne geleceğini kestiremiyordu. Kazandığı zaferin havaya uçacağını hissediyordu. Phillip işte buna çok bozulurdu.

"Şimdi önümüzde iki önemli konu var: Bu toplantıda birden fazla aday gösterebileceğimiz gibi, piskoposun kendisi de bir aday gösterebilir."

Bunun arkasından mutlaka bir şey patlayacaktı. Bu haber her iki taraf için de pek hoş değildi. Biri sordu: "Piskoposun kimi istediğini biliyor musunuz?"

"Evet," dedi Remigius, ama Phillip adamın yalan söylediğini hemen anladı. "Piskoposun adayı Newbury'li Kardeş Osbert'tir."

Birkaç keşişin ağzı açık kaldı. Herkes dehşete kapıldı. Osbert'i tanırlardı, Kingsbridge'te bir süre güvenlik görevlisi olarak kalmıştı. Piskoposun gayrimeşru çocuğuydu ve kiliseye yan gelip yatılacak bir yer diye bakardı. Onun başrahip seçilmesi olasılığı herkesi, hatta Remigius'un arkadaşlarını bile dehşete düşürdü. Yalnız konukevi sorumlusu ve ıslah olmayacak kadar yoldan çıkmış, sıkı disiplin uygulamayan bir yönetimden gelenler Osbert'i isteyebilirledi.

Remigius büyük bir inatla konuşmasını sürdürdü:

"Eğer seçime iki adayla katılırsak kardeşlerim, piskopos, ikiye ayrıldığımız ve birlikte bir karara varamayacağımız, bu nedenle piskoposun gösterdiği adayı kabul etmek durumunda kalacağımız sonucuna varacaktır. Eğer Osbert'i istemiyorsak karşısına tek bir adayla çıkmalıyız."

Konuşmayı onaylayan mırıldanmalar duyuldu. Phillip yıkıldı. Az önce zaferden o kadar emindi ki, oysa şimdi elinden kayıp gitmişti. Şimdi bütün keşişler Remigius'tan yanaydılar; onu birleştirici, sağlam aday olarak görüyorlardı. Osbert'i tek o yenebilirdi. Remigius'un Osbert konusunda yalan söylediğinden en ufak bir kuşkusu yoktu, ama ne fark ederdi ki? Remigius onları çok korkutmuştu, onlar da Remigius'u destekleyeceklerdi. Bu da Kingsbridge Manastırı daha yıllarca çöküntü içinde kalacak demekti.

Remigius, kimsenin ağız açmasına vakit kalmadan, "Şimdi her şeyi unutalım artık," dedi. "Bugün Tanrı'nın emirlerini yerine getirirken bu konuyu düşünerek dua edelim." Remigius ayağa kalktı ve çıktı. Andrew, Pierre ve Küçük John da çıktılar. Her üçü de şaşkın ve zaferden emin görünüyorlardı.

Onlar çıktıktan sonra, ötekiler arasında derhal fısıldaşmalar başladı. Milius, Phillip'e dönerek "Remigius'un içinde böylesi bir şeytanlığın yattığı hiç aklıma gelmezdi," dedi.

Phillip buruk bir sesle, "Yalan söylüyor, bundan çok eminim," dedi.

Onlara katılan Cuthbert, Phillip'in dediklerini işitmişti. "Yalan söylediği önemli değil, o tehdit yeterli," dedi.

"Ama gerçek önünde sonunda ortaya çıkar," dedi Phillip.

"Bu hiç gerekmez," dedi Milius. "Piskoposun Osbert'i aday göstermeyeceğini varsayalım, o zaman da Remigius, birbirine kenetlenmiş bir manastıra karşı piskoposun savaşım vermeyi göze alamayıp boyun eğdiğini söyleyecektir."

Phillip, "Benim boyun eğmeye niyetim yok," deyip kesip attı.

Milius, "Peki, başka ne yapabiliriz?" dedi.

"Gerçeği ortaya çıkarmalıyız."

"Çıkartamayız ki."

Phillip derin derin düşündü. Bu kadar terslik olamazdı. "Soramaz mıyız peki?" dedi.

"Soramaz mıyız ne demek, anlamadım."

"Niyetinin ne olduğunu piskoposa soralım."

"Nasıl?"

"Piskoposun sarayına bir haber iletebilirdik, olmaz mı yani?"

Cuthbert biraz düşündükten sonra, "Olur," dedi. "Ben zaten her zaman haberci yolluyorum. Bir tane de saraya yollarım."

Milius bu konuda kuşkuluydu. "Piskoposa niyetinin ne olduğunu mu soracağız?"

Phillip'in kaşları çatıldı. İşte bu ciddi bir sorundu.

Cuthbert, Milius'a katıldı. "Piskopos bizi yanıtsız bırakır."

Phillip'in aklına parlak bir fikir geldi. Kaşlarını kaldırdı, soruna bir çözüm yolu bulduğu için heyecanla yumruklarını sıktı. "Hayır, Piskopos bizi yanıtsız bırakabilir, ama Başdiyakos bırakmayacaktır."

Phillip o gece rüyasında terk edilen bebek Jonathan'ı gördü. Bebek St-John-in-the-forest şapelinin girişindeydi. Phillip, içeride ikinci sabah ayininin duasını okumaktaydı ki bir kurt, korulukların arasından süzülerek düzlüğü geçti ve bir yılan gibi kıvrılarak bebeğin bulunduğu yere doğru yöneldi. Ayin sırasında Remigius ya da Andrew tarafından paylanmaktan korktuğu için olay çıkmasın diye kımıldayamadı. (Aslında her ikisi de orman hücresine hiç gelmemişlerdi). Bağırmak istedi, ne kadar çabaladıysa da sesini çıkaramadı. Rüyalarda hep öyle olurdu zaten. Sonunda bir gayret bağırarak uyandı ve karanlıkta titremeye başladı. Bir yandan da sağında solunda uyumakta olan keşişlerin soluk alıp verdikleri duyuluyordu. Ardından yavaş yavaş kurdun gerçek olmadığına kendini inandırdı.

Kingsbridge'e geleli bebeği çok az aklına getirebilmişti. Başrahip olunca bebekle nasıl yapacaktı? O zaman her şey değişmiş olacaktı. Orman içine gizlenmiş küçük bir manastırda bir bebek pek olağan sayılmasa da sorun da değildi. Ama Kingsbridge'te bir telaşa neden olabilirdi. Bunda ne sakınca vardı? İnsanlara konuşup söyleşecekleri bir fırsat yaratmak günah mı sayılırdı? Başrahip olmayacak mıydı, her istediğini yapabilirdi. Bebeğe bakması için Johnny Sekiz-Penny'yi de Kingsbridge'e getirebilirdi. Bu fikir hoşuna gitti. Bunu yapacağım işte, dedi içinden. Tam o anda, başrahipliğe getirilemeyeceği olasılığı aklına geldi.

Yatağının içinde, hiç uyumadan, sabırsızlıkla şafağın sökmesini bekledi. Keşişlerle konuşmanın hiçbir yararı olmayacaktı. Çünkü onların kafası Osbert belasıyla meşguldü. Bir ikisi ona yaklaşarak, sanki seçim olmuş bitmiş gibi, kaybettiğine çok üzüldüklerini dile getirdiler. Onlara inançsız korkaklar diye bağırmamak için kendini zor tuttu. Gülerek bu işin henüz bitmediğini anlatmaya çalıştı. Ama içi rahat değildi. Başdiyakos piskoposun sarayında bulunmayabilirdi. Bulunsa da piskoposun tasarılarından Phillip'e söz etmek istemeyebilirdi. Ya da en büyük olasılık da buydu, başdiyakosun kendi tasarıları vardı.

Phillip öteki keşişlerle birlikte şafak vakti kalktı, günün ilk ayini için kiliseye girdiler. Daha sonra, ötekilerle kahvaltı yapmak için yemekhaneye doğru yürüyordu ki, Milius onu durdurdu ve göz kırparak mutfağı gösterdi. Phillip sinirleri gerilmiş bir halde onu izledi. Haberci dönmüş olmalıydı. Bu kadar çabuk mu, dedi içinden. Haberci mektubun yanıtını alır almaz dönüş için dün öğleyin yola koyulmuş olmalıydı. Öyle de olsa çok çabuk dönmüş sayılırdı. Manastırın ahırlarında bu kadar yolu bu denli hızlı katedebilecek atların bulunduğunu bilmiyordu. Gelen kimdi acaba?

Mutfakta bekleyen haberci değildi, başdiyakosun kendisiydi. Waleran Bigod idi!

Phillip böyle bir şeyi beklemediği için şaşkınca baktı. Başdiyakos bir ağaç kütüğüne konmuş karga gibi bir sandalyeye tünemişti. Gagayı andıran sivri burnu soğuktan kıpkırmızı olmuştu. Sıcak baharatlı şarap bardağıyla kemikli beyaz ellerini ısıtmaktaydı.

Phillip pat diye, "Buraya geldiğiniz iyi oldu," dedi.

Waleran soğuk bir sesle, "Bana mektup yazmanız iyi oldu," dedi.

Phillip dayanamadı. "Doğru mu? Piskoposun, Osbert'i aday göstereceği doğru mu?"

Waleran elini havaya kaldırarak onu susturdu. "O konuya da değineceğim. Cuthbert az önce bana dün olanları anlattı."

Phillip düş kırıklığını belli etmemeye çalıştı. Bu yanıt pek dürüstçe değildi. Waleran'ın kafasının içindekileri okuyabilmek için yüzünü incelemeye başladı. Onun kendi tasarıları da olduğu belliydi, ama onların ne olduğunu bir türlü çıkaramadı.

Cuthbert, –Phillip başta onu fark etmemişti– ocağın başında oturmuş, bir yandan dişleri kesmediği için kaba ekmeği yumuşasın diye birasına banıp dururken bir yandan da dünkü toplantıda olanları özetlemeye çalışıyordu. Phillip oturduğu yerde huzursuz bir halde kımıldayıp dururken Waleran'ın tepkisini merak ediyordu. Ağzına bir parça ekmek atmak istediyse de sinirleri çok gergin olduğundan boğazına tıkanacağından korktu. Salt ellerini kullanmak için sulu biradan biraz tattı.

Cuthbert sonunda, "Tek çaremiz piskoposun bu konudaki niyetini öğrenmeye çalışmaktı. Phillip sizinle tanışıklığına güvendiğini düşününce biz de haberi size ilettik," dedi.

Phillip, "Şimdi bize öğrenmek istediğimiz şeyi söyleyecek misiniz?" dedi.

"Evet, söyleyeceğim!" Waleran bir yudum bile almadığı şarabını yere bıraktı. "Piskopos oğlunun Kingsbridge'e rahip olmasını çok isterdi."

Phillip'in tüm umutları yıkıldı. "Demek Remigius doğru söylemiş."

Waleran devam etti. "Bununla birlikte piskopos keşişlerle bir anlaşmazlığa düşmek gibi bir tehlikeyi göze almak istemez."

Phillip suratını astı. Aşağı yukarı Remigius da aynı şeyi tahmin etmişti, ama gerçek olmayan bir şey vardı. "Bu kadar yolu bize bunu söylemeye gelmediniz herhalde," dedi.

Waleran, başını saygılı bir biçimde Phillip'e doğru çevirirken, Phillip tahmininde yanılmadığını anladı. "Hayır," dedi Waleran, "Piskopos benden manastırın eğitimini öğrenmemi istedi. Onun adına bir aday saptamam için bana tam yetki verdi. Adaylık tezkeresini yazıp gereken işlemleri tamamlayabilmem için piskoposun mührünü bile yanıma aldım. Görüyorsun ya, onu temsile tam yetkiliyim."

Phillip söylenenleri kavramaya çalıştı. Waleran, adayı kendisi seçecek altına da piskoposun mührünü basacaktı. Demek piskopos her şeyi Waleran'ın ellerine teslim etmişti. Bu yüzden onun nüfuz ve yetkisiyle konuşuyordu.

Phillip derin bir soluk aldıktan sonra, "Siz şimdi Cuthbert'in de anlattığı gibi Osbert aday gösterilirse, bunun piskoposun çok çekindiği anlaşmazlığa neden olabileceğini kabul ediyor musunuz?"

"Evet, sizi anlıyorum," dedi Waleran.

"Öyleyse Osbert'i aday göstermeyeceksiniz."

"Hayır, göstermeyeceğim."

Bu durumda başrahipliğe kimin seçileceği Waleran'ın elindeydi.

"Öyleyse kimi aday göstereceksiniz?"

"Seni... ya da Remigius'u," dedi Waleran.

"Remigius'un başrahipliği yürütecek yeteneği..."

Waleran, Phillip'in konuşmasına engel olmak için beyaz ve zayıf elini gene havaya kaldırarak, "Onun yeteneklerini de bilirim, sizinkileri de," dedi. Biraz durduktan sonra ekledi. "Ama bir sorun var."

Phillip, şimdi de ne var, dedi içinden. Başrahipliği hangisinin daha iyi yürütebileceğinin dışında akla gelebilecek başka ne olabilirdi? Ötekilerin yüzüne baktı. Milius şaşırmış bir haldeydi. Yaşlı Cuthbert ise arkadan neyin geleceğini biliyormuş gibi, hafifçe gülüyordu.

Waleran, "Kilisedeki önemli görevlere çalışkan ve yetenekli kişilerin getirilmesini senin kadar ben de isterim, yaş durumları ne olursa olsun," dedi.

"Elbette," dedi Phillip. Bunun az önce çekilen nutukla ilişkisini çıkaramadı.

"Bunu gerçekleştirmek için de birlikte çalışmalıyız. Siz üçünüz ve ben."

Milius, "Sözü nereye götürmek istediğinizi anlamıyorum," dedi.

"Ben anlıyorum," dedi Cuthbert.

Waleran hafifçe gülerek, Cuthbert'in yüzüne baktı. Phillip'e doğru dönerek, "Açık konuşmak istiyorum," dedi. "Piskopos yaşlandı artık. Günü gelince ölecek. Bugün nasıl bir başrahibe gereksinimimiz varsa o zaman da bir piskoposa gereksinimimiz olacak. Yeni piskoposu seçmek hakkı Kingsbridge keşişlerine aittir. Çünkü piskopos aynı zamanda manastırın da başrahibi sayılır."

Phillip kaşlarını çattı. Bu lafların konuyla ilgisi yoktu. Onlar piskopos değil başrahip seçiyorlardı.

Waleran konuşmasını sürdürdü: "Elbette keşişler birini piskoposluğa getirmek isterken tamamen özgür sayılmazlar, çünkü bu konuda başpiskopos ile kralın da tercihleri olacaktır. Ne var ki sonuçta piskoposun tayinini yasallaştıracak olan keşişlerdir. İşte o zaman sizin üçünüzün kararda büyük etkiniz bulunacak."

Cuthbert, tahmininin doğru çıktığını görünce başıyla söylenenleri onayladı. Phillip arkadan neyin geleceğini sezer gibi oldu.

Waleran, "Seni başrahip yapmamı istiyorsan, ben de sizlerin beni piskopos yapmanızı istiyorum," diyerek konuşmasını bağladı.

Hepsi bu kadardı işte.

Phillip hiç sesini çıkarmadan gözlerini dikmiş, Waleran'a bakıyordu. Sorun bu kadar basitti. Başdiyakos onlarla pazarlık yapıyordu.

Phillip dehşet içinde kaldı. Bu, ruhani bir görevin satılması ya da satın alınmasıyla aynı şey sayılmasa da dinsel bir görevden çıkar sağlamaktı ve günah sayılırdı. İnsanda hiç de hoş olmayan ticari bir izlenim bırakıyordu.

Öneriyi tarafsız bir duygusallık içinde ele almaya çalıştı. Bu durumda Phillip başrahip olacaktı. Bunu düşünmek bile onu heyecanlandırmaya yetti. Ona başrahipliği kazandıracak olan her şeyi tüm ayrıntılarıyla tartışmaya hazırdı.

Piskopos ölünce başka kimler aday olabilirdi acaba? Büyük olasılıkla Osbert, ruhban sınıfındaki görevlilerin kesinlikle bekâr kalmaları istendiği halde kimi dinsel görevlerin babadan oğula geçtiğini bilmeyen yoktu. Osbert kuşkusuz kiliseye başrahip değil daha çok piskopos olacak yetenekteydi. Osbert'i saf dışı edebilmek için Waleran'dan daha yeteneksiz bir adayı desteklemekte yarar vardı.

Bu yarışta başkaları da olabilir miydi? Bunu tahmin etmek zordu. Piskoposun ölümüne daha yıllar vardı.

Cuthbert, Waleran'a dönerek, "Sizi seçtirebileceğimize dair kesin bir şey söyleyemeyiz," dedi.

"Biliyorum, sizden sadece beni aday göstermenizi istiyorum. Buna karşılık benim yaptığım teklif de sadece aday göstermekle sınırlı kalacak."

Cuthbert söylenenleri başıyla onayladı ve ciddi bir edayla, "Ben buna varım," dedi.

"Ben de," dedi Milius.

Başdiyakos'la iki keşiş başlarını çevirerek Phillip'e baktılar. Phillip üzgün ve kararsızdı. Piskopos seçmenin yolu bu olamazdı, bunu biliyordu. Ne var ki başrahiplik de avcunun içinde sayılırdı. Bir kutsal görevi, tıpkı at simsarlarının yaptığı gibi, bir başkasıyla değiş tokuş yapması doğru değildi. Ama öneriyi geri çevirecek olursa Remigius başrahip, Osbert de pekâlâ piskopos seçilebilirdi.

Başrahip olmak için, olumlu ve olumsuz yanları bir yana, içinde dayanılmaz bir arzu vardı. Bunu inkâr edemezdi. Tanrı'ya dünkü ya-

karışları aklına geldi, bu görev için savaşım vermek niyetinde olduğunu yinelediği yakarışları. Başını yukarıya doğru kaldırdı, Waleran'a dönerek, "Kabul ediyorum," dedi.

Başrahibin yatağı çok görkemli bir şeydi. Phillip'in bugüne dek içinde uyuduğu yatakların üç katı genişliğindeydi. Ahşap kaidesi yarım adam boyu yüksekliğindeydi. Üzerinde bir de kuş tüyü örtüsü vardı. Dört bir yanında hava akımını önleyecek olan perdelerin üzerine dindar bir kadının sabırlı elleriyle İncil'den sahneler işlenmişti. Phillip, kuşku ve endişe içinde yatağı inceledi. Başrahibin şahsına ait bir de yatak odası olmalıydı. Ama bu Phillip'e aşırı savurganlık gibi göründü. Phillip'in yaşamı boyunca hiç yatak odası olmamıştı. Bu gece ilk kez bir yatak odasında tek başına uyuyacaktı. Yataktan çok ne vardı, yatakhaneden ot bir şilte getirileceğini sandı önce. Bu yatak da hasta bir keşişin kemiklerini rahatlatsın diye revire götürülürdü. Ne var ki yatak yalnızca Phillip için değildi. Başrahibin piskopos ya da büyük bir baron ya da kral gibi seçkin konukları geldiğinde bu yatak odasına alınırlar, başrahip de başka bir yer bulurdu kendisine.

Waleran Bigod kıskandığını belli edercesine, "Bu gece rahat rahat uyursun," dedi.

Phillip kuşkulu bir sesle, "Sanırım," dedi.

Her şey çok çabuk olup bitmişti. Waleran hemen oracıkta, mutfakta, bir an önce seçim yapıp aday gösterdiği Phillip'i, başrahipliğe seçmeleri için keşişlere hitaben bir mektup yazdı. Mektubu piskopos adına imzaladıktan sonra mühürledi. En sonra da dördü birlikte toplantı odasına gittiler.

Remigius onların içeri girdiğini görünce, savaşı kaybettiğini anladı. Waleran mektubu okudu. Mektupta Phillip'in adı anılınca, keşişler bunu büyük bir sevinçle karşıladılar.

Ve böylece Phillip başrahip oldu.

Phillip toplantının kalan bölümünü büyük bir şaşkınlık içinde yönettikten sonra yeşil alandan geçerek başrahip konutunu teslim almak üzere o tarafa doğru yürüdü.

Phillip yatağı görünce artık yaşamının geri dönülmeyecek kadar değişmiş olduğunu anladı. Öteki keşişlerden ayrı çok özel bir yeri vardı artık. Nüfuz sahibi ve ayrıcalıklıydı. Sorumlu bir insandı. Kırk beş kişiden oluşan bu küçük cemaatın refah ve mutluluğundan tek başına kendisi sorumlu olacaktı. Aç kalırlarsa bu onun hatası olacak, yoldan çıkarlarsa onu suçlayacaklardı.

Başrahip sıfatıyla ilk görevini yerine getirdi. Resmî ayin için, başlarında kendisi olduğu halde keşişlerle birlikte kiliseye girdi. Bugün Noel'in on ikinci gününe rastlayan Kutsal Ziyaret yortusuydu. Bugünkü ayine bütün köylüler katılacağı gibi yakın yörede yaşayanların büyük bölümü de gelmiş olacaktı. Çok sayıda keşişi olan, görkemli ayinleriyle ünlenmiş bir katedral binden fazla insanı kendine çekmesini bilirdi. Ne kadar kasvetli görünse de yerel halkın çoğunluğu Kinsbridge'de toplanmayı yeğleyecekti. Çünkü ayinler herkese komşularıyla buluşup onlarla iş konuşmaları yapmak için fırsat vereceğinden çok önemli sayılırdı.

Ayinden önce, hazır yalnız kalmışlarken, Phillip'in Waleran'la görüşeceği bir konu daha vardı. "Size aktarmış olduğum şu haber," diye söze başladı, "hani şu Shiring Kontu hakkında..."

Waleran onu başıyla onayladı. "Unutmadım. Sahi, kimin başrahip kimin piskopos olacağından çok daha önemli bir konuydu. Kont Bartholomew çoktan İngiltere'ye döndü bile. Yarın herkes onu Shiring'de bekliyor."

Phillip merakla sordu: "Ne yapmayı düşünüyorsunuz?"

"Sir Percy Hamleigh... Bugünkü ayine katılacaklar arasında onun da bulunacağını sanıyorum."

"Adını çok işittim, ama hiç karşılaşmadık."

"Yakışıklı bir oğluyla iğrenç bir karısı olan şişman bir lord görürsen, işte odur. Karısını gözünden kaçırmış olamazsın, çünkü çirkin ve iğrenç bir yaratıktır."

"Kral Stephen'ın yanında Kont Bartholomew'e karşı tavır almaları hakkında ne düşünüyorsunuz?"

"Konttan nefret ederler."

"Neden?"

"Oğlu William, kontun kızıyla evlendirilecekti, ama kız bu evliliğe karşı çıktığı için bu plan suya düştü."

Phillip onu başıyla onaylarken içi rahatladı. Bu konuda sorumluluğu üzerinden atmış olduğuna sevindi. Kingsbridge Başrahipliği gibi bir sorumluluğu vardı zaten. Manastır dışındaki olaylarla da Waleran'ın kendisi ilgilensindi.

Başrahiplik konutundan ayrıldıktan sonra revakların oraya döndüler. Keşişler orada bekliyordu. Phillip sıranın başındaki yerini alınca alay hareket etti.

Arkasında ilahiler söyleyen keşişlerle kiliseye girişi unutulmaz bir şeydi. Umduğundan daha da hoşuna gitti. Gwyneld'deki Başrahip

Peter onu görebilseydi, yaşlı adam kimbilir onunla ne kadar gururlanırdı.

En önde kendisi, bütün keşişler koro bölümündeki yerlerini aldılar. Böylesi büyük ayinleri ancak piskoposlar yönetirdi. Bugün aynı görevi piskopos yardımcısı Başdiyakos Waleran üstlenecekti. Waleran ayini başlatırken, Phillip de onun tanımladığı aileyi aramak için kalabalığı inceden inceye tetkik etmeye başladı. Avluda, ayakta yüz elli kadar insan toplanmıştı. Varlıklı olanların üzerinde ağır yün pelerinler vardı, hepsi de deri ayakkabılıydı. Köylülerin üzerinde ise kaba kumaştan ceket, ayaklarında keçe botlar ya da tahta sabolar vardı. Phillip, Hamleigh'leri çıkarmakta zorluk çekmedi. Altara yakın, önlerde bir yerdeydiler. Önce kadını gördü. Waleran hiç abartmamıştı. Gerçekten iğrenç bir şeydi. Başına bir kukuleta geçirmiş, ama yüzünün büyük bölümü açıktaydı. Yüzünde insanın midesini bulandıracak türden yaralar gözüküyordu. Kadın durup durup yaralarıyla oynuyordu. Yanında kırk yaşlarında bir adam duruyordu, bu da Percy olmalıydı. Üzerindeki giysiler oldukça varlıklı ve nüfuz sahibi biri olduğunu gösteriyordu, ama baron ya da kont olamazdı. Avlunun kalın sütunlarından birine dayanmakta olan oğlu, sarı saçları ve kibirli bakışlarıyla yakışıklı bir gençti. Bir kont kızıyla yapacağı evlilik sayesinde Hamleigh'ler taşra soyluluğundan kraliyet soyluluğuna sıçrayacaktı. Düğünün bozulması üzerine küplere binmeleri boşuna değildi.

Phillip'in kafası tekrar ayine takıldı. Ona kalırsa Waleran ayini çok hızlı yönetmekteydi. Piskopos ölünce yerine Waleran'ın aday gösterilmiş olmasına onay vermekle doğru bir şey yapıp yapmadığından emin değildi. Kilisenin refaha kavuşması sonuca ulaşmak için bir araçtı: Amaç, ruhların kurtuluşuydu. Waleran konusunda bu kadar sıkılmamaya karar verdi. Her şey olup bitmişti artık. Piskopos belki de daha yirmi yıl yaşayarak Waleran'ın tüm hayallerini suya düşürebilirdi.

Cemaat çok gürültü ediyordu. Rahip ve keşişlerden başka hiç kimse çok bilinen dualarla aminlerin dışında mukabeleleri bilmiyordu. Birçokları seslerini çıkarmadan etraflarına bakınıyorlardı. Birçoğu da ortalıkta dolanarak birbirleriyle selamlaşıyor ya da çene çalıyorlardı. Phillip, bunlar basit insanlar, dedi içinden. Onların dikkatini çekebilmek için bir şeyler yapmalıyız.

Ayin sona ermek üzereyken, Başdiyakos, "Sevgili Kingsbridge Başrahibi'nin öldüğünü çoğunuz biliyordur," dedi. "Şu anda kilisede

yanı başımızda uzanmış olan tabutu bugün yemekten sonra manastır mezarlığında toprağa verilecektir. Piskopos ve keşişler başrahibin ardılı olarak bu sabah hepimizi kiliseye götüren Kardeş Phillip'i seçmiş bulunuyor."

Waleran sözünü bitirdi. Phillip, cemaati kiliseden çıkarmak için ayağa kalktı. Waleran, "Bu arada bir acı haberim daha var," dedi. Phillip şaşkınlık içinde hemen yerine oturdu.

Waleran, "Az önce bir haber aldım," dedi.

Phillip onun herhangi bir haber almış olamayacağını çok iyi biliyordu. Bütün gün birlikteydiler. Şeytan Başdiyakos haberi şu ana kadar neden bekletti acaba?

"Bu hepimizi acılara boğacak bir kayıp haberi!"

Biri ölmüştü, ama kim? Waleran bunu buraya gelmeden önce biliyordu, ama bir sır olarak saklamıştı. Şimdi de haberi yeni almış gibi göstermeye çalışıyordu. Neden acaba?

Phillip'in aklına tek bir olasılık geldi. Phillip, kuşkularında haklı ise, Waleran onun düşünemeyeceği kadar hırslı ve ahlaksız bir insandı. Yoksa onları aldatarak onları kullanmış mıydı? Waleran'ın oyununda Phillip sadece bir piyon muydu yoksa?

Waleran'ın son sözcükleri onun piyon olduğunu doğruluyordu. Waleran derin bir huşu içinde, "Sevgili ve aziz Kingsbridge Piskoposu öldü," dedi.

8

William'ın annesi, "O kahpe kız da oradadır," dedi. "Eminim o da oradadır."

William, hem korkarak hem de büyük bir özlemle, birden karşılarına çıkıveren Kingsbridge Katedrali'ne bakıyordu. Ziyaret Yortusu ayininde Lady Aliena da olacak, her üçü de sıkıntıdan patlayacaklardı, ama gene de onu tekrar göreceğini düşününce kalbi hızlı hızlı atmaya başladı.

Atlarını tırısa kaldırarak Kingsbridge'e doğru yol alıyorlardı. William ile babasının altlarında savaş atı vardı, annesi ise güzel bir yarış atma binmişti. Peşleri sıra üç şövalye ile üç seyis de onları izliyordu. William'ın da hoşuna giden ama insanı etkileyen ürkütücü bir takım oluşturmuşlardı; anne sinirinden kendi kendini yiyordu. Köylüler güçlü ve gösterişli atların önü sıra yayan yapıldak yürüyorlardı.

Anne dişlerini sıkarak, fısıldar gibi, "Eminim şunların hepsi, hatta şu sefil ırgatlar bile biliyordur," dedi. "Hatta aralarında espri bile yapıyorlardır. 'Ne zaman bir gelin gelin değildir? Yanıt: Will Hamleigh'ten damat olunca!' O kahpeyi bir elime geçirirsem diri diri derisini yüzeceğim, sonra da çiviye asıp kuşlara yem edeceğim onu."

William, annesi bu konuyu artık bu kadar uzatmasın istiyordu. William'ın babası yüzünden aileleri rezil olmuştu, bu annenin görüşüydü daha çok. William bunun ikide bir yüzüne vurulmasından hoşlanmıyordu.

Kingsbridge köyüne giden ahşap köprünün üzerinde büyük bir gürültü ile manastıra doğru yaklaşırken yokuş yukarı ana yola doğru atlarını hızlandırdılar. Kilisenin hemen de kuzeyine düşen mezarlığın cılız otları arasında yayılan yirmi otuz kadar at vardı; ama hiçbiri Hamleigh'lerinki kadar güzel değildi. Ahırların oraya kadar çıktıktan sonra atlarını manastırın seyislerine teslim ettiler.

Düzenli bir biçimde, William ve babası, Anne'yi ortalarına alarak hemen arkalarında şövalyeler, onların da gerisinde seyisler olduğu halde çimenlerin arasından yürüdüler. İnsanlar onlara yol vermek için biraz geri çekiliyorlardı; ama birbirlerine dirsek vurarak onları gösterdikleri William'ın gözünden kaçmadı; kesinlikle aralarında iptal edilen düğünü fısıldaşıyorlardı. Her şeyi göze alarak Anne'ye baktı, aynı şeyi onun da düşünmekte olduğu yüzündeki dehşet ifadesinden hemen belli oluyordu.

Kiliseye girdiler.

William kiliselerden nefret ederdi. Güzel havalarda bile içleri soğuk ve loş olurdu. Çoğu zaman yan avluların alçak yerleriyle karanlık köşelere sinmiş hafif bir koku yayılırdı ortalığa. En kötüsü, kiliseler cehennem işkencelerini anımsatırdı ona, zaten öteden beri hep cehennemle korkuturlardı onu.

Gözleriyle cemaati taramaya başladı. Karanlık yüzünden insanların yüzünü güçlükle ayırt edebiliyordu. Bir iki dakika içinde gözleri karanlığa alıştı. Aliena'yı göremiyordu. Avluya doğru ilerlediler. Orada da görünmüyordu. Hem düş kırıklığına uğradı hem de içi rahat etti. Tam o sırada gördü, görmesiyle kalbinin küt küt atması bir oldu.

Avlunun önlerinde bir yerdeydi, William'ın tanımadığı bir şövalye eşlik etmekteydi ona. Çevresinde çok sayıda silahlı adamlarla nedimeleri vardı. Arkası ona dönüktü, yanılmış olamazdı, dalgalı koyu renk saçlarından belliydi, oydu. Tam o sırada Aliena arkasına dönünce düz ve mütehakkim burnu, hafif elmacık kemikli yanağı ortaya çıktı. Siyaha çalan koyu renk gözleri William'ın gözlerine takıldı. William soluğunu tuttu. Kocaman koyu renk gözler, William'ı görünce daha da kocaman oldu. William sanki onu görmemiş gibi aldırmayacaktı, ama yapamadı. Aliena ona bakarak gülsün istedi, kalın dudaklarını hafifçe oynatsa bile yeterdi. Ona doğru bakarak hafifçe başını eğdi, daha doğrusu başını oynatır gibi yaptı. Aliena'nın yüzü ciddileşti, başını çevirerek önüne bakmaya başladı.

William, annesi ve babasıyla avluya doğru ilerlerken, herkesin bir ona bir Aliena'ya, bir Ailena'ya bir ona bakarak bir yandan da birbirlerine dirsekleriyle vurarak fısıldaştıklarını gördü. Hiç kimselerle göz göze gelmemek için yalnızca önüne bakıyordu. Başını yukarıya kaldırmak için büyük bir çaba harcamaktaydı. Bize bunu nasıl yapardı? Biz ki Güney İngiltere'nin en onurlu ailelerinden biriyizdir. Böyle yapmakla bizi küçük düşürdü. Düşündükçe küplere biniyor,

kılıcını çekip her kim olursa olsun birilerine saldırmamak için kendini zor tutuyordu.

Shiring şerifiyle William'ın babası selamlaşıp el sıkıştılar. William' ın içi içini yiyordu. Soylu gençler akın akın Aliena'nın yanına gelerek başlarıyla onu selamlıyorlardı. Aliena da büyük bir içtenlikle onlara gülümsüyordu.

Ayin başladı. William neden her şeyin bu kadar ters gittiğine şaşıyordu. Kont Bartholomew'un servet ve unvanını bırakacağı bir oğlu vardı. Kızı için yapacağı tek şey onu nişanlayıp evlendirmekti. Aliena on altı yaşında ve bakireydi, rahibe olmaya da hiç niyeti yoktu; bundan da on dokuz yaşında soylu ve sağlıklı bir gençle evlenirse çok sevineceği akla gelirdi; ama gene de politik endişelerle babası onu şişman ve gut hastalıklı kırk yaşlarında bir kont ya da tepesi açılmış altmışlık bir baronla pekâlâ evlendirebilirdi.

Pazarlıkta taraflar anlaşınca William ile annesi ve babası bunu hiç kimseden saklamaya gerek görmemişler ve haberi biraz da övünerek civar ilçelere kadar yaymışlardı. Aliena dışında herkes William ile Aliena'nın küçük bir törenden sonra birbirlerine kavuşacaklarını düşünmekteydi.

Birbirlerine pek de yabancı sayılmazlardı. William onu küçüklüğünden beri tanırdı. Hafif kalkık burunlu muzip bir kızdı ve saçları asi olduğu için kısacık kesilirdi. Herkese emir vermekten hoşlanan, dikkafalı, atak ve hırçın bir kızdı. Çocukların oyunlarını her seferinde o ayarlar, ne oynayacaklarına ve kimlerin hangi takımda olacağına o karar verirdi. Çocukların oyunlarında etkili olma biçimine kızıp dururken William, Aliena'ya abayı yaktı.

Annesi öldükten sonra babasıyla sıkça gezilere çıktığı için, William onu daha az görmeye başladı. Ama gene de insanın aklını başından alacak güzel bir kadın olmaya başladığını fark edecek kadar onunla karşılaşabiliyordu. Bir gün William'a onun karısı olacağını söylediklerinde çok sevindi. Aliena'nın ondan hoşlansa da hoşlanmasa da onunla evlenmek zorunda olduğunu düşünüyordu.

Aliena belki de bakireydi, ama kendisi değildi. Hiçbiri soylu aileden olmasalar da Aliena kadar güzel kızlardan birkaçının William'ı etkilediği doğruydu. Kızlar daha çok onun şık giysilerine, gösterişli atlarına ve sırasında şaraba ve süs şeritlerine su gibi para harcamasına bayılıyorlardı. Sonunda, onları çiftlik deposunda yapayalnız yakaladığında kızlar –hem de isteyerek– William'a teslim oluyorlardı. Ama bir gün Aliena ile yalnız kaldıklarında ne yapacağını şaşırdı.

Aliena'nın üzerinde parlak mavi ipekten bol bir giysi vardı, ama onun aklı fikri Aliena'nın giysisinin altındaki vücudundaydı, bu yakınlarda onu her istediğinde çıplak haliyle görebilecekti. Elinde bir kitapla bulmuştu onu; bu rahibe olmayan kadınlarda sıkça görülmeyen bir oyalanma biçimiydi. Mavi ipeklinin altındaki göğüslerini unutabilmek için ne okuduğunu sormuştu.

"*İskender'in Yaşam Öyküsü.* Büyük İskender adlı bir hükümdarın yaşamını, otların, ağaçların konuşabildiği, üzüm asmalarında değerli taşların yetiştiği doğudaki harika ülkeleri nasıl ele geçirdiğini hikâye ediyor."

Bir insanın böyle saçmasapan şeylerle vakit geçirebileceğine bir türlü aklı yatmayan William, hiçbir şey söylememişti. Atlarından, köpeklerinden, avcılıkta, güreş ve mızrak dövüşündeki başarılarından söz etmişti. Aliena bu anlattıklarından umduğu kadar etkilenmemişti. Babasının onlar için inşa ettirdiği evden söz ettikten sonra, ev işlerini yürütmesine yardımcı olur düşüncesiyle yapılacak işlerin bir de özetini yapmıştı ona. William ona iyice yaklaştı, çünkü ona sokulmak, onu kucaklamak, meme uçlarının sandığı kadar diri olup olmadıklarını öğrenmek istiyordu; ama Aliena kollarını birbirine kavuşturarak ve de bacak bacak üstüne atarak biraz yana kaydı ve öyle bir kötü kötü baktı ki, William ister istemez bu niyetinden vazgeçmek zorunda kaldı.

Bununla birlikte, Aliena, onunla birlikteyken, daha sonra ortalığı birbirine katacak böyle bir karar vereceğini hiç belli etmemişti. Sadece yumuşak bir sesle, "Sanırım biz birbirine denk bir çift değiliz," dedi. William oradan ayrılır ayrılmaz Aliena'nın fırtına gibi babasına koşarak onunla asla evlenmek istemiyorum, diyeceğini hiç aklına getirmemişti. Onunla evlenmektense manastıra kapanmayı yeğleyeceğini, zincire vurup onu altarın önüne götürseler bile evlilik yemini etmeyeceğini hiç düşünmemişti. Kahpe, dedi içinden, seni kahpe orospu. Ama Anne'nin Aliena'dan söz ederken kullandığı sözcüklerin hiçbiri çıkmadı ağzından. Diri diri derisini yüzmek istemezdi onun. Tek istediği şey sıcacık vücuda abanarak ağzından öpebilmekti.

Ziyaret Yortusu ayini piskoposun öldüğü haberinin verilmesiyle son buldu. William bu haberin iptal edilen düğün haberini unutturmasını çok isterdi. Keşişler toplu halde kiliseden ayrıldılar. Cemaat çıkışlara doğru ilerlerken aralarında fısıldaşıp duruyorlardı. Çoğunun ölen piskoposla manevi olduğu kadar maddi bağları da vardı. Kimi kiracısıydı kimi kiracısının kiracısıydı, kimi de piskoposun

topraklarında çalışan işçileriydi; böyle olunca da herkes onun yerine kimin geleceğini, yeni piskoposun ne gibi değişiklikler yapacağını merak ederdi. Büyük bir lordun ölümü karşısında emrinde çalışan insanlar her zaman tedirgin olurdu.

William, anne ve babasıyla avludan ayrılırken, Başdiyakos Waleran'ın onlara doğru yürüdüğünü görünce çok şaşırdı. Kargaların doluştuğu bir tarlada koşuşturan siyah iri bir köpeği andırıyordu. Herkes kargalar gibi sinirli sinirli bakıp duruyordu ona, bir iki adım geri çekilerek ona yer veriyorlardı. Başdiyakos, köylülere en ufak bir ilgi göstermiyor, sadece arada birkaç sözcük çıkıyordu ağzından. Hamleigh'lerin yanına gelince, William'ın babasına selam verdi, William'ı atlayıp bütün dikkatini Anne'nin üzerinde toplayarak, "Bu evliliğin iptali olur şey değil," dedi.

William kıpkırmızı oldu. Aptal herif bu acıklı sözlerle çok mu *kibar* olduğunu sanıyordu.

Anne artık bu konuda konuşmaya fazla hevesli değildi. "Ben kin besleyecek insanlardan değilim," diyerek yalan söyledi.

Waleran bu söylenenleri işitmemiş gibi, "Kont Bartholomew hakkında sizleri ilgilendireceğini sandığım bir şey işittim," dedi. Sesi o kadar alçak çıkıyordu ki başkaları işitemezdi. William sözcükleri çok zor işitebiliyordu. "Anlaşılan Kont ölen krala ettiği bağlılık yeminini geri almak niyetinde değil."

Baba, "Bartholomew zaten bildim bileli ikiyüzlünün tekidir," dedi.

Waleran üzgün görünüyordu. Konuşmaktan çok dinlemeyi yeğlerdi. "Bartholomew ile Gloucester'lı Kont Robert, Kilise ile baronların tercihi olan Kral Stephen'ı tanımıyorlar," dedi.

William öteden beri baronlar arasında süregelen bu kavga konusunu Waleran'ın neden bir lorda açtığını anlayamadı. Baba da aynı şeyi düşünmüş olacak ki, "Bu konuda kontların yapabileceği bir şey yok," dedi.

Anne, Baba'nın rastgele söylediği bu sözler karşısında Waleran'ın gösterdiği sabırsızlığa katılarak, "*Dinlesene,*" diye fısıldadı kocasına.

Waleran, "İşittiğime göre, Maud'u kraliçe yapmak için bir isyan planlıyorlar," dedi.

William kulaklarına inanamadı. Başdiyakos, burada, hem de Kingsbridge Katedrali'nin orta yerinde, böyle ulu orta sözler söylemiş olabilir miydi? Söyledikleri doğru da olsa, yalan da olsa adamı asarlardı.

Baba da çok irkildi, ama Anne düşünceli bir tavırla, "Gloucester'lı Robert, Maud'un üvey kardeşi zaten," dedi. William, annesinin böylesi bir rezalet karşısında nasıl bu kadar soğukkanlı davranabildiğine şaştı, ama annesi çok akıllıydı; her konuda her zaman o haklı çıkardı.

"Bartholomew'in yarın İngiltere'ye dönmesi bekleniyor." Waleran bunları söylerken başını hafifçe yukarı kaldırarak birileriyle göz göze geldi. Tekrar Anne'ye dönerek, "Bu olaya herkesten çok sizin ilgi göstereceğinizi sanıyorum," dedi. Sonra yanlarından ayrılarak birilerine doğru yürüdü.

Çimenlikten geçerek ahırlara doğru yürüdüler. Kalabalıktan uzaklaşıp kendilerini kilise girişince bulunca, Baba, kimsenin onları işitemeyeceği için büyük bir heyecanla, "Bu büyük bir şans oldu bizim için," dedi, "ailemizin onurunu kıran bir insan, krala ihanet ederek kendini ele verdi."

William, bunun nesi büyük bir şans, dedi içinden, hiçbir şey anlamadı, ama Anne çok iyi anladı ve başıyla söylenenleri onayladı.

Baba, "Onu bir kılıcın keskin ucuyla tutuklar ve en yakın ağaca asabiliriz," dedi.

William daha önce böyle bir şeyi düşünmemişti, ama şimdi çok parlak bir fikir gibi geldi ona. Bartholomew bir hain olduğuna göre derhal öldürülmeliydi. William, "İntikamımız da alınmış olur," diye ağzından kaçırdı. "Bu nedenle kral bizi cezalandırmaz, tersine bizi ödüllendirir." Böylece bundan böyle başları dik olarak...

Anne birden en acımasız sesiyle, "Sizi aptallar," dedi. "İkiniz de kör ve beyinsiz yaratıklarsınız. Demek Bartholomew'i en yakın ağaca asacaksınız ha! O zaman ne olacak, size söyleyeyim mi?"

Her ikisi de ağızlarını açmadı. Anne bu durumlara gelince en iyisi hiç yanıt vermemekti.

Anne, "Bu durumda Gloucester'lı Robert böyle bir gizli planları olmadığını söyleyecek ve Kral Stephen'la kucaklaşarak sadakat yemini edecek. Ve böylece bu iş de kapanmış olacak. Bir farkla ki her ikiniz de suçlu bulunacak ve asılacaksınız."

"Haklısın," dedi Baba. "Biz de onu mezbahaya götürülen domuzlara yaptıkları gibi kolunu bacağını bağlayarak Winchester'a götürür, canlı olarak krala teslim eder, durumu açıklayarak ödülümüzü isteriz."

Anne onları küçümseyen bir sesle, "Neden biraz olsun düşünmüyorsunuz?" dedi. Sinirleri iyice gerilmişti."Haini canlı olarak krala

teslim etmeyi Başdiyakos Waleran da istemeyecek mi? O da bir ödül talebinde bulunmayacak mı? Kingsbridge Piskoposu olmaya can attığını bilmiyor musunuz? Onu tutuklama fırsatını neden size kaptırmış olsun?"

Onların da bir şey söylemesini bekliyormuş gibi konuşmasını kesti, ama William da baba da onun böyle bir şey istemediğini bilirlerdi. William rahiplerin kan dökmekten yana olmadıklarını bilirdi, Waleran'ın bu yüzden Bartholomew'in tutuklanma olayına karışmak istemeyebileceğini düşündü. Ama göründüğü kadarıyla Waleran'da vicdan ne gezerdi!

"Ben size nedenini söyleyeyim," diye devam etti Anne. "Çünkü Bartholomew'in hain olduğundan pek emin değil de ondan. Aldığı haber pek güvenilir değil, nereden öğrenmiş bilmiyorum, belki sarhoşun biri konuşurken kulağına çalınmıştır, belki pek güvenilmez bir casusun dedikleri... Her ne hal ise, bu işe burnunu sokmak istemiyor. Bu yüzden, Kont Bartholomew'i açıkça hainlikle suçlamayacaktır. İhanet kanıtlanırsa, ortaya çıkarak kendi payına düşeni alacaktır; ama Bartholomew'in suçsuz olduğu ortaya çıkarsa, bize bugün söylediklerini rahat rahat inkâr edebilir."

Baba, "Biz bu işi unutalım mı demek istiyorsun?" dedi.

"Elbette, hayır." Anne'nin gözleri pırıl pırıl oluyordu. "Bizi bu hallere düşürenleri mahvetmek için bir fırsat bu." Seyis, atını yanına kadar getirdi. Dizginleri eline alınca adamı eliyle savdı, ama ata binmekte acele etmedi. Atın yanında durdu, hayvana eliyle hafif hafif dokunarak, alçak sesle, "Suçlamamızdan sonra her şeyi inkâra kalkışmaması için bu gizli planları için bize kanıt gerek. Ne aradığımızı belli etmeden ve de hiç kimsenin haberi olmadan bu kanıtı elde etmeliyiz. Ancak o zaman Bartholomew'i tutuklayıp krala teslim edebiliriz. Kanıtlar karşısında Bartholomew suçunu itiraf edecek, ardından da beni bağışlayın diye başlayacak yalvarmaya. İşte o zaman da biz ödülümüzü isteriz."

"Waleran'ın bize yardımcı olduğunu da inkâr ederiz," dedi Baba.

Anne, başını sağa sola sallayarak, "Varsın bu onurdan o da payını, ödülünü alsın. Öyle olunca kendini bize borçlu hissedecektir. Daha iyi."

Baba telaşlandı. "Peki bu işe nasıl başlayacağız? Nereden bulacağız kanıtını?"

"Bartholomew'in kalesine girerek ortalığı kolaçan etmenin bir

yolunu bulmalıyız." Anne kaşlarını çatarak, "Bu kolay olmayacak," diye ekledi. "Onlarla barışmak niyetinde olduğumuza kimse inanmayacaktır. Onlardan nefret ettiğimizi herkes biliyor."

William'ın aklına parlak bir fikir geldi. "Ben oraya gidebilirim."

Ötekilerin her ikisi de biraz irkildiler. Anne, "Bence sen babana oranla daha az kuşku uyandırırsın. Neyi bahane edip gideceksin oraya?"

William onu da düşünmüştü. "Aliena'yı görmeye gidebilirdim," dedi. Bunu söylerken kalbi küt küt etmeye başladı. "Kararını bir kez daha düşünmesini rica edebilirdim. Ne de olsa, gerçekte beni pek tanımıyor. Son buluştuğumuzda beni yanlış değerlendirdi. Ona iyi bir eş olabilirdim. Biraz daha kur yaparsam hoşuna gider belki."

"Bu kadar kusursuz ve inandırıcı bir bahane olamaz," dedi anne. Gözlerini William'dan ayırmadan, "Aman Tanrım," dedi, "demek ki bazen oğlanlar da zekâlarını annelerinden alabiliyormuş."

Ziyaret Yortusu'ndan sonra aynı gün Kontkalesi'ne doğru yola çıkan William, aylardır ilk kez kendini bu denli iyimser hissedebiliyordu. Soğuk ve berrak bir sabahtı. Kuzeyden esen rüzgâr kulaklarını dondururken, buz tutmuş otlar savaş atının toynakları altında çatırdıyordu. Üzerinde güzel Felemenk kumaşından, tavşan kürküyle daha bir biçim verilmiş gri bir pelerin vardı; altına da kırmızı bir tunik giymişti.

William'a seyis Walter eşlik etmekteydi. William'a daha on iki yaşındayken silah kullanmayı öğreten oydu, ata binmeyi, avlanmayı, eskrim ve güreşi de o öğretti. Walter şimdi onun hem seyisi hem de arkadaşı ve korumasıydı. O da William gibi uzun boyluydu, ama daha enine boyunaydı. William'dan on yaş kadar büyüktü. İçip içip kızların peşinden koşacak kadar genç, ama gerektiğinde William'ın başını beladan kurtaramayacak kadar da yaşlıydı. William'ın en yakın arkadaşı oydu.

William, Aliena'yı yeniden göreceğini düşününce çok heyecanlandı. Ama onu gene reddedeceğini, onu aşağılayacağını da biliyordu. Ona Kingsbridge Katedrali'nde şöyle bir görünmesi bile William'ın içindeki arzuları bir kez daha kabartmıştı. Onunla konuşacağı, yanına yaklaşıp saçlarının konuştukça dalgalandığını göreceği, giysilerinin altında kımıldayan vücudunu seyredeceği anı iple çekiyordu.

Aynı zamanda eline geçen bu intikam fırsatı, William'ın nefre-

tini biliyordu. Onun da ailesinin de katlandığı bunca aşağılamalara son verebileceğini düşününce heyecanı daha da arttı.

Neyi araştıracağını iyice tasarlamış olmak istiyordu. Waleran'ın anlattığı hikâyenin doğru olup olmadığını ortaya çıkaracağından çok emindi, çünkü kalede bir savaş hazırlığı varsa bu hemen belli olurdu... Toplu halde bir yerde tutulan atlar, temizlik yapılan silahlar... Yığınak yapılmış yiyecekler. Olası bir gizli planın varlığından emin olmakla onun kanıtlarını bulmak aynı şey değildi. William neyin kanıt sayılabileceğini bir türlü aklına getiremiyordu.

Kaleye yaklaştıkça sinirleri gerilmeye başladı. Acaba kaleye girmesine engel olabilirler miydi? Bu yüzden bir an korkuya kapıldı. Böyle bir olasılığın bulunmadığını düşününce rahatladı. Kale halka açık bir yerdi. Çünkü kont yerel halkın kaleye girmesine engel olursa, bu gizli planın uygulanacağı anlamına gelirdi.

Kont Bartholomew, Shiring kasabasının birkaç mil uzağında otururdu. Shiring Kalesi şerif tarafından işgal edilmekteydi. Bu yüzden kasaba dışında kontun kendi kalesi vardı. Kalenin duvarları dışında gelişmekte olan küçük köy Kontkalesi diye anılırdı. William oraya daha önce de gitmişti, ama bu kez oraya bir saldırgan gözüyle bakıyordu.

Kalenin etrafında, sekiz rakamı biçiminde, aşağı düzlüğe oranla yukarı düzlükte daha da küçülen geniş ve derin bir çukur bulunurdu. Çukur hazırlanırken kazılıp atılan topraklar geniş bir set oluştursun diye düzlüklerin iç tarafına yığılmıştı.

Sekiz'in hemen ayağında, toprak duvarda alt düzlüğe geçişi sağlayan bir aralıkla çukurun üzerinde bir de köprü vardı. Kalenin tek giriş yeri burasıydı.

William ile Walter, tırısa kalkmış atlarıyla kalenin çevresinde uzanan tarlaların arasından geçerken kaleye gidip gelen bir sürü insanla karşılaştılar. Silahlı iki adam atlarını hızla sürerek köprüden geçtikten sonra ayrı ayrı yönlere doğrularak yollarına devam ettiler. Walter'la köprüyü geçerlerken yanlarından dört atlı daha önleri sıra kaleye girdi.

Köprünün en ucu, aynı zamanda kale girişini de üstlenen görkemli bir taş binanın, bekçi kulübesinin içlerine kadar uzanıyordu. Toprak duvarın üzerinde çepeçevre ve belli aralıklarla uzanan taş kuleler görülüyordu. Böylece her tarafı savunmak amacıyla okçular yerleştirilebilirdi. Cepheden saldırarak kaleyi ele geçirmek çok uzun, çok kanlı bir savaşı göze almak demekti. Başarıya ulaşmak

için Hamleigh'lerin o kadar çok adamı bir araya toplayamayacağını düşününce, William'ın keyfi kaçtı.

Bugün alım satım günü olduğu için kale açıktı. William bekçi kulübesindeki nöbetçiye adını verince giriş için herhangi bir sorun çıkmadı. Dışarıya karşı toprak duvarlarla korunan aşağı düzlükte ahırlar, mutfaklar, dükkânlar ve çok özel bir kuleyle bir de şapel sıralanmıştı.

Ortalıkta heyecanlı bir hava vardı. Seyisler, silahşörler, hizmetkârlar ve hizmetçi kızlar neşe içinde yürüyor, birbirleriyle selamlaşarak şakalaşıyorlardı. Kuşkucu olmayan bir insan bu kadar heyecanlı, bu gitmelerin gelmelerin patronlarının dönüşü karşısında normal bir tepkiden başka bir şey olmadığını düşünebilir, ama William için kazın ayağı öyle değildi.

Walter'ı atlarla ahırda bırakarak, tam bekçi kulübesinin karşısında çukur ile yukarı düzlük arasında bir köprünün bulunduğu avluyu bir baştan bir başa yürüdü. Köprüyü geçtiği sırada bir başka nöbetçi kulübesinde bir başka muhafız tarafından daha durduruldu. Adam, bu kez ne iş yaptığını sordu; o da "Lady Aliena'yı görmeye geldim," dedi.

Muhafız onu tanımadı, tepeden tırnağa inceledikten sonra şık peleriniyle kırmızı tuniğine gözü takıldı, üzerinde bıraktığı olumlu izlenimden hayırlı bir talip olabileceğini düşünerek, yılışık bir sesle, "Genç Lady'yi büyük salonda bulabilirsiniz," dedi.

Yukarı düzlüğün tam orta yerinde kare biçiminde, üç katlı, kalın duvarları olan taş bir bina vardı. Her yerde olduğu gibi zemin kat mahzendi. Gerekince çekilip binanın içine de alınabilen ağaçtan bir dış merdivenle çıkılan büyük salon mahzenin üzerindeydi. En üst katta kontun yatak odası bulunmalıydı, Hamleigh'leri yakalamaya geldiklerinde onları orada bulacaklardı. William'a göre, bu kale ancak gizlice sürdürülen bir hile ile ele geçirilebilirdi. Kafasında birtakım oyunlar tasarlamaya başladı.

William merdivenlere tırmandı ve büyük salona girdi. Salonun içi insan kaynıyordu, ama kont aralarında değildi. Sol köşede yatak odasına çıkan bir merdiven göze çarpıyordu, on beş yirmi kadar şövalye ile silahlı adamlar merdivenin alt başında oturmuşlar, aralarında alçak sesle konuşuyorlardı. Bu sıkça görünen bir şey değildi. Şövalyelerle silahlı adamlar başka başka toplumsal katmanlardan insanlardı. Silahlı adamlar gün kazanıp gün yedikleri halde, şövalyeler elde ettikleri kiralarla geçinen toprak sahibiydiler. Bu iki grup

insan ancak havada bir savaş rüzgârı esince birbirleriyle arkadaşlık kurarlardı.

William birkaçını tanıyordu: Bunlardan biri modası geçmiş sakalı ve uzun favorileri olan eski kulağı kesiklerden Kedi-surat Gilbert idi. Bir de Ralph vardı aralarında. Giyimine bir damattan daha çok para harcardı. Üzerinde kırmızı çizgili mavi bir pelerin vardı.

Arkasını dönüp salonun öbür tarafına bakınca, birden Aliena'yı gördü.

Bugün bambaşka görünüyordu. Dün katedrale geldiği için en güzel giysilerini giymişti, ayağında sivri burunlu botlar vardı. Bugün üzerinde tıpkı köylü kadınlar gibi kısa bir tunik vardı o kadar. Ayakları da çıplaktı. Bir kanepede oturmuş, büyük bir dikkatle üzerinde renk renk pullar bulunan bir oyun tahtasına bakıyordu. Bir ara tuniğini yukarı doğru çekerek bacak bacak üstüne atınca dizleri ortaya çıktı. Dün olağanüstü bir görünümü vardı; bugün savunmasız bir çocuktan farksızdı. William onu her zamankinden daha tahrik edici buldu. Birden onu bunca sıkıntılara sokanın bir çocuk olduğunu düşününce çok utandı. Ne yapıp edip bir an önce ona sahip olmayı çok isterdi. İçinde dayanılmaz bir şehvet hissi vardı.

Aliena kendinden üç yaş kadar küçük bir oğlanla oynuyordu. Oğlanın huzursuz, sabırsız bir hali vardı. Belli ki bu oyundan hoşlanmıyordu. İki oyuncu kardeş denecek kadar birbirine benziyordu. Sahiden de oğlan, Aliena'nın çocukluğundaki kalkık burunlu, kısa saçlı haline ne kadar benziyordu! Oğlan küçük kardeşi Richard olmalıydı, Richard kontluğun vârisiydi.

William biraz daha yaklaştı. Richard başını kaldırarak William'a baktı, sonra gene önündeki oyun tahtasına çevirdi başını. Aliena kendini iyice oyuna kaptırmıştı. Önlerindeki boyalı tahta, üzeri renkli karelere ayrılmış satranç tahtasını andırıyordu. Siyah beyaz pulları fildişinden gibiydi. Bu takım bir tür dokuz-taş ya da tavla gibi bir şeydi, büyük bir olasılıkla babalarının onlara Normandiya'dan getirdiği bir armağandı. William gözünü Aliena'dan ayıramıyordu. Aliena biraz öne doğru eğilince, tuniğinin boyun kısmı aralandı ve göğüslerinin bir yarısı ortaya çıktı. Aliena'nın göğüsleri William'ın hayal ettiği gibi kocamandı. William'ın ağzının içi kurur gibi oldu.

Richard pullardan birini oynayınca, Aliena, "Hayır, onu oynayamazsın," dedi.

Oğlan bozuldu. "Neden oynayamayayım?"

"Oyunun kuralı öyle de ondan, aptal."

Richard, "Kurallar umrumda değil," diye tersledi.

Aliena birden parladı. "Kurallara karşı çıkamazsın!"

"Neden çıkmayayım?"

"Karşı çıkamazsın da ondan."

Richard, "Peki, ben de oynamıyorum işte," diyerek oyun tahtasını iterek yere düşürdü, pullar sağa sola saçıldı.

Aliena yerinden fırlayarak oğlanın suratına bir şamar attı.

Richard bağırmaya başladı, hem gururu incinmişti hem de canı yanmıştı. "Seni..." Biraz duraladı. "Seni kaltak orospu!" diye bağırdı. Sonra arkasına döndü ve kaçmaya kalmadı, daha birkaç adım atmadan William'a çarptı.

William onu kavradığı gibi havaya kaldırdı. "Ablana kötü sözcüklerle hitap ettiğini sakın rahipler duymasın," dedi.

Richard ciyak ciyak bağırarak, "Canımı acıtıyorsun, bırak beni," dedi.

William bir türlü bırakmıyordu oğlanı. Richard direnmekten vazgeçip de ağlamaya başlayınca, onu yere bıraktı. Richard ağlaya ağlaya kaçtı gitti.

Aliena oyunu unutmuş, kaşlarını çatarak şaşkın şaşkın William'a bakıyordu. "Sen ne arıyorsun burada?" diye sordu. Sakin ve çok alçak bir sesle konuşuyordu, sesi yaşlı bir insanın sesinden farksızdı.

William, Richard'ın hakkından gelmiş olmanın verdiği gururla kanepeye oturdu. "Seni görmeye geldim," dedi.

Aliena, yüzünde endişeli bir ifadeyle sordu. "Neden?"

William merdiveni daha iyi görebilmek için yüzünü o yana doğru çevirerek oturdu. Kılığından daha çok yüksek düzeyde bir hizmetkârı andıran, başında yuvarlak kepi, üzerinde pahalı kumaştan kısa tuniğiyle bir adam merdivenden indi. Adam eliyle işaret edince bir şövalye ile silahlı adamlardan biri birlikte merdivenleri çıktılar. William tekrar Aliena'ya dönerek, "Seninle konuşmak istiyorum," dedi.

"Ne hakkında konuşmak istiyorsun?"

"İkimiz hakkında."

"Yani evlenmek konusunu görüşmeye mi geldin?" dedi Aliena. William, Aliena'nın ses tonundan bir şeylerden kuşkulandığını sezer gibi oldu.

William sesine sert bir ton vererek, "Sen beni hiç tanımıyorsun," dedi. Konuşurken kendini kontrol edemiyordu, o da bunun farkındaydı. Asıl işine geçmeden önce çok az konuşmayı tasarlamıştı, fakat Aliena öylesine dürüstçe ve pattadak konuşmuştu ki, diyeceğini

hemen demek zorunda kaldı. "Beni yanlış değerlendirdin, son buluşmamızda hoşuna gitmeyen ne yaptım bilmiyorum. Nedeni ne olursa olsun, bence çok acele karar veriyorsun," dedi.

Aliena ne yanıt vereceğini düşünürken gözlerini ondan ayırdı. O arkası dönükken, William şövalye ile silahlı adamın merdivenleri indikten sonra kapıdan dışarı çıktıklarını gördü, her ikisinin de hallerinden çok kararlı oldukları görünüyordu. Bir dakika sonra, merdivenin üst başında rahip sınıfından bir adam belirdi, büyük olasılıkla kontun sekreteriydi bu. Adam eliyle işaret edince iki şövalye daha ayağa kalkarak merdivenlere doğru yürüdü. Belli ki salonda bekleyen adamlar birer ikişer kontu odasında görmeye gidiyorlardı. Acaba neden?

Aliena, "Aradan bu kadar zaman geçtikten sonra mı?" diyordu. Bir yandan da duygularını belli etmemeye çalışıyordu. "O kadar üzüntü, o kadar kızgınlık ve rezaletten sonra, hem de her şey artık iyice yatışmışken, şimdi de gelmiş bana hata yaptığımı söylüyorsun, öyle mi?"

William, Aliena sorunu böyle aldığına göre demek bu iş olmayacak, dedi içinden. "Hiç de yatışmış sayılmaz, çünkü herkes hâlâ bunu konuşuyor, annem hâlâ çok kızgın, babamsa insan içine çıkamayacak hale geldi." Sonra, "Hayır," dedi hırçın bir sesle, "Bizim için her şey bitmiş değil."

"Senin tek derdin aile onurunu kurtarmak, öyle mi?"

Aliena'nın ses tonu tehlikeli bir hal almıştı, ama William hiç önemsemedi. Kontun bu şövalye ve silahlı adamlarla neler çevirdiğini çok iyi anlamıştı. Onlarla haberler yolluyordu. Afallamış bir halde, "Aile onuru mu dedin? Evet, öyle," dedi.

"Aile onurunu da, aileler arasındaki bağlılıkları da, her şeyi düşünmem gerektiğini ben de biliyorum. Ama evlenmek için bunlar yeterli değil. Galiba sana annemden söz etmenin sırası geldi. Babamdan nefret ederdi. Babam hiç de fena bir insan değildir, aslında büyük adamdır, onu çok severim, müthiş gururlu ve titiz bir insandır, annemi hiç anlamadı. Annem gülmeyi, hikâyeler anlatmayı, müzik dinlemeyi seven, iyi kalpli ve neşeli bir kadındı. Ne var ki babam onu çok mutsuz etti." Aliena'nın gözleri dolu dolu oldu, ya da William'a öyle geldi. Aslında onun aklı hep yollanan şu haberlerdeydi. "Annem işte bu yüzden öldü, çünkü babam onun mutlu olmasını sağlayamadı. Bunu biliyorum, babam da biliyor. İşte bu yüzden, beni hoşlanmadığım biriyle evlendirmeyeceğine dair söz verdi. Şimdi anladın mı?"

William, bütün bu haberler birer emir olmalı, diye düşünüyordu. Bunlar, Kont Bartholomew'in dostlarına ve yandaşlarına yolladığı savaşa hazır olmalarını bildiren emirleriydi. İşte *kanıt* da bu habercilerdi.

Aliena'nın öfkeden gözleri parladı. "Sen deminden beri beni dinlemiyorsun bile," dedi. "Başkalarının duygularını düşünemeyecek kadar bencil bir insansın. Geçen geldiğinde ne yaptın? Sadece konuştun, konuştun, hep kendinden söz ettin, bana tek bir soru bile sormadın."

Sesini iyice yükseltmişti, neredeyse bağırıyordu. Aliena susunca, William odanın öbür ucundaki adamların konuşmayı bırakıp Aliena'yı dinlediklerini ark etti. Buna çok canı sıkıldı ve "Daha alçak sesle konuş," dedi.

Aliena hiç aldırmadan devam etti. "Senden neden hoşlanmadığımı öğrenmek istiyor musun? Senden hoşlanmıyorum çünkü senin en ufak bir incelikli yanın yok. Senden hoşlanmıyorum çünkü sen kitap bile okumuyorsun. Senden hoşlanmıyorum çünkü sen sadece *köpekler*'ine, *atlar*'ına ve *kendi*'ne ilgi gösteriyorsun."

Kedi-surat Gilbert ile ötekiler kahkahalar atarak gülüyorlardı. William yüzünün kızardığını hissetti. Onlar alt tarafı şövalyeydi, kim oluyorlardı da onunla, Lord Percy Hamleigh'in oğluyla alay ediyorlardı. Aliena'yı susturmaya çalışarak, "Pekâlâ," dedi telaşlı bir sesle. Ayağa kalktı.

İşte bu çok fenaydı, "Senden hoşlanmıyorum çünkü sen çok bencilsin, aptal ve duygusuz bir insansın," diye bağırdı Aliena. Öteki şövalyeler de kahkahalarla gülmeye başladılar. "Senden hiç hazzetmiyorum, senden nefret ediyorum, senden tiksiniyorum. Seninle evlenmek istemiyorsam, işte *bu* yüzden."

Şövalyeler büyük bir coşku içinde alkışlamaya başladı. William korkusundan sindi, bir şey diyemedi. Küçük bir çocuk gibi zayıf ve çaresizdi, o gülüşmeler yüzünden kendini küçülmüş hissetti. Küçükken de her zaman çok korkardı. Duygularını açığa vurmadan, yüzündeki ifadeyi hiç değiştirmeden Aliena'nın yanından ayrıldı. Kahkahalar daha da arttığı sırada koşmaya hiç kalkışmadan bir boydan bir boya salonu katetti. Sonunda kapıya kadar gelebildi, kapıyı hızla açtı ve sendeleyerek dışarı çıktı. Kapıyı arkasından çarparak kapattı ve koşarak merdivenleri indi. Utancından yerin dibine geçmişti. Çamurlu avluyu geçerek kapıya doğru yürürken, alaycı kahkahalar hâlâ kulaklarında çın çın ediyordu.

Kontkalesi'ni Shiring'e bağlayan yol bir mil kadar sonra ana yol ile kesişirdi. Bir yolcu sapakta Gloucester ya da Gal sınırına doğru gitmek istiyorsa kuzeye sapardı, Winchester ya da kıyıya doğru gitmek istiyorsa da güneye sapardı. William ile Walter güneye doğruldular.

Az önce yaşadığı sıkıntı, öfkeye dönüştü. Sinirinden dili tutulmuş gibiydi. Bütün o şövalyeleri öldürüp Aliena'yı da parça parça etmeyi tasarlıyordu içinden. Kılıcını kahkahalar atan herkesin ağzının içine içine daldırdıktan sonra da ta boğazlarına kadar gömmeyi çok isterdi. Hiç değilse birinden biriyle hesaplaşmanın bir yolunu bulsaydı. Bunun bir yolunu bulursa ona gerekli olan kanıtı da buldu demekti. Böyle bir olasılık öfkesini bastırır gibi oldu.

Önce onlardan birini ele geçirmeliydi. Yol ormanın içine sapar sapmaz William atından indi ve atı yedeğe alarak yürümeye başladı. Walter, onun suyuna giderek, peşinden William'ı izledi. William daracık bir düzlüğe gelince durdu. Walter'a dönerek, "Hangimiz bıçak atmada daha ustayız, sen mi ben mi?" diye sordu.

Walter, ihtiyatı elden bırakmadan, "Yakın mesafede ben daha ustayım," dedi. "Ama siz uzaktan daha iyi tutturursunuz lordum." William'ın kızgın olduğu sırada herkes ona lordum diye hitap ederdi.

"Sanırım hızla koşmakta olan bir atı düşürüp yere yıkabilirsin, öyle değil mi?"

"Sağlam, iyi bir sırık olursa elimde, elbette."

"Git, küçük bir ağaç bul öyleyse, kökünden söküp dallarını da budadın mı oldu sana sağlam, iyi bir sırık işte."

Walter uzaklaştıktan sonra William atları yedeğe alarak ağaçların arasına daldı ve onları yoldan fazla uzak olmayan bir noktada bir yerlere bağladı. Eyerlerini çıkardı, iplerini, bantlarını takılı oldukları yerden aldı. Bunlarla bir adamın eli ayağı kolayca bağlanabilirdi. Yolun olduğu yere dönerken, kuruyup düşmüş sağlam bir meşe dalı buldu, bundan da güzel bir sopa olurdu.

Walter elinde sırık, bekliyordu.

William, Gilbert'in verdiği yanıtların doğru olup olmadığını merak ediyordu. Bunu anlamanın olanağı yoktu. Büyük bir olasılıkla bu kadar acıya dayanamayıp William'ın ona söyletmek istediği ne varsa her şeyi söylerdi. Bunun için istenilen şeyin ne olduğu konusunda ona en ufak bir ipucu vermemeliydi. İşkence ederek insanlardan bilgi sağlamanın kolay olduğunu da kim söylemiş?

William onunla konuşuyormuş gibi yaparak, sakin bir sesle, "Sen nereye gidiyordun?" diye sordu.

Gilbert acı içinde, boş yere bağırdı. "Nereye gittiğim önemli mi?"

"Nereye gidiyordun?"

"Evime!"

Adam yavaş yavaş direncini yitiriyordu. William onun nerede oturduğunu biliyordu, köyü buranın kuzeyine bir yerlere düşerdi. Oysa o ters yöne doğru gidiyordu.

William bir kez daha, "Nereye gidiyordun?" dedi.

"Benden ne istiyorsunuz?"

"Yalan söylediğini biliyorum," dedi William, "bana doğruyu söyle!" William, Walter'ın onu onaylar gibi alçak sesle homurdandığını işitince, ben bu işi kıvıracağım galiba, dedi içinden ve dördüncü kez, "Nereye gidiyordun?" diye sordu.

Gilbert artık vücudunu oynatamayacak kadar bitkin bir hale gelmişti. Acı içinde inliyordu. Ateşin üzerinde ayaklarını alevlerden koruyabilmek için bacaklarını bir kez daha büktü. Ama bu kez de alevler dizlerini yakmaya başladı. William bir koku duydu, insanın yabancılık duymadığı ama hafiften mide bulandırıcı bir kokuydu bu. Az sonra bunun yanık et kokusu olduğunu fark etti, çünkü daha çok yemek kokusunu andırıyordu. Gilbert'in ayak ve bacak derilerinin rengi yavaş yavaş kahverengiye dönüşüyordu. Dizlerinin altındaki kıllar gittikçe kavrulmaktaydı. Kaslarından çıkan yağlar alevlerin içine damlayarak cızırdıyordu. William büyülenmiş gibi onu seyrediyordu. Gilbert'in her bağırışında William sonsuz bir heyecana kapılmaktaydı. O, bir insana acı çektirecek güce sahipti, bundan büyük bir keyif duyuyordu. Tıpkı bir kızı yapayalnızken yakaladığı sırada duyduğu keyif gibi bir şeydi bu. Kızın bağırtılarını kimsenin duymayacağı bir yerde, onu yere yıkıp eteklerini göbeğine kadar sıyırınca hiçbir şeyin o kıza sahip olmasını engellemeyeceğini bilirdi.

İster istemez bir kez daha sordu: "Nereye gidiyordun?"

Gilbert, acısını bastırmaya çalışarak, "Sherborne'a," dedi.

"Neden?"

"İndirin beni, kutsal İsa aşkına, her şeyi söyleyeceğim."

William zafere iyice yaklaştığını hissetti. Bu büyük bir mutluluktu onun için. Ama biraz daha yol alması gerekiyordu. Walter'a hitap ederek, "Sen şunun ayaklarını ateşin üzerinden uzaklaştır," dedi.

Walter, Gilbert'in tuniğini kavrayarak ayaklarını alevlerden koruyacak biçimde çekiştirdi.

"Şimdi devam et," dedi William.

"Kont Bartholomew'in Sherborne'un oralarda elli kadar şövalyesi var." Gilbert konuşurken acıdan boğulacak gibi oluyordu. "Onları toplayıp Kont-köyüne getirmeye gidiyordum."

William güldü. Bütün tahminlerinin doğru çıktığını görünce son derece sevindi. "Peki, kont bu şövalyelerle ne yapmayı tasarlıyordu?"

"Onu söylemedi."

William, Walter'a dönerek, "Bırak biraz daha yansın," dedi.

Gilbert, "Hayır!" diye bağırdı. "Her şeyi anlatacağım."

Walter duraksadı.

William, "Ama biraz çabuk ol," diye uyardı.

Gilbert sonunda, "Şövalyeler İmparatoriçe Maud'un yanında Stephen'a karşı savaşmaya gidecekler," dedi.

İşte oldu. İşte istediği kanıt buydu. William başarısının tadını çıkarmak için sordu. "Bu soruyu babamın önünde sorunca gene aynı yanıtı verecek misin?"

"Evet, evet."

"Peki, babam aynı soruyu kralın önünde sorduğunda da doğruyu söyleyecek misin?"

"Evet."

"Haç üzerine yemin et."

"Haç üzerine yemin ederim ki doğruyu söyleyeceğim."

William sevinç içinde, "Oldu bu," dedi ve ateşi söndürmeye koyuldu.

Gilbert'i atının eyerine bağladıktan sonra atı da yedeklerine alıp kendi atlarına binerek yola çıktılar. Şövalye zar zor dik oturabiliyordu. William onun ölmesini istemezdi, çünkü ölüsünün hiçbir hayrı olmazdı ona, bu yüzden ona hiç kaba muamele etmeye kalkmadı. Hatta bir akarsuyu geçerken şövalyenin yanık ayaklarına soğuk su serpti biraz. Gilbert ağrıdan biraz bağırdı, ama galiba bu ona iyi gelmişti.

William, biraz da tuhaf bir düş kırıklığı içinde, kazandığı zaferin olağandışı duygularını yaşıyordu. O güne kadar hiç adam öldürmemişti, ama Gilbert'i öldürebilmiş olmayı çok isterdi. Bir insanı öldürmeden sadece ona işkence etmek, çırılçıplak soyduğu kızın ırzına geçmemek gibi bir şeydi. Bunu düşündükçe içinde bir kadına sahip olmak gereksinimi daha da artıyordu.

Belki eve dönünce... Ama buna vakit olmayacaktı. Annesiyle babasına neler olduğunu anlatmak zorunda kalacaktı, onlar da Gilbert'in bir rahiple tanıkların önünde itirafını yinelemesini isteyeceklerdi ve sonra da Kont Bartholomew'i ele geçirmenin yolunu tasarlayacaklardı. Bu da, Bartholomew'e adamlarını toplama fırsatını vermeden, yani hemen yarın olmalıydı. William hâlâ, kaleyi uzun sürecek bir kuşatmaya gerek kalmadan, içeriden ve de hileyle ele geçirmenin bir yolunu düşünüp duruyordu.

Büyük bir umutsuzluk içinde, ona çekici gelebilecek güzel bir kadına rastlaması için daha ne kadar zaman bekleyeceğini düşünürken az ileride, yolda yürümekte olan bir kadın gördü.

Beş kişiydiler, William'ın olduğu yöne doğru geliyorlardı. Biri koyu renk saçları olan yirmi beş yaşlarında bir kadındı, oldukça gençti ama pek de kıza benzemiyordu. Kadın biraz daha yaklaşınca William daha da ilgilendi; çok güzeldi, iyice çukurda bal rengi gözleri ve kaşlarının üzerine kadar dökülen koyu kahverengi saçları vardı. Düzgün ve kıvrak vücudu çok biçimliydi. Pürüzsüz cildi güneşten iyice yanmıştı.

William, "Sen dur orada biraz," dedi Walter'a. "Ben onlarla konuşurken sen şövalyeye dikkat edersin."

Yolcular durdu ve büyük bir dikkatle William'a bakmaya başladı. Görünüşe göre bunlar bir aileydi. Büyük bir olasılıkla koca olan şu uzun boylu adamdı. Daha sakalı iyice çıkmamış yeniyetme bir oğlan, iki de ufaklık. Adamın yüzü pek yabancı gelmemişti William'a. "Ben seni bir yerden tanıyorum galiba," dedi.

"Ben sizi tanıyorum," dedi adam. "Atınızı da tanıyorum."

William, "Kendine o kadar güvenme, dikkat et," dedi alaycı bir sesle. Göründüğü kadarıyla bütün aile açlıktan ayakta duramayacak haldeydi. William Hamleigh'in canını sıkan insanlarla hesaplaşmak için iyi bir gün olacaktı bugün. "Karnınız aç mı?"

İnşaatçı, öfke içinde, "Evet, aç," dedi ters ters.

William tekrar kadına baktı. Kadın ayaklarını biraz açarak durmuş, çenesini hafifçe yukarıya doğru kaldırarak korkusuzca, dik dik ona bakıyordu. Aliena'yı görünce iyice tahrik olan William, şimdi içindeki ateşi bununla söndürmek istiyordu. Ateş gibi bir kadına benziyordu. Kıpır kıpır ederdi, eşelenip dururdu altında. Öylesi daha da iyi olurdu.

William, "Sen bu kızla evli değilsin, öyle değil mi inşaatçı?" dedi. "Ben senin karını hatırlıyorum, çok çirkin bir şeydi."

İnşaatçının yüzü hüzünlü bir ifade aldı ve "Karım öldü," dedi.

"Ama sen bunu alıp kiliseye götürmedin, öyle değil mi? Rahibe ödeyebileceğin bir tek penin bile yoktu, tabii." William, arkasında Walter'ın öksürdüğünü işitti, atlar da sabırsızlanıp duruyordu. William, ona daha da eziyet vermek için, "Sana karnınızı doyurmanız için biraz para versem diyordum," dedi.

"Çok iyi olurdu," dedi adam, ama William onun kendini kul köle imiş gibi hissetmiş olmaktan iyice incindiğini düşündü.

"Ben parayı bağış olsun diye verecek değilim. Şu senin kadınını satın almak istiyorum."

Bu kez doğrudan kadın lafa karıştı. "Ben satılık değilim, delikanlı."

Kadının bu şekilde onu aşağılaması William'ı öfkelendirdi. Seni tenha bir yerde bir yakalarsam delikanlı mı yoksa erkek mi olduğumu görürsün, dedi içinden. İnşaatçıya dönerek, "Onun için sana bir gümüş paunt ödeyebilirim," dedi.

"O satılık değildir."

William'ın iyice tepesi attı. Açlıktan nefesi kokan birine bir servet bağışladığı halde adam onu geri çeviriyordu, bu insanı çılgına çevirmeye yeterdi. "Aptal herif, eğer parayı kabul etmezsen ben de kılıcımı göğsüne dayadığım gibi bu karıyı çocuklarının önünde düzerim!"

İnşaatçı, elini pelerinin altına doğru uzattı. William, adamın silah gibi bir şeyi var galiba, dedi içinden. Adam ayrıca iri yarıydı, sırım gibi incecikti, ama kadınını kurtarmak için kavgayı göze alabilirdi. Tam o sırada kadın pelerinini hafifçe araladı ve eli kemerindeki kocaman kamanın kabzasına uzandı. Büyük oğlan da sorun yaratacak kadar iriydi.

Walter sesini iyice alçaltarak, "Bu iş için zamanımız yok, lordum," dedi.

William, ister istemez başıyla onu onayladı. Gilbert'i bir an önce Hamleigh'lerin malikanesine götürmeliydi. Aslında bir kadın yüzünden kavgaya bulaşarak geç kalmaya da değerdi. Buna da artık katlanırdı.

Atlı, kılıçlı ve de kanlı canlı iki kişiye karşı sonuna kadar dövüşmeyi göze almış bu aç ve üstleri başları perişan insanlara baktı. Onları bir türlü anlamıyordu. "Pekâlâ," dedi, "öyleyse açlıktan ölün." Atını mahmuzlayarak tırısa kaldırdı, birkaç saniye içinde gözden kayboldular.

9

William Hamleigh ile karşılaştıkları yerden bir mil kadar uzaklaşmışlardı ki Ellen sordu: "Biraz yavaşlayabilir miyiz şimdi?"

Tom kızgın adımlarla yürüdüğünü ancak o zaman fark etti. Başta çok korkmuştu. Bir an, atlarına binmiş bu iki silahlı adamla Alfred ve o neredeyse kavgaya tutuşmak zorunda kalacaklardı. Tom'un silahı yoktu. Bir ara pelerininin altındaki taşçı çekicine uzanmıştı eli, ama birkaç hafta önce bir çuval yulaf alabilmek için sattığını hatırlayınca çok fena olmuştu. William'ın sonunda neden yelkenleri suya indirdiğini de hâlâ anlamış değildi, ama gene de genç lordun fikrini değiştirebileceğini düşünerek aralarındaki mesafeyi elden geldiğince açmak istiyordu.

Tom, o kadar uğraştığı halde, ne piskoposun sarayında ne de öteki yerlerde iş bulmuştu. Shiring yakınlarında bir taş ocağı olacaktı. Taş ocağı inşaat işlerine benzemezdi, yaz kış iş bulunabilirdi orada. Tom'un kendi işi taş ocağı işlerine bakarak daha çok beceri isterdi, daha da çok para kazandırırdı, ama artık Tom'un ince eleyip sık dokuyacak hali kalmamıştı. Onun tek derdi ailesinin karnını doyurmaktı. Shiring'deki taş ocağı, Kont Bartholomew'in mülkiyetindeydi. Tom'a, kontu ancak kasabanın bir iki mil batısındaki kalede bulabileceğini söylemişlerdi.

Artık Ellen'la olması onu daha da umutsuzluğa düşürdü. Ellen'ın, bu işin sonunu iyice hesap etmeden, sadece onu sevdiği için bu serüvene katlandığını biliyordu. Ayrıca, Tom'un kendine bir iş bulma konusunda ne kadar şanssız olduğuna dair Ellen'ın en ufak bir fikri yoktu. Bu kışı çıkaramayacakları olasılığını bile aklına getirmiyordu. Öte yandan, Tom onun düş kırıklığına uğramamasına çalışıyordu; çünkü hep onunla olsun istiyordu. Ama sonuçta, bir kadın için her şeyden önce çocuğu gelirdi, bu yüzden günün birinde Ellen'ın onu bırakıp gideceğinden korkuyordu.

Bir haftadır birlikteydiler. Çaresizlik içinde geçen yedi gün ve sevinç, mutluluk içinde geçen yedi gece... Gündüzleri vakit uzayıp gittikçe Tom'un karnı acıkırdı, çocuklar yorgunluktan bitap düşer, Ellen ise huysuzlaşırdı. Kimi gün karınlarını güzelce doyurdular; peynirci keşişe rastladıkları günkü gibi. Kimi gün Ellen'ın mağarasından aldıkları güneşte kurutulmuş karaca etlerini çiğneyip durdular. Derisinden pek farkı yoktu, ama gene de hiç yoktan iyi sayılırdı. Karanlık basınca uzanır ve ısınmak için iyice birbirlerine sarılırlardı, bir süre sonra da birbirlerini okşayarak öpüşmeye başlarlardı. Başta Tom her seferinde derhal ona girmek istemişti, ama Ellen gayet nazikçe buna karşı çıktı. Ellen daha uzun süre oynaşmak, daha uzun süre öpüşmek yanlısıydı. Tom da onun dediği gibi yaptı ve bayıldı bu işe. Ellen'ın vücudunun her noktasını korkmadan büyük bir dikkatle inceliyor ve Agnes'la iken dokunmaya korktuğu yerlerini okşuyordu; koltuk altlarını, kulaklarını ve de poposunun yarığını. Bazı geceler, başlarını pelerinlerinin altına sokarak kıkırdayıp durdular. Başka zamanlar birbirlerine karşı çok sevecendiler. Bir gece, bir manastırın konukevinde çocuklar uyuyup da onlar tek başlarına kalınca, Ellen baskın çıkarak ona parmaklarıyla onu nasıl heyecanlandırabileceğinin yollarını öğretmişti.

Öğle zamanıydı. Tom, William Hamleigh'in iyice uzaklaştığını düşünerek bir dinlenme molası verdi. Kurutulmuş karaca etinden başka yiyecekleri yoktu. Bu sabah, ıssız bir çiftlik evinde biraz ekmek rica etmişler, kadın da onlara tıkacı olmayan ahşap bir kap içinde biraz bira vermiş, kap da sizde kalsın, demişti. Ellen biranın yarısını öğleye saklamıştı.

Tom kocaman bir kütüğün üzerine oturdu. Ellen da yanma iliştı. Ellen büyük bir yudum aldıktan sonra birayı Tom'a uzattı. "Biraz da et ister misin?" diye sordu.

Tom başını sağa sola sallayarak biradan biraz aldı. Bir türlü boğazından geçmiyordu; birazı da çocuklara kalsın istedi. "Sen eti sakla," dedi, "bu akşam yemeği belki de kalede yeriz."

Alfred bira kabını ağzına götürerek birayı son damlasına kadar içti. Jack mahzun mahzun bakakaldı, Martha ise başladı ağlamaya. Alfred pis pis sırıtıyordu.

Ellen, Tom'a döndü ve "Alfred'in bu tür hareketlerine göz yummamalısın," dedi.

Tom omuzlarını silkerek, "O ötekilerden daha büyük, onun biraya daha çok gereksinimi var," dedi.

"Her seferinde o daha çok yiyor, küçükler de *bir şeyler* yemeli."

"Çocukların kavgasına karışmak boşunca bence," dedi William.

Ellen sesini iyice yükseltti. "Yani sen, Alfred'in çocukları korkutarak her şeyi yapabileceğini, senin de bunu seyredeceğini mi söylemek istiyorsun?"

"Onun kimseyi korkuttuğu yok," dedi Tom. "Çocuklar hep böyle çekişip durur zaten."

Ellen başını sağa sola salladı, belli ki bu söylenenlere çok şaşmıştı. "Ben seni anlamıyorum, her konuda çok nazik bir insansın, ama Alfred söz konusu olunca gözün hiçbir şeyi görmüyor."

Tom, Ellen da çok abartıyor, dedi içinden ama onu da incitmek istemezdi. "Sen küçüklere biraz et ver öyleyse," dedi.

Ellen çantasını açtı. Hâlâ suratı asıktı. Kurutulmuş etten bir parça Martha'ya bir parça da Jack'e kesti. Alfred de elini uzattı, ama Ellen görmezlikten geldi. Tom, Ellen'ın ona da biraz verdiğini sandı. Alfred'in ters bir şey yaptığı yok ki. Ellen onu hiç anlamıyordu. Tom, büyük bir gururla, Alfred kocaman bir delikanlı oldu, dedi içinden, elbette daha iştahlı olacaktı, biraz da çabuk öfkeleniyor, o kadar. Eğer bu da günahsa, dünyadaki gençlerin yarısı için canları cehenneme ememiz gerekir.

Biraz dinlendikten sonra yeniden yola koyuldular. Hâlâ etlerini çiğnemeye devam eden Jack ile Martha önden yürüyorlardı. İki çocuk, aralarındaki yaş farkına karşın çok iyi geçiniyorlardı. Martha altı, Jack ise on bir ya da on iki yaşındaydı. Martha, Jack'i son derece çekici buluyordu, Jack'e gelince kendine bir oyun arkadaşı bulduğu için çok mutluydu. Ne yazık ki Alfred, Jack'ten hiç hoşlanmıyordu. Tom bunu bir türlü anlamıyordu işte. Jack daha küçük sayılırdı, ona göre Alfred'in ona büyüklük taslamasını anlayışla karşılaması gerekirdi. Alfred'in daha güçlü kuvvetli olduğu doğruydu, ama küçük Jack de akıllıydı.

Tom artık bu konuya kafasını takmamaya karar verdi. Alt tarafı çocuktu bunlar. Kafasında çocuk kavgalarını bastıran o kadar çok şey vardı ki... Bazen kendi kendine acaba günün birinde iş bulabilecek miyim diye sorduğu bile oluyordu. Sonunda birer birer yok oluncaya kadar bu yolları tepip duracak mıydı? Bir sabah bakacaklar ki çocuklardan biri soğuğa dayanamamış, bir başkası yüksek ateşe yenik düşmüş... Ya da Ellen'ın William Hamleigh gibi bir eşkıya tarafından öldürüldüğünü ya da kaçırıldığını duyarsa... Tom'un kendisi de yavaş yavaş zayıflıyordu, günün birinde ayağa kalkamayacak

kadar zayıflayacak ve bir sabah o kadar mecalsiz düşecekti ki bir daha kalkamayacaktı yerinden, ölüp gidecekti.

Bütün bunlar olmadan, Ellen alıp başını giderdi artık. Çuvalla kabuklu yemişlerin, varille elmaların onu beklediği mağarasına dönerdi. Ve rahatça kışı çıkarırlardı, ama beş kişi olunca zordu. Ellen böyle bir şey yaparsa Tom'un dünyası yıkılırdı.

Bir yandan da bebeği merak ediyordu. Keşişler Jonathan adını takmışlardı. Tom bu adı çok sevdi. Peynirci keşişe göre, Tanrı'nın armağanı demekti bu. Jonathan'ı yeni doğmuş haliyle gözlerinin önüne getirdi: Kıpkırmızı, buruş buruş ve kel kafa. Artık o günden bugüne iyice fark etmiştir. Yeni doğan bir bebek için bir hafta oldukça uzun bir süre sayılır. Kocaman olmuş, gözleri daha da açılmıştır.

Keşişlerin ona iyi baktıklarını umuyordu. Peynirci keşişin anlattıklarından sonra onda kalan izlenim, orada herkesin yetenekli ve sevecen olduklarıydı. Nasıl olsa bebeğe Tom'dan daha iyi bakarlardı, bu bir gerçekti. Tom, evi barkı, parası pulu olmayan biriydi. Eğer günün birinde büyük bir inşaat projesinin ustası olursam, ödeneklerin dışında haftada kırk sekiz peni kazanırsam o manastıra oldukça kabarık bir para bağışında bulunacağım.

Ormandan çıktıktan az sonra uzakta kale göründü.

Tom'un yüreği kalktı; ama kendini heyecana kaptırmamaya çalıştı. Aylardır çeşitli düş kırıklıkları yaşamıştı, başında ne kadar çok umutlanırsa sonunda işler o kadar kötü giderdi.

Çıplak tarlalar arasında uzanan yolda yavaş yavaş kaleye doğru yaklaşıyorlardı.

Hendeğin üzerinden bekçi kulübesine doğru gidilen ahşap köprü dayanıksız ve çok derme çatma bir şeydi, belki de kont özellikle böyle olsun istemişti. Saldırganlar için bir köprü kaleye tek giriş yoluydu; ne kadar çabuk yıkılırsa kale o kadar güvenlikte kalırdı. Çevre duvarları topraktandı, ama belli aralıklarla taş mazgallar inşa edilmişti. Köprüyü geçerlerken ileride yaya yoluyla birbirine bağlı iki kuleyi andıran taş bekçi kulübesini gördüler. Tom, ne çok taş işi var burada, dedi içinden. Bu kalelerin hiçbirinde baştan sona ahşap ve toprak kullanılmış değil. Ben yarın burada işe başlayabilirim. Bir an elinde güzel güzel gereçler, çalıştığı günler geldi aklına. Kenarlarına kare biçimi vermeye çalışırken yüzünü düzeltmeye çalıştığı blok taş üzerinde keskisinin çıkardığı sesler... Burun deliklerini dolduran kuru tozların kokusu. Yarın akşam belki de kendi kazandığım parayla doyuracağım karnımı, dilenerek değil.

İyice yaklaşarak bir taşçı ustasının gözüyle yakından inceleyince, bekçi kulübesinin tepesindeki burç duvarlarının çok berbat bir durumda olduğunu gördü. Kimi iri taşlar düştüğü için korkuluk duvarları yer yer dümdüz olmuştu. Giriş kemerlerindeki kimi taşlar da yerlerinden oynamıştı.

Kapıda iki nöbetçi ikisi de alesta bekliyorlardı. Sanki bir şeylerden tedirginleşmiş gibi bir halleri vardı. Nöbetçilerden biri Tom'a ne iş yaptığını sordu.

"Taşçı ustasıyım," dedi Tom. "Kont'un taş ocağında işe alınacağımı umuyorum."

Nöbetçi ona yardımcı olabileceğini düşünerek, "Sen kâhyayı arayacaksın," dedi. "Adı Matthew'dir. Şu anda belki de büyük salondadır kendisi."

"Teşekkür ederim," dedi Tom. "Nasıl bir adam bu kâhya?"

Nöbetçi, arkadaşının yüzüne bakarak sırıttı ve "Pek de adama benzemez ya," dedi ve gülüştüler.

Tom bunun ne demek olduğunu az sonra öğrenecekti. İçeri girdi. Ellen ve çocuklar da onu izlediler. Duvarların içindeki binalarda daha çok ahşap malzeme kullanmışlardı, bazıları yüksekçe taş temeller üzerine oturtulmuştu. Baştan sona taştan inşa edilmiş tek bir bina vardı, o da galiba şapeldi. Avlunun içinden geçerlerken çepeçevre sıralanan mazgalların üzerindeki taşların yerlerinden oynadığı, mazgallı siperlerin harap bir durumda olduğu görülüyordu. İkinci çukuru da geçerek üst düzlüğe geçince ikinci bekçi kulübesinin önünde durdular. Tom, muhafıza kâhya Matthew'i aradığını söyledi. Hepsi topluca üst avluya geçtikten sonra kare biçimindeki iç kaleye vardılar. Zemin katındaki mahzene inilen ahşap kapı sonuna kadar açıktı. Ahşap merdivenlerden salona çıktılar.

Tom içeri girdi, hem kâhya hem de kont oradaydı. Kim olduklarını kıyafetlerinden anladı. Kont Bartholomew'in üzerinde kol ağızları süslemeli, etek uçları nakışlı, uzunca bir tunik vardı. Kâhya Matthew ise, Tom'un üzerindeki modelin aynısı kısa bir tunik giymişti, ama daha yumuşak bir kumaştandı. Kâhyanın başında da küçük, yuvarlak bir kep vardı. Ocağın hemen yanında kont oturuyor, kâhya ayakta duruyordu. Tom biraz daha yanlarına yaklaştıktan sonra, dikkatlerini çekeceğini düşünerek biraz uzaklarında durdu, bekledi. Kont Bartholomew ellisini çoktan geçmiş, uzun boylu, saçları iyice ağarmış, yüzü ince ve solgun bir adamdı. Oldukça da gururlu bir görünümü vardı. Pek eliaçık bir insana benzemiyordu. Kâhya daha gençti. Tom,

muhafızın dediklerini anımsadı; adamın ayakta dururken kadınımsı bir hali vardı. Tom, adamla nasıl yapacağını bilemiyordu.

Salonun içinde başkaları da vardı, ama hiçbiri Tom'un farkına bile varmadılar. Arada korkarak, arada umutlanarak bekliyordu. Kont'un kâhyasıyla konuşması, Tom'a bir türlü bitmeyecekmiş gibi geldi. Sonunda konuşmaları bitti, öne doğru eğilerek bir kenara çekildi. Tom yüreği ağzında, hemen seğirtti. "Matthew siz misiniz?" diye sordu.

"Evet."

"Benim adım Tom. Duvarcı ustasıyım. İyi bir zanaatkârım. Çocuklarım perişan durumda. Bir taş ocağınız olduğunu duydum," dedikten sonra derin bir soluk aldı.

"Evet, bir taş ocağımız olduğu doğrudur, ama orada daha fazla işçiye gereksinim olduğunu sanmıyorum," dedi Matthew. Hiç belli etmeden hafifçe başım sağa sola sallamakta olan konta dönüp baktıktan sonra, "Hayır," dedi Matthew, "sizi işe alamam."

Kararın böylesine çabuk verilmiş olması Tom'un moralini bozdu. Uzun uzun düşünüldükten sonra üzgün bir ifadeyle isteği geri çevrilmiş olsaydı buna daha kolay katlanabilirdi. Tom, Matthew'in acımasız biri olmadığını rahatlıkla söyleyebilirdi, ama adam çok meşguldü. Tom'un da perişan durumdaki çocuklarının hale yola konması gereken öteki işlerden pek farkı yoktu.

Tom, umutsuz bir sesle, "Kaledeki onarım işlerini de yapabilirim," dedi.

Matthew, "Bizim bu tür işlerimizi yapan bir ustamız var," dedi.

Usta dediği, aslında marangoz olup her iş elinden gelen biriydi. "Ben duvarcıyım," dedi Tom. "Benim yaptığım duvarlar sağlam olur."

Matthew onunla tartışmaktan sıkılmıştı, tam kızmak üzereydi ki, çocuklara gözleri takılınca yüzündeki kaslar gevşedi. "Sana iş vermeyi çok isterdim," dedi. "Ama sana gereksinimimiz yok burada."

Tom söylenenleri başıyla onayladı. Adamın dediklerini kuzu kuzu kabul etmeliydi, ardından da yüzüne acıklı bir ifade vererek bu gece için yatacak bir yer ile biraz da yemek rica etmeliydi. Ama Ellen da vardı, ya çekip giderse, bundan çok korkuyordu, bu yüzden böyle bir şeyi denemeye kalkışmadı. Kontun da işitebilmesi için sesini iyice yükselterek, "Umarım bugünlerde bir savaş beklentisi içinde değilsinizdir," dedi.

Bu sözler tahmininden daha da etkili oldu. Kont ayağa kalktı ve öfke içinde, "Sen neler söylüyorsun?" dedi.

Tom, adamın bam teline dokunduğunu algıladı. "Savunma noktalarınızın onarıma gereksinimi var," dedi.

"Ne gibi?" diye sordu kont. "Açık konuş, be adam!"

Tom derin bir soluk aldı. Kont kızgındı, ama dikkat kesilmişti. Böyle bir şans Tom'un kolay kolay eline geçmezdi bir daha. "Bekçi kulübesindeki duvarların yer yer harçları dökülmüş. Bir domuz, tırnağıyla kolayca bir delik açabilir orada. Düşman rahatlıkla bir iki taşı yerinden söküp çıkarabilir. Bir küçük delik açılmayagörsün, duvarı olduğu gibi aşağı indirmek işten bile değildir. Ayrıca..." Birinden biri lafa karışıp kendi bildiğini okumasın diye soluk bile almadan sözünü bir an önce bağlamak istiyordu. "Ayrıca sizin bütün mazgal siperleriniz harap durumda. Yer yer dümdüz olmuşlar. Bu, sizin okçularınızı da şövalyelerinizi de korunaksız kılacaktır..."

Kont, hırçın bir sesle lafa karıştı ve "Mazgal siperlerinin neye yaradığını biliyorum," dedi. "Başka bir şey var mı?"

"Evet, var. İçkalenin bir ahşap kapıyla girilen mahzeni var. İçkaleye ben saldırıyor olsam, kapıdan içeri girer ve ambarları ateşe verirdim."

"Peki, sen kont olsaydın ne gibi önlemler alırdın?"

"Önceden taşları hazırlatırdım, harç için de kum ve kireç getirtirdim, ardından tehlikeyi sezer sezmez ara yolu kapatması için bir duvarcı ustasını hazır ederdim."

Kont Bartholomew gözlerini dikmiş, büyük bir dikkatle Tom'a bakıyordu. Açık mavi gözlerini kıstı, beyaz alnında kırışıklar oldu. Tom, kontun yüzündeki bu ifadeye bir anlam veremedi. Acaba kalenin savunmasını eleştirmekte biraz ileri gittiği için Tom'a kızmış mıydı? Bir lordun bu tür bir eleştiriye nasıl bir tepki göstereceğini bilemezdiniz. Genelde en iyisi kendi kusurlarını kendileri düşünsün demekti. Ama Tom çaresiz bir durumdaydı.

Sonunda kont bir karara varmış gibi göründü. Matthew'e dönerek, "Bu adamı işe al," dedi.

Tom bir sevinç çığlığı patlatmak istediyse de kendini tutmasını bildi. Bir türlü inanamıyordu. Ellen'la göz göze geldiler, birbirlerine bakarak mutlu mutlu güldüler. Martha, büyüklerin ne diyeceğine aldırmadan, "Yaşasın!" diye bağırdı.

Kont Bartholomew arkasını dönerek hemen yanında duran bir şövalye ile konuşmaya daldı. Matthew gülerek Tom'a yaklaştı. "Bugün yemek yediniz mi?" diye sordu.

Tom yutkundu. O kadar mutluydu ki, neredeyse ağlayacaktı.

"Hayır, yemedik," dedi.

"Ben sizi mutfağa götüreyim."

Büyük bir heyecan içinde, kâhyanın peşi sıra büyük salondan çıktılar ve yukarı avluya giden köprüye doğru yürüdüler. Mutfak, yüksekçe taş bir temel üzerine oturtulmuş, büyük ahşap bir binaydı. Matthew dışarıda beklemelerini söyledi. Her tarafa mis gibi bir koku yayılıyordu. İçeride pasta pişiriyorlardı. Tom'un midesi zil çalmaya başladı, ağzı sulandı. Biraz sonra Matthew elinde bir bira kabı ile mutfaktan çıktı ve elindekini Tom'a uzattı. "Az sonra size biraz ekmekle biraz da soğuk bacon getirecekler," dedikten sonra yanlarından ayrıldı.

Tom bir yudum aldıktan sonra bira kabını Ellen'a geçirdi. Ellen önce biraz Martha'ya verdi, kendisi de biraz içtikten sonra birayı Jack'e geçirdi. Jack daha içmeye fırsat bulamadan Alfred birayı elinden kapmak istedi. Jack hemen arkasını dönerek Alfred'e engel oldu. Tom, her şeylerin yoluna girdiği şu sırada çocuklar arasında gene bir kavga çıkmasını istemiyordu. Çocukların kavgalarına karışmayacağına dair kendi kendine söz verdiği halde, tam müdahale edecekti ki Jack döndü ve hiç yakınmadan bira kabını Alfred'e verdi.

Alfred birayı ağzına dayayarak içmeye başladı. Tom sadece bir yudum almıştı, nasıl olsa gene ona sıra gelir sanıyordu, ama Alfred birayı sonuna kadar içecek gibiydi. Tam o sırada tuhaf bir şey oldu. Alfred biranın son damlasını içmek için kabı başına dikmişken, yüzüne küçük, hayvana benzeyen bir şey çarptı.

Alfred korkarak bir çığlık attı ve bira kabını yere düşürdü. Alfred geriye doğru sıçrayarak yüzündeki şeyi eliyle atmaya çalışıyordu. "Bu da neyin nesi?" dedi bağırarak. O şey yere düştü. Bembeyaz olmuş bir yüzle titriyor, bir yandan da iğrenerek yerdeki şeye bakıyordu.

Yerde yatan bir çit kuşu ölüsüydü. Herkes ona bakıyordu.

Tom ile Ellen göz göze geldiler, sonra her ikisi de dönüp Jack'e baktılar. Jack bira kabını Ellen'dan almıştı, Alfred'i başından savmak ister gibi bir an arkasını döndü, sonra birden ve de isteyerek kabı Alfred'e uzattı.

Alfred, Jack'ten nefret ediyordu. Böyle bir duyguya Jack ilk kez tanık oluyordu. Annesi onu oldum olası çok severdi. Onun dışında hiç kimsenin Jack'e karşı bir duygusal tavrı olmamıştı. Alfred'in bu düşmanca tavrına bir türlü akıl erdiremiyordu. Onun Martha'ya karşı da aynı duygular içinde olduğu görünüyordu. Onu sık sık çimdik-

liyor, saçlarını çekiyor ya da arada ayağına ilişerek onu düşürüyordu. Onun istediği her şeyin tam tersini yapmak için hiçbir fırsatı kaçırmıyordu. Jack'in annesi de olanların farkındaydı. Alfred'in Martha'yı çok sevdiği belli olan babası nazik ve iyi kalpli bir insan olmasına karşın bunun çok normal bir şey olduğunu düşünüyordu. Bütün bunlar akıl almaz şeylerdi, ama gene de Jack'i çok etkiliyordu.

Onda hayranlık uyandıran şeylerin en sonuncusu kale oldu. Kaleler hakkında çok şeyler işitmişti. Ormandayken uzun kış geceleri, annesi ona binlerce dizeden oluşan *Chanson*'lar, şövalye ve büyücülerin yaşamlarını anlatan Fransızca şiirler öğetmişti. O hikâyelerde kaleler masalların yaşandığı barınaklar olarak anlatılırdı. Jack, o güne kadar hiç kale görmediği için onu yaşadıkları mağaranın bir benzeri, yalnız biraz daha büyüğü olarak hayal ederdi. Gerçek kale çok şaşırtıcıydı: Her şeyden önce çok büyüktü, içinde ne çok bina vardı, çok da konukları oluyordu. Herkes bir şeylerle *meşgul*'dü; at nallayanlar, su çekenler, tavuk yemleyenler, ekmek pişirenler, insanlar sürekli bir şeyler taşıyordu; yerlere kuru ot, ateşe odun taşıyanlar, un çuvalları, kumaş balyaları, kılıç, eyer ve savaş giysileri taşıyanlar... Tom ona, çukurlarla duvarların bu gördükleri içinde doğal şeyler olmadığını, bunların hep birlikte çalışan düzinelerce insan tarafından kazılıp inşa edildiğini anlattı. Jack, Tom'un anlattıklarına inanmıyor değildi, ama bunların nasıl yapıldığını hayal bile edemiyordu.

Akşama doğru, hava artık çalışılamayacak kadar kararınca, içkalenin büyük salonuna doğru yöneldiler. Saz mumları yakıldı, ocak iyice tutuşturuldu. Bütün köpekler soğuktan içeri sığındılar. Kadınlarla erkeklerin bir bölümü salonun hemen kıyısında yığılı duran tahtalarla masa ayaklarını yerlerinden kaldırarak T harfi biçiminde büyük bir sofra kurdular. Bu kadar çok insanın bir arada çalıştığını Jack daha önce hiç görmemişti. Sandalyeleri T harfinin tepesine, tahta sıraları ise T harfinin yanlarına dizdiler. Bu işi büyük bir keyifle yaptıklarını görünce çarpıldı. Ağır tahtaları kaldırırken gülüyor, kahkahalar atıyorlardı. Bir yandan da "Hoop!" ya da "Bana doğru it, bana doğru it," arada da "Şimdi yavaşça indir," diye sesleniyorlardı birbirlerine. Jack onların bu dostluğuna çok gıpta etti ve günün birinde bu dostluğu kendisinin de paylaşıp paylaşamayacağını düşünmeye başladı.

Az sonra herkes sıralara oturdu. Kale hizmetkârlarından biri tahta kaşıklarla tahta kaplar dağıttı, onları dağıtırken bir yandan da yüksek sesle sayıyordu. Sonra gitti, her kabın dibine birer kalın dilim

bayatlamış siyah ekmek bıraktı. Başka bir hizmetkâr da tahta bardaklar getirip bunlara bira doldurdu. Jack, Martha ve Alfred, her üçü de yan yana T harfinin dibinde oturuyorlardı. Hepsinin de birer bira bardağı olduğuna göre kavga etmelerine gerek kalmamıştı. Jack bardağını yerinden kaldırınca annesi biraz daha beklemesini söyledi.

Biralar bardaklara doldurulunca salonu bir sessizlik kapladı. Jack her zaman olduğu gibi büyülenmişçesine şimdi neler olacağını merakla beklemeye başladı. Az sonra Kont Bartholomew, yatak odasından inen merdivenin başında göründü. Arkasında Kâhya Matthew, iyi giyimli birkaç adam daha, bir oğlan çocuğu ve Jack'in şimdiye dek gördüğü dünyanın en güzel yaratığı ile kont salona girdi.

Bu bir kız mıydı, yoksa kadın mıydı Jack pek emin değildi. Beyazlar giyinmişti. Merdivenlerden aşağı inerken tuniğinin uzun eteği yerleri süpürmekteydi. Koyu renk saçları yüzüne dökülüyordu. Siyah, koyu siyah gözleri vardı. Jack, *Chanson*'ların sözünü ettiği kalelerin güzel prensesi bu olmalı, diye düşündü. Prenses ölünce şövalyelerin ağlaması boşuna değilmiş.

Kız basamakların alt başına inince Jack onun çok genç, olsa olsa kendisinden birkaç yaş büyük olduğunu gördü. Başını hep dik tutarak bir kraliçe gibi sofranın başına doğru yürüdü ve Kont Batholomev'in yanına oturdu.

Jack sesini alçaltarak, "Kim bu kız?" diye sordu.

Martha, "Kontun kızı olmalı," dedi.

"Adı ne?"

Martha omuzlarını silkerken, Jack'in yanında oturmakta olan kirli yüzlü bir kız, "Onun adı Aliena," dedi. "O bir harikadır."

Kont, bardağını Aliena'nın onuruna kaldırdı, ağır ağır sofradakilere baktıktan sonra birasını içti. Herkes zaten bu işareti beklemekteydi. Herkes aynı şeyi yaptı, içmeden önce bardağını havaya kaldırdı.

Yemekleri büyük kaynar kazanlarda getirdiler. Önce konta servis yapıldı, sonra kızına, oğluna sofranın başında onunla birlikte oturanlara, ondan sonra da self servis başladı. Yemek baharatlı sosla pişirilmiş tuzlu balıktı. Jack tabağını doldurduktan sonra hepsini yedi bitirdi. Sonra tabağın yanındaki ekmek dilimine sıra geldi, yağlı sosa banarak onu da yedi. Yemeğini yerken arada Aliena'yı seyrediyordu, gözlerini hiç ayırmadan her yaptığını büyük bir dikkatle izliyordu. Balık parçacıklarını ayırarak onları zarif bir şekilde bıçağının ucuna takıp büyük bir ustalıkla ağzına götürüşünden hizmetkârları çağırıp

onlara emir verirkenki etkileyici sesine varıncaya kadar hiçbir şeyi kaçırmıyordu. Onlar da ondan çok hoşlanıyor gibiydi. Çağırınca hemen yanına koşuyorlar, o konuşurken hep gülüyor, bir şey emredince anında fırlıyorlardı. Masadaki delikanlılar gözlerini ondan hiç ayırmıyor, onun da onlara baktığını sanınca fiyakalarından geçilmiyordu. Aliena daha çok babasıyla oturmakta olan yaşlılarla ilgileniyor, önlerinde yeterince ekmek ve şarapları var mı ona dikkat ediyor, arada onlara sorular soruyor, yanıtlarını da büyük bir dikkatle dinliyordu.

Jack kendi kendine sordu: Karşısında güzel bir prenses konuşurken insan nasıl bir duyguya kapılırdı acaba? Hele bir de kocaman kara gözlerini üzerine dikip seni dinliyorsa.

Yemekten sonra müzik başladı. İki erkekle bir kadın, kuş ve hayvan kemiklerinden yapılmış kavallar, koyun çanları ve davulla birkaç parça çaldılar. Kont gözlerini kapattı, müziğin ezgileri içinde dalar gibi oldu; fakat Jack insanın içine işleyen bu iç karartıcı parçaları hiç sevmedi. O annesinin söylediği neşeli şarkıları yeğlerdi. Salondakiler de aynı duygular içinde olacaklar ki, oturdukları yerde kımıldayıp durdular. Müzik sona erince herkes rahat bir soluk aldı.

Jack, Aliena'yı daha bir yakından görebileceğini sanıyordu, ama müzikten sonra salondan ayrılıp merdivenleri çıktığını görünce çok bozuldu. Üst katta kendi yatak odası olmalı, diye düşündü.

Çocuklarla kimi büyükler vakit geçirmek için satranç ya da dokuz-taş oynadılar, daha hamarat olanlar ise kemer, kep, çorap, eldiven, tabak, düdük, oyun zarı, kürek ve kamçı yapmaya koyuldular. Jack birkaç kişiyle satranç oynadı ve hepsini de yendi; ama silahlı adamlardan biri bir çocuğa yenildiği gibi bağırıp çağırmaya başlayınca Jack'in annesi onun satranç oynamasını yasakladı. O da, salonu şöyle bir dolaştı ve çeşit çeşit konuşmalara tanık oldu. Bazılarının konuşmalarını çok etkileyici buldu, kimi çift çubuktan, hayvanlarından söz ediyordu; kimi piskoposlardan, krallardan. Kimileri de birbirlerine takılıyor, komik şeyler anlatıyorlardı. Ona göre hepsi de birbirinden ilginç şeylerdi.

Yavaş yavaş saz mumlar söndü, kont çoktan odasına çekilmişti. Kalanlar altmış yetmiş kişi kadardılar, pelerinlerine sarınarak uyumak için ot serili zemine uzandılar.

Annesiyle Tom her zamanki gibi gene bir arada Tom'un büyük pelerininin altındaydılar. Annesi tıpkı çocukken ona sarıldığı gibi Tom'a sarılmıştı. Onlara kıskanarak baktı. Alçak sesle konuştuklarını işitebiliyordu; annesi arada gürültü etmeden kıkır kıkır gülüyordu.

Az sonra pelerinin altında vücutları dizemli olarak hareket etmeye başladı... Bunu yaptıklarına ilk kez tanık olduğunda, annesini incitiyor olmasından kuşkulandığı için çok korkmuştu. Ama bunu yaparlarken bir yandan da öpüşüyorlardı. Arada annesi inildiyordu, bu inleme sesi annesinin bir şeylerden çok hoşlandığını gösteriyordu. Nedense bunun nedenini annesine sormak hiç içinden gelmedi. Ateş yavaş yavaş sönerken bir başka çiftin daha aynı şeyi yaptığını görünce, bunun olağan bir şey olduğu sonucuna varmak zorunda kaldı. Jack, çık çıkabilirsen bu işin içinden, diye düşündü ve az sonra hemen uyuyakaldı.

Çocuklar ertesi sabah erkenden uyandılar. Sabah ayininden önce kahvaltı verilmezdi, ayin de kont uyanmadan icra edilmezdi. Bu yüzden herkes beklemek zorundaydı. Erkenci hizmetkârlardan biri bugün yakılacak odunların taşıma işiyle onları görevlendirdi. Sabah ayazı kapılardan içeri girmeye başlarken büyükler de yavaş yavaş kalkmaya başladı. Çocuklar odun taşıma işini bitirmişlerdi ki Aliena ile karşılaştılar.

Dün akşamki gibi gene merdivenlerden iniyordu, ama bu kez bambaşkaydı. Kısa bir tunikle keçe botlar giymişti. Gür saçlarını bir kurdeleyle bağladığı için küçücük kulakları, beyaz boynuyla zarif çene hatları iyice ortaya çıkmıştı. Dün gece sofrada kont ve Aliena'yla yan yana oturan oğlan da yanındaydı. Oğlan Jack'ten bir iki yaş büyük gösteriyordu, ama Alfred gibi tam yetişkin sayılmazdı. Jack, Martha ve Alfred'e merakla baktı. İlk konuşan da o oldu. "Siz kimsiniz?" dedi.

Alfred yanıt verdi. "Benim babam bu kaleyi onaracak olan duvarcı ustasıdır. Ben Alfred'im. Kız kardeşimin adı Martha. Bu da Jack."

Aliena biraz yaklaşınca lavanta kokusundan Jack'in dili tutulacak gibi oldu. Bir insan nasıl çiçek kokabilirdi böyle?

Aliena, Alfred'e sordu. "Kaç yaşındasın?"

"On dört." Alfred'in de dilinin tutulduğundan Jack çok emindi. Hemen arkasından, Alfred pattadak, "Peki sen kaç yaşındasın?" diye sordu.

"On beş. Bir şeyler yemek ister misiniz?"

"Evet."

"Öyleyse benimle gelin."

Hepsi de onun peşi sıra salondan çıkıp merdivenden inmeye başladı. Alfred, "Ama ayinden önce kahvaltı vermezler," dedi.

Aliena başını yukarıya doğru kaldırarak, "Onlar benim bir dediğimi iki etmezler," dedi.

O önde, ötekiler arkada aşağı avluya inen köprüyü geçtiler. Aliena onlara mutfağın dışında beklemelerini söyleyerek içeri girdi. Martha sesini alçaltarak Jack'e, "Ne kadar güzel kız, değil mi?" dedi. Jack dili tutulmuş gibi Martha'nın dediklerini başıyla onayladı. Az sonra, Aliena elinde bir kap içinde bira ve kocaman bir beyaz ekmek somunuyla çıktı. Ekmeği parçalara ayırarak herkese dağıttı, sonra bira kabını uzattı.

Bir süre sonra Martha utanarak, "Annen nerede?" diye sordu.

Aliena neşeli bir sesle, "Annem öldü," dedi.

"Hiç üzülmüyor musun?" dedi Martha.

"Başta üzüldüm tabii, ama üzerinden çok zaman geçti." Başıyla yanındaki oğlan çocuğunu göstererek, "Richard çok küçüktü, hatırlamaz bile," dedi.

Jack, bundan Richard'ın erkek kardeşi olduğu sonucunu çıkardı.

Martha, "Benim de annem öldü," dedi ve ağlamaya başladı.

Aliena, "Ne zaman öldü?" dedi.

"Geçen hafta."

Martha'nın gözyaşlarından Aliena pek etkilenmişe benzemiyordu. Ne var ki kendi acısını belli etmemeye çalışırken çok gerçekçiydi. O arada birden sordu: "Peki, yanınızdaki o kadın kimin nesi?"

Jack büyük bir heyecanla, "O *benim* annem," dedi. Ona kendisinin de diyeceği bir şey çıktığı için çok sevindi.

Aliena onu sanki ilk kez görüyormuş gibi, Jack'e sordu: "Evet de, senin *baban* nerede peki?"

"Hiç olmadı ki," dedi Jack. Aliena ona bakarken çok heyecanlıydı.

"Senin baban da öldü mü?"

"Hayır," dedi Jack. "Benim hiç babam olmadı."

Kısa bir sessizlik oldu, ardından Aliena, Richard ve Alfred aynı anda kahkahalarla gülmeye başladılar. Jack ne diyeceğini şaşırmış bir halde bel bel onlara bakıyordu. Çok fena olduğunu görünce bir süre sonra sustular. Bir insanın babası olmaması çok mu komikti yani? Martha bile ağlamayı kesmiş gülüyordu.

Alfred, alaycı bir ses tonuyla, "Baban olmadığına göre, sen nereden geldin öyle ise?" dedi.

"Annemden... Bütün genç şeyler annelerinden gelir," dedi Jack ve dehşet içinde, "Bununla babaların işi ne?" diye sordu.

Bu kez daha da güldüler. Richard neşesinden zıp zıp zıplıyor, bir yandan da eliyle Jack'i gösteriyordu. Alfred, Aliena'ya, "Onun dünyasından haberi yok... Biz onu ormanda bulduk zaten," dedi.

Jack'in yanakları utancından kıpkırmızı oldu. Oysa Aliena'yla konuşmaktan ne kadar mutlu olmuştu; şimdi onun için aptalın biri, orman ayısı diye düşünüyordur. Asıl kötüsü, hâlâ hangi dediğinin yanlış olduğunu kendisi de bilmiyordu. İçinden ağlamak geldi, ama bu daha da fenaydı. Ekmek boğazına takıldı, bir türlü yutamıyordu. Aliena'ya baktı, sevimli yüzü hayat doluydu, öylesine keyifliydi ki buna dayanamazdı işte. Elindeki ekmeği yere attı ve yürüdü gitti.

Nereye gittiği umurunda değildi, kale duvarının oraya kadar yürüdükten sonra en tepeye çıkan dik yamacı tırmanmaya başladı. Orada buz gibi toprağın üzerine oturdu. Üzgün bir halde uzaklara bakıyordu. Alfred ile Richard'dan nefret ediyordu, hatta Martha ile Aliena'dan bile nefret ediyordu. Meğer prensesler ne kadar da acımasız olurlarmış.

Ayin için çan çalıyordu. Şu dinsel seremonileri Jack'in bir türlü aklı almıyordu. Ne İngilizceye ne de Fransızcaya benzemeyen acayip bir dille konuşuyorlar, rahipler ya resimlere ya heykellere ya da hiç görünmeyen birtakım şeylere hitap ediyor ya da şarkı söylüyorlardı. Jack'in annesi nerede görse böyle şeylerden fellik fellik kaçardı. Kale sakinleri akın akın şapele doğru yürürken, Jack duvarın üzerine sıçradı ve kimsenin göremeyeceği bir yerde, bir kenara oturdu.

Kalenin dört bir yanını çıplak, dümdüz tarlalar çevirmiş, uzaklarda orman alanları uzanmıştı. Jack düzlükte yaya olarak kaleye doğru yürüyen iki ziyaretçi gördü. Gökyüzünü simsiyah bulutlar kaplamıştı. Jack, acaba kar mı yağacak, dedi içinden.

Jack'in gözüne takılan iki ziyaretçi daha oldu. Bu ikisi atlıydı. Önden gidenlere yetişebilmek için atlarını hızlandırmışlardı. Bekçi kulübesine gidilen ahşap köprünün tam karşısında atlarını yavaşlattılar.

Şimdi dört ziyaretçi de ayinin bitmesini beklemek zorunda kalacaklardı, çünkü ancak ondan sonra –işleri neyse artık– işlerine bakabilirlerdi. Çünkü görevdeki nöbetçiler dışında kalan herkes ayine katılırdı.

Kulağının dibinde patlayan ani bir sesle sıçradı. "Demek sen buradasın." Bu, annesiydi. Başını annesine doğru çevirince, Ellen, Jack'in canının sıkkın olduğunu derhal anladı. "Bir şey mi oldu?" diye sordu.

Jack annesi gelince rahatlamış olmak isterdi, ama dayanamayıp sordu. "Anne, benim babam var mıydı?"

"Evet," dedi Ellen. Oğlunun yanına diz çöktü. "Herkesin bir babası olur."

Jack yüzünü ondan uzaklaştırdı. Annesi ona babasından hiç söz etmediği için, bugün onun yüzünden rezil olmuştu. "Babama ne oldu?"

"Baban öldü."

"Ben küçükken mi?"

"Sen daha doğmadan önce öldü."

"Ben doğmadan öldüğüne göre, nasıl benim babam olabilir."

"Bak, bebekler tohumdan yetişir. Erkeğin kamışından çıkan tohum bir kadının şeysine ekilir. Sonra tohum annenin karnında büyür büyür bebek olur, zamanı gelince dışarı çıkar."

Jack, bu söyleneni iyice anlayabilmek için bir süre hiç sesini çıkarmadı. İçinde, bunun onların dün gece yaptıklarıyla bağlantılı olduğu kuşkusu vardı. "Tom sana da bir tohum dikecek mi?" diye sordu.

"Belki."

"Öyleyse senin yeni bir bebeğin olacak."

Annesi başıyla onu onaylayarak, "Sana bir kardeş olur, fena mı? İstemez miydin?" dedi.

"Umurumda değil," dedi Jack. "Tom zaten seni benden uzaklaştırdı bile. Bir kardeşim de olsa bunu hiç değiştirmez."

Ellen kollarıyla beline sarılarak Jack'i kucakladı. "Beni hiç kimse senden uzaklaştıramaz," dedi.

Bu sözler Jack'in içini biraz rahatlattı.

Bir süre yan yana oturduktan sonra Ellen, "Burası çok soğuk," dedi. "Haydi gidelim de kahvaltıya kadar ateşin karşısında oturalım."

Jack başıyla, olur dedi. Kalktılar ve kale duvarının üzerinde yürüdükten sonra koşarak avluya indiler. Ortalıkta dört ziyaretçiye ilişkin en ufak bir işaret yoktu. Kimbilir, belki de şapele gitmişlerdi.

Jack, annesiyle yukarı avluya gidilen köprünün üzerinde yürürken, sordu: "Babamın adı neydi?"

"Seninki gibi onun adı da Jack'ti. Herkes ona Jack Shareburg derdi."

Bu hoşuna gitti. Babasının adını taşıyordu. "Demek, bir başka Jack olduğuna göre, ben şimdi herkese adımın Jack Jackson olduğunu söyleyebilirim."

"Söyleyebilirsin tabii. Yalnız unutma, insanlar sen istediğin için seni öyle çağırmayabilirler, ama gene de deneyebilirsin."

Jack başıyla annesinin dediklerini onayladı. Şimdi daha da rahatlamıştı. Artık kendisini Jack Jackson olarak düşünecekti. Artık o kadar utanmıyordu. En azından babalar hakkında bir fikri olmuştu, kendi babasının adını da öğrenmişti: Jack Shareburg.

Yukarı avlunun bekçi kulübesine vardılar. Orada nöbetçi filan yoktu. Jack'in annesi kaşlarını çatarak durdu. "İçimde, garip şeyler oluyormuş gibi bir duygu var," dedi. Sesi gayet pürüzsüz çıkmıştı, ama gene de korkmuş bir hali vardı. Jack bunu fark edince ürperir gibi oldu ve ona çok kötü bir felaket yaşanacakmış gibi geldi.

Anne nöbetçi kulübesinin altındaki muhafız odasından içeriye bir adım attı. Az sonra Jack, annesinin birden soluğunun kesildiğini duydu. Arkasından o da içeriye girdi. Annesi ayakta ve dehşet içinde, eliyle ağzını kapatmış, gözlerini dikerek büyük bir şaşkınlıkla yere bakıyordu.

Nöbetçi, kolları, bacakları iki yana ayrılmış bir halde sırtüstü yerde yatmaktaydı. Yanında, yerde taze bir kan gölü vardı. Nöbetçinin boynu kesikti ve kesinlikle ölmüştü.

10

William Hamleigh ve babası, Anne artçı kuvvetlerin arasında olduğu halde, gecenin bir yarısı hepsi de atlı yüz kadar şövalye ve silahlı adamlarıyla yola koyuldular. Yüzlerini soğuktan korumak için iyice sarıp sarmalanmışlardı. Meşalelerle yol alan ordu, Kont-kalesine gidilen yolun üzerinden yıldırım hızıyla geçtikleri köylerin sakinlerini dehşete düşürmüş olmalıydı. Yol ayrımına geldiklerinde ortalık hâlâ zifiri karanlıktı. O noktadan başlayarak, hem gürültüyü en aza indirgemek hem de atları dinlendirmek için hayvanları yavaşlatmışlardı. Şafak sökerken, Kont Bartholomew'in kalesindeki gözetleyicilerden kendilerini gizlemek için tarlaların karşısına düşen koruluğa gizlendiler.

William kalede görmüş olduğu savaşçıların sayısını tam olarak sayabilmiş değildi... Bu kusurundan dolayı Anne onu iyice haşlamıştı. William'ın gördüğü adamların birçoğu şuraya buraya görevle gönderilmek için sıralarını bekliyordu. Kaç kişi olduklarını saymaya çalışsa da sonuçta sağlıklı bir rakam elde edilemezdi. Baba, gene de hiç yoktan iyidir, demişti. Bununla birlikte William kırk kadar savaşçı gördüğünü tahmin ediyordu. Birkaç saat içinde büyük bir değişiklik olmadıysa üstünlük bire karşı iki Hamleigh'lerdeydi.

Kaleyi hiçbir yerden kuşatmaya olanak yoktu. Onlar, gene de kaleyi kuşatmaya gerek kalmadan ele geçirebilmek için bir plan kurmuşlardı. Saldırıya geçen ordu gözetleyiciler tarafından ayırt edilir edilmez daha kaleye varılmadan kapı kapanacaktı. İşte asıl sorun buradaydı. Kale kapısını, ordunun ormanda saklandığı yerden kalkıp oraya varıncaya kadar açık tutabilmenin bir yolunu bulmak gerekiyordu. Bu soruna Anne sayesinde bir çözüm bulunabilmişti.

Anne, çenesindeki yaralardan birini kaşıyarak, "Bir şaşırtmaca yapmalıyız," demişti. "Öyle bir şey yapmalıyız ki dehşete kapılıp iş işten geçinceye kadar ordunun ayırdında olamasınlar. Örneğin yangın çıkaralım."

Baba, "Bir yabancı içeri girip yangın çıkaracak olursa, bunu kesinlikle fark ederler," dedi.

William, "Bunu hiç kimseye sezdirmeden yapmak gerekir," dedi. Anne çok heyecanlanmıştı. "Elbette öyle yapmak gerek. Kalede herkesin ayinde olduğu saatte bunu sen yapmalısın."

"Ben mi?" demişti William.

Böylece öncü grubun sorumluluğu William'a verilmişti.

Ortalık yavaş yavaş ağarmaktaydı. William sinirinden yerinde duramıyordu. Anne ve Baba'yla birlikte bütün gece planın ayrıntıları üzerinde durmuşlardı, ama gene de bir sürü aksilik çıkabilirdi; örneğin öncü grup şu ya da bu nedenle kaleye giremeyebilirdi ya da kuşkulu görülüp el altından hiçbir şey beceremeyebilirlerdi ya da hiçbir şey yapmadan yakayı ele verebilirlerdi. Plan uygulanabilse bile bir çatışma çıkabilirdi, bu William'ın katılacağı ilk savaş olacaktı. Adamlarını yaralayıp öldürebilirlerdi, hatta o talihsizlerden biri de William olabilirdi. Korkusundan William'ın barsakları sıkıştı. Aliena da orada olacaktı ve William'ın hakkından gelinip gelinmediğini öğrenecekti. Ne var ki, eğer bu işi başarırsa Aliena onu da öğrenecekti. Bir an elinde kanlı kılıcıyla Aliena'nın yatak odasına daldığını hayal etti. İşte o zaman onunla alay ettiğine bin pişman olacaktı.

Kaleden herkesi sabah ayinine çağıran çan sesleri duyuldu.

William başıyla işareti verince, iki adam kalabalığın içinden ayrıldı ve tarlaların arasından kaleye doğru yürümeye başladı. William'dan birkaç yaş büyük olan güçlü kuvvetli Raymond ile Rannulf'u daha önce kendisi seçmişti. Yapılacak bu işin her şeyini babası ona teslim etmişti. Ani saldırıyı bizzat babası yönetecekti.

William buz tutmuş tarlaların arasından neşe içinde yürüyen adamları seyrediyordu. Daha onlar kaleye ulaşmadan, Walter'a baktı ve hemen ardından atını mahmuzladı. Şimdi her ikisi de tırısa kaldırdıkları atlarını kaleye doğru sürüyorlardı. Mazgallardaki nöbetçiler dört kişinin kaleye doğru geldiğini gördü. İkisi yaya, ikisi atlıydı. Hiçbirinin de kuşkulanacak bir yanları yoktu.

William'ın zamanlaması çok iyi oldu. Kaleye yüz metre kadar kala Walter'la ötekilerin yanından geçtiler ve köprünün orada atlarından indiler. William'ın yüreği ağzındaydı. Bu işi yüzüne gözüne bulaştıracak olursa saldırı mahvoldu demekti.

Kapıda iki nöbetçi duruyordu. William bir pusu kurulmuş olabileceğinden korkuyordu, bir düzine kadar adam saklandıkları yerden fırlayarak onu kıymık kıymık edebilirdi. Nöbetçiler alesta va-

ziyetteydi, ama kuşkulanmışa benzemiyorlardı. Üzerlerinde zırhları filan da yoktu. Oysa William ile Walter'ın pelerinlerinin altında örme zırhları vardı.

William'ın eli ayağı titriyordu. Korkusundan yutkunamıyordu. Nöbetçilerden biri onu tanıdı. "Merhaba, Lord William," dedi neşeli bir sesle. "Gene kur yapmaya mı geldiniz?"

William, cılız bir sesle, "Ah Tanrım!" dedi ve ardından kılıcını nöbetçinin karnına daldırarak göğüs kafesinin altından kalbine sapladı. Adam bağırmak istiyormuş gibi ağzını açtı, ama bağıramadı, sallandı. Bir gürültü olursa bu her şeyin sonu demekti. William, ne yapacağını şaşırmış bir halde, kılıcını çekip çıkardı, açık duran ağzın içine daldırdı ve adamı susturabilmek için kılıcı boğazına kadar sapladı. Şimdi adamın ağzından çığlık yerine kan geliyordu. Adamın gözleri kapandı, William kılıcı çekiverince de olduğu yere yığıldı.

William'ın atı ürkmüş, yana kaçmıştı. William'ın eli dizgine uzanırken öbür nöbetçiyi haklayan Walter'a baktı. Walter daha bir usturupla işini tamamlamıştı. Nöbetçiyi, ses çıkarmasın diye boğazını keserek öldürmüştü. William, bunu unutmamalıyım, dedi içinden, bir dahaki sefere ben de öyle yapmalıyım, adamı önce susturmak gerek. Bu işi becerdim işte! Ben bir adam öldürdüm!

Dizginleri Walter'a uzatarak döner merdivenlerden nöbetçi kulübesinin üzerindeki kuleye çıktı. Yukarıda kalkma köprüyü kaldırmak için kullandıkları kumanda gereçlerinin bulunduğu bir oda olacaktı. William bir kılıç darbesiyle kalın halatı kesti. Halatın serbest kalan ucunu pencereden dışarıya sarkıttı. Halatın ucu önce hendeğin kıyısına değdi, sonra yavaş yavaş hendeğin içine dalarak suya dokundu. Kalkma köprü artık Baba'nın komutasında saldırıya geçecek olan orduyu durduramazdı. Dün gece kararlaştırdıkları ayrıntılardan biri de buydu.

William merdivenlerin alt başına inince öteki iki adam da nöbetçi kulübesinin oraya geldiler. Şimdi yapılacak ilk iş, köprüden avluya geçilen kemeri kapatmak için kullanılmakta olan demirle takviyeli ağır meşe kapıları yıkmaktı. Adamlar çekiçle keskilerini çıkartarak ağır demir menteşelerin etrafındaki harçları yavaş yavaş sökmeye koyuldular. Çekiçlerin keskilere dokunurken çıkardığı pat pat sesleri William'a çok büyük bir gürültüymüş gibi geliyordu.

William her iki nöbetçinin de cesetlerini sürüyerek acele nöbetçi odasına taşıdı. Neyse ki, herkes ayinde olduğu için daha bir süre kimse cesetleri göremeyecekti.

Atının dizginlerini Walter'ın elinden aldı, birlikte kemerin altından yürüyerek avluyu geçtiler, ahırların oraya kadar yürüdüler. William hiç acele etmeden normal adımlarla yürümeye özen gösteriyordu, arada hiç belli etmeden gözetleme kulelerindeki nöbetçilere bakıyordu. Acaba kalkma köprünün halatının hendeğe düştüğünü gören olmuş muydu? Çekiç seslerini hiç mi merak etmiyorlardı? Aralarından birkaçı William ile Walter'a bakıyordu, ama hiçbiri kuşkulanmışa benzemiyordu. Çekiç seslerini kulelerin oradan duymuyor olmalılardı, William bile zor işitiyordu artık. William'ın içi rahatladı.

Ahırların oraya varınca içeri girdiler. Hayvanlar gerektiğinde kolayca kaçabilsinler diye, dizginlerini bağlamadan öylece bıraktılar. Sonra William bir çakmak çıkardı, çakmağı çakarak yerdeki otları tutuşturdu. Yer yer ıslaklıklar vardı, ama gene de için için yanmaya başladı. Üç yerde daha küçük küçük ateşler yaktı, bir yandan Walter da aynı şeyleri yapıyordu. Bir süre ayakta beklediler. Dumandan rahatsız olan atlar ahırın içinde kımıldayıp duruyorlardı. William biraz daha kaldı. Yangın yayılıyordu, zaten planları da buydu.

Walter'la birlikte ahırdan ayrılarak avluya çıktılar. Kapı girişinde, kemerin altında saklanan iki adam hâlâ menteşe sıvalarını sökmeye devam ediyorlardı. Karınlarını doyurmak için gidiyorlarmış izlenimi vermek için, mutfağa doğru yöneldiler. Avluda kendilerinden başka kimse yoktu. Herkes ayindeydi. William arada başını kaldırıp mazgallara bakıyordu. Nöbetçilerin kale içine değil, tarlalara doğru baktığını gördü. Gene de birilerinin binalardan birinden fırlayarak burada ne aradıklarını sorabileceğini düşünüyordu. İşte o zaman adamı orta yerde haklamak zorunda kalacaklar, bunu gören olursa işte o zaman oyun bozulmuş olacaktı.

Mutfağın etrafını dolanarak yukarı avluya giden köprüye doğru yürüdüler. Şapelin yanından geçerken içeriden kısık kısık sesler geliyordu. William, Kont Bartholomew de oradadır, diye düşündü ve bir ürperti geçirdi. Kont'un hiçbir şeyden haberi yoktur, bir mil kadar uzaktaki bir ordunun varlığından habersizdir; o ordudan dört kişinin şu anda onun nüfuz alanının içinde olduklarından, ahırlarının yanmakta olduğundan da haberi yoktur. William, Aliena da şapeldedir, diz çökmüş dua ediyordur, dedi içinden.

Köprünün üzerinden karşı tarafa geçtiler. İlk köprünün işi tamamdı, kalkma köprünün halatı kesildiğine ve kapı kullanılamayacak duruma getirildiğine göre ordu kolayca kaleye girebilirdi. Ama kont da kolaylıkla köprünün üzerinden kaçıp yukarı avluya sığına-

bilirdi. William'ın bundan sonraki işi, ikinci köprünün kullanılamayacak hale gelmesi için kalkma köprüyü kaldırarak buna engel olmaktı. Böylece kont soyutlanmış olacak ve aşağı avluda savunmasız kalacaktı.

İkinci nöbetçi kulübesinin yanında yaklaşınca nöbetçi odasından dışarı çıktı ve "Erken geldiniz," dedi.

William, "Kont'u görmemiz için bir çağrı aldık," dedi. Nöbetçiye doğru yaklaşınca adam bir adım geri gitti. William fazla uzaklaşmış olsun istemiyordu, çünkü kemerin bir adım dışına çıkacak olsa yukarı surlardaki nöbetçiler onu rahatça görebilirdi.

"Kont şapelde," dedi nöbetçi.

"Bekleyeceğiz öyleyse." Bu muhafızın derhal ve de sessizce öldürülmesi gerekiyordu, ama William daha fazla yaklaşamıyordu. Şimdi ne yapalım der gibi Walter'a baktı. Walter ise çok sabırlı görünüyordu, kendinden emin bir hali vardı.

Muhafız, "İçkalede ateş yanıyor," dedi. "Gidin de orada ısının biraz." William duraksadı, bu kez muhafız kuşkulanmaya başladı. Kızgınca bir sesle, "Siz neyi bekliyorsunuz?" diye sordu.

William umutsuzca bir laf attı ortaya. "Yiyecek bir şey bulabilir miyiz burada?"

Nöbetçi, "Ayinden önce bulamazsınız," dedi. "Ayinden sonra içkalede kahvaltı verirler."

William, Walter'ın hafifçe yana doğru kaydığını gördü. Muhafız biraz dönse Walter arkadan çullanacaktı. William ters yöne doğru rastgele birkaç adım attı. Nöbetçinin yanından geçerken, "Kontunuzun konukseverliği hiç hoşuma gitmedi," dedi. Nöbetçi arkasına dönerken, William, "Bu kadar uzun bir yolculuktan sonra..." demeye kalmadı, Walter birden muhafızın üzerine çullandı.

Walter adamın omuzlarını arkadan sımsıkı kavradı. Sol eliyle nöbetçinin çenesini havaya kaldırarak sağ elindeki bıçakla adamın boğazını kesiverdi. William derin bir soluk aldı, rahatlamıştı. Göz açıp kapayıncaya kadar bu iş de bitmişti.

William ile Walter, daha kahvaltıdan önce tek başlarına üç kişiyi öldürmüşlerdi bile. Bundan böyle hiç kimse onunla alay etmeye kalkışmasındı!

Walter cesedi sürükleyerek nöbetçi odasına götürdü. Bu nöbetçi kulübesinin planı da bir öncekiyle aynıydı, burada da yukarıya çıkılan bir döner merdiven vardı. Walter arkasında William merdivenleri çıkmaya başladı. Dün kaleye geldiğinde bu oda gözüne ilişmemişti.

Burada kalkma köprüyü kaldıracak bir tekerlek ya da hiç olmazsa kollu bir makara bulunacağını sanmıştı. Oysa burada dişliye benzer bir şey yoktu, sadece bir halat bir de bocurgat vardı. Kalkma köprüyü kaldırmak için halata asılmak yeterliydi. William ile Walter birlikte halatı kavradılar ve çektiler, ama boşunaydı, köprü gıcırdamadı bile. Bu on kişinin üstesinden gelebileceği bir işti.

William'ın iyice kafası karıştı. Kalenin girişindeki öbür kalkma köprünün büyük bir tekerleği vardı. William, Walter'la birlikte onu kaldırabilmişti. Dış kalkma köprünün her gece kaldırıldığını, oysa bunun sadece tehlike anında kaldırıldığını şimdi anladı.

Artık bununla oyalanmanın hiçbir yararı yoktu. Asıl sorun bundan sonra başlıyordu. Kalkma köprüyü kaldıramazsa, hiç değilse kapıları kapatabilirdi. Çünkü kontu hiç değilse biraz uğraştırmış olurdu.

William, arkasında Walter, koşarak merdivenlerden indi. Merdivenlerin alt başına geldiğinde dehşet içinde kaldı. Demek, herkes ayinde değildi. Nöbetçi odasından bir kadınla bir oğlan çocuğunun çıktığını gördü.

William neredeyse sendeleyecekti. Kadını hemen tanıdı. Dün bir paunt karşılığında satın almak istediği, inşaatçının karısıydı. Kadın da onu gördü, hiçbir şeyi kaçırmayan bal rengi gözleriyle ona bakıyordu. William, kontu bekleyen sıradan bir ziyaretçiymiş gibi görünmeye çalışmadı. Onu aldatamayacağım çok iyi biliyordu. Kadının tehlikeyi haber vermesine engel olmalıydı. Onu öldürmekten başka bir çare yoktu, tıpkı öteki nöbetçileri öldürdükleri gibi, hem derhal hem de ses çıkartmadan.

Ellen, William'ın niyetini o anda yüzünden anlamıştı. Oğlunun elini yakaladığı gibi başını ters yöne çevirdi. William onu yakalamak için hamle yaptı ise de Ellen ondan daha atik davrandı. İçkaleye doğru yönelerek, avluya doğru koştu. William ile Walter da peşinden koşmaya başladılar.

Ellen'ın vücudu ayaklarının üzerinde tüy gibi hafif kalıyordu, oysa ötekilerin üzerinde örme zırhlarla ağır silahlar vardı. Büyük salona çıkılan merdivenin başına gelen Ellen, basamakları çıkarken canhıraş bir çığlık attı. William başını kaldırarak yukarılara baktı. Çığlık sesine en az iki nöbetçi kulak kabarttı; oyun bozulmuştu. William koşmaktan vazgeçti, merdivenin altında durdu. Soluk soluğaydı. Walter da durdu. İki nöbetçi üç oldu, sonra dört oldu, yukarılardan koşarak avluya iniyorlardı. Kadın, çocuğun elini bırakmadan içkale-

ye dalarak gözden kayboldu. Artık kadın önemli değildi. Nöbetçiler harekete geçtikten sonra onu öldürmenin hiçbir anlamı kalmamıştı.

William ve Walter kılıçlarını çektiler. Yan yana duruyorlardı. Ölümüne savaşmaya hazırdılar.

Tom, bu atların da nesi var böyle, diye düşünürken rahip altarın üzerinde duran ekmeğe dualar okumaktaydı.Tom, atların kişnemelerini, tepinmelerini rahatlıkla işitebiliyordu, ama bu kez her zamanki gibi değildi, fazla gürültü çıkarıyorlardı. Kısa bir süre sonra, cemaatten biri, "Her taraf duman kokuyor!" diye bağırarak rahibi Latince dualarını kesmek zorunda bıraktı.

Ardından herkesle beraber Tom da duman kokusunu aldı. Tom daha uzun boylu olduğu için ayak parmaklarının üzerinde durarak pencereden dışarısını rahatça görebiliyordu. Kenara doğru yürüdü ve dışarıya baktı. Ahırlar cayır cayır yanıyordu.

"Yangın var!" diyebildi ve gerisini getiremedi, çünkü bağrışmalar, çağrışmalar yüzünden sesi duyulmuyordu. Herkes kapıya doğru hücum ediyordu. Ayin filan unutulmuştu. Tom, Martha'yı kalabalıkta ezilebileceğini düşünerek çekti, yanına aldı ve Alfred'e hiçbir yere ayrılmamasını söyledi. Ellen'la Jack'i de çok merak ediyordu.

Az sonra, şapelde yüzü iyice sıkkın rahiple onlardan başka kimse kalmamıştı.

Tom çocukları dışarı çıkardı. Kimileri yangından zarar görmesinler diye atları serbest bırakıyorlardı, kimileri yangını söndürmek için kuyudan kova kova su çekiyordu. Ortalıkta Ellen görünmüyordu. Başıboş kalmış atlar yangın ve bağrış çağrışlardan ürktükleri için avlunun içinde sağa sola saldırıyorlardı. Toynakların çıkardığı sesler insanı ürpertiyordu. Tom kulak verip iyice dinleyince kaşları çatıldı; yirmi, otuz değil, belki de yüzden fazla atın çıkardığı sesti bu ve dehşet verici bir şeydi. Birden, içinde bir kuruntu, korkmaya başladı. "Sen buradan hiç ayrılma Martha," dedi. "Alfred, sen kardeşine göz kulak ol." Toprak setlerin oraya koşarak duvarların tepesine tırmanmaya başladı. Oldukça dik bir yamaç olduğu için tepeye varmadan biraz yavaşlamak zorunda kaldı. Tam tepeye çıkınca, soluk soluğa etrafa göz attı.

Kuşkulanmakta haklıymış, korkudan kalbi küt küt etmeye başladı. Seksen yüz kadar atlıdan oluşan bir ordu, boz bulanık tarlaların arasından büyük bir hızla kaleye doğru geliyordu. Korkunç bir görüntüydü. Tom çekilmiş kılıçlarla örme zırhların metalsi parıltılarını

görebiliyordu. Dörtnala koşan atların burun deliklerinden yükselen buğular bile ayırt edilebiliyordu. Sürücüleri eyerlerinin üzerinde iki büklüm olmuşlardı. Ne bir bağırma ne bir çağırma duyuluyordu, yüzlerce toynağın çıkardığı kulakları sağır eden bir gürültü, o kadar.

Tom başını çevirdi, kalenin avlusuna baktı. Bu sesleri neden benden başka kimse işitmiyor? Nöbetçiler neden hiçbir şey görmemişlerdi acaba? Yangına koşmak için nöbet yerlerinden ayrıldıkları için olacak. Çok akıllıca hazırlanmış bir saldırıydı bu. Şimdi tehlikeyi haber vermek Tom'a düşüyordu.

Ama Ellen neredeydi?

Atlılar kaleye doğru yaklaşırken Tom gözlerini dikti, avluyu bir baştan bir başa taramaya başladı. Avlunun büyük bir bölümünü yanan ahırlardan yükselen dumanlar sarmıştı. Ellen'ı göremiyordu.

Kuyunun başında yangına su taşıma işini düzenlemeye çalışan Kont Bartholomew'i ayırt edebildi. Koşarak toprak setlerden aşağıya indi, avlunun içinden hızla kuyuya doğru seğirtti. Nezaket kurallarına aldırmadan kontun omuzlarını kavrayarak, gürültüyü bastırabilmek için neredeyse kulağının içine, "Kaleye saldırıyorlar!" diye bağırdı.

"Ne dedin?"

"Buraya saldırıyorlar."

Kont'un aklı yangındaydı. "Saldırıyorlar mı? Kim?"

Tom, "Dinleyin!" diye bağırdı. "Yüz kadar atın çıkardığı ses bunlar!"

Kont boynunu uzattı. Soylu ve solgun yüzü birden değişti, durumu kavramıştı. "Haklısın... Aman Tanrım!" Birden yüzünde bir korku belirtisi oluştu. "Onları gördün mü?"

"Evet, gördüm."

"Kim peki?... Kim olduğu önemli değil! Demek yüz atlı ha?"

"Evet."

"Peter! Ralph!" Kont, Tom'u bıraktı, yardımcılarını çağırdı. "Bu bir baskın, yangın bir şaşırtmaca, saldırıya uğradık!" Kont gibi onlar da başta bir şey anlamadılar, sonra kulak verdiler, yüzlerinden korktukları belli oluyordu. Kont bağırarak, "Adamlara söyle kılıçlarını kuşansınlar! Haydi, çabuk ol, çabuk!" Sonra Tom'a dönerek, "Sen de benimle gel duvarcı," dedi. "Sen güçlü kuvvetli adamsın, birlikte şu kapıları kapatalım." Kont koşmaya bşaladı, Tom da onu izledi. Eğer tam zamanında kapıları kapatıp kalkma köprüyü kaldırabilirlerse bu yüz adama engel olabilirlerdi.

Bekçi kulübesine vardıklarında ordu kemerin oralara iyice neredeyse yarım mil yaklaşmıştı. Açılarak yaklaşıyorlardı. En önde hızlı atlar, geride artçılar. Kont, "Şu kapıların haline bak!" diye bağırdı.

Tom baktı. Demir takviyeli iki büyük kapı yerde yatıyordu. Menteşelerin keskiyle yerlerinden sökülmüş olduğunu gördü. Düşmanlardan birkaçı buraya daha önceden gelmiş olmalı, diye düşündü. İçini bir korku kapladı.

Tom başım çevirerek avluya baktı, hâlâ Ellen'ı arıyordu. Onu göremiyordu. Ona n'olmuştu acaba? Şu sırada her şey olabilirdi. Ellen'ı korumak için onu bulmalıydı.

Kont, "Kalkma köprünün haline bak!" dedi.

Ellen'ı korumanın tek yolu saldırganlara engel olmaktı. Kont yukarıdaki odaya giden merdivenlere doğru koştu. Tom da arkasından seğirtti. Eğer kalkma köprüyü kaldırabilirlerse birkaç kişinin bekçi kulübesini tutmaları işten bile değildi. Yukarıdaki odaya girince Tom dehşete kapıldı. Halat kesilmişti. Kalkma köprüyü kaldırmanın başka bir yolu da yoktu.

Kont buruk bir sesle lanet etti. "Bu işi her kim planladıysa şeytan kadar kurnaz olmalı," dedi.

Kapıları tahrip edenler, kalkma köprünün halatını kesenler ve yangını çıkaranlar kimlerse onlar hâlâ kalenin içinde bir yerlerde olmalıydılar. Bu mikrop herifler nerede olabilirlerdi? Tom, korku içinde, etrafını kollamaya başladı.

Kont, okçu mazgallarından birinden dışarıya bakınca, "Aman Tanrım, neredeyse burada olurlar," dedi ve koşarak merdivenlerden indi.

Kalenin girişinde şövalyeler telaş içinde kılıçlarını kuşanıp başlarına zırhlarını geçiriyorlardı. Kont Bartholomew emirler yağdırmaya başladı: "Ralph ve John, siz ikiniz başıboş atları düşmanın yolunu tıkamak için, köprünün oraya götürün. Richard, Peter, Robin, sizler de birkaç kişi daha alın yanınıza burayı tutun." Kalenin girişi oldukça dardı, birkaç kişi hiç değilse kısa bir süre düşmanı oyalayabilirdi. "Sen de duvarcı, sen de çocuklarla hizmetkârları topla ve yukarı avluya çıkar."

Tom, bu bahaneyle Ellen'ı da arayacağı için çok sevindi. Önce şapelin olduğu yere doğru koştu. Martha ile Alfred birkaç dakika önce bıraktığı yerdeydiler, ikisi de çok korkmuş gibiydi. "Doğru içkaleye gidin!" diye bağırdı. "Yolda rastladığınız çocuklara ve kadınlara

söyleyin, onlar da sizinle içkaleye gitsinler. Kont'un emri böyle. Haydi, koşun!" Çocuklar hemen fırladılar.

Tom etrafına bakındı. Az sonra o da onların yanma gidecekti. Aşağı avluda ele geçirilmek niyetinde değildi. Ama daha birkaç dakikasını kontun emirlerine ayırabilirdi. Kova kova sularla alevleri söndürmeye çalışan insanların olduğu yere, ahırlara doğru koştu. "Yangını unutun," dedi. "Kaleye saldırıyorlar. Çocuklarınızı hemen içkaleye götürün."

Ellen ile Jack'in çoktan içkaleye gitmiş olduklarından emindi, ama gene de onları kaybetmiş olabileceğini düşününce dehşete kapıldı. Aşağıdaki nöbetçi kulübesinin orada, kitle halinde göğüs göğüse savaşan şövalyeler gözüne ilişti; duman yüzünden göz gözü görmüyordu. Birden yanı başında Kont Bartholomew belirdi, elinde kanlı bir kılıç tutuyordu, yüzü gözü ter içindeydi. Tom'a dönerek, "Canını kurtar!" diye bağırdı. Tam o sırada düşman aşağıdaki bekçi kulübesinin kemerinden içeri dalarak, savunma halindeki şövalyeleri darmadağın etmişti. Tom geriye döndü ve köprüye doğru koşmaya başladı.

Kont'un on beş yirmi kadar adamı, yukarı avluyu savunmak amacıyla, ikinci bekçi kulübesinin orayı tuttular. Tom ile Kont'un geçebilmesi için geri çekilerek yol verdiler. Adamlar yeniden saf tutarken, Tom geride atların ahşap köprüden geçerken çıkardıkları gürültüyü işitebiliyordu. Savunmadaki adamların hiçbir şansı kalmamıştı artık. Tom, zekice planlanmış ve ustaca uygulanmış bir baskın, diyordu içinden. Ama onun aklı fikri Ellen'la çocuklardaydı. Yüz tane kana susamış silahlı adam onların üzerine yürümek üzerelerdi. Yukarı avludan geçerek içkaleye doğru koştu.

Büyük salona çıkılan ahşap basamakların ortasındaydı ki dönüp arkasına baktı. İkinci bekçi kulübesini savunmaya çalışanlar, atlıların saldırısı karşısında yenik düştüler. Kont Bartholomew, Tom'un arkasındaki basamakların üzerindeydi. Her ikisi için de hemen içkaleye dalmanın, arkasından da merdiveni içeri almanın sırasıydı. Tom, önündeki basamakları koşarak tırmandı ve salonun içine attı kendini ve işte o zaman saldırganların her şeyi zekice planladıklarını anladı.

Düşmanın öncü grubu, yani kapıları tahrip eden, kalkma köprünün halatını kesen ve ahırlarda yangın çıkaran adamlar bir marifet daha yapmışlardı. İçkaleye girerek oraya sığınmak isteyenleri pusuya düşürmüşlerdi.

Örme zırhları içinde insana yiyecekmiş gibi bakan dört kişi bü-

yük salonun içinde ayakta durmuş bekliyorlardı. Her taraf, kontun yaralı şövalyeleriyle merdivenleri çıkarken öldürülen şövalyelerin kanlı cesetleriyle doluydu. Öncü grubun başında William Hamleigh'i görünce Tom dehşet içinde kaldı.

Yumruk yemiş gibi sersem bir halde bakıp duruyordu öyle. William'ın gözlerini kan bürümüş gibi bir hali vardı. Tom, William'ın onu öldüreceğini sandı, ama korkmasına bile vakit kalmadan William'ın adamlarından biri Tom'u kolundan tuttuğu gibi içeriye doğru çekti ve yol açılsın diye de şöyle kenara itti.

Demek Kont Barholomev'in kalesine saldıranlar Hamleigh'lermiş. Ama neden?

Kalede çalışanlarla bütün çocuklar ödleri kopmuş bir halde salonun bir köşesinde duruyorlardı. Öyleyse sadece silahlı adamları öldürüyorlardı. Tom salondakilerin tek tek yüzlerine bakmaya çalıştı; Alfred, Martha, Ellen ve Jack'i görünce dünyalar onun oldu, çok sevindi. Topluca bir köşedeydiler ve çok korkmuş bir halleri vardı, ama hayattaydılar, belli ki yaralanmış filan değildiler.

Onlara doğru yürümeye kalmadan kapı ağzında bir çatışma başladı. Kont Bartholomew ile iki şövalye içeriye dalınca, içeride beklemekte olan Hamleigh şövalyeleri tarafından tutsak edildiler. Kontun adamlarından biri derhal saf dışı edildi, ama öbürü kılıcını kaldırmış kontu korumaya çalışıyordu. Arkadan Bartholomew'in şövalyelerinden birkaçı daha içeri girdi ve aniden iki taraf birbirine girdi, çatışma başladı. Uzun kılıçlara mekân dar geldiği için yumruk ve bıçaklarla giriştiler kavgaya. Bir ara kontun adamları William'ınkileri alaşacağı edecek gibi oldularsa da Bartholomew'in kimi adamları geriye dönerek kendilerini arkasında savunmaya başladılar. Belli ki kaleye saldıranlar yukarı avluyu ele geçirdikleri gibi, şimdi de merdivenleri tırmanarak iç kaleye saldırıyorlardı.

Gür bir ses, "KIMILDAMA!" diye bağırdı.

Her iki tarafın adamları savunma pozisyonuna geçtiler ve çatışma durdu.

Aynı ses, "Shiring'li Bartholomew, teslim olacak mısın?" dedi.

Tom, kontun dönüp kapıdan dışarıya baktığını gördü. Kont, "Hamleigh," diye mırıldandı. Sonra sesini yükselterek, "Aile bireyleriyle adamlarıma dokunmayacaksınız, değil mi?"

"Hayır, dokunmayacağım."

"Yemin eder misiniz?"

"Teslim olursan eğer, haç üzerine yemin ederim."

Kont Bartholomew, "Teslim oluyorum," dedi.

Dışarıdan sevinç çığlıkları gelmeye başladı.

Tom arkasına dönünce, Martha'nın kendisine doğru koşmakta olduğunu gördü. Önce onu havaya kaldırdı, ardından Ellen'ı kucakladı.

Ellen, yaşlı gözlerle "Kurtulduk," dedi. "Hepimiz... Kurtulduk."

Tom buruk bir sesle, "Evet kurtulduk, ama gene yoksulluk başlıyor," dedi.

William birden sevinç naraları atmaktan vazgeçti. Çünkü o bugüne bugün Lord Percy'nin oğluydu, şu silahlı adamlar gibi sevinç çığlıkları atmak, bağırmak ona yakışmazdı. Yüzüne lordlara yakışan mutlu bir ifade vermeye çalıştı.

Kazanan onlar olmuştu. Bir iki terslik çıktıysa da planı çok iyi uygulamıştı; saldırı başarıyla sonuçlandıysa bu daha çok öncü grup sayesinde olmuştu. Kaç kişiyi öldürdüğünü, kaç kişiyi sakatladığını kendisi de bilmiyordu; ne var ki ona hiçbir şey olmamıştı.

Babası birkaç basamak daha çıktıktan sonra kapı aralığında Bartholomew ile karşılaştı. Bartholomew, her teslim olanın yaptığı gibi, kılıcını kabzası dışarıda olduğu halde uzattı. Percy kılıcı alırken adamları gene çığlıklar atmaya başladı.

Gürültü kesilirken, Bartholomew'in "Bunu neden yaptınız?" dediği duyuldu.

Babası, "Krala karşı gizli eylemlere kalkıştığın için," dedi.

Babanın bunu nasıl öğrenmiş olabileceğini düşündüğü Bartholomew'in yüzünden okunuyordu. William soluğunu tuttu, Bartholomew'in yenilginin yarattığı vurdumduymazlıkla herkesin önünde ihanetini kabul edip etmeyeceğini merak ediyordu. Fakat o suskunluğunu bozarak hafifçe doğruldu ve "Ben onurumu burada değil, kralın huzurunda savunacağım," dedi.

Baba başıyla bu sözleri onaylayarak, "Nasıl istersen," dedi. "Yalnız adamlarına söyle, silahlarını teslim edip kaleyi terk etsinler."

Kont şövalyelerine mırıldanarak emir verince, adamlar teker teker yaklaşarak silahlarını Baba'nın önünde yere bıraktılar. William her şeyi büyük bir keyifle seyrediyordu. Şunlara bak, babanın önünde nasıl da köpekleşiyorlar, dedi içinden. O sırada babası şövalyelerden biriyle konuşmaktaydı. "Başıboş atları topla ve hepsini götür ahıra koy. Birkaç adam al yanma, ne kadar ölü ve yaralı varsa silahlarını

toplayın," dedi. Yenilen tarafın silahlarıyla atlarına kazanan tarafın el koyması doğaldı. Böylece Bartholomew'in şövalyeleri silahsız ve yalınayak çekip gideceklerdi. Öte yandan, Hamleigh'in adamları kalenin bütün ambarlarını boşaltacaklar ve her şeyi el koydukları atlara yükleyerek, ailenin adını aldığı Hamleigh köyüne götüreceklerdi. Baba şövalyelerden birini daha çağırarak, "Mutfak personelinden birkaç kişiyi seç, söyle onlara yemeği hazırlasınlar," dedi. "Kalan personeli de def et, gitsinler." Adamlar çatışmadan sonra acıkmışlardı: Şimdi bir de ziyafet hazırlanıyordu. Kont Bartholomew'in en güzel yemekleriyle şarapları yenilip içilecek, sonra da herkes evine dönecekti.

Az sonra Baba ile Bartholomew'in çevresinde toplanan şövalyeler iki yana açıldılar ve Anne büyük bir kurumla içeri girdi.

Kadın çam yarması gibi silahşörlerin arasında minnacık görünüyordu. Baş örtüsünü çıkarıp yüzünü açınca onu daha önce hiç görmemiş olanlar yerlerinden sıçradılar; çirkin yüzünü görünce dehşete kapıldılar. Babaya doğru dönerek, "Bu büyük bir zafer," dedi Anne.

William, *Bu zafer öncü grubun çalışmaları sayesinde kazanıldı, öyle değil mi, Anne?* diyecek oldu, ama dilini tutmasını bildi. William adına babası konuştu. "Kaleyi ele geçirdikse bu William'ın katkısıyla oldu," dedi.

Annesi ona doğru döndü, büyük bir heyecanla onu kutlayacağını bekliyordu, ama sadece "Ya, öyle mi?" dedi.

"Evet," dedi Baba. "Oğlan iyi iş becerdi."

Anne başıyla onaylayarak, "Belki de öyle olmuştur," dedi.

Annesinin bu sözlerine William çok sevindi ve aptal aptal güldü.

Anne, Kont Bartholomew'e doğru dönerek, "Kont önümde eğilip reverans yapsın istiyorum," dedi.

Kont, "Hayır," diyerek karşı çıktı.

Anne, "Öyleyse kızı getirin bana," dedi.

William etrafına bakındı. Şu ara Aliena'yı tamamen unutmuştu. Salondaki çocuklarla hizmetkârların yüzlerine bir bir baktı ve Aliena bir köşede, çıtkırıldım kâhya Matthew'in yanında duruyordu. William gitti, kolundan yakaladığı gibi kızı annesinin yanma getirdi. Matthew de peşlerinden geldi.

Anne, "Kulaklarını dilim dilim doğrayın," deyince Aliena bir çığlık attı.

Bartholomew'in yüzü mosmor oldu. "Teslim olursam hani ona

bir şey yapmayacağınıza dair söz vermiştiniz," dedi. "Yemin de etmiştiniz."

Anne, "Teslim olduğunuz sürece ona dokunulmayacak," dedi.

Anne bu kez Bartholomew'e, "Önümde diz çök," dedi.

Bartholomew yavaş yavaş gitti, Anne'nin önünde diz çökerek başını öne eğdi.

Anne sesini yükselterek, oradakilere bağırdı: "Şuna bakın!" dedi. "Hamleigh'lere hakaret edenlerin akıbeti budur işte!" Kadın, bunları ssöyledikten sonra küstah bir edayla çevresindekilere baktı. Bu sözler karşısında William'ın göğsü kabardı. Aile yeniden onuruna kavuşmuştu.

Anne arkasına dönünce, Baba "Onu yatak odasına götürün," dedi. "Dikkat edin, sakın kaçmasın."

Bartholomew ayağa kalktı.

Baba, William'a, "Kızı da götür," dedi.

William, Aliena'ya baktı. Yüzü hâlâ bembeyazdı, ama korkunca daha da güzelleşmişti. Onu savunmasız haliyle görmek daha heyecanlandırıyordu insanı. Olgun vücudunu altına alıp ezmek geçti içinden; ayrık bacakları arasına zorla girerken gözlerindeki korkuyu görmek isterdi. Dayanamadı, yüzünü iyice yüzüne yaklaştırarak, fısıldar gibi, "Seninle hâlâ evlenmek istiyorum," dedi.

Aliena kendini ondan uzaklaştırarak, nefret dolu bir sesle, "Evlenmek mi!" diye bağırdı. "Senin gibi iğrenç, soluğu kesilmiş kurbağayla evlenmektense ölürüm daha iyi," dedi.

Şövalyeleri kendilerini tutamayıp gülmeye başlayınca, William yüzünün kızardığını hissetti. Anne'nin birden öne doğru bir adım atmasıyla Aliena'nın yüzüne bir tokat patlatması bir oldu. Bartholomew kızını korumaya niyetlendiyse de şövalyeler engel oldu. Anne, "Kapat çeneni!" dedi Aliena'ya. "Sen artık makbul bir kadın sayılmazsın, çünkü sen bir hainin kızısın ve pek yakında açlık ve yoksulluk içinde kıvranacaksın. Sen benim oğluma layık değilsin. Bir daha görünme gözüme, çeneni kapatmasını da bil."

Aliena arkasını döndü. William kolunu bırakınca da babasının peşinden yürümeye devam etti.

Jack, bu kız gerçek bir kahraman, şiirlerde anlatılan prenseslerden hiç farkı yok, dedi içinden. Başını dimdik tutarak merdiven basamaklarını çıkarken, ağzı açık onu seyrediyordu. Aliena gözden kaybolunca kadar salonun içinde çıt çıkmadı. O gidince ortalık

kararmış gibi oldu. Jack, gözlerini dikti, onun az önce bulunduğu yere baktı.

Şövalyelerden biri ileriye doğru çıkarak, "Aşçı hanginiz?" diye bağırdı.

Aşçı kendini hiç belli etmemeye çalıştıysa da birileri parmağıyla onu gösterdi.

Şövalye, "Yemek hazırlayacaksın," dedi. "Kendine birkaç yardımcı seç ve doğru mutfağa git." Aşçı, kalabalığın içinden yarım düzine kadar adam seçti. Şövalye sesini yükselterek, "Geri kalanlar... toz olsun buradan," dedi. "Kaleyi terk ediyorsunuz. Acele edin ve eğer canınız kıymetliyse, sakın kendinize ait olmayan bir şeyi almaya kalkışmayın. Haydi, kımıldayın!"

Herkes ayağını sürüyerek kapıya doğru yürümeye başladı. Annesi Jack'in elinden tuttu, Tom da Martha'nınkini tutmuştu. Alfred yanlarından hiç ayrılmıyordu. Pelerinleri üzerlerindeydi, giysilerinden ve yemek bıçaklarından başka kişisel eşyaları yoktu. Kalabalığın arasına karışıp merdivenlerden inerek köprüyü geçtiler. Aşağı avlunun içinden yürüyerek bekçi kulübesini, artık kullanılmayacak hale gelmiş kapıların üzerine basarak hiç duraksamadan kaleyi terk ettiler. Köprünün üzerini geçtikten sonra hendeğin karşısındaki tarlalara ayak basar basmaz bağırıp çağırarak hararetli bir sesle nasıl bir belaya çattıklarını konuşmaya başladılar. Sinirleri iyice gevşemişti. Jack yürürken konuşulanlara kulak verdi. Herkes ne kadar da cesur davrandığını ileri sürüyordu. Oysa hiç de cesur davranmamıştı, her şeyden kaçmıştı.

Tek cesur olan Aliena'ydı. İçkaleye geldiğinde orasının güvenli bir yer olmaktan çıkıp bir kapana dönüştüğünü anlayınca çocuklarla hizmetkârların sorumluluğunu üstlenmiş, onlara uslu uslu oturmalarını, şövalyelere fazla yaklaşmamalarını söylemişti. Arada silahsız erkeklerle kadınlara kılıçlarını kaldırarak onları korkutmaya çalışan ya da kaba davranan şövalyelere bağırıp durmuştu.

Bir süre hiç konuşmadan yürümeye devam ettiler. Kalabalığın büyük bir bölümü kavşağa kadar birlikte yürüdü, sonra ayrıldılar. Kimi güneye kimi kuzeye yöneldi, kimi de dosdoğru Shiring kasabasına doğru yollarına devam etti.

Ellen bir ara Jack'in yanından ayrıldı ve Tom'un kolundan tutarak onu durdurdu. "Nereye gidiyoruz?"

Tom böyle bir soruyu beklemediği için şaşkın şaşkın baktı. Ne-

reye giderse onların da hiçbir şey sormadan peşinden geleceklerini sanıyordu.

Jack, Ellen'ın sık sık Tom'un şaşkın şaşkın bakmasına neden olduğunu daha önce de fark etmişti. Kimbilir belki de bundan önceki karısı başka tür bir insandı.

"Kingsbridge Manastırı'na gidiyoruz."

"Kingsbridge mi?" Annesi şaşırmış gibiydi. Tom bunun nedenini anlayamadı.

"Dün gece oraya yeni bir başrahibin geldiğini öğrendim," diye devam etti. "Genellikle yeni gelenler kilisede ya bir onarım ya da bir ek inşaat işine başlarlar da."

"Eski başrahip ölmüş mü?"

"Evet."

Annesi nedense bu haberi duyunca rahatladı. Annesi eski başrahibi tanıyor olmalıydı, ondan hiç hoşlanmadığı çok belli oluyordu.

Tom, Ellen'ın sesindeki endişeli hali sonunda fark etti. "Kingsbridge'in nesi var?" diye sordu.

"Ben orayı bilirim... Bir günde zor gidilir oraya."

Annesini üzen şeyin yolun uzunluğu olmadığını Jack hemen anladı, ama Tom anlamadı. "Bir günden biraz fazla sürer," dedi. "Oraya yarın öğleye varırız."

"Pekâlâ."

Yürümeye devam ettiler.

Biraz sonra Jack, karnında müthiş bir sancı hissetmeye başladı. Bir süre ne olduğunu çıkaramadı. Kaledeyken bir yere çarpmış filan değildi, iki gündür Alred ona bir kez bile çimdik atmamıştı. Ama az sonra nedenini anladı. Jack'in karnı acıkmıştı.

11

Kingsbridge Katedrali'nin hiç de sıcak bir görünümü yoktu. Küçücük pencereleri, kalın duvarları olan alçak, bodur ve kaba bir yapıydı. Orantıların önemini inşaatçıların daha kavramaya başlamadığı yıllarda, Tom'un ustalığından çok önceleri inşa edilmişti. Tom'un kuşağı dik ve doğru bir duvarın kalın bir duvardan daha dayanıklı olduğunu bilirdi, pencere kemerlerinin yarım daire ölçüleri kusursuz olarak hesaplanmışsa duvarların içine geniş pencereler oturtulabileceğini de bilirdi. Uzaktan bakıldığında kilise yampiri görülüyordu, Tom biraz daha yaklaştıklarında nedenini anladı: İkiz kulelerden batı ucunda olanı yıkılmıştı. Tom buna sevindi. Yeni başrahip belki de onun yeniden inşa edilmesini isterdi. Bu umutla adımlarını hızlandırdı. Kont-köyünde olduğu gibi, insanın önce işe alınıp ardından yeni patronunun savaşta yenik düştükten sonra tutsak edildiğini görmesi olacak şey değildi. Tom böyle bir düş kırıklığını bir kez daha yaşamak istemezdi.

Göz ucuyla Ellen'a baktı. Açlıktan geberip gitmeden bu adamın iş filan bulamayacağını düşünerek günün birinde onu bırakıp gitmesinden korkuyordu. Ellen gülerek Tom'a baktı, sonra terk edilmiş eski bir gemi teknesini anımsatan katedrale bakınca suratını astı. Ellen'ın oldum olası rahiplerle, keşişlerle başının hoş olmadığını bilirdi. Öte yandan, kilisede nikâh kıydırmadıkları için kendini suçlu hissedip etmediğini de çok merak ediyordu.

Kilisenin avlusunda bir telaştır gidiyordu. Tom yan gelip yatan katedraller de görmüştü, faal olanlarını da, ama Kingsbridge olağan dışıydı. Sanki üç ay önceden bahar temizliğine girişilmişti. Ahırların dışında iki keşiş atları tımar ediyor, bir üçüncüsü koşumları temizlerken papaz adayları da gübre kürüyorlardı. Birkaç keşiş, ahırın hemen bitişiğindeki konukevini süpürüp temizliyordu. Bir araba dolusu ot da yerlere yayılmayı bekliyordu.

Ne var ki, yıkık kulede hiç çalışan yoktu. Tom, yıkık kuleden artakalan taş yığınını incelemeye başladı. Kule yıllarca önce çökmüş olmalıydı, çünkü taşların kırılmış uçları don ve yağmurlardan iyice aşınmış, kulenin yıkılmayan alt bölümü beş on santim kadar toprağın içine gömülmüştü. O günden bugüne kulenin onarılmaması olur şey değildi, çünkü katedral kiliselerinin çok saygın oldukları düşünülürdü. Eski başrahip ya çok tembel ya da çok yeteneksizdi. Tom galiba keşişlerin kuleyi yeniden yaptırmayı tasarladığı bir zamanda gelmişti buraya. Biraz daha erken gelseymiş ya.

Ellen, "Beni burada kimse tanımadı," dedi.

Tom sordu. "En son ne zaman gelmiştin buraya?"

"On üç yıl önce."

"Unutmuş olmaları normal."

Kilisenin batı ucunu dolandıktan sonra Tom büyük ahşap kapılardan birini aralayarak içeriye baktı. Avlu karanlık ve iç karartıcıydı. Kalın kalın sütunlarla çok eski stil ahşap bir tavan görünüyordu. Bununla birlikte birkaç keşiş uzun saplı fırçalarla duvarları badanalarken, bazıları da sert toprak zemini süpürüyordu. Yeni başrahip belli ki her tarafı temizletip güzelleştirmeye çalışıyordu. Bu iyiye işaretti. Tom kapıyı kapattı.

Kilisenin az ilerisindeki mutfak avlusunda kirli su dolu bir teknenin başında papaz adayları ellerinde keskin uçlu taşlarla kapkacak tencere tava ne varsa kurumlarını ve yağlarını temizlemeye çalışıyorlardı. Ellerini sürekli soğuk suyun içinde tuttukları için parmak mafsalları kızarmış ve deforme olmuştu. Ellen'ı görünce aralarında kıkırdadıktan sonra başlarını başka bir yana çevirdiler.

Tom yüzü kızaran bir papaz adayına kilerciyi nerede bulabileceğini sordu. Aslında Tom sakristin nerede olduğunu sormalıydı. Çünkü kilisenin bakım işlerinden sakrist sorumluydu, ne var ki kilercilere daha kolay ulaşılabilirdi. Papaz adayı eliyle avlunun bir ucundaki binalardan birinin mahzenini işaret etti. Tom kapı aralığından içeri girdi, Ellen'la çocuklar da onu izledi. Kapı önünde durup merakla içeriye baktılar.

Bu bina daha yeniydi, kiliseden daha sağlamca inşa edilmişti. İçerinin havası kuruydu, küf kokusu da yoktu. İstif edilmiş yiyeceklerin kokusuyla Tom'un midesi zil çalmaya başladı, çünkü iki gündür bir lokma şey yememişti. Gözleri karanlığa alışınca, yerlerin karo döşeli olduğunu gördü; kısa ve kalın sütunların üzeri tonoz kaplıydı. Az sonra uzun boylu, tepesi açılmış bir adamın varilden kaşık kaşık

tuz alıp bir kaba boşalttığını gördü. "Kilerci siz misiniz?" diye sordu Tom. Adam elini havaya kaldırarak susmasını işaret edince, Tom onun sayı saydığını anladı. Hiç ses etmeden adamın işini bitirmesini beklediler. Adam sonunda, "İki ölçek on dokuz, üç ölçek," dedikten sonra kaşığı yere bıraktı.

Tom, "Adım Tom," dedi. "Mimarım, sizin şu yıkık kulenizi yeniden inşa etmek isterdim."

"Benim adım da Cuthbert, bana Akbaş da derler, kilerciyim. Şu kulenin yeniden yapıldığını görmeyi ben de çok istiyorum, ama bunu Başrahip Phillip'e sormamız gerek. Bize yeni bir başrahibin geldiğini işitmiş olmalısınız."

"Evet." Cuthbert çok cana yakın bir keşişti, hem yüreği genişti hem de dünya adamıydı. Onunla sohbet etmek hoş olacaktı. "Yeni gelen, manastırın görünümüne bir biçim vermek niyetinde gibi."

Cuthbert, başıyla onu onaylayarak, "Ama bu işlere para harcamaya hiç yanaşmıyor," dedi. "Sen de görüyorsun ya, bütün işleri keşişler görüyor. Yeni hiç kimseyi işe almıyor, ona kalırsa burada gereğinden çok adam çalıştırılıyormuş."

İşte bu haber fenaydı. Cuthbert, "Sen anlayışlı bir insana benziyorsun, inşaatçı," dedi. "Bu kadar çok çalışan keşişi daha önce hiç görmediğini düşünüyorsundur. Ama yeni başrahip hiç kimseyi çok çalışmaya zorlamıyor ki. Bizde usul şöyle: Ağır işlerde çalışanlara kırmızı et ve şarap, etüt ve duayla vakit geçirenlere ise tuzlu balık ve hafif bira verilir. Bu yüzden gençlerin büyük bir çoğunluğu seve seve ağır işlere koşuyor."

Tom, "Ama," dedi, "keşişler istedikleri kadar karınlarını doyursalar da onlar taş duvar öremezler ki." Bunları söylerken bir çocuk ağıdı işitince içi cız etti. Çok küçük bir bebeğin ağlamasına benziyordu, hem de ses yavaş yavaş onlara doğru yaklaşıyordu. Ellen'la göz göze geldiler. Bir an manastırda bir bebeğin bulunması çok komik geldi ona.

Cuthbert, "Bunu başrahibe soracağız," diyordu, ama Tom onu dinlemiyordu bile. Kapıda bir gölge belirdi. Tom, boğazında bir parça kalmış gibi yutkunamıyordu. Kucağında bir bebekle içeriye bir keşiş girdi. Tom bebeğin yüzüne baktı. Bebek onun bebeğiydi.

Kıpkırmızı bir yüzü vardı, ellerini de yumruk yapmıştı. Ağzını açınca dişsiz çenesi görünüyordu. Ağlaması sancıdan ya da hastalıktan değil, açlıktandı. Normal ve sağlıklı bir çocuğun bağırmasıydı.

Bebeği yirmi yaşlarında, neşeli yüzlü bir keşiş taşımaktaydı. Gür

saçları tarak yüzü görmemiş genç, arada aptal aptal sırıtıyordu. Çoğu keşişlerin tersine bir kadın görünce tepki göstermedi. Önce herkese gülerek baktı, sonra Cuthbert'e dönerek, "Bebeğe biraz süt gerek," dedi.

Tom bebeği kollarına almak istedi. Çocuklara doğru kaçamak bir göz attı. Çocukların tek bildiği şey terk edilen bebeğin gezici bir rahip tarafından bulunduğuydu. Rahibin bebeği ormandaki küçük manastıra getirdiğinden bile haberleri yoktu. Bu nedenle yüzlerinde sadece bir merak okunmaktaydı, o kadar. Terk edilen bebekle bu bebek arasında bir bağlantı kuramadılar.

Cuthbert yeniden bir kepçe ile küçük bir kap aldı ve kovadan kabın içine süt akıttı. Ellen, genç keşişe, "Bebeği kucağıma alabilir miyim?" dedi. Elini ileriye doğru uzatınca, keşiş bebeği ona verdi. Ellen kucağında biraz sallayınca bebek uyuyuverdi.

Cuthbert başını kaldırarak, "Ah, Johnny Sekiz-Buçuk Peni çok iyi bir dadıdır," dedi.

Ellen, Johnny'ye dönerek, "Bebek nerede uyuyor?" diye sordu.

"Yatakhanede, bizim yanımızda, bir yemliğin içinde uyuyor."

"Geceleri hepinizi uyandırıyor olmalı."

"Biz nasıl olsa her gece yarısı ayin için uyanırız," dedi Johnny.

"Öyle ya! Keşişlerin anneler gibi gecelerini uykusuz geçirdiğini unutuyordum."

Cuthbert süt kabını Johnny'ye uzattı. Johnny çocuğu tek kolunu kullanarak almasını bildi. Ellen, Tom'un yanında durmuş, ötekilere belli etmeden kolunu sıkıyordu.

Tom'un umutlanması için bir neden daha çıkmıştı ortaya. Eğer burada bir iş bulabilirse, bebek Jonathan'ı her zaman görebilecekti, hatta onu hiç terk etmemiş gibi olacaktı.

Martha ile Jack'in, az önce Johnny'nin alıp götürdüğü kremalı süt kabına gözlerini dikerek uzun uzun baktıkları Cuthbert'in gözünden kaçmamıştı. "Çocuklar biraz süt ister miydi acaba?" diye sordu.

"Evet peder, isterlerdi, lütfen," dedi Tom. Kendisi de isterdi biraz, hem de nasıl.

Cuthbert kepçeyle süt doldurduğu iki tahta kâseyi, Martha ile Jack'e uzattı. Her ikisi de sütlerini hemen içtiler. Ağızlarının kıyısında beyaz halkalar oluştu. Cuthbert, "Biraz daha ister misiniz?" diye sordu.

İkisi aynı anda, "Evet, lütfen," dediler. Tom dönüp Ellen'a bak-

tı, her ikisi de çocukların sonunda karınlarını doyurduklarını görünce çok mutlu görünüyorlardı.

Cuthbert kâseleri yeniden doldurduğu sırada, "Nereden geliyorsunuz böyle?" dedi.

Tom, "Kont-köyünden, Shiring yakınlarında," dedi. "Dün sabah çıktık oradan."

"O zamandan beri bir şey yemediniz mi?"

"Tom, evet, yemedik," dedi dobra dobra; Cuthbert'in sorusunu içtenlikle sorduğunu biliyordu, ama çocuklarının karınlarını doyuramadığım kabul etmek fenasına gitti.

Cuthbert, kapının yanında duran varili göstererek, "Biraz elma alın," dedi. "Yemek saatine kadar sizi tok tutar."

Martha ile Jack ikinci kâse sütlerini içerken, Alfred, Ellen ve Tom varile doğru yürüdüler. Alfred elmaları avuçlamaya çalışıyordu ki Tom elindeki elmaları bırakmasını ima ederek, alçak sesle, sadece iki ya da üç tane almasını söyledi. Kendisi üç elma aldı.

Tom elmalarını güzel güzel yedi, karnını doyurmuştu sanki, ama bir yandan da yemeğin ne zaman verileceğini merak edip duruyordu. Keşişlerin mumdan tasarruf olsun diye yemeklerini karanlık bastırmadan yediklerini hatırlayınca rahatladı.

Cuthbert gözlerini dikmiş Ellen'a bakıyordu. Sonunda dayanamadı sordu: "Ben seni bir yerden tanıyor muyum acaba?"

Ellen'ın huzuru kaçtı. "Sanmıyorum," dedi.

Cuthbert kuşkulu bir sesle, "Yüzün pek yabancı gelmiyor da," dedi.

"Çocukken bu yörelerde yaşardım."

"Demek ondan," dedi Cuthbert. "Demek olduğundan daha yaşlı gösteriyorsun, nedeni buymuş."

"Çok iyi bir belleğiniz olmalı."

Cuthbert sesine ciddi bir ton vererek, "O kadar da değil," dedi. "Bir şey daha var ki kesinlikle eminim... Neyse önemli değil. Neden Kont-köyünü terk ettiniz?"

Tom, "Dün sabah şafakla kaleye saldırdılar," dedi. "Kont Bartholomew'i ihanetle suçluyorlar."

Cuthbert dehşet içinde kaldı. "Tüm azizler yardımcımız olsun," diye bağırdı. Boğadan korktuğu için telaşa kapılan bir ihtiyardan farkı yoktu. "İhanet ha!"

Dışarıdan ayak sesleri gelmeye başladı. Tom arkasına dönünce bir keşişin daha içeriye girdiğini gördü.

Cuthbert, "Bu bizim yeni başrahibimiz," dedi.

Tom başrahibi tanıdı; piskoposun sarayına giderken yolda rastladıkları, onlara lezzetli peynirler veren keşişin ta kendisi Phillip'ti bu. Şimdi her şey yerli yerine oturdu. Kingsbridge'in yeni başrahibi, ormandaki o küçük hücre manastırın başrahibiydi, buraya gelirken Jonathan'ı da beraber getirmişti. İçini bir iyimserlik duygusu kapladı. Phillip iyi kalpli bir insandı, Tom'dan da hoşlanmışa benziyordu. Ona iş vereceğinden hiç kuşkusu yoktu.

Phillip de onu tanıdı. "Merhaba, Mimar," dedi. "Piskoposun sarayında iş bulamadın galiba, öyle mi?"

"Bulamadım, peder. Başdiyakos beni işe almadı, piskopos da orada değildi."

"Orada olmadığı doğru... cennete gitti çünkü, ama biz biraz geç öğrendik."

"Piskopos öldü mü yani?"

"Evet."

Cuthbert, dayanamadı lafa karıştı. "O haber eski haber," dedi. "Tom ve ailesi Kont-köyünden yeni gelmişler. Kont Bartholomew'i tutuklayıp kalesine el koymuşlar."

Phillip hiç telaşlanmadı. "Demek bu kadar çabuk," diye mırıldandı.

Cuthbert, "Demek bu kadar çabuk mu dediniz? Neden böyle konuşuyorsunuz?" Phillip'ten hoşlanıyor biraz da ondan çekiniyor gibiydi. Oğlu savaşa gitmiş bir babadan farksızdı. Oğul sanki belinde kılıcıyla geri dönmüş, ama bakışlarında hâlâ korku ve dehşeti taşımakta devam ediyordu. "Bunun olacağını biliyor muydunuz?"

Phillip'in yüzü kızarır gibi oldu. "Hayır, tam değil," dedi kuşkulu bir sesle. "Kont Bartholomew'in Kral Stephen'a karşı olduğuna dair söylentilerden benim de haberim vardı." Telaşını bozmadan. "Bu olanlara şükürler etmeliyiz," dedi. "Kral Stephen, kilisenin haklarını güvence altına alacağına dair söz verdi, oysa Maud ölen babası gibi Kilise'yi pekâlâ karşısına alabilirdi. Evet, cidden bu iyi bir haber." Bu olanları kendisi yapmış kadar mutlu görünüyordu.

Tom, Kont Bartholomew'den söz etmek istemiyordu. "Bu benim için hiç de iyi bir haber değil," dedi. "Kont bir gün önce beni işe almıştı, kalenin savunma noktalarını onaracaktım, bir gün bile çalışmak kısmet olmadı, tek peni alamadım."

"Rezalet bir şey," dedi Phillip. "Peki kaleye saldıran kimmiş?"

"Lord Percy Hamleigh."

Phillip, söylenenleri başıyla onaylayarak, "Yaaa," dedi. Tom bir kez daha, bu haberin Phillip'in beklentilerini doğruladığı sonucuna vardı.

Tom, konuyu biraz da kendi ilgi alanına çekebilmek için, "Kilisede bazı iyileştirmeler yapıyorsunuz galiba," dedi.

Phillip, "Evet, ona çalışıyorum," dedi.

"Eminim, kuleyi yeniden inşa etmeyi de istiyorsunuzdur."

"Kulenin yeni baştan yapılması, tavanın onarımı, yerlere karo döşenmesi, evet bütün bunları yaptırmak istiyorum. Tabii, bu arada sen de iş istiyorsundur." Tom'un neden burada olduğu çok belliydi. "Seni işe almayı çok isterdim," diye ekledi. "Ama korkarım, sana ödeme yapamam. Çünkü manastırın kasasında tek peni yok."

Tom yumruk yemiş gibi oldu. Burada iş bulacağından o kadar emindi ki, çünkü her şey o doğrultudaydı. Kulaklarına inanamadı. Gözlerini dikmiş Phillip'e bakıyordu. Manastırın parası olmaması ne demek, inanılmaz bir şeydi bu. Kilerci bütün ekstra işlerin keşişler tarafından yapıldığını söylemişti; öyle de olsa, bir manastır her zaman Yahudiler'den borç para bulabilirdi. Tom, sanki yolun sonuna gelmiş gibi hissetti kendini.

Bütün kış uğrunda bunca yol teptiği umutları bir anda eriyip gitmişti. Kendini bitkin hissediyordu, morali sıfırdı. Daha fazlasına dayanamam artık, diyordu içinden, ben artık bittim.

Phillip onun çok üzüldüğünü görünce, "Ben size bu akşam yemekle yatacak yer, yarın da kahvaltı verebilirim," dedi.

Tom buruk bir öfke içinde, "Kabul edeceğim," dedi. "Ama onları kendim kazanmış olmayı isterdim."

Phillip, Tom'un öfkelendiğini görünce kaşlarını çattı ve "Sen de Tanrı'ya dua et, dua etmek dilenmek değildir," dedikten sonra yanlarından ayrıldı.

Ötekiler biraz korkmuş gibiydi. Öfke içinde konuşurken ona dik dik bakmaları yok mu, bundan çok rahatsız olmuştu. Phillip'in ardından o da kilerden çıktı; avluda durdu, yaşlanmış kocaman kiliseye bakarken sinirlerine egemen olmaya çalışıyordu.

Az sonra Ellen ile çocuklar da peşinden çıktılar. Ellen, onu rahatlatmak istiyormuş gibi kollarıyla Tom'un beline sarıldı. Papaz adayları birbirlerini dirsekleriyle dürterek aralarında fısıldaşmaya başladılar. Tom onları görmezlikten gelerek, hırçın bir sesle, "Dua edeceğim," dedi. "Bir yıldırım düşüp kiliseyi yerle bir etmesi için dua edeceğim."

* * *

Jack, son iki gündür geleceğinden endişe etmeye başlamıştı.

Kısacık yaşamı boyunca yarından sonrasını hiç düşünmek zorunda kalmamıştı, eğer düşünseydi ne bekleyeceğini bilirdi. Ormandayken bütün günler birbirinin aynıydı, mevsim değişiklikleri çok yavaş seyrederdi. Artık, günden güne yarın nerede olacağını, ne yapacağını ya da karnını doyurup doyuramayacağını bilemiyordu.

Asıl kötüsü açlığa dayanamıyodu. Jack, açlıktan kıvranmamak için, gizli gizli ot ve yaprak yemişti, ama onlar da mide sancılarına neden oluyordu. Martha karnı çok acıktığında sık sık ağlıyordu. Jack ve Martha yürürken birbirlerinden hiç ayrılmıyorlardı. Martha arada başını kaldırıp ona bakıyordu, daha önce hiç kimse ona böyle bakmamıştı. Martha'nın acı çekmesine engel olmak için elinden bir şey gelmemesi yok mu, bu açlıktan da beterdi.

Eğer hâlâ mağarada yaşıyor olsalardı, ördek ödürmek için nereye gideceğini, nerede kabuklu yemiş bulabileceğini, nerede kuş yumurtaları keşfedebileceğini bilirdi; ama köy ve kasabalarda ya da hiç bilmediği şu yollarda kendini kaybolmuş gibi hissediyordu. Tek bildiği şey, Tom'un iş bulamadığıydı.

Öğleden sonrasını konukevinde geçirdiler. Burası köylülerin oturduğu evlere benziyordu. Tek bir odadan oluşan binada yerler kir pas içindeydi, tam orta yerinde ateş yakılacak bir yer vardı. Ne var ki yaşamı boyunca mağarada yaşayan Jack, burasını olağanüstü buldu. Evlerin nasıl yapıldığını çok merak ediyordu, onu da ona Tom anlattı. İki sağlıklı ağacı alıp bir güzel budadıktan, dalını budağını temizledikten sonra birbirine çatarsın. İki ağacı daha birbirlerine çattıktan sonra bunları birbirlerinden dört metre kadar uzaklıkta, tam tepelerinden yatay bir çıtayla birbirine bağlarsın. Yere kadar uzanan hafif meyilli bir çatı oluşturabilmek için de çatı direğine paralel tirizler tutturursun. Tirizlerin üzerine dikdörtgen biçiminde hazırlanmış kamış ya da benzeri şeylerden bir çit yerleştirdikten sonra yağmur geçirmesin diye üzerini çamurla bir güzel sıvarsın. En altları da toprağa çakılan kazıklarla pekiştirirsin. Kazıkların arası çamurla doldurulur. Yan duvarın çatıyla birleştiği yerdeki üçgen kısma da bir kapı oturtursun. Pencere yok ama.

Jack'in annesi yerlere taze ot yayarken o da yanından hiç eksik etmediği çakmağıyla bir ateş yaktı. Ötekilerden biraz uzakça oldukları bir sırada, pekâlâ da yapılacak işler olduğu halde, başrahibin neden Tom'u işe almak istemediğini annesine sordu. Annesi, "Anla-

şılan, kilise kullanılabildiği sürece adam para harcamak istemiyor," dedi. "Kilise olduğu gibi yıkılmış olsaydı, onu yeniden inşa ettirmek zorunda kalırlardı. Yıkılan sadece bir kule, ötekisiyle idare ediyorlar işte."

Aydınlık yavaş yavaş alacakaranlığa yerini terk ederken, mutfak yamaklarından biri bir tencere dolusu çorba ve bir adam boyu uzunluğunda bir ekmek somunuyla konukevine girdi; bunların hepsi de onlaraydı. Kemik suyuyla pişmiş sebzeli ve otlu çorbanın yüzü yağdan pırıl pırıl parlıyordu. Arpa, yulaf ve çavdar ununa ayrıca kuru fasulye ile kuru bezelye eklenerek yapılan kaba ekmek için Alfred, ekmeklerin en ucuzu bu, dedi. Birkaç gün öncesine değin hiç ekmek yememiş olan Jack ise kaba ekmeği çok lezzetli buldu, karnı ağrıyıncaya kadar kaba ekmek yedi. Kalanları da Alfred sildi süpürdü.

Yemeklerini sindirebilmek için ateşin yanında otururlarken, Jack bir ara, Alfred'e sordu: "Kule neden yıkıldı acaba?"

Alfred, "Belki yıldırım düşmüştür de ondan," dedi. "Yangından da olabilir."

"Ama yapacak şey yok ki orada. Kilise taş bina."

Alfred alaycı bir sesle, "Çatısı taş değildir aptal," dedi. "Çatısı tahtadır onun."

Jack bir süre düşündükten sonra, "Peki, çatı yanacak olursa bina yıkılır mı?" diye sordu.

Alfred, "Bazen yıkılır," dedi.

Keşişler yemekten hemen sonra yatmaya gittiler, aşağı tabakadan konuklara mum vermedikleri için, Tom'un ailesi ateşin karşısında oturdu; ateş söndükten sonra da otların üzerine uzandılar.

Jack uyanık kaldı, bir yandan da düşünüyordu. Ona öyle geliyordu ki, katedral bu gece yanacak olsa her şey yoluna girerdi. Başrahip kiliseyi onarması için Tom'u işe alır, böylece bundan böyle hep bu güzel evde otururlar, yaşamları boyunca da kaba ekmek ve kemikli çorba içerlerdi.

İçinden, ben Tom'un yerinde olsam, dedi, kiliseyi kendi elimle yakardım. Herkesin uykuda olduğu bir sırada çıt çıkarmadan kalkar ve usulca kilisenin içine girer, çakmağımla ateş yaktıktan sonra ateş her taraflara yayılırken kimseye görünmeden dönerdim. Alarm verildiğinde de uyuyormuş gibi yapardım. Kont Bartholomew'in kalesinde ahırlar yanarken yaptıkları gibi, yangını söndürmek için kovalarla su taşınırken onların arasına katılır, yangının sönmesini ben de istiyormuşum gibi yapardım.

Jack, Alfred ile Martha'nın solumalarından onların uyuduğunu anladı. Tom ile Ellen her zaman yaptıkları şeyi yaptıktan sonra –Alfred'in söylediğine göre "düzüşmek" deniyormuş buna– onlar da uyudu. Anlaşılan Tom'un yerinden kalkıp katedrali ateşe vereceği yoktu.

Peki ne yapacaktı? Aile gene açlıktan geberinceye kadar yollara mı düşecekti?

Herkes uykuya geçtikten sonra, Jack, anlaşıldı dedi içinden, katedrali ben kendim yakacağım, başka yolu yok.

Bunu düşünürken bile yüreği korkudan güp güp etmeye başladı.

Hiç ses etmeden kalkardı. Herhalde kapının kol demirini çıkarabilir, ardından da kimseyi uyandırmadan dışarı çıkıverirdi. Kilisenin kapıları kapalı da olsa bir yolunu bulup küçücük olduğu için içeri girebilirdi. İçeri bir girebilse, nasıl olsa yukarılara çıkmayı da becerebilirdi. Şu son iki hafta boyunca Tom'dan çok şeyler öğrenmişti. Tom bütün gün, en çok da Alfred'i karşısına alarak yapılardan söz ederdi. Gerçi Alfred bunları pek dinlemezdi, ama Jack öyle değildi. Bu arada, onarım sırasında yüksek noktalara ulaşabilmek için bütün büyük kiliselerin duvarlarının içinde merdiven bulunduğunu öğrenmişti. O da bu merdivenlerden birine tırmanarak çatıya çıkabilirdi.

Jack doğrularak oturdu, kulağı ötekilerin soluklarındaydı. Tom'un çıkardığı ses hemen belli oluyordu, biraz hırıltılıydı çünkü –annesi söyledi– yıllarca taş tozu yutmaktanmış. Alfred önce horluyordu, sonra arkasını döndü ve sustu.

Yangını çıkardıktan sonra, hemen konukevine dönmek zorundaydı. Eğer yakalanırsa keşişler onu ne yapardı acaba? Jack, Shiring'de baharatçı dükkânından bir kelle şeker çaldığı için falakaya yatırılan kendi yaşında bir çocuğu anımsadı. Esnek sopa çocuğun tabanlarını kan içinde bırakırken oğlan sürekli bağırıyordu. Bu olay, Kont-köyünde yaptıkları gibi insanların savaşta birbirini öldürmelerinden çok daha korkunç görünmüştü ona. Kanlar içinde kalan çocuğun görüntüsü o gün bugün Jack'in aklından çıkmamıştı. Aynı şeyin kendi başına da gelebileceğini düşününce çok korktu.

Bu işi yaparsam, dedi içinden, tek kişiye bile söylemeyeceğim.

Tekrar yere uzandı, pelerinini üzerine çekerek gözlerini kapadı.

Kilise kapısının kilitli olup olmadığını merak ediyordu. Eğer kilitliyse o da pencerelerden girerdi. Avlunun kuzey ucunda olursa onu kimse göremezdi. Keşişlerin yatakhanesi kilisenin güneyine düşerdi, arada bir de revaklar vardı, bu tarafta ise sadece mezarlık vardı.

Bakalım böyle bir şeyin olanağı var mı, diye gidip oraları görmeye karar verdi.

Bir süre durakladıktan sonra ayağa kalktı.

Yeni serpilmiş otlar ayaklarının altında çıtırdarken ötekilerin soluklarına gene kulak verdi. Çıt çıkmıyordu. Otların arasındaki fareler bile kımıldamayı kesmişlerdi. Bir adım attı, gene kulak verdi. Sonunda sabrı taştı, üç adımda kapıya ulaşıverdi.

Jack parmak uçlarıyla kapıya dokundu, sonra elleriyle kol demirini bulmaya çalıştı. Kol demiri yerine iki dirsek üzerine oturmuş meşe ağacından bir mertek duruyordu. Merteği eliyle altından tutarak sıkı sıkı kavradı ve yerinden kaldırdı. Mertek sandığından da ağır olduğu için, bir iki santim kaldırdıktan sonra yerine bırakmak zorunda kaldı. Pat diye bir ses çıkınca ödü koptu, gene kulak verdi. Tom'un hırlamaları kesilmişti. Ya yakalanırsam diye korkuyordu, ne derim sonra? Dışarıya çıkıyordum işte. Sıkışmıştım, rahatlamak için... derim.

Kapının kenarlarında belli belirsiz gümüşi bir çizgi oluşmuştu. Dışarıda ay var galiba, dedi içinden. Merteği bir kez daha kavradı, yerinden kaldırabilmek için geniş bir soluk aldı. Merteği kaldırdıktan sonra kendine doğru çekti. Bir iki santim daha kaldırınca mertek yerinden kurtulmuştu. Merteği göğsüne sıkıca dayayarak, yavaşça çöktü ve merteği yere indirdi. Bir süre öylece kaldı. Ötekilerden hâlâ ses yoktu, sadece solukları duyuluyordu.

Jack dikkatlice kapıyı araladı. Kapının menteşeleri hafifçe gıcırdarken içeriye soğuk bir hava cereyanının dolmaya başladığını hissedince ürperdi. Pelerinine iyice sarınarak kapıyı biraz daha açtı. Yavaşça dışarıya çıkıp kapıyı arkasından kapattı.

Sürekli hareket halindeki bulutların arasında ay bir görünüp bir kayboluyordu. Buz gibi bir rüzgâr esiyordu. Bir an sıcak ve havasız konukevine geri dönmeyi geçirdi kafasından. Kocaman kilise yıkık kulesiyle bir karaltı gibi manastırın üzerine çökmüştü sanki. Işık ve gölgelerin oluştuğu ay ışığında çirkin bir görünümü vardı.

Ortalıkta çıt çıkmıyordu. Gözlerini dikip kiliseye baktı. Hâlâ kararsız gibiydi. Kilise de, onun kafasının içinden neler geçtiğini biliyormuş da gözlerini dikmiş suçlarmış gibi ona bakıyordu. Jack, omuz silkerek insanın ödünü koparacak bu saçmasapan şeyleri kafasından atarak yeşilliklerin arasından yürümeye başladı.

Kapı kilitliydi. Kuzey uca doğru biraz yürüdükten sonra pencerelere baktı. Pencereler oldukça büyüktü, pencerelerden sürünerek

içeri girebilirdi. Ama ulaşamayacağı kadar yüksekti. Parmaklarıyla duvarın üzerindeki taş işlemeleri keşfetti, onlar da ayak basılacak kadar büyük değildi. Merdiven yerine kullanabileceği bir şey gerekti ona.

Yıkık kuleden taş getirip merdiven gibi bir şeyler yapmayı akıl etti, ama kırılmadan kalmış taşlar ağır olurdu, kırık olanlar da eğri büğrü şeylerdi. Gündüz dolaşırken tam onun işine yarayacak bir şey gördüğünü anımsar gibi oldu. Ne olduğunu iyice anımsamak için belleğini zorladı. Ne olduğunu gözünün önüne getirmeye çalıştı. Ay ışığı vurmuş mezarlığın az ilerisindeki ahıra doğru bakarken birden anımsadı; bu, kısa boylu insanların yüksekçe atlara binerken kullandığı iki üç basamaklı binek tahtasıydı. Keşişlerden biri üzerine çıkıp at yelesi tarıyordu.

Hemen ahıra doğru yöneldi. Geceleri bir yerlere kaldırılacak türden bir şey değildi, çünkü hırsız çalıp da ne yapsındı onu. Hiç ses etmeden yürüdü, ama gene atlar onu fark etti, bir ikisi hapşırıp hırıldadı, Jack korkudan olduğu yerde kaldı. Ahırda uyuyan seyisler olabilirdi. Bir süre daha, uyanan olur mu diye kulak kabartıp bekledi, ama hiçbir şey olmadı, atlar da sakinleşmişlerdi.

Binek tahtasını hiçbir yerde göremiyordu. Belki de bir duvara filan dayamış olacaklardı. Ay ışığının oluşturduğu karanlık yerlerde bir şey görmenin olanağı yoktu. Büyük bir dikkatle ahırın olduğu yere doğru yürüdü. Atlar gene onu fark etti, onlara iyice yaklaştığı için huysuzlandılar, hatta atlardan biri kişnedi. Jack, olduğu yerde kaldı. İçeride bir ses, "Sakin ol, sakin ol," dedi. Tedirgin bir halde oracıkta dururken, binek tahtasını gördü, hemen önündeymiş meğer, bir adım daha atsa paldır küldür üzerine yuvarlanacakmış. Biraz daha bekledi. İçerideki gürültüler kesilmişti. Eğilerek binek tahtasını yerden kaldırdı ve omzuna aldı. Gerisin geriye dönerek hiç ses çıkarmadan çimenliğin içinden kiliseye doğru yürümeye koyuldu. Ahırdan hâlâ ses gelmiyordu.

Binek tahtasının en üst basamağına çıktığı halde gene de pencerelere ulaşamıyordu. İçerisini bile göremiyordu, iyice sinirlenmişti. Sonunda bu işi yapmaktan vazgeçmiş değildi. Alfred kadar uzun boylu olsaymış ya.

Şimdi bir şeyi daha denemeliydi. Geri geri gitti, koşarak geldi ve binek tahtasının üzerinde tek bacağıyla sıçrayarak fırladı. Pencerenin alt kenarına kolayca ulaşınca taşlara sımsıkı tutundu. Kendini yukarıya doğru çekerek pencerenin kıyısına oturdu. İçeriye doğru sü-

rünmek isterken hiç beklemediği bir şeyle karşılaştı. Pencerenin üzeri siyah renkte olduğu için dışarıdan pek belli olmayan demir bir çerçeve ile kaplıydı. Jack, pencerenin kıyısında diz çökmüş halde elleriyle çerçeveyi yokladı. Buradan içeri girilemezdi. Belki de kilise kapalıyken insanların içeri girmelerini önlemek için konmuştu buraya.

Düş kırıklığı içinde yere atladı. Binek tahtasını kaldırdı ve gene aldığı yere götürdü bıraktı. Bu kez atlar hiç gürültü çıkarmadılar.

Giriş kapısının hemen sağındaki yıkık kuleye bir süre baktıktan sonra taşların üzerinden büyük bir dikkatle tırmanmaya başladı. Bir yandan da içeriye girebileceği bir aralık bulmak umuduyla taşların arasından kilisenin içini görmeye çalışıyordu. Bu arada pek küçük sayılsa da vücudunun ağırlığıyla taşların dengelerini kaybedip yerlerinden oynayabileceğini düşündü. Taşlar büyük bir gürültüyle kayacak olursa, kendisi ölmese de herkesi yataklarından fırlatabilirdi. Ay yeniden yüzünü gösterince her bir taşın durumunu bir bir inceleyerek, korkusundan yüreği ağzında, büyük bir kararlılıkla tırmanmaya devam etti. Çoğu taşlar yerlerinden bile oynamadı, ama arada bir ikisi sallanır gibi olunca Jack çok korktu. Gündüz olsa, böyle tırmanmalara can fedaydı, kafasında en ufak bir tasa olmadan; ama şu anda çok korkuyor, adımlarını her zamanki gibi rahatça atamıyordu. Bir ara ayağı kayar gibi oldu, neredeyse düşecekti.

Avlunun kuzeyine doğru uzanan yan koridorun çatısını olduğu gibi görebiliyordu. Çatıda bir delik ya da moloz yığınıyla çatı arasında bir aralık olabileceğini umuyordu, ama yoktu. Çatı olduğu gibi kulenin yıkıntılarına kadar devam ediyordu, nereye kadar devam ettiği hiç belli olmuyordu. Jack hem biraz üzüldü hem de rahatladı.

Taşlara tutunarak gerisin geriye inmeye başladı; ayağını basacağı yerlere çok dikkat ediyordu. Yere yaklaştıkça da rahatlıyordu. Bir metre kala yere atladı, ayakları çimlere basınca çok sevindi.

Bu kez kilisenin kuzey tarafına doğru yürüdü. Son bir hafta içinde çok sayıda kilise görmüştü; bunların hepsi de aşağı yukarı birbirlerinin aynıydı. Kilisenin en büyük bölümünü avlu oluşturmaktaydı, bu da kiliselerin hep batısında olurdu. Bir de güney ve kuzey yönünde çıkıntı yapan çapraz salonlar vardı ki, Tom bunlara transept diyordu. Doğudakine rahipler bölümü deniyordu ve avludan çok daha küçüktü. Kingsbridge'in batıda, girişin iki yanında yer alan iki tane kulesi olmak gibi bir özelliği vardı. Bunlar da tam transeptlerle eşleşmekteydi.

Kuzey transeptin bir kapısı vardı. Jack kapıyı yokladı, kilitliydi.

Jack biraz daha yürüdü. Buralarda hiç kapı yoktu. Durup çimli avludan ilerilere bakınca manastır avlusunun köşesinde iki tane ev gördü. Bunlardan biri başrahibin eviydi, ötekisi revirdi. Her ikisinde de ışık yoktu, ses de gelmiyordu. Rahipler bölümünü dolanarak biraz daha yürüyünce güney transeptin çıkıntı yaptığı yere geldi. Transeptin sonunda, bir kolun eli gibi uzanan, toplantı binası da dedikleri yuvarlak bir bina vardı. Transept ile toplantı binasının arasında revaklara doğru giden bir geçit görünce, Jack geçidin içine daldı.

Jack kendini, ortası çimlik, dört bir yanı bir gezinti yoluyla çevrili dörtgen biçiminde bir meydanda buldu. Kemerlerin soluk renkli taşları ay ışığında ürkütücü bir görüntüye bürünmüştü. Gölgede kalan gezinti yolu zifiri karanlıktı. Jack, gözlerinin karanlığa alışması için bir süre daha bekledi.

Jack meydanın doğu ucuna kadar yürüyünce, sol tarafta toplantı binasının bir kapısı olduğunu fark etti. Az ileride solda, tam karşısında bir kapı daha vardı; bu belki de keşişlerin yatakhane kapısıydı. Sağ tarafta güney transepte gidilen bir kapı daha vardı. Jack kapıyı yokladı, o da kilitliydi.

Bu kez kuzey taraftaki gezinti yoluna saptı. Orada avluya açılan bir kapı daha buldu. O da kilitliydi.

Gezinti yolunun batısından güneybatı köşesine kadar yürüdüğü halde hiçbir şey göremedi, ama hemen sonra yemekhaneye açılan kapıyı fark etti. Her gün bu kadar çok keşişi doyurabilmek için içeride ne kadar çok yemek olmalı, dedi içinden. Hemen orada bir de yalaklı çeşme vardı. Keşişler yemekten önce herhalde burada ellerini yıkıyorlardı.

Gezinti yolunun kuzeyini dolanmaya devam etti. Yolun yarısına gelmemişti ki bir kemerle karşılaştı. Jack, kemerden geçince kendini daracık bir geçitte buldu. Şimdi sağında yemekhane, solunda ise yatakhane yer almaktaydı. Taş duvarın öbür tarafında yerlerde derin bir uykuya dalmış keşişleri gözlerinin önüne getirdi. Geçidin en ucunda hiçbir şey yoktu, sadece ırmağa doğru inen çamurlu ve meyilli bir arazi vardı. Jack, yüz metre kadar ilerideki sulara bakarak bir süre durdu. Nereden aklına geldiyse, başı kesildiği halde ölmeyen şövalyenin hikâyesi takıldı kafasına. Başsız şövalyenin ırmağın içinden çıkarak meyilli araziden onun bulunduğu yere doğru geldiğini hayal etmekten bir türlü kendini kurtaramıyordu. Orada öyle bir şey yoktu, ama gene de korkuyordu. Hemen geriye döndü ve acele revakların oraya geldi. Burada kendini daha güvende hissetti.

Kemerin altında gözlerini meydancığa dikerek öylece durdu. Bu kadar büyük bir binanın içine gizlice sokulmanın mutlaka bir yolu olmalıydı, daha başka nerelere bakacağını bilemiyordu. Bir bakıma bu durumdan hoşnuttu da. Son derece tehlikeli bir şey yapmaya yeltenmiş sayılırdı, eğer bu çıkmaza girecekse daha iyiydi ya. Öte yandan, bu manastırdan ayrıldıktan sonra yarın sabah gene yollara düşeceğini aklına getirince içini bir korku kapladı. Gene o bitmez tükenmez yolculuklar, aç kalmalar... Martha'nın gözyaşları... Kemerinden sarkan kese içinde taşıdığı çakmaktan çıkacak bir kıvılcımla bütün bu sıkıntılardan kurtulabilirlerdi.

İleride bir yerde sanki kımıldayan bir şey görür gibi oldu. Önce irkildi, kalbi küt küt etmeye başladı. Başını çevirip daha dikkatlice baktı. Hayaleti andıran bir şey görünce korkudan ödü koptu. Elinde mum, gezinti yolunun ortadan hiç ses çıkarmadan bu yana doğru geliyordu. Önce bağırmak istedi, ama kendini tuttu. Arkadan birincisini izleyen bir suret daha belirdi. Jack geri geri giderek kemerin içine saklandı, elini yumruk yaparak ağzına götürdü bağırmamak için elini ısırıyordu. İnlemeyi andıran korkunç bir ses tırmalıyordu kulağını. Korku içinde gözlerini kırpmadan bakıyordu. İşte o anda her şey ayan beyan ortaya çıktı; bunlar, gece yarısı ayini için yatakhanelerinden kiliseye giden keşişlerdi, bir yandan da ilahi okumaktaydılar. Düzenli bir biçimde yürüyorlardı. Gördüklerinin ne olduğunu anlamış olmasına karşın gene de korkusu bir süre devam etti. Müthiş rahatladı, elinde olmayarak titremeye başladı.

Sıranın başında yürüyen keşiş kilisenin kapısını kocaman demir bir anahtarla açtı. Keşişler sırayla içeri girdiler. Hiçbiri başını kaldırarak Jack'in olduğu yere doğru bakmadı. Çoğu yarı uykulu gibiydi. Kilisenin kapısını arkalarından kapatmadılar.

Jack kendine gelir gibi olunca artık kiliseye girebileceğini anladı.

İşte şimdi içeri girebilirim, dedi içinden, ben içerdeyken bir şey yapmam gerekmez. Çatıya çıkmanın bir yolu var mı yok mu ona bakarım. Çatıyı ateşe vermeyebilirim de. Şöyle bir bakarım, o kadar.

Derin bir soluk aldıktan sonra, saklandığı kemerin altından çıkarak yürüdü. Açık kalan kapının önünde biraz duraladıktan sonra içeriyi gözetledi. Altarın üzerinde mumlar diziliydi. Keşişlerin ayakta durdukları koro platformunda da mumlar yanıyordu. Mumların çıkardığı ışıklar kilisenin o boş uzamının ortasında küçük küçük su damlacıklarını andırıyordu. Keşişlerden biri altarın üzerinde anlaşıl-

maz bir şeyler yapıyordu, ötekiler zaman zaman anlamını çıkaramadığı ilahi gibi şeyler söylüyordu. İnsanların böyle bir şey yapmak için gecenin bir saatinde sıcak yataklarından kalkmalarını Jack'in havsalası almadı.

Jack kapının içinden kayarak duvara yaslandı.

Şimdi içerideydi. Karanlıkta onu hiç kimse göremezdi. Bununla birlikte burada durması doğru olmazdı, çünkü dışarı çıkarken onu görebilirlerdi. Biraz daha yana kaydı. Mumların titrek ışıkları sürekli kıpırdaşan gölgeler oluşturmaktaydı. Altarın başındaki keşiş başını kaldıracak olsa Jack'i görebilirdi, ama kendini tamamen yaptığı işe vermiş görünüyordu. Jack bir sütunun arkasından bir başka sütuna hareket edip duruyordu. Altarın başındaki keşişin her an başını kaldıracağından korkuyordu, onu bir görürse ensesinden yakaladığı gibi... Köşeye biraz daha yaklaştıktan sonra avlunun daha karanlık yerlerine doğru ilerledi.

Bir süre durdu, şimdi rahatlamıştı. Kilisenin biraz daha içerlerine çekildi, geyik avına çıkmış gibi bir durup bir hareket ediyordu. Kilisenin en uzak, en karanlık köşesine ulaşınca bir sütunun kaidesine oturdu ve ayinin bitmesini bekledi.

Çenesini pelerinin içine sokarak soluğunun buğusuyla ısınmaya çalışıyordu. Son iki hafta içinde yaşamı öylesine değişmişti ki annesiyle mağarada geçirdiği mutlu günlerin üzerinden yıllar geçmiş gibi geldi ona. Artık kendini asla o denli güven içinde hissedemeyeceğini biliyordu. Açlığı, soğuğu, umutsuzluğu ve her türlü tehlikeyi tanımış oldu, bundan böyle bunlar hep onu korkutacaktı.

Direğin arkasından çevreye bir göz atınca, altarın yukarılarında, mumların en çok aydınlattığı yerde, yüksek ahşap tavanı ilk kez görmüş oldu. Daha yeni kiliselerin taş tonozları olurdu, bunu biliyordu, ama Kingsbridge eski yapıydı ve ahşap tavan daha kolay yanardı.

Ben bu işi yapamayacağım, dedi içinden.

Katedral yanıp kül olsa Tom kimbilir ne kadar sevinirdi. Jack, Tom'dan hoşlandığından pek emin değildi... Çünkü Tom, insanlara emir vermekten hoşlanan güçlü ve haşin bir insandı. O daha çok annesinin yumuşak hareketlerine alışmıştı. Ne var ki Tom çok da etkilemişti onu, bir anlamda ona hayrandı. Bugüne dek Jack'in karşılaştığı insanlar daha çok kanun kaçaklarıydı. Bunlar tehlikeli ve acımasız olurdu, akılları hep şiddetten ve kurnazlıktan yanaydı. Tek yaptıkları şey insanları sırtlarından bıçaklamaktı. Tom onlara hiç benzemezdi, gururluydu ve silahı yokken bile korku nedir bilmezdi.

William Hamleigh karşısında gösterdiği yürekliliği asla unutamazdı, hani Lord William Ellen için bir paunt teklif ettiğinde. Jack, dünyada Tom kadar yürekli bir insanın var olabileceğini asla düşünemediğini söyleyince, annesi, "İşte biz de bu yüzden ormanı terk ettik ya," dedi. "Senin böyle bir insana hayranlık beslemen gerekiyordu."

Ellen'ın bu değerlendirmesi Jack'in kafasını allak bullak etmişti, ama Tom üzerinde iyi bir etki bırakmak için kendisinin de bir şeyler yapması gerekiyordu. Katedrali ateşe vermekle bir şey yaptığı söylenemezdi. Bunu, hiç değilse birkaç yıl, kimseler bilmese daha iyi olurdu. Ama nasıl olsa Jack'in Tom'a şunları söyleyeceği gün de gelirdi: "Katedralin yandığı, başrahibin onu yeniden inşa etmen için seni işe aldığı gün aklında mı? Bu sayede bir barınağa kavuştuk, karnımız doydu, güven içinde olduktu hani? Yangının nasıl başladığına dair benim de sana diyeceklerim var..."

Ama ben bu işi beceremeyeceğim, dedi içinden.

İlahi sesi kesildi, keşişlerin yerlerinden kalkarken itişip kakıştıkları duyuluyordu. Ayin sona ermişti. Keşişler dışarı çıkarken onlara görünmemek için yer değiştirdi. Ayrılırken koro platformundaki mumları söndürdüler, sadece altarın üzerindekini yanık bıraktılar. Kapı büyük bir gürültüyle kapandı. Jack, içeride hâlâ birilerinin olabileceğini düşünerek bir süre daha bekledi. Uzun bir süre hiç ses çıkmadı. Sonunda sütunun arkasından çıktı.

Ortaya doğru yürümeye başladı. Bu kocaman, boş ve soğuk binanın içinde insanın tek başına olması ona çok komik geldi. Fareler de böyle olmalı, dedi içinden, koca koca insanlar ortalıkta dolaşırken köşe bucak kaçarlar da, insanlar çekip gidince meydan gene onlara kalır. Altarın oraya kadar gitti ve yağlı, parlak mumu eline aldı.

Elinde mum, kilisenin içini incelemeye koyuldu. Avlunun transept ile kesiştiği yerde, duvarda mandallı bir kapı gördü. Mandalla oynayınca kapı açıldı.

Mumun ışığında bir döner merdiven belirdi, o kadar dar ki içinden kesinlikle şişman bir insan geçemezdi, o kadar da alçak ki Tom ancak iki büklüm geçebilirdi oradan. Basamakları çıkmaya başladı.

Merdivenin sonunda daracık bir galeri çıktı karşısına. Bir tarafında sıra sıra küçük kemerler vardı ve avluya doğru çıkıntı yapıyorlardı. Tavan kemerlerin tepesinden galerinin öbür yanına alçalarak iniyordu. Yerler de dümdüz değildi. Ortası kabarık, yanlara doğru alçalmaktaydı. Jack nerede olduğunu hemen kavradı. Avlunun güneyine düşen yan koridorun üzerindeydi. Jack'in üzerinde durduğu ka-

barık yer de koridorun tünel biçiminde tonozlu tavanıydı. Dışarıdan bakılınca yan koridorun dayalı çatısı, Jack'in şimdi ayakta durduğu tavan da işte buydu.

Galerinin ucunda bir küçük kapı daha vardı. Kapıdan içeri girince kendini yıkık olmayan öteki kulenin içinde buldu. Burası yapımı tamamlanmamış kaba bir görünümdeydi, yerlere belli aralıklar bırakılarak kirişler konmuştu. Jack duvarın içini çepeçevre dolanan korkuluksuz bir merdivenden yukarıya tırmandı.

Tam yarı yolda duvarlardan biri kemerli bir açıklığa dönüştü. Merdiven de onun içinden geçiyordu. Jack elinde mum, başını içeriye uzattı. Artık çatı boşluğundaydı. Ahşap tavanın üzerinde, kurşun kaplanmış çatının altında duruyordu.

Önce rastgele yerleştirilmiş gibi görünen kalın ahşap kalaslara hiçbir anlam veremedi, ama hemen ardından her şeyi algılayabildi. Her biri bire iki ayak boyutunda kocaman meşe ağacından kirişler avluya enlemesine yerleştirilmişlerdi. Her kalasın üzerine, bir üçgen oluşturacak biçimde iki sağlam çatı kirişi yerleştirilmişti. Sıra sıra üçgenler mum ışığında düzenli bir biçimde uzayıp gidiyordu. Kalasların arasından aşağıya bakınca çapraz kirişlere çakılmış avlunun boyalı ahşap tavanının sırtını görebiliyordu.

Çatı boşluğunun ucunda, tam köşede, daracık bir yol ilişti gözüne. Jack sürünerek yaklaştı ve dar yolun üzerinde durdu. Ancak ayakta durulabilecek kadar boşluk payı bırakılmıştı, büyük bir insan eğilmek zorunda kalırdı yoksa. Biraz yürüdü. Burada tutuşacak türden yeterince tahta vardı. Burnuna gelen tuhaf kokunun ne olduğunu anlamak için havayı içine çekti. Anladı, bu zift olacaktı. Çatıdaki keresteleri katranlamışlardı. Bunlar çıra gibi hemen tutuşurdu.

Yerlerde ani bir hareket olunca irkildi ve gene kalbi küt küt etmeye başladı. Irmaktaki başsız şövalye ile keşişlerin revaklardaki hayaleti aklına geldi. Fare olabileceğini düşününce rahatladı. Ama dikkatlice bakınca bunların kuş olduğunu anladı, saçakların altında yuvaları olmalıydı.

Kilise planının aynı örneği çatı boşluğunda da devam ediyordu. Jack biraz daha yürüdükten sonra tam köşede bir yerde durdu. Şimdi, ta aşağılardan galeriye kadar çıktığı döner merdivenin üzerinde olmalıydı. Yangın çıkarmayı kafasına koyduysa işe burada başlamalıydı. Yangın buradan dört bir yana kolayca yayılabilirdi.

Çatının ana kalasları sağlam meşe ağacından ve katranlı olsalar da bunlar mum aleviyle tutuşacak şeyler değildi. Bununla birlikte

saçakların altında talaş, yonga ya da atılmış ip ve çuval parçaları, terk edilmiş kuş yuvaları gibi bir yığın şeyler vardı ki, bunlar kolayca tutuşabilirdi. İlk yapacağı şey bunları toplayıp bir yere yığmaktı.

Elindeki mum da yavaş yavaş küçülmekteydi.

Bu iş çok da kolay görünüyordu. Süprüntüleri bir araya toplarsın, mumun alevini dokundurdun mu, tamam. Bir hayalet gibi avluyu geçtikten sonra konukevine yavaşça girer ve kol demirini yerine kor komaz otların içine kıvrılır ve alarmı beklersin.

Ya görürlerse?...

Eğer yakalanacak olursa, kötü bir şey yapmadığını, sadece kilisenin içini şöyle bir kolaçan ettiğini söyleyebilirdi. Bunun da cezası olsa olsa birkaç kırbaçtı. Ama kiliseyi ateşe verdiğini görürlerse kırbaçla yetinmeyecekleri kesindi. Shiring'de dayaktan tabanları kan revan içinde kalan şeker hırsızı çocuğu anımsadı. Sonra kimi haydutların nice ağır cezalara çarptırıldıkları aklına geldi. Kiminin dilini kesmişlerdi, kiminin de kolunu; birinin de kolunu, bacağını boyunduruğu andıran tahta bir şeye bağladıktan sonra taşa tutmuşlardı da adam o gün bugün doğru dürüst konuşamaz olmuştu. Cezadan sonra ölüp gidenlerin hikâyeleri daha da beterdi: Ucu sivri çiviler çakılı bir varile bağlandıktan sonra uçurumdan aşağıya yuvarlanan katili, canlı canlı ateşe atılan at hırsızlarını, kazığa oturtulan orospu hırsızları anlatırlardı. Kiliseyi ateşe veren bir çocuğa ne ceza verirlerdi acaba?

Bir yandan derin derin düşünüyor, bir yandan da saçakların altından topladığı, kolayca tutuşacak süprüntüleri sağlam çatı kirişlerinden birinin altına gelecek biçimde yığmaya çalışıyordu.

Yığın bir ayak boyu olunca geçip karşısına oturdu.

Mum neredeyse eriyip gidecekti. Birkaç saniye içinde bütün şansını yitirebilirdi.

Birden davranarak mumun alevini bir çuval parçasına dokunduruverdi. Çuval parçası hemen tutuştu. Alev hemen yayıldı, önce yongaları tutuşturdu, sonra unufak olmuş, kurumuş kuş yuvalarını... sonunda küçücük ateş birden parlayıverdi, alevlere dönüştü.

Jack, ben bu yangını hâlâ söndürebilirim, dedi içinden.

Tutuşturmak için hazırladığı şeyler çarçabuk yanmıştı. Böyle devam ederse çatı keresteleri tutuşmadan bunlar sönüp giderdi. Jack elini çabuk tutup biraz daha süprüntü topladı ve onları da yanan yığının üzerine attı. Şimdi alevler iyice yükseliyordu. Ben hâlâ bu ateşi söndürebilirim, diyordu içinden. Kalasın üzerindeki ziftler kararıp tütmeye başladı. Bütün süprüntüler olduğu gibi yanmıştı. Bir yandan

da, ben gene de bu ateşi söndürebilirim, diyordu içinden. Ama bunun yerine ateşe daha çok tutuşturucu şeyler atıyor, onların yanarak yükselişlerini seyrediyordu.

Çatının birkaç parmak dışında dondurucu bir soğuk olduğu halde saçakların diplerine kadar her taraf ısınmış duman içinde kalmıştı. Çatıda kurşun levhaların çakılı olduğu daha küçük keresteler de tutuşmaya başladı. Sonunda kalın ana kalasın üzerinde küçük bir alev gözüktü.

Katedral şimdi yanıyordu işte.

Artık tamamdı. Bu işin dönüşü yoktu.

Jack korkmaya başladı. Bir an önce buradan kaçıp konukevine dönmek istiyordu. Otların içinde, ötekiler gözleri sımsıkı kapalı, derin uykularındayken pelerinine iyice sarınıp yatmak istiyordu.

Dar yolda geri geri çekilmeye başladı.

Yolun tam sonuna gelince durup arkasına baktı. Yangın, belki de kerestelerin üzerindeki zift yüzünden kısa bir süre içinde etrafa yayılmıştı. Küçük kerestelerin hepsi alev almış yanıyordu. Ana kalaslar da tutuşmak üzereydi. Yangın şimdi de üzerinde durduğu dar yola doğru yayılmaktaydı. Jack arkasını döndü ve başını iyice eğerek merdivenlerden aşağıya indi. Koridorun üzerindeki galeriden koşarak çıktı, döner merdivenleri büyük bir hızla inerek avlunun döşemelerine geldi ve kiliseye girdiği kapıya doğru koştu.

Kapı kilitliydi.

Ne kadar kafasız olduğunu düşündü. Öyle ya, keşişler kilisenin içine girerken kapıyı kilitlememişlerdi, ama dışarı çıkarken elbette kilitlemiş olacaklardı.

Korkudan ödü koptu. Kiliseyi ateşe vermiş, ama içeride kilitli kalmıştı.

Korkusunu yenerek kendini toparlamaya çalıştı. Her kapıyı dışarıdan bir bir yokladı, hepsi de kilitliydi; ama belki de bazıları kol demiriyle kapatılmıştı. Kilitli olmadıkları için içeriden açılabilirdi.

Telaş içinde kuzey transepte doğru yürüdü ve kilisenin kuzey girişindeki kapıyı yokladı, o da kilitliydi.

Karanlıkta avlunun içinde koşarak bütün giriş kapılarını bir bir yokladı. Her üç kapı da kilitliydi. Son olarak, revakların bulunduğu küçük meydandan yan koridorlardan birine açılan küçük kapıyı yokladı. O da kilitliydi.

Jack bağırmak istedi, ama bunun hiçbir yararı olmayacaktı. Başını kaldırdı ve ahşap tavana baktı. Ona mı öyle gelmişti, yoksa

hafifçe sızan ay ışığı yüzünden pek iyi göremiyor muydu, transeptin köşesinde bir yerde, tavanın orada dumanlar mı birikmişti, yoksa?

Ben şimdi ne yapacağım diye düşünmeye başladı.

Keşişler uyandıktan sonra koşarak yangını söndürmeye geldiklerinde korku ve dehşet içindelerken küçücük bir çocuğun kapıdan dışarı sıvıştığını fark ederler miydi acaba? Yoksa onu derhal görürler de bağırıp çağırarak yaka paça alıp götürürler miydi? Yoksa koca bina olduğu gibi yanıp kül oluncaya değin yataklarından kalkmazlar, Jack de bu taş yığınının altında ölür gider miydi?

Gözleri doldu, keşke mumun alevini o yonga yığınına hiç dokundurmamış olsaydı!

Deli gibi sağına soluna bakındı. Pencerelerden birine gidip bağırsa, sesini duyan olur muydu acaba?

Yukarılarda bir çatırtı oldu. Başını kaldırıp bakınca, kocaman bir kalasın tavanda büyükçe bir delik açmış olduğunu gördü. Delik siyah zemin üzerinde kırmızı bir yamayı andırıyordu. Az sonra bir çatırtı daha oldu, iri bir kereste parçası tavanı delip geçtikten sonra aşağıya yuvarlandı. Güm diye bir ses çıkararak yere düşünce, avluda ne kadar sütun varsa zangır zangır sallandı. Alevler, kor parçaları birbiri ardına yağmur gibi yağmaya başladı. Jack kulak verdi, bağrışmalar, imdat çığlıkları, çan sesleri bekliyordu. Hiçbirinin olduğu yoktu. Anlaşılan çatırtılar dışarıdan duyulmuyordu. Bu onları uyandırmadığına göre, bağırsa onu da işitmeyecekler demekti.

Jack, kapıp koyvermiş bir halde, ben artık burada ölürüm, dedi içinden. Bir çıkış yolu bulamazsam ya yanarak ya da ezilerek ölürüm.

Gene yıkık-kuleyi düşünmeye başladı. Dışarıdayken iyice incelemiş ama bir giriş yolu görememişti. Ne var ki o sırada ürkekliği üzerindeydi. Düşmekten ya da taşların yuvarlanmasına neden olmaktan korkmuştu. Şimdi bu kez de içeriden bir daha baksaydı ya belki gözünden kaçırdığı bir şeyler görebilirdi. Daha önce hiç yarık filan görmediği bir yerden bakarsın çaresizliğin verdiği bir zorlamayla dışarı sürünüp çıkabilirdi.

Tavandaki delikten süzülen alevlerin sıcaklığı az önce avlunun döşemeleri üzerine düşen kalastan çıkan alevlerle birleşerek ayınkinden daha parlak bir ışık oluşturunca avlunun kemerleri gümüş değil altın rengini almıştı. Jack bir zamanlar bir kuleyi oluşturmuş olan taş yığınını iyice incelemeye başladı. Sapasağlam duran bir duvardan farkları yoktu. Sanki annesi sesini işitebilirmiş gibi, ağzını açtı ve avazı çıktığı kadar "Anne!" diye bağırdı.

Bir kez daha korkusunu yenmeyi bildi. Yıkık kuleyi düşünürken aklının bir kıyısında ona bir şeyler varmış gibi geldi. Koridorun üzerindeki galeriyi geçtikten sonra sağlam kalan kuleye girmeyi başarmıştı. Şimdi öteki koridorun üzerindeki galeriyi boydan boya aşarsa moloz yığınının içinde aşağıdan bakıldığında gözden kaçan bir delik olmalıydı. Gerisin geriye avlunun ucuna kadar koştu; tavandan büyük bir çatırtıyla tutuşmuş kalasların aşağıya düşebileceğini düşünerek koridorun orada korunaklı bir yerde durup bekledi. Bu tarafta bir yerde de küçük bir kapıyla bir döner merdiven olmalıydı, tıpkı öbür tarafta olduğu gibi. Avluyla transeptin kesiştiği köşeye geldi. Kapı filan yoktu burada. Daha dikkatlice bakınca düşündüğü yerin burası olmadığını anladı. Bu kadar da şanssızlık olamazdı. Delirecekti. Kesinlikle buradan galeriye çıkılacak bir yol olmalıydı!

Sakinleşmeye çalışarak iyice düşündü. Yıkık kulenin içine giden bir yol vardı ya, onu bulmalıydı işte. Sağlam kalan öteki kulenin içinden geçerek tekrar çatı boşluğuna çıkabilirim, diye düşünüyordu. Böylece çatı boşluğunun öbür tarafına da geçmiş olurdum. Yıkık kuleye geçişi sağlayan küçük bir aralık olmalıydı orada. O sayede kendime bir çıkış yolu bulabilirim.

Başını kaldırdı, korkarak tavana baktı. Bu yangın artık önlenemezdi. Başkaca bir seçenek kalmamıştı zaten.

Önce avlunun içinden geçmek zorundaydı. Başını kaldırarak tekrar tavana baktı. Göründüğü kadarıyla tavandan bir şey düşmeyeceğini anlayınca, derin bir soluk aldıktan sonra fırladı. Tavandan hiçbir şey düşmedi.

Öbür koridordaki küçük kapıyı açtı ve döner merdivenin basamaklarından koşarak çıkmaya başladı. En tepeye çıkıp da galeriye doğru yürümeye başlayınca yukarılardaki ateşin sıcaklığını olduğu gibi hissedebiliyordu. Galerinin içinden koşarak sağlam kuleye açılan kapıdan içeri daldı ve merdiveni tırmanmaya başladı. Başını iyice eğerek ve de çatı boşluğuna gidilen dar kemerlerin arasından sürünerek ilerlemeye çalıştı. Her tarafı duman kaplamıştı, burası dayanılmayacak kadar sıcaktı. En yukarılardaki tahtalar cayır cayır yanıyordu, uçtaki kalın kalaslar adamakıllı tutuşmuştu. Önce biraz duraladı, sonra avlunun üzerinde boydan boya uzanan kalaslardan birine doğru yürüdü ve üzerinden karşıya geçmek istedi. Sıcak yüzünden bütün vücudu terden sırılsıklam olmuştu, gözleri o kadar sulanmıştı ki neredeyse önünü göremiyordu. Önce öksürdü, sonra bir ara kalastan ayağı kaydı ve sendeledi, ardından bir ayağı kalasın üzerinde olduğu

halde düştü. Öbür ayağı tavana dokunduktan sonra çürük tahtaların arasına sıkışınca dehşete kapıldı. Bir an avlunun ne kadar yukarısında olduğunu düşününce kafası allak bullak oldu. Sağa doğru kayarsa tavandan aşağıya yuvarlandı demekti. Kendini kurtarmaya çalışırken bir yandan da bağırıyordu. Elini, kolunu kullanarak kurtulmaya çalışırken tıpkı kalaslar gibi havada döne döne yere yuvarlanacağını gözünün önüne getirdi. Ama kalas sağlamdı, onu taşıyabiliyordu.

Bir bacağı tahtaya sıkışmış halde, elleri ve tek dizi üzerinde hiç kımıldamadan duruyordu. Dehşet içindeydi. Sıcaklık dayanılmaz boyutlara ulaştığı için korkusunu yendi ve usulca ayağını yarıktan güçlükle çekmesini bildi. Elleriyle dizlerinin üzerinde büyük bir güçlükle sürünerek tekrar ilerlemeye başladı.

Tam karşıya yaklaşırken büyük kalaslardan birçoğu avlunun içine düşmeye başlayınca, bütün bina olduğu gibi sallandı ve Jack'in altındaki kalas yay gibi titredi. Bunun üzerine Jack durdu ve kalasa sımsıkı sarıldı. Sarsıntı geçince yeniden sürünmeye başladı ve hemen sonra da dar geçidin oraya vardı.

Tahmini doğru çıkmasaydı ve burada kulenin yıkık taşlarına gidilebilecek bir açıklık bulunmasaydı, Jack geri dönmek zorunda kalırdı.

Jack ayağa kalkınca serin bir hava geldi yüzüne. Buralarda bir yerde gedik gibi bir şey olmalıydı. Acaba küçük bir çocuğu alabilecek kadar geniş miydi?

Birkaç adım attıktan sonra, hiçliğe adım atmadan önce biraz durdu. Büyük bir delikten ayın aydınlattığı yıkık taşlar görünüyordu. O kadar sevindi ki bacaklarını kımıldatamıyordu. Canını cehennemden kurtarabilmişti. Ama çok yukarıda, neredeyse çatı düzeyinde bir noktadaydı. Aşağıya atlayamayacak kadar yerden uzaktı. Alevlerden kaçmayı bilmişti, ama boynunu kırmadan yere nasıl inecekti şimdi? Arkasında alevler büyük bir hızla ona doğru yaklaşıyor, dumanlar dalga dalga bulunduğu yere doğru akıyordu.

Bir zamanlar, tıpkı öteki kule gibi, kuşkusuz bu kulenin içinde de döner merdiven vardı, ama merdivenin büyük bir bölümü kule yıkılırken yok olmuştu. Bunun yanında, duvarın içine harçla ayak basacak yerler kondurulmuştu, bunlar birkaç santim uzunluğunda kalas parçalarıydı. Jack bu kalas parçalarına tutunarak aşağıya inmeyi deneyecekti. Aslında pek de güvenilecek şeyler değildi. Bir ara yanık kokusu geldi burnuna. Pelerini iyice ısınmıştı. Neredeyse tutuşacaktı. Onun için başka bir seçenek kalmamıştı.

Önce oturdu, sonra en yakın kalas parçasına yaklaştı ve iki eliyle tutunarak bacaklarından birini aşağıya uzattı. Arkadan öbür ayağını. Ayağını dokundurmadan önce her kalas parçasının sağlam olup olmadığını kontrol ediyordu. Aşağıya inildikçe kalas parçaları küçülüyor gibiydi. Sanki aşağıdakiler daha çok tahrip olmuşlardı. Bir ara bir ayağı büyükçe bir kalas parçasının üzerindeyken bütün ağırlığıyla kalasa yüklenince öbür kalas kırılıverdi. Elleriyle tutunmaya çalıştıysa da kalas parçası o kadar küçüktü ki hiçbir şey yapamadı ve kaydı, sonra beş metre kadar yukarıdan aşağıya yuvarlandı.

Elleriyle dizlerinin üzerine, tam da moloz yığınının üzerine düşmüştü. Bir an o kadar korktu, o kadar dehşete kapıldı ki öldüğünü sandı. Ama düşerken şansından iyi düşmüştü. Elleri biraz incinmiş, dizleri sıyrılmıştı o kadar, başka bir şeyi yoktu.

Az sonra taşların üzerinden yavaşça inmeye başladı ve yere bir metre kala dayanamadı aşağıya atlayıverdi.

Artık kurtulmuştu. Sevincinden adımını atamıyordu. Bir ara bağırmak geldi içinden. Kaçıp kurtulmayı becermişti. Büyük bir gurur içinde, ne büyük bir serüven yaşadığını düşünüyordu.

Ama her şey bitmiş sayılmazdı. Burada, dışarıda sadece hafif bir duman kokusu duyulmaktaydı, bir de yangının çıkardığı gürültü. Çatı boşluğundaki kulakları sağır eden gürültü uzaklarda esen bir rüzgârın sesini anımsatıyordu. Yalnız pencerelerin arkasında görülen kızılımsı kor bile kilisenin yanmakta olduğunu anlamaya yeterdi. O son sarsıntılar birilerini uykularından uyandırmış olmalıydı, her an keşişlerden biri çapaklı gözleriyle yatağından doğrulup bu bir yer sarsıntısı mı, yoksa rüya mı diye sorabilirdi kendi kendine. Jack kiliseyi ateşe vermişti... Keşişlerin gözünde bu en büyük suç sayılırdı. Buradan derhal uzaklaşmalıydı.

Çimenliğin içinden konukevine doğru koşmaya başladı. Ortalıkta çıt duyulmuyordu. Kapının önünde durdu, soluk soluğaydı. Bu halde içeri girerse herkesi uyandırırdı. Soluğunu tutmaya çalıştı, ama olmuyordu. İyice soluklanıncaya kadar burada bekleyecekti.

Uzaktan, sessizliği yırtan bir çan sesi duyuldu, arkadan öbür çanlar. İşte bu, hiç kuşku yok alarm demekti. Jack kımıldamadan durdu. Eğer hemen içeri girerse her şeyi anlarlardı. Eğer girmezse...

Konukevinin kapısı açıldı ve Martha dışarı çıktı. Jack, dehşet içinde gözlerini dikerek Martha'ya baktı.

Martha, yumuşacık sesiyle, "Sen neredeydin?" diye sordu. "Hem sen duman kokuyorsun."

Jack inandırıcı bir yalan söylemeyi akıl edebildi. "Şöyle bir dışarı çıkayım demiştim," dedi umutsuz bir sesle. "Tam da o sırada çan sesini işittim."

"Yalancı!" dedi Martha. "Sen gideli ne kadar çok oluyor. Ben biliyorum, uyanıktım hep."

Jack, onu aldatamayacağını anlayınca korkarak sordu: "Senden başka da uyumayan var mıydı?"

"Hayır. Bir ben uyanıktım."

"Onlara dışarı çıktığımı söyleme sakın, olur mu?"

Martha, Jack'in korktuğunu sesinden anladı ve onu rahatlatmak için, "Peki, sen hiç merak etme, bunu bir sır olarak saklayacağım," dedi.

"Teşekkür ederim."

Tam o sırada, Tom başını kaşıyarak dışarı çıkıyordu.

Jack korkular içindeydi. Tom şimdi ne düşünecekti acaba?

Tom, uykulu sesiyle, "Neler oluyor?" dedi. Havayı koklayarak, "Bir duman kokusu geliyor burnuma," diye ekledi.

Jack titreyen kolunu havaya kaldırarak kiliseyi işaret etti. "Sanırım..." dedi ve gerisini getiremedi. Büyük bir rahatlıkla her şeyin yolunda gideceğine Jack'in aklı kesmişti. Tom, Martha gibi Jack'in de biraz erken kalktığını düşünecekti. Bu kez, biraz daha kendinden emin bir sesle konuştu. Tom'a dönerek, "Kiliseye bak," dedi. "Galiba kilise yanıyor."

12

Phillip hâlâ yalnız uyumaya alışamamıştı. Yatakhanelerin kirli havasını, arkadaşlarının sağa sola dönerken çıkardığı horlama seslerini, yaşlı keşişlerin apteshaneye çıkarkenki şamatalarını özlüyordu (Bir tanesi kalkmayagörsün arkası sökün edince gençlere eğlence çıkardı). Phillip ölü gibi yorgun olsa da geceleri yalnız kalmaktan pek rahatsızlık duymazdı. Gecenin geç bir saatinde ayin için uyandırıldıktan sonra yeniden uykuya geçmek çok zor oluyordu. Yumuşacık ve geniş yatağına dönmek yerine –o yatağa da bu kadar çabuk alışmış olmaktan utanıyordu– ya ateş yakıp mum ışığında kitap okur ya da diz çöküp dua eder, hiçbir şey yapmazsa oturup düşünürdü.

Düşünecek o kadar çok şeyleri vardı ki. Manastırın mali durumunun bu kadar kötü olacağını beklemiyordu. Asıl sorun manastır gelirlerinin düşük olmasıydı. Manastırın çok geniş toprakları vardı; toprakların birçoğu düşük bir parayla kiraya veriliyordu, hem de uzun vadeli olarak. Bazı toprakların kirasını ise mal olarak karşılıyorlardı: Şu kadar çuval un, şu kadar varil elma, şu kadar araba şalgam gibi... Kiraya verilmeyen topraklar da keşişler tarafından işletiliyordu. Ne var ki bunlar da pek öyle gelir sağlayacak kadar fazla bir üretim gerçekleştiremiyorlardı. Manastırın asıl serveti ondalık vergi gelirlerinin kaynağını oluşturan kiliseleriydi. Bunların çoğu ne yazık ki sakristlerin kontrolündeydi. Phillip, sakristin ne kadar gelir elde ettiğini, ne kadar harcama yaptığını tam olarak bilemiyordu. Çünkü bunların kaydı kuydu yoktu. Bununla birlikte, sakristin geliri manastır kilisesinin iyi bir onarım görmesine yetecek kadar yüksek değildi. Bu ortadaydı, ya da o toprakları iyi yönetemiyordu. Ne var ki yıllardır değerli taşlarla donatılmış çok zengin bir eşya koleksiyonuna sahip olduğu da bir gerçekti. Phillip, manastırın birçok yere dağılmış mülklerini vakit bulup gidip göremediği sürece bu konuda ayrıntılı bilgiye sahip olamazdı. İşte sonuç ortadaydı. Eski başrahip günlük

giderleri karşılayabilmek için yıllardır Winchester ve Londra'daki tefecilerden sürekli borç alıyordu. Phillip bunun ne berbat bir şey olduğunu öğrenince morali çok bozulmuştu.

Bununla birlikte, konuyu düşünüp dua ederken sonunda bir çözüm yolu bulabildi. Phillip'in kafasında üç aşamalı bir planı vardı. Önce manastırın mali kaynaklarının kontrol işini kendi üzerine almakla işe başlayacaktı. Şu sırada, manastır görevlilerinden her biri toprakların kendilerine ayrılmış olanlarını kontrol ediyordu. Bunlar mülklerden elde edilen gelirleri denetleyerek sorumluluklarını yerine getirmiş oluyorlardı: Kilerci, sakrist, konukevi sorumlusu, papaz adayı öğretmeni ile revircinin "kendi" çiftlik ve kiliseleri vardı. Doğal olarak, bunların hiçbiri ellerine çok para geçtiğini kabule yanaşmak istemezlerdi, fazla bir gelir elde etmişlerse, ellerinden alınacağı korkusuyla, bunları harcamakta sakınca görmezlerdi. Phillip, muhasebeci olarak birilerini bu işe atamaya karar vermişti. Görevi manastıra ait paraları hiçbir ayrıcalık tanımadan tahsil etmek ve gereksinimleri için sorumlulara ödeme yapmaktı.

Muhasebeci doğal olarak Phillip'in güvendiği biri olmalıydı. Bu işi önce kilerci Cuthbert Akbaş'a vermeyi düşünmüştü, ama Cuthbert'in yazım çizim işiyle arasının iyi olmadığını anımsayınca bundan vazgeçti. Bundan böyle bütün gelir ve giderler büyük bir deftere yazılacaktı. Phillip muhasebeci olarak genç mutfakçı Milius Kardeşi atamaya karar verdi. Bu işi kim üstlenirse üstlensin manastırın öteki sorumluları bundan hoşlanmayacaklardı, ama ne var ki patron Phillip'ti ve manastırın durumunun hiç de parlak olmadığını bilen keşişlerin büyük çoğunluğu bu değişiklikleri nasıl olsa desteklerlerdi.

Phillip para konusunu kontrol altına alınca da sıra planın ikinci aşamasına gelecekti.

Uzak çiftliklerin hepsi de bundan böyle para karşılığında kiraya verilecekti. Böylece kira karşılığı yiyeceklerin o kadar yolu katetmesi için ödenen taşıma giderlerine son verilmiş olunacaktı. Manastırın Yorkshire'da tam on iki kuzu tutarında "kira" getiren bir yeri vardı. Bu kuzular, taşıma gideri kuzuların bedelini aşsa da her yıl hiç aksatılmadan Kingsbridge'e yollanırdı. Ama ne var ki kuzuların bir yarısı her seferinde yolda telef olurdu. Bu yüzden, bundan böyle sadece en yakın çiftlikler kiralarını ürettikleri malla karşılayabilecekti.

Phillip ayrıca her çiftliğin her şeyden biraz biraz üretmesi esasına dayanan üretim tarzını da değiştirmeyi aklına koydu: Biraz tahıl, biraz et, biraz süt gibi. Zaten bunun öteden beri savurganlık oldu-

ğunu düşünürdü. Phillip her çiftliğin çalışmalarını tek bir kalem mal üzerinde yoğunlaştırmasını istiyordu. Her türlü tahıl, manastırın çok sayıda değirmene sahip olduğu Somerset'teki köylerde üretilsindi. Wiltshire'in bereketli dağ eteklerinde biftek ve tereyağı için sığır yetiştirilirken küçük St-John-in-the-forest manastırı keçi besleyip peynir üretecekti.

Phillip'in en önemli tasarısı dağlık ve kıraç topraklarında yeterince tahıl üretimi yapılamayan kimi çiftlikleri bundan böyle koyunculuğa yönlendirmekti.

Çocukluğunu koyun yetiştirilen bir manastırda geçirmişti; –Galler'in o bölgesinde zaten herkes koyunculukla geçinirdi– ve hatırladığı kadarıyla o gün bugün yün fiyatları yavaş da olsa hiç şaşmadan hep yükselmişti. Koyunculuk, manastırın para sorununu tam da zamanında kökünden çözüme kavuşturmuş olacaktı.

Planının ikinci aşaması buydu. Üçüncü aşama katedral kilisesini yıkıp yerine bir yenisini inşa etmekti.

Şimdiki kilise kullanışlı olmayan, eski ve çirkin bir yapıydı. Kulelerinden birinin yıkılmış olması inşaatın zaten çok çürük olduğunu akla getiriyordu. Modern kiliseler daha yüksek, daha uzun ömürlü ve en önemlisi daha aydınlık oluyordu; ayrıca ziyaretçilerin görmeye geleceği önemli türbelerle kutsal emanetlerin sergilenebileceği biçimde tasarlanıyordu. Bunlara bir de belirli azizlere adanan çok özel şapellerle küçük küçük altarlar ekleniyordu. Günümüz cemaatlerinin her gün biraz daha artmakta olan taleplerini karşılamaya çalışan iyi tasarlanmış bir kilise, Kingsbridge'e daha çok ziyaretçi çekerdi ve böylece uzun vadede de olsa parasını çıkarmış olurdu. Phillip manastırın mali durumunu yoluna koyar koymaz Kingsbridge'in şanına layık yeni bir kilise yaptıracaktı.

On yıl içinde böyle bir kilisenin inşaatına başlayabilecek kadar para biriktirebileceğini sanıyordu. Bunu düşünürken bile insan dehşet içinde kalıyordu... O zamana kadar neredeyse kırkına merdiven dayamış olacaktı. Bununla birlikte, önümüzdeki bir ya da iki yıl içinde, kiliseyi, pek öyle ahım şahım bir biçimde olmasa da bir dahaki Hamsin Yortusu'na kadar onartarak hale yola sokabileceğini umuyordu.

Böyle bir tasarı kafasında yerli yerine oturunca bir iyimserlik, bir sevinç kapladı içini. Kafasında birtakım ayrıntılara dalmıştı ki, hızla bir kapı kapanmış gibi güm diye bir ses geldi kulağına; birileri uyanmıştır ya da yatakhanede ya da revaklarda dolaşıyordur, dedi

içinden. Bir sorun varsa nasıl olsa öğrenirdi sonra. Ve yeniden vergilere, kiralara daldı. Manastırların bir başka gelir kaynağı da papaz adayı çocukların aileleri tarafından yapılan bağışlardı. Ne var ki doğru dürüst papaz adaylarının ilgisini çekebilmek için manastırın göz doldurucu bir okula gereksinimi vardı...

Bu kez daha büyük bir gürültü ile ev hafifçe sarsılır gibi olunca, daldığı hayallerden silkindi. Bu, kapı çarpmasına benzemiyordu. Bir şeyler mi oluyordu yoksa? Pencereye doğru yürüdü ve pencere kanatlarını açtı. İçeriye soğuk hava dolmaya başlayınca bir ürperme hissetti. Başını uzatarak, büyük bir dikkatle kiliseye, toplantı binasına, revaklara, yatakhane ile mutfak binalarına baktı. Hepsi de ay ışığında huzur içinde görünüyorlardı. Hava o kadar soğuktu ki soluk alırken dişleri sızladı. Hava da bir tuhaftı. Burnuna bir duman kokusu geldi.

Bir şeyden endişelenmiş gibi kaşlarını çattı, görünürlerde ateş filan da yoktu.

Başını geriye doğru çekince gene havayı kokladı, belki duman kokusu kendi ocağından geliyordur, diye düşünmüştü. İçerisi duman kokmuyordu.

Yarı korku, yarı şaşkınlık içinde, bir çabuk botlarını çekti ve pelerinini kaptığı gibi dışarı fırladı.

Çimlerin arasından revaklara doğru yaklaşırken duman kokusu daha da arttı. Manastırda bir yerlerde yangın çıkmış olmalıydı, bundan hiç kuşkusu yoktu. Hemen aklma mutfak geldi; çünkü çoğu kez yangınlar mutfaktan başlardı. Phillip biraz daha yürüdü, mutfağın arkasını dolandı. Ne mutfakta ne fırında ne de hiçbir yerde yangını akla getirecek bir şey yoktu.

Yangın sakın yatakhanede çıkmış olmasındı! Çünkü bir de yatakhanede ocak vardı. Bunu düşününce dehşete kapıldı. Koşarak yatakhane kapısına kadar geldi. Tam açacaktı ki kapı kendiliğinden açıldı. Elinde bir saz mumu ile Cuthbert Akbaş dışarı çıkıyordu.

Cuthbert, "Sizin de burnunuza bir duman kokusu geliyor mu?" dedi.

"Evet... Keşişlere bir şey olmadı ya!"

"Burada yangın yok."

Phillip rahatlamıştı. Hiç değilse adamları güven içindeydi. "Peki, nerede öyleyse?"

Cuthbert, "Mutfakta olmasın sakın?" dedi.

"Hayır, ben mutfağa baktım." Herkesin can güvenliği içinde ol-

duğunu öğrenince bu kez de kilisenin malları aklına geldi. Az önce kilisenin mali durumunu düşünüyordu, bu durumda binaların onarımı için dünyada para bulamazdı artık. Başını çevirerek büyük bir dikkatle kiliseye baktı. Pencerelerin gerisinde hafif bir kırmızımsı kor mu vardı yoksa?

Phillip, "Cuthbert, git sakristten kilisenin anahtarını al," dedi.

Cuthbert az ilerisinde duruyordu. "Ben aldım bile," dedi.

"Aferin!"

Gezinti yolunu geçerek acele transept kapısının önüne geldiler. Cuthbert çabucak anahtarı çevirdi. Kapı açılır açılmaz içeriden bir duman bulutu boşandı.

Phillip'in kalbi duracak gibi oldu. Nasıl olur da kilisesinde yangın çıkabilirdi.

Cuthbert, "Çıkalım, yoksa öleceğiz!" diye bağırınca bu sesin taşıdığı insana özgü o korku, Phillip'e çok dokundu. Alevlere bakmaktan vazgeçti ve birlikte dışarı fırlayarak revakların oraya doğru koştular.

Keşişler de uyanmış, bir sıra halinde yatakhaneden çıkıyorlardı. Dışarı çıkarken de durup durup kiliseye bakıyorlardı. Mutfakçı Milius kapının önünde durmuş onlara nezaret etmekteydi. Kiliseye yaklaşmasınlar, revakların oradaki gezinti yerine doğru gitsinler istiyordu. Gezinti yerine giderken Tom kemerin altına doğru yürümeleri için onları uyardı. Bir yandan da bağırıyordu: "Doğru konukevine... Kiliseden iyice uzaklaşın!"

Phillip içinden, Tom da abartıyor, dedi. Revaklarda dursalardı ne olurdu ki? Orası yeterince güvenli değil mi sanki?

Tom'un bu uyarısı Phillip'i şaşırttı. Yangının tahribatı ne kadar bir alana yayılırdı acaba? Revaklar yeterince güvenli değilse, ya toplantı binası? Orada, kalın duvarları olan, penceresiz küçük bir yan oda vardı. Sahip oldukları az buçuk parayı, bir de sakristin kıymetli fincanlarıyla bardaklarını, ayrıca manastırın değerli beratlarıyla tapu senetlerini sakladıkları demir takviyeli meşe sandık orada korunmaktaydı. Bunları düşünürken haznedar Alan gözüne takıldı. Kiliseye ait ne kadar süs eşyaları varsa hepsinden sakristle bu genç keşiş sorumluydu. Phillip, Alan'ı yanma çağırdı. "Toplantı odasındaki hazinenin derhal oradan alınması gerek... Sakrist nerede?"

"O gitti, peder."

"Git, onu bul. Anahtarları al ve hazineyi toplantı odasından çıkar, sonra da onu konukevine götür. Haydi, koş!"

Alan fırladı. Phillip, Cuthbert'e dönerek, "Sen de arkasından git, başında bulun," dedi. Cuthbert başıyla söylenenleri onaylayarak Alan'ın peşinden gitti.

Phillip arkasına dönerek kiliseye doğru çevirdi başını. Başka işlerle meşgul olduğu birkaç dakika içinde yangın daha da şiddetlenmişti, alevler bütün pencerelerden açık seçik görülebiliyordu. Sakrist, kendi canını düşüneceğine hazineyi düşünseydi ya. Unutulan başka bir şey var mıydı acaba? Her şey o denli hızla gelişiyordu ki, Phillip doğru dürüst düşünme yeteneğini yitirmiş gibiydi. Keşişler daha güvenli bir yere taşınıyor, hazine de büyük bir özenle...

Bak, azizi unutmuştu işte.

Kilisenin içinde, piskoposun koltuğunun hemen arkasında, çok eski İngiliz martirlerinden Aziz Adolphus'un mezarı vardı.

Tom, yangının değerlendirmesini yapmak için başını kaldırmış, yanmakta olan çatıya bakıyordu. "Acele etsek iyi olur," dedi.

Yan avlunun oraya gelince Tom, "Durun," dedi. Yerlerde küçük küçük yanan tahta parçaları yürümelerini engelliyor, bir yandan da tutuşmuş tahtalar peş peşe dökülmeye devam ediyordu. Phillip alevlerin arasından nasıl geçileceğinin hesabını yapmaya çalışırken, kilisenin batı yanında bir gürültü koptu. Phillip dehşet içinde başını kaldırarak yukarılara baktı. Gürültü gök gürlemesini anımsatıyordu.

İnşaatçı Tom, acayip bir ses tonuyla, "Bu da öteki gibi çok zayıfmış," dedi.

Phillip, "Ne zayıfmış?" diye bağırdı.

"Kule, öteki kule yani."

"Ah, olamaz."

Gök gürlemesi, dozunu daha da artırdı ve kilisenin batı yanı, Tanrı gazabına uğramış gibi yerinden oynayarak bir metre kadar yana yattı. O sırada çatının on metrelik bir bölümü daha deprem olmuş gibi avlunun orta yerine düşüverdi, ardından toprak kayması gibi bir şey oldu. Kule, unufak bir halde olduğu gibi kilisenin içine düştü.

Phillip dehşet içinde, yerinden kımıldayamıyordu. Kilisesi gözlerinin önünde paramparça olmuştu. Para bulunabilse de onarımı yıllar alırdı. Ne yapacaktı? Manastır yaşamını nasıl sürdürecekti? Yoksa bu Kingsbridge Manastırı'nın sonu muydu?

Phillip kilisenin enkaz haline gelmesi karşısında öylesine yıkıldı ki kendisinin kurtulmuş olmasına bile sevinemedi. Hızla revakların oradan geçerek kemerin altından yollarına devam ettiler.

Phillip soluklanabilmek için biraz bekledi. Bu olay karşısında

kendini bırakmanın âlemi yoktu. Bundan sonra ne yapmalıydı? Her şeyden önce keşişler kurtarılmalıydı. Derin bir soluk aldıktan sonra, şöyle bir doğruldu ve arkaya, ötekilere çevirdi başını. "Cuthbert, sen burada kal ve azizin tabutuna göz kulak ol," dedi. "Sizler de beni izleyin."

Mutfak binalarının arkasından dolandırarak onları değirmen ile bira imalathanesinin arasından konukevine götürdü. Keşişlerle Tom'un ailesi ve köylülerin büyük bir çoğunluğu ayrı ayrı durmuşlar bir yandan aralarında alçak sesle konuşurken, bir yandan da korkulu gözlerle alevler içinde yanmakta olan kiliseye bakıyorlardı. Phillip onlarla konuşmadan önce başını çevirip o da kiliseye baktı. Gördükleri içler acısıydı. Kilisenin batı ucu tamamen bir taş yığınını andırıyordu, çatının kalan bölümünden hâlâ koca koca alevler yükseliyordu.

Kiliseye uzun uzun baktıktan sonra döndü. "Herkes burada mı?" diye sordu. "Aranızda eksik olduğunu sandığınız birileri varsa, hemen söyleyin."

Keşişlerden biri, "Cuthbert Akbaş," dedi.

"O, azizin kemiklerini bekliyor. Başka?"

Başka yoktu. Phillip, Milius'a dönerek, "Emin olabilmek için, bir de kendin say. Benimle birlikte kırk beş olacak." Milius'a güvendiği için o konuyu orada bıraktı ve Tom'a döndü. "Senin ailen de tamam mı?"

Tom başıyla onaylayarak onları eliyle işaret etti. Konukevinin duvarının dibinde duruyorlardı. Kadın, yetişkin bir oğlan, iki de küçük çocuk. Phillip küçük oğlan çocuğuna baktı, çok korkmuş bir hali vardı. Hepsinin de ödleri kopmuş olmalı, dedi içinden.

Sakrist hazinenin saklanmakta olduğu sandığın üzerinde oturuyordu. Phillip onu tamamen unutmuştu. Sandığın sapasağlam olduğunu görünce sevindi. "Kardeş Andrew," dedi. "Aziz Adolphus'un tabutu yemekhanenin arkasında bir yerde. Yanma birkaç kardeş al, yardım etsinler de onu oradan taşıyın..." Biraz durdu ve düşündü. Belki de en güvenli yer başrahibin ikametgâhıydı. "Onu benim eve götürün."

Andrew hırçın bir sesle, "Sizin eve mi? Kutsal emanetler sizin değil benim gözetimimde olmalı," dedi.

"Madem öyle, onları kiliseden sen kurtarsaydın ya!" Sonra birden parladı. "Ne diyorsam onu yap, itiraz istemiyorum."

Sakrist, ister istemez, kızgın bir halde kalktı.

"Acele et be adam, yoksa seni o görevden alır, dımdızlak bıra-

kırım, onu da iyi bil." Arkasını Andrew'a çevirerek Milius'a döndü. "Saydın mı kaç kişi?"

"Kırk dört, bir de Cuthbert kırk beş. On bir papaz adayı, beş de konuk. Hepsini bir bir saydım."

"Tanrı'ya şükür." Phillip hâlâ bir türlü hızı kesilmeyen yangına doğru çevirdi başını. İnanılmaz bir şeydi bu, herkes hayattaydı, kimsenin burnu bile kanamamıştı. Çok yorgun olduğunu biliyordu, ama oturup dinlenecek vakti yoktu; içi rahat değildi. "Kurtarılması gereken başka kıymetli şey var mıydı acaba?" dedi. "Hazineyle kutsal emanetleri..."

Genç haznedar Allan, "Kitaplar n'olacak?" diye sordu.

Phillip inler gibi bir ses çıkardı. Öyle ya... Kitaplar. Kitaplar, revakların orada bir dolabın içinde kilitliydi. Etüt saatlerinde keşişlere kolaylık olsun diye toplantı binasının kapısına yakın bir yerde dururdu. Kitapları birer birer dolaptan boşaltmak hem çok zaman alır, hem de tehlikeliydi. Güçlü kuvvetli birkaç delikanlı dolabı yerinden kaldırıp güvenli bir yere taşıyabilirdi. Phillip etrafına bakındı. Üç keşiş ile üç de yaşlıca rahip adayı seçerek onlara kendisini izlemelerini söyledi.

* * *

Ortalığı kırıp geçiren, Kingsbridge Katedrali'ni yerle bir eden yangın Tom için bir umut demekti. Kilisenin yıkıntıları üzerinde yükselmekte olan dev gibi alevleri seyrederken, bu bana iş çıktı demektir, diye düşündü.

Kanlanmış gözlerle konukevinden çıktığında, kilise pencerelerindeki kızılımsı korları görünce de aynı şeyi düşünmüştü. Keşişleri tehlike alanından uzaklaştırmaya çalışırken de, Başrahip Phillip'i kurtarmak için kiliseye dalarken de, azizin tabutunu dışarıya taşırken de yüreği hep, biraz yakışıksız da düşse, bu mutlu iyimserlikle dolup taşmıştı.

Şu anda düşünüyor da kilisenin yanmasına sevinmenin doğru olmadığı sonucuna varıyordu. Gerçi kimsenin burnu bile kanamadığı gibi manastırın hazinesi kurtarılabilmişti. Ama kilise yaşlanmıştı, nasıl olsa er geç yıkılacaktı. Öyleyse neden sevinilmesindi?

Genç keşişler kitap dolabını bu tarafa doğru taşıyorlardı. Tom, içinden, şimdi benim yapmam gereken tek şey şu kilisenin yeniden yapımı işini alabilmektir, dedi içinden. Başrahip Phillip'le bunu konuşmanın tam sırası şimdi.

Phillip kitap dolabını taşıyan keşişlerin yanında yoktu. Adamlar konukevine gelip dolabı yere bırakırken sordu: "Başrahip nerede?"

Aralarında en yaşlı olanı şaşkın şaşkın arkasına baktı ve "Bilmiyorum," dedi. "O da arkamızdan geliyordu."

Tom, kendi kendine, belki de gene yangına bakıyordur, belki de başına bir şey gelmiştir, dedi. Lafı fazla uzatmadan koşarak mutfağın arkasına dolandı. Phillip iyi insan olduğu için değil, ama Jonathan'ın koruyucusu olduğu için ona bir şey olmasın istiyordu. Phillip'siz bebek ne olurdu, bilemiyordu.

Tom, Phillip'i yemekhaneyle yatakhane arasındaki geçitte buldu. Şaşkın şaşkın oturuyordu öyle. Yaralı filan değildi. Tom ayağa kalkmasına yardım etti.

Phillip sersemlemiş gibi, "Başımı bir yere çarptım," dedi.

"Sağ salimsiniz ya, önemli olan bu. Tanrı sevdiklerini korur."

Phillip başını sağa sola sallayarak, "Bir an neredeyse bayılıyordum," dedi, "ama şimdi iyiyim. Kitaplar nerede?"

"Kitapların hepsini konukevine getirdiler."

"Haydi, biz de oraya gidelim."

Tom, yürürlerken Phillip'i kolundan tutuyordu. Pek öyle ciddi bir yarası beresi yoktu, ama çok şaşkın bir hali vardı.

Konukevine döndüklerinde yangının hızı bir hayli kesilmiş, alevler yavaş yavaş yok oluyordu. Tom herkesin yüzünü rahatça seçebildiğine göre ortalık ağarmaya başlıyor demekti.

Phillip gene her şeyleri düzene sokmaya çalışıyordu. Mutfakçı Milius'a herkese çorba hazırlamasını söyledi, ayrıca Cuthbert'e de herkesin içini ısıtabilmesi için bir fıçı güzel şarap açmasını emretti. Phillip konukevinde ateş yakmalarını söyleyince, dışarıda beklemekte olan yaşlı keşişler de içeri girdi. O sırada yağmur da başladı. Rüzgârın savurduğu yağmurla alevler bir anda sönüverdi.

Şimdi herkes işinin başındaydı. Phillip de kalktı, tek başına kiliseye doğru yürüdü. Onu görünce Tom da peşinden gitti. Bu büyük bir fırsattı onun için. Bu işi hemen şimdi alabilirse yıllar yılı burada çalışabilirdi. Phillip durmuş, kilisenin perişan haline bakıyor, bir yandan da üzgün üzgün başını sallıyordu. Yıkıntılar arasında onun hayatı da yok olup gitmişti sanki. Tom hiç ses çıkarmadan yanında durdu. Az sonra, avlunun oradan dolanarak mezarlığa doğru yürüdü. Tom da peşindeydi, bir yandan da hasar saptaması yapıyordu.

Yatakhanenin arkasını dolanan Phillip yürümeye devam etti. Tom ona ulaşmak için acele ediyordu. Yatakhane yangından hiç zarar görmemişti. Biraz daha gidince yangının öteki manastır binalarına hiç sıçramadığını gördüler. Yemekhane, yatakhane, fırın ve bira

imalathanesi. Phillip'in bundan avuntu bulması gerektiği halde gene de suratı asıldı.

Az sonra gene geldikleri yere döndüler. Manastırın her tarafını dolaşmışlar, ama bu süre içinde tek bir laf etmemişlerdi. Phillip derin derin içini çektikten sonra suskunluğunu bozdu. "Bu şeytanın işi," dedi.

Tom, tam sırası işte, dedi içinden. Derin bir soluk aldıktan sonra, "Belki de Tanrı böyle istedi," dedi.

Phillip şaşkın şaşkın Tom'un yüzüne bakarak, "Nasıl yani?" diye sordu.

Tom konuşmasına özen göstererek, "Kimsenin burnu bile kanamadı. Kitaplar, hazine ve azizin kemikleri kurtarıldı. Sadece kilise yıkıldı. Belki de Tanrı yeni bir kilise istiyordu da, ondan," dedi.

Phillip kuşkucu bir rahip olduğu için gülerek, "Sanırım Tanrı onu da senin yapmanı istemiştir," dedi. Tom'un böyle konuşurken kendi çıkarını düşünmüş olabileceği aklına gelmişti, fazla şaşırmadı.

Tom ayak diremekte kararlıydı. "O da olabilir pekâlâ," dedi. "Kilisenin yanıp yıkıldığı gece buraya hemen de bir mimar gönderen şeytan olamaz."

Phillip bakışlarını başka bir yana çevirerek, "Yeni bir kilise gerekecek diyelim, ama ben bunun ne zaman gerçekleşebileceğini bilemem ki," dedi. "Peki, bu arada ben ne yapacağım? Manastırda yaşam nasıl devam edecek? Bizim buradaki varlık nedenimiz sadece etüt ve ibadettir."

Phillip büyük bir umutsuzluk içindeydi. Tom için ona yeni bir umut vermenin tam sırasıydı. "Oğlumla birlikte ikimiz bir hafta içinde revakları temizleyerek kullanılır hale sokabilirdik," dedi.

Phillip şaşkın şaşkın, "Bunu yapabilir misin?" dedi. Yüzünün ifadesi değişti. Çok bozuk görünüyordu. "Kilise olarak nereyi kullanacağız?" diye sordu.

"Kilisenin mahzeni ne güne duruyor? Ayinlerinizi orada yapamaz mısınız?"

"Evet... Öyle ya, pekâlâ olabilir."

"Sanırım mahzende ciddi bir hasar da yok."

Phillip, Tom'a bir iyilik meleğiymiş gibi bakıyordu.

Tom, "Mahzenin merdivenine gidilen yol üzerindeki yıkıntıların temizlenmesi fazla bir zaman almaz," diye sürdürdü konuşmasını. "O tarafta kilise tamamen yıkılmış durumda; neyse ki bu böyle, çünkü duvarların yıkılma tehlikesi diye bir şey yok artık. Ayakta kalan duvarları bir bir incelemem gerek, belki de bazılarının payanda ile

desteklenmeleri gerekecektir. Ama duvarlarda çatlak olup olmadığını anlamak için her gün bunları kontrol etmeliyiz. Gene de rüzgârlı havalarda kiliseye girmek doğru olmaz." Bunların hepsi de ayrı ayrı çok önemliydi, ne var ki Phillip konuya gereğince ilgi göstermiyordu. Tom sesinin tonunu değiştirerek, "Sizin şu genç keşişlerden bazıları bana yardım edebilirse, manastırın normal hayata geçmesi için her şeyi iki hafta içinde hale yola koyabilirdim," dedi.

Phillip uzun uzun yüzüne bakarak, "İki haftada mı?" dedi.

"Yeter ki siz aileme yemek ve yatacak yer sağlayın. Ücretimi paranız olunca ödeseniz de olur."

Phillip söylenenlere inanmamış gibi, "Yani iki hafta içinde beni manastırıma kavuşturabilir misiniz?" diye sordu.

Tom bundan pek emin değildi, üç hafta sürse kıyamet kopmazdı ya, "İki hafta içinde," diye devam etti. "Ondan sonra bütün duvar kalıntılarını yıkabiliriz. Her şeyin güvenlikli gitmesi de ayrı bir konu, bilgi ve beceri isteyen bir iştir bu. Sonra da kimi taşları yeniden kullanılmak üzere ayrı bir yere istif eder ve bu arada yeni katedralin planlarını da hazırlamaya koyuluruz." Tom soluğunu tutmuş bekliyordu. Elinden geleni yapmıştı işte. Phillip onu kesinlikle işe alırdı artık!

Phillip'in yüzü ilk kez güldü. Başını oynatırken onu onayladığı belli oluyordu. "Sanırım seni bana Tanrı yolladı," dedi. "Gel şimdi kahvaltı yapalım, işe sonra da başlayabiliriz."

Tom rahat bir soluk aldıktan sonra, "Teşekkür ederim," dedi. Konuşurken sesi titriyor, buna bir türlü engel olamıyordu. Ağlamamak için kendini zor tuttu ve sesinin titremesine aldırmadan, "Bunun benim için ne demek olduğunu bilemezsiniz," dedi.

Phillip kahvaltıdan sonra, mutfağın hemen altındaki kilerde ön hazırlıksız bir toplantı düzenledi. Keşişler büyük bir kaygı ve tedirginlik içindeydi. Bunlar güvenli bir yaşam biçimini seçmiş ya da böyle bir yaşam biçimine uyum göstermiş insanlardı. Birçokları ne yapacaklarını bilmiyordu. Onların bu şaşkınlığı, Phillip'e çok dokundu. Kendini bir çobandan farksız hissediyordu; çünkü görevi bu umarsız kalmış yaratıkları koruması altına almaktı. Bir farkla ki onlar ağzı dili olmayan hayvanlar değildi. Onlar kardeşleriydi ve onları severdi. Karar verdi: Onlara rahatlamaları için bundan sonra neler olacağını anlatacaktı.

Phillip bu alışık olmadıkları mekân koşullarına karşın toplantıyı kısa kesmeye yanaşmadı. Önce şehitler menkıbesinin okunmasını

emretti. Alışık oldukları biçimde devam eden tören, yavaş yavaş keşişlerin sinirlerini yatıştırdı.

Sonunda Phillip onlara hitap etmek için ayağa kalktı. "Dün gece başımıza gelen felaket sadece maddi hasar yapabildi," diye söze başladı. Onları rahatlatabilmek için içtenlikli bir sesle, "Bizim işimiz duadır, ibadet ve tefekkürdür, böyle olunca da yaşamımızın amacı maddesel değil, ruhsal sayılır." Phillip bakışlarını odanın içinde dolaştırarak, elinden geldiğince onlarla göz göze gelmeye ve dikkatlerini toplamalarına yadımcı olmaya çalışıyordu. Sonunda, "Size söz veriyorum, aynı işe birkaç güne kadar yeniden başlayacağız," dedi.

Sözleri zihinlere iyice yerleşsin diye biraz durdu. Az önceki o sinir gerginliğinden eser kalmamıştı. "Bu sıkıntılı durumumuzda yardımcı olsun diye Tanrı dün bize bir mimar gönderdi, onun yönetimi altında çalışırsak bir hafta içinde revakları temizleyip her şeyi yoluna sokabileceğimize dair beni ikna etti."

Bu tatlı sürprizden hoşnut kaldıklarını gösteren hafif mırıldanmalar oldu.

"Korkarım kilisemizde bir daha ayinler yapılamayacak, bu durumda yeni bir kilisenin inşaatı gerekecek, o da doğal olarak yıllar alır. Bununla birlikte, inşaatçı Tom mahzenin hiç hasar görmediği inancında. Mahzen kutsanınca pekâlâ orada da ayinlerimizi sürdürebiliriz. Tom, revaklardan sonra bir hafta içinde orasını da hale yola sokabileceğini söylüyor. Görüyorsunuz ya, Büyük-perhizden-önceki-Pazar ayinimize tam zamanında başlayabileceğiz demektir."

Phillip keşişleri yatıştırmayı başardı. Toplantının başında hepsi de korku ve dehşet içindelerken, şimdi sakinleşmişlerdi. Phillip, "Kendilerini bedensel çalışmalara katılamayacak kadar zayıf hissedenlerin durumunu anlıyorum. Bütün gün Tom'la çalışmayı kabul eden kardeşlere kırmızı et ve şarap verilecektir."

Yerine oturduktan sonra ilk sözü Remigius aldı; kuşku yaratan bir ses tonuyla, "Bu inşaatçıya ne kadar ücret ödeyeceğiz?" dedi.

Kusur bulmakta Remigius'un üstüne yoktu. "Şimdilik hiçbir şey ödemeyeceğiz," dedi Phillip. "Tom parasız olduğumuzu biliyor. Ücret ödeyecek duruma gelinceye kadar, kendisi ve ailesi için yiyecek ve yatıp kalkacak bir yer sağladığımız sürece çalışacak." Bu nokta biraz karışıktı, bunun Phillip de farkındaydı, doğal olarak bugünden itibaren Tom'un her çalıştığı gün için gerçekleşecek olan ücreti ileride kendisine ödenecekti. Phillip daha bu konuda bir açıklama yapmadan, Remigius gene söz aldı.

"Nerede yatıp kalkacaklar?"

"Ben konukevini onlara ayırdım."

"Pekâlâ köydeki ailelerden birinin yanında yatıp kalkabilirlerdi."

Phillip dayanamadı ve "Tom bize çok parlak bir teklifte bulundu," dedi. "Böyle birine sahip olduğumuz için şanslı sayılırız. Burada tertemiz bir evimiz dururken onun elalemin keçileri ve domuzlarıyla bir arada yatıp kalkmasına gönlüm razı olmazdı."

"O ailede iki de kadın..."

Phillip, "Bir kadınla bir kız," diye düzeltti.

"Bir kadın, öyle olsun. Manastırda bir kadının bulunmasını istemiyoruz."

Keşişler aralarında mırıldanmaya başladı, belli ki Remigius'un konuşmasından rahatsız olmuşlardı. Phillip, "Kadınların konukevinde kalmaları kadar doğal bir şey olamaz," dedi.

Remigius, pat diye, "Bu sözler *o kadın* için geçerli değildir," dedi, ama bunu söylediğine pişman olduğu da ortadaydı.

Phillip, "Siz bu kadını tanıyor musunuz, kardeş?" diye sordu.

Remigius ister istemez, "Bir zamanlar buralarda bir yerde otururdu," dedi.

Phillip'in merakını uyandırdı. İnşaatçının karısıyla ilgili onun tuhafına giden bu ikinci olaydı. Onu görünce Waleran Bigod da çok tedirgin olmuştu. "Nesi var bu kadının?"

Daha Remigius'un ağzını açmaya fırsat kalmadan Kardeş Paul lafa karıştı. Köprünün koruma görevlisi yaşlı keşiş, "Hayal meyal hatırlıyorum," dedi. "Ormandan gelip buralarda yaşayan yarı yaban bir kız vardı... On beş yıl kadar önceydi. Bu kadın bana onu anımsatıyor, aynı kız olacak; biraz büyümüş, tabii."

Remigius, "Herkes onun büyücü olduğunu söylerdi. Bir büyücü kadının manastırda kalmasına göz yumamayız," dedi.

"Orasını bilmem," dedi Kardeş Paul. "O biçim bir yaşam sürdüren her kadına er geç büyücü derler. Her söylenene inanmamak gerekir. En iyisi bırakalım bu konuda Başrahip Phillip karar versin. Kadının tehlikeli olup olmadığını o anlar."

Phillip, "Bu kadar yeter," dedi. "Bunlar ciddi konulardır. Kadını ben sorgularım sonra. Şimdi herkes işinin başına. Bedensel çalışmalara katılmak istemeyenler dışında herkes beni izlesin."

Phillip kilerden ayrılarak mutfak binalarının arkasını dolandı ve revaklara gidilen kemerli yola doğru yürüdü. Birkaç keşiş grup-

tan ayrılarak revirin yolunu tuttu. Aralarında Remigius ile Sakrist Andrew da vardı. Phillip onların gitmiş olmalarına sevindi, zorunlu çalışmaya katılırlarsa sorun çıkarmalarından korkuyordu. Keşişlerin büyük çoğunluğu Phillip'i izledi.

Tom zaten manastır çalışanlarını da yanına alarak işe başlamıştı bile. Revak alanının orada, taş yığınının önünde durmuş, elinde bir parça tebeşir, taşların üzerine adının baş harfi olan T işareti koyuyordu.

Bu kadar büyük taşların yerlerinden nasıl kaldırılabileceğini Phillip'in aklı almadı. Bunları bir adamın tek başına kaldıramayacağı ortadaydı. Kafasında oluşan soruların yanıtını da hemen gördü. Yere bir çift sırık uzatılmıştı... Bir taşı yuvarlayarak sırıkların üzerine yerleştirdiler. İki kişi gelip sırıkların ucundan tutarak havaya kaldırdılar. Tom onlara bunun nasıl yapılacağını göstermiş olmalıydı.

İşler hızla ilerliyordu. Manastırın altmış kadar çalışanının da yardımıyla, bir insan seli taşları alıp alıp götürüyor, sonra hemen geri dönüyordu. Bu görüntü Phillip'i çok heyecanlandırdı ve içinden Tom'a teşekkür ederek dualar okudu.

Tom onu görünce taş yığınından aşağıya indi. Phillip'le konuşmaya başlamadan önce keşişlerin terzisine seslenerek, "Keşişlere de taş taşımaya başlat," dedi. "Dikkat et, yalnız işaretlediğim taşları taşısınlar, yoksa yığın kayabilir, ölüme bile neden olabilir."

Phillip, "Taşları nereye götürüyorlar?" diye sordu.

"Gelin size göstereyim. Onları düzgün bir biçimde istif edip etmediklerini de kontrol etmek istiyorum."

Birlikte kilisenin öbür tarafına doğru yürüdüler. İşçiler, başrahibin evinin birkaç metre uzağında, hâlâ soğumamış taşları manastır avlusunun doğu duvarının dibine yığıyorlardı. "Eski taşlar yeni kilisenin inşaatında kullanmak üzere saklanacak. Kullanılmış taşlar havaya karşı dayanıklı olmadıkları için duvar inşaatına gelmezler. Bunlar daha çok temellerde kullanılır. Bu yüzden kırık taşlar da saklanacak. Bunlar harçla karıştırılıp duvarın iç ve dış yüzleri arasında kalan boşluklara doldurulur."

"Anlıyorum."

Tom, taşları birbirine kenetlenecek biçimde istif etmeleri için işçilere talimat verdi, böylece taşların aşağıya yuvarlanmaları engellenmiş olacaktı. Tom'un ustalığına doğrusu bu ya diyecek yoktu.

Phillip, Tom'u kolundan tuttu, birlikte kilisenin arkasından mezarlığa doğru yürüdüler. Yağmur dinmişti, ama mezar taşları hâlâ

ıslaktı. Keşişler mezarlığın doğusuna, köylüler ise batısına gömülürdü. Artık bir harabeden farksız görünen transeptlerden birinin çıkıntı yaptığı yerde durdular. Bulutların arasından sıyrılan güneş, ortalığı zar zor aydınlatıyordu. Gündüz gözüyle bakılınca kararmış tahtaların hiç de öyle korkulacak bir yanları yoktu; Phillip dün gece iblis gördüğünü sandığı için çok utandı.

"Kimi keşişler manastırın sınırları içinde bir kadının yatıp kalkmasından çok huzursuzlar," diye söze başladı. Tom'un yüzü merak ve korkudan değil daha çok sinirden kaskatı oldu. Phillip devam etti: "Sizin aynı kulübeyi bir başka aileyle paylaşmanızı, yani köyde oturmanızı istemiyorum. Tatsız bir olaya meydan vermemek için karınızın hareketlerine biraz özen göstermesinde yarar var. Söyle karına, elinden geldiğince keşişlerden, özellikle genç keşişlerden uzak dursun. Manastırın içinde dolaşırken yüzünü örterse çok iyi olur. En önemlisi, büyücülüğü akla getirebilecek hareketlerden sakınsın."

"Olur," dedi Tom. Ama bunu söylerken bir şeyden korkmuş gibi bir hali vardı. Phillip ise kadının kendi bildiğini okuyan, çok zeki biri olduğunu anımsadı. Bununla birlikte, kadın bu tür kısıtlamaları, düne kadar yoksulluk içinde kıvranan ailenin güven içinde bir hayata kavuşmasının bedeli olarak algılayacaktı.

Birlikte dolaşmaya devam ettiler. Phillip dün gece bütün bu olanlara doğaüstü bir trajedi gözüyle bakmıştı; gerçek din ve uygarlık güçleri için müthiş bir yenilgiydi. Ama şimdi çözüme kavuşturması gereken bir sorundan başka bir şey değildi, korkunç bir sorun, hatta insanın gözünü korkutan bir sorun, ama insan gücünü aşan bir sorun değildi. Her şey Tom'a kalmıştı. Phillip, Tom'a karşı sonsuz bir minnet duygusu içindeydi.

Kilisenin öbür tarafına geçince, Phillip ahırda bir atın eyerlenmekte olduğunu fark etti. Bugün yola çıkacak biri mi var, diye meraklandı. Revaklara doğru yürüyen Tom'dan ayrıldıktan sonra ahıra doğru seğirtti.

Atın hazırlanmasını sakristin yardımcılarından biri emretmişti; hazine sandığını toplantı binasından çıkaran Alan'ı görünce Phillip sordu: "Nereye çıkıyorsun böyle, evlat?"

Alan, "Piskoposun sarayına," dedi. "Yangında her şeyimizi yitirdiğimizden, ayrıca yakında ayinlere başlamak durumunda olduğumuzdan, mum, kutsal su ve de okunmuş-su için Kardeş Andrew beni yolluyor."

Phillip çok duygulandı. Bu tür stoklar koro odasında bir sandık

içinde kilit altında tutulurdu. O sandık da mutlaka yanmış olmalıydı. Sakristin bunu akıl etmiş olmasına Phillip çok sevindi. "Güzel," dedi. "Ama bekle biraz. Saraya gideceksen, benim Piskopos'a bir mektubum var, onu da götürebilirsin." Dalavereci Waleran Bigod birtakım aşağılık oyunlar sayesinde seçilmiş bir piskopostu, ama Phillip gene de ona karşı piskoposuymuş gibi davranmak zorundaydı. "Ona yangınla ilgili bir rapor sunmam gerek de."

Alan, "Olur, peder," dedi. "Ama ben piskoposa Remigius'un bir mektubunu götürüyorum zaten."

"Ne diyorsun!" Phillip bunu hiç beklemiyordu. Kurnaz ve açıkgöz Remigius. "Pekâlâ," dedi. "Yolda giderken dikkatli ol, Tanrı yardımcın olsun."

"Teşekkür ederim, peder."

Phillip geri döndü, kiliseye doğru yürüdü. Remigius'la sakrist neden bu kadar acele etmişlerdi acaba? Bu Phillip'in huzursuz olmasına yetti. Mektupta sadece kilisenin yandığı mı yazılıydı, yoksa başka bir şey de var mıydı?

Phillip yarı yolda durdu ve geriye dönüp batı. Mektubu alıp okusaydı ya, bu onun en doğal hakkıydı, kimse bir şey diyemezdi ona, ama çok geç kalmıştı. Alan'ın atı hızla kapıdan çıkmıştı bile. Tam o sırada, Tom'un karısı konukevinden çıktı, elinde bir kömür kovası vardı. İçi büyük bir olasılıkla ocak külü doluydu. Ahırın oradaki gübre yığınına doğru yürüdü. Phillip peşinden baktı. Çok hoş yürüyordu. Güzel bir at ancak böyle yürüyebilirdi.

Remigius'un Waleran'a yazdığı mektup aklına geldi. Mektubu bir türlü kafasından atamıyordu. Mektubun yangın haberini iletmek için yazılmış olabileceğini hiç sanmıyordu.

Bunu nereden çıkardığını kendisi de bilemiyordu, ama mektup kesinlikle duvarcı ustasının karısı hakkındaydı.

13

Jack ilk horoz sesiyle uyandı. Gözlerini açtığında Tom yeni kalkıyordu. Yattığı yerden Tom'un kapının önüne işerken çıkarttığı sidik sesini işitebiliyordu. Tom'dan boşalan sıcacık yere gidip annesine sarılmayı çok isterdi; ama bunu yaparsa Alfred'in onunla insafsızca alay edeceğinden korktuğu için yerinden kımıldamadı. Tom tekrar içeri girdi ve eliyle sarsarak Alfred'i uyandırdı.

Tom ile Alfred akşamdan kalan biraların hepsini içip bir parça da kara ekmek yedikten sonra çıktılar. Ekmeğin birazı kalmıştı. Jack ekmeğin birazını bırakacaklarını sanmıştı ki umudu kursağında kaldı. Alfred her zamanki gibi döndü, ekmeğin kalanını da alıp gitti.

Alfred bütün gün Tom'la birlikte inşaatta çalışıyordu. Jack ile annesi ise bazen günübirliğine ormana gidiyorlardı. Jack sapanla kazların peşinde koşarken, annesi de değişik yerlere kapanlar yerleştiriyordu. Yakaladıkları şeyleri ya köylülere ya da kilerci Cuthbert'e satacaklardı. Tom'a ücret ödenmediği için tek gelir kaynakları buydu. Bu parayla da ya kumaş ya deri ya da mum yapmak için don yağı satın alıyorlardı. Ormana gitmedikleri günler, Jack ile Martha köy çocuklarıyla oyun oynarken Ellen da içeride ayakkabı, çamaşır, mum ya da başlıklar yapıyordu. Pazarları Tom ile Ellen'ın ayinden sonra ateşin karşısına geçerek sohbet etmek bayıldıkları şeydi.

Bugün de her zamanki gibi Alfred sabahtan akşama dek çalışacaktı. Jack yerinden kalktı ve dışarı çıktı. Dışarıda kuru ve buz gibi bir ayaz vardı. Az sonra Martha da dışarı çıktı. Katedralin yıkıntıları arasında bu saatte yoğun bir çalışma başlamıştı. Kimi işçiler taş taşıyor, kimileri kırık taşları küreklerle toplarken kimileri de dengeleri bozulmuş duvarlara ağaç destekler hazırlıyor, kimi işe yaramaz duvarları yıkıyordu.

Köylülerle keşişler, yangının şeytan tarafından çıkarıldığı konusunda aynı görüşü paylaşıyorlardı. Jack yangını kendisinin çıkardığını çoktan unutmuştu. İleride büyüyünce, olayı anımsadığında iyi bir

şey yapmış olmaktan gurur duyacaktı. Büyük bir tehlikeyi göze almış, gene de paçayı kurtarmasını bilmiş, aileyi açlıktan kurtarmıştı.

Önce keşişler kahvaltı eder, onlar toplantı için yemekhaneyi terk etmeden ruhban sınıfından olmayan işçiler ağızlarına bir şey koyamazlardı. Martha ile Jack dünyada o kadar zaman bekleyemezlerdi. Jack her zaman aç uyanır, sabahın ayazında iştahı da artmış olurdu.

Jack, "Haydi mutfak avlusuna gidelim," dedi. Mutfak yamakları nasıl olsa onlara yemek artıklarından verirlerdi. Martha buna çoktan hazırdı. Jack bir harikaydı onun gözünde, o ne söylese seve seve yapardı.

Mutfak bölümüne girince, fırından sorumlu Kardeş Bernard'ın ekmek pişirmekte olduğunu gördüler. Tüm yardımcıları inşaatta çalıştığı için odunları kendisi taşımak zorundaydı. Genç ama oldukça şişman biriydi, kan ter içinde odunları taşırken oflayıp pufluyordu. Jack, "Odunlarınızı biz taşıyalım, kardeş," dedi.

Odunları fırının yanma boşaltan Bernard kocaman küfeyi Jack'e uzatırken, soluk soluğa, "Ne iyi çocuklarsınız," dedi. "Tanrı sizi korusun."

Jack küfeyi kaptı, mutfağın arkasındaki odun yığınına doğru koştular. Kütükleri küfeye doldurduktan sonra o kadar ağır şeyi birlikte taşıdılar.

Döndüklerinde fırın çoktan ısınmıştı bile. Küfeyi olduğu gibi ateşin üzerine boşaltan Bernard, biraz daha odun getirmeleri için onları geri yolladı. Jack'in kolları sızlıyordu, ama asıl midesi kazınıyordu. Küfeyi çarçabuk bir kez daha doldurdular.

İkinci kez yanına döndüklerinde Bernard küçük küçük hamur bezelerini ekmek küreğinin üzerine dizmekteydi. Bernard, "Bir küfe daha getirirseniz size sıcak çörek veririm," deyince Jack'in ağzı sulandı.

Bu kez küfeyi tepeleme doldurdular ve birlikte sürüyerek taşıdılar. Tam avluya yaklaşırlarken, uzaktan Alfred'i gördüler. Elinde bir kova, kanaldan su getirmeye gidiyordu. Alfred birasının içine kuş ölüsü attığından bu yana Jack'ten nefret ederdi. Jack, Alfred'i gördüğünde, normal olarak öbür yola sapıp yürümesine devam edecekti. Küfeyi bırakıp kaçıp kaçmamakta biraz duraladı, çünkü böyle bir şey yaparsa korktuğu sanılırdı, ayrıca Alfred fırından gelen mis gibi taze ekmek kokularını duyunca dayanamayacaktı; çünkü açgözlünün tekiydi. Yüreği ağzında, küfeye sarıldı.

Alfred, tek başına rahatlıkla taşıyabileceği bir ağırlığı taşımakta

zorlandıklarını görünce, güldü. Arayı bir hayli açmışlardı ki Alfred birkaç adım atınca onlara ulaştı ve Jack'i önce itti, ardından çelme taktı. Jack poposunun üzerine düşünce sırtı fena halde acıdı. Küfeyi tuttuğu tarafa düştüğü için odunlar yerlere dağıldı. Acısından çok öfkesinden neredeyse ağlayacaktı. Durduk yerde Alfred'in bu yaptığı haksızlıktı. Jack ayağa kalktı, Martha'yla odunları büyük bir sabırla tekrar küfeye doldurdular. Küfeyi kaldırıp tekrar fırına doğru yöneldiler.

Onlar şimdi orada ödüllerini alacaklardı. Çörekler taşların üzerinde soğumaya bırakılmıştı. İçeri girerlerken Bernard bir tanesini alıp ağzına attı ve "Çok güzel olmuş," dedi. "Haydi, siz de alın. Ama dikkat edin, soğumadı daha."

Jack'le Martha birer çörek aldılar. Jack çöreğini korkarak ısırdı, ağzının yanmasından korkuyordu; ama o kadar lezzetliydi ki bir lokmada hepsini yuttu. Sonra gözlerini dikti, kalan çöreklere baktı, daha dokuz tane vardı. Ona bakıp bakıp gülen Kardeş Bernard'a çevirdi gözlerini. Keşiş, "Ne istediğini anladım," dedi. "Haydi, hepsini al."

Jack pelerininin eteğini kaldırarak kalan çörekleri içine doldurdu. Martha'ya dönerek, "Bunları da Anne'ye götürelim," dedi.

"Siz ne iyi çocuklarsınız," dedi Bernard. "Haydi, gidin."

Jack, "Teşekkür ederim, kardeş," dedi.

Fırından ayrıldıktan sonra konukevinin yolunu tuttular. Jack'in içi içine sığmıyordu. Annesi onun bu hareketine ne kadar sevinecekti. Çörekleri annesine vermeden bir çörek daha yememek için kendini zor tuttu; annesine böyle bir şey götürmüş olmak ne güzel şeydi!

Yeşillik araziden geçerken gene Alfred'le karşılaştılar.

Belli ki kovasını doldurduktan sonra inşaata dönmüş, kovasını boşalttıktan sonra yeniden doldurmaya gidiyordu. Jack hiç oralı değilmiş gibi görünmeye çalıştı. Ne var ki pelerinin eteklerinde çörek olduğu o kadar belli oluyordu ki, Alfred gene onlara doğru yaklaştı.

Jack seve seve ona da bir çörek verirdi, ama Alfred'in bir fırsatını bulup bütün çörekleri elinden alacağını da biliyordu. Jack birden koşmaya başladı.

Alfred peşinden koştu ve hemen Jack'e yetişti. Bir bacağını şöyle bir uzatınca, Jack sendeledi ve tepetaklak yere düştü. Sıcak çörekler yerlere saçıldı. Alfred çöreklerden birini yerden aldı, eliyle çamurlarını sildikten sonra hiç beklemeden ağzına attı. Şaşkınlığı gözlerinden okunuyordu. "Taze ekmek!" dedi. Ötekileri de yerden toplamaya başladı.

Jack ayağa kalkmaya çalıştı; yerdeki çöreklerden birini almak üzereydi ki, Alfred elinin tersiyle vurarak Jack'i yere devirdi. Kalan çörekleri de daha atik davranarak midesine indirdikten sonra ağzını şapırdata şapırdata yürüdü, gitti. Jack dayanamadı, ağlamaya başladı.

Martha büyük bir içtenlikle ona bakıyordu, ama Jack'in umurunda değildi. Onuru kırılmıştı, işte buna dayanamıyordu. Martha'nın da peşinden geldiğini görünce, "Çekil başımdan!" dedi. Martha bu sözlere alındı ve peşinden gitmekten vazgeçti.

Jack yıkıntılara doğru yürüdü, bir yandan da kolunun yeniyle gözyaşlarını siliyordu. İçinden Alfred'i öldürmeyi geçirdi. Ben ki katedrali yerle bir ettim, dedi içinden, onu öldürmek işten değil.

Onu fena eden Alfred'in fiziksel üstünlüğüydü. Her istediğini yapabiliyordu, çünkü iri cüsseliydi. Jack bir süre dolaştı, bütün bu taşlar yerlere yuvarlanırken o sırada Alfred'in de kilisede olmasını ne kadar isterdi.

Sonunda Alfred'i gene gördü. Transeptin içinde kırık taşları kürekle bir el arabasına doldurmaya çalışıyordu, üstü başı toz içindeydi. El arabasının orada bir yerde tavandan düşmüş ve nasılsa yangından canını kurtarmış bir tahta duruyordu. Biraz yanmış ve kararmıştı, o kadar. Kalasın üzerindeki kurumları eliyle sildikten sonra, üzerine "Alfred bir domuzdur," yazmak geldi aklına.

İşçilerden birkaçı Jack'in yazı yazmayı bildiğini görünce çok şaşırdılar. Genç biri sordu: "Ne demek o?"

Jack, "Alfred'e sor," dedi.

Alfred kaşlarını çatarak merakla yazıya baktı. Jack'in bildiği kadarıyla o sadece adını okuyabilirdi, gerisini çıkaramazdı. Alfred iyice sinirlendi. Yazıda kendisini aşağılayan bir şey vardı, ama neydi, bir türlü çıkaramadı. Bu onun çok fenasına gitti. Aptal aptal baktı. Jack'in öfkesi böylece biraz yatışmış oldu. Alfred daha iri olabilirdi, ama Jack ondan daha yetenekliydi.

Hiç kimse hâlâ bu yazıdan bir anlam çıkarabilmiş değildi. Tam o sırada yanlarından bir papaz adayı geçiyordu. Yazıyı okuyunca gülerek sordu: "Kim bu Alfred?"

Jack parmağıyla işaret ederek, "O," dedi. Alfred iyice kızdı, ama ne yapacağına karar veremedi ve hiçbir şey anlamadan tekrar küreğine sarıldı.

Papaz adayı, "Domuz ha?" dedi gülerek. "Ne eşinip duruyor böyle? Palamut mu arıyor?"

Alfred küreğini yere bırakarak Jack'in üzerine yürüdü.

Jack zaten bunu bekliyordu, yaydan boşalan bir ok gibi fırlayıverdi. Papaz adayı, aklınca tarafsız davranmış olmak için, Jack'i düşürmek amacıyla ayak koydu, ama Jack daha atik davrandı, ayağının üzerinden atladı ve yıkık çatı kerestelerinin üzerinde sıçraya sıçraya molozların arasından rahipler odasına doğru koşmaya başladı. Peşinden gelen Alfred'in homurdandığı duyuluyordu.

İleride bir duvar kalıntısının üzerine yığılmış taşları gördü. Başka bir yere gidemeyeceğini anlayınca, Alfred'in sıcak nefesi ensesinde, taş yığınının üzerine tırmanmaya başladı. Tam tepeye çıkınca aşağıya baktı, aşağıya atlayamayacağı kadar yüksek bir noktadaydı. Alfred ayak bileğini yakalamak için bir hamle yaptı. İşte o sırada Jack dengesini kaybetti ve ayakta durabilmek için kollarını yel değirmeni gibi iki yana açtı. Alfred, Jack'in ayak bileğini kavramış, bırakmıyordu. Jack bir an kendini boşlukta hissetti ve çığlıklar atarak aşağıya yuvarlandı. Sol kolunun üzerine düşmüş ve yüzü fena halde taşa çarpmıştı.

Bir an gözlerinin önünde her şey kararıverdi.

Gözünü açtığında Alfred tepesinde dikilmiş, öyle duruyordu, duvardan aşağıya yuvarlanmış olmalıydı. Alfred'in yanında da yaşlıca keşişlerden biri vardı. Onu tanıdı: Başrahip Remigius'tu. Göz göze geldiklerinde, Remigius, "Ayağa kalk, delikanlı," dedi.

Jack ayağa kalkabileceğini sanmıyordu. Sol kolunu kımıldatamıyordu. Yüzünün sol yanı uyuşmuş gibiydi. Doğrularak oturdu. Kımıldayabildiğini görünce çok şaşırdı, çünkü öleceğini sanmıştı. Sağ koluna dayanarak ve tüm ağırlığını sağ bacağına vererek güçlükle ayağa kalktı. Yüzündeki uyuşukluk gidince bu kez ağrımaya başladı.

Remigius sol kolundan tutarak ona yardım etti. Jack ağrılara dayanamadığı için ağlamaya başladı. Remigius onu bıraktı, Alfred'i kulağından yakaladı. Jack, galiba ikimizi de fena halde cezalandıracak, dedi içinden.

Remigius, Alfred'e sordu: "Söyle bakalım delikanlı, kardeşini öldürmeye mi çalışıyorsun öyle?"

"O benim kardeşim değil ki."

Remigius'un yüzündeki ifade değişti. "Kardeşin değil mi? Anneniz babanız bir değil mi sizin?"

"O benim annem değil," dedi Alfred. "Benim annem öldü."

Remigius'un yüzündeki ifade şeytani bir havaya büründü. "Senin annen ne zaman öldü?"

"Noel'de öldü."

"Geçen Noel'de mi?"

"Evet."

Ağrısını unutan Jack'in kulağı onlardaydı. Remigius ısrarla neden bu konu üzerinde duruyordu acaba? "Demek baban bu çocuğun annesini tanıyalı çok olmadı," diye sorarken keşiş heyecanını belli etmemeye çalışıyordu, ama sesi titriyordu.

"Evet, çok olmadı."

"Demek o zamandan beri, birlikte... birlikteliklerini resmiyete bindirmek için herhangi bir rahibe başvurdular mı?"

"Ahh... şey, bilmiyorum." Alfred'in bu sözcüklerin hiçbirini anlamadığından Jack çok emindi, kendisi de anlamıyordu da ondan.

Remigius sabredemedi sordu: "Evlendiler mi peki?"

"Hayır."

"Anlıyorum." Jack, Remigius'un buna çok kızacağını düşünmüştü, ama tersine çok sevindi. Keşişin yüzündeki ifade rahatladı. Bir süre sustu, düşünceli bir tavır aldı, sonra birden çocukları anımsamış gibi yaparak, "Manastırda kalmak, keşişlerin ekmeğini yemek istiyorsanız, kardeş olmasanız da sakın bir daha kavga etmeyin. Biz tanrı adamlarıyız, kan döküldüğünü görmek istemeyiz... Yani dünyadan elimizi eteğimizi çekerek yaşıyorsak, bunun bir nedeni de bu," dedi. Bu konuşmanın ardından Remigius her ikisini de salıverdi, arkasını döndü, yürüdü. Jack şimdi koşarak annesinin yanına gidebilirdi.

* * *

Mahzenin geçici de olsa kiliseye dönüştürülmesi işi Tom'un iki değil üç haftasını aldı. Bugün piskopos ilk ayini yönetmek için buraya geliyordu. Revaklar molozlardan tamamen temizlenmiş, Tom bozuk yerleri onarmıştı. Revaklar yarı kapalı ve çok sade yapılardı, burada işler çok zaman almazdı. Kilisenin kalan kısımları bir harabe yığınından farksızdı, hâlâ ayakta duran duvarların birçoğu her an yıkılabilirdi, ama Tom, revakların oradan ve transept olduğuna bin tanık isteyen yıkık yerlerden mahzen merdivenlerine kadar bir geçit açmayı başardı.

Tom şöyle bir baktı: Mahzenin boyutları hiç de fena değildi, ayinler için yeterince geniş sayılırdı. Kalın sütunları, alçak ve tonoz biçimindeki tavanıyla oldukça karanlık bir yerdi. Sağlam bir yapıydı, zaten bu sayede yangından canını kurtarabilmişti. Altar yerine kullanılmak üzere bir sehpa ile keşişler için yemekhaneden birkaç sıra getirmişlerdi. Sakrist, işlemeli altar örtüsüyle üzerleri değerli taşlarla süslü şamdanları da getirince her şey çok güzel olacaktı.

Ayinlerin yeniden başlamasıyla Tom'un işinde çalışanların sayısı da azalırdı. Keşişlerin birçoğu kendi ibadet işlerine döner, birçokları tarım ve yönetimdeki görevlerini yürütmeye başlardı. Ama gene de manastır müstahdemlerinin bir yarısı işçi olarak çalışmakta devam edeceklerdi. Phillip bu konuda hiç kimsenin gözünün yaşına bakmazdı. Mutfak yamaklarıyla seyislerden çalışmak istemeyen olursa, onların işine derhal son verirdi. Birkaçı ayrıldı ise de çoğu kaldı.

Manastır şimdiden Tom'a üç haftalık ücreti tutarında borçlanmış durumdaydı. Tam gün çalışan bir mimarın günlüğü dört peni olduğuna göre bu da yetmiş iki peni demekti. Bu borç her gün biraz daha kabarıyordu. Bu yüzden Başrahip Phillip'in Tom'a ödeme yapması çok çok zorlaşacaktı. Altı ay sonra Tom manastırdan ücretini ödemeye başlamasını isteyecekti. O zamana kadar Tom'un alacağı iki buçuk gümüş paunt ederdi ki, Phillip'in bu parayı Tom'un işine son vermeden önce bulup ödemesi gerekirdi. Bu borç sayesinde Tom'un içi rahattı.

Bu iş talih kuşu gibi bir şeydi onun için, belki de yaşam boyu sürüp giderdi; bunu düşünmek bile istemiyordu, bu, ne de olsa, bir katedral kilisesi inşaatıydı. Saygınlığı olan yepyeni bir yapıya karar verilir, ardından da para sağlanabilirse onlarca yıl düzinelerle duvarcı ustasının çalışacağı krallığın en büyük inşaat tasarısı olurdu.

Aslında bu olacak şey değildi, tabii. Tom keşişlerle, köylülerle konuştuktan sonra, Kingsbridge'in hiç de öyle önemli bir katedral olmadığını öğrenmişti. Wiltshire'ın sessiz sakin bir köyüne sıkışan katedralin bir sürü beceriksiz piskopos yüzünden durumu açıkça kötüye gidiyordu. Hiçbir saygınlığı kalmayan katedral parasızdı da. Kimi manastırlar, aşırı konukseverlikleri, seçkin okulları, büyük kitaplıkları ve filozof keşişlerinin araştırmaları, başrahip ve rahiplerinin derin bilgileri sayesinde kral ve başpiskoposların ilgisini çekerdi; ama Kingsbridge'te bunların hiçbiri yoktu. Görünüşe bakılırsa Başrahip küçük bir kilise inşaatıyla yetinecekti, basit ve gösterişsiz bir kilise. Bu da on yıldan fazla sürmezdi.

O da Tom'un işine yeterdi.

Tom, yangının yıkıntıları daha soğumaya başlamadan, burada kendi katedralini inşa etmek fırsatını yakaladığına inanmıştı. Başrahip Phillip'e göre Tom'u Kingsbridge'e Tanrı göndermişti. Manastırı içinde yaşanabilir bir duruma getirmek için gereken çalışmaları başlatınca, Tom, Phillip'in güvenini kazanmış oldu. Sırası gelince yeni inşaatın tasarımı hakkında Phillip'le konuşmaya başlardı. Durumu

dikkatlice idare edebilirse Phillip pekâlâ planları çizmeye başlamasını isteyebilirdi. Yeni kilise oldukça gösterişsiz bir yapı olarak düşünüldüğüne göre, planların hazırlanması katedral inşaatında deneyimi olan bir mimara değil, büyük olasılıkla Tom'a emanet edilirdi.

Toplantıyı haber veren çan çaldı. Bu, aynı zamanda işçilerin kahvaltı için yemekhaneye girebilecekleri anlamına gelirdi. Tom mahzenden ayrılarak yemekhanenin yolunu tuttu. Yolda Ellen'la karşılaştı.

Ellen, kavga etmek istiyormuş gibi Tom'un karşısına dikildi. Bakışları bir tuhaftı. Martha ile Jack de yanındaydı. Jack'in durumu berbattı; bir gözü kapanmış, yüzünün sol yanı şiş ve çürük içindeydi. Ayrıca sol bacağı tutmuyormuş gibi yürürken sağ bacağının üzerine ağırlık veriyordu. Tom çocuğun durumuna çok üzüldü. "N'oldu sana böyle?" diye sordu.

Ellen, "Alfred yaptı," dedi.

Tom, eyvah, dedi içinden. Bir an Alfred adına utandı, çünkü o Jack'ten çok büyüktü. Jack de pek melek sayılmazdı ya. Belki de Alfred'i kızdırmıştı. Tom sağına soluna bakınarak oğlunu aradı. Tam da, üstü başı toz toprak içinde, yemekhaneye doğru geliyordu. "Alfred!" diye bağırdı. "Buraya gel!"

Alfred onları görünce yavaş yavaş yaklaştı, süklüm püklüm bir hali vardı.

Tom, "Sen mi yaptın bunu?" dedi.

Alfred somurtuk bir yüzle, "Duvardan düştü," dedi.

"Sen mi ittin onu?"

"Ben onu kovalıyordum sadece."

"Kavgayı kim başlattı?"

"Jack kötü bir şey dedi bana."

Jack, patlak dudaklarını güçlükle aralayarak, "Ben ona domuz dedim, çünkü ekmeğimi aldı."

"Ekmeğini mi?" dedi Tom. "Kahvaltıdan önce ekmeği nereden buldunuz?"

"Fırıncı Bernard verdi bize. Odunlarını biz taşıdık da."

Tom, "Birazını da Alfred'e verseydiniz ya," dedi.

"Verecektim."

Alfred, "Öyleyse neden kaçtın?" dedi.

"Onu ben Anne'ye götürüyordum," diye karşı çıktı Jack. "Ama sonra hepsini Alfred yedi."

Tom şunu iyice öğrenmişti ki, çocukların kavgasında kimin haklı kimin haksız oldğunu keşfetmeye çalışmak boşunaydı. "Haydi,

üçünüz de doğru kahvaltıya. Bugün gene bir kavga çıkacak olursa, şunu bil ki Alfred, suratın aynen Jack'in suratına döner, hem de bu işi ben kendim yaparım. Şimdi toz ol karşımdan!"

Çocuklar gittikten sonra, Tom'la Ellen adımlarını ağırlaştırdılar. Ellen biraz bekledikten sonra, "Söyleyeceğin bu kadar mı?" dedi.

Tom şaşkın şaşkın Ellen'ın yüzüne baktı. Ellen hâlâ kızgın görünüyordu, ama bu konuda onun yapabileceği bir şey yoktu. Omuzlarını oynatarak, "Her zaman olduğu gibi her ikisinde de kabahat var," dedi.

"Tom! Bunu nasıl söyleyebilirsin?"

"Al birini vur birine."

"Alfred onların ekmeğini alıyor. Jack ona domuz diyor. Hiç önemli değil bu, ha!"

Tom başını iki yana sallayarak, "Oğlan çocukları hep kavga eder. Onların kavgasına engel olmak için boşuna nefes tüketme. En iyisi onları kendi hallerine bırakmak."

Ellen insanı ürküten bir ses tonuyla, "Kazın ayağı öyle değil, Tom," dedi. "Jack'in yüzünün haline bak, bir de Alfred'inkine. Bu hiç de öyle çocuk kavgasına benzemiyor. Belli ki kocaman bir adam hiç utanmadan küçücük bir çocuğa saldırmış."

Tom dediklerine pişman olmuştu. Biliyordu, Alfred kusursuz değildi, ama Jack de öyle. Tom, Jack'in aile içinde el bebek gül bebek konumunda olmasını istemiyordu. "Alfred yetişmiş bir adam değil, daha on dört yaşında. Üstelik çalışıyor, aile bütçesine katkıda bulunuyor. Ama Jack'in durumu değişik, bütün gün çocuk gibi oyun oynuyor. Bence Jack, Alfred'e karşı saygılı olmalı biraz. Sen de farkındasındır, öyle bir şey yaptığı yok."

"Bu dediklerin umurumda bile değil!" diye parladı Ellen. "Sen istediğini söyle, oğlumun yüzü gözü çürük içinde, ben bunu bilirim, ayrıca daha da ciddi bir şey gelebilirdi başına, *ama ben buna izin vermeyeceğim!*" Ellen bunları söyledikten sonra ağlamaya başladı. Daha alçak, ama kızgın bir sesle, "O benim çocuğum, onu o halde görmeye dayanamam," dedi.

Tom, Ellen'ın duygularını anlıyordu, onu rahatlatmayı çok isterdi, ama pes etmiş gibi görünmekten korkuyordu. Bu konuşmanın ilişkilerini kökünden değiştirebileceğine dair içinde bir duygu oluştu. Jack, annesinin dışında, hiç kimseyle birlikte yaşamamıştı, bu yüzden ona her zaman aşırı bir özen gösterilmişti. Onu günlük yaşamın olağan güçlüklerinden korumak gerektiğine inanmıyordu. Tom, aslında

Alfred'in bu kez fazla ileri gittiğini biliyordu, içinden Jack'i rahat bırakması için oğlanı uyarmayı düşündü, ne var ki böyle bir şeyi söylemek de kolay değildi. "Bu dünyada dayak diye bir şey var," dedi. "Jack de kendi başının çaresine baksın. Bütün gün onu kollayacak değilim."

"Onu pekâlâ oğlun olacak o kabadayıdan kollayabilirdin."

Tom yüzünü buruşturdu. Onun oğlu için kabadayı sözcüğünü kullanması hiç hoşuna gitmedi. Kızgın bir sesle, "Pekâlâ kollayabilirim, ama bunu yapmayacağım. Jack kendini kollamayı öğrensin."

Ellen, "Haydi be sen de oradan!" dedi ve arkasını dönüp yürüdü.

Tom yemekhaneye girdi. Ruhban sınıfından olmayan işçilerin yemek yediği ahşap kulübe yangın sırasında yıkılan kulenin altında kaldığı için, onlar da yemeklerini keşişlerden sonra yemekhanede yiyordu. Tom yalnız kalmayı yeğlediği için herkesin uzağında bir yere oturdu. Mutfak yamaklarından biri önüne bir kâse bira ile sepet içinde birkaç dilim ekmek bıraktı. Bir parça ekmeği birayla yumuşattıktan sonra yemeye başladı.

Ekmeğini bitirdikten sonra ötekileri beklemeden yemekhaneden çıktı. Doğru revakların oraya gitti. Ortadaki meydancığın üç hafta önceki moloz yığını almış halini düşününce gözlerine inanamadı. Bu işi iyi becermişti. O felaketten kalan tek iz, kırık döşeme taşlarıydı, onları da yenilemenin olanağı yoktu.

Waleran Bigod ve adamları bir mil kadar uzaklıktaki tarlaların arasında göründüler. Üç kişiydiler, üçü de atlıydı. Waleran en önde, siyah bir atın üzerindeydi, siyah pelerini arkasında uçuşuyordu. Phillip ile manastırın önde gelen sorumluları ahırın yanında onları karşılamak üzere bekliyorlardı.

Phillip, Waleran'a karşı nasıl davranması gerektiği konusunda kararsızdı. Piskoposun öldüğünü ondan saklayarak onu aldattığı su götürmezdi. Gerçek ortaya çıkınca, Waleran bu yaptığından hiç de utanmamış, Phillip de ne diyeceğini bilememişti. Hâlâ da ne diyeceğini bilmiyordu; ama bundan böyle hareketlerinde Waleran'a karşı çok dikkatli olmalıydı.

Waleran'ın altındaki at, o kadar millik yoldan sonra bile hâlâ yerinde durmuyor, aygır güç zapt ediliyordu. Waleran üzerinden inip ahıra doğru yürürken bile ona güçlükle egemen olabiliyorlardı. Phillip hiç de doğru bulmadı bunu: Bir din adamının bu tür atlara binip

uçar gibi yol almasının ne alemi vardı? Çoğu din adamı daha sakin hayvanları yeğliyordu.

Phillip, atını seyis yamaklarından birine teslim eden Waleran'ı resmî bir tavırla selamladıktan sonra, Waleran arkasına dönerek yıkıntıları incelemeye başladı. Bakışları donuklaştı. "Bu yangın pahalıya mal olacak gibi, Phillip," dedi. Phillip, onun olaya bu denli üzülmüş olabileceğini hiç düşünmemişti.

Phillip daha ağzını açmadan, Remigius atıldı: "Bu şeytanın işi, piskopos hazretleri," dedi.

"Yaa, öyle mi?" dedi Waleran. "Benim bildiğim kadarıyla, çoğu kez çan kulesinde yanmış bir mum bırakarak ya da ayin sırasında üşüdükleri için kilisede ateş yakarak keşişler yardımcı oluyor şeytana."

Phillip, Remigius'un bozulduğunu görmekten büyük bir keyif duydu, ama gene de Waleran'ın imalı konuşması karşısında susmaktan yana değildi. "Yangının nedenleri hakkında bir soruşturma başlattım," dedi. "O gece hiç kimse kilisede ateş yakmadı... Bundan çok eminim, çünkü ayinlere kendim de katılmıştım. Ayrıca aylardır hiç kimse çatıya çıkmadı."

Waleran kuşkulu bir sesle, "Peki, siz nasıl açıklıyorsunuz, yıldırım olabilir mi?" diye sordu.

Phillip başını sağa sola sallayarak, "Hava çok durgundu," dedi. "Yangın göründüğü kadarıyla avlunun orada bir yerde başlamış. Her zamanki gibi, ayinden sonra altarın üzerinde yanmış bir mum bırakmıştık. Altarın üzerindeki örtü tutuşmuş olamaz, hava akımıyla bir kıvılcım ahşap tavanı tutuşturmuş olabilir, tavan tahtaları zaten kupkuru." Phillip omuzlarını oynatarak, "Aslında bu da pek akla yatkın bir açıklama sayılmaz," diye ekledi, "ama gene de en iyi tahmin bu."

Waleran söylenenleri onaylayarak, "Biz gene de hasarı yakından görelim," dedi.

Kiliseye doğru yürümeye başladılar. Waleran'a eşlik edenlerden biri silahlı bir adam, öteki genç bir rahipti. Silahlı adam atların yanında kaldı, genç rahip piskoposun yanından ayrılmadı ve Phillip'e Dean Baldwin olarak tanıtıldı. Birlikte çimenli araziden geçerek kiliseye doğru yürürken, Remigius, Waleran'ın koluna dokunarak onu durdurdu ve "Gördüğünüz gibi, konukevi hiç hasar görmedi," dedi.

Remigius'un kafasından neler geçirdiğini merak eden Phillip, çok sinirlendi. Konukevi hasar görmemiş de olsa neden öyle dönüp dönüp bakıyorlardı. Mimarın karısı mutfaktan çıkıp konukevinden

geçerken herkes dönüp dönüp ona baktı. Waleran'ın korku ve dehşet içinde kalmış bir hali vardı. Phillip, Waleran'ın mimarın karısını piskoposun sarayında görünce gene böyle dehşete kapıldığını anımsadı. Ne özelliği vardı bu kadının?

Waleran, Remigius'a şöyle bir baktıktan sonra, hafifçe başını salladı ve Phillip'e dönerek, "Orada kim kalıyor?" diye sordu.

Phillip, Waleran'ın bu kadını tanıdığından kesinlikle emindi, ama gene de "Mimar ve ailesi kalıyor," dedi.

Waleran söyleneni onayladı, hep birlikte yürümeye devam ettiler. Phillip, Remigius'un neden ona konukevini gösterdiğini şimdi anladı: Phillip karar verdi, ilk fırsatta kadını sorguya çekecekti.

Yıkıntıların içine girdiler. Yedi sekiz kadar keşişle bir o kadar manastır çalışanından oluşan bir grup işçi, Tom'un denetimi altında yarı yanmış bir kalası kaldırmaya çalışıyordu. İnşaatın her tarafında yoğun bir faaliyet göze çarpıyordu, ama her taraf derli topluydu.

Tom onları karşılamak için yaklaştı. Hepsinden daha uzun boyluydu. Phillip, Waleran'a hitap ederek, "Bu bizim mimarımız, Tom," dedi. "Revakları temizleyip mahzeni kullanılabilir hale soktu; ona çok şey borçluyuz."

Waleran, Tom'a hitap ederek, "Seni hatırladım," dedi. "Noel'den önce bana geldindi. Sana iş vermemiştim."

Tom, kuru ve tok bir sesle, "Doğru," dedi. "Tanrı, zor durumda kalan Phillip'e yardımcı olabilmem için beni seçmiş olacak."

Waleran, "Çok dinbilimci bir usta bu," diyerek alay etti.

Tom'un tozlanmış cildi hafifçe kızardı. Kendisi bir piskopos, Tom ise sadece bir duvarcı ustası idi. Onunla böyle şaka yapılır mıydı?

Waleran, "Daha başka neler yapacaksın burada?" diye sordu.

"Önce şu duvar kalıntıları birilerinin üzerine devrilmeden hemen yıkılmalı ki ortalık açılabilsin." Tom sakin sakin konuşmaya devam etti. "Ardından yeni yapılacak kilise inşaatı için her yerleri hale yola koymamız gerekecek. Yeni çatıda kullanılacak keresteler için çok yüksek ağaçlar bulmalıyız. Keresteler ne kadar çok kurutulmaya bırakılırsa çatı da o kadar sağlam olur."

Phillip hemen atıldı: "Ağaçları kesmeye başlamadan önce onlara ödenecek parayı bulmalıyız," dedi.

Waleran tam burada gizemli bir ifadeyle, "Bu konuyu daha sonra konuşuruz," dedi.

Phillip bu lafın altında bir entrika sezdi. Waleran'ın yeni inşa edilecek kilise için bir yerlerden para temin edebileceğine dair içinde

bir umut belirdi. Bu iş manastırın kendi gelir kaynaklarına kalırsa, inşaat başlamazdı. Phillip son üç haftadır bu konuyu düşünüp duruyor, ama bir türlü içinden çıkamıyordu.

Phillip onları molozlardan tamamen temizlenmiş yoldan revakların oraya götürdü. Waleran'ın ilk bakışta buraların ne denli düzene sokulmuş olduğunu görmemesi için bir neden yoktu. Biraz daha ilerledikten sonra, çimli alandan geçerek başrahibin avlunun tam güneydoğusunda yer alan evine doğru yürüdüler.

Waleran içeri girince önce pelerinini çıkardı, sonra ateşin karşısına geçerek, ellerini ateşe doğru uzattı. Kardeş Milius onlara küçük küçük tahta kâseler içinde sıcak, baharatlı şarap ikram etti. Waleran içkisinden bir yudum aldıktan sonra, "Kendisine iş verilmesini sağlamak amacıyla yangının inşaatçı Tom tarafından çıkarılmış olabileceği hiç aklına geldi mi?" diye sordu.

"Evet, aklıma geldi," dedi Phillip. "Ama onun yaptığını sanmıyorum. Önce kilisenin içine girmesi gerekirdi, oysa kilise kapıları sımsıkı kilitlidir."

"Gündüzden içeri girip saklanmış olamaz mı?"

Phillip başını iki yana sallayarak, "Ama o zaman da yangın başladıktan sonra dışarı çıkamazdı," dedi. Tom'dan kuşkulanmamasının asıl nedeni bu değildi. "Onun böyle bir şey yapabileceğini sanmıyorum. Başta pek tahmin etmiyorsunuz, ama akıllı bir adam, ayrıca saman altından su yürüten insanlardan değil. Gözlerinin içine bakarak yangının nasıl başlamış olabileceği konusunda fikrini sorduğumda, eğer bu haltı o yapmış olsaydı, yüzüne bakınca o saat anlardım."

Phillip hiç beklemediği halde, Waleran duraksamadan, "Sanırım haklısın," diyerek ona katıldığını söyledi. "Onun kiliseyi ateşe vermiş olabileceğini sanmıyorum. Öyle bir insana benzemiyor."

Phillip, "Bu durumda yangının nasıl başladığını asla öğrenemeyeceğiz," dedi. "Şimdi, yeni bir kilise yaptırabilmek için gereken parayı nereden temin edeceğimizi düşünmeliyiz, bilmiyorum..."

Waleran, "Evet," diyerek sözünü kestikten sonra elini havaya kaldırarak onu susturdu. Sonra ötekilere döndü ve "Başrahip Phillip'le yalnız konuşmam gerek," diye ekledi. "Bizi yalnız bırakın."

Phillip'in gene kafası karıştı. Waleran'ın bu konuyu neden onunla tek başına konuşmak zorunda olduğunu anlayamadı.

Remigius, "Sayın piskopos, çıkmadan önce keşiş kardeşlerin benden size iletmemi istedikleri bir sorunları var," dedi.

Phillip düşündü, gene ne vardı acaba?

Waleran bir şeyden kuşkulanmış gibi, "Neden başrahipten değil de senden rica ediyorlar?" diye sordu.

"Başrahip Phillip onların yakınmalarına kulaklarını tıkıyor da ondan."

Phillip iyice öfkelendi. Ne yakınması? Bu da nereden çıktı? Remigius belli ki piskoposun önünde sorun yaratıp Phillip'i utandırmaya çalışıyordu. Waleran'ın meraklı gözlerle Remigius'a baktığı Phillip'in gözünden kaçmadı. Waleran omuzlarını silkerek bu konuyla ilgilenmek istemediğini ima etti. "Aslında böyle bir şeye ayıracak vaktim yok," dedi. "Ama, lütfen devam et, Kardeş Remigius... Eğer piskoposluğun dikkatini gerektirecek kadar önemli bir konu ise, tabii."

Remigius, "Manastırda yatıp kalkan bir kadın var," dedi.

Phillip sinirlendi. "Yine başlama," dedi. "Bir defa o kadın mimarın karısıdır, ayrıca konukevinde kalıyor."

Remigius, "O bir büyücü," dedi.

Remigius bunu neden yapıyor, bir türlü anlayamıyordu. Bu numarayı daha önce de denemiş, ama tutmamıştı. Bir konu tartışılırken yetkili makam başrahiplikti, Waleran da Phillip'i desteklemekle yükümlüydü. Ama Remigius'un kendi üstüyle bir anlaşmazlığa düştüğünde Waleran'ın da çağrılması tuhafına gitti. Phillip yorgun bir sesle, "O büyücü değil," dedi.

Remigius, "Onu sorguladınız mı?" diye sordu.

Phillip onu sorguya çekeceğine dair kendi kendine söz verdiğini anımsadı. Ama öyle yapmamış, kocasıyla görüşüp ona karısının hareketlerine biraz çekidüzen vermesini söylemekle yetinmişti; kadınla yüz yüze konuşmuş değildi. "Hayır, onu sorgulamadım," diyerek hatasını itiraf etti. "Ama onun büyücü olduğunu gösteren bir kanıt yok ortada, bütün aile bireyleri de dürüst ve Hıristiyan kişiler."

Remigius'un yüzü kızgınlıktan kıpkırmızı oldu. "Hem büyücü hem de zina yapıyor," dedi.

Phillip, "Ne?" diye parladı. "Kiminle zina yapıyormuş?"

"İnşaatçıyla."

"O, onun kocası, aptal!"

Remigius zafer kazanmış bir edayla, "Kocası değil," dedi. "Onlar evli değiller. Birbirlerini tanıyalı daha bir ay olmuş."

Phillip şaşkına döndü. Böyle bir şeyden hiç kuşkulanmamıştı.

Eğer Remigius doğru söylüyorsa, kadın bu durumda fahişelik yapıyor demekti. Normal olarak bu tür zina olaylarına pek önem

vermemek gerekirdi. Birçok çift bir süre birlikte olmadan ya da kadın hamile kalmadan birlikteliklerinin kutsanması için rahibe gitmeyi pek akıl etmezler. Ülkenin uzak ve fakir bölgelerinde, birçok çift yıllar yılı hiç evlenmeden karı koca gibi yaşarlar. Çocuklarını büyüttükten hatta torunları dünyaya geldikten sonra bir gün rahibe ani bir ziyaret yaparak ondan kendilerini evlendirmesini isterler.

Remigius konuyu piskoposun önünde açtığına göre her şeyi inceden inceye tetkik etmiş olmalıydı, ama Phillip gene kuşkulandı ve "Evli olmadıklarını nereden çıkarıyorsun?" diye sordu.

"Çocuklar kavga ederken yakaladım, kardeş olmadıklarını söyleyince de gerçek olduğu gibi ortaya çıktı."

Phillip, Tom adına düş kırıklığına uğramıştı. Zina yeterince günah sayılan bir suçtu ve her türlü cinsel duyguları unutmuş olan keşişlerin gözünde özellikle iğrenç bir fiildi. Tom nasıl böyle bir şey yapabilirdi? Phillip'in gözünde bunun nefret edilecek bir şey olduğunu bilmesi gerekirdi. Şimdi Remigius'tan çok Tom'a içerliyordu. Ama Remigius da çok sinsice hareket etmişti. Phillip, "Bu konuyu neden daha önce bana, yani başrahibe açmadın peki?" diye sordu.

"Ben daha bu sabah öğrendim."

Phillip bozularak yerine oturdu. Remigius onu faka bastırmıştı. Phillip aptal aptal bakınıyordu. Remigius böylece seçim sırasında uğradığı yenilginin intikamını almış oldu. Phillip başını çevirerek Waleran'a baktı. Şikâyet Waleran'a yapıldığına göre kararı o verecekti.

Waleran hiç duraksamadan, "Olay yeterince aydınlığa kavuştu," dedi. "Kadının günah çıkarması gerekiyor, ayrıca bunun açıkça kefaretini ödeyecek. Manastırı terk edip bir yıl süreyle inşaatçıdan ayrı, iffetli bir yaşam sürmeli. Ancak ondan sonra evlenebilirler."

Bir yıl ayrı yaşamak çok ağır bir cezaydı. Phillip'e göre, kadın, manastırın adını kirlettiği için bu cezayı hak etmişti. Ama onun bu cezayı kabule yanaşıp yanaşmayacağını çok merak ediyordu. "Bu kararınıza karşı çıkabilir," dedi.

Waleran omuzlarını silkerek, "O zaman da cehennemde yanmayı hak eder," dedi.

"Eğer Kingsbridge'i terk ederse, korkarım Tom da onunla gider."

"Dünyada inşaatçı çok."

"Elbette." Phillip, Tom'u kaybederse çok üzülürdü. Tom ile kadının bir daha geri dönmemek üzere Kingsbridge'i terk etmeleri,

Waleran'ın umurunda bile değildi. Bu Waleran'ın yüzündeki ifadeden kolayca anlaşılıyordu. Phillip kadının bu adamların gözünde neden bu denli önemli olduğunu bir türlü çıkaramıyordu.

Waleran, "Şimdi hepiniz dışarı çıkın," dedi. "Çıkın da başrahibinizle konuşabileyim."

Phillip, fırsatı kaçırmamak için, "Bir dakika," dedi. Ne de olsa burası onun eviydi, bunlar da onun keşişleriydi. Onları yanına çağırmak da, başından defetmek de Waleran'ın değil onun işiydi. "Bu konuyu inşaatçı ile şahsen ben konuşacağım. Hiçbiriniz bundan herhangi birine söz etmeyeceksiniz, anladınız mı? Bu konuda söz dinlemeyip aksi harekette bulunursanız en ağır biçimde cezalandırılırsınız. Anlaşıldı mı, Remigius?"

"Evet," dedi Remigius.

Phillip başka bir şey söylemeden dik dik Remigius'a baktı. Odanın içinde derin bir sessizli oldu.

Remigius sonunda, "Evet, *peder*," dedi.

"Pekâlâ, şimdi çıkın."

Remigius, Andrew, Milius, Cuthbert ve Dean Baldwin topluca odadan çıktılar. Waleran kendine biraz daha sıcak şarap doldurduktan sonra ayaklarını taşa doğru uzatarak, "Kadınlar her zaman baş belasıdır," dedi. "Ahırda kızışmış bir kısrak varsa, bütün aygırlar seyisleri ısırmaya başlar ya da sağa sola tekmeler savurarak ortalığı birbirine katarlar. İğdiş edilmiş atlar bile edepsizliğe başlar. Keşişler de iğdiş edilmiş atlara benzer. Bedensel zevkler onlara haramdır, ama gene de amcık kokusunu alabilirler."

Phillip çok sıkıldı. Böyle açık saçık konuşmanın ne gereği vardı? Önüne bakarak, "Yeni bir kilise konusunda siz ne düşünüyorsunuz?" dedi.

"Evet. Benimle görüşmeye gelmiş olduğun o işin sonunda bizim lehimize döndüğünü işitmiş olmalısın. Hani şu Kont Bartholomew ile Kral Stephen'a karşı tasarlanan o komplo."

"Evet." Phillip'in korkarak ve de titreye titreye kilisenin seçtiği krala karşı gizli birtakım entrikaların tezgâhlanmakta olduğunu haber vermek için piskoposun sarayına gittiği günden bu yana çok zaman geçmişti. "Percy Hamleigh'in Kont'un kalesine saldırıp onu tutukladığını işittim."

"Bu doğru... Bartholomew şimdi Winchester'da bir zindanda, akıbetini bekliyor." Waleran bunları söylerken ağzı kulaklarına varıyordu.

"Peki, Gloucester Kontu Robert ne oldu? Asıl nüfuzlu olan komplocu oydu."

"Bu yüzden daha hafif bir cezaya çarptırıldı. Aslında pek de ceza sayılmaz ya. Kral Stephen'a bağlı kalacağına dair söz verince... Bu gizli komploda aldığı rolün üzerinde pek durulmadı."

"Bütün bu anlattıklarınızla bizim katedralin ne ilgisi var?"

Waleran ayağa kalktı ve pencereye doğru yürüdü. Dışarıya, yıkılmış kiliseye bakarken bakışlarını sahici bir hüzün kaplamıştı. Phillip, dünya işlerine zaafı olsa da Waleran'ın katıksız bir inanç adamı olduğu sonucuna vardı. "Bartholomew'in yenilgisinde bizim katkımızı görünce Kral Stephen kendini bize karşı borçlu hissedecektir. Arası fazla açılmadan, birlikte onu görmeye gideceğiz."

Phillip, "Kralı görmeye ha!" dedi.

İnanılmaz bir şeydi bu.

"Bize, bu yaptığımıza karşılık olarak nasıl bir ödül istediğimizi soracaktır."

Phillip, Waleran'ın sözü nereye getirmek istediğini anlayınca çok heyecanlandı. "O zaman da biz ona..."

Waleran başını çevirerek Phillip'e baktı. Gözleri değerli siyah taşlar gibi ihtirastan pırıl pırıl parlıyordu. "O zaman da biz ona Kingsbridge'e yeni bir katedral istediğimizi söyleyeceğiz," dedi.

Tom, Ellen'ın tepesinin atacağını biliyordu.

Jack'in başına gelenler yüzünden zaten kafası iyice kızmış durumdaydı. Tom onu biraz yatıştırmalıydı. Ama şu "kefaret" haberi onu çileden çıkaracaktı. Haberi bir iki gün sonra verebilseydi ne iyi olurdu, hem o güne kadar biraz daha yatışmış olurdu; ama yapamazdı, çünkü Başrahip Phillip bunları Tom'a öğleyin söylediğine göre o da ona durumu derhal aktarmalıydı. Ellen'a her şeyi yemekte anlattı.

Keşişler yemeklerini yiyip çıktıktan sonra onlar da öteki manastır çalışanlarıyla birlikte yemekhaneye girdiler. Bütün masalar tutulmuştu, ama Tom böylesi daha iyi, dedi içinden. Ellen kalabalığın içinde kendini tutabilirdi.

Tom az sonra bunda yanıldığını anlayacaktı.

Ona haberi usturuplu biçimde bildirmek niyetindeydi. Önce, "Bizim evli olmadığımızı biliyorlar," dedi.

Kızgın bir sesle, "Kimden öğrenmişler?" diye sordu."Hangi fitneci acaba?"

"Alfred. Ama onun kabahati yok... Şu keşiş Remigius dedikleri

şeytan nasılsa ağzından almış. Ama biz çocukları bunu hiç kimseye söylememeleri için uyarmadık ki."

Ellen sakin bir sesle, "Çocukta kabahat yok, tabii," dedi. "Ne diyorlar peki?"

Tom masanın üzerine iyice abandı. Başkalarının işitmemesi için sesini alçaltarak, "Senin zina ettiğini söylüyorlar," dedi.

"Zina mı ettiğimi söylüyorlar?" diye bağırdı Ellen. "Peki ya sen? Şu keşişler bilmiyorlar mı ki zina olması için iki kişi gerek."

"Şşşt," dedi Tom. "Mutlaka evlenmemiz gerektiğini söylüyorlar."

Ellen, Tom'un yüzüne sert sert baktı. "Sen eveleyip geveleyip durmasana öyle inşaatçı Tom, bana her şeyi anlatacaksın şimdi."

"Günah çıkarmanı da istiyorlar."

Ellen kızgın bir sesle, "İki yüzlü sapıklar," dedi. "Bütün gece birbirlerinin götünden çıkmayan bu herifler hangi cüretle bizim yaptığımız şeye günah diyebiliyorlar?"

Bunun üzerine yemekhanede kahkahalar başladı. Herkes konuşmasını kesmiş, Ellen'ı dinliyordu.

Tom, "Yavaş konuş," diye rica etti.

"Sanırım ayrıca kefaret cezası da vereceklerdir bana. İnsan ancak bu kadar aşağılanabilir. Ne yapmamı istiyorlar? Haydi, durma, her şeyi anlat, bir büyücüye yalan söyleyemezsin."

Tom, "Böyle konuşma," diye fısıldadı. "Bu durumu daha da kötüleştirir."

"Öyleyse her şeyi anlat."

"Bir yıl için ayrı yaşamak zorundaymışız, bu süre içinde senin iffetli kalman..."

Ellen, "Ben içine ederim bu işin!" diye bağırdı.

Herkes dönmüş ona bakıyordu.

"Senin de içine ederim inşaatçı Tom!" dedi. Herkesin onu dinlediğini fark ederek, "Sizin de," dedi. "Sizin de içinize ederim." Bal rengi kocaman gözleri, yanakları al al olmuş yüzüyle öylesine sevimli görünüyordu ki, hiç kimsenin onu ayıplamak aklından geçmezdi. Ayağa kalkarak, "Kingsbridge'in de içine ederim!" dedi. Sıçrayıverip masanın üzerine çıkınca herkes çılgın gibi Ellen'ı alkışlamaya başladı. Masanın bir başından öbür başına doğru yürürken yemeklerini yiyenler bira mag'larıyla çorba kâselerini kaparak arkaya doğru kaykıldılar. Bir yandan da kahkahalarla gülüyorlardı. "Manastırın da içine ederim," dedi. "Başrahibin de, sakristin de, haznedarın da, bütün o tapu senetlerinin de, beratlarının da, içleri gümüş para dolu

sandıklarının da hepsinin içine ederim." Masanın ucuna kadar yürüdü. İleride, küçük bir masa daha vardı. Keşişler yemek yedikleri sırada birileri burada bir şeyler okurdu. Masanın üzerinde açılmış bir kitap duruyordu. Ellen yemek masasından okuma masasının üzerine atladı.

Tom ne yapacağını anlamıştı. "Ellen!" diye bağırdı. "Sakın yapma, lütfen..."

Ellen avazı çıktığı kadar, "Aziz Benedict Kurallar Kitabı'nın da içine ederim!" diye bağırmaya başladı. Sonra eteğini yukarıya doğru sıyırarak dizlerini büktü ve açık duran kitabın üzerine işedi.

Adamlar gülmekten kırılırken, bir yandan da masaların üzerini yumrukluyorlardı. Kimi yuh çekiyor, kimi ıslık çalıyor, kimi de alkışlıyordu. Ellen'ın kitabı böylesine aşağılamasına adamların katılıp katılmadığından Tom pek emin değildi. Onlar sadece kendini teşhir eden güzel bir kadını seyretmenin tadını çıkarıyordu. Ellen'ın hiç kuşkusuz bu ayıp ve bayağı hareketlerinde bir erotik yan vardı; ama keşişlerin kutsal ve saygın saydığı bir kitabı birilerinin çıkıp da açıkça aşağılaması onları çok heyecanlandırmış olmalıydı. Nedeni ne olursa olsun, adamlar çok eğlendi.

Ellen masadan atladı, bir alkış tufanı arasında, koşarak kapıdan çıktı.

Herkes hep bir ağızdan konuşmaya başladı. Bugüne dek hiçbiri böyle bir şey görmemişti. Tom utancından ne yapacağını bilemedi, yerin dibine geçmişti... ama biliyordu, bu işin sonu berbattı. Bir yanıyla da ne kadın ama, diyordu içinden.

Az sonra Jack de yerinden kalktı ve annesinin peşinden dışarı çıktı. Şişlikler içindeki yüzünde hafif bir gülümseme vardı.

Tom, Alfred ile Martha'nın yüzlerine baktı. Alfred'in şaşkın bir hali vardı, Martha ise kıkırdayarak gülüyordu. Tom, "Haydi, siz de," deyince üçü birlikte yemekhaneden çıktılar.

Dışarı çıktıklarında Ellen ortalıkta yoktu. Yeşil alandan geçerek konukevine gidince, onu orada buldular. Bir sandalyeye oturmuş onları bekliyordu. Pelerinini üzerine geçirmiş, küçük deri el çantasını elinde tutuyordu. Soğukkanlı ve sakin görünüyordu. Tom çantayı görünce yüreği hop etti; ama hiç farkında değilmiş gibi davrandı. "Bunun ucunda cehennemde yanmak da var," dedi.

Ellen, "Ben cehenneme inanmam," dedi.

"Umarım günah çıkarmana izin verirler, kefaret çekmene de."

"Ben günah filan çıkarmam."

Tom kendini tutamayarak, "Ellen, n'olur gitme!" dedi.

Ellen çok üzgün görünüyordu. "Dinle, Tom. Seni tanımadan önce karnım da toktu, sırtım da pekti. Huzur ve güvenlik içindeydim, hiç kimseye gereksinimim yoktu. Seni tanıdıktan sonra hayatımın hiçbir anında açlıkla bu kadar burun buruna geldiğimi anımsamıyorum. Şimdi bir işin var, ama işin güvenli bir iş değil. Manastırın yeni bir kilise yaptıracak parası yok, sen önümüzdeki kış gene yollara düşebilirsin."

"Phillip nasıl olsa parayı bulacak. Eminim bulacak."

"Nasıl emin olabiliyorsun?"

Tom buruk bir sesle, "Bilmiyorum," dedi. Sonra dayanamadı, ekledi: "Tıpkı Agnes'a benziyorsun, o da senin gibi günün birinde bir katedral inşa edeceğime inanmazdı."

"Ah, Tom'cuğum, bir tek ben olsaydım, kalırdım." Üzgün bir sesle, "Oğluma baksana," diye ekledi.

Tom başını çevirerek Jack'e baktı. Yüzü yara bere içinde, mosmordu. Kulağı şişmiş, iki kat olmuştu. Burun deliklerinde kurumuş kan izleri vardı. Ön dişlerinden biri de kırılmıştı.

Ellen, "Ormanda kalsaydık," dedi. "İleride büyüyünce hayvandan farkı kalmayacağından korkuyordum. Ama ona başka insanlarla bir arada yaşamayı öğretmenin bedeli bu ise, işte ben bunu ödeyemem. Bu yüzden ormana dönüyorum."

Tom, karamsar bir sesle, "Böyle söyleme," dedi. "Oturup konuşalım, acele karar verme."

"Hayır, acele karar vermiyorum, Tom," dedi. "O kadar üzgünüm ki, artık kızamıyorum da. Cidden karın olmayı çok isterdim. Ama ne pahasına olursa değil."

Tom düşünüyordu, eğer Alfred Jack'i kovalamamış olsaydı bunların hiçbiri olmayacaktı. Alt tarafı bir çocuk kavgasıydı, öyle değil miydi? Yoksa Ellen, Tom'un Alfred'in hatalarını görmezlikten geldiğini söylerken haklı mıydı? Tom bu konuda yanlış hareket ettiğini yavaş yavaş anlamaya başlamıştı. Belki de Alfred'e karşı daha kararlı davranmalıydı. Alfred'in kabadayılık yaptığı belki de doğruydu.

Bütün bunları değiştirmek için vakit çok geçti. Umutsuz bir sesle, "Köyde kalsaydın ya," dedi. "Bir süre bekle, bakalım ne olacak?"

"Bundan sonra keşişlerin böyle bir şeye izin vereceklerini sanmıyorum."

Tom, onun haklı olduğunu kabul etti. Köy manastırın mülküydü, köyde herkes keşişlere kira ödüyordu; kirayı genellikle iş günü

hesabıyla öderlerdi. Keşişler istemedikleri insanları bu evlere sokmamakta direnebilirdi. Ellen'ı istemeyecek olurlarsa kim ne diyebilirdi? Ellen kararını vermiş ve geri dönüş yapmak şansının da tam anlamıyla içine etmişti.

Tom, "Öyleyse ben de seninle geleceğim," dedi. "Manastırın şimdiden zaten bana tam yetmiş iki peni borcu var. Birlikte yola çıkarız. Biz zaten..."

Ellen nazikçe, "Peki çocuklar n'olacak?" dedi.

Tom, Martha'nın açlıktan ağladığı günleri aklına getirdi. Onu gene o durumlara düşürmeyi istemezdi. Bir de keşişlerin arasında yaşayan oğlu Jonathan bebek vardı. Tom, onu bırada bırakamam, dedi içinden. Böyle bir şeyi daha önce yaptığım için kendimden nefret ediyorum.

Ama Ellen'ı kaybetmeyi düşünmek bile istemiyordu.

"Kendini boş yere kahretme," dedi Ellen. "Seninle o yolları bir daha tepmek niyetinde değilim. Onda iş yok... Neresinden baksan, durumumuz bugünkünden kötü olurdu. Ben ormana dönüyorum, sen de benimle gelmiyorsun."

Tom uzun uzun Ellen'a baktı. Bu söylediklerinde ciddi olduğuna inanmak istemiyordu, ama ciddi olduğu yüzünden okunuyordu. Ona engel olmak için söylenecek başka bir şey düşünemiyordu. Ağzını açtı, konuşmak istedi ama konuşamadı. Çaresizdi. Ellen güçlükle soluk alıp veriyor, heyecandan göğsü inip inip kalkıyordu. Ona dokunmak istiyor, ama dokunmasını istemezmiş gibi geliyordu Tom'a. Onu bir daha kucaklayabilirim, dedi içinden. Buna inanmak bile zordu. Haftalardır her gece onunla yatmış, ona istediği kadar dokunabilmişti. Şimdi Ellen bir yabancı gibiydi, ona dokunması yasaktı.

"Öyle üzgün üzgün bakma," dedi Ellen. Gözleri doldu.

"Elimde değil," dedi Tom. "Çok üzülüyorum."

"Seni bu kadar mutsuz ettiğim için özür dilerim."

"Onun için özür dileme. Beni mutlu ettiğin için özür dile."

Ellen hıçkıra hıçkıra ağlamamak için kendini zor tuttu. Arkasına dönerek tek bir sözcük bile etmeden dışarı çıktı.

Arkasından Jack ile Martha da çıktılar. Alfred duraladı, şaşkın şaşkın bakındı, sonra o da onların peşinden çıktı.

Tom, artık onun fikrini değiştirmeyeceğini biliyordu. Bir kez karar verdi mi asla geri adım atmazdı.

Ama belki de sonunda pişman olurdu.

Bir nebze de olsa bu da bir umuttu onun için. Tom, Ellen'ın

onu sevdiğini biliyordu. Dün gece susuzluğunu söndürmek istercesine onunla çılgınlar gibi sevişmişti. Tom tatmin olduktan sonra Ellen ona tekrar sarılmış, yorgun düşünceye kadar büyük bir açlıkla onu öpmüş, öpmüş ve yeniden orgazm olurken soluğu kesilecek gibi olmuştu. Onun tek hoşlandığı şey düzüşmek değildi. Her ikisi de birlikte olmaktan zevk alıyorlardı. Tom, benim onu özlediğim kadar o da beni özleyecek, bunu biliyorum, dedi içinden. Bir süre sonra, öfkesi geçip de yaşamını bir düzene sokunca, gene birilerini canı çekecek, kendine öpmek için sakallı bir yüzle sağlıklı bir vücut arayacaktı.

Ama o onurlu bir kadındı. Eğer arzu ederse geri dönecek kadar gururluydu da.

Tom odadan çıktı. Ellen manastırın bahçe kapısında Martha'yla vedalaşıyordu. Ahırların oradan koşarak onu yakaladı.

Ellen, hafifçe gülümseyerek, hüzünlü bir sesle, "Hoşçakal Tom," dedi.

Tom, Ellen'ın elini tutarak, "Bir gün bizi görmek için geri döner misin acaba?" dedi. "Dönmemek üzere gitmediğini, seni bir gün gene görebileceğimi bilsem, bir süre sonra döneceğini bilsem, bak buna dayanırdım işte."

Ellen durakladı.

"Söz veriyor musun? Lütfen."

"Pekâlâ," dedi Ellen.

"Yemin et."

"Ben öyle şeylere inanmam."

"Ama ben inanırım."

"Pekâlâ. Yemin ederim."

"Teşekkürler."

Tom onu kendine doğru çekti. Ellen hiç karşı koymadı. Tom ona iyice sarılınca, Ellen hafifçe kendini geriye doğru çekti. Tom da bunun üzerine ister istemez onu bıraktı. Ellen döndü ve çıkış kapısına doğru yürüdü.

Tam o sırada ahırdan bir gürültü duyuldu. Güçlü ve yerinde duramayan cinsten bir at, bir yandan yerleri eşelerken bir yandan da horuldayıp duruyordu. Herkes başını çevirip o yana baktı. At, Waleran Bigod'un aygırıydı, piskopos atma binmek üzereydi.

İşte o anda Ellen şarkı söylemeye başladı.

Gerçi Ellen sık sık şarkı söylerdi, ama Tom bunu hiç işitmemişti. Müthiş hüzünlü bir melodisi vardı.

Sözleri Fransızcaydı, ama Tom anlamlarını çıkarabiliyordu.

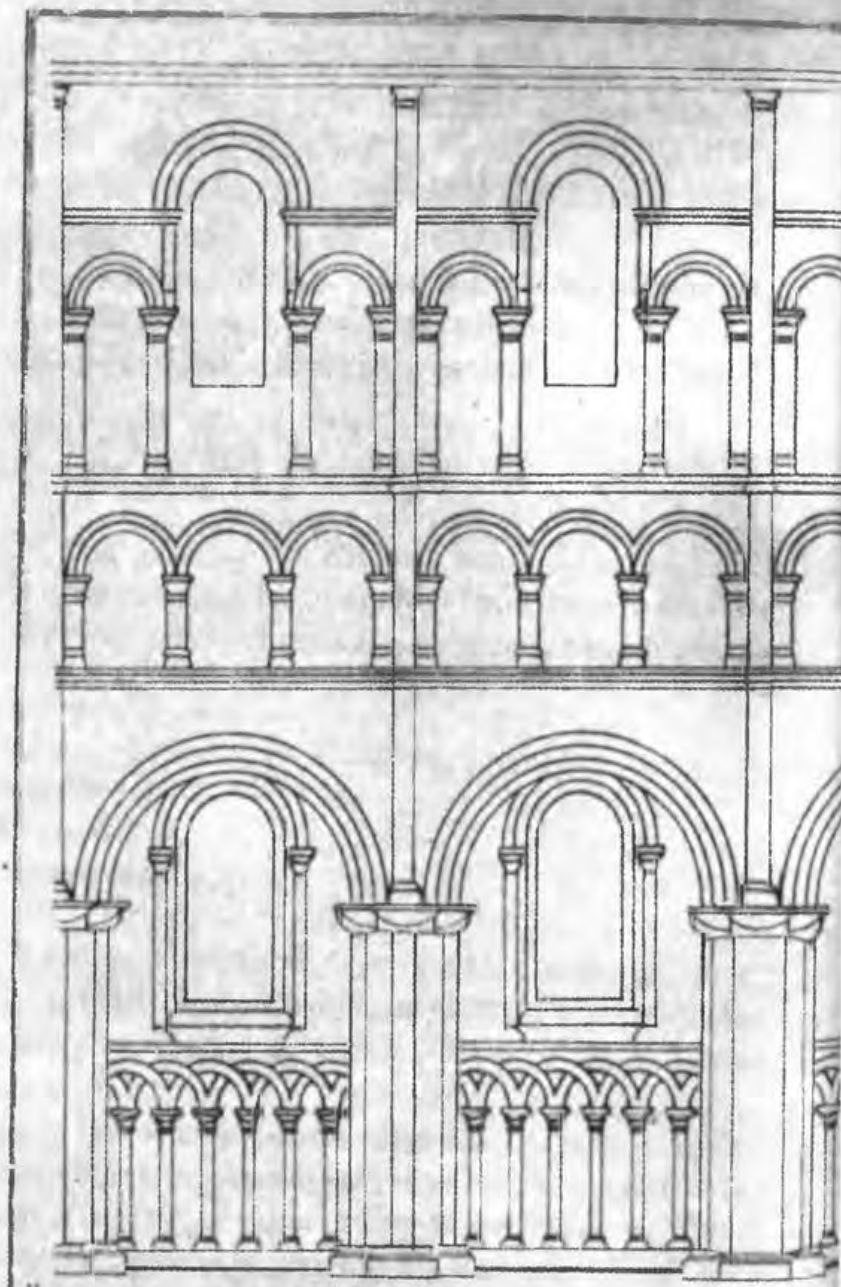
Avcının tuzağına düşünce tarla kuşu
İşte o anda daha da tatlı öterdi sanki
Dökülen melodiler uçup gider de
Avcının tuzağı kalırdı öylece yerde.

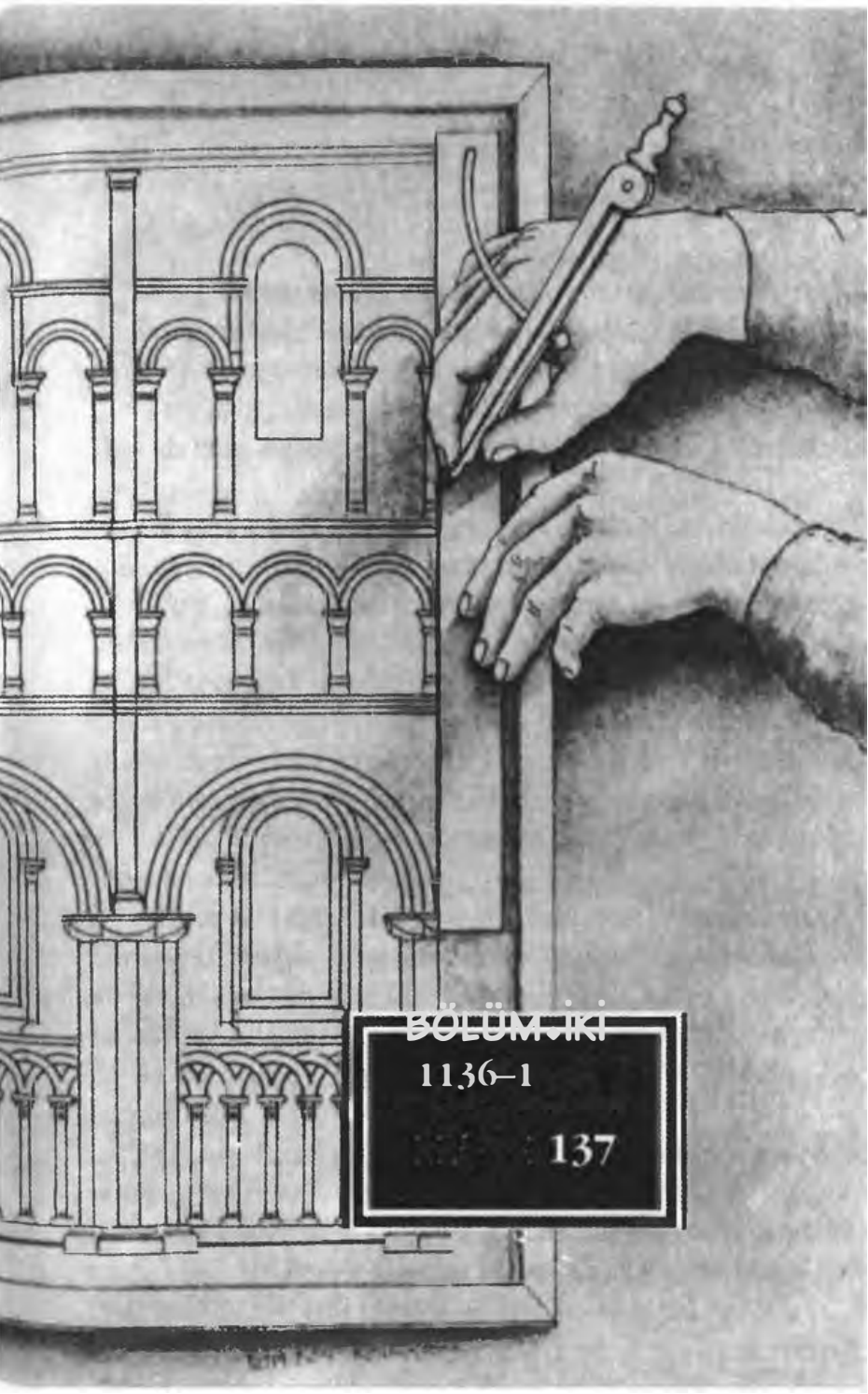
Tom gözlerini Ellen'dan piskoposa doğru çevirdi. Waleran dehşet içindeydi. Ağzını açmış, gözlerini devirerek öylece bakıyordu. Yüzü bir ölünün yüzünden farksızdı, bembeyaz olmuştu. Tom şaştı kaldı: Alt tarafı basit bir şarkıydı, böyle bir adamı nasıl oluyor da bu kadar korkutabiliyordu?

Alacakaranlıkta avcı avını alıp gitti
Tarlakuşunun özgürlüğü bitti
Kuşlar da insanlar da bir gün ölür
Ama şarkılar sonsuza dek yaşayabilir.

Ellen meydan okurcasına, "Hoşça kal Waleran Bigod!" diye bağırdı. "Kingsbridge'i terk ediyorum, ama seni terk etmiyorum. Rüyalarında bile benden kurtulamayacaksın."

Bir an hiç kimse yerinden kımıldamadı. Ellen, Jack'in elinden tutarak arkasını döndü. Manastırın kapısından çıkıp alacakaranlıkta kaybolurlarken, herkes çıt çıkarmadan onları seyrediyordu.

BÖLÜM İKİ

1136–1

137

1

Ellen gittikten sonra, konukevinde yaşam, pazarları çok durgunlaştı. Alfred, ırmağın karşı kıyısındaki çimenlikte köylü çocuklarla top oynuyordu. Jack'in yokluğunu hissetmeye başlayan Martha ise ya topladığı sebzelerle çorba pişiriyor ya da bebeğini giydiriyordu. Tom da inşa edeceğini düşündüğü katedral için kafasında krokiler tasarlıyordu.

Tom, nasıl bir kilise inşa etmeyi düşündüğünü bir iki kez Phillip'e çıtlatmış, ama o oralı bile olmamış ya da aldırmazlıktan gelmişti.

Tom, konukevinin iç tarafına oturup kilisenin yıkıntılarını seyretmekten bıkmıyordu. Ara sıra bir taş-tahta üzerine planlar çizse de asıl tasarım kafasının içindeydi. Soyut şeyleri kafada canlandırmak birçokları için çok zordu; ama onun için işten bile değildi. Tom, Phillip'in güvenini kazanmaya kazanmıştı, ama asıl iş böyle bir katedral inşa edebilecek bir yetenekte olduğunu ona kabul ettirmekti.

Ellen gittikten iki ay sonra, bir pazar günü, Tom krokileri çizmeye hazır olduğunu anladı.

Önce örülmüş sazlarla esnek dallardan, altmış santime doksan santim boyutunda yaygı gibi bir şey hazırladı. Dikçe durabilmesi için de kenarlarını tahtalarla bir güzel tutturdu. Sonra yanmış kireçle bir miktar yapıştırıcıyı karıştırarak yaygı gibi bir şeyin üzerine iyice yaydı. Bu harç iyice sertleşince üzerine ölçekli cetveliyle dikey ve yatay çizgiler çizdi.

Üç ayrı kroki çizecekti; biri kilisenin nasıl inşa edileceğini gösteren ayrıntılı krokiydi. İkincisi bütün orantıların güzelliğini ortaya çıkaracak olan dikine krokiydi. Biri de zemin krokisi. Katedrali kafasında uzun bir ekmek somunu biçiminde canlandırdıktan sonra içini iyice görebilmek için kabuğunu kaldırdı ve çizmeye başladı.

Tom, tavanı tonoz biçiminde inşa etmeyi çok isterdi; fakat Phillip'in buna para yetiştiremeyeceğini düşününce bundan vazgeçti ve düz tahta tavanda karar kıldı. Avlunun tam tepesine dikdörtgen

biçiminde bir çatı oturttu. Binanın genişliğiyle çatının genişliği aynı oluyordu. Zaten bu da eldeki kerestelerin boylarıyla sınırlıydı. On metreden uzun kalas bulmak olası değildi, bunlar çok da pahalıydı (İyi kalite bir kereste ağacı daha o boya gelmeden sahibi tarafından çoktan satılmış olurdu). Bu yüzden Tom'un katedralinde avlu dokuz metre genişliğinde olacaktı.

Tom'a göre, katedrale gelen bir insan bunların dünyanın en büyük yapıları olduğu sonucunu çıkarmalıydı. Böyle olunca da, Tom'un çizdiği bu bina, maalesef yıkılırdı. Çatıda kullanılacak kereste ve kurşun malzemenin ağırlığını bu duvarlar çekemezdi. Bu yüzden duvarlar iyice takviye edilmeliydi.

Dayak ve payandalarla yan koridorlar olmadan insanda ürküntü yaratacak kadar yüksek bir kilise inşa edemezsiniz. Bunu bir keşişe anlatmak çok zordu, bu yüzden Tom ayrıntılı planlar çizdi.

Tom'un çizdiği duvarlar dayanıklı ve diklemesine görünüyordu, ama aslında öyle olmayacaktı. Bu kez avlu duvarını bir de kilisenin içinden göründüğü haliyle çizdi. Duvarın alt yarısı pek duvara benzemiyordu. Tepeleri yarım daire biçiminde kemerlerle birbirine kenetlenmiş, sıra sıra sütunlardan oluşmaktaydı. Bunların arasından bakıldığında yan koridorların yuvarlak kemerli pencereleri görünüyordu. Avluyu aydınlatacak olan ışık hiçbir engele takılmadan işte bu pencerelerden içeri girecekti.

Bu sütunların üzerinde bir sıra daha küçük sütunlar yer alacaktı ki, bunlar da galeriyi oluşturmuş olacaklardı. Arkalarında yan koridora alçalarak inen çatı bulunduğu için burada pencere bulunmayacaktı. Bunların da üzerinde, tepede, pencereli üst duvar yer alacaktı. Bu duvarlara avlunun üst yarısını aydınlatacak olan pencereler oturtulacaktı.

Kingsbridge Katedrali'nin inşa edildiği günlerde duvarcı ustaları sağlam olsun diye duvarları kalın tutmuşlar, bunların içine çok az ışık geçiren küçük küçük pencereler yerleştirmişlerdi. Çağdaş ustalar ise duvarlar düz ve dik oldukları sürece yapıların da sağlam olacakları fikrindeydiler. Bir de orantı hesapları vardı: Bir kilisede orantı her şey demekti. Orantı, inşaatın bütününde her şeyin gerçeklere uygun biçimde yapıldığı hissini uyandırırdı.

Krokiler bittikten sonra, Tom çok güzel oldu, dedi içinden. Acaba Phillip de böyle mi düşünecekti? Ardından zemin planlarını çizmeye başladı. Zemin planlarından sonra sıra kulelere geldi.

Kule, avlunun ya bir buçuk ya da iki katı yüksekliğinde ola-

caktı. Kuleleri daha alçak tutacak olursa, bina sadece çok çekici ve muntazam bir profile kavuşmuş olurdu. Ama kuleleri daha yüksek tutacak olursa, kilise daha bir olağanüstü görünüm kazanırdı. O durumda avlu koridorların iki katı büyüklüğünde, kuleler avlunun iki katı yüksekliğinde olacaktı. Tom ikinci seçenekte karar kıldı: Bu, Tom'un inşa edeceği tek katedral olacaktı, onun göklere kadar yükselmesini istiyordu. Tom, umarım Phillip aynı duyguları paylaşacaktır, dedi içinden.

Phillip bu tasarımı kabul edecek olursa, Tom onu yeniden, bu kez daha dikkatlice ve de ölçekleriyle çizmek zorunda kalacaktı. Ve yıllarca sayıları yüzleri bulacak küçük ayrıntılarla daha birçok ilgili krokiler çizecekti: Çıkıntılar, sütunlar, sütun başlıkları, dirsekler, kapı kasaları, ufak kuleler, merdivenler, taş oluklar... Şu anda önünde duran binanın kendi planıydı; sade, pahalı olmayan, zarif ve orantıları kusursuz bir plan.

Bunu bir an önce birilerine göstermek için sabırsızlanıyordu. Başrahip Phillip'e göstermek için uygun bir anı yakalamak zorundaydı.

Başrahip ona böyle bir taslak hazırlamasını istemiş değildi. Bu çizdiği krokiyi görünce onu acaba haddini bilmezin biri olarak mı nitelerdi? Belki de bir başka mimarı düşünüyordur? Bir başka manastır daha inşa etmiş olan daha deneyimli birini.

Öğleden sonra olmasına karşın hâlâ ortalık aydınlıktı. Şu sırada, Phillip evinde olmalıydı, revaklarda etüt saatiydi. Tom kararını verdi, gidip kapısını çalacaktı. Krokiyi yanma alarak evden çıktı.

Yıkıntıların arasından yürürken, birden katedral inşaatının bütün heybetiyle karşısına dikildiğini görür gibi oldu. Bunca taş, bunca kereste, bunca ustalarla yıllar sürecek bir inşaat. Her şeyi bir bir kontrol edecek, bütün taş ve kerestelerin kalitesini inceden inceye gözden geçirecekti. Acaba becerebilecek miydi?

Başrahibin kaldığı ev düz ayak, küçük bir taş yapıydı. Havanın soğuk olmasına karşın kapı açık duruyordu. Bir süre durakladı. Kendine güvenmelisin, dedi içinden. Modern binaların her şeyinden anlayan bir ustasın sen.

İçeriye adımını attı. Burası tek bir odaydı. Bir köşede cafcaflı perdeleri olan büyük bir yatak duruyordu, öbür köşede haç ve şamdanlı küçük bir altar vardı. Başrahip pencerenin yanında durmuş, tirşe taklidi kâğıttan bir şeyler okuyordu. Başını kaldırdı ve gülerek Tom'a baktı. "Bir şey mi var?" diye sordu.

Tom, sesini iyice kontrol ederek, "Krokiler, peder," dedi. "Yeni katedral için çizdiğim krokiler. Onları size gösterebilir miyim?"

Phillip hem biraz şaşkın, hem de merak içinde, "Elbette," dedi.

Köşede büyükçe bir rahle duruyordu. Tom onu pencerenin yanına, iyice ışığa yaklaştırdıktan sonra krokileri çizdiği alçı sıvalı çerçeveyi üzerine yerleştirdi. Tom gözlerini Phillip'ten hiç ayırmıyordu. Phillip krokilere baktı. Onun şimdiye dek böyle bir şey görmediğinden çok emindi. Başrahibin yüzünü şaşkın bir ifade kapladı. "Şu anda avlunun ortasında durmuş duvarlara bakıyorsunuz. Şuradakiler sütunlar..." diye anlatmaya başladı. "Sütunların arasından bakınca koridorun pencerelerini görebilirsiniz."

Phillip'in anlatılanları anladığı yüzünün ifadesinden okunmaktaydı. Her şeyleri çabucak kavramıştı.

"İnşaat alanında duvarların nerede inşa edileceğine, sütunların nerede sağlam zemine ineceğine, kapı ve payandaların pozisyonlarına hep bu plana bakarak karar vereceğiz, kazık ve iplerin nerelere konulacağını da bu plan söyleyecek bize."

Phillip'in yüzü bir kez daha aydınlandı. "Çok şahane bir şeye benziyor," dedi. Zemin krokilerine bakarken, "Avlu sadece sekiz bölümden mi oluşacak?" diye sordu.

"Bir de rahipler bölümü var," dedi Tom.

"Pek küçük olmuyor mu böyle?"

"Daha büyük olursa ona da para bulabilecek misiniz?"

"Bunun kaça mal olacağı konusunda bir fikriniz olup olmadığını bilmiyorum ki."

Tom, "Bunun kaça mal olacağını tam olarak söyleyeyim size," dedi. Phillip'in yüzünde birden bir şaşkınlık oldu, onun işi rakama dökebileceğinden pek emin değildi. Oysa Tom, bu tasarının son peniye kadar kaça mal olacağını saatlerce uğraşarak hesap etmişti. "Üç bin paunttan fazla gitmez," dedi.

Phillip içtenliksiz bir kahkaha atarak, "Son birkaç haftadır çalıştım, didindim, sonunda manastırın yıllık gelirini hesap edebildim," dedi. Sonra, Tom'un içeri girdiği sırada okumakta olduğu tirşe taklidi kâğıdı havada sallayarak, "İşte sonuç ortada," diye ekledi. "Yılda üç yüz paunt. Hepsinin de harcanacak yeri hazır."

Tom buna hiç şaşmadı. Geçmişte manastırın çok kötü yönetildiği ortadaydı. Phillip'in, manastırın gelirlerini hale yola koyacağından Tom çok emindi. "Siz parayı bulursunuz peder," dedi. "Tanrı'nın yardımıyla."

Phillip dikkatini gene krokiler üzerine çevirdi ve sordu: "Bu inşaat ne kadar zaman alır?"

"Bu ne kadar insan çalıştırılacağına bağlı," dedi Tom. "Eğer otuz duvarcıyla onlara yardımcı olacak yeterince işçi, çırak, marangoz ve demirci tutarsanız on beş yılda biter bu iş. Bir yıl temel hafriyatı, dört yıl rahipler ve koro bölümü, dört yıl transeptler, altı yıl da avlu tutar."

Phillip dalgın dalgın krokileri inceledikten sonra, "Demek yılda iki yüz paunt bulmam gerekiyor," dedi. Yüzü düşünceli bir ifade aldı. Tom son derece heyecanlıydı. Demek Phillip bu krokileri soyut şeyler olarak değil uygulanabilir bir proje olarak düşünmeye başlamıştı bile. "Sanırım daha da fazlasını bulabilirim," diye ekledi. "Daha çabuk bitemez mi bu inşaat?"

Tom ihtiyatlı bir dille, "Bu ancak bir noktaya kadar tahmin edilebilir," dedi. Çünkü Phillip'in aşırı iyimserliğe kapılmasını istemiyordu. Sonuç düş kırıklığı olabilirdi. "Eğer altmış duvarcı tutar ve inşaata batıdan doğuya başlayarak değil bütün kiliseyi olduğu gibi aynı anda inşa etmeye başlarsanız, sekiz on yılda tamamlanır."

Phillip gözlerini kurnaz kurnaz Tom'un üzerine çevirdi ve sordu: "Bugüne dek hiç katedral inşa ettin mi?"

"Hayır," dedi Tom. "Sadece daha küçük birkaç kilisenin hem krokilerini çizdim, hem de inşaatını üstlendim. Ama yıllarca Exeter Katedrali'nde çalıştım ve iş tamamlandığında baş mimar yardımcısı olmuştum."

"Bu katedrali kendin inşa etmek istiyorsun, öyle mi?"

Tom durakladı. Phillip'le içtenlikli olmak isterdi. "Evet, peder," dedi. "Beni baş mimar olarak atamanı istiyorum."

"Neden?"

Tom böyle bir soruyu beklemiyordu. Phillip onun nasıl bir yanıt vermesini isterdi acaba? Belki de dindarca bir laf etmesini beklerdi. Pervasız bir tavırla, "Çünkü çok güzel bir katedral olacak da ondan," dedi.

Phillip garip garip baktı. Acaba çok mu kızmıştı, Tom bunu çıkaramadı. Phillip "Çünkü çok güzel bir katedral olacak da ondan," diye yineledi. Sonra ekledi: "Evet. Tanrı adına güzel bir şey yapmaktan daha iyi ne olabilir?"

Tom hiç sesini çıkarmadı. Phillip, *evet, baş mimar sen olacaksın,* demedi. Tom bekledi.

Phillip kararını vermiş gibiydi. "Önümüzdeki üç gün içinde, Pis-

kopos Waleran'la birlikte Winchester'da kralı görmeye gidiyorum," dedi. "Piskoposun neler tasarladığını tam olarak bilmiyorum, ama Kingsbridge'deki yeni katedral kilisesi için Kral Stephen'dan para yardımında bulunmasını isteyeceğinden eminim."

"Umarım bu isteğinizi yerine getirir."

Phillip, "Bize bir minnet borcu var zaten," dedi. "Bize yardım etmesi gerek. Seni bize Tanrı yolladı, inşaatçı Tom. Eğer Kral Stephen bize parayı verirse sen bu kiliseyi inşa edebilirsin."

Tom ne diyeceğini bilemiyordu. Şimdi her şey Phillip'in kraldan bu yardımı sağlamasına kalıyordu. Phillip'in önerisini başıyla onaylayarak, "Teşekkür ederim, peder," dedi.

William Hamleigh, kule mazgallarının arkasında, saklandığı yerden iki Tanrı adamını büyük bir dikkatle incelemeye koyuldu. Her ikisini de tanıyordu. Siyah pelerini ve sivri burnuyla karatavuğu anımsatan uzun boylu olanı yeni Kingsbridge Piskoposu'ydu. Parlak mavi gözlü, kafası kazılı olan, ufak tefek ve yerinde duramayanı ise Başrahip Phillip idi. Burada ne aradıklarını merak etmeye başladı.

William, keşişlerin geldiğini görmüş, birilerine rastlayacağı umuduyla şöyle bir dolaştıktan sonra içkaleye girmişti. Phillip'in içkalede oturan üç kişiyle karşılaşıp karşılaşmadığından emin değildi; zaten içeri gireli çok olmamıştı. Piskopos gelir gelmez de Başrahip içkaleden çıkmış ve birlikte kuleyi tırmanmaya çıkmışlardı. Piskopos, buraların sahibiymiş gibi kalenin dört bir yanında uzanan tarlalar hakkında el kol hareketleriyle bir şeyler anlatıyordu. Duruşlarından ve hareketlerinden ona öyle geldi ki, piskoposun büyük bir coşkuyla anlattıklarını başrahip kuşkuyla karşılıyordu. Bunlar galiba bir şeyler çevirmeye çalışıyorlardı.

Aslında o buraya onları değil, Aliena'yı dikizlemeye gelmişti.

Bu işi sık sık yapardı zaten. Aliena hiç aklından çıkmıyordu. Bazen tatlı tatlı düşler kurduğu olurdu. Düşünde onu ya akşam karanlığında ormanda kaybolmuş, ya da bir mısır tarlasında yerde çırılçıplak uzanmış haliyle hayal ederdi. Çoğu kez sabah erkenden atına atladığı gibi Kont-köyü'ne gelirdi. Seyisi Walter'ı atlara bakması için ormanda bıraktıktan sonra tarlaların içinden kaleye doğru yürürdü. Gizlice içeri girer ve yukarı düzlükle içkaleyi gözetleyebilmek için kendine uygun bir yer seçerdi. Bazen Aliena'yı görebilmek için saatlerce beklediği olurdu. Onu hiç göremeden dönüp gitmeye dayanamaz, büyük bir sabırla beklerdi. Sonunda Aliena görününce,

William'ın boğazı kurur, kalbi küt küt etmeye başlardı. Avuçlarının içi tere batardı. Aliena çoğu kez ya erkek kardeşiyle ya da o kadınsı kâhya adamla bazen de tek başına çıkardı. Bir yaz günü öğleden sonra gene öyle sabahtan beri onun dışarıya çıkmasını beklemişti. Aliena çıkıp kuyuya doğru yürümüş, su çektikten sonra da yıkanmak üzere soyunmuştu. Tek başına o görüntü bile vücudunun alev alev yanmasına yetmişti. Saç diplerini sabun köpüğüyle ovmak için kollarını havaya kaldırırken oynayıp duran sağlıklı ve şahane göğüsleri aklını başından almıştı. Soğuk sular tepesinden aşağı dökülürken meme başları kızarıp buruşmuştu. Aliena, sabun köpüğüne batmış eliyle, bacaklarının arasındaki siyah tüylü noktayı bastıra bastıra ovmaya başlayınca William kendinden geçmiş, kontrolden çıkarak kendini tutamamış, bütün iç çamaşırlarını ıslatmıştı.

O günden beri bir daha o denli tatlı bir şey yaşamamıştı. Kuşkusuz kış mevsiminde olunduğu için soyunup yıkanmazdı. Ama tek başına çıktığında arada şarkı söyleyip hatta kendi kendine konuştuğu bile oluyordu. Saçlarını tarayıp dans ettiğini, küçük çocuklar gibi güvercinleri kovaladığını bile görmüştü.

Piskoposla keşişin burada oldukları sırada elbette dışarı çıkmazdı. Neyse ki onlar da fazla kalmazdı. Nitekim, mazgalların oradan ayrıldıktan hemen sonra adamlarıyla birlikte atlarına binip kaleden ayrılmışlardı. Onlar buraya sadece mazgallardan manzara seyretmeye mi gelmişlerdi acaba? Eğer öyle ise, umutları kursaklarında kalmış olacaktı.

Kâhya, daha ziyaretçiler gelmeden, erkenden odun almaya çıkmıştı. İçkalede yemekleri o yapardı. Az sonra, kuyudan su almak için gene dışarı çıkacaktı. Ekmek yapmak için fırınları olmadığından sadece sebze çorbasıyla yetindiklerini sanıyordu.

William beklemekten sıkılınca, onu yıkanırkenki haliyle hayalinde canlandırmaya çalıştı. O hali bile gerçek Aliena kadar güzeldi. Ama William bugün biraz tedirgindi. Piskopos ile başrahibin ziyareti havayı biraz bozmuştu sanki. Bugüne dek kalenin ve kalede kalan o üçünün büyülü bir havası vardı, ama hiçbir çekici yanları olmayan şu adamların çamurlu atlarıyla gelmeleriyle bütün büyü yok olmuştu.

Bir süre ziyaretçilerin yukarıya çıkış nedenlerini çıkarmaya çalıştıysa da bunu bir türlü çözemedi. Ama görünen o ki bir şeyler çevirmeye çalışıyorlardı. Bunu çözebilecek bir insan varsa o da annesiydi. Bugün Aliena'yı bir yana bırakmaya karar verdi, gördüklerini anlatmak için atına atladığı gibi evin yolunu tuttu.

Winchester'a ikinci gün akşamüzeri vardılar. Kente güneydeki Kral kapısından girdikten sonra doğru katedrale gittiler. Birbirlerinden ayrılarak, Waleran Winchester Piskoposu'nun ikametgâhına, Phillip de hem başrahibe saygılarını bildirmeye hem de keşişler yatakhanesinde kendine bir yatak ayarlamaya gitti.

Üç günlük bir yolculuktan sonra, Phillip manastırın sakin ve huzur dolu havasına kavuşunca sıcak bir günün ardından serin bir çeşme başına gelmiş gibi oldu. Winchester başrahibi pembe yanaklı, beyaz saçlı ve yüreği geniş, tombulca biriydi. Phillip'i akşam yemeğini birlikte yemek için evine çağırdı. Yemeklerini yerken kendi piskoposlarından söz ettiler. Winchester başrahibinin Piskopos Henry'den korktuğu hemen belli oluyordu ve ona körü körüne bağlıydı. Phillip, insanın Henry gibi piskoposu olduktan sonra, ondan ne isterse kavgasız gürültüsüz koparabileceğini sanıyordu.

Ölü gibi uyuduktan sonra ayinler için gece yarısı uyandı.

Başrahip ona bunun dünyanın en büyük kilisesi olduğunu söylemişti, görünce bunun doğruluğuna o da inandı. Tom'un tasarladığı katedral bunun yanında hiç kalırdı... İnşa edilirse tabii. Şöyle bir düşündü, çok yükseklerde dolanıyordu, kendi kendine sinirlendi. Galler'in bir dağ köyünde doğduğu halde keşiş olmak şansını yakalamıştı. Bugün de kralla konuşacaktı. Bu hakkı ona kim verdi peki?

Öteki keşişlerle yatmaya gitti, ama bir süre uyayamadı. Kral Stephen ya da Piskopos Henry'yi incitecek ters bir şey söylemekten korkuyordu. Fransız kökenli insanlar çoğu kez İngilizlerin kendi dillerini konuşma tarzlarıyla alay ederlerdi. Onun Galli aksanı için ne düşüneceklerdi acaba?

Şafak sökerken uyandı; önce sabah ayinine gitti, sonra yemekhanede kahvaltı yaptı. Keşişler bira içip beyaz ekmek yiyorlardı. Burası varlıklı bir manastırdı. Kahvaltıdan sonra piskoposun sarayının bulunduğu yere doğru yürüdü. Saray geniş pencereleri olan güzel bir taş yapıydı, etrafı duvarlarla çevrili kocaman bir bahçe içindeydi.

Winchester, çok sayıda çalışan insan bulunduğu halde, Phillip'in gördüğü öteki kentlerden daha sessiz, daha az kalabalıktı. Duvarların içine sıkışmış öteki kentler dar bir tunik giymiş şişman insanlara benzerdi. Sokakları çok dar, pazar yerleri kalabalık olurdu. İnsanlar ve hayvanlar kendilerine yer kapabilmek için her an hır çıkarabilirlerdi.

Düzinelerle de kilisesi vardı. Hepsi de aynı boyut ve biçimdeydi. Kimi ahşap, kimi taş kiliselerdi. Kent, bu kadar rahibe para yetiş-

tirmek için çok varlıklı olmalıydı. Winchester o kadar büyüktü ki, burada herkese yer vardı. Sokakları çok düzdü ve birbirleriyle dikey olarak kesişiyorlardı. Kent belli bir plana göre kurulmuş olmalıydı.

Bir ara yanı başında genç bir kadın belirdi. Phillip'e bakarken güler gibi yaptı. Phillip de ona güldü. Kadın, "Bir peniye ne istersen yapabilirsin," dedi.

Phillip kadının ne demek istediğini pek anlayamadı, gene öyle şaşkın şaşkın güldü. Kadın pelerininin önünü açınca Phillip dehşet içinde kaldı. Kadın tamamen çıplaktı. "Ne istersen," dedi. "Bir gümüş peni yeter."

Phillip'in içinde hafif bir arzu uyanır gibi oldu, tam o anda kadının bir fahişe olduğunu sezinledi. O kadar sıkıldı ki, yüzü parlak kırmızı bir renk aldı. Hemen arkasını döndü, uzaklaşmak üzereydi ki, "Korkma," diye seslendi kadın, "ben saçları kazınık başlardan da hoşlanırım, yeter ki biçimli olsun."

Kale, kentin güneybatısında yer alırdı. Batı ve güney duvarları kent duvarlarıyla aynıydı. Kalenin sırtını kentten ayıran duvarlar ise daha alçak ve daha az sağlamdı. Sanki kralın düşmanlarına olduğu kadar kendi yurttaşlarına karşı da korunmaya gereksinimi vardı.

Duvarın içinde oyulmuş alçak bir kapıdan içeri girer girmez karşılarında kocaman bir içkaleyle burun buruna geldiler. Burası kare biçiminde inşa edilmiş heybetli bir kuleydi. Phillip mazgal deliklerini saymaya başlayınca, dört kat olmalı diye düşündü. Her zaman olduğu gibi, zemin katlarda kiler ve depolar vardı. Yukarıya dış merdivenle çıkılıyordu. Merdivenlerin başında duran bir çift nöbetçi, Henry geçerken eğilerek selam verdi.

Onlar da salona girdiler. İçeride yerler hasırotuyla kaplıydı, ayrıca taş duvarlara çıkma yapılmıştı, birkaç oturacak yer ile birkaç kanepe ve bir de ocak vardı. Köşede iki silahlı adam yukarıya çıkan merdivenin başında nöbet tutmaktaydılar. Adamlardan biri Henry'yi görür görmez başıyla bir hareket yaptı ve merdivenlerden doğru yukarı çıktı. Büyük bir olasılıkla krala kardeşinin beklemekte olduğunu haber verecekti.

Phillip'in merak ve korkusundan içi içini yiyordu. Bütün bir geleceği şu birkaç dakika içinde bir karara bağlanacaktı. Keşke Winchester'ı dolaşacağına işlerin yoluna girmesi için biraz dua etseymiş. Bir de temiz bir cüppe geçirseymiş ya üzerine.

Salonda, hepsi de erkek, kendinden başka yirmi otuz kadar insan vardı. Şövalyeler, rahipler, kentin varlıklı kişileri... Birden irkildi:

Ocağın başında bir kadın ve bir de delikanlı ile konuşmakta olan Percy Hamleigh idi galiba. Ne arıyordu burada? Yanındakiler çirkin karısı ile aşağılık oğlu olmalıydı. Bartholomew'in mahvoluşunda Waleran'ın işbirlikçileriydi. Bugün burada bulunmaları olur şey değildi. Phillip, acaba Waleran'ın haberi var mı diye merak etti.

Phillip, "Görüyor musunuz?" diyecek oldu. Waleran belli ki sorudan hiç hoşlanmamıştı. "Görüyorsun, görüyorum," diyerek tersledi.

Phillip her üçünü de inceden inceye tetkik etmeye başladı. Baba ile oğul birbirinin kopyasıydı. Her ikisi de sarı saçlı, asık suratlı ve de iri yapılıydı. Kadın cehennem tasvirlerinde günahkârlara işkence eden şeytan tiplerine benziyordu. Üzerinde onu daha da çirkin gösteren sarı bir giysi vardı.

Piskopos Henry salonun içinde dolaşarak tanıdıklarıyla sohbet ederken, gözlerini merdivenden hiç ayıramıyordu. Bir ara nöbetçi merdivenden iner inmez, Henry adama baktı, adamın başıyla işaret ettiğini görünce sohbetini hemen yarıda kesti.

Henry'nin peşi sıra Waleran da merdiveni tırmanmaya başladı. Phillip de, yüreği ağzında, onların arkasındaydı.

Üst kattaki oda alttaki salon genişliğindeydi. Duvarlarda halılar, tahta döşemenin üzerine serilmiş koyun postları vardı. Odanın içini düzinelerle mum aydınlatmaktaydı, bir köşede harıl harıl ateş yanıyordu. Kapının hemen yanında bir masa, masanın üzerinde kalem, mürekkep ve derli toplu bir halde tirşe taklidi mektup kâğıtları duruyordu. Kralın mektuplarını dikte edeceği kâtip oturmuş hazır bekliyordu. Ocağın tam yanında, üzeri post kaplı kocaman bir ahşap koltukta da kral oturmaktaydı.

Phillip'in ilk dikkatini çeken şey kralın tacı olmadığıydı. Deri tozluklarının üzerine mor bir tunik geçirmişti. Kardeşi Piskopos Henry'ye de çok benziyordu. Yalnız Stephen'ın yüz hatları biraz daha düzgündü, daha yakışıklıydı.

Piskoposlarla Phillip içeri girerken, üzerinde paralı giysiler olan iri yarı bir adam odadan çıkmak üzereydi. Adam Piskopos Henry'yi başıyla selamladı, fakat Waleran'ı tanımadı. Phillip, belli ki nüfuzlu bir baron bu, dedi içinden.

Piskopos Henry krala doğru yaklaştı ve hafifçe öne eğilerek, "Günaydın, Stephen," dedi.

Kral Stephen, "Şu Ranulf dedikleri piç hâlâ ortalıkta görünmedi," dedi. "Eğer bugün ortaya çıkmayacak olursa parmaklarını keseceğim onun."

Ranulf'un kim olduğu, kralın onu neden görmek istediği konusunda Phillip'in en küçük bir fikri yoktu. Phillip bu konuda daha fazla kafa yormaya vakit bulamadan, Waleran birkaç adım ilerleyerek öne doğru eğilirken, Henry, "Waleran Bigod'u hatırlarsınız," dedi. "Kendisi yeni Kingsbridge Piskoposu'dur."

"Evet," dedi Stephen. "Peki bu kim?" Bunları söylerken Phillip'e bakıyordu.

"Bu benim başrahibim," dedi Waleran.

Waleran, Phillip'in adını söylemeyince, Phillip kendini tanıtmak gereğini duydu. "Adım Gwynedd'li Phillip, Kingsbridge Başrahibiyim." Sesi istediğinden de yüksek çıktı ve eğilerek selam verdi.

Stephen, "Biraz daha yaklaşın, başrahip peder," dedi."Bir şeyden korkmuş gibisiniz. Nedir sıkıntınız?"

Phillip ne diyeceğini bilemedi. O kadar çok şeye sıkılıyordu ki. Umutsuz bir sesle, "Giyecek temiz bir cüppem olmadığı için çok sıkılıyorum," dedi.

Stephen, hiç de ölçüyü kaçırmadan, bir kahkaha attı. "Üzülmeye değmez," dedi. Son derece şık giyinmiş kardeşine imalı bir bakış fırlattıktan sonra, "Kral gibi değil, keşiş gibi giyinen keşişleri çok severim," dedi.

Phillip bunun üzerine biraz rahatladı.

Stephen, "Yangından haberim var," dedi. "Nasıl idare ediyorsunuz?"

Phillip, "Yangın günü, Tanrı bize bir inşaat ustasını gönderdi. Kısa bir süre içinde revakları onardı, biz de ayinlerimiz için mahzeni kullanır olduk. Onun yardımıyla yeni kilisenin inşaatı için yıkıntıları temizlemeye çalışıyoruz. Yeni kilisenin planlarını çizdi bile."

Waleran bunu duyunca, kaşlarını kaldırdı; bu planlardan hiç haberi yoktu. Eğer sormuş olsaydı, Phillip ona söylerdi, ama sormamıştı.

Kral sordu. "İnşaata ne zaman başlıyorsunuz?"

"Parayı bulur bulmaz," dedi Phillip.

Piskopos Henry söze karıştı. "Zaten bu yüzden onları size getirdim. Sizi görmek istiyorlardı. Ne manastırın ne de piskoposluğun bu kadar büyük bir projeyi finanse edecek gelirleri yok."

Stephen, "Hükümdarlığın da yok, sevgili kardeşim," dedi.

Phillip düş kırıklığına uğradı. Bu hiç de iyi bir başlangıç değildi.

Henry, "Biliyorum," dedi. "Bu programı finanse edebilmesi için Shiring Kontu'na ait toprakları piskoposluğa verseniz diyordum."

Phillip soluğunu tuttu.

Kral bir şeyler düşünüyor gibiydi.

Waleran bir şey söylemek için ağzını açmak üzereydi ki, Henry işaret edince sesini çıkarmadı.

Kral, "İyi bir fikir," dedi. "Bunu yapmayı ben de isterdim."

Phillip'in yüreği hızlı hızlı atmaya başladı.

"Ben, maalesef kontluğu neredeyse Percy Hamleigh'e söz vermiş durumdayım," dedi.

Phillip, ah dememek için kendini tuttu. Oysa, kralın bu işe evet diyeceğini sanmıştı.

Henry ile Waleran hayretten donakaldılar. Hiçbiri bunu beklemiyordu.

İlk konuşan Henry oldu. "Neredeyse mi?"

Kral omuzlarını silkerek, "Ben bundan kendimi kolayca sıyırabilirim de," dedi. "Ama bu o kadar kolay olmaz. Ne de olsa o hain Bartholomew'i adalet huzuran çıkaran Percy oldu."

Waleran pat diye atıldı. "Benim yardımım olmadan bunu zor gerçekleştirirdi, lordum!"

"Bunda senin de katkın olduğunu bil..."

"Size karşı bir komplo hazırlanmakta olduğunu Percy Hamleigh'e haber veren bendim."

"Anlıyorum. Bir şey soracağım: Sen bunu nasıl öğrendin?"

Phillip ayaklarını ileri geri oynattı. İyice huzuru kaçmıştı. Bu haberin kardeşi Francis'ten kaynaklandığını hiç kimse bilmemeliydi, çünkü hâlâ Gloucester'lı Robert'ın yanında çalışmaktaydı, o da olayda adı geçmesine karşın bağışlanmıştı.

Waleran, "Bu, ölüm döşeğinde günah çıkaran birinin itirafları sayesinde öğrenildi," dedi.

Phillip şimdi rahatladı işte. Waleran, Phillip'in ona söylediği yalanı yineliyor, ama sanki bu itiraf Phillip'e değil kendisine yapılmış gibi anlatıyordu. Phillip olayda onun oynadığı rolün ön plana çıkarılmamış olmasına çok sevindi.

Kral, "Ama gene de, ölümü göze alarak Bartholomew'in kalesine saldırıp haini tutuklayan sen değil, Percy oldu," dedi.

Henry söze karışarak, "Percy'yi bir başka şeyle ödüllendirebilirdin," dedi.

Kral, "Percy, Shiring diye tutturdu," dedi. "O yöreyi iyi bilir. Orayı iyi yönetecektir. Ona Cambridgeshire'ı da bağışlayabilirdim, ama acaba bataklık adamları onun peşinden gider mi?"

Henry, "Önce Tanrı'ya sonra insanlara teşekkür etmelisin. Sen Tanrı sayesinde kral oldun," dedi.

"Ama Bartholomew'i tutuklayan Percy."

Bu saygısızlık karşısında Henry kızdığını hemen belli etti. "Her şey Tanrı'nın hükmü altında..."

Stephen, sağ elini havaya kaldırarak, "Bu konuda bana baskı yapma," dedi.

Henry, "Elbette," diyerek ona boyun eğdi.

Bu son yanıt, kralın canlı güç gösterisi gibi bir şeydi. Bir süre, eş düzeyde kişilermiş gibi tartışmışlar, fakat Stephen tek bir sözle daha üstün olan konumunu kazanmasını bilmişti.

Phillip buruk bir düş kırıklığı içindeydi. En başta böyle bir isteğin yerine getirilemeyeceğini düşünmüş, ama yavaş yavaş umutlanmaya başlamıştı.

Waleran, "Sayın kralım," dedi. "Shiring kontluğunun geleceğini bir kez daha düşünmek istediğiniz için teşekkür ederim. Kararınızı büyük bir sabırsızlıkla ve de dua ederek bekleyeceğim."

Phillip, durum gayet açık, diye düşünmeye başladı. Waleran konunun kapanmadığını söyleyerek durumu özetlemiş oldu. Kral böyle bir şey söylememişti. Eğer söyleseydi yanıtı olumsuz olurdu. Kralın şu ya da bu yönde bir karara varması için ısrar etmekte bir sakınca yoktu. Hem sonra hiç unutmamalıyım, dedi içinden, baktın ki isteğin geri çevrilmek üzere, işte o zaman onu hemen erteleyeceksin.

Stephen, sanki onu etki altına almalarından kuşkulanmış gibi, biraz durakladıktan sonra, "Beni görmeye geldiğiniz için hepinize teşekkür ederim," dedi.

Phillip ile Waleran ayrılmak üzere arkalarını dönmüşlerdi ki, Henry yerinden kımıldamadan, "Kararını ne zaman öğreneceğiz?" diye sordu.

Stephen'ın hâlâ köşeye sıkışmış bir hali vardı. "Yarın değil öbür gün," dedi.

Henry öne doğru eğildikten sonra her üçü de odadan çıktılar.

Ertesi sabah keşişler sabah ayinine başlarken, Regan ile Percy'nin oğlu William Hamleigh dış avluda onu bekliyordu. Phillip ile William, Batı Kapısı'ndan çıktıktan sonra, Piskopos Waleran'ın sarayının bulunduğu yere doğru yöneldiler. Orası yarım günlük yoldu. Neden oraya gidiyorlardı? İçine bir kuşku düştü. Bir oyuna gelmemek için çok dikkatli olmalıydı. Pekâlâ Hamleigh'ler onu kullanmaya çalışıyor

olabilirlerdi. Waleran'ın elinde Hamleigh'lerin ele geçirmeye çalıştığı bir belge olabilirdi... Bir berat ya da tapu gibi bir şey. Genç Lord William piskoposun adamlarına o belgeyi almak için görevlendirildiklerini söyleyince, onlar da yanında Phillip olduğuna göre pekâlâ ona inanabilirlerdi.

Ortalık hâlâ karanlıktı, bir yandan da yağmur çiseliyordu. William atını ilk birkaç mil oldukça hızlı sürdü, ama sonra biraz dinlenmeleri için atları yavaşlattılar. "Demek, keşiş efendi, kontluğu elimden almak istiyorsun, öyle mi?"

Phillip, bu düşmanca ses tonu karşısında hayretler içinde kaldı. Böyle bir hakareti hak etmek için bir şey yapmamıştı ki. Bu yüzden yanıtı çok sert oldu. "Senden mi?" dedi. "Kontluğu sen ele geçirecek değilsin ki, delikanlı. Kontluğu ben ya da baban ya da Piskopos Waleran ele geçirebilir. Hiç kimse o kontluğu *sana* vermesi için krala bir talepte bulunmuş değil."

"Ama kalıtım yoluyla bana geçecek."

"Bakalım." Phillip, William'la dalaşmanın hiçbir anlamı yok diye düşündü. Uzlaşmacı bir hava içinde, "Maksadım seni incitmek değil," dedi. "Tek istediğim yeni bir katedral inşa etmek."

"Öyle ise bir başkasının kontluğunu alsana," dedi William. "Neden herkes ezmek için hep bizi seçiyor?"

Delikanlının sesinde hafif bir burukluk vardı, bu Phillip'in dikkatini çekti. "İnsanlar ezmek için hep sizi mi seçiyor?" dedi.

"Bartholomew'in başına gelenlerden sonra bundan ibret alacakları sanılırdı. Ailemizin onuruyla oynadı, bak şimdi ne hale düştü işte."

"Ailenizin onuruyla oynayanın kızları olduğunu sanıyordum."

"O fahişe kız tıpkı babası, kendini beğenmişin teki. Ama bunun cezasını çekecek. Görürsün, hepsi de önümüzde diz çökecekler."

Bunlar yirmi yaşın normal taşkınlıkları sayılamazdı. Phillip bu konuşmalardan bir tat almıyordu. "En iyisi intikamı Mahşer Günü'ne ertelemek, bence," dedi.

"Sen kendi kiliseni inşa etmek için neden Mahşer Günü'nü beklemiyorsun peki?"

"Çünkü o zaman, günahkâr ruhları cehennem işkencesinden kurtarmak için çok geç kalınmış olunur."

William, "Bırak şimdi," dedi. "Sen bunları vaazlarına sakla."

Phillip bu sözlere sert bir yanıt vermemek için kendini tuttu. Bu oğlanda bir tuhaflık vardı. Her an kendini kontrol edemeyecek

kadar öfkelenip insanı öldürebilir de. Ondan korkmuyordu. Belki de çocukken bunların daha da beterlerini görüp yaşadığı için olacak, şiddet yanlılarından hiç korkmazdı. Onu azarlayarak kızdırmanın bir yararı yoktu. "Ben cennet ve cehennemden söz ediyorum," dedi. "Günah ve sevaptan, iyilik ve kötülüklerden. Bunları konuşmadan edemem."

William, "Sen bunları kendine anlat," diyerek atını mahmuzladı ve arayı biraz açtı.

William kırk elli metre kadar gittikten sonra yavaşladı. Acaba oğlan yumuşayıp gene geri mi dönecekti, ama dönmedi; yollarına gidecekleri yere kadar birbirlerinden mesafeli olarak devam ettiler.

Piskoposun sarayının bulunduğu vadiye öğleye doğru vardılar. Phillip bu yılın başında buraya geldiğini anımsadı: Ölümcül bir sır taşıyarak ve de korkular içinde. O zamandan beri ne berbat şeyler yaşamıştı.

William'ın sarayın yanından geçerek atını tepeye doğru sürdüğünü görünce, buna bir anlam veremedi. Yol burada iyice daralıyordu. Tepeye iyice yaklaşınca, Phillip burada bir inşaata başlanmış olduğunu gördü. En üst noktaya varmadan, yenilerde kazınıp atıldığı belli olan bir toprak yığını onlara engel oldu. Phillip'in içine bir kuşku düştü. Atlarının başını yan tarafa doğru çevirerek toprak yığını boyunca ilerlemeye devam ettiler. Toprak yığınının iç tarafında derin bir hendek görünüyordu.

Phillip, "Biz bunu mu görmeye geldik?" diye sordu.

William başını oynatmakla yetindi.

Bu da Phillip'in korkusunu doğrulamış oluyordu. Demek Waleran bir kale inşa etmeye başlamıştı. Phillip yıkıldı.

Phillip, peşinde William atını mahmuzlayarak hendeği geçti. Hendek ve toprak yığını tepenin her tarafını kuşatmaktaydı. Hendeğin iç tarafında yetmiş seksen santim kadar yükselmiş kalın bir taş duvar gözüküyordu. Duvar belli ki daha bitmemişti, kalınlığına bakılacak olursa daha da yükselecekti.

Waleran bir kale inşa ediyordu, ama inşaatta çalışan tek bir kişi yoktu; ne taş ne kereste ne alet ne şu ne bu... İşin büyük bir bölümü kısa bir süre içinde tamamlanmış, ama sonra birden durmuştu demek. Belli ki Waleran'da paralar suyunu çekmişti. Phillip, "Bu kaleyi yaptıran belli ki piskoposun kendisi, bundan hiç kuşkum yok," dedi.

"Öyle olmasaydı, Piskopos Waleran Bigod, kendi sarayının yanına bir başkasının kale oturtmasına izin verir miydi?"

Phillip kendini çok aşağılanmış hissetti, fena oldu: Gerçek bütün çıplaklığıyla ortadaydı. Demek Piskopos Waleran, katedrali değil kendi kalesini inşa etmek için bütün o ormanları ve taş ocaklarıyla Shiring kontluğunu isterim diye tutturmuştu. Phillip'i de alet olarak kullanıyordu. Kingsbridge Katedrali'ndeki yangın da iyi bir bahaneydi. Demek onların tek işlevleri, kralın kontluğu Waleran'a hibe etmesi için onda acıma duyguları uyandırmakmış.

Waleran ve Henry'ye uyum göstermiş, onları desteklemiş, onlar da Phillip'e bunu yapmışlardı ha! Onlar ona kazık atarken kendisine yardım ettiklerini sanıyormuş meğer. Waleran'ın bana yaptığını ben ona yapmazdım, dedi içinden.

Aptal bir insan olduğunu sanmıyordu. Nerede hata yaptığını bir türlü kestiremiyordu.

Phillip, yağmur sularının tertemiz ettiği inşaat alanında biraz daha bakındıktan sonra, perişan bir halde, atının başını çevirerek oradan uzaklaştı. William da onu izlemekteydi. "Eee, keşiş efendi, ne düşünüyorsun şimdi?" diye alay etti. Phillip hiçbir yanıt vermedi.

Waleran'ın piskopos olmasına nasıl yardım ettiği aklına geldi. Ne demişti: "Sen benden seni Kingsbridge Başrahibi yapmamı istiyorsun, ben de senden beni piskopos yapmanı." Gerçek şu ki başrahip seçimini de, piskopos seçimini de Tanrı'ya havale etmeliymiş meğer.

William, "Yalancı piskoposlar, seni aptal yerine koymuşlar, sana da öyle gelmiyor mu?" dedi.

Phillip atının dizginini çekti. Öfkesinden tir tir titreyerek, parmağını William'ın suratına çevirerek, "Çeneni kapat delikanlı," dedi. "Tanrı'ya hizmet eden kutsal rahiplerden söz ediyorsun. Tek bir sözcük daha çıkarsa ağzından, cehennemde cayır cayır yanarsın bunu da bil."

William'ın yüzü korkudan bembeyaz oldu.

Phillip atını mahmuzladı. William'ın o alaycı halleri Hamleigh'lerin ona Waleran'ın kalesini göstermek istemelerinde gizli bir amaçları olduğunu düşündürüyordu. Phillip'le Waleran arasında bir kavgaya neden olmak böylece şu tartışmalı kontluğun ne ona ne de öbürüne değil, kendilerine kalmasını sağlamak istiyorlardı. Phillip onların kendisini kullanmalarına izin vermeyecekti. Bugüne dek onu kullanmışlardı, ama bundan böyle aynı şeyi kendisi yapacaktı.

Winchester'a vardıklarında, Phillip'in pelerini adamakıllı ıslanmış, iyice yorgun düşmüştü. Ama her ikisinin de çaresini düşündü.

Batı Kapısı'nın kemerinden geçerken, William'a dönerek, "Haydi gidip anneni görelim," dedi.

William bunu beklemiyordu. "Vakit geçirmeden Piskopos Waleran'ı görmek isteyeceğini sanıyordum," dedi.

Regan oğluna Phillip'in hemen onu görmeye geleceğinden çok emin olduğunu söylemiş olmalıydı. Phillip, "Ne düşündüğünü bana söylemene hiç gerek yok, delikanlı," diyerek tersledi. "Haydi, beni annene götür." Bir an önce Lady Regan'la karşılaşmak için can atıyordu. Bu kadar edilgenlik yeterdi.

William, Phillip'i güneyde kale ile katedral arasında uzanan Altın Sokak'ta bir eve götürdü. Burası, üzeri ahşap, etrafı bel hizasında taş duvarlarla çevrili genişçe bir evdi. Hamleigh'ler galiba burada kalıyorlardı; çoğu Winchester'hlar evlerini kraliyet sarayına hizmet edenlere oda oda kiraya verirlerdi.

William, Phillip'i içinde büyükçe bir yatakla bir de ocak bulunan ön odalardan birine aldı. Regan ocağın yakınında bir yerde oturuyor, Percy de onun yanında ayakta duruyordu. Regan başını kaldırarak şaşkın bir ifadeyle Phillip'in yüzüne baktı, sonra birden kendini toplayarak, "Eee keşiş, haklı mıymışım?" dedi.

Phillip kızgın bir sesle, "Ancak bu kadar yanılmış olabilirsin, ahmak kadın!" dedi.

Regan onun bu öfkeli hali karşısında dehşete kapılıp hiç sesini çıkarmadı.

"Demek Waleran'la benim kavgaya tutuşacağımızı sandın, öyle mi? İşleri nereye götüreceğini anlamayacağımı mı sanmıştın? Kurnaz bir dişi tilki olduğunda hiç kuşkum yok, ama unutma ki bu dünyada kafası çalışan yalnız sen değilsin."

Regan'ın planının suya düştüğünü anladığı, yüzünden okunuyordu. Şimdi de, öfke içinde bundan sonra ne yapacağını düşünmekteydi.

"Bu işi başaramadın, Regan. Şimdi önünde iki seçenek var. Biri kuzu kuzu oturup kralın kararını beklemektir. Her şey onun yarın sabahki ruhsal durumuna kalmış bir şey."

Regan ister istemez, sordu: "Peki ya öteki seçenek?"

"O da ikimiz arasında yapacağımız pazarlıkla ortaya çıkacak. Kontluğu, Waleran'a hiçbir şey bırakmadan, aramızda paylaşırız. Kralla gizlice buluşarak ona aramızda bir uzlaşmaya vardığımızı anlatır, piskoposlar itiraz etmeye vakit bile bulamadan uzlaşmamızı onaylamasını sağlarız." Phillip bir kanepeye oturdu ve "Bu sizin

için iyi bir fırsat," diye ekledi. "Bundan daha akla yatkın bir seçenek olamaz." Ne kadar gergin olduğunu Regan fark etmesin diye yüzünü ateşe doğru çevirdi. Bu öneri onları şaşkına çevirmiş olmalıydı. Ama öte yandan onlar paragöz insanlardı, ya hep ya hiç diyerek kumarı bile göze alabilirlerdi.

İlk konuşan Percy oldu. "Kontluğu bölüşmek mi? Nasıl yani?"

Hiç değilse öneriye ilgi göstermişlerdi. Phillip bunun üzerine rahatladı. "Öyle cömertçe bir paylaşım önereceğim ki, bunu geri çevirmeniz için deli olmanız gerekir," dedi. Regan'a dönerek, "Kontluğun en değerli parçasını size bırakıyorum," dedi.

Her ikisi de sözünü tamamlamasını bekledi, ama Phillip başkaca bir şey demedi. "En iyi parçası derken neyi kastediyorsun?"

"Daha değerli olan hangisi? Ekilebilir tarlalar mı, orman mı?"

"Ekilebilir tarlalar, kuşkusuz."

"Öyleyse siz ekilebilir tarlaları alırsınız, ben de ormanı."

Regan gözlerini kıstı. "Böylece de katedral için kereste sağlamış olacak, öyle ya."

"Bu doğru işte."

"Peki ya otlaklar?"

"Hangisini istersiniz? Sığır otlaklarını mı yoksa koyun otlaklarını mı?"

"Sığır otlaklarını."

"Ben de koyun yetiştirilen dağlık kesimdeki otlakları alırım. Pazar yerlerini mi yoksa taş ocaklarını mı?"

Percy, "Pazar yerleri..." diyecek oldu, ama Regan hemen atıldı: "Taş ocağı desekti," dedi. Kadın, Phillip'in kafasından neler geçirdiğini hemen anlamıştı. Phillip katedrali için taş ocaklarından taş çıkarmayı isterdi. Onların taş ocağını istemediklerini de bilirdi. Pazar yerleri hiçbir çabaya gerek göstermeden çok çok para getirirdi. Özgüvenli bir sesle sordu: "Taş ocağını tabii ki istemezsiniz, öyle değil mi?"

Regan başını sağa sola sallayarak, "Hayır," dedi. "Biz pazar yerlerini alalım."

Percy, onu soyup soğana çevirmişler gibi, atıldı: "Ama benim ormanda avlanmam gerek," dedi. "Kont dediğin arada ava çıkmalı."

Phillip hiç beklemeden, "Orada istediğiniz kadar avlanabilirsiniz," dedi. "Ben sadece kerestesini istiyorum."

Merdivenden başta Henry ile Waleran çıktılar, arkadan Phillip. En sonra da Hamleigh'ler yetişti. Phillip'in heyecandan yüreği ağzındaydı.

Kral Stephen ateşin karşısında ayakta duruyordu. Bugün her zamankinden çok daha neşeli, daha bir iyimser havadaydı. Bu iyiye alametti: Piskoposların vereceği birkaç kaçamak cevapla istenilen şeyi hemen yapacak demekti. Piskopos Henry gitti, ateşin yakınındaki kardeşinin yanında durdu, ötekiler de odanın tam ortasında bir sıra halinde durdular. Phillip'in, tırnaklarını bastırmaktan avuçlarının içi acıyordu; büyük bir çabayla parmaklarını gevşetti.

Kral, başkalarının işitemeyeceği kadar alçak bir sesle, Piskopos Henry ile konuşuyor, Henry de kaşlarını çatarak gene alçak sesle bir şeyler söylüyordu. Bir süre sonra Stephen elini havaya kaldırarak kardeşini susturdu. Sonra da Phillip'e baktı.

Phillip, en son buluştuklarında, kralın kendisiyle çok nazikçe konuştuğunu anımsadı, hatta şakalaşmış ve keşişlerin keşiş gibi giyinmelerinden çok hoşlandığını söylemişti.

Ama bugün şakalaşma filan yoktu. Kral önce öksürdü, sonra konuşmaya başladı: "Bugün sadık uyruğum Percy Hamleigh, Shiring Kontu oluyor."

Bunu protesto etmek için Waleran ileriye doğru fırlayacakmış gibi yaptı, ama Piskopos Henry ani bir hareketle onu durdurdu. Phillip bu olanları göz ucuyla izliyordu.

Kral devam etti: "Sabık kontun mal varlıklarından kale, şövalyelere kiralanmakta olan tarlaların tamamı, ayrıca ekilip biçilebilen öteki tarlalarla düzlükteki otlaklar Percy'nin mülkiyetine geçecek."

Phillip heyecanlanmamak için kendini zor tuttu. Kralın uzlaşmayı kabul ettiği görünüyordu. Hiç belli etmeden Waleran'a baktı; piskoposun yüzü berbat bir hal almıştı.

Percy ellerini dua eder gibi birleştirerek kralın önünde diz çöktü. Kral, ellerini Percy'nin ellerinin üzerine koyarak, "Percy, seni Shiring Kontu yapıyorum, az önce adını sıraladığım topraklarla gelirler senin olsun, güle güle kullan," dedi.

Percy de, "Tüm kutsal şeyler adına yemin ederim ki her zaman hizmetinizde olacağım ve düşmanlarınıza karşı sizinle birlikte savaşacağım," dedi.

Stephen, Percy'nin elini bırakınca Percy ayağa kalktı.

Stephen ötekilere dönerek, "Sabık konta ait öteki küçük çiftlikleri de..." Bir süre durdu, önce Waleran'a, sonra Phillip'e baktı ve "Öteki çiftlikleri de yeni katedral inşaatının gerçekleşebilmesi için *Kingsbridge Manastırı*'na bağışlıyorum," dedi.

Phillip, yaşasın diye bağırmamak için kendini tuttu... Sonunda kazanmıştı! Büyük bir keyif içinde krala bakmaktan kendini alıkoyamadı. Başını çevirip Waleran'a baktı. Korku ve dehşet içindeydi. İşittiklerine inanmamış gibi ağzını açmış, gözlerini devirerek şaşkın bir halde krala bakıyordu. Sonra Phillip'e doğru döndü. Yenildiğini kabul ediyordu, yenilgisinden yararlanmasını bilen de Phillip olmuştu, evet de, bunun nasıl olduğunu bir türlü havsalası almıyordu.

Kral Stephen devam etti. "Ayrıca Kingsbridge Manastırı, yeni katedralin inşaatı için, kontun taş ocağından istediği kadar taş, ormandan da istediği kadar kereste sağlamak hakkına sahip olacak," dedi.

Phillip'in boğazı kurur gibi oldu. Pazarlık böyle değildi! Taş ocağı ile ormanların manastıra ait olduğu kabul edilmişti, sadece Percy ormanda avlanmak hakkına sahip olacaktı. Demek Regan ne yapmış etmiş, koşulları değiştirtmişti. Her şeye Percy sahip olacak, manastıra sadece taş ve kereste çekmek hakkı kalacaktı. Phillip'in anlaşmaya karşı çıkabilmesi için ancak birkaç saniyesi vardı. Kral, "Bir anlaşmazlık halinde Shiring Şerifi'nin karar yetkisi vardır, ama gene de gerekirse taraflar bana başvurabilir," dedi. Regan'ın bu tavrı çok çirkinse de sonuçta ne fark ederdi? Phillip istediklerini fazlasıyla elde etmişti ya. Kral, "İş bu anlaşmanın taraflarca onaylanacağı inancındayım," dedi.

Percy, "Yanıtım evettir, Kralım," dedi.

Waleran itiraz etmek için ağzını açmak üzereydi ki, Phillip ondan önce davranarak, "Benim de yanıtım evettir, Kralım," dedi.

Piskopos Henry ile Piskopos Waleran başlarını çevirerek dik dik Phillip'e baktılar. Kralın sarayına gelirken daha temiz giysiler giymesi gerektiğini düşünemeyecek kadar toy bir rahibin, onlarsız kralla özel pazarlıklar yaptığını fark edince ne kadar şaşırdıkları yüzlerinden okunuyordu. Phillip, kıvrak zekâlı bir çocuk tarafından dokuz taşta yenilmiş bir insan gibi suratı asık iken birden neşelenmeye başladı. Waleran hâlâ kötü kötü bakıyordu. Phillip, Waleran'ın kafasından geçenleri tahmin edebiliyordu. Gururlanmanın günah olduğunu bile bile, çenesini yukarıya doğru kaldırdı ve Gwynedd'li Phillip'i tongaya bastırabilmek için daha bir fırın ekmek yemen gerek, der gibi Waleran'a şöyle bir baktı.

Kral, "Kararım sabık Kont Bartholomew'e de duyurulsun," dedi.

Phillip, Bartholomew'in bu yakınlarda bir zindanda olduğunu

tahmin ediyordu. Birden, harap kalede uşaklarıyla kalan çocukları aklına getirdi, onlara şimdi ne olacak diye düşünürken, suçluluk duygusu içinde içi cız etti.

Piskopos Henry'nin dışında herkes dışarı çıktı. Phillip kapıya doğru yürürken kendini kuş gibi hafif hissediyordu. Merdivenin başında Waleran'a yol vermek için durdu. Waleran ona nefret dolu bir bakış fırlattı. Konuşurken sesi zehir saçıyordu ve o kadar sevinçli bir anı olmasına karşın, Phillip'in içine işledi. Bir nefret maskesini andıran yüz ağzını açtı ve "Kutsal olan her şey adına yemin ediyorum ki, sen o kiliseni inşa edemeyeceksin," diye fısıldadı. Ve siyah cübbesini omuzlarına iyice yerleştirerek merdivenden indi.

Phillip yaşam boyu bir düşman kazanmıştı.

2

William Hamleigh'in, Kont-kalesi göründüğünde heyecanı daha da arttı.

Kralın karar verdiği günün öğleden sonrasıydı. William ile Walter sabahtan beri at koşturmuşlardı, buna karşın William hiçbir yorgunluk hissetmiyordu. Kalbi heyecandan küt küt ediyor, soluğu kesilecek gibi oluyordu. Bugün gene Aliena'yı görecekti.

Bir zamanlar bir kont kızı olduğu için onunla evlenmek istemiş, ama o, onu hem de üç kez reddetmişti. Bir köylü olduğu için onu adam yerine koymamış, Hamleigh'lere karşı sıradan bir aileymiş gibi davranmıştı. Ama artık durumlar değişmişti. Sıradan olan onun ailesiydi. William bir kont oğluydu, o ise bir hiçti. Hiçbir unvanı, bir konumu yoktu. Ne toprak ne servet, hiçbir şey. Kale, tamamen onların olunca az sonra Aliena'yı kapı dışarı edecek, o da evsiz barksız kalacaktı. En doğru olanı da buydu zaten.

Kaleye yaklaşırlarken atını yavaşlattı. Geldiğini Aliena sezinlemesin istiyordu; birden korksun, dehşete kapılsın, kahrolsun istiyordu.

Kont Percy ile Kontes Regan, en güzel atlarıyla değerli neleri varsa, hizmetçilerle birlikte kaleye taşınma hazırlıklarına başlamak üzere Hamleigh köyündeki malikanelerine dönmüşlerdi. William'ın işi de kaleyi temizletip ocakları yaktırmak ve her tarafı oturulabilir hale koymak için birkaç adam tutmaktı.

Uzakta koyu gri bulutlar o kadar alçalmışlardı ki neredeyse kale mazgallarına dokunacaklardı. Bu gece yağmur yağardı. Bu daha da iyi olurdu. Aliena'yı, fırtına patlamışken dışarı atardı.

William ile Walter atlarından indiler, atları yedeklerine alarak ahşap kalkma köprünün üzerinde yürümeye başladılar. William büyük bir gururla son geldiğimde buraları ben zaptetmiştim, dedi içinden. Aşağı düzlükte otlar çoktan boylanmıştı. Atlarını, yayılmaları için bir yere bağladılar. William kendi savaş atına bir avuç da yem

verdi. Ahır diye bir şey kalmadığı için eyerleri çıkardıktan sonra götürüp şapele bıraktılar. Atlar ne horuldadı ne de tepindi. Fırtına öylesine sert esiyordu ki, en ufak bir ses duyulmuyordu. William ile Walter ikinci köprüyü de geçtikten sonra üst düzlüğe çıktılar.

Ortalıkta en ufak bir yaşam belirtisi yoktu. William birden Aliena' nın gitmiş olabileceğini düşündü. İşte o zaman tüm umutları suya düşerdi! Ayrıca Walter'la birlikte, bu kirli ve soğuk kalede, aç bilaç kasvetli bir gece geçirmek zorunda kalırlardı. Büyük salonun kapısına çıkan merdivenin başına kadar yürüdüler. William, "Hiç ses etmeyelim," dedi Walter'a, "Eğer buradalarsa, içeri girerken içlerine korku salmak istiyorum."

İterek kapıyı açtı. Büyük salon bomboştu, üstelik karanlıktı da. İçerisi sanki aylardır burada hiç yaşanmamış gibi bir tuhaf kokuyordu. Onun da tahmin ettiği gibi, üst katta olmalılardı. Ayaklarının ucuna basarak merdivenlere doğru yürüdü. Hasırotları ayaklarının altında hışırdıyordu. Walter da William'ın arkasındaydı.

Merdiveni çıkmaya başladılar. En ufak bir ses gelmiyordu. İçkalenin duvarları ses geçirmezdi. Az sonra William durdu, Walter'a dönerek ve parmağını dudaklarına götürerek bir şeyi işaret etti. Yukarıda, kapı altından hafif bir ışık sızmaktaydı. İçeride birileri olmalıydı.

Merdivenin tepesinde kapının önünde durdular. İçeriden genç bir kızın kahkahaları duyulmaktaydı. William buna sevinerek sırıttı. Eli kapının tokmağına uzandı; tokmağı yavaşça çevirdikten sonra kapıyı tekmeleyerek açıverince kahkaha bir anda korkunç bir çığlığa dönüştü.

Odanın içindeki görüntü bir resim kadar güzeldi. Aliena ile küçük kardeşi Richard, ateşe yakın bir yerde küçük bir masaya oturmuşlar, satranca benzer bir oyun oynuyorlardı. Kâhya Matthew de Aliena'nın hemen arkasında oyunlarını seyrediyordu. Aliena'nın yüzü ocağın ateşinden kıpkırmızı olmuştu, koyu renk kıvrım kıvrım saçları ışıkta pırıl pırıl ediyordu. Üzerinde açık renk bir keten tunik vardı. Dudakları kocaman bir O biçimini almış bir halde şaşkın şaşkın William'a baktı. William, hiçbir şey söylemeden, Aliena'nın korkuya kapılmış olmasından çok mutlu, onu seyrediyordu. Bir süre sonra Aliena kendini toparladı. Ayağa kalkarak, "Ne arıyorsun burada?" dedi.

William bu sahnenin kafasında kim bilir kaç kez provasını yapmıştı. Yavaş yavaş içeri girdi, sonra gitti ocağın yanında durdu, bir

yandan da ellerini ısıtarak, "Benim evim burası," dedi. "Asıl sen ne arıyorsun burada?"

Aliena gözlerini ondan ayırarak Walter'a doğru çevirince, korktu ve içine bir kurt düştü; ama gene de sesini yükselterek, "Bu kale Shiring Kontu'na aittir. Ne istiyorsanız söyleyin, sonra da defolun gidin buradan!" dedi.

William zafer kazanmış bir edayla, "Shiring Kontu benim babam," dedi. Kâhya da bundan korkuyordu zaten, horultulu bir ses çıkardı. Aliena şaşkınlık içindeydi. William, "Kral dün Winchester'da babama kontluk unvanı verdi," diyerek devam etti. "Bu kale artık bize ait. Babam gelinceye kadar da buranın patronu benim." Kâhyayı tersler gibi eliyle bir işaret yaparak, "Benim karnım çok aç, sen bana şimdi etle ekmek, biraz da şarap getir," dedi.

Kâhya duraladı. Endişe içinde Aliena'ya baktı. Onu yalnız bırakmak istemiyordu, ama başka seçeneği yoktu. Kapıya doğru yürüdü.

Aliena, peşinden gitmek için kapıya doğru bir iki adım atmıştı ki, William, "Sen burada kal," diye emretti.

Walter, Aliena'ya engel olmak için kızın karşısına dikildi.

Aliena, her zamanki buyurgan sesiyle, "Senin bana emir vermeye hakkın yok," dedi.

Matthew korkarak, "Siz kalın, my lady," dedi. "Onları sakın kızdırmayın. Ben hemen dönerim."

Aliena dik dik William'a baktı, ama yerinden kımıldamadı. Matthew çıktı.

William gidip Aliena'nın sandalyesine oturdu. Aliena da kardeşinin yanına gitti. William şimdi onları inceliyordu. Birbirlerine çok benziyorlardı, ancak kızın yüzündeki ifade daha sertti. Richard uzun boyluydu, daha sakalı bile çıkmamıştı. Yeniyetme bir şeydi. William onları eline geçirmiş olmaktan son derece mutluydu. "Kaç yaşındasın, Richard?" diye sordu.

Oğlan, suratını asarak, "On dört yaşındayım," dedi.

"Hiç adam öldürdün mü?"

Oğlan, "Hayır," dedikten sonra, biraz da kabadayılık taslamak ister gibi, "Şimdilik hayır," diye ekledi.

William, senin de çekeceğin var piç kurusu, dedi içinden. Bu kez Aliena'ya dönerek, "Sen kaç yaşındasın?" diye sordu.

Aliena önce yanıt vermeyecekmiş gibi yaptı, ama Matthew'in *sakın onları kızdırma* dediğini hatırlayınca fikrini değiştirdi ve "On yedi," dedi.

William, "Benimkiler, bizim aile gerçi öyle sayar ama, ben gene de soracağım," dedi. "Bakire misin, Aliena?"

Aliena parladı. "Elbette," dedi.

William aniden uzandı, Aliena'nın göğüslerini yakaladı. Önce avuçladı, sonra sıkmaya başladı. Avucunu dolduracak kadar iriydi. Önce avucuna sertmiş gibi geldi, ama yumuşacıktı. Aliena ani bir hareketle kendini geri çekince göğüs William'ın elinden kurtuldu.

Richard dayanamadı, fırlayarak yürüdü ve William'ın koluna bir yumruk attı. Hiçbir şey William'ı bu kadar sevindiremezdi. Oturduğu yerden sıçrayarak Richard'ın suratına bir yumruk patlattı. Tahmin ettiği gibi Richard fazla narin çıktı. Elleriyle yüzünü kapatarak ağlamaya başladı.

Aliena, "Onu rahat bırak!" diye bağırdı.

William şaşkın şaşkın Aliena'nın yüzüne baktı. Anlaşılan kız kendinden çok kardeşini düşünüyordu sanki. Bunu unutmamakta yarar vardı.

Matthew, üzerinde bir somun ekmek, bir parça salamla bir kâse şarap bulunan büyükçe bir ağaç tepsiyle içeri girdi. Richard'ın eliyle yüzünü tuttuğunu görünce yüzü sapsarı oldu. Tepsiyi yere bırakarak çocuğun yanma gitti. Çocuğun ellerini kaldırarak yüzüne baktı. Yüzü kıpkırmızı olmuş, gözünün altı şişmişti. "Ben sana onları kızdırmamanı söylemiştim," dedi mırıldanarak ama neyse ki daha kötü şey olmamıştı, buna sevindi. Bu kâhya da keyiflerini bozacağa benziyordu.

Yiyecekleri görünce, William'ın ağzı sulandı. Sandalyesini masaya doğru çekti, yemek bıçağını çıkardı ve bir dilim salam kesti. Walter da geçti karşısına oturdu. Ağzı ekmek ve salamla dopdolu bir halde, Aliena'ya hitap ederek,"İki tane kap bul da bize şarap doldur," dedi. Matthew'in davrandığını görünce, William atıldı. "Sen değil, o dolduracak." Aliena durakladı. Matthew büyük bir üzüntü içinde Aliena'ya baktı ve başıyla söyleneni yapmasını ima etti. Aliena masaya yaklaşarak şarap kâsesini yerinden kaldırdı.

Kız masanın üzerine doğru uzanırken, William eğildi, elini tuniğinin altında gezdirdikten sonra parmaklarıyla bacağını okşamaya başladı. Parmak uçlarıyla önce hafif tüylü baldırlarına, ardından diz kaslarına dokundu, daha sonra da kalçasının yumuşak tenine el attı. Bunun üzerine Aliena kendini biraz geri çekti ve birden döndü, şarap kâsesini William'ın kafasına doğru savurdu.

William sol eliyle darbeyi savuştururken, sağ eliyle kızın yüzüne müthiş bir tokat patlattı. Kızın fena halde canı yanmış olacak ki

canhıraş bir çığlık attı. William tam o sırada Richard'ın kımıldadığını gördü. Zaten o da bunu bekliyordu. Aliena'yı hızla itince kız pat diye yere düştü. Richard, bir geyiğin avcısının üzerine saldırır gibi, William'a doğru yürüyordu. William yana kaçarak, Richard'ın ilk hamlesini savuşturduktan sonra tam midesinin üzerine bir yumruk oturttu. Richard iki büklüm bir haldeyken, William oğlanın suratına suratına veryansın etmeye başladı. Bir anda çocuğun yüzü gözü kan revan içinde kaldı.

İşte o sırada, Walter yerinden fırladı ve bağırarak William'ı uyardı. William birden yana sıçrayınca, elindeki bıçağı havaya kaldırmış bir halde Matthew'in üzerine doğru yürümekte olduğunu gördü. William gözlerine inanamadı, çünkü şu kadınsı kâhyanın böyle bir yiğitliğe kalkışabileceğini aklına bile getirmemişti. Walter atik davranıp kâhyaya engel olamadı. William'ın yapabileceği tek şey kollarını kaldırarak kendini korumaktı, her şeyleri tam düzene sokmuşken pisi pisine ölmek istemiyordu. Karşısındaki güçlü kuvvetli biri olsa, William'ın kollarını etkisiz hale getirmesi işten bile değildi, ama Matthew, yıllar yılı kapalı kapılar ardında yaşamaktan incecik kalmıştı. Bıçağı tam William'ın boynuna isabet ettiremedi. William'ın kurtuldum işte, demesine kalmadı, Matthew ikinci bir hamle için kolunu gene havaya kaldırdı. William bir adım geri çekilerek elini kılıcına uzattı. Tam o sırada Walter masanın yanından kalkarak ilerledi ve elindeki uzun ve sivri uçlu kılıcını Matthew'in sırtına sapladı.

Matthew'in yüzü korkunç bir hal aldı. Sırtından giren kılıç tuniğini de yırtarak göğsünden çıkmıştı. Tuttuğu bıçak elinden fırlayarak döşeme tahtalarının üzerine düştü. Matthew soluk alabilmek için güçlükle ağzını açarken boğazından hırıltılar gelmeye başladı, sonra soluk alamaz oldu, ardından yığıldı kaldı. Gözleri kapandı, ağzından kan geliyordu. Walter kılıcını ölünün vücudundan çekip çıkarınca yaradan kısa bir süre daha kan fışkırdı, az sonra damla damla sızmaya başladı.

Dördü de gözlerini dikerek yerdeki cesede baktılar. Ölümden kılpayı kurtulmuş olan William hâlâ sersem gibiydi. Şimdi her şeyi yapabilirdi artık. Aliena'ya doğru yaklaşarak tuniğini tam yakasından kavradı. Tunik, yumuşacık ve güzel, ayrıca pahalı ketendendi. William şöyle bir çekince tuniğin dikişleri söküldü, ardından biraz daha çekince boydan boya yırtıldı. Bir parçası da William'ın elinde kalmıştı. Aliena bir yandan bağırıyor, bir yandan da önünü kapatabilmek için kalan parçaları toplamaya çalışıyordu; ama bir türlü yır-

tık uçları yan yana getiremiyordu. William'ın ağzı sulandı. Aliena'nın bu hali onu heyecanlandırmıştı. Yıkanırkenki halinden çok daha etkileyiciydi. Çünkü şu anda William'ın arzularını daha da kamçılıyordu. Aliena bir eliyle göğüslerini örtmeye çalışırken öbür eliyle de apış arasındaki tüylü üçgenini kapatmaya uğraşıyordu. William elinde kalan tunik parçasını atıp Aliena'yı saçlarından kavradı. Onu kendine doğru çektikten sonra ters çevirip bu kez de tuniğin kalanını boydan boya yırttı.

Şimdi bembeyaz omuzları, incecik beliyle dolgun kalçaları ortaya çıkmıştı. Onu kendine doğru çekerek arkasından sarıldı, bir yandan da kalçaları ile Aliena'nın kıçına bastırıyordu. Eğilip incecik boynunu kanatırcasına öptü. Aliena bir kez daha bağırdı. O sırada William, Richard'ın gene kımıldadığını görünce Walter'a, "Sen oğlanı tut," dedi.

Walter, oğlanı sımsıkı kavradı, bırakmadı.

William bir koluyla Aliena'yı kendine doğru çekmiş, öbür eliyle kızın vücudunu yokluyordu. Önce göğüslerini avuçladı, sonra onları tartar gibi yaparak okşamaya başladı, arada da küçücük meme başlarını çimdikliyordu. Ardından elini karnının üzerinde gezdirdikten sonra bacak arasındaki tüylü üçgene uzandı. Tüyler tıpkı saçları gibi gür ve kıvır kıvırdı. Parmaklarıyla orasına kaba kaba dokununca, Aliena ağlamaya başladı. William'ın malafası o kadar sertleşmişti ki neredeyse boşalacaktı.

William tuniğinin önünü kaldırarak ona malafasını gösterdi. Aliena dehşet içinde kaldı; belki de dikleşmiş bir malafayı ilk kez görmüş oluyordu. Çünkü o gerçekten bir bakireydi.

William, Walter'a seslenerek, "Oğlanı buraya getir," dedi. "Her şeyi baştan sona görsün istiyorum." Nedense bu iş Richard'ın gözlerinin önünde olursa daha bir iştah kabartıcı olur diye düşünmüştü.

Walter, Richard'ı ileriye doğru itince oğlan diz üstü düştü.

William döşemenin üzerine diz çökerek Aliena'nın bacaklarını açmaya uğraşıyordu. Aliena karşı durmaya çalışınca, William bu kez olduğu gibi kızın üzerine çullandı ve teslim olması için olanca gücüyle bastırdı. Ama kız teslim olmamakta direniyor, William bir türlü kıza giremiyordu. İyice kızdı, bu keyfini kaçırmıştı. Tek dirseğinin üzerinde doğrularak kıza bir yumruk attı. Aliena bağırdı, yanağı kıpkırmızı olmuştu. William ona girmeye çalıştıkça Aliena teslim olmamak için çırpındı durdu.

Walter kızı tutabilirdi, ama oğlanı bırakamıyordu.

Birden William'ın aklına bir şey geldi. "Oğlanın kulağından bir dilim kessene, Walter," dedi.

Aliena durdu ve boğuk bir sesle, "Hayır!" dedi. "Onu rahat bırakın... Yeter artık incitmeyin onu."

William, "Aç bacaklarını öyleyse," dedi.

Üzerine düşen böylesi korkunç bir şeyi yerine getirmek korkusu içinde dik dik William'a baktı. Walter oyunu kusursuz oynamak için, bıçağını çıkararak Richard'ın sağ kulağına yaklaştırdı. Önce biraz durakladı, sonra yumuşak bir hareketle oğlanın kulak memesinden bir parçayı kesiverdi.

Richard canhıraş bir çığlık attı. Kesilen yerden kan fışkırmaya başlamıştı.

Aliena, "Durun!" diye bağırdı. "Pekâlâ, dediğini yapacağım." Aliena bacaklarını açtı.

William avcunu tükürükleyip Aliena'nın bacaklarının arasını ovmaya koyuldu. Parmaklarıyla içerilere dalınca, Aliena acı acı bağırdı. Bu, William'ı daha da delirtti. William boylu boyunca kızın üzerine eğildi. Aliena hiç kımıldamadan, gergin bir halde, öylece duruyordu. Gözlerini kapatmıştı. Bütün vücudu terden sırılsıklam olmuştu, bir yandan da tir tir titriyordu. William pozisyonunu ayarladıktan sonra biraz durakladı, yüzünü ötekilere doğru çevirdi. Richard dehşet içindeydi. Walter pis pis sırıtarak onları seyrediyordu.

William, "Bundan sonra sıra sende, Walter," dedi.

Aliena, bitik bir halde inledi.

William, birden ve acımasız bir biçimde içine girmek için olanca gücüyle bastırdı, daha da içerilere girebilmek için daha da bastırdı. Bir ara kızlık zarına dokunduğunu hissetti... Sahiden de bakireymiş!... Bir kez daha bastırınca acıttı, Aliena'yı daha da acıttı. Kız bağırdı. William bir kez daha bastırınca zarın yırtıldığını hissetti. Aliena'nın beti benzi kül gibi oldu, başı yana kaydı ve ardından bayıldı. William son olarak tohumlarını Aliena'nın içine fışkırtırken, tek bir tohum kalmayıncaya dek keyfinden zafer naralarıyla karışık kahkahalar atıyordu.

3

Aliena olanları artık hiç düşünmemekte kararlıydı.
Sırtını duvara dayayarak gözleri karanlıkta, bütün gece şapelin buz gibi taşları üzerinde oturdu. Başta, yaşadığı o cehennemi sahnenin dışında hiçbir şey düşünemiyordu. Sonra yavaş yavaş ağrısı azaldı; artık fırtınanın, şapelin çatısına düşen yağmurun, bomboş kalmış kalenin surlarında uğuldayan rüzgârın sesini işitebiliyordu.

İki adam şey yaptıktan sonra... İşlerini bitirince onu yerde yatar halde bırakarak masanın başına geçmişlerdi: Richard yanında kanlar içindeydi. Adamlar onları unutmuşçasına yiyip içmeye daldılar. Bir ara bir fırsatını kollayıp Richard'la birlikte odadan sıvıştılar. Yağmur da tam o sırada başlamış, köprüyü koşarak geçtikten sonra yağmur altında şapele sığınmışlardı. Ama Richard oraya varır varmaz hemen içkaleye dönmek zorunda kalmıştı. Kapının yanında çengele asılı halde unuttukları pelerinlerini aldıktan sonra adamlar farkında bile olmadan hemen geri dönmüştü.

Ama Richard hâlâ onunla konuşmuyordu. Ona pelerinini verdikten sonra kendi pelerinine iyice sarındı, sonra gitti bir metre kadar uzağa bir yere oturdu. Aynı duvara o da sırtını dayamıştı. Aliena, onu seven biri olsa da kollarıyla sarılıp onu rahatlatsa, diye geçirdi içinden. Richard ona sanki çok utanç verici bir şey yapmış gibi davranıyordu, işin kötüsü kendisi de aynı duygular içindeydi. Bir günah işlemiş gibi kendini suçlu buluyordu.

Aliena bütün gece uyumadı. Her ikisi de uzun bir süre bir ölüm sessizliği içinde oturup öylece kaldılar.

Fırtına diner dinmez büyü bozuldu. Aliena önce şapelin pencerelerini fark etti. Richard kalktı, kapıya doğru yürüdü. Kapıyı açınca şafağın ilk ışıkları yüzünü aydınlattı.

Aliena kendine gelince dehşet içinde kaldı. Richard'ın yüzü, gözü ne haldeydi öyle? Kurumuş kan ve çürük içindeydi. Bir an ağlamak geldi içinden. Richard oldum olası hep kahramanlık oyunları

oynardı. Çocukken, kale içinde düşsel atlara binip elinde düşsel bir mızrak, insanlara saldırır gibi yapardı. Babanın şövalyeleri tahta kılıcından korkmuş gibi yaparak ona cesaret verirlerdi. Aslında Richard bir kedi bağırtısından bile korkardı. Ama dün gece, elinden geleni yapmış, bu yüzden de fena halde dayak yemişti. Bundan böyle ona kol kanat gerecekti.

Aliena yavaşça ayağa kalktı. Her tarafı ağrıyordu, ama sancısı biraz azalmıştı. İçkalede neler olabileceğini düşünmeye başladı. William'la adamı gecenin bir saatinde şarapları bitirdikten sonra sızmış olmalılardı. Güneş doğmadan uyanmazlardı.

O zamana kadar Richard ve o buradan gitmiş olmalılardı.

Şapelin öbür tarafına, altara doğru yürüdü. Altar beyaza boyanmış, süsü filan olmayan sıradan bir tahta kutuydu. Aliena altarın üzerine dayandı, sonra aniden iterek yere devirdi.

Richard, titrek bir sesle, "Sen ne yapıyorsun?" dedi.

Aliena, "Bu, Baba'nın gizli zulasıydı," dedi. "Gitmeden bana söylediydi." Döşemenin üzerinde, altarın altına gizlenmiş, kumaş bir çıkın görünüyordu. Aliena çıkını açınca, içinden normal boyutta bir kılıç çıktı, kını ve kemeri de birlikte. İki karış kadar uzunlukta bütün acımasızlığıyla bir de hançer.

Richard da yaklaştı. Richard kılıç kullanmayı pek bilmezdi. Bir yıl kadar ders almıştı, ama gene de bu işi pek beceremezdi. Aliena onu kullanamayacağını bildiği için, kılıcı Richard'a uzattı. Richard kemeri beline yerleştirdi.

Aliena başını çevirerek hançere baktı. O güne dek hiç silah taşımamıştı. Yaşamı boyunca onu koruyacak birileri olmuştu. Cana kast edebilecek bir bıçağa gereksinimi olduğunu düşününce, deli miyim ben, dedi içinden. Onu kullanabileceğinden pek emin değildi. Ağaç bir mızrakla bir yaban domuzunu vurabiliyorum da, dedi içinden, neden aynı şeyi bir insana da, örneğin William Hamleigh'e de yapamayayım? Hançerin bir de deri kılıfı vardı; halkasından kemere tutturulurdu. Halkası bilezik gibi pekâlâ Aliena'nın incecik bileğine uyuyordu. Bunun üzerine Aliena hançeri aldı ve pelerininin kolunun içine yerleştirdi. Birilerine saplayamazsa da hiç değilse onları korkutmaya yarardı.

Richard, "Hemen uzaklaşalım buradan," dedi.

Aliena başıyla onu onayladı. Tam kapıya doğru yönelmişken durdu. Ortalık iyice ağarınca, daha önce hiç farkında olmadığı, yere bırakılmış iki karartı ilişti gözüne. Yakından bakınca bunların eyer

olduğunu anladı. Biri normal boyutta, öbürü kocaman iki tane eyer. William'la seyisi acele içkaleye doğru seğirtmeden atlarının eyerlerini çıkarıp hiç düşünmeden buraya bırakmış olmalılardı. Bunları birilerinin gelip çalacağı akıllarına bile gelmemişti. Oysa umutsuz insanlar cesur olurdu.

Aliena kapıya kadar gitti ve dışarıya bir göz attı. Ortalık ağarmamıştı henüz, renkler ayırt edilemiyordu. Rüzgâr dinmiş, hava açmıştı. Dün gece, çatıdaki kaplama tahtalarından birkaçı aşağı düşmüştü. Düzlük bomboştu, az ileride sadece yayılmakta olan iki at görünüyordu. Biri görkemli bir savaş atıydı, o kocaman eyer bunundu demek. Öteki benekli bir attı, güzel bir şey değildi ama ufak tefek ve sağlıklı bir hayvandı. Aliena önce atlara baktı, sonra eyerlere, sonra gene atlara...

Richard meraklandı. "Neyi bekliyorsun?" diye sordu.

Aliena kararlı bir sesle, "Biz bu atları alalım," dedi.

Richard korkmuş gibi, "Bizi öldürürler ama."

"Bizi yakalayamazlar. Asıl atlarını almazsak yetişip bizi öldürebilirler."

"Biz daha uzaklaşamadan bizi yakalarlarsa?"

"Öyleyse acele edelim." Aliena göründüğü kadar yürekli değildi, ama Richard'a cesaret vermek zorundaydı. "Önce şu binek atını eyerleyelim, daha uysal bir hayvana benziyor. Şu normal boy eyeri getirsene."

Aliena hızlı adımlarla düzlüğe doğru yürüdü. Atların her ikisini de yanan evlerden arta kalmış kütüklere bağlamışlardı. Aliena binek atının ipini yerinden çıkararak hayvanı yavaş yavaş çekti. Bu, seyisin atı olmalıydı. Aliena aslında daha küçük, gösterişsiz atları yeğlerdi, ama bunu da idare edebileceğini düşündü. Richard da savaş atını alırdı.

At, Aliena'ya ürkek ürkek baktı ve kulaklarını kıstı. Aliena sabırsızlanıyordu. Atı ipinden tutup çekerken yumuşak yumuşak konuşunca hayvan biraz sakinleşti. Atın başını tutup burnunu okşarken, Richard da gemini yerleştirdi. Aliena şimdi rahattı. Richard eyerlerden küçüğünü hayvanın sırtına vurup sımsıkı bağladı. Çocukluklarından beri her ikisi de atlara alışıktılar.

Seyisin eyerinin iki yanından sarkan bir de heybesi vardı. Aliena içinde işe yarar bir şeyler olsa gerek, diye umutlandı... Çakmak taşı, yiyecek ya da hayvan yemi gibi şeyler, ama şimdi bununla uğraşmanın sırası değildi. Başını geriye doğru çevirerek sinirli sinirli içkaleye gidilen köprüye baktı. Görünürde kimse yoktu.

Savaş atı ötekinin eyerlendiğini görünce sıranın kendinde olduğunu anladı, ama yabancılarla arası pek iyi değildi. İpinden çekilirken biraz direndi ve horuldadı. Aliena, "Yapma!" diyerek ipinden çekince o da ister istemez yürüdü. O kadar güçlü bir hayvandı ki, biraz dirense sorun yaratabilirdi. Bir ara öteki atın ikisini taşıyıp taşıyamayacağını bile merak etti. Ama olmazdı, William savaş atına atladığı gibi onlara yetişirdi.

Richard, gemini başına geçirmeye çalışırken, hayvan başını geriye doğru silkerek bu işe pek yanaşmak istemiyordu.

Aliena, "Önce eyerini vursaydın," dedi. Richard kocaman şeyi denemeye çalışırken, Aliena da hayvanın boynunu okşayarak onunla konuşuyordu. Hayvan yavaş yavaş gevşer gibi oldu. "Sen ne akıllı şeysin, aferin sana," derken Richard elinde eyer yaklaştı. Hayvan bu kez homurtulu bir ses çıkararak ondan uzaklaştı. Aliena, "Bak, ben sana ne vereceğim," diyerek elini pelerinin cebine uzattı. Hayvan bu harekete kandı. Aliena'nın bomboş avucunu yalamaya başladı. O sırada Richard eyeri oturtmuştu bile.

Aliena korku içinde, içkaleye son bir kez daha baktı. Kimse yoktu.

"Atla!" dedi Richard'a.

Richard ayağını büyük bir rahatlıkla yüksekçe üzengiye geçirmeyi başardı ve kocaman ata biniverdi. Aliena da hayvanın ipini çözdü.

Hayvan acı acı kişneyince Aliena'nın ödü koptu. Ses rahatlıkla içkaleden işitilebilirdi. William gibi bir adam kendi atının sesini tanımaz olur muydu? Hele hele böylesi pahalı bir atın. Pekâlâ uyanmış olabilirdi. Bir an önce öteki atın da ipini çözmeliydi. Ama soğuktan parmakları titriyor, bir türlü düğümü çözemiyordu.

Richard telaşlı bir sesle, "Haydi, çabuk ol Alie!" dedi. Altında sinirlenip duran hayvanı güçlükle sakinleştirebiliyordu. Bir iki mil kadar koştursa onu yorabilirdi. Hayvan bir kez daha kişnedi. Yerinde duramıyordu.

Aliena sonunda düğümü açabildi. Sinirinden önce ipi burada bırakmayı düşündü, ama ona gereksinimi olabileceğini düşünerek ipi bir çabuk kangallayıp eyerin kayışlarından birine iliştirdi. Bu kez de üzengileri ayarlamalıydı. Çünkü tam seyisin boyuna göreydi, birkaç parmak uzundu. Eyere oturunca ayakları yetişemeyebilirdi. Bir yandan da William'ın merdivenlerden indikten sonra holü geçip buralara doğru koştuğu...

Richard gergin bir sesle, "Ben bu atı daha fazla zaptedemeyeceğim," dedi.

Savaş atı kadar Aliena da sinirliydi. Kendini birden atın üzerine fırlatıverdi. Eyerin üzerine otururken bir yerleri ağrıdı, ama başka da bir şey yapamazdı. Richard atını dış kapıya doğru sürünce, öteki at da Aliena'nın bir şey yapmasına gerek kalmadan onu izledi. Aliena'nın hesapladığı gibi ayakları üzengilere ulaşamayınca dizleriyle hayvana sımsıkı sarılmak zorunda kaldı. Tam hızlandıkları sırada arkadan bir bağırtı işitti ve inler gibi, "Ah, olamaz!" diye bağırdı. Richard atını mahmuzlayınca hayvan ister istemez hızlandı. Onunki de arkadan onu izledi. Savaş atının her yaptığı şeyi altındaki atın da yaptığını görünce çok sevindi, çünkü onu kontrol edecek durumda değildi. Richard atını bir kez daha mahmuzlayınca hayvan bekçi kulübesinin yanındaki kemerin altından büyük bir hızla dışarı fırladı. Aliena, bu kez biraz daha yakından, bir bağırtı daha duydu. Şöyle bir arkasına bakınca, William'la seyisinin düzlüğe doğru koştuklarını gördü.

Richard'ın atı çok sinirliydi, önünde boş tarlaların uzandığını görünce birden yekindi ve boynunu ileriye doğru uzatarak dörtnala kalktı. Kalkma köprüyü yıldırım hızıyla geçtiler. Altındaki at dörtnala kalkınca, içinde belli bir noktaya bıçak saplıyorlarmış gibi oldu, tıpkı William'ın içine girdiği anki gibi bir ağrıydı bu. Atın başını bırakarak ağrıya dayanabilmek için gözlerini kapattı. Gözleri kapalı olduğu halde dün gece yaşadığı korkunç olayı tüm ayrıntılarıyla görür gibi oluyordu. Tarlaların arasından hızla ilerlerken atının ayak seslerine tempo tutarak, makamlı bir sesle, "Unuta unuta unutabilirim, unuta unuta unutabilirim," diyordu.

Aliena bir ara başını çevirip arkasına baktı. Kale bir mil kadar geride kalmıştı. Onları kalkma köprünün üzerinde görüp görmediğinin farkında bile olamadı. Kendilerine birer at sağlayabilmek için oldukça uzun bir yolu katetmeyi göze almalıydılar. Bunu düşününce içi rahatladı. Elleriyle ayaklarının iyice ısındığı için uyuştuklarını hissetti. Atı fırın gibi yanıyordu. Aliena sıcacık bir örtüye sarınmış gibiydi. Richard sonunda atını yavaşlatarak geriye döndü, Aliena'nın yanına geldi. Birlikte ağaçların arasına doğru yöneldiler. Bu korulukları çok iyi bilirlerdi, çünkü buralarda çok günlerini geçirmişlerdi.

Richard, "Şimdi nereye gidiyoruz?" diye sordu.

Aliena kaşlarını çattı. Öyle ya, nereye gidiyorlardı? Ne yapmaya gidiyorlardı? Ne yiyecekleri vardı ne içecekleri ne de paraları. Aliena'nın üzerinde pelerininden başka bir şeyi yoktu... Ne tunik ne

çamaşır ne şapka ne de ayakkabı. Ayrıca kardeşinin sorumluluğunu da üstlenmeliydi, ama nasıl?

Son üç aydır yaşadıkları rüya gibi bir şeydi onlar için. Eski yaşamı, kabullenmek istemese de sona ermişti. William Hamleigh yüzünden gözü açılmıştı. Anlattığı hikâyenin doğru olduğu su götürmezdi. Kral Stephen'ın Percy Hamleigh'i Shiring Kontu yaptığı elbette ki doğruydu, bunun dışında belki başka şeyler de vardı. Kral belki onlara da bir şeyler ayırmıştı. Ayırmamışsa krala başvurmalıydı. Bu yüzden Winchester'a gitmeliydiler. Orada babalarının akıbetini de öğrenmiş olurlardı. Ah babacağım, ne yaptık da bunlar başımıza geldi?

Annesi öldükten sonra babası üzerine titrer olmuştu. Babasının ona, öteki babaların kızlarına gösterdiği ilginin çok fazlasını gösterdiğinin farkındaydı. Ona yeni bir anne gelmesin diye yeniden evlenmemişti. Aliena dünyada yeni bir anne istemezdi zaten. Babası onun üzerine titriyor, o da Richard'ın üzerine titriyordu.

O günler bir daha gelmezdi artık.

Richard bir kez daha, "Şimdi nereye gidiyoruz?" dedi.

"Winchester'a," dedi. "Gidip kralı göreceğiz."

Richard büyük bir coşku içinde, "Tamam," dedi. "William'la seyisinin dün gece yaptıklarını anlatınca, kral da kesinlikle..."

Aliena kıpkırmızı oldu. Kendini tutamadı ve öfkeyle, "Kapat çeneni!" diye bağırdı. Atlar sinirlenmeye başladı. Aliena, dizginlerini çekti ve berbat bir sesle, "Sakın bu konuyu bir daha açma!" dedi. Aliena öfkesinden boğulacak gibi oldu, sözcükler boğazından güçlükle çıkıyordu. "Onların o yaptığı şeyi hiç kimseye söylemek yok, hiç kimseye! Asla!"

Seyisin heybesinin içinden irice bir parça sert peynirle deri tulum içinde bir miktar şarap, bir çakmak taşıyla odun tutuşturmak için birkaç ıvır zıvır şey ve atlar için de bir iki libre kadar yem çıktı. Hayvanlar otlarla karınlarını doyurup akar sudan susuzluklarını giderirken, onlar da tam öğleyin peynir yiyip şarap içtiler. Aliena'nın kanaması durmuştu, ama vücudunun alt tarafı uyuşmuş bir haldeydi.

Birkaç yolcuyla karşılaştılar, ama Aliena daha önce Richard'ı hiç kimseyle konuşmaması için uyarmıştı. Özellikle altındaki savaş atıyla kılıç da kuşanmış olan Richard yüzünden ilk bakışta saygın bir çifti andırıyorlardı. Ama biraz konuşulunca kimi kimsesi olmayan iki küçük çocuktan başka bir şey olmadıkları hemen anlaşılırdı. Bu yüzden herkesten uzak durmaya çalışıyorlardı.

Ortalık kararmaya başladığında geceyi geçirebilecekleri bir yer için etrafa bakınırken yolun yüz metre kadar uzağında açıklık bir arazi buldular. Richard ateş yakmaya çalışırken Aliena da hayvanları yemledi. Bir tencereleri olsaydı hayvan yemiyle ne güzel çorba pişirebilirlerdi. Tatlı kestane bulup kızartamazlarsa pişmemiş hayvan yemini çiğnemek zorunda kalırlardı artık.

Richard odun toplamaya gitmişti. Aliena bunları düşünmekteydi ki birden yanı başında bir ses duyunca ödü koptu."Sen kimsin acaba, küçük hanım, ha?"

Aliena çığlık atınca atlar bile korkularından ürktüler. Başını çevirerek baktı. Karşısında üstü başı kir pas içinde, sakallı biri duruyordu. Adam ona doğru bir iki adım atınca, "Yaklaşma!" diye bağırdı.

"Korkmanıza gerek yok," dedi adam.

Tam o sırada Richard da kucağında odunlarla dönüyordu. Adamın arkasında durmuş onlara bakıyordu. Aliena, içinden, *haydi, kılıcını çeksene,* dedi. Aliena bir iki adım atarak, atı kendine siper ettikten sonra, "Bizde para yok," dedi. "Hiçbir şey yok."

Adam, "Ben kralın orman koruma görevlisiyim," dedi.

Aliena sevincinden kendini bırakıverdi. Orman koruma görevlisi, orman yasalarını uygulayan kralın paralı adamıydı. Biraz da korkmuş olmasına kızarak, "Öyle söylesene be, aptal adam!" dedi. "Ben de seni kanun kaçağı sanmıştım."

Adam kaba bir söz söylediğini sanarak, "Öyleyse siz soylu bir hanımefendi olmalısınız," dedi.

"Ben Shiring Kontu'nun kızıyım."

"Bu çocuk da onun oğlu olmalı."

Richard bir iki adım ilerledikten sonra odunları yere bıraktı. "Doğru," dedi. "Senin adın ne?"

"Brian. Geceyi burada mı geçirmeyi düşünüyorsunuz?"

"Evet."

"Yalnız olarak mı?"

"Evet." Aliena onun neden korumaları olmadığını merak ettiğini biliyordu, ama ona olanları anlatmaya hiç niyeti yoktu.

"Paranız da yok, diyorsunuz."

Aliena kaşlarını çatarak, "Yoksa bize inanmıyor musun?" dedi.

"Oh, hayır. Halinizden, tavrınızdan soylu olduğunuz ortada." Yoksa alay mı ediyordu adam? "Yalnız ve de parasız olduğunuza göre, geceyi belki de benim evimde geçirmeyi yeğlerdiniz. Pek uzak sayılmaz."

Aliena bu kaba saba herifin acımasına sığınmış olmak istemezdi. Önerisini geri çevirmek üzereydi ki, adam gene konuşmaya başladı. "Karım size yiyecek hazırlamaktan mutluluk duyacaktır. Eğer yalnız uyumayı yeğlerseniz bağımsız, sıcak bir odam da var sizin için."

Karısı varsa o zaman olurdu. Aliena gene de biraz durakladıktan sonra, "Çok sevinirdik," dedi. "Sana verebileceğimiz hiçbir şeyimiz yok... Doğru söylüyorum, hiç paramız yok, ama bir gün buradan dönerken seni ödüllendirebiliriz."

"Haydi öyleyse," dedi adam. Gitti, yanan ateşi ayağıyla söndürdü.

Orman koruma görevlisinin karısı hayvanların sesini duyunca kapıya çıktı. "Genç bir lord ile lady, onları ormanda tek başlarına dolaşırken buldum," dedi adam. "Onlara içecek bir şeyler ver." Sonra Aliena'ya dönerek, "Siz girin, ben hayvanlara bakarım."

Aliena adamın emir veriyormuş gibi konuşma tarzını beğenmedi. Emir veren kendisi olsaydı, durum değişirdi. Ama gene de atın eyerini çıkarmayı pek arzu etmediği için içeri girdi. Ev duman içindeydi ve bir tuhaf kokuyordu, ama sıcaktı. Bir köşeye bir inek bağlamışlardı. Adamın bağımsız bir odadan söz etmiş olmasına sevindi. Hiç sığırlarla aynı yerde uyumamıştı. Ateşin üzerinde bir tencere fokurdamaktaydı. Aliena bir kanepeye oturdu, kadın her ikisine de tencereden çorba doldurup uzattı. Işıkta Richard'ın yüzünü görünce, dehşet içinde, "N'olmuş senin yüzüne?" dedi. Richard tam ağzını açmaktaydı ki, Aliena ondan önce atıldı ve "Başımızdan bir sürü tatsız olay geçti," dedi. "Biz şimdi kralı görmeye gidiyoruz."

Aliena çorbasını bitirdikten sonra biraz daha istedi ve çorba kabını uzattı. Ama kadın bakışlarını başka tarafa çevirdi. Aliena buna çok şaştı. Aliena'nın ne istediğini anlamamış mıydı acaba? Yoksa başka çorba kalmamış mıydı? Aliena kadına bir laf dokunduracaktı ki, orman koruma sorumlusu içeri girdi. "Gelin, size uyuyacağınız yeri göstereyim," dedi. Kapının yanında asılı duran lambayı aldı. "Benimle gelin."

Aliena ve Richard kalktılar. Aliena kadına dönerek, "Ben sizden bir şey daha isteyeceğim," dedi. "Bana eski bir giysi verebilir misiniz? Pelerinimin altında hiçbir şey yok."

Kadın, nedense biraz canı sıkılmış gibi, "Bir şeyler bulmaya çalışırım," diye mırıldandı.

Aliena kapıya doğru yürürken adam tuhaf tuhaf Aliena'ya baktı. Daha dikkatli bakacak olursa altında bir şeyler görebileceğini uma-

rak gözlerini pelerinden ayırmıyordu. Aliena emir verir gibi, "Bize yolu göster," dedi.

Adam onları sebze ekili bir yerden geçirerek evin arkasında, samanlıktan çok bir kulübeye benzeyen bir yere götürdü. Kapıyı itti, kapı içinde yağmur suyu birikmiş bir kovaya çarpınca gürültü çıkararak açıldı. "Bir göz atın bakalım, belki işinize yarar."

Önce Richard içeri girdi. "Şu ışığı tutsana, Allie," dedi. Aliena lambayı almak için adama doğru dönmüştü ki, adam hızla onu içeri itti. Aliena sağa sola çarparak kapıdan içeri fırladı, sonra da Richard'a çarparak yere düştü. Şimdi ikisi de yerdeydi. Kapı büyük bir gürültüyle kapanınca, içerisi iyice karardı. Dışarıdan bir acayip ses duyuldu, adam galiba kapı açılmasın diye önüne dışarıdan ağırca bir şey yerleştiriyordu.

Aliena neler olduğunu anlayamadı.

Richard ağlar gibi, "Neler oluyor, Alie?" dedi.

Aliena doğrularak oturdu. Adam cidden orman koruma görevlisi miydi, yoksa bir kanun kaçağı mı? Orman sorumlusu olsaydı kapıyı üzerlerine kilitler miydi? Yasaya ters düşecek bir şey mi yapmışlardı? Yoksa atların onlara ait olmadığını anlamış mıydı? Yoksa kötü bir niyeti mi vardı?

"Allie, neden bize bunu yaptı?"

"Bilmiyorum," dedi Aliena. Kızgınlıktan, şaşkınlıktan takati tükenmişti. Yerinden kalkıp kapıyı zorladı. Kapı bana mısın demedi. Bina yanaşık düzen kerestelerle büyük bir özenle inşa edilmişti. Burası, orman sorumlusunun yasaya karşı çıkanları şerife teslim etmeden önce gözaltında tuttuğu hapishane olmalıydı. "Biz buradan çıkamayız," dedi Aliena.

Kapı açılıp da yüzüne ışık vurunca, Aliena uyandı. Nerede olduğunu, neden bu sert toprak üzerinde uyuduğunu bilemiyordu. Doğrulark oturdu. Orman sorumlusunun onlara ne yapacağını düşünmeye başlayınca içini bir korkudur aldı. İçeri giren adamın kendisi değil, karısıydı. Dün akşamki gibi gene kadının yüzünden hiçbir şey okunmuyordu, ama elinde ekmekle iki de kap vardı.

Richard da doğrularak oturdu. Her ikisi de kadının hareketlerini büyük bir dikkatle izliyorlardı. Kadın bir şey demedi, her birine birer kap uzattı, ekmeği de ikiye ayırarak yarımşar yarımşar paylaştırdı. Aliena açlıktan ölmek üzere olduğunu fark etti. Ekmeğini birasına banarak yemeye başladı.

Kadın kapı aralığında durmuş onların ekmekle biralarını bitirmelerini bekliyordu. Bir ara Aliena'ya sarı ketenden, iyice yıpranmış bir şey uzattı. Aliena katlanmış şeyi açıp bakınca, bunun eski bir giysi olduğunu gördü.

"Bunu üzerine geçir ve hemen buradan git," dedi.

Bu denli ters konuşan bir kadının aynı zamanda o denli de nazik davranması karşısında hayrete düşen Aliena, giysiyi kabul etmekte sakınca görmedi. Arkasını döndü. Pelerinini çıkardı, giysiyi bir çabuk başından geçirdikten sonra gene pelerini üzerine giydi.

Şimdi rahatlamıştı.

Kadın, Aliena'ya büyük boy bir çift de eski nalın uzattı.

"Ama ben bu nalınlarla ata binemem ki."

Kadın, kaba bir sesle gülerek, "Sen ata binmeyeceksin ki," dedi.

"Neden?"

"Atlarınızı götürdü de ondan."

Aliena'nın kalbi duracak gibi oldu. "Nereye götürdü onları?"

"O benimle böyle şeyleri konuşmaz hiç, ama Shiring'e gittiğini sanıyorum. Önce atlarınızı satacak, sonra da sizlerin kim olduğunuzu öğrenmeye çalışacaktır."

"Peki, sen neden bizim gitmemize izin veriyorsun?"

Kadın, Aliena'yı tepeden tırnağa süzdü. "Kocama pelerinin altında bir şey olmadığını söylediğinde sana bakışlarını beğenmedim de ondan. Sen şimdi bunun ne demek olduğunu belki de anlamazsın, ama bir kocan olunca anlarsın."

Aliena kadının dediklerini anladı, ama bir şey söylemedi.

Richard sordu. "Bizi serbest bıraktığını öğrenince seni öldürmez mi?"

Kadın alaycı bir edayla gülerek, "O başkalarını korkutabilir, ama beni korkutamaz. Haydi, şimdi toz olun!" dedi.

Kulübeden çıktılar. Aliena kekeleyerek, "Giysi için teşekkür ederim," dedi.

Aliena'nın teşekkürü kadının umurunda bile değildi. Eliyle patikayı işaret ederek, "Winchester'a bu yoldan gidilir," dedi.

Her ikisi de arkalarına bakmadan uzaklaştılar.

Orman sorumlusunun evi gözden kaybolunca, Richard, "Allie, neden bütün bunlar hep bizim başımıza geliyor?" dedi.

Soru Aliena'nın daha da moralini bozdu. Herkes onlara karşı çok acımasızdı. Kimi dövüyor, kimi soyuyordu. İt köpek yerine ko-

yuyorlardı onları. Hiç kimsenin onlara kol kanat gerdiği yoktu. Oysa kalede üç ay hem de kapı pencere açık oturmuşlardı. Bundan böyle hiç kimseye güvenmeyecekti. Hiç kimsenin güleryüz göstermesine kanmayacak, kapısını geceleri sımsıkı kapayacaktı.

"Biraz daha hızlı yürüyelim," dedi Richard. "Belki akşama Winchester'a varırız."

Şimdi orman sorumlusu ile karşılaştıkları açıklık araziye giden yola çıkmışlardı. Yaktıkları ateşin kalıntıları hâlâ oradaydı. Oradan, Winchester'a giden yolu bulmakta güçlük çekmezlerdi. Winchester'a eskiden sıkça gittikleri için o yolu iyi bilirlerdi. Bir yola çıksalar gerisi kolaydı. İki gün önceki fırtınadan sonra don, çamurlu yolu taş gibi yapmıştı.

Richard'ın yüzü yavaş yavaş düzelmekteydi. Dün buz gibi dere suyu ile yüzünü bir güzel yıkayınca kurumuş kanlar temizlenmişti. Sağ kulak memesinin yerinde çirkin bir kabuk görünüyordu. Dudaklar hâlâ şişti, ama yüzündeki öteki şişlikler kaybolmuştu.

Aliena, altında at varken ne güzel ısınıyordu. Oysa şimdi elleri, ayakları buz gibiydi, ama vücudu hareket halinde olduğu için ısınmıştı. Sabah hava çok soğuktu, ama öğle vakti ısı bir hayli yükselmişti. Karnı da açtı, ama bunu hiç düşünmek istemiyordu.

Uzaktan bir at sesi işitip bir insan görmesinler hemen ormana dalıyorlar, yolcular kayboluncaya kadar saklanıyorlardı. Köylerden geçerken hızlı hızlı yürüyor, kimseyle konuşmuyorlardı. Richard köylülerden yiyecek bir şeyler rica etmek istediyse de Aliena buna izin vermedi.

Öğleye doğru, yola çıkalı birkaç mil olduğu halde onları hiç kimse taciz etmedi. Aliena, belayı savuşturmak hiç de zor değilmiş meğer, diye düşünüyordu ki yolun dirsek yaptığı ıssız bir yerinde çalıların arasından fırlayıveren bir adam önlerine çıktı.

Saklanmaya vakitleri yoktu. Aliena, Richard'a, "Yürümeye devam et," dedi. Adam yollarını kesince durmak zorunda kaldılar. Kendine bir kaçış yolu arayan Aliena arkasına baktı. Ormanın içinden çıkan bir başka adam ve on, on beş metre kadar uzakta durmuş onları dikizliyordu. Önlerindeki şişman ve kırmızı yüzlü adamın elinde kocaman bir sopa vardı. Her türlü hainliği yapacak türden bir kanun kaçağı olduğu yüzünden okunuyordu.

Aliena, "Bizi rahat bırak," diye rica etti. "Sizin işinize yarayacak hiçbir şey yok bizde."

"Ben o kanıda değilim," dedi adam. Richard'a doğru bir iki

adım attıktan sonra, "Bu kılıç fena bir parçaya benzemiyor, kaç şilin eder kimbilir," diye ekledi.

Richard, "O benim kılıcım!" diyerek karşı çıktı. Ama korktuğu sesinden okunuyordu.

Şişman adam ani bir hareketle sopayı Richard'ın üzerine doğrulttu. Richard şöyle bir sakınınca sopa başına nişan alınmışken omzuna isabet etti. Adam güçlü kuvvetliydi, Richard'ı yere devirdi.

İki gün önce öldürülesiye dayak yiyen kardeşinin bu kez de sopayla saldırıya uğraması, Aliena'yı deliye çevirdi. Zaten üşüyordu, aç ve yorgundu üstelik. İşin önünü ardını düşünecek durumda değildi. "Onu rahat bırak, it herif!" diye bağırdı. Pelerininin kolundaki hançeri çıkardı ve şişman haydutun üzerine fırlamasıyla adamın koca göbeğine daldırması bir oldu.

Adam Richard'a saldırırken pelerininin önü açılmıştı, elinde de sopa tutuyordu. Yani tamamen savunmasız durumdaydı. Ayrıca silahsız gibi görünen bir kızın saldırısına uğrayacağı hiç aklına gelmemişti. Bıçağın ucu keten çamaşırıyla yün tuniğini deldikten sonra koca karnının gergin derisine dayanmıştı. Adamın etlerini deşip kemiklerini kırmış olabileceğini düşününce, neredeyse yaptığına pişman oldu, ama korku daha da ağır basınca bıçağı deriden içeri karın içinin yumuşak organlarına batırdı. Onu öldürebileceğini düşününce dehşet içinde kaldı, ama böylece intikamını da almış olacaktı. Bıçağı kabzası iyice gömülünceye dek batırdı.

Korkunç ve acımasız adamın yaralı bir hayvandan farkı kalmamıştı. Acı acı bağırırken elindeki sopa yere düştü, bir yandan da gözlerini dikmiş karnına saplanan bıçağa bakıyordu. Yaranın öldürücü bir şey olduğunu Aliena anlamakta gecikmedi. Ve birden arkasında bir hırsızın daha bulunduğu aklına gelince korkuya kapıldı. Arkadaşının kesinlikle intikamını almak isteyecekti. Bıçağı kabzasından kavrayarak çekip almak istedi. Yaralı tam o sırada yana doğru kaymıştı, bu yüzden bıçağı yanlamasına çekmek zorunda kaldı. Bıçağın kocaman karından çıkarken içinde bir yığın şeyleri yırttığını hissediyordu, eli kan içinde kaldı ve adam hayvan gibi uluyarak yere düştü. Aliena birden geri döndü, elinde kanlı bıçak, yüzünü öteki adama çevirdi. Bu sırada Richard da ayağa kalkarak kılıcını çekti.

İkinci hırsız bir ona bir öbürüne baktıktan sonra gözlerini ölmekte olan arkadaşına çevirdi; sonra hiçbir şey yapmaya yeltenmeden döndü ve ormanın içine doğru koşmaya başladı.

Aliena bakakaldı, gözlerine inanamıyordu. Adamı korkutup ka-

çırtmışlardı. Yaralı hırsız, iç organları karnındaki yırtıktan dışarı fırlamış bir halde, sırt üstü yerde yatıyordu. Gözlerini devirmiş, suratı korku ve acıdan allak bullak olmuştu.

Aliena kendisini ve kardeşini acımasız bir adama karşı savunduğu için pek de içi rahat değildi. Korkunç görüntü karşısında tiksinti duydu.

Richard'ın böyle bir sıkıntısı yoktu."Onu bıçakladın, Allie," dedi. Sesinde hem biraz heyecan hem de aşırı bir coşku vardı. "Onları temizledin."

Aliena kardeşinin yüzüne bakarken ona şimdi bir ders öğretmeli, dedi içinden. "Şimdi bunu öldür," dedi.

Richard şaşkın şaşkın baktı. "Ne?"

"Onu öldür," diye yineledi. "Acısına son ver. İşini bitir onun!"

"Neden ben yapıyorum?"

Aliena sesini özellikle yükselterek, "Çocuk gibi değil bir erkek gibi davranmanı istiyorum da ondan," dedi. "Bugüne dek kılıçla savaş oyunları yapmaktan öteye geçemedin, bir yerden sonra onun sahibi olmaya başlamalısın. Neyin var? Neden korkuyorsun? Adam nasıl olsa ölüyor işte. O sana bir şey yapamaz ki. Kılıcını kullan. Hem biraz pratiğin artmış olur. Haydi, öldür onu!"

Richard kılıcı iki eline aldı, ama kararsızdı. "Nasıl?" dedi.

Adam gene acı acı bağırdı.

"Nasılını bilmiyorum!" diye bağırdı Aliena. "İstersen kafasını kes, istersen kılıcını kalbine sapla. Bir şey yap işte. Sustur artık onu!"

Richard köşeye sıkışmış gibiydi. Kılıcını havaya kaldırdıktan sonra yere indirdi.

Aliena, "Bütün azizler adına yemin ederim ki bunu yapmazsan günün birinde seni tek başına bırakır giderim," dedi. "Bir gece kalkıp giderim, sen de sabahleyin kalktığında bir de bakarsın ki yanında yokum. Tek başına kalırsın. Haydi, öldür onu!"

Richard kılıcını gene havaya kaldırdı. O sırada inanılmaz bir şey oldu, adam ağlamayı kesti ve ayağa kalkmaya çalıştı. Yana doğru dönerek bir dirseğinin üzerinde doğruldu. Richard, hem savaş narasına hem de canhıraş bir çığlığa benzeyen bir ses çıkararak, kılıcını var gücüyle adamın boynuna indirdi. Kılıç hem ağır hem de oldukça keskin ağızlı olduğu için adamın yağlı boynunu yarıya kadar kesip ayırdı. Bir yandan çeşme gibi kan fışkırırken, adamın başı garip bir biçimde yana yattı.

Aliena ile Richard gözlerini dikmişler, akan kana bakıyorlardı. Buz gibi havada sıcak kanın üzerinden buharlar yükselmekteydi. Bu yaptıklarına kendileri de şaştı. Aliena bir an önce buradan uzaklaşmak için koşmaya başladı. Richard da peşinden koştu.

Daha fazla koşamayacağını anlayınca durdu ve birden hıçkırarak ağladığını fark etti. Yavaş yavaş yürümesine devam ederken, Richard'ın gözyaşlarını görmesi umurunda değildi.

Aliena yavaş yavaş sakinleşti. Tahta nalınlar ayaklarını acıtıyordu. Durdu, nalınları ayağından çıkardı. Nalınlar elinde yalınayak yoluna devam etti. Yakında Winchester'a varırlardı.

Richard bir ara, "Biz çok aptalız," dedi.

"Ne demek o?"

"O adam aklıma geldi de. Orada öylece bıraktık. Ayağından botlarını alsaydık ya."

Aliena durdu, dehşet içinde, dik dik kardeşine baktı.

Richard kardeşine döndü, hafifçe gülerek, "Ters bir şey mi söyledim, ne var bunda?" dedi.

4

Aliena, akşamüzeri Batı Kapısı'ndan girerek Winchester anacaddesine doğru yürürken tekrar umutlanmaya başladı. Bir ara, ormanda onları öldürselerdi bundan kimsenin haberi bile olmayacağını düşündü; ama artık uygar insanların arasındaydı. Kentin içi elbette ki it, uğursuzla doluydu, ama güpegündüz bir şey yapamazlardı. Kentte yasalar yürürlükteydi, yasaya karşı çıkanları ya sürerler ya kolunu, bacağını keserler ya da idam ederlerdi.

Güzel olan bir şey de kentte bir manastır bulunmasıydı. Keşişler her isteyene yatacak bir yer gösterirdi. Aliena ve Richard geceyi kuru ve güvenceli bir yerde, bir dam altında geçireceklerdi.

Katedrali kolayca buldu. Manastırın avlusuna girdiler. İki keşiş ayaklıklı bir masanın başında durmuş, kuyruktaki yüz kadar insana bira ve kaba ekmek dağıtıyordu. Keşişlerden yardım talep edenlerin bu kadar çok olabileceği Aliena'nın hiç aklından geçmemişti. Onlar da sıraya girdi. Yiyeceklerini yanlarına alarak konukevine gittiler. Kocaman ahşap bina daha çok bir ambarı andırıyordu. İçinde tek bir mobilya yoktu. İçerisi saz mumlarıyla aydınlatılıyordu ve ağır bir kokusu vardı. Yemeklerini yerde yediler... Yerlere tazeliği kalmamış hasırotları yayılmıştı. Kim olduklarını keşişlere söyleseler miydi acaba? Başrahip onları tanıyabilirdi belki.

Konukların büyük çoğunluğunu katedrali ziyarete gelenler oluşturuyordu. Aralarında gezginci zanaatkârlar da vardı. Bunlar yanlarında taşıdıkları aletlerden belli oluyordu. Bir de seyyar satıcılar. Köy köy dolaşarak köylülere çivi, bıçak, tencere, tava, baharat satan bu adamların çoğunun eşleri ve çocukları da kendileriyle birlikte dolaşırlardı. Birçoğu temizlik kurallarına karşı pek ilgisizlerdi, o kadar ki Aliena kaç tane çocuğun hasırotlarının üzerine işediklerini gördü. Sonra herkes aynı otların üzerinde uyuyacaktı.

Bir süre sonra keşişler döndü ve yemekten hemen sonra saz mumlarını toplayıp gittiler. Çünkü herkesin bir an önce uykuya geç-

mesini isterlerdi. Böylece hem gece vakti biraevlerine ya da kerhanelere gitmeleri engellenmiş olurdu hem de ertesi sabah erkenden manastır hudutları dışına çıkarılmaları kolaylaşırdı. Birkaç bekâr erkek ışıklar götürüldükten sonra konukevinden çıktılar. Büyük çoğunluk pelerinlerine sarınarak hasırotlarının üzerine uzandılar.

Aliena çocukken, aşağıda duman ve yemek kokuları sinmiş tek bir odada ateşin karşısında yan yana uzanarak uyuyan insanlara imrenirdi. Oradaki birliktelik duygusu lord ailesinin kaldığı geniş ve boş yatak odalarında yoktu. Ara sıra, en sevdiği hizmetçilerden Yaşlı Joan'la uyuyabilmek için kendi yatak odasından çıkıp ayaklarının ucuna basa basa merdivenlerden aşağıya indiğini anımsadı.

Aliena da yere uzandı, bir yandan da hamile olup olmadığını düşünmeye koyuldu.

Bu daha önce hiç aklına gelmemişti, düşününce dehşete kapıldı. William Hamleigh'ten hamile kalmak kadar iğrenç bir şey olamazdı. Ondan olmazsa, seyisten de hamile kalmış olabilirdi. O çocuğu nasıl bağrına basabilirdi? Ona her baktığında o korkunç gece aklına gelecekti. Yemin etti, çocuğu gizlice doğurduktan sonra, tıpkı çok çocuklu köylü kadınların yaptığı gibi, onu açık havada soğukta ölüme terk edecekti. Bunları düşünürken uyuyakaldı.

Keşişler kahvaltıyı getirdiklerinde ortalık ışıyordu. Aliena gürültüden uyandı. Konukların çoğu, erkenden uyudukları için, daha önce uyanmışlardı. Aliena biraz daha uyuyacaktı, çok yorgundu çünkü.

Kahvaltı, tuzlu sıcak yulaf çorbasıydı. Aliena ile Richard aç kurtlar gibi çorbaya saldırdılar, keşke çorbanın yanında ekmek de olsaydı. Aliena, Kral Stephen'a diyeceklerini enine boyuna iyice düşündü. Onları karşısında görür görmez onlar için bir şeyler düşünürdü elbette. Alena babasının masum olduğu üzerinde durmayacaktı. Çünkü bu kralın verdiği kararın yanlış olduğunu ima etmek anlamına gelebilirdi. Percy Hamleigh'in kontluğuna da itiraz edecek değildi. Krala, sadece kendisiyle kardeşinin masum olduklarını söyleyecek, kraldan onlara, geçimlerini sağlayabilmeleri için bir şövalye yurtluğu vermesini talep edecekti. Richard da böylece birkaç yıl içinde kralın emrinde savaşabilecek bir şövalye konumuna gelebilirdi. Küçük bir yurtluk sayesinde, kral, babasını serbest bıraktığında, onun da geçimini sağlayabilirdi. Babasının çekinilecek bir yanı kalmazdı artık. Ne unvanı ne parası ne de adamları olmayacaktı ki.

Kahvaltıdan sonra bir keşişe yüzünü nerede yıkayabileceğini sordu. Adam böyle bir soru karşısında önce irkildi. Buraya gelenler

böyle şey sormazdı hiç. Eliyle ona açıkta akan kanal suyunu gösterdi. Keşiş, kardeşlerden birinin kazara onu görüp içinden kötü şeyler geçirebileceğini düşünerek, "edepli bir biçimde" yıkanması için onu uyardı.

Yol boyunca kir pas içinde kalan yüzlerini yıkadıktan sonra manastırdan ayrıldılar ve Batı Kapısı'nın öbür tarafında kalan kaleye çıkmak için Ana Cadde'yi tırmanmaya başladılar.

Kral normal olarak Paskalya'dan önceki Büyük Perhiz boyunca Winchester'da olurdu; fakat Aliena Büyük Perhiz'in ne zaman başladığını bilmiyordu, çünkü günleri tarihleri birbirine karıştırmıştı.

İçkalenin merdiveninin başında bekleyen iri yarı, kırçıl sakallı bir muhafız vardı. Buraya babasıyla her geldiğinde yaptığı gibi muhafızın yanından geçerek yürümesine devam etti; ama muhafız elindeki mızrağı indirerek yolunu kesti. Aliena çenesini yukarıya doğru kaldırarak adama baktı ve "Bu ne demek oluyor?" dedi.

Adam, "Nereye gitmek istiyordunuz, küçük hanım?" diye sordu.

Aliena adamın yüzüne baktı. Muhafız, insanların istedikleri yere gitmelerine engel olma şansını veren muhafızlık görevinden son derece hoşnut görünüyordu. Aliena soğuk bir sesle, "Krala arzuhal vermeye geldik," dedi. "Bırak geçelim."

Muhafız, "Sen mi?" diyerek alay etti. "Karımın bile giymeye utandığı şu tahta takunyalarla mı? Haydi, toz olun buradan!"

"Bana bak muhafız, yolumdan çekil!" dedi Aliena. "Her yurttaşın krala arzuhal vermeye hakkı vardır."

"Ama benim bildiğim, fakirler bu hakkı kullanmayı akıl edemeyecek kadar aptal olurlar..."

Aliena, "Biz fakir insanlar değiliz," diye parladı. "Ben Shiring Kontu'nun kızıyım, kardeşim de onun oğlu. Bırak bizi geçelim, yoksa zindanlarda çürürsün, bak!"

Biraz bozulur gibi olan muhafız, kendinden emin bir sesle, "Krala arzuhal veremezsiniz, çünkü kral burada değil. Westminster'a gitti; eğer o dediğiniz kişilerseniz bilmeniz gerekirdi," dedi.

Aliena beyninden vurulmuşa döndü. "Neden Westminster'a gitti? Paskalya'da burada olması gerekirdi."

Muhafız onun bir sokak çocuğu olmadığını anladı. "Kral, Paskalya'yı Westminster'daki sarayında geçirir. Anlaşılan eski kralın yaptıklarının aynını yapmayacağa benziyor, hem niye yapsın ki?"

"Peki, kim var şimdi burada? Saray sorumlularından birileri vardır herhalde? Ben babamı görmek istiyordum."

Muhafız, "Bir kâtip ile bir de kâhya var yukarıda," dedi. "Shiring Kontu'nun babanız olduğunu mu söylemiştiniz?"

"Evet." Aliena'nın neredeyse kalbi duracatı. "Onun hakkında bir şey mi biliyorsunuz?"

"Nerede olduğunu biliyorum."

"Nerede?"

"Burada, kale içinde."

Hem de ne kadar yakın! "Bana yerini tarif eder misin?"

Muhafız parmağını omuz hizasından yukarıya kaldırarak, "Aşağıya doğru yürüyün, şapeli geçtikten sonra ana kapının karşısında," dedi.Onları içkaleden uzaklaştırmanın keyfi içinde bir de uyarıda bulunmak istedi. "En iyisi siz muhafızı görün. Adı Odo'dur, yalnız kendisi biraz para canlısıdır."

Şu ana kadar babası "hapishane" dedikleri uzak bir yerdeydi, ama şimdi burada, hem de kalenin içindeydi. Krala başvurmayı filan unuttu. Tek istediği şey babasını görmekti.

İçkale, düzlüğün köşesinde bir yükseltinin üzerindeydi. Aliena döndü ve kalenin aşağıda kalan bölümlerine baktı. Muhafız, aşağılarda demişti, şapeli geçince... İleride şapele benzeyen beyaz bir yapı ilişti gözüne... Ana kapının karşısında.

Aliena ile Richard aşağıya doğru seyirttiler. Düzlüğü geçerken, Aliena büyük bir heyecan içindeydi.

Zindan olarak kullanılan yarı terk edilmiş taş bina, bu bakımsız duruma düşmeden önce belki de saray sorumlularından birinin eviydi. Yıkılmış, çatısı çökmüştü. Sadece en alttaki mahzen ayakta duruyordu. Tek bir penceresi yoktu, üzeri iri başlı çivilerle kaplı kocaman ahşap bir kapı vardı. Kapı hafif aralık duruyordu. Aliena kapı önünde dururken eli yüzü düzgün, pelerini oldukça şık, orta yaşlı bir kadın kapıyı açarak içeri girdi. Aliena ile Richard da onu izlediler.

İçerisi karanlıktı, üstelik pis de kokuyordu. Mahzen anlaşılan bir zamanlar açık bir kilerdi, daha sonra derme çatma duvarlarla küçük küçük bölmelere ayrılmıştı. İçeride, derinlerden bir inilti duyuldu, kilisede ilahi okuyan bir keşişin sesini andırıyordu. Kapının iç tarafında bir giriş vardı, bir sandalye ile bir de masa. Orta yerde ateş yanmaktaydı. Kemerinden kılıç sallanan, iri yarı, aptal suratlı bir adam tembel tembel yerleri süpürüyordu. Başını kaldırarak genç kadını selamladı. "Günaydın, Meg." Kadın ona bir peni uzattıktan sonra karanlıkta kayboldu. Adam, Aliena ile Richard'a dönerek, "Ne istiyorsunuz?" dedi.

"Babamı görmeye geldim," dedi Aliena... "Kendisi Shiring Kontu'dur."

"Artık değil," dedi adam. "O artık sadece Bartholomew diye anılıyor."

"Bırak şimdi bu gevezelikleri de, söyle bana. Babam nerede?"

Adam, "Paran yoksa sen de babanı göremezsin," diyerek yerleri süpürmeye devam etti.

Babası iki adım ötede olduğu halde onu göstermek istemiyorlardı. Bağırmak istedi, bağıramadı. Adam hem iri yarıydı, hem de silahlıydı. Parası da yoktu. Kadının adama bir peni uzattığını gördüğünde bunun böyle olacağı aklına gelmişti. Demek içeri girmenin bedeli bir peniydi.

Aliena, "İlk fırsatta sana bir peni getireceğim, söz veriyorum, ama bırak da babamı göreyim, bir iki saniye."

Adam, "Önce peniyi getir," dedikten sonra yeniden yerleri süpürmeye devam etti.

Aliena ağlamamak için kendini zor tuttu.

Richard, "Bu kadar insan parayı neden kazanıyor acaba?" dedi. Böyle bir soru, belli ki o güne dek hiç aklına gelmemişti.

Aliena, "Kral parayı vergilerden sağlar," dedi. "Lordlar kira, rahipler ise aşar vergisi toplar. Dükkân sahipleri şunu bunu satarak para kazanır. Zanaatkârlar ücretle çalışır. Köylülerin hiç paraya gereksinimleri olmaz, onların tarlası vardır çünkü."

"Çıraklar da ücret alır."

"İşçiler de öyle. Biz de çalışabiliriz pekâlâ."

"Kime?"

"Winchester, deri ve kumaş imal eden irili ufaklı atölyelerle doludur." Aliena çok iyimserdi. "Kentlerde iş bulmak kolay olur," dedikten sonra ekledi: "Haydi gel, iş bulmaya gidelim."

Richard durakladı. "Ben sıradan bir insan gibi çalışamam ki. Ben bir kont oğluyum."

Aliena'nın tepesi attı. "Artık değilsin," dedi. "Adamın söylediklerini duymadın mı? Artık herhangi bir insandan farkın kalmadığını kabul etsen iyi olur."

Richard suratını asarak sustu. "Pekâlâ, ben gidiyorum," dedi Aliena. "Sen istersen burada kal." Batı Kapısı'na doğru yürürken onun o asık suratlılığı pek sürmez, diyordu içinden.

Richard dayanamadı, Aliena daha kente varmadan ona yetişti.

"Kızma bana, Allie," dedi. "Tamam, çalışacağım. Güçlü kuvvetli sayılırım ne de olsa, ne iş olsa yaparım."

Aliena gülerek, "Eminim yaparsın," dedi. Ama bu dediği doğru değildi, onun cesaretini kırmanın hiçbir anlamı yok, diye düşündü.

Ana caddeden aşağıya doğru yürümeye başladılar. Sağ taraflarına düşen güney kesiminde en başta kale, sonra varlıklı ailelerin evleri, katedral avlusu, en uçta da piskoposun sarayı yer alırdı. Sol tarafta, kentin kuzeyinde ise atölyeler, dükkânlar ve de Yahudi mahallesi bulunuyordu.

Aliena ve Richard, kentin doğusuna giden ana caddeden aşağıya doğru yol aldıktan sonra içinde bir dere akan bir sokağa girdiler. Derenin bir tarafında sıra sıra evler vardı. Bunlar kimi ahşap, kimi yarı ahşap yarı taş yapılardı. Öbür tarafında ise derme çatma binalar görülüyordu. Birçoğunun direklerle tutturulmuş bir çatıdan farkları yoktu. Çoğu her an yıkılabilirmiş gibi geliyordu insana. Bunlara ulaşmak için ya derenin üzerindeki küçük köprüden ya da kalın kalasların üzerinden geçmek gerekiyordu. Birçoğu bacaklarını açıp suyun içine oturmuş gibiydiler. Her binada ya da avluda erkek ve kadın işçiler bol su kullanarak bir şeyler yapıyorlardı. Kimi yün yıkıyor, kimi deri tabaklıyor ya da kumaş boyayıp kumaş çırpıyorlardı, ya da Aliena'nın anlamadığı başka şeylerle uğraşıyorlardı. İlaç ve çürümüş ot kokularıyla karışık keskin ve tuhaf birtakım kokular Aliena'nın genzini yakmaya başladı. Hiçbiri boş durmuyor, *sürekli* çalışıyordu. Köylülerin de çok çalıştığı doğruydu, ama onlar belli bir yerde kendi işlerine gider, hiç olmazsa arada sırada gelen geçenle çene çalabilirlerdi. Atölyelerde çalışan insanların başlarını kaldıracak vakitleri yoktu. Büyük bir dikkat ve de güç harcayarak çalışmak zorundaydılar. Çuvalları taşırken olsun, büyük su kovalarını boşaltıp kumaş ve derileri döverken olsun, başlarını kaldırmadan çalışıyorlardı. Kasvetli ve harap kulübeler içinde bu akıl almaz işlerle cebelleşmeler Aliena'ya cehennem tasvirlerinde kızgın kazanları karıştıran şeytanları düşündürdü.

Aliena, işçilerin kumaş çırptığı bir iş yerinin karşısında durdu. İri yarı bir kadın dereden çektiği suları kurşun kaplı taş bir teknenin içine döküyor, ara sıra da çuvaldan bir ölçek çırpıcı toprağı alarak teknenin içine atıyordu. Teknenin dibinde, suya batırılmış bir halde, boylu boyunca bir kumaş yatıyordu. Ellerinde çırpıcı sopası da denilen kocaman değneklerle iki erkek işçi, teknenin içindeki kumaşı dövüp duruyorlardı. Bu işlem sayesinde kumaş çekerek sıklaşıyor,

dolayısıyla daha bir hava geçirmez nitelik kazanmış oluyordu. Binaların arkasında işlem görmemiş kumaş balyaları ile çırpıcı toprağı çuvalları rastgele yığılmış duruyordu.

Aliena dereyi geçerek teknenin başında çalışan işçilerin yanına yaklaştı. İşçiler Aliena'ya şöyle bir baktıktan sonra çalışmaya devam ettiler. Her yer ıslaktı. İşçilerin hepsi de yalınayak çalışıyordu. İşlerine ara verip ne istediğini sormayacaklarını anlayınca, sesini yükselterek, "Ustanız burada mı?" diye sordu.

Kadın bir baş işaretiyle binaların arka tarafını gösterdi.

Aliena, Richard'a kendisini izlemesi için başıyla işaret etti. Bir kapıdan geçerek boy boy kumaşların ahşap çıtaların üzerinde kurutulmaya bırakıldığı bir avluya girdi. Kumaşları yerleştirmek için çıtalardan birinin üzerine eğilmiş bir işçiye yaklaştı. "Ustabaşı nerede?"

Adam doğrularak Aliena'ya baktı. Tek gözlü, hafif kambur, çirkin bir adamdı. Kurutma çıtalarının üzerine yıllar yılı eğilmekten doğru dürüst doğrulma yeteneğini yitirmişti sanki."Ne var?" diye sordu.

"Çırpıcı ustası siz misiniz?"

"Aşağı yukarı, ta çocukluğumdan beri, kırk yıldır bu işte çalışmaktayım. Umarım usta olmuşumdur. Ne istiyorsunuz?"

Aliena, her fırsatta zeki ve uyanık olduğunu kanıtlamaktan büyük bir keyif duyan insanlardan biriyle konuşmakta olduğunu hemen anladı. Sesini yükseltmeden, "Kardeşim ve ben çalışmak istiyoruz. Lütfen bizi de işe alır mısınız?" dedi.

Adam, Aliena'ya şöyle bir baktı, tepeden tırnağa inceledikten sonra, "Ben sizi ne yapacağım be, Tanrı aşkına," dedi.

Aliena büyük bir kararlılıkla, "Ne iş olursa yaparız," dedi. "Bizim paraya gereksinimimiz var."

Adam, aşağılayıcı bir ses tonuyla, "Siz benim işime yaramazsınız," dedikten sonra yeniden işine devam etti.

Aliena bu yanıttan hiç hoşlanmadı. "Neden?" diye sordu kızgın bir sesle. "Hırsızlık yapmıyoruz ya, para kazanmak istiyoruz."

Adam tekrar ona doğru döndü. Aliena, yalvarmaktan nefret ettiği halde, "Lütfen, n'olur?" dedi.

Adam içini çekerek, "Pekâlâ," dedi. "Gelin de size durumu anlatayım. Gelin, gelin."

Onları teknenin başına götürdü. Erkek ve kadın işçiler kumaşı sudan çıkardıktan sonra rulo yapmaya çalışıyorlardı. Çırpıcı ustası, kadına seslenerek, "Buraya gel, Lizzie," dedi. "Bize ellerini göstersene."

Kadın söz dinleyerek yanlarına geldi ve ellerini uzattı. Elleri kıpkırmızı ve berbat bir haldeydi, üzerinde yer yer açılmış yaralar vardı.

Çırpıcı ustası, Aliena'ya, "Dokun şunlara," dedi.

Aliena kadının ellerine dokundu. Buz gibi soğuktu, ayrıca çok da sertleşmişti. Bir de kendi ellerine baktı; küçücük ve bembeyazdı.

Usta, "Bu kadın ta çocukluğundan beri ellerini hiç sudan çıkarmadan çalışır, buna alışmıştır. Ama siz başkasınız, siz bu işe bir gün bile dayanamazsınız," dedi.

Aliena, önce onunla tartışmak, bu işe alınabileceğini söylemek istedi, ama buna kendisi de inanmadı. Daha bir şey söylemesine vakit kalmadan Richard atıldı. "Beni de işe almak istemez misiniz? Şu adamlardan daha iri yapılıyımdır. O işi ben de yapabilirim."

Richard'ın, çırpıcı küreklerine sarılmış işçilerden daha boylu boslu, daha enli boylu olduğu doğruydu. Bir savaş atını kullanmasını bilen insanın bu kumaşları da rahatlıkla dövebileceği kanısındaydı.

İki işçi, ıslak kumaşı rulo yaptıktan sonra, içlerinden biri kumaşı omuzladığı gibi kurumaya bırakmak için avluya götürmeye hazırlandı. Çırpıcı ustası onu durdurdu. "Harry, bırak o kumaşı, bir de şu genç baron kaldırmayı denesin bakalım."

Harry omzundaki kumaşı kaldırarak Richard'ın omzuna yerleştirdi. Richard kumaşın ağırlığı altında bel verir gibi oldu; büyük bir çabayla dik durmaya çalıştıysa da beti benzi soldu ve birden dizlerinin üzerine çöküverdi. Soluk soluğa kalmıştı. "Ben bunu taşıyamam."

Adamlar gülüştü; ustabaşı sonuçtan hoşnut görünüyordu. Harry, kumaşı rahatça omuzuna yerleştirdikten sonra uzaklaştı. Ustabaşı, "Bu başka türlü bir güçtür, insan bunu ancak çalışarak kazanabilir," dedi.

Aliena kızdı. Bir peni kazanmak için doğru dürüst bir iş bulmak istediği halde onunla alay etmişlerdi. Adam onu aptal yerine koymuştu. Ne onu ne de Richard'ı işe almazdı. Adamla alay eder gibi, "Gösterdiğiniz incelikten dolayı teşekkür ederim," dedi ve uzaklaştı.

Richard, şaşkın şaşkın, "Kumaş ıslak olduğu için ağırdı, o kadar ağır olacağını hiç düşünmemiştim," dedi.

Aliena, Richard'ın moralini bozmamak için ona neşesinden hiçbir şey kaybetmemiş gibi görünmeliydi. Çamurlu yolda geniş adımlarla ilerlemeye çalışırken, "Dünyada başka iş mi yok?" dedi.

"Başka ne iş var ki?"

Aliena kardeşini hemen yanıtlamadı. Kent duvarlarının kuzey

kesimine varınca sola dönüp batıya doğru yöneldiler. Duvarlara inşa edilmiş en fakir evler buradaydı. Bunlar derme çatma kulübelerdi. Arka bahçeleri olmadığı için evlerin önü pislik içindeydi.

Daha sonra tekrar sola dönünce, kentin Yahudi Mahallesi dedikleri bölgesine girmiş oldular. Aliena, "Onların da hizmetçiye gereksinimleri olmalı," dedi.

Richard şaşırdı. "Sen Yahudi evlerinde çalışacağını söylemiyorsun, değil mi?"

"Neden çalışmayayım? Çalışmaktan ne çıkar, insan onlar gibi sapkın olacak değil ya."

Bir evin önünde durdular. Evin girişinde bir ocak yanıyordu, birkaç da kanepe vardı. Mutfaktan gelen kokular, Aliena'nın ağzını sulandırdı. Alışık olmadıkları baharatla karışık bir kokuydu. Evin içinden genç bir kız çıktı, onları selamladı. Saygılı bir dille, "Kuyumcuyu mu görmek istemiştiniz?" diye sordu.

Demek adam kuyumcuymuş. "Evet, lütfen," dedi Aliena. Kız hemen kaybolunca, Aliena etrafı kolaçan etmeye başladı.

Az sonra kuyumcu çıkageldi. Ufak tefek, esmerce bir adamdı. Kaşlarını çatarak, değerli bir taşı inceler gibi onlara bakıyordu. Az sonra, incelemesi bitmiş olmalı ki, sordu: "Satmak istediğiniz bir şeyiniz mi vardı?"

Aliena, "İyi söylediniz, kuyumcu efendi," dedi. "Yoksul kalmış soylu insanlar olduğumuzu anladınız. Ama bizim satacak bir şeyimiz yok."

Adam durumdan biraz sıkılmış gibiydi. "Borç para istiyorsanız, korka..."

Aliena hemen lafını kesti. "Bize kimsenin borç para vereceğini sanmıyorum," dedi. "Satacak bir şeyimiz olmadığı gibi rehine bırakacak şeyimiz de yok."

Adam biraz rahatlamıştı. "Öyleyse size nasıl yardımcı olabilirim?"

"Beni yanınıza hizmetçi alır mıydınız?"

Adam, dehşet içinde, "Bir Hıristiyan mı?" dedi. "Kesinlikle böyle bir şey olamaz!"

Aliena çok bozuldu. Ağlamaklı bir sesle, "Ama neden?" dedi.

"Kent halkı ne der sonra bana?" Kuyumcu, "Ben size bir şey söyleyeyim mi," diye ekledi, "aklı olan seni hizmetçi diye yanına almaz. Sizler emir almaya değil, emir vermeye alışmışsınızdır." Aliena buna itiraz edecek oldu, ama adam elini havaya kaldırarak onu susturdu.

"Bugüne kadar hep başkaları size hizmet etmiştir, hâlâ da her şeyin sizin isteğinize göre olmasını kurarsınız içinizden. Soylu insanlardan doğru dürüst hizmetçi çıkmaz. Ya dik kafalı olurlar ya da alıngan ve gücenik; az çalıştıkları halde çok çalıştıklarını sanırlar. Ayrıca öteki çalışanlar arasında da huzursuzluk yaratırlar." Adam omuzlarını silkerek, "Benim yaşam deneyimimden çıkardığım bu," dedi.

Kaleden ayrılalı beri onlara ilk kez nazik davranan biriyle karşılaşmışlardı. Aliena, "Ne yapabiliriz peki?" diye sordu.

"Sizlerin yerinde bir Yahudi olsaydı ne yapardı, ancak onu söyleyebilirim size. Ben kente ilk geldiğimde paraya gereksinimi olanlardan takı gibi şeyler satın almaya başladım. Sonra da onların gümüşlerini eritip kalpazanlara sattım."

"Parayı nereden buldun peki?"

"Amcamdan borç aldım, faizini de ödedim tabii."

"Bize kimse borç para vermez ki!"

Kuyumcu, "Amcam olmasaydı ben ne yapardım acaba?" dedi. "Herhalde ormana gidip kabuklu yemiş toplar, sonra da onları kente getirir, arka bahçelerinde ağaç yetiştiremeyen ya da ormana uzanacak kadar vakitleri olmayan ev kadınlarına satardım."

"Yılın bu mevsiminde de bir şey olmaz ki," dedi Aliena.

Kuyumcu gülerek, "Gençler de ne kadar sabırsız," dedi. "Sen de bekle biraz."

"Peki," dedi Aliena. Kuyumcu onlara yardımcı olabilmek için elinden geleni yapmıştı. "Öğütleriniz için teşekkür ederim."

Kuyumcu, "Haydi size güle güle," dedikten sonra arkasını döndü, evin arka bölümüne geçince de demir takviyeli ağır kapıyı kapattı.

Meg'in kocası yün taciriydi. Her yıl St. Giles's Hill'de kurulan panayırda yöre köylülerinin getirdiği yapağıları satın alır sonra da onları büyük yün çuvallara tıka basa doldurarak evinin arkasındaki ambara depo ederdi. Her çuval 280 koyunun yapağısını alacak büyüklükteydi. Yılda bir kez, Flandre'li dokumacılar, adamlarını yumuşak ve sağlam İngiliz yünü satın almaya gönderdiklerinde, Meg'in kocası yünlerin hepsini satar, onları çuvallara doldurarak Dover ve Boullogne'den Bruges'e yollardı. Yapağılar orada en iyi cins kumaşa dönüşür ve dünyanın dört bir yanında koyun yetiştiricilerin güçlerinin yetişemeyeceği kadar pahalıya satılırdı. Yemekten sonra Meg, Aliena ile Richard'a, insanların birbirlerine kabalık yapmalarına ne gerek var, diyen sıcak gülüşlerini eksik etmeden bunları anlatıyordu.

Kocasını tarlaya hile karıştırmış olmakla suçlamışlardı. Bu kentte böyle bir suç kesinlikle bağışlanmazdı, çünkü bütün refah ve zenginliği dürüst iş ilişkilerine dayanmaktaydı. Meg'in anlattıklarına bakılırsa, adam büyük bir olasılıkla bu suçu işlemişti. Onun yokluğu yüzünden işler bozulmadı. Meg, kolayca kocasının yerini aldı. Kışları pek fazla iş olmazdı. Meg, Flander'a kocasının müşterilerini görmeye gitmiş ve işlerin gene eskisi gibi hiç aksamadan devam edeceğine dair onlara güvence vermişti. Ambarı onartmış, hatta biraz da genişletmişti. Kırkma mevsimi gelince kocası gibi, o da yapağı satın almaya başlardı. Yünün kalitesini saptamak, onlara fiyat vermek Meg'in işiydi. Meg, kocasının kötü ününe karşın gene de kentin tacirler loncasına kabul edilmişti. Çünkü, dara düştüklerinde ailelerin birbirine yardım etmeleri gelenektendi. Ayrıca kocasının suçluluğu da henüz kanıtlanmış değildi.

Richard ile Aliena, kadının sunduğu yemekleri yiyip şarapları içtikten sonra, ateşin yanına oturup ortalık kararıncaya kadar konuşmaya daldılar. Sonra da manastıra uyumaya gittiler.

Aliena uyandığında sabahın ilk ışıkları konukevinin duvarlarındaki aralıklardan içeri süzülmekteydi. Sağında, solunda bir sürü insan uyanmış, kalkmak üzereydi. Az sonra keşişler geldi, kapıları ve kapı kanatlarını açtıktan sonra herkesi kahvaltıya çağırdılar.

Aliena ile Richard acele acele kahvaltılarını ettikten sonra, Meg'in evinin yolunu tuttular. Meg kocası için ağır ateşte pişmiş baharatlı biftek hazırlamıştı. Aliena'nın uyarısı üzerine ağırca tencereyi Richard taşıdı. Babasına bir şeyler götürmüş olmayı Aliena da isterdi. Bu, hiç aklına gelmemişti, ama aklına da gelse bir şey alamazdı ki.

Ana caddeyi tırmandıktan sonra arka kapıdan kaleye girdiler. İçkaleyi arkadan dolanarak aşağıya, zindanın olduğu yere doğru yürüdüler. Dün babasının sağlığını sorduğunda Odo'nun dedikleri aklına geldi. "İyi değil," deyince acımasız adamın işi abarttığını sanmıştı, bu yüzden içi hiç rahat değildi. Meg'e dönerek, "Babamın başına fena bir şey gelmemiştir ya," diye sordu.

Kadın, "Bilmiyorum canım," dedi. "Onu hiç görmedim ben."

"Zindancı çok fena olduğunu söyledi de."

"Bırak o aşağılık adamı, belki de seni üzmek için öyle söylemiştir. Neyse, az sonra anlarsın."

Meg'in tüm iyi niyetlerine karşın, Aliena hâlâ huzursuzdu. Kapı aralığından pis pis kokan yarı loş zindana girerken bütün vücudunu bir korku kapladı.

Odo, girişin tam ortasında yanmakta olan ateşte ellerini ısıtıyordu. Başıyla Meg'in içeri girmesini onayladıktan sonra Aliena'ya baktı. "Parayı getirdiniz mi?"

Meg, "Onlarınkini de ben vereceğim," dedi. "İşte, sana iki peni, biri benim için, biri de onlar için."

Odo, yüzünde şeytani bir ifade, "Onlar için iki peni vereceksin," dedi. "Her biri için birer peni."

"Bana bak aşağılık herif!" dedi Meg. "Ya bunları içeri alırsın ya da ben tacirler loncasına haber verip başına işler açarım, o zaman da işinden olursun."

Odo, "Pekâlâ, pekâlâ," dedi tersler gibi. "Lafı bu kadar uzatmaya gerek yok." Sağ taraftaki duvarın içinden giden kemerli yolu gösterdi. "Bartholomew'in hücresine şuradan gidilir."

Meg, "Size ışık da gerekecek," dedikten sonra pelerininin cebinden iki tane mum çıkardı. Onları ocağın alevine tuttuktan sonra birini Aliena'ya uzattı. "Umarım her şey yolundadır," dedikten sonra Aliena'yı öptü. Ve acele acele öbür kemerin altında kayboldu.

Aliena, "Peni için teşekkürler," diye seslendi arkasından, ama Meg karanlıkta çoktan kaybolmuştu. Aliena, elindeki mumu iyice havaya kaldırarak kemerli yoldan geçtikten sonra kendini dehliz gibi bir yerde buldu. Mumun ışığı üç tane kapıyı aydınlatmaktaydı. Her üç kapı da dışarıdan kol demirleriyle sımsıkı kapalıydı.

Odo uzaktan seslendi: "Tam karşınızdaki kapı!"

"Kaldır şu kol demirini Richard!"

Richard ağır kol demirini yerinden kaldırdıktan sonra duvara dayadı. Aliena kapıyı iterek açtı, bir yandan da içinden dualar okumaktaydı.

Hücrenin içi karanlıktı, ama mum yeterince aydınlatabiliyordu. İçerisi apteshane gibi kokuyordu. Bir ses, "Kim o?" dedi.

"Baba sen misin?" Aliena ileride otların üzerinde oturan bir karaltı gördü.

"Aliena? Aliena, sen misin?" Bu babasının sesine benziyordu, ama biraz yaşlanmıştı.

Aliena elindeki mumu iyice kaldırarak biraz daha yaklaştı. Mum ışığında babasının yüzünü görünce, Aliena'nın dehşetten ağzı açık kaldı. Babası tanınmayacak bir haldeydi.

Zaten oldum olası zayıf bir insandı, ama artık bir iskeletten farkı yoktu. Her tarafı kir pas içindeydi. "Aliena!" dedi. "Bu sensin?" Yüzü gülerken kırış kırış oldu.

Aliena kendini tutamadı, ağlamaya başladı. Babasının bu kadar bozulmuş olabileceği hiç aklına gelmemişti. Sakin olacağına dair kendi kendine söz verdiği halde, babasının önünde diz çökerek hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Baba uzanarak Aliena'yı kollarına aldı, oyuncağı bozulmuş bir çocuğu yatıştırmak ister gibi sırtını okşamaya başladı. "Ağlama," dedi. "Özellikle babanı mutlu ettiğin şu anda."

Başını kaldırarak, "Şu uzun boylu delikanlı da oğlum Richard mı?" dedi.

Richard dimdik, "Evet, baba," dedi. Richard ağladı ağlayacaktı. Kendini zor tutuyordu. Onun bu hali Aliena'nın gözünden kaçmadı. Babasının önünde dayanamayıp ağlarsa buna çok bozulacaktı. Aliena, Richard'ı düşünerek ağlamayı kesti. Babasına bir kez daha sarıldıktan sonra kendini geriye doğru çekerek gözyaşlarını sildi.

Baba, "Her ikiniz de iyi misiniz?" dedi. Sesini eskiden olduğu gibi pek yükseltemiyordu. "Bugüne kadar nasıl yaptınız? Nerede kalıyordunuz? Burada, sizlerden haber alamamak, benim için en büyük işkence. Fakat çok iyi görünüyorsunuz. Bu çok iyi işte!"

Aliena, "Biz çok iyiyiz, Baba," diyerek yalan söyledi. Gerçeği öğrenirse yıkılacağını biliyordu. "Bugüne kadar kalede kalıyorduk. Matthew de bu süre içinde bize çok iyi baktı."

"Artık orada kalamazsınız. Kral, Percy Hamleigh dedikleri o ahmak herifi kont yaptı... Kale de onun olacaktır."

Babası demek her şeyi öğrenmişti. "Pekâlâ," dedi Aliena. "Artık orada kalmayız."

"Matthew nerede? O da sizinle değil mi?"

Aliena babasının bu soruyu soracağından korkuyordu. Biraz duraladı.

"Haydi söyle," diye üsteledi Baba. "Benden saklamaya çalışma! Matthew nerede?"

"Onu Hamleigh'ler öldürdü. Ama bize hiçbir şey yapmadılar."

Aliena soluğunu tuttu. Acaba bu söylediğine babası inanmış mıydı?

Baba üzgün bir sesle, "Zavallı Matthew," dedi. "Hiç de kavga etmeyi beceremezdi. Umarım doğru cennete gitmiştir."

Babası anlattıklarını olduğu gibi kabul etmişti. Aliena'nın içi rahatladı. Konuşmalarını bu sevimsiz konuların dışına çıkarmaya karar verdi. "Biz buraya, Winchester'a Kral'ı görmeye geldik. Acaba bizim için bir..."

Aliena'nın sözlerini tamamlamasına fırsat vermeden, Baba, "Bunun hiçbir yararı olmaz," dedi. "O sizin için parmağını bile oynatmaz."

Aliena, babasının onu hiç ciddiye almayan ses tonundan incindi. Elinden geleni yapmıştı. Oysa babasının ona *Aferin* demesini beklerdi. Zaten öteden beri kusur bulmakta üzerine yoktu. Aliena, buna da alışmak zorundayım, dedi içinden. Uslu uslu, "Ben şimdi ne yapmalıyım, peki?" diye sordu.

Baba, oturduğu yerde pozisyon değiştirirken klink diye bir ses duyuldu. Aliena dehşet içinde babasının zincire vurulmuş olduğunu anladı. "Bir fırsatını bulup bir miktar para kaçırmayı becerebilmiştim," dedi. "Gömleğimin altında kemerin içinde sakladığım elli bezantım vardı. Kemeri bir papaza teslim ettim."

Aliena şaşkınlık içinde, "Elli bezant mı?" dedi. Bir bezant bir altın sikke demekti. Bu paralar İngiltere'de basılmazdı, Bizans'tan getirirlerdi. Aliena şimdiye dek aynı anda bir bezanttan fazlasını görmemişti. Bir bezant yirmi dört gümüş peniye eşitti. Demek elli bezant... Hesaplamak istedi, fakat işin içinden çıkamadı.

Richard, "Kim bu papaz?" diye sordu.

"Peder Ralph, Kuzey Kapısı'nın oralarda Aziz Michael Kilisesi'nde."

Aliena, "İyi bir adam mı?"

"Umarım öyledir. Aslında bilmiyorum. Hamleigh'lerin beni Winchester'a getirdikleri gün, beni buraya kapatmadan önce, onunla bir iki dakika kadar yalnız kalmıştım. Bunun benim için iyi bir fırsat olduğunu düşünerek, kemeri papaza teslim ettim, size vermesi için de iyi saklamasını sıkı sıkı tembih ettim. Elli bezant beş gümüş paunt eder."

Beş paunt. Bu para yaşamlarının yönünü bile değiştirebilirdi. Bundan böyle parasızlık çekmezler, yoksulluk içinde sürünmekten kurtulmuş olurlardı. İnsanın canını acıtan şu tahta nalınların yerine bir çift bot satın alırlardı, ekmek alırlardı, hatta yolculuk yapmak zorunda kalırlarsa bir çift midilliye bile bu para yeterdi.

Aliena, "Parayı alınca ne yapacağız?" dedi. "Her şeyden önce seni buradan kurtarmalıyız."

"Ben artık buradan çıkamam. Beni unutun. Eğer burada ölmezsem, beni asarlar zaten."

Aliena'nın ağzı açık kaldı. Nasıl böyle konuşabiliyordu?

"Neden dehşete kapıldın böyle? Kral benden kurtulmak zorunda, böylece zihninden çıkarmış olacak beni."

Richard, "Kral buradan uzaklaşınca bu yerler pek iyi korunmuyor bence. Birkaç adam bulup ben seni buradan kurtarabilirdim," dedi.

Aliena'ya göre bu olacak şey değildi. Richard'ın bu konuda en küçük bir deneyimi yoktu. Baba, "Böyle bir şeyi aklından çıkar," dedi. "Zaten sen buraya beni kurtarmaya gelsen bile ben kabul etmem."

Aliena, bir kez kararını verdikten sonra onunla bu konuyu tartışmanın boşuna olduğunu biliyordu. Madem öyle, hiç değilse burada onun biraz rahatlaması için bir şeyler yapabilseydi. "Pekâlâ," dedi. "Burada kalacağınıza göre, izin verin de yerleri biraz temizleyip taze ot filan yayalım. Birkaç mum getirelim, bir de bir yerden ödünç bir İncil de bulabilirdik. Ayrıca ateş..."

"Yeter!" dedi Baba. "Bunların hiçbirine gerek yok. Çocuklarımın yaşlı bir insanın ölümünü bekleyerek buralarda boşuna vakit öldürmelerine razı olamam."

Aliena'nın yeniden gözleri doldu. "Ama biz sizi bu durumda bırakamayız ki, böyle."

Baba, Aliena'nın söylediklerini duymadı bile. "Annenizin bir kız kardeşi vardı, Edith Teyze'niz hani. O şimdilerde, şövalye olan kocasıyla birlikte, Gloucester Yolu üzerindeki Huntleigh köyünde yaşıyor. Siz doğru oraya gideceksiniz."

Aliena, Edith Teyze ile Simon Amca'yı hatırlamaya çalıştı. Annesi öleli onları hiç görmemişti.

"Bize göz kulak olurlar mı acaba?"

"Elbette. Onlar sizin akrabanız. Ayrıca orada kaldığı süre içinde amcası, Richard'a şövalyeliğin inceliklerini de öğretecektir."

Baba, emir verir gibi, "Ancak beni terk etmeden önce bir şey var ki, onu yerine getireceğinize dair yemin etmenizi istiyorum," dedi. "Bundan böyle zindan ziyaretleriyle vaktinizi boşa harcamayın."

Babasının tartışmaya yanaşmayacağını bile bile, "Hiç değilse bir kez daha gelmemize izin verin, size rahat etmeniz için birkaç parça bir şeyler getirirdik," dedi.

"Hiçbir şey istemiyorum."

"Lütfen."

"Olmaz."

Aliena ısrar etmekten vazgeçti. Babası öteden beri başkalarına olduğu kadar kendisine karşı da acımasız bir insandı. "Pekâlâ," dedi ve ağlamaya başladı.

"Haydi, şimdi gidin."

"Hemen mi?"

"Evet. Burası ölümün, umutsuzluğun ve kötünün kol gezdiği bir yerdir. Sizi gördüm, iyi olduğunuzu öğrendim ya, bu bana yeter. Haydi şimdi gidin."

Aliena hiç yararı olmayacağını bildiği halde, "Olmaz baba," dedi.

"Dinle," dedi Baba, sesi sonunda biraz yumuşamıştı. "Ben onurlu bir yaşam sürdüm, ama artık öleceğim. Günah çıkarttım. Sonsuza yolculuk için hazırım. Benim için dua edin. Gidin."

Aliena eğilip babasının alnını öptü. "Hoşça kal babacığım," dedi.

Richard da eğilerek babasını öptü. "Hoşça kal, baba."

"Tanrı her ikinizin de yardımcısı olsun. Verdiğiniz sözü tutun."

Richard mumu babasına bıraktıktan sonra kapıya doğru yürüdüler. Aliena kapının ağzında durdu, döndü babasına baktı. Mumun titrek ışığında, babasının sıskacık yüzü, sakin ama kararlı bir ifadeyle ona bakıyor gibiydi. Aliena, gözyaşları görüşüne engel oluncaya dek babasına bakmaya devam etti. Sonra döndü, zindanın kapısından çıktı ve kendini açık havaya bıraktı.

5

Richard önden gidiyordu. Aliena üzüntüsünden ne yapacağını bilemeyecek bir haldeydi. Babası daha şimdiden ölmüştü sanki; hatta durum daha da fenaydı, çünkü hâlâ acı çekiyordu. Richard ahşap bir kilisenin önünde duruncaya kadar nereye gittiklerinin bile farkında değildi. Aliena, etrafını kolaçan edince, yalınayak çocukların çamurlar içinde oynadığı, köpeklerin dökuntüler arasında fare kovaladığı sokaklarda yıkık dökük evlerin yer aldığı fakir bir semte geldiklerini anladı. Richard, "Aziz Michael kilisesi bu olmalı," dedi.

Kiliseye bitişik kulübe, papazın evi olmalıydı. Evin kanatları kapalı tek bir penceresi vardı. Açık kapıdan içeri girdiler.

Odanın tam ortasında bir ocak yanıyordu. İçeride sadece kaba saba bir masayla birkaç tabure vardı. Köşede bir bira fıçısı duruyordu. Yerlere hasırotları yayılmıştı. Ateşin yanında bir adam sandalyesinde oturmuş, büyük bir kaptan bir şeyler içiyordu. Elli yaşlarında, ufak tefek ve zayıfça, kırmızı burunlu, başında bir tomar saç kalmış adam, günlük kıyafetiyleydi.

Richard kuşku ile sordu: "Peder Ralph siz misiniz?"

Adam, "Ben isem n'olacak?" dedi.

Ailena iç çekti. Bu kadar sıkıntı içinde bir bu eksikti. Böyle ters adamlarla uğraşacak hali yoktu, onun için her şeyi Richard'a bıraktı, o da, "Yani Peder Ralph olduğunuz doğru mu?" dedi.

Dışarıda biri, "Ralph, içeride misin?" diye bağırınca, sorunun yanıtı alınmış oldu. Az sonra içeriye orta yaşlı bir kadın girdi. Papaza bir parça ekmekle, içinden et kokuları gelen bir kap uzattı. İlk kez Aliena'nın ağzı sulanmıştı. O kadar sersemsepet bir haldeydi ki, açlığının bile farkında değildi. Papaz, yiyecekleri aldı ve yemeye başladı. Kadın, Aliena ve Richard'ı meraklı bakışlarla süzdükten sonra dışarı çıktı.

Richard, "Peder Ralph," dedi. "Ben sabık Shiring Kontu Bartholomew' in oğluyum."

Adam önündeki yemekten başım kaldırarak onlara baktı. Yüzünde hiç de dostça olmayan bir ifade vardı. Yemeğine devam ederken, "Benden ne istiyorsunuz?" diye geveledi.

Richard, "Ne istediğimi iyi biliyorsunuz," dedi. "Paramı istiyorum. Elli bezant."

"Ben sizin neden söz ettiğinizi anlamıyorum."

Aliena, adama dik dik baktı. Böyle şey mi olurdu? Babaları parayı onlara teslim edilmek üzere ona bırakmıştı. Babası bu konularda hiç yanlış iş yapmazdı.

Richard'ın yüzü bembeyaz oldu. "Sen ne demek istiyorsun?"

"Ne demek istediğinizi anlamıyorum, demek istediğim işte bu. Haydi, çekin arabanızı buradan."

Adam kuşkusuz yalan söylüyordu. Ama ne yapabilirlerdi? Richard işin peşini bırakmak niyetinde değildi. "Babam size tam elli bezant para bıraktı. Sana o paraları bize vermeni söyledi. Para nerede?"

"Babanız bana hiçbir şey vermedi."

"Verdiğini söyle..."

"Öyleyse yalan söylemiş."

Aliena ilk kez ağzını açtı ve "Sen yalan söylüyorsun," dedi. "Bundan da çok eminiz."

Ralph, omuzlarını silkerek, "İsterseniz gidin şerife şikâyet edin beni," dedi.

"Eğer şikâyet edersek başın belaya girer. Biliyorsun, buralarda hırsızların ellerini keserler."

"Benim sözüme inanmayacaklar da zindana atılmış bir hainin sözlerine mi inanacaklar?... Hem tanıklık yapacak kadar da yaşar mı bakalım."

Adam haklıydı. Baba'nın bu adama para verdiğini gören tek bir tanık yoktu. Peki n'olmuştu bu para? Parayı ne Percy Hamleigh ne de mahvolmuş adamın mallarına üşüşen leş kargaları almış olamazdı.

Richard, Aliena'ya doğru yaklaştı ve sesini iyice alçaltarak, "Bence adam haklı, sence de öyle değil mi?" dedi.

Aliena, nefret dolu bir sesle, "Evet," dedi. "Bu durumda şerife şikâyet etmenin de bir anlamı yok bence." Aliena bir yandan da erkeklerin bile ondan korktuklarını aklına getirdi. Ormanda o şişman hayduta bıçağı saplayınca ötekisi korkudan nasıl da tabanları yağlamıştı. Şu papaz olacak adamın hayduttan geri kalır yanı mı vardı?

Richard sordu. "Şimdi ne yapacağız?"

Aliena'nın güç gösterisiyle papazı korkutmaktan başka çaresi yoktu. "Hemen evini ateşe vereceğiz," dedi. Odanın ortasına doğru ilerleyerek ateşi tahta nalınlarıyla söndürmeye, yanan kütükleri sağa sola dağıtmaya başlayınca, ocağın yanındaki otlar hemen tutuştu.

"Heyy!" diye bağırdı Ralph. Yarı doğrularak yerinden kalktı. Ekmek elinden düştü, etli yemeğin suları üzerine döküldü. Daha ayağa kalkmaya vakit bulamadan, Aliena ona ne yapacağını kararlaştırmıştı bile. Aliena eliyle itince papaz oturduğu sandalyeden kayarak yere yuvarlandı. Onun bu kadar çabuk devrileceğini hiç beklemiyordu. Dizleriyle adamın göğsüne bastırarak üzerine oturdu. Yüzünü yüzüne iyice yaklaştırarak deli gibi bağırmaya başladı. "Seni hırsız, seni yalancı, seni dinsiz kâfir, şimdi seni cayır cayır yakacağım."

Adamın korkulu gözlerle yan tarafa baktığını görünce, Aliena durumu anladı. Richard kılıcını kaldırmış havada öylece tutuyordu. Her an kılıcı indirebilirdi. Rahibin iğrenç yüzü sarardı: "Sen bir şeytan..."

"Asıl şeytan sensin. Zavallı çocukların parasını çalan bir şeytan." O sırada bir ucu ateş almış sopa gibi bir şey gözüne ilişti. Sopayı yerden aldı ve kızgın ucunu rahibin yüzüne iyice yaklaştırarak, "Şimdi senin gözlerini yakacağım," dedi. "Önce birini, sonra..."

"Hayır, lütfen. Lütfen bana eziyet etme."

Otların bir bölümü yavaş yavaş tutuşmaya başlamıştı bile. Aliena, hiç bağırmadan, normal sesiyle, "Öyleyse söyle, para nerede?" dedi.

Papaz hâlâ dehşet içindeydi. "Kilisede," dedi.

"Yerini tarif et."

"Altarın arkasındaki taşın altında."

Aliena başını çevirerek Richard'a baktı. "Ben gidip bir bakacağım, sen sakın bunun başından ayrılma. Kımıldarsa gebert onu."

Richard, "Allie, ev yanıyor!" dedi.

Aliena köşeye doğru yürüdü ve fıçının kapağını kaldırdı. İçi yarıya kadar bira doluydu. Fıçının çemberini kavradığı gibi yukarıya doğru çekti. Bira olduğu gibi yerlere akınca, otlar ıslandı, alevler yok oldu.

Aliena hemen dışarı çıktı. Kilisenin ön tarafına doğru hızlı hızlı yürüdükten sonra kapıyı yokladı. Kapının üzerinde küçük bir kilit vardı. Anahtarı istemek için geri dönebilirdi, bunun yerine pelerininin kolundan hançerini çıkardı, keskin ağzını kapı aralığından içeri sokarak kilidi kırdı ve içeri girdi.

Yerler topraktı, altarın tam arkasında kocaman tek bir taş duruyordu. Bir zula yeri olduğu o kadar belliydi ki. Ne var ki bu denli fakir bir kiliseyi hiç kimsenin soymaya kalkışmayacağı da bir gerçekti. Aliena tek dizi üzerine çökerek taşı itmeye çalıştı. Taş o kadar ağırdı ki, yerinden kımıldatamadı.

Bu hareketiyle yasalara karşı çıktığını bile bile var gücüyle bir kez daha asılınca taş bir iki parmak kadar yerindden oynadı. Altında bir ayak derinliğinde bir çukur görünüyordu. Taşı biraz daha araladı. Çukurun içinde deriden bir kemer duruyordu. Elini içeri sokarak kemeri çıkardı.

"İşte oldu," dedi. "Onu buldum." Sahtekâr papazı alt ederek babasının parasını ortaya çıkarmaktan büyük bir gurur duydu. Ne var ki kemer biraz hafifçe gibi geldi ona. Kemeri bir çabuk çözerek şöyle yan yatırınca, içinde sadece on tane sikke çıktı. On tane bezant bir altın paunt demekti.

Peki geri kalanlar neredeydi? Peder Ralph onları kesinlikle harcamış olmalıydı! Aliena'nın gene tepesi attı. Kemeri kaptığı gibi kiliseden dışarı fırlayarak papazın evinin yolunu tuttu.

Richard, kılıcını Ralph'in boynuna dayamış, adamın tepesinde ayakta bekliyordu. Aliena kapıdan içeri girerken deli gibi bağırdı: "Babamın kalan paraları nerede?"

Papaz, "Gitti," diye fısıldadı.

Aliena adamın yanma diz çökerek elindeki bıçağı yüzüne dayadı. "Nereye gitti?"

Papaz korkusundan boğuk bir sesle itiraf etti: "Harcadım."

Aliena bir an onu bıçaklamayı ya da pataklamayı, olmazsa ırmağa atmayı geçirdi içinden. Ters yüz olmuş fıçıya bakınca içkici bir insanın paraları pekâlâ biraya yatırmış olabileceğini düşündü. Aliena öfkeden neredeyse patlayacaktı. "Bir peni edeceğini bilseydim şu kulağını hemen keser alırdım," diye fısıldadı.

Richard sabırsızlandı. "Madem paramızı harcamış, paranın kalanını alıp gidelim," dedi.

Aliena ister istemez Richard'a hak verdi. Zaten öfkesi de yavaş yavaş dağılmaktaydı. Papazı biraz daha korkutmanın anlamı yoktu. Ayağa kalktı ve "Pekâlâ," dedi. Altın sikkeleri tekrar kemerin içine yerleştirdi, kemeri pelerinin altından beline yerleştirdi. Parmağını papazın burnuna dayayarak tükürür gibi, "Bir gün belki gene dönerim, o zaman da seni gebertirim," dedi ve çıktı.

Dar sokakta hızlı adımlarla yürümeye başladı. Az sonra Richard

da ona yetişti. Büyük bir heyecanla, "Harika bir iş yaptın, Allie," dedi. "Adamın ödünü kopardın, ama o sayede de parayı aldın."

Aliena başıyla onun dediklerini onayladı. "Evet," dedi asık bir suratla. "Parayı aldım." Ama sinirleri hâlâ gergindi.

Richard sabırsızlıkla sordu: "Şimdi bu parayla ne alacağız?"

"Yol için biraz yiyecek alırız."

"At almayacak mıyız?"

"Bir paunda at alınmaz."

"Ama bot alabiliriz."

Bunu o da düşünmüyor değildi. Yerler çok soğuk olduğu için ayakları üşüyordu, tahta nalınlar da çok acıtıyordu. Botlar pahalı olduğu için parayı o kadar çabuk harcamaya hiç niyeti yoktu. "Hayır," dedi. "Daha birkaç gün botsuz da idare edebiliriz. Şimdilik parayı harcamazsak iyi olur."

Richard bundan hiç hoşlanmadı. Ama gene de onun dediğine karşı çıkmak istemedi.

"Peki, ne yiyecek alacağız kendimize?"

"Kaba ekmek, sert peynir ve şarap."

"Biraz da börek alalım."

"Onlar pahalı olur."

Richard, "Aa," dedi. Bir süre hiçbir şey söylemedi, sonunda dayanamadı. "Ne kadar terssin, Allie," dedi.

Aliena iç çekerek, "Biliyorum," dedi.

Aliena kendine bot satın almadığına pişman oldu.

Gloucester yolunda ayakları kanayıncaya kadar nalınları ayağından çıkarmadı, sonunda ayakları üşümeye başlayınca yeniden onları ayağına geçirdi. En iyisi ayaklarına bakmamaktı. Sanki kanayan ayaklarına baktıkça daha da acıtıyordu.

Önlerindeki dağlık kesimde köylülerin birkaç dönümlük tarlalarına arpa ve yulaf ektiği, çelimsiz hayvan yetiştirdiği küçük çiftlik binaları uzanıyordu. Aliena köylerden birinin girişinde durdu. Huntleigh köyüne yaklaşmış olmalıydılar. Kerpiçten inşa edilmiş alçakça bir çiftlik evinin avlusunda koyun kırpmakta olan köylüyle konuşacaktı. Köylü, koyunun başını tahtadan bir şeyle sımsıkı kavramış, bir yandan da uzun ağızlı bir bıçakla yünlerini kesiyordu. Koyunlardan ikisi sıralarını bekliyordu. Yünleri kırkılmış koyun ise az ileride otluyordu, çırılçıplak halde soğuk havaya çıkmış bir insana benziyordu.

Aliena, "Kırkma mevsimi başlamadı daha," dedi.

Köylü başını kaldırarak, Aliena'ya güldü. Çilli, kırmızı saçlı bir gençti. Giysisinin kolunu sıvadığı için kıllı kolları açıkta kalmıştı. "Ama benim paraya gereksinimim var. Ben aç kalmayayım da onlar üşüsün, zararı yok."

"Kaça satıyorsun yapağıyı?"

"Koyun başına bir peni veriyorlar. O parayı almak için de Gloucester'a kadar gitmek zorunda kalıyorum. Şimdi bahar olduğu için işlerimiz yoğun, bu yüzden bir gün de işimden kalmış oluyorum." Halinden şikâyet etse de keyfi yerindeydi.

"Bu köyün adı ne?"

"Yabancılar Huntleigh diyor bu köye." Köylüler kendi köylerinin adını hiç kullanmazdı... Sadece köy deyip geçerlerdi. Köyün adı dışarıdan gelenler için önemliydi. Adam meraklandı. "Siz kimsiniz? Burada ne arıyorsunuz?"

Aliena, "Ben, Huntleigh'li Simon'un yeğeniyim," dedi.

"Öyle mi? Siz onu büyük evde bulacaksınız. Bu yoldan birkaç metre kadar geri gidin, sonra küçük bir patikadan tarlaların içine doğru yürüyün."

"Teşekkür ederim."

Sürülmüş tarlaların ortasında yer alan köy, çamurların içine yuvarlanmış bir domuzdan farksızdı. Küçük küçük evlerin ortasında kocaman bir köşk görünüyordu. Köşk gene de varlıklı bir köylünün evinden daha küçük sayılırdı. Anlaşılan Edith Teyze ile Simon Amca pek de zengin insanlar değildi. Köşkün önünde birkaç adam duruyordu. Yanlarında da bir çift at vardı. Adamlardan biri lord olmalıydı, çünkü sırtında kırmızı bir giysi vardı. Aliena, "Hayvanın ne kadar uzun boylu olduğunu görüyorsunuz işte," dediğini işitince amcasını metalsi sesinden hemen tanıdı.

Aliena gevşemeye başladı. Bundan böyle karınları tok, sırtları pek olacaktı. Artık kaba ekmek ve sert peynirle karın doyurmak, geceleri ambarlarda uyumak, bir eli sürekli bıçağında yol yürümek yoktu. Aliena yumuşacık yataklarda yatacak, güzel güzel giysiler giyecek ve rosto yiyecekti.

Simon Amca onu görünce önce kim olduğunu çıkaramadı. "Bakın hele..." dedi adamlara. "Güzel bir kızla bir de küçük asker bizi ziyarete geliyor." Aliena, amcanın onları pek de tanımadığını söyleyemezdi, bunu hemen anlamıştı.

"Ben sizi bir yerden tanıyor muyum yoksa?"

Aliena, "Evet Simon Amca, tabii tanıyorsun," dedi.

Adam bir şeyden korkmuş gibi, sıçrayarak, "Aman Tanrım," dedi. "Bir hayalet sesine benziyor bu."

Aliena bunun ne anlama geldiğini çıkaramadı, ama hemen ardından adam her şeyi açıklamış oldu. Aliena'ya doğru yaklaştı, bir atın dişlerini inceliyormuş gibi gözlerini Aliena'nın üzerine dikerek, "Tıpkı annenin sesi," dedi. "Sürahiden dökülen bal da böyle ses çıkarır işte. Onun kadar da güzelsin." Eliyle yüzüne dokunmak isteyince, Aliena hemen geriye çekildi. "Görüyorum ki, o lanet olası baban gibi de inatçısın. Sanırım seni buraya yollayan da o, öyle değil mi?"

Aliena iyice kızdı. Babasından 'lanet olası baban' diye söz edilmesi hiç hoşuna gitmedi. Dilini tuttu ve gayet yumuşak bir sesle, "Evet. Edith Teyze'nin bizlerle ilgileneceğini o söyledi," dedi.

"Ama yanılmış," dedi Simon Amca. "Edith Teyze öldü. Üstelik, baban gözden düştükten sonra, Percy Hamleigh dedikleri o şişman dolandırıcı, topraklarımın yarısını elimden aldı. Durumum çok kötü. Siz en iyisi geri dönün ve doğru Winchester'a gidin. Ben sizi yanıma alamam."

Aliena beyninden vurulmuşa döndü. "Ama biz sizin akrabanız oluruz."

Adam söylediklerinden biraz utanmış gibi görünse de yanıtı çok sert oldu. "Siz benim akrabam değilsiniz. İlk eşimin kuzenleri olurdunuz, o kadar. Ayrıca Edith hayatta iken, annenizin evlendiği o kendini beğenmiş eşek herif yüzünden, kardeşini hiç göremezdi."

Aliena, "Her ikimiz de çok çalışırdık burada, ayrıca..." diyordu ki öbürü, "Hiç nefesini boş yere yorma," dedi. "Sizi yanıma alamam."

Aliena beyninden vurulmuşa döndü. Adamla tartışmanın ya da ona yalvarmanın hiçbir anlamı olmadığı ortadaydı. Bugüne değin karşılaştığı türlü çeşit düş kırıklıkları, aksilikler, onda garip bir burukluk yaratmıştı. Adamın yüzüne tükürür gibi, "Richard günün birinde kont olup kaleyi geri alınca bu yaptığını unutmayacağım," dedi.

Adam, "O kadar yaşar mıyım bakalım?" diyerek güldü.

Aliena burada kalıp daha fazla aşağılanmalara katlanamazdı. Richard'a dönerek, "Gidelim," dedi. "Kendimiz başımızın çaresine bakacağız." Simon Amca arkasını dönerek uzun boylu atıyla yeniden ilgilenmeye başladı. Öteki adamlar da olanlardan çok sıkılmışlardı.

Richard bir hayli uzaklaştıktan sonra, ağlamaklı bir sesle, "Şimdi biz ne yapacağız, Allie?" dedi.

Aliena, "O vicdansız insanlara onlardan daha nitelikli kişiler

olduğumuzu göstereceğiz," dedi, ama bir yandan da korkuyordu. Simon Amca'ya karşı, Peder Ralph, Zindancı Odo, haydutlar, kralın orman koruma sorumlusu ve asıl William Hamleigh'e karşı içinde sonsuz bir kin vardı.

Richard, "Neyse ki biraz paramız var," dedi.

Para nasıl olsa günün birinde suyunu çekecekti. Anayola giden patikada yürürken, "Bu parayı hemen harcayamayız," dedi Aliena. "Eğer parayı yiyeceğe ya da şuna buna harcarsak, para suyunu çektiğinde dımdızlak ortada kalırız. Biz bu parayla bir şey yapmalıyız."

"Ama neden, anlamıyorum," dedi Richard. "Kanımca bize bir at gerek."

Aliena dik dik baktı. Şaka mı yapıyordu bu oğlan? Hiçbir şey anladığı yoktu. Sonunda sabrı taştı ve "Bizim hiçbir konumumuz yok. Ne unvan, ne toprak, hiçbir şey," dedi. "Bize kraldan da bir hayır yok. İşçi olarak bile bir iş bulamadık kendimize, Winchester'da denedik olmadı. Geçimimizi sağlamak ve seni bir an önce şövalye yapmak zorundayız."

"Haa, şimdi anladım işte."

Onun hâlâ bir şey anlamadığını Aliena bal gibi biliyordu. Aliena, "Karnımızı doyuracak, iyi bir at satın alacak kadar para kazandıracak bir iş güç, bir uğraşı gerek bize," dedi.

"Yani bir zanaatkâr ustanın yanında çırak mı olmalıyım?"

Aliena başını sağa sola sallayarak, "Marangoz değil şövalye olmalısın sen," dedi. "Hiçbir becerisi bulunmadığı halde başkalarına tabi olmadan hayatını kazanan birine rastladık mı hiç?"

Richard birden, "Rastladık," dedi. "Winchester'da Meg'e rastladık ya."

Richard haklıydı. Meg bu işin çıraklığını filan yapmadan yün taciri olmuştu. "Ama onun pazarda tezgâhı var." Onlara az önce yol tarif eden kırmızı saçlı köylünün yanından geçiyorlardı. Dört koyun da kırkılmış otlamaya bırakılmışlardı. Köylü, yapağıları sazdan yapılmış bir iple bağlayıp paketlemeye çalışıyordu. İşinden başını kaldırarak onlara el salladı. Yünlerini kasabaya götürüp yün tacirlerine satan işte bu insanlardı. Ama her tacirin pazarda belli bir iş yeri...

Ya da acaba?

Aliena kafasında bir şeyler kurmaktaydı.

Birden geri döndü.

Richard, "Nereye gidiyorsun?" dedi.

Aliena yanıt verecek durumda değildi, çok heyecanlıydı. Çitlere dayanarak, "Yünlere ne kadar veriyorlar demiştin?" diye sordu.

"Koyun başına bir peni."

"Ama Gloucester'a kadar gidip gelmen bir gününe mal olacak."

"İşin zoru da o ya."

"Yünlerini ben satın alabilir miyim? Oralara kadar gitmekten de kurtulmuş olurdun."

Richard, "Bize yün ne gerek!" dedi.

"Sen sus, Richard." Şimdi ona her şeyi açıklamak durumunda değildi. Şu işi bir denemeliydi.

Köylü, "Çok iyi olurdu," dedi. Sakın bunun altında bir oyun olmasın, der gibi kuşkuyla bakıyordu.

"Ben de bir peni verebilirdim, ama..."

"Gördünüz mü? Bunu yapacağınız aklıma geldiydi zaten."

"Dört koyunun yapağısı için iki peni verebilirim."

Köylü, "Her koyun için bir peni," diye diretti.

"Gloucester'da öyle. Ama burası Huntleigh."

Köylü başını sağa sola sallayarak, "İki peniye razı olup bir gün kazanmaktansa, dört peni alıp bir gün kaybetmek daha iyi benim için," dedi.

"Peki, dört koyun için üç peni versem?"

"O zaman da bir peni kaybım olur."

"Ama o kadar yol yapmaktan da kurtulursun."

Köylü şaşkın şaşkın, "Daha önce hiç böylesi başıma gelmemişti," dedi.

"Tut ki ben bir arabacıyım, yünlerini pazara taşımama karşılık bana bir peni ödemiş oluyorsun. Sorun şu, tarlanda bir gün fazla çalışmak bir peniye değer mi, değmez mi?"

Köylü, düşünceli düşünceli, "O günümü nasıl değerlendireceğime bağlı," dedi.

Richard, "Bu koyunların yapağılarını ne yapacağız, Allie?" dedi.

Aliena sonunda patladı. "Onları Meg'e satacağız. Koyun başına bir peni. Fena mı?"

"Bir peni için o kadar yol mu gideceğiz?"

"Hayır, aptal. Daha elli köylüden bu kadar yapağı alıp hepsini de Winchester'a götürdüğümüzü düşünsene bir. Tam elli peni kazanmış oluruz! Hem karınlarımızı doyurur hem de sana güzel bir at satın alabiliriz."

Aliena tekrar köylüye baktı. Adamın neşesi kaçmış gibiydi, bir yandan da kırmızı saçlı başını kaşımaktaydı. Kafasının karışmış olmasına canı sıkıldı. Eğer verdiği fiyatı kabul ederse, böylece babasına verdiği sözü yerine getirebilmiş olacaktı. Ama köylüler fazla inatçı olurdu. Bir an yakasından kavrayıp onu bir güzel sarsmayı geçirdi içinden. Bunu yapmadı, elini pelerininin altından para kesesine doğru uzattı. Winchester'da kuyumcunun evinde altın bezant'ları gümüş penilerle değiştirmişlerdi. Üç gümüş peniyi çıkararak köylüye gösterdi. "Bak! Sen bunları al, yünleri de bana bırak."

Köylü gümüşleri görünce o anda fikrini değiştirdi. "Oldu," dedi ve parayı aldı.

Aliena o gece yün paketini yastık yerine kullandı. Koyun kokusu ona Meg'in evini anımsattı.

Ertesi sabah uyandığında hamile olmadığını öğrendi.

Her şey yolunda gidiyordu.

Aliena ile Richard, Paskalya'dan dört hafta sonra, yaşlı bir atın çektiği derme çatma bir arabayla Winchester'a girdiler. Arabanın üzerinde tam iki yüz kırk koyunun yapağısıyla doldurulmuş kocaman bir çuval vardı.

Daha önce her seferinde hiç kimsenin ilgisini bile çekmeden kente girmişlerdi; ama bu kez kent kapılarının neden dar ve sürekli gümrük memurlarının kontrolünde olduğunu öğrendiler. Winchester'a giren her yüklü arabadan bir peni tutarında vergi alınmaktaydı. Neyse ki birkaç penileri kalmıştı da vergiyi kolayca ödeyebildiler. Yoksa kente almayacaklardı.

Koyun yapağılarının yarısından çoğu onlara yarım peni ile üç çeyrek peniye mal olmuştu. Yaşlı ata yetmiş iki peni ödemişlerdi, her tarafı dökülen araba ise bedavaya gelmişti. Kalan paraların çoğuyla da karınlarını doyurmuşlardı. Ama bu gece, bir gümüş paunttan başka bir atla bir araba sahibi olacaklardı.

Aliena, Meg'in evine gidilen yollardan yaşlı atı çekip götürürken çok heyecanlıydı. Gün sona ererken, kimsenin yardımı olmadan başlarının çaresine bakabildiğini kanıtlamış olacaktı. Kraldan bir şey koparamamıştı, akrabalarına da gereksinimi yoktu, koca milletine gelince onlardan zaten hoşlanmazdı. Ona bu işi ilham eden Meg'i görmeye can atıyordu. Meg, onu soymaya, onu sömürmeye, onun ırzına geçmeye kalkışmadan ona yardım eden birkaç kişiden biriydi. Aliena'nın ondan bu işle ilgili sorup öğrenecekleri vardı.

O gün Winchester'da pazar kurulduğu için kalabalık yollardan Meg'in evine kadar arabalarını sürmeleri çok vakit aldı. Sonunda Meg'in evine ulaşabildiler. Aliena evin girişinden içeri daldı. İçeride o güne kadar hiç görmediği bir kadın vardı. Kadını görünce zınk diye durdu ve "Yaa," dedi.

Kadın, "Ne istiyorsunuz?" diye sordu.

"Ben Meg'in arkadaşıyım."

Kadın, tersler gibi, "O artık burada oturmuyor," dedi.

"Yaa! Eyvah!" Aliena o kadar sertleşmesine gerek olmadığını anladı. "Nereye taşındı acaba?"

Kadın, "Herkesin gözünden düşmüş bir halde kenti terk eden kocasıyla birlikte o da gitti," dedi.

Aliena bütün umudunu yitirdi ve korkmaya başladı. Yününü kolayca satabilmek için Meg'e güvenmişti. "Bu haber fena işte."

"Adam dürüst bir tacir değildi, yerinde olsam o kadının arkadaşlığıyla pek övünmezdim. Haydi, çek arabanı şimdi!"

Aliena, Meg için kötü sözler sarf edilmiş olmasına çok öfkelendi. "Kocasının ne yaptığı umurumda değil, ama Meg bu kokuşmuş kentte oturan hırsız ve orospulardan çok çok üstün, çok iyi bir kadındı," dedi ve kadının yanıt vermesine vakit kalmadan oradan uzaklaştı.

Ağız dalaşından galip ayrıldığı için biraz rahatlamıştı. "Haberler kötü, Richard," dedi. "Meg, Winchester'ı terk etmiş."

"Şimdi burada oturan da yün taciri miymiş?"

"Sormadım. Kadını haşlamaktan sormayı akıl edemedim."

"Şimdi ne yapacağız, Allie?"

Üzgün bir sesle, "Bu yapağıları satmak zorundayız," dedi. "En iyisi biz pazar yerine gidelim."

Atın başını çevirerek yeniden ana caddeye doğru yöneldikten sonra, ana cadde ile katedral arasındaki pazar yerine varmak için kalabalığa daldılar. Aliena atın başını çekiyordu, Richard da arkadan geliyor, arada hayvan zorlanınca arabayı iterek ona yardımcı olmaya çalışıyordu. Pazar yerinde karınca gibi insan kaynıyordu. Tezgâhlar arasındaki daracık geçitlerden güçlükle yürünüyor, Aliena'nınki gibi bir sürü araba yüzünden adım atılamıyordu. Aliena arabayı durdurdu, yün çuvalının üzerine tırmanarak yün tacirlerinin nerede olduklarını anlamaya çalıştı. Bir tanesini gördü ve hemen aşağıya atlayarak atın başını o yana doğru çevirdi.

Adamın başı kalabalıktı. Arkada barakası iple çevrilmiş genişçe bir yerde iş yapıyordu. Baraka, belli ki yalnız pazar günleri geçici

olarak kurulmaktaydı. Tacirin sol kolunun dirsekten aşağısı yoktu. Takma kolunun ucunda tahtadan tarak gibi bir şey görünüyordu. Satıcı malını getirince adam sol kolunu yünün içine daldırarak tarakla didikleyip bir parça yün alıyor, fiyat vermeden önce sağ eliyle yokluyordu. Pazarlıkta anlaşınca da hem sağ elini hem de takma kolun tarağını birlikte kullanarak penileri saymaya çalışıyordu. Satın aldığı yün yüklüceyse penileri bir terazide tartıyordu.

Aliena kalabalığın arasında kendine yol açarak tezgâha yaklaştığında bir köylü, deri kemerle tutturulmuş üç parça yapağısını tezgâhın üzerine bıraktı. "Bunlar biraz gevşekçe bağlanmış," dedi tacir. "Tanesi üç çeyrek peni." Önce iki peni saydı, ardından küçük bir el baltası çıkararak ustaca bir vuruşla bir üçüncü peniyi dörde ayırdı. Köylüye iki peni ile bir de çeyrek peni uzattı. "Üç tane üç çeyrek iki peni bir çeyrek eder," dedi. Köylü deri kemeri gevşeterek yünleri bıraktı ve gitti.

Ardından iki delikanlı sürüyerek getirdikleri koca bir çuvalı tezgâha bıraktılar. Tacir önce malı bir güzel süzdü. "Sıkı doldurulmuş, ama bu malda iş yok," dedi. "Bir paunda alırım."

Çuvalın sıkı doldurulduğunu nereden anlamıştı? Adam paundun gümüş penilerini tartmaya başladı.

O sırada birkaç keşiş, tepeleme yün çuvalı yüklü bir arabayla tezgâha doğru yaklaşıyorlardı. Kendi işinin onlarınkinden önce tamamlanmasını isteyen Aliena, Richard'a işaret edince, Richard yün çuvallarını arabadan alıp tezgâha taşıdı.

Tacir, yünü eliyle yokladı. "Bunlar karışık. Yarım paunt," dedi.

Aliena kulağına inanamadı. "Ne?"

"Hepsi yüz yirmi peni," dedi adam.

Aliena dehşet içinde, "Az önce bir çuval için bir paunt ödedin!"

"Onunla aralarında kalite farkı var."

"İyi kalite olmadığı halde bir paunt verdin ama."

Adam, "Yarım paunt," diyerek kesti attı.

Keşişler gelmiş, tezgâhın etrafını doldurmuştu. Aliena yerinden kımıldamayacaktı. Keyfi kaçtı, adamdan korktuğu yoktu, onun korktuğu yoksulluktu. "Nedenini söyler misin?" diye ısrar etti. "Benim malımın ne kusuru var?"

"Hayır, yok."

"Öyleyse o iki adama verdiğini bana da ver."

"Olmaz."

Aliena, "Neden olmaz?" diyerek sesini yükseltti.

"Hiç kimse bir erkeğe ödediğini bir kıza da ödemeye yanaşmaz da ondan."

Aliena adamı boğmak istedi. Adam, Aliena'nın ödediklerinden de düşük bir fiyat öneriyordu. İnsafsızlıktı bu. Adamın verdiği fiyatı kabul ederse tüm emekleri boşa gitmiş olacaktı. Daha da kötüsü, kendisi ve kardeşi için kurduğu tüm hayaller uçup gidecekti. Neden? Adam, erkeklere ödediği kadarını kızlara ödeyemezmiş de ondan!

Baş keşiş sürekli ona bakıyordu. Aliena kendisine bakılmasından nefret ederdi. Dayanamadı, kabaca, "Ne bakıyorsun?" dedi. "Sen şu dinsiz köylüyle işini bitirmene bak."

Keşiş hiç kızmadan, "Olur," dedi. Sonra meslektaşlarına işaret edince çuvallardan birini sürüyerek kaldırdılar.

Richard, "Sen on şiline razı ol, Allie," dedi. "Yoksa bu yünleri satamayacağız, kalacak."

Aliena, keşişlerin yününü incelemeye başlayan tacire kızgın kızgın baktı. "Bu mal da karışık," dedi adam. Acaba bu adamın şimdiye kadar bu iyi kalite yün dediği olmuş muydu hiç? "Çuvalı bir paunt on iki peni," diye ekledi.

Aliena buruk bir duygu içinde, Meg neden kenti terk etmek zorunda kalmış olabilir, dedi içinden. Burada kalsaydı işler aksamazdı.

Tacir, "Kaç çuval yün getirdiniz?" diye sordu.

Sırtında papaz adayı kıyafeti olan keşiş, "On," dedi, ama baş keşiş, "Hayır on bir," diyerek düzeltti. Genç keşiş itiraz edecek gibi oldu, ama bir şey demedi.

"On bir buçuk gümüş paunt artı on iki peni eder." Tacir paraları tartmaya başladı.

Aliena, Richard'a, "Hayır pes etmeyeceğim," dedi. "Olmazsa yünleri başka bir pazarda satarız... Shiring'de ya da Gloucester'da."

"Ne değişir ki! Ya oralarda da satamazsak?"

Richard haklıydı. Aynı tatsızlık oralarda da başlarına gelebilirdi.

Keşişler yün çuvallarını tacirin barakasına sürüklemeye başladılar. Her çuvalın barakaya yerleştirilmesinin ardından tartılıp hazırlanan bir gümüş paunt ile on iki peni baş keşişe teslim ediliyordu. Çuvallar taşındıktan sonra tezgâhın üzerinde bir gümüş kese kalmıştı.

"Hepsi on çuval," dedi tacir.

Papaz adayı genç, baş keşişe "Ben de size on demiştim," dedi.

Baş keşiş Aliena'ya ait çuval kendisine aitmiş gibi, "On birinci çuval da burada," dedi.

Aliena büyük bir şaşkınlık içinde bakakaldı.

Tacir de şaşırdı. "Az önce ben ona yarım paunt teklif etmiştim."

Keşiş, "Ben onu ondan satın aldım. Şimdi de sana satıyorum." Öteki keşişlere işaret edince, Aliena'nın çuvalını da barakaya taşıdılar.

Tacirin keyfi kaçtı, ama gene de son kalan paunt ile on iki peniyi baş keşişe uzattı. Baş keşiş de paraları Aliena'ya verdi.

Aliena'nın şaşkınlıktan ağzı açık kaldı. İşler ters giderken hiç tanımadığı bir yabancı, hem de kendisine kabalık ettiği halde, onu büyük bir sıkıntıdan kurtarmıştı.

Richard, "Yardımınız için teşekkür ederim, Peder," dedi.

Keşiş, "Tanrı'ya teşekkür et," dedi.

Aliena ne diyeceğini bilemiyordu. Çok heyecanlanmıştı. Paraları sımsıkı göğsüne bastırdı. Ona nasıl teşekkür edebilirdi? Kurtarıcısına gözlerini dikti, öylece kaldı. Ufak tefek, zayıf ve hassas görünüşlü, her an gözü tetikte, yerinde duramayan bir insandı. Gözleri pırıl pırıl eden kuşlara benziyordu. Gözleri gerçekte maviydi. Bu yüz Aliena'ya pek yabancı gelmedi. Daha önce nerede görmüş olabilirdi acaba? Keşiş de aşağı yukarı aynı şeyleri düşünmekteydi. "Beni hatırlamazsınız, ama ben sizi tanıyorum," dedi. "Siz sabık Shiring Kontu Bartholomew'in çocuklarısınız. Başınıza gelen felaketlerden haberim var, size yardımcı olabildiğim için çok mutluyum. Yünlerinizi ne zaman isterseniz bana satabilirsiniz."

Aliena onu öpmek istedi. Onu sadece kurtarmakla yetinmemişti, üstelik geleceğini güvence altına almaya da hazırdı. Sonunda Aliena'nın dili çözüldü. "Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum," dedi. "Tanrı bilir ya bir koruyucuya çok gereksinimim vardı."

Baş keşiş, "Bundan böyle iki koruyucunuz var: Biri Tanrı, biri de ben," dedi.

Aliena bu sözler karşısında çok duygulandı. "Siz benim hayatımı kurtardınız," dedi. "Ama ben hâlâ sizin kim olduğunuzu bilmiyorum."

Keşiş, "Benim adım Phillip, Kingsbridge'in başrahibiyim," dedi.

6

İnşaatçı Tom, taş işçilerini taş ocağına götürdüğü günü unutamıyordu.

Paskalya'dan birkaç gün önce, eski katedralin geçirdiği yangından on beş ay sonraydı. O taş işçilerini işe alabilmesi için gereken parayı sağlamak Başrahip Phillip'in çok vaktini aldı.

Tom, ormancı ile taş ocağı ustasını Salisbury'de buldu. Ormancıyla adamları tam iki haftadır çalışıyorlardı; yaşlı meşe ağaçlarıyla yüksek çam ağaçlarını bulup bulup deviriyorlardı. Çalışmalarını en çok da ırmağa yakın olan ormanlarda yoğunlaştırmışlardı. Çamurlu yollarda malzeme taşımak oldukça pahalıya mal oluyordu. Ağaçları suda yüzdürerek inşaat alanına indirmekle paradan tasarruf sağlanıyordu.

Taş ocağı işçileri geleli daha birkaç gün olmuştu. Kara suratlı Otto adındaki usta her ikisi de taş işçisi olan iki oğlunu da beraberinde getirmişti. Dört torunu çırak, yeğeni ile kayınbiraderi işçi olarak çalışacaklardı. Bu tür akraba kayırmaları normal karşılanırdı. Tom buna hiç itiraz etmedi. Aile grupları genelde iyi bir takım oluştururlardı.

Şimdilik, Kingsbridge'de, Tom ile manastırın marangozu dışında çalışan yoktu. Tom, inşaat ekibinin bel kemiğini oluşturacak duvarcıları bugünlerde işe alacaktı. Asıl iş ondan sonra başlayacaktı.

İlk işe alınacak duvarcı, kendi oğlu Alfred olacaktı. Alfred neredeyse on altısındaydı ve bir duvarcının tüm temel becerilerini kazanmış durumdaydı. Taşları kare biçiminde keserek iyi bir duvar örebiliyordu. İşe alınır alınmaz ona tam yevmiye ödenecekti.

Tom'un öteki oğlu on beş aylık Jonathan hızla büyüyordu. Bütün manastırın üzerine titrediği nur topu bir oğlan olmuştu. Çocuğunun bakımının bir tahtası noksan Johnny Sekiz-Penny'ye emanet edilmiş olmasına Tom en başta biraz bozulmuştu, ama Johnny bu konularda bir anne kadar titizdi, üstelik bu işe çoğu annelerden daha çok vakit

ayırabiliyordu. Keşişler, Jonathan'ın babasının Tom olduğunu hâlâ fark etmiş değillerdi, belki de hiç ayırdında olamayacaklardı.

Ön dişlerinden birini düşüren Martha yedi yaşındaydı ve hâlâ Jack'i özlüyordu. Tom'u en çok üzen de oydu, kızının bir anneye gereksinimi vardı.

Tom'la evlenecek ve de küçük kızına bakacak kadından çok ne vardı! Çirkin bir erkek olmadığını kendisi de biliyordu. Başrahip Phillip inşaata ciddi olarak kararlı olduğuna göre bundan sonra her şeyi güven içinde sayılırdı. Tom konukevinden de taşınmış ve kendilerine köyde, bacası da olan, iki katlı güzel bir ev inşa etmişti. Sonunda, kibar takımından kişilerin kıskanacağı dolgunca bir maaşı olacaktı. Ellen'dan başka biriyle evlenebileceğini hiç düşünemiyordu. O şarabın en güzeline alışmış bir insandı, artık sıradan şaraplar sirke gibi gelirdi ona. Köyde, akıllı uslu iki de çocuğu olan, kocaman göğüslü, güler yüzlü, tombul ve güzelce bir dul vardı. Ona çeşit çeşit börekler yapan kadın Noel eğlencelerinde onu büyük bir istekle öpüyordu. Tom istese onunla hemen evlenebilirdi; ama mutlu olamazdı. Çünkü evliliğin ilk heyecanı kaybolunca insanı çileden çıkartan ateşli Ellen'da aklı kalacaktı.

Ellen günün birinde geri döneceğine dair ona söz vermişti. Nasıl olsa Tom'u kabul ederdi. Tom yoksul sayılmazdı. Ailesine de ona da bakabilirdi. Tek sorun, Jack'in okuma yazma bildiği halde bunu Alfred'in hâlâ beceremememesiydi. Tom da Ellen'dan Alfred'e okuma yazma öğretmesini isterdi.

Asıl sorun, Başrahip Phillip'le işleri hale yola koymaktı. Ellen, Phillip'in dinini açıkça aşağılamıştı. Ellen'ın başrahibe karşı yaptıklarından daha kırıcı bir hareket düşünülemezdi.

Bütün bunlara karşın, aklı fikri katedralin planlarını hazırlamaktaydı. Otto ve adamları taş ocağında kendilerine derme çatma, geçici barakalar inşa edecekler, daha sonra da doğru dürüst evler yapacaklar ve evli olanlar ailelerini yanlarına alabileceklerdi.

İnşaat işçilikleri arasında en az beceri gerektiren taş ocağı işçiliğiydi; yeter ki güçlü kuvvetli olunsundu. Asıl iş taş ocağı ustasındaydı.

Kingsbridge'den ortalık ağarırken yola çıktılar.

Çok iyi zamanlamışlardı, öyle ki taş ocağına tam öğle vakti vardılar. Tom, uzaktan sanki birileri çalışıyormuş gibi kayalara çarpan metal seslerini işitince çok şaşırdı. Taş ocağı aslında Shiring Kontu

Percy Hamleigh'e aitti, ama kral, katedral inşaatı için taş çıkarma hakkını Kingsbridge Manastırı'na vermişti. Tom şöyle bir tahmin yürüttü: Percy Hamleigh, manastır ocaktan taş çıkardığı sırada, ocağı o da kendi hesabına işletmeye karar vermiş olabilirdi.

Biraz daha yaklaşılınca, Otto, kara suratlı adam, sesleri işitince suratını astı, ama bir şey demedi. Ötekilerin huzuru kaçtı, söylenmeye başladılar. Tom onlara aldırmadan adımlarını açtı, neler olduğunu merak ediyordu.

Evet, ocakta çalışanlar vardı, bu apaçık ortadaydı. Tom en azından on tane taş ocağı işçisi saydı. Tepenin hemen eteğinde kurulan barakanın önünde iki de silahlı adam vardı.

Otto, "Bu manzara hoşuma gitmedi," dedi.

Tom'un de hoşuna gitmedi, ama hiç aldırmadan babasının malıymış gibi ocağa doğru yürüdü, sonra ağır ağır silahlı adamların yanma yaklaştı. Adamlar fırlayarak ayağa kalktılar. Adamların hem kılıcı hem de hançeri vardı. Tom'un sadece kemerine asılı bir duvarcı çekici vardı. Bu durumda onlarla kavgayı göze alamazdı. Önce onlara doğru yürürken birden fikir değiştirdi ve yanlarından geçerek barakanın bulunduğu tarafa doğru yöneldi. Adamlar birbirlerinin yüzüne baktılar, ne yapacaklarına karar veremediler. Eğer Tom ufak tefek biri olsaydı ya da yanında çekiç taşımasaydı, onu durdurmak için daha atik davranabilirlerdi, ama artık çok geçti.

Tom barakaya girdi. Burası, içinde bir de ocak bulunan, genişçe ahşap bir yapıydı. Duvarlarda asılı sıra sıra hiç kullanılmamış gereçler vardı. Bir köşede kocaman bir biley taşı göze çarpıyordu. İki taş ustası kocaman bir ahşap tezgâhın üzerinde baltayla taş yontuyordu. Tom, ustaların birbirlerine hitap tarzını bozmadan, "Selam arkadaşlar," dedi. "Burada ustabaşı kim?"

"Taş ocağı ustası benim," dedi içlerinden biri. "Adım Shiring'li Harold."

"Ben de Kingsbridge Katedrali'nin başmimarıyım. Adım Tom."

Tom, konuşmaya başlamadan önce, Harold'u incelemeye başladı. Soluk tenli, konuşurken açık mavi gözlerini kırpıştırıp duran biriydi. Huzursuz olduğu hemen belli oluyordu. Tom içinden, benim neden buraya geldiğimi çok iyi biliyor, dedi. "Burada çalışacak taş ocağı ustamı da beraberimde getirdim, tabii."

Tom'un peşi sıra silahlı adamlar da içeri girdiler, onların da arkasından Otto ve adamları. Neler olduğunu merak eden Harold'un adamlarından da bir ikisi kalabalığa katıldı.

Harold, "Bu taş ocağının sahibi konttur. Buradan taş çıkarmak istiyorsanız onu görmek zorundasınız," dedi.

"Hayır, görmek zorunda değilim," dedi Tom. "Kral bu ocağı Kont Percy'ye verirken aynı zamanda Kingsbridge Manastırı'na buradan taş almak hakkını verdi. Ayrıca izin almamıza gerek yok."

"Ama burada ikimiz aynı anda çalışamayız ki!"

"Belki de çalışabiliriz," dedi Tom. "Adamlarının işsiz kalmasını istemem. İçi taş dolu kocaman bir tepe. İki değil daha çok katedrale yetecek kadar taş var burada. Diyeceğim, bir kolayını buluruz nasıl olsa."

"Sanmıyorum," dedi Harold. "Beni burada çalıştıran kont."

"Beni çalıştıran da Kingsbridge Başrahibi. Hoşunuza gitse de gitmese de adamlarım yarın sabah burada işbaşı yapacaklar."

Silahlı adamlardan biri sesini yükselterek, "Ne yarın sabah ne de hiçbir zaman burada çalışamazsınız," dedi.

Bunları söyleyen kısa boylu, yirmi beş yaşlarında, bodur, laf anlatılması zor biriydi. Tom şöyle bir baktı. "Sen kimsin?" diye sordu.

"Ben Shiring Kontu'nun kâhyasıyım. Bu taş ocağının güvenliğinden ben sorumluyum, ben de görevimi yapıyorum işte."

"Bunu nasıl yapmayı düşünüyorsun?"

Adam, "İşte bununla," diyerek silahının kabzasına dokundu.

"Bu düzen bozucu hareketinden dolayı kralın huzuruna çıkarılınca başına gelecekleri hiç düşündün mü? Ayrıca siz iki kişisiniz, biz ise yedi kişiyiz, aramızda dört de çocuk var. Biz burada çalışabilmek için kralın iznini almış durumdayız. Sizi öldürürsek bizi asmazlar da."

Silahlı adamlar bel bel baktılar. Tom konuşmasını sürdürmeye fırsat bulamadan Otto atıldı ve "Bir dakika, ben milleti buraya taş kesmeye getirdim, kavga etmeye değil," dedi Tom'a.

Tom'un bütün umutları suya düştü. Taş ocağı işçileri dayatmaya hazır değillerse, boşunaydı. "O kadar korkak olma," dedi. "Şu iki zorba yüzünden işsiz kalmaya razı mı olacaksınız?"

Otto'nun yüzü asıldı. "Ben silahlı adamlarla kavga etmem," dedi.

Otto'nun yavaş yavaş ikna edilebileceğini bilse de Tom huzursuzdu. Gene de bir kez daha denemek istedi. "Kavga edecek filan değiliz," dedi. "Bizi yaralayacak olurlarsa kralın onları asacağını çok iyi biliyorlar. Haydi şimdi bir ateş yakalım da geceyi geçirmek için bir yere yerleşelim, yarın sabah çalışmaya başlarız."

Geceden söz etmesi hataydı. Otto'nun oğullarından biri, "Etrafımızda bu haydut herifler dolanırken gözümüze uyku mu girer?" dedi.

Ötekiler de mırıldanarak bu görüşe katıldılar.

Tom, son çare, "Nöbetçi dikeriz," dedi.

Otto başını sağa sola oynatarak gayet kesin konuştu. "Biz bu gece burayı terk ediyoruz. Hemen şimdi."

Tom, adamlara şöyle bir bakınca bu işte yenik düştüğünü hemen anladı. Bu sabah nasıl da büyük umutlarla işe koyulmuştu. Şu aşağılık haydutlar yüzünden bütün umutlarının suya düşmüş olmasına bir türlü inanamıyordu. Gene de son bir hamle yapmaktan kendini alamadı. Harold'a dönerek, "Krala karşı geliyorsunuz, bu çok tehlikeli," dedi. "Bunu Shiring Kontu'na da söyle. Ona de ki, ben Kingsbridge'in inşaatçısı Tom'um, eğer günün birinde pençemi onun yağlı boynuna bir geçirirsem kendini gebermiş bilsin."

Johnny Sekiz-Penny, Jonathan için geniş kol ağızlı ve kukuletalı minnacık bir keşiş cüppesi dikmişti. Küçücük vücudu cüppenin içinde o kadar alımlı görünüyordu ki, her gören hayran kaldı. Ne var ki cüppe pek de kullanışlı olmadı, çünkü çocuk emeklerken etek dizlerine kadar açılıyor, kukuletası ikide bir kaykılınca önünü göremiyordu.

Öğleden sonra, Jonathan da bütün keşişler gibi biraz kestirmişti. Yangından önce kilisenin avlusu olan yer, şimdi papaz adaylarının oyun alanıydı. Başrahip, Jonathan'a rastladığında Johnny, papaz adaylarının oyununu seyrediyordu. Jonathan da yeni katedralin zemin planlarını gösteren ip ve kazıkları inceliyordu.

Phillip sevecen bir tavırla, hiç ses etmeden çocuğun yanında kaldı ve bir yandan da koşuşup duran gençleri seyretti.

Jonathan iyice ayaklanmıştı artık, Tom'un, yeni kilisenin kuzey giriş kapısını işaretlemek için çaktığı kocaman bir kazığa tutunuyordu. Kazık sayesinde sarsak sarsak birkaç adım atabildi. Phillip, Johnny'ye dönerek, "Yakında yürür," dedi.

"Yürümeye çalışıyor, Peder, ama her seferinde poposunun üzerine düşüveriyor."

Phillip çömelerek ellerini Jonathan'a doğru uzattı. "Gel bakayım bana," dedi. "Haydi gel."

Jonathan gülünce yeni çıkmaya başlayan dişleri göründü. Tom'un iplerine tutunarak bir adım daha attı. Sonra Phillip'e doğ-

ru yöneldi, birden bir cesaret geldi, güzel güzel üç adım attıktan sonra kendini Phillip'in kollarına bırakıverdi. "Aferin sana!" Bu, Jonathan'ın değil onun sayesinde olmuş gibi, Phillip çok sevindi ve çocuğa sımsıkı sarıldı.

Onun kadar Johnny de heyecanlanmıştı. "Yürüdü! Yürüdü!"

Jonathan bir an önce yere bırakılsın istiyordu. Phillip, yeniden yürüyüp yürümeyeceğini merak ettiği için çocuğu gene ayaklarının üzerine bıraktı. Ama bugünlük bu kadar yeterdi. Jonathan hemen dizlerinin üzerine düştü ve emekleyerek Johnny'ye gitti.

Phillip'in Jonathan'ı bebekken Kingsbridge'e getirmesi, keşişler arasında büyük bir sorun olmuştu. Oysa şu ana kadar Johnny en ufak bir güçlük çıkarmış değildi.

Aslında ilk yılki huzursuzluğun tek nedeni Jonathan değildi. Kendilerine iyi bir başrahip seçtiklerini sanan keşişler, Phillip gün geçtikçe harcamaları kısmaya başlayınca oyuna getirildiklerini düşünmeye başladılar. Phillip bundan biraz incindi, çünük asıl amacının yeni bir katedral inşa etmek olduğunu yeterince açıkladığı kanısındaydı. Manastıra ait koyun sürülerine yenilerini katmak için eldeki bütün parayı harcayınca neredeyse isyan çıkacaktı. Keşişler yapılan işlerden kendilerinin de haberdar edilmelerini istiyordu. Bir olasılıkla isyancıları yüreklendiren Piskopos Waleran'dı ve sık sık Roma'ya gidip geliyordu.

Phillip zaman zaman tek başına kaldıysa da alınan sonuçlar onun haklı olduğunu gösterecekti. Aldığı kararlar şimdiden meyvelerini vermişti bile. Yün fiyatları yeniden yükseliyordu. Phillip yün kırpmaya çoktan başlamıştı. Çünkü ormancılarla taş ocağı işçilerine para bulmalıydı. Mali durum düzeldikten sonra katedral inşaatı da ilerleme gösterince başrahip olarak kimse onun kılına bile dokunamazdı.

Johnny Sekiz-Penny'nin başına hafifçe dokunduktan sonra şantiyeye doğru yürüdü. Tom ve Alfred, manastır çalışanlarıyla genç keşişlerin de yardımıyla temelleri kazmaya başlamışlardı bile. Ne var ki daha üç dört metre kazmışlardı ancak. Tom'un Phillip'e anlattığına göre temellerde kimi çukurlar yer yer yedi sekiz metre kadar derine inecekti. Bu yüzden çok sayıda işçiye gereksinim vardı.

Yeni kilise, eskisinden daha büyük olacaktı, onunki gene de katedral kilisesi olarak düşünülürse küçük sayılırdı. Phillip, krallığın en büyük, en yüksek, en zengin ve de en güzel kilisesi olsun istiyordu.

Phillip, Tom'un çalıştığı barakaya girince tezgâhın üzerinde du-

ran tahta işleri gördü. Tom bütün bir kış, çoğu vaktini burada geçirmiş, cetvel ve bir sürü keski kullanarak kalıp dediği şeyleri hazırlamıştı. Bunlar, duvarcıların taşları kesip onlara biçim verirken örnek olarak kullanacakları tahta modellerdi. Phillip, kocaman ellerini kullanarak tahtaları şaşmaz biçimde ve büyük bir özenle yontarak onlara kusursuz kıvrımlar, doksan derecelik köşeler kazandıran Tom'u büyük bir hayranlıkla seyretmişti. Kalıplardan birini yerinden kaldırdı ve incelemeye başladı. Bir papatyanın ucuna benziyordu. Çeyrek biçimde kesilmiş ve üzerine taç yapraklar gibi çok sayıda yuvarlak çıkıntılar kondurulmuştu. Bu kalıbın bu biçimi alabilmesi için ne çeşit bir taş gerekecekti. İnsanın bunları kafasında canlandırması ne kadar zordu. Bu yüzden Tom'un hayal yeteneği onu her zaman çok etkilemişti.

Tom, beş yıl sonra kilisenin büyük bir bölümünün inşaatı tamamlanır, demişti. Phillip demek beş yıl sonra bir katedralde yeniden ayinler düzenleyebilecekti. Onun yapacağı tek şey para bulmaktı. Bu yıl, çok makul ölçüler içinde kalan bir başlangıç için bile para bulmakta oldukça zorlanmıştı. Çünkü düşündüğü reformlar çok yavaş gidiyordu. Ama gelecek yıl, yeni mevsim yün ürününü sattıktan sonra, daha çok usta tutarak inşaata ciddi olarak başlayabilirdi.

Akşam duası için çan çaldı. Phillip küçük barakadan çıkarak mahzenin girişine doğru yürüdü. Manastırın giriş kapısına gözü takıldı. Tom'un taş ocağına götürdüğü adamlarla içeriye girdiğini görünce afalladı. Neden döndüler acaba? Tom kendisinin bir haftadan önce dönmeyeceğini, taş ocağında çalışacak işçilerin de ne kadar kalacaklarını bilemeyeceğini söylemişti. Phillip telaş içinde onlara doğru yürüdü. Yanlarına yaklaşınca hepsinin de yorgun ve morallerinin bozuk olduğunu gördü. Sanki cesaretlerini kıran müthiş bir olay yaşamış gibiydiler. "Ne var, ne oldu?" diye sordu. "Neden döndünüz?"

Tom, "Haberler kötü," dedi.

Akşam duası boyunca Phillip'in öfkesi bir türlü geçmedi. Kont Percy'nin bu yaptığı çok çirkindi. Kralın verdiği emirde en ufak bir karanlık nokta yoktu; tebliğ yapıldığı sırada kontun kendisi de oradaydı, manastırın ocaktan taş çıkarmak hakkı beratla da pekiştirilmişti. Phillip mahzenin taş zemini üzerine sağ ayağıyla ikide bir vurup duruyordu. Bu, haklarının gaspedilmesi demekti. Percy'nin yaptığı kilise kasasından para çalmak gibi bir şeydi. Bunun hiçbir savunulacak yanı yoktu. Percy bile bile hiç utanmadan hem Tanrı'ya

hem de krala karşı gelmişti. İşin fenası, Phillip ocaktan bedava taş çıkaramadığı sürece katedral inşaatına başlayamazdı. Kaç zamandır tamtakır bir bütçeyle işleri idare etmeye çalışıyordu. Taş için piyasa fiyatı üzerinden ödeme yapmak zorunda kalırsa, hele bir de taşları çok uzak bir ocaktan taşımak zorunluluğu çıkarsa, inşaat işi suya düşerdi.

Akşam ayininden hemen sonra herkesi acele bir toplantıya çağırdı ve haberi keşişlere iletti.

Kont Percy'nin bu yaptığına keşişler çok öfkelendi. Kral Stephen manastıra istediği kadar kereste ve taş çekmek serbestisini tanıdığında keşişler ne kadar sevinmişlerdi, oysa şimdi Percy'nin kralın emrine karşı çıkması onlarda müthiş bir öfke yaratmıştı.

Keşişlerin öfkesi yatışınca, Remigius, "Kral olayı öğrendikten sonra, sanırım Percy Hamleigh'in Shiring Kontluğu pek uzun sürmez," dedi.

Phillip o kanıda değildi.

Andrew'un aklına bir şey geldi. "Kral nerede? Bilen var mı?"

Phillip geçenlerde Winchester'a gittiğinde kralın nereye gittiğine dair haberler işitmişti. "Normandiya'ya gitmiş," dedi.

Milius, "Ona ulaşmak çok vakit alır," dedi.

Remigius, tekdüze bir sesle ve kendini beğenmiş bir edayla, "Adaletin peşinden koşmak her zaman sabır ister," dedi.

Milius, "Her gün adaletin peşinden koşacak olursak yeni katedrali inşa etmeye vakit bulamayız," dedi. İnşaat programının ertelenmesinden yana olan Remigius'un bu tutumuna çok içerlediği sesinin tonundan belli oluyordu. Milius devam etti: "Kralı bulsak bile bir de bizi dinlemesi için onu ikna etmek zorunluluğu var. O da haftalar alabilir. O zaman da Percy'ye kendini savunma hakkı vermiş oluruz... Biraz daha gecikme..."

Remigius iyice hırçınlaştı. "Percy'nin kendini savunması o kadar kolay mı?"

Milius, "Bilmiyorum," dedi. "Kuşku yok ki bir şeyler düşünecektir."

"Ama sonuçta verdiği söz kralı bağlar."

"O kadar emin olmayın," diyen bir ses tartışmaya katıldı. Herkes başını çevirerek ona baktı. Bu sözler, manastırın en yaşlı keşişi olan Kardeş Timothy'ye aitti. Ufak tefek, gösterişsiz, çok az konuşan, konuşunca da konuştukları dinlenilen bir insandı. Phillip, zaman zaman başrahip Timothy olmalıymış diye düşünürdü. Genellikle

ayinlerde yarı uyur yarı uyanık olurdu, ama şu anda vücudunu öne doğru eğmiş, gözleri pırıl pırıl yanıyordu. "Krallar gelip geçici yaratıklardır," diye devam etti. "Kral sürekli olarak, bazen kendi topraklarındaki isyancıların, bazen komşu kralların tehdidi altındadır. Onun yandaşlara gereksinmesi vardır. Kont Percy çok sayıda şövalyeye sahip nüfuzlu bir kişidir. Krala başvurduğumuz sırada kralın Percy'ye gereksinmesi varsa yandık demektir, kral gözümüzün yaşına bile bakmaz. Krallar kusursuz olmaz. Tek gerçek yargıç bir tanedir, o da Tanrı."

Phillip içinden güldü. Milius'un adalet için krala başvurma konusundaki kuşkularını Timothy çok güzel özetlemişti.

Fransa'ya kadar uzun ve heyecanlı bir yolculuğu göze almamaya ister istemez Remigius da katıldı. Öte yandan Timothy'nin akla yatkın görüşüne de karşı değildi. "Öyleyse başka ne yapabiliriz?" dedi.

Phillip aynı görüşte değildi. Bir defa, şerif bu olaya müdahale edemeyecekti. Percy, o kadar nüfuzlu biriydi ki, şerif onun işlerine dünyada karışmazdı. Öte yandan piskoposluğa da bel bağlanamazdı. Bunlar hep boş hayallerdi. Ama Phillip yenilgiyi kabullenerek yan gelip yatmaktan yana değildi. Bu işi kendisi tek başına yapmak zorunda da kalsa, taş ocağını ele geçirecekti.

Şimdi bir fikri vardı. "Bir dakika," dedi.

Düşündüğü şey manastırın güçlü kuvvetli kardeşlerini ilgilendiriyordu. Bu iş, tıpkı silahsız bir askeri harekât gibi, büyük bir özenle hazırlanmalıydı... İki gün de yiyecek gereksinimleri olacaktı.

"Bu fikrimin uygulanıp uygulanamayacağını bilmiyorum, ama denemeye değer," dedi. "Şimdi beni dinleyin."

Phillip planını anlatmaya başladı.

Derhal harekete geçtiler. Otuz keşiş, on rahip adayı, karasurat Otto'nun adamları, Tom ve Alfred, ayrıca iki at ve bir araba, yola çıktılar. Ortalık kararınca yollarını aydınlatması için lambaları yaktılar. Gece yarısı dinlenme molası vererek mutfakta çabucak hazırlanan ve piliç, beyaz ekmek ve kırmızı şaraptan oluşan yemeklerini yediler. Phillip'e göre ağır işte çalışanların iyi beslenmesi çok önemliydi. Yürüyüşe geçince de dönüşte manastırda icra edecekleri ayinin ilahilerini koro halinde okumaya başladılar.

Zifiri karanlıkta bir noktaya gelmişlerdi ki, en önde yürüyen Tom elini havaya kaldırarak onları durdurdu. Phillip'e dönerek, "Taş ocağına bir mil kaldı," dedi.

"Güzel," dedi Phillip, sonra keşişlere döndü: "Nalınlarınızla sandallarınızı çıkarın, ayaklarınıza çarıklarınızı geçirin." Kendisi de sandallarını çıkardı ve bütün kış köylülerin giydiği yumuşak çarıklardan bir çiftini ayaklarına geçirdi.

Papaz adaylarından ikisini ayırarak, "Edward ve Philemon, siz burada atlarla arabanın yanında kalın," dedi. "Hiç sesinizi çıkarmayın ve ortalığın iyice aydınlanmasını bekleyin. O zaman siz de bize katılırsınız. Anlaşıldı mı?"

"Anlaşıldı, Peder," dediler.

"Pekâlâ, şimdi kalanlar Tom'u izlesin," dedi Phillip. "Artık lütfen, *hiç sesinizi çıkarmayın.*"

Yürümeye başladılar.

Batıdan esen hafif bir rüzgârla ağaçların çıkardığı hışırtılar elli çift çarığın sürtünme sesleriyle elli kişinin soluk alıp verirken çıkardığı sesleri bastırıyordu. Phillip'in sinirleri yavaş yavaş gerilmeye başladı. Planının başarıya ulaşması için içinden dualar okumaya koyuldu.

Yol sola kıvrıldı, sonra lambaların titreşip duran loş ışığında ahşap bir barınak, yığınla yarı işlenmiş taş blok, seyyar merdivenler, iskele ortaya çıktı. Geri planda ocakta taş çıkarılan yerlerin bembeyaz izleri görünmekteydi. Sakın barınakta uyuyanların köpekleri olmasındı. Köpekleri varsa, Phillip ani baskın yapmak fırsatını kaçırmış olur, bütün plan suya düşerdi. Bu işin dönüşü de olmazdı.

Kalabalık, ayaklarını sürüyerek yavaş yavaş yürüdü ve barınağı geçti. Her an bir köpek sesi işitebileceğini düşünen Phillip soluk almaya bile korkuyordu. Neyse, köpek filan yoktu.

Adamlarını iskelenin altına kadar getirerek orada durdurdu. Hiç ses çıkarmadıkları için onlarla övünebilirdi. Çoğu kez kilisede bile kımıldamadan duramazlardı. Belki de gürültü çıkarmaktan korkmuşlardı.

Tom ile karasurat Otto, işçileri ocağın belli yerlerine sessizce yerleştirmeye başladılar. Adamları iki gruba ayırdılar. Bir grup ocağın hemen yanında bir yere toplandı. Öteki grup iskeleye tırmandı. Herkes yerine yerleşince, Phillip keşişlere ne yapacaklarını bir işaretle haber verecekti. Kendisi de barakayla ocağın arasında bir yerde durdu.

Zamanlamalarında en ufak bir yanılma olmadı. Phillip son düzenlemelerini tamamladıktan sonra şafak söktü. Pelerininin altından bir mum çıkararak lambanın aleviyle yaktı, sonra yüzünü keşişlere doğru çevirerek mumu havaya kaldırdı. Herkes bunun ne anlama geldiğini önceden biliyordu. Kırk keşişle rahip adayları da birer mum

çıkararak üç lambadan birinin alevine tutarak yaktı. Görüntü olağandışıydı. Ellerinde pır pır eden küçücük lambalarla sessiz hayaletlerin işgal ettiği taş ocağında yeni bir gün başlıyordu.

Phillip başını barınağa doğru çevirdi. Hiç kımıldayan yoktu. Bu işte keşişlerin üstüne yoktu. Saatlerce hiç kımıldamadan ayakta durmak, onların günlük yaşamlarının bir parçasıydı. Ama işçiler buna alışık değillerdi, bir süre sonra sabırsızlanmaya başladılar. Ayaklarını sürüyüp aralarında alçak sesle konuştularsa da bir olay çıkmadı.

Belki bu alçak sesle konuşmalar belki ortalığın iyice ışıması, barınaktakileri uyandırdı. Barınağın kapısı hafifçe aralandı. Phillip'in eli hâlâ havadaydı. Bir adam gözlerini ovuşturarak dışarı çıktı. Phillip, Tom'un tarifinden adamı hemen tanıdı. Bu, ocağın ustabaşısı Shiring'li Harold olmalıydı. Harold olağandışı bir durum görmedi. Kapının kenarına dayanarak öksürdü. Phillip elini aşağı indirdi. Arkasında duran koro başı ses verince, bütün keşişler aynı anda ilahi okumaya başladılar. Taş ocağı, insana ürküntü veren armoniler içinde yüzüyordu.

Harold ilahi sesiyle çarpılmışa döndü. Başını, bir iple çekiyorlarmış gibi, birden yukarıya doğru kaldırdı. Gözleri büyüdü, taş ocağının orta yerinde hayalete benzeyen koroyu görünce çenesi sarktı. Korkusundan bağırmamak için kendini zor tuttu. Sendeleyerek tekrar barınağın kapısından içeri girdi.

Phillip çok mutluydu, güldü. Başlangıç hiç de fena sayılmazdı.

Bu doğaüstü karabasan fazla uzun sürmezdi. Phillip elini tekrar havaya kaldırarak sallamaya başladı. Bu işarete yanıt olarak işçiler çalışmaya başlayınca, çekiç sesleri koronun müziğine katıldılar.

Birkaç insan yüzü barınağın kapı aralığından dışarıyı gözetliyordu. Adamlar neden sonra gördüklerinin sıradan keşişlerle işçiler olduğunu fark edebildiler. Ortada ne cin vardı, ne peri. Her şeyi daha iyi görebilmek için dışarı çıkmaya başladılar. Kılıçlarını kuşanmaya çalışan silahlı adamlar da dışarı çıktı, şaşkın şaşkın bakıyorlardı. Bu, Phillip için en kritik andı. Bakalım silahlı adamlar ne yapacaktı?

Bir süre bir şey yapmadılar. Kont'un taş ocağı işçileri de yavaş yavaş barınaktan çıkıyordu. Phillip saydı. Silahlı adamların dışında on iki kişiydiler.

Güneş ufukta yavaş yavaş yüzünü gösteriyordu. Kingsbridge'in taş ocağı işçileri çoktan taş çıkarmaya başlamışlardı bile. Silahlı adamlar işçilere engel olmak isterlerse, işçileri çepeçevre kuşatarak

onları koruyan keşişlerin üzerine saldırmaları gerekirdi. Phillip onların böyle bir şey yapmadan önce biraz düşüneceklerini varsaymıştı.

Demek haklıymış. Silahlı adamlar durakladılar.

Geride bıraktıkları iki papaz adayı da atları ve arabayı çekerek geldiler. Phillip onlara nerede duracaklarını eliyle gösterdi. Sonra döndü, Tom ile göz göze gelince, başıyla bir işaret verdi.

O ana kadar oldukça bol taş çıkarılmıştı. Tom, genç keşişlerin bazılarına taşları alıp alıp arabaya taşımalarını emretti. Kont'un adamları bu yeni gelişmeyi ilgiyle seyrediyorlardı.Taşlar tek kişinin kaldıramayacağı kadar ağır olduğu için onları iskeleden iplerle aşağıya indiriyorlar, sonra da arabaya teskerelerle taşıyorlardı. İlk taş arabaya yerleştirilince silahlı adamlar Harold'a doğru koştular. Arabaya bir taş daha yerleştirildi. İki silahlı adam kalabalığın yanından ayrılarak arabaya doğru yürüdü. Rahip adaylarından biri arabaya atladığı gibi meydan okurcasına taşlardan birinin üzerine oturuverdi. Phillip, cesur delikanlı, dedi içinden, ama gene de korkuyordu.

Adamlar arabaya iyice yaklaştı. Taşları taşımakta olan dört keşiş arabanın önünde bariyer yapar gibi durdular. Adamlar durdu, keşişlerle yüz yüze geldiler. Her ikisi de kılıçlarının kabzasına el attılar. Herkes soluğunu tutmuş, olanları seyrederken ilahi sesi kesildi.

İki adam birbirlerinin yüzüne baktılar. Biri başını sağa sola salladı. Öteki omuzlarını silkti. Sonra birlikte taş ocağını terk ettiler.

Koro başı yeniden bir ses verince, keşişler büyük bir coşkuyla bir zafer ilahisi okumaya başladılar. Taş ocağı işçilerinden "Yaşasın!" sesleri yükseldi. Phillip'in gözlerinin içi gülüyordu. Taş ocağı artık onundu.

Mumu söndürerek arabanın oraya gitti. Silahlı adamlara karşı çıkan dört keşişi birer birer kucakladı, arabayı getiren papaz adaylarını da kucakladı. "Sizlerle övünüyorum," dedi. "Sanırım Tanrı da övünüyordur."

Keşişlerle taş ocağı işçileri el sıkışıyor, birbirlerini kutluyorlardı. Karasurat Otto, Phillip'in yanına geldi. "Bu çok iyi oldu, Peder Phillip," dedi. "Sözcüğün tam anlamıyla cesur bir insansınız."

"Tanrı bizi korudu," dedi Phillip. Bir ara kontun taş ocağı işçilerine gözü takıldı. Barakanın önünde acıklı bir halde duruyorlardı. Onlardan düşman kazanmak istemezdi, onlarla konuşmaya karar verdi.

Otto'nun kolundan tutarak birlikte barakaya doğru yürüdüler. Harold'a, "Bugün Tanrı'nın istediği oldu," dedi. "Umarım bir kırgınlığınız yoktur."

"Biz işsiz kaldık," dedi Harold. "Kırgınlığımız bu."

Phillip, Harold'un adamlarını kendi tarafına çekebileceğini hemen anladı. Hiç düşünmeen, "Hemen işinize dönebilirsiniz," dedi. "İsterseniz bana çalışabilirsiniz. Barakayı boşaltmasanız da olur."

Harold olayın böyle bir seyir alacağını hiç aklına getirmemişti. Önce şaşırdı, sonra kendini toparladı. "Ne ücret vereceksiniz bize?"

Phillip hemen yanıtladı. "Usta işçilere iki peni, kaba işçilere bir peni, sana da dört peni. Çırakların ücretini sen ödersin."

Harold dönüp adamlarına baktı. Önerisini aralarında özel olarak görüşebilmeleri için Phillip, Otto'yu onlardan uzaklaştırdı. Aslında on iki kişiye ücret ödeyecek parası yoktu. Eğer önerisini kabul edecek olurlarsa duvarcı ustalarını işe almakta acele etmeyecekti.

Harold konuyu adamlarıyla tartışıyordu. Az sonra adamlarının yanından ayrılarak tekrar Phillip'in yanına geldi. "Eğer size çalışacak olursak taş ocağı yetkilisi kim olacak? Ben mi, yoksa sizin taş ocağı ustanız mı?"

Phillip hiç duraksamadan, "Burada yetkili Otto'dur," dedi. "Kendi adamlarını sen idare edersin, ama Otto senin üzerinde olur."

Harold bu durumdan hiç hoşlanmadı ve tekrar adamlarının yanına döndü. Tom da o sırada Phillip ile Otto'nun yanma geldi. "Planınız iyi iş gördü, Peder," dedi gülerek. "Bir damla kan dökmeden taş ocağını ele geçirdik."

Otto, "Peder Phillip benimle çalışmaları için Harold ile adamlarını da işe alacak," dedi.

"Sahi mi?" Tom çok bozuldu. Usta sağlayacak olan başmimardı, başrahip değil. "Buna para yetiştirebileceğini hiç sanmıyordum."

"Para yetiştiremeyeceğim doğru," dedi Phillip. "Ama bu adamların buralarda işsiz güçsüz dolaşmaları hiç hoşuma gitmez. O durumda, Percy'nin taş ocağını yeniden eline geçireceği günü iple çekeceklerdir."

Tom biraz düşündü ve söylenenlerin doğruluğunu başıyla onayladı. "Percy'nin bu işi başarması durumda, elimizin altında taş stoğumuz olmasında ne sakınca var."

Phillip, yaptığı şeyin isabetli olduğunu Tom'un anladığını görünce çok sevindi. Harold adamlarıyla anlaşmışa benziyordu. Phillip'in yanına geldi. "Ücretleri bana mı ödeyeceksiniz yoksa?"

Phillip kuşkulandı. Taş ocağı ustası sırasında kendi payına düşenden fazlasına el koyabilirdi. "Buna başmimar karar verir," dedi.

7

Bugün ava çıkılmayacaktı, bu nedenle Kont-kalesinde delikanlılar William Hamleigh'in en sevdiği oyunlardan kedi taşlama oyununu oynayacaklardı.

Kalede her zaman bol bol kedi olurdu, bir tanesi eksilse kıyamet kopmazdı ya. Adamlar içkalenin salonunun kapı ve pencerelerini sımsıkı kapattıktan sonra içeride ne kadar mobilya varsa, kedi arkalarına saklanamasın diye kaldırıp duvara dayadılar. Fare yakalamakta usta, gri tüyleri olan yaşlıca kedi havadaki kan kokusunu alınca dışarı kaçmak umuduyla kapının yanma bir yere oturdu.

Herkes attığı her taş karşılığında kabın içine bir peni bırakmak zorundaydı, öldürücü taşı atan kabın içindekileri almayı hak edecekti.

Oyuncular taş atma sırasını aralarında saptamaya çalışırken, kedi sinirli sinirli kapı önünde bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu.

Önce Walter hakkını kullandı. Sırtını hayvana doğru çevirerek, odanın ortasındaki taş yığınından bir taş aldı ve elinde sakladı, sonra yavaşça geriye dönerek taşı aniden fırlatıverdi.

Walter ıska geçti. Taş pat diye kapıya çarptı. Kedi sıçrayarak kaçtı. Ötekiler buna çok sevindi.

Hemen arkasından hakkını kullanan için durum pek parlak değildi, çünkü kedi şu anda yorgun olmadığı için çok çevik hareket edebiliyordu, oysa az sonra yorulmuş ya da yaralanmış olabilirdi. Adam, odanın içinde dolanıp duran kediye baktı, fırsat kolluyordu. Hayvanın iyice yavaşlamasını bekledi ve taşı attı. Bu iyi bir atıştı, ama kedi taşın geldiğini görünce yana doğru kaçarak canını kurtardı. Herkes inler gibi bir ses çıkardı.

Kedi, bu kez odanın içinde hızlı hızlı dolanmaya başladı. İyice korkuya kapılmıştı. Şimdi sıra yaşlı bir şövalyedeydi. Kedinin hangi tarafa sıçrayacağını anlamak için önce taşı atacak gibi yaptı, sonra kedi koşmaya başlayınca hayvanın biraz önüne nişan alarak taşı fır-

lattı. Herkes bu kurnazlığı alkışlarken, kedi taşın geldiğini görünce hemen durdu ve böylece tehlikeyi atlatmış oldu.

Kedi çaresizlik içinde köşede duran meşe sandığın arkasında sıkıştı kaldı. Sıradaki adam, hayvanın hareket edemeyişini fırsat bilerek taşı hemen fırlattı ve taşı hayvanın ayağına isabet ettirdi. Kedi sandığın arkasından çıkıp odanın içinde topallayarak koşmaya başladı. Hareketleri iyice yavaşlamıştı.

Şimdi sıra William'daydı.

Biraz dikkatli davranırsa kediyi öldürebileceğini sanan William, kediyi korkutmak için önce hayvana bağırdı. Sonra taşı fırlatacakmış gibi yaptı. Ötekilerden biri William'ın yaptığı gibi işi bir süre böyle savsaklasaydı buuu diye bağırırlardı. Ama William Kont'un oğluydu, sineye çekip beklediler. Kedi iyice ağırlaştı, belli ki acı çekiyordu. Büyük bir umutla kapıya yaklaştı. William kolunu arkaya doğru kaldırdı. Kedi o sırada beklenmedik bir şey yaptı, gitti kapının yanındaki duvarın dibinde durdu. Taş, tam William'ın elinden kurtulmak üzereydi ki kapı savrularak açıldı ve kapının önünde siyahlı bir rahip belirdi. William taşı attı, fakat kedi büyük bir zafer çığlığı atarak bir ok gibi kendini dışarıya attı. Kapı aralığındaki rahip korkusundan bağırarak cüppesinin eteklerini kavradı. Fareden korkan yaşlı bir kadın gibi, kımıldamadan öylece kaldı; delikanlılar gülmekten yerlere yatıyordu.

William, rahibi hemen tandı. Bu, Piskopos Waleran'dı.

O daha da çok gülüyordu. Piskopos hemen kendini topladı. Yüzü kıpkırmızı bir halde, parmağını William'a doğru uzatarak, ürkütücü bir sesle, "Sen cehennemin gayya kuyularında işkencelerden kendini kurtaramayacaksın," dedi.

William'ın kahkahası birden korkuya dönüştü. Annesi, o daha küçükken cehennemde zebanilerin insanlara neler yaptığını, insanları cayır cayır yakarak gözlerini oyup, şuralarını buralarını keskin bıçaklarla dilim dilim kestiklerini anlatarak ona karabasanlar yaşatırdı. O günden beri cehennemin sözünü bile işitmekten nefret ederdi. "Kapat çeneni!" diye bağırdı piskoposa. Oda derin bir sessizliğe gömüldü. William kılıcını çekerek Waleran'ın üzerine yürüdü. "Seni yılan, demek buraya vaaz vermeye geldin ha!"

William'ın piskoposu bıçaklayacak kadar gözü dönmüştü. Merdivenlerin oradan yükselen bir sesle durdu. "William, yeter artık!"

Bu, babasının sesiydi.

William durdu ve bir süre sonra bıçağını kınına yerleştirdi.

Waleran salona girdi. Arkasından giren rahip kapıyı kapattı.

Baba, "Seni beklemiyordum, Piskopos," dedi.

"Çünkü son karşılaşmamızda Kingsbridge Başrahibi'nin bana ihanet etmesine izin vermiştiniz, öyle değil mi? Elbette beklemiyordunuz. Ben aslında bağışlayıcı bir insan değilimdir." Buz gibi bakışlarını William'ın üzerine çevirdi, sonra tekrar Baba'ya baktı. "Bana ters düşen hiçbir kin ve düşmanlığa dayanamam. Sizinle konuşmam gerek."

Baba başını sallayarak söylenenleri doğruladı. "Yukarı gelseniz. Sen de William."

Piskopos Waleran ile öteki rahip, arkadan William, merdivenleri tırmandılar. Kedinin kaçıp canını kurtarmasına William'ın canı sıkılmıştı. Ama öte yandan kendisi de canını kurtarmış sayılırdı. Eğer piskoposa dokunmuş olsaydı belki de onu bu yüzden asarlardı.

Aliena'nın ırzına geçtiği odaya girdiler. Baba burasını yatak odası olarak kullanmaktaydı. William bu odaya her girişinde Aliena'nm bembeyaz ve sağlıklı vücudu ile yüzündeki o korkulu ifadeyi hatırlardı. Nasıl da bağırmıştı öyle! Kurduğu planı başarıyla uyguladıktan sonra kızı Walter'a devretmişti. Onu hep burada tutabilmiş olmayı çok isterdi, arzu ettiğinde ona sahip olabilirdi.

William onu o günden sonra hiç aklından çıkarmamıştı zaten. Hatta nerelere gittiğini bir bir izlemişti. William'ın savaş atını Shiring'de satmaya çalışırken suçüstü yakalanan orman sorumlusu, atı, Aliena'ya çok benzeyen bir kızdan çaldığını itiraf etmişti. William, Winchester'daki zindancıdan Aliena'nm babasını ölmeden önce ziyarete geldiğini bile öğrenmişti.

Piskopos Waleran, Anne'yle konuşurken, "Kingsbridge Başrahibi' nin taş ocağınıza el koyduğundan haberiniz var mıydı acaba?" diyordu.

Onların bundan haberleri yoktu. William afalladı, Anne ise küplere bindi. "Ne?" dedi. "Nasıl yaparlar bunu?"

"Görünen o ki sizin silahlı adamlarınız taş ocağına gelen işçileri önce ocağa sokmamayı başarmışlar, ama ertesi gün uyandıklarında taş ocağının ilahi okumakta olan keşişler tarafından ele geçirildiğini görmüşler ve Tanrı adamlarına el uzatmaya da korkmuşlar, tabii. Silahlı adamlarınızın gelip durumu size haber vermemeleri tuhaf."

Anne, dehşet içinde, "Peki nerede bu korkaklar şimdi?" diye ciyak ciyak bağırmaya başladı. Yüzü kıpkırmızı olmuştu. "Gösterirm ben onlara... Kendi taşaklarını kendi elleriyle kestireceğim onlara."

"Silahlı adamlar önemli değil," dedi Baba. "Onlar ne de olsa asker sayılır. İşin tek sorumlusu o melun başrahip. Bizi böyle bir tuzağa düşürebileceği dünyada aklıma gelmezdi. Bizi alt etmesini bildi."

"Kesinlikle," dedi Waleran. "Bir aziz kadar saf göründüğüne bakmayın onun, bir ev faresi kadar kurnazdır."

Anne, "Bunu onun yanma bırakamayız. Hamleigh'ler yüzüstü bırakılamaz böyle. O başrahibin yaptıkları yanına mı kalacak?"

Baba'nın o kadar aldırdığı yoktu. "Alt tarafı bir taş ocağı," dedi. "Zaten kral da şey dediydi..."

Anne onun lafını kesti. "Önemli olan taş ocağı değil, önemli olan ailenin onuru. Kralın ne dediği umurumda bile değil."

William annesini haklı buldu. İnsanlar sizden korkmuyorsa, siz bir hiç sayılırsınız. "Neden adamlarımızı da alıp başrahibin adamlarını taş ocağından atmıyoruz?" dedi.

Baba bu görüşe karşı çıktı. "Ocaktan kendimiz taş çıkarmakla zaten kralın iradesine karşı durmuş olduk. Kralın izniyle orada çalışmakta olan işçileri silah zoruyla atmaya kalkışırsak, o durumda kontluğum bile elimden gidebilir."

William'ın babası ihtiyatlı hareket ederdi, genellikle de haklı çıkardı.

Piskopos Waleran, "Bir önerim var," dedi. "Bence bu katedral kesinlikle Kingsbridge'te inşa edilmemeli."

William bu sözler karşısında dehşete kapıldı. Böyle bir öneriye pek aklı yatmadı. Babasının da. Ama Anne, bir süre yüzünü kaşımayı bıraktı, gözlerini devirerek, "Çok ilginç bir fikir," dedi.

Waleran, "Eskiden çoğu katedraller Kingsbridge gibi köylerde inşa edilirdi," diyerek konuşmasını sürdürdü. "Bunların birçoğu altmış yetmiş yıl önce, ilk Kral William zamanında, kasabalara taşındı. Kingsbridge hiçbir yere yolu olmayan küçük bir köy. Yıkık bir manastırdan başka da bir şeyi yok şimdilerde."

Anne sordu. "Siz katedralin nerede inşa edilmesini isterdiniz?"

"Shiring'de," dedi Waleran. "Orası büyük bir kasabadır, nüfusu da binin üzerinde olmalı. Ayrıca hem pazar yeri var, hem de yıllık Yapağı Panayırı var. Ana yolun da üzerinde. Piskoposluk ile kont el ele vererek bu işe önayak olursa bence çok iyi olur."

Baba, "Katedral Shiring'de olursa, Kingsbridge'deki keşişler katedral ile ilgilenemezler ki," dedi. "Yeni katedral ile kim ilgilenecek?"

Waleran, "Benim tayin edeceğim yeni bir rahipler heyeti," dedi.

Bu yanıta babası kadar William da çok şaşırdı. Demek katedral Shiring'e taşınınca Waleran orayı kendi kontrolüne geçirecekti.

Baba, "Parayı nereden bulacağız?" diye sordu. "Kingsbridge Manastırı olmazsa para nereden bulunur?"

"Sanırım bu arada manastırın çoğu gelirinin katedral inşaatına ayrıldığını da öğrenmiş olacağız. Katedral taşınırsa bu gelirler de oraya aktarılacaktır. Örneğin, Kral Stephen eski Shiring Kontluğunu ikiye ayırdığında dağlık kesimlerde küçük çiftlikleri Kingsbridge Manastırı'na bağışlamıştı."

Durum yavaş yavaş William'ın kafasında şekilleniyordu. Waleran bu kurnazlıkla yalnız katedralin kontrolünü ele geçirmiş olmayacak, manastırın çoğu servetine de el koyacaktı.

"Bu sizin için çok büyük bir tasarı," dedi Baba. "Peki, benim çıkarım ne olacak?"

Babanın bu sorusunu Anne yanıtladı. "Anlamıyor musun?" dedi hırçın bir sesle. "Sen Shiring'in sahibisin. Katedral inşaatı boyunca kasabaya nasıl paralar akacak, düşünsene. Yüzlerce usta, yüzlerce işçi yıllar yılı kilisenin inşaatında çalışacaklar. Bunların orada bir yerlerde barınmaları gerek, sana kira ödeyecekler. Senin pazarından giyim kuşam, yiyecek satın alacaklar. Paskalya'da olsun, Hamsin Yortusu'nda olsun büyük ayinlerde herkes ziyaret için Kingsbridge yerine Shiring'e gelmeyi yeğleyecektir. Bütün bunlar orada para harcayacaklar. Bu fırsatı doğru kullanabilirsek, Shiring'i krallığın önde gelen kentlerinden biri yapabiliriz."

William, içinden o kent benim olacak, dedi. Babam ölünce ben kont olacağım."

"Pekâlâ," dedi Baba. "Peki, bütün bu işler nasıl yapılacak?"

"Katedralin yerinin değiştirilmesi ancak kuramsal olarak Canterbury Başpiskoposu'nun kararıyla gerçekleşebilir."

Anne, piskoposun yüzüne sert sert baktı. "Neden 'kuramsal' olarak?"

"Çünkü şu anda bir başpiskopos yok da ondan. Eski başpiskopos öldü ve Kral Stephen da bir yenisini tayin etmedi henüz. Bu makama kimin getirileceğini de tahmin edebiliriz: Eski dostumuz Winchester'li Henry. Ne de olsa kralın kardeşi."

Anne, "Mademki şu sıra başpiskopos olmak istiyor, öyle ise nüfuzlu kişileri karşısına almak istemeyecektir," dedi.

William, "Henry neden istediğimiz şeyi bize vermek istesin?" dedi.

"Şu sıra başpiskopos değil de ondan. Emaneti geçici olarak üstlendiğinden bütün gözlerin kendi üzerinde olacağını biliyordur. Çok adaletli kararlar veriyor izlenimini uyandırmak isteyecektir."

Anne, "Davamıza da olumlu gözle bakacağa benziyor," dedi. "Peki sonra?"

"Phillip'in katedrali inşa edemeyeceği ortada, ama biz inşa edebileceğiz."

"Onu buna nasıl ikna edeceğiz?"

"Son günlerde hiç Kingsbridge'e gittiniz mi?"

"Hayır."

"Ben Paskalya Yortusu'nda oradaydım," dedi Waleran. "Daha inşaata başlamamışlar. Temel kazmaya başlamışlar, o da birkaç ayak derinliğinde, o kadar. Bir duvarcıyla çırağının dışında manastır marangozundan başka çalışan yok. Bir de birkaç keşiş ufak tefek işler yapıyor. Özellikle yağmurlu günlerde görüntü içler acısı. Piskopos Henry'nin orayı görmesini çok isterdim."

Waleran, "Kingsbridge köyünün küçük ve önemsiz bir yer, manastırın çok parasız olduğu konusunda önceden Henry'ye bir brifing vereceğiz. Sonra da kaza kaza ancak bir yılda birkaç sığ çukur kazabildikleri inşaat alanını göstereceğiz ona," dedi. "Sonra da Shiring'e götürerek orada kısa bir süre içinde katedral inşa edebileceğimiz konusunda onu ikna edeceğiz."

Anne, "Henry gelmeyi kabul eder mi acaba?" dedi.

Waleran, "Biz istersek gelir," dedi. "Onu ben Hamsin Yortusu'nda başpiskoposluk göreviyle davet edeceğim. Onu daha şimdiden başpiskopos olarak düşündüğümüzü ima edersek, bu gururunu okşayacaktır."

Baba, "Bunu Başrahip Phillip'ten saklamalıyız ama," dedi.

"Böyle bir şey olası değil bence. Başrahip, Kingsbridge'i habersiz ziyaret etmeye yanaşmayacaktır. Çünkü böyle bir şey çok garip kaçar."

"Ama Phillip, Başrahip Henry'nin geleceğini önceden öğrenirse inşaata hız vermek isteyebilir."

"Ne ile? Sizin bütün taş ocağı işçilerinizi işe aldığına göre onda zırnık para kalmamıştır. Taş ocağı işçileri de duvar öremezler ya."

Phillip, Winchester Piskoposu'nun Kingsbridge'e geleceğini öğrenince başta çok sevindi. Bu vesileyle kuşkusuz bir açık hava ayini yapılacaktı, bu da çok kolaydı.

Bununla birlikte, Henry'nin asıl amacının ne olduğunu anlayabilmiş değildi. Bir piskopos, bir manastırı, daha çok kendisi ve maiyeti için bedava yemek, içmek ve yatak sağlamak üzere ziyaret ederdi. Kingsbridge aşırıya kaçmayan yatakları ve sadeliğini koruyan yemekleriyle ünlüydü. Ne var ki Henry İngiltere'nin en zengin din adamıydı, kuşkusuz Kingsbridge'e yemek içmek için gelmiyordu. Phillip onun durduk yerde parmağını bile oynatmayacağını çok iyi bilirdi.

Phillip biraz daha düşününce, Piskopos Waleran'ın bu işte bir parmağı olabileceği kuşkusuna düştü. Waleran'ın mektuptan bir iki gün önce Henry için yapılacak hazırlıkları görüşmek üzere Kingsbridge'e geleceğini umuyordu. Günler geçip de Henry ortalıkla görünmeyince kuşkuları arttı.

Phillip, Hamsin Yortusu'ndan on gün önce Canterbury Katedrali başrahibinden bir mektup aldı. Başpiskoposluk görevini de üstlenmekte olan Başrahip, mektubunda, Waleran'ın piskoposluk bölgesiyle yeni katedralin Shiring'e taşınması konusunda Henry'yi ikna edebilmek için onu Kingsbridge'e davet ettiğini yazıyordu.

Phillip bunları okuyunca dehşete kapıldı. Waleran'ın o şeytani zekâsıyla böyle bir şey çevireceği dünyada aklına gelmezdi.

Bunu önceden öngöremediği için kendi kendine kızdı. Waleran'ın ne denli hain olduğunu bilirdi. Piskopos, bir yıl önce, Shiring kontluğu üzerinde tartışırken onu oyuna getirmeye çalışmıştı. Phillip onu alt edince Waleran'ın nasıl kızdığını unutamıyordu. *Kutsal olan her şey adına yemin ederim ki, sen o kiliseni asla inşa edemeyeceksin,* derken renkten renge giren yüzünün hali gözünün önünden gitmiyordu.

Canterbury Başrahibi, mektubunda şöyle yazıyordu: "Başrahibin dediğine göre hiç paranız yokmuş, son on beş ay içinde de inşaatta en ufak bir ilerleme kaydedilmemiş. Piskopos Henry oraya gidince katedral inşaatının Kingsbridge Manastırı'na bırakılacak olursa kesinlikle gerçekleşemeyeceğini kendi gözleriyle görecektir, diyor."

Phillip elinde mektup, pencereye doğru yürüdü. Dışarıda, ilkbahar yağmurları her tarafı çamur deryasına çevirmişti. Genç keşişlerden ikisi, kukuletaları başlarına geçirilmiş bir halde, ırmak kıyısından kereste taşıyorlardı. Tom, hafriyat toprağı doldurulmuş fıçıları yukarıya çekebilmek için bir urgan bir de makara kullanarak acayip bir aygıt yapmış, oğlu Alfred aşağıda çamura dönmüş toprağı fıçılara doldururken o yukarı bocurgatı idare ediyordu. Durup inlenmeden çalıştıkları halde gözle görünen bir gelişme yoktu. İşten anlamayan

biri bu manzarayı görse burada Kıyamet Günü'ne kadar kesinlikle katedral filan inşa edilemeyeceği sonucunu çıkarırdı.

Phillip pencerenin yanından ayrılarak yazı masasının başına geçti. Bir an, her şeyin canı cehenneme demeyi geçirdi içinden. Piskopos gelip görsün, kendi kararını kendisi versin. Varsın dizginler Waleran'ın eline geçsindi. Tüm servet Shiring kasabasının olsundu.

Böyle bir şey olmayacağını biliyordu. Tanrı'ya inanmak, yan gelip yatmak anlamına gelmezdi. Phillip'in kutsal görevi katedralin, onu kendi çıkarları doğrultusunda kullanmaya kalkışacak olan ahlaksız insanların eline geçmemesi için canla başla çalışmaktı. Piskopos Henry'ye kendi inşaat programının yolunda gittiğini, Kingsbridge'in bu inşaatı bitirmekte kararlı olduğunu göstermeliydi. Çünkü önünde sonunda, Tanrı'nın yardımıyla bunu başaracağını biliyordu. Ne var ki onun bu inancı Piskopos Henry'yi ikna etmek için yeterli değildi.

Şantiyenin göz doldurucu bir görüntü kazanması için elinden geleni yapacak, Hamsin Yortusu'na on gün kala bütün keşişleri işe koşacaktı. Belki böylece temel kazılarının bir bölümü tamamlanmış olurdu, hatta belki de Tom duvarlardan birinin inşaatına bile başlayabilirdi. Gerçekte Phillip'in bu işler için yüz işçiye gereksinimi vardı, oysa elindeki parayla on işçi bile tutamazdı.

Piskopos Henry kuşkusuz buraya pazar günü gelirdi. Phillip kilise cemaatiyle gönül birliğini gerçekleştiremezse, o gün hiç kimse çalışmazdı. Bir an kendini keşişlerin karşısında, yeni bir Hamsin Yortusu ayininde konuşuyormuş gibi hissetti; dualar okuyup ilahiler söylemek yerine bugün temel kazıp taş taşıyacağız dese. Keşişler bunu duyunca donup kalırlardı. Peki, ne yapmaya kalkarlardı sonra?

Belki de büyük bir içtenlikle gönül birliği ederlerdi. Phillip kaşlarını çatarak, ya ben deliyim, dedi içinden, ya da bu fikir pekâlâ tutabilir.

Bu konuyu biraz daha düşündü. Ayinden sonra ayağa kalkar, onlara katedral inşaatında yarım gün çalışılarak tüm günahlardan arınılabileceğini söylerim. Öğle yemeğinde ekmek, bira verileceğini de eklerim.

Çalışırlardı, hem de bal gibi çalışırlardı, bundan emindi.

Bu fikri bir başkasında sınamakta yarar var, diye düşündü. Önce mutfakçı Milius aklına geldi, sonra ondan vazgeçti, çünkü Milius'un düşünce tarzıyla onunki birbirine çok yakındı. Kilerci Cuthbert Akbaş'la konuşmaya karar verdi. Pelerinini sırtına geçirdikten sonra yüzünü yağmurdan korumak için kukuletasını yerleştirdi ve çıktı.

8

Phillip, Hamsin Pazarı'ndan önceki gece sabaha kadar uyuyamadı. Bütün hafta hava açık geçmişti. Güzel havalarda daha çok gönüllü işçi gelirdi, bu da onun istediği şeydi. Cumartesi günü hava kararmaya başlayınca ardından yağmur patladı. Yatağında uzanıp çatıya düşen yağmur taneciklerinin sesiyle rüzgârın ağaçlarda çıkardığı hışırtıyı dinledi. Yeterince dua ettiği kanısındaydı. Tanrı olayların tümüyle farkında olmalıydı.

Geçen pazar, her keşiş birkaç kiliseyi ziyarete gidip cemaatleriyle konuşmuşlar, onlara pazarları katedral inşaatında çalışacakların günahlarından arınacaklarını anlatmışlardı. Hamsin Pazarı'nda çalışacakların geçmiş günahları kökten, öteki her iş günü karşılığında da adam öldürme, dine saygısızlık dışında kalan birer haftalık günahları bağışlanacaktı. Phillip'in kendisi de Shiring kasabasına gitmiş, dört semt kilisesinin her birinde ayrı ayrı konuşmalar yapmıştı. İki keşişi de kent içindeki küçük kiliseleri ziyaret etmeleri için Winchester'a yollamıştı. Böylece haber en az birkaç bin insana ulaştırılmış oldu. Ama kaçının buna olumlu tavır alacağı hâlâ belli değildi.

Bütün hafta herkes inşaatta çalıştı. Havaların güzel gitmesi, ayrıca günlerin uzamış olması da buna yardımcı olmuştu. Böylece Phillip'in beklediğinin çok üzerinde işler kotarıldı. Kilisenin doğuya düşen duvarlarından birinin temeli kazılmış oldu. Kuzeyindeki duvarın temeli de yarıya kadar kazıldı. Tom, aşağıda daha çok sayıda insanın toprak kazabilmesi için toprakların yukarıya aktarılması amacıyla yeni yeni şeyler icat ediyordu. Ayrıca taş ocağından gelen taşlarla ormancıların akarsularla gönderdiği keresteler ırmak kenarında dağ gibi yığılmıştı. Bütün bunların inşaat alanına taşınması gerekiyordu.

Kimse gelecek miydi acaba?

Phillip gece yarısı uyandı ve yağmur altında dua için mahzene doğru yürüdü. Döndüğünde yağmur dinmişti. Yatağına girmedi,

oturup okumayı yeğledi. Son zamanlarda, gündüzleri manastır işlerinden başını kaşıyacak vakti olmadığından, ancak gece yarısından sonra etüt ve meditasyona fırsat bulabiliyordu.

Sonunda şafak söktü ve ortalık ağardı; bu kez de sabah ayini için mahzene indi. Bütün keşişler telaş ve huzursuzluk içindeydi. Bugün gelecekleri açısından önemli bir gündü. Sakrist acele bir işi varmış gibi hemen okumaya başladı, ama Phillip onu bu seferlik bağışladı.

Mahzenden ayrılıp kahvaltı için yemekhaneye gittiklerinde ortalık pırıl pırıl olmuştu. Tanrı sanki dualarını kabul etmiş, onlara bu güzel havaları eriştirmişti. Bu iyiye alametti işte.

Bugün Tom'un geleceği açısından çok kritik bir gündü. Phillip, Canterbury Piskoposu'ndan aldığı mektubu ona da göstermişti. Tom, katedralin Shiring'de inşa edilmesi durumunda, Waleran'ın kendi mimarını işe alacağını çok iyi biliyordu. Phillip'in onayından geçmiş bir tasarımı kullanmaya yanaşmayacağı gibi Phillip'in yakını olan birini işe almaya cesaret edemezdi. Tom için sadece Kingsbridge vardı, başkası yoktu. Bir katedral inşa etmek hayalini gerçekleştireceği tek fırsat buydu, bu fırsat bugün elinden kayıp gidebilirdi.

Sabah duasına toplantıya keşişlerle birlikte onun da katılması istendi. İnşaat programının tartışıldığı toplantılarda plan, maliyet ve çalışma programı konularında Tom'un fikirlerinden yararlanmak gerektiğinde bazen onun da toplantıya çağrıldığı oluyordu. Bugün de gönüllü işçilerin, eğer gelecek olurlarsa, nasıl çalıştırılacakları konusu görüşülecekti. Tom, bugün Piskopos Henry geldiğinde onu yeterince etkileyebilmek için burasının arı kovanına dönmesini istiyordu.

Dualar ve okumalar sırasında, Latince sözcüklerden hiçbir şey anlamadan öylece oturdu; kafasında bugün neler yapacağını kuruyordu. Daha sonra Phillip birden İngilizceye geçti ve Tom'dan bugün yapılacak işlerin ana hatlarını anlatmasını istedi.

Tom, "Ben katedralin doğu duvarını örmeye çalıştığım sırada Alfred de temellere taş döşüyor olacak," dedi. "Bunlardan amaç, Piskopos Henry'ye inşaatın ne kadar ilerlediğini göstermektir."

Phillip, "İkinize kaç tane yardımcı işçi gerekecek?" diye sordu.

"Alfred'e taşları taşımak için iki işçi gerek. Alfred eski kilisenin kalıntı taşlarını kullanıyor olacak. Bir de harç karıcı gerek. Bana hem bir harç karıcı, hem de ayrıca iki işçi gerek. Alfred temel için çarpuk çurpuk taşları kullanabilir, yeter ki altları üstleri düz olsun. Benim kullanacağım taşlar dışarıdan görüneceği için iyice tıraşlı olmalı, bu yüzden taş ocağından bana yardımcı iki de taş yontucu getirdim."

"Piskopos Henry üzerinde iyi bir izlenim bırakması açısından bütün bunlar çok önemli," dedi Phillip. "Ama asıl önemlisi gönüllü işçilerin sürekli temel kazma işlerini sürdürmeleri."

"Bakın, bu doğru. Temellerin çoğu daha birkaç feet derinliğinde ancak. Keşişler şu ırgat denilen şeyleri kullanacak, zaten onların nasıl kullanılacağını ben daha önce tarif etmiştim, gönüllüler de aşağıda fıçılara toprak dolduruyor olacaklar."

"Bunun dışında başka işler de yapılacak," dedi Phillip.

"Elbette," dedi Tom. "Önemli işlerden biri de ırmak kenarındaki kerestelerle taşların şantiyeye taşınması işidir. Malzemelerin tam yerlerine yığılması için keşişler çok dikkatli olmalılar. Keresteleri nereye koyacağınızı marangoz size anlatacaktır."

Ayniyatçı Milius, "Her şey anlaşıldı," dedi. "Bence hemen başlayalım. Zaten köylülerin birçoğu hazır, bekliyor."

Bir şey daha vardı ki Tom bunu söylemeden edemezdi. Çok önemli bir noktaydı bu, anlatmak için uygun sözcükler arıyordu kendine. Bugün girişilecek işlerin neşe ve kaygısızlık içinde yürümesini istiyordu. "Benim daha önce de gönüllülerle çalışmışlığım oldu," dedi. "Bakın... Onlara uşakmış gibi davranmak doğru değil. Onların kutsal bir ödül uğruna çalışıyor olduklarını unutmayalım. Bu yüzden her seferkinden daha çok çalışacaklardır. Onlara kaba davranırsak işleri yavaşlatıp ters şeyler yapabilirler. En iyisi onları yumuşak sözlerle idare etmektir."

Tom, Phillip'le göz göze geldi. Phillip, Tom'un bu tatlı sözcüklerinin altında yatan kaygıları çok iyi anlıyordu; hiç belli etmeden hafifçe güldü. "Bu önemli bir nokta," dedi Phillip. "Onlara iyi davranırsak bu insanlar da kendilerini mutlu ve kaygısız hissedecekler, böylece Piskopos Henry üzerinde olumlu bir etki bırakan uygun bir ortam doğmuş olacaktır." Keşişlere doğru baktı ve "Başka sorusu olan yoksa, hemen başlayalım," diye ekledi.

* * *

Aliena, Başrahip Phillip'in kanatları altında, güven ve refah dolu bir yıl geçirmişti.

Bütün planları gerçekleşmişti. Richard ile birlikte köy köy dolaşarak ilkbahar ve yaz mevsimleri boyunca köylülerden satın aldıkları yapağıları Phillip'e satmışlar, böylece mevsimi beş gümüş paunt ile kapatmışlardı.

Kış aylarında, Kingsbridge Manastırı'nın duvarına bitişik küçük bir evde oturdular. Kingsbridge'deki arabacıdan iki tekerlek satın

alarak bir de araba sahibi oldular. İlkbaharda arabayı çekecek genç bir öküz satın aldılar. Şimdi koyun kırkma mevsimiydi, yeni arabayla öküzün parasını çoktan çıkarmışlardı bile. Gelecek yıl, Aliena belki de kendine bir yardımcı tutar, Richard da şövalye eğitimlerine başlamak için soylu bir zenginin evinde kendine bir silahtarlık işi bulabilirdi.

Ama Başrahip Phillip olmazsa bunların hiçbiri gerçekleşemezdi.

Aliena on sekizine gelmiş bir genç kızdı artık. Hırsızlarla yün tacirlerinden çoğu ona yasal bir avmış gibi bakıyordu. Yünlerini Shiring ve Gloucester'da, salt nasıl sonuçlanacağını merak ettiğinden tacirlere satmayı denediğinde, her seferinde malına yarı fiyat önermişlerdi.

Şimdi Phillip'in durumu da sallantıdaydı.

İt uğursuz takımından gelecek tehlikelere karşı her an tetikte olmak durumundaydı. Her şeyin yoluna girdiği bir sırada tüm varlığının beklenmedik bir biçimde yoklukla burun buruna geldiğini görünce, Aliena'yı bir korku aldı.

Richard, Hamsin Pazarı'nda katedral inşaatında çalışmak istemiyordu, ama Aliena onu zorla ikna etti. Güneş doğduktan sonra manastır avlusuna gidilen yola çıktılar. Bütün köy boşalmış gibiydi. Otuz kırk kadar adam, bazıları eşleri ve çocuklarıyla birlikte geliyorlardı. Aliena, öyle ya, dedi içinden, Başrahip Phillip onların lordu sayılır. Lord gönüllü çalışmalarını isteyince onlar nasıl karşı çıkabilir buna?

Tom, gelen köylülerin hepsine görevler verdi. Richard, Tom'un oğlu Alfred'i görünce koştu yanına gitti. Neredeyse aynı yaştaydılar, Richard on beşindeydi, Alfred ise ondan bir yaş büyüktü. Pazar günleri köyde öteki çocuklarla top oynarlardı. Küçük kız Martha da oradaydı, ama Ellen dedikleri kadınla kırmızı saçlı oğlan ortadan kaybolmuşlardı, nerede olduklarını bilen de yoktu. Tom'un çocuklarıyla Kont-kalesine geldikleri günü Aliena unutamıyordu. O sıralar çok yoksullardı. Aliena gibi onların da elinden tutan Başrahip Phillip olmuştu.

Aliena ile Richard'a da birer kürek verildi ve temel kazmaya katılmaları söylendi. Toprak nemliydi, ama güneş çıkınca toprağın yüzü hemen kuruyordu. Aliena canla başla toprakları küremeye başladı. Elli kişi bile çalışsa oldukça derine inebilmek için çok çok çalışmaları gerekirdi. Richard sık sık çalışmaya ara vererek küreğine yaslanıp öylece duruyordu. Aliena bir seferinde, "Eğer şövalye olmayı kafana koydunsa, haydi küre!" dedi. Ama bu söz hiç etkili olmadı.

Aliena, bir yıl önceye oranla, yol tepmekten ağır ham yün çuvalları kaldırmaktan, hem biraz incelmiş hem de güçlenmişti. Ama kazma kürek işlerinin sırt ağrılarını azdırmasından çekiniyordu.

Başrahip çan çalıp dinlenme molası verince çok sevindi. Keşişler sıcak ekmeklerle biraları dağıttılar. Güneş yavaş yavaş yakmaya başlayınca, kimi erkekler bellerinden yukarısı soyunuk olarak oturdular.

Onlar dinlenirken, bir grup yabancı, avlu kapısından içeri girdi. Aliena büyük bir umutla gelenlere baktı. Topu topu bir avuç insandı, ama belki de asıl kalabalık arkadan gelecekti. Ekmekle biraların dağıtıldığı masanın oraya gelince Başrahip Phillip onları da buyur etti.

Adamlar bira kaplarına bakıp bakıp yutkunurken, Phillip sordu: "Nereden geliyorsunuz?"

Aralarından biri, ağzını kolunun yeniyle silerken, "Horsted'dan," dedi. Bu iyi bir haberdi. Horsted, Kingsbridge'in birkaç mil kadar batısında, iki üç yüz nüfusu olan bir köydü. Bakarsın, yüz kadar daha gönüllü gelirdi oradan.

"Toplam kaç kişi geliyorsunuz oradan?" dedi Phillip.

Adam bu soru karşısında şaşırmış gibi, "Biz dördümüz geliyoruz işte," dedi.

Bir saat içinde, tam kuşluk vakti, birer ikişer gelenlerle çalışanların sayısı köylülerle birlikte ancak yetmiş ya da sekseni bulabilmişti.

Ama bu yeterli değildi.

Phillip uzaktan Tom'un duvar örüşünü seyrediyordu. Tom payandalardan ikisinin temelinin üç sıra taşlarını çoktan tamamlamıştı bile, şimdi iki payanda arasındaki duvarı örüyordu. Phillip çok umutsuzdu, belki de bu duvar asla tamamlanmayacaktı.

Tom'un kullandığı taşların yalnız yanları değil harçla temas edecek altları da üstleri de çok düzgün kesilmişti. Phillip nedenini merak edip sorunca, Tom, "Bir taş ne alttakine ne de üsttekine asla dokunmamalı," dedi. "Harç da bunun için kullanılır zaten."

Tom, taşı harcın içine yerleştirince çekülünü eline aldı. Bu, üçgen biçiminde, demirden bir şeydi, ucuna bir sırım bağlanmıştı, sırımın en ucunda kurşun bir ağırlık vardı. Kurşun, sırımın gergin durmasını sağlamak içindi. Aletin tabanını taşın üzerine yerleştirdikten sonra sırıma bir göz attı. Sırım tam diklemesine durmuyor da sağa ya da sola eğiliyorsa Tom taşı tam dengesine oturtmak için elindeki çekiçle onu düzeltirdi. Yeni bir taşı almadan önce duvardaki taşların dik ve doğru bir biçimde yerleştiklerinden emin olabilmek için gergin

sırımı yeniden oynattı. Phillip taş duvarların bu derece dik ve doğru örülmeleri gerektiğini hiç düşünmemişti.

Phillip başını kaldırarak şantiyeye bir göz attı. Şantiye o kadar genişti ki çoluk çocuk, kadın erkek toplam seksen kişi içinde kaybolmuş gibiydi. Güneş altında büyük bir keyifle çalışıyorlardı. Sayıları o kadar azdı ki, çabalarının boşa gideceğinden korkuyordu. En başta yüz kişi bekliyordu, ama düşünüyordu da yüz kişi de yetmeyecekti.

Bir grup insanın daha avlu kapısından içeri girdiğini görünce sevinerek onları karşılamaya gitti. Onların da çabaları boşa gidecek demeye hiç gerek yoktu. Nasıl olsa günahlarından arınacaklardı.

Yanlarına yaklaşınca oldukça kalabalık olduklarını gördü. On iki kişiydiler, sonra iki kişi daha katıldı. Piskoposun geleceği saatte, öğleyin belki de yüzü bulurdu. "Tanrı sizi korusun," dedi onlara. Onlara hangi yerde işe koyulacaklarını anlatmak üzereydi ki uzaktan bir ses "Phillip!" diye bağırınca, konuşmasını yarıda kesti.

Phillip kaşlarını çattı, bu laubaliliği sevmemişti. Bu, Kardeş Milius'un sesiydi. Milius da olsa, herkesin içinde Peder Phillip diye hitap etmesi gerekirdi. Phillip sesin geldiği yana baktı. Milius, bir keşişe yakışmayacak biçimde manastır duvarlarından birinin üzerine çıkmış, ama dengesini korumakta güçlük çekiyordu. Sinirlendiğini belli etmeyen, sakin bir sesle, "Kardeş Milius, duvardan in," dedi.

Milius'un hiç kımıldamadan bağırdığını görünce çok şaşırdı. "Gelin de şuraya bakın!"

Phillip, hareketlerini umursamayacak kadar Milius'u heyecanlandıran şeyin ne olduğunu merak etti. "Milius, gel de burada anlat."

Milius, "Gelin de bakın!" diye bağırdı.

Phillip, bu kadar bağırdığına göre bir nedeni olmalı, dedi içinden ve yabancıların önünde en yakın mesai arkadaşını paylamak istemediğinden ister istemez Milius'un dediğini yaptı. O kadar sinirlenmişti ki, ahırların oradaki çamurlu yerlerden geçerek alçacık duvarın üzerinden atladı. Ve sesini alçaltarak, "Nedir senin bu halin?" dedi.

Milius, eliyle göstererek, "Şuraya bakın!" dedi.

Phillip, köy evlerinin çatılarına, sonra ırmağa, sonra da tarlaların arasından kıvrılarak batıya doğru uzanan yola baktı. Önce gözlerine inanamadı. Yemyeşil ekin tarlaları içinde uzayan yolu yüzlerce insan doldurmuştu, hepsi de Kingsbridge'e doğru geliyordu. Hiçbir şey anlamadı. Nedir bu? "Bir ordu mu?" Sonra hemen anladı, öyle ya, bunlar onun gönüllü işçileriydi. Büyük bir coşkuyla, "Şunlara

bak!" diye bağırdı. "Bunlar en az beş yüz kişiler, belki de bin, belki daha çok."

"Doğru!" dedi Milius büyük bir coşkuyla. "Sonunda geldiler."

"Nihayet kurtulduk." Milius'a neden o kadar kızdığı aklına gelince çok heyecanlandı. Köprüye gelinen yolu tamamen insanlar doldurmuştu. Demek daha önce karşıladığı adamlar bu kalabalığın habercisi imişler. Akın akın manastır avlusunu dolduruyorlardı. Onlara ne yapacaklarını anlatacak birilerini bekliyorlardı. Phillip, büyük bir umursamazlık içinde, "Tanrıya şükürler!" diye bağırdı.

Sevinmek yetmezdi, bu insanları kullanmalıydı. Duvardan aşağıya atladı. Milius'a hitaben, "Buraya gel!" diye bağırdı. "Söyle keşişlere çalışmayı bıraksınlar, bundan böyle teşrifatçılık yapacaklar. Mutfakçıya da söyle, ne kadar pişirebilirse ekmek pişirsin, birkaç fıçı daha bira çıkarsın. Bize daha çok kova, daha çok kürek gerek. Piskopos Henry buraya ulaşmadan bu adamların hepsine işbaşı yaptırmalıyız."

Phillip daha sonra yoğun bir çalışmaya girdi. Önce yüzlerce insanı ırmak kıyısında birikmiş malzemelerin taşınması işiyle görevlendirdi. Milius'un örgütlediği keşişlerin gözetiminde gönüllüler peyderpey kazı işi için temellere indirildi. Ama bu kadar insana eldeki kürekler, fıçılar, kovalar yetmezdi. Phillip mutfakta ne kadar tencere, tava varsa getirmelerini emretti. Gönüllülerin bazıları da kaba saba tahtalardan derme çatma sandık yapacaklardı. Elde yeterince seyyar merdiven ya da kaldıraç gibi şeyler olmadığından temellerin genişçe olduğu bir yerde insanların kolayca girip çıkabileceği bir yer açtılar.

Birileri omzuna dokunduktan sonra, Fransızca, "Başrahip Phillip bir dakika izin verir misiniz?" dediğinde Phillip hâlâ emirler veriyordu. Bunları söyleyen, Waleran Bigod'un yardımcısı Rahip Baldwin idi.

Phillip başını çevirdiğinde manastırı ziyarete gelecek olanların hepsini karşısında buldu. Hepsi de atlıydı ve en göz kamaştırıcı kıyafetleriyleydiler. Hırçın bir insan olduğu yüzünden okunan tıknaz ve kısa boylu Piskopos Henry de aralarındaydı. Keşişvari kesilmiş saçları işlemeli kırmızı mantosuna hiç gitmiyordu. Onun yanında Piskopos Waleran duruyordu. Yüzünden hiç eksik etmediği buz gibi aşağılayıcı bakışları insanda ürküntü yaratıyordu. Şişman Percy Hamleigh, boylu boslu oğlu William şaşkına dönmüş gibiydiler, ama Regan, Phillip'in neler becerebildiğini anlamıştı, tepesi atmış bir haldeydi.

Phillip bütün dikkatiyle Piskopos Henry'ye bakıyordu, ama ne

tuhaf, piskopos da ona büyük bir ilgi ve de sevgiyle bakmaktaydı. Piskopos Henry'nin yüzünde biraz şaşkınlık, biraz merak, biraz da hoşça bir saygı ifadesi okunmaktaydı. Phillip bir süre şaşkın şaşkın baktıktan sonra, piskoposa doğru yaklaşarak atının başını tuttu ve Henry'nin uzattığı yüzüklü eli öptü.

Henry hiç telaş etmeden çevik bir hareketle atından indi, ötekiler de aynı şeyi yaptılar. Phillip atları ahıra çekmeleri için birkaç keşiş çağırdı. Henry hemen hemen Phillip'le aynı yaştaydı, ama cafcaflı görünümü ve her tarafını sıkıca sarıp sarmalaması yüzünden daha yaşlı gösteriyordu. "Evet, Peder Phillip," dedi. "Kingsbridge'de yeni bir katedralin inşaatını gerçekleştiremeyeceğinizi iddia eden haberlerin doğru olup olmadığını yerinde saptamaya geldim." Durdu ve yüzlerce insanın çalışmakta olduğu çevreye baktıktan sonra başını Phillip'e doğru çevirerek, "Görünen o ki beni yanlış bilgilendirmişler," dedi.

Phillip'in sevinçten kalbi duracak gibi oldu. Henry bundan daha açık ifade edemezdi, evet, Phillip kazanmıştı.

Phillip, Piskopos Waleran'a doğru baktı. Waleran'ın yüzü kızgınlığını belli etmemeye çalışan bir maskeden farksızdı. Bir kez daha yenik düştüğünü biliyordu. Phillip diz çöktü ve yüzündeki zafer sevincini belli etmemek için başını eğerek Waleran'ın elini öptü.

Tom büyük bir keyifle duvar örüyordu. Duvar örmeyeli o kadar çok zaman oluyordu ki, taşları birbiri üzerine düzgün biçimde yerleştirmek ve örülen duvarın yavaş yavaş yükseldiğini görmekten kaynaklanan o derin huzuru unutmuş gibiydi.

Yüzlerce gönüllü gelmeye başlayıp da Phillip'in tüm tasarımlarının gerçekleşeceğini anlayınca buna daha da keyiflendi. Tom'un katedrali işte bu taşlardan oluşacak ve daha bir ayak yüksekliğinde olan şu duvar sonunda göklere tırmanacaktı. Tom kendini yeni bir yaşamın başlangıcındaymış gibi hissediyordu.

Piskopos Henry'nin ne zaman geldiğini hemen anladı. Göle atılan bir taş gibi, piskopos işçilerin oluşturduğu kalabalığa hafifçe gülümseyince herkes tiril tiril giysileriyle çamurlar içinde yol almaya çalışan insanlara durup durup bakmak için işini bıraktı. Tom duvar örmeye devam etti. Bin kadar gönüllü işçinin yeni bir katedral inşa etmek için canla başla ve büyük bir coşku içinde çalıştığını gören piskopos çok şaşırmış olmalıydı. Şimdi Tom da aynı izlenimi bırakmalıydı. Giyimli kuşamlı insanların yanında kendini hiç rahat hissetmezdi, ama büyük ve pahalı bir inşaat projesinin akıllara durgunluk

verecek dev komplekslerinin rahatlıkla teslim edilebileceği akıllı ve yetenekli, soğukkanlı ve kendinden emin biri gibi görünmeliydi.

Durup ziyaretçilere doğru baktı, onların kendisine doğru yaklaştığını görünce malasını yere bıraktı. Başrahip Phillip, Piskopos Henry'yi Tom'un yanına getirdi, Tom diz çökerek piskoposun elini öptü. Phillip, "Tom bizim inşaatçımız," dedi. "Eski kilisenin yandığı gün Tanrı'nın bize yolladığı bir inşaatçı."

Tom bu kez de Piskopos Waleran'ın önünde diz çöktü ve bir bir ötekilere baktı. Bugüne bugün bir başmimar olduğunu hatırlayarak bütün bütün de bir uşakmış gibi davranmamaya karar verdi. Bir zamanlar kendisine yarım bir ev inşa ettiği Percy Hamleigh'i tanıdı. Hafifçe eğilerek, "Lord'um," dedi. Percy'nin çirkin suratlı karısını fark edince, "Lady'im," dedi. Sonra oğullarına gözü takıldı. William'ın ormanda Ellen'ı satın almaya çalıştığını hiç unutmamıştı. Bu oğlan işe yaramayanın tekiydi, gene de yüzüne bir nezaket maskesi takarak, "Genç Lord'um," dedi. "Hoş gelmişsiniz."

Piskopos Henry büyük bir merakla Tom'a bakıyordu. "Uyguladığın bu planları kendin mi çizdin?" diye sordu.

"Evet, piskopos lordum. Onları görmek ister miydiniz?"

"Elbette."

"Öyleyse şöyle buyurun."

Henry başıyla onu onaylayınca, Tom onları birkaç metre ileri-deki kulübesine götürdü. Tahtadan yapılmış küçücük binaya girip kireç kum karışımı alçı gibi bir şeyin üzerine çizilmiş zemin planlarını dışarıya çıkardı. Planı kulübenin duvarına dayadıktan sonra döndü geldi.

Bu, unutulmaz bir andı. Çokları plan okumayı bilmezdi, ama piskoposlarla lordlar bunu kendilerine yediremezlerdi; bu yüzden planı onlara açıklamak gerekirdi. Kimi piskoposlar plan okumayı bilirdi, mimarın açıklamaya kalkışmasını büyük bir hakaret olarak yorumlarlardı.

Tom, heyecanlı bir sesle, planda bir noktayı göstererek, "Benim örmekte olduğum duvar, işte bu," dedi.

Henry, "Evet, belli oluyor, bu kilisenin doğu yüzü," dedi. Şimdi anlaşıldı, demek piskopos plan okumayı çok iyi biliyordu. "Peki, neden transeptlerin koridoru yok?"

Tom hiç duraksamadan, "Ekonomik olsun diye," dedi. "Bununla birlikte beş yıla kadar onlara sıra gelmez. Eğer manastır, ileride Başrahip Phillip sayesinde ilk yılki gibi çok paralar kazanmaya de-

vam edebilirse, o zaman koridorlu transeptlere de para yetiştirebiliriz." Tom bu sözleriyle hem soruyu yanıtlamış hem de Phillip'i övmüş olduğu için ne kadar akıllı olduğunu göstermişti.

Henry söylenenleri başıyla onayladıktan sonra, "Olağanüstü," dedi. "Tanrı ustalığını daim etsin."

Tom güldü. Bu, Tom'un daha yıllarca burada çalışacağının güçlü bir kanıtı demekti.

Başrahip Phillip, "Piskopos lordum, ayinden önce bir şey içmek ister miydiniz?" diye sordu.

"Çok iyi olur."

Tom şimdi rahatlamıştı. Sınav bitmiş, sınavını başarıyla vermişti.

"Başrahip evine buyurun, hemen şurada," dedi Phillip. Konuklar ağır ağır yürümeye başladılar. Phillip hafifçe Tom'un kolunu sıkarken sevincini belli etmemeye çalışarak, "Kazandık," diye mırıldandı.

Tom, büyük adamlar yanından ayrılınca rahat bir soluk aldı. Mutlu ve gururluydu. Evet, dedi içinden, bu işi başardık. Piskopos Henry etkilenmekle kalmamış, ağırbaşlı bir insan olmasına karşın çok şaşırdığını belli de etmişti. Anlaşılan Waleran onu tembelliğin ve uyuşukluğun yuvalandığı bir manzarayla karşılaşmaya hazırlamış, ama gerçek bütün çıplaklığıyla ortaya çıkınca, Waleran kendi kazdığı kuyuya düşmüş, Phillip ve Tom'un zaferini daha da yüceltmişti.

Tom, böylesi onurlu bir zaferin keyfini yaşarken, tanıdık bir sesin "Merhaba, inşaatçı Tom!" dediğini işitti.

Tom, arkasına dönünce karşısında Ellen'ı gördü.

Bu kez şaşırma sırası Tom'daydı. Katedral bunalımı kafasını o kadar meşgul etmişti ki, onu düşünmeye hiç fırsat olmamıştı. Büyük bir sevinçle gözlerini dikerek Ellen'a baktı. Tıpkı çekip gittiği günkü gibiydi. Gene öyle ince, uzun ve narin, yanık tenliydi. Saçları kumların üzerinde oynaşan dalgaları andırıyordu. Bir de o pırıl pırıl gözleri... Ellen, Tom'un her gördüğünde öpmeyi düşündüğü dolgun dudaklarıyla uzaktan ona gülüyordu.

Tom, onu bir an önce kollarına almak için kıvranıyordu, ama kendini tuttu. Kendini zorlayarak sadece, "Merhaba Ellen," diyebildi.

Ellen'ın yanında duran delikanlı, "Merhaba Tom," dedi.

Tom merakla delikanlıya baktı.

Ellen, "Jack'i hatırlamadın mı?"

Tom, şaşkın şaşkın bağırdı: "Jack!" Oğlan çok değişmişti. An-

nesinin boyunu geçmiş, iyice de kemikli bir yapıya kavuşmuştu. Saçları gene öyle parlak kırmızı renkteydi, teni beyaz, gözleri maviydi; ama yüzü değişmiş, daha bir çekici olmuştu, ileride çok yakışıklı bir genç olacağı belliydi.

Tom tekrar Ellen'a baktı. Bir süre hayran hayran gözlerini dikti, öylece baktı. *Seni çok özledim, seni ne kadar özlediğimi anlatamam,* demeyi çok isterdi, sonra soğukkanlılığını bozdu. "Peki ama, sen nerelerdeydin?" diye sordu.

"Her zaman yaşadığımız yerde, ormanda yaşıyorduk."

"O kadar günden sonra bugün mü dönmeyi akıl ettin?"

"Gönüllü işçi çağrısını duyunca geldik, ayrıca senin durumunu da çok merak ediyorduk. Günün birinde geri döneceğime dair verdiğim sözü de unutmuş değilim."

"Buna sevindim," dedi Tom. "Seni o kadar özlemiştim ki."

Ellen bu konuda biraz ihtiyatlı gibiydi. "Yaa!" dedi.

Tom'un bir yıldır kafasında kurduğu ve de beklediği an buydu işte. Bir yandan da korkuyordu. Bugüne kadar hep umut içinde yaşamıştı, ama Ellen bugün onu yüzüstü bırakıp giderse onu sonsuza dek kaybetmiş olacağını da biliyordu. Söze nasıl başlayacağına bir türlü karar veremiyordu. Derin bir soluk aldıktan sonra, "Dinle," dedi. "Artık bana dönmeni istiyorum. Şimdi, sakın sözlerimi bitirmeden bir şey söyleme, olur mu? Lütfen."

Ellen, kayıtsız bir sesle, "Olur," dedi.

"Phillip çok iyi bir başrahip. Manastırın gelirleri gün geçtikçe artıyor, tabii onun akıllıca yönetimi sayesinde. Buradaki işim güvencede. Bundan böyle yolları tepmek zorunda kalmayacağız, söz veriyorum."

"Ama, şey..."

"Biliyorum, bırak da sözlerimi bitireyim."

"Pekâlâ."

"Köyün içinde iki odalı ve bacalı bir ev yaptım, onu biraz büyütebilirim de. Manastırda oturmak zorunda kalmayacağız."

"Ama köy Phillip'in malı."

"Phillip kendini bana karşı borçlu durumda hissediyor." Tom elini havaya kaldırarak çevrelerindeki görüntüyü işaret etti. "Şu gördüklerini bensiz yapamazdı, bunu o da biliyor. Ondan, o yaptığın şeyi bağışlamasını, bir yıllık sürgünlüğünü kefarete saymasını istesem, biliyorum beni kırmayacaktır. Onca günden sonra bugün bu isteğime karşı çıkamaz."

"Peki, çocuklar n'olacak?" dedi Ellen. "Alfred'in kafası kızdıkça Jack'in yüzünü, gözünü kanatmasına seyirci mi kalmamı bekliyorsun benden?"

"Aslında buna da bir çare düşündüm ben," dedi Tom. "Alfred artık duvarcı ustası, Jack'i yanıma çırak alacağım. Böyle olunca Alfred, Jack'in tembelliğine bozulmayacaktır. Sen de Alfred'e okuma yazma öğretebilirsen, çalışan okur yazar kişiler olarak birbirlerine eşit sayılırlar."

"Bu dediklerini iyice düşündün mü?"

Tom bir süre ondan tepki bekledi. O da aynı şeyleri düşünüyor olmalıydı. Ama Ellen hâlâ kararsızdı. "Ben o kanıda değilim," dedi.

Tom birden patladı. "Ama Ellen, böyle konuşma." Herkesin önünde bağırmaktan korkuyordu, nefesi tıkandığı için güçlükle konuşabiliyordu. "Seni çok seviyorum, sakın beni bir daha bırakma," diye yalvardı. "Senin tekrar döneceğine dair içimde bir umut olmasaydı ben buralarda durmazdım. Sen olmazsan ben yaşayamam. Cennetin kapılarını kapatma, n'olur. Seni bütün kalbimle sevdiğimi görmüyor musun?"

Ellen'ın havası birden değişti. "Böyle söylesene," diye fısıldayarak Tom'a sokuldu. Tom onu kollarının arasına alarak iyice sarıldı. Ellen, "Ben de seni seviyorum, aptal," dedi.

Tom sevincinden neredeyse bayılacaktı. Beni *seviyor, seviyor,* dedi içinden. Ona sımsıkı sarıldı, sonra bir ara, "Benimle evlenir misin, Ellen?" dedi. Ellen'ın gözleri doldu, bir yandan da gülüyordu. "Evet Tom, evet, seninle evlenirim," dedi.

Tom onu biraz daha kendine doğru çekerek ağzından öptü. Bir yıldır işte bu anı hayal etmişti. Gözlerini kapattı, Ellen'ın dudakları dudaklarına dokununca kendinden geçti. Ellen'ın ağzı hafif aralıktı, dudakları ıslak ıslaktı. Öpüşmeleri o kadar nefisti ki, Tom kendini bıraktı. O sırada yanlarından geçen biri, "Onu yutacaksın, be adam!" dedi.

Tom vücudunu Ellen'ın vücudundan uzaklaştırdı. "Kilisede olduğumuzu unutmayalım."

Ellen büyük bir sevinç içinde, "Umurumda bile değil," diyerek Tom'u bir daha öptü.

Jack, annesinin bütün bir yıl Tom'u çok özlediğini anlamıştı. O süre içinde her zamankinden daha bir yumuşamıştı. Sık sık, rüyadaymış gibi gözleri uzak bir noktada dalıp gittiği, geceleri bazen Tom'la

sevişiyormuş gibi rüyasında soluk soluğa kaldığı olurdu. Jack, bütün bunlara tanık olduktan sonra, annesinin bir gün geri döneceğini anlamıştı. Şimdi de kalmaya kararlıydı. Ama bu fikri hiç beğenmedi.

İkisi birlikte ne kadar mutluydular. O annesini seviyordu, annesi de onu seviyordu. Aralarına giren bir başkası olmasındı.

Ormanda yaşamanın ilginç bir yanı olmadığı doğruydu. İnsanı büyüleyen kalabalıkları, Tom ve çocuklarıyla geçirdiği o süre içinde gördüğü kentleri çok özlemişti. Martha'yı da özlemişti. Ne tuhaf, ormandaki yalnızlıktan bıkınca, ancak adının Aliena olduğunu bildiği halde prenses olarak düşündüğü kızla ilgili düşler kurarak rahatlardı. Tom'la çalışmayı, yapıların nasıl inşa inşa edildiğini öğrenmeyi çok isterdi. Ne var ki o zaman da özgürlüğünü yitirmiş olacaktı. Ne yapacağına başkaları karar verecekti. Çalışmak istese de istemese de çalışmak zorunda olacaktı. Annesini başka insanlarla paylaşması gerekecekti.

Manastır kapısının yanındaki duvarın üzerine oturmuş, büyük bir umutsuzluk içinde insanlar hakkında birtakım düşüncelere dalmıştı ki, birden prensesi gördü ve çarpılmış gibi oldu.

Jack gözlerini kırpıştırdı. Aliena kapıya doğru akan kalabalığın arasında güçlükle ilerleyebiliyordu. Yüzü biraz asıkçaydı. Eskisinden çok daha güzeldi. O sıralarda genç bir kızdı, yuvarlak hatlı, insanın içini gıcıklayan bir vücudu vardı ve pahalı giysiler giyerdi. Ama şimdi daha ince, uzundu, genç kızdan çok kadına benziyordu. Üzerindeki tere batmış keten giysisi vücuduna iyice yapıştığından dolgun göğüsleri, kaburga kemikleri, düz ve pürüzsüz karnıyla daracık kalçaları, uzun bacakları olduğu gibi ortadaydı. Bütün suratı çamur içindeydi, saçları darmadağın olmuştu. Bir şeyden korkmuş, bir şeye canı sıkılmış gibi çok üzgün görünüyordu. Ama heyecan bile yüzüne ayrı bir canlılık katmıştı. Jack onu görünce büyülenmiş gibi oldu. Kalçalarında, daha önce hiç tatmadığı, insanı heyecanlandıran tuhaf bir şey hissetti.

Aliena'nın peşine takıldı. Belli bir amacı yoktu. Duvarın üzerinde otururken onu görmesiyle kalkıp manastır kapısından çıkan Aliena'nın peşinden yürümesi bir oldu. Ona ancak dış sokakta yetişebildi. Mis gibi kokuyordu. Genç kızken de çiçek gibi kokardı. Jack sordu: "Bir şey mi oldu?"

Aliena tersler gibi, "Hayır, bir şey olmadı," dedi ve adımlarını hızlandırdı.

Jack de adımlarını onunkilere uydurdu. "Beni hatırlamadınız

galiba. Son karşılaştığımızda bana nasıl gebe kalındığını anlatmıştınız," dedi.

Aliena, "Kapat çeneni, defol!" diye bağırdı.

Jack durdu, Aliena yürümeye devam etti. Jack fena bozulmuştu. Yanlış bir şey mi söylemişti yoksa?

Aliena ona insanı sinirlendiren bir çocuk gibi davranmıştı. Jack on üç yaşındaydı, ama anlaşılan on sekizindeki uzun boylu Aliena'nın gözünde çocuktan farksızdı.

Jack, onun bir evin önünde durduğunu, boynunda asılı bir ipin ucundaki anahtarı çıkararak kapının kilidiğini açtığını gördü.

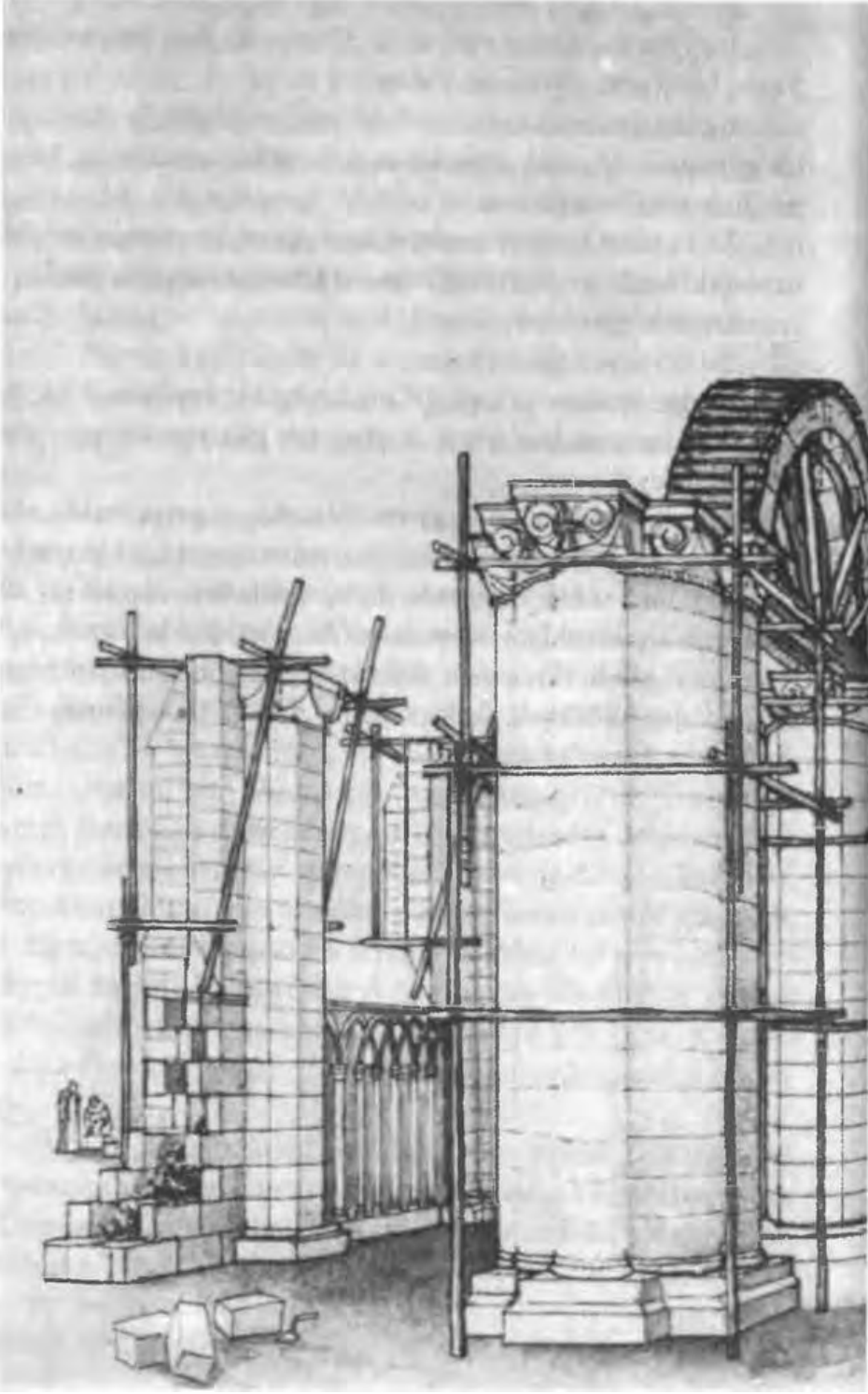
Demek burada oturuyordu!

Bu her şeyi değiştirdi işte.

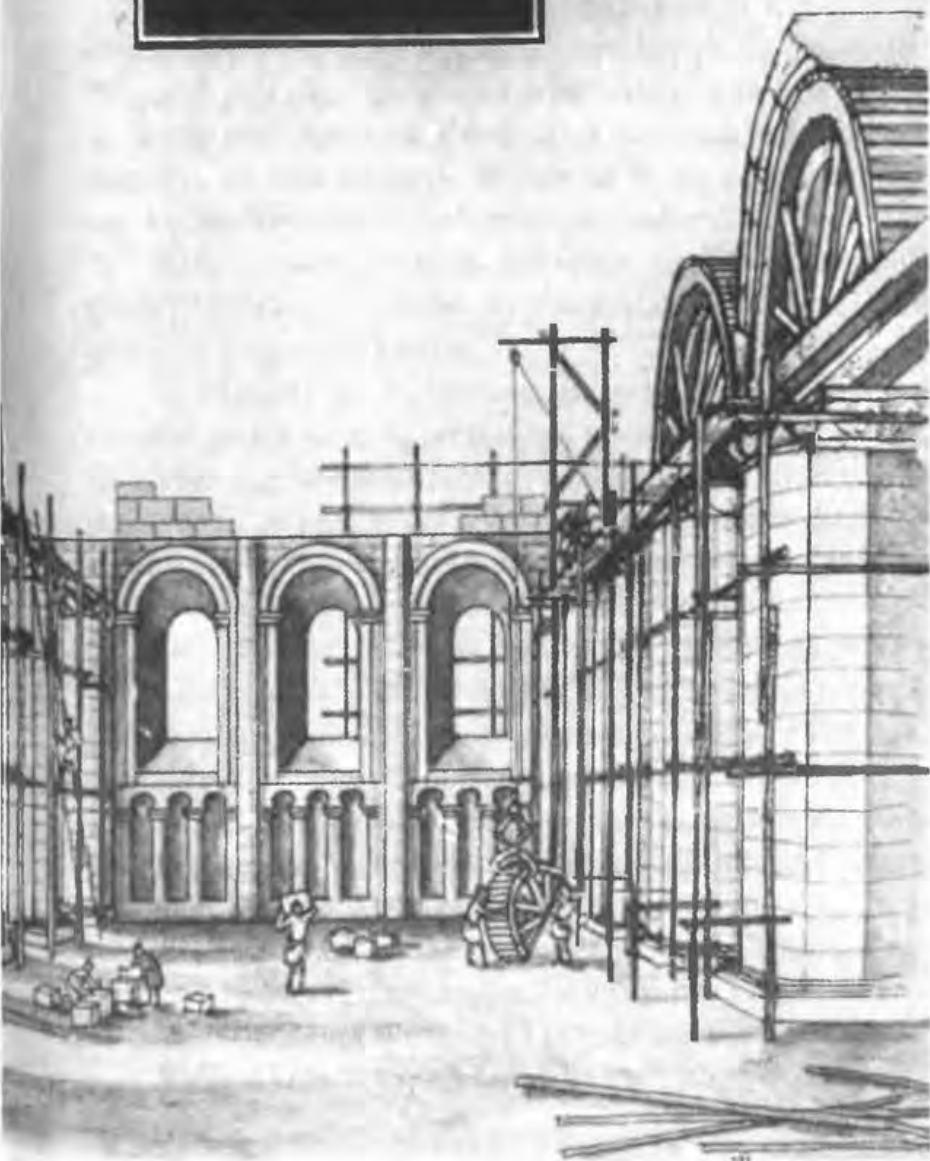
Birden ormanı terk edip Kingsbridge'de yaşamanın hiç de fena bir şey olmadığını kabul etti. Böylece her gün prensesi görebilecekti. Bu da bir şeydi.

Jack, gözünü kapıdan ayırmadan olduğu yerde kaldı, ama Aliena bir daha görünmedi. Kendisini tanımayan birini görmek umuduyla insanın sokak ortasında durup beklemesi olacak şey değildi. Yerinden hiç kımıldamak istemiyordu. Yeni bir heyecanla içi fıkırdayıp duruyordu. Prensesin dışında her şey önemini yitirmişti. Tek düşündüğü, Aliena'ydı. Jack çarpılmış, büyülenmiş gibiydi.

Jack, Aliena'ya âşıktı.

BÖLÜM•ÜÇ
1140–1142

1

William'ın seçtiği orospu pek güzel değildi, ama kadının iri göğüsleriyle gür ve kıvırcık saçlarına bayılmıştı. Kadın, William'ın sandığından biraz daha büyüktü, yirmi beş ya da otuzunda vardı. Bir çocuk gibi gülerken gözleri neler olabileceğini hesaplıyor gibiydi. Walter öteki kızı seçti. Zayıf, oğlan çocuğuna benzeyen, çekirdek memeli, ufak tefek bir şeydi. William ile Walter seçimlerini yaptıktan sonra öteki dört şövalye de birer kız beğendiler.

William onları, biraz da gevşemeye gereksinimleri olduğu için geneleve getirmişti. Aylardır savaşmamışlardı, bu yüzden arada huzursuz ve kavgacı oluyorlardı.

Bir yıl önce Kral Stephen ile rakibi İmparatoriçe de denilen Maud arasında patlak veren iç savaşın hızı kesilmişti. William ve adamları Güneybatı İngiltere'sinde Stephen'ı destekliyordu. İsyancıların askeri lideri Maud'un kendisi değil, üvey kardeşi Gloucester Kontu Robert idi. Stephen o kadar uğraştığı halde bir türlü onu bir çatışmaya zorlayamamıştı. Bu, sonucu belli olmayan bir savaştı.

Genelev, araya bölmeler konularak içine birer ot yatak yerleştirilen küçücük odalara ayrılmıştı. William'ın seçtiği orospu kimse görmesin diye bölmeyi düzelttikten sonra, üzerindekileri çıkarınca göğüsleri ortaya çıktı. Kadının göğüsleri William'ın tahmin ettiği gibi kocamandı, üzerinde çocuk emziren kadınlarınki gibi yer yer damarlar gözüküyordu. William bunu görünce düş kırıklığına uğradı. Gene de kadını kendine doğru çekerek göğüslerini eline aldı, bir yandan mıncıklıyor, bir yandan da meme başlarını çimdikliyordu. Kadın sesini yükseltmeden, "Daha nazikçe," diye uyardı. Kadın onu kollarıyla sardıktan sonra elini William'ın kasığının arasına soktu.

William küfürle karışık bir şeyler mırıldandı. Çünkü nefsi uyanmamıştı.

"Sen hiç merak etme," diye mırıldandı kadın. Kadının bu küçümseyici havası, William'ı kızdırdı; ama kadın kendini William'ın

kucağından kurtarmaya çalışırken bir şey demedi. Kadın bu kez diz çöktü ve William'ın tuniğinin önünü kaldırarak ağzıyla çalışmaya koyuldu.

Önce bu temas William'ın hoşuna gitti, her şeyin yoluna gireceğini sanmıştı ki, duyguları ilk kabardıktan hemen sonra gene söndü. Bu kez o kadar kızdı ki, daha da büzülüverdi.

"Sen biraz gevşemeye çalış," dedi kadın.

O sırada, William'ın silahtarlarından biri, kapının yanında durmuş, büyük bir merak içinde olanları seyrediyordu. Yeniyetme sayılırdı, belki de daha önce hiç geneleve ayak basmamıştı. Sinirli sinirli güldü, bu şamataya katılmasında bir sakınca olup olmadığı konusunda kararsızdı. William, "Sen burada ne arıyorsun, be aptal!" dedi.

"Size bir haber getirdim lordum."

"Haydi durma öyle karşımda, söyle bakalım neymiş?"

"Üzgünüm lordum," dedi oğlan. Öyle korkmuş bir hali vardı ki, William arkasını dönüp hemen kaçıp gideceğini sandı.

"Neye üzgünmüşsün, söyle bakalım bok herif!" diye gürledi William. "Neymiş vereceğin haber?"

"Babanız öldü, lordum," diye ağzından kaçırıverdi ve ardından kendini tutamadı, ağlamaya başladı.

William, dili tutulmuş gibi şaşkın şaşkın baktı. Öldü mü, dedi kendi kendine. Öldü mü? "Ama sapasağlam adamdı!" diye aptal aptal bağırdı. Babasının artık savaş alanlarında kavga edemeyecek duruma geldiği doğruydu, ne de olsa ellisine yaklaşmıştı, buna şaşmamak gerekti. "Nasıl oldu?" diye sordu oğlana. "Ona ne oldu?"

Oğlan hıçkırarak, "Kalp sektesinden lordum," dedi.

Demek o kocaman, güçlü kuvvetli, sinirli ve fırtına gibi adamın cansız, buz gibi olmuş vücudu kim bilir nerede bir taş üzerinde yatıyordu şimdi...

William birden, "Eve gitmeliyim," dedi.

Walter nazik bir sesle, "Önce kraldan izin almalısınız," dedi.

"Evet, bu doğru," dedi William ağzında geveler gibi. "Önce onun iznini almalıyım." Kafası karmakarışıktı.

Walter sordu: "Genelev sahibine para da verecek miyiz?"

"Elbette." William, Walter'a bir kese uzattı. Birisi William'ın pelerinini tuttu. Walter genelevi çalıştıran kadına bir şeyler mırıldanarak ona biraz para verdi. Hep birlikte dışarı çıktılar.

Stephen, buralarda kale ya da lonca binası bulunmadığından, saray olarak bir kiliseyi kullanıyordu. Kilise küçük ve çok sade bir

taş yapıydı ve iç duvarları parlak kırmızı, mavi ve turuncu renklere boyanmıştı. Yerde, orta yerde bir ateş yanıyor, koyu renk saçları olan yakışıklı kral, ateşin yanında ağaçtan bir tahtın üzerinde oturuyordu. Her zamanki gibi biraz gevşeyebilmek için ayaklarını ileriye doğru uzatmıştı. Yüksek konçlu çizme ve deri tunikten oluşan asker kıyafetiyleydi, ama başında başlık yerine taç vardı. William ile Walter krala taleplerini bildirmeye gelenlerin arasından sıyrılarak içeri girdiler. Kral yeni kont olmuş biriyle konuşuyordu. William'ı görünce konuşmayı kesti. "William, dostum, duymuşsundur tabii," dedi.

William eğilerek, "Lordum," dedi.

Stephen ayağa kalktı. "Bu büyük acına ben de katılıyorum."

Onun bu duyarlılığı karşısında William'ın gözleri doldu. "Eve gitmek için sizden izin istemeye geldim," dedi.

"İzni seve seve veriyorum, ama sevindiğimi söyleyemem," dedi kral.

"Teşekkür ederim, lordum."

"Kimin kont olacağına karar verilinceye kadar bütün gelirleriyle birlikte Shiring Kontluğunu sana bağışlamış durumdayım. Sen şimdi git, babanı gömdükten sonra hemen geri dön."

William bir kez daha eğilerek geriye çekildi. Kral, konuşmasına kaldığı yerden devam etti. Saray erkanından birkaç kişi William'a başsağlığı dilediler. Ama kral, ancak *kimin kont olacağına karar verilinceye kadar* ona kontluğunu bağışlamıştı. Ne demekti bu? Wililam babasının tek oğluydu. Ortada nasıl böyle bir sorun olabilirdi? Çevresine bakınırken kralın katiplerinden en bilgili olanı Joseph gözüne ilişti. Yanma çağırarak, "Kimin kont olacağı da ne demek, Joseph?" dedi.

"Kontlukta hak iddia eden biri daha var da!"

William hayretler içinde kaldı. "Hak iddia eden biri mi?" Ne üvey kardeşi vardı ne evlilik dışı kardeşi ne de yeğenleri...

"Kimmiş o?"

Joseph, yeni gelenlerin arasında sırtı onlara dönük birini gösterdi. Üzerinde silahtar kıyafeti vardı.

William sesini yükselterek, "Ama o daha bir şövalye bile değil," dedi. "Benim babam Shiring Kontu'ydu!"

Bu sözleri işiten silahtar arkasına dönerek, "Benim babam da Shiring Kontu'ydu," dedi.

William önce onu tanıyamadı. Kıyafeti bir silahtarınkinden daha şık, güzel bir kılıç taşıyan, on sekiz yaşlarında, geniş omuzlu,

yakışıklı bir gençti. Asıl dikkat çekici yanı, William'ı ürküten nefret dolu bakışlarıydı.

Yüzü pek yabancı değildi, ama William pek yerine oturtamıyordu. Bir ara sağ kulağındaki yara izi gözüne ilişti, kulak memesi olduğu gibi kesilmişti. Bu, Richard olmalıydı, hain babanın oğlu, Aliena'nın kardeşi. İki erkeğin, kız kardeşinin ırzına geçişlerini seyretmeye zorladıkları oğlan, gözleri intikam aleviyle yanan heybetli, kocaman bir adam olmuştu. William birden korkuya kapıldı. Richard, öfkesini saklamaya gerek görmediği ağır ve ağdalı bir ses tonuyla, "Hatırladın, değil mi?" dedi.

"Evet, hatırladım," dedi William.

"Ben de hatırladım, William Hamleigh, ben de."

William, masanın başında, her zaman babasının oturduğu sandalyede oturmaktaydı. Günün birinde buraya kendisinin oturacağını biliyordu. Buraya oturunca geniş nüfuzu olan güçlü biri olacağını sanırdı, ama şimdi korkuya kapılmış bir hali vardı. Herkesin babası gibi biri olmadığını düşünerek ona gereken saygıyı göstermeyeceğinden çekiniyordu.

Annesi onun sağında oturuyordu. Babası bu sandalyede otururken, William annesini seyreder, babanın zaaflarından ve ürkek yanlarından yararlanarak onu nasıl kullandığını görürdü. Ama annesinin aynı şeyi ona da yapmasına fırsat vermeyecekti.

Solunda Arthur vardı. İyi kalpli, kır saçlı adam eski kontun bölge yöneticilerindendi. Mal varlıkları konusunda bilgi sahibi olduğu için baba onu işe almakta sakınca görmemişti. Buna da William'ın pek aklı yatmazdı. Çünkü başkalarına hizmet edenler eski patronlarından kolay kolay kopamazlardı.

Anne kızgın bir sesle, "Kral Stephen *mümkün* değil Richard'a kontluk bağışlayamaz," dedi. "O daha şövalye bile değil."

William çok sinirliydi. "Anlamıyorum, bu işi nasıl becermiş böyle? Beş parasız kaldıklarını sanıyordum. Oysa çok şıktı, güzel de bir kılıç kuşanmıştı. Parayı nereden buldu acaba?"

"Yün ticaretine başlamış," dedi Anne. "Paraları oradan kazanıyor. Daha doğrusu kız kardeşi... Duyduğuma göre işin başında olan Aliena."

Aliena! Demek Richard'a destek olan o. Aliena'nın kardeşine kol kanat germiş olması hiç hoşuna gitmedi.

"Aliena artık zengin, ha?"

"Evet. Ama sen bir yıldır kral uğruna savaşlara katıldın. Bu yüzden kontluğun sana geçmesine itiraz etmeyecektir."

"Richard'ın da büyük yararlıklar gösterdiği ortada," dedi William. "Sordum soruşturdum, bu yararlıkları sayesinde kralın gözdesi o."

"Eğer güçlü görünmeyi becerebilirsen, kral sana destek olmakta sakınca görmeyecektir."

William'ın bu tür cin fikirliklere karnı toktu. "Emrindeki orduya sanırım biraz daha para gerekiyor," dedi. Bölge yöneticisine dönerek sordu. "Ne kadar paramız var, Arthur?"

"Hiç paramız yok, lordum."

William öfkelendi. "Sen ne söylüyorsun be?" dedi. "Mutlaka biraz paramız olmalı. Ne kadar var?"

Arthur, William'dan korkmasına gerek olmadığını düşünerek, rahat bir sesle, "Hiç paramız kalmadı lordum," dedi.

William onu boğmak istedi içinden. "Bu Shiring Kontluğu!" diye bağırdı. "Ne demek para kalmadı!"

Arthur, pürüzsüz bir sesle, "Para geliyor, elbette lordum," dedi. "Ama geldiği gibi de gidiyor, özellikle savaş sırasında."

William adamın soluk ve özenle tıraş olmuş yüzüne baktı. Bu adama güvenilebilir miydi acaba?

Anne, William'ın neler düşündüğünü anladı ve adamın hâlâ yanlarında olduğuna hiç dikkat etmeden, "Arthur haklı," dedi. "Yaşlı ve biraz tembeldir ama dürüst bir insandır."

William, Arthur'a dönerek, "Krallığın en iyi topraklarından birçoğu bize ait," dedi. "Biz nasıl beş parasız kalabiliriz?"

"Küçük çiftliklerin birçoğunda durum pek parlak değil, kiracılar kiraları ödemekte zorlanıyorlar."

"Neden?"

"Duyduğuma göre gençler artık toprak işinde çalışmak istemiyorlar, çalışmak için kasabalara gidiyorlar."

"Öyleyse onlara engel olmalıyız."

Arthur omuzlarını silkerek, "Bir serf bir yıl boyunca kasabada oturmuşsa, özgür insan olmayı hak etmiş sayılıyor. Yasa böyle."

"Peki, kiralarını ödemeyen kiracılar ne olacak? Onlar için bir şeyler yapmadın mı?"

"Ne yapılabilir ki? Onların geçim olanağını ellerinden alırsak, hiçbir şey ödeyemezler. Bu yüzden biraz sabırlı olmalıyız. Umalım bu yıl iyi bir hasat yılı olsun, adamların durumu biraz düzelsin."

"Bütün gençler kasabalara göçtüğüne göre Shiring'deki evlerden gelen kira gelirleri ne durumda? Oradan da biraz nakit gelirimiz olması gerekirdi."

"Shiring'deki evlerin birçoğu boş duruyor. Oradaki gençler de bir yere gidiyor olmalılar."

"Sakın sana yalan söylüyor olmasınlar," dedi William. "Yoksa Shiring'deki pazar yeri ile Yapağı Panayırı'ndan elde edilen gelirlerimizin de mi azaldığını söyleyeceksin?"

"Evet."

"Öyleyse neden kiralarla vergileri artırmıyorsun?"

"Rahmetli babanızın emriyle artırmıştık lordum, ama gelirler gene de azalmaya devam etti."

"Bu verimsiz toprak ve taşınmazlarla, Bartholomew nasıl oluyordu da kıt kanaat da olsa geçinebiliyordu?"

Arthur'un buna yanıtı hazırdı. "Bir de taş ocağı vardı. Eskiden, oradan çok para gelirdi."

"Şimdi de aynı taş ocağı o kahrolası keşişin elinde." William'ın kafası allak bullak oldu. Gösterişli bir çıkış yapması gerektiği bir zamanda beş parasız olduğu söyleniyordu. Durum onun açısından çok içler acısıydı. Kral ona sadece kontluğun gelirlerini bağışlamış durumdaydı. Bu onun için bir çeşit sınav sayılırdı. İyice ufalmış bir orduyla saraya dönecek olursa bu bir anlamda sadakatsizlik, iyilikbilmezlik gibi bir şey olurdu.

Ayrıca, Arthur'un çizdiği tablo da pek doğru olmayabilirdi. Herkes onu kesinlikle aldatıyordu, belki de arkasından onunla alay ediyordu. Bunları düşününce daha da kızdı. Artık buna göz yumamazdı. Onlara gösterirdi. Bu iş ancak kanla temizlenirdi.

Arthur'a dönerek, "Her şeye bir kulp bulmaya çalışıyorsun," dedi. "Gerçek şu ki, babamın hastalığı sırasında her şeyi yüz üstü bırakmışsın, oysa asıl o günlerde gözünü dört açman gerekirdi."

"Ama, lordum..."

William sesini daha da yükselterek, "Kapat çeneni, yoksa dayaktan gebertirim seni," dedi.

Arthur'un yüzü bembeyaz oldu, sesini kesti.

"Yarından başlayarak kontluğun tüm mal varlıklarını yerinde incelemek üzere bir tura çıkacağız. Sahibi olduğum her köyü ziyaret edeceğiz, her şeyleri yeniden düzenleyeceğiz. Bu sızlanıp duran yalancı köylülerin nasıl yola getirileceğini sen bilmezsin, ama ben bilirim. Kontluğumun nasıl bu hallere düştüğünü yakında öğrenmiş olacağız.

Eğer bana yalan söylediğin ortaya çıkarsa yemin ederim ki asılacakların başında sen olacaksın."

William, Arthur'dan başka seyisi Walter ve son bir yıldır onunla birlikte savaşan dört şövalyeyi daha yanına aldı. Hepsi de iri yarı, güçlü kuvvetli, kafaları kızınca kavgaya hazır insanlardı. En güzel atlarına binip köylülere korku salabilmek içni tepeden tırnağa silahlandılar.

Sıcak bir yaz günüydü; buğdaylar biçilmiş, demet haline getirilmişti. Bu bol ürünleri gördükçe beş parasız olmasına daha da kızıyordu. Birileri onu soyup soğana çeviriyor olmalıydı. Bartholomew gözden düşünce, kontluk onun ailesine geçmiş, ama Bartholomew'in oğlu para içinde yüzerken o beş parasız kalmıştı.

Önce kalenin oldukça uzağındaki Northbrook adlı küçük köyden başlayacaktı. Bu köyde yaşayanların bir yarısı serf, öbür yarısı özgür insanlardı. Serfler, William'ın malıydı, onun izni olmadan hiçbir şey yapamazlardı. Yılın belli dönemlerinde şu kadar iş günü ona çalışmak, bir de elde ettikleri ürünlerin belli bir bölümünü ona ayırmak zorundaydılar. Özgür insanlar ona para ya da mal karşılığı bir kira öderlerdi, o kadar. Bunlardan beşinin lordlarına ödenmemiş borçları vardı. William, onların, kale çok uzaklarında kaldığı için bir gün ürünü gizlice kaçırmış olmalarından korkuyordu. İşleri hale yola koymak için en iyisi buradan başlamaktı.

Uzun bir yol aldıktan sonra köye yaklaştıklarında, güneş iyice yükselmişti. Northbrook otuz hanelik bir köydü, köyü çepeçevre saran tarlaların hepsi de biçilmişti. Evlerin hemen yanında, tarlaların bitiminde, toplu halde üç tane meşe ağacı vardı. William ve adamları biraz daha yaklaşınca, köylülerin meşe ağaçlarının gölgesinde yemek yediklerini gördüler. William onlara birkaç yüz metre kala atını hızlandırınca ötekiler de aynı şeyi yaptılar ve bir toz bulutu içinde köylülerin yanma vardılar.

Köylüler, ağızlarında lokmaları, bir yandan da gözlerini tozdan korumaya çalışarak ayağa kalkmaya çalışırken, her şeyden kuşkulanan William'ın gözleri bir şeye takıldı. Orta yaşlı, siyah sakallı bir adam kucağında kırmızı yanaklı, tombul bir bebek taşıyan gene kırmızı yanaklı, tombul bir kıza alçak sesle acele acele bir şeyler söylüyordu. Yanlarına yaklaşmak isteyen bir delikanlıyı yaşlıca adam hemen oradan uzaklaştırdı. Genç kız, biraz da istemeden, evlere doğru yürüdü, kayboldu.

Olay William'ın ilgisini çekti. İşin içinde kesinlikle onun çözemediği bir şey olmalıydı, annesi olsa hemen anlardı.

Bu konuyla sonra ilgilenirim, dedi içinden. Herkesin işitebileceği bir sesle Arthur'a hitap ederek, "Kiralarını ödemeyen özgür kiracılar bunlar mıydı?" dedi.

"Evet, lordum."

"En çok borcu olan hangisi?"

"Athelstan. İki yıldır hiçbir şey ödemiyor, domuzları yüzünden başı dertte..."

William, Arthur'un sözünü keserek, "Athelstan hanginiz?" dedi.

Omuzları çöküik, kırk beş yaşlarında uzun boylu bir adam, bir iki adım ileriye çıktı. Saçları iyice seyrelmişti.

"Neden bana kira ödemiyorsun?"

"Zaten küçük bir toprak bu, lordum, yardım edecek kimsem de kalmadı. Benim oğlanlar kasabaya çalışmaya gittiler, bir de şu domuz humması..."

"Bir dakika," dedi William. "Oğulların nereye gittiler?"

"Kingsbridge'e lordum, katedral inşaatında çalışmaya. Evlenmek istiyorlar, gençler evlenmeli tabii, benim toprak zaten üç aileyi geçindirmez."

William, gençlerin Kingsbridge Katedrali'ne çalışmaya gittikleri haberini unutmamalıydı.

"Senin işlediğin toprak gene de bir aileyi rahatça geçindirir, ama sen kiranı ödememişsin."

Athelstan gene domuzlarından söz edecekti. William onu hiç dinlemiyor, sadece kötü kötü bakıyordu. Kiranı neden ödemediğini biliyorum, dedi içinden, lordun hasta yatağında yatarken... Ötekiler de aynı şeyi düşünüyor olmalılar.

Şimdi akılları başlarına gelirdi onların. Şövalyelerinden ikisine dönerek, "Alın bu köylüyü, sımsıkı tutun," dedi.

Athelstan hâlâ konuşuyordu. Şövalyeler atlarından inip adamın yanına geldiler. Anlattığı domuz humması hikâyesi hiç işe yaramamıştı. Şövalyeler adamı kollarından kavradılar. Köylünün yüzü korkudan bembeyaz oldu.

William, bu kez Walter'a dönerek, "Örme zincir eldivenlerin yanında mı?" diye sordu.

"Evet, lordum."

"Onları ellerine geçir ve şu Athelstan'a dersini ver. Herkese de ibret olsun."

"Başüstüne, lordum." Walter gitti, heybeden, parmakların dış oynak yerlerine sıkıca örme zincir geçirilmiş bir çift deri eldiven çıkardı. Eldivenleri hiç telaş etmeden ellerine geçirdi. Köylüler korku içinde onu seyrederken, Athelstan dehşet içinde inliyordu.

Walter, atının yanından ayrılarak Athelstan'ın yanına geldi ve örme zincir eldiveniyle adamın midesine bir yumruk indirdi. Athelstan iki büklüm bir halde bağırmaya başladı. Öteki iki şövalye adamı ayağa kaldırınca, Walter bu kez adamın suratına bir yumruk patlattı. Köylünün ağzından, burnundan kanlar fışkırıyordu. Olayı izleyenlerden bir kadın, galiba adamın karısıydı, çığlıklar atarak Walter'ın üzerine yürüdü. Bir yandan da, "Dur! Rahat bırak onu! Sakın onu öldürme!" diye bağırıyordu.

Walter'ın ittiği kadını öteki kadınlardan ikisi alıp götürdüler. Ama hâlâ bağırıp çırpınmaya devam ediyordu. Walter, Athelstan'ı öldüresiye döverken öteki köylüler hiç seslerini çıkarmadan, büyük bir öfke içinde olayı seyretmekteydiler. Adamın yüzü kan revan içinde kalmış, gözleri kapanmıştı, bitik bir haldeydi.

William sonunda, "Bırak gitsin," dedi.

İki şövalye Athelstan'ı bırakınca, adam olduğu yere yığılıverdi. Walter eldivenlerini çıkarırken örme zincirin üzerindeki kan ve et parçacıklarını eliyle temizlemeye çalışıyordu.

William, Athelstan'ı bıraktıktan sonra, köye doğru şöyle bir göz atınca, derenin hemen yanında yeni yapıldığı ilk bakışta anlaşılan iki katlı bir bina gözüne ilişti. Binayı Arthur'a eliyle işaret ederek, "Nedir şu?" dedi.

Arthur, telaşlı bir sesle. "Onu daha önce hiç görmedim, lordum," dedi.

William onun yalan söylediğinden emindi. "Su değirmeni değil mi bu? Bir akarsuyun yanında başka ne olabilir ki?"

William'ın emriyle köylünün öldüresiye dövüldüğünü gördükten sonra, Arthur nasıl sesini çıkarabilirdi? William sordu: "Benim iznimi almadan serflerim değirmen kurabiliyorlar mı?"

"Hayır, lordum."

"Bunun onlara neden yasaklandığını biliyorsun, değil mi?"

"Tahıllarını lordun değirmenlerine götürüp lordlarına değirmen hakkı ödemeleri için."

"Böylece de lordları bir gelir sağlamış olacak, öyle değil mi?"

"Evet, lordum. Eğer izinsiz değirmen kurmuş olmalarına karşılık para cezası öderlerse, o zaman da lord bir kazanç sağlamış olurdu."

William onun ses tonuna çok sinirlendi. "Hayır, ikisi aynı şey değil. Ödeyeceği para cezası, değirmen hakkının yanında hiç kalır. İşte bu yüzden izinsiz değirmen kurmayı yeğliyorlar. Babam da salt bu yüzden ona izin vermezdi." Arthur'un yanıt vermesine fırsat bırakmadan, atını değirmene doğru sürdü. Şövalyeler de peşi sıra atlarını sürdüler. Köylüler paçavralar içinde sıra olmuş duruyorlardı.

William atından indi. Binanın ne olduğu apaçık ortadaydı. Hızla akıp duran suyun basıncıyla dönen bir su çarkı gözüküyordu. Çark, değirmenin yan duvarından içeri giren bir mili çevirmekteydi. Uzun ömürlü olabilmesi için sağlam yekpare bir ağaçtan yapılmıştı. Kim yapmışsa, belli ki, yıllar yılı kullanılsın istemişti.

Değirmenci açık duran kapının yanındaydı, çok korktuğu yüzünden okunuyordu. Arkasındaki odada sıra sıra tahıl çuvalları yığılmıştı. Değirmenci eğilerek, nazikçe selam verdi. William adamın yüzünde onu ciddiye almayan bir hava sezinlemişti. Bir kez daha onu adam yerine koymadıklarına dair içinde bir his uyandı. Değirmenciye hiddetle bağırdı: "Bu değirmenin gözümden kaçacağını mı sanmıştın sen, ha? Öyle mi? Sen öyle mi sanıyorsun?" William, adamın suratına bir yumruk attı.

Değirmenci abartılı bir sesle acı içinde bağırarak hiç beklenmediği halde yere yuvarlandı.

William adamın üzerinden geçerek içeri daldı. Su çarkının mili bir dişli takımıyla değirmenin üst katındaki değirmen taşının miline bağlıydı. Öğütülen tahıllar bir olukla aşağıya dökülmekteydi. Değirmen taşının ağırlığını taşıyan ilk kat dört tane kalın kalasla takviye edilmişti. (Bu kalaslar kuşkusuz onun izni alınmadan ona ait ormanlardan getirilmişti.) Eğer bu kalaslar kesilecek olursa bina olduğu gibi çökerdi.

William dışarı çıktı. Balta lakaplı şövalye Hugh, adını aldığı silahı her zaman atının eyerinden eksik etmezdi. "Senin şu savaş baltanı getir bana," dedi. Hugh itiraz etmedi. William baltayı alarak içeri girdi ve kalın kalasların üzerine saldırdı.

Baltanın keskin ağzı köylülerin büyük bir özenle inşa ettikleri değirmene büyük bir gürültüyle inerken, William kendinden geçiyordu. Şimdi benimle alay edemezler, diyordu içinden.

Walter kalaslardan birinin üzerinde derin bir kertik açtı, sonra bir kalasta daha kertik açınca, değirmen taşının ağırlığını taşımakta olan platform oynamaya bşaladı. William, "Bir ip getirin!" diye seslendi. Walter hemen çıktı.

William kalan iki kalasa da oldukça derin kertikler açtı. Bina olduğu gibi çökmek üzereydi. Walter elinde ip, döndü. William ipi kalaslardan birine bağladıktan sonra ipin öbür ucu elinde, dışarı çıktı ve onu da atının boynuna geçirdi.

Köylüler hiç ses çıkarmadan asık suratla olanları seyrediyorlardı.

İp bağlanınca, William sordu. "Değirmenci nerede?"

Değirmenci, haksızlığa uğramış insanların umutsuzluğu içinde yaklaştı.

William, şövalyelerden birine, "Onu bağla ve içeri getir," dedi.

Değirmenci biraz direnmek istedi, ama şövalye bir çelme takarak onu yere devirdikten sonra üzerine oturdu. İki şövalye birlikte adamı yerden kaldırdılar. Değirmenci bir yandan çırpınıyor, bir yandan da yalvarıyordu.

Köylülerden bir kalabalığın içinden sıyrılarak, "Bunu yapamazsınız," dedi. "Bu bir cinayet sayılır. Lord da olsa insanları öldüremez."

William titreyip duran parmağını adama doğru çevirerek, "Bir daha ağzını açarsan, onunla birlikte seni de içeri atarım," dedi.

Bu sözleri söylemeye cesaret eden adam, sonra düşündü ve uzaklaşmayı yeğledi.

Değirmenin içinde adamın acı acı bağırdığı duyuluyordu. Çıkardığı sesler dayanılır gibi değildi. Bu, az sonra yıkıntı altında öleceğini bilen bir insanın sesiydi.

At, boynundaki ipten kurtulmak ister gibi başını oynatıp duruyordu. William hayvana bağırdı, ardından da ipi çekmesi için kalçasını tekmeledi. Bir yanda da şövalyelere, "Haydi, siz de ipe asılın," diye seslendi. Şövalyeler atla birlikte gerilmiş ipe asıldılar. Seslerini yükselterek olayı protesto eden köylüler, korkularından bir şey yapamıyorlardı. Arthur bir köşede durmuş bakıyordu, perişan haldeydi.

Değirmencinin çığlıkları daha da arttı. William içinden, bu köylülerin hiçbiri Hamleigh'lerin intikamını asla unutmayacaklardır, diyordu.

Kalın kalaslardan birinin çatırdadığı duyuldu, ardından kalas kırılınca, daha büyük bir gürültü çıkardı. Çatının bir köşesi bel verdi. Kadınlar ağlamaya başladı. Değirmenin ahşap duvarları insanın içini ürpertiyordu. Üst kat daha fazlasına dayanamayınca, büyük bir çatırtı duyuldu. Değirmencinin feryatları birden kesildi. Değirmen taşı olduğu gibi aşağıya inince, her taraf zangır zangır titredi. Duvarlar parça parça oldu, çatı çöktü ve bir anda değirmenin içinde ölü bir insanın yattığı bir odun yığınından farkı kalmadı.

William, işte şimdi rahatlamıştı.

Birkaç köylü koşarak, yıkıntıları deli gibi elleriyle açmaya koyuldular. Bir yandan da içlerinden adamı diri diri çıkarmayı kuruyorlardı. Vücudu ne haldeydi kimbilir!

William etrafına bakınırken, kucağında kırmızı yanaklı bir bebek tutan, kırmızı yanaklı kız gözüne ilişti. Kalabalığın arkasında, görünmemeye çalışıyormuş gibi bir hali vardı. Siyah sakallı adamın, herhalde babasıydı, onu nasıl gözlerden saklamaya çalıştığını hatırladı. Köyden ayrılmadan önce şu bilmeceyi çözmek istiyordu. Kızla göz göze gelince onu eliyle yanma çağırdı. Kız, onun bir başkasına işaret ettiğini sanarak arkasına baktı. "Sen," dedi William. "Sen buraya gel."

Siyah sakallı adam kızı görünce sinirli sinirli söylendi.

William, "Senin kocan kim, kız?" dedi.

Babası, "Onun kocası y..." demeye kalmadı, kız "Edmund," dedi.

"Ha, sen evlisin demek. Baban kim?"

Siyah sakallı adam, "Babası benim," dedi. "Adım Theobald."

William bu sefer Arthur'a döndü. Theobald özgürlerden mi?"

"O bir serf, lordum."

"Ama bir serfin kızı evlenirken, onun sahibi sıfatıyla ilk geceyi kızla geçirmek hakkı lorda ait değil miydi?"

Arthur, dehşet içinde, "Lord!" dedi. "Bu ilkel âdetler buralarda uygulanmıyor artık."

"Doğru," dedi William. "Ama o zaman da babası yüklüce bir para cezası öder. Theobald ne kadar ceza ödedi bunun için?"

"Daha ödemedi lordum, ama..."

"Demek ödemedi! Hem kızın kırmızı yanaklı bir de çocuğu var."

Theobald, "Hiç paramız yoktu lordum. Kızım Edmund'dan hamile kalınca evlenmek istediler, o kadar. Ama artık ürünleri kaldırdık, parayı ödeyebiliriz."

"Düğün gecesi, bana hakkım olan şey verilmediğine ve de para cezası ödenmediğine göre ben de hakkım olanı şimdi alacağım."

Baba, William'ın üzerine yürümek istedi, ama William kılıcına davranınca olduğu yerde kaldı. William başını çevirerek kıza doğru baktı. Kızın korkmuş hali onu daha da tahrik etti. William çok hoşuttu. Güldü ve "Ben kızı yaptıktan sonra şövalyelerim de yapar artık," dedi.

2

Kingsbridge üç yıl içinde tanınmayacak kadar değişti. Waleran Bigod'un kurduğu planların Phillip ile gönüllüler ordusu tarafından engellendiği Hamsin Pazarı'ndan bu yana William buraları hiç görmemişti. Manastırın giriş kapısının yakınında kırk elli kadar ahşap ev kümelenmiş, ayrıca köprüye gidilen çamurlu patikanın iki yanma yeni yeni evler inşa edilmişti. Demek evlerin sayısı en az üç kat artmıştı. Irmakla manastır arasında kalan alanı tamamen evler doldurmuştu. Manastır avlusuna taş binalar da inşa edilmişti. Kilisenin duvarları görünüşe bakılırsa hızla yükselmekteydi. Irmağın kıyısına iki de yeni iskele kurmuşlardı. Kingsbridge bir kasabaya dönüşmüştü.

Savaştan sonra eve döneli beri oluşan tüm kuşkularını bu görüntüler doğrulamaktaydı. Kira alacaklarını tahsil ettiği ve de baş kaldırmaya yeltenen serfleri korku salarak yola getirmeye çalıştığı günlerde herkesin Kingsbridge'den söz ettiğini işitmişti. Toprağı olmayan gençler oraya çalışmaya gidiyor, varlıklı aileler oğullarını manastırdaki okula gönderiyordu. Küçük çiftlik sahipleri yumurtalarını, peynirlerini inşaatta çalışan işçilere satıyordu. Herkes, kutsal günlerde katedrali bulunmadığı halde burayı ziyarete geliyordu. Bugün de kutsal bir gündü. Bu yıl pazara rastlayan Aziz Michael Yortusu idi. Bu yumuşak sonbahar sabahında içerisi çok kalabalık olmalıydı.

William'ın yanında beş de adamı vardı. Köylerde oldukça iyi işler becermişlerdi. William'ın geleceği haberi köylere yayılınca, köylüler çocuklarla genç kadınları saklanmaları için ormana gönderdiler. Köylülerin yüreklerine korku salmış olması, William'ın hoşuna gidiyordu. Artık dizginlerin onun elinde olduğunu anlamışlardı demek.

Adamlarıyla Kingsbridge'e iyice yaklaşınca, William atını tırısa kaldırdı; ötekiler de peşinden onu izlediler. Bir yere hızla varmış ol-

mak çok daha etkili oluyordu. Herkes kocaman atlara yol açabilmek için ya tarlalara kaçışıyor ya da yol kenarlarına çekiliyordu.

Ahşap köprünün üzerinden, büyük bir gürültüyle ve de baç tahsil edenlere aldırmadan ilerlediler. Ama az ilerideki daracık sokağı iri cüsseli hantal iki öküzün çektiği, kireç yüklü bir araba tıkamıştı. Atlar ister istemez yavaşlamak zorunda kaldılar.

Sokaklar kalabalık değildi. Belki de herkes manastırdaydı.

Adamlarıyla birlikte öküz arabasının peşine takıldıktan sonra kapıları geçti. Herkesin onu fark edip alay edeceğinden korkuyordu. Neyse ki kimse görmedi. Duvarların dışında her taraf çok ıssızdı, ama manastırın avlusu cıvıl cıvıl insan kaynıyordu.

William atının dizginini çekip etrafı kolaçan etmeye başladı. O kadar çok insan, o kadar çok faaliyet vardı ki gözlerine inanamadı.

Hemen yanı başında, manastır avlusunun günbatısında, pazar kuruluydu. Tezgâhlar düzenli bir biçimde sıralanmıştı. Tezgâhların arasındaki çitleri dolanıp duran yüzlerce insan kendilerine ya içki ve yiyecek, ya şapka ve ayakkabı, ya da bıçak, kemer, ördek yavrusu, köpek yavrusu, tencere, tava, köpek, yapağı, iplik, urgan ve daha düzinelerle şeyler satın alıyorlardı. Pazarda oldukça çok para dönüyor olmalıydı. Sürekli el değiştiren peniler, yarım peniler, çeyrek peniler üst üste konunca büyük meblağlar tutardı.

William öfke içinde, Kingsbridge'de durum bu kadar parlak olduğuna göre Shiring pazarının hali kötüye gidiyorsa buna şaşmamak gerek, dedi içinden. Tezgâhlardan alınan kiralar, pazara mal getirenlerden elde edilen baç paraları, satış üzerinden ödenen vergiler Shiring Kontluğu'nun kasasına akacak yerde, Kingsbridge Manastırı'nın kasalarını dolduruyordu.

Ne var ki bir yerde pazar kurabilmek için kralın izni gerekirdi. William, Phillip'in böyle bir izni almadığından çok emindi. Tıpkı Northbrook'taki değirmenci gibi, belki de yakalanınca başvuru yapmayı planlıyordu. Ama ne yazık ki Phillip'e dersini vermek William için o kadar kolay olmayacaktı.

Pazarın az gerisindeki alanda bir sessizlik egemendi. Revakların bitişiğinde, bir sayvanın altında bir altar gözüküyordu. Altarın önünde ak saçlı bir keşiş, önündeki kitaptan bir şeyler okuyordu. Altarın az ilerisinde keşişler sıra olmuş bir halde, topluca ilahiler okuyordu. O kadar uzaktılar ki pazarın gürültüsü ilahi sesini bastırıyordu. Çok

az da cemaat vardı. Belki de keşişlerin kendi aralarında icra ettikleri bir ikindi ayiniydi.

Manastır avlusunun en sonunda katedralin doğu yanının inşaatı sürüyordu. William düşündü: Başrahip Phillip pazardan topladığı avantaları buraya harcıyordu demek! Duvarların yüksekliği sekiz dokuz metreyi bulmuştu. Pencerelerin ana çizgileriyle kemerler şimdiden belli oluyordu. Şantiyenin her tarafı işçi kaynıyordu. Burada bu kadar işçinin çalıştığı hiç aklına gelmezdi. Yüzlerce kadın ve erkeğin kimi ırmak kenarından arabalarla kum çekerken, kimi de taş ve kereste taşıyor, kimi ise varilleri yuvarlıyordu. Hepsi de sadece günahlardan arınmak için çalışıyorlardı.

William, demek kurnaz başrahip kendine göre bir şeytanlık düşünmüş, dedi içinden; katedrale çalışmaya gelenler pazarda para harcayacak, pazara gelenler de günahlardan arınmak için birkaç saatlerini katedrale ayıracaktı. Bir taşla iki kuş.

William, inşaatı daha yakından görebilmek için atını mahmuzlayarak mezarlığın içinden şantiyeye geldi.

Uzaktan bakınca bir sütunu bir diğer sütuna bağlayan kemerleri gördüğünü sanmıştı. Oysa kemerler yapılmamıştı daha. Gördükleri daha önceden hazırlanan tahta kalıplardı.

İskeleler kurulurken birbirlerine iplerle tutturulmuş sağlam direkler kullanılmıştı. Direklerin arasında örülmüş sazlarla esnek dallardan hazırlanmış iskeleler uzanmaktaydı.

William'ın gördüklerinden çıkardığı sonuç şuydu: Shiring Kontluğu'nun gelirlerinde bir düşüş varsa bunun baş sorumlusu Başrahip Phillip'ti. Çiftlikler yavaş yavaş genç insanları katedral inşaatına kaptırıyordu. Yeni Kingsbridge kasabası büyüdükçe, kontluğun incisi sayılan Shiring ününü yitirmekteydi.

William ve adamları geri dönerek avludan tekrar pazara doğru uzandılar. William her şeyi iyice incelemek kararındaydı. Adım adım ilerlediler. İnsanların korkup yol vermeye hiç niyetleri yoktu. Hiç kimsenin ondan korktuğu filan da yoktu. Bu da onu çok sinirli yapıyordu. Eğer insanlar korkmuyorsa, onların ne yapacağı hiç belli olmazdı. Ne kadar da yavaş hareket ediyorlardı. İnsan yürüse daha hızlı yol alırdı. Kingsbridge'in serkeş insanları kendilerini beğenmişçesine onu itip kakalıyorlardı sanki.

Tam yan yoldan dönüyordu ki, Aliena'yı gördü.

Atının dizginlerini çekti ve hiç kımıldamadan şaşkın şaşkın ona

baktı. Üç yıl önce Hamsin Pazarı'nda gördüğü o zayıf, sinirli ve ürkek kızdan eser kalmamıştı. Koyu renk gözleri neşe içinde parlıyor, başını her hareket ettirişinde bukleli saçları yüzüne dökülüyordu. O kadar güzeldi ki ona sahip olmak arzusu William'ın başını döndürdü.

Üzerinde süslerle bezeli kırmızı bir giysi vardı; biçimli parmaklarında yüzükler pırıl pırıl yanıyordu. Yanında yaşlıca bir kadın vardı, hizmetçiye benziyordu. Annesi, para içinde yüzüyorlar, demişti. Beş parasız, elinden bir şey gelmeyen yoksul bir kızken nasıl bu duruma gelebilmişti? İpek iplikler, kemik iğneler, ağaç yüzükler ve dikiş malzemeleri satılan bir tezgâhın başında kısa boylu, koyu renk saçları olan Yahudi satıcı ile sıkı bir pazarlık halindeydi. Kendinden emin ve gamsız, aşırı rahat bir havası vardı. Haliyle, tavrıyla yeniden bir kont kızı olmuş çıkmıştı.

Biraz yaşlanmışa benziyordu. Yaşlıydı, elbet. William yirmi dördündeydi, o da yirmi birinde olmalıydı şimdi. Ama daha büyük gösteriyordu. Çocukluktan eser kalmamıştı. Yetişkin sayılırdı.

Aliena başını kaldırınca William'la göz göze geldiler.

Geçen sefer William gözlerini üzerine dikince, Aliena utancından kıpkırmızı olmuştu. Bu kez yerinden bile kımıldamadı, gözlerini dikti, o da baktı. Gene öyle insana tepeden bakıyor gibiydi, beş yıl önceki gibi onu gene aşağılayıcı gözlerle süzüyordu.

William onunla konuşmak, ona geçen sefer yaptıklarını gene yapabileceğini söylemek isterdi. Ama kalabalığın ortasında bağırmak içinden gelmedi. William, pervasız bakışları karşısında kendini küçülmüş gibi hissetti. Bu kadar sıkıntıya dayanamayacağını düşünerek arkasını dönüp atını mahmuzladı.

Sonunda pazar yerinden çıkmak üzereyken Başrahip Phillip'le karşılaştı. Kısa boylu Galli, elleri kalçasında, çenesini ileriye doğru uzatmış bir halde ayakta duruyordu. Eskiden olduğu kadar zayıf değildi, iyice azalan saçları erken ağarmıştı. Artık işine göre fazla genç göstermiyordu. Mavi gözleri öfkesinden ateş saçıyordu. Meydan okuyan bir sesle, "Lord William!" diye seslendi.

Aliena düşüncesini kafasından silen William, Phillip'le paylaşması gereken bir kozları olduğunu hatırladı. "Sizinle karşılaşmam iyi oldu, Başrahip," dedi.

"Asıl benim sizinle karşılaşmam iyi oldu," dedi Phillip.

William onu suçlar gibi, "Görüyorum ki burada bir pazar kuruyorsunuz," dedi.

"Eee, n'olmuş?"

"Kral Stephen'ın, Kingsbridge'de pazar kurulacağına ilişkin bir izin verdiğini hiç sanmıyorum, bildiğim kadarıyla hatta bir başka kralın da."

Phillip, "Sen hangi cüretle böyle konuşabiliyorsun?" dedi.

"Ben ya da bir başkası..."

Phillip, onun dediklerine aldırmadan, "Sen!" diye bağırdı. "Hangi cesaretle buraya gelip izinden söz edebiliyorsun... Sen ki şu son bir ay içinde kundakçılık, ırza tecavüz, hırsızlık ve hatta adam öldürme gibi suçlar işlemiş durumdasın!"

"Bunlarla hiç..."

"Sen hangi cesaretle bir manastıra girip izin belgesinden söz edebiliyorsun?" Phillip bir iki adım daha ilerleyerek ve de elini William'a doğru uzatarak bağırmaya devam etti. Phillip ondan daha çok bağırdığı halde, William ağzını bile açamadı. Yanı başlarında keşiş, gönüllü işçi ve pazar müşterilerinden oluşan bir kalabalık, kavgayı seyre gelmişlerdi. Phillip'in susacağı yoktu. "Bu yaptıklarından sonra, söyleyeceğin tek şey vardı: 'Peder, ben günah işledim,' demeliydin. Sonra da bu manastırda diz çökmeliydin. Cehennemin ateşinden kurtulmak istiyorsan, bağışlanmak için yalvarmalıydın."

William'ın yüzü kül gibi oldu. Cehennem sözcüğü karşısında müthiş bir korkuya kapıldı. "Peki ya senin şu pazarın? Peki ya senin şu pazarın?" diyerek Phillip'in sözünü kesmeye çalışıyordu.

Phillip söylenenleri işitmiyordu bile. O kadar kızmış, o kadar öfkelenmişti ki, "İşlediğin bu korkunç suçların bağışlanması için yalvar!" diye bağırdı. "Diz çök! Haydi, diz çök! Yoksa cehennemde yanarsın."

William, Phillip'in önünde hemen şimdi diz çöküp yalvarmayacak olursa cehennem ateşinde yanacağına inanacak kadar büyük bir korkuya kapıldı. Günah çıkarması gerektiğini biliyordu, çünkü savaş sırasında bir sürü insan öldürmüştü. Günah çıkarmadan ölürse ne olurdu? Ellerinde keskin bıçakları olan zebanilerle cehennem alevlerini düşününce tir tir titremeye başladı.

Phillip ona doğru biraz daha ilerleyerek, parmağı havada, bağırdı: "Haydi, diz çök!"

William atını geri geri sürdü. Büyük bir umutsuzluk içinde sağına soluna bakındı. Kalabalık etrafını kuşatıyordu. Şövalyeler arkasında, ne yapacaklarına karar veremiyorlardı. Silahsız bir keşinin ru-

hani tehditlerine karşı ellerinden ne gelirdi? Aliena'dan sonra, bir bu eksikti. William dizginlere asılınca, altındaki cüsseli savaş atı birden şaha kalktı. Atın güçlü toynaklarını görünce kalabalık açıldı. Atın ön ayakları yeniden yere basınca, William atı mahmuzladı ve at dörtnala koşmaya başladı. William utancından kıpkırmızı bir halde, süpürgesi elinde yaşlı bir kadının kovaladığı köpekler gibi hırlayıp duran şövalyeleri arkasında, bir anda manastır kapısından çıktı gitti.

3

Şafak söktükten hemen sonra, kardeşlerin büyük çoğunluğu mahzende sabah duasına katıldıkları sırada, yatakhanede sadece iki kişi kalmıştı: Yatakhanenin bir ucunda yerleri süpürmekte olan Johnny Sekiz-Penny ile öbür ucunda okulculuk oynayan Jonathan.

Başrahip Phillip kapı aralığında durmuş Jonathan'ı seyrediyordu. Jonathan, sırasında ağırbaşlı olmasını bilen, herkesin bayıldığı, kendinden emin, bu cin gibi çocuk neredeyse beş yaşında olmuştu. Johnny ona hâlâ minik keşiş cüppesi giydiriyordu. Jonathan bugün kendince papaz adaylarının öğretmeni olmuş, bir sıra hayali öğrenciye ders veriyordu. Karşısındaki boş kanepeye hitap ederek, acımasız bir sesle, "Yanlış, Godfrey!" dedi. "Bu tiilleri ezberlemezsen sana bugün yemek yok." *Fiil* yerine tiil diyordu. Phillip sevecen bir duygusallıkla güldü. Oğlu olsa onu daha çok sevemezdi.

Çoğu keşişin gözünde onun bir bebekten, bir oyuncaktan farkı yoktu. Ama Phillip'le Johnny için durum daha farklıydı. Johnny onu bir anne gibi seviyordu. Phillip'e gelince, bunu saklamaya çalışsa da, kendini çocuğun babasıymış gibi hissediyordu. Phillip'in kendisi de çocukluğundan başlayarak bir papaz tarafından yetiştirilmişti, bu yüzden onun babasıymış gibi davranmak ona çok doğal geliyordu. Onunla keşişlerin yaptığı gibi kovalamaca oynamazdı, ona İncil'den öyküler anlatır, onunla sayı saymaca oyunları oynar, gözünü ondan ayırmazdı.

Phillip odaya girdi, Johnny'ye bakarak güldü ve sonra gitti hayali öğrencilerin arasına oturdu.

Jonathan ciddi bir tavırla, "Günaydın, peder," dedi. Johhnny ona her zaman nazik davranması gerektiğini öğretmişti.

Phillip, "Okula gitmek ister miydin?" diye sordu.

Jonathan övünerek, "Ben zaten Latince öğrendim," dedi.

"Sahi mi?"

"Evet, dinle. *Omnius pluvius buvius tuvius nomine patri amen.*"

Phillip gülmemeye çalıştı. "Latinceye *benziyor*, ama tam değil. Kardeş Osmund, papaz adaylarının öğretmeni, sana Latincenin nasıl düzgün konuşulacağını öğrenecektir."

Jonathan o kadar uğraştığı halde Latince öğrenemediğini keşfedince biraz üzüldü. "Ama artık ben hızlı hızlı koşabiliyorum, bak!" dedi. Odanın bir ucundan öbür ucuna son hızla koştu.

"Çok güzel," dedi Phillip. "Cidden çok hızlı koşuyorsun."

"Evet... Daha hızlı da gidebilirim."

"Şimdi olmaz," dedi Phillip. "Şimdi dinle beni biraz. Ben bir süre burada olmayacağım."

"Yarın döner misin?"

"Hayır, o kadar çabuk değil."

"Gelecek hafta mı?"

"Daha da geç belki."

Jonathan gelecek haftadan daha uzağını düşünemiyordu. "Neden?"

"Kralı görmem gerek de ondan."

"Yaa!" Bu konular Jonathan'a pek fazla bir şey anlatmıyordu.

"Ben burada yokken senin okula başlamanı isterdim. Sen de ister miydin?"

"Evet."

"Neredeyse beş yaşını dolduruyorsun. Gelecek hafta senin doğum günün. Bize yılın ilk günü geldindi."

"Nereden geldim?"

"Seni Tanrı yolladı. Her şeyi Tanrı yollar."

Jonathan bunun sorusunun yanıtı olmadığını biliyordu. "Peki, ben daha önce neredeydim?" diye tutturdu.

"Bilmiyorum."

Jonathan kaşlarını çattı. Çatık kaş keyfi yerinde bir çocuğun yüzüne hiç yakışmıyordu. "Bir yerlerde olmalıydım."

Phillip, günün birinde birileri Jonathan'a bebeklerin nasıl dünyaya geldiğini nasıl olsa anlatır, dedi içinden. Konuyu değiştirmek için "Ben yokken yüze kadar sayı saymayı öğrenmeni istiyorum," dedi.

"Ben sayabiliyorum," dedi Jonathan."Bir iki üç dört beş altı yedi sekiz dokuz on on bir on iki on üç on dört on beş on altı on yedi..."

"Fena değil, ama Kardeş Osmund sana başka şeyler daha öğretecektir. Sınıfta uslu uslu otur ve onun her dediğini yap."

"Okulun en birincisi ben olacağım!"

"Görürüz." Phillip, çocuğun gösterdiği gelişmeye hayran kaldı. Bir gün Jonathan kocaman bir adam olacaktı. Nasıl biri olurdu acaba? Bunları düşününce, Phillip onun bir an önce büyümesini istedi. Onun büyümesi de katedral inşaatı kadar uzun sürerdi.

"Şimdi bana bir öpücük ver bakalım, sonra da güle güle de."

Jonathan başını yukarıya doğru kaldırınca, Phillip yanağından öptü. "Güle güle, Peder," dedi Jonathan.

"Hoşça kal, oğlum."

Phillip, Johnny Sekiz-Penny'nin koluna hafifçe dokundu ve odadan çıktı.

Phillip, taş ocağında olanları öğrendiğinde çok fena olmuştu. Biri kız beş kişi öldürülmüştü. Haberi öğrenince evine kapanmış, bir çocuk gibi ağlamıştı. William Hamleigh ile onun it sürüsü yüzünden adamlarından beşi telef olmuştu. Phillip hepsini de tanırdı: Lord Percy'nin eski taş ocağı ustası Harry; başından beri taş ocağının sorumluluğunu üstlenen kara derili Otto Kara-surat; Otto'nun yakışıklı oğlu Mark; Mark'ın eşi, akşamları koyun çanlarıyla ne güzel şeyler çalan Alwen; bir de küçük Norma, Otto'nun yedi yaşındaki torunu. Onu çok severdi. Bir tilkinin piliçleri öldürmesi gibi, William onları kılıçtan geçirmişti. Olay, melekleri bile ağlatırdı.

Phillip olanlara çok üzülmüş ve suçluların cezalandırılması için Shiring'e gitmişti. Şerif kılını bile kımıldatmamış ve "Lord William'ın küçük bir ordusu var, ben onu nasıl tutuklarım?" demişti. "Kralın Maud'a karşı savaşacak şövalyelere gereksinimi var. Onlardan birini bile tutuklayınca ne der bana sonra? William'ı cinayetle suçlarsam ya şövalyeleri öldürür beni ya da ihanetten kralın emriyle asılırım."

Şerif o arada, William'ın, Kingsbridge pazarına ilişkin resmen şikâyette bulunduğunu da aktarmıştı.

Phillip düşündü. Acaba bu bunalıma onun kendi hataları mı neden olmuştu? Kendine çok mu güvenmişti, çok mu gözü karaydı? Şerif Eustace, kızgın bir sesle, "Boyunuzdan büyük işlere kalkıştınız," demişti. "Küçük bir manastırın sorumlusu olan küçük bir başrahipsiniz alt tarafı, hem piskoposu, hem kontu hem de şerifi idare etmek istiyorsunuz. Ama böyle bir şeyi beceremezsiniz. Sizin bize gücünüz yetmez. Sorun çıkarmaktan başka bir şey yaptığınız yok."

Böylece Phillip pazar faaliyetlerinin durdurulmasını emretmişti.

Eğer William Hamleigh'in düşmanı olmasaydı, taş ocağı işçile-

rinin hiçbiri ölmeyecekti, ama William'ın düşmanı olmaktan başka yolu yoktu. Bu yoldan dönecek olursa, William'ın öldürdüğü değirmenci, şövalyeleri ile ırzına geçtiği serf'in kızı gibi daha birçoklarının çekeceği vardı. İşte bu yüzden kralı görmeye gitmeliydi.

Dualarını bitirdi ve mahzenden çıktı. Güneş yavaş yavaş yükseliyor, katedral inşaatının gri taş duvarları üzerinde pembe bir kızıllık oluşuyordu. Sabahın köründen akşamın karanlığına kadar çalışan ustalar, kulübelerini açmış aletlerinin ağızlarını bileyerek işe başlıyorlardı; kimileri de harç karıyordu. Taş ocağının kaybı henüz inşaatı etkilemedi. O kadar çok taş depo etmişlerdi ki, onlara aylarca yeterdi.

Phillip'in hareket saati yaklaşıyordu. Her şey önceden ayarlanmıştı. Kral, Lincoln'deydi. Phillip yanına yol arkadaşı olarak Aliena'nın kardeşi Richard'ı alacaktı. Kral ona şövalyelik payesi vermişti.

Yolcuları uğurlamak için bir kalabalık toplandı. Richard, Aliena'ya yirmi paunda patlayan doru bir savaş atının üzerindeydi. Geniş omuzlu yakışıklı bir genç olmuştu. Üzerinde, yeni bir kılıçla bir mızrak, bir savaş baltası, bir de hançerle donatılmış yeşilli kırmızılı bir giysisi vardı. Özel eşyalarını bir ikinci at taşıyacaktı. İki silahlı adamı, bir de bodur bir at üzerinde silahtarı ona eşlik ediyorlardı.

Seyis yardımcıları ahırdan iki at çıkardılar. Biri Phillip için hazırlanan eyerli bir binek atı, öbürü yol boyunca gereksinim duyacakları yiyeceklerini taşıyacak olan bodur bir beygirdi. Başta Tom ve kırmızı saçlı üvey oğlu Jack olmak üzere ustalar aletlerini bırakıp geldiler.

Phillip usulen yardımcısı Remigius'la kucaklaştı, Milius ve Cuthbert'le vedalaştıktan sonra atına bindi. Bu sert eyer üzerinde saatlerce oturacağını düşününce yüzünü ekşitti. Oturduğu yerden gelenleri kutsadı. Richard'la birlikte manastırın kapılarından geçerken, keşişler, ustalar ve köylüler el sallayarak onları uğurluyordu. Köyün içinden geçerken, kapı önlerine çıkanlar onları elleriyle selamladılar. Ahşap köprüyü geçince, tarlaların arasında uzanan yola indiler. Phillip az sonra başını çevirip arkasına bakınca katedralin henüz tamamlanmamış duvarlarından birinin pencere boşluğundan güneş ışıklarının süzülmekte olduğunu gördü. Ben olmazsam bu inşaat asla tamamlanmaz, dedi içinden. Bu noktaya geldikten sonra artık yenilgiyi kabul edemezdi.

Lincoln kenti bir tepenin üzerine kurulmuştu. Tepenin en üst noktasında yer alan katedralin kuleleriyle, kalenin mazgalları bile

uzaktan görülebiliyordu. Kentin kapılarına geldiklerinde, kente daha üç dört mil kaldığını öğrenince, Phillip'in kafası karıştı. Dış mahalleler *geniş bir alana* yayılmış, dedi içinden, nüfusu da *binleri* bulmuş olmalıydı.

Kent, Noel'de İmparatoriçe Maud'un akrabası, Kuzey İngiltere'nin en nüfuzlu kişilerinden biri olan Chester'lı Ranulf tarafından ele geçirilmişti. Kral Stephen kenti geri aldığında kale hâlâ Renulf'un askerlerinin elindeydi. Phillip ile Richard kente iyice yaklaştıklarında, iki ordunun da Lincoln'ün surları içinde karargâh kurduklarını öğrendiler.

Phillip, dört haftalık birlikteliklerinde, Richard'a pek ısınamamıştı. Richard, Hamleigh'leri yenemediği sürece rahat edemeyecekti. Her şeyi tamamen bencilliğe dayanmaktaydı. Richard çok cesurdu ve her an kavgaya hazırdı. Ama bazı zaafları vardı. Örneğin; silahlı adamlarına bazen arkadaş, bazen de uşak muamelesi yapıyor; böylece her şeyi çorbaya çeviriyordu. Birahanelerde iyi bir izlenim uyandırmak için hiç tanımadığı kişilere içki ısmarlıyordu. Lincoln'e vardıklarında Phillip şunu anladı: Aliena yirmi tane Richard ederdi.

Üzeri karınca gibi gemi kaynayan bir gölü geçtikten sonra, tepenin tam eteğinde, kentin güney sınırını oluşturan ırmağı geçtiler. Lincoln'ün geçimi gemiciliğe dayanıyordu. Köprünün yanında bir de balık pazarı vardı. Nöbetçisi olan bir kapıyı daha geçtiler. Önlerinde tepeye doğru inanılmayacak kadar kalabalık bir sokak uzanmaktaydı. Yolun iki tarafında birbirinin üzerine abanmış, çoğu taştan evler vardı. Bu da kentin ne kadar varlıklı olduğunun işaretiydi. Tek açık alan kilisenin yanında yer alan mezarlıktı. Bir sürü de pazarları vardı: Tahıl pazarı, tavuk pazarı, deri ve yün pazarları... Sokak baştan başa taş döşeliydi. Ama yerler çöp ve hayvan pisliğinden iyice kayganlaşmıştı, gene de kışları çamur deryasına dönmesinden iyiydi.

Tepenin doruğuna ulaştıktan sonra bir kapıdan daha geçtiler ve iç kente girdiler.

Burası apayrı bir dünyaydı, daha sessiz ama gergin bir dünya. Kalenin girişi hemen sonlarındaydı. Demirle sağlamlaştırılmış kemerli kapı, sımsıkı kapalıydı. Sağda, kale kapısından çeyrek mil kadar ötede, katedralin batı cephesi görünüyordu. Kaleye bu kadar yakın olmasına karşın, krala bağlı kuvvetlerin burada karargâh kurduğunu hemen anladı. Bir kısım nöbetçi er, daracık yolda barikat kurmuşlardı. Nöbetçilerin gerisinde katedrale ait her üç kapıdan da girip çıkan silahlı adamlar fark ediliyordu. Mezarlık, çadır ve mutfak ocaklarıyla atların işgalinde tam bir ordugâha dönüşmüştü.

Katedral ile kale arasında kalan alanda, Phillip ve ona eşlik edenlerden başka kimse görünmüyordu. Phillip, Kralın muhafızları tarafından fark edildiklerini hemen anladı. İki ordunun karargâhları arasındaki tarafsız bölgedeydiler; burası belki de Lincoln'ün en tehlikeli yeriydi. Phillip sağına soluna bakınca, Richard ile ötekilerin iyice ilerlediklerini gördü ve o da hızlı hızlı onları izledi.

Kralın nöbetçileri onları hemen içeri aldı. Richard'ı tanımışlardı. Phillip katedralin batı cephesini beğendi. Görkemli ve yüksek kemerli bir girişi vardı, yanlarda küçük küçük başka kemerler de yer alıyordu. Tıpkı cennete giden bir yolu anımsatıyordu.

Phillip ile Richard atları silahtara teslim ettikten sonra, ordugâhın arasından geçerek katedrale girdiler. İçerisi dışarıdan daha kalabalıktı. Yan koridorlar ahıra dönmüştü; yüzlerce at sütunlara bağlı duruyordu. Avluyu silme silahlı adamlar doldurmuştu. Kimi İngilizce, kimi Fransızca arada kimi de Flandre dili konuşuyordu. Ateşler yakılmış, yataklar serilmişti. Phillip, arada birkaçının parasına dokuz taş oynadıklarını görünce buna çok bozuldu. Şövalyelerin büyük çoğunluğu içerideydi, silahlı adamlar ise dışarıda kalmıştı. Kış ortasında olmalarına karşın açık saçık giyinmiş bir iki kadını görünce, Phillip iyice rahatsız oldu. Belli ki erkeklerle flört ediyorlardı. Bunlar günahkâr kadınlara, hatta belki de Tanrı ırak etsin orospuya benziyorlardı.

Onlara bakmamak için gözlerini tavana dikti. Tavan ahşaptı, türlü renklere boyanmıştı. Avluda bu adamlar yemek yaparken her an bir yangına neden olabilirlerdi. Kalabalığın arasından Richard'ı izledi. Richard, burada çok rahat hareket ediyordu. Baronlar ve lordlarla selamlaşıyor, şövalyelerin eliyle sırtlarına dokunuyordu.

Katedralin içi uzunca bir ip gerilerek ikiye bölünmüştü. Bir bölümü rahiplere ayrılmıştı, öbür bölümünü geçici karargâh olarak kral kullanmaktaydı.

Gerilmiş ipin gerisinde bir sıra muhafız vardı. Daha içerilerde kontlar halka oluşturmuş, Kral Stephen tam ortada ağaçtan bir taht-ta oturuyordu. Phillip, kralı beş yıl önce Winchester'da gördüğünden bu yana oldukça yaşlanmış buldu. Düzgün hatlı yüzünde huzursuzluktan olacak yer yer çizgiler oluşmuş, bir yıllık savaş yorgunluğundan zayıflamıştı. Koyu renk saçlarında aklar görünüyordu. Richard onların bulunduğu yere doğru yaklaştı ve kurallara uygun bir biçimde eğilerek selam verdi. Kral onu görünce hemen tanıdı, gür bir sesle, "Kingsbridge'li Richard! Seni tekrar gördüğüme çok sevindim," dedi.

Richard, "Teşekkür ederim, kralım," dedi.

Phillip krala doğru yaklaştı ve eğilerek selam verdi.

Stephen, "Silahtar olarak bir keşiş mi taşıyorsun yanında?" deyince, yanındakiler gülüştü.

Richard, "Bu, Kingsbridge Başrahibi," dedi.

Stephen ona yeniden bakınca, Phillip kralın kendisini tanıdığını bakışlarından anladı. "Elbette, Başrahip... Phillip, tanırım ya." Bunları söylerken sesindeki o sıcaklık kaybolmuştu. "Benim için savaşmaya mı geldiniz?" diye sorunca yanındakiler gene gülüştü.

Kralın adını hatırlamış olmasına sevindi. "Kingsbridge Katedrali inşaatının kralımızdan acil yardım talepleri olduğu için buraya geldim."

Stephen, "Bu işin tüm ayrıntılarını öğrenmek isterdim," diyerek konuşmayı hemen kesmek istedi. "Yarın zamanım olur, gelin de beni görün." Bunları söyledikten sonra yeniden kontlarına döndü, gene öyle alçak sesle konuşmasına devam etti.

Richard eğilerek geri geri çekildi, Phillip de öyle yaptı.

Phillip, Kral Stephen'la ne ertesi gün, ne bir sonraki gün ne de hiçbir zaman görüşemedi.

İlk geceyi bir birahanede geçiren Phillip'in kızarmış et kokuları, hafifmeşrep kadınların kahkahaları yüzünden içi bunaldı. Ertesi gün, kent dışına çıktı, içinde cüzzamlıların da bakıldığı katedrale gitti. Akşam yemeğinde kaba ekmek ve bira veriyorlardı, sert bir yer şiltesi, sabahtan gece yarılarına kadar devam eden bir sessizlik, sabaha karşı başlayan dualar ve tuzsuz, suluca bir çorbadan oluşan sabah kahvaltısı... Orada çok mutluydu.

Yanında, manastıra taş ocağından taş çıkarma hakkını tanıyan o çok değerli berat olduğu halde, her sabah katedrale gidiyordu. Birkaç gün geçtikten sonra kral artık onun farkında bile değildi.

Phillip neden bekletildiğini biliyordu. Kilise'nin kralla arası açıktı. Stephen tahta çıktığında verdiği sözlerin hiçbirini yerine getirmedi. Kilise'nin gözünde, Stephen'ın en büyük günahı, izinsiz kale inşaatına kalkıştıkları için Salisbury'li Piskopos Roger ile gene piskopos olan iki yeğenini tutuklamış olmasıydı. Stephen, kendilerini Tanrı'ya adayan piskoposların kalelere gereksinimi olamaz, diyordu.

Kral Stephen, din adamlarının şikâyetlerini dinlemeye hiç hevesli değildi, bu yüzden Phillip beklemek zorundaydı. Bugün, birden karar verdi; saatlerce yapacağı bir şey de yoktu, çoktandır vakit bulamadığı

meditasyona verecekti kendini. Lincoln'de kaldığı yedinci günün sabahı, kendini *Baba-Oğul-Kutsal Ruh* Üçlüsü'nün o engin gizemlerine kaptırdığı bir sırada, birilerinin tam karşısında durup ona baktığını fark etti, kendisine bir şeyler söylüyordu ve de bu kişi kraldı.

Stephen, yarı kızgın yarı neşeli bir sesle, "Sen gözlerini kapatmadan mı uyursun, be adam?" dedi.

Phillip, "Özür dilerim lordum, düşünüyordum," dedi ve eğilerek selam verdi, ama biraz geç kalmıştı.

"Önemli değil. Şimdi senden giysilerini ödünç istiyorum."

Phillip, kralın bu hareketine bir anlam veremedi. "Ne?"

"Şu kaleyi biraz kolaçan etmek istiyorum da. Eğer keşiş kıyafetiyle olursam ok atmazlar bana. Haydi durma, şu şapellerden birine gir de cüppeni çıkar üzerinden."

Phillip'in cüppesinin altında bir tek iç çamaşırı vardı. "Ama lordum, ben ne giyeceğim?"

"Keşişlerin ne kadar sade giyindiklerini de unuturum hep." Genç bir şövalyeye parmağını şaklatarak, "Robert," dedi kral, "sen bana şu tuniğini ödünç versene, çabuk!"

Kızlardan biriyle konuşmakta olan şövalye, tuniğini bir çabuk çıkardı ve eğilip selam vererek krala uzattı.

Kral Stephen tuniği Phillip'e verdi. Phillip küçük şapelin içine süzülüverdi ve cüppesini çıkarıp şövalyenin kısacık etekli kırmızı tuniğini üzerine geçirdi. Altı yaşından beri manastır giysileri giyen Phillip'in kılığı, bir kadın gibi giyinse ancak bu kadar garibine gidebilirdi. Phillip şapelden çıktı ve keşiş cüppesini Stephen'a uzattı, kral bir çabuk cüppeyi sırtına geçirdi.

Kral, "İstersen sen de benimle gel, şu Kingsbridge Katedrali'ni anlatırsın" deyince Phillip'in kafası iyice karıştı.

Önce içgüdüsel olarak bu öneriyi reddetmeyi düşündü. Kale surlarından bir nöbetçi kızıp bir ok fırlatabilirdi pekâlâ, dinsel kisvesi olmayınca onu ne koruyabilirdi? Ama öte yandan kralla baş başa kalmak fırsatı öneriliyordu ona, pazar ve taş ocağı konularında açıklamalar yapmak için bolca vakti olacaktı. Böyle bir fırsat asla bir daha eline geçmezdi.

Stephen beyaz kürk yakalı, mor renkli pelerinini yerden kaldırdı, Phillip'e uzatarak, "Bunu giy," dedi. "Onların öfkesini benden uzak tutmuş olursun."

Herkes bundan sonra ne olacağını çok merak ediyordu. Phillip böyle bir daveti kabullenmek zorundaydı. Derin bir soluk aldıktan

sonra, "Kralı kurtarmak uğruna öleceksem, bu da bir Tanrı iradesi," dedi ve mor pelerini alarak üzerine geçirdi.

Bu sonucu beklemeyen kalabalıktan bir mırıldanma duyuldu. Kral Stephen da şaşırmış gibiydi. Herkes Phillip'in bu öneriyi geri çevireceğini sanıyordu.

Stephen döndü ve kuzey kapısı yönüne doğru yürümeye başladı. Phillip de peşlerinden gitti. Kral, Phillip'in cüppesinin kukuletasını başına geçirdikten sonra birlikte mezarlığa girdiler.

Herkes dönüp dönüp Phillip'in üzerindeki pahalı pelerine bakıyordu. Adamlar onu bir barona benzettiler, tanıyamamış olmalarına da çok şaşırdılar. Stephen'a kimsenin baktığı yoktu.

Önce kalenin ana giriş kapısına doğru yönelmediler, labirent gibi daracık yolları geçtikten sonra Aziz-Paul-in-the-Bail kilisesinin oraya çıktılar. Kale duvarları dolma topraktan inşa edilmişti, duvarların dışında kuru bir hendek vardı. Hendek ile en yakın evlerin arasında elli metre genişliğinde bir boş alan uzanıyordu. Stephen çayırların içine dalarak batıya doğru yöneldi, bir yandan da kale duvarlarını inceliyordu. Stephen, Phillip'i soluna aldı. Phillip şimdi kaleyle onun arasında yürüyordu. Açık alan, duvarlara yaklaşan olursa, okçuların kolayca ok fırlatmalarına olanak sağlayacaktı. Phillip ölmekten değil, acı çekmekten korkuyordu. Kafasını en çok kurcalayan şey de, okun canını ne kadar yakacağıydı.

Stephen sordu: "Korkuyor musun, Phillip?"

Phillip içtenlikle, "Hem de nasıl," dedi. Sonra, pervasız bir sesle ve kabaca, "Ya siz?" dedi.

Kral onun bu cesareti karşısında kendini tutamadı, güldü ve "Biraz," dedi.

Stephen önde, Phillip arkada batı kapısından geçerek Newland da denilen, önlerinde büyükçe bahçeleri bulunan köy evlerine benzer evlerle kaplı dış mahalleye girdiler. Stephen başını çevirmiş kaleye bakıyordu. Kale duvarındaki küçük kapıyı göstererek, "Öyle sanıyorum ki ben kenti ele geçirince, Chester'li Ranulf canını kurtarmak için buradan sıvıştı," dedi.

Phillip derin bir soluk aldıktan sonra pattadak sordu: "Eğer ölürsem, Kingsbridge'e pazar ruhsatı verip ayrıca William Hamleigh'e taş ocağını manastıra iade ettirir misiniz?"

Stephen soruyu hemen yanıtlamadı. Aşağıya, kalenin öbür köşesine doğru biraz daha yürüdükten sonra, başlarını çevirerek iç kaleye baktılar. Phillip tekrar bir tehlike sezinledi. Kaleden bakan biri,

duvarların dışında dolanıp duran bu iki kişinin kolayca keşfe çıkmış oldukları sonucunu çıkarabilirdi. Bu yüzden ikisi de iyi birer av sayılırdı, özellikle de mor pelerinli olanı. Phillip korkusunu bastırabilmek için iç kaleyi incelemeye koyuldu.

Kalenin öbür köşesinde bir küçük kule daha vardı. Phillip ile Stephen, kare alanın üç kenarını dolanmışlardı. Phillip, sorduğu soruyu Stephen'ın unutup unutmadığını merak ediyordu. Soruyu yinelemekten de korkuyordu.

Kentin ortasından geçen ana yola ulaşınca durdular. Phillip daha soluklanmaya vakit bulamadan, bir başka kapıdan daha geçerek kente girdiler; kendilerini gene katedral ile kale arasındaki tarafsız bölgede buldular. Kral orada durunca Phillip dehşete kapıldı.

Kral, konuşmak için ona doğru döndü. Phillip'in morlu beyazlı sırtı okçu ve nöbetçi kaynayan kulübeye baktığından tamamen korunmasızdı. Hava buz gibi soğuk olmasına karşın terlemeye başladı.

"Yıllarca önce o taş ocağını ben size vermemiş miydim?" dedi.

Phillip güçlükle, "Tamamen değil," diyebildi. "Siz bize katedral için taş çıkarmak hakkını tanıdınız, ama taş ocağını Percy Hamleigh'e verdiniz. Percy'nin oğlu William benim bütün taş ustalarımı ocaktan dışarı attı, biri kadın, biri çocuk beş kişiyi de öldürdü, ayrıca bizim ocağa girmemizi de engelliyor."

"Özellikle de onu Shiring Kontu yapmamı istiyorsa böyle bir şeye kalkışmaması gerekirdi." Phillip'e bir cesaret geldi. Ama kral, hemen ardından, "Şu kaleye girmenin bir yolunu keşfedebilseydim," dedi.

Phillip, "Lütfen, William'a şu taş ocağını açtırın," dedi. "Size karşı çıktığı gibi Tanrı'ya ait bir malı da çalmış oluyor böylece."

Stephen bu söyleneni işitmemiş gibi, aynı dalgın ses tonuyla, "Orada pek fazla adamları olduğunu sanmıyorum," dedi. "Güç gösterisi yapmak ister gibi hepsi de duvarların üzerine çıkmış olmalılar. Nasıl bir pazar yeri bu?"

Phillip, arkası okçulara dönük olduğu halde, orta yerde öylece duruyordu. Kralın pelerininin kürklü kol yeniyle alnını sildikten sonra, "Lordum," dedi. "Pazar günleri her taraftan çok sayıda insan Kingsbridge'e ziyarete, aynı zamanda katedral inşaatında parasız çalışmaya gelirdi. Başta tek tük kadın ve erkek satıcılar şantiyeye gelip gönüllü işçilere etli pide, şarap, şapka, bıçak, şu bu satıyordu. Yavaş yavaş bir pazar yeri oluştu. Sizden bu pazar için ruhsat rica ediyorum."

"Bu ruhsat için bana bir ödeme yapacak mısın?"

Phillip'in bildiği kadarıyla böyle bir ödeme yapmak olağandı; ama ortada bir dinî kuruluş varsa, sırasında bundan feragat edilebileceğini de biliyordu. "Evet, lordum," dedi. "Ödemesine öderim, ancak bu ruhsat karşılığında bir para talebinde bulunmayacaksanız, tabii."

Stephen ilk kez Phillip'in gözlerinin içine bakarak, "Sen cesur bir insansın doğrusu, sırtın düşmana dönük halde dururken, bir yandan da benimle pazarlık ediyorsun," dedi.

Phillip büyük bir içtenlikle gözlerini kralın üzerine dikerek, "Eğer Tanrı yaşamımın son bulmasına karar verdiyse, beni hiçbir şey kurtaramaz, ama eğer yaşamamı ve Kingsbridge Katedrali'ni inşa etmemi istiyorsa on bin okçu da gelse beni yok edemez," dedi.

Stephen, Phillip'in omzuna eliyle dokunarak, "Güzel söyledin," dedikten sonra döndü ve katedrale doğru yöneldi. Phillip, onu kaleden uzaklaştıran her adımından sonra kendini biraz daha rahatlamış hissediyordu. Bu sınavı da atlatmıştı galiba. Nöbetçilerin yanından geçerken, Phillip, her şeyi göze alarak, "Kralım," dedi. "Shiring Şerifi'ne bir mektup yazmak isterse..."

Sözü yarıda kesildi. Kontlardan biri koşarak yaklaştı ve şaşkın bir halde, "Gloucester'lı Robert yola çıkmış, buraya doğru geliyor kralım," dedi.

"Ne? Şu anda nerede?"

"Çok yakında. En çok bir gün..."

"Neden beni uyarmadılar? Her tarafa adamlar koydum!"

"Önce Fosse Yolu'ndan geliyorlarmış, sonra kırsal alandan daha çabuk varabilmek için yoldan ayrılmışlar."

"Yanında kimler var?"

"Son iki yıl içinde topraklarını yitiren şövalyelerle kontların hepsi. Chester'lı Ranulf da."

"Öyle ya. Hain köpek."

"Kaç kişilermiş?"

"Altı bin kadar."

"Kahretsin... Bizden yüz kişi fazlalar."

O sırada birkaç baron daha geldi yanlarına. İçlerinden biri, "Lordum, kırsal alandan geldiğine göre, ırmağın en sığ olduğu yerden geçmek zorundalar," dedi.

"Bunu iyi düşündün Edward. Adamlarını topla ve oraya git, orayı tutup tutamayacağına bak bakalım. Okçu da gerekecek sana."

"Ne kadar yaklaştıklarını bilen var mı?"

"Keşfe gidenlerin dediğine göre çok yakınlar. Irmağı senden önce geçebilirler."

"Ben hemen gidiyorum," dedi Edward.

Kral Stephen, "Aferin sana!" dedi.

Phillip bütün bu konuşulanları hiç sesini çıkarmadan dinliyordu. Tam Stephen'ın rızasını alma noktasına yaklaşmışken... Kafası şimdi başka şeylerle meşguldü. Bu işten vazgeçmeye hiç niyeti yoktu. Kralın mor cüppesi hâlâ sırtındaydı. Omuzlarından yavaşça sıyırarak pelerinini çıkarıp krala uzattı. "Belki de gene eski kılığımıza girsek fena olmayacak kralım," dedi.

Stephen dalgın dalgın başını sallayarak dediklerini onayladı. Phillip, kraliyet pelerinini uzatırken, "Kralım, galiba benim şu talebime aklınız yattı," dedi.

Stephen bunun kendisine hatırlatılmış olmasına sinirlendi. Pelerinini omzuna geçirdi ve tam bir şey söylemek üzereydi ki, bir başkası, "Kralım!" dedi.

Phillip bu sesi tanıdı. Heyecandan kalbi duracak gibi oldu. Başını çevirince karşısında William Hamleigh'i gördü.

"William, oğlum!" dedi kral. "Tam zamanında yetiştin."

William eğilerek selam verdi ve "Kontluğumdan elli şövalye ile iki yüz de adamımı getirdim, kralım," dedi.

Phillip'in tüm umutları toz duman olmuştu.

Stephen'ın sevindiği çok belli oluyordu. "Sen ne iyi adamsın!" dedi. "Böylece düşmana üstünlük sağlamış olduk." Kolunu William'ın omzuna attı, birlikte katedrale doğru yürüdüler.

Phillip olduğu yerde kaldı ve arkadan onlara baktı. Tam başarıya ulaşmışken, William'ın ordusu daha ağır bastı, dedi içinden. Kralın keşiş kılığını çıkarmasına yardım eden maiyetten biri, cüppeyi Phillip'e uzattı. Phillip manastır kıyafetini üzerine geçirdi. Derin bir düş kırıklığı içindeydi. Katedralin üç kemerli büyük kapı aralığına baktı. Kingsbridge'de böylesi kemerler inşa etmeyi ummuştu. Ama Kral Stephen, William Hamleigh'in yanında yer almayı yeğledi. Şimdi kralın önünde iki seçeneği vardı: Ya Phillip'in talep ettiği adalet ya da William'ın ordusunun sağlayacağı üstünlük. Phillip'in sınavı başarısız geçmişti.

Şu önümüzdeki savaşta Kral Stephen'ın yenilmesinden başka bir umudu kalmamıştı.

4

Gökyüzünün rengi siyahtan griye dönüşürken atlar eyerlendi, şövalyeler örme zırhlarını kuşandılar; o sırada silahlı adamlar karınlarını doyururken yüreklerine cesaret gelsin diye ölçüyü kaçırmadan şarap içiyorlardı.

Atların yan koridorlarda hırlayıp tepindiği sırada öteki şövalye ve kontlarla avluda diz çöken William Hamleigh'in o gün girişecekleri tüm adam öldürme suçları bağışlanmaktaydı.

Korku ve heyecandan William ne düşüneceğini bilemiyordu. Eğer kral bugün bir zafer kazanacak olursa, adı hep bu zaferle birlikte anılacaktı. Eğer kral kaybederse... Her şey olabilirdi. Bunları düşünürken soğuk taşların üzerinde bir ürperti geçirdi.

Üzerine yeni bir beyaz cüppe geçiren kral, en ön sıradaydı; elinde bir mum tutuyordu. Bir ara, okunmuş ekmek uzatırken elindeki mum kırıldı ve söndü. William korkusundan titredi. Bu kötüye alametti. Krala yeni bir mum getiren rahip kırık mumu alıp götürdü. Kral hiç aldırmadı, sadece güldü. Batıl inançları olan William dehşet içinde sağa sola bakarken, herkesin aynı duygular içinde olduğunu rahatlıkla söyleyebilirdi.

Ayinden sonra kral, uşağının yardımıyla zırhını kuşandı. Kralın, üzerine zincir halkaları geçirilmiş, dizlerine kadar inen deriden giysisinin, atma rahatça binebilmesi için önden ve arkadan bel hizasında yırtmaçları vardı. Oda hizmetçisi, zırhı kordonuyla boğazına kadar sımsıkı bağladı. Sonra giysiye bitişik zırhlı başlığı başına geçirdi; bu hem saçlarını örtüyor, hem de boynunu koruyordu. Başlığın üzerine de burun siperli demir miğferini yerleştirdi.

Kral zırhını kuşanırken kontlar çevresinde toplandılar. William annesinin önerisine uyarak o da öbürleri gibi kalabalığı yarıp krala yaklaştı. Konuşulanlara kulak kabartınca, Lincoln'ü isyancılara bırakarak geri çekilmesi için Stephen'ı kandırmaya çalıştıklarını fark etti.

Lord Hugh, "Maud'a kıyasla çok daha fazla toprağı denetim altında tutmaktasınız, rahatlıkla daha güçlü bir ordu kurabilirsiniz," diyordu. "Önce güneye inin, takviye kuvvetlerini topladıktan sonra dönüşte sayıca onları geçersiniz."

Kırılan mumun neye alamet olduğunu bildiğinden, William'ın neredeyse kendisi de geri çekilmekten yanaydı. Ama kralın dinlediği yoktu ki. Kral, neşeli bir sesle, "Şu anda onları yenebilecek güçteyiz," dedi. "Ne oldu size böyle?" Bir yanında bir kılıç, öbür yanında bir hançer takılı palaskasını kuşandı. Sakalı kısa kesilmiş, kır saçlı bir kont, "Her iki ordunun güçleri eşit durumda, sonuç tehlikeli olabilir," dedi.

William anladı. Stephen'la tartışmak boşunaydı; bir kral yürekli değilse bir hiç demektir. Kral alay eder gibi, "Demek güçlerimiz eşit durumda," dedi. "Öyleyse ben dövüşmeyi yeğlerim." Parmakların dış oynak yerlerine sıkıca örme zincir geçirilmiş deri eldivenlerini giydi. Uşak, krala üzeri deri kaplı tahtadan bir kalkan uzattı. Kral kalkanın kayışını boynundan geçirerek kancaladı, kalkanı da sol eline aldı.

Hugh hâlâ ısrar ediyordu. "Kaleyi bile elimize geçirebilmiş değiliz."

Stephen, "Gloucester'lı Robert'la savaş alanında karşılaşmak fırsatını kaçırmak istemiyorum," dedi. "İki yıldır fellik fellik benden kaçıyordu. O hainle hesaplaşmak fırsatını ilk ve son kez elime geçirmişken güçlerimiz eşit durumdadır diye buradan çekilmek istemem."

Bir seyis, kralın atını getirdi, eyerlenmiş hazırdı. Stephen tam ata binmek üzereydi ki, katedral kapısının orada birden bir karışıklık oldu. Irmağın sığ noktasını savunmaya gönderilen adamlardan biri geldi ve eğilerek kralı selamladıktan sonra, "Çok geç kaldık lordum, düşman ırmağı geçmiş," dedi.

Kral bunu öğrenince bir an yıkılır gibi oldu, ama hemen kendini toparladı. "Önemli değil, onlarla az sonra karşılaşacağız," dedikten sonra savaş atma atladı.

Atının eyerine bağlı bir de savaş baltası vardı. Uşak, krala tahtadan bir mızrak verdi, mızrağın sivri ucu pırıl pırıl parlıyordu. Böylece silahlar tamamlanmış oldu.

Stephen diliyle haydi anlamına gelen bir ses çıkarınca, hayvan söz dinleyerek ileri atıldı.

Kral, atını katedralin avlusundan aşağıya doğru sürerken, kontlar, baronlar ve şövalyeler de atlarına binip kralın peşi sıra ilerleyerek

toplu halde katedralden ayrıldılar. Katedralin dışındaki silahlı adamlar da onlara katıldı.

Şişman fırıncılar, miyop dokumacılar, kırmızı yanaklı biracılardan oluşan yüz kadar Lincoln'lü yurttaş da uyduruk silahları ve beygirleriyle onlara katılınca sayıları daha da kabardı.

Phillip, katedralin çatısına çıkmış göz alabildiğine uzanan Lincoln'ü seyrediyordu. Eski kent ta tepeye kadar katedrali kuşatmaktaydı. Yeni kent eski kent ile Witham Irmağı arasında yer alırdı. Her zaman kalabalık ve gürültülü olan bu bölge, kentin ticaret merkezi sayılırdı; ama bugün bir korku ve ölüm sessizliği içindeydi. Herkes çatışmayı seyretmek için evlerinin damına çıkmıştı.

Sonucu etkilemek için Phillip'in yapabileceği bir şey yoktu. Böyle bir durumda kalmaktan nefret ederdi. Heyecanını dizginlemeye çalıştı, her şeyi oluruna bırakmalıydı. Eğer Tanrı, Kingsbridge'e bir katedral yapılmasından yanaysa, bugün Robert'ın Kral Stephen'ı yenmesine neden olabilirdi, bu sayede Phillip taş ocağına yeniden kavuşup pazarı yeniden açabilmesi için muzaffer imparatoriçe Maud'a başvurabilirdi. Yok eğer Stephen, Robert'ı yenecek olursa, o zaman Tanrı'nın iradesine boyun eğecek, üzerine titrediği planlarından vazgeçtikten sonra Kingsbridge'i bir kez daha kendi akıbetine terk edecekti.

Phillip, Robert'ın kazanmasından yanaydı.

Şiddetli bir rüzgâr katedralin kulelerini dövüyor, sanki kurşun kaplamaların üzerindeki zayıf ve dayanıksız seyircileri aşağıdaki mezarlığa atmakla tehdit ediyordu. Rüzgâr bıçak gibi insanın yüzünü kesiyordu. Phillip ürperdi ve pelerinine iyice sarındı.

İki ordu şimdi birbirinin bir mil kadar uzağındaydı.

İsyancı ordu, kralın ileri hattına bir mil kadar yaklaşınca durdu. William onların ne tür silahları bulunduğunu, yorgun ve keyifsiz mi yoksa saldırgan ve keyifleri yerinde mi olduklarını merak ediyordu.

Stephen'ın ordusunda, kontlar ve şövalyeler atlarının üzerinde, bir turnuvaya katılan yarışmacılar gibi mızraklarını hazırlamışlar, bekliyorlardı. William ister istemez bütün atları, onlara gereksinimleri olabileceğini düşünerek arkalara gönderdi. Kente dönebilmek amacıyla, atların başında bulunmaları için silahtarları uyardı. Doğrudan söylemediyse de imalı bir biçimde kaçmak istediklerinde atlara gereksinimleri olabileceğini çıtlattı. Bir çatışmayı kaybedersen ölmektense kaçmayı yeğlemelisin.

Asla bir çatışma olmayacakmış gibi ortalıkta tam bir sessizlik vardı. Rüzgârın hızı kesildi, insanlar değilse bile atlar sakinleşti. Kral Stephen miğferini çıkarıp başını kaşıdı. William çok sinirliydi. Şu çatışma başlasaydı ya, beklemekten içi sıkılıyordu.

Tam o sırada, hiçbir neden yokken, birden hava gerginleşti. Bir yerlerden bir savaş çığlığı yükseldi. Bütün atlar kişnemeye başladı. Çatışma neredeyse başlayacaktı. William, korkunun ekşi ve terli kokusunu duyar gibi oldu.

Sağa sola bakıp neler olduğunu çıkarmaya çalışıyordu, her şey karmakarışıktı, atsız olduğu için ancak yakın çevresindekileri görebiliyordu. Tam o sırada, sol taraftan bir çığlık yükseldi. Atlıların arasından paralı askerlerin atlarını mahmuzlayarak ileri fırladığını gördü. Bunun üzerine, karşıdan, düşman ordusundan da tüyler ürpertici bir ses duyuldu; bunlar galiba Galli ayaktakımıydı.

Richard'ı tamamen gözden kaybetmişti.

Düşmanın geri hatlarından atılan oklar, her tarafa yağmur gibi dökülmeye başladı. William başını korumak için kalkanını havaya kaldırdı. Oklardan nefret ederdi, onların sağı solu belli olmazdı.

Kral Stephen da bir savaş narası patlatarak ileriye atıldı. William kılıcını çekti ve adamlarına peşinden gelmelerini söyleyerek koşmaya başladı.

Sağında kulakları sağır eden demir şakırtıları başlayınca, her taraf çok iyi tanıdığı o metalsi kokuya boğuldu. Kontlarla mirastan yoksun bırakılanları karşı karşıya gelmişlerdi. Toslaşan, havada daireler çizerek uçan, saldıran ve yere yuvarlanan atlarla insanlardan başka bir şey göremiyordu. At kişnemeleri insanların savaş naralarından ayırt edilemiyordu. Daha şimdiden can çekişen yaralıların tüyler ürpertici korkunç çığlıkları geliyordu kulağına. İçinden, umarım o çığlık atanlardan biri de Richard'dır, dedi.

William, sol tarafta Galli aşiretlerin balta ve gürzleri karşısında yüz geri eden Breton'ları görünce dehşete kapıldı. Galli'ler deli gibi bağırıyor, çığlık atıyor ve düşmana bir an önce ulaşabilmek için birbirlerini çiğniyorlardı. Anlaşılan zengin kenti yağmalamak için ağızlarının suyu akıyordu. Breton'lara gelince, onları dürtükleyen haftalık ücretlerinden başka düşündükleri yoktu, bu yüzden daha çok savunmaya ağırlık veriyorlardı.

Phillip her şeyi görebiliyor, ama gördüklerinden hiçbir anlam çıkaramıyordu. Neler olduğuna dair en ufak bir fikri yoktu. Her şey

karmakarışıktı. Havada parlayan kılıçlar, hamle eden atlar, dalgalanan ya da yere düşen bayraklar, bir de rüzgârın sürüklediği çatışma sesleri... Bir sürü insan düşüp ölüyor, çatışmaya arkadan gelenler devam ediyordu. Kimin kazanıp kimin kaybettiğini anlamıyordu.

Yanı başında duran kürk mantolu katedral rahiplerinden biri, Phillip'e doğru dönerek, "Nasıl gidiyor?" diye sordu.

Phillip başını iki yana sallayarak, "Bilemiyorum," dedi.

Tam bunu söylerken gözüne bir şey takıldı. Çatışma alanının solunda kimi adamlar aşağıya, kanala doğru kaçıyorlardı. Bunlar pejmürde kılıklı paralı askerlerdi. Phillip'in anladığı kadarıyla bu kaçanlar kralın adamlarıydı, saldırıya geçen ordunun yüzleri boyalı aşiret adamları da onların peşindeydi. Galli'lerin savaş naraları buralardan bile duyuluyordu. Phillip umutlanır gibi oldu. İsyancıların kazanacağı belliydi artık.

Karşı tarafta büyük bir değişiklik gözüne çarptı. Sağda, atlıların tuttuğu tarafta, kral ordusunun yüz geri ettiği görülüyordu. Başta hafifçe başlayan kımıldama, sonra durdu, ardından iyice hızlandı. Phillip baktığında geri çekilme bozguna dönüşmüştü. Kralın adamlarından birçoğu atlarının başını çevirip savaş alanından kaçmaya başlamışlardı bile.

Phillip sevindi. İşte, Tanrı'nın iradesi buydu!

Çatışma bu kadar çabuk sona erebilir miydi?

Phillip sevincinden uçuyordu. Geri çekilme önce ortadan başladı, sonra dalga dalga yan kanatlara yayıldı. Göz açıp kapayıncaya kadar kraliyet ordusu olduğu gibi kaçmaya başladı. Kral Stephen, böylece yaptığı adaletsizliğin cezasını çekiyordu.

Ötekiler kaçanların peşindeydiler. Kraliyet ordusunun hemen gerisinde silahtarlara teslim edilen kırk elli kadar binicisiz at vardı; kaçanların bazısı atlara atlayıp Lincoln kentine değil, kırsal alanlara doğru yönelerek canlarını kurtardılar.

Phillip, acaba kral ne oldu, diyordu içinden.

Lincoln'lüler büyük bir telaş içinde evlerinin damını terk ediyorlardı. Hayvanlarla çocukları toparladılar. Kimi aileler, kapı ve pencereleri sımsıkı örterek evlerine kapandılar.

Halk, demirlerle sağlamlaştırılmış kocaman kapıları kapatmak için kentin giriş noktalarına koştu. Chester'lı Ranulf'un adamları bir anda kaleden dışarı fırlayarak önceden planlanmış biçimde iki gruba ayrıldılar. Bir grup kentin kapılarına doğru yöneldi. Kalabalığı yarıp

bir yandan da insanları itip kakarak yol alabilen grup, savaşı kazanan birliklerin kente girebilmesi için kapıları yeniden açtı.

Phillip de katedralin çatısından ayrılmaya karar verdi.

Hep birlikte ve büyük bir dikkatle, uzun ve daracık döner merdivenden aşağıya, kilise avlusuna indiler. Kilisede daha şimdiden halktan yüz kadar insan toplanmıştı; daha bir yığın insan da kapıları zorluyordu. Phillip uzaktan iki şövalyenin katedral avlusuna girdiğini gördü. Adamların üstleri başları kan ve çamur içindeydi, atlarını ağır ağır sürüyorlardı, çatışmadan geldikleri belliydi. Atlarından inmeden doğru kilisenin içine girdiler. İçlerinden biri, piskoposu görünce, "Kral yakalandı!" diye bağırdı.

Phillip'in yüreği hop etti. Kuşkusuz bundan sonra bütün kralcı kuvvetler güçlerini yitirirdi. Kafasını bir sürü olasılık meşgul ederken, henüz sağlıklı bir yorum bile yapamadan Piskopos Alexander, "Kapıları kapatın!" diye bağırdı.

Phillip kulaklarına inanamadı ve "Bunu yapamazsınız!" diye bağırdı.

Piskoposun yüzü korku ve dehşetten bembeyazdı. Şaşkın şaşkın Phillip'e baktı. Onun kim olduğunu bilmiyordu. Piskopos kendini biraz zorlayınca onu tanıdı. "Burası sizin değil, benim katedralimdir, Başrahip Phillip," dedikten sonra ekledi. "Kapıları kapatın!" Birkaç rahip emri yerine getirmek üzere yürüdü.

Piskopos çığlık atar gibi isterik bir sesle, "Eğer kapıları kapatmazsak hepimizi öldürebilirler!" diye bağırdı.

Phillip, batı kapısına inilen sokağa geldiğinde, bir grup kasabalının kaçıştığını görünce donakaldı. Değerli eşyalarını sırtlayarak koşuşan erkeklerle oğlan çocukları, soluk soluğa kalmış yaşlılar, avazı çıktığı kadar bağıran genç kızlar, ağlayıp duran çocuklarını kucaklamış kadınlar... Kalabalıkla birlikte o da birkaç metre kadar sürüklendi. Hepsi de katedrale doğru koşuyordu. Onlara katedralin kapalı olduğunu, sessiz sakin evlerinde kalıp kapılarını kapamalarını söylemek istediyse de bağırıp çağıran kalabalık bir şey dinleyecek durumda değildi.

Phillip aralıktan çıkıp hızlı hızlı yürürken yerde yatanlardan birinin kımıldadığını gördü. Kırmızı pelerinli, orta yaşlı bir adam kırık bacağıyla yerde sürünmeye çalışıyordu. Phillip, adamı sırtlayıp taşımak niyetiyle sokağın karşı tarafına geçti; ama daha oraya varmadan, demir miğferli ve tahta kalkan taşıyan iki adam peyda oldu. İçlerinden biri, "Bu hâlâ hayatta, Jake," dedi.

Phillip korkusundan titriyordu. Bu adamların sesleri de, davranışları da, giysileri de hatta yüzleri bile tıpkı annesiyle babasını öldüren o iki adamınkine çok benziyordu.

Adı Jake olan, "Buna iyi fidye verirler," dedi. "Baksana kırmızı pelerini var." Döndü ve parmaklarını ağzına götürerek ıslık çaldı. Bir üçüncü adam koşarak yanlarına geldi. "Şu İngilizi kaleye götür, iyice de bağla, sakın kaçmasın!"

Üçüncü adam yaralıyı belinden kavradığı gibi sürtmeye başladı. Yaralı adam, bacakları taşların üzerinde sallandıkça feryat ediyordu. Phillip, "Dur!" diye bağırdı. Önce her üçü de durup Phillip'e baktılar. Sonra gülerek işlerine devam ettiler.

Az ileride, iki adam taş bir evden takkeli, ak sakallı birini bacaklarından sürüyerek dışarı çıkarıyorlardı. İçlerinden biri adamın boğazına bıçağını dayayarak, "Paraların nerede, Yahudi?" dedi.

Adam ağlamaklı bir sesle, "Param yok benim," dedi.

Phillip, kim inanır ona, dedi içinden. Lincoln'lü Yahudilerin çok varlıklı olduğunu herkes bilirdi. Adamın taş bir evde oturmasından belliydi bu.

Bir başka silahlı adam da saçlarından tuttuğu bir kadını sürüyerek dışarı çıkardı. Orta yaşlı kadın bir olasılıkla Yahudi'nin eşiydi. İlk konuşan, "Paranın nerede olduğunu söyle, yoksa kılıcımı onun amcığının içine saplayacağım," dedi. Adam eteği kaldırınca kadının cinsel organının orasındaki kırlaşmış tüyler ortaya çıktı ve elindeki uzunca hançeri kadının kasığına doğru uzattı.

Phillip müdahale etmek istedi, ama adam hemen pes etti. "Sakın ona bir şey yapmayın," dedi acele acele. "Paralar arkada, odun yığınının yanında, bahçede gömülü. Lütfen onu bırakın."

Üç adam hemen evin arkasına doğru koştular. Kadın adamın ayağa kalkmasına yardım etti. Bir başka atlı grup dar sokaktan yıldırım hızıyla inerken Phillip kendini yolun kenarına attı. Tekrar ayağa kalktığında iki Yahudi çoktan gözden kaybolmuşlardı.

Zırhlı bir delikanlı peşinden koşan üç dört Galli'den canını kurtarabilmek için yokuş aşağı kaçıyordu. Tam Phillip'in hizasına gelince onu yakaladılar. En öndeki kılıcını sallayarak kaçanın baldırına dokundu. Phillip'in gördüğü kadarıyla yara ağır değildi; gene de delikanlının tökezleyip yere düşmesine yetti. Peşindekilerden bir diğeri düşen adama yetişir yetişmez hemen savaş baltasına davrandı.

Phillip, yüreği ağzında, bir iki adım ilerleyerek, "Dur!" diye bağırdı.

Adamın baltasını kaldırmasıyla üzerine atılması bir oldu.

Adam baltayı savurdu, ama Phillip onu son anda itince baltanın ağzı, kurbanın başının bir karış ilerisinde taşa çarparak klink diye bir ses çıkardı. Saldırgan kendini toparlayınca şaşkın şaşkın Phillip'in yüzüne baktı. Phillip korktuğunu belli etmemeye çalışarak adama dik dik baktı, birkaç da Galce sözcük hatırlayabilseydi ya. Her ikisi de daha kımıldamaya vakit bulamadan öteki iki saldırgan onlara yetişti. Saldırganlardan biri çarpınca Phillip sırtüstü yere devrildi. Belki de bu sayede canını kurtarmış oldu. Kendine geldiğinde onu çoktan unutmuşlardı. Adamlar delikanlıyı yere yatırmışlar, acımasızca boğazlıyorlardı. Phillip güçlükle ayağa kalktı, ama çok geç kalmıştı: Baltalar delikanlının cesedine inip duruyordu. Phillip başını gökyüzüne doğru kaldırdı ve kızgın bir sesle bağırdı: "Madem hiç kimseyi kurtaramayacaktım, neden beni buraya yolladın?"

Yakınlarda bir evden bir çığlık işitince, sorduğu sorunun yanıtını almış oldu.

Ötekiler gibi zengin evi olmayan, tek katlı, yarı taş yarı ahşap bir yapıydı. Phillip koşarak açık duran kapıdan içeri girdi. İçeride aralarında kemerli kapı bulunan iki oda vardı, yerlerde de kuru hasır otları yayılıydı. Bir kadın, yanında iki çocuğuyla dehşet içinde bir köşede çömelmiş oturuyordu. Odanın ortasında üç silahlı, ufak tefek, tepesi açık bir adamı zapt etmeye çalışıyorlardı. Yerde, üstü başı paramparça, on sekiz yaşlarında genç bir kadın vardı. Silahlı adamlardan biri kadının göğsüne dizleriyle bastırarak bacaklarını ayırmaya çalışıyordu. Tepesi açık adam belli ki kızına tecavüz etmelerine engel olmaya çalışıyordu. Phillip içeri girince, baba, silahlı adamlardan birinin üzerine atıldı. Asker onu eliyle itince adam sendeleyerek geri geri gitti. Asker, kılıcını babanın tam karın boşluğuna daldırınca köşedeki kadın canhıraş bir çığlık attı.

Phillip, "Dur!" diye bağırdı.

Bu adam deliymiş gibi herkes dönüp ona baktı. Sesine emredici bir hava katarak, "Eğer bunu yaparsanız hepiniz cehennemi boylarsınız!" dedi.

Babayı öldüren silahlı, Phillip'e vurmak için kılıcını havaya kaldırmıştı ki yerdeki adam, ellerini kızın bacaklarından ayırmadan, "Bir dakika," dedi. "Sen misin, keşiş?"

"Adım Gwynedd'li Phillip'tir. Kingsbridge Başrahibiyim, sonsuza dek yaşayacak olan ruhlarınızı kurtarmak istiyorsanız, size Tanrı adına emrediyorum, o kızı rahat bırakın."

"Bir başrahip ha... Tahmin etmiştim," dedi yerdeki adam. "Buna da yüklüce ifade vereceklerdir."

İlk silahlı kılıcını kınına yerleştirdikten sonra, "Geç şu köşeye, kadının yanında dur, senin yerin orası," dedi.

Phillip, "Cüppemden ellerini çek," dedi. Böyle konuşarak onları korkutmaya çalışıyordu, ama sesindeki umutsuzluğun o da farkındaydı.

Yerde, hâlâ kızın üzerinde oturan adam, "Sen onu da kaleye götür, John," dedi. Belli ki onların başıydı.

"Lanet olsun," dedi John. "Ama kızı önce ben becermek istiyorum." Phillip'i, direnmesine fırsat vermeden, kollarından kavradığı gibi köşeye fırlattı. Phillip kadının yanına bir yere yuvarlandı.

John tuniğinin önünü kaldırarak gitti, kızın üzerine yumuldu.

Phillip, "Böyle bir şeyi görmeye dayanamam," diyerek kalktı ve kızın ırzına geçmek isteyen adamı saçlarından kavradığı gibi kızın üzerinden çekti aldı.

Üçüncü silahlı, sopasını kaldırdı. Phillip sopayı gördü, ama geç kalmıştı. Sopa tam başına isabet etmişti. Phillip önce biraz acı duydu, sonra gözleri karardı; daha yere düşmeden bilincini yitirmişti.

Tutsaklar kaleye götürülüp kafes odacıklara kapatıldılar. Bunlar, yaklaşık iki metreye bir metre boyutunda, bir adam boyundan biraz daha yüksekçe, kalın tahtalardan yapılmış küçük küçük evlere benziyordu ve zindancının, içindekileri görebilmesi için diklemesine sık aralıklarla yerleştirilmiş direklerden yapılmıştı. Normal zamanlarda olsa, bu kafeslere hırsız, katil ya da sapkınlık yapmış kişilerin ancak biri ikisi kapatılırdı. Oysa bugün her kafese sekiz on isyancı kapatıldığı halde hâlâ açıkta tutsak kalmıştı. Bu arta kalan tutsaklar da birbirlerine iplerle bağlanarak toplu halde avlunun bir köşesinde tutulmaktaydı. Bunlar kolayca kaçabilecekleri halde kaçmıyorlardı, anlaşılan burasını dışarıdan daha güvenli bulmaktaydılar.

Phillip kafesin bir köşesinde oturmuş, yarık başına dikkat eerek, ne kadar aptal ve beceriksiz olduğunu düşünüyordu. Sonuçta korkak piskopos gibi, o da hiç kimseye yararlı olamamıştı. Tek bir kişinin bile yaşamını kurtaramamıştı. Kendisine yapılan bir saldırıya bile engel olamamıştı. Lincoln'lülerin durumu onsuz daha kötü olamazdı.

Bütün gün kaleye tutsak taşıyıp durdular. Ama bunun da akşama doğru arkası kesildi. Kale duvarlarının dışında kentin yağmalanması devam ediyordu. Phillip, yakıp yıkma olaylarının sürdüğünü gelen çığlık ve bağrışlardan anlıyordu. Askerler bedava şarapları içip

tecavüz ve zorbalıkta aşırıya kaçmaktan bitkin düştükleri için olacak, gece yarısına doğru gürültüler kesildi. Birkaçı sallana sallana kaleye girerken, yaptıklarıyla övünüp aralarında kavga ediyorlardı. Kimi de otların üzerine kustu. Sonunda bitik bir halde sızdılar.

İkindi üzeri tutuklulara yiyecek verildi. Yiyecek olarak da askerlere hazırlanan yemeklerden artan su gibi şeyler getirmişlerdi. Gene de herkes aç kurtlar gibi saldırdı. Açlığı bastırılması gereken en önemli zaaf olarak düşünen Phillip, ötekilere kalsın diye yiyeceklerden biraz uzak durdu.

Kapların dipleri kazınırken iç kalenin orada telaşlı bir faaliyet göze çarpıyordu. Birkaç kont toplu halde dışarı çıktı. İç kalenin merdivenini indikten sonra aralarından ikisinin ötekilerin önünde yürüdüğünü fark etti.

İçlerinden papaz kıyafetli olanı gruptan ayrılarak Phillip'in kafesine doğru yürüdü. Önce Phillip'in pek ilgisini çekmedi. Rahip gene de "Kingsbridge Başrahibi hanginiz?" diye sordu.

"Benim," dedi Phillip.

Rahip, Phillip'i oraya getiren silahlı adamlardan birine, "Bu adamı serbest bırakın," dedi.

Phillip kulaklarına inanamadı. Yaşamı boyunca bu rahibi hiç görmemişti. Belli ki adı, kale muhafızı tarafından daha önce hazırlanmış bir listeden çıkarılmıştı. Ama neden? Bu kafesten kurtulmayı çok isterdi... Bunun arkasında onu nelerin beklediğini bilmiyordu.

Silahlı adam, "O benim tutsağım!" diyerek karşı çıktı.

"Artık tutsağın değil," dedi rahip. "Onu hemen serbest bırak."

Adam, "Fidye almadan dünyada bırakmam," dedi kavga eder gibi.

Rahip, "Bir defa bu adam ne kral ordusunda askerdi, ne de bu kasabadandı; onu tutuklayarak bir suç işlemişsin. Ayrıca o bir keşiş, bir Tanrı adamına dokunarak günah işlemişsin. Bir şey daha var, onu serbest bırakmanı isteyen Kraliçe Maud'un sekreteri. Bu emre karşı çıkarsan sonunda kendini şu kafesin içinde bulursun, hem de göz açıp kapayıncaya kadar, haydi *elini çabuk tut,*" dedi.

"Pekâlâ," dedi adam, bir yandan da söyleniyordu.

Phillip'in içinde, onun tutsak edildiğinden Maud'un haberi olmadığına dair az da olsa bir umut vardı. Maud'un sekreteri onu görmek istediğine göre o umudu da kayboldu. Dibe vurmuş gibi ağır ağır kafesten çıktı.

"Benimle gelin," dedi rahip.

Phillip rahibin peşinden yürüdü. "Serbest mi bırakılacağım?"

"Öyle sanıyorum." Rahip böyle bir soruyu beklemiyormuş gibi, "Kimi göreceğinizi bilmiyor musunuz?" dedi.

"En ufak bir fikrim yok."

Rahip güldü. "Öyleyse ona sürpriz yapacağım."

Phillip zihnini o kadar zorladığı halde, Maud'un sekreterinin onunla neden bu kadar ilgilenmiş olabileceğini bir türlü çıkaramıyordu.

Rahibin peşi sıra bahçe kapısından girdi. İç kalenin etrafında çepeçevre iki katlı evler sıralanmıştı. Ortada kuyulu bir avlu vardı. Rahip, Phillip'i bu evlerden birine götürdü.

Evin içinde, sırtı kapıya dönük olduğu halde ateşin karşısında duran bir rahip daha vardı. O da tıpkı Phillip gibi kısa boylu, zayıfça biriydi. Aynı siyah saçlar, ama kazınmış değildi. Arkadan bakıldığında bile çok benziyordu. Bu kadar şanslı olabileceği Phillip'in dünyada aklına gelmezdi. Gülerken yüzü aydınlandı.

Rahip arkasına döndü. Tıpkı Phillip'inkiler gibi açık mavi gözleri vardı. O da dişlerini göstererek gülüyordu. Kollarını uzatarak, "Phillip," dedi.

"Tanrı'ya şükürler olsun," dedi Phillip, şaşkın şaşkın. "Francis!"

İki kardeş kucaklaştılar. Phillip'in gözleri doldu.

5

Winchester Kalesi'ndeki kraliyet kabul salonunun içi tamamen değişmişti. Köpekler, Kral Stephen'ın ahşap koltuğu, tahta sıralar, duvarlardaki hayvan postları yoktu artık. Bunlar gitmiş, işlemeli perdeler, renk renk halılar, şekerleme kapları ve boyalı sandalyeler yerlerini almıştı. Odanın içi mis gibi çiçek kokuyordu.

Phillip'in kraliyet saraylarında oldum olası rahatı kaçardı; hele bu bir de *kadın* hükümdarın sarayı ise heyecandan titremesi için yeterdi de artardı bile. Taş ocağına kavuşması, yeniden pazar kurabilmesi için İmparatoriçe Maud tek umuduydu; ama bu kendini beğenmiş, bildiğini okuyan kadının doğru dürüst bir karar vereceğine inanmıyordu.

İmparatoriçe'nin sırtında yabani sümbül mavisi bir giysi vardı. Zevkle işlenmiş yaldızlı bir koltukta oturuyordu. İnce, uzun boylu, parlak siyah saçlı, herkesi mağrur bakışlarıyla süzen bir kadındı. Uzun ve bol giysisinin üzerine, beline sımsıkı oturan, aşağılara doğru genişleyerek dizlerine kadar inen ipek bir ceket giymişti. Bu kıyafet o İngiltere'ye gelmeden buralarda pek moda değildi. İlk evliliği on bir yıl, ikinci evliliği on dört yıl sürdüğü halde hâlâ kırkından bile küçük gösteriyordu. Herkes onun güzelliğinden söz ederdi. Phillip'e kalsa, fazla keskin köşeli çizgileri vardı, asık suratlının biriydi; ama bu konularda bağışıklık kazandığından kadınların çekiciliği konusunda sağlıklı bir karara varamazdı.

Phillip, Francis, William Hamleigh ve Piskopos Waleran, eğilerek selam verdikten sonra, ayakta bekliyorlardı. Bir süre onları görmezlikten gelerek nedimesiyle konuşmasını sürdürdü. Konuşmalarının ciddi bir yanı olmayacaktı ki her ikisi de gülüşüp duruyorlardı. Ziyaretçileriyle ilgilenmek için de konuşmasına ara vermedi.

Francis her işine koştuğu için onu hemen her gün görüyordu, ama fazla bir yakınlıkları yoktu. Francis'in eski patronu Robert, kraliçenin kardeşiydi, onun birinci sınıf bir sekretere gereksinimi

olacağını bildiğinden, İngiltere'ye geldiğinde Francis'i ona devretmişti. Ama tek nedeni bu değildi. İki kardeş arasındaki ilişkilerde onun önemli bir rolü vardı, fazla aceleci olan Maud'dan gözünü ayırmıyordu. Kardeşlerin birbirlerine ihanet etmeleri bir şey değildi, Francis'in asıl görevi Maud'un el altından bir şeyler çevirmesini engellemekti. Bunu Maud da biliyordu, bu yüzden Francis'le ilişkileri pek rahat değildi.

Dört adamın dördü de ayakta durmuş, bekliyordu. William'ın hamisi Piskopos Waleran'dı, Başrahip Phillip de koruyucusu Francis'leydi. Phillip gözlerini dikmiş Maud'u yakından incelemekteydi. Görünüşü ondan hiç de güven uyandırmadı: Kraliçe de olsa biraz havaice gibiydi.

Maud hoşbeşini bitirdikten sonra onlara doğru döndü; bu kaçışlarla sanki, ne kadar önemsiz kişiler olduğunuzu görüyor sunuz işte, benim nedimem bile sizden üstün, demek istiyordu. Önce bir süre ısrarla Phillip'e baktı, sıkılınca da, "Pekâlâ Francis, bana ikiz kardeşini de getirdin mi?" diye sordu.

Francis, "Kardeşim Phillip, lady. Kingsbridge Başrahibi," diyerek kardeşini tanıttı.

Phillip bir kez daha eğilerek selam verdikten sonra, "İkiz kardeşi olamayacak kadar hem yaşlandım hem de saçlarım kırlaştı," dedi. İnsanların kendi kendilerini eleştiren bu tür yorumlarını çoğu saray mensubu eğlendirici bulsa da, Maud buz gibi gözlerle Phillip'e bakarak dediklerini duymazlıktan geldi. William'a dönerek, "Lincoln çatışmasında askerlerine karşı yiğitçe dövüşen Sir William Hamleigh, yaptıklarının yanlış olduğunu anlamış durumda," dedi.

William eğilerek selam verdi ve ağzını hiç açmadı.

Maud tekrar Phillip'e dönerek, "Demek pazar kurabilmek için benden ruhsat talep ediyorsun," dedi.

"Evet, lady'im."

Francis, "Pazar yerinden elde edilen gelirlerin tamamı katedral inşaatında kullanılacak, lady'im," diye ekledi.

"Bu pazarı haftanın hangi gününde kurmak istiyorsun?"

"Pazarları."

Maud alınmış kaşlarını kaldırarak, "Siz din adamları, o gün pazar kurulmasına genelde karşısınızdır. Bu pazarlar halkın kiliseye gitmesini engellemez mi?" dedi.

"Bizde öyle değil," dedi Phillip. "Halk hem inşaatta çalışmaya, hem de ayine katılmaya geldiği gibi alışverişini de yapıyor."

Maud, "Anlaşılan siz bu pazarı zaten kuruyordunuz," diye yapıştırdı.

Francis, hemen Phillip'in imdadına yetişti. "Hayır, lady'im, şu sıralar pazar kurmuyorlar. Önce gayrıresmî olarak başladıysa da Başrahip Phillip ruhsat alıncaya kadar bu işi durdurmaya karar verdi."

Bu hem doğruydu, hem doğru değildi. Gene de Maud doğruymuş gibi kabul etti. Phillip içinden Francis'in günahının bağışlanması için dua ediyordu.

Maud, "O bölgede başka pazar yok mu?" dedi.

William sesini yükselterek, "Var. Shiring'de," dedi. "Kingsbridge pazarı Shiring'in işlerini bozuyor."

Phillip, "Ama Shiring, Kingsbridge'den yirmi mil uzakta."

Francis, "İki pazar yeri arasında en az on dört mil uzaklık olması gerektiğine dair bir kural var, lady'im," dedi. "Böyle olunca Kingsbridge ile Shiring çakışmıyor."

Maud, söyleneni başıyla onayladıktan sonra, "Siz ayrıca Shiring Kontu'nun taş ocağından taş çekmek hakkını da talep ediyorsunuz," dedi.

"Bizim yıllardır böyle bir hakkımız var zaten, ama William adamlarımızı ocaktan atıp beş kişiyi de öldür..."

Maud, "Size oradan taş çekmek hakkını kim verdi?" diyerek sözünü kesti.

"Kral Stephen..."

"Zorba!"

Francis, "Başrahip Phillip doğal olarak krallık için hak iddiasında bulunan Stephen'ın buyruklarının siz onaylamadıkça geçersiz olduğunu kabul ediyor."

William birden patladı. "Onun yasal olmayan pazar yerine misilleme olarak ben de taş ocağını kapattım!"

Maud, "Aranızdaki bu kavga Stephen'ın aptalca yönetiminden kaynaklanıyor," dedi.

Piskopos Waleran ilk kez ağzını açtı ve "Bunda bütün içtenliğimle size katılıyorum, lady'im," dedi.

"Taş ocağını birine verip ocaktan taş çıkarmak hakkını bir başkasına tanırsanız böyle olur işte," dedi Maud. "Taş ocağı ya birine ya da ötekine ait olmalı."

Phillip, bu dediği doğru işte, dedi içinden; ama Stephen'ın verdiği kararın ruhundan sapmazsa, tabii; öyle olunca da taş ocağı Kingsbridge'in hakkı.

Maud konuşmasına devam ederek, "Bundan böyle taş ocağı soylu dostum Sir William'a ait olacaktır, kararım bu," dedi.

Phillip'in tüm umutları yıkılmıştı. Taş ocağından serbestçe taş çekilemedikçe katedral inşaatı yolunda gitmeyebilirdi. Phillip taş satın alabilmek için para bulmaya çalıştığı sürece işler dururdu. Bütün bunlar hep şu kaprisli kadın yüzündendi işte! Phillip iyice öfkelendi.

William, "Teşekkür ederim, lady'im," dedi.

Maud, "Bununla birlikte, Shiring gibi Kingsbridge'in de pazar kurma hakkı olacak," dedi.

Phillip'in yeniden keyfi yerine geldi. Pazar yerinin gelirleri taşların parasını çıkarmazdı elbette, ama yardımı olurdu. Demek para bulmak için gene iğneyle kuyu kazar gibi uğraşıp duracaktı, tıpkı en başta olduğu gibi, ama yılmayacaktı.

Maud şimdi her ikisine de istediklerini vermişti. Galiba gene de pek boş kafalı sayılmazdı.

Francis, "Pazar kurma hakları Shiring'dekinin aynı olacak, değil mi lady'im," dedi.

"Evet, öyle."

Phillip, Francis'in neden bunu yinelediğini pek anlayamadı. Ruhsatların bir başka kentin yararlandığı haklara gönderme yapması sıkça görülen bir şeydi. Böylece hem daha adil olurdu, hem de bir kez daha yazılması gerekmezdi. Bu durumda Shiring beratında tam olarak ne dendiğini Phillip'in kontrol etmesi gerekecekti. Birtakım yasaklar ya da ayrıcalıklar olabilirdi.

Maud, "Böylece her ikiniz de bir şeyler elde ettiniz. William taş ocağına kavuştu, Başrahip Phillip de pazar kurma hakkına. Buna karşılık olarak her ikiniz de bana yüzer paunt ödeyeceksiniz. Bu kadar," dedi ve arkasını döndü.

Phillip şaşkınlıktan bakakaldı. Ne demek yüz paunt? Şu sırada manastırın yüz penisi bile yoktu. Bu parayı nereden bulacaktı? Pazar yeri yüz paundu kim bilir kaç yılda çıkarabilirdi. Bu bir yıkımdı, bu yüzden inşaat programı sürekli ertelenecekti. Durup durup büyük bir şaşkınlıkla Maud'a bakıyordu, oysa o nedimesiyle çoktan sohbete dalmıştı bile. Francis dirseğiyle ona dokundu. Phillip konuşmak için ağzını açıyordu ki, Francis parmağını dudaklarına götürdü.

Phillip, Francis'in haklı olduğunu biliyordu. Yenik düştüğünü anlayınca omuzları düştü. Arkasını döndü ve huzurlarından ayrıldı.

* * *

Francis, Phillip onu Kingsbridge Manastırı'nda dolaştırırken, gördüklerinden çok etkilendi ve kutsal şeylere saygısız biriymiş gibi, "Ben on yıl önce gördüğümde burası bir çöplükten farksızdı, oysa şimdi onu yaşama kavuşturmuşsun," dedi.

Francis, şaşkınlıktan dili tutulmuş gibi, "Demek bütün bunları sen yaptın Phillip" dedi. "Bu yazma odasını, okulu, yeni kiliseyi, hatta kasaba içindeki bu yeni evleri, hepsi senin sayende."

Phillip çok duygulandı. Bunları ona bugüne dek kimse söylememişti. Ama içinden çok iyi biliyordu ki, Francis'in dedikleri doğruydu.

Tom onları görünce yanlarına yaklaştı. Phillip,"Olağanüstü şeyler gerçekleştirmişsin," dedi.

"Ama bir de şuraya bakın," diyerek taş ocağından getirdikleri taşların yığınak yapıldığı köşeyi işaret etti. Normal zamanlarda yüzleri bulan sıra sıra taş kümeleri azalmış azalmış yirmi beşe inmişti.

Phillip'in sevinci bir anda yok oluverdi. Burada, ne yaptıysa her şey Maud'un acımasız kararından sonra tepetaklak olabilirdi.

Biraz daha yürüyünce, duvarcı ustalarının tezgâhlarının üzerinde çekiç ve keskileriyle taşlara biçim vermeye çalıştıkları yere geldiler. Phillip bir ustanın arkasında durarak yaptığı şeyi seyretti. Bu, her sütunun en tepesinde bulunması gereken hacimli ve dışarıya doğru çıkıntısı olan bir başlıktı. Duvarcı ustası, bir çekiçle küçükçe bir keski kullanarak sütunun üzerine yaprak modelleri kazıyordu. Yaprakların dipleri iyice oyulmuş, hoş bir şey çıkmıştı ortaya. Phillip zanaatkârın Tom'un üvey oğlu Jack olduğunu görünce gözlerine inanamadı. "Ben Jack'in hâlâ bu işlerin acemisi olduğunu sanıyordum," dedi.

"Bu doğru," dedi Tom ve biraz daha uzaklaşınca, "Bu oğlan inanılmaz bir şey," diye devam etti. "Burada o daha doğmadan bu işlere başlamış insanlar var, ama hiçbiri onun eline su dökemez." Bir şeye sıkılmış gibi hafifçe gülerek, "Üstelik oğlum da değil hani!" dedi.

Tom'un kafası gene şu pazar ruhsatı için ödenmesi gereken para konusuna takıldı. "Pazar yeri nasıl olsa bir miktar para getirecektir."

"Evet, ama yeterli değil. Başta yıllık getirisi elli paundu geçmeyecektir," dedi.

Tom söyleneni onayladı. "Bu ancak taş parasını karşılar."

"Maud'a yüz paunt ödemek zorunda olmasaydım bu parayla idare ederdik."

"Peki ya yün paraları?"

"Onunla Maud'a olan borcumu ödeyeceğim. Ama önümüzdeki on iki ay boyunca inşaatta çalışan adamlarıma ödenecek para kalmayacak elimde."

"Borç bulamaz mısınız?"

"Zaten borçlanmış durumdayım. Yahudiler artık bana borç vermeye yanaşmıyor. Winchester'dayken istedim. Borcumuzu zamanında ödeyemeyeceğimizi anlayınca para vermez onlar."

"Aliena'dan isteyemez misiniz?"

O güne dek ondan borç istemeyi hiç düşünmemişti. Aliena'nın depolarında, onunkilerden daha çok yün vardı. Onları Yapağı Panayırı'nda satınca en az iki yüz paunt geçebilirdi eline. "Ama Aliena o parayla geçinmek durumunda. Ayrıca Hıristiyanlıkta faiz yasaktır. Parasını bana borç verecek olursa elinde işini çevirecek sermayesi kalmaz. Gerçi..." Tam konuşurken aklına bir fikir geldi. Aliena bir seferinde, onun bir yılda ürettiği yünlerin tamamını satın almak istediğini söylemişti. Belki de bu konuda bir çözüm şekli bulabilirlerdi. "...Ama gene de konuşacağım onunla," dedi. "Şu anda evde mi acaba?"

"Sanırım... Bu sabah onu gördüm."

"Gel, Francis... Şimdi harika bir genç kadınla tanışacaksın." Tom'dan ayrılarak telaşla avluyu geçip kasabaya doğru yürüdüler. Manastırın batı duvarına bitişik, Aliena'nın yan yana iki evi vardı. Birinde oturuyor, ötekini depo olarak kullanıyordu. Aliena ne yapıp edip Maud'un pazar yeri ruhsat parası olarak ondan koparmak istediği yüz paundu ödeyebilmesi için Phillip'e yardım ederdi. Bu fikir yavaş yavaş kafasında biçimlenmeye başladı.

Aliena, depoda yün çuvalları yüklü öküz arabasının boşaltılmasına nezaret ediyordu. O da, İmparatoriçe Maud'unki gibi, brokar bir ceket giymişti. Başında beyaz ketenden bir bonesi vardı. Her zaman olduğu gibi emirler veriyor, arabayı boşaltan iki adam hiç itiraz etmeden dediklerini yerine getiriyordu. Phillip'i içtenlikle karşıladı. "Lincoln çatışmasının başladığını haber aldığımızda, sizin de ölmüş olabileceğinizi düşününce korktuk," dedi.

Aliena, "Winchester'da hakkınızı elde edebildiniz mi?" diye sordu.

"Birazını," dedi Phillip. "İmparatoriçe Maud bize pazar kurma ruhsatı verdi, ama taş ocağı talebimizi geri çevirdi. Bu durum aşağı yukarı birbirini denkler. Pazar ruhsatı karşılığında şimdi ona yüz paunt borçlu durumdayız."

Aliena kulaklarına inanamadı. "Bu müthiş bir şey! Pazar yerinden gelecek paraların katedral inşaatına gideceğini söylemediniz mi?"

"Söylemez olur muyum."

"Peki bu yüz paundu nereden bulacaksınız?"

"Sen yardım edebilirsin diye düşünmüştüm."

Aliena'nın kafası karıştı. "Ne?"

"Birkaç hafta içinde, yünlerini Flandre'li tacirlere satınca, iki yüz paundun üzerinde eline para geçmiş olacak."

Aliena sıkılmışa benziyordu. "Ben bu parayı size seve seve verirdim, ama o durumda gelecek yılın yünlerini alabilecek para kalmaz elimde."

"Hatırlıyor musun, benim yünlerimi sen satın almak istemiştin."

"Ama artık çok geç. Mevsim başında olsa alırdım. Ayrıca onları kendiniz de satabilirsiniz."

"Gelecek yılın yününü satamaz mıyım?" dedi Phillip.

Aliena kaşlarını çatarak, "Daha ürün elinize geçmiş değil ki," dedi.

"Şimdiden satabilir miyim?"

"Nasıl olur, bilmiyorum."

"Çok basit. Sen parayı şimdiden bana verirsin. Ben de sana yünü gelecek yıl veririm."

Aliena böyle bir teklifi nasıl karşılayacağını bilemiyordu. Bilinen işlemlerden hiçbirine benzemiyordu. Phillip için de çok yeni sayılırdı. O da zaten bunu az önce kafasından uydurmuştu.

Aliena ağır ağır ve düşünerek, "Bu durumda, sizin ileride satabileceğiniz fiyattan daha düşük bir fiyat teklif etmek zorunda kalacağım. Üstelik önümüzdeki yaza kadar fiyatlar daha da yükselebilir, ben bu işe başlayalı hep böyle oluyor," dedi.

"Böylece ben biraz kaybetmiş, sen de biraz kazanmış olacaksın. Ama bu sayede ben bir yıl daha inşaata devam edebileceğim."

"Peki, gelecek yıl ne yapacaksınız?"

"Bilmiyorum. Galiba ertesi yılın yününü satarım."

Aliena söylenenleri başıyla onaylayarak, "Bu olur işte," dedi.

Phillip ellerini eline alarak, Aliena'nın gözlerinin içine baktı. Ve büyük bir coşku içinde, "Bunu yaparsan, katedrali kurtarmış olursun," dedi.

Aliena üzgün bir sesle, "Bir seferinde de siz beni kurtarmıştınız," dedi.

"Tanrı seni korusun." Aşırı bir değerbilirlikle Aliena'ya sarıldı, sonra bir kadına sarıldığını hatırlayınca kendini hemen geri çekti. "Neredeyse aklımı oynatacaktım."

Aliena güldü ve "Bu kadar değerbilirliğe değmez sanıyorum," dedi. "Belki de bu işten kazançlı çıkan ben olacağım."

"Umarım öyle olur."

"Bu pazarlığımızı birer bardak şarapla pekiştirmeye ne dersiniz? Önce ben şu arabacının parasını ödeyeyim."

Öküz arabası boşaltılmış, yünler bir güzel istif edilmişti. Aliena arabacıyla hesap görürken, Phillip ile Francis dışarı çıktılar. Güneş batmak üzereyken inşaat işçileri de yürüyerek evlerine dönüyorlardı. Phillip'in keyfi yeniden yerine geldi. "Şu Aliena için Tanrı'ya şükürler olsun!" dedi.

Francis, "Onun bu denli güzel olduğunu söylememiştin," dedi.

"Güzel mi? Evet, galiba öyle."

Francis gülerek, "Senin gözlerin kör, Phillip!" dedi. "Bugüne kadar gördüğüm kadınların en güzeli bence. İnsana rahipliğini bile unutturabilir."

Phillip hemen atıldı. "Bu biçim bir konuşma sana yakışmıyor."

"Özür dilerim."

Aliena çıktı, depoyu kilitledikten sonra hep birlikte eve girdiler.

Burası bir giriş kapısıyla bağımsız bir de yatak odası olan genişçe bir evdi. Köşede bir bira fıçısı, bir de tavandan sarkan bütün bir domuz budu görünüyordu. Masanın üzerine beyaz bir örtü konmuştu. Orta yaşlı bir kadın hizmetkâr, konuklar için bir şişeden gümüş kadehlere şarap doldurdu. Aliena'nın çok konforlu bir evi vardı. Phillip, bu kadar güzel olduğu halde neden kocası yok acaba, diye düşünüyordu. Hayranları da az değildi.

Aliena kadehleri kaldırırken, "Ama bu parayı Shiring Yapağı Panayırı sona ermeden hazır edemem," dedikten sonra Francis'e dönerek, "Maud bekler mi?" diye sordu.

"Ne zaman bu panayır?"

"Panayır, perşembe gününden başlayarak üç hafta sürecek."

Francis söyleneni başıyla onayladı. "Ona söylerim, bekler."

Aliena bonesini çıkararak koyu renk dalgalı saçlarını dağıttı. İçini çekerek, "Günler çok kısaldı, her şeye yetişemiyorum," dedi. "Daha da çok yün satın almak istiyorum, ama malları Shiring'e taşıyacak yeteri kadar araba bulamıyorum ki."

Phillip, "Gelecek yıl daha da çok yün alırsın," dedi.

"Şu Flandre'lileri yünü teslim alması için buraya getirtebilseydik, bizim yünleri Shiring'e götürmemizden çok daha kolay olurdu."

Francis lafa karışarak, "Ama bunu yapabilirsiniz," dedi.

Her ikisi de dönüp ona baktı. Phillip sordu. "Nasıl?"

"Burada kendiniz bir yapağı panayırı kurarak."

Phillip onun lafı nereye getireceğini anladı. "Kurabilir miyiz?"

"Maud, Shiring'deki hakların aynını size de tanıdı. Sizin beratınızı kendi elimle yazdım. Shiring bir yapağı panayırı kurabildiğine göre siz de kurabilirsiniz."

Aliena, "Bu harika bir şey olurdu, o zaman biz de mallarımızı çuval çuval Shiring'e taşımaktan kurtulmuş olurduk," dedi. "Onları doğrudan Flander'a sevk ederdik. Siz ve ben bu yörenin en büyük iki yün satıcısı konumundayız. İkimiz de oradan elimizi çekersek, Shiring panayırındaki işler yarı yarıya azalmış olur."

6

Aziz Augustine günü öğleyin, inşaat ustaları işlerini bıraktılar. Öğle çanını işitince rahatlamışlardı. Normal olarak işleri haftada altı gün, güneşle başlayıp güneşle bittiği için kutsal günlerde çalışmamayı hak etmiş sayılırlardı. Bununla birlikte, Jack işine öylesine dalmıştı ki, çan sesini bile işitmedi.

Kendini sert bir kaya parçasına yumuşak ve yuvarlak şekiller vermek gibi bir didişmenin büyüsüne kaptırmıştı. Kayanın da kendi direnci vardı, Jack ona bir şeyler yaptırmaya çalıştıkça o buna yanaşmayacaktı. Keskisi ya yana kayacak ya da iyice derine inecek olursa şekiller bozulacaktı. Şu kayayı bir anlayabilse ona şekil vermek işten bile değildi. Önündeki iş ne kadar zor ise Jack o kadar kendinden geçerdi. Tom'un istediği süslemeli yontular ona çok kolay geliyordu artık. Kıvrımlı çizgiler, baklava biçimi dörtgenler, süs şeritleri, spiral biçimi sarmal eğriler artık onu iyice sıkıyordu; şu yapraklar bile fazla ağdalıydı onun için. Ona kalsa daha çok doğal görünümlü esnek ve girintili çıkıntılı yapraklar oymak isterdi; meşe, dişbudak ve kayın ağacı yapraklarının birbirinden farklı biçimlerini kopya ederdi, buna da Tom yanaşmıyordu. Onun yontmak istediği şeylerin başında çıplak insanlarla Adem ile Havva, Davut ile Golyat ve Mahşer Günü gibi hikâyelerden birtakım sahneler geliyordu, Jack de bunun nedenini ona soramıyordu.

Tom sonunda ona da işini bıraktırdı. "Bugün tatil, delikanlı," dedi. "Ayrıca sen benim hâlâ çırağım sayılırsın, gel yardım et de şuraları temizleyelim. Yemekten önce bütün aletler yerine kaldırılmalı."

Jack, çekiç ve keskisini kaldırdıktan sonra işlemeye çalıştığı taşı büyük bir dikkatle Tom'un kulübesine yerleştirdi. Öteki çıraklar da yerlere dağılmış kırık taşları, kurumuş harçları, kereste talaşlarını süpürüyorlardı. Jack bir yard'lık cetveli ile çekül sicimini toplarken, Tom da kompaslarıyla cetvelini aldı, hepsini götürüp kulübeye koydular.

Tom, demir çubuklarını[1] kulübede saklardı. Bunlar, hepsi de aynı boyda, kare kesitli, uzunluk ölçmek için kullanılan bir tür cetveldi. Harç tekneleriyle kürekleri toplamak için etrafı dolanırken, Jack'in kafası şu demir çubuklara takıldı. "Bir demir çubuğun uzunluğu ne kadardır?"

Bu soru karşısında duvarcılar gülmeye başladı. Zaten Jack'in sorularını çoğu kez çok komik bulurlardı. Bodur Edward dedikleri ufak tefek, yaşlıca bir duvarcı, "Bir demir çubuk, bir demir çubuktur," deyince gene gülüştüler. Ustalar, üstün nitelikteki bilgilerini sergilemek fırsatını veren çıraklarına takılmaktan büyük bir keyif duyarlardı. Jack bilgisizliğiyle alay edilmesinden hiç hoşlanmazdı. Bunu o denli merak etmişti ki, dayanamadı ve "Anlamadım," dedi.

Edward, "Bir inç bir inçtir, bir ayak bir ayaktır, bir demir çubuk da bir demir çubuktur," dedi.

"Hah! Bu hiç belli olmaz işte," dedi biri. "Lincoln'de on sekiz, Doğu Anglia'da ise on altı feet'tir."

Tom, soruya daha akla yatkın bir yanıt vermek için lafa karıştı. "Bu şantiyede bir demir çubuk on beş feet'e eşittir," dedi.

Orta yaşlı bir duvarcı, "Paris'te hiç demir çubuk kullanmıyorlar," dedi. "Sadece bir yardlık bir cetvel kullanıyorlar."

Tom, Jack'e, "Kilisenin bütün tasarımları demir çubukla hesaplanarak hazırlanmıştır. Sen bana bir demir çubuk getir de sana anlatayım," diyerek ona bir anahtar uzattı.

Jack kulübeye giderek raftan bir demir çubuk aldı. Çok da ağır bir şeydi. Tom her şeyleri anlatmaya, Jack de dinlemeye bayılırdı.

Tom, inşaatı daha tamamlanmamış yan koridorun orada, ayakta bekliyordu. Demir çubuğu aldı ve yan koridoru kapsayacak biçimde yere koydu. "Duvarın dışından sütunların buraya kadarki uzunluğu bir demir çubuk," dedi. Demir çubuğu o tarafa doğru çevirdi. "Oradan avlunun ortasına kadarki uzaklık da bir demir çubuktur," dedi. Sonra demir çubuğu karşıki sütunların oraya kadar uzattı. "Avlunun eni iki demir çubuk uzunluğundadır," dedikten ve öbür koridorun oraya kadarki uzaklığı da ölçtükten sonra, "Kilisenin eni tamı tamına dört demir çubuktur," diye ekledi.

"Evet," dedi Jack. "Demek her bölümün uzunluğu birer demir çubuk oluyor."

Tom'un biraz canı sıkılır gibi oldu. "Kim söyledi sana bunu?"

---

1 5.5 yard ya da 5.03 metreye eşit uzunluk ölçüsü.

"Hiç kimse. Her koridor kare biçiminde olduğuna göre, boyu da bir demir çubuk uzunluğunda demektir. Belli ki avlunun bölümleriyle koridorlar bu durumda aynı uzunlukta oluyor."

"Belli tabii," dedi Tom. "Sen bir filozof olmalıymışsın." Hem gururlandığı hem de sinirlendiği sesinden belli oluyordu. Jack'in her şeyi bu kadar çabuk kapmış olmasına sevindi, ama bacak kadar bir çocuğun duvarcılığın sırlarını bu kadar kolay kavramış olmasına da çok bozuldu.

"Her şeyleri demir çubukla ölçmekteki amaç ne? Kilisede, neden ev yapılırken uygulanan değişik ölçüler uygulanmıyor?"

"Önce, böyle daha ucuza çıkar da ondan. Sütunları bağlayan kemerler birbirinin aynı olduğu için kemer kalıplarını pekâlâ yeniden kullanabiliriz. Taşların biçim ve boyutlarındaki değişiklik en aza inince, şablonların sayısı da azalacaktır. Her şey sadeleştikçe hata olasılığı da o oranda azalır. Bir inşaatta hatalar çoğaldıkça maliyet yükselmiş olur. Ayrıca, her şey demir çubukla ölçülüp biçilince kilise de doğru ve uygun bir görünüm kazanır. Çünkü orantı, güzelliğin ruhudur."

Ama Jack orantının güzelliğin ruhu olduğundan pek emin değildi. Onun beğenisi yüksek dağlar, yaşlı meşe ağaçları ve Aliena'nın saçları gibi yayılıp saçılan, karmakarışık ve yabani şeylerden yanaydı.

Yemeğini aç bir kurt gibi çabucak yedikten sonra, yalınayak köyden çıktı. Ilık bir yaz günüydü. Annesiyle birlikte Kingsbridge'de oturmaya ve de işçi olarak çalışmaya başladıktan bu yana zaman zaman ormana dolaşmaya çıkmaktan büyük bir zevk duyardı. Başta, koşup zıplayarak ya da ağaçlara tırmanıp elinde sapan yaban kazları peşinde koşarak fazla enerjisini yakmakla vakit geçirirdi. Ama artık ormanda dolaşırken, orantının neden güzel olması gerektiğini, binaların nasıl öyle dimdik durabildiğini ve Aliena'nın göğüslerini okşamanın nasıl bir şey olabileceğini düşünüyordu.

Yıllardır ona uzaktan bakarken içi gidiyordu. Onu ilk Kont kalesinde, merdivenlerden salona inerken görmüştü. O gün bugün güzelliğini bir türlü unutamamıştı. Masallardaki prenses işte bu olmalı, demişti içinden.

Aliena şimdi yirmi iki, Jack ise on yedi yaşındaydı. O bir kont kızıydı, oysa kendisi bir pıçtı. Aliena varlıklı bir yün taciri olduğu halde, o parasız pulsuz bir çıraktı. Asıl kötüsü, bir sürü damat adayı onunla evlenmek istediği halde hiçbirine yüz vermiyordu. Bir sürü genç ve gösterişli lord ya da varlıklı tacir oğulları ona kur yapmaya

Kingsbridge'e geldiği halde, hepsi de düş kırıklığı içinde geri dönüyordu. Öteki kızların söylediği gibi, 'güzel bir yüze sahip' olsa da Aliena'ya sunabileceği hiçbir şeyi olmadıktan sonra, Jack'in ne şansı olabilirdi?

Jack ve Aliena'nın tek bir ortak yanları vardı; ne tuhaf, her ikisi de ormandan hoşlanıyordu. Çoğu insan köylerin, tarlaların güvenli havasını sever, bu yüzden ormandan uzak dururdu. Aliena sık sık Kingsbridge civarındaki ormanlık yerleri dolaşırdı. Her seferinde de kuytu ve içerlek bir yer vardı ki orada otururdu. Jack, onu orada bir iki kez görmüştü. Aliena Jack'i görmemişti.

Jack, tıpkı çocukken ormanda yiyecek peşinde koştuğunda yaptığı gibi ses çıkarmadan yürüdü. Onu orada bulsa da ne yapacağına dair en ufak bir fikri olmadan Aliena'nın oturduğu yere doğru ilerledi. Ne yapmak istediğini biliyordu. Yanma uzanacak, vücudunu okşayacaktı. Onunla konuşabilirdi de ama ne diyecekti ona?

Yavaş yavaş Aliena'nm olduğu yere yaklaşıyordu. Günün bu sıcak saatinde ormanda çıt yoktu. Bodur ağaçların arasından sessizce yürüdü. Ona yaklaşmak yürekliliğini gösterebileceğinden pek emin değildi. Ama asıl korktuğu, Aliena'nın Jack'in hevesini kırması olasılığıydı. Az sonra, bir kayın ağacının gövdesinin arkasına saklanarak gözetlemeye başladı ve onu gördü.

Aliena olağanüstü güzellikte bir yer seçmişti. Yosunlu taşlarla çevrili derin bir gölcüğe küçük bir çağlayan dökülüyordu. Gölcüğün etrafı güneş içindeydi. Bir iki metre ileride kayın ağaçlarının altında gölgelik bir yer vardı. Aliena güneşte oturmuş kitap okuyordu.

Jack hayretler içinde kaldı. Bir kadın, hem de açık havada, kitap mı okuyordu? Onun bildiği, kitabı yalnızca keşişler okurdu, birçokları da sadece ayinlerde okurdu. Ayrıca gördüğü kitaplara hiç benzemiyordu, manastır kitaplığındakilerden daha küçükçeydi. O kadar şaşırdı ki utanmayı bile unuttu. Çalıların arasından kendine yol açarak Aliena'nın oturduğu açıklık yere geldi. "Ne okuyorsunuz?"

Aliena sıçradı ve başını kaldırarak korkudan gözleri faltaşı gibi açılmış bir halde Jack'e baktı. Öyle ya, onu korkutmuştu işte. Bir sakarlık yaptığını anladı ve gene yanlış bir şey yapmış olmaktan korktu. "Sizi korkuttuğum için özür dilerim," dedi.

Aliena hiç düşünmeden, "Hayır, korkutmadın," dedi.

İlk sorusunu yineledi. "Ne okuyorsunuz?"

Dizlerinin üzerinde duran ciltli kitaba bakarken, Aliena'nm yü-

zündeki ifade değişti. "Babam bu kitabı Normandiya'ya gittiğinde almış. Yurda döndüğünde de onu bana getirdi."

Jack biraz daha yaklaştı ve açık duran kitaba baktı. "Bu kitap Fransızca," dedi.

Aliena şaşkınlık içinde, "Nereden anladın? Fransızca okuman var mı?" diye sordu.

"Evet... Ama ben bütün kitapların Latince olduğunu sanırdım."

"Hemen hemen çoğu öyledir. Ama bu kitap başka. Bu bir şiir. Adı da *İskender'in Serüvenleri.*"

Jack içinden, ben bu işi iyi kıvırdım, onunla konuşabiliyorum, dedi. Harika bir şey bu! Peki, şimdi ne söyleyeceğim? Bunu nasıl sürdürebileceğim? Önce bir hımm, yaptı, sonra "Şey," dedi. "Bu kitapta neler anlatılıyor?"

"Bu kitap Büyük İskender adlı bir hükümdarın yaşamını anlatıyor. Asmalarda değerli taşların yetiştiği, bitkilerin konuştuğu olağandışı güzellikteki doğu ülkelerini nasıl ele geçirdiğini anlatıyor."

Jack huzursuzluğunu unutacak kadar meraklandı. "Bitkiler nasıl konuşur? Onların ağızları mı var?"

"Onlar dilleriyle konuşmazlar ki."

"Bu öykülerin gerçek olduğuna inanıyor musun?"

Aliena büyük bir merakla Jack'e baktı. Jack ise onun koyu renk gözlerinden gözlerini ayıramıyordu. "Bilmiyorum," dedi Aliena. "Ben çoğu kez bu öykülerin gerçek olup olmadıklarını hep merak etmişimdir. Çoğu insan pek önem vermez, okuyup geçerler."

"Papazlar hariç. Onlar kutsal öykülerin gerçek olduğuna hep inanmışlardır."

"Onlar elbette gerçektir."

Jack, tüm öteki öyküler gibi kutsal öykülerin de gerçek olup olmadığı konusunda kuşkuluydu. Ona bu kuşkuculuğu öğreten annesi, ona ayrıca ağzı sıkı olmayı da öğretmişti. Bu yüzden Aliena'yla tartışmadı. "Ben de çok öykü bilirim," dedi. "Roland'ın Şarkısı'nı bilirim, Orange'lı William'ın Haç Yolculuğu'nu biliriiim..."

"Ne demek bilirsin?"

"Hepsini ezberden söyleyebilirim."

"Jongleur[2] gibi mi yani?"

"Ne demek Jongleur?"

"Hikâyeler anlatarak oradan oraya dolaşan adam yani."

2 Ortaçağ'da saz şairi.

O güne dek Jack'te böyle bir kavram yoktu. "Böyle birinden söz edildiğini hiç duymadım," dedi.

"Fransa'da bunlardan çoktur. Çocukken babamla çok deniz yolculuğu yapardım, Jongleur'ları çok sevdim ben."

"Ne yapar bunlar? Sokağın ortasında durup konuşurlar mı böyle?"

"Duruma göre. Ziyafetlerde lordların salonlarına bile gelirler. Bazen pazar yerlerinde, panayırlarda olurlar. Kilise önlerindeki ziyaretçileri eğlendirirler. Kimi büyük baronların kendi özel jongleur'ları bile olur."

Jack'e öyle geldi ki sadece Aliena'yla konuşmuyor, ayrıca onunla sohbet de ediyordu. Bu, Kingsbridge'de hiçbir kızla yapamadığı bir şeydi. Kasabada annesinin dışında, Fransızca aşk şiirlerini bilen bir o vardı, bir de Aliena; bundan çok emindi. Her ikisinin de ortaklaşa ilgi duyduğu belli bir konuda tartışıyorlardı. Heyecandan kafası allak bullaktı.

Neyse ki Aliena devam etti. "Onlar genellikle keman çalarlar. Bir çatışmayı anlatırken hızlı ve yüksek tonda çalarlar, iki insan sevişirken de yavaş ve yumuşak sesler çıkartırlar, komik şeylere ise sarsak sarsak çalarak eşlik ederler."

"Ben de keman çalmayı çok isterdim," dedi Jack.

"Öyküleri ezberden söyleyebildiğin doğru mu?"

Aliena'nın sorular sorarak onunla ilgilenmiş olabileceğine hâlâ inanmıyordu. "Onları bana annem öğretti," dedi. "Biz ormanda yaşardık, sadece ikimiz. Onları annem bana tekrar tekrar anlatırdı."

"Nasıl aklında tutabiliyorsun? Bazılarını anlatmak günler alır."

"Bilmiyorum. Ormanda yürürken yolunu şaşırmaz ki insan. Bütün ormanı bir bir ezberlemek gerekmez. Nerede olduğunu, nereye gideceğini bil yeter." Ona daha yakın olabilmek için otların üzerine, Aliena'nın yanma oturdu. "Uyakları değişik olur," dedi.

Aliena biraz da sıkılarak, "Acaba, Roland'ın Şarkısı'ndan bir parça anlatır mıydın bana?" dedi.

Jack onu daha rahat görebilmek için, pozisyonunu değiştirdi. Aliena'nın bakışları, insanı büyüleyen bakışları karşısında soluğu tıkanacak gibi oldu. Önce biraz yutkundu, sonra başladı.

Bütün Fransa'nın sahibi ve kralı Büyük Charles
Harcadı yedi yılını savaşarak İspanya'da
Yaylalar, ovalar fethetti
Tek bir kale bile dayanamadı karşısında.

Jack sustu.

Aliena, "Evet, biliyorsun, cidden biliyorsun. Tıpkı bir jongleur gibi," dedi.

"Uyak derken neyi kastettiğimi anladın, değil mi?"

"Ama ben, ben asıl bu öyküleri seviyorum, nasıl olursa olsun, fark etmez." Gözleri sevinçten pırıl pırıl parlıyordu. "Biraz daha anlatsana!"

Jack neredeyse mutluluktan uçacaktı. "Eğer istersen," dedi zayıf bir sesle. Gözlerinin içine bakarak hikâyenin ikinci bölümüne başladı.

Beş yaşındaki Jonathan, Kingsbridge'de en hızlı koşanın kendisi olmadığını sonunda keşfedebildi. Özel olarak hazırlanmış keşiş cüppesiyle çocuklar arası yarışa o da katıldı; cüppesini yukarıya doğru çekerek poposu açıkta koşarken, millet kahkahadan kırılıyordu. Ne var ki kendinden daha büyük çocuklarla yarıştığı için yarışı sonlarda bitirebildi. Yarışı kaybettiğini anlayınca yüzünün ifadesi öyle bir hal aldı ki, Tom dayanamadı, gitti, onu yatıştırmak için kucağına aldı.

Tom ile manastırın yetim çocuğu arasındaki özel yakınlık gittikçe gelişmekteydi; bunda gizli bir neden olabileceği köyde kimsenin aklına gelmiyordu. Tom'un bildiği kadarıyla, onun Jonathan'ın babası olabileceğini kimse aklına getirmiyordu. Ancak Phillip'in çocuğun gerçek babası olabileceğini düşünen olabilirdi.

Jonathan, Yahudi Malachi'nin büyük oğlu Aron'u görünce Tom'un kollarından sıyrılarak arkadaşıyla oynamaya gitti.

Çıraklararası yarışma sürerken, Phillip geldi, Tom'un yanına otların üzerine oturdu. Sıcak ve güneşli bir gündü. Phillip'in kazınmış başı ter içindeydi.

Tom ile Phillip, bir süre çocuklararası eller üzerinde yürüme yarışını seyrettiler. Yarışı Jack kazandı. "Şu oğlan olağandışı akıllı bir çocuk," dedi Phillip.

"Çok az insan elleri üzerinde bu kadar hızlı yürüyebilir."

Phillip güldü. "Cidden öyle... Ama ben onun bu akrobatik yeteneğini düşünmüyordum."

"Biliyorum" dedi Tom. Jack'in akıllılığı Tom için hem üzüntü hem de mutluluk kaynağıydı. Jack'in içinde inşaat işlerini öğrenmek için büyük bir heves vardı. İşte bu Alfred'de yoktu. Tom ona mesleğin gizli hünerlerini öğretirken büyük bir keyif duyardı.

Phillip, "Bu çocuk eğitilse iyi olurdu," dedi.

Tom'un kaşları çatıldı. Jack eğitiliyordu ya. Çıraklık yapıyordu. "Ne demek istediğinizi anlamadım," dedi.

"Hat sanatını öğrenmeli, Latince dilbilgisini incelemeli, ayrıca eski çağ filozoflarını okumalı."

Tom daha da şaşırdı. "Hangi amaçla? O duvarcı ustası olacak."

Phillip, Tom'un gözlerinin içine bakarak, "Emin misin?" dedi. "Ama ondan beklenen bu değil ki."

Tom bunu hiç düşünmemişti. Kendilerinden bekleneni yerine getirmeyen çok genç vardı: Kavgadan hoşlanmayan kont oğulları, manastıra kapanan kraliyet ailesinden çocuklar, kimi köylülerin piskopos olmuş piçleri. Doğruydu, Jack tıpkı bunlara benziyordu. "Evet de, çocuğun ne olmasını düşünüyorsunuz?" diye sordu.

"Neler öğreneceğine bağlı," dedi Phillip. "Ben onu Kilise'ye kazandırmak istiyorum."

Jack'ten din adamı mı olurdu? Tom buna biraz da bozuldu sanki, çünkü o Jack'in iyi bir duvarcı ustası olmasını iple çekiyordu; çocuk kendine başka bir yol çizerse buna çok üzülecekti.

Phillip, Tom'un canının sıkıldığından habersiz, devam etti. "Tanrı en akıllı, en parlak gençleri kendine ayırır. Kim en yükseğe sıçrayabilecek diye aralarında çekişip duran şu çocuklara bak. Hepsi de birer marangoz, duvarcı ve taş ustası olacak nitelikte çocuklar. Aralarında kaç tanesi piskopos olabilir? Ancak bir tanesi... O da Jack."

Tom, bu doğru, dedi içinden. Yarı isteksiz, "Ne olmasını istiyorsunuz çocuğun?" diye sordu.

"Jack'in papaz adayı olmasını istiyorum."

"Bir keşiş ha!" Jack rahip olabilirdi de keşiş asla. İnşaat işlerine bile zor uyum gösterebilen oğlan, manastır yaşamı ile nasıl başa çıkabilirdi?

"Vaktinin büyük bir bölümünü etüt ile geçirirdi. Papaz adayı öğretmeninin öğrettiklerini öğrenir, ayrıca ben de ona ders verirdim."

Bir oğlan çocuğu keşiş olunca, ailesinin manastıra yüklüce bir bağışta bulunması beklenirdi. Tom, böyle bir tasarının kaça patlayacağını merak etti.

Phillip onun ne düşündüğünü tahmin etti. "Manastıra bir bağışta bulunmana gerek yok. Yeter ki sen erkek evladı Tanrı'ya bağışlamaya razı ol."

Tom'un zaten bir erkek evladını manastıra verdiğinden Phillip'in haberi yoktu. Cüppesini karnına kadar çekerek ırmağın sığ sularında

çapur çupur oynayıp duran küçük Jonathan'ı vermişti ya. Ama belli ki Phillip Jack'i çok istiyordu.

"Hem bu iş, oğlan bir kıza âşık filan olmadan gerçekleşse iyi olurdu," diye ekledi.

Tom başıyla onu onayladı. Çayırlığın orada kadınlararası yarış son bulmak üzereydi. En önde Ellen koşuyordu. Finiş noktasına yaklaşırken Aliena'nın biraz daha önüne geçince zafer işareti yaparak ellerini havaya kaldırdı.

Tom, Phillip'e dönerek, "İkna edilmesi gereken kişi ben değilim," dedikten sonra eliyle Ellen'ı işaret etti. "Onu ikna etmelisiniz!"

Aliena, yarışta Ellen'ın onu geçmiş olmasına çok şaşırdı. Ellen, on yedisinde bir gencin annesi olmayacak kadar genç gösteriyordu, ama gene de Aliena'dan on yaş büyüktü. Finiş çizgisinin üzerinde ter içinde soluk alıp verirken gülerek birbirlerine baktılar. Ellen'ın zayıf ama kaslı bacaklarına Aliena'nın gözleri takıldı. Ormanda geçirdiği yıllar onu böylesine dayanıklı yapmıştı demek.

Jack, yarışı kazanan annesini kutlamak için yanlarına geldi. Jack kırmızı saçlı, mavi gözlü olduğu halde, Ellen'ın güneşten bronzlaşmış bir teni, bal rengi gözleri vardı. Aliena, Jack babasına benziyor olmalı, dedi içinden. Jack'in babası, Ellen'ın ilk kocasından hiç söz edilmiyordu.

Aliena oflayıp puflayarak çimlerin üzerine uzandı. Göğüslerinin arasından kalçalarına doğru ter akıyordu. Onun ivedi bir sorunu vardı ki aklı gene ona takıldı. Bu yıl yünlerinin tamamını satamamıştı. Bunda onun hiçbir kusuru yoktu. Bu yıl, Başrahip Phillip dahil, çoğu tacirin yapağıları ellerinde kaldı. Phillip bu konuda hiç soğukkanlılığını bozmuyordu, ama Aliena çok sıkılıyordu. Bu kadar yünü ne yapacaktı? Kuşkusuz gelecek yıla kadar bekletebilirdi. Ya o zaman da satamazsa? Ona öyle geliyordu ki, bu yünler tamamen kuruyup kolayca kırılabilir hale geldikten sonra işlenemeyebilirdi.

İşleri bozuk gidecek olursa Richard'a verdiği mali destek de son bulabilirdi. Şövalyelik pahalıya patlayan bir işti. Yirmi paunda mal olan savaş atı, Lincoln çatışmasından sonra tüm duyarlılığını yitirdiği için artık hiçbir işe yaramazdı. Richard bu yakınlarda yeni bir at isterdi. Aliena'nın parası vardı, alabilirdi, ama bu mali durumunu çok sarsardı. Ona bağımlı olması Richard'ı da çok sıkıyordu... Bir şövalye için hiç de olağan bir durum değildi bu. Şu kontluğunu bir kazansa, Aliena çok rahatlayacaktı.

Başını sağa sola sallayarak üzüntüsünü dağıtmak için yeniden şu yün işini düşünmeye başladı. En iyisi hiçbir şey yapmamak, beklemekti. Elinde kalan yünleri gelecek yıla kadar pekâlâ depo edebilir, eğer o zaman da satamazsa, zararı göze alırdı. Buna katlanabilirdi de. Kingsbridge'de bir dokumacıya yünleri satmaya çalıştıysa da adam yeteri kadar yün aldığını söyleyerek önerisini geri çevirdi.

Yarış sonrası yorgunluklarını atmaya çalışan Kingsbridge'li kadınlara bakarken hemen o anda aklına bir şey geldi: Bu kadınların çoğu ham yünden kumaş dokumasını bilirdi. Çok sıkıcı, ama kolay bir işti. Köylüler Adem ile Havva'dan beri bu işi yapmaktaydılar. Yapağı önce yıkanır, sonra taranarak temizlenir ve eğrilir iplik yapılırdı. İplik dokunarak kumaş yapılır, ardından gevşek dokunan bu kumaşlar giysi yapmaya uygun bir hale gelebilmesi için keçelenip, çırpılarak iyice çektirilirdi. Kasabalı kadınlar günde bir peni karşılığında bu işi seve seve yapabilirdi. Bunlar bu işi ne kadar zamanda yapabilirdi?

Doğrularak oturdu. Bu fikir onu iyice heyecanlandırdı. Ellen hemen yanı başında uzanıyordu. Jack de Ellen'ın öbür yanında oturuyordu. Aliena'yla göz göze gelince hafifçe güldü, ona bakarken yakalanmış da bu yüzden sıkılmış gibi bakışlarını başka bir tarafa çevirdi. Şu Jack ne tuhaf oğlandı. Aliena onun küçükkenki halini anımsadı. Binlerce dizeden oluşan türkülü hikâyeleri ezbere bilmekten öte birçoklarını kendisinin uydurduğuna kalıbını basabilirdi. Onu hayretler içinde bırakan salt bu hikâyeler de değildi. Jack her şeyi sorup öğrenmek istiyordu, başkalarının olduğu gibi kabul ettiği şeyleri öğrenince donup kalıyordu. Bir gün bu ırmak sularının nereden geldiğini sormuştu.

"Her saat, gece, gündüz ve de bütün yıl, Kingsbridge'in yanından binlerce galon su akıp gitmekte. Biz doğmadan önce de, annelerimiz babalarımız doğmadan önce de, onların da anneleri babaları doğmadan önce de akıp gidiyordu elbet. Bu kadar su nereden geliyor? Bunu besleyen kocaman bir göl mü var? Bu göl İngiltere kadar büyük olmalı! Günün birinde bu göl kurursa ne olur?" Sürekli buna benzer şeyler söylüyordu. Konuşmalarının çoğu hayal ürünü değildi. Kingsbridge'de insanlar ya tarım işlerinden ya da kimin kiminle zina ettiğinden söz ederdi, bunların hiçbiri Aliena'yı ilgilendirmiyordu. Başrahip farklıydı tabii, onun havadan sudan konuşmalara ayıracak vakti yoktu. Ya inşaat işlerinin ya da kasaba ve keşişlerle ilgili sorunların peşinden koşturuyordu. Aliena, inşaatçı Tom'un da oldukça akıllı biri olabileceğini tahmin ediyordu. Ama o konuşmaktan çok

düşünmeyi yeğleyen biriydi. Aliena'mn ciddi bir arkadaşlık kurduğu ilk kişi Jack oldu. Çok genç olmasına karşın onu harika biri olarak kabul ediyordu. Gerçekten de, Kingsbridge dışına çıktığında, onunla konuşabilmek için dönüşünü iple çekiyordu.

Bu kadar çok şeyi kimden kapmıştı acaba? İlk aklına gelen Ellen'dı tabii. Ormanda böyle bir çocuk yetiştiren Ellen da garip bir kadın olmalıydı! Dayanamadı, sordu: "Ellen, sen bu türkülü hikâyeleri nereden öğrendin?"

Ellen hiç düşünmeden, "Jack'in babasından," dedi ve kesti. Aliena anladı, başka bir şey sormamalıydı.

Aklına başka bir şey geldi. "Kumaş dokumayı bilir misin?"

"Elbette," dedi Ellen. "Kim bilmez ki?"

"Ücret karşılığında kumaş dokumayı ister miydin?"

Aliena her şeyi açıkladı. Ellen'ın para sıkıntısı çekmediğini biliyordu, ama parayı kazanan Tom'du. Ne var ki Ellen'ın da kendi harcamaları için para kazanmak isteyebileceğini tahmin ediyordu.

Aliena'nın tahmini doğru çıktı. "Evet, bir denerim," dedi Ellen.

Güneş batmak üzereydi. Keşişler şenlik ateşini yakmışlar, geleneksel zencefilli bira ikram ediyorlardı. Jack, hazır tek başlarına kalmışken annesine bir şey sormak istiyor, tedirginliğinden soramıyordu. Birileri şarkı söylemeye başlayınca, annesinin her an şarkıya katılabileceğini bildiğinden, dayanamadı sordu: "Babam da jongluer miydi?"

Ellen dik dik baktı. Biraz şaşırmıştı, ama kızmadı. "Sen bu sözcüğü kimden duydun?" dedi. "Sen hiç jongleur görmedin ki!"

"Aliena'dan duydum. Babasıyla Fransa'ya giderlermiş de."

Anne, yanan ateşin arkasında kararmakta olan çimenliğe doğru gözlerini dikti ve "Evet, baban jongleur'dü," dedi. "Bütün o şiirleri bana o öğretti, tıpkı benim sana öğrettiğim gibi. Sen de şimdi onları Aliena'ya mı söylüyorsun?"

Jack utanarak, "Evet," dedi.

"Onu cidden seviyorsun, değil mi?"

"Çok mu belli oluyor?"

Ellen güldü, sevecen bir sesle, "Sanırım benden başka kimse farkında değil. Senden biraz büyükçe galiba," dedi.

"Beş yaş."

"Fazla değilmiş. Tıpkı babana benziyorsun. İstediği kadını elde etmesini bilirdi."

Jack, Aliena'dan söz ederken çok utandı, ama babasından söz edilirken aşırı heyecanlanıyor, hakkında daha çok şeyler öğrenmek istiyordu. Tam o sırada Tom çıkageldi ve yanlarına oturdu. Ve hemen söze başladı. "Başrahip Phillip ile Jack hakkında konuşuyordum," dedi. Sesi gayet alçak çıkıyordu; ama Jack bu konuşmanın ardından bir şeyler çıkacağından kuşkulandı. "Phillip çocuğun eğitilmesi gerektiğini söylüyor."

Anne'nin yanıtı beklendiği gibi çok sert oldu. "Onun eğitime gereksinimi yok. Hem İngilizceyi, hem Fransızcayı okur da, yazar da. Matematiği de iyidir. Kitaplar dolusu da ezber şiir bilir..."

"Şimdi, inatçılık edip beni yanlış anlama. Phillip, Jack'in cahil olduğunu söylemiyor. Tam tersi, Jack çok zeki olduğu için onun daha çok şey öğrenmesi gerektiğini söylüyor."

Jack'in bu tür komplimanlara karnı toktu. Kilise adamlarından kuşkulanan annesine o da katılıyordu.

Ellen, aşağılayıcı bir sesle, "Başka ne öğrenecekmiş? O keşiş, oğlumun başka neler öğrenmesini isteyebilir ki? Dinbilim, Latince, hitabet, metafizik. Boktan boktan şeyler," dedi.

Tom sesini iyice yumuşatarak, "Sen bunları yabana atma," dedi. "Jack, Phillip'in önerisini kabul edip okula giderse, iyi bir sekreter kadar hızlı yazmayı öğrenir ve senin o boktan şeyler dediğin Latince, dinbilim eğitimi görürse bir piskopos ya da kontun kâtipliğini yaparak dünya kadar para kazanıp nüfuzlu bir adam olabilir. Baronların hepsi de baron çocuğu değildir, bunu da bil."

Ellen gözlerini kısarak dehşet saçan bir sesle, "Phillip'in önerisini kabul ederse, dedin. Neymiş Phillip'in önerisi?" dedi.

"Jack'in papaz adayı olması..."

Ellen, ayağa fırlayarak "Ölürüm de böyle bir şeye izin vermem," diye bağırmaya başladı. "O lanet olası Kilise benim oğlumu alamayacak! O yalancı, o hain rahipler babasını aldılar, ama onu alamayacaklar. Tüm tanrılar adına yemin ederim ki, o durumda, Phillip'in karnını ilk ben delik deşik ederim."

O yalancı, o hain rahipler babasını aldı sözcükleri Jack'in merakını uyandırdı. Bunlarla annesi ne demek istiyordu? Bunu annesine sormak isterdi, ama fırsat olmadı.

Ellen bağırarak "O bir keşiş olmayacak!" dedi.

"Keşiş olmak istemiyorsa, olmak zorunda değil tabii."

Ellen suratını asarak "O şeytan rahip, ne yapar eder, sonunda onu elde etmesini bilir," dedi.

Tom, Jack'e doğru dönerek "Şimdi konuşma sırası sende delikanlı," dedi. "İleride ne olmak istiyorsun bakalım?"

Jack, ona böyle bir soru sorulacağını hiç düşünmemişti. Önceden hazırlanmış gibi, yanıtını hiç duraksamadan yapıştırıverdi: "Ben de senin gibi bir başmimar olacağım," dedi. "Dünyanın bugüne dek görmediği en güzel katedrali ben inşa edeceğim."

* * *

Jack bütün yaz Aliena'ya öyküler anlattı.

En başta ara sıra, daha sonra düzenli olarak her pazar, küçük çağlayanın yanındaki o kuytu yerde buluşuyorlardı. Büyük Charles ve Şövalyeleri'ni, Orange'lı William'ı, Suriyeliler'i anlattı ona. Hikâyeleri anlatırken kendini tamamen onların havasına kaptırmış oluyordu. Aliena, o sırada Jack'in yüzündeki ifadenin değiştiğini seyretmeye bayılıyordu. Kimi şiirler tek bir öğleden sonraya sığmadığı için en heyecanlı yerinde kesiyor, böyle olunca da Aliena bütün hafta öykünün gerisini merak edip duruyordu.

Aliena bu buluşmalardan hiç kimseye söz etmedi. Nedenini kendisi de bilmiyordu. Belki de bu öykülerin ne kadar etkileyici olduğunu anlamayacaklardı da ondan. Nedeni ne olursa olsun, herkes pazar günü öğleden sonraları onun her zamanki gibi sadece gezintiye çıktığını bilsin istiyordu.

Bir pazar, Aliena karşılık olarak ona *İskender'in Serüvenleri*'ni okudu. Saray entrikaları, politika ve savaş alanlarındaki vur-kırlar yerine Aliena'nın okuduğu serüvenler daha çok gizem dolu aşk öyküleriydi. Bu yeni öykülerin konuları Jack'i o kadar etkilemişti ki, ertesi pazar kendi hayal gücünün ürünü yepyeni bir öykü anlatacaktı Aliena'ya.

Ağustos sonlarında sıcak bir gündü. Aliena'nın ayaklarında sandalları, üzerinde de ince bir keten giysi vardı. Çağlayanın şırıltısı ile Jack'in alçalıp yükselen sesinden başka ormanda çıt çıkmıyordu. Öyküde, geleneklere uygun biçimde, önce güçlü kuvvetli, yiğit bir şövalye betimleniyordu. Sihirli bir kılıç taşıyan şövalyeye uzakdoğu ülkelerine kadar gidip dallarında yeşim taşları yetişen asmayı bulup getirmek gibi zor bir görev verilmişti. Şövalye ölür, bu kez hikâyenin ilgi odağı silahtar gençtir. Silahtar, on yedi yaşındaki bu parasız pulsuz delikanlı, kralın kızı güzel prensese deliler gibi âşıktır. Efendisine verilen görevi yerine getireceğine dair yemin eder; oysa genç ve deneyimsizdir, bir yay ile bir de alacalı midilli atından başka bir şeyi yoktur.

Genç ve yiğit silahtar, Aliena'ya güçlü sahibinden çok daha çe-

kici geldi. Çünkü o, genellikle bu tür öykü kahramanlarının yaptığı gibi düşmanını sihirli kılıcın tek bir darbesiyle yok etmiyordu. Silahtar umutsuzca girdiği savaşları kaybeder, ancak ölümden kılpayı kurtularak kendi becerisi sayesinde kazanmasını bilir. Düşmanlarını görünce, Büyük Charles'ın korkusuz şövalyelerinin aksine, çoğu kez tir tir titrer, ama üstlendiği görevi bırakmaz. Buna karşın, aşkı gibi görevinden de umudunu kesmiş gibidir.

Silahtar atını düşman topraklarına doğru sürerken, Aliena tırnaklarını yiyip duruyor, dev gibi bir adamın kılıcı ıska geçince soluğu kesilir gibi oluyordu. Silahtar başını yere koyup da çok uzaklardaki sevgilisini rüyasında görmeye başlayınca, Aliena içini çekti.

Sonunda, silahtar yeşim taşları yetiştiren asmayı getirince, bütün saray hayretler içinde kaldı. Jack, "Ama silahtar genç için önemli olan o değildi," dedi. "Onu ilgilendiren tek bir insan vardı. O gece, yolculuğu sırasında öğrendiği hilelerle nöbetçileri atlatarak prensesin odasına gizlice girdi. Sonunda prensesin yatağının başı ucunda durmuş onu seyrediyordu." Jack bunları söylerken Aliena'nın gözlerinin içine bakıyordu. "Kız hemen uyandı, ama hiç korkmuyordu. Silahtar genç yaklaştı ve yavaşça kızın elini tuttu." Her anlattığının taklidini de yapan Jack, yaklaştı ve her iki eliyle Aliena'nın elini tuttu. Jack'in bakışları karşısında, ayrıca genç silahşörün aşkının da etkisi altında Aliena donakaldı. Jack'in elini tuttuğunun farkında bile değildi. "Silahşör prensese, seni seviyorum sevgilim, dedikten sonra onu dudaklarından öptü." Jack eğilerek Aliena'yı öptü. Jack'in dudakları dudaklarına o kadar hafif dokunmuştu ki, Aliena onun da farkında olmadı. Bu bir anda oluverdi ve Jack hemen ardından anlatmasına devam etti. "Prenses derin bir uykuya daldı." Aliena düşünmeye başladı. Jack, gerçekten öptü mü beni? Buna inanamıyordu, ama ağzının ağzına dokunduğunu hâlâ hissedebiliyordu. "Ertesi gün genç silahşör, getirdiği üzüm asmasının ödülü olarak prenses ile evlenip evlenmeyeceğini krala sordu." Jack beni öptü, hem de hiç düşünmeden. Sanki bu da öykünün bir bölümüymüş gibi. Belki de ne yaptığının farkında bile değil o. Ben de unutur giderim, olur biter. "Kral onun isteğini reddedince, genç silahtarın tüm hayalleri yıkıldı. Saray mensupları gülmekten kırılıyordu. Silahtar aynı gün alacalı midillisine binerek ülkeden ayrıldı. Ama bir gün geri dönüp güzel prensesle evleneceğine dair kendi kendine söz verdi."

Jack sustu, ardından Aliena'nın elini bıraktı.

Aliena, "Sonra ne oldu?" diye sordu.

"Bilmiyorum," dedi Jack. "Gerisini daha düşünmüş değilim."

* * *

Başrahip Phillip her ay bir kez mahzende mahkeme kurardı. Eskiden bu yılda bir kez olurdu, o zaman bile bu iş nadiren bütün gününü alırdı. Ama kentin nüfusu üç kat artınca, her türlü suç on kat çoğalmıştı.

Suçların niteliği de değişmişti. Eskiden çoğu vukuatlar tarla, ekin ve kümes hayvanlarıyla sınırlıydı. Ya açıkgöz bir köylü tarla sınırlarını gösteren çitlerin yerini gizlice değiştirerek kendi tarlasını genişletip komşunun hakkını ya da bir işçi yanında çalışmakta olduğu dul kadının bir çuval tahılını çalardı. Bazen çok çocuklu bir kadının kendisine ait olmayan bir ineği sağdığı da olurdu. Bugünlerde davaların çoğu parayla ilgiliydi. Aralık ayının ilk günü mahkemedeki koltuğunda otururken, Phillip işte bunları düşünüyordu. Ustalarından para çalan çıraklar, karısına ait birikimlere el koyan kocalar, haftalık ücretlerini bile güçlükle hesap edebilen saf hizmetçilerine eksik ödeme yapan varlıklı kadınlar... Beş yıl önce Kingsbridge'de hiç bu kadar çok suç işlenmezdi, o zaman kimsede bu kadar para yoktu ki!

Phillip neredeyse her suç için para cezası keserdi. Bazılarını kırbaçlatabilir, ellerini ayaklarını cezalandırma tahtasına geçirtebilir ya da keşişler yatakhanesinin altındaki hücrelere kapatabilirdi; ama bu tür cezalar daha çok seyrekti. Hırsızları asma hakkı da vardı, bu iş için her manastırın kendi özel darağaçları bulunurdu. Ama bu hakkı bugüne kadar hiç kullanmadı.

Phillip bugün yedi adet izinsiz tahıl öğütme davasını da karara bağlayacaktı. Onları en sona bıraktı, çünkü hepsine birlikte karar verecekti. Manastır, Kingsbridge'de iki değirmene gereksinim duyulduğundan, eskisinin yanına yeni bir su değirmeni daha inşa etmişti. Yeni inşaata para gerektiği için herkes tahılını öğütmek üzere manastıra getirmek zorundaydı. Doğrusunu söylemek gerekirse, ülke içinde her malikane bu yöntemi öteden beri bir yasa gibi uyguluyordu. Köylüler tahıllarını evlerinde öğütemezlerdi; çünkü bu iş için lordlarına da bir şey ödemek zorundaydılar. Son yıllarda kasaba büyüdüğü ve de eski değirmende sık sık arızalar çıktığı için yasa dışı tahıl öğütme olaylarının sayısı iyice artmıştı. Phillip buna bir çare bulmalıydı.

Suç işleyenlerin adları, önündeki tahtada yazılıydı. En başta en varlıklılar olmak üzere hepsini birer birer çağırdı. "Richard Boltoprak, Kardeş Franciscus'un dediğine göre, iki adamın çevirdiği büyük bir değirmen taşın varmış."

Franciscus manastırın değirmencisiydi.

Varlıklı olduğu yüzünden okunan bir toprak ağası ileriye doğru çıkarak, "Evet, lordum," dedi. "Ama artık onu kullanmıyorum."

"Altmış peni ödeyeceksin. Biracı Enid, birahanende bir el değirmenin varmış, oğlun Eric'in kullandığını gören var. Senin gibi o da suçlu sayılır."

İri yarı, kırmızı yüzlü bir kadın olan Enid, "Evet, lordum," dedi.

Phillip, "Şimdi o el değirmeni nerede?"

"Irmağa attım lordum."

Phillip onun bu dediğine inanmadı, ama yapabileceği bir şey de yoktu. "Yirmi dört peni sana, on iki peni de oğluna ceza veriyorum. Sepici Walter!"

Sıra en sondaki en fakir suçluya gelinceye kadar, Phillip herkese girişikleri yasa dışı eylemlere para cezası verebilmek için başını önündeki listeden kaldırmadı. "Dul kadın Goda? Kardeş Franciscus seni taşla tahıl öğütürken görmüş."

Yorgunluğu yüzünden okunan, soluk renk giysiler içindeki yaşlı bir kadın öne doğru çıkarak, gücenik sesiyle, "Değirmene verecek tek bir penim bile yoktu," dedi.

Phillip, "Tahıl alacak bir penin vardı ama," dedi. "Herkes gibi sen de cezalandırılacaksın."

Kadın meydan okur gibi, "Beni açlığa mı mahkûm edeceksin?" dedi.

Phillip içini çekti. Şu Kardeş Franciscus da Goda'nın suç işlediğini görmezlikten gelseydi ya. "Kingsbridge'de en son açlıktan kim ölmüş ki?" dedi. Topluca duran kasabalılara dönerek, "Kasabamızda en son kimin açlıktan öldüğünü hatırlayanınız var mı?" dedi. Sanki bir yanıt bekliyormuş gibi biraz durduktan sonra, "Sanırım o dediğin benim rahipliğimden önceydi," dedi.

Goda, "Ama geçen kış Evsiz Dick ölmüştü," dedi.

Phillip adamı hatırladı. Ahırlarda, domuz ağıllarında yatıp kalkan bir dilenciydi. "Dick gece yarısı sokakta yürürken düştü, sarhoştu çünkü, üzerine kar yağınca da donarak öldü. Açlıktan ölmedi o, ayık olup manastıra kadar yürüyebilseydi ayrıca üşütmezdi de. Eğer aç idiysen, beni kandırmaya çalışma, cömertliğime sığınabilirdin. Bunu yapamayacak kadar onurluysan, yasalara karşı çıkmak yerine, herkes gibi sen de cezana razı olursun. Duydun mu?"

Kadın suratını asarak, "Evet, lordum," dedi.

"Çeyrek peni ceza veriyorum sana. Duruşma sona ermiştir."

Sonra ayağa kalktı, basamakları tırmanarak mahzenden çıktı.

Yeni katedralde bütün işler, her yıl olduğu gibi Noel'e bir ay kala birdenbire yavaşlamıştı. Henüz tamamlanmamış yeni örülen duvarlar dondan korunması için ahırlardan çekilen saman ve dışkılarla bir güzel kapatıldı. Don yüzünden kışları duvar örülemezdi.

Phillip, kilisenin koro bölümünün yer alacağı açık mekânda, bütün duvarcıların toplandığını görünce buna bir anlam veremedi. Ne yaptıklarını anlamak için yürüdü.

Yarım daire biçiminde ağaçtan bir kemer yapmışlar, her iki yanından sırıklarla destek vererek kemerin diklemesine durmasını sağlamışlardı. Bu ağaç kemerin kalıp dedikleri şeyin bir parçası olduğunu Phillip de biliyordu: Bunun görevi inşaat sırasında taş kemere destek olmaktı. Şimdi duvarcılar, taşların birbirine denk düştüğünden emin olabilmek için hiç harç kullanmadan, taş kemeri yerde monte ediyorlardı. Çıraklarla işçiler duvarcıların gözetimi altında taşları kalıbın üzerine yerleştiriyorlardı.

Phillip, Tom ile göz göze gelince sordu: "Ne bu?"

"Galeri kemerlerinden biri."

Koridorlar geçen yıl bitmişti. Onun üzerindeki galeri de gelecek yıl tamamlanırdı. Daha sonra, çatı bitmeden, inşa edilecek tek üstteki pencereli duvar kalıyordu. Kışa hazırlık olarak duvarların üstü örtüldüğü için duvarcılar gelecek yıla hazır olsun diye taş yontuyorlardı. Eğer kemeri kusursuz bulurlarsa öteki kemerlerin taşları bir örnek kesilecek demekti.

Aralarında Tom'un üvey oğlu Jack'in de bulunduğu çıraklar kemertaşı denilen kama biçimindeki taşlarla kemeri iki yanından başlayarak kurmaya çalışıyorlardı. Aslında kilisedeki yerinde inşa edilecek olan kemerin bir de ayrıntılı süsleme şeritleri bulunacaktı. Kemerin görünen yüzünde asıl taşlar yan yana yerleştirilirken kama biçimindeki yontulu taşlarla da köpek-dişi, madalyon ve boru biçimi üç ayrı süslemeden oluşuyordu. Gerçekte küçük kama biçiminde olan bu taşlar, uzaktan bakıldığında insanda yarım daire ve tek parçaymış izlenimi bırakacaktı. Bu küçük taşların çok iyi yerleştirilmesi gerekirdi, yoksa süslemenin tüm güzelliği kaybolur giderdi.

Phillip tam ortadaki kilit taşını yerine yerleştiren Jack'i seyrediyordu. Artık kemer tamamlanmıştı. Dört duvarcı ustası balyozlarını kaldırarak tahta kalıbı yerden bir karış kadar yukarıda tutan takozları yıktılar. Tahta destek olduğu gibi devrildi. Taşların arasında harç

bulunmadığı halde kemer yerinden oynamadı. Tom'un ne kadar sevindiği yüzünden okunuyordu.

O sırada biri Phillip'in cüppesinin yenini çekip duruyordu. Phillip başını çevirince, genç bir keşiş, "Bir ziyaretçiniz var, peder," dedi. "Evinizde sizi bekliyor."

"Teşekkür ederim, evladım." Phillip, inşaatçıların yanından ayrıldı. Keşişlerin ziyaretçiyi başrahibin evinde beklettiklerine bakılırsa, gelen önemli biri olmalıydı. Avluyu geçerek evine doğru yürüdü.

Ziyaretçi, kardeşi Francis'ti. Phillip onu büyük bir içtenlikle kucakladı. Francis bitkin görünüyordu. "Sana yiyecek bir şeyler verdiler mi? Yorgun gibisin," dedi.

"Biraz ekmekle et verdiler, teşekkür ederim. Bütün bir güz mevsimini Kral Stephen'ın hapiste olduğu Bristol ile Kont Robert'ın ele geçirildiği Rochester arasında, at üstünde mekik dokuyarak geçirdim."

"Hapiste olduğu mu dedin?"

Francis başıyla onu onaylayarak "Bir takas üzerinde görüşmeler yapıyordum. Robert'a karşılık Stephen. Sonunda, Tüm Azizler Günü'nde o da oldu. Kral Stephen artık döndü, Winchester'da."

Phillip şaşırdı. "Bana öyle geliyor ki, İmparatoriçe Maud kötü bir pazarlık yapmış. Bir konta karşılık bir kral ha?"

Francis başını iki yana oynatarak, "O, Robert olmadan hiçbir şey yapamaz. Kimse sevmiyor onu, herkesin güvenini yitirdi. En küçük bir dayanağı kalmadı. Robert'ı arkasına almak zorunda. Kraliçe Matilda çok zeki bir kadın. Değiş tokuşta Kral Stephen'dan başkasına razı olmadı. O konuda ısrar etti, sonunda da onun dediği oldu," dedi.

Phillip pencereye doğru yürüdü, dışarıyı seyretmeye başladı.

"Ne demek oluyor bu?"

"Bu durumda Maud bir kez daha tahta talip olacak demektir. Stephen resmen taç giymiş durumda, oysa Maud taç giymedi daha."

"Ama bana pazar ruhsatını veren Maud."

"Evet. Bu bir sorun olabilir."

"Benim ruhsatım geçersiz mi yani?"

"Olur mu? O ruhsat Kilise'nin onayladığı meşru bir hükümdar tarafından bağışlanmıştır. Maud'un taç giymemiş olduğu gerçeği pek önemli değil. Ama Stephen ruhsatı geri alabilir."

"Pazarın getirisi taş giderlerini karşılıyordu. Pazar olmazsa ben inşaatı tamamlayamam. Bu haber çok kötü."

"Buna üzüldüm."

"Peki benim yüz paundum n'olacak?"

Francis omuzlarını silkti. "Stephen sana o parayı Maud'dan geri almanı söyleyecektir."

Phillip perişan oldu. "O kadar para. O Tanrı'nın parasıydı ve ben o parayı kaybettim."

"Daha kaybetmiş sayılmazsın," dedi Francis. "Stephen senin ruhsatını yürürlükten kaldırmayabilir. Onun pazar yerleriyle pek ilgilendiği yok zaten."

"Kont William onu zorlayabilir."

"William saf değiştirdi, hatırlasana. O artık Maud'dan yana."

Phillip coşkuyla, "Umarım haklısındır," dedi.

Havalar, çağlayanın orada kayranda oturulamayacak kadar serinleyince, Aliena akşamları Tom'un evine gitmeye başladı. Alfred o saatlerde birahanede olduğu için aile Tom, Ellen, Jack ve Martha'dan ibaret kalıyordu. Artık Tom'un kazancı yerinde olduğundan, rahat sandalyeleri, gürül gürül yanan bir ocakları, bol bol da mumları vardı. Tom, sivri uçlu taşlarla küçük küçük parlak tahtaların üzerine planlar, krokiler çizerken Aliena ile Ellen dokuma işleriyle meşguldüler. Jack sepet örüyor, bıçak biliyor, kemer yapıyor görünse de aslında hiç çaktırmadan, sürekli Aliena'nın mum ışığında aydınlanan yüzünü seyrediyor, bira içerken ortaya çıkan bembeyaz gerdanını, konuşurkenki dudak hareketlerini kaçırmıyordu. O kış bol bol güldüler. Jack, Aliena'yı güldürmeyi çok seviyordu.

Gene o akşamlardan biriydi. Aliena, "Bu kumaşları satıp satamayacağımı bilemiyorum," dedi.

Bu sözle herkesi şaşırttı. Ellen, "Öyleyse neden dokuyoruz?"

"Umudumu yitirmiş değilim. Ama bir sorunum var."

Tom işinden başını kaldırarak, "Kumaşların hepsini manastırın satın almaya hazır olduğunu sanıyordum," dedi.

"Sorun o değil. Kumaşları çırpacak adam bulamıyorum, manastır da gevşek dokunmuş kumaş istemiyor, başkaları da istemiyor ya."

Ellen, "Çırpma işi çok eziyetli. Bu işe kimse yanaşmıyorsa hiç şaşmam," dedi.

Tom, "Bunu yapacak erkek işçi bulamıyor musun?" diyerek akıl verdi.

"Kingsbridge'de herkesin işi yolunda. Büyük kasabalarda profesyonel çırpıcılar yok değil, ama onları çoğu dokumacılara çalışıyor, patronlarının rakiplerine ait kumaşları çırpmak onlara yasak."

"Bu sorun cidden çok önemli," diyen Tom gene kendi işine daldı.

Jack'in kafasına birden bir şey takıldı. "Bu işi yapacak öküzleri bulamamak ne fena," deyince herkes gülüştü.

Tom, "Sen kilise inşa edecek bir öküz bulsan daha iyi olur," dedi.

"Olmazsa bir değirmen." Jack diretti. "Bu işin bir kolayı olmalı, kesinlikle vardır."

Tom, "Aliena kumaş çırptırmak istiyor, kumaş öğütmek değil," dedi.

Jack'in dinlediği yoktu. "Taşları iskelelere kaldırabilmek için dişliler, bocurgatlar kullanıyoruz ya."

Aliena, "Şu kumaşları çırpacak harika bir makine bulunsa, ne iyi bir şey olurdu," dedi.

Jack, Aliena'nın bu sorununu bir çözebilse onun ne kadar mutlu olacağını düşündü. Bunun mutlaka bir yolunu bulacaktı.

Tom, aklına bir şey gelmiş gibi, "Bir seferinde demirci ocağının körüğünü çalıştıran bir su değirmeninden söz ettiklerini duymuştum, ama kendim görmüş değilim," dedi.

"Yaa!" dedi Jack. "Öyleyse bu iş tamam."

Tom, "Bir değirmen çarkı dairesel hareketler yapar, değirmen taşı da dairesel hareketler yaparak çalışır, yani biri diğerini çevirir. Ama bir çırpıcı tokacı yukarı aşağı çalışır. Dairesel hareketler yapan bir su çarkıyla bir tokaca yukarı aşağı hareket kazandıramazsın," dedi.

"Ama körük yukarı aşağı hareket ediyormuş ya."

"Doğru doğru, ama o demirci ocağını hiç görmedim. Duydum yalnız."

Jack bir su değirmeninin parçalarını kafasında canlandırmaya çalıştı. Suyun gücü değirmen çarkını döndürür. Değirmen çarkının mili değirmenin içinde bir başka mile bağlıdır. Dik duran içerideki milin dişlileri yan duran bir başka milin dişlileriyle kenetlenmiştir. Yan duran çark da değirmen taşını döndürür. Yüksek sesle düşünen Jack, "Dik duran çark yan duran çarkı döndürebilir," diye mırıldandı.

Martha, "Dur, Jack!" diyerek güldü. "Değirmenle kumaş çırpılabilseydi, bunu daha önce düşünen çıkmaz mıydı?"

Jack ona hiç aldırmadan, "Çırpıcı tokaçları pekâlâ değirmen çarkının miline monte edilebilir," dedi. "Kumaşlar da tam tokaçların indiği yere serilir."

Tom, "Tokaçlar bir kez çarptıktan sonra sıkışıp kalır. Çark da

durur o zaman. Sana söyledim... Çarklar dairesel hareketle çalışır, tokaçlar yukarı aşağı çalışır."

Jack, "Onun da bir çaresi bulunur," dedi.

Tom, bu ağız dalaşma son vermek için, böyle anlarda yaptığı gibi tok bir sesle, "Bunun çaresi filan yok," deyip kesti.

Jack, "Bahse girerim ki vardır," diyerek kafa tuttu. Tom onu hiç işitmemiş gibi yaptı.

Ertesi pazar Jack ortalıkta görünmedi.

Sabahleyin kiliseye gittikten sonra, her zamanki gibi öğle yemeğini evde yedi. Ellen onu aramaya geldiğinde, Aliena mutfakta içine biber de katarak jambonlu, lahanalı koyu bir çorba pişiriyordu.

"Ayinden sonra onu hiç görmedim."

"Yemekten sonra kayboldu," dedi Ellen. "Seninle olduğunu sandım."

Ellen'ın tahminini bu kadar rahat dile getirmiş olması karşısında Aliena utanır gibi oldu. "Çok mu merak ediyorsun?"

Ellen omuzlarını silkerek, "Anneler hep merak eder," dedi.

Aliena sinirli bir sesle, "Sakın Alfred'le kavga etmiş olmasın," dedi.

"Aynı soruyu ben de sordum. Etmedik, diyor Alfred." Ellen içini çekerek, "Başına bir şey geldiğini hiç sanmıyorum," dedi. "Aynı şeyi daha önce de yaptı, her zaman da yapar o. Bu konuda daha düzenli olmayı ona öğretemedim."

O akşam geç saat, yatmadan önce, Jack'in dönüp dönmediğini öğrenmek için Aliena, Tom'un evine uğradı. Dönmemişti. Merak içinde eve döndü. Richard Winchester'a gittiği için evde yalnızdı. Sürekli, Jack'in ırmağa düşüp boğulmuş olabileceğini düşünüyordu. Ellen için ne müthiş bir şeydi bu. Jack onun tek çocuğuydu. Aliena'nın gözleri doldu.

Yatağın içinde bir süre kıpırdayıp durduktan sonra uyuyakaldı. Ortalık ışırken uyandı, yorgunluğunu hâlâ üzerinden atamamıştı. Geceliğinin üzerine ağır pelerinini geçirdi, kürklü çizmelerini giydikten sonra Jack'i aramaya çıktı.

Birahanenin hemen arkasında çoğu kez erkeklerin uyuyakaldıkları bahçede yoktu. Köprüyü geçtikten sonra kıyıyı izleyerek suların çöplerle süprüntüleri sürüklediği bir yere geldi. Birkaç ördek, odun çarçaları, eski püskü ayakkabılar, atılmış paslı bıçaklar, çürümüş ke-

mik parçaları arasında kıyıda karınlarını doyurmaya çalışıyorlardı. Tanrı'ya şükür, Jack orada değildi.

Sonra yokuş yukarı manastırın avlusuna çıktı. Katedralde çalışanlar günlük işlerine hazırlanıyorlardı. Tom'u barakasında buldu. Umutsuz bir sesle, "Jack döndü mü?" diye sordu.

Tom başını iki tarafa sallayarak, "Daha dönmedi," dedi.

Tam çıkacağı sırada marangoz ustası çıkageldi. Biraz sıkılmışa benziyordu. "Çekiçlerin hiçbirini bulamıyorum," dedi.

"Çok tuhaf," dedi Tom. "Bana da çekiç gerekti. Aradım aradım bir tane bile bulamadım."

O sırada Alfred kapı aralığından başını uzatarak, "Duvarcıların yastıkları nerede, gören var mı?" diye sordu.

Tom başını kaşıyarak, "Anlaşılan şantiyede ne kadar çekiç varsa hepsi de toz olmuş," dedi şaşkın bir sesle. Sonra birden yüzünün ifadesi değişti. "Bahse girerim, bu işin altında mutlaka Jack'in parmağı vardır," dedi.

Aliena, öyle ya, dedi içinden. Çekiçler. Kumaş çırpma. Değirmen...

Ne düşündüğünü hiç çıtlatmadan Tom'un barakasından ayrıldı. Acele acele avluyu geçti, mutfağın yanından yürüdükten sonra değirmenlerin oraya geldi. Kuşkulanmakta haklıymış, eski değirmenin çarkı dönüyordu. İçeri girince, dehşet içinde kaldı. Yatay bir sırığın üzerine monte edilmiş bir sıra çekiç yemliğinden başını doğrultup bakan atlar gibi, kendiliğinden havaya kalkıyor, ardından hep birlikte ve Aliena'nın yüreğini hoplatan bir gürültüyle aşağı iniyordu. Aliena korkudan bir çığlık attı. Çekiçler, içinde harç karılan teknelerin aynısı tahta bir tekne içinde derinliği bir karışı aşmayan suya batırılmış Aliena'nın gevşek dokulu kumaşını dövüp duruyordu. Anladı, çekiçler kumaş çırpıyordu. Çekiçler insanı telaşa düşürecek kadar canlıymış gibi görünmelerine karşın, Aliena'nın korkusu geçti. Ama nasıl oluyordu bu? Her şey o akşam Jack'in anlattığı gibiydi. Değirmenle kumaş çırpılabilir, demişti.

Aliena, onun, "Çekiçler ağır olmalı ki daha sert vurabilsinler," dediğini duyunca başını çevirdi. Jack karşısındaydı, yorgun ama sevinçli görünüyordu. "Galiba senin sorununu çözdüm," derken utangaç utangaç güldü.

Aliena, "Başına bir şey gelmediğine sevindim, hepimiz seni çok merak ediyorduk," dedi. Ve hiç düşünmeden sarılarak onu öptü. Bu çok kısa bir öpüştü, bir kuş gagalamasından farksızdı. Ama sonra,

dudakları birbirinden ayrılırken, Jack'in kolları beline doğru uzandı. Jack onun vücudunu sımsıkı kavrayarak hafifçe kendi vücuduna doğru çekti. Aliena onun hayatta olduğunu görmekten son derece mutluydu, başka bir şey düşündüğü yoktu. Ve sevecenlikle ona sokuldu. Birden teninin her noktasını duyumsamaya başladı. Keten çamaşırlarının sertliğini, kürklü çizmelerinin yumuşaklığını duyumsayabiliyordu. Jack'in göğsüne sıkıca bastıran meme başları karıncalanır gibi oldu.

Jack, onun dediklerine inanmamış gibi, "Sen de beni merak ettin mi?" dedi.

"Elbette. Uykularım kaçtı."

Aliena mutluluktan uçuyordu, ama Jack çok ciddi ve ağırbaşlı görünüyordu. Az sonra Jack'in o ciddi havası Aliena'ya da geçti. Aliena'nın kalbi küt küt etmeye başladı, soluk alışları hızlandı.

"Ben iyiyim," dedi Jack. "Her şey yolunda."

Aliena, "Buna sevindim," dedi. Sesi fısıltı halinde çıkıyordu.

Aliena, Jack'in gözlerini kapatarak yüzünü yüzüne yaklaştırdıktan sonra birden ağzını ağzında duyumsadı. Öpüşü çok yumuşaktı. Jack'in dolgun dudakları, ipek gibi yeniyetme sakalı vardı. Ağzı ağzına yapışınca, dudakları kendiliğinden açılıverdi. Aliena'nın ağzı birdenbire o denli duyarlı olmuştu ki, en küçük bir teması bile duyumsayabiliyordu. Jack dilinin ucuyla Aliena'nın üst dudağının içlerini okşamaya başladı. Derin bir mutluluğa gömülen Aliena bağırmak istedi, ama bağıramadı. Yumuşacık memelerini ezecek biçimde, Jack'in kalça kemiklerinin temasını karnının üzerinde duyumsayarak vücudunu onunkine iyice bastırdı. İçinin rahatlığı salt Jack'i iyi görmüş olmasından kaynaklanmıyordu. Şimdi o yepyeni bir heyecanı yaşıyordu. Jack'in teması Aliena'nın hafifçe başını döndüren bir coşkuya neden oldu. Jack'in vücudu kollarının arasında, ona daha çok dokunmak, onu daha çok duyumsamak, ona daha da yakın olmak istiyordu. Onun tenini duyumsamak istiyor, ama üzerindeki giysiler buna engel oluyordu. Aliena hiçbir şey düşünmeden, ağzını açtı ve dilini Jack'in dudaklarının arasına yerleştirince Jack gırtlağından bastırılmış bir sevinç iniltisini anımsatan hayvansı bir ses çıkardı.

O sırada değirmenin kapısı birden büyük bir gürültüyle açılıverdi. Aliena kendini hemen Jack'ten uzaklaştırdı. Derin bir uykuya dalmışken suratına yediği bir şaplakla aniden uyandırılmışçasına dehşet içinde kaldı. Birahanelerde orospularla sarhoşların yaptığı gibi birbirlerini öpüp okşamaları dehşet verici bir şeydi. Davetsiz konuk, kimse

değil, Alfred'di. Bu, Aliena'yı daha da fena etti. Alfred üç ay önce ona evleme teklif etmiş o da onu rahatça reddetmişti. Alfred, Aliena'yı kızışmış bir orospu gibi hareket ederken görmüştü. Bu ikiyüzlülükten başka bir şey değildi. Utancından kıpkırmızı oldu. Alfred'in yüzünü, William Hamleigh'inkine benzeyen arzu ile aşağılama karışımı bir ifade kapladı. Alfred'in onu aşağılarcasına bakabilmesine fırsat verdiği için kendi kendinden nefret etti. Bunda onun da payı olduğu için Jack'e çok öfkelendi.

Aliena artık burada daha fazla kalamazdı. Kulaklarında çekiç sesleri kapıya doğru koştu. Alfred hemen kenara çekildi. Aliena yanından seğirterek kapıdan çıktı. Kapının önünde toplanan işçilerin arasında Tom da vardı. Herkes neler olduğunu öğrenmek için değirmene doğru yürüyordu. Aliena hiçbir şey söylemeden yanlarından geçti. Birkaçı merakla yüzüne bakınca utancından kıpkırmızı oldu. Koşarak ahırların oradan çizmeleri çamurlara bata çıka evine gitti.

Eve girince Richard'ı orada buldu. Önünde bir parça ekmek, bir tas bira mutfakta oturuyordu. "Kral Stephen harekete geçti. Yeniden savaş başladı. Şimdi bana yeni bir at gerek," dedi.

7

Bu olaydın sonra üç ay boyunca, Aliena Jack'le neredeyse hiç konuşmadı.

Jack buna çok incindi. Aliena'nın onu sevgilisiymiş gibi öptüğü su götürmezdi. O değirmenden ayrılırken, Jack yakında gene öpüşeceklerinden çok emindi. İçinden konuşur gibi, Aliena beni seviyor! Aliena beni seviyor! diyerek cinsel bir huzursuzluk içinde dolanıp durdu. Sırtını okşamış, diliyle Jack'in ağzının içini yoklamış ve göğüslerini Jack'in göğsünün üzerine bastırmıştı. Aliena'nın ondan uzak durmasını önce olaydan çok sıkılmış olmasına verdi. Bir süre bu çekingenliğini üzerinden atmasını bekledi. Manastır marangozunun da yardımıyla eski değirmende daha sağlam, daha dayanıklı bir çırpma düzeneği yapınca, Aliena'nm bütün kumaşları çırpılmış oldu. Aliena büyük bir içtenlikle ona teşekkür etti, ama sesi çok soğuktu, göz göze gelmekten kaçınıyor gibiydi.

Birkaç yaş daha büyük olsaymış ya, kadın konusunda biraz daha deneyimli olunca bu davranışların normal olup olmadığını anlayabilirdi. Ele geçirilmek istenen, ulaşılması en zor kadının onun gibi bir çocuğa gönül vermiş olabileceğini hayal etmekle nasıl bir aptallık ettiğini düşündü. Öykü ve esprileriyle onu bir süre eğlendirmiş, ama onu büyük bir erkek gibi öpünce de kaçıp gitmişti. Başka şeyler ummakla ne büyük aptallık etmişmiş meğer.

Birkaç hafta kendi kendine ne kadar enayilik ettiğini söyleyip durduktan sonra, iyice sinirleri bozuldu. Son derece alıngan olduğu için herkes ona karşı ihtiyatlı davranmaya dikkat ediyordu. Pazar öğleden sonraları haftalığını horoz dövüşlerine yatırıyordu. Bütün hırsı çalışırken ortaya çıkıyordu. Bugünlerde taş bindirmelikler yontuyordu. Bunlar, zeminle bağlantısı olmayan kemer ve sütun gövdelerini tutmak görevini üstlenmiş duvar dışına taşan taşlardı. Taş bindirmelikler çoğu kez yaprak süslemeli olurdu; ama geleneksel bir seçenek de kemeri elleri üzerinde tutuyormuş gibi görünen ya da alttan sırtıyla

destek olan insan figürleri yontmaktı. Jack bu alışılagelmiş modeli biraz değiştirerek onu, kocaman taşı tutmaya çalışırken, yüzünde acı bir ifade, iki büklüm olmuş insan figürlerine çevirdi. Böylesi daha bir etkileyici oluyordu. Bu fikri çok beğendi. Acılar içindeymiş gibi görünen bir insan figürünü başka kimse yontamazdı.

Tom, Jack'in yontusunu görünce başını iki yana sallayarak bu etkileyici havaya hayran mı kalmak, yoksa geleneksel biçim anlayışına ters düştüğünü anlatmak mı gerektiğine karar veremedi. Phillip çok beğendi. Onların ne düşündüğü Jack'in umurunda değildi. Çünkü onu beğenmeyen kör demekti. Paskalya'dan önceki büyük perhizde, üç haftadan beri et yenmediği için herkesin huysuzluğunun üzerinde olduğu bir pazartesi günü, Alfred kasılarak işine geldi. Önceki gün Shiring'e gitmişti. Jack onun Shiring'de ne yaptığını bilmiyordu, ama çok keyifli döndüğü yüzünden okunuyordu.

Kuşluk vakti, Biracı Enid'in avlunun ortasında fıçısından işçilere bira sattığı bir sırada, Alfred bir peni çıkararak, "Hey Jack Tomson, şuradan bana da bira getirsene," diye seslendi.

Jack, adam sanki benim babammış gibi, dedi içinden ve duymazlıktan geldi.

Yaşlı marangoz Peter, "Sana söyleneni yapsan iyi olur, ne de olsa çırak sayılırsın," dedi. Çıraklar her zaman ustaların emirlerini yerine getirmekten sorumluydu.

"Ben Tom'un oğlu değilim," dedi Jack. "Tom benim üvey babamdır, üstelik Alfred de bunu bilir."

Peter, "Sen gene de onun dediğini yapsan iyi olur," dedi.

Jack, yarı gönülsüz parayı aldı ve sıraya girdi. Sesini yükselterek, "Benim babamın adı Jack Shareburg'dur," dedi. "Beni Demirci Jack'ten ayırmak istiyorsanız, bana Jack Jackson diye hitap edebilirsiniz."

Jack, Alfred'in verdiği bir peniyi Enid'e uzatarak bir tas bira aldı. Birayı Alfred'e verirken alay eder gibi bir de reverans yaptı. Alfred buna biraz bozuldu. Ama ne yapacağını biliyordu. Jack, onun konuyu daha fazla uzatmayacağını umarak, birasını çıraklarla birlikte içmek için uzaklaştı.

Hiç de öyle olmadı. Az sonra Alfred, Jack'in peşinden giderek "Eğer Jack Shareburg benim babam olsaydı, onun oğlu olmaya fazla heveslenmezdim," dedi. "Onun ne olduğunu bilmezlikten gelme."

Jack, "O bir jongleur'dü," dedi. Bunu şişinerek söylemişti, ama gene Alfred'in ters bir şey söyleyeceğinden korkuyordu. "Sen jongleur'ün ne olduğunu bile bilmezsin."

"O bir hırsızdı."

"Hassiktir ulan, kapat çeneni!" dedi Jack ve birasını yudumlayarak uzaklaştı, ama bira boğazından geçmiyordu. Alfred böyle bir şeyi durduk yerde söylemezdi.

"Onun nasıl öldüğünü bilmiyor musun peki?"

Shiring'de dün bunu öğrenmiş olmalıydı. İkide bir sırıtması bundanmış demek. İster istemez Alfred'e doğru dönerek, "Hayır, babamın nasıl öldüğünü bilmiyorum, anlaşılan bunu bana sen söyleyeceksin," dedi.

"Boynunu kırarak astılar onu, tıpkı iğrenç bir hırsızı asar gibi."

Jack elinde olmayarak acı bir çığlık attı. Sezgisel olarak bunun doğru olduğunu biliyordu. Alfred o kadar emin bir sesle söylemişti ki, bunu kafasından uydurmuş olamazdı.

Alfred'in, karşısında durup pis pis gülmesi Jack'i delirtmeye yetti. Babasının asıldığını öğrenmiş olmak zaten onu yeterince fena etmişti. Böyle bir olaydan mutluluk duymasına daha fazla dayanamazdı. Hiç düşünmeden, birasını Alfred'in suratına fırlattı.

Deminden beri iki üvey kardeş arasındaki dalaşmayı seyretmekte olan öteki çıraklar bir iki adım geriye çekildiler. Alfred yüzündeki biraları eliyle sildi, ardından deli gibi bağırarak o kadar iri bir gövdeden umulmayan bir çeviklikle, yumruğunu sıkarak Jack'in üzerine yürüdü. Yumruk tam çeneye isabet etti. Jack'in davranmasına kalmadan, Alfred bir yumruk da beline indirdi. Bu ikinci darbe çok müthişti, Jack'in soluğu kesilir gibi oldu ve yığıldı kaldı. Yere düşerken, Alfred ağır çizmesiyle tam kafasına bir de tekme savurdu. Jack'in bir an gözleri karardı, bir şey göremiyordu.

Jack, burnunun ucunu bile göremeden sallana sallana ayağa kalkmaya çalıştı. Hâlâ Alfred'in öfkesi geçmiş değildi. Jack, eğer bir yolunu bulup kaçamazsa bu adamın dayaktan canını çıkarabileceğini düşündü. Alfred tam yumruğunu hazırlamış havaya kaldırıyordu ki, Jack elinden kurtuldu.

Jack'in ok gibi fırlamasıyla Alfred'in peşinden koşması bir oldu. Jack büyük bir dikkatle kireç varilinin yanından geçerken, varili Alfred'in yolunu kapatsın diye eliyle devirince kireçler yerlere saçıldı. Alfred varilin üzerinden sıçradı, ama varil bir su bidonuna çarpınca her şey karman çorman oldu. Sular kireçle temas eder etmez, kireç sss diye sesler çıkararak yanmaya başladı. Ustalar o kadar malzemenin mahvolduğunu görünce bağırıp çağırdılarsa da Alfred aldırmadı.

Jack ise Alfred'in elinden kurtulmaktan başka bir şey düşünemiyordu.

Kaçarken, bir yandan da Alfred beni şimdi öldürecek, diyordu içinden. Kendini bir anda inşaatın ta tepelerine kadar yükselen iskeleye dayalı bir seyyar merdivenin altında buldu. Alfred üzerine geliyordu. Bir tavşan gibi köşeye sıkışmıştı. Ama seyyar merdven canını kurtardı. Alfred arkadan dolanırken, Jack ondan kaçıp kurtulmayı bildi ve kendini merdivenin basamaklarına attı. Bir fare gibi tırmanmaya başladı.

Alfred peşinden çıkmaya çalışırken merdiven sallanıp duruyordu. Tam tepeye çıkınca sendeleyerek duvara çarptı. Duvarın örülmesi daha o sabah tamamlandığı için sıvalar hâlâ ıslaktı. Jack deli gibi kendini duvarın üzerine atınca taze duvar yerinden oynadı ve üç dört taş aşağıya yuvarlandı. Jack, taşlarla birlikte düşeceğini sandı. Şimdi kapana sıkışmıştı işte.

Jack arkasına bakınca, Alfred'in hâlâ peşinde olduğunu gördü.

Aşağıya inmenin tek bir yolu vardı.

Yüreği ağzında duvarın üzerinde yürümeye başladı. Ayağı kayarsa ne kadar yüksekten düşeceğini düşünmemeye çalışarak büyük bir dikkatle yürüyordu. Tam uca gelince durup aşağıya baktı ve ödü koptu. Alfred hâlâ peşinden geliyordu.

Jack, onun bu kadar korkusuz davranmasına bir anlam veremiyordu. Çünkü hiç de öyle cesur bir insan sayılmazdı. Duvarın inilip çıkılan bir yerinde boşlukta yürüyormuş gibi inmeye başladı. Alfred arayı iyice kapatmıştı. Yere daha dört metre kadar vardı ki, Alfred'in iyice yaklaştığını hissetti. Jack can havliyle duvarın ucundan marangozlara ait barakanın hâlâ örtülü duran çatısının üzerine atladı. Çatıya çarptıktan sonra yere düştü ve dizi fena halde burkuldu.

Sendeleyerek doğruldu. Yere düşerken, o arada Alfred de ona ulaşmıştı. Jack sırtını duvara dayamış öylece duruyordu. Alfred, onun ne yapacağını anlayabilmek için bekledi. Jack bir şeye karar verememenin dehşeti içinde, ne yapacağını şaşırmıştı. Tam o anda, yana doğru kayarak barakaya girmeyi akıl etti.

O sırada bütün ustalar Enid'in bira fıçısının başında toplandığından içerisi bomboştu. Tezgâhların üzerinde marangozların bıraktığı çekiçler, testereler, keskiler, bir de üzerinde çalıştıkları tahta işler duruyordu. Arkada yonga ve ağaç parçalarıyla tutuşturulmuş bir ateş yanmaktaydı.

Hiçbir çıkış yolu yoktu.

Başını geriye doğru çevirip Alfred ile yüz yüze gelince, köşeye sıkıştığını anladı ve korkmaya başladı. İşte o zaman korku yerini öfkeye bıraktı. Ölmeden şu Alfred'in bir kanını akıtabilsem gerisi umurumda değil, dedi içinden. Alfred'in ona bir şey yapmasını beklemeden öne doğru yumularak Alfred'in üzerine saldırdı. İşte, yumruk bile atacak kadar öfkelenmişti. Bütün gücüyle Alfred'in üzerine atıldı.

Alfred ondan böyle bir şey beklemiyordu. Jack ondan birkaç parmak kısa ve kilosu da daha az olduğu halde, Alfred'i devirdi. Jack dengesini korumaya çalışırken dudaklarının patladığını görünce de içi rahatladı.

Alfred bir an ne yapacağını şaşırdı. Tam o sırada tezgâha dayalı kocaman bir balyoza gözleri ilişti. Alfred kendine gelip Jack'in üzerine yürüyünce, Jack balyozu Alfred'e doğru savurdu ama ıska geçti.

Baraka eften püften yapılmış bir şeydi. İçinde kimse kalmazdı. Yağmurlu havalarda içeride marangozlar çalışırdı. Tek işlevi buydu. Jack bir ara barakayı tutan direğe baltayla vurunca barakanın duvarları dağıldı, ardından saz çatısı çöküverdi. Alfred korku içinde başını kaldırıp yukarıya baktı. İşte o sırada Jack tam balyozu havaya kaldırmıştı ki, birileri arkadan kollarını sımsıkı kavrayıverdi. Başını çevirde karşısında Phillip'i gördü. Phillip balyozu bükerek elinden aldı.

Barakanın çatısı olduğu gibi yere düştü. Çatı, ateşin üzerine düştüğünden kuru sazlar hemen tutuştu, ardından da cayır cayır yanmaya başladı.

O sırada Tom da ortaya çıktı ve en yakınında olanlardan üç kişiye eliyle işaret ederek, "Sen, sen, sen," dedi. "Demirci dükkânındaki büyük su kazanını getirin." Üç işçiye daha seslendi. "Peter, Rolf, Daniel, koşun su kovası getirin. Siz çıraklar da alevlerin üzerine toprak atın, haydi durmayın, hepiniz."

Kısa bir süre sonra, Alfred ile Jack unutulmuştu. Herkes yangını söndürmeye çalışıyordu. Ben cidden Alfred'in kafasını balyozla ezecek miydim? Jack buna inanamıyordu. Olanlar ona gerçek değilmiş gibi geliyordu.

Başrahip Phillip, sağa sola koşmaktan soluk soluğa kalmış bir durumda bu hengameyi seyrediyordu. "Şuna bak," dedi Tom'a. Öfkesinden gözü dönmüş bir haldeydi. "Baraka yıkıldı. Marangozların işleri mahvoldu. Bir varil kireç ziyan olduğu gibi yeni bir duvarın büyük bir bölümü de yıkıldı."

Şimdi, işte bu durumda Tom'un hali haraptı. Çünkü şantiyenin düzeninden o sorumlu olduğu için Phillip bu kadar hasarın sorum-

luluğunu da ona yıkacaktı. Asıl kötüsü, olaya Tom'un çocuklarının neden olmasıydı.

Phillip, "Pekâlâ, senin ne karar vereceğini bilmem ama, bundan böyle oğullarının her ikisi bir arada bu şantiyede çalışamazlar. İkisinden biri fazla," diyerek öfkesi burnunda, uzaklaştı.

Tom, Jack ve Alfred'e dik dik bakarak yanlarından ayrıldı ve duvarcı ustalarına ait barakaların birine girdi.

Tom'un peşi sıra yürüyen Jack, durumunun ciddi olduğunu anladı. Duvarcılar, sadece işe sarhoş gelmek ya da inşaat malzemesi aşırmak gibi kusur işleyenlere ceza verirlerdi, bu da çoğu kez para cezası olurdu. Aralarında kavga çıkaran çırakların genellikle elleri ve ayakları cezalandırma tahtasına geçirilirdi. Alfred de çırak sayılmazdı, tabii. Ayrıca başka bir duvarcının karısıyla cinsel ilişkide bulunanlar da cezalandırılırdı.

Duvarcı ustaları ahşap barakaya doluştu. Kimi tahta sıralara oturdu, kimi de sırtlarını duvara dayayarak ayakta durdu. Herkesin içeri girmesi tamamlanınca, Tom, "İşveren haklı olarak çok sinirlendi. Olay yüzünden bir hayli maddi zarara uğradı. Asıl kötüsü, biz duvarcılar için yüz kızartıcı bir şey bu. Sorumlulara karşı hiç acımadan gereğini yerine getirmeliyiz. Mesleğimizin onurunu ancak bu şekilde kurtarabiliriz," dedi.

Demirci Jack, "Doğru konuşuyor," deyince büyük bir çoğunluk onu desteklercesine mırıldanmaya başladı.

"Kavganın sonuna yetişebildim. Nasıl başladığını gören var mı?"

Jack'e, söz dinleyip Alfred'in birasını götürmesini öneren marangoz Peter, "Alfred çocuğa sözle saldırdı," dedi.

Alfred'in yanında çalışan genç duvarcılardan Dan, "Jack de birasını Alfred'in yüzüne fırlattı," dedi.

Peter, "O da çocuğu tahrik etti ama," dedi. "Alfred onun öz babasına hakaret etti."

Tom, Alfred'e dönerek, "Bu doğru mu?" diye sordu.

"Babasının bir hırsız olduğunu söyledim. Bu da doğru. Bu yüzden Shiring'de asmışlar onu. Şerif Eustace'den dün öğrendim."

Demirci Jack, "Çırakların hoşuna gitmeyecek diye ustalar ağızlarını açmayacak mı yani?" dedi.

Jack, bu işten kolay kolay yakasını sıyıramayacağım anladı. Babam gibi beni de suçlu bulacaklar, sonunda ben de darağacında can vereceğim, dedi içinden.

Marangoz Peter, Jack'in avukatlığını üstlenmişe benziyordu. "Usta çırağını küçük düşürecek kadar alçalırsa durum değişir," dedi.

Demirci Jack, "Çırak gene de ceza görmeli, bence."

"Benim buna bir itirazım yok. Bence bu durumda usta da ceza görmeli. Kavgaları körükleyecek olurlarsa görevlerinde başarılı olamazlar."

Bir sonuca varılmak üzereydi ki, Alfred'i savunan Dan, "Ustası kabalık etti diye çırağı cezasız bırakmak olmaz. Çıraklar ustaların kaba olabileceğini akıllarından çıkarmamalı. Tartışmayı bu açıdan alırsanız, ustaların çıraklarına tek söz etmemeleri gerekir," dedi.

Jack'e ne ceza vereceklerdi acaba? Para cezasını dünyada ödeyemezdi. Cezalandırma tahtasını düşünmek bile istemiyordu. O haliyle görse Aliena ne düşünürdü? Kırbaçlanmak daha mı iyiydi sanki? Onu kırbaçlamaya kalkanı kesinlikle bıçaklardı.

Tom, "Bundan böyle Alfred ile Jack'in bu şantiyede çalışamayacaklarını söyleyen işverenimizin bunda kararlı olduğunu unutmayalım," dedi. "Birinden biri gidecek."

Peter, "Onu bu kararından caydıramaz mıyız?" diye sordu.

Tom biraz düşündükten sonra, "Hayır," dedi.

Jack dehşete düştü. Başrahip Phillip'in ültimatomunu ciddiye almamıştı. Oysa Tom ciddiye alıyordu.

Dan, "Mademki birinden biri gidecek, hangisinin gideceğini tartışmaya gerek yok," dedi. Alfred giderse büyük bir olasılıkla kendisinin de gideceğini biliyordu.

Tom, bir kez daha düşündükten sonra, "Hayır, tartışmaya gerek yok, tabii," dedi ve Jack'e doğru dönerek. "Gidecek olan Jack," dedi. Jack, kavganın sonucunu küçümsemekle yanıldığını anladı. Onu işten atacaklarına bir türlü inanmamıştı. Kingsbridge Katedrali'nde çalışmadıktan sonra yaşamın ne anlamı kalırdı onun için? Aliena kendi kabuğuna çekileli beri onu tek oyalayan katedral olmuştu. Nasıl ayrılabilirdi buradan?

Marangoz Peter, "Başrahip uzlaşmayı kabul eder belki, örneğin Jack'i bir ay için çalışmaktan alıkoyabilir," dedi.

Jack, evet, n'olur, dedi içinden.

"Bu zayıf bir olasılık," dedi Tom. "Başrahip Phillip başka bir çözüm yolunu kabul etmez."

Peter sonunda pes etti. "Alfred lanet olası dilini tutamadığı için katedral böylece bugüne dek tanıdığımız en yetenekli genç bir yontucuyu yitirmiş oluyor," dedi. Onun bu duygusal konuşmasını birçok

duvarcı onayladı. Bunun üzerine daha da yüreklenen Peter, devam etti: "Yanında çalıştığım başmimarlar arasında en çok seni saymışımdır, inşaatçı Tom, ama şu beyinsiz oğlun Alfred konusunda taraflı davrandığın da bir gerçek."

"Lütfen bu kadar kaba olma," dedi Tom.

"Pekâlâ, öyleyse Alfred de cezalandırılmalı."

Tom, kimse beklemediği halde, "Sana katılıyorum," dedi. "Alfred de disiplin cezasını hak etti."

Alfred kızgın bir sesle, "Neden?" dedi. "Bir çırağı dövdüm diye mi?"

"O senin değil, benim çırağım," dedi Tom. "Ayrıca dövmekle de yetinmeyip şantiye içinde onu kovaladın. Peşinden kovalamasaydın kireçler ortalığa saçılmaz, böylece ne manastır maddi zarara uğrar ne de marangozların barakası yanardı. Oysa geri dönmesini bekleseydin, pekâlâ işi idare edebilirdin. Bu yaptıklarına gerek yoktu."

Alfred'in adamlarının sözcüsü gibi davranan Dan, "Umarım Alfred'e meslekten men cezası verilmesini önermiyorsundur. Ben kendi adıma böyle birşeye karşıyım," dedi.

"Hayır," dedi Tom. "Zaten yetenekli bir çırağımızı kaybediyoruz, bir de ekibin başında bulunan güvenilir bir duvarcıyı yitirmek istemem. Alfred kalmalı... Ama bence ona para cezası vermeliyiz."

Alfred'in adamları bunun üzerine biraz rahatladı.

"Ağır bir para cezası olmalı," dedi Peter.

"Bir haftalık ücreti kesilsin!" Bunu söyleyen Dan'dı.

Tom, "Bir aylık ücreti," dedi. "Sanmam ki Başrahip Phillip daha azma razı olsun."

Birçokları, oylarını olumlu yönde kullandılar.

Tom, geleneksel sözcüklerin altına basa basa, "Bu noktada anlaştık mı, duvarcı kardeşler?" diye sordu.

Herkes bir ağızdan, "Evet," dedi.

"Öyleyse ben de bu kararı başrahibe bildireceğim. Şimdi herkes işinin başına dönsün."

Jack perişan bir halde, sırayla dışarı çıkanları seyrediyordu. Alfred halinden hoşnut bir tavırla, Jack'e bir göz attı. Tom, herkesin çıkmasını bekledikten sonra Jack'e dönerek, "Elimden geleni yaptım," dedi. "Umarım annen de bunu anlar."

Jack, "Benim için hiçbir şey yapmadın!" diye parladı. "Ne yedirebildin ne giydirebildin beni. Sen ortaya çıkıncaya kadar ne kadar mutluyduk, ama sonra açlıktan süründük!"

"Ama sonunda..."

"Şu oğlun olacak beyinsiz yaratıktan beni korumayı bile bilemedin."

"Ama ben..."

"Ben eski katedrali yakmamış olsaydım, sen bu işi zor bulurdun."

"Ne dedin?"

"Evet, doğru işittin. Eski katedrali ben yaktım."

Tom'un yüzü bembeyaz oldu. "O, şey... şimşektendi."

"Şimşek filan yoktu. O gece hava açıktı. Kilisenin içinde de kimse ateş yakmadı. Elimde mumla tavana çıktım."

"Ama neden?"

"Seni işe alsınlar diye. Yoksa annem ormanın içinde ölürdü!"

"Ölmezdi..."

"İlk karın öldü ama, ölmedi mi?"

Tom bir anda yaşlanmış gibi hissetti kendini, yüzünde renk kalmadı. Jack onu ne kadar derinden yaraladığını anladı. Tartışmayı kazanmış, ama büyük bir olasılıkla bir dostunu kaybetmişti. Buna çok üzüldü.

Tom, "Buradan defol!" diye fısıldadı.

Jack, katedralin kule gibi yükselen duvarlarının dibinde yürüdü, ağladı ağlayacaktı. Bütün bir yaşamı bir iki dakika içinde yıkılmıştı. Bu kiliseden bir daha dönmemek üzere ayrılacağına inanamıyordu. Manastır kapısına gelince durdu, arkasına baktı. Yapmayı tasarladığı ne çok işi vardı. Bir giriş kapısının tüm taşlarını tek başına kendisi yontsun isterdi. Pencereli üst duvarlara taştan melek heykelleri kondurmak için Tom'u kandırmak isterdi. Artık bunların hiçbirini yapamayacaktı. Gözleri doldu.

Sonra eve doğru yürüdü. Annesiyle Martha mutfakta bir masanın başında oturuyorlardı. Anne, önlerinde sivri uçlu bir taşla bir de cilalı tahta, Martha'ya yazma öğretiyordu. Onu görünce şaşırdılar. "Daha yemek saatine çok var," dedi Martha.

Anne, Jack'in yüzünün halini beğenmedi. "N'oldu?" dedi merakla.

"Alfred'le kavga ettim, sonra da işten kovuldum."

"Alfred de kovuldu mu?" dedi Martha.

Jack başını iki yana sallayınca, "Bu doğru değil!" dedi.

Anne yorgun bir sesle, "Bu sefer neden kavga ettin?" diye sordu.

Jack, "Babamın Shiring'de hırsızlıktan idam edildiği doğru mu?"

Martha'nın ağzı açık kaldı.

Anne, üzgün bir sesle, "Evet, Shiring'de idam edildi, ama hırsız değildi," dedi.

Jack babası hakkında edilen bir sürü olur olmaz laflardan bıkmıştı. Annesine dönerek, "Neden bana gerçeği anlatmıyorsun?" diye bağırdı.

Anne, "Çünkü beni kahrediyor da ondan," diye parladı ve Jack'in dehşet dolu bakışları karşısında ağlamaya başladı.

Jack, annesinin ağladığını hiç görmemişti. Neredeyse o da kendini bırakacaktı. "Hırsız değildiyse, neden astılar peki?"

"Bilmiyorum!" diye bağırdı Anne. "Hiç öğrenemedim. O da öğrenemedi. Değerli bir kupa çaldığını söylediler, o kadar."

"Kimden çaldığını söylediler?"

"Buradan... Kingsbridge Manastırı'ndan."

"Kingsbridge'den mi dedin? Onu hırsızlıkla suçlayan Başrahip Phillip miydi?"

"Hayır, hayır, Phillip'in zamanından çok önceydi. Hem, babanı kimlerin ve neden suçladığını da sorma artık. Bu kapana sen de düşme sakın. Sen doğmadan önce yapılmış bir hatayı ortaya çıkarmak için yaşamını boş yere heba etmeye değmez. Bunun intikamını alman için büyütmedim seni."

O ne derse desin, bir gün bu olayın gerçek yüzünü öğreneceğine dair kendi kendine söz verdi, ama artık annesi ağlamasın istiyordu. Tahta sıraya oturarak annesine sarıldı. "Anlaşılan bundan böyle katedralde çalışmayacağım artık," dedi.

Martha, "Peki ne yapacaksın, Jack."

"Bilmiyorum. Artık Kingsbridge'de kalamam. Kalabilir miyim?"

Martha bunu duyunca deliye döndü. "Neden kalamayacakmışsın?"

"Alfred beni öldürmeye kalktı, Tom işten attı. Ben onlarla bir arada olamam artık. Ayrıca büyüdüm de. Annemden ayrılsam iyi olur."

"Ama ne yapacaksın?"

Jack omuzlarını silkti. "Tek bildiğim inşaat işi."

"Başka bir kilisede iş bulabilirsin."

Jack umutsuz bir sesle, "Bu katedrale ısındığım gibi bir başka katedrale de ısınabilirim belki," dedi. Ama hiçbir kadını Aliena'yı sevdiğim gibi sevmeyeceğim, diyordu içinden.

Anne, "Tom bunu sana nasıl yaptı?"

Jack içini çekerek, "Onun böyle olmasını istediğini sanmıyorum. Beni ve Alfred'i bu inşaatta bir arada çalıştırmayacağını Başrahip söyledi."

Anne kızgın bir sesle, "Öyleyse bu işin içinde o lanet keşişin parmağı var," dedi. "Yemin ederim ki..."

"Verdiğimiz zarar ziyanı görünce aklı başından gitti."

"Belki de biraz anlayışlı olmaya ikna edilebilirdi."

"Ne demek istiyorsun?"

"Tanrı bağışlayıcı olduğuna göre, keşişler de bağışlayıcı olmalı."

"Phillip'e yalvarmam mı gerek yani?"

"Onunla bir de ben konuşsam diyordum."

"Sen mi?" İşte asıl bu olacak şey değildi. Jack dehşet içinde kaldı. Annesi Phillip'ten af talep etmeye kalkışmak istiyorsa, kesinlikle çıldırmış olmalıydı.

Annesi, "Sen ne düşünüyorsun?" diye sordu.

Phillip hiç de onu bağışlayacağa benzemiyordu. Tom'a gelince, bu işin peşini bırakmayacaklarına dair Phillip'e söz verdiğine göre ondan af talebinde bulunması düşünülemezdi. Ama Anne'nin durumu değişikti. Jack'in içinde bir umut doğdu. Belki de Kingsbridge'de kalabilirdi. Böylece hem katedralden hem de Aliena'dan ayrı düşmemiş olurdu. Gerçi artık onu seveceğinden emin değildi, ama gene de Aliena'dan büsbütün ayrı kalmayı düşünemiyordu.

"Pekâlâ," dedi Jack. "Başrahip Phillip'e af talebinde bulunmaya gidelim. Gururumuzdan başka ne kaybederiz?"

Anne, pelerinini üzerine geçirdi. Martha'yı mutfakta tek başına merak içinde bırakarak dışarı çıktılar.

Manastırın avlusunu geçtikten sonra başrahibin evine doğru yöneldiler. Anne kapıyı hızlı hızlı vurarak içeri girdi. Başrahibin yanında Tom da vardı. Jack'in eski katedrali ateşe verdiğine dair Tom'un en ufak bir şey söylemediği yüzlerinden belli oluyordu. Jack buna sevindi. Belki artık hiç söylemezdi. O sır güvenlikte demekti.

Tom, anneyi görünce korkmaya korkmadı, ama biraz endişelendi. Jack, Phillip'in kızgınlığı geçmiş galiba, dedi içinden. Duvarcıların aldığı karar onu yumuşatmış olmalı. Yok yere kızdığı için kendini suçlamış da olabilirdi.

Anne, "Sizden oğlumu bağışlamanızı istemeye geldim," dedi.

Tom'un sevindiği hemen yüzünden belli oldu.

"Seni dinliyorum," dedi Phillip.

Anne, "Oğlumu sevdiği ne varsa her şeyden, ailesinden, evinden ve de işinden uzaklaştırmak istiyormuşsunuz," dedi.

Jack, bir de taparcasına sevdiği kadından, diye ekledi içinden.

Phillip, "Ben mi? Onun sadece işinden uzaklaştırıldığını sanıyordum."

"İnşaat işinden başka bir şeyden anlamaz o, Kingsbridge'de ona göre başka inşaat işi yok. Bundan sonra nerede bir katedral inşaatı varsa oraya girecek. Taştan melek ve şeytan yontuları yapacağını bilse Kudüs'e bile gider o." Jack, annem bunları nereden biliyor, dedi içinden. Bunları kendisi bile zar zor akıl edebilirdi, ama dedikleri doğruydu. Anne, "Belki bir daha göremeyebilirim de onu," diye ekledi. Jack düşündü. Annesi kendisi için olsa dünyada bu kadar dil dökmezdi.

Phillip pek sevecen görünüyordu, ama onu yanıtlayan Tom oldu. "Alfred ile Jack'i bundan böyle aynı şantiyede çalıştıramayız. Gene kavga edeceklerdir. Bunu sen de biliyorsun."

"Alfred gidebilirdi pekâlâ," dedi Anne.

Tom'un yüzü asıldı. "Ama o benim oğlum."

"Ama yirmi yaşında, ayı gibi herif." Anne'nin sesi fazla abartılı çıkıyordu, ama yanakları ağlamaktan ıpıslak olmuştu. "Benim gibi bu katedral onun umurunda mı? İsterse gider Winchester'da, Shiring'de pekâlâ kasaplara, fırıncılara ev inşa eder."

"Duvarcılar loncası Jack'i alıkoyup Alfred'i işten atamaz. Ayrıca karar da verildi zaten."

"Ama bu yanlış bir karar!"

"Ben başka bir şey öneriyorum," dedi Phillip.

Herkes başını çevirerek ona baktı.

"Jack'in Kingsbridge'de kalabilmesi için pekâlâ bir yol bulunabilir; böylece kendini tamamen katedrale vakfeder, üstelik Alfred'e bulaşmadan."

Jack bunun arkasından ne geleceğini merak etti. Böyle bir şey çok iyi olur gibi görünüyordu.

Phillip, "Bana yardımcı olabilecek biri gerek," diye devam etti. "İnşaat işlerinde ayrıntılı karar verirken bunlar benim çok vaktimi alıyor. Bu işlerin katipliğini üstlenebilecek bir yardımcıya gereksinimim var. Bu arada para ve malzeme sorunlarını da izlemiş olurdu. Malzeme satın aldığımız kişilerle arabacılara yapılacak ödemeler, ücretler. Jack'in hem okuma yazması çok iyi, hem de bildiğim kadarıyla matematikte üstüne yok."

"Ayrıca inşaatın her şeyinden çok iyi anlıyor," diyerek Tom lafa karıştı. "Buna yakından tanık oldum."

Jack, her şeye karşın gene de burada kalıyordu işte! Kafasında bir yığın düşünce dönüp duruyordu. Taş yontmayacaktı, ama işlerin sorumlu kâtibi o olacaktı; ayrıca Phillip adına bütün krokileri o gözden geçirecekti. Hiç umulmadık, harika bir teklifti bu. Bütün bu işleri kotarırken Tom'la aynı konumda olacaktı. Buna yetenekli olduğunu biliyordu. Tom da biliyordu.

Yalnız bir pürüz vardı. "Ben artık Alfred'le aynı evde oturamam."

Ellen, "Ne de olsa Alfred kendi evi olacak bir yaşa geldi. Bizden ayrılırsa bir eş bulmak konusunu daha da ciddiye alabilir."

Tom kızdı. "Alfred'den kurtulmak için kendine bahaneler uydurma. Kendi oğlumu evimden atacak değilim."

Phillip, "Her ikiniz de beni yanlış anladınız galiba," dedi. "Teklifimi hiç anlamamışa benziyorsunuz. Jack artık sizinle kalmayacak ki."

Phillip sustu. Arkadan ne geleceğini Jack tahmin etti. Bugünün en son, en önemli ve de en şaşırtıcı haberiydi.

Phillip, "Jack'in burada, manastırda oturması gerekecek," dedi. Bu söylediklerini neden hâlâ kavrayamadıklarını anlayamamış gibi suratını asarak onlara baktı.

Jack onu anlamıştı. Annesinin geçen yaz, *O ne kurnaz papazdır, ne yapar ne eder sonunda gene onun dediği olur* dediğini anımsadı. Haklıymış. Phillip o zaman yaptığı teklifi yenilemiş oluyordu. Bu kez durum başkaydı. Jack'in yüz yüze geldiği seçenek çok açıktı. Ya Kingsbridge'den ayrılarak sevdiği her şeyden vazgeçecek ya da burada kalarak özgürlüğünü yitirecekti.

Phillip, "Elbette bu işleri görecek kâtibimin ruhban sınıfının dışında kalacağı düşünülemez," diye bağladı sözünü. "Jack keşiş olmak zorunda."

8

Ertesi sabah Kingsbridge Yapağı Panayırı'nın kurulacağı gece, Başrahip Phillip, her zamanki gibi gece yarısı ayininden sonra yatmadı, evinde okumak ve tefekküre dalmak yerine manastır avlusunda dolaşmaya çıktı.

Sıcak bir yaz gecesiydi. Hava açıktı ve ay ışığında lambaya gerek kalmadan rahatça önünü görebiliyordu.

Manastır avlusunu, kutsal manastır binalarıyla revakların dışında kalan her yeri panayır işgal etmekteydi. Yüzlerce sergi kurulmuştu. Birçokları ayaklar üzerine oturtulmuş kaba keresteden, eften püften şeylerdi. Bazıları daha bir özenle yapılmıştı, üzerinde sergi sahibinin adı yazılı levhaları bile vardı. İçinde malların kilit altında tutulduğu dolaplar, terazi üstlükleri... Bazı sergiler küçük bir evi anımsatıyordu. O kadar ki kimi zaman önemli müşterilere ikramda bile bulunabilirlerdi. Yün tacirlerinin marangozları bir hafta önceden gelip sergileri nereye kurabileceklerini sorduklarında, Phillip çok şaşırmıştı. Sergilerin kurulması dört günde bitmişti bile.

Sergi sahipleri yün tacirleriyle sınırlı değildi. Panayırda, kaba ekmekten tutun da yakut taşlarına varıncaya dek her şey satılıyordu.

Phillip ay ışığında sıra sıra sergileri bir baştan bir başa dolaştı. Her şey hazırdı. Bugün sergi kurulmasına izin verilmezdi artık. Birçoklarına satılacak mallar yerleştirilmişti bile. Manastır şu ana kadar işgaliye ve rüsum vergisi olarak on paunt tahsil etmiş durumdaydı. Panayırın başladığı ilk gün sadece sıcak yemeklerle ekmek ve sıcak pide ve fırında pişmiş elmaların sokulmasına izin verilirdi. Bira fıçıları bile dünden getirilmişti.

Çoğu sergi sahipleri değerli mallarının başından ayrılmıyor, tezgâhlarında uyuyorlardı. Varlıklı tacirler mallara göz kulak olmaları için adamlarını yollamışlardı.

Phillip, panayırın ne kadar para getireceğini bilemezdi, ama başından beri tahmin ettiği elli paundu bulacağından çok emindi. Son birkaç ay zaman zaman, panayırın asla gerçekleşemeyeceğinden korkmuştu. Ne Stephen'ın ne de Maud'un bir türlü üstünlük kuramadıkları iç savaş sürüyordu; ama pazar ruhsatı yürürlükten kaldırılmamıştı. William Hamleigh türlü bahanelerle panayırı baltalamaya çalışmıştı. Şerife panayırı yasaklamasını söyleyince, o da rakip iki hükümdardan birine yetki için başvurmuş, bu yetkiden de bir haber çıkmamıştı. William, kiracılarının yünlerini Kingsbridge'de satmalarını yasaklamıştı. Bunların çoğu mallarını doğrudan panayırda satmak yerine nasıl olsa öteden beri Aliena gibi tacirlere satacaklarından onun panayırı engelleme çabası Aliena'ya yarardı. William, son olarak kiraları düşüreceği gibi Shiring Yapağı Panayırı'ndaki rüsumları da Phillip'inkinin düzeyine indireceğini bildirdi. Ama bu karar çok geç haber alındı, alıcılar ve satıcılar çoktan planlarını yapmışlardı bile.

Böylesi önemli bir günün sabahında gökyüzü doğuda gözle görülebilecek kadar hızlı aydınlanmaktaydı. William artık bir şey yapamazdı. Satıcılar mallarının başında, az sonra sökün edecek alıcıları bekliyordu.

Phillip bütün avluyu dolaştıktan sonra su değirmenleriyle balık havuzunun bulunduğu güneye doğru yöneldi. Bir süre durdu, suların akışını seyretti. Değirmenlerden biri yalnızca kumaş çırpmakta kullanılıyordu, oldukça da para getiriyordu. O iş Jack'in sorumluluğundaydı. Jack'in çok pratik bir zekâsı vardı. Manastır yakın bir gelecekte onun sayesinde çok paralar kazanacaktı. Gerçi ayinlere katedral inşaatının dışında bir oyalanma olarak bakıyordu, ama gene de papaz adaylığına ısınmış gibiydi. Her şeyleri öğrendikçe, zamanla manastır yaşamının kutsayıcı etkisi o da duyardı. Phillip, Tanrı'nın ona güzel bir gelecek hazırladığı kanısındaydı; gizliden gizliye, günün birinde Kingsbridge Başrahibi olarak yerine onun geçeceğine bile inanıyordu.

Jack, şafak sökerken kalktı ve sabah ayininden önce şantiyeyi denetlemek için hiç ses etmeden yatakhaneden çıktı. Hava, saf kaynak suları gibi serin ve tertemizdi. Bugün sıcak ve güneşli bir hava olacağa benzerdi. Bu hem panayır hem de manastır açısından büyük bir şanstı.

İş gereçleriyle yapılan ufak tefek işlerin kulübelere kaldırılıp kapılarının kilitlenip kilitlenmediklerinden emin olmak için katedral duvarlarının etrafını dolandı. Tom, malzemeleri içkili ve vurdumduymaz ziyaretçilerin neden olabileceği hasarlardan koruyabilmek için taş ve kereste yığınlarının dört bir yanına ağaçtan kazıklar çaktırmıştı. Gözüpek kişilerin inşaatlara tırmanmalarını istemediği için seyyar merdivenler güvenlikli bir yere kaldırılmış, duvar kalınlığındaki döner merdivenlerin ağzı eğreti kapılarla kapatılmıştı. İnşaatı tamamlanmamış duvarların ucuna kereste bloklar konularak üzerine çıkılması engellenmişti.

Jack'in arada şu ya da bu nedenle ayinleri aksattığı olurdu. Çünkü şantiyede her zaman yapılacak işleri vardı. Hıristiyanların dininden annesi kadar nefret ettiği söylenemezdi, ama gene de oldukça kayıtsızdı. Bu dine karşı bir hayranlık duymuyordu. Başrahip ya da papaz adayı öğretmeninin katıldığı ayinlere gitmemezlik edemezdi; çünkü o sırada orada bulunup bulunmadığını bu iki keşiş hemen fark ederdi. Keşişler yaşamlarının bir yarısını kendilerini acı ve sıkıntılara alıştırmakla, bir yarısını da gece gündüz hangi saat olursa olsun bomboş kiliselerde anlamsız birtakım saçmasapan şeyler mırıldanmakla geçirirlerdi. Kızlar ya da eğlence ya da aile yaşamı dendi mi fellik fellik kaçarlardı. El yazmalarına resimler çizmek, tarih yazmak, yemek pişirmek, felsefe konularını incelemek en bayıldıkları şeydi. Ya da Phillip gibi, Kingsbridge'i uyuyan bir köy olmaktan kurtarıp onu bir katedral kentine dönüştürmek.

Jack, Phillip'ten hoşlanmazdı; ama onunla çalışmayı seviyordu. Tanrı adamlığını meslek olarak benimsemiş insanlara Jack de annesi gibi hiç ısınamamıştı. Phillip'in dindarlığı ona sıkıntı veriyordu. Onun o tek amaçlı masumluğundan hoşlanmıyordu. Phillip'in üstesinden gelemeyeceği her şeye Tanrı'nın bir çözüm yolu bulabileceğine dair olan inancını pek ciddiye almazdı. Ama onunla çalışmak çok rahattı. Yanında çalışanları hatalarından dolayı suçladığı hiç görülmemişti.

Jack daha üç aylık bir papaz adayıydı. İlk üç yemin yoksulluk, bekârlık ve söz dinlerlik üzerine olurdu. Yoksulluk yemini denildiğine bakmayın. Keşişlerin kişisel eşyaları, kendilerine ait paraları olmazdı; ama köylüler gibi değil, lordlar gibi yaşarlardı. Karınları tok, sırtları pekti, güzel güzel taş binalarda yatıp kalkarlardı. Jack, buruk bir duyguyla bekârlık sorun değil, diye düşünüyordu. Aliena'nın yüzüne, manastıra giriyorum derken, bundan soğuk da olsa belli bir tat

duymuş, o sırada Aliena ona dehşet içinde ve suçlu suçlu bakmıştı. Kadınsızlıktan kendini aşırı bir duyarlılığa kaptırdığında çoğu kez Aliena'yla ormanda nasıl gizli gizli buluştuklarını, kış gecelerini, bir de onu iki kez öptüğünü anımsardı. İçinden bundan böyle kadınlarla öyle şeyler yapmak istemeyeceğini düşünürdü. Söz dinlerliğe gelince, bunun hiç de kolay olmayacağını söyleyebilirdi. Etkili bir kişiliğe sahip, zeki bir insan olan Phillip'ten emir almak onu mutlu ediyordu; ama aptal yardımcı Remigius ile sarhoş konukevi sorumlusu ve kendini beğenmiş sakristen emir almak ise çok gücüne gidiyordu.

Aklı fikri katedral inşaatındaydı. Kimi gün, taş ocağından yola çıkan taşların hiç eksilmeden şantiyeye ulaşıp ulaşmadığını kontrol etmekte güçlük çeken Phillip'e yardımcı olması gerekiyordu. Kimi gün duvarcı ustaları marangozların kalıpları hazırlarken işleri şişirmelerinden yakınıyorlardı. İnşaatçı Tom bu sorunları yalnızca oturup onunla tartışıyordu. Ve kendisine hiçbir şey yapmadığını yüzüne vururken söylediği o zehir gibi sözleri unutmuşa benziyordu. Birlikte çalışmalarını büyük bir keyifle sürdürmekteydiler. O sıkıcı ayinler sırasında bile türlü zorluklarla dolu tasarı ve uygulamalar bir türlü aklından çıkmıyordu. Bilgi ve deneyimi de hızla artmaktaydı. Zamanını taş yontmak yerine katedral tasarıları öğrenmekle geçiriyordu. Başmimar olmayı kafasına koymuş biri için bundan daha iyi bir eğitim fırsatı bulunamazdı. Bu yüzden Jack esnemekle geçireceği binlerce gece yarısı ayinine çoktan razıydı.

Güneş, manastır avlusunun doğu ucundaki duvarların üzerinden yavaş yavaş yükselmekteydi. Şantiyede her şey düzen içindeydi. Geceyi mallarının başında geçiren sergi sahipleri, yataklarını toplayıp mallarını ortaya döküyorlardı. İlk müşteriler az sonra gelirdi. Başında sıcacık ekmeklerle dolu bir tepsiyle Jack'in yanından bir fırıncı geçti. Taze ekmek kokusu ağzını sulandırdı. Geri döndü ve az sonra kahvaltıya oturacakları yemekhaneye doğru yürüdü.

İlk Kingsbridge Yapağı Panayırı'nı merak eden ilk müşteriler sergi sahiplerinin aileleriyle kasabalılardı; bir şey satın alacak değillerdi. Tutumlu olanlar, sergilerde teşhir edilen aşırı baharatlı, cafcaflı renk renk hazır yiyeceklerde akılları kalmasın diye, evden çıkmadan midelerini kaba ekmek ve çorbayla tıka basa doldurmuşlardı. Çocuklar içleri giderek seyrettikleri şeyler karşısında şaşkına dönmüşlerdi. Kırmızı dudaklı, kırmızı botlu iyimser bir erkenci orospu, büyük bir

umutla orta yaşlı erkeklere gülücükler dağıtarak salına salma yürüyordu; oysa bu saatte alıcı mı çıkardı?

En büyük sergilerden biri de Aliena'nınkiydi. Son birkaç hafta içinde Kingsbridge Manastırı'nın bir yıllık yaptığı üretiminin tamamını teslim etmişti. Her zaman yaptığı gibi çiftçilerden de satın almıştı. Bu yıl daha çok satıcı vardı; çünkü William Hamleigh kiracılarına yünlerini Kingsbridge Panayırı'nda satmalarını yasakladığından onlar da mallarını doğrudan tacirlere satmışlardı. Tacirler içinde en çok alım yapan Aliena oldu; çünkü onun yeri panayırın kurulduğu Kingsbridge'deydi. O kadar çok iş yapmıştı ki paraları suyunu çekince, o da Malachi'den kırk paunt borç almak durumunda kalmıştı. Şu anda, sergisinin bir yarısını oluşturmakta olan arkadaki depoda tam kırk bin koyundan üretilmiş yüz altmış çuval ham yünü vardı; bu da ona iki yüz paunttan fazlaya mal olmuştu, ama onu üç yüz paunda satabilirdi; bu, usta bir duvarcının yüz yıllık ücreti demekti.

Öğle vaktine kadar müşteri gelmezdi. Onlar topu topu beş altı kişiydi. Hepsi de birbirini tanırdı. O da onların çoğunu geçen yıldan tanıyordu. Aliena müşterilere birer tas şarap verdikten sonra oturup konuşurlardı. Sonra onlara yününü gösterirdi. Müşteri önce, Aliena'dan en üsttekilerden olmamak koşuluyla bir iki çuvalın ağzını açmasını isterdi. Adam elini çuvalın içlerine daldırarak bir avuç yün çıkarır ve liflerin uzunluğunu kontrol etmek için onları didikler ya da yumuşaklıklarını anlamak için iki parmağının arasında ovduktan sonra koklardı da. Sonunda adam bütün yününü satın alacağını söyler, ardından da gülünç denecek kadar düşük bir fiyat önerirdi. Aliena kaça satabileceğini söyleyince adam başını iki yana sallardı. Ve ardından bir bardak şarap daha alırlardı.

Yeni bir müşteri geldiğinde Aliena gene aynı şeyleri yinelerdi.

Sonunda işi bir bir bağlar ve gümüş penileri birer pauntluk torbalar içinde tartarken alıcıların adamları kocaman tahta tekerlekleri olan öküz arabalarına çuval çuval yünleri yüklemeye başlardı.

Aliena kuşkusuz bugün her zamankinden çok daha fazla kazanacaktı. Daha çok yün satacağı gibi fiyatlar da yükselmekteydi. Phillip'in bir yıllık üretimini gene öyle peşin para ödeyerek kapatmayı tasarlıyordu, bir de kendine yeni bir taş bina yaptırmak gibi gizli bir tasarısı vardı. Evin yün depolayabileceği geniş mahzenleri, rahat ve zarif bir salonu bir de kendisi için üst katta güzel bir yatak odası olsun isterdi. Geleceği güvenlikliydi, ayrıca kendisine gereksinimi ol-

duğu sürece Richard'ı paraca destekleyebilecek durumdaydı. Her şey yolunda gidiyordu.

Ellen, Kingsbridge'e döneli tamı tamına dört yıl olmuştu, Tom'un yaşamı boyunca geçirdiği en güzel dört yıldı bu.

Agnes'ın ölüm acısı zamanla hafifleyerek ince bir sızıya dönüştü. Onunla ilgili acı tatlı anılar Ellen'a olan aşkını köreltmemişti. Gene öyle Agnes'la hayali konuşmalar yapıyor, ona çocuklardan, Başrahip Phillip'ten ve katedralden söz ediyordu. Ama bu konuşmalar son zamanlarda iyice seyrelmişti.

Bugüne dek çalıştığı hiçbir iş onun açısından Kingsbridge Katedrali inşaatı kadar doyurucu olmamıştı. Hem plan ve tasarımlarından hem de uygulamasından kendisi sorumluydu. Ona hiç kimse karışmıyor, işler aksayınca olaya neden olanları yalnızca o suçlayabiliyordu. Kalın duvarları, ahenkli kemerleri, zarif tirizleri ve kişilikli yontularıyla katedral yükseldikçe içinden şöyle düşünüyordu: İşte, bütün bunları ben yaptım, ama ne güzel yaptım!

Günün birinde gene öyle çoluk çocuk, aç ve perişan bir halde yollara düşebilecekleri korkusu gerilerde kalmıştı. İçi gümüş penilerle dolu sağlamca bir kutu, mutfağında, kuru hasır otlarının altında saklı duruyordu. Agnes'ın Jonathan'ı doğurduktan sonra öldüğü o soğuk mu soğuk geceyi her hatırlayışında hâlâ içi ürperiyordu.

Bazen Ellen'la onun neden bir çocukları olmadığını merak ettiği oluyordu. Her ikisinin de üretken oldukları ortadaydı, dört yıl geçtiği halde hâlâ hemen her gece sevişiyorlardı. Bununla birlikte, içinde en ufak bir pişmanlık duygusu yoktu. Küçük Jonathan canının içiydi.

Bir panayırı küçük çocuklarla dolaşmanın keyfi başkaydı. Tom bunun böyle olduğunu kendi deneyimlerinden bilirdi. Kalabalık panayırı doldurmaya başlarken o da Jonathan'la çıktı. Minicik keşiş kıyafeti içinde onu görmeye herkes can atıyordu. Tom kaç zamandır Jonathan'ın saçlarının dipten kazınmasını tasarlıyordu, Phillip de karşı çıkmayınca, çünkü o da Tom kadar düşkündü çocuğa, sonuçta küçük Jonathan eskisinden çok daha bir keşiş oldu çıktı. Kalabalığın arasında birtakım numaralar yaparak dilenen cüceleri gören Jonathan onlardan gözlerini ayıramıyordu. Kalkık penisini göstererek etrafında seyirci toplamaya çalışan birini görünce, Tom çocuğu hemen oradan uzaklaştırdı. Hokkabazlar, akrobatlar, müzisyenler... hünerlerini gösteriyorlardı. Falcılar, cerrahlar, orospular herkes, müşteri

peşindeydi. Şans oyunları, pehlivan güreşleri, kuvvet sınamaları... Herkes en süslü giysilerini giyerek çıkmıştı, parası olanlar koku sürünmüş ya da saçlarını yağlamışlardı. Herkes bol bol para harcayacağa benziyordu, her taraftan gümüş şıkırtıları geliyordu.

Ayı kızdırma gösterisi başlamak üzereydi. Jonathan hiç ayı görmemişti, görünce bayıldı. Ayının grimsi kahverengi postunun üzerinde, kaç yarışmadan canını kurtarabildiğine ilişkin çok sayıda dağlama vardı. Boynundaki zincir yere sımsıkı çakılmış bir kazığa bağlıydı. Ayının cin gibi bakıp duran gözleri Tom'un dikkatinden kaçmadı. Kumarbaz biri olsaydı ayı üzerine bahse girebilirdi.

Bir tarafta da, köpek havlamaları gelen kilitli bir sandık duruyordu. Köpekler onun içindeydi, ayının kokusunu almış olmalıydılar. Ayı, sandığa bakıp bakıp homurdanıyordu.

Hayvanların sahibi olan ayıcı, bahis paralarını toplamaya başladı. Jonathan iyice sabırsızlanıyordu; ayıcı sonunda sandığın ağzını açarken, Tom neredeyse çıkıp gitmeyi tasarlıyordu. Ayı zincirini gererek arka ayaklarının üzerinde doğruldu. Ayıcı bir şeyler bağırarak ağzı açık sandığı bırakıverdi.

Beş tane tazı ok gibi fırladılar. Gayet çevik hareket edebilen tüy gibi köpeklerin ağızlarını açtıkça keskin dişleri görünüyordu. Doğruca ayının üzerine yürüdüler. Ayı güçlü pençeleriyle onların üzerine saldırdı. Köpeklerden birini pençesiyle vurunca havaya fırlattı. Ardından ötekiler dikleşti.

Kalabalık birbirinin üzerine abanıyordu. Tom'un gözleri Jonathan' daydı. Jonathan en ön sıralarda, ayının oldukça uzağındaydı.

Köpeklerden biri kesik kesik havlayarak ayının üzerine hamle etti. Ayı üzerine saldırınca hemen geri çekildi ve ayının biraz uzağında durdu. Bunun üzerine öbür dört köpek dört bir yandan ayının üzerine hamle ettiler. Ayı rastgele pençelerini savuruyordu. Köpeklerden üçü ayının baldırlarına dişlerini geçirince, seyirciler çılgın gibi alkışlamaya başladı. Ayı, acı içinde, arka ayaklarının üzerinde doğrularak köpekleri silkip atınca, onlar da uzaktan mücadele etmeyi yeğlediler.

Kalabalıktan hem ayıyı hem de köpekleri yüreklendiren sesler yükseliyordu. Ayı, üzerine atılan köpeğin kabarık tüylü derisini bir pençe darbesiyle yırtınca, hayvanın sırtı kan içinde kaldı. Köpek, insanın yüreğini parçalarcasına ciyak ciyak bağırdı ve kendine gelebilmek için bir kenara çekildi.

Kalan dört köpek büyük bir dikkatle ayının etrafını sardılar, arada saldırıyor, ama tehlikeyi sezince hemen uzaklaşıyorlardı. Aralarından biri cepheden saldırıya geçti. Kalabalık deli gibi bağırıp çağırıyordu. Köpek bir ara sivri ve bembeyaz dişlerini ayının kalın boynuna geçirdi. Aynı anda öbür köpekler de saldırıya geçti. Ayı, boynundaki köpeği pençelemeye çalışırken yuvarlanıp yere düştü. Tom o anda neler olduğunu anlayamadı. Havada sadece kürk parçaları uçuşuyordu. Köpeklerden üçü canını kurtardı; ama ayı öbürünü ezerek cansız yere sermişti bile.

Kalabalığın heyecanı doruğa çıkmıştı. Ayı, köpeklerden ikisini saf dışı etmeyi bilmişti. Geriye üç köpek kalmıştı. Ama hem sırtından, hem boynundan hem de arka ayaklarından kan sızmaktaydı; paniğe kapılmış bir hali vardı. Her tarafı kan ve ter kokusu kaplamıştı. Köpekler havlamayı kesmişler, hiç ses çıkarmadan ayının etrafında dolanıyorlardı. Onlar da korkuya kapılmış gibiydiler. Ama kanın tadını aldıkları için öldürmek hırsına kapılmışlardı.

Köpekler gene aynı biçimde saldırıya başladılar. Aralarından biri önce ayının üzerine hamle ediyor, sonra geri geri kaçıyordu. Hamle ettikçe ayıya biraz yaklaşmış oluyorlardı, ama ayı pençelerini daha kolayca kullanabiliyordu. Seyirciler neler olduğunu çıkarabildikleri için heyecan doruk noktasına ulaşmıştı. Jonathan, Tom'un birkaç adım ilerisinde korku ve heyecan içinde, hâlâ en önlerdeydi. Köpeklerden biri hayvanın arka ayakları arasından karın bölgesine doğru saldırınca ayı inler gibi bir ses çıkardı. O sırada ayıya bir köpek daha hamle yaptı. Ayı, pençesiyle köpeği havaya savurunca kalabalık çığlıklar atmaya başladı. Köpek bir et yığını halinde yere düştü. Hayvan hâlâ canlıydı, ama kımıldayacak hali kalmamıştı. Belki de beli kırılmıştı. Ayı dönüp bakmadı bile, o da uzanacak, kımıldayacak halde değildi.

Şimdi kala kala iki köpek kalmıştı. Ayının pençeleri yerde kanla karışık çamurlara basıyordu. Sonunda iki köpek aynı anda saldırdı. Biri boynuna, öteki karnına doğru. Ayı umutsuz bir hareketle boynuna saldırana rastgele vuruyordu. O anda birden kan fışkırmaya başladı. Bunu gören kalabalık daha da coştu. Tom, önce köpeğin ayıyı öldürdüğünü sandı, oysa tam tersi olmuştu: Kanlar, boynu paramparça olmuş bir halde yerde yatan köpekten fışkırmaktaydı. Köpek ölmüştü. O sırada sonuncu köpek de ayının karnını yırtmıştı, ayının iç organları dışarı taşıyordu. Ayı bitik bir halde köpeğe vurmak iste-

di. Köpek kolayca ayının hamlesinden kurtulmayı bildi ve yeniden saldırdı, bu kez acımasızca hayvanın bağırsaklarına dişlerini geçirdi. Ayı bir iki sallandı, yere düşecek gibi oldu. Kalabalığın gürültüsü arttı arttı bir kreşendo'ya dönüştü. Ayının yerlere dökülen bağırsaklarından ortalığa pis bir koku yayılıyordu Köpek arka tarafa doğru yürüdü ve bağırsakları ısırmaya başladı. Gözlerini kapatarak yere yuvarlanan ayı çoktan ölmüştü.

Ayıcı öne doğru fırlayarak, muzaffer köpeğin tasmasını tuttu. Kingsbridge'li kasapla çırağı kalabalığın arasından ayrılarak geldiler ve ayıyı yüzmeye koyuldular. Anlaşılan adam, önceden ayıcıyla pazarlığını yapmıştı bile. Bahsi kazananlar 'Paralarımızı isteriz!' diye bağırdılar. Herkes kefenini kurtaran köpeğe dokunmak istiyordu. Tom, Jonathan'a bakındı, ama onu göremedi.

Ayı kızdırma oyunu boyunca çocuk birkaç metre ilerisindeydi. Nasıl kaybolabilirdi? Oyunun en heyecanlı bir anında kaybolmuş olmalıydı. Tom kendi kendine kızdı. Herkesten daha uzun boylu olduğu için kalabalığın arasında onu keşiş kıyafetiyle, saçları kazınmış başından kolayca tanıyabilirdi. Ama göremiyordu, yoktu.

Tom bir an korkuya kapıldı. Manastır avlusunda çocuğun başına bir şey gelmezdi, bunu biliyordu. Ama Başrahip Phillip, bazı şeyler vardı ki, çocuğun onları görmesini istemezdi; örneğin manastır duvarlarının ta ilerisindeki yerlerde müşterileriyle yatan orospular. Sağma soluna bakınan Tom başını kaldırarak bir de iskelelere göz attı. Tepede, manastır kıyafetiyle küçücük bir insan figürü görünce dehşet içinde kaldı.

Sakın kımıldama, düşersin yoksa! diye bağırmayı düşündü, ama sesi panayırın gürültüsünde kaybolur giderdi.

Kalabalığı yararak katedrale doğru yürüdü. Jonathan, aşağıya düşebileceğini aklına bile getirmeden, iskelenin üzerinde oynayıp duruyordu. Jonathan oralara nasıl tırmanmış olabilirdi? Bugün dışarıdan kimse merdivenlerden çıkamazdı. Seyyar merdivenler de yoktu. Jack iki kez kontrol etmişti.

Tom duvarların dibine gelince başını kaldırarak yukarıya baktı. Jonathan iki üç metre yukarıda oynayıp duruyordu. Avazı çıktığı kadar, "Jonathan!" diye bağırdı.

Hemen yakınında birkaç kişi Tom'un neden bağırdığını anlamak için şaşkın şaşkın yukarılara baktılar. İskeledeki çocuğu fark edince onu herkes birbirine göstermeye başladı.

Tom, sesini Jonathan'a duyuramayınca, bu kez ellerini ağzına dayayarak yeniden bağırdı: "Jonathan! Jonathan!"

Çocuk bu kez onu işitmişti. Aşağıya bakarak Tom'a el salladı.

Tom, "İn aşağıya oradan!" diye bağırdı.

Jonathan tam söyleneni yapmak üzereydi ki, o kadar uzun duvarı yürüyemeyeceğini düşünerek, fikrini değiştirdi. "Ben buradan inemem!" diye seslendi.

Tom, onu alıp aşağıya indirmek için kendisinin oraya çıkması gerektiğini anlayınca, "Ben oraya gelinceye kadar olduğun yerde kal!" diye bağırdı. Alt basamaklardaki keresteleri kaldırarak duvara çıktı. Duvar en aşağılarda bir buçuk metre genişliğindeydi, yükseldikçe daralırdı. Tom tırmanmaya devam etti. Bir ara başını kaldırıp baktığında, Jonathan iskelelerin tam ucunda bacaklarını aşağıya sarkıtmış oturuyordu.

Duvarın en tepesinde genişlik sadece altmış santim olurdu. Öyle de olsa, sinirleri sağlam bir insan, üzerinde kolayca yürüyebilirdi. Tom duvarın üzerinden iskelelere atladıktan sonra, çocuğu kollarına aldığı gibi sevecen bir sesle, "Seni yaramaz çocuk," dedi. Jonathan sımsıkı sarıldı ona.

Tom aşağıya bakınca, bir insan kalabalığının başlarını yukarıya kaldırarak onları seyrettiğini gördü. Bu da ayı kızdırma gibi bir başka gösteri olmalı, diye düşünüyor da olabilirlerdi. Tom, "Pekâlâ, şimdi aşağıya inelim," dedi. Çocuğu duvarın üzerine bıraktıktan sonra, "Hiç korkma, ben senin arkandan yürüyeceğim," dedi.

Çocuk, "Korkuyorum," deyince, "Öyleyse ben seni taşırım," dedi Tom. Güçlükle duvara çıktı. Yere diz çökerek onu kucağına aldı ve doğruldu. Jonathan sımsıkı Tom'a sarıldı.

Duvarın doksan santim kalınlık kazandığı galeri hizasına gelince, Tom soluklanmak için durdu. Kasabanın çok gerilerinde kalan tarlalara doğru bakarken bir ara gözüne bir şey çarpınca dondu kaldı. Kingsbridge yolunun üzerinde bir toz bulutu yükseliyordu. Biraz sonra, bunun atlarını dörtnala sürerek kasabaya yaklaşan bir birlik olduğunu anladı. Kim olduklarını anlamak için daha dikkatlice baktı. Önce, tacir olmalı bunlar, dedi içinden. Kalabalık maiyetleriyle gelen varlıklı tacirler olabilirlerdi. Ama çok kalabalıktı bunlar, ayrıca ticaretle ilgileri olamazdı. Tacir filan olamazdı onlar. Biraz daha yaklaşınca altlarında savaş atları olduğunu gördü. Birçoğu miğferli, hepsi de tepeden tırnağa silahlıydı.

Birden içini bir korku kapladı.

Yüksek sesle, "Aman Tanrım, kim bu adamlar!" dedi.

Jonathan onu paylar gibi, "Tanrı sözünü etme," dedi.

Bunlar her kimse belalı adamlardı.

Tom acele acele aşağıya inmeye başladı. Tam yere atlarken kalabalıktan "Yaşa!" sesleri yükseldi. Tom onları duymazlıktan geldi. Ellen'la çocuklar neredeydi acaba? Sağa sola bakındı, ortalarda yoklardı.

Tom en küçük çocuğunun elini sımsıkı kavramış, bırakmıyordu. İlk iş onu güvenli bir yere bırakmalıydı. Kalabalığın arasından revaklara giden yola doğru yöneldi. Kapı, manastırın mahremiyetini korumak için içeriden kilitlenmişti. Kapıya hızlı hızlı vurarak, "Kapıyı açın! Kapıyı açın!" diye bağırdı.

Kapı açılmadı.

Revaklarda insan olup olmadığından da pek emin değildi. Birkaç adım geriye gitti. Jonathan'ı yere bıraktıktan sonra kocaman çizmeli ayağıyla kapıya bir tekme indirdi. Kapı ardına kadar açılıverdi. Kapının iç tarafında yaşlıca bir keşiş, şaşkın şaşkın bakınmaktaydı. Tom çocuğu kaldırarak içeriye bıraktı. "Çocuğa göz kulak ol," dedi keşişe. "Dışarıda ortalık karışacak gibi."

Keşiş başıyla onu onaylayarak hiç sesini çıkarmadan çocuğu elinden tuttu. Tom kapıyı kapatarak uzaklaştı. Şimdi bin kişiyi aşkın kalabalığın içinde, ailenin öbür bireylerini bulmalıydı.

Onları büyük bir olasılıkla bulamayacaktı, korktuğu da buydu. Tek bir tanıdık yüz göremiyordu. Etrafı daha iyi görebilmek için boş bira fıçılarından birinin üzerine çıktı. Öğle vaktiydi, pazarın en canlı olduğu saatti. Kalabalık sergilerin arasından ağır ağır bir ırmak gibi akıyordu. O kadar dikkatle baktığı halde kalabalığın içinde aile bireylerinden bir tekini bile göremedi. Müthiş bir umutsuzluğa kapıldı. Köprüye iyice yaklaşan atlılar atlarını daha da hızlandırmışlardı. Bunlar silahlı adamlardı, hepsinin de ellerinde yanan odun parçaları vardı. Tom onları görünce dehşete kapıldı. Bir kargaşa çıkacaktı.

Birden yanı başında Jack'i gördü. Neşeli bir sesle, "Neden o fıçının üzerine çıktın?" diyordu.

Tom, hiç beklemeden, "Galiba ortalık karışacak," dedi. "Annen nerede?"

"Aliena'nın sergisinde. Ne gibi karışıklık?"

"Fena. Alfred ile Martha neredeler?"

"Martha, Anne ile. Alfred horoz dövüşü seyretmeye gitti. Ne oldu?"

"Gel, kendin gör." Tom elini uzatınca, Jack de fıçının üzerine çıktı. Atlılar köprünün üzerinden kasabanın içine doğru ilerliyorlardı. Jack, "Aman Tanrım, kim onlar?" dedi.

Tom, en önde, savaş atının üzerindeki iri kıyım adamı dikkatle bakınca, sarı saçlarından hemen tanıdı. "Bu William Hamleigh," dedi.

Atlılar evlerin oraya gelince, ellerindeki tutuşmuş odunları çatılara yaklaştırarak sazları tutuşturdular. Jack bağırdı: "Kenti ateşe veriyorlar!"

Tom, "Sandığımdan da kötü şeyler olacağa benziyor. Aşağı atla!"

Her ikisi de aşağıya atladı. "Ben Anne'yle Martha'yı bulurum."

Tom, "Onları revaklara götür," dedi. "Tek güvenli yer orası. Eğer keşişler itiraz edecek olursa, ağızlarının payını verirsin."

"Ya kapıyı kilitlemişlerse?"

"Az önce ben kilidi kırdım. Haydi, çabuk! Ben Alfred'i bulurum. Git!"

Jack hemen seğirtti. Tom, insanları itip kakarak, horoz dövüştürülen küçük alana doğru yöneldi. Birkaç kişi Tom'un itip durmasına itiraz edecek olduysa da aldırmadı. Tutuşan evlerden çıkan dumanlar yavaş yavaş manastır avlusuna doğru ilerliyordu. Tom dumanın kokusunu aldı. Birkaç kişi daha arada havayı koklayıp duruyordu. Bir paniğin patlamasına birkaç dakika vardı.

Horoz dövüştürülen alan manastır kapısına yakın bir yerdeydi. Çevresinde oldukça bir kalabalık toplanmıştı. Herkes bağırıp çağırıyordu. Kalabalığa karışıp Alfred'i aramaya başladı. Kalabalığın ortasında bir yerde iki horoz gagaları ve mahmuzlu pençeleriyle birbirleriyle öldüresiye kavga ediyorlardı. Alfred önlerde bir yerdeydi. Yerlerde horoz tüyleri ve kan vardı. Alfred bağırarak yaralı hayvanlardan birini yüreklendirmeye çalışıyordu. Tom kalabalığı yararak, Alfred'e yaklaştı ve kolundan kavrayarak, "Gel!" diye bağırdı.

Alfred, "Ama ben siyah horoza altı peni yatırdım!"

"Buradan hemen çıkmamız gerek," dedi Tom. Tam o sırada horoz dövüştürülen alanın üzerinden bir parça duman uçup gidiyordu. "Ateş kokusunu duyuyor musun?"

Seyircilerden bir ikisi ateş sözcüğünü işitince, dönüp merakla Tom'a baktılar. Alfred de kokuyu alınca, "Ne var, ne oluyor?" dedi.

"Kasaba yanıyor!" dedi Tom.

Dumanlar dalga dalga yayılmaya başlayınca, kalabalığı bir korku aldı. Herkes, kaygı içinde ne yapacağını bilemiyordu. Büyük çoğunluk manastır kapısına doğru yöneldi. Ama kapı çok dardı, dışarı çıkmak burada kalmaktan daha güvenli değildi. Bununla birlikte, herkes kafasına koymuştu. Tom ile Alfred ötekileri yararak ters yöne doğru ilerlemeye çalışıyorlardı. O sırada, birden kapıya doğru akan insanlar geri döndü, şimdi herkes onlarla birlikte aynı yöne koşuyordu. Tom bu değişikliğin nedenini anlamak için şöyle başını kaldırıp bakınca, manastır avlusuna giren ilk atlıları görmüş oldu.

Silahlı ve miğferli atlılar sopa ve tutuşmuş odunlarla insanların üzerine saldırıyor, kadın erkek, çoluk çocuk ayırımı yapmadan acımasızca herkesi yere yıkıyorlar, bir yandan da sergileri ateşe veriyorlardı. Herkes acı acı bağırıyordu. Manastır kapısından atlılar içeri doldukça, atların toynakları altında ezilenlerin sayısı da artıyordu.

Tom, Alfred'in kulağına, "Sen doğru revaklara git. Öbürlerinin de revaklara gidip gitmediklerini öğrenmek istiyorum. Koş!" dedi. Alfred fırladı.

Tom, Aliena'nın sergisine doğru yöneldi. Tam o sırada birilerine çarparak yere yuvarlandı. İçinden küfürler ederek dizlerinin üzerinde doğruldu; daha doğrulup ayağa kalkamadan bir savaş atının üzerine doğru yürüdüğünü gördü. Hayvan kulaklarını kısmış burnundan soluyordu. Atın dehşete kapılmış gözlerinin akını rahatça görebiliyordu. Atın üzerinde William Hamleigh'in etli butlu yüzü gözüne ilişti. Yüz, nefret ve zaferden bumburuşuk bir hal almıştı. Tom, son bir kez Ellen'ı kollarımın arasına almak ne hoş olurdu, diye geçirdi içinden. Tam o sırada, at güçlü toynağıyla Tom'un alnının ortasına bir tekme savurdu. Kafatası paramparça olan Tom korkunç bir ağrı hissetti, sonra gözleri kararı, hiçbir şey göremez oldu.

Aliena, duman kokusunu önce hazırlamakta olduğu yemeklerin kokusu sandı.

Üç Flandre'li alıcı ardiyenin önündeki bir masanın başında açıkta oturmaktaydılar. Üçü de şişman, kara sakallı, İngilizceyi ağır bir Alman aksanıyla konuşan insanlardı; her üçünün de üzerlerinde pahalı giysiler vardı. Her şey yolunda gidiyordu. Tam pazarlığa başlamak üzereydi, onları biraz da merakta bırakmak için önce yemek ikram etmeye karar vermişti. Bununla birlikte dünyanın parası de-

mek olan şu yünler bir an önce bir başkasının malı olsun istiyordu. Önlerindeki düz et tabaklarına domuz pirzolalarını koyduktan sonra bardaklarına biraz daha şarap ekledi. Alıcılardan biri burnunu çekince herkes merakla sağına soluna bakınmaya başladı. Aliena korkuya kapıldı. Ateş yün tacirlerinin karabasanıydı. Yemek servisi yaparken ona yardım eden Ellen ile Martha'ya baktı. "Burnunuza bir duman kokusu geliyor mu?" diye sordu.

Tam o sırada Jack de göründü. Aliena onu keşiş kıyafeti ve havuç rengi saçları tam tepesinde kazınmış haliyle görmeye alışamamıştı. Sevimli yüzünde bir gerginlik vardı.

Telaşlı bir sesle, "Ortalık karışacak gibi," dedi. "Hemen revakların oraya sığınmalıyız."

Aliena, "Neler oluyor?... Bir yerde yangın mı çıktı?" ded.

"Kont William ile silahlı adamları..."

Aliena bunları duyunca kaskatı oldu. Demek William! Gene o!

Jack, "Kasabayı ateşe verdiler. Tom ile Alfred revaklara gidiyorlar. Siz de benimle gelin, lütfen."

Ellen, elindeki salata kâsesini şaşkın şaşkın bakınan Flandre'li müşterinin önündeki masanın üzerine pattadak bıraktı. "Tamam," dedi. Martha'yı kolundan kavrayarak, "Gidelim," diye ekledi.

Aliena, yüzü allak bullak olmuş bir halde, dönüp ardiyesine baktı. Yangından kurtarması gereken yüzlerce paunt değerinde ham yün vardı içeride... Ama nasıl kurtaracaktı? Jack'le göz göze geldi. Alıcılar telaş içinde masadan kalktılar. Aliena, "Sen git. Ben serginin başından ayrılmamalıyım," dedi.

Ellen, "Jack, gelsene," dedi.

Jack, "Bir dakika," dedi ve tekrar Aliena'nın yanma geldi.

Aliena, Ellen'ın duraksadığını gördü. Martha'yı alıp gitmekle Jack'i beklemek arasında bocalayıp duruyordu. Bir kez daha, "Jack! Jack!" diye seslendi, Ellen.

Jack onlara dönerek, "Anne, sen Martha'yı al, git!" dedi.

"Pekâlâ. Yalnız *lütfen* biraz acele et." Ellen'la Martha ayrıldılar.

Jack, "Kasaba alevler içinde. En güvenli yer revaklar... Orası taş bina ne de olsa. Haydi benimle gel, çabuk ol!"

Manastır kapısının oradan yükselen çığlıkları Aliena da işitebiliyordu. Birden her tarafı dumanlar sardı. Aliena neler olduğunu anlayabilmek için etrafa bakınırken şaşkınlık içindeydi. Uğrunda altı yılı aşkın bir süredir emek verdiği her şey şu ardiyenin içindeydi işte.

"Aliena! Haydi revaklara gel... Orası daha güvenli."

"Gelemem!" diye bağırdı Aliena. "Yünlerim ne olacak?"

"Yünlerin canı cehenneme!"

"Tek servetim o!"

"Sen öldükten sonra ne yararı var sana onların?"

"Senin için konuşmak kolay, ben bu duruma gelebilmek için yıllarımı verdim."

"Aliena, *lütfen!*"

Can telaşına düşen insanların acı acı bağırdıkları duyuluyordu. Manastır avlusuna giren atlılar kalabalığın arasına daldı. Bir yandan da sergileri ateşe veriyorlardı. Korkuya kapılan insanlar atların altında ezilmemek için birbirlerini eziyordu. Kalabalık eften püften kerestelerle ayakta duran serginin üzerine bastırınca, sergi olduğu gibi çöktü. İnsanlar ardiye önündeki boş alana yuvarlanırken üzerindeki tabaklar ve şarap taslarıyla yemek masasını devirdiler. Jack ile Aliena geri geri çekilmek zorunda kaldı. İki adam atlarını serginin üzerine sürdü, biri elindeki sopayı rastgele sallarken öbürü tutuşmuş bir odunu savuruyordu. Jack, Aliena'yı korumak için hemen önüne geçti. Sopa tam Aliena'nın başına geliyordu ki, Jack kolunu havaya kaldırınca sopa bileğini sıyırdı. Aliena başını kaldırdığında ikinci atlıyla yüz yüze geldi.

İkinci atlı William Hamleigh idi.

Aliena bir çığlık attı.

Gözlerinde zafer sevincinin pırıltısı yanan William, elinde tutuşmuş bir odun parçası, bir süre Aliena'nın yüzüne baktı. Sonra atını mahmuzlayarak ardiyenin içine sürdü.

Aliena, "Yapma!" diyerek bir çığlık attı.

Etrafındakileri iterek, eliyle yumruklayarak kalabalıktan kurtulmaya çalışıyordu. Sonunda kalabalıktan sıyrıldı ve ardiyeye daldı. William eyerin üzerinden uzanarak elindeki tutuşmuş odunu üst üste yığılmış yün çuvallarına doğru uzatmaktaydı. Aliena, bir kez daha "Yapma!" diye bağırdı. William'ın üzerine atlayarak onu attan çekip indirmeye çalıştı. William eliyle itince Aliena yere düştü. Alevi yeniden yün çuvallarına doğru tutunca, yünler büyük bir gürültüyle harlayıverdi. At, alevleri görünce dehşet içinde geri çekildi. Jack koştu, Aliena'yı atın önünden uzaklaştırdı. William atın başını çevirerek bir çabuk ardiyenin dışına çıktı. Aliena ayağa kalkmış, yerden aldığı boş bir çuvalla alevleri söndürmeye çalışıyordu. Jack,

"Aliena, kendini öldürmek mi istiyorsun?" dedi. Alevler dayanılmaz bir hal almıştı. Aliena, alev almamış yün çuvallarından birini çekip kurtarmaya uğraşıyordu. Birden kulağına bir gürültü geldi, yüzünde bir sıcaklık hissetti. Saçlarının tutuştuğunu anlayınca dehşete kapıldı. Jack tam o anda Aliena'nın üzerine atladı; başını kollarının arasına alarak Aliena'ya iyice sarılırken birlikte yere yuvarlandılar. Bir süre daha onu sımsıkı tuttu, sonra kollarını gevşetti. O sırada Jack'in yüzü yanmış, kirpik diye bir şeyi kalmamıştı. Aliena'yı bileğinden kavrayarak dışarıya doğru sürükledi. Aliena'nın çırpınıp durmasına karşın, alevlerden uzaklaşıncaya kadar onu bırakmadı.

Serginin yer aldığı alan boşalmıştı. Jack kollarını gevşetince Aliena yeniden doğrulmaya çalıştıysa da Jack onu kavrayarak ayağa kalkmasını engelledi. Aliena, büyük serveti, geleceği, bunca yıllık emeği karşıda cayır cayır yanarken çırpınıp durdu. Sonunda Jack'e karşı koyamayacağını anlayınca oracığa yığılıverdi.

* * *

Phillip, manastır mutfağının altındaki küçük odada, Cuthbert Akbaş ile paraları sayarken, büyük bir gürültü işitti. Cuthbert'le kaşlarını çatarak bakıştılar; sonra neler olduğunu anlamak için kalktılar.

Kapıdan çıkar çıkmaz kendilerini bir kargaşanın içinde buldular.

Phillip dehşet içinde kaldı. İnsanlar itişip kakışarak birbirlerinin üzerine devriliyor, herkes bir yöne koşup duruyordu. Kadınlarla erkekler bağırıyor, çocuklarsa ağlıyordu. Her tarafı duman kaplamıştı. Herkes manastır avlusundan çıkıp kurtulmaya bakıyordu.

Belli ki bu kaçışmanın nedeni yangındı, hem de büyük bir yangın. Yangın havada koyu bir duman tabakası oluşturmuştu. Phillip müthiş bir korkuya kapıldı. Böyle bir kalabalığın neden olabileceği kitlesel ölümlerin dehşetini düşündü. Ne yapılabilirdi?

Önce neler olduğunu tam olarak öğrenmeliydi. Olayları daha iyi görebilmek için mutfak kapısına çıkan merdivene tırmandı. Gördükleri karşısında büyük bir dehşete kapıldı.

Kingsbridge kasabası bir baştan bir başa alevler içindeydi.

Dehşet ve umutsuzluk içinde bağırmamak için kendini tuttu.

Böyle bir şey nasıl olabilirdi?

Ellerinde tutuşmuş odunlarla kalabalığın üzerine saldıran atlıları görünce yangının bir kaza olmadığını anladı. Önce iç savaşta taraflar arasında başlayıp Kingsbridge'i içine alarak devam eden bir

çatışma sandı, ama silahlı adamlar birbirlerine değil halkın üzerine saldırıyorlardı. Bu çatışma fian olamazdı, bu bir kıyımdı.

Altındaki savaş atıyla kalabalığın üzerine yürüyen iriyarı, sarışın bir adam gözüne ilişti. Bu, William Hamleigh'ti.

Phillip'in nefretten içi bulanır gibi oldu. Hırs ve gurur yüzünden insanlar ölüyor, her şey yakılıp yıkılıyordu. Bunları düşününce deliye döndü ve olanca gücüyle bağırdı:

"Seni gördüm, William Hamleigh!"

William kalabalığın çıkardığı bağırışları bile bastıran bir sesle kendisine hitap edildiğini işitince, atının dizginlerini çekti ve Phillip'le göz göze geldi.

Phillip bağırdı: "Bu yaptıklarından dolayı cehennemi boylayacaksın!"

William'ın gözünü kan bürümüştü. En korktuğu şeyin bile bugün üzerinde en ufak bir etkisini hissetmiyordu. Bir deliden farkı yoktu. Elindeki tutuşmuş odunu bir bayrak gibi havada sallayarak, "Cehennem dediğin işte bu, keşiş!" diye bağırarak onu yanıtladı. Ve dizginini çevirerek atını sürdü.

Birden el ayak çekildi, ne atlılar kaldı ortada ne de kalabalık. Jack, Aliena'yı rahat bırakarak ayağa kalktı. Sağ kolu hafifçe sızlıyordu. Atlının tam Aliena'nın başına nişan aldığı sopaya kendisini hedef ettiğini anımsayınca elinin incindiğine sevindi. Ağrısı uzun bir süre devam ederse ne iyi, bu yaşadıklarını anımsamış olurdu.

Ardiye cehennemsi bir durumdaydı, çevresinde hâlâ yer yer alevler görünüyordu. Yerlerde, kimi kımıldayan, kiminden hâlâ kanlar sızan, kimi hareketsiz bir sürü insan vücudu vardı. Alevlerin çıkardığı çıtırtıların dışında tek bir ses duyulmuyordu. Kalabalık, ölü ve yaralıları geride bırakarak çeşitli yönlere dağılmıştı. Jack hiçbir şey düşünemeyecek haldeydi. Hiç savaş alanı görmemişti, herhalde böyle bir şey olmalıydı.

Aliena ağlamaya başladı. Jack onu rahatlatmak için elini omzuna koyunca, Aliena elini itti. Jack onun yaşamını kurtarmıştı, ama bu onun umurunda bile değildi. O sadece yanıp kül olan, lanet olası yünlerini düşünmekteydi. Jack üzgün üzgün Aliena'ya bakarken, saçlarının büyük bir bölümünün yanmış olduğunu fark etti. Artık eskisi kadar güzel görünmeyecekti; olsun, onu gene severdi.

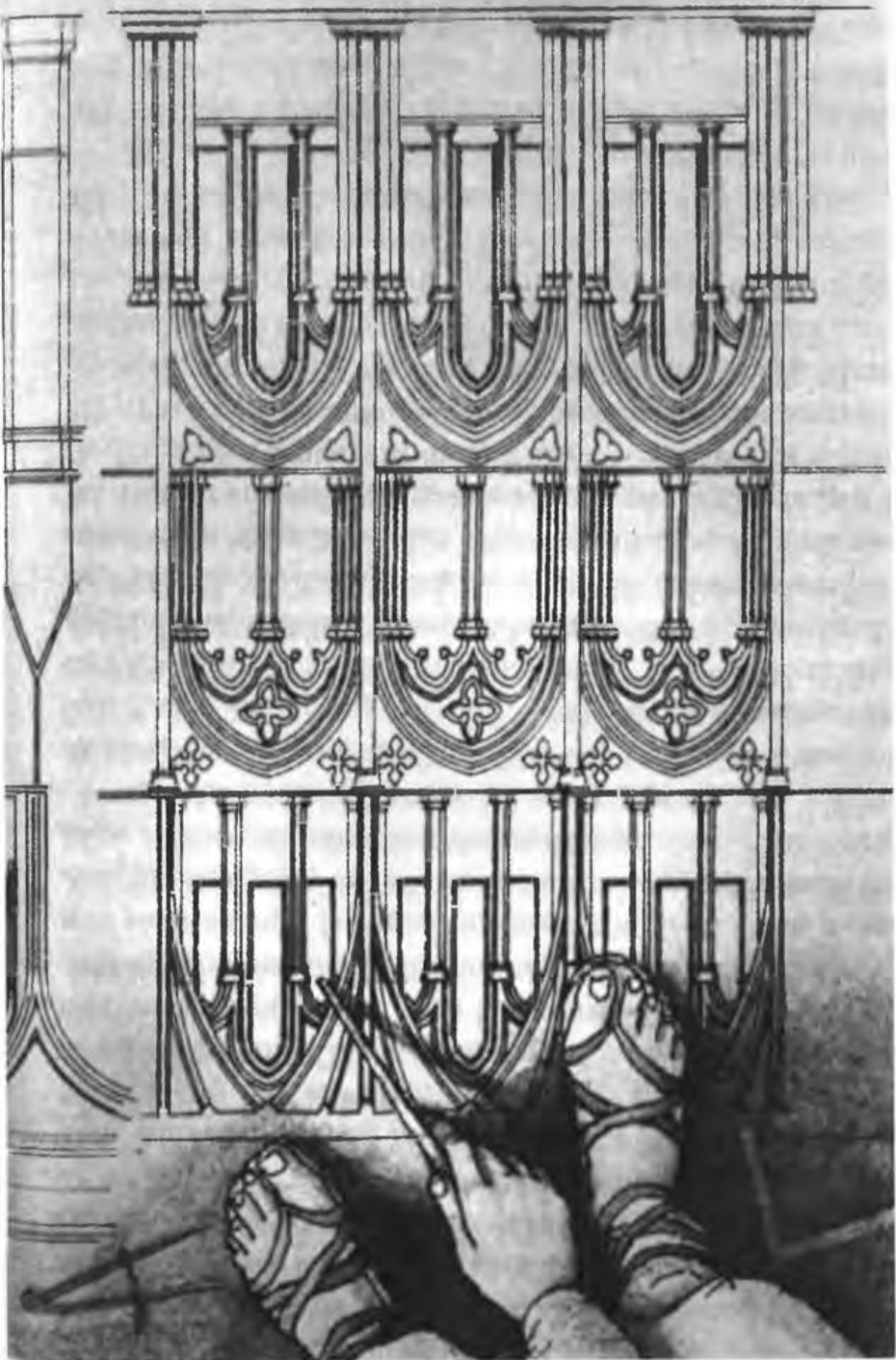
Aliena'nın artık ardiyeye girmeye kalkışmayacağından emindi.

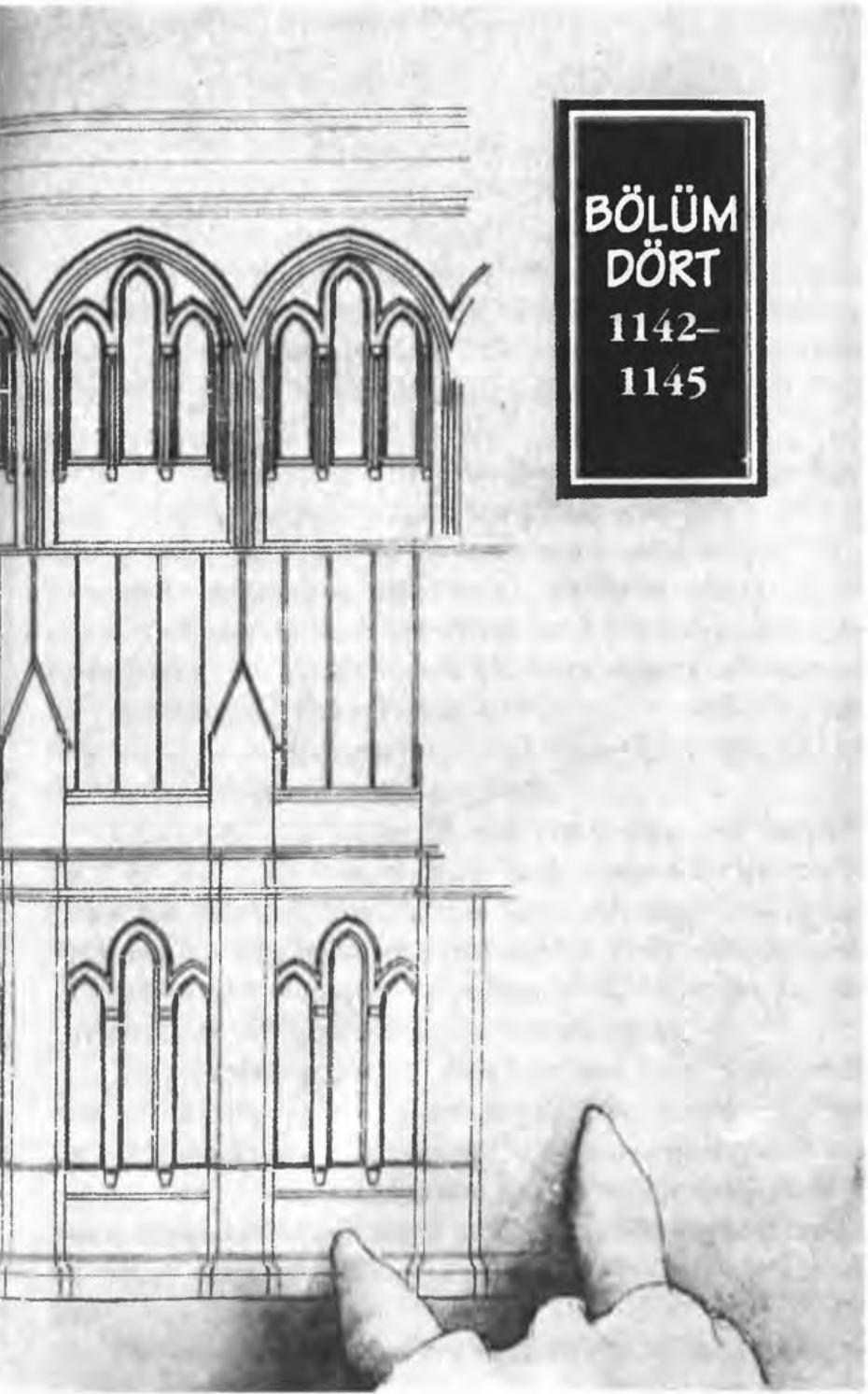
Ailesinin öbür bireylerini merak ettiği için Aliena'yı bırakarak onları aramaya çıktı.

Yüzü acıyordu. Elini yanağına koyunca, o bile canını yakmaya yetti. Kendisi de yanmış olmalıydı. Yerde yatan insan vücutlarına baktı. Yaralılara yardım etmeyi çok isterdi, ama buna nasıl başlayacağını bilemiyordu. Yabancı yüzler arasında tanıdık yüzler aradı; içinden de, umarım yoktur, diyordu. Anne ile Martha revaklara gitmişlerdi. Tom, Alfred'i bulabilmiş miydi acaba? Tam revakların oraya doğru yönelmişti ki Tom'u gördü.

Üvey babasının boylu poslu bedeni hiç kımıldamadan yerde, çamurlar içinde yatıyordu. Yüzü kaş hizasına kadar tanınacak halde değildi, sakin bir görünümü vardı. Ama alnı yarıktı, kafatası tamamen parçalanmıştı. Jack gözlerine inanamadı. Tom ölmüş olamazdı. Ama şu gördüğü şey de canlı olamazdı. Önce başka bir tarafa çevirdi başını, sonra gene baktı. Tom'du bu, ölmüştü.

Cesedin yanma diz çöktü. Bir şeyler yapmak geldi içinden, ya da bir şeyler söylemek. İlk kez ölüler için neden dua ettiklerini anladı. "Anne seni müthiş özleyecek," dedi. Alfred'le kavga ettiği gün öfke içinde Tom'a söyledikleri aklına geldi. "O söylediklerimin çoğu doğru değildi," dedi ve ağlamaya başladı. "Beni hiç ihmal etmedin. Beni yedirdin de, bana baktın da, annemi de çok hem de çok mutlu ettin." Ama bütün bunlardan daha önemli bir şey var, dedi içinden. Bu, Tom'un ona verdiği yemek ve barınak gibi sıradan bir şey değildi. Tom, ona eşi olmayan bir şey, kendi babasının bile veremediği bir şey vermişti: Bir tutku, bir hüner, bir sanat, yaşam biçimi gibi bir şey. Jack, ölü adama, "Sen bana katedrali verdin," dedi. "Teşekkür ederim."

BÖLÜM
DÖRT
1142–
1145

1

Kingsbridge yangınından sonra ortaya çıkan durum Başrahip Phillip'i çok sarstı. William'ın bu beklenmedik hareketi, bu alçakça saldırı, kalabalık panik halinde kaçarken yaşanılan o korkunç sahneler ve olaylar karşısında hiçbir şey yapamaması, bütün bunlar onu şaşkına çevirdi.

En kötüsü de inşaatçı Tom'un ölümü oldu. Zanaatının her dalında bir usta, yeteneğinin doruğuna çıkmış olan Tom'un inşaat bitinceye kadar katedralin tamamlanması için elinden gelen her şeyi yapacağına herkes inanıyordu. Ayrıca, Phillip'in revaklar dışındaki en yakın arkadaşı sayılırdı. Her gün en az bir kez buluşup konuşurlar, karşılaştıkları her türden bitmez tükenmez sorunların çözümü için kafa patlatırlardı. Hem zeki hem alçakgönüllü olmakta Tom'un üstüne yoktu, bu yüzden onunla çalışmak Phillip için büyük bir keyifti. Ölmüş olabileceğine inanası gelmiyordu.

İşini Tanrı'ya güvenerek dürüstçe yaptığı sürece sonunda her şeyin düze çıkacağına inanırdı. Kingsbridge yangını bu konuda onun yanıldığını kanıtlamışa benziyordu. Bu yüzden içinde en ufak bir heves kalmadığı için, bütün gün manastırdaki evine kapanıyor, küçük altardaki mumun sönüşünü seyrediyor ya da hiçbir şey yapmadan birbirinden kopuk birtakım düşüncelere dalıyordu.

Ne yapılması gerektiğini ilk gören Jack oldu. Bütün cesetleri mahzene getirtti, yaralıları keşişlerin yatakhanesine yatırttı, ırmağın karşı kıyısındaki çimenlikte yaşayanların karınlarını doyurabilmeleri için acil bir servis düzenledi. Hava sıcaktı, herkes açık havada uyuyordu. Kıyımdan bir gün sonra, Jack şaşkına dönmüş kasabalılardan işçi timleri oluşturarak manastır avlusunu enkaz ve küllerden temizletti.

Öte yandan Akbaş Cuthbert ile Ayniyatçı Milius da komşu çiftliklerden yiyecek sağlamaya çalışıyordu. İkinci gün, manastır avlusunun kuzeyinde yüz doksan mezar açarak ölülerini gömdüler.

Jack ne öneriyorsa uygulanması için Phillip hemen emirler yağdırıyordu. Yangından sağ kurtulanların çoğu havlu ya da birkaç parça mobilya gibi az sayıda değerli eşyalarını yitirmişlerdi. Ekinler hâlâ tarlalardaydı, çiftlik hayvanları meralarda otlamaktaydı; bir yana koydukları paraları nereye gömdülerse orada duruyordu. Genellikle de ocak altlarındaydı, yangından zarar görmemişlerdi. Yangından en çok zarar görenler depoları yanan tacirler oldu. Örneğin Aliena gibi olanlar mahvoldu. Jack, kasabanın bir an önce yeniden inşa edilmesini önerdi.

Gene Jack'in önerisiyle Phillip, yeni ev inşa edecek olanlara manastıra ait ormanlardan istedikleri kadar kereste kesmeye, bir haftayla sınırlı kalmak koşuluyla izin verdi. Her ailenin yeni evlerinde kullanmak üzere kereste için ağaç seçip kestiği yedi gün boyunca Kingsbridge'de kimse kalmadı. O hafta içinde, Jack de Phillip'ten yeni kent için yeni bir plan hazırlamasını istedi. Bu fikir Phillip'in kafasına yatınca da bunalımdan kurtulmuş oldu.

Yeni yapılacak evlerin planlarıyla uğraşmak Phillip'i o işe yaramaz translardan kurtardı. Krokilerden her başını kaldırdığında yangında ölenler için büyük bir üzüntü duyuyor, öfkeleniyordu. Yoksa şeytan dedikleri William Hamleigh'te mi vücut bulmuştu? Phillip, savaş sırasında William gibi önemli ve nüfuz sahibi kişilerin mahkeme önüne çıkarılma olanağı bulunmadığını bile bile, Stephen'a, Maud'a, Piskopos Henry'ye, Canterbury Başpiskoposu'na mektuplar yazdı.

O kadar insan ölmüştü ki Kingsbridge bir hayaletler kentine döndü. Her aileden en az bir kişi ölmüştü. Ya bir çocuk, ya bir anne, ya bir kız kardeş. Hiç kimse yas tutmak için karalar giymedi, ama üzüntüleri, yüzlerindeki derin çizgilerden okunuyordu; tıpkı kışın geldiğini haber veren çıplak ağaçlar gibi.

Philip bu arada, İngiltere ve Fransa'daki başlıca Benedikten manastırlarının rahiplerine mektuplar yazarak Tom'un yerini alabilecek bir başmimar önerip öneremeyeceklerini sordu. Aslında onun konumunda bir başrahip, konuyu piskoposuyla görüşürdü, çünkü piskoposlar çok dolaşırdı ve tanıdıkları inşaat ustaları çok olurdu. Ama Piskopos Waleran, Phillip'e dünyada yardımcı olmazdı.

Phillip rahiplerin yanıtını beklerken, ustalar içlerinden Alfred'e yeni başmimar gözüyle bakıyorlardı. Alfred, Tom'un oğluydu ve duvarcı ustabaşısıydı. Ne var ki Tom kadar akıllı değildi.

Bir gün Phillip'e geldi ve "Katedralin taş tonozlu olmasını istemez miydiniz?" diye sordu.

Phillip'in krokilerinde kilisenin çatısı ahşaptı, yandaki koridorlar ise daha darca olduğu için taş tonozluydu. "Evet isterdim, ama paradan tasarruf olsun diye ahşap tavana karar verdikti."

"Ama ahşap tavan kolay tutuşur, taş tonoz ise ateşe dayanıklı olur."

Alfred'in yaptığı yeni semt kilisesi taş tonozluydu. Phillip'in aklına bir şey takıldı. "Acaba mevcut duvarlar taş tonozun ekstra ağırlığını taşır mı?" diye sordu.

"O durumda payandalara takviye gerekir. Bir parça dışarı taşarlar, o kadar."

Phillip bunu hiç düşünmemişti. "Kaça mal olur?"

"Kilisenin tamamlanması daha üç, dört yıl sürer. Maliyet hesapları ancak o süre içinde hesaplanabilir."

"Ben bu konuyu kardeşlerle görüşeceğim. Bana çok iyi bir fikirmiş gibi geliyor bu."

Alfred teşekkür edip çıkarken, Phillip yeni bir başmimara gereksinimi olup olmadığını yeniden düşünmeye başladı.

Kingsbridge, 1 Ağustos'ta kutlanan Lammas Günü'nde büyük bir gösteriye hazırlanıyordu. O sabah, kasabada her evde bir somun pişirildi. Hasat daha yeni kalktığı için un çok ucuz ve boldu. Evlerinde fırınları olmayanlar somunlarını komşularının evinde pişirdi, olmazsa manastıra ait büyük fırınlarda ya da kasabanın fırıncı dükkânlarında. Öğle üzeri mis gibi taze ekmek kokuları herkesin iştahını kabartıyordu. Somunlar ırmağın karşısındaki çayırlıkta masaların üzerine sıralanmıştı. Gelen geçen imrenerek onlara bakıyordu. Aralarında birbirine benzeyen iki somun yoktu. Birçokları meyveli ya da baharatlıydı. Elmalı ekmek, kuru üzümlü ekmek, zencefilli ekmek, şekerli ekmek, soğanlı ekmek, sarmısaklı ekmek ve daha başkaları... Aralarında ev ya da kale biçiminde olanları da vardı. Ama herkesin en görkemli bulduğu ekmek, Ellen ile Martha'nın ortaklaşa hazırladığı katedral biçimindeki somundu.

Ellen'ın acısını görmeye kimseler dayanamazdı. Sürekli ağlıyor, ama hiç kimse onu teselli edemiyordu. Aradan iki ay geçmiş olmasına karşın yorgunluktan yüzü iyice çökmüştü.

Aliena ekmek yığınlarına boş gözlerle bakıp dururken, kardeşi Richard çıkageldi. Köprüyü geçtikten sonra bomboş kasabanın içinden bu tarafa doğru geliyordu, atı yedeğindeydi. Kıyımdan önce, Stephen'a bağlı kuvvetler arasında çatışmalara katılmaya o da git-

mişti. "Buralarda neler olmuş böyle?" diye sordu. "Bizim evi bulamadım... Bütün kasaba değişmiş."

Aliena, "William Hamleigh, Yapağı Panayırı günü geldi ve silahlı adamlarıyla kasabayı ateşe verdi," dedi.

Richard, "William!" dedi soluyarak. "Şu şeytan ha!"

"Yeni bir evimiz var şimdi. Onu Alfred'in adamları benim için yaptılar."

"Ne oldu sana? Senin tepen açılmış, kaşların da yok gibi."

"Saçlarım yangın sırasında yandı."

"Seni şey yapmadı ya?"

Aliena başını sağa sola sallayarak, "Bu sefer hayır," dedi.

Kızlardan biri Richard'a tatması için biraz tuzlu ekmek getirdi. Richard bir parça aldı, ama yemedi.

"Seni sağ salim gördüğüme sevindim," dedi Aliena.

"Stephen, Maud'un canını kurtarmak için saklandığı Oxford'a doğru ilerliyor. Savaş bu yakınlarda sona erebilir. Ama benim yeni bir kılıç almam gerek, buraya para bulmaya geldim." Ekmekten bir parça ağzına attı. "Tanrım, ne güzel şey bu böyle," dedikten sonra, "Sen bana daha sonra biraz et pişirirsin artık," diye ekledi.

Kızacağını bile bile, korkarak, "Evde et yok," dedi Aliena.

"Sen de git kasaptan al öyleyse."

"Kızma ama, Richard."

"Ben kızmıyorum ki. Senin neyin var?"

Aliena, "Ne kadar yünüm varsa hepsi yangında kül oldu gitti," dedikten sonra korkarak Richard'a baktı.

Richard kaşlarını çatarak Aliena'ya döndü. Önce yutkundu, elindeki ekmeği fırlatıp attıktan sonra, "Hepsi mi?" diye sordu.

"Evet, hepsi yandı."

"Ama hâlâ biraz paran vardır herhalde."

"Hiç param yok."

"Neden? Döşemenin altında sakladığın içi para dolu bir sandığın olurdu her zaman."

"Mayıs ayında, tüm paramı son peniye kadar yüne yatırdım. Hatta zavallı Malachi'den bile kırk paunt borç almıştım; kesinlikle sana yeni bir kılıç alamam. Akşam yemeğine senin için bir parça et bile alamam. Hiç paramız kalmadı."

Richard kızgın bir sesle, "Ben bu durumda çatışmalara nasıl katılabilirim?" diye bağırınca at sesten rahatsız oldu, kulağını dikerek kımıldamaya başladı.

"Bilmiyorum" dedi Aliena. "Hem bağırma, hayvanı korkutuyorsun."

"Demek bunu William yaptı ha!" Richard bunları söyledikten sonra, dişlerini sıkarak, "Tüm azizler adına yemin ederim ki, bir gün kasapların yağlı bir domuzu doğradıkları gibi onu kendim gebertece-ğim," dedi.

O sırada, elinde bir parça erikli ekmekle, sakalı ekmek kırıntılarıyla dolu Alfred yanlarına geldi. "Şunu da tatsana," dedi Richard'a.

Richard tersler gibi, "Aç değilim," dedi.

Alfred, Aliena'ya, "Bir şey mi var?" dedi.

Soruyu Richard yanıtladı. "Bana paramızın kalmadığını söylüyor."

Alfred, "Herkes bir şeylerini kaybetti, ama Aliena her şeyini kaybetti."

Richard, Aliena'yı suçlar gibi, "Silahlarımı yenileyemez, adamlarıma ücretlerini ödeyemezsem, yeni atlar satın alamazsam, mahvoldum demektir. Kral Stephen'la çatışmalara da katılamam. Şövalyelik kariyerim son bulmuş olur... Ve asla Shiring Kontu da olamam," dedi.

Alfred, "Aliena varlıklı biriyle evlenebilir," dedi.

Richard, Aliena'yı aşağılar gibi güldü. "Bütün teklifleri geri çevirdi."

"Onlardan biri tekrar evlenme teklif edebilir."

Richard yüzünde acımasız bir gülüş, "Evet," dedi. "Daha önce reddettiği taliplerine birer mektup yazarak nesi var nesi yok her şeyini kaybettiğini anlatır, tekliflerini yeniden gözden geçirebileceklerini..."

Alfred eliyle Richard'ın koluna dokunarak, "Yeter," dedi. Richard sustu. Alfred, Aliena'ya dönerek, "Geçen yıl, derneğin ilk yemeğinde sana söylediklerim aklında mı?" diye sordu.

Aliena, Alfred'in gene o konuyu açacağına dünyada inanmazdı. Öfkesinden kalbi duracak gibi oldu. "Aklımda," dedi. "Umarım benim yanıtım da senin aklındadır."

"Ben seni hâlâ seviyorum."

Richard şaşkın şaşkın baktı.

Alfred konuşmasını sürdürdü. "Seninle hâlâ evlenmek istiyorum. Karım olur musun, Aliena?"

"Hayır!" dedi Aliena. Bu konuyu kesip atmak için başka şeyler de söylemek isterdi, ama kendini yorgun hissediyordu. Alfred'den

sonra dönüp Richard'a baktı, sonra gene Alfred'e baktı. Sonra onlara arkasını dönüp çimenlikten ayrıldı, hızlı adımlarla köprüyü geçerek kasabaya doğru yürüdü.

Alfred'in, o eski önerisini Richard'ın önünde yinelemesine çok kızmıştı. Kardeşinin bu konudan haberi olmamasını yeğlerdi.

Cinlerin top attığı yeni yapılmış sokaklardan geçti. Herkes manastıra ekmek taşıyordu. Aliena'nın evi yeni yapılan fakir mahallesindeydi, iskeleye yakındı. Kiralar orada düşük olurdu. Aliena gene de bu kiranın altından nasıl kalkacağını düşünüyordu.

Richard az sonra yetişti, atından indi Aliena'yla birlikte yürümeye başladılar. "Bütün kasaba mis gibi kereste kokuyor," dedi. Konuşmuş olmak için, "Her taraf o kadar temiz ki!" diye ekledi.

Aliena'nın kafası iyice karışıktı. Richard bir şeyler söylemeye başlayınca, anlamamış gibi, "Ne?" dedi.

"Alfred'in geçen yıl sana evlenme teklif ettiğini bilmiyordum. Sana ev yaptırmış olması bir incelik doğrusu."

"Evet, öyle. İşte bu ev." Richard eve bakarken Aliena da ona bakıyordu. Richard evi görünce çok bozuldu. Aliena onun adına üzüldü. Ne yapalım, işçilerle dul kadınların oturduğu bu çeşit evlere o da alışsındı.

Aliena, atı dizgininden tutarak, "Gel," dedi. "At için arkada yer var." Atı yedeğine alarak hayvanı tek odalı evin içinden geçirerek arka kapıdan dışarı çıkardı. Arkada avluları birbirinden ayıran derme çatma bahçe çitleri vardı. Hayvanı tahta direklerden birine bağladıktan sonra, ağır ahşap eyerini çıkarmaya başladı.

Çoğu komşular arka bahçede sebze yetiştirdikleri gibi domuz ahırı ya da kümes bile inşa etmişlerdi, ama Aliena'nın bahçesinde hiçbir şey yoktu.

Richard evin içinde etrafına bakınmaya başladı. Aliena'nın yanına giderek, "Evin içi de çok çıplak, ne bir mobilya var ne de tencere tava," dedi.

Aliena hiç oralı olmadı. "Alacak param yok da ondan."

"Bahçeye de bir şeyler yapmamışsın."

"En ufak bir istek yok içimde," dedi Aliena. Eyeri ona teslim ederek eve girdi.

Richard az sonra elinde heybelerle içeriye geldi. "Mademki kendine bakamayacak durumdasın, en iyisi saan bakacak birini bulsan ya."

"Sana hep ben baktım."

Richard, "Ama ben sana bakamam," diyerek lafı ağzına tıkadı.

"Neden bakamazmışsın?" Aliena biraz öfkelenir gibi oldu. "Altı yıldır sana hep ben baktım."

"O süre içinde ben de savaştım... Sen ne yaptın, yün sattın sadece."

Önce bir haydutu bıçakladım, sonra ahlaksız bir papazı yerlerde süründürdüm, seni doyurdum, seni giydirdim, sana kol kanat gerdim, sen ne yaptın, o süre içinde sadece parmaklarını emdin, o kadar... Bunları düşünürken öfkesi geçmişti. "Şaka yapıyordum, tabii," dedi.

"Sen gene de Alfred'in önerisini geri çevirmekte acele etme."

"Ay!... Sus, Tanrı aşkına!"

"Nesi var Alfred'in?"

"Onun bir şeyi yok. Anlamıyor musun? *Benim var.*"

Richard eyeri yere bırakırken, "Doğru, ne demek istediğini anlıyorum. Ama sen bencil bir insansın. Yalnız kendini düşünüyorsun," dedi.

Bu alçakça sözler karşısında kızmamak elinde değildi. Gözleri doldu. Perişan bir sesle, "Sen bunu bana nasıl söyleyebiliyorsun?" dedi.

"Çünkü her şey yoluna girecektir, yeter ki sen Alfred'le evlen, ama sen hâlâ onu reddediyorsun."

"Bence, Alfred'le evlenmemin sana hiçbir yararı olmaz."

"Olur, tabii."

"Nasıl olur?"

"Alfred, eğer onun kayınbiraderi olursam, bana paraca yardım edeceğini söyledi. Biliyorum, benim adamlarımın ücretlerini ödemeye gücü yetmez, ama benim savaş atımla yeni silahlarım, bir de silahtarım için söz verdi bana."

Aliena apışıp kaldı. "Ne zaman? Bunu ne zaman söyledi sana?"

"Az önce. Manastırda söyledi."

Aliena kendini küçülmüş gibi hissetti. Demek Richard'ın süklüm püklüm görünmesinin nedeni buymuş. İki erkek at cambazları gibi üzerinde pazarlık yapıyorlarmış. Aliena ayağa kalktı, tek bir şey söylemeden evden çıktı.

Jack, manastırın okuma odasında, büyükçe bir tirşe kâğıt üzerine çizilmiş bir dünya haritasını incelemekteydi. Yerleri süpürmekte olan bir hizmetkâr, dinlenmek için işine ara verdikten sonra, süpürgesine dayanarak, "Demek sizin ailede büyük bir cümbüş olacak," dedi.

Jack başını kaldırarak baktı. Bunları söyleyen, bu tür ağır işlere dayanamayacak kadar pörsümüş yaşlı bir adamdı. Adam, Jack'i bir başkasıyla karıştırmış olmalıydı. "Ne demek o, Joseph?"

"Bilmiyor muydun? Kardeşin evleniyor."

"Benim kardeşim yok ki."

"Öyleyse üvey kardeşin," dedi adam.

"Hayır, bilmiyordum." Jack, kendini zorlayarak, sormak zorunda kaldı: "Kiminle evleniyormuş?"

"Aliena'yla."

Demek Aliena bu işi bitirmeye karar vermişti. Oysa fikrini değiştireceğine dair içinde hâlâ bir umut vardı. Joseph yüzünün ne hale geldiğini görmesin diye bakışlarını ters yöne çevirdi. Heyecanlandığını belli etmemeye çalışarak, "Ne yapalım, öyle olsun," dedi.

"Yangında her şeyini kaybetmeden önce, karşı dağları ben yarattım derdi, hani."

"Ne... Ne zaman evleniyorlar dedin?"

"Yarın. Alfred'in yeni yaptığı semt kilisesinde evlenecekler."

Demek yarın ha!

Aliena, yarın Alfred'le evlenecek demek. Böyle bir şeyin gerçekleşeceğine Jack bugüne kadar inanmamıştı. Gerçek tüm çıplaklığıyla dikilivermişti karşısına. Aliena yarın evleniyordu. Jack'in yaşamı da yarın noktalanıyor demekti.

Başını eğerek önünde duran haritaya baktı. Dünyanın merkezi ha Kudüs olmuş ha Wallingford ne fark ederdi? Kaldıraçların neye yaradığını bilince çok mu mutlu olunurdu?

Şu manastıra da sinir oluyordu. Keşiş gibi yaşamak saçma sapan bir şeydi. Katedralde çalışamadıktan, Aliena da bir başkasıyla evlendikten sonra yaşam onun için anlamsız bir şeydi artık.

Alfred'le evlendikten sonra Aliena'nın perişan olacağını çok iyi biliyordu. Alfred'le yapacağı evlilik ona dünyayı zindan edecekti. Aliena neden bunu anlayamıyordu? Kafasından neler geçiriyordu acaba? Jack işin içinden çıkamadı. Yedi yıl önce William Hamleigh'in evlenme teklifini geri çeviren Aliena, şimdi tutmuş ondan aşağı kalır yanı bulunmayan biriyle evleniyordu.

Jack bunun nedenini öğrenmeliydi. Canı cehenneme manastırının da, onunla konuşmalıydı. Haritayı katladı ve dolaptaki yerine bıraktıktan sonra kapıya doğru yürüdü. Joseph hâlâ süpürgesine dayanmış duruyordu. "Gidiyor musun?" dedi. "Güvenlik görevlisi gelinceye kadar beklemen gerektiğini sanıyordum."

Jack, "Güvenlik görevlisinin de canı cehenneme," dedi ve çıktı.

Revakların oraya çıkınca uzaktan Başrahip Phillip onu gördü. Jack çabucak geri dönünce, Phillip bağırdı: "Jack! Sen ne yapıyorsun? Dışarı çıkmayacaksın denmedi mi sana?"

Jack artık manastırın disiplin kurallarını çekemezdi. Phillip'e aldırmadan yeni iskelenin oradaki küçük evlere inen geçide doğru yöneldi. Arkasında iki de yardımcısı olduğu halde güvenlik sorumlusu Kardeş Pierre'le karşılaştı. Jack'i görünce hemen durdular. Pierre'in ablak yüzünü kızgınlıkla karışık bir şaşkınlık ifadesi kapladı.

Phillip uzaktan seslendi. "Kardeş Pierre, şu papaz adayını durdur!"

Pierre, Jack'i yakalamak için elini uzatınca, Jack onu itti. Pierre kıpkırmızı oldu ve Jack'in kolunu kavradı. Jack kolunu çekiştirerek kendini kurtardıktan sonra Pierre'in suratına bir yumruk attı. Pierre, suratı acıdığı için değil daha çok öfkesinden bağırdı. O sırada iki yardımcısı Jack'in üzerine çullandılar.

Jack, deli gibi çırpınarak ellerinden kurtulmak üzereydi ki yediği yumruğun etkisini üzerinden atabilen Pierre de gelince, üçü birden Jack'i yere yıkmayı başardılar. Jack, Aliena'yla konuşmasını engellemeye çalışan şu bok herifin elinden kurtulmak için çırpınıp duruyor, bir yandan da, "Bırakın beni geri zekâlılar!" diye bağırıyordu. İki yardımcısı Jack'in üzerine oturdular. Pierre ayakta, kanayan burnunu kolunun yeniyle silmeye çalışırken Phillip yanlarına geldi.

Jack, Phillip'in o güne dek bu denli öfkelendiğini görmemişti. Gayet sert bir sesle, "Her kim olursa olsun, bu türden hareketlere izin vermem," dedi. "Sen bir papaz adayısın, benim emirlerimden dışarı çıkamazsın." Sonra Pierre'e döndü. "Onu nezarethaneye atın."

"Hayır!" diye bağırdı Jack. "Bunu yapamazsınız."

Phillip kızgın bir sesle, "Bal gibi yaparım," dedi.

Nezarethane, yatakhanenin altında, abdesthanelere bitişik, penceresi olmayan küçük bir odaydı. Burası gerçekte manastır mahkemesine çıkarılacak suçlularla Shiring'deki zindana yollanacak mahkumlar için bir yerdi. Bazen manastır hizmetkârlarıyla iffet dışı ilişkilerde bulunmak gibi ağır disiplin suçları işleyen keşişler için de kullanıldığı olurdu.

Buraya tek başına tıkılmak Jack'in umurunda değildi, onu asıl korkutan Aliena'yı görmek için dışarı çıkamayacak olmasıydı. "Anlamıyorsunuz!" diye bağırdı Phillip'e, "Aliena'yla konuşmam gerek benim."

Phillip bunun üzerine daha da öfkelendi. "Gerçekte sen onunla konuştuğun için ceza aldın."

"Ama konuşmalıyım!"

"Senin yapman gereken tek şey, Tanrı'dan korkmak ve büyüklerinin emirlerini yerine getirmektir."

"Sen benim büyüğüm filan değilsin, eşek herif! Benim gözümde sen bir hiçsin. Bırakın beni lanet olasılar!"

"Götürün onu."

Yavaş yavaş küçük bir kalabalık oluşmuştu; birkaç keşiş kolundan, bacağından tutarak Jack'i kaldırdılar. Oltaya yakalanmış bir balık gibi çırpınıp duruyordu. Bu olanlara bir türlü de inanamıyordu. Sille tokat, nezarethane kapısına kadar taşıdılar. Birileri kapıyı açtı. Kardeş Pierre intikamını alırcasına, "İçeri atın onu!" dedi. Jack, taş döşemenin üzerine yığıldı. Yaralarına aldırmadan ayağa kalkmaya çalıştı, sonra kapıya doğru koştu. O sırada, dışarıdan kapının kol demiri yerine yerleştirildi, arkadan kapı kilitlendi.

Jack olanca gücüyle kapıyı yumrukluyor, bir yandan da, "Çıkarın beni buradan!" diye bağırıyordu. "Onunla evlenmesine engel olmalıyım! Çıkarın beni buradan!" Dışarıdan en ufak bir ses duyulmuyordu.

Sonunda sustu, bağıramayacak bir duruma gelmişti.

Hücrenin içi pek öyle zifiri karanlık sayılmazdı. Kapının altından hafif bir ışık sızıyordu. O sayede etrafını belli belirsiz de olsa görebiliyordu. Duvarları eliyle yokladı. Taşların üzerindeki keski izlerinden bunun çok eski bir duvar olduğunu çıkarabiliyordu. Bu hiçbir özelliği olmayan bir odaydı. Bir buçuk metre karelik hücrenin bir köşesinde bir sütun, sütunun üzerinde tavana kadar yükselen bir kemer vardı. Anlaşılan büyükçe bir odanın bir bölümünü duvarla ayırarak hapishaneye çevirmişlerdi. Taş döşeme nemliydi. Jack aralıksız devam eden bir gürültü fark etti. Manastırı baştan başa katederek değirmenin havuzundan abdesthanelere akan suların, hücrenin altından geçtiğini anladı. Döşemenin dövme toprak yerine neden taştan yapıldığı böylece anlaşılmış oluyordu.

Bir bitkinlik hisseden Jack, sırtını duvara dayayarak yere oturdu ve ışığın sızdığı kapı aralığına gözlerini dikti. Bu açmaza nasıl düşmüştü? Keşişlerin dinsel kurallarına hiç inanmamıştı, yaşamını Tanrı'ya adamak diye bir niyeti yoktu... Gerçekte Tanrı'ya da inanmazdı. Acil bir sorunun çözümü için papaz adaylığını kabul etmişti. Böylece Kingsbridge'de kalacak, sevdiği şeye daha yakın olacaktı. Ne

zaman istersem hemen bırakırım, diye düşünmüştü. Ama şimdi bırakmak istiyor, bırakamıyordu. Hapse atmışlardı onu. İleride asılacağımı bilsem bile, dışarı çıkar çıkmaz ilk iş Başrahip Phillip'i ellerimle geberteceğim, dedi içinden.

Kapının altından süzülen ışık gittikçe zayıflıyordu. Anlaşılan dışarıda hava kararmaktaydı. Hapse atılanların çişlerini nasıl yaptıklarını merak etmeye başladı. Hücrede lazımlık yoktu. Döşemenin her noktasını incelemeye çalışırken, köşeye yakın bir yerde küçük bir delik keşfetti. Suyun gürültüsü oradan daha iyi duyuluyordu. Deliğin yeraltı kanalına kadar uzandığını tahmin etti, abdesthane orası olmalıydı.

Bunu keşfettikten az sonra, küçük kapı kanadı açıldı. Jack hemen ayağa fırladı. Pervazın üzerine bir parça ekmekle bir de tas bırakıldı. Onları oraya kim koyduysa, Jack yüzünü göremedi. "Kim o?" dedi.

Adam yavan bir sesle, "Benim seninle konuşmam yasak," dedi. Ama Jack, sesinden tanımıştı: Luke adındaki yaşlı keşişti.

"Luke, burada daha ne kadar kalacağımı söylediler mi sana?"

Adam gene aynı kuralı yineledi: "Benim seninle konuşmam yasak."

Jack, sesinin ne kadar acıklı olduğuna aldırmadan, "Biliyorsan söyle bana, Luke, lütfen," diye yalvardı.

Luke sesini alçaltarak, "Pierre bir hafta dedi, ama Phillip onu iki güne indirdi," diye fısıldadı.

Jack, "İki gün ha!" dedi umutsuz bir sesle. "Ama o zamana kadar Aliena çoktan evlenmiş olur."

Dışarıdan hiçbir yanıt gelmedi.

Jack hiçbir şey düşünmeden bir süre ayakta kaldı. İçerinin yarı karanlığına oranla kapının altından sızan ışık daha da koyulaşmıştı.

Artık yapılacak bir şey olmadığı için yere uzandı. Pazartesiye kadar burada kapalı kalacaktı. O güne kadar da Aliena, Alfred'in eşi olur, sabahleyin içinde onun tohumları olduğu halde, onun yatağında gözlerini açardı. Bunları düşünmek bile istemiyordu.

Az sonra içerisi zifiri karanlık oldu. El yordamıyla az önce bırakılan tası buldu, içindeki suyun birazını içti. Ekmekten bir parça koparak ağzına attı. Hiç aç değildi, güçlükle yutabildi. Kalan suyu da içtikten sonra gene yere uzandı.

Uzandı ama uyumadı, bir rüyadaymış gibi, geçen yaz Aliena'ya, prensese âşık olduğu için dallarında değerli taşlar yetiştiren üzüm as-

malarını aramaya giden silahtarın öyküsünü anlattığı pazar öğleden sonralarını yeniden yaşar gibi oldu.

Tam kestirmek üzereydi ki gece yarısı çam ile uyandı. Keşişler az sonra yataklarından kalkmış olur ve düzenli bir biçimde yatakhaneden kiliseye doğru yürürlerdi. Jack'in bulunduğu yerin hemen de üzerindelerdi, ama Jack onları işitemiyordu, çünkü hücre ses geçirmezdi.

Sonunda, sabaha karşı, içinde bulunduğu sefil koşullara karşın, gene de uyuyakaldı.

İrkilerek uyandı. Hücrenin içinde ondan başka biri daha vardı. Birden dehşete kapıldı.

Hücrenin içi gene zifiri karanlıktı. Suyun sesi sanki biraz daha gürleyerek çıkıyordu. Sesi titreyerek, "Kim o?" diyebildi.

"Benim... Korkma."

"Anne!" Jack sevincinden bayılacak gibi oldu. "Burada olduğumu nasıl öğrendin?"

Ellen normal bir sesle, "Yaşlı Joseph bana her şeyi anlattı," dedi.

"Ses çıkarma! Keşişler seni işitebilir."

"Hayır, işitmezler. Burada bağırsan da, şarkı da söylesen yukarıda kimse işitmez. Ben bunu biliyorum, yaşadım çünkü."

Kafasında o kadar çok soru vardı ki, hangisinden başlayacağına karar veremiyordu. "Sen buraya nasıl girdin? Kapı açık mıydı?" Ellerini ileriye doğru uzatarak annesine doğru yürümeye çalıştı. "Ooo... Senin üzerin ıslak."

"Su kanalı tam bu hücrenin altından geçer. Döşemede yerinden oynamış bir taş vardır."

"Sen bunu nereden biliyorsun?"

Ellen, sesinde yılların biriktirdiği bir buruklukla, "Baban bu hücrede tam on ayını geçirdi," dedi.

"Babam mı? Bu hücrede ha? On ayını mı dedin?"

"Bana o öyküleri işte o sıralarda anlattıydı."

"Onu neden buraya attılar?"

"Nedenini asla öğrenemedik. Onu Normandiya'da kaçırmışlar mı, tutuklamışlar mı kendisi de bilmiyor, sonra buraya getirmişler. İngilizce de Latince de bilmezdi, nerede bulunduğuna dair en ufak bir fikri yoktu. Bir yıl kadar ahırlarda çalıştı... Ben de zaten o sırada tanıdım onu. Onu ilk gördüğümde hemen sevdim. Ne kadar nazik bir insandı, korkmuş ve mutsuz bir görünümü vardı, ama şarkıları kuş

şakımalarını andırırdı. Onunla aylarca kimse konuşmadı. Onunla birkaç sözcük Fransızca konuşunca ne kadar sevindiydi. Sanırım bu sayede o da bana âşık oldu. Bir süre sonra da onu bu hücreye kapattılar. Buraya nasıl girileceğini işte o sırada keşfettim."

"Ama babamın tutuklanması için bir şey yapmış olması gerek."

"Hiçbir şey düşünemiyordu. Sonunda onun için bir suç icat ettiler. Birileri ona üzerinde değerli taşlar olan bir kap vermiş, sonra da ona al götür, demiş. Birkaç mil gittikten sonra onu tutuklamışlar ve o kabı çalmakla suçlamışlar. Bu yüzden de astılar." Ellen bunları anlattıktan sonra ağlamaya başladı.

"Bütün bunları kim yaptı?"

"Shiring Şerifi'yle Kingsbridge Başrahibi... Kim olduğu önemli değil."

"Peki, babamın ailesi? Annesi, babası, kardeşleri, kız kardeşleri olmalı."

"Fransa'da oldukça kalabalık bir ailesi var."

"Neden kaçmadı, Fransa'ya dönmedi?"

"Bir seferinde buna kalkıştı, ama yakalayıp geri getirdiler. İşte hücreye de o zaman koydular. Oradan kurtulsa gene kaçmayı deneyebilirdi. Hem parasızdı hem de tek sözcük İngilizce bilmiyordu."

Jack, annesini rahatlatmak için onu kucakladı. Sırılsıklamdı, titriyordu da. Buradan bir an önce çıkıp kurtulmalıydı. Annesi buradan çıkabilirse o da çıkabilecek demekti. Bunu düşününce müthiş sevindi. Annesi, babasını anlatırken bir süre Aliena'yı tamamen unutmuştu. Ama şimdi istediği şey olacaktı. Aliena'yla evlenmeden önce konuşabilecekti. Birden, "Bana çıkış yolunu göster," dedi.

Ellen burnunu çekerken gözyaşları ağzının içine giriyordu."Ben önden gideceğim, sen kolumu tut," dedi.

Hücrenin içinde birlikte biraz ilerledikten sonra, Jack annesinin aşağıya indiğini hissetti. Ellen, "Aşağı in ve kanala gir," dedi. "Derin bir soluk aldıktan sonra suyun içine dal. Sonra akıntıya karşı yüz. Sakın akıntı yönüne yüzme, yoksa keşişlerin abdesthanesine çıkarsın. Oraya varıncaya kadar soluksuz kalacaksın, sakin ol ve yüzmeye devam et, bunu başarırsın." Ellen aşağıya indi ve kayboldu.

Jack deliği bulunca rahatladı. Ayakları hemen suya dokundu. Ayakları dibe değerken omuzları açıktaydı. Biraz daha aşağıya inerken taşı buldu ve gene eski durumuna getirdi.

Su soğuktu. Derin bir soluk aldıktan sonra akıntıya doğru yüzmeye başladı. Elinden geldiğince hızlı yol alıyordu. Az sonra tam

tepesinde bir ışık gördü. Onlar hücrede konuşurken şafak sökmüş olmalıydı. Işığın olduğu yere kadar yüzdü, sonra ayaklarını basarak doğruldu ve büyük bir mutlulukla temiz havayı içine çekti. Soluğunu geri verirken hendekten çıkıyordu bile.

Annesi giysilerini değiştirmişti. Üzerinde temiz, kuru bir giysi vardı, ıslak olanın sularını sıkıyordu. Onun için de kuru giysiler getirmişti. Bir yıldır giymediği elbiseleri su kıyısında duruyordu: Keten bir gömlek, yeşil bir yün tunik, gri ve kısa bir pantolonla bir de deri botlar.

Jack, üzerindeki keşiş kıyafetini hendeğin içine attı. Onu bir daha asla giymeyecekti.

Anne sordu. "Şimdi ne yapacaksın?"

"Aliena'ya gideceğim."

"Hemen mi? Daha erken."

"Daha fazla bekleyemem."

Ellen başıyla onu onaylayarak, "Ona iyi davran. Ne de olsa yaralı sayılır," dedi.

Jack annesini öpmek için eğildi, sonra ani bir hareketle ona sarıldı. "Beni hapisten kurtardın," dedi. Sonra bir kahkaha attı, "Ne annesin ama!" dedi.

Ellen güldü, gözleri nemlendi. Hoşça kal demek için iki yanından bastırdı, sonra arkasını dönerek uzaklaştı.

Ortalık iyice ağardığı halde, dışarıda kimse görünmüyordu. Çünkü bugün pazardı, kimse çalışmazdı; güneş doğmadan uyanmak zorunda değillerdi. Birilerinin onu fark etmesiyle başının gene belaya girip girmeyeceğinden emin değildi. Başrahip Phillip kaçak bir papaz adayının peşine düşüp onu manastıra dönmeye zorlamak hakkına sahip miydi acaba? Bilemiyordu. Bununla birlikte, Phillip, Kingsbridge'de yasanın ta kendisi sayılırdı ve Jack ona karşı çıkmıştı. Ne var ki, Jack, önündeki birkaç dakikadan sonrasını düşünecek durumda değildi.

Aliena'nın küçük evine gelince, Richard'ın da orada olabileceği aklına geldi. Umarım orada değildir, dedi içinden. Bununla birlikte o konuda yapabileceği bir şey yoktu. Kapıya kadar çıktı ve kapıyı yavaşça tıklattı.

Başını doğrultarak kulak verdi. İçeride hiçbir hareket olmadı. Kapıya biraz daha hızlıca vurunca, ot hışırtıları içinde birilerinin hareket ettiğini duydu ve sevindi. Fısıltı halinde, "Aliena," diye seslendi.

Jack, Aliena'nın ayak seslerinden kapıya doğru yaklaştığını anladı. Ürkek bir ses, "Kim o?" dedi.

"Kapıyı aç."

"Kimsin sen?"

"Ben, Jack."

"Jack mi?"

Bir süre ikisi de sustu. Jack bekledi.

Aliena çaresizlik içinde gözlerini kapattı ve yanağını kaba kereste üzerine dayayarak kapıya yaslandı. Hayır Jack, dedi içinden, bugün olmaz, olmaz artık.

Jack gene seslendi; alçak, ivedi bir sesle fısıldadı: "Aliena, lütfen kapıyı aç, çabuk! Beni yakalayacak olurlarsa tekrar hücreye tıkarlar."

Aliena onu hücreye attıklarını işitmişti... Haber zaten bütün kasabaya yayılmıştı. Demek kaçmıştı. Hem de doğruca ona gelmişti. Onu geri çeviremezdi.

Kol demirini kaldırarak kapıyı açtı.

Kırmızı saçları yeni yıkanmış gibi yapış yapıştı. Üzerine günlük bir giysi geçirmişti. Keşiş kıyafetiyle değildi. Jack önce güldü, sonra yüzü ciddileşti. "Sen ağlıyor muydun?"

"Neden buraya geldin?"

"Seni görmek zorundaydım."

"Ben bugün evleniyorum."

"Biliyorum. İçeri girebilir miyim?"

Aliena, onu içeri almakla yanlış bir şey yapmış olacağını biliyordu. Ne var ki yarın Alfred'in karısı olacaktı ve bir daha Jack'le baş başa konuşmak fırsatını nereden bulacaktı? Yanlış da olsa, umurumda değil, dedi içinden ve kapıyı biraz daha araladı. Jack içeri girince kapıyı tekrar kapattıktan sonra, kol demirini yerine yerleştirdi.

Ayakta bir süre bakıştılar. Aliena çok utanıyordu. Jack umutsuz bir özlemle Aliena'ya bakıyordu. Susuzluktan ölmek üzere olan bir insanın bir çağlayana bakması gibi bir şeydi bu. Aliena, "Bana öyle bakma," diyerek başını çevirdi.

Jack, "Onunla evlenme sakın," dedi.

"Evlenmeliyim."

"Çok mutsuz olursun."

"Şimdi de mutsuzum."

"Yüzüme bakar mısın, lütfen?"

Aliena yüzünü ona doğru çevirerek başını kaldırdı.

"Bunu neden yapıyorsun? Bana anlatsana."

"Neden anlatacakmışım?"

"Beni eski değirmende nasıl öptündü, onun için."

Aliena başını önüne eğdi, heyecandan kıpkırmızı oldu. O gün kendini bırakıverdiği için bugüne kadar hep utanmıştı. Şimdi Jack ona karşı bunu kullanıyordu. Hiçbir şey demedi. Kendini savunacak durumda değildi.

Jack, "O günden sonra benden yüz çevirdin."

Aliena hâlâ başını yukarıya kaldırmamıştı.

Jack, "Ne güzel arkadaşlık ediyorduk," diye devam etti. "Bütün o yaz, çağlayanın yanındaki kayranda... öykülerini... ne kadar mutluyduk. Seni bir kez öptümdü, hatırlıyor musun?"

Hatırlamaz olur mu? Ama hiç öyle bir şey olmamış gibi davranmıştı hep. Şimdi anımsayınca yüreği eriyordu sanki. Yaşlı gözlerle Jack'e baktı.

"Sonra kumaşlarını çırpman için değirmende yaptığım yeni uyarlama. İşinde sana yardımcı olabildiğim için ne kadar mutluydum. Görünce ne kadar heyecanlandındı. O sırada gene öpüştük. Ama bu ilk öpücük gibi değildi. Bu kez, bu kez çok heyecanlıydı." Ah, Tanrım, evet doğru, öyle olmuştu, bak gene kızardı ve hızlı hızlı soluk almaya başladı. Jack sussaydı ya, susmak bilmiyordu. "Birbirimize sarılarak uzun uzun öpüştüktü. Sen ağzını açmış..."

Aliena, "Yeter!" diye bağırdı.

Jack acımasız bir sesle, "Neden?" dedi. "Bunda ne sakınca var? Neden benden yüz çevirdin?"

Aliena hiç düşünmeden, "Korktum da ondan," dedi ve ağlamaya, yüzünü ellerinin arasına alarak hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Az sonra, inip inip kalkan omuzlarında Jack'in ellerini hissetti. Aliena hiç itiraz etmedi. Jack az sonra onu yavaşça kollarının arasına aldı. Aliena ellerini yüzünden çekerek başını Jack'in yeşil tüniğine dayadı, ağlamaya devam etti.

Az sonra Aliena da kollarıyla Jack'in beline sarıldı.

Jack, Aliena'mn yangından sonra hâlâ eski haline gelemeyen kısa, şekilsiz ve çirkin saçlarına yanağını dayarken, bir yandan da bir bebek gibi sırtını okşamaya başladı. Aliena sonsuza dek hep böyle kalmayı ne kadar isterdi! Jack, yüzünü görebilmek için kendini ondan uzaklaştırarak sordu: "Öpüşmemiz neden seni korkutmuş olsun ki!" dedi.

Aliena, nedenini biliyordu, ama söyleyemezdi ki. Başını iki yana sallayarak, bir adım geri çekildi, ama Jack bileklerini tutmuş bırakmıyordu.

"Dinle Aliena," dedi Jack. "Önce beni seviyor gibiydin, sonar sanki benden nefret etmeye başladın, şimdi de tutup üvey kardeşimle evleniyorsun. Bunun nedenini öğrenmek istiyorum. Hiçbir şey anlamıyorum. Daha önce hiç âşık olmadım. Bunlara neden katlanmak zorunda olduğumu bana açıklaman gerektiğini düşünmüyor musun?"

Aliena vicdan azabından ölüyordu. Onu o kadar severken, onu incitmiş olduğunu düşünmek ne fena. Ona o davranışından ötürü çok utanıyordu. Oysa Jack ona iyi davranmaktan başka bir şey yapmamıştı, ama kendisi onun yaşamını altüst etmişti. Ona her şeyi açıklamalıydı.

Büyük bir kararlılıkla, "Jack," dedi. "Çok uzun bir süre önce başımdan çok korkunç bir olay geçti; yıllarca kendimi unutmaya zorladığım bir şey. Olayı bir daha düşünmek bile istemiyorum. Ama sen beni öpünce olayı tekrar hatırladım, ama ben buna dayanamazdım."

"Neydi o yaşadığın? Neydi o şey?"

"Babam hapse atıldıktan sonra, Richard ve ben bir de Matthew adlı uşağımız kalede yaşıyorduk. Bir gece William Hamleigh geldi ve bizi kaleden attı."

Jack gözlerini kısarak, "Sonra?" dedi.

"Zavallı Matthew'i öldürdüler."

Jack, onun her şeyi olduğu gibi anlatmadığını biliyordu. "Neden?"

"Ne demek neden?"

"Uşağınızı neden öldürdüler?"

"Onlara engel olmak istedi de ondan!" Sözcükler ağzından çıkarken boğulacak gibi oluyor, yanaklarından sicim gibi yaşlar akıyordu. Çaresiz, başını iki yana çevirerek sustu.

Jack, sesini iyice yumuşatarak, "Ne yapmalarına engel olmak istiyordu?" diye sordu.

Ona her şeyi anlatmak zorunda olduğunu anlayınca, bir solukta olanları peş peşe sıralamaya başladı. "Bana zor kullandılar. Seyis beni yere yatırdı, William da geldi üzerime oturdu; ama gene de onun bir şey yapmasına izin vermiyordum. Az sonra Richard'ın kulağından bir parça kesip attıktan sonra, daha da kesseceklerini söylediler." Aliena, Jack'in gözlerinin içine bakarak, "Ben bacaklarımı açmak zo-

runda kalınca, William işte o işi bana yaptı, bir yandan da seyis bunu zorla Richard'a seyrettiriyordu."

Jack, "Özür dilerim," dedi fısıldayarak. "Ben bazı söylentiler duydumdu, ama şey sanmıyordum... Sevgili Aliena, bunu nasıl yaptılar sana?"

Ona her şeyi eksiksiz anlatmalıydı. "William o işi bana yaptıktan sonra, aynı şeyi seyis de yaptı."

Jack gözlerini kapattı. Yüzü gerilmiş, bembeyaz olmuştu.

Aliena, "İşte o sırada, birbirimizi öperken, o işi senin de yapmanı istiyordum, ama William'la seyisi aklıma gelince korktum ve dehşete kapıldım. Seni bu kadar üzdüm, sana karşı o kadar kaba davrandımsa nedeni bu işte. Özür dilerim," dedi.

Jack, "Beni bağışla," diyerek onu kendine doğru çekti, Aliena kendini Jack'in kollarına bıraktı. Ne kadar rahattı böyle.

Jack, "Sana bayılıyorum," dedi ve eğildi, ağzından öptü.

Aliena kımıldamadan durdu. Onun istediği şey bu değildi. Jack biraz uzaklaştıktan sonra onu gene öptü. Dudakları dudaklarına dokunurken yumuşacıktı. Aliena önce dudaklarını biraz büzdü, sonra Jack'in öpüşünden etkilenmiş olacak, tekrar onları kendi hallerine bıraktı. Jack, bundan cesaret alınca dudaklarını tekrar dudaklarına dokundurdu. Aliena onun sıcak soluğunu yüzünde hissediyordu. Jack ağzını biraz daha açınca Aliena kendini geri çekti.

Aliena, gerçekte, eskisi gibi korkmuyordu artık. Başından geçen korkunç olayı ona anlatmıştı. Jack'in bir irkilme, bir tiksinti içinde olmadığı açıktı. Gene öyle nazik ve yumuşaktı. Başını doğrultunca, onu gene öptü. Bu öpüş ürkütücü değildi, ne bir zorlama ne bir nefret ne de egemen olma duygusu vardı, tam tersi.

Jack dudaklarını aralayınca, Aliena dilinin ucunun temasını hissetti ve kaskatı olu. Jack diliyle Aliena'nın dudaklarını aralamaya çalışıyordu. Aliena tekrar dudaklarını gevşetti. Jack hiç incitmeden alt dudağını emmeye başlayınca, Aliena'nın hafifçe başı döndü.

Jack, "Geçen sefer yaptığını gene yapmak ister miydin?" dedi.

"Ne yaptımdı?"

"Bak göstereyim. Sen şimdi biraz ağzını aç."

Aliena dediğini yapınca, Jack'in diliyle dudaklarına dokunduğunu hissetti. Jack'in dili ayrık dişlerinin arasından uzanarak kendi dilini bulunca, Aliena kendini geriye doğru çekti.

"İşte," dedi Jack. "Sen bunu yaptındı."

Aliena dehşet içinde. "Ben mi yaptım?" dedi.

"Evet." Jack önce güldü, sonra birden ciddileşti. "Bunu bir kez daha yaparsan, son dokuz ayın bütün acıları bir anda yok oluverir," dedi.

Aliena bir kez daha başını kaldırarak gözlerini yumdu. Hemen ardından Jack'in dudaklarını dudaklarında hissetti. Biraz duraladıktan sonra dudaklarını araladı ve büyük heyecanla dilini Jack'in ağzının içine itti.

Bunu yapınca, eski değirmende aynı şeyleri yaparken yaşadığı duyguları yeniden yaşadı, onu kendinden geçiren duyumsamayı anımsadı. Ona sarılmak, saçlarına ve tenine dokunmaktan başka bir şey düşünemiyordu. Kaslarını, kemiklerini duyumsamak, hem onun içinde olmak, hem onu kendi içinde duyumsamak için deli oluyordu.

Her ikisi de soluk soluğaydılar. Jack, Aliena'nın başını ellerinin arasına aldı. Aliena, Jack'in sırtını, kollarını, sonra kalçalarını okşamaya başladı. Kalbi heyecandan küt küt atıyordu. Sonunda, soluğu kesilmiş bir halde, öylece kaldı.

Başını kaldırarak Jack'in yüzüne baktı. Jack, kıpkırmızı olmuş, güçlükle soluk alıyor ve arzudan kıvrandığı yüzünden okunuyordu. Az sonra gene eğildi, bu kez ağzını öpmedi, çenesini kaldırarak gıdısının nazik tenini öptü. Aliena hazdan inler gibi bir ses çıkardı. Jack bu kez daha da eğilerek dilini göğsünün kabarık kısımlarında dolaştırmaya başladı. Meme başları keten geceliğinin altında iyice kabarmıştı, körpecik şeylerdi. Jack dudaklarıyla meme başlarından birinin üzerine abandı. Aliena korkarak, "incitmeden," diye fısıldadı. Jack meme başını keten geceliğin üzerinden öptü, bunu o kadar özenle yaptı ki Aliena'nın hazdan soluğu kesildi.

Jack şimdi de tam Aliena'nın önünde diz çökmüş, yüzünü onun kucağına doğru bastırmaya çalışıyordu. Şu ana kadar Aliena'nın tüm duyumsamaları göğüsleriyle oluyordu, ama şimdi birden kasıklarına doğru yayıldı. Jack, Aliena'nın geceliğini ucundan tutarak karnına kadar kaldırdı. Jack'in nasıl bir tepki göstereceğini merak ettiği için başını çevirerek yüzüne baktı; orasının o kadar tüylü olmasından oldum olası utanırdı. Oysa Jack'in hiç de aldırdığı yoktu, eğildi ve Aliena'nın tam orasını hafifçe öptü.

Bunun üzerine Aliena, dizlerinin üzerine çöküverdi. Bir millik bir yolu koşmuş gibi soluk soluğaydı. Artık Jack'i istiyordu, hem de çok istiyordu. İçinde dayanılmaz bir arzu; boğazı kurumuştu. Elleri ile önce Jack'in dizlerine dokundu, sonra bir elini hafifçe tuniğinin

altına kaydırdı. Aliena bir erkeğin cinsel organına hiç dokunmamıştı. Jack'inki sıcak, çıplak ve taş gibi sertti. Aliena parmak uçlarıyla uzunluğunu incelerken, Jack gözlerini kapadı ve inler gibi bir ses çıkardı. Jack'in tuniğini kaldırdı, tıpkı Jack'in ona yaptığı gibi eğildi ve orasını diliyle yalayarak öptü. Baş tarafı davul gibi şişmişti, bir tuhaf da ıslanmış gibiydi.

Birden ona göğüslerini göstermek için içinde dayanılmaz bir arzu kabardı. Yeniden doğruldu. Jack gözlerini açtı. Aliena, gözlerini onunkilerden ayırmadan, başından sıyırıverdiği geceliğini yan tarafa fırlattı. Şimdi çırılçıplak kalmıştı. Jack, gözlerini dikmiş, büyülenmişçesine göğüslerine bakıyordu. "Ne kadar güzel göğüslerin var!"

"Sahi mi? Oldum olası hep büyük olduklarını düşünürdüm."

Aliena'nın dediklerini fazla insafsız bulmuş olmalı ki, "Çok büyük mü?" dedi. Hafifçe eğilerek sağ eliyle sol memesine dokundu. Parmak uçlarıyla hafifçe okşamaya başladı. Aliena başını eğmiş, Jack'i seyrediyordu. Az sonra biraz daha sıkarak okşamasını istedi. Jack'in her iki elini eline alarak onları göğüslerine bastırdı. "Daha fazla bastırarak," dedi. "Seni daha çok duyumsamak istiyorum."

Onun bu sözleri Jack'i daha da tahrik etti. Şimdi göğüslerini ezercesine okşuyordu; meme başlarını parmaklarının arasına alarak sıkmaya başlayınca, Aliena heyecandan kendini kontrol edemeyecek hale geldi. Bir an önce vücutlarının birbirine dokunmasından başka bir şey düşünemiyordu. "Giysilerini çıkarsana," dedi. "Seni çıplak halinle seyretmek istiyorum."

Jack, tuniğiyle gömleğini, botlarıyla kısa pantolonunu çekip çıkardıktan sonra tekrar yere diz çöktü. Kırmızı saçları kurumuş, kıvrım kıvrım olmuştu. Omuzlarıyla kalçaları kemikliydi, ince uzun, bembeyaz bir vücudu vardı; genç ve körpecik. Kıvrak ve sırım gibiydi. Malafası, kahverengi tüylerin içinde bir ağaç gibi dimdik duruyordu. Aliena'nın eğilip göğsünü öpmek geldi içinden. İleriye doğru uzanarak erkek vücudunun kabarık olmayan meme başlarına dudaklarıyla hafifçe dokundu. Tıpkı onunkiler gibi, onlar da büzülmüştü. Az önce tattığı hazzı Jack'in de tadabilmesi için onları hafif hafif emmeye başladı.

Aliena artık onu kendi içinde duyumsamak istiyordu, hemen şimdi.

Jack'in bundan sonra ne yapacağına karar veremediğini Aliena anlamıştı. "Jack," dedi. "Şimdiye kadar bir kadınla yattığın oldu mu hiç?"

Jack, aptal aptal başını iki yana sallayınca, "Buna sevindim," dedi Aliena büyük bir sevinçle. "Hem de çok sevindim."

Jack'in elini tutarak bacaklarının arasına götürdü. Aliena'nın orası kabarık ve duyarlı bir noktasıydı, Jack'in parmağı dokunur dokunmaz çarpılmış gibi oldu. "Dokun," dedi. Jack parmaklarını oynatarak keşfe başladı. "İçine de dokun," dedi Aliena. Jack, biraz duraladıktan sonra, parmağını içine içine soktu. Şehvetten kaygan kaygan olmuştu. Aliena büyük bir hazla, "İşte orası," dedi. Jack'in elini bırakarak hasırotlarının üzerine sırtüstü uzandı.

Jack dirseğinin üzerinde doğruldu, uzanıp Aliena'nın ağzını öptü. İçine biraz girdikten sonra, Jack'in duraladığını görünce, "Bir şey mi var?" diye sordu Aliena.

"Çok dar," dedi Jack. "Seni incitmekten korkuyorum."

"Daha çok bastır. Seni o kadar istiyorum ki, acısa da umrumda değil."

Jack bastırınca acıttı, hem de tahmininden çok acıttı. Ne var ki bu çok kısa sürdü. Ardından, olağandışı bir hoşlukla içine dolduğunu duyumsadı. Bir yandan da Jack'i seyrediyordu. Jack biraz geri çekildikten sonra yeniden bastırınca, Aliena da bastırdı. Aliena gülerek, hayret ve şaşkınlık içinde, "Bunun bu kadar güzel bir şey olduğunu hiç bilmezdim," dedi. Jack, dayanılmaz bir mutluluk içinde, gözlerini kapatarak gizemli bir biçimde hareket etmeye başladı. Ardı arkası kesilmeyen okşamalarla kasığının bir noktasında büyük bir heyecan ve haz oluşmaktaydı. Aliena, vücutları birbirine dokunurken, her seferinde heyecandan güçlükle soluk alıp verebiliyordu. Jack, Aliena'nın meme başlarına göğsünü bastırırken, onun sıcak soluğunu hissedebiliyordu. Aliena'nın güçlükle soluk alıp vermeleri çığlıklara dönüştü. Birden Jack'i öpmek geldi içinden. Elleriyle saçlarını kavrayarak başını kendine doğru çekti. Dudaklarını ısırırcasına öptükten sonra, dilini ağzının içine soktu. Ardından daha hızlı hareket etmeye başladı. Jack'in malafası içinde, dili Jack'in ağzındayken hazdan aklı başından gitti. Bütün vücudu büyük bir mutluluk içinde gerilirken, attan düşüp yere yuvarlanmış gibi hissediyordu kendini. Gözlerini açarak Jack'in gözlerinin içine baktı, ona adıyla hitap ettikten sonra kendini yeni bir dalgalanmaya teslim etti, ardından bir dalgalanma daha. İşte o sırada Jack'in vücudu sarsılmaya başladı, aynı anda o da çığlık atıyordu. İçine sıcak bir şeyin püskürdüğünü hissetti, bunun üzerine daha da tahrik olan Aliena hazdan tekrar tekrar ileri geri hareket etmeye başladı, o kadar çok ki sayılamayacak kadar. Sonun-

da heyecan hızını kaybetmeye başlayınca, kolu bacağı tutmaz oldu, serildi kaldı.

Aliena'nın konuşacak, kımıldayacak hali kalmamıştı, ama üzerine yığılıp kalan Jack'in ağırlığını, kalçalarını kalçalarında duyumsayabiliyor, göğsü yumuşacık memelerini eziyordu. Kadınlarla erkekler arasında olması gereken işte bu, diye düşündü Aliena. Demek herkesin bu yüzden sırasında kıyamet koparması boşuna değilmiş, kocalarla eşler bu nedenle birbirlerini severmiş.

Jack'in soluk alıp verişleri hafifleyerek düzene girdikten sonra rahatladı ve uyuyakaldı.

Aliena başını doğrultarak Jack'i yüzünden öptü. Hiç de ağır değildi. Sonsuza dek üzerinde uyuyakalsın istedi.

Bunları düşünürken birden bugün evleneceği aklına geldi. Tanrım, dedi içinden. Ben ne yaptım? Ağlamaya başladı.

Jack, az sonra uyanınca inanılmaz bir yumuşaklıkla yanaklarını ıslatan gözyaşlarını öpmeye başladı.

"Ah, Jack," dedi. "Ben seninle evlenmek istiyorum."

Jack, büyük bir sevinçle, "Öyleyse evlenelim," dedi.

Jack onu yanlış anlamıştı. "Ama evlenemeyiz ki," dedikten sonra yeniden ağlamaya başladı.

"Ama artık..."

"Biliyorum."

"Ama artık, benimle evlenmen gerek."

"Biz evlenemeyiz. Bütün servetimi yitirdim, seninse hiçbir şeyin yok."

Jack, dirseklerinin üzerinde doğrularak, "Benim de ellerim var," dedi. "Buraların en iyi taş yontucusu benim."

"Seni işten attılar."

"Hiç önemli değil. Nerede olursa, her inşaatta kendime bir iş bulabilirim."

Aliena perişan bir halde başını iki yana sallayarak, "Bu yeterli değil. Richard'ı da düşünmem gerek," dedi.

Jack kızdı. "Neden? Bunun Richard'la ne ilgisi var? O kendi başının çaresine bakabilir."

Aliena, aralarındaki yaş farkını düşününce, Jack çocuk gibi göründü gözüne. Ondan beş yaş küçüktü ve kendinde mutlu olmak hakkını görebiliyordu. "Babam ölürken, Richard, Shiring Kontu oluncaya dek, ona kol kanat gereceğime dair söz verdim," dedi.

"Böyle bir şey olamaz zaten."

"Ama yemin yemindir."

Jack, ne yapacağını şaşırmış bir halde, Aliena'nın üzerinden kalktı. Yumuşamış kamışı içinden kayıverince, Aliena, onu bir daha asla duyumsayamayacağım, dedi içinden.

"Sen bunda ciddi olamazsın," dedi Jack. "Yemin dediğin ne ki, alt tarafı laf! *Bu*'nun yanında o hiç sayılır. Bu bir gerçek, sen ve ben demektir bu."

Bunları söylerken, gözleri Aliena'nın göğüslerindeydi. Elini uzatarak bacaklarının arasındaki büklüm büklüm tüyleri okşamaya başladı. O kadar acıyordu ki, kırbaç darbesi gibi geliyordu her dokunuşu. Aliena'nın geri çekildiğini görünce durdu.

Aliena bir an, neredeyse, *pekâlâ, haydi gel, seninle bir yerlere kaçalım,* diyecekti. Onu biraz daha okşamaya devam ederse derdi de. Ama sağduyu ağır bastı ve "Ben Alfred'le evleneceğim," dedi.

"Gülünç olma."

"Benim için başka yolu yok."

Jack gözlerini dikerek uzun uzun ona baktı. "Sana inanmıyorum."

"Ama gerçek bu."

Jack sonunda patladı. "Ben sensiz yapamam, yapamam, yapamam!" diye bağırdı.

"Sana evlenme sözü vermek için babama verdiğim sözden dönmeme ne gerek var? İlk verdiğim sözden dönersem, ikincisinin hiçbir değeri kalmaz."

"Umurumda bile değil. Ben sadece isediğim zaman sevişebilmeyi, her zaman birlikte olmayı istiyorum."

On sekiz yaşın evlilik anlayışı da bu işte. Aliena özgür olsa evlenmeyi kabul etmez miydi? "İstediğim şeyi yapamam," dedi. "Bu bir yazgı filan değil."

"Yanlış yapıyorsun. *Fena*, yani. İnsanın mutluluğunu bu şekilde eliyle geri itmesi değerli bir takıyı okyanusa fırlatmaktan başka bir şey değil. Bu günah işlemekten de beter."

"Babama verdiğim sözden caydığımı düşündüğüm sürece seninle asla mutlu olamam."

Jack, ilk kez hırçın bir sesle, "Sen benden çok babana ve kardeşine değer veriyorsun," dedi.

"Hayır..."

"O halde ne?"

Jack biraz tartışmak istemişti, oysa Aliena sorunu çok ciddi-

ye almaya başladı. "Babama verdiğim söz sana olan aşkımdan daha önemlidir benim için," dedi.

Jack, kuşkulu bir sesle, "Öyle mi?" dedi. "Sahi mi?"

"Evet, öyle," dedi Aliena üzgün bir sesle. Kendi ağzından çıkan bu sözcükler, kendine bile bir cenaze çanı gibi geldi.

"Bu durumda söylenecek başka bir şey yok."

"Yalnız... Şey, ben çok üzgünüm."

Jack ayağa kalktı. Arkasını ona dönerek gömleğini yerden kaldırdı. Aliena onun ince uzun vücudunu seyrediyordu. Bacaklarında da altına çalan kırmızı tüyler vardı. Gömleğini, tuniğini bir çabuk giyiverdi, çoraplarını da giydikten sonra botlarını ayağına çekti. Bütün bunları bir solukta tamam edivermişti.

"Çok mutsuz olacaksın," dedi.

"Zaten mutsuzum," dedi Aliena. "Hiç değilse benim bu kararıma saygılı olsaydın."

Jack hiç duraksamadan, "Hayır," dedi. "Saygılı olamam. Bu yüzden de senden nefret ediyorum."

Aliena çırılçıplak orada oturmuş, onu seyrediyordu. Ardından ağlamaya başladı.

"Ben artık gitsem iyi olur," dedi Jack.

"Öyleyse git," dedi Aliena hıçkırarak.

Jack kapıya doğru yürüdü.

"Jack!"

Jack tam kapının orada dönüp baktı.

"Bana şans dilemeyecek misin, Jack?"

Jack kol demirini kaldırdı. Durdu, konuşacak halde değildi. Önce önüne, sonra başını kaldırarak Aliena'ya baktı. Fısıltı halinde, "Sana iyi şanslar," diyebildi.

Sonra çıktı gitti.

Daha önce Tom'a ait olan ev, artık Ellen'ındı, ama Alfred'in de evi sayılırdı. Bu yüzden bu sabah evin içini, Alfred'in on üç yaşındaki kız kardeşi Martha ile son derece kederli görünen Ellen'ın denetimi altında düğün hazırlıkları yapan insanlar doldurmuştu. Alfred elinde bir havlu, ırmağa gitmek üzereydi. Kadınlar ayda bir kez yıkanır, erkeklerse yalnızca Paskalya Yortusu'yla Aziz Michael Yortusu'nda yıkanırdı, ama düğününüzün sabahında banyo yapmanız gelenekten-di. Jack içeri girince bir sessizlik oldu.

Alfred, "Ne istiyorsun?" dedi.

Jack, "Senin bu düğünü iptal etmeni istiyorum."

"Defol!"

Jack, söze kötü başladığını anladı. Sesini yumuşatarak, "Alfred, o seni sevmiyor," dedi.

"Sen bu konuda hiçbir şey bilmiyorsun, oğlum."

"Biliyorum," diye ısrar etti Jack. "O seni sevmiyor. O seninle Richard'ın hatırı için evleniyor. Bu evlilik sayesinde tek yüzü gülecek de Richard olacak."

Alfred alay eder gibi, "Sen manastırına dönsene," dedi. "Sahi, senin keşiş kılığına ne oldu?"

Jack derin bir soluk aldı. Ona gerçeği söylemekten başka çaresi yoktu. "Alfred, *o beni* seviyor."

Jack, onun deliye döneceğini sandı, oysa Alfred'in yüzünde belli belirsiz bir sırıtma peyda oldu, o kadar. Jack şaşırdı. Ne demekti bu? "Sen bunu biliyorsun zaten," diye ekledi. "Ama buna aldırdığın yok, beni sevdiğini biliyorsun. Seni sevse de sevmese de gene onu istiyorsun. Sen ona sadece sahip olmak istiyorsun."

Alfred'in yüzündeki sinsi gülüş iyice ortaya çıkıp kin ve nefrete dönüşünce, Jack söylediklerinin ne kadar doğru olduğunu anladı. Alfred, Aliena'ya karşı akla yatkın bir cinsel arzu duyduğu için değil, salt kötülükten böyle davranıyordu. "Lanet olsun," dedi Jack. "Hiç değilse ona iyi davran bari." Ama biliyordu, Alfred ona karşı iyi davranmayacaktı. Bu da Alfred'in Jack'ten son intikamı olacaktı. Alfred onunla evlenecek ve onu perişan edecekti. Jack, buruk bir sesle, "Seni sümüklü, seni bok herif! Sen aşağılık, aptal, habis ve iğrenç salyangoz!" dedi.

Jack'in bu küfür dolu sözleri, sonunda Alfred'i etkilemiş olacak ki, havlusunu yere bıraktı ve elini yumruk gibi sıkarak Jack'in yanma geldi. Jack buna hazırdı, ilk yumruğu patlatmak için bir iki adım ilerledi. O sırada Jack'in annesi aralarına girdi ve her ikisinden de kısa boylu olduğu halde, tek bir sözle onları durdurdu.

"Alfred, haydi sen git, yıkan!"

Alfred hemen yelkenleri indirdi. Jack'le kavga etmesine gerek kalmadan kazanmasını bilmişti. Alfred çıktı.

Anne sordu. "Sen şimdi ne yapmak niyetindesin?"

Jack hâlâ öfkesinden tir tir titriyordu. Konuşurken güçlükle soluk alıp verebiliyordu. Düğüne engel olamamıştı, bu ortadaydı. Buna da seyirci kalamazdı. "Kingsbridge'i terk etmek zorundayım," dedi.

Ellen, yüzündeki mutsuz ifadeyi görünce, başını oynatarak ona hak verdi. "Ben de bunu diyeceğinden korkuyordum."

O sırada manastırın çanı çalmaya başladı. "Her an kaçtığımın farkına varabilirler," dedi Jack.

Anne, sesini alçaltarak, "Sen şimdi hemen git, köprüye fazla uzak olmayan ırmağın aşağılarında bir yere saklan. Ben sana bir şeyler getireceğim."

"Olur," dedi Jack ve uzaklaştı.

Ortalıkta oldukça kalabalık vardı, kimi su taşıyor, kimi bu tatlı sonbahar sabahının tadını çıkarıyordu. Yokuş aşağı yürüdü, köprüyü geçtikten sonra ırmağı izleyerek sazlık bir yere geldi. Köprüyü görecek bir biçimde sazların yanma bir yere çömeldi, annesini bekledi.

Nereye gideceğine dair şu anda en ufak bir fikri yoktu. Belki de hiçbir yerde oyalanmadan doğruca katedral inşaatının bulunduğu bir kasabaya giderdi. İş bulmak konusunda Aliena'ya söyledikleri ciddiydi. Herhangi bir yerde iş bulacak yetenekte olduğunu biliyordu. Şantiyede yeni bir ustaya gereksinimleri olmasa bile, nasıl bir taş yonttuğunu başmimara gösterse hemen işe alırdı. Ama Aliena'dan sonra bir başka kadını sevemezdi artık, aynı duygular Kingsbridge Katedrali için de geçerliydi. Herhangi bir yerde değil, *burada* çalışmalıydı o.

Belki de doğru ormana girer, ormanda bir yere uzanarak kendini ölüme terk ederdi. Bu fikir ona çok parlak bir fikir gibi göründü. Havalar da yumuşak gidiyordu, yaşamı böylece huzur içinde son bulurdu. Yalnız ölmeden babası hakkında bir şeyler öğrenememiş olmasına çok yanardı.

Sonbahar yaprakları üzerinde uzanıp yavaş yavaş ölüme yaklaşmakta olduğunu kafasında canlandırıyordu ki, Anne'nin köprüyü geçmekte olduğunu gördü. Yedeğinde de bir at vardı.

Ayağa kalkarak ona doğru koştu. At, annesinin her zaman bindiği al kısraktı. "Kısrağımı sana vermek istiyorum," dedi Ellen.

Anne'nin tuttuğu elini sıkarak ona teşekkür etmek istedi.

Anne'nin gözleri doldu. "Sana hiç iyi bir anne olamadım," dedi. "Seni, her şeyden önce, ormanda bir yaban hayvanı gibi büyüttüm."

"Sen bana çok iyi baktın, Anne. Ben bu sabah Aliena ile seviştim. Bundan sonra ölsem de gam değil."

"Aptal çocuk," dedi Ellen. "Tıpkı bana benzemişsin. İstediğin sevgiliye kavuşamayınca dünyada başkasına yüz vermezsin."

"Sahi, sen de mi öylesin?"

"Baban öldükten sonra yalnız yaşadım," dedi. "Tom'u tanıyıncaya kadar asla başka bir erkekle olmayı istemedim. O da yedi yıl sonra. Bunu şunun için anlatıyorum sana. Aradan on bir yıl da geçse, sen mutlaka birini seveceksin, bunu biliyorum."

Jack başını iki yana sallayarak, "Bu pek olası değil," dedi.

"Anlıyorum." Ellen, sinirli sinirli dönüp kente doğru baktı. "Sen artık gitsen iyi olur."

Jack, atın bulunduğu yere doğru yürüdü. Atın üzerinde tıka basa doldurulmuş iki heybe vardı. "Bunlarda ne var?" diye sordu.

"Biraz yiyecekle biraz da para. Şunun içinde de dolu bir şarap tulumu. Öbür heybenin içindekiler Tom'un aletleri."

Jack buna çok duygulandı. Anne, Tom'un ölümünden sonra, aletlerini korumakta ısrarlıydı. Şimdi hepsini ona devrediyordu. Onu kucaklayarak, "Teşekkür ederim," dedi.

"Nereye gitmeyi düşünüyorsun?"

Jack tekrar babasını düşündü. "Jongleur'ler nerelerde öyküler anlatır?" diye sordu.

"Santiago de Compostela'ya giden hac yolunda."

"Jongleur'ler Jack Sharenburg'u tanırlar mı acaba?"

"Tanıyabilirler. Sana benzediğini söyle onlara."

"Compostela nerede?"

"İspanya'da."

"Öyleyse ben İspanya'ya gidiyorum."

"Orası çok uzak ama, Jack."

"Benim vaktim çok."

Ellen, oğlunu kollarının arasına alarak bağrına bastı. Ormanda büyüttüğü günlerden cezalandırma hücresinden kurtardığı güne kadar ona yaptıklarını bir bir düşündü. Oğlu için sırasında yırtıcı bir hayvan olmayı bile başarmıştı.

Onu kollarından salıverince, Jack havada bir yay çizerek ata atladı.

Sonra dönüp Kingsbridge'e baktı. Buraya ilk geldiğinde eski, yıkık bir katedrali olan hareketsiz bir köydü. Eski katedrali ateşe vermiş, kimsenin ruhu bile duymamıştı, bir kendisi biliyordu bunu.

Anne, "Bir gün ne olur geri dön Jack, lütfen."

"Döneceğim."

"Söz mü?"

"Söz veriyorum."

"İş bulamaz da parasız kalırsan atı satarsın, ama aletleri satma."

"Seni seviyorum, anne."

Ellen'ın gözleri doldu. "Kendine iyi bak, oğlum."

Jack atı mahmuzlayınca hayvan koşmaya başladı. Jack arkasına dönerek el salladı. Ellen da el salladı.

Jack daha sonra atı mahmuzlayarak tırısa kaldırdı, sonra hiç dönüp arkasına bakmadı.

Richard, tam düğünün yapılacağı gün eve döndü.

Söylediğine göre, Kral Stephen ona cömert davranıp iki gün izin vermişti. Kral ordusu, Maud'u kapana sıkıştırdığı kaleyi kuşattığından şövalyelere yapılacak iş kalmamıştı. "Kız kardeşimin düğününü kaçırmak istemezdim, elbette," dedi. Aliena, asık bir yüzle, içinden sen Alfred'in söz verdiği şeylere kavuşabilmek için evliliğin sağlama alınıp alınmadığından emin olmaya geldin, diyordu.

Aliena, gene de birlikte kiliseye kadar yürüdükten sonra, onu damada teslim etmeyi üstlenmek için buraya kadar gelmiş olmasından çok hoşnuttu. Yoksa, bunu üstlenecek başka kimsesi yoktu.

Yeni dikilmiş keten gömleğin üzerine son model beyaz bir giysi geçirdi. Berbat haldeki saçlarına yapabileceği pek bir şey yoktu, gene de uzun kısımlara örgü yaptıktan sonra onları şık ve beyaz bir ipekli kumaşla kapattı. Komşulardan biri ona ödünç bir el aynası verdi. Rengi biraz soluktu, geceyi uykusuz geçirdiği gözlerinden belli oluyordu. Boş ver, ona da bir şey yapamazdı ya. Richard, aptal aptal onu seyrediyordu, sıkılmış bir hali vardı. Belki de, son anda kız kardeşinin bu evlilikten cayacağından korkuyordu.

Bunu ara sıra aklından geçirdiği olmuştu. Bir başka yerde yeni bir yaşama başlamak üzere Jack'le el ele verip Kingsbridge'den uzaklaştıklarını hayal ederdi. Ama bunlar saçma sapan hayallerdi. Kardeşini terk ederse kesinlikle mutlu olamazdı.

Kilise çanıyla Aliena ayağa kalktı.

Hayalinde canlandırdığı düğün töreni hiç de böyle değildi. Genç kızken, düğününde, kendini hep babasının kolunda hayal etmişti. İç kaleden çıkıp aşağı avluda yer alan şapele giden köprüyü geçtikten sonra... Sevinç gösterilerinde bulunmak üzere toplanmış hizmetkârlarla kiracılar, sonra şövalyelerle silahlı adamlar... Ne yapalım, hayatta hiçbir şey onun beklediği gibi gerçekleşmemişti. Richard tek odalı evin kapısını aralayınca, Aliena sokağa çıktı.

Onu seyretmek üzere kimi komşuların kapılarının önüne çıktığını görünce, çok şaşırdı. Birçokları, "Tanrı seni korusun!" ya da

"Şansın açık olsun!" dileklerinde bulundular. Sokakta yürürken sürekli üzerine buğday serptiler. Buğday doğurganlığın simgesiydi.

Semt kilisesi, kasabanın öbür tarafında, bu geceden başlayarak kendisinin de oturacağı zenginler mahallesinde yer alırdı. Tom'un da yardımıyla Alfred'in inşa ettiği yeni kiliseye geldiler. Dışarıda bir kalabalık toplanmıştı. Düğün töreni kilise girişinde, İngilizce olarak gerçekleşecek, daha sonra kilisenin içinde Latince bir ayin düzenlenecekti. Alfred'in adamlarıyla, eskiden Aliena'ya kumaş dokuyanların çoğu oradaydı. Aliena'yı sevinç çığlıklarıyla karşıladılar.

Kız kardeşi Martha'yla duvarcı ustalarından Dan da Alfred'in yanındaydı. Üzerinde yeni bir kırmızı tunik, ayaklarında gıcır gıcır bir bot vardı. Aliena, ortalıkta Ellen'ı göremeyince neşesi kaçtı. Tam Martha'ya üvey annesini sormak üzereydi ki, rahip göründü ve tören başladı.

Aliena bu sabah Jack'le akıllara durgunluk verecek, olağandışı bir şey yapmıştı. Aklına geldikçe bunu nasıl yaptığına kendisi de inanamıyordu. Rüya gibi bir şey, Jack'in anlattığı öykülerden biri sanki. Gerçek yaşamla ilgisi olmayan bir şey. Kimselere söylemeyecekti. Güzel bir sır olarak kendine saklayacaktı, zaman zaman anımsardı, o kadar.

Şimdi sıra yemin törenindeydi. Aliena, rahibin işareti üzerine, "İnşaatçı Tom'un oğlu Alfred, seni kocam olarak kabul ediyor ve sana daima sadık kalacağıma yemin ediyorum," dedi. Bunları söylerken içinden ağlamak geldi.

Hemen ardından Alfred de yemin etti. Alfred yemin ederken, kalabalığın orada bir yerde bir gürültü oldu, birkaç kişi dönüp arkalarına baktı. Aliena'yla göz göze gelen Martha, "Bu Ellen'dır," dedi fısıldayarak.

Rahip kaşlarını çatarak, "Alfred ile Aliena Tanrı huzurunda evli sayılırlar," dedikten sonra, "Tanrı daima onlarla..." diyebildi ancak, tümcesini tamamlayamadı. Tam Aliena'nın arkasından, çın çın eden bir ses, "Lanet olsun bu evliliğe!" dedi.

Evet, bunları söyleyen Ellen'dı.

Cemaat dehşet içinde kaldı.

Rahip konuşmasını tamamlamaya çalıştı. "Tanrı daima onlarla..." Beti benzi atmış bir halde sustu ve istavroz çıkardı.

Aliena arkasına dönünce, Ellen'ın hemen orada bir yerde oturduğunu gördü. Herkes ondan uzak durmaya çalışıyordu; bir elinde canlı bir horoz, öbür elinde kanlı bir bıçak vardı. Hayvanın kesik

boynundan kanlar fışkırmaktaydı. "Kederden, acılardan kurtulmasın bu evlilik," dedi. Aliena'nın bu sözler karşısında sinirleri bozuldu. "Lanet olsun," diye devam etti Ellen. "Çocukları olamasın, bu evlilik acı, pişmanlık, nefret ve yoksulluktan kurtulamasın. İktidarsızlıktan sevişemesinler." Ellen, *iktidarsızlık* sözcüğünden sonra kanlar içindeki horozu havaya fırlattı. Birkaç kişi çığlık atarak geri çekildi. Aliena yerinden kımıldamadı. Horoz bir süre havada uçtuktan sonra, kanlar fışkırtarak tam Alfred'in üzerine düştü. Alfred dehşet içinde geriye doğru sıçradı. Korkunç şey yerde, kanlar içinde, bir süre çırpındı durdu.

Herkes dönüp baktığında, Ellen ortadan kaybolmuştu.

Daha önce Ellen'la Tom'a ait, şimdi de Alfred'in ve Aliena'nın olan büyük kuş tüyü yatağın üzerine, Martha temiz keten çarşaflarla yeni bir yün battaniye sermişti. Ellen düğün töreninden beri ortalıkta hiç görünmemişti. Düğün yemeği çok donuk geçti. Soğuk bir havada piknik gibi bir şey oldu. Biraz yenip içildi, o kadar. Zaten yapılacak başka şey de yoktu. Yeni evlilerin ilk gecelerine ilişkin kaba espriler yapılmamış, konuklar güneş batmadan dağılmıştı. Martha öteki odadaki daracık yatağına çekilmiş, Richard da bundan böyle kendisine ait olacak Aliena'nın küçük evine dönmüştü.

Alfred gelecek yıl kendileri için yapacağı taş evden söz ediyordu. Düğün yemeği sırasında, Richard'a övünüp durmuştu. "Bir yatak odası, bir salon bir de alt kat kileri olacak," demişti. "Kuyumcu John'un karısı görünce aynısından bir tane de kendisi için isteyecektir. Zaten pek yakında kasabanın bütün varlıklıları taş ev isteyeceklerdir."

Richard, "Elinde hazır bir planın var mı?" diye sorunca, Alfred, "Elimde babamınkilerden kalmış eski krokiler var. Bunlardan biri de yıllarca önce, Aliena ile William Hamleigh için inşa ettiğimiz evin planları. Onu örnek olarak alacağım," demişti.

Aliena bunları işitince tiksinerek yanlarından ayrılmıştı. Hangi insan kendi nikâh gününde bu kadar dangalakça bir laf edebilirdi?

Şimdi de yatağın ucunda oturmuş, botlarını çıkarmaktaydı. Aliena saçlarındaki kurdeleleri çözdü. Ellen'ın beddualarını hakkında ne düşüneceğini bilemiyordu. Onu dehşete düşürmüştü. Ellen'ın kafasından neler geçirdiği hakkında en ufak bir fikri yoktu. Başkalarının tersine, Aliena onların hiçbirinden korkmuyordu.

Aynı şey Alfred için söylenemezdi. Kafası kesik horoz üzerine düştüğünde, abuk sabuk konuşmaya başlamıştı.

Aliena şaşılacak kadar durgundu. Giysisini çıkardı. Bu dünyada onu çıplak haliyle seyredecek bir tek o vardı, başka kimse yoktu. Üzerindeki gömlekle yatağa girdi.

Alfred sonunda botlarını çıkardı. Kısa pantolonunu da çıkardıktan sonra ayağa kalktı. Yiyecekmiş gibi Aliena'ya bakıyordu. "İç çamaşırlarını da çıkar," dedi. "Karımın memelerini görmeye hakkım var herhalde."

Aliena duraladı. Soyunmaya pek istekli değildi. Ne var ki daha başta ona karşı çıkmak aptallık olurdu. Dediğini yapmak için doğrularak oturdu, iç çamaşırını başından sıyırarak çıkardı. Oysa, bu sabah aynı şeyi Jack için yaptığında ne kadar değişik duygular içindeydi.

"Bu ne güzel ikizler böyle," dedi Alfred. Geldi, yatağın yanında durdu ve Aliena'nın sağ memesini eline aldı. Kocaman elleri pütür pütürdü; parmaklarının tırnak araları kir pas içindeydi. Alfred memeyi biraz fazla sıkınca, Aliena ani bir hareketle geriye kaçtı. Alfred gülerek memeyi bıraktı. Geri çekilerek tuniğini çıkardı ve bir askıya astı. Sonra yeniden yatağa döndü ve Aliena'nın üzerindeki örtüyü çekip aldı. Aliena yutkundu. Gözlerini dikip çıplak vücuduna bakıp durdukça hiçbir şey yapamazdı. Alfred uzandı, Aliena'nın bacaklarının arasına elini uzattı. "Tanrım, çok da tüylü bu," dedi. Aliena önce kaskatı kesildi, sonra kendini bırakarak bacaklarını araladı. Alfred, "Akıllı kız," dedikten sonra parmağını içine sokmaya başladı. Parmak, canını acıtıyordu, çünkü orası kupkuruydu. Anlamıyordu, oysa bu sabah Jack'le olduğu sırada ıslak ve kaygandı. Alfred söylenerek parmağını biraz daha içerilere soktu.

Aliena neredeyse ağlayacaktı. Bu işten hoşlanmayacağını anlamıştı, ama onun bu kadar da acımasız olabileceğini düşünmemişti. Daha onu öpmemişti bile. Beni sevmiyor, dedi içinden, benden hoşlanmıyor da. Onun gözünde üzerine binmeye çalıştığı güzel bir attan farkım yok benim. Gerçekte, ata bile çok daha iyi davranırdı insan... Ona alışması için atı okşar, şurasına burasına dokunur, tatlı tatlı konuşarak onu sakinleştirmeye çalışırdı. Aliena ağlamamak için kendini tuttu. Bunu ben kendim yaptım, dedi içinden, kimse beni onunla evlenmeye zorlamış değil, katlanacağım artık.

Alfred, "Bir kereste hendeği kadar kuru," dedi.

Aliena, "Özür dilerim."

Alfred elini çekti, üzerine bir iki tükürdükten sonra bacak aralarını tükürükle ovmaya başladı.

Aliena için bundan daha aşağılayıcı bir şey olamazdı. Dişlerini sıktı, başını öbür tarafa çevirdi.

Alfred bacaklarını iki yana ayırdı. Aliena önce gözlerini kapadı, sonra onun yaptıklarına bakmamak için kendini zorladı. Sen buna alış artık, dedi kendi kendine, bir yaşam boyu bunu yapıp duracaksın artık. Alfred yatağın üzerine çıkarak Aliena'nın bacaklarının arasında diz çöktü. Bir eliyle Aliena'nın pozisyonunu düzeltirken öbür eliyle gömleğinin altına uzandı. Eli keten gömleğin altında oynayıp duruyordu. Alfred'in suratı iyice asıldı. "İsa aşkına!" diye söylendi. "Ne kadar cansız bir yaratıksın be, nefsimi uyandıramıyorsun, bir cesede dokunsam daha iyi."

Onu suçlaması Aliena'nın fenasına gitti. Ağlamaklı bir sesle, "Ne yapmamı istediğini bilmiyorum ki," dedi.

"Bundan hoşlanan kızlar da var," dedi Alfred.

Hoşlanmak mı? Bu olası değil işte. Sonra, hem de bu sabah, sevinçten nasıl da inleyerek ardından çığlıklar attığı aklına geldi. Ama bu sabahkiyle şu anda yaptığı şey arasında hiçbir benzerlik yoktu.

Aptal! Doğrularak oturdu. Alfred hâlâ gömleğinin altını ovup duruyordu. "Bana bırak," dedi. Ellerini Alfred'in bacak arasına uzattı. Kamışında en ufak bir hareket yoktu, yumuşacıktı. Ne yapacağına karar veremedi. Önce hafif hafif sıktı, sonra parmak uçlarıyla okşamaya başladı. Etkisini anlamak için Alfred'in yüzüne baktı. Gene öyle kızgın görünüyordu. Biraz daha devam etti, ama boşunaydı.

"Biraz daha sertçe!"

Aliena daha kuvvetli ovmaya başladı. Sertleşti, bundan çok hoşlanmış gibi kalçalarını oynatıp durdu. Aliena cesaret aldığı için daha sert ovuyordu. Alfred birden bir çığlık atarak kendini geriye attı. Aliena çok sert ovduğu için acımıştı. "Aptal karı," dedi ve elinin tersiyle suratına bir tokat attı.

Alinea, korku ve acı içinde inleyerek yatağın üzerine devrildi.

Alfred öfkeyle, "Sen bir boka yaramaz, lanetli karının tekisin," dedi.

"Ben elimden geleni yaptım ama."

"Sen bir boka yaramazsın," diyerek yüzüne tükürdü. Sonra kollarından tuttuğu gibi ayağa kaldırdı ve yataktan fırlattı. Aliena yerdeki otların arasına düştü. "O Ellen denilen büyücü yapmıştır bütün bunları," dedi. "Zaten benden oldum olası nefret ederdi."

Aliena dizlerinin üzerinde doğrularak dik dik ona baktı. Ona tekrar vuracağa benzemiyordu. Öfkesi geçmiş gibiydi, ama pek acı-

masız görünüyordu. "Senin yerin orası," dedi. "Sen bana karılık yapamazsın, bir daha da yatağıma girme sakın. Bir köpek gibi döşemenin üzerinde uyayacaksın." Sesinde bir dehşet ifadesiyle, "Yüzüme bakma öyle," dedi. Sonra mumu aradı, mumu bulunca söndürdü ve fırlatıp yere attı.

Aliena karanlıkta kımıldamadan durdu. Soluk almaya bile cesaret edemiyordu. Alfred yatağın içinde sürekli kımıldıyordu. Ama kalkmadı, ona da hiçbir şey demedi. Uyuduğundan emin olunca, otları hışırdatmadan odanın içinde sürünmeye başladı ve gitti bir köşede durdu. Oraya büzülüp uzandı ve az sonra ağlamaya bşaladı. Onu uyandırmaktan korktuğu için ağlamamaya çalışıyor, fakat gözyaşlarına engel olamıyordu. Köşede otların üzerine uzanmış ses çıkarmadan ağlıyordu. Sonunda uyuyakaldı.

2

Aliena bütün kış hastaydı.

Geceleri Alfred'in yatağının ayak ucunda pelerinine sarınarak yatıyordu. Ama uykuları hiç düzenli değildi, gündüzleri bitkinlikten başını kaldıramıyordu. Sık sık midesi bulanıyor, çok az yemek yiyordu; buna karşın kilo alıyor gibiydi. Göğüslerinin ve kalçalarının genişlediği adamakıllı belli oluyordu, beli de kalınlaşmıştı.

İşlerin çoğunu Martha üstlendiği halde, Alfred'in evini çekip çevirenin o olduğu varsayılıyordu. Üçü bir arada sürüklenip gidiyordu işte. Martha, kardeşinden hiç hoşlanmazdı. Aliena artık ondan çok nefret ediyordu. Bu yüzden Alfred zamanının büyük bölümünü evin dışında geçiriyorsa, bunda şaşılacak bir yan yoktu. Gündüzleri işte, akşamları birahanedeydi. Aliena havaların, pazar öğleden sonraları ormandaki gizli hayranını ziyaret edecek kadar ısınacağı bahar mevsimini iple çekiyordu.

Öte yandan, tek avuntusu Richard idi. Yeni bir atı, yeni bir kılıcı, bir de midillisi olan silahtarı vardı. Çatışmalara gene Kral Stephen'ın safında katılmaktaydı. Savaş yeni yıla sarkmıştı. Oxford Kalesi'nden kaçan Maud, bir kez daha Kral Stephen'ın elinden kurtulmayı başarmıştı. Kardeşi Robert da Wareham'ı yeniden ele geçirmişti.

Yılın ilk haftası Martha ilk kez âdet görmeye başladı. Kasılmalarına iyi gelir diye, Aliena ona ballı ve otlu sıcak bir şerbet içirdi ve kadınların bu baş belası hakkındaki sorularını yanıtladı ve kendi aybaşları için sakladığı bez kutusunu bulmaya gitti. Kutu evde değildi, evlendiğinde eski evinden alıp getirmediğini sonradan hatırladı.

O da üç ay olmuştu. Demek üç aydır âdet görmüyordu.

Demek evlendikten bu yana, demek Jack'le sevişiğinden beri.

Martha'yı mutfakta ocağın başında bıraktı ve kasabayı bir baştan bir başa katederek eski evine gitti. Richard orada değildi, ama anahtarı vardı. Kutuyu koyduğu yerde buldu, fakat hemen geri dönmedi.

Pelerinine sarınarak, buz gibi ocağın karşısına oturup düşüncelere daldı.

Alfred'le Aziz Michael Yortusu'nda evlenmişti. Şimdi Noel'den sonraydı. Bu bir çeyrek yıl demekti. Yani üç kez ay doğmuştu bu süre içinde. Onun üç kez âdet görmesi gerekirdi, oysa bez kutusu, Richard'ın ara sıra mutfak bıçaklarını bilediği biley taşının hemen yanında duruyordu, hiç el değmemişti, toz içindeydi.

Asıl kötüsü, bu süre içinde Alfred'le hiç sevişmemişti.

O korkunç geceden sonra, Alfred üç kez daha denemiş, her üçünde de bir şey beceremeyişti. Becereceği de yoktu. Aliena nedenini çıkaramıyordu... Belki Ellen'ın lanetlemesi yüzündendi, belki Alfred iktidarsızdı, belki de Jack yüzündendi. Ama Alfred'in onunla bir daha hiç sevişmeyeceğinden emindi.

Bu yüzden bebeğin ondan olmadığını kabul etmek zorundaydı.

Kötü bir evlilikten bundan daha mükemmelini çıkaramazdı insan. Bir başka erkekle giriştiği tek bir cinsel ilişki sonunda hamile kalmıştı işte.

Kendine acımanın alemi yoktu. Ne yapacağına karar vermeliydi. Elini karnının üzerine koydu. Neden kilo alıp durduğunu, neden sık sık midesinin bulandığını, neden sürekli yorulduğunu şimdi anlıyordu. Küçük bir yaratık vardı orada. Ne hoş, anne olacaktı!

Başını iki yana sallayarak bunun hoş yanı nerede, dedi içinden. Alfred öğrenince deliye dönecekti. Ne yapacağı hiç belli olmazdı... Onu öldürebilir ya da sokağa atabilirdi, bebeği bile öldürebilirdi. İçine bir korku düştü; ya karnına bir tekme vurur da bebeğe zarar verirse...

Ben de bunu ona dünyada söylemem.

Hamile olduğunu gizleyebilir miydi? Biçimsiz, torba gibi şeyler giymeye başlamıştı bile. Alfred böyle şeylerin farkında bile olmazdı. Kuşkusuz, kasabanın deneyimli kadınları tahminde bulunabilirlerdi, ama onların hiç kimseye bu arada erkek miletine çıtlatmayacaklarına güvenebilirdi. Evet, bebek doğuncaya kadar durumu Alfred'den saklamak olasıydı.

Peki sonra? O zamana kadar, hiç değilse yavrucak sağ salim dünyaya gelmiş olurdu. Daha ilerisini düşünemiyordu. Şu altı ayı olaysız geçirsin de. Ne yapacağını bebek doğduktan sonra hesaplardı artık.

Kız mı olacaktı, yoksa oğlan mı acaba?

Martha'nın ilk aybaşısına yetiştireceği bezler elinde, yerinden fırladı.

* * *

Phillip o kışı sıkıntılarına çare aramakla geçirdi.

Kilisede tören sırasında dinsiz kafir Ellen'ın ağzına almaya korkmadığı o lanetlemeler karşısında, Phillip dehşete kapılmıştı. Artık onun bir büyücü olduğu konusunda en ufak bir kuşkusu kalmamıştı. Yıllar önce, Benediktenliği aşağıladığı halde onu bağışlamak gafletinde bulunmuştu. Bunu yapan bir kadının asla yola gelmeyeceğini bilmesi gerekirdi. Neyse ki Ellen, Kingsbridge'i terk etti, o günden bu yana ortalıkta hiç gözükmedi. Phillip bir daha da gelmez diye umuyordu.

Aliena, Alfred'le evlenmekten pek mutlu görünmüyordu. Phillip'in gerçi bu evlilik hakkında bir bilgisi olamazdı, ama gene de Aliena gibi akıllı, bilgili ve neşeli birinin Alfred gibi sığ görüşlü, kafası ağır çalışan biriyle mutlu olamayacağını tahmin edebiliyordu.

Aliena'nın Jack'le evlenmesi elbette daha doğru olurdu. Çocuğun neye gereksinimi olduğunu yeni yeni anlıyordu. Onun kişiliği manastır yaşamına göre değildi; onu zorlamakla hata etmişti. Jack gibi akıllı ve çalışkan biri Kingsbridge'den ayrılmamalıydı.

Öyle görünüyordu ki, Yapağı Panayırı felaketinin ardından her şey ters gitmişti. Şu sıralar, manastır her zamankinden çok daha borç içindeydi. Phillip, inşaatta çalışanların yarısını parasızlık yüzünden işten çıkarmıştı. Sonuçta, kasaba nüfusu azaldı; böyle olunca da pazarın iş hacmi daraldı, kira geliri de düşmüş oldu. Kingsbridge'de her şey tepetaklak olmuştu.

Bu düşüşe engel olmak için bir şeyler yapması gerektiğini Phillip de biliyordu. Kingsbridge'in atılıma geçtiğini özellikle de kasaba halkına anlatabilmek için dramatik bir çıkışa gereksinimi vardı. Bunun nasıl bir çıkış olması gerektiğine karar verebilmek için saatlerce dua edip derin tefekkürlere daldığı oluyordu.

Gerçekte Phillip'in gereksinim duyduğu şey bir mucizeydi. Eğer Aziz Adolphus'un kemikleri, salgın hastalığa yakalanmış bir prensesi iyileştirse ya da acı bir kuyu suyunu tatlı suya döndürebilse, insanlar akın akın Kingsbridge'i ziyarete koşardı. Ne var ki, yıllardır azizin mucize gösterdiği yoktu. Phillip, manastırda uyguladığı kararlı ve pratik yöntemlerden azizin hoşnut kalıp kalmadığından pek emin değildi; ne de olsa Phillip daha gerçekçi bir okulda yetiştirilmişti. Onun ilk manastırının rahibi Peder Peter, hep şunu söylerdi: "Mucizeler için dua et, ama lahana ekmeyi de ihmal etme!"

Ah, bir mucize gerçekleşebilse! Bir seferinde mucize için sabaha

kadar dua etmiş, fakat sabah uyandığında kilisenin rahipler odası bölümünün çatısı hâlâ kapanmamıştı.

Phillip henüz yeni bir başmimar bulabilmiş değildi. Ne kadar ücret talep ettiklerini öğrenince dehşete kapıldı. Meğer Tom ne kadar düşük bir ücretle çalışırmış! Alfred inşaatı bu haliyle kolayca çekip çevirebiliyordu. Alfred, evlendikten bu yana, rakiplerini alt edip kral olan ama sonradan krallığı ağır bir yükmüş gibi hisseden bir insan gibi huysuzlanmaya başladı. Phillip, Tom'u yalnız başmimar olarak değil, insan olarak da özlüyordu. Onun boşluğunu kimse dolduramazdı. Tom, zaman zaman kiliselerin bu tarzda değil de bir başka tarzda inşa edilmesinde ısrar ederdi. Neden kimi inşaatın ayakta kaldığı halde kimi inşaatın yıkıldığı konusunda ileri sürdüğü düşünceleri onunla paylaşmaktan hoşlanırdı. Tom, aşağı yukarı Phillip'le aynı kafa yapısına sahipti. Phillip hiç çekişmeden onunla konuşabilirdi. Onun yaşamında bu tür insanların sayısı çok azdı. Bir Jack vardı, çok genç olmasına karşın, bir de Aliena vardı, o da mutsuz bir evlilik yapıp ortadan kaybolmuştu.

Noel'den hemen sonra bir gün, Alfred, "Bu kış havalar çok yumuşak geçti," dedi. "İnşaata her yılkinden daha erken başlayabiliriz."

Tonoz o yaz tamamlanmış olacaktı. Tonoz işi bitince, koro bölümü sallanır hale gelirdi. Burası bir kilisenin en önemli bölümüydü. Yüksek altar da, kutsal emanetler de burada muhafaza edilir, çoğu törenler burada icra edilirdi.

Bu işin gerçekleşmesi için bir yıl daha beklemek gerekirse, işte buna yazık olurdu. Alfred, tonozu bu yılın inşaat mevsimi sonuna kadar bitirebileceğine dair söz vermişti. İnşaat mevsimi, havalara bağlı olarak kasım ayında son bulurdu.

"Pazar Yortusu'na yetiştirebilir misin?" diye sordu Phillip.

Alfred dudağını büzerek, kuşkulu bir sesle, "Tonoz işi çok dikkat isteyen bir iştir, hiç aceleye gelmez, acemi insanlara da teslim edemezsin," dedi.

Phillip içinden, babası olsa evet ya da hayır diyerek keser atardı, diye düşündü. "Peki, sana fazladan birkaç işçi daha versem ya da birkaç keşiş. Yardımı olmaz mıydı?"

"Biraz olurdu, ama bize daha çok duvarcı ustası gerek."

"Sana bir ya da iki tane daha duvarcı ustası temin edebilirdim." Yumuşak geçen bir kıştan sonra koyunlar da erken kırpılacak demekti. Phillip, yünleri bu yıl daha erken satabileceğine güveniyordu.

Alfred kötümserdi. "Bilmiyorum," dedi.

"Duvarcı ustalarına bir de ikramiye sözü versen? Tonoz, Pazar Yortusu'na yetişirse fazladan bir haftalık ücret daha ödeyebilirdim."

"Ben böyle bir şeyi ilk kez işitiyorum," dedi Alfred.

"Her zaman her şeyin bir ilki vardır," dedi Phillip. Alfred'in konuşurken gösterdiği aşırı ihtiyatlılık sinirine dokunurdu. "Ne diyorsun peki?"

"Evet ya da hayır diyemem şimdi. Konuyu adamlarımla görüşmem gerek."

Phillip sabırsız bir ses tonuyla, "Bugün mü?" dedi.

"Evet, bugün."

Phillip'in şimdi içi rahatlamıştı.

William Hamleigh ve şövalyeleri, tepeleme yün çuvalları yüklü bir öküz arabasının arkasından, Piskopos Waleran'ın sarayına geldiler. Yeni yün kırkma mevsimi başlamıştı. Waleran, köylülerden geçen yılın fiyatı üzerinden satın aldığı yünleri oldukça yüksek bir fiyattan satmayı tasarlıyordu. Her ikisi de yünlerini kendilerine satmaları için kiracılarını fazla zorlamadılar. Krala karşı çıkan birkaç köylü olduysa da evlerinden atıldıkları gibi, çiftlikleri yakıldı. Ondan sonra hiç itiraz eden olmadı.

William kapıdan geçerken başını kaldırarak yukarılara baktı. Piskoposun bir türlü inşaatını tamamlayamadığı kale duvarları yedi yıldır öylece duruyordu. Waleran, yün işinden çokça para kazanır kazanmaz büyük olasılıkla inşaata yeniden başlardı. Eski Kral Henry zamanında, bir piskoposun sarayının çepeçevre küçük bir hendek ve eften püften çit kazıklar dışında korumaya gereksinimi olmazdı. Ama şimdi, beş yıldır süren iç savaştan sonra, kont ve piskopos olmayanlar bile kendilerine görkemli kaleler yaptırıyordu.

William, ahırların orada attan inerken, buruk bir duygu içinde, Waleran'ın işleri yolunda, diye düşündü. Waleran, sürekli Winchester Piskoposu Henry'ye sadık kalmış ve böylece Henry'nin en yakın müttefikleri arasında yer almıştı. Waleran yıllar geçtikçe zenginleşmiş ve Roma'yı iki kez ziyarete bile gitmişti.

William'ın şansı hiç yaver gitmemişti, burukluğu bundandı. Waleran ile aynı anda saf değiştirmiş olmasına karşın, iç savaş sırasında her iki tarafa da güçlü savaş birlikleri sağlamış olduğu halde, hâlâ Shiring Kontluğu onaylanmamıştı. Buna o kadar kızıyordu ki, konuyu bir kez de Waleran'la konuşmak için onunla buluşmayı kafasına koymuştu.

Walter ve öteki adamları arkada, büyük salona çıkan merdivenleri tırmanmaya başladı. Kapının iç tarafında nöbet tutan uşak bile silahlıydı, zaman böyle gerektiriyordu. Waleran salonun tam ortasında büyük bir sandalyeye oturmuş, gözleri yanan ateşte, derin düşüncelere dalmıştı. William yaklaşırken birden başını kaldırdı.

Waleran, William içeri girerken ondan hoşlanmadığını saklamaya gerek görmedi. Oturduğu yerde hafifçe doğrularak elini sıktı ve midesinden rahatsızlığı varmış gibi suratını astı.

Bir süre iç savaştan konuştular. Tatsız ve ciddi konulara dalmışlardı; elinde bir mektupla bir haberci içeri girince konuşmaları yarıda kesildi, William da rahatladı. Waleran haberciyi karnını doyurması için mutfağa yolladı. Mektubu da açmadı.

William bu fırsattan yararlanarak konuyu değiştirdi. "Ben buraya çatışmalarla ilgili haber teatisine gelmedim. Size artık sabrımın taştığını haber vermeye geldim."

Waleran bir şey demedi, sadece kaşlarını kaldırdı.

William devam etti: "Babam öleli neredeyse üç yıl doluyor. Kral Stephen hâlâ kontluğumu onaylamadı. Bu kadar da gaddarlık olmaz."

Waleran elindeki mektubun mührünü inceliyor, bir yandan da bağcığıyla oynuyordu.

"Sevgili William, seni kont yapmak benim elimde değil."

William onun bu biçimde davranacağını anlamıştı, ama bunu kabullenmek niyetinde değildi. "Kralın kardeşi sizi dinler," dedi.

"Ben ne diyeceğim ona? William Hamleigh'in krala çok yararları olduğunu mu? Bu doğruysa kral bilir, değilse onu da bilir."

Waleran olaya aynı açıdan bakmadığı için, William onun savlarını duymazlıktan geldi ve "Bunu bana yapmalısınız Waleran Bigod, bir anlamda sizin bir borcunuz bu," dedi.

Waleran yavaş yavaş kızmaya başladı. Elindeki mektubu ona doğru uzatarak, "Sana hiçbir borcum yok benim. Sen her zaman, hatta benim isteklerimi yerine getirirken bile kendi amaçlarına hizmet ediyordun. İkimizin de birbirimize şükran borcu olamaz," dedi.

"Tekrar söylüyorum, ben artık daha fazla bekleyemem."

Waleran dudağını bükerek, "Ne yaparsın?" dedi.

"Önce Piskopos Henry ile kendim görüşürüm."

"Sonra?"

"Ona ricalarıma kulak vermediğinizi anlatır, ardından da bundan böyle İmparatoriçe Maud'un müttefiki olacağımı söylerim."

William, Waleran'ın yüz ifadesindeki değişikliği görünce çok sevindi. Soluk renkli yüzünde bir şaşkınlık ifadesi vardı.

Waleran, kuşkucu bir sesle, "Gene mi?" diye sordu.

"Benimki sizinkilerden sadece bir fazla."

William, karşısındakinin kafasından neler geçirdiğini çıkaramadı.

Waleran vakit kazanmak için mektubun mührünü bozdu, rulo halindeki kâğıdı düzeltti. Mektubu okurken balık beyazı yanaklarında bir kırmızılık oluştu, belli ki sinirlenmişti. "Lanet olası adam," diye fısıldadı.

William, "Bir şey mi oldu?" diye sordu.

Waleran mektubu uzattı. William mektubu aldı ve tüm dikkatiyle harflere bakarak, " Çok... saygı...değer Piskopos... Hazretleri...ne..."

Waleran mektubu elinden kapıverdi, William'ın ağır aksak okuyuşuna sinir olmuştu. "Mektup Başrahip Phillip'ten," dedi. "Yeni katedralin koro bölümünün Pazar Yortusu'na kadar tamamlanacağını, açılış töreninde hazır bulunursam sevineceğini haber veriyor."

William, işte buna çok şaşırdı. "Nasıl becermiş bu işi? İnşaat ustalarının yarısına yol verdiğini sanıyordum." William, Waleran'ın kafasından neler geçirdiğini merak ediyordu. "Eee?" dedi.

"Pazar Yortusu'nda, senin kontluğunun onaylandığını işitince, Phillip buna çok şaşıracak."

William, "Siz bunu benim için yapmazdınız, Phillip'e nispet olsun diye yapacaksınız," dedi. İçinde büyük bir umut oluştu.

"Ben kendim bunu asla yapamam," dedi Waleran. "Konuyu Piskopos Henry ile görüşeceğim."

William duraladı. Sonunda ister istemez, "Teşekkür ederim," diye mırıldandı.

O yıl, ilkbahar soğuk ve oldukça kasvetli geçti. Pazar Yortusu sabahı yağmur yağıyordu.

Aliena gecenin bir vakti sırt ağrısıyla uyanmıştı, bir gidip bir gelen sancı onu hâlâ rahatsız edip duruyordu. Soğuk mutfakta, Alfred beyaz ekmek, yumuşak peynir ve sert biradan oluşan kahvaltısını tamamlarken Aliena da oturdu, kiliseye gidecek olan Martha'nın saçlarını örmeye başladı. Arada özellikle sırtına saplanan bir sancıyla duruyor, yüzünü buruşturarak doğrulmaya çalışıyordu. Martha hemen fark etti. "Neyin var?" diye sordu.

Aliena, "Sırt ağrısı," diyerek kesti attı. Nedenini tartışmak istemiyordu. Belli ki arkadaki cereyanlı odanın döşemesinde uyuduğu içindi. Bunu hiç kimse bilmezdi, Martha bile.

Martha kalktı, ocaktan sıcak bir taş aldı. Aliena oturdu. Martha, taşı iyice kavrulmuş eski püskü bir deri parçasına sararak Aliena'nın sırtına yerleştirdi. Aliena hemen rahatladı. Bu kez de Martha, Aliena'nın saçlarını örmeye başladı. Yandıktan sonra yeniden uzamış, gene o eski asi durumuna gelmişti. Aliena biraz sakinleşir gibi oldu.

Ellen gideli beri Martha'yla aralarından su sızmıyordu. Zavallı Martha önce öz annesini, ardından da üvey annesini yitirmişti. Aliena zaman zaman kendini annesiymiş gibi hissediyordu. Martha'dan sadece on yaş büyüktü. Ama ne tuhaf, Martha'nın en çok özlediği, üvey kardeşi Jack'ti.

Bugünlerde onu kim özlemiyordu ki?

Onun nerede olduğunu Aliena çok merak ediyordu. Çok yakınlarda bir yerde, bir katedral inşaatında çalışıyor olabilirdi. Belki de Normandiya'ya gitmiştir, diye geçirdi içinden. Daha da uzaklara belki: Paris, Roma, Kudüs ya da Mısır. Hacıların uzak ülkeler üzerine anlattıkları aklına gelince, kum çöllerinde, kızgın güneşin altında Suriye'de bir hisar inşaatında taş yontan Jack'in hayali gözlerinin önünde canlanıverdi. O da Aliena'yı düşünüyor muydu acaba?

Aliena'nın hayalleri nal sesleriyle yarıda kesildi ve az sonra Richard, atı yedeğinde olduğu halde içeri girdi. At da o da sırılsıklamdı, her tarafları çamur içindeydi. Aliena ellerini ve yüzünü yıkaması için kardeşine ocaktan sıcak su getirdikten sonra atı alıp arka bahçeye götürdü. Sonra döndü ve kahvaltı için mutfak masasının üzerine bir parça ekmekle soğuk biftek koydu; bir kap da bira doldurdu.

Alfred, "Savaş nasıl gidiyor?"

Richard bir bezle yüzünü kuruladıktan sonra kahvaltıya oturmuştu. "Wilton'da yenilgiye uğradık," dedi.

"Stephen yakalandı mı?"

"Hayır, tıpkı Maud'un Oxford'dan kaçtığı gibi, o da kaçtı. Şu sıralarda, Stephen Winchester'da, Maud ise Bristol'de. Toparlanmaya çalışıyorlar."

Richard bir ara Aliena'ya dönerek, "Sen şişmanlıyorsun," dedi.

Aliena başıyla onu onayladı, ama bir şey demedi. Aliena sekiz aylık hamileydi, bunu kimse bilmiyordu. Neyse ki havalar serin gidiyordu da kat kat giydiği kışlık elbiseler sayesinde kilo aldığı belli

olmuyordu. Birkaç hafta içinde bebek doğar, durum ortaya çıkardı. O zaman gelince ne yapacağını hâlâ bilemiyordu.

Kasabalıları çağıran çan sesi duyuldu. Alfred botlarını ayağına çekerken bir yandan da Aliena'ya bakıyordu.

Aliena, "Kendimi kötü hissediyorum, kiliseye gidebileceğimi sanmıyorum," dedi.

Alfred omuzlarını silkerek boş verdi ve Richard'a dönerek, "Sen gelseydin bari," dedi. "Bugün herkes orada... Yeni kilisenin ilk dua töreni bu."

Richard, "Tavan bu kadar çabuk mu tamamlandı?" diyerek şaşkınlığını gizleyemedi. "Yıl sonuna kadar diyordun."

"Çok hızlı çalışarak tamamladık. Başrahip Phillip, adamlara bugüne yetiştirebilirlerse, açıktan bir haftalık ücret daha ödeyeceğini söyledi. Ne kadar hızlı çalıştıklarını görseydin, şaşardın. Öyle olduğu halde, ancak yetiştirebildik... Kalıbı daha bu sabah söktük."

Richard, son parça ekmeği ağzına alıp birasını yudumladıktan sonra ayağa kalktı. "Şunu ben de görmeliyim," dedi.

Martha, Aliena'ya döndü. "Seninle kalmamı ister miydin?"

"Hayır, teşekkür ederim. Ben iyiyim. Uzansam iyi olur."

Her üçü de pelerinlerini üzerlerine geçirerek çıktılar. Aliena, deriye sarılı sıcak taşı da alarak arka odaya geçti. Taşı sırtına yerleştirerek Alfred'in yatağına uzandı. Evlendiğinden beri müthiş uykucu olmuştu. Daha düne kadar evi çekip çeviren, üstelik en faal yün tacirlerinden biri olmayı hak eden o değilmiş gibi, yapacak başka işi olmadığı halde Alfred'in işlerini yapmakta zorlanıyordu.

İçinden, ah bir uyuyabilsem, diyerek tam yatağa uzanmıştı ki, uyluk kemiğinin orada damla damla sıcak bir suyun aktığını duyumsar gibi oldu. Dehşete kapıldı. İşemek gibi bir şeydi, öyle sandı; ama işemiyordu. Az sonra bu daha da arttı. Birden doğrularak oturdu. Anlamıştı, suları geliyordu. Bebek yaklaşıyordu.

Aliena korkuya kapıldı. Birinin yardımına gereksinimi vardı. Avazı çıktığı kadar komşusunu çağırdı. "Mildred! Mildred! Buraya gel!" Evde kimsenin bulunmadığı aklına geldi, öyle ya, herkes kiliseye gitmişti.

Sular azaldı, ama Alfred'in yatağı sırılsıklam olmuştu. Korku içinde, Alfred buna dehşetli sinirlenecek, dedi içinden, ama asıl çocuğun kendisine ait olmadığını öğrenince kızacağı sonra aklına geldi. Ah Tanrım, ben şimdi ne yapacağım?

Sırt ağrısı yeniden başlayınca, doğum sancısı dedikleri bu olma-

lı, diye düşündü. Alfred'i filan boş verdi. Doğum yapmak üzereydi. Bari biri ona yardım etseydi. Kiliseye gitmeye karar verdi.

Bacaklarını yataktan aşağıya uzattı. Yeni bir kasılma daha olunca durdu, acı içinde kıvranarak geçmesini bekledi.

Çamurlu sokaklarda güçlükle yürümeye çalışırken, kafasının içi karmakarışıktı. Manastır kapısına gelince sancı bir daha yokladı, bu kez duvara dayandı, dişini sıkarak sancının geçmesini bekledi. Sonra avlunun içine doğru ilerledi.

Kasaba halkının büyük bir çoğunluğu, koro bölümünün orada bir de yan koridorlarda toplanmıştı. Altar iyice uzaktaydı. Kilisenin çok garip bir görünümü vardı. Değirmi tavanın üzeri daha sonra üçgen biçiminde ahşap bir çatıyla kapanacaktı, ama şimdi korunaksız, öylece duruyordu. Şapkasız, tepesi açık adamlara benziyordu. Cemaat, Aliena'ya sırtı dönük duruyordu.

Sendeleye sendeleye katedrale doğru ilerlerken, Piskopos Waleran Bigod konuşmak için kalktı. Onun hemen yanında William Hamleigh'in oturmakta olduğunu görünce, kendini bir karabasanda hissetti. Piskopos Waleran'ın konuşması içine işledi: "Kral Stephen'ın, Lord William'ı Kingsbridge Kontu ilan ettiğini bildirmekten büyük bir gurur ve kıvanç duymaktayım..."

Aliena, korku ve acı içinde olmasına karşın, bunu duyunca dehşete kapıldı. Babalarını o korkunç Winchester zindanında gördükten bu yana, altı yıldır, ailenin gene eski servetine kavuşabilmesi uğruna baş koymuştu. Hırsız ve ırz düşmanları, yangından ve iç savaşa karşın gene hayatta kalmayı başarmışlardı. Birkaç kez hedeflerine o kadar yaklaşmışlardı ki, ama artık onu kaybetmiş sayılırlardı.

Cemaat kızdığını belli etmek için homurdandı. William'ın elinden neler çektiklerini çok iyi bilirlerdi, hâlâ da ondan korkarlardı. Onları koruyacağını umdukları kral tarafından onurlandırılmış olması hiç hoşlarına gitmedi.

Başrahip Phillip sinirinden yüzü allak bullak olmuş bir halde kalktı ve ilahiyi başlattı. Cemaat ilahiye isteksiz isteksiz katıldı. Aliena, bir kasılma daha yoklayınca sütunlardan birine dayandı. Kalabalığın arkasında olduğu için kimse onun farkında değildi. Nedense bu kötü haber onu yatıştırdı. Martha'yla Richard'ı bulmam gerek, dedi içinden, onlar nasıl olsa bir çare bulurlar.

Sancı geçtikten sonra, cemaatin arasına dalarak Martha'yı aramaya koyuldu. Bir grup kadın koridorun orada bir yerde toplanmıştı, onların yanma doğru yürüdü. Herkes tuhaf tuhaf ona bakıyordu.

Tam o sırada herkes dikkatini bir başka şeye çevirmişti; galiba büyük bir gümbürtü duymuşlardı. Başta ilahi sesinden gürültüyü pek ayrımsayamadılar. Gümbürtü artınca ilahi sesi bir anda kesiliverdi.

Aliena kadınların yanma yaklaştı. Onlar da gürültünün nereden geldiğini anlayabilmek için etrafa bakınıp duruyorlardı. Aliena kadınlardan birinin omzuna dokunarak, "Martha'yı gördün mü, görümcem yani?" dedi.

Kadın döndü, Aliena'ya batı. Sepicinin karısı Hilda'ydı bu. "Martha sanırım öbür tarafta," dedi Hilda. Gümbürtü artınca, kadın başını ters yöne çevirdi.

Kilisenin tam orta yerinde herkes başını kaldırmış duvarların ta en üst kısımlarına bakıyordu. Yan koridordakiler boyunlarını eğerek sütunlarını arasından neler olduğunu anlamaya çalışıyorlardı. Birileri bir çığlık attı. Aliena, yukarılarda duvarın yarıldığını gördü; yarık pencere aralarına kadar yayıldı. O sırada, kiliseyi dolduran kalabalığın üzerine iri iri taş parçaları düşmeye başladı. Bir bağırtı ve cayırtıdır başladı, herkes dışarı kaçmaya çalışıyordu.

Aliena'nın ayaklarının altında yerler kayıyordu. Kendini kilisenin dışına atmaya çalışırken, yukarılarda duvarların birbirinden ayrıldığını fark etti. Yuvarlak bir varili andıran tonoz çöküyordu. Sepicinin karısı Hilda, önünde yere düştü, yerde yüzü koyun uzanan bir şeye ayağı takılınca, Aliena da kendini yerde buldu. Ayağa kalkmaya çalışırken yukarıdan yağmur gibi küçük küçük taşlar yağmaya başladı. O sırada yan koridorun alçak tavanı yarıldı, onun da işi bitikti. Aliena'nın başına bir şey çarpınca bir anda dünyası kararardı.

Phillip kendinden emin, değerbilir bir hava içinde törene başlamıştı. Neyse ki tehlike atlatıldı, tonoz tam zamanında bitti. Gerçekten, koro bölümünün ancak üç kesiminin tonozu tamamlanmıştı. Ne var ki bu üç kesim de elverirdi. İnşaat ustaları her şeyi bir bir ortadan kaldırmıştı. Araç gereçler, taş ve kereste yığınları, iskele direkleri, ahşap çitler, molozlar, süprüntüler... Koro bölümü baştan başa süpürülmüş, temizlenmişti. Keşişler taş aksamı beyaza boyamışlar, harçların üzerine düz kırmızı çizgiler geçmişlerdi. Böylece duvarlar olduğundan daha derli toplu görünüyordu... Altarla piskoposun özel koltuğu mahzenden alınıp buraya getirilmişti. Ama, azizin kemikleri, küçük küçük kutular içinde mahzende bırakılmıştı. Kemiklerin taşınması çok özel bir seremoniydi; bugünkü törenin en can alıcı yanı da bu seremoni olacaktı. Piskopos özel koltuğunda, keşişler yeni cüppe-

leri içinde altarın hemen arkasında sıralanmışlardı. Kasaba halkının bir bölümü avluda, bir bölümü de yan koridorlarda toplanmıştı. Töreni başlarken, Phillip, görevini yerine getirmenin mutluluğu içinde, yeni katedral inşaatının bu ilk ve en kritik aşaması sona erdiği için Tanrı'ya teşekkürler etmişti.

Waleran, William'la ilgili o haberi verince Phillip çok öfkelendi. Zaferine leke düşürmek, kasaba halkının gene lordlarmın insafına terk edildiğini hatırlatmak için belli ki çok iyi bir zamanlama yapılmıştı. Phillip gereken yanıtı vermek için deli gibi yerinden fırladığı sırada büyük bir gümbürtü başlamıştı.

Gümbürtüyü duyan herkes başta çok şaşırdı. Phillip birkaç dakika bunun bir gök gürültüsü olduğunu sandı. Sonra gümbürtü daha da artınca, herkes ilahi okumayı kesti. Phillip bu sesi hâlâ garip bir olay olarak algılıyordu, nasıl olsa az sonra anlaşılırdı, en kötüsü olsa olsa bu yüzden törene ara vermek zorunda kalırlardı. Başını kaldırarak yukarılara baktı.

Kalıpların daha bu sabah söküldüğü üçüncü kısımda, pencereli üst duvarların en tepesinde, taşların içinde yarıklar peyda oluyordu. Yarıkların görünmesiyle kızgın yılanlar gibi bir pencereden öbür pencereye sıçraması bir oldu. Phillip koro bölümünün bitmiş olmasına ne kadar sevinmişti, oysa şimdi bir sürü onarım işlerinin sorumluluğunu üstlenecek, ustaların çalışmaları karşısında hayranlık duyanlar, "Acele ise şeytan karışır," diyeceklerdi.

Çatlaklar kavisli tonozlarda da göründü. Büyük bir taş ana gövdeden ayrıldı ve havada tepetaklak yuvarlanarak yavaş yavaş düşmeye başladı. İnsanlar bağırarak taşın altında kalmamak için kaçışmaya çalışıyordu. Phillip birilerinin yaralanıp yaralanmadığını anlayamadan, peş peşe taşlar düşmeye devam etti. Dehşete kapılan cemaat taşlardan kendilerini korumaya çalışırken birbirini eziyordu.

Herkes, katedralin yapımı tamamlanmamış batı tarafından dışarı çıkabilmek için altardan uzaklaşmaya çalışıyordu. Ama asıl göçük o yandaydı.

Phillip bir ara Jonathan'la Johnny Sekiz-Penny'nin koridorun ilerisinde, kalabalığın içinde sıkıştıklarını gördü. Orası her yerden daha güvenlikli bir yer, dedi içinden. Cemaatin kalan bölümünü sağ salim dışarı çıkarması gerektiğini düşünerek, "Bu tarafa gelin!" diye bağırdı. "Haydi, herkes bu tarafa gelsin!" Bu dediklerini işitip işitmedikleri belli değildi, çünkü kimse onun farkında bile değildi.

Phillip bir ara başını yukarıya doğru kaldırdığında, ikinci kıs-

mın da çökeceğini anlayınca, aklını oynattı. Aynı çatlaklar, tam da başının üzerinde, pencereli duvarlardan uzanarak tonoza doğru yayılıyordu. Herkesi kilisenin doğu kısmında toplayacaktı, kaç kişiyi kurtarabilirse kârdı. Üzerine unufak olmuş, yağmur gibi sıvalar dökülüyordu, ardından taşlar düşmeye başladı. Herkes sağa sola kaçışıyordu. Birçokları yan koridorların korunaklı yerlerine sığınmışlardı. Kimileri de doğu duvarının oraya toplanmıştı. Piskopos Waleran da aralarındaydı. Ötekiler kalabalık halde üçüncü kısımdaki cesetlerle yıkıntıların üzerinden sürünerek batı yanma doğru hücum ediyordu. Phillip'in omuzuna bir taş isabet etti, taş sekerek gelmişti, gene de acıttı. Ellerini başının üzerine koymuş, deli gibi bakınıyordu. İkinci kısmın tam orta yerinde yapayalnızdı. Şimdi herkes tehlikeli bölgenin dışındaydı. Phillip elinden geleni yapmıştı. Doğuya doğru koşmaya başladı.

Az sonra başını kaldırarak arkasına baktı. Şimdi de ikinci kısmın pencereli duvarı yıkılıyordu. Tonoz olduğu gibi çökmek üzereydi.

Sonunda her şey derin bir sessizliğe gömüldü. Phillip, korkudan afallamış bir halde, gözlerini dikmiş kilisesinin yıkıntılarına bakıyordu. Yalnız birinci kısım ayakta kalabilmişti. İkinci kısmın duvarları galeri hizasına kadar olduğu gibi duruyordu, üçüncü ve dördüncü kısımların sadece koridorlarına pek bir şey olmamıştı. Yerlerde molozlarla yaralılar, ölüler birbirine karışmış halde öylece duruyordu. Yedi yıllık emek, yüzlerce paunt para havaya gitmişti. Düzinelerce belki de yüzlerce insan ölmüştü. Hem de birkaç dakika içinde. Şu ölen insanları, havaya giden emekleri, geride kalan şunca dul ve yetimleri düşününce, Phillip'in yüreği parça parça oldu, gözyaşlarını tutamadı.

Tam o sırada bir ses kulağını tırmalarcasına, "*Bütün bu olanlar o kahrolası aldırmazlığın yüzünden, Phillip!*" diyordu.

Phillip arkasını dönünce Piskopos Waleran'la göz göze geldi. Siyah giysisi toz içindeydi, muzaffer bir edayla gözünü dikmiş ona bakıyordu. Phillip beyninden vurulmuş gibi oldu. Böylesi korkunç bir olay elbette yürek parçalardı, ama bu yüzden suçlanmak, işte buna dayanamazdı. *Ben elimden geleni yaptım,* diyecekti, ama diyemedi. Boğazı tıkanır gibi oldu, konuşamadı.

Suçun kimin üzerine yükleneceği konusuna gelince, buna daha vakit vardı. Şu anda çok sayıda yaralı, birçok da yıkıntı altından kurtarılmayı bekleyen insan vardı. Kurtarma operasyonunu hemen başlatmalıydı. Piskopos Waleran'a dönerek, kızgın bir sesle, "Çekil

yolumdan!" dedi. Neye uğradığını şaşıran piskopos kenara çekildi. Phillip atlaya sıçraya altara doğru yürüdü.

Ve avazı çıktığı kadar bağırarak, "Beni dinleyin!" dedi. "Önce yaralılarımızı toplamak, yıkıntı altında kalanları kurtarmak zorundayız; ardından ölülerimizi gömer, ruhları için dua ederiz. Şimdi bana bu işleri denetleyecek üç kişi gerek."

Yıkıntıların toplanması ve yıkıntı altında kalanların kurtarılması işinin sorumluluğunu Alfred'e verdi. Ayniyatçı Milius ölü ve yaralıları kiliseden çıkartacaktı. Revirci Randolph yaralıları toplarken, ona yaşlılar, özellikle de yaşlı kadınlar yardımcı olacaktı.

Kurtarma ekipleri işlerine koyuldular. Korunaklı yerlere sığınanların çoğu daha şimdiden ölüleri kaldırmaya başlamışlardı bile. Yaraları hafif olanlar yardıma gereksinim duymadan ayağa kalkıyorlardı.

Phillip, yaralılardan birinin yardımına koşmak için geri dönerken, Piskopos Waleran'ın dedikleri tekrar kulaklarında çınlar gibi oldu: *Bütün bu olanlar o kahrolası aldırmazlığın yüzünden, Phillip!* Bu suçlama Phillip'in içine oturdu, ama pekâlâ da doğru olabilir, diye düşündü. Daha çok, daha iyi, daha çabuk olması için çalışanları sürekli sıkıştırdığı doğruydu. Tıpkı yapağı panayırı konusunu aceleye getirdiği gibi, tonozu bitirmesi için de Alfred'i sıkıştırmıştı. Shiring Kontu'na ait taş ocağı konusunda da durum aynıydı. Her üçünde de sonuç felaket olmuştu. Taş ocağı işçileri öldürülmüş, Kingsbridge kasabası yakılmıştı, şimdi de bu. Suçlanması gerekenin tutku ve hırs olduğu ortadaydı. Keşişlerin her şeyden ellerini ayaklarını çekerek yaşamayı yeğlemeleri ne güzel.

Phillip, inleyen yaralılarla seslerini çıkarmayan ölülerin, kilisesinin yıkıntıları arasından kurtarılmasına yardım ederken, bundan böyle hırslı olmayı da, her şeyleri sıkıştırma işini de Tanrı'ya bırakmaya karar verdi. Her şeyi, her ne olursa, olduğu gibi kabul edecekti. Tanrı katedral mi istiyor, taş ocağını Tanrı sağlasındı. Kasaba ateşe mi verildi, Tanrı yapağı panayırı istemiyordu da ondan, densindi. Şimdi de kilise yıkılmıştı işte, bu kez onu yeniden inşa edecek değildi.

Bu karara vardığı sırada, William Hamleigh'e gözü takıldı.

Yeni Shiring Kontu, üçüncü kısımda, döşemenin üzerinde oturuyordu. Yüzü kül rengi, acıdan kıvranıp duruyor, ayağını kocaman taşın altından kurtaramıyordu. Phillip, taşı kaldırmaya çalışırken, bu kadar masum insanı ölüme terk eden Tanrı'nın William denilen şu hayvan herife neden kıyamadığını bir türlü anlamıyordu.

William'ı ayağa kaldırdılar. Kendisi gibi azman birinin omzuna abanarak, tek ayağının üzerinde seke seke uzaklaştı. İşte tam o sırada bir bebeğin ağladığını duydu.

Ağıt sesini herkes işitti. Görünürde de hiç bebek yoktu. Herkes, şaşkın şaşkın, etrafına bakınıyordu. Bir ağlama sesi daha duyulunca, Phillip sesin koridordaki taş yığınlarının altından geldiğini anladı. "İşte orada!" dedi. Alfred'le göz göze gelince onu yanına çağırdı ve "Şunların altında bir bebek var," dedi.

Şimdi herkesin kulağı oradaydı. Çok küçük bir bebeğin ağıdına benziyordu; bir aylık bile yoktu. "Haklısınız," dedi Alfred. "Şu iri taşları hemen kaldıralım." Adamlarıyla birlikte, üçüncü kısmın kemerli yolunu olduğu gibi kapatan moloz yığınını temizlemeye koyuldular. Onlara Phillip de katıldı. Son birkaç hafta içinde kasabalı kadınlardan hangilerinin doğum yaptığını çıkaramıyordu. Öyle ya, her doğum olayından haberi olacak değildi. Gerçi son bir yıl içinde kasaba oldukça küçüldü, ama gene de bu türden sıradan bir olayı gözden kaçıracak kadar büyük sayılırdı.

Ağıt birden kesildi. Herkes olduğu yerde kaldı ve kulak kabarttı, ama ağıt yeniden başlamadı. Ardından gene var güçleriyle taşları kaldırmaya devam ettiler. Bu çok tehlikeli bir işti, çünkü bir taşı yerinden kadırırken öteki taşlar devrilebilirdi. Phillip de bu işi bu yüzden Alfred'in sorumluluğuna vermişti. Bununla birlikte, Alfred, Phillip'in istediği titizliği göstermiyordu. Bir ara taşlar tehlikeli olabilecek biçimde yerlerinden oynayınca, Phillip, "Durun!" diye bağırdı.

Herkes durdu. Bu işi Phillip kendisi denetleyecekti. "Taşların altında canlı biri varsa, üzerinde onu koruyan bir şey de var demektir. Taşları kaldırırken onu koruyan o şeyi bozarsak kendi elimizle ölümüne neden olabiliriz. Bu nedenle çok dikkatli olmalıyız," dedi. Ayakta duran birkaç duvarcı ustasına hitap ederek, "Siz üçünüz, yığının en üstündeki taşları alın. Onları kendiniz kaldırıp götürmeyin, taşları birer birer bize uzatın, biz onları bir yere yığarız," dedi.

Phillip'in düzenlediği biçimde yeniden işe koyuldular. Bu kez iş hem daha çabuk hem daha güvenli gidiyordu.

Moloz yığınının içinde tonozdan düşen taş ve harçların yanı sıra, koridorun çatısı kısmen çöktüğünden, kereste ve kalaslar da vardı.

Phillip büyük bir çabayla çalışıyordu. Bebek kurtulsun istiyordu. Düzinelerce kişinin öldüğünü bildiği halde bebek ona daha önemliymiş gibi geldi. Toz topraktan önünü göremiyor, bir yandan da öksürüyordu.

Taşları kaldırırken, bebeğin ölmemesi için büyük bir coşkuyla dua etti.

Sonunda, moloz yığınının üzerinde, yan koridorun dış duvarıyla pencerelerden birinin bir kenarı görüldü. Yığının hemen arkasında bir boşluk gözüküyordu. Belki de canlı biri vardı orada. Duvarcılardan biri moloz yığınının üzerine çıktı ve eğilip boşluğa baktı. "Tanrım!"

Phillip, bir defalık Tanrı'ya saygısızlık yapmayı göze alarak, "Bebeğin bir şeyi yok ya," dedi.

Duvarcı, "Bir şey diyemem," dedi.

Phillip, duvarcının ne gördüğünü anlamak ya da en iyisi kendisi bakmak istiyordu. Adam yeni bir hevesle yeniden taşları temizlemeye koyuldu.

Taş yığını büyük bir hızla aşağı iniyordu. Zemine yakın bir yerde ancak üç kişinin kımıldatabileceği kocaman bir taş vardı. Taş yuvarlanınca, Phillip bebeği gördü.

Yeni doğmuş, çırılçıplak bir bebekti. Bembeyaz vücuduna kan ve inşaat tozları yapışmıştı. Phillip, başındaki havuç rengi saçları rahatça görebiliyordu. Yusyuvarlak minnacık karnından pörsümüş bir göbek bağı pırtlıyordu. Phillip biraz daha yakından bakınca, bebeğin oğlan olduğunu gördü. Uzanmış annesinin memesini emmekteydi. Çocuğun hayatta olduğunu anlayınca sevincinden yüreği hızlı hızlı atmaya başladı. Sonra kadına baktı. O da hayattaydı. Aliena yorgun ve mutlu gözlerle Phillip'e bakıyordu.

Aliena bir daha Alfred'in evine hiç dönmedi.

Bebeğin ondan olmadığını herkese anlattı; kanıt olarak da çocuğun kırmızı saçlarını gösteriyordu. Jack'inkiyle aynı renkteydi. Alfred'in bu işi fazla kurcalamadığına sevindi. Bundan böyle köpekler gibi onun yatağının ayak ucunda kıvrılıp uyumayacağı için çok mutluydu. Alfred, bebeğe de Aliena'ya da kaba davranmadı, sadece onları bundan böyle evinde görmek istemediğini söyledi.

Aliena, kardeşi Richard'la fakirler mahallesindeki tek gözlü eski eve taşındı. Aliena'nın tek gururu, tek sevinci sevgili oğluydu. Kırmızı saçları, mavi gözleri, duru beyaz teniyle ona Jack'i anımsatıyordu.

Kilisenin neden yıkıldığını kimse bilmiyordu. Bununla birlikte, her kafadan bir ses çıkıyordu. Kimileri, Alfred'i başmimarlığa layık görmüyordu. Yaşlı bir duvarcı, duvarların o kadar ağır bir tonozu çekemeyeceğini söyledi. Kimilerine göre, kalıp, harçlar iyice kurumadan sökülmüştü.

Alfred tüm duvarcılarını Shiring'e götürdü; şimdi orada varlıklı kişilere taş binalar inşa ediyordu. Öteki ustalar da Kingsbridge'i terk ettiler. Aslında kimse işten atılmadı, Phillip herkese ücretlerini ödemeye devam ediyordu. Adamlar, molozları temizlemenin dışında yapacakları bir şey olmayınca, birkaç hafta sonra çekip gittiler.

Richard güzelim yağız atını bir çiftçiye kiraladı, o ve Aliena onun kazancıyla geçiniyorlardı. Alfred'in parasal desteği olmadan şövalyeliğe devam edemezdi. Richard bir uyuşukluk içindeydi, sabahları geç uyanıyor, bütün gün güneşin altında oturuyor, akşamlarını birahanede geçiriyordu.

Aliena ne zaman geleceği düşünse, hep Jack aklına geliyordu. Nereye gittiğine dair en ufak bir fikri yoktu, belki de hiç dönmezdi artık. Bir ara bir başka kasabaya taşınmayı bile düşündü, dul olduğunu söylerdi herkese. Alfred'le evlendiği günün sabahı Jack'le sevişerek dünyanın en büyük günahına girdiğini kabul ediyordu, şimdi o yaptıklarının cezasını çekiyordu işte, bundan en küçük bir kuşkusu yoktu. Ama gene de zaman zaman hayatında yaptığı en güzel şeyin bu olduğunu düşünüyordu. Bebeğini hayran hayran seyrederken içinde en ufak bir pişmanlık duymuyordu.

Yaz sonunda, çiftçi atı geri getirdi. Artık ona gereksinimi kalmamıştı. Ve böylece Richard'la Aliena'nın geliri sıfıra inmiş oldu. Bir gün, güz başlarında, Richard Shiring'e zırhını satmaya gitti. Aliena, parasızlık yüzünden elmayla karnını doyurmaya çalışırken, birden Jack'in annesi içeri girdi.

"Ellen!" dedi Aliena, çok şaşırmıştı. Sesi biraz endişeli çıktı, çünkü Ellen kilisede bir nikâhı lanetlemişti. Başrahip Phillip bu yüzden onu hâlâ cezalandırabilirdi.

Ellen, sakin bir sesle, "Torunumu görmeye geldim," dedi.

"Sen, şey, nereden biliyordun..."

"İnsan, ormanda da olsa haberini alıyor işte." Köşede duran beşiğe yaklaşarak uyuyan bebeği seyretti. "Sahi, kimin oğlu olduğu o kadar belli ki. Sağlığı nasıl gidiyor?"

"Bugüne dek hiç hasta olmadı, küçük ama tosun gibi." Bunları söylerken çok gururlandığı belli oluyordu. "Tıpkı babaannesi," diye ekledikten sonra Ellen'ı incelemeye koyuldu. Ellen o günden bu yana biraz zayıflamıştı. Üzerinde kaslı bacaklarını daha da ortaya çıkaran deriden, kısa bir tunik vardı. Ayakları çıplaktı. Genç ve sağlıklı görünüyordu. Belli ki ormanda yaşamak ona çok yaramıştı. Aliena yaşını hesapladı, otuz beşinde olmalıydı. "Çok iyi görünüyorsun," dedi.

"Hepinizi çok özledim," dedi Ellen. "Seni, Martha'yı hatta Richard'ı bile özledim. Jack'imi özledim. Tom'u özledim." Bunları söylerken yüzünü üzgün bir ifade kapladı.

Aliena hâlâ başına bir şey gelmesinden endişeleniyordu. "Buraya gelirken seni kimse görmedi ya. Keşişler seni hâlâ cezalandırmak isteyebilir de."

"Kingsbridge'de beni hapse atabilecek bir keşiş göremiyorum. Ama gene de çok dikkatli oldum, kimseler görmedi beni." Her ikisi de bir süre konuşmadı. Ellen, gözlerini Aliena'nın üzerinden ayıramıyordu. Sonunda dayanamadı ve "Sen burada boş yere vakit harcıyorsun," dedi.

"Ne demek o?" dedi Aliena, ama gene de Ellen'ın bu sözleri çok hoşuna gitti.

"Sen gidip Jack'i bulmalısın."

Aliena, içinde tatlı bir umut, "Ama ben bunu yapamam," dedi.

"Neden yapamayacakmışsın?"

"Her şeyden önce, onun nereye gittiğini bilmiyorum ki."

"Ben biliyorum."

Aliena'nın kalbi hızlı hızlı atmaya başladı. Jack'in nereye gittiğini kimsenin bilmediğini sanıyordu. Jack yer yarılmış, yerin dibine geçmişti sanki. Ama belki de yakınlarda bir yerdeydi. Ona oğlunu gösterebilirdi.

Ellen, "En azından hangi tarafa gittiğini biliyorum," dedi.

Aliena, hiç beklemeden, "Nereye?" dedi.

"Santiago de Compestela'ya."

"Ah, Tanrım!" Bütün umutları yıkılmıştı. Müthiş bir düş kırıklığına uğradı. Compestela, İspanya'da bir kentti, havarilerden James'in mezarı da oradaydı. Oraya varmak için uzun bir yolculuğu göze almak gerekirdi.

Ellen, "Yolda jongleur'lerle konuşabileceğini, babası hakkında bir şeyler öğrenebileceğini umuyordu," dedi.

Aliena üzgün üzgün başıyla onu onayladı. Jack, yolda hoşuna giden bir katedral inşaatında kendine bir iş bulabileceğinden çok emindi, belki de bir yere yerleşmişti bile. Babasını aramaya çıkarken galiba oğlunu kaybetmiş oldu.

"Onu aramaya çıkmayı ben de isterdim," dedi Aliena. "Ama oralar o kadar uzak ki."

"Uzak mı? Binlerce insan orayı ziyarete gidiyor. Sen niye gitmeyeceksin?"

"Ben babama söz verdim. Richard kont oluncaya kadar onu yalnız bırakamam."

Ellen bu konuda kuşkulu görünüyordu. "Ona yardım etmeyi nasıl düşünebiliyorsun? Beş paranız yok, ayrıca William kont oldu. Richard'ın bu konuda en ufak bir şansı kalmadı. Senin yapabileceğin bir şey yok. Bana sorarsan, Richard'a yapabileceğin en büyük iyilik onu bir süre kendi haline bırakmaktır."

Aliena, bu doğru, dedi içinden. Kingsbridge'de kalsa da kalmasa da şu sıralar Richard'a hiç yardımı olamazdı. "Hacca gitmek için hiç param yok," dedi.

"O kocaman at ne oldu?"

"Duruyor."

"Sat onu."

"Nasıl satarım? O at Richard'ın."

Ellen'ın tepesi attı. "Tanrı aşkına, o atı kim satın aldı peki? Yün işinin kotarılmasına Richard'ın çok mu emeği geçti? O açıkgöz köylülerle, kendini beğenmiş Flander'li alıcılarla pazarlıkları Richard mı yürüttü? Yünleri toplayan, depo eden, sonra onları pazar yerinde satan Richard mıydı? O at Richard'ın deyip durma bana."

"Çok kızacak ama..."

"Kızsın. Dua edelim, kızsın da böylelikle yaşamında ilk kez bir iş yapmış olsun."

Aliena tartışmak için ağzını açmak istedi, ama hemen vazgeçti. Ellen haklıydı. Richard her zaman, her fırsatta ona güvenmişti. Babalarından kalan servet için savaştığı sürece ona Aliena destek olmuştu. Artık savaşacağı bir şey yoktu ortada. Aliena'dan bir talebi olamazdı.

Aliena, bir an Jack'le karşılaşmış gibi oldu. Yüzünü gözlerinin önünde canlandırdı.

Ellen, "Yolculuk tehlikeli, elbette," dedi.

Aliena güldü. "O konuda kendime güveniyorum. On yedi yaşımdan beri gezgincilik ederim. Kendimi korumasını bilirim."

"Zaten, Compestela yolunda yüzlerce insanın seyahat ettiğini göreceksin. Sen de kalabalık bir hacı kafilesine katılırsın. Yalnız seyahat etmek durumunda kalmazsın."

Aliena'nın birden kafasına bir şey takıldı. "Ben bebeği Compestela'ya götüremem ki," dedi.

Ellen omuzlarını silkerek, "Bebek için ha İspanya, ha İngiltere fark etmez," dedi.

"Başka ne yapabilirim?"

"Bebeği bana bırak öyleyse. Ben onu keçi sütü ve yabani arı balıyla beslerim."

Aliena başını iki yana sallayarak, "Ondan dünyada ayrılamam," dedi.

Ellen, "Madem o kadar seviyorsun, öyleyse git, babasını bul."

3

Aliena, Wareham'dan kalkan bir gemi buldu. Çocukluğunda babasıyla Fransa'ya geçerken, Norman savaş gemilerine binerdi. Bunlar kenarları yukarıya doğru kıvrık, dar ve uzun teknelerdi; kıç ve burunları çok sivri olurdu. Her iki yanında sıra sıra kürekler bir de kare biçiminde deriden yelkenleri vardı. Şimdi onu Normandiya'ya götürecek gemi, tıpkı onlara benziyordu; fakat bunlar, daha çok kargo alabilmek için derin ve daha genişçeydi. Gemi Bordeux'dan gelmişti, çıplak ayaklı denizciler varlıklı kişilerin mahzenlerine gönderilecek büyük şarap fıçılarını indiriyorlardı.

Jareham'a onunla birlikte Ellen da gelmişti. Aliena, Normandiya' daki mülklerini ziyarete giden iki keşişle birlikte yolculuk yapacaktı. Gemi yolcuları arasında üç kişi daha vardı: İngiliz akrabasının yanında dört yıl kaldıktan sonra Toullouse'daki dedesinin yanına dönen genç bir silahtar ve suyun öbür tarafında hem ücretlerin çok yüksek hem de kızların daha güzel olduğunu duyan iki genç duvarcı... Denize açılacakları o sabah, mürettebat gemiye Cornwall'den gelen kalay cevherini yüklediği sırada, topluca birahanede beklediler. Duvarcılar kap kap bira içtikleri halde kesinlikle sarhoş olmadılar. Aliena, kucağında bebeği, sessiz sessiz ağlıyordu.

Sonunda gemi harekete hazırdı. Bebeği Ellen'a uzatırken, Aliena'nın gözleri ağlamaktan kan çanağına dönmüştü. Ellen bebeği alırken, "Bunu yapamazsın," dedi. "Bunu sana önerirken hata yapmışım."

Aliena, "Ama Jack var," diye hıçkırmaya başladı. "Ben Jack olmadan yaşayamam. Onsuz olamam. Onu arayıp bulmalıyım."

"Haklısın," dedi Ellen. "Zaten bu yolculuktan vazgeçmeni ben de istemem. Bebeğini burada bırakman doğru olmaz... Onu da yanma al."

Aliena buna o kadar sevindi ki, ağlaması daha da arttı.

Ellen, "Hem o keçi sütünden pek hoşlanmaz," dedi.

Teknenin kaptanı, "Haydi hanımlar, deniz yön değiştiriyor, açılacağız," dedi.

Aliena bebeği geri aldıktan sonra Ellen'ı öptü. "Çok teşekkür ederim. O kadar mutluyum ki."

"Yolun açık olsun."

Aliena döndü ve dik merdivenleri tırmanarak gemiye bindi. Yukarıda korunaklı bir yer olmadığından, kıç tarafa doğru yürüdü ve atlarla yüklerin arasında bir yer bulup oturdu.

Ertesi gün, Barfleur'da karaya çıktılar. Aliena en yakın kasaba olan Cherburg'da kendine yatacak bir yer buldu. Ertesi gün, akşamlara kadar hancılarla, inşaatçılarla konuştu; kırmızı saçlı genç bir İngiliz duvarcıyı görüp görmediklerini sordu. Hiç kimse böyle birini anımsamıyordu. Öyle ya o kadar çok kırmızı saçlı Normandiyalı vardı ki, onun farkında olamayabilirlerdi. Ya da başka bir limana çıkmış olabilirdi.

Aliena'nın, Jack'in izini hemen bulabileceğine aklı kesmiyordu, ama gene de canı sıkıldı. Ertesi gün gene yola koyuldu; bu kez güneye. Şen şakrak bir karısı, dört de çocuğu olan bir bıçakçıyla yolculuk yapıyordu. Onlar çok ağır ilerliyordu, onlara ayak uydurmak zorunda kaldığı için de çok mutluydu; böylece atı yorulmamış olacaktı. Atı onu taşımak için çok yol tepecekti daha. Bir aileyle yolculuk yapmak ne kadar güvenli de olsa, keskin ve uzun ağızlı bıçağını üzerinde taşımaya devam ediyordu. Altındaki at güçlü kuvvetliydi, ama pek gösterişli değildi. Üzerindeki giysiler onu sıcak tutuyordu, ama göz alıcı şeyler sayılmazdı. Bir miktar parasını kese içinde saklıyordu, kimseler görmesin diye tuniğinin altından beline doladığı kemerin içine yerleştirmişti. Bebeğini emzirirken, yabancı erkeklerin göğüslerini görmemesine büyük özen gösteriyordu.

Bebek Tours'ta hastalandı.

Burası varlıklı, kirli ve kalabalık bir kentti. Öteden beri Compestela'yı ziyarete gidecek hacılar önce bu kentte toplanırdı. Ayrıca ilk Tours piskoposu Aziz Martin yortusunun da eli kulağında sayılırdı; bu yüzden çok sayıda insan, azizin türbesini ziyaret için manastır kilisesine gelmişti. Martin, pelerinini ortasından ikiye ayırarak bir yarısını çıplak bir dilenciye vermesiyle ünlüydü. Yortu nedeniyle, han ve pansiyonların hepsi doluydu. Aliena'nın nazlanacak hali yoktu, bu yüzden dokların orada yaşlıca iki kız kardeşin işlettiği, her tarafı dökülen bir otelde kaldı.

Herkes gibi o da Aziz Martin Kilisesi'ne gitti. Orada onarım işlerinde çalışan bir grup inşaat işçisi gözüne ilişti. Başmimarları tepesi açılmış, ufak tefek, sinirli bir adamdı. Ona bir İngiliz duvarcıyı işe alıp almadığını sordu.

Adam, daha Aliena sözlerini bitirmeden, "Ben İngilizleri işe almam," diyerek kesip attı. "İngiliz duvarcılar işe yaramaz."

"Ama bu iyi bir duvarcıdır," dedi Aliena. "Çok da iyi Fransızca bilir. İngiliz olduğunu anlamamış olabilirsiniz. Saçları da kır..."

Ustabaşı, "Onu hiç görmedim," dedi kaba bir sesle ve arkasını döndü, yürüdü.

Ertesi sabah bebek hastalandı. O güne kadar hiç hasta olmamıştı. Aliena, ne yapacağını şaşırdı.

Önce meme verdi. Çocuk bir süre iştahla emdi, sonra gene ağlamaya başladı, ardından gene emdi.

Otelde çalışan genç ve sevimli bir hizmetçi kız vardı. Kutsal su alması için onu hemen manastıra yolladı. Bir ara doktor çağırtmayı da düşündü, fakat doktorlar hacamat yapmaya çok meraklı olurlardı, küçücük bir çocuğa hacamatın bir yararı olmayacağını düşündüğü için vazgeçti.

Az sonra kız, annesiyle döndü. Kadın demir bir kâse içinde bir tutam ot yaktı. Otlardan çıkan keskin dumanların galiba pis kokuları yok edeceği varsayılıyordu. "Bebeğin az sonra iştahı açılır... Ona istediği kadar meme vermelisin," dedi kadın."Sen de bol bol iç ki sütün bollaşsın. Yapacağın başka bir şey yok."

Aliena merakla sordu. "İyileşecek mi?"

Kadın, sevecen bir sesle, "Bilmiyorum, canım," dedi. "O kadar küçük ki, insan bir şey diyemiyor. Birçoğu atlatır, bazıları da atlatamaz. Bu senin ilk mi?"

"Evet, ilk."

"İleride nasıl olsa çok çocuğun olacak," dedi kadın.

Onlar gittikten sonra, Aliena kutsal suyu öteki suya kattı, içine bir bez parçası banarak bebeğin alnına koydu.

Bebek her gün biraz daha kötüye gidiyordu sanki. Ağladıkça Aliena meme verdi, ninniler söyledi, uyurken alnını kutsal suyla serin tutmaya çalıştı.

Bebek ölü gibi uyuyor, başını kaldıramıyordu. Göğsüne dokunuyor, ama soğuk mu sıcak mı olduğunu anlayamıyordu. Bebek derin bir uykuya daldı.

Sonunda gözlerini açınca, Aliena sevincinden uçacak gibi oldu.

Öğleye kadar yanında kendisi de uyuyakalmıştı. Bebeğin karnını doyurduktan sonra bir şeyler yemek için aşağıya, otelin altındaki büyükçe odaya girdi. Keçi peyniri, taze ekmek ve biraz da bacon yedi.

Galiba Aziz Martin'in kutsal suyu sayesinde oğlu iyileşmişti. O gün öğleden sonra Aziz Martin'in türbesine giderek azize şükranlarını sundu.

Büyük manastır kilisesinde uzaktan çalışan işçileri seyrederken, bir yandan da Jack'i düşünüyordu.

Büyük bir heyecanla yanlarına yaklaştı. Taş bindirmeliği görünce, soluğunu tutarak, "Bunu yapan bir İngiliz'di, değil mi?" diye sordu.

Burnu kırık, yaşlıca bir işçi, "Evet, doğru. Onu Jack Fitzjack yaptı," dedi. "Ben yaşamım boyunca ilk kez böyle bir şey gördüm."

Aliena sordu. "Ne zaman geldi buraya?" Yaşlıca adam yağlı kepinin altındaki kırlaşmış saçlarını kaşırken, Aliena soluğunu tutmaya çalışıyordu.

"Bir yıl kadar oluyor. Zaten fazla uzun kalmadı. Ustabaşımız onu beğenmedi." Sesini alçaltarak, "Doğrusu bu ya, Jack çok iyi bir insandı. Ustabaşımızın çok da kusurlarını buldu. Ardından çekip gitti."

Aliena büyük bir heyecanla, "Nereye gideceğini söyledi mi?" dedi.

Yaşlıca adam bebeğe bakarak, "Bu onun çocuğu, saçlarından belli," dedi.

Aliena, "Evet, öyle."

"Jack seni görünce sevinir mi, diyorsun?"

Yaşlı adam, belli ki Jack'in ondan kaçtığını sanmıştı. Aliena, gülerek, "Beni görünce çok sevinecek," dedi.

Adam omuzlarını silkerek, "Her ne pahasına olursa olsun, Compostela'ya gideceğini söylediydi," dedi.

"Teşekkür ederim," dedi Aliena ve büyük bir sevinçle adamı öptü. Adam hem sevinmiş hem şaşırmıştı; bir şey diyemedi.

Jack, Noel gününü Toledo'da, arkadaşı Raşid El Harun'la geçirdi. Raşid, Doğu'dan ithal ettiği baharat, en çok da karabiber sayesinde büyük bir servet yapmış Hıristiyan Suriyelilerdendi. Büyük katedraldeki öğle ayininden çıktıktan sonra, ılık kış güneşi altında, dar sokaklardan, mis gibi kokan dükkânların arasından zenginlerin oturduğu mahalleye doğru ağır ağır yürüyorlardı.

Raşid'in evi, ortasında bir de çeşmesi bulunan genişçe bir avluyu çepeçevre sarmış çok görkemli, taş bir binaydı. Avlunun loş kemerli yolları Jack'e Kingsbridge Manastırı'ndaki revakları anımsatırdı. İngiltere'de bunlar rüzgârdan ve yağmurdan korunmak için, oysa burada güneşi ve sıcağı engellemek için yapılırdı.

Raşid ve konukları yer minderlerine oturarak yer sofrasında yemeklerini yiyorlardı. Erkeklere yemek boyunca eş ve kızlar hizmet ediyordu, bir de evdeki konumları pek anlaşılmayan hizmetçi kızlar. Raşid'in, Hıristiyan olduğu için birden fazla karısı olamazdı; Kilise cariye ve odalıklara izin vermiyorsa da Raşid böyle şeylere galiba pek aldırmıyordu.

Raşid'in konuklarla dolup taşan evinin en çekici yanı kadınlardı. Hepsi de birbirinden güzeldi. Karısı bir heykel kadar zarif, parlak siyah saçları, koyu renk kusursuz bir cildi, saydam kahverengi gözleri olan hoş bir kadındı. Kızları da anneleri gibi, ama biraz daha ince uzundular. Üç kız kardeştiler. En büyükleri, kentin ipek tacirlerinden birinin oğluyla nişanlıydı. Nişanlı da sofradaki konuklar arasındaydı ve yakında evleneceklerdi. "Kızım Rüya kusursuzdur" dedi Raşid. "Güzeldir, hizmette kusur etmeyen, itaatli bir kızdır." Kız o sırada konukların ellerini içine daldırmaları için kokulu bir su çanağı dolaştırıyordu. Nişanlı oğlan, büyük bir servete konmuş olmanın bilinci içinde, başını hafifçe önüne eğdi.

İkinci kız gururlu, hatta biraz da kendini beğenmişin biriydi. Kız kardeşinin bu kadar çok övülmüş olmasına çok sinirlendi. Elindeki bakır sürahiden Jack'in kabına içki doldururken, ona yukarıdan bakan bir havası vardı. Jack, "Nedir bu?" diye sordu.

"Naneli meyve suyu," dedi kız, Jack'i aşağılar gibi, çünkü kendisi zengin bir kişinin kızıydı, oysa o, boş gezenin boş kalfasıydı.

Jack'in en çok hoşuna giden üçüncü kız Ayşe'ydi. Buraya geleli üç ay oluyordu, bu süre içinde onu çok iyi tanımıştı. On beş on altı yaşlarında, ufak tefek, neşeli ve güleryüzlü bir kızdı. Kendisinden üç dört yaş küçük olduğu halde, gene de çocuk sayılmazdı. Arada Jack'e İngiltere hakkında bitmez tükenmez sorular sorduğu, Arapların züppeliği, Yahudilerin temizlik konusundaki titizliği ve sonradan görme Hıristiyanların zevksizliği üzerine anlattığı fıkralarla Jack'i gülmekten kırıp geçirdiği olurdu. Jack, Ayşe'yle olduğu sırada Aliena'yı saatlerce aklından çıkarabiliyordu.

Ama evin dışına çıkınca, ondan daha dün ayrılmış gibi, hemen Aliena aklına geliyordu. Onu bir yılı aşkın bir süredir görmediği hal-

de, anısı hâlâ dipdiri belleğindeydi. Vücudunun bütün hatları aklındaydı. Göğüslerinin yaptığı o kıvrımı, kalçalarının hafifçe temasını, öpüşlerindeki o tadı ve insanın içine işleyen hoş kokusunu unutamıyordu.

Bugün Noel'di. Aliena bir kuğu kızartır, sofraya getirirken de tüyleriyle bir güzel süslerdi. Yanında da kesinlikle içinde yumurta ve ceviz bulunan sütlü bira olurdu. Jack'in önündeki yemekler de fena sayılmazdı. İnsanın ağzını sulandıran baharatlı kuzu eti, cevizli pirinç pilavı ve limonlu, zeytinyağlı salatalar. Jack, İspanyol yemeklerine çok geç alışabilmişti. İspanyollar etleri türlü baharatlarla kızarttıktan sonra, İngilizlerin insana bıkkınlık veren ekmekleri yerine bol sebze ve meyve yiyordu.

Jack, Toledo'da bir grup İngiliz din adamıyla birlikte yaşıyordu. Bunlar, aralarında Yahudi, Müslüman ve Hıristiyan Arapların da bulunduğu çok ulustan bilgili kişilerden oluşan bir topluluğa mensuptular. İngilizler, matematik yapıtlarını Hıristiyanların da okuyabilmesi için Arapçadan Latinceye çevirmekle meşguldü. Arapların bilim hazinesini keşfettikçe aralarında müthiş bir heyecan ortamı oluşmaktaydı. Onların bu heyecanını paylaşan, ne yaptıklarını kavrayan herkesi aralarına alıyorlardı; Jack'i de bir süre öğrenci olarak aralarına almayı kabul ettiler. Yıllarca verimsiz topraklardan binbir zahmetle ürün almaya çalıştıktan sonra, birden zengin alüvyonlu topraklara kavuşmuş köylüleri andırıyorlardı.

Bu kişilerin sponsorlarından biri de Raşid'di. Uluslararası ticaretle uğraştığı için çok sayıda yabancı dil bilirdi. Hal ve tavırlarından oldukça deneyim sahibi olduğu görülüyordu. Evde, Arapça yerine Hıristiyan İspanyolların dili olan Kastil lehçesi konuşulurdu. Ev halkı, Normandiyalıların dili olan Fransızca konuşurdu. Raşid, ticaretle uğraştığı halde çok geniş bilgi alanlarına uzanan merakları vardı. Bilginlerle onların kuramları üzerine konuşmaktan çok hoşlanırdı. Jack'e ilk görüşte hemen ısınmıştı, haftanın birkaç günü Jack yemeğini onun evinde yiyordu. Jack, matematik öğrenmek uğruna inşaat işlerini bırakmıştı. Şimdilik para kazanmak zorunda olmadığı için de çalışmıyordu. Bilginler ona yatak ve yiyecek veriyorlardı. Gereksinimi olursa ona sandal ve cüppe de sağlarlardı.

Jack bir gün, "Üvey babam inşaatçıydı, geometrik bazı işlemlerin nasıl yapıldığını bana o öğretti," dedi. "Örneğin bir çizginin tam yarısını almak, bir dik açıyı doğru olarak çizmek ya da bir karenin içine onun yarı alanına eşit daha küçük bir kare oturtabilmek gibi..."

Dinleyenlerden biri, "Bu becerilerin ne yararı var?" deyince de, "Bu işlemleri bilmek inşaat planlarını çizebilmek için zorunludur," dedi. "Örneğin şu gördüğümüz avluyu ele alalım. Avlunun çevresinde yer alan kemeraltıların işgal ettiği alan tam ortadaki açık alana eşittir. Manastırdaki revaklar gibi çoğu küçük avlu böyle inşa edilir. Göze en hoş görünen orantı budur işte. Orta avlu büyük olursa görüntü pazar yerine döner, küçük olursa o zaman da çatı çatlağına benzer. Bu yüzden inşaat ustası, açık alanı, tam büyük avlunun yarısını aşmayacak biçimde hesaplamak zorundadır."

Raşid, "Bunu hiç bilmiyordum," diyerek yeni bir şey öğrenmiş olmaktan kıvanç duyduğunu belirtti.

Jack konuşmasını sürdürdü: "Ayrıca geometri kurallarını öğrenmiş olunca, üvey babamı şaşırtan sorunlara daha kolay çözüm yolları bulabiliyorum. Bunların arasında en ilginç olanı da Euclid yöntemidir. Onun kanıtlanmaya gereksinimi olmayan beş aksiyomu vardır; her şeyi bunlardan yola çıkarak açıklamaya çalışır."

"Ne gibi örneğin?" dedi Raşid.

"Bir çizgi sonsuza dek sürdürülebilir, örneğin."

Elinde bir incir kâsesiyle ortalıkta dolaşan Ayşe, "Hayır, sürdürülemez," dedi.

Konuklar, böyle bir tartışmaya genç bir kızın katıldığını görünce çok şaşırdılar, ama Raşid hoşgörülüydü. Gülerek, "Ama neden?" diye sordu. Ayşe onun en sevdiği kızıydı.

"Eninde sonunda bir ucu olur çizginin," dedi Ayşe.

Jack, "Öyleyse sular yokuş yukarı akabildiği gibi köpekler de pekâlâ Latince konuşabilir," diye karşılık verdi.

Annesi tam o sırada içeri girdi. Kızının karşılık verir gibi konuştuğunu duyunca, "Ayşe!" diye bağırdı. "Dışarı!"

Bütün erkekler gülüştü. Ayşe suratını asarak dışarı çıktı. Damat adayının babası, "Onunla evlenecek erkeğin çekeceği var!" deyince, tekrar gülüşmeler oldu. Şakayı yapan Jack'e laf atmış gibi herkes dönüp dönüp ona bakıyordu.

Yemekten sonra, Raşid konuklarına çok övündüğü mekanik oyuncaklarını gösterdi. İçine koyduğunuz şarap ve suyun aynı anda birbirinden ayrılarak dışarı süzülebildiği bir kazanı vardı. Bir de suyla çalışan harika bir saati vardı ki günün saatlerini inanılmaz bir netlikle gösterebiliyordu. Kendiliğinden dolan ama asla taşmayan bir de sürahisi vardı. Bir de kristalden gözleri günün sıcaklığıyla suyu emen, ama akşam serinliği çıkınca suları dışarı akıtan ve böylece ağ-

lıyormuş gibi görünen tahtadan yapılmış küçük bir kadın heykeli... Bütün oyuncakların nasıl çalıştığı açıklandığında kolayca anlaşıldı, ama heykelinkini tam olarak kimse anlayamadı.

Öğleden sonra kemerlerin altında otururak kimi oyuna, kimi sohbete daldı, kimi de kestirdi. Jack de böylesi kalabalık bir ailesi olsun çok isterdi: Kız kardeşler, halalar, teyzeler... Hepsinin buluştuğu bir de aile ocağı... Jack, benim de bir yerlerde böyle bir ailem olmalı, dedi içinden. Babamın kardeşleriyle kız kardeşleri, amcalarım, halalarım sayılır. Benim yaşımda kuzenlerim olmalı. Acaba onları sonunda bulabilecek miyim?

Kendini kaderine terk edilmiş gibi hissetti. Yersiz yurtsuz yaşayıp gidiyordu işte. Ne bir yontucu, ne bir inşaatçı, ne bir keşiş, ne de matematikçi olabilmişti. Yoksa babası gibi bir jongleur mü olsaydı ya da annesi gibi kanun kaçağı? On dokuz yaşındaydı, ne evi vardı ne bir aile geçmişi. Bir mesleği olmadığı için Raşid'in onu kınayıp kınamadığını merak ediyordu. "Günün birinde yeniden inşaatçılığa döneceğimi sanıyorum," deyince, "Güzel," dedi Raşid.

Jack gülerek devam etti. "İçine üvey babamın aletlerini yerleştirdiğim sırt çantası omzumda, annemin atına binerek Kingsbridge'den ayrılırken, yalnız bir tarz kilise inşaatı var sanırdım: Küçük küçük pencereleriyle yuvarlak kemerleri olan kalın duvarlar ve bu duvarların ta tepede birleştiği yerde ahşap bir tavan ya da varil biçiminden taş tonoz. Kingsbridge'den sonra yol boyunca gördüğüm bütün katedraller birbirinin aynıydı. Normandiya'ya gelince her şey değişti."

Raşid, uykulu gözlerle, "Tahmin edebiliyorum," dedi, ama pek ilgilenmedi. Oysa Jack, içinden, bütün o günleri bir bir yaşıyordu.

Karaya çıktığı Honfleur'da bir iki saat kaldıktan sonra, ertesi gün Lessay'e gitmişti. Daha sonra güneye, Anjou'ye kadar indi. Ona bir şans tanıması için başmimarı ikna etmek zor olmadı. Sahip olduğu aletler, onun bir duvarcı ustası olduğunu gösteriyordu. Bir gün çalıştıktan sonra ustabaşı onun hem de iyi bir duvarcı olduğunu anlamıştı. Aliena'ya, dünyanın neresinde olsa kendine bir iş bulabileceğini söylemesi boşuna değildi.

Tom'dan ona kalan aletler arasında bir de mimar cetveli vardı. Bunlar yalnızca başmimarlarda bulunurdu; ötekiler aynı cetvelden Jack'te de olduğunu görünce, bu yaşta bu ustalığı nasıl kazandığını sordular. Önce kendisinin başmimar olmadığını söylemek yanlısıydı, ama sonra başmimar olduğunu söylemeye karar verdi. Ne de olsa, keşişliği sırasında Kingsbridge şantiyesini fiilen idare etmişti, Tom

kadar o da plan çizebiliyordu. Başmimar kendine olası bir rakibi işe aldığını keşfedince çok canı sıkıldı. Jack'in onun işine göz diktiğine hükmetti. Jack'in yaptığı işlerde birtakım kusurlar bulduktan sonra ona taş blokları kesmek gibi monoton bir iş verdi.

Jack bir süre sonra gene yollara düştü. Compostela yolu boyunca Aziz James adına inşa edilmiş birçok kilise vardı. Jack'in, Cluny manastır kilisesinden içeriye adımını atıncaya kadar gördüğü bütün kemerler yarım daire biçimindeydi. Ama Cluny'deki kemerler yarım daire biçiminde değildi.

Ana kemerli yolların sivri kemerleri vardı. Yan koridorların tonozları silindirik ve kemerliydi. Jack'e, daire biçimindeki yapıların kusursuz oldukları için sağlam oldukları öğretilmişti. Bu nedenle yuvarlak kemerler sağlam olur diye bilinirdi. Sivri kemerlerin dayanıksız olduğu sanılırdı. Gerçekte, keşişlerin dediğine göre, sivri kemerler yuvarlak kemerlere oranla daha sağlamdı. Cluny'deki kilise de bunu kanıtlıyordu. Taş tonozu o kadar ağır olduğu halde gene de çok yüksekti.

Jack, burada daha fazla kalmadı. Hac yolunu izleyerek güneye doğru yoluna devam etti. Yaz başlarıydı; büyükçe kasabalarda, manastır yakınlarında yol boyunca çok sayıda jongleur'ler gördü. Kilise ve türbelerin önünde toplanan hacı adaylarına, viyola eşliğinde, manzum öyküler anlatıyorlardı. Tıpkı Ellen'ın ona anlattığı öykülerden. Hepsine birer birer yaklaşarak Jack Shareburg'u sordu. Tanımıyorlardı.

Güney Fransa ile Kuzey İspanya'daki kiliseleri gördükçe şaşkınlığı arttı. Bunlar İngiliz katedrallerinden çok daha yüksekti. Kimi kiliselerin çemberli varili andıran tonozları vardı. Bunlar kilisenin görünümünü değiştiriyordu.

Yaz ortalarında Compostela'daydı. Buraların bu denli sıcak olacağını hiç düşünememişti. Yapımı henüz tamamlanmamış Santiago Kilisesi'ni görünce insan şaşıp şaşıp kalıyordu. Bunun da çemberli varili andıran tonozu vardı.

İspanya'daki krallıklar son zamanlara kadar Arapların hükümranlığı altındaydı. Hâlâ da Toledo'nun güneyindeki yerlerin büyük bölümü Müslümanların egemenliğindeydi. Arap yapılarını görünce Jack şaşırdı: Yüksek ve serin iç mekânları, kemerli yolları; taş işçiliği güneşin altında pırıl pırıl yanıyordu. En ilginci İslam mimarisinde sivri kemerlerle takviyeli tonozların ön planda olduğunu keşfetti.

Jack hâlâ dünyanın en güzel katedralini inşa etmek istiyordu.

Ne var ki bu yapacağı küt, katı ve kaleleri andıran bir yapı olmayacaktı.

Sivri kemerler, takviyeli tonozlar gibi yeni yeni teknikler kullanmak niyetindeydi. Kafasında yavaş yavaş bir kilise imajı oluşuyordu. Onun inşa edeceği kilise havadar, ferah olacaktı ve kocaman pencerelerinden içeriye bol bol gün ışığı dolacaktı. Takviyeli tonozu o kadar yüksek olacaktı ki kilisenin başı göklere değecekti.

Raşid, "Josef'le Rüya'ya bir ev gerekecek," dedi. "O evi sen yapacaksan olursan ardından öteki iş gelirdi."

Jack ne diyeceğini şaşırdı. Her şeyden önce ev inşa etmek onu hiç ilgilendirmiyordu. "Benden evlerini inşa etmemi istediklerini nereden biliyorsun?" diye sordu.

"Pekâlâ isteyebilirler."

Raşid'in yavaş yavaş uyku mahmurluğu geçiyordu. Doğrularak oturdu, gözlerini iyice açarak, "Seni severim Jack," dedi. "Dürüst adamsın, sözün sohbetin dinlenir. Umarım hep arkadaş kalırız."

"Ben de," dedi Jack.

"Ben bir Hıristiyanım. Kimi Müslüman kardeşlerimin yaptığı gibi, kadınları kilit altında tutmaktan yana değilim. Öte yandan, ben Arap'ım. Öteki kadınların alışık oldukları hareketlere, kusura bakma ama, ben izin vermem. Evimde erkek konukları karşılayıp onlarla konuşmalarını hoş görebilirim. Onlarla arkadaşlıklarını ilerletmelerine de izin veririm. Eğer bu arkadaşlık daha da ilerler ve başka bir biçime girerse, ki böyle bir şey gençler arasında çok doğaldır; işte o zaman erkeğin gereğini yapmasını beklerim. Başka türlüsü bana hakarettir."

"Elbette," dedi Jack.

Raşid ayağa kalktı, sevecen bir tavırla elini omzuna koyarak, "Bir erkek evladım olmasını çok isterdim; olsaydı eğer, sanırım senin gibi olurdu."

Yaşlı konuklar yavaş yavaş kalktılar. Jack, tek başına oturmuş, az önce kendisine söylenenleri düşünüyordu. Hiç kuşku yok, bu bir anlaşma önerisiydi. Eğer Ayşe'yle evlenecek olursa, Raşid onun Toledo'nun varlıklı kişilerine ev yapmasını sağlayacak demekti. Bir de uyarı vardı: Onunla evlenmek niyetinde değilse, çekip gitsindi.

Jack durumunu tartmaya çalışırken, bir türlü inanamıyordu. Bu ben miyim? diyordu içinden. Jack Jackson, asılmış bir adamın piç oğlu, ormanda büyüyen, duvarcı çırağı, kaçak keşiş ben miyim? Varlıklı Arap tacirin güzel kızını bana mı vermek istiyorlardı? Hem de

bu latif kentte inşaatçı olarak rahat bir yaşam süreceğim de garanti edilerek. Doğru olabilir mi bu? Üstelik kızdan hoşlanıyorum da!

Güneş yavaş yavaş alçalıyor, ortalık kararıyordu. Kemeraltında sadece iki kişi kalmıştı. Jack bir de Josef. Rüya ile Ayşe de bahçeye indiklerinde gene böyle yalnız kalabilecekler miydi acaba? Kızlarla delikanlıların fiziksel olarak birbirlerine temasları gerçi yasaktı, ama anneleri aralarında neler geçtiğini çok iyi biliyordu; bir olasılıkla Raşid de. Sevgililere birkaç dakika baş başa kalma olanağı verirler, ilişkileri tam ciddi bir havaya girdiği anda, anne avluya çıkar, kızmış gibi görünmeye çalışarak kızlara içeri girmelerini emrederdi.

Avlunun öbür ucunda Rüya'yla Josef çoktan öpüşmeye başlamışlardı bile. O sırada Ayşe de Jack'e doğru yaklaştı. Üzerinde, yerlere kadar uzanan Mısır pamuğundan beyaz bir giysi vardı. Jack bu kumaşı ilk kez İspanya'da gördü. Yünden daha yumuşak, ketenden de güzel bir kumaştı. Yürürken Ayşe'nin vücudunu sımsıkı sarıyordu. Alacakaranlıkta beyaz renk ışıl ışıl yanıyordu sanki. Ayşe'nin kahverengi gözlerini daha koyu gösteriyordu. Jack'e iyice yaklaşınca, cin gibi gözleriyle gülerek, "Ne söyledi sana?" dedi.

Jack, babasını kastettiğini hemen anladı. "İnşaatçılığa başlamamı önerdi."

Ayşe alay eder gibi, "Bir drahoma ha!" dedi. "Buna inanamıyorum. Para teklif etseymiş bari!"

Jack, onun Arap usulü dolambaçlı yöntemlerden hoşlanmadığı sonucunu çıkardı. Ayşe'nin bu açık sözlülüğü karşısında rahatladı. "Ev inşaatlarıyla uğraşmaya hiç niyetim yok," dedi.

Ayşe birden ciddileşti. "Benden hoşlanıyor musun?"

"Senden hoşlandığımı bilirsin."

Ayşe bir adım daha ilerledi, başını yukarıya doğru kaldırarak gözlerini kapadı ve ayak parmaklarının üzerinde doğrularak Jack'i öptü. Misk ve amber kokuyordu. Ağzını açarak dilini Jack'in dudakları arasında oynatmaya başladı. Jack kendi de farkında olmadan Ayşe'ye sarıldı. Ellerini göğüslerine doğru uzattı. Pamuklu kumaş tüy kadar hafifti; çıplak tenine dokunuyormuş gibi oldu. Ayşe bir ara Jack'in elini tutarak onu göğsüne doğru yaklaştırdı. Küçücük göğüslerinin kabarıklığı belli oluyordu. Heyecanlanmaya başlayınca göğsü inip inip kalkmaya başladı. Elini bacaklarının arasında duyumsayan Jack dehşete kapıldı. Parmaklarıyla meme başlarını okşamaya başladı. Ayşe birden kendini ondan uzaklaştırdı, soluk soluğa kalmıştı. Jack de ellerini indirdi. "İncittim mi?"

"Hayır" dedi Ayşe.

Jack, Aliena'yı hatırlayınca bir an suçluluk duygusuna kapıldı. Sonra böyle düşünmenin aptalca bir şey olduğu sonucuna vardı. Bir başkasıyla *evlenmiş* bir kadına neden ihanet etmiş sayılsın?

Ayşe bir süre uzun uzun Jack'in yüzüne baktı. Ortalık neredeyse kararmıştı. Jack onun arzudan kıvrandığını yüzünden okuyordu. Ayşe, Jack'in elini gene göğüslerine doğru götürdü. "Bir daha okşasana, ama daha sertçe," dedi ivedi bir sesle.

Jack meme başını bulup öpmeye başladı, ama Ayşe arada geri geri çekilerek onu okşamaya çalışan Jack'in yüzünü seyrediyordu. Jack, önce meme başını hafifçe okşarken daha sonra o isteyince daha sertçe okşamaya başladı. Ayşe, pamuklu giysisinin altında göğüslerinin daha da kabarması, küçücük meme başlarının daha da ortaya çıkması için sırtını iyice gerdi. Jack başını göğüslerinin üzerine bastırdı. Pamuklunun altındaki meme başına dudaklarını yapıştırdı. Sonra birden dişlerinin arasına alıp ısırınca, Ayşe'nin soluğu kesilecek gibi oldu.

Ürpertiler geçiren Ayşe, Jack'in elini göğsünün üzerinden kaldırarak vücudunu onun vücuduna iyice yapıştırdı. Jack yüzünü yüzüne yaklaştırdı. Jack'in vücudunu vücuduna doğru çekerek çılgınca öpüyor, öpüyor, sanki Jack'in yüzünü öpücüklere boğmak isterken hançeresinin ta derinliklerinden dehşete kapılmış gibi sesler çıkarıyordu. Jack de iyice tahrik olmuştu. Böyle bir şey hiç başına gelmediği için korkuyordu da. Ayşe'nin neredeyse orgazma eriştiğini sandı.

İşte tam o sırada kapı aralığından annenin sesi duyuldu. "Rüya! Ayşe! Hemen içeri girin!"

Ayşe başını doğrultarak Jack'e baktı, hâlâ güçlükle soluk alabiliyordu. Biraz durduktan sonra, dudaklarını Jack'in dudaklarına yapıştırarak onları kanatırcasına öptü. Kendini Jack'in vücudundan koparırken, "Seni seviyorum," diye fısıldadı ve eve doğru koştu.

Jack arkasından bakakaldı. Anneleri kızgın bir yüzle Jack'le Josef'e ters ters baktı; sonra kızların arkasından o da eve girdi. Kapıyı arkasından sımsıkı kapattı. Jack durdu, şaşkın şaşkın kapanan kapıya baktı, bu olanlara ne anlam vereceğini bilemiyordu.

Josef, Jack'in yanına doğru yürüyerek onun daldığı bu düş haline son verdi. "Ne güzel kızlar ama," dedi göz kırparak. "Her ikisi de."

Jack dalgın dalgın başıyla dediklerini onaylayarak, bahçe kapısına doğru yürüdü. Kemerli yoldan çıkınca karanlıkta bir uşak peyda oldu, adam arkalarından kapıyı kapattı.

Josef, "Nişanlı olmanın böyle bir kötülüğü var işte, insan bacaklarının arasında bir ağrı hissediyor," dedi. Jack hiç yanıt vermedi. "Rahatlamak için Fatma'nın oraya gitsem iyi olacak," diye ekledi. Fatma'nın orası dediği genelevdi. Suriyeli de olsa, orada çalışan kızların çoğu açık renkliydi. Arap fahişeler daha pahalı olurdu. "Sen de gelmek ister miydin?" diye sordu Josef.

"Hayır, benimki başka türlü bir ağrı. İyi geceler," dedi Jack ve hemen uzaklaştı.

Yatakhanede sert yatağında uyumak için okula doğru yöneldiğinde, hava iyice serinlemişti. Ona rahat ve zengin bir yaşam önermişlerdi. Tek yapacağı şey, Aliena'yı unutmak ve dünyanın en güzel katedralini inşa etmek hevesinden vazgeçmekti.

O gece rüyasında Ayşe'yi gördü. Çıplak vücuduna kokulu yağlar sürünmüştü. Vücuduyla Jack'in vücuduna sürtüp durduğu halde bir türlü Jack'i sevişmeye ikna edemedi.

Jack sabahleyin uyandığında kararını vermişti.

Hizmetçiler, anlaşılan Aliena'yı Raşid Harun'un evine sokmayacaklardı. Kapının karşısında durmuş, belki de beni bir dilenciye benzettiler, diyordu içinden. Kucağında bebeği, her tarafı toz toprak içinde, botları yırtık pırtıktı. "Raşid El Harun'a söyleyin," dedi Fransızca olarak, "İngiltere'den Jack Fitzck adında bir arkadaşımı arıyorum." Ama dediklerinden kara derili uşaklar tek bir sözcük anlamamış olabilirlerdi. Hizmetkârlar aralarında bir süre Arapça bir şeyler konuştuktan sonra, uzun boylu, saçları kara koyunların yapağısını andıran kömür karası bir adam, evin içine girdi.

Öteki hizmetçiler ona dik dik bakıp durdukça, Aliena sinirinden yerinde duramıyordu. Zaten yolculuğu boyunca sabırlı olmayı unutmuş gibiydi. Compostela'da uğradığı düş kırıklığından sonra İspanya'nın içlerine doğru yoluna devam etti. Hiç kimse, katedral ve jongleur'lerden başka hiçbir şeyle ilgilenmeyen kırmızı saçlı bir genci hatırlamamıştı. Yalnız iyi kalpli bir keşiş ona Toledo'da, İngiliz bilginlerden oluşan bir topluluk bulunduğunu haber verdi.

Bir başka düş kırıklığını da orada yaşadı. Evet, Jack'in oraya geldiği doğruydu. Kadere bak ki orayı terk edeli çok olmuştu. Demek bir ay önce gelseymiş ona yetişebilirmiş. Bu kez de nereye gittiğini bilen yoktu.

Elinde Jack'in ne tarafa gittiğini gösteren güçlü bir kanıt olmadıkça, onu aramaktan vazgeçmeye karar vermişti. Evinden, yurdun-

dan o kadar uzaklaşmıştı ki... Yorgunluktan ölüyordu. Takati tükenmişti. Bir an önce İngiltere'ye dönmek, Jack'i kafasından silip atmak istiyordu.

Bu kez beyaz evden bir başka hizmetçi çıktı. Bu daha şık giyimliydi. Büyük bir dikkatle Aliena'ya baktıktan sonra, gayet nazik bir sesle ve Fransızca, "Siz Bay Jack'in arkadaşı mısınız?" dedi.

"Evet, İngiltere'den eski bir arkadaş. Raşid El Harun'la konuşmak istiyordum."

Hizmetçi, gözlerini dikmiş bebeğe bakıyordu.

"Ben Jack'in akrabasıyım," dedi Aliena. Yanlış da değildi. Jack'in üvey kardeşinin kocasından soğuduğu için ondan ayrı yaşayan eşiydi. Bu da bir akrabalık sayılırdı.

Hizmetçi kapıyı ardına kadar açtı. "Lütfen benimle gelin."

Aliena büyük bir sevinçle adımını içeri attı. Eğer burada da yüz geri edilirse bu yolun sonu demekti.

Evin içine girdiler. Burası yüksek tavanları, serin odaları olan saray gibi bir evdi. Yerler taş ve mermer döşeliydi. Özenle işlenmiş mobilyalar pahalı kumaşlarla kaplıydı. Kemerli iki yol ile ahşap kapıdan geçtikten sonra Aliena harem dairesine girdiklerini anladı. Hizmetçi, beklemesi için elini havaya kaldırdıktan sonra hafifçe öksürdü.

Az sonra, siyahlar giyinmiş, uzun boylu Suriyeli bir kadın sessizce salona girdi. Aliena'ya döndü, Fransızca, "Kimsin?" diye sordu.

Aliena, başını dikleştirerek, "Ben Shiring Kontu'nun kızı Lady Aliena'yım," dedi kendini beğenmiş bir edayla. "Sanırım, biber taciri Raşid'in karısıyla konuşmak onuruna kavuşmuş bulunuyorum." Aliena oyunu tam kurallarına göre oynamasını çok iyi biliyordu.

"Burada ne arıyorsunuz?"

"Raşid'i görmeye geldim."

"O, kadınları huzuruna kabul etmez."

Aliena, kadının ona yardımcı olmaya hiç niyeti bulunmadığını anladı. Başvuracağı başka bir yer kalmadığı için denemekte kararlıydı. "Jack'in arkadaşı olursa kabul edecektir," diye ısrar etti.

"Jack sizin kocanız mı?"

"Hayır." Biraz durakladı ve "Kayınbiraderim olur," dedi.

Kadın, Aliena'yı kuşkulu gözlerle süzüyordu. Birçokları gibi, büyük olasılıkla o da Jack'in Aliena'yı hamile bıraktıktan sonra onu terk ettiği kanısındaydı; kendisiyle evlenmeye zorlamak için peşine düşmüştü.

Kadın hafifçe arkasına dönerek, Aliena'nın anlamadığı bir dille

yüksek sesle bir şeyler söyledi. Az sonra odanın içine üç genç kadın girdi. Bunların görünüşlerinden kızları olduğunu hemen anladı. Kadın gene aynı dille onlara bir şeyler söyleyince, kızlar dik dik Aliena'ya bakmaya başladılar. Sonra *Jack* sözcüğünün sıkça geçtiği bir konuşmaya koyuldular.

Bu insanlar, Aliena'nın son umuduydu. Sesini yükselterek onların konuşmasını kesti: "Jack nerede?"

Kızlar hiç seslerini çıkarmadı.

Anne, "Onun nereye gittiğini bilmiyoruz," dedi.

"Onu en son ne zaman gördünüz?"

Kadın durakladı. Belli ki soruyu yanıtlamak istemiyordu. Onu en son ne zaman gördüğünü bildiği halde bunu saklayamayacağım anlayınca, ister istemez, "Noel'den bir gün önce Toledo'dan ayrıldı," dedi.

Aliena kendini zorlayarak hafifçe güldü. "Nereye gidebileceğine dair size bir şey söyledi mi?"

"Dedim ya, nereye gittiğini bilmiyorum."

"Belki de kocanıza söylemiştir."

"Hayır, söylemedi."

Aliena'nın içini bir umutsuzluk kapladı. İçinde bir ses bu kadının bir şeyler bildiğini söylüyordu. Ama anlaşılan bunu açıklamaya yanaşmıyordu. Aliena birden kendini yorgun ve çaresiz hissetti. "Jack çocuğumun babası. Onun oğlunu görmek isteyeceğini hiç düşünmüyor musunuz?"

Kızlardan en genç olanı bir şey söylemeye davranmıştı ki, annesi ona engel oldu. Anne ile kız, aralarında kızgın kızgın bir şeyler konuştular. Ama sonuçta kız ağzını kapadı.

Aliena bekliyordu, başkaca bir şey söylenmedi. Dördü de gözlerini dikmiş ona bakıyordu. Bu bakışlar pek dostça değildi, Aliena'nın ne zaman çekip gideceğini merak ediyorlardı. Artık, burada daha fazla kalmanın bir anlamı yoktu. Aliena derin bir soluk aldıktan sonra, soğuk bir sesle, "Konukseverliğinizden dolayı teşekkür ederim," dedi ve salondan çıktı.

Aliena gözyaşlarını tutamadı. Bir kadının garezi yüzünden bu kadar yolu boş yere tepmiş oluyordu.

Hizmetçiyle birlikte avluyu geçtiler; tam bahçe kapısına gelmişlerdi ki, dönüp arkasına bakınca kızlardan en gencinin peşinden koştuğunu gördü. Durup bekledi. Bunun üzerine hizmetçi tedirgin oldu.

Kız fidan gibi incecik, ufak tefek, çok tatlı bir şeydi. Pırıl pırıl

bir teni, siyaha çalan koyu renk gözleri vardı. Üzerindeki beyaz giysiyi görünce, Aliena onun karşısında kirli ve tozlu halinden utandı. Kız bozuk bir Fransızcayla, "Onu seviyor musunuz?" deyiverdi.

Aliena durakladı. Kadınlık onurunu çiğneyerek, "Evet, onu seviyorum," dedi.

"O da sizi seviyor mu?"

Aliena, evet diyecekti ki, onu bir yılı aşkın bir süredir görmediğini anımsadı. Birden, "Severdi," dedi.

"Sizi sevdiğini sanıyorum," dedi kız.

"Bunu da nereden çıkarıyorsunuz?"

Kızın gözleri doldu. "Onu çok istedim ve neredeyse onu elde ediyordum." Kızın bebeğe gözleri takıldı. "Kırmızı saçlar, mavi gözler." Duru esmer yanaklarından yaşlar akıyordu.

Aliena gözlerini dikmiş kıza bakıyordu. İşte bu her şeyi açıklıyor, dedi içinden. Demek anne, Jack'in bu kızla evlenmesini istemişti. Daha on altısında ancak vardı, ama boyu bosuyla daha büyük gösteriyordu. Aralarında ne geçtiğini tam olarak bilmek isterdi. Aliena, "Ne demek neredeyse?" diye sordu.

"Evet," dedi kız kendini savunarak. "Benden hoşlandığını biliyordum. Bırakıp gidince dünyam yıkıldı. Şimdi her şeyi anlıyorum."

Aliena, Jack'i sevdikten sonra onu kaybeden bir kadına elbette üzülürdü. Kızı rahatlatmak için eliyle omzuna dokundu. Ama sevecenliğin dışında daha da önemli olan bir şey vardı. "Dinle," dedi ivedi bir sesle, "Nereye gittiğini biliyor musun?"

Kız başıyla söyleneni onayladı, hâlâ hıçkırıyordu.

"Haydi, söyle bana!"

"Paris'e," dedi kız.

Paris ha!

Aliena sevincinden uçuyordu. Demek gene peşine düşecekti. Onu sonunda bulacağım diye düşündü, bulacağımı biliyordum.

"Şimdi siz Paris'e mi gideceksiniz?"

"Evet," dedi Aliena. "Buralara kadar geldim, artık durmak yok. Teşekkür ederim. Anlattığın şeyler için teşekkür ederim."

Kız, rahat bir sesle, "Onun mutlu olmasını isterim," dedi.

Hizmetçi, canı sıkıldığından olacak, ayakta kımıldayıp duruyordu. Sanki, bu olanlar yüzünden başının belaya girmesinden korkuyor gibiydi.

Aliena kıza, "Başka bir şey söyledi mi? Hangi yoldan gideceğini örneğin, bana bu bilgilerin yararı olabilir," dedi.

"Birileri ona Paris'te güzel kiliselerin inşa edildiğini söylediği için hep oraya gitmek isterdi. Ağlayan kadım da aldı."

Aliena ne demek istediğini çıkaramadı. "Ağlayan kadın mı?"

"Babam ağlayan kadını ona verdi."

"Bir kadın mı verdi?"

Kız başını iki yana sallayarak, "Sözcüklerin Fransızca karşılıklarını bilemiyorum. Bir kadın yani. Ağlıyor. Gözlerinden," dedi.

"Bir resim mi yani? Bir kadın portresi mi?"

"Hiçbir şey anlamıyorum," dedi kız. Merak ve endişe içinde arkasına baktı. "Ben gitmeliyim."

Şu ağlayan kadın neyin nesiyse pek önemli bir şeye benzemiyordu.

"Yardımların için teşekkür ederim," dedi Aliena.

Kız eğilip bebeği öptü. Sonra, gözlerini Aliena'ya çevirerek, "Sizin yerinizde olmayı çok isterdim," dedikten sonra arkasını döndü, koşarak eve girdi.

Jack'in kaldığı pansiyon, Paris'in Sen Nehri kıyılarındaki varoşlarındaydı. Şafak sökerken atını eyerledi. Sokağın sonunda sağa döndükten sonra, ırmağın tam ortasındaki ada kente gidilen Petit Pont dedikleri köprüye bakan kule kapısından geçti.

İki yanda uzanan evlerin arasındaki boşluklarda taş kanepeler vardı. Buralarda sabahları ünlü öğretmenler, açık havada dersler verirdi. Jack, köprüden sonra adanın ana sokağına geçti. Sokağın iki yanında uzanan fırıncıların önünü kahvaltı için bir şeyler almaya çalışan öğrenciler doldurmuştu. Jack de kendine balıklı ekmek aldı.

Sinagoğun karşısında sola döndü, sonra tam sarayın orada, karşı kıyıya geçilen köprüyü, Gran Pont'u geçti. İki yanda sıralanan küçücük, derli toplu sarraf ve kuyumcu dükkânları açılmaya başlamıştı. Köprünün sonunda bir nöbetçi kulübesini daha geçtikten sonra cıvıl cıvıl bir balık pazarına girdi. Kalabalığı yararak atını Saint-Denis kasabasına giden çamurlu yollara vurdu.

İspanya'dayken, gezginci bir keşişten Rahip Suger adında birinin Saint-Denis'te yeni bir kilise inşa ettirdiğini işitmişti. Para için bir iki günlük işlerde çalıştığı sırada Saint-Denis'ten sıkça söz edildiğini hatırlıyordu. Anlaşılan inşaatçılar burada hem sivri kemer hem de kuşaklı tonoz gibi yeni teknikler uyguluyorlardı.

Atını bir saati aşkın bir süre tarlalarla bağların arasında sürdükten sonra, doruğunda yıkık bir Roma tapınağının bulunduğu

Montmartre tepesini aşınca birkaç mil ötede Saint-Denis kasabasına ulaştı.

Denis, Paris'in ilk piskoposuydu. Montmartre'da boynu vurularak öldürüldükten sonra, gövdesinden ayrılan başını ellerinde taşıyarak yürümüş yürümüş ve kırlık alanda tam bu noktaya gelince düşüp kalmıştı. Sevecen bir kadın onu burada gömmüş, mezarının olduğu yere daha sonra bir manastır inşa edilmişti. Fransa krallarının gömüldüğü kilise mezarlığı işte burasıydı. Manastırda reformlar yapan, kiliseyi modernize eden nüfuzlu ve hırslı adam, bugünkü Rahip Suger'di.

Jack kasabaya girdi, pazar yerine gelince kilisenin batı cephesini daha iyi görebilmek için atının dizginini çekti. Burada pek ilginç bir yenilik yoktu. İkiz kuleleri, yuvarlak kemerli üç girişi olan sıradan, eski tarz bir kilise cephesiydi. Duvardan dışarı fırlayan payandaların ürkütücü görüntüsüne hayran kaldı. Ne var ki salt bunu görmek için beş millik yolu katetmeye değmezdi.

Atını kilise önündeki çubuklardan birine bağladıktan sonra biraz daha yaklaştı ve içeri girdi.

İçeride her şey bir anda değişiverdi. Avludan önce, narteks dedikleri bir giriş bölümü vardı. Başını kaldırıp tavana bakınca bütün vücudunu bir heyecan kapladı. İnşaatçılar kuşaklı tonozla sivri kemerleri bir arada kullanmışlardı. Jack bu iki yeni tekniğin birbirini tamamladığını görünce çok şaşırdı. Sivri kemerlerin zarafeti kuşaklarla daha da ortaya çıkmış oluyordu.

Boynu acıyıncaya kadar tavanı seyre devam etti ve bu iki tekniğin birlikte uygulamasından harika bir görüntü doğduğunu gördü. Genişlikleri aynı olmasa da sivri kemerler aynı yüksekliğe ulaşabiliyordu ve böylece kemerin kavisini pek de güzel ayarlayabiliyordu. Dar kemerlerin geniş kemerlere oranla daha yükseklere çıkabilmek gibi bir özellikleri vardı, böylece bunlar yukarıda aynı düzeye ulaştıklarında tavana bir düzlük kazandırmış oluyorlardı.

Jack, taç giymiş krallar kadar sevinçliydi. O da, katedralini işte böyle inşa edecekti.

Kilisenin içine doğru yürümeye devam etti. Avlu belli ki, epeyce geniş ve uzun da olsa, çok eskiydi; yıllarca önce inşa edilmiş olmalıydı. Koro bölümünün orada, tonoz yekpare görünmesine, duvarlarda aralıklar bulunmamasına karşın içeriye bol bol ışık giriyordu. Jack koridordan çıkınca, bir sıra yüksek pencereden içeriye bolca güneş girdiğini gördü. Bazı pencerelerde renkli camlar vardı. Demek gün

ışığıyla kilisenin içi hem aydınlanmış hem de ısınmış oluyordu. Bu kadar pencereyi bu mekânlara nasıl yerleştirebilmişlerdi, işte bunu anlayamadı. İşin içinde bir büyü yoksa bunu nasıl becerebilirlerdi?

Koro bölümünü koridorlardan ayıran kemerli yol, sivri kemerlerin birleşmesiyle ortaya çıkan bir sıra payandadan oluşmaktaydı. O sayede ışık pencerelerden kilisenin içine kolayca süzülmekteydi. Her koridor bir sıra ince kemerle ikiye bölünmüştü.

Narteks denilen giriş bölümü tersine gelişmiş adaleli sporcuları andırıyordu. Kemerler çok küçük tutulduğu halde, kuşaklarla pervazlar çok kalındı. Burada her şey ince, hafif, hoş ve havadardı. Sütun yavruları uzun ve incecikti.

Jack kendini kusursuz taş ağaçların oluşturduğu bir ormanda yükselen dalların altındaymış gibi hissediyordu. Koridorun dış duvarlarında üst kemerleri sivri kemerlerle uyum içinde olan çifter çifter kocaman pencereler vardı. Yeni tarz mimari renkli camlarla tamamlanmış oluyordu. Jack, İngiltere'de hiç renkli cam görmemişti, ama Fransa'da çok değişik örnekleriyle karşılaşmıştı. Ne var ki eski tarz bir kilisenin küçük pencerelerine cam hiç gitmezdi. Renkli cam takılmış pencerelerden içeriye süzülen sabah güneşi, güzel olmaktan da öte büyüleyiciydi.

Jack kiliseyi bir baştan bir başa dolaştıktan sonra ilk başladığı yere döndüğünde şaşkınlığı hâlâ sürüyordu.

Jack, işte o sırada bir kadın gördü.

Onu tanıdı. Kadın gülünce, Jack'in kalbi duracak gibi oldu.

Aliena, kilisenin pencerelerinden süzülen güneşten gözlerinin kamaşmaması için onları eliyle korumaya çalışıyordu. Hayal gibi bir şey, bir insan figürü, renkli gün ışığının içinden ona doğru yaklaşmaktaydı. Saçları alev alev yanıyor sandı Aliena. Biraz daha yaklaşınca Jack'i hemen tanıdı.

Aliena bayılacak gibi oldu.

Jack geldi geldi, tam önünde durdu. İyice zayıflamıştı, ama gözleri heyecandan pırıl pırıl parlıyordu. Bir süre hiç konuşmadan birbirlerine baktılar.

Jack, boğuk bir sesle, "Gerçekten sen misin?" dedi.

"Evet," dedi Aliena. Sesi fısıltı halinde çıktı. "Evet, Jack. Benim, tabii."

Aliena o kadar gergindi ki dayanamadı, ağlamaya başladı. Jack ona sımsıkı sarılarak sırtını hafifçe okşadı, bir çocuğa hitap eder gibi,

"Haydi, haydi ağlama artık," dedi. Aliena başını göğsüne dayayarak ona yabancı gelmeyen tozlu kokusunu bol bol içine çekti.

Jack sonunda Aliena'nın yüzüne bakarak sordu. "Sen buralarda ne arıyorsun?"

"Seni arıyorum," dedi Aliena.

Jack buna inanmadı. "Beni mi arıyorsun? Peki, nasıl buldun beni?"

Aliena gözlerini kurulayarak burnunu çekti. "İzini takip ettim."

"Nasıl takip ettin?"

"Herkese seni sordum. En çok da duvarcılara, bazen de keşişlerle pansiyon işleticilerine."

Jack'in gözleri kocaman oldu. "Yani sen İspanya'yı da mı dolaştın?"

Aliena başıyla onun dediklerini onayladı. "Compostela, Toledo."

"Kaç zamandır dolaşıyorsun böyle?"

"Üç çeyrek yıl."

"Ama neden?"

"Neden olacak, seni seviyorum da ondan."

Jack işte buna dayanamazdı. Gözleri doldu. "Ben de seni seviyorum," diye fısıldadı.

"Sahi, seviyor musun? Hâlâ seviyor musun?"

"Evet, hâlâ seviyorum."

Aliena başını hafifçe yukarıya kaldırdı. Jack eğildi, bebeğin üzerinden uzanarak hafifçe Aliena'yı öptü. Ağzı ağzına dokununca, Aliena'nın başı döndü. Tam o sırada bebek ağlamaya başladı.

Aliena öpüşmeye ara vererek, bebeği biraz salladı, sakinleştirdi.

"Bebeğin adı ne?"

"Daha adını koymadım."

"Neden koymadın? Bir yaşında oluyor neredeyse."

"Sana danışmadan adını koymadım."

Jack kaşlarını çattı. "Bana danışmak mı dedin? Neden Alfred'e danışmadın? Ne de olsa babası o... Neden? Yoksa... Yoksa benim mi?"

"Şuna bir baksana," dedi Aliena.

Jack bebeğe baktı. "Saçları da kırmızı... Öyle ya, bir yıl dokuz ay oluyor neredeyse." Jack şaşkın şaşkın ekledi: "Aman Tanrım. Bu benim oğlum!" Heyecanından yutkunamıyordu. Bebeğe tekrar tekrar baktıktan sonra gülerek, "Bu benim oğlum," dedi. "O kadar mutluyum ki."

Aliena sevinç içinde içini çekti. Sonunda her şey yoluna girmişti.

Jack'in kafasına bir şey takıldı. "Peki Alfred? Alfred biliyor mu?"

"Elbette. Çocuğa şöyle bir bakması yetti. Ayrıca..." Aliena çok huzursuzdu. "Ayrıca annen, nikâhı lanetledi. Alfred'in hiçbir şey yapamaması için, anlarsın ya..."

Jack gülerek, acımasız bir sesle, "Adalet yerini bulmuş," dedi.

Aliena onun bu tatsız şakasından hoşlanmadı. "Benim için çok zor oldu," dedi.

Jack'in yüzündeki ifade hemen değişti. "Özür dilerim," dedi. "Peki Alfred ne yaptı?"

"Bebeği görünce beni evden kovdu."

"Sana kaba davranmadı ya?"

"Hayır. Zaten seni aramaya çıkacağım için, evden kovmasına sevindim. Sonunda da seni buldum işte."

"Sen çok cesursun," dedi Jack. "Buna hâlâ inanamıyorum. Demek beni takip etmek için o kadar yolu göze aldın?"

Aliena neşeli bir sesle, "Gerekirse gene göze alırım," dedi.

Jack, eğilip Aliena'yı öperken, Fransızca bir ses, "Kilisede böyle iffetsiz şeyler yapmaya devam edecekseniz, lütfen bunu avluda yapın," dedi.

Jack, genç keşişe dönerek, "Özür dilerim, peder," dedi ve Aliena' yı kolundan tutarak aşağıya indi. "Ben de bir ara keşiştim, mutlu âşıkların öpüşmelerini seyretmenin ne kadar zor olduğunu bilirim."

Kiliseyi bir baştan bir başa katettikten sonra cıvıl cıvıl bir pazar meydanına çıktılar. Aliena güneş altında Jack'le birlikte olduğuna bir türlü inanamıyordu.

"Peki, ne yapacağız şimdi?"

Aliena gülerek, "Bilmiyorum," dedi.

"Bir somun alalım, bir şişe de şarap, kırlara açılıp yemek yiyelim."

"Bu harika bir şey olur."

Önce fırıncıya, sonra şarapçıya uğradılar; pazar yerinde süt ürünleri satan bir kadından bir topak peynir aldılar. Atlarına atladıkları gibi bir anda köyün dışına çıkıp tarlaların arasına daldılar.

Jack bir ara, "Alfred inşaat işini iyi yürütebiliyor mu?" dedi.

"Ah, sana söylemeyi unuttum. Müthiş bir felaket oldu. Çatı çöktü."

"Ne!" Jack öyle bir bağırdı ki, at ürktü. Atı yatıştırdıktan sonra, "Nasıl oldu?" diye sordu.

"Kimse bir şey bilmiyor. Üç kısmın tonoz işi Pazar Yortusu'na yetişti, ama tören sırasında olduğu gibi çöktü. Korkunç bir şeydi... Yetmiş dokuz kişi öldü."

Jack çok sarsıldı. "Başrahip Phillip olayı nasıl karşıladı?"

"Çok fena. İnşaat işini olduğu gibi bıraktı. Tüm enerjisini yitirmiş halde, şimdilik hiçbir şey yapmıyor."

Phillip'i o haliyle düşünmek bile ne kadar zordu. Her zaman coşku ve hareket içinde olan o adam... "İnşatta çalışanlara ne oldu?"

"Herkes bir tarafa dağıldı. Alfred, Shiring'de oturuyor artık, ev inşaatıyla uğraşıyor."

"Desene Kingsbridge yarı yarıya boşaldı."

"Gene eskisi gibi, bir köyden farkı kalmadı."

"Alfred nasıl bir hata yaptı acaba?" Jack, kendi kendine konuşuyor gibiydi. "Tom'un ilk planlarında taş tonoz yoktu. Alfred ağırlığı taşıyabilmesi için payandaları oldukça büyük tutmuştu, bu durumda bir sorun çıkmaması gerekirdi."

Jack, bu haber üzerine biraz durgunlaştı, bir süre hiç konuşmadan yollarına devam ettiler. Saint-Denis'ten bir mil kadar uzaklaştıktan sonra atlarını bir karaağacın gölgesine bağladılar, kendileri de yemeklerini yemek için yemyeşil bir buğday tarlasının bir köşesine oturdular. Jack şaraptan bir yudum aldıktan sonra, dudaklarını şapırdatarak, "İngiltere'de Fransız şarabıyla boy ölçüşecek şarap bulamazsın," dedi. Somundan bir parça koparak Aliena'ya uzattı.

Aliena utanarak giysisinin önünü çözdü ve bebeğe memesini uzattı. Jack'in ona baktığını görünce utandı. "Ona ne ad vermek isterdin?" diye sordu çekinerek. "Adının Jack olmasını ister miydin?"

"Bilmiyorum. Jack, hiç tanımadığım bir babanın adıydı. Oğlumuza aynı adı vermek ona belki uğursuzluk getirir. İnşaatçı Tom benim gerçek babam sayılırdı."

"Tom olsun, ister misin?"

"İsterdim, tabii."

"Tom çok iyi bir insandı. Tommy desek?"

Jack başıyla onayladı. "Tommy olsun."

Tommy karnını doyurunca uyuyakaldı. Aliena onu yere yatırdı. Bir boyun atkısını da katlayarak yastık yerine başının altına yerleştirdi. Sonra dönüp Jack'e baktı. Biraz tedirgin gibiydi. Jack, şu otların üzerinde, onunla sevişsin istiyordu.

Jack, "Sana bir şey söylersem bana kızmayacağına söz verir misin?" dedi.

"Söz veririm."

Jack, biraz sıkılarak, "Seni ilk gördüğümden beri, şu giysinin altındaki çıplak vücudundan başka bir şey düşünemiyorum," dedi.

Aliena gülerek, "Sana kızmadım, çok sevindim," dedi.

Jack ona yiyecekmiş gibi bakıyordu.

"Bana şu bakman var ya, işte onu çok seviyorum," dedi Aliena.

Jack güçlükle yutkunuyordu.

Aliena kollarını uzatınca, Jack iyice yaklaşarak onu kucakladı. Aliena ona sımsıkı sarıldı. "Seni bulduğuma o kadar sevindim ki," dedi.

Kızgın güneşin altında, otların üzerine uzanarak, açık havada tatlı tatlı seviştiler.

Tahtadan kadın heykeli İspanya'dan ayrılalı hiç ağlamamıştı. Jack, oyuncağın nasıl çalıştığını bilmiyordu, bu yüzden ülkesini terk ettikten sonra ağlamayışının nedenini çıkaramadı. Bununla birlikte, gözyaşlarının akşam serinliğiyle oluştuğu akla gelebilirdi. Belki de sorun kuzey ülkelerinde yavaş yavaş akşam olmasından kaynaklanmaktaydı. Gene de heykeli yanında alıkoyuyordu. Gerçi havaleli olduğu için taşıması kolay değildi, ne var ki bir Toledo anısıydı; ona Raşid'i olduğu kadar Ayşe'yi de anımsatıyordu. (Aliena'ya Ayşe'den hiç söz etmedi.) Saint-Denis'te taşçı ustalarından biri, Bakire Meryem heykeli yapmak için bir modele gereksinim olduğunu söyleyince, Jack tahtadan heykeli duvarcıların çalıştığı atölyeye götürmüş, orada da bırakmıştı.

Kilisenin yeniden inşaatı işinde çalışmak üzere manastır Jack'i de işe almıştı. Jack'i hayran bırakan rahipler ve koro bölümü, daha tamamlanmış değildi, ama haziran ayında yapılacak kutsama törenine yetişmesi gerekiyordu. Jack, yeni tarz mimariyle yeniden yapılacak olan avluya gerekli taşları yontması için işe alınmıştı.

Manastır ona köy içinde bir de ev kiralamıştı. Aliena ve Tommy ile birlikte hemen eve taşındı. Evde geçirdikleri ilk gece tam beş kez seviştiler. Karı koca olarak birlikte yaşamak dünyanın en doğal şeyiydi. Hiç kimse onlara evliliklerinin kilise tarafından kutsanıp kutsanmadığını sormadı.

Saint-Denis başmimarının bugüne dek gördüğü en büyük duvarcı ustası olduğunu Jack rahatça söyleyebilirdi. Koro bölümünü tamamlayıp avlunun yeniden inşasına başlarken, Jack onu büyük bir ilgiyle izliyor, tüm yaptıklarını kapmaya çalışıyordu. Teknik çaba-

lar rahipten değil ondan kaynaklanıyordu. Rahip, teknik yeniliklere çok yatkındı, binanın yapısından çok süslemelerine önem veriyordu. Onun üzerine titrediği asıl proje, Saint Denis'le iki müridine ait kalıntıların yerleştirileceği yeni türbeydi.

Jack kutsama töreninin hazırlıkları tamamlanırken, rahibin bu konuda ne kadar becerikli olduğunu gördü. Suger, başta Fransa Kral ve Kraliçesi olduğu halde, aralarında Canterbury Başpiskoposu'nun da bulunduğu tam on dokuz başpiskopos ve piskoposu törene davet etti. Kilisede çalışan zanaatkârlar sayesinde bu türden haberler çabuk yayılırdı. Rahip, Jack'e Kingsbridge'li Phillip'i anımsatmaktaydı. O da Phillip gibi fakir bir ailedendi ve manastırda yetiştirilmişti. O da manastırın mali sorunlarına el atmış, düzene soktuğu gelirlerini artırmıştı, tıpkı Phillip gibi kazanılan paraları inşaat işlerine harcıyordu.

Piskoposlar, başpiskoposlar, dükler ve kontlar törenden iki üç gün önce Saint-Denis'e gelmeye başladılar. Bütün önemli kişilere binanın içi gezdirildi. En seçkin ziyaretçilere Suger'in kendisi eşlik ediyordu; daha az itibarlı olanlarla keşişler ya da zanaatkârlar ilgileniyordu. Işıklar içindeki yeni binayı her gören hayran kaldı; renkli camlarla kaplı görkemli pencerelerden bol bol ışık sızmaktaydı.

Kral Louis, karısı ve annesiyle birlikte, cumartesi günü geldi ve doğru rahibin evine çekildi. O gece, sabaha kadar devam eden ayinlerde sürekli ilahiler okundu. Güneşin doğuşuyla, kilise önünde Parisli yurttaşlarla köylülerden oluşan bir kalabalık toplanmıştı. Tommy'yi doyurur doyurmaz, Jack de Aliena da kalabalığa karıştı. Jack, içinden, ileride oğluma şunları söyleyeceğim, diyordu: "Pek iyi hatırlamazsın, ama daha önce bir yaşındaydın ki sen Fransa Kralı'nı gördün."

Kahvaltı için kendilerine ekmek ve elma şarabı aldılar ve gösterilerin başlamasını bekledikleri sırada karınlarını doyurdular. Halkın kiliseye girmesine izin verilmiyordu, tabii. Kralın adamları onları kiliseye yaklaştırmıyordu. Kilisenin içi, avlu, soylular sınıfından lord ve lady'lerle tıklım tıklım olmuştu.

Daha sonra, piskoposlarla başpiskoposlar geldiler. Hepsi de üzerleri altın işlemeli, göz kamaştıran beyaz cüppelerini giymişlerdi. Her biri kendi süslü asasını taşıyordu. Asa basit bir çoban değneğini akla getirirdi, oysa pek çok asanın üzeri o kadar değerli taşlarla bezenmişti ki, tören alayı güneşin altında akıp giden pırıl pırıl bir akarsuyu anımsatıyordu.

Kilisenin içini bir boydan bir boya katettikten sonra, koro bölü-

müne çıktılar ve içinde onlarca kilo kutsal su bulunan vaftiz kurnasının çevresinde, önceden hazırlanmış yerlerini aldılar. Sonra törene ara verildi, o süre içinde de ilahiler okundu, dualar edildi. Dışarıdaki kalabalık huzursuzlanmaya başlamıştı.

Tören alayı kilisenin güney kapısından çıkıp revakların orada gözden kayboldu. Az sonra manastır binalarından çıkarak kilisenin önünde toplanıp sıra oldular. Her piskopos, elinde bir fırçayla bir de içinde kutsal su bulunan yuvarlak birer tas taşıyordu. Düzenli adımlarla yürürlerken bir yandan da fırçaları suya daldırıp daldırıp sularını kilisenin duvarlarına saçıyorlardı. Kalabalık birden dalgalandı, kutsanmak isteyen halk kutsal insanların bembeyaz cüppelerine dokunmak istiyordu. Kralın silahlı adamları sopalarıyla halkı uzaklaştırmaya çalıştı. Jack, kalabalığın içinde biraz uzakta durdu. Kutsanmak filan istemiyordu; sopalardan uzak durmayı yeğlerdi.

Jack huzursuz olmaya başladı. "Bu görüntü benim hoşuma gitmiyor," dedi.

"Aynı şeyi ben söyleyecektim," dedi Aliena. "Kendimizi bu kalabalığın dışına atalım."

Onlar daha kımıldamaya vakit bulamadan, kralın adamlarıyla ön sıralardaki gençlerden oluşan bir grup arasında itişip kakışma başladı. Silahlı adamlar sopalarıyla gençlerin üzerine saldırdı; gençler kaçmak ne söz, onlar da vurmaya başladılar. Kutsal adamlar iyice gözden kaybolunca kalabalık, silahlı adamların üzerine yürüdü. İçlerinden biri kralın adamlarından birinin alnının ortasına bir taş fırlattı. Adam yere yuvarlanırken, sevinç naraları yükseldi. Bir anda yumruk yumruğa bir kavgadır başladı. Kilisenin öbür tarafındaki silahlı adamlar arkadaşlarının yardımına koştu.

Kralın adamları silahlıydı, ama seyre gelenler değildi. Önce durum silahlı adamların lehine gelişiyordu. Bir ara, ustaların kulübelerini kırarak içeriden kavga etmek için bir şeyler bulabileceklerini akıl edenler oldu. Birkaç genç duvarcıların kulübesinin kapısını tekmeleyerek içeri daldılar ve hemen ardından ellerinde balyozlarla dışarı çıktılar.

Jack ile Aliena kalabalıktan kurtulmaya çalışırken, arkadakiler ittikçe daha da sıkıştılar. Jack, Tommy'yi göğsüne iyice bastırmış, bir koluyla sırtını, elleriyle de başını korumaya çalışıyor, bir yandan da Aliena'dan uzaklaşmamaya dikkat ediyordu. Bir ara ürkek ürkek etrafını kolaçan eden kara sakallı birinin duvarcı kulübesinden çıktığını fark etti, elinde de tahtadan ağlayan kadın heykelini tutuyordu.

Belki o heykeli bir daha hiç göremeyeceğim, dedi içinden üzgün üzgün; kalabalıktan kurtulmanın telaşına kendini o kadar kaptırmıştı ki malının çalındığının farkında değildi.

Bu kez de marangozların kulübesini kırdılar. Ama demircinin yerine girmeyi başaramadılar. Çatı ustalarının kulübesine girmeleri kolay oldu. Kurşun levhaların tıraşlanıp çakılmasında kullanılan keskin ağızlı aletleri alıp çıktılar.

Jack, bütün çabasına karşın, kavganın en yoğun olduğu kapı girişine doğru sürükleniyordu. Kara sakallı hırsızın durumu da onunkinden farklı değildi. Tıpkı Jack'in Tommy'yi göğsüne bastırdığı gibi o da tahtadan heykeli göğsüne bastırmış, ele geçirdiği ganimetle kaçmaya çalışıyor, ama kalabalığın zorlamasıyla o da o tarafa doğru sürükleniyordu. Jack'in aklına bir fikir geldi. Tommy'yi Aliena'ya teslim ederek, "Sen sakın uzaklaşma," dedi. Küçük hırsızı yakaladığı gibi heykeli elinden çekip aldı. Adam bir süre direndikten sonra, heykeli kurtarmaktansa canını kurtarmayı yeğledi.

Jack heykeli havaya kaldırarak bağırmaya başladı: "Kutsal Meryem'e saygılı olun!" Başta kimse farkında bile değildi. Sonra bir iki kişi dönüp Jack'e bakmaya başladı. Batıl inançlı bir kısım halk, Jack'in peşine düştü. Konuşmasını daha da kızıştırarak, "Kutsal Meryem'in suretine saygısızlık günahtır!" dedi. Heykeli başının üzerinde tutarak kiliseye doğru yürümeye devam etti. Birçoğu neler olduğunu görmek için kavgayı kesmişti.

Dönüp arkasına göz atınca, Aliena'nın da onu izlediğini gördü. Aşırı kalabalık yüzünden bir şey yapamıyordu. Az önceki kargaşa birden yatışır gibi oldu. Jack'le birlikte kalabalık da ilerlemeye devam ediyordu. Bir yandan da onun söylediklerini şaşkın şaşkın mırıldanıp duruyorlardı: "Tanrı'nın annesi bu! Selam, Meryem!... Kutsal Bakire Meryem'in suretine yol açın!" Onların istediği tek şey bir gösteriydi. Şu anda kavga tamamen kesilmişti.

Jack kilisenin kuzey girişine vardığında, kalabalığın arasından sıyrılarak tahtadan heykeli saygılı bir biçimde kapı girişinin serin gölgeliğinde bir yere bıraktı.

Kalabalık kapı girişinin etrafında toplanmış bekliyordu. Jack ne yapacağını bilemiyordu. Belki de vaaz vermesini istiyorlardı. Heykeli başının üzerine doğru kaldırarak ve de tınlayan bir sesle, herkesi uyararak ruhban sınıfından biri gibi hareket etmişti. Jack'in elinden gelen rahiplik de bu kadardı işte.

Birden herkes soluğunu kesip öylece kaldı.

"Bir mucize!" dedi biri, arkasından ötekiler bağırmaya başladı: "Mucize! Bir mucize bu!"

Jack heykele bakınca durumu anladı. Gözlerinden sular damlıyordu. Önce o da ötekiler gibi çok şaşırdı, ama az sonra, sıcaktan soğuğa ani bir değişiklik üzerine tahta heykelin ağladığı kuramı aklına geldi; tıpkı sıcak ülkelerde geceleri ağladığı gibi. Öyle ya, bütün gün sıcakta kalan heykel az önce kuzey kapısının serinliğine bırakılmıştı. Gözyaşları ancak bununla açıklanabilirdi. Ama onlara heykel ağlıyormuş gibi geldi, şaşırıp kaldılar.

En önde duran bir kadın, heykelin dibine denier dedikleri bir gümüş Fransız parası attı. Jack'in bir kahkaha atmak geçti içinden. Bir odun parçasına para atmanın anlamı neydi? Kilise halkın öylesine beynini yıkamıştı ki, kutsal bir şey karşısında tek akıllarına gelen şey para vermek oluyordu. Kadının yaptığı gibi ötekiler de para atmaya başladı.

Raşid'in oyuncağının para kazandıracağını Jack hiç düşünmemişti. Elbette, bu paralar Jack'e verilmiyordu; Jack'in cebine gideceğini düşünseler para vermezlerdi. Bir kilise için bir hazine demekti bu.

Bunun farkına varınca, ne yapması gerektiğini hemen anladı.

Ve konuşmaya başladı: Düşünceler bir anda sözcüklere dönüşüyordu. "Ağlayan Kutsal Meryem bana değil, Tanrı'ya aittir," diye söze başladı. Kalabalıktan çıt çıkmıyordu. Bekledikleri vaiz buydu işte. Arkada, kilisede piskoposlar ilahi okumaktaydılar, ama onlarla ilgilenen yoktu. Jack, "Yüzlerce yıl Suriye topraklarında kaldığı için takatten düştü," diye devam etti. Heykelin geçmişi hakkında en ufak bir bilgisi yoktu, ama hiç önemli değildi. Zaten kutsal emanetlerle mucizelerin ne derece gerçeğe uygun olduklarını rahipler de uzun boylu incelemeye gerek duymazlardı. "O yüzlerce mil yol katetti, ama yolculuğu daha tamamlanmış değil. Yolculuğunun son bulacağı yer İngiltere'de, Kingsbridge Katedral Kilisesi'dir."

Jack bir ara Aliena'yla göz göze geldi. Aliena büyük bir hayranlıkla ona bakıyordu.

"Benim kutsal görevim onu Kingsbridge'e götürmektir. Ancak orada huzur bulacaktır." Tam Aliena'ya bakıyordu ki, son ve en parlak ilham işte o anda geldi: "Ben," dedi, "Kingsbridge'deki yeni kilisenin başmimarlığına tayin edilmiş bulunmaktayım."

Bunları işitince Aliena'nın ağzı açık kaldı. "Ağlayan Bakire Meryem, Kingsbridge'de kendisi için yeni ve daha şanlı bir kilise inşa

edilmesini emretmektedir, onun yardımıyla ona, orada, Aziz Denis'in kutsal kalıntıları için inşa edilen koro bölümü kadar güzel bir türbe inşa edeceğim."

Başını çevirip aşağıya bakınca, yerde biriken paralar konuşmasını nasıl bağlayacağına dair ipucu vermekte gecikmedi. "Verdiğiniz bu paralar, yeni kilisenin inşaatına harcanacaktır," dedi. "Bakire Meryem, yeni yurdunun inşa edilmesi için ona armağanlar sunan kadın, erkek ve çocukların hepsini ayrı ayrı kutsamaktadır."

Önce bir sessizlik oldu, ardından heykelin oturağının etrafına yerlere para atmaya başladılar. Herkes parasını atarken yüksek sesle bir şeyler söylüyordu. Kimi, "Tanrı'ya şükür," ya da "Şükürler olsun" derken, ötekiler daha özel arzularını dile getiriyordu: "Robert'ımı iyileştir," ya da "Anne'i hamile bıraktır" ya da "Bu yıl bize iyi bir ürün ver."

Jack, insan yüzlerini bir bir incelemeye başladı. Hepsi de heyecanlı, coşku içinde ve çok mutluydu. Ağlayan Bakire Meryem'e bir an önce paralarını atabilmek için itişip kakışıyorlardı. Jack başını çevirip bir kez arkaya baktığında, ayağının dibinde kar yığıntısı gibi biriken paraları görünce hayretler içinde kaldı.

Ağlayan Bakire Meryem, Cherbourg yolunda uğradıkları her köy ve kasabada aynı coşkuyla karşılandı. Onlar köyün en işlek sokağında, heykeli bir sehpa üzerinde taşıdıkları sırada etraflarında hemen bir kalabalık oluşuyordu. Kilise önünde herkesin birikmesi için bir süre bekledikten sonra heykel ağlaması için binanın serin bir yerine bırakılıyordu. İşte o zaman halk, Kingsbridge Katedrali'nin inşaatına parasal bağışta bulunabilmek için birbirlerinin üzerinden atlayarak heykele yaklaşmaya çalışıyordu.

En başta, neredeyse heykeli elinden alacaklardı. Piskoposlarla başpiskoposlar heykeli inceden inceye tetkik ettikten sonra, bunun ne harika bir şey olduğunu söyleyince, Rahip Suger onu Saint-Denis'te alıkoymak istemişti. Ve Jack'e önce bir paunt, ardından on paunt, en sonunda da elli paunt teklif etti. Jack'in paraya ilgi göstermediğini görünce heykeli zor kullanarak almakla tehdit etti. Buna Canterbury Başpiskoposu engel oldu. Heykelin para makinesi olduğunu anlayan başpiskopos, onun Kingsbridge'e gitmesini isterdi, ne de olsa orası onun piskoposluğuna bağlıydı.

Ağlayan Bakire Meryem'in İngiltere'ye gitmesinde ısrar eden Başpiskopos Theobald, Jack'in heykelle tek başına yola çıkmasına

razı olmadığı için maiyetinden Reynold ve Edward adında iki genç rahibin de onlara eşlik etmesini istedi. Başta Jack bundan hiç hoşlanmamıştı, ama kısa bir süre sonra onları çok sevdi.

Wareham'a açılacak gemiye Barfleur'da bineceklerdi. Ama daha önce yollarının üzerindeki Cherbourg'a uğradılar. Bu küçük kıyı kasabasının daha içine bile girmemişlerdi ki Jack'in bir şey dikkatini çekti.

Herkes ona bakıyordu.

Bir süre sonra rahipler de bunu fark etti. Her zaman yaptıkları gibi heykeli ahşap bir sehpa üzerinde taşıyorlardı. Kalabalık peşlerine düşmeye başlayınca, Reynold Jack'e, "Neler oluyor?" diye fısıldadı.

"Bilmiyorum."

"Heykelden çok seninle ilgililer. Daha önce burada bulundun mu hiç?"

"Hiç bulunmadım."

Aliena, "Jack'e bakanlar daha çok yaşlılar. Heykelle gençler ilgileniyor," dedi.

Aliena haklıydı. Çocuklarla gençler büyük bir merakla heykele bakıyorlardı. Jack'e bakanlar yaşlılardı. Bir ara Jack de onlara bakınca, öcü görmüş gibi korktuklarını fark etti. Aralarından biri ona bakarken, ıstavroz çıkardı. Jack merak içinde, "Bunlar ne istiyorlar benden?" dedi.

Sonunda büyük bir kalabalıkla pazar yerine vardılar ve Bakire Meryem'i kilisenin önüne bıraktılar. Hava tuzlu su ve taze balık kokuyordu.

Bugün hava güzeldi, yalnız bir gariplik vardı. Yüzlerinde derin çizgiler oluşmuş balıkçılarla gemicilerin çok korktukları hemen belli oluyordu. Gençler, yaşlıların huzursuz olduklarını sezinlediler. Hiç kimse bu heykelin neyin nesi olduğunu sormak için onların yanına yaklaşmıyordu. Biraz uzakta duruyorlar, bir şeyler olacağını bekledikleri için aralarında alçak sesle konuşuyorlardı.

Sonunda rahip ortaya çıktı. Öteki kasabalarda rahipler merak içinde yanlarına yanlarına yaklaşırlardı. Ama bu bir üfürükçüye benziyordu. Elindeki haçı bir kalkan gibi tutarken öbür elinde içi kutsal su dolu olan bir kâse taşıyordu. Reynold, "Ne yapmayı düşünüyor bu adam?... Şeytanları mı kovacak?" Rahip Latince bir şeyler okuyarak yürüdü, yürüdü, tam Jack'in yanına geldi ve Fransızca, "Sana emrediyorum, ey kötü ruh, Hayaletler Ülkesi'ne hemen geri dön! Tanrı adına..."

Jack, dayanamadı. "Ben hayalet falan değilim, aptal herif," dedi. Fena halde kızmıştı.

Rahip devam etti: "Baba, Oğul, Kutsal Ruh..."

"Biz Canderbury Başpiskoposu'nun görevlendirdiği kişileriz," dedi Reynold. "Onun tarafından da kutsandık."

Aliena, "O hayalet değil. Ben onu on iki yaşından beri tanırım."

Rahip ne yapacağını şaşırdı. "Sen yirmi dört yıl önce ölen bu kasabadan birinin hayaletisin," dedi. Kalabalıktan birçoğu bunu onaylamak ister gibi birtakım sesler çıkarınca, rahip aynı sihirli sözleri yinelemeye başladı.

"Ben yirmi yaşındayım," dedi Jack. "Beni ölen birine benzetmiş olacaksınız."

Kalabalığın arasından biri, "Sen benziyor filan değilsin, sen o'sun, tıpkı öldüğün günkü gibisin," dedi.

Jack bunları söyleyen adama sinirli sinirli baktı. Adam kırk yaşlarında, kırçıl sakallı, üzerindekilerden hali vakti yerinde biri olduğu anlaşılan biriydi. Hiç de abuk sabuk birine benzemiyordu. Jack adama, kekeler gibi, "Arkadaşlarım beni tanır," dedi."Her ikisi de rahiptir. Bu kadın benim eşim. Kucağındaki bebek de oğlum. Onlar da mı hayalet?"

Adam şaşkın şakın bakıyordu.

Yanında duran ak saçlı bir kadın, "Beni tanımadın mı, Jack?" dedi.

Jack bir yeri acımış gibi sıçradı. Şimdi korkma sırası ona gelmişti. "Benim adımı nereden biliyorsunuz?"

"Ben senin annenim de ondan."

"Hayır, değilsiniz," dedi Aliena. Sesinden onun da korkmaya başladığı belli oluyordu. "Ben onun annesini tanırım, siz o değilsiniz. Neler oluyor, Tanrı aşkına?"

"Kötü bir büyü," dedi rahip.

Reynold, "Bir dakika," dedi. Jack belki de ölen adamın bir akrabasıdır. Çocukları var mıydı?

"Hayır," dedi kırçıl sakallı adam. "Evli değildi ki!"

"O her şeyi açıklamaz."

Bir iki kişi kişner gibi ses çıkardı. Rahip onlara dik dik baktı.

Kırçıl sakallı adam, "O yirmi dört yıl önce öldü; bu Jack ise yirmisinde olduğunu söylüyor," dedi.

Reynold, "Ölümü nasıl oldu?" diye sordu.

"Boğularak öldü."

"Cesedini gördün mü?"

Bir sessizlik oldu. Kırçıl sakallı sonunda, "Hayır, görmedim," dedi.

Reynold tartışmayı kazandığını anladığı için, sesini yükselterek, "Peki, gören oldu mu?" diye sordu.

Kimse ağzını açmadı.

Reynold, Jack'e dönerek, "Baban hayatta mı?" dedi.

"Ben doğmadan ölmüş."

"Mesleği neydi?"

"O bir jongleur'dü."

Kalabalığın soluğu kesilir gibi oldu. Ak saçlı kadın, "Benim Jack'im de jongleur'dü," dedi.

"Ama *bu* Jack duvarcı ustası," dedi Reynold. "Yaptığı işleri gördüm. Belki de jongleur olan Jack'in *oğlu*dur." Sonra Jack'e döndü. "Babanın adı neydi? Sakın Jack Jongleur olmasın?"

"Hayır. Ona Jack Shareburg diye hitap ederlerdi."

Rahip, adı biraz değişik bir biçimde telaffuz etti. "Jacques Cherbourg," dedi.

Jack şaşkına döndü. Babasının adını bir türlü anlamamıştı, ama şimdi her şey apaçık ortadaydı. Birçok gezici gibi demek o da doğduğu kentin adıyla anılırdı.

Jack, tam umudunu yitirmişken, sonunda babasının izini bulmuştu. Ta İspanya'lara kadar gittiği halde, istediği şey ancak burada, Normandiya kıyılarında gerçekleşmişti. Uzun süredir taşıdığı ağır bir yükü yere bırakmış gibi rahatlamıştı.

Reynold, muzaffer bir edayla kalabalığa dönerek, "Bu durumda her şey açıklığa kavuşmuş oldu. Jacques Cherbourg boğulmadı, hayatta kaldı. İngiltere'ye gitti, bir süre orada yaşadı, sonra bir kızı gebe bıraktı ve öldü," dedi. "Kız bir oğlan doğurdu ve ona babasının adını verdi. Jack şimdi yirmi yaşında ve tıpkı yirmi dört yıl önceki babasına benziyor." Rahibe doğru dönerek, "Şeytan kovmaya gerek kalmadı artık peder," dedi."Aile bireyleri hasret gideriyor."

Aliena, Jack'in koluna sarıldı, bir yandan da elini sıkıyordu. Jack iyice aptallaşmıştı. Kafasında yüzlerce soru vardı, hangisinden başlayacağını bilemiyordu. Bir tanesini rastgele soruverdi: "Öldüğünden neden bu kadar eminsiniz?"

Kırçıl sakallı adam, "*Beyaz Gemi*'de herkes öldü," dedi.

"*Beyaz Gemi* mi?"

"*Beyaz Gemi*'yi ben de hatırlıyorum," dedi Edward. "Büyük bir felaketti. Tahtın vârisi de boğulduydu."

Jack, "Peki o gemide ne işi vardı?"

Yaşlı kadın, "Geziye çıkan soyluları eğlendirecekti," dedi Jack'e dönerek. "Sen de onun oğlu olmalısın," diye ekledi. "Benim torunumsun sen. Seni hayalete benzettiğim için özür dilerim. Ona ne kadar da benziyorsun!"

Kırçıl sakallı adam, "Baban kardeşimdi, Guillaume Amca'nım ben."

Jack yıllardır özlediği ailesini, babasının akrabalarını bulmuştu.

"Bu da oğlum Tommy," dedi. "Kırmızı saçlarına baksanıza."

Ak saçlı kadın büyük bir sevecenlikle bebeğe baktı, boğulacak gibi oldu. "Desenize ben büyük büyük anneyim şimdi." Herkes gülüştü.

4

Phillip vaaz verdiği sürece kafası hep bu sabah Canterbury Başpiskoposu'ndan aldığı o gizemli mektuptaydı. Mektup, Ağlayan Bakire Meryem heykeli gibi mucizeler yaratan bir heykelciği elde ettiği için onu kutluyordu. Phillip Ağlayan-Bakire-Meryem'in neyin nesi olduğunu bilmediği gibi böyle bir şey de almış değildi.

Anlatmakta olduğu öykünün en güzel bölümü bundan sonraydı: "Şeytan'ın yaptığı o kötülüklerden sonra, Peygamber Eyüb'e ne oldu? Eveeeet, Tanrı ona bir yerine iki verdi! Yedi bin koyun otlatırken şimdi koyun sayısı on dört bin olmuştu. Kaybettiği üç bin deve yerine şimdi altı bin devesi vardı. Daha yedi erkek evlatla üç kız evlat babası oldu."

Cemaat bu anlattıkları karşısında biraz ilgisiz gibiydi. Phillip devam etti: "Günün birinde Kingsbridge de refaha kavuşacak. Dul kadınlar yeniden evlenecek, dul erkekler kendilerine yeni eş bulacaklar. Çocukları ölen kadınlar yeniden hamile kalacak ve sokaklarımız insanla dolup taşacak; dükkânlarımızda istemediğimiz kadar ekmek ve şarap, deri, kemer ve ayakkabı bulunacak ve bir gün katedralimizi yeniden inşa etmeye başlamış olacağız."

Phillip eğildi, önünde duran kocaman kitaba baktı ve Latince metni İngilizceye çevirdi. "Ve ondan sonra Peygamber Eyüb yüz kırk yıl daha yaşadı; oğullarını, torunlarını, torunlarının çocuklarını gördü. Ve günlerini tamamlayıp yaşlanınca da öldü," dedikten sonra kitabı kapadı.

Küçük kilisenin arka tarafında bir gürültü vardı. Öfke içinde başını kaldırdı. Yaptığı konuşmanın umduğu kadar etkili olmadığının o da farkındaydı, ama gene de konuşmanın sonunda bir iki dakika kadar bir sessizlik olsun isterdi. Kilisenin kapısı açıktı, arkadakiler dışarı bakıyordu. Dışarıda bir kalabalık vardı; bunlar kiliseye gelmeyen kasabalılar olmalı, dedi içinden. Neler oluyordu acaba?

Kafasından bir sürü olasılık geçti: Yangın mı vardı, yoksa kavga

mı ediyorlardı? Yoksa biri mi ölmüştü? Belki de atlı bir grup yaklaşmak üzereydi? Neler olduğu hakkında en ufak bir fikri yoktu. Önce, bir tahta sedyeyle üzerine işlemeli bir altar örtüsü örtülmüş bir kadın heykeli taşıyan iki rahip içeri girdi. Hareketlerindeki ağırbaşlı hava, bunun bir aziz, belki de Bakire Meryem heykeli olduğunu akla getiriyordu. Arkalarından iki kişi daha geliyordu: İnanılır gibi değildi, biri Aliena, öteki Jack'ti.

Öfkeyle karışık sevgiyle Jack'e baktı. Şu oğlan, dedi içinden, katedralin yandığı gün gelmişti buraya, o gün bugün hangi olaya adı karışmışsa işler hep ters gitmişti. Ama gene de onun gelişine sinirlenmedi, tam tersine sevindi. Oğlan mı? Phillip ona bir kez daha baktı. İki yıldır buralarda değildi, ama on yıl yaşlanmış gibiydi. Yorgun ve bilen gözlerle bakıyordu. Nerelerdeydi acaba? Aliena'yı nasıl bulmuştu?

Jack ile Aliena'yı tanıyınca, herkes çok heyecanlandı. Bir ara, kalabalığın arasından biri korku içinde, mırıldanarak, "Ağlıyor!" dedi.

Ötekiler bir duayı yineler gibi, "Ağlıyor! Ağlıyor!" dediler.

Phillip gözlerini dikip heykele baktı. Sahiden heykelin gözlerinden yaşlar dökülüyordu.

Ve birden, başpiskoposun mucizeler yaratan Ağlayan Bakire Meryem heykeli hakkında yazdığı gizemli mektubu aklına geldi. Demek buydu o. Heykelin gözlerinin taş ya da bir çeşit kristalden yapıldığı görülüyordu, oysa gövdesi tahtadandı. Bunda bir iş vardı.

Rahipler, heykeli yüzü cemaate dönük olacak biçimde yere bıraktılar. Ardından Jack konuşmaya başladı.

"Ağlayan Bakire Meryem heykeli çok uzak bir ülkede elime geçti." Phillip merakla dinliyordu. "Onu bana sonradan Hıristiyan olmuş Suriyeli bir Arap verdi." Cemaat şaşkınlık içinde mırıldanmaya başladı; öykülerde onların kara suratlı barbar oldukları anlatılırdı. Hıristiyanlığı seçtikleri de pek görülmemişti. "Onu neden bana verdiğini önce pek anlamadım, ama gene de onu millerce yol yanımda taşıdım." Jack cemaati büyülemişti. Phillip, büyük bir üzüntüyle Jack benden daha iyi bir konuşmacı, dedi içinden. "İşte o zaman onun evine gitmek istediğini hemen anladım. Peki, evi neredeydi? Sonunda içime doğdu. O Kingsbridge'e gitmek istiyordu."

Cemaat büyük bir şaşkınlık içindeydi. Phillip'in içine bir kuşku düştü. Tanrı işleri ayrı, Jack'in yaptığı işler ayrıydı. Bu, tam Jack'e göre bir işti. Hiç sesini çıkarmadı.

"İşte o zaman, acaba onu nereye götürsem, diye düşündüm. Kingsbridge'de nerede türbe bulacak? Hangi kilisede kendine rahat bir yer bulabilecekti? İşte o zaman sanki dile geldi. 'Sen, Jack Jackson, bana türbemi sen yapacaksın, kiliseyi de bana sen inşa edeceksin.' "

Jack'in lafı nereye getireceğini Phillip anladı. Cemaatin yeni bir katedral inşası için içinde yaşattığı hevesi, Bakire Meryem tutuşturacaktı. Phillip'in, Peygamber Eyüp üzerine anlattıklarıyla etkileyemediği cemaati bu heykel etkilemiş olacaktı.

Phillip kendi kendine sormak zorunda kaldı: Bu Tanrı'nın mı yoksa Jack'in mi arzusuydu?

"Yol boyunca, Paris'ten Normandiya'ya, oradan da deniz yoluyla Kingsbridge'e gelinceye kadar, dini bütün Hıristiyanlar, Ağlayan Bakire Meryem'e türbe yapılabilmesi için paralar verdiler." Bunları söyledikten sonra, Jack dışarıda duran birine işaret etti.

Az sonra sarıklı iki Suriyeli, omuzlarında demir bantlı bir kasayla kiliseden içeri girdiler. Cemaatin şaşkın bakışları arasında ilerleyerek heykelin önünde diz çöktüler, saygılı biçimde yere kapandılar.

Jack, kocaman bir anahtarla kasayı açıp kapağını kaldırırken, herkes soluğunu tuttu. Bir yandan da boyunlarını uzatarak kasaya bakıyorlardı. Jack kasayı baş aşağı çevirince, bir çağlayan sesini anımsatan gürültüyle kasanın içinden gümüş paralar dökülmeye başladı. Yüzlerce, binlerce... Hiçbiri bu kadar parayı bir arada görmemişti.

Kalabalığın çıkardığı gürültüyü bastırmak için sesini yükselten Jack, "İşte, sonunda onu evine getirdim, onu yeni katedralin inşasına armağan ediyorum," dedi.

Phillip bu tür oyunlara alet edilmekten nefret ederdi, ama onun her şeyi ustaca hazırladığını da kabul etmek zorundaydı. Halk, Ağlayan Bakire Meryem'i bağrına basmaya hazırdı; yeter ki Phillip onun Kingsbridge'de Aziz Adolphus'un kemikleriyle yan yana yatmasına izin versindi. Ama bunun doğru bir şey olduğuna emin değildi.

Reynold, "Tahtadan bir heykel ağlıyor," dedi. "Buna mucize denmez de neye denir?"

"Ağlayıp ağlamadığı tartışma götürür," dedi Phillip. "Bu mucize sayılmaz. Suyun sıvı halden buza dönüşmesini açıklamaya ne gerek var? Bu olayın mucize olmasını gerektirmez."

"Eğer Bakire Meryem'i kabul etmeye yanaşmazsanız, başpiskopos buna çok üzülecektir. Onu Saint-Denis'de alıkoymaya çalışan Rahip Suger'e engel olmak için çok çalıştı."

Phillip açıkça tehdit edilmekte olduğunu anladı. "Heykel hak-

kında gerekli mutat araştırmaları yapmadan onu kabul etmemi eminim başpiskopos da istemez," dedi.

Phillip, daha önce gözüne ilişen topal birinin heykelin etrafında, yerlerde sürünmekte olduğunu fark etti. Talihsiz adam tutmayan bacaklarını sürüyüp duruyordu. Suriyeli Araplar halkın heykele dokunmasını engelliyordu, ama onun farkına varmadılar.

Adam elini uzattı, eliyle heykele dokundu. Ve dokunmasıyla bir zafer narası atması bir oldu: "Onu duyumsadım!" diye bağırdı. "Onu duyumsadım!"

Herkes başını çevirmiş ona bakıyordu.

"Gene eski gücüme kavuştuğumu duyumsuyorum!"

Phillip, ardından ne çıkacağını merak ederek, adama pek de inanmayan gözlerle bakıyordu. Adam önce bir ayağını, sonra öbürünü büktü. Herkes ağzını açmış ona bakıyordu. Elini uzatınca birinin elini kaptı. Büyük bir çaba harcayarak kendini yukarıya doğru çekerek doğruldu.

Kalabalıktan biri, "Yürümeye çalış!" dedi.

Yardıma koşanın elinden tutarak, dikkatle bir adım attı, ardından bir adım daha. Herkes çıt çıkarmadan onu seyrediyordu. Üçüncü adımında sendeleyince herkes bir iç çekti. Ama adam yeniden dengesini kazanarak yürümeye devam etti.

Halkı da peşine katarak avluya kadar indi. Adam kilise kapısından açık havaya çıkarken kalabalık iyice coşmuştu. Phillip, Jack'e doğru dönerek, "Böyle bir oyunu oynamaya nasıl cesaret edebiliyorsun?" dedi.

"Oyun mu?" dedi Jack. "Ne oyunu?"

"Birkaç gün öncesine kadar buralarda böyle bir adam yoktu. Bir iki güne kalmaz cebinde senin verdiğin paralarla ortadan toz olur. Bu işlerin nasıl yapıldığını bilirim, Jack. Adamın bacaklarında bir şey yoktu. Wareham'lı balıkçılardan biriydi o."

Suçlamanın doğru olduğu, Jack'in bakışlarından belli oluyordu.

Aliena, "Jack böyle bir şeye kalkışmamanı söyledimdi," dedi.

İki rahip dehşet içindeydi. İkisi de tongaya bastırılmıştı. Reynold, Jack'in üzerine yürüyerek, "Bunu yapmaya hakkın yoktu," dedi.

Phillip olanlara çok kızdı, ama bir o kadar da üzgündü. Jack'e dönerek, "Bu kez fazla ileri gittin," dedi.

"Gözyaşları gerçek ama," dedi Jack. "Onda en ufak bir oyun yok. Topal adama gelince, o bir hataydı, yapmamalıydım."

"Hatadan da beter. Halk gerçeği öğrenecek olursa, bütün mucizelere karşı olan inancı sarsılacaktır."

"Gerçeği öğrenmeleri neden gereksin ki?"

"Heykelin katedrale neden yerleştirilmeyeceğini onlara açıklamak zorundayım. Artık heykeli kabul etmem söz konusu bile olamaz."

Reynold, "Bence siz biraz acele..."

Phillip, "Sana fikrini sormadım delikanlı," diyerek lafı ağzına tıkadı. Reynold sesini kesti.

Jack, "Onları bu heykelden yoksun bırakmaya hakkınız yok. Şunlara bakın," diyerek arkalarında heykele yaklaşmaya çalışan birkaç kişiyi gösterdi. Dul Meg de aralarındaydı. Heykelin karşısında diz çökmüş sürekli ağlıyordu. Jack gitti, yanına diz çöktü. "Neden ağlıyorsun?" dedi.

"O dilsizdir," dedi Phillip.

Meg, "Bakire Meryem de acılar çektiği için beni anlar," dedi.

Phillip bunları işitince apışıp kaldı.

Jack bilmezdi. Alfred'in yaptığı çatı çökünce kadın tüm ailesini yitirmişti.

Jack, "Görüyorsunuz işte," dedi. "Heykel kadının acılarını dindiriyor. Neye bakıyorsunuz öyle?"

"Kadın dilsizdi. Bir yıldan fazla oluyor ki ağzından tek bir sözcük çıkmadı."

"Doğru," dedi Aliena. "Çatı çöktüğünde kocasıyla üç oğlunu yitirince dili tutulduydu."

"Bu kadın mı?" dedi Jack. "Ama o az önce..."

Reynold, "Yani bu bir mucize değil mi şimdi? Hem de gerçek bir mucize!"

Phillip, Jack'in yüzüne baktı. Herkesten çok Jack dehşet içinde kalmıştı. Çünkü oyun filan yoktu bu kez.

Phillip çok etkilendi. Bunda Tanrı'nm eli olmalıydı, bu bir mucizeydi işte. Ne diyeceğini bilemiyordu. "Pekâlâ, Jack," dedi. "Herkesin Ağlayan Bakire Meryem'e olan inancını sarssan da, anlaşılan Tanrı onunla harika şeyler göstermek niyetinde."

Phillip, Jack'ten ayrılarak Meg'in yanına gitti. Ellerinden tutarak onu doğrulttu. "Tanrı seni iyileştirdi, Meg," dedi. Sesi heyecandan titriyordu. "Yeni bir yaşama başlayabilirsin artık." Peygamber Eyüb'e Tanrı'nın yaptığı bağışların günün birinde Kingsbridge halkı için de geçerli olacağını söylememiş miydi?

* * *

Jack yeni katedralin inşaat tasarımını açıklarken rahipler toplantısında kıyamet koptu.

Phillip böyle olacağına dair Jack'i önceden uyarmıştı. Phillip planları daha önce görmüştü, tabii. Onları birlikte bir bir inceledikten sonra Phillip, "Jack, bu İngiltere'nin en güzel kilisesi olacak," demişti. "Yalnız bunu onlara kabul ettirmek kolay olmayacak."

Etesi gün, Jack rahipler toplantısında planlarını gösterdi. Rahipler planların ayrıntılarını incelerken, aralarında tartışma çıktı; tartışma bir süre sonra büyük bir gürültüye dönüştü.

Phillip herkesi sakin olmaya çağırdı.

Ayniyatçı Milius, önceden hazırladığı belli olan bir soru attı ortaya. "Kemerler neden sivri?"

"Fransa'da kullanılan yeni bir inşaat tekniği bu. Birçok kilisede bunu uyguladıklarını gördüm. Sivri kemer daha sağlam oluyor. Ben o sayede o kadar yüksek bir kilise inşa etmiş olacağım."

Jack, herkesin bu fikrinden hoşlandığını söyleyebilirdi.

Aralarından biri, "Pencereler çok *büyük*," dedi.

"Duvarların kalın olmasına gerek yok artık," dedi Jack. "Bunu Fransa'da çok uyguluyorlar. Binayı ayakta tutan payandalardır; bir de takviye edilmiş tonozlar. Büyük pencereleri insan görünce soluğu kesiliyor. Saint-Denis'te ayrıca üzeri resimli, renkli pencere camları da vardı. Kilise bu sayede karanlık ve kasvetli olmaktan kurtuluyor, hava ve ışık içinde bir mekân oluşuyor."

Rahiplerin birçoğu başlarıyla onu onayladı. Demek sandığı kadar da tutucu değillermiş.

Az sonra Sakrist Andrew söze karıştı: "İki yıl önce aramızda bir papaz adayıydın. Manastır kurallarını bozduğun için sana disiplin cezası verildi. Sen bu cezadan kurtulmak için kaçtın. Şimdi de gelmişsin, kilisemizin nasıl inşa edilmesi gerektiğini anlatmaya kalkıyorsun."

Jack'in bir şey söylemesine fırsat kalmadan, genç rahiplerden biri bu görüşe karşı çıktı. "Şimdi onu bırakalım. Biz burada Jack'in geçmişini değil, inşaat tasarımını görüşüyoruz."

Birçoğu aynı doğrultuda konuştu, hem de sesini yükselterek. Phillip hepsini susturduktan sonra Jack soruyu yanıtlamasını istedi.

Jack böyle bir şeyi beklemiyor değildi. "Ben günahlarımın kefaretini ödemek üzere Santiago de Compostela'yı ziyarete gittim, Peder Andrew. Umarım, getirdiğim şu Ağlayan Meryem Ana heykeli

sayesinde hatam bağışlanmış olur. Kaderimde rahip olamamak varmış, ama Tanrı'ya bir inşaatçı olarak da hizmet edebileceğimi sanıyorum."

Rahipler bu açıklama ile tatmin olmuş gibiydiler. Ama Andrew sorularını daha bitirmemişti. Yanıtını pekâlâ bildiği halde, "Kaç yaşındasın?" diye sordu.

"Yirmi yaşındayım."

"Bir başmimar olamayacak kadar genç sayılırsın."

"Burada beni herkes bilir. Çocukluğumdan beri burada yaşarım," dedi. İçinden de, suçlu suçlu, kilisenizi yaktığım günden beri, diye düşünüyordu. "Başmimarın yanında çırak olarak çalıştım. Taş işlerimi görmüşsünüzdür. Papaz adayı iken katip olarak Başrahip Phillip ve inşaatçı Tom'la birlikte çalıştım. Aciz bir kulunuz olarak kardeşlerden beni yaşımla değil, yaptığım işlerle değerlendirmesini istiyorum."

Ayniyatçı Milius, önceden hazırlanmış bir başka soruyla onu sıkıntıdan kurtardı. "Bir bölümü yıkılmış bulunan mevcut koro bölümü hakkında ne düşünüyorsun?"

"Onu yakından inceledim," dedi Jack. "Pekâlâ onarılabilir. Beni bugün hemen mimar yapsanız, onu bir yıl içinde kullanılır hale sokabilirim."

Andrew sordu: "Yeniden çökmeyeceğini nasıl bilebilirsin?"

"Olaya Alfred'in orijinal planlarda bulunmayan tonozu neden olmuş. Duvarlar onu taşıyacak kadar sağlam değildi. Gene Tom'un yaptığı plana dönerek çatıyı ahşaptan yapmayı öneriyorum."

Andrew, "Ama Alfred bu ekstra ağırlığı taşıyabilmesi için bütün duvar desteklerini çok geniş tuttu."

Jack önce şaşırdı, sonra hemen yanıtını buldu. "Hâlâ da yeterince sağlam sayılmazlar, özellikle yukarılarda. Yıkıntıları inceleyecek olursanız göreceksiniz ki binanın en çok üst kesimleri yıkılmış. Oralarda takviye çok zayıf."

Bu açıklamalardan herkes hoşnut gibiydi. Jack, bu güven uyandıran yanıtlarıyla başmimarlık şansını pekiştirdiğinin farkındaydı.

Remigius ayağa kalktı. "Toplantıdaki kardeşlerime Kutsal Kitap'tan bir bölüm okumak istiyorum," dedi. Phillip'e doğru baktı, Phillip başıyla izin verdiğini belli edince, rahleye doğru yürüdü ve kocaman İncil kitabını açtı. İncecik dudakları sinirli sinirli oynuyordu. Parşömen sayfalarını çevirirken makamlı bir sesle, "Musa'nın Büyük Göç Hikâyesi," dedi. "Fasıl yirmi. Bölüm on dört." Jack, neler oluyordu,

merak etti. Remigius okumaya başladı. "Ve zinadan kaçınacaksın," dedi. Kitabı sert bir hareketle kapattı ve gitti, yerine oturdu.

Phillip, yarı kızgın bir sesle, "Kardeş Remigius, inşaat planları tartıştığımız bir sırada kitaptan o kısa bölümü neden okuduğunuzu açıklar mısınız?" dedi.

Remigius parmağıyla Jack'i işaret ederek, "Çünkü başmimarımız olmak isteyen adam günahkâr bir yaşam sürüyor," diye gürledi.

Jack, bu adam ciddi olamaz, dedi içinden. Kızgın bir sesle, "Evliliğimizin, bazı özel nedenlerle, Kilise tarafından kutsanmadığı doğrudur, ama siz isterseniz hemen evleniriz," dedi.

Remigius, "Bunu yapamazsınız, çünkü Aliena zaten evli."

"Ama o evlilik tamam olmadı ki."

"Gene de kilisece evli sayılırlar."

"Onunla evlenmeme izin vermezseniz zina etmekten nasıl kurtulabilirim?" Jack iyice kızmıştı.

"Yeter!" dedi Phillip. Jack başını çevirerek ona baktı. Phillip çok öfkelenmişe benziyordu. "Jack," dedi. "Kardeşinin karısıyla yaşayarak günah işlediğin doğru mu?"

Jack, şaşkın şaşkın, "Bilmiyor muydunuz?" dedi.

"Elbette bilmiyordum." Phillip bağırmaya başladı. "Bilsem sesimi çıkarmayacağımı mı sanıyordun?" Bir sessizlik oldu. Phillip'in bağırdığı hiç görülmemişti. Jack, başının belada olduğunu anladı.

"Salt beni cezalandırmak uğruna kilise inşaatında yanlış bir şey uygulayamazsınız."

Remigius, büyük bir keyif içinde, "O kadını bırakmak zorunda kalacaksın," dedi.

"Sen yıkıl karşımdan, Remigius!" dedi Jack. "O benim çocuğumun annesi, çocuğum da daha bir yaşında."

Phillip, "Jack," dedi. "Böyle konuşmaya devam edecek olursan, toplantıyı terk etmek zorunda kalırsın."

Jack biraz sakinleşmesi gerektiğini biliyordu, ama elinde değildi. "Kendi kadınımla çocuğumu terk etmemi söylüyorsunuz bana. Ama bu doğru değil, bu kadar da kılı kırk yarmayın."

"Bu kadınla gayrimeşru bir ilişki içinde olduğun sürece bizim seni başmimar olarak tutmamız olası değildir."

Jack sustu. Bu söyleneni aklı pek almamıştı. "Ne demek bu?"

"Aliena'yla ancak ilk evliliği iptal edilirse evlenebilirsin."

"Bu nasıl olur?"

"Senin dediğin gibi o evlilik tamamlanmış değilse hemen olur."

"Benim ne yapmam gerekiyor şimdi?"

"Bir kilise mahkemesine başvuracaksın."

"Biz o süre içinde birbirimizden ayrı mı yaşayacağız?"

"Evet, Kingsbridge Katedrali'nin başmimarlığına atanmayı istiyorsan... Evet."

"Dünyada en sevdiğim iki şeyden birini seçmemi istiyorsunuz, benden."

Phillip, "Uzun bir süre için değil ama," dedi.

Phillip'in bunları söylerken üzüldüğü çok belli oluyordu. Jack bunu fark edince öfkesi azalır gibi oldu. "Ne kadar sürer?"

"Bir yıl kadar sürebilir.-"

"Bir yıl mı?"

"Ayrı ayrı kasabalarda yaşamanız gerekmez," dedi Phillip. "Aliena' yı da, çocuğu da görebilirsin."

Jack, "Beni aramaya İspanya'lara kadar geldiğini biliyor musunuz?" Rahipler aşktan ne anlardı? "Demek ona ayrı yaşamamız gerektiğini söylemem gerekiyor şimdi."

Phillip ayağa kalktı, elini Jack'in omzuna koyarak, "Zaman dediğin su gibi akıp gider," dedi. "Söz veriyorum, yeni katedrali sen inşa edeceksin."

5

Sekiz yıl içinde orman büyümüş, tamamen değişmişti. Avcunun içi gibi bildiği bu topraklarda yolunu şaşıracağı Jack'in aklına bile gelmezdi, ama yanılmıştı.

Eski patikaları otlar bürümüş, çalılıkların arasında geyiklerle yaban tavşanları gide gele yeni patikalar oluşmuştu. Yaşlı ağaçlar devrilmiş, yerlerini yenileri doldurmuştu. Akarsuların yatakları tamamen değişmişti. Mesafeler kısalmış, dik yamaçlar yok olmuşlardı sanki. En fenasına giden de kendisini burada yabancı gibi hissetmesiydi. İlk karşılaştığı geyiğin cinsini çıkaramadı. Bir ördek sürüsü havalandığında hangi göl kıyısından kalktıklarını o anda anlayamadı.

Kingsbridge'den bu yana bütün yolu atla katetmişti, ana yoldan ayrılır ayrılmaz attan idi. Çünkü patikaların üzerini kaplayan ağaçlar ata binmesine engel oluyordu.

Buralarda olmadığı şu son iki yıl içinde annesinin ne kadar değiştiğini çok merak ediyordu. Onu bir an önce görmeye can atıyordu.

Ormanda annesiyle birlikte yaşadığı yerlere ulaşması tam bir gününü almıştı. Kışları günler kısa olduğu için ortalık çabuk kararmaya başlardı. Az sonra herhalde eski mağaralarını aramaktan vazgeçer ve kendine geceyi geçirebileceği bir yer bulmaya çalışırdı. Hava da soğumuş olabilirdi? Ne var bunda üzülecek? Her gecesini ormanda geçirmez miydi?

Sonunda annesi onu buldu.

Neredeyse aramayı bırakıyordu artık. Belki de sadece tilkilerle porsukların kullandığı, belli belirsiz bir izi sürüyordu ki iz birden fundalıkların arasında kayboldu. Geri çekilmekten başka yapacağı şey yoktu. Atının başını çevirmesiyle annesini karşısında bulması bir oldu.

"Ormanda ses çıkarmadan yol almayı unutmuşsun," dedi. "Çıkardığın hışırtılar bir mil uzaktan duyuluyordu."

Jack güldü. Annesi hiç değişmemişti. "Merhaba, Anne," dedikten sonra yanağını öptü ve büyük bir sevecenlikle ona sarıldı.

Annesi eliyle yüzüne dokunarak, "Ne kadar zayıflamışsın," dedi.

Jack annesine baktı. Sağlıklı ve yanık tenliydi. Saçları gene öyle sık ve koyu renkti, hiç ak yoktu. Gözleri aynı bal rengini koruyordu. "Hiç değişmemişsin," dedi Jack.

"Nerelere kadar gittin?"

"Compostela'ya, daha sonra Toledo'ya kadar gittim."

"Aliena da senin peşinden..."

"Buldu beni. Bunun için sana teşekkür ederim."

"Çok sevindim." Gözlerini kapadı, içinden şükran duası okur gibi, "Bunu duyduğuma çok sevindim," dedi.

Ellen, orman içinden onu az ilerideki mağaraya götürdü. Ona yabani elma ve dağ balından kendi eliyle yaptığı şaraptan verdi, biraz da kestane kızarttılar. Ellen daha sonra bir ada tavşanını yüzmeye başladı. "Sen nasılsın, Anne?" dedi Jack.

"İyiyim." Sorunun ciddi olduğunu fark edince, "Tom'un acısı içimden çıkmıyor," dedi. "O öldükten sonra bir başka kocayı düşünemem artık."

"Burada mutlu musun bari?"

"Hem evet, hem hayır. Ormanda yaşamaya alışığımdır. Yalnızlığı seviyorum. Bana ikide bir akıl vermeye çalışan şu kendini beğenmiş rahiplere alışamadım gitti. Seni, Martha'yı, Aliena'yı çok özledim. Bir de torunumu görseydim bari." Güldü. "Şu Hıristiyan nikâhını lanetledikten sonra ben artık bir daha Kingsbridge'e dönemem." Yaptığı işten başını kaldırarak sordu: "Evliliğiniz nasıl gidiyor?"

Jack duraladı. "Şey," dedi. "Biz evli değiliz. Kilisenin gözünde, Aliena hâlâ Alfred'le evli gözüküyor."

"Saçma. Kilisenin nereden haberi olacak?"

"Kimin evlendiğini onlar biliyor, başkasının karısıyla birlikte yaşadığım sürece yeni katedral inşaatını bana vermeye yanaşmıyorlar."

Ellen'ın gözleri çakmak çakmak oldu. "Sen de onu bıraktın, ha?"

"Evet, ama boşanıncaya kadar."

"Peki, Aliena bunu nasıl karşılıyor?"

Jack yüzünü ekşitti. "Her şeyden önce, Alfred'le evlenerek asıl büyük hatayı kendisinin işlediğini söylüyor."

"Orası öyle. Sen de tutturmuşsun büyük büyük kiliseler inşa edeceğim diye, bu da senin hatan bence."

Ellen, yüzdüğü tavşanın gövdesini tencereye koyduktan sonra derisini temizlemeye başladı. Postu ona gerekebilirdi. "Benim sülalemde kilise inşa eden de yok, sen kime çektin bilmem ki."

Tam da Jack'in beklediği buydu işte. "Anne, ben denizlerin ötesindeyken, sülalemizle ilgili yeni yeni şeyler öğrendim."

Ellen, elindeki bıçağı bıraktı. "Nasıl? Anlamadım."

"Babamın ailesini buldum."

"Aman Tanrım! Nasıl buldun? Neredeler? Nasıl insanlar?"

"Normandiya'da Cherbourg diye bir kent var. Babam oradan gelmiş."

"Bundan nasıl emin olabilirsin?"

"Ona o kadar benziyormuşum ki, beni hayalet sandılar. Babası ölmüş, fakat annesi hâlâ hayatta. Babamın hayaleti olmadığımı anlayınca çok sevindi. Ağabeyi marangoz, bir karısıyla üç de çocuğu var. Güzel, değil mi? Ne çok akrabamız oldu."

Jack derin bir soluk aldıktan sonra, "Babamın yirmi dört yıl önce bir deniz kazasında öldüğünü sanıyorlar. Barfleur açıklarında batan *Beyaz Gemi* adında bir teknedeymiş. Herkes onun da boğulduğunu sanıyor."

"Doğru Kingsbridge'e geldi."

"Neden?"

Ellen içini çekerek, "Bir fıçıya tutunarak kıyıya çıkmış," dedi. "Sonra da kazayı haber vermek için kaleye gitmiş. Kalede bir sürü zengin baron varmış, onu karşılarında görünce korkudan ödleri kopmuş. Sonra onu tutuklayıp İngiltere'ye yollamışlar. Üzerinden birkaç hafta ya da birkaç ay geçince kendini Kingsbridge'de bulmuş."

"Kaza hakkında başkaca bir şey söyledi miydi?"

"Geminin dibi delinmiş gibi bir anda battığını söyledi."

"Bana öyle geliyor ki, onu bu işe karıştırmamak istemişler."

Ellen başıyla onu onayladıktan sonra, "Onu sonsuza dek hapiste tutamayacaklarını anlayınca da öldürdüler," dedi.

Jack, annesinin önünde diz çökerek, "Kimdi onlar, anne?" dedi.

"Bunu bana daha önce de sordun."

"Ama söylemeye yanaşmadın. Babamı neden astıklarını öğrenmek istiyorum. Onların kim olduğunu öğrenmeliyim."

"Uzun bir süre adlarını bilmiyordum. Ama artık biliyorum."

Jack büyük bir heyecan içinde bekliyordu.

"Bunlar üç kişiydi: Bir keşiş, bir rahip, bir de şövalye."

"Adları neydi?"

"Onlara neden yalancı tanıklık yaptıklarını mı soracaksın?"

"Evet."

"Onların sana gerçeği söylemelerini mi bekliyorsun?"

"Denerim, Anne."

Ellen içini çekerek, "Keşiş, Kingsbridge Başrahibi'ydi. Phillip'ten önceki Başrahip James. Adam öldü. Söylüyorum ya, onları sorgulamak bu yüzden olası değil."

Jack gözlerini kısarak. "Ötekiler kimdi?" dedi.

"Şövalye Percy Hamleigh idi, yani Shiring Kontu."

"William'ın babası yani, o da öldü." Jack ivedi bir sesle, "Rahip kimdi peki?" dedi.

"Waleran Bigod'du. Yani şimdiki Kingsbridge Piskoposu."

Jack derin bir soluk aldıktan sonra, "Neyse, o hâlâ hayatta," dedi.

Piskopos Waleran'ın kalesi Noel'de tamamlanmıştı. William Hamleigh ve annesi yeni yılın başlarında bir sabah, atlarına binmişler, kaleye doğru yol alıyorlardı. Kale, vadinin karşıki sırtlarında, bütün görkemiyle ta tepeden ekili alanlara bakıyordu.

Vadiyi bir baştan bir başa geçerken eski sarayı da gördüler. Bir süredir yapağı ambarı olarak kullanılmaktaydı. Yeni kalenin inşaatı biraz da yünün getirisi sayesinde gerçekleşmişti.

Toprak setleri, hendek ve duvarlarıyla kale, güvenlik açısından Willam'ınkinden de çoğu kral kalelerinden de üstündü.

İç avlusunda kare biçiminde inşa edilmiş üç katlı kocaman bir içkalesi vardı ki, taş kilise yanında oyuncak kalıyordu. William annesinin attan inmesine yardım etti. Atları şövalyelere teslim ettikten sonra merdivenlere doğru yürüdüler.

Vakit öğleye yaklaştığı için Waleran'ın hizmetçileri sofrayı hazırlıyordu. Birkaç başdiyakos'la yüksek rütbeli papaz, görevliler, beleşçiler bir köşede durmuş, yemeği bekliyorlardı. William ile Regan, geldiklerini uşağın, özel dairesindeki piskoposa haber vermesini beklediler.

William kıskançlıktan geberiyordu. Aliena'nın Jack'e deli gibi âşık olduğunu duymayan kalmamıştı. Piçini doğurduktan sonra kocası onu kapı dışarı etmişti. Güney İngiltere'de herkes birbirine bu

olayı anlatıyordu. Bunları işittikçe kızgınlığından ne yapacağını bilemiyordu. Ne yapıp edip bunun intikamını almalıydı.

Merdivenlere doğru yol gösterilip Waleran'ın odasına alındılar. Başdiyakosluğa yükselen Baldwin'le masanın başında oturuyorlardı. İki rahip damalı örtünün üzerinde gümüş penileri on ikişerli kümelere ayırarak para sayıyorlardı. Baldwin ayağa kalktı, Lady Regan'ı başıyla selamladıktan sonra paralarla örtüyü kaldırdı.

Waleran her zamanki gibi zayıf ve süzgündü. Üzerindeki siyah cüppenin ağaca kurumaya bırakılmış bir giysiden farkı yoktu. William öyle değildi. Tek zevki yemek yemek, şarap içmekti. Bu yüzden her yıl biraz daha irileşiyordu.

Waleran, York'tan yeni dönmüştü. Neredeyse altı aydır burada değildi. William, saygılı bir sesle, "Yolculuğunuz iyi geçti mi?" dedi.

"Hayır, geçmedi. Beni oraya York Başpiskoposluğu'na kimin seçileceği tartışmasına bir son verebilmem için, Piskopos Henry yolladıydı. Hiçbir şey yapamadım. Tartışma hâlâ sürüyor."

"Siz buralarda yokken çok şeyler oldu. Özellikle Kingsbridge'de."

"Kingsbridge'de mi? Ben o konunun kapandığını sanıyordum."

William başını sağa sola oynatarak, "Bu kez de Ağlayan Meryem Ana heykeli bulmuşlar," dedi.

Waleran kızgın kızgın baktı. "O da neyin nesiymiş öyle?"

Willam'ın annesi, "Tahtadan bir Meryem Ana heykeli. Tören alayında onu da kullanıyorlar. Belli zamanlarda gözlerinden yaş geliyormuş. Halk bunun bir mucize olduğuna inanıyor."

"Mucizeymiş!" dedi William. "Heykel ağlar mı?"

Waleran öfkeli gözlerle William'a baktı.

Regan, "Kiliseyi bu kez de Saint-Denis Kilisesi tarzında inşa edeceklermiş, nasıl bir şeyse o," dedi.

Waleran başıyla onun dediklerini onaylayarak, "Sivri kemerler," dedi. "Bundan York'ta da söz ediyorlardı."

Kingsbridge Katedrali'nin hangi tarzda inşa edileceği William'ın umurunda değildi. "Kingsbridge'de pazar günleri gene pazar kurulmaya başlandı, bizim Shiring'deki işlerimizi baltalıyor, ayrıca çiftliklerindeki köylü delikanlılar iş bulmaya Kingsbridge'e taşınıyorlar."

Waleran, "Phillip'in başrahip olmasına yardım etmekle hayatımın en büyük hatasını işledim," dedi.

William, "Böyle bir şeyi yaptıklarına onları pişman edeceğim."

Waleran gözlerini dikerek, "Ne yapmak istiyorsun?" dedi.

"Kasabayı bir kez daha alt üst edeceğim." Bunu yaparken Aliena ile sevgilisini de öldüreceğim, dedi içinden.

"Böyle bir şeyi yapabileceğini sanmıyorum," dedi Waleran. "Geçen defa yapağı panayırı diye bir koz vardı elinde."

"Bu seferki kozum pazar yeri olacak. Ayrıca her ikisi için de Kral Stephen'dan ruhsat almış değiller."

"Aynı şey değil."

William, Waleran'ın dediklerine karşı çıkmak için yutkunup dururken, bir uşak içeri girerek kapının yanında durdu. "Ne var?"

"Burada sizi görmek için ısrar eden biri var, lordum. Adı Jack Jackson. Onu dışarı defedeyim mi? Kingsbridge'den, bir inşaatçı."

William'ın kalbi hızlı hızlı atmaya başladı. Bu, Aliena'nın sevgilisiydi işte. Onu öldürmek için planlar kurduğu bir sırada bu adamın işi neydi burada? William büyük bir dehşete kapıldı.

Waleran merakla, "Kingsbridge'den mi?" dedi.

Regan, "Oranın yeni başmimarı o şimdi, İspanya'dan Ağlayan Meryem Ana heykelini getiren hani," dedi.

"Çok ilginç," dedi Waleran. "Şunu bir görelim." Uşağa, "Onu içeri al," diye ekledi.

William vehimler içinde kapıya bakıyordu. Siyahlar giymiş uzun boylu, korkunç bir adamın içeri dalarak suçlar gibi parmağıyla onu işaret edeceğini bekliyordu. Jack kapıdan içeri girince, William çok şaşırdı. Jack daha yirmisinde bile göstermeyen genç bir şeydi.

William gibi, Waleran da genç inşaatçının serkeşlik yapacağını sanmıştı; bu yüzden soğuk ve kibirli bir sesle, "Benden ne istiyorsun, delikanlı?" dedi.

"Gerçeği," dedi Jack. "Kaç kişinin asıldığına tanık oldunuz?"

William soluğunu tuttu. Bir yandan da ötekilere bakıyordu. Annesi öne doğru eğilmiş, sanki daha önce görmüş olabileceği delikanlıyı iyice saptamaya çalışıyordu.

Waleran, "Bu bir bilmece mi?" dedi. "Sayısını hatırımda tutamayacağım kadar çok insanın asıldığını gördüm. Konuşurken terbiyeni takınmazsan, onlara bir tanesi daha eklenebilir."

"Özür dilerim, lordum," dedi Jack, fakat hâlâ sesinde ürkütücü bir hava yoktu. "Hepsini bir bir anımsıyor musunuz?"

"Öyle sanıyorum."

"Yirmi iki yıl önce, Shiring'de, Jack Cherbourg adında birinin asıldığına tanık olmuşsunuz. O bir jongleur'dü. Hatırladınız mı?"

"Galiba hatırlıyorum gibiyim," dedi Waleran. Neler oluyordu?

"Hatırladığınızı tahmin ediyorum. O adam üç kişinin yalan beyanı yüzünden mahkum oldu. İkisi öldü. Üçüncüsü sizsiniz."

Waleran, "O adam Kingsbridge Manastırı'ndan çok değerli bir kupa çalmıştı," dedi.

Jack'in mavi gözleri çakmak çakmaktı. "O böyle bir şey yapmadı."

"Elinde kupayla onu kendim yakaladım."

"Ve yalan söyledin."

İkisi de sustu. Waleran, yüzünde sert bir ifade, yumuşak bir sesle, "Böyle bir şeyi söylediğin için dilini koparabilirim," dedi.

"Sadece ve sadece bunu neden yaptığınızı bilmek istiyorum."

William annesine baktı. Bakışlarından olaydan haberdarmış gibi bir hali vardı. Regan, Jack'e hitap ederek, "Sen piskoposu yalancı tanıklıkla suçluyorsun," dedi.

"Bu suçlamayı herkesin önünde yineleyemem tabii, çünkü elimde kanıtım yok, intikam almaya ise hiç hevesli değilim. Ben sadece suçsuz bir insanı neden astığınızı öğrenmek istiyordum."

Waleran, "Defol buradan!" dedi. Sesi buz gibiydi.

Başını oynatmasından, Jack'in zaten daha başka bir şey beklemediği anlaşılıyordu. Kuşkularının doğrulanmış olmasından hoşnut kaldığı görülüyordu.

William, "Bir dakika," dedi. Jack kapıda durdu, sonra dönüp arkasına baktı. Güçlükle yutkunarak, "Sen neden bu olayla bu kadar ilgileniyorsun?" dedi. "Buraya gelip bunları sormanın nedeni ne?"

"Çünkü astıkları adam babamdı da ondan."

Salonda derin bir sessizlik oldu. Demek Aliena'nın sevgilisi, Kingsbridge'in başmimarı, Shiring'de asılan hırsızın oğluymuş.

Anne çok endişeli görünüyordu. Waleran sarsılmış gibiydi.

Waleran sonunda buruk bir sesle, "O kadın yirmi yıldır bir türlü peşimi bırakmıyor zaten," dedi.

Regan, "Katedral yıkıldıktan sonra ortadan kaybolduydu. Onu artık göremeyiz diyordum."

William, "Sizi yalan ifade vermiş olmakla suçlayınca onu neden zincire vurdurtmadınız?" dedi.

Waleran, Regan'a dönerek, "Senin şu oğlan çok aptal," dedi.

Bu suçlamanın pekâlâ olabileceğine William'ın aklı yattı. Bunu kendisi çıkarabildiğine göre, Jack de pekâlâ çıkarmış olabilirdi. "Başka bilen de var mı?"

Regan, "Başrahip James, ölmeden önce, Remigius'a yalan be-

yanda bulunduğunu itiraf etti. Remigius'tan korkmayalım, o öteden beri bizden yanadır. Jack'in annesi olayın birazını biliyor, her şeyi bilseydi bugüne dek bunu size karşı koz olarak kullanırdı. Jack o kadar yolculuk yaptı, belki de annesinin bilmediği bazı şeyler öğrenmiştir."

William, ta eskilere uzanan bu öykünün, amacına ulaşmasına engel olabileceğini düşündü. Bunu yeni fark etmiş gibi, "Öyleyse onu öldürelim," dedi.

Waleran düşünceli düşünceli başını iki yana salladı.

William, bu işin peşini bırakmak niyetinde değildi. "Jack hiç dikkat çekmeden öldürülebilir, pekâlâ," dedi.

"Peki, anlat bakalım, nasıl?" dedi Waleran.

"Kingsbridge'e yapılacak saldırı sırasında öldürülebilir," dedi; her ikisinin de hayran hayran yüzüne baktığını görünce çok sevindi.

Jack alet kutusunu kilitleyip kaldırdıktan sonra alacakaranlıkta, manastır avlusundan çıktı, Aliena'nın kardeşi Richard'la birlikte oturduğu fakirler semtindeki küçük evin yolunu tuttu. Jack içeri girerken Aliena onu gülerek karşıladı, ama öpüşmediler. Bir süredir, tahrik olmamak için birbirlerine sarılmıyorlardı bile.

Artık bir buçuk yaşını dolduran Tommy yerde oynuyordu, bugünlerde en büyük tutkusu, eline geçirdiği her şeyi birbirinin içine yerleştirmekti. Fransa'ya giderken aç ve yoksul kalması olasılığını hiç aklından çıkarmamıştı. Şimdi de her şey güven içinde olsun istiyordu.

Aliena masaya bir kap şarapla bir parça da baharatlı kek koyduktan sonra, Jack'in karşısına oturdu. Tommy'nin önüne de bir parça kek koydu, ama çocuk keki yemedi, ortalığa dağıttı.

Aliena, "Jack, bu para bana yetmiyor," dedi.

Jack buna çok şaşırdı. "Ben sana her hafta on iki peni veriyorum. Zaten kazancım yirmi dört peni."

"Özür dilerim, sen bir kişisin, o kadar para gerekmez sana."

Bu sözler daha da mantıksız geldi ona. "Bir işçi haftada altı peni alıyor, üstelik çoğunun beş altı da çocuğu var."

Aliena yüzünü asarak, "İşçi eşlerinin bu işleri nasıl evirip çevirdiklerini bilmem. Kendim için para harcadığım yok. Ayrıca, bir de Richard var..."

Jack kızdı. "Richard'ın nesi var? O da başının çaresine baksın."

Aliena ile Tommy'yi ancak geçindirebiliyordu. Bir de Richard'ı geçindiremezdi.

"Beni sahiplendiğine göre onu da sahiplenmen gerekir."

"Böyle bir şeye karar verdiğimizi hatırlamıyorum."

"Kızma."

Jack kızmıştı bile. "Richard yirmi üç yaşında... Benden iki yaş da büyük. Ben neden ona bakacakmışım? Richard'ın baconlarına para yetiştirmek için kuru ekmekle mi kahvaltı etmem gerekiyor?"

"Bir şey daha var, ben hamileyim."

"Ne?"

"Karnımda bir bebek taşıyorum."

Jack'in kızgınlığı bir anda yok oldu. Aliena'nın kolunu tutarak, "Bu harika bir şey," dedi. "Umarım kız olur. Ama, şey, ne..."

"Sanırım Phillip bizi ayırmadan az önce..."

"Azizler Yortusu'nun arife gecesi olacak. O geceyi hatırladın mı? Üzerime at gibi binmiştin hani..."

Aliena kızararak, "Hatırladım," dedi.

Jack büyük bir sevecenlikle, "Aynı şeyi şimdi de yapmak isterdim," dedi.

Aliena güldü. "Ben de."

Ellerini masanın üzerinde birleştiriyorlardı ki, Richard içeri girdi.

Kapıyı sonuna kadar açtıktan sonra içeri daldı, üstü başı toz toprak içindeydi, yedeğinde bir de at vardı. "Kötü haberlerim var," dedi. Güçlükle soluk alıyordu.

Aliena, ata yol açmak için Tommy'yi yerden kaldırdı. Jack, "Ne oldu, ne var?"

"Yarın hemen Kingsbridge'den uzaklaşmalıyız," dedi Richard.

"Neden?"

"William Hamleigh pazar günü kasabayı yakmaya geliyor."

Aliena, "Olamaz!" diye bağırdı.

Jack, öylece kaldı. Bir an üç yıl önceki o sahneler gözünün önünde canlandı. Üvey babasının, alm ezilmiş bir halde yerde yatan cesedi aklına geldi.

"Nasıl haber aldın?"

"Shiring'de, William'ın adamlarının zırhçı dükkânından silah satın aldıklarını gördüm."

"Eee, n'olmuş yani?"

"Dahası var. Onları birahaneye kadar izledim ve konuşmalarına kulak verdim. Aralarından biri Kingsbridge'in savunma durumunu sorunca, bir başkası berbat, dedi."

Aliena, Tommy'ye baktı, sonra eliyle karnına dokundu. Ardından Jack'le göz göze geldiler. O da aynı şeyleri düşünüyor olmalıydı.

Jack, korkarak, "Demek pazar günü," diye fısıldadı.

"Ayrıca bir kez daha kontrol etmek için Kont-kalesi'ne gittim."

"Richard, bu çok tehlikeli bir şey," dedi Aliena.

"Her şey ayan beyandı. Habercilerin biri gidip biri geliyor, silahlar bilenirken bir yandan da atlara egzersiz yaptırılıyordu." Nefret dolu bir sesle, "O William denen iblis yaptığı kötülüklere bir türlü doymayacak," dedi ve eli sağ kulağının memesine doğru uzandı.

Aliena, "Durumu hemen Başrahip Phillip'e haber verelim," dedi.

"Herkes şimdi yemektedir. Haydi gidelim," dedi Jack.

Jack, keşişlerin yemekhanesine girerken Richard, Aliena ve Tommy dışarıda onu beklediler. Genç bir keşiş, arkadaşları sessiz sessiz yemeklerini yerken yüksek sesle Latince bir şeyler okuyordu. Phillip, Jack'i görünce çok şaşırdı, masadan kalkarak dışarı çıktı.

"Haberler kötü," dedi Jack. "En iyisi Richard anlatsın."

Richard birkaç tümceyle bütün o gördüklerini özetledi. Phillip, "Yapağı panayırı kurmuyoruz ki alt tarafı küçük bir pazar yeri," dedi.

Aliena, "En azından yarma kadar kasabayı boşaltma şansımız var," dedi. "Böylece kimsenin burnu kanamamış olur. Geçen seferki gibi gene yeni evler yaparız kendimize."

Phillip, "Eğer kaçarsak, bu pazarımızın sonu olur. Bundan sonra hiç kimse Kingsbridge pazarında tezgâh kurmayı göze alamaz."

Jack, "Ayrıca katedralin de sonu olur. Son on yıl içinde bir kez yandı, bir kez de yıkıldı, kasaba yağmalanırken çok sayıda duvarcı öldürüldü. Yeni bir felaket her şeyin sonu demektir. Halk bunu bir uğursuzluğa yoracaktır," dedi.

Phillip'in yüzünde, daha kırkına bile ulaşmadığı halde, yer yer çizgiler oluşmuş, tel tel sarkan saçları kırlaşmaya başlamıştı. "Bu dediklerini kabul etmiyorum," dedi. "Bu olayların Tanrı iradesiyle olduğunu sanmıyorum."

Jack, bu adam neler söylüyor böyle, dedi içinden. Nasıl kabul etmezmiş? "Ne yapmayı düşünüyorsunuz öyleyse? William'ın bu gece yatağından düşüp boynunu kırmasını mı?"

Richard direnmeden yanaydı. "Savaşmalıyız," dedi. "Neden olmasın? Yüzlerce insanız şurada. William toplasa toplasa elli kişi, yüz kişi toplar. Biz kalabalığız, nasıl olsa onları haklarız."

Aliena, "Bizden de kaç kişinin öleceğini hiç düşündün mü?" dedi.

Phillip, başını iki yana sallayarak, "Keşişler kavga etmez, kendi canımı tehlikeye atmaya yanaşmazken kasaba halkından canlarını feda etmesini isteyemem," dedi.

Jack, "Benim duvarcı ustalarımın da kavga etmesini beklemeyin, bu onlara göre bir iş değil."

Phillip, aralarında tek askeri uzman olan Richard'a, "Çatışmaya gerek kalmadan kenti savunmanın yolu yok mu?" dedi.

"Kent surları," dedi Jack.

"Surları bir gecede öremeyiz ya."

"Neden öremeyelim?"

"Öremeyiz de ondan, hem sen..."

"Sen sus, Richard," dedi Phillip. Büyük bir umutla Jack'e, "Sen ne düşünüyorsun?" dedi.

"Sur inşa etmek o kadar da zor bir şey değil."

"Devam et."

"Ne kemer ne tonoz ne pencere ne de çatı. Hiçbiri olmayacak bunların. Adamın ve malzemen varsa duvar bir gecede ortaya çıkar."

"Hangi malzemeyle peki?" dedi Phillip.

"Şöyle bir baksana. Temeller için kesilip hazırlanmış bir sürü taş blok var. Bol bol kereste de var. Mezarlıkta dağ gibi yığılmış moloz taşlar, ırmak kıyısında taş ocağından gelen taşlar olduğu gibi duruyor. Malzemeden bol ne var?"

"Kasaba inşaat ustası dolu."

"Irmak kıyısında bir boydan bir boya sur inşa ederiz. Köprüyü de söküp kaldırırız."

Phillip, "Sen bir inşaat ustasısın," dedi. "Surları bir günde bitirebilir miyiz?"

"Bugüne dek hiç kent suru inşa etmedim. Plan çizmek diye bir sorun yok, elbette. Ne var ki pazar sabahına kadar harçlar zar zor kuruyacaktır. Bu yüzden, bu İngiltere'nin en kötü duvarı olacaktır. Ama evet, bu işi yapabiliriz."

Phillip, Richard'a, "Sen birçok çatışmaya katıldın. Biz bu surları inşa edebilirsek, William'a engel olabilir miyiz?" dedi.

"Elbette," dedi Richard. "O burayı kuşatmaya değil, ani bir baskın yapmaya gelecektir. Karşısında tahkim edilmiş bir kent bulunca yapabileceği hiçbir şey yoktur."

Bir süre sustuktan sonra, Aliena, "Bu sadece bir güvenlik sorunu değil," dedi. "Phillip, sen bu manastıra yaşamını adadın, Jack senin tek rüyan bu katedral. Eğer kaçarsak, her şeyi yitirirsiniz. Bana gelince... William Hamleigh'e engel olunmasını istiyorsam, benim de özel bir nedenim var. Ben diyorum ki kalalım."

"Pekâlâ," dedi Phillip. "Surları inşa ediyoruz."

Karanlık bastırınca Jack, Richard ve Phillip, surların nerelere kadar uzanması gerektiğini saptamak için ellerinde fenerler, kasabanın sınırlarını dolaştılar. Kasaba, hafif bir yamaç üzerine kuruluydu ve ırmak iki yanında kıvrım yapmaktaydı. Irmağın kıyıları, temelsiz duvar inşa edilemeyecek kadar yumuşaktı, bu yüzden Jack buralara tahta perdeler yerleştirmek niyetindeydi.

Jack ardından köye gitti ve inşaat ustalarını topladı. Kimini birahaneden, kimin evinden aldı, kimini de yatağından kaldırdı. Onlara durumu anlattıktan sonra, birlikte kent sınırlarına inerek herkese yapmaları gereken işlerin yerini bir bir gösterdi. Demirci ustası ocağı yakarak sabaha kadar kürek yapmaya koyuldu. Gece yarısı, zanaatkârların işlerini tamamlayıp çoğu kasabalıların iyice yorulduğu bir sırada, keşişler uyandı. Ayin kısa tutuldu, yemekhanede Phillip brifing verirken hepsine ekmek ve bira dağıtıldı. Yarın işleri onlar örgütleyecekti. Emri ondan alacaklar, kazma kürek, getir götür işlerini de kendileri denetleyecekti. En çok dikkat etmeleri gereken şey ustaları malzemesiz bırakmamaktı.

Phillip konuşurken, Jack, William Hamleigh'in şu anda neler yaptığını merak ediyordu. Kont-kalesi'nden Kingsbridge'e ancak bir günde gelinebilirdi. Ordusunun buraya yorgun argın gelmesini istemeyeceğinden yolu bir günde almak istemeyecekti. Bu sabah güneşle yola çıkıp geceyi bir olasılıkla kiracılarının birinin malikanesinde geçirirlerdi. Akşamına da bir yandan biralarını içerken bir yandan da silahlarını bilemeye koyulurlar; bir yandan da birbirlerine geçen seferki baskında yaptıkları marifetleri anlatırlardı. Yarın da saldırıya geçerlerdi. Jack, korkudan ürperdi. Bu kez onları durduracağız, dedi içinden.

Güneş doğarken tam kadro çalışmaya başladılar. Kadın erkek bütün gençler çalışırken, yaşlılar yiyecek içecek taşıyor, çocuklar da oradan oraya haber aktarıyorlardı. Jack sürekli dolaşıyordu. Bir ara, harç karanlardan birine, harcın daha çabuk kuruması için daha az kireç katmasını söyledi. Arada şakalaşıyor, gülüyor, herkesi sürekli yüreklendirmeye çalışıyordu.

Hava açık, gökyüzü masmaviydi. Bugün hava çok sıcak olacağa benzerdi. Manastır mutfağından fıçılar dolusu bira geldi. Bu havada, çok çalışan insanın çok bira içeceğini düşünen Phillip, biraların sulandırılarak verilmesini emretti, uyuyup kalmalarını istemiyordu.

Jack, bu surlar İngiltere'nin en kötü inşa edilmiş surları olmakla kalmayacak, büyük olasılıkla en kısa ömürlü surları olacak, dedi içinden. Bir hafta dayanabilirse mucize sayılırdı.

Öğleden sonra, özellikle hiç uyumayanlar yorgun düşmeye başladı. Bayram havası yok olmuştu, ama işçiler kararlıydı. Taş surlar yükseliyor, hendekler gittikçe derinleşiyor, tahta perdeler arasındaki boşluklar kapanıyordu. Güneş, batıda ufuk çizgisine yaklaşırken, yemeğe oturdular, ardından gene işe koyuldular.

Akşam olmuştu, ama duvar hâlâ tamam değildi.

Jack, bir ara, "Eğer bunu atlatırsak, yavaş yavaş yeni surlar inşa etmemiz gerekecek," dedi.

"Sana katılıyorum," dedi Phillip. "Bir yıl içinde kasabayı kuşatan surlar inşa etmeye hazırlanmalıyız."

"Tam burada, ırmak köprüsünün olduğu yerde, köprüyü söküp kaldırmamıza gerek kalmadan kasabaya girilmesini engelleyebilmek için bir kapı ile bir de kule inşa edersem iyi olur."

"Bütün işler bu kadar kolay çözümlenebilse."

"Belki de bir gün William Hamleigh gibi herifler nüfuzlarını kaybetmiş olacaklar; yasalar insanları köle olmaktan kurtaracak, krallar ülkeye savaş yerine huzur getirecekler. Düşün bir... İngiltere'de kentlerin surlara gereksinim duymayacağı günler gelecek."

Phillip başını iki yana sallayarak, "Bu bir hayal," dedi. "Mahşer Günü'ne kadar bu hep böyle devam eder."

"Ben sanmıyorum."

"Neredeyse gece yarısı oldu. İşe koyulmanın zamanı."

O sırada çan çalmaya başladı.

Kapı ve pencereleri sımsıkı kapalı evlerde lambalar yandı, adamlar bir yandan gözlerini ovuşturup esneyerek yataklarından kalktılar ve yavaş yavaş işe koyuldular.

Jack, şafak vakti, Phillip'le birlikte her tarafı kolaçan etti, bir yandan da atlıların belirip belirmediğini anlamak için arada karanlık ufuk çizgisine göz atıyordu. Irmak kıyısındaki tahta perde neredeyse tamamlanmıştı, bütün marangozlar kalan son birkaç metrelik bölümü kapatmaya çalışıyordu. Kasabanın kalan öteki iki yanında toprak setlerin yüksekliği bir adam boyunu bulmuştu, hendeklerde

ise bir bir buçuk metre daha derine inmişlerdi. Bir insan üzerinden atlayabilirdi, ama atını terk etmek zorunda kalırdı. Duvarlar bir adam boyunu bulmuştu; fakat son birkaç sıra taşlar zayıfçaydı, harçları daha kurumamıştı. Düşman duvara eliyle dokunmadıkça bunun farkına bile varamazdı.

Kırk sekiz saattir, Jack'in gözüne bir damla uyku girmemişti. Başı ağrıyor, gözleri kumlanıyordu. Irmak kıyısındaki evlerden birinin sazlı damına çıkıp oturdu, gözlerini dikerek tarlaları seyre koyuldu. Birden, William'ın adamlarının surlarda delik açmaya gerek kalmadan surların üzerinden alevli oklar fırlatarak kasabayı ateşe vermeye kalkışabilecekleri aklına takıldı. Yorgun bir halde damdan fırlayarak manastır avlusuna doğru seğirtti.

İşte tam o sırada, uyarı bağırtılarını akla getiren bir ses duydu.

Kalbi hızlı hızlı atmaya başladı. Ahırın damına sıçrayarak gözlerini günbatısında uzanan tarlalara doğru çevirdi. Köprüye giden yolda, bir mil kadar ötede yükselen bir toz bulutu, kalabalık bir atlı grubun yaklaştığını haber veriyordu.

Şu ana kadar böyle bir şey hayalmiş gibi gelirdi insana. Ama Kingsbridge'i ateşe vermek isteyen insanlar işte oradaydı. Bütün korkunçluğuyla beliriveren tehlike atlarıyla yaklaşıyordu.

Birden Aliena aklına geldi, onu bulmalıydı; ama vakti yoktu ki. Damdan aşağıya atladığı gibi ırmak kıyısına doğru koşmaya başladı. Marangozlar yerlere kazıklar çakarak işlerini bitirmeye çalışıyordu. Yemekhaneye sığınan kasabalıların dışında herkes orada toplanmıştı.

Toz bulutu yaklaşıp atlılar iyice belirinceye dek Jack gözlerini tarladan ayırmadı. Bunlar cehennem zebanileri, dedi içinden, kan ve ölüme susamış bunlar. Kontlarla kralların onlara gereksinimi oldukça onlar da var olacaklardı.

Atlılar iyice yaklaştı. Richard'ın kestirdiği gibi sayıları elliyi aşkındı. Ama Jack yüz kadar olduklarını hesapladı. Yeni surların üzerinden ırmağın karşı kıyılarını seyrederlerken, Jack'in yanındakilerden biri kahkahalarla gülmeye başladı. Bir başkası da gülmeye başlayınca bir anda her taraftan kahkahalar yükselmeye başladı. Elli, yüz, iki yüz kadın ve erkek, karşılarında hiç kimseyi bulamayınca şaşkına dönen silahlı adamlara bakıp bakıp gülüyorlardı.

Bir süre sonra atlarından bile inmeden gerisin geriye uzaklaşmaya başlayınca, Kingsbridge'liler sevinç naraları atmaya başladı. Richard, Jack'in yanına geldi ve "Irmağı geçmek için sığ bir yer arı-

yorlar," dedi. "Bunlar ırmağı geçerek koruluğa dalacaklar ve öbür taraftan üzerimize yürüyecekler. Bunu herkese yay."

Richard'ın bu tahminini herkese yaymak için Jack kalktı, surları bir boydan bir boya dolaşmaya koyuldu. Daha sonra toprak setlerin üzerinde durarak William'ın adamlarının ortaya çıkacağı korulukları gözetlemeye başladı.

Güneş yükselmeye başlamıştı. Hava açık ve de çok sıcaktı. Az sonra bira ve ekmeklerle keşişler göründü. Jack, William'ın ırmağın daha ne kadar yukarılarına çıkacağını merak ediyordu. Bir mil kadar uzakta, bir atın yüzerek karşıya geçebileceği bir yer vardı; ama bir yabancı bunu göze alamayabilirdi.

Jack, yemekhaneye kadar gidip Aliena'yı görmeye can atıyordu ki bir ses atların göründüğünü haber verdi. Ormandan çıkıp doğuya doğru hareket etmişlerdi. Yaklaşmak ne söz, saldırıyorlardı!

Atlar dörtnala kalkmış, tarlaların arasından ilerliyordu. Kasaba halkından birkaçı ok atmaya başlayınca, Jack'in yanında duran Richard kızgın kızgın bağırdı. "Daha erken! Daha erken! Hendeklerin oraya gelinceye kadar bekleyin, ancak o zaman isabet kaydedebilirsiniz!" Onu çok azı işitti ve hafif bir sağanak halinde oklar boş yere yemyeşil arpa tarlalarına dökülmeye devam etti. Jack, bir askeri güç olarak bizde iş yok, dedi içinden, bizi ancak surlar kurtarabilir.

Düşmanın yayı da alevli oku da vardı. Az sonra okçuların kimi surlara yöneldiler, kimi de toprak setlere. William, surlardan içeriye giremeyeceğini anlamıştı. Oysa harç o kadar ıslaktı ki, elle dokunsan dökülüverirdi, ama William bunun farkında değildi. Jack bir an, içinde bir zafer şenliği yaşadı, William'ı kandırmışlardı.

Az sonra atlılar surlara iyice yaklaştılar.

Kasabalılar hiç acımadan ok fırlatmaya başladı. İyi nişancı olmamalarına karşın gene de birkaçını hakladılar. Atlar hendeğe varınca, kimi durakladı, kimi hendeğe dalıp çıktıktan sonra karşı tarafa sıçradı. Birden, tam Jack'in karşısında, örme zırhlı iri yarı bir adam atını hendekten atlatarak ayaklarını toprak setin üzerine oturttuktan sonra yukarıya doğru tırmandırmaya başladı. Jack sapanına bir taş yerleştirerek nişan aldı ve fırlattı. Her zamanki gibi hedefini bulan taş atın tam burnuna isabet etti. Zaten yumuşak toprağa gömülmemek için uğraşıp duran at acı acı kişneyerek geri geri yaptıktan sonra tırısa kalkarak uzaklaştı. Attan kayan binici hemen kılıcına davrandı.

Atların çoğu başını alıp gitmişti, bazıları kendi başlarına bazıları da binicileriyle birlikte. Kimi askerler yaya olarak saldırıyordu.

Jack başını çevirip baktığında, saz damların, kasabalı genç kadınlardan oluşan itfaiyenin tüm çabalarına karşın yanmakta olduğunu gördü. Bütün bu yaptıkları işin hiçbir şeye yaramayacağı korkusuna kapıldı. Tam otuz altı saat süren insanüstü çabalara karşın, bu canavar adamlar surları aşarak hem kasabayı yakacaklar hem de insanları öldüreceklerdi.

Jack, göğüs göğüse çatışmayı düşünmek bile istemiyordu. Ona kavga etmeyi öğretmemişlerdi, kılıç kullanmayı bilmezdi. Çocukluğunda Alfred onu döver dururdu, bu konudaki tek deneyimi o kadardı. Çaresizlik içindeydi.

Atlılar tekrar saldırıya geçti, atlarını yitirmiş olanlar yaya olarak toprak setlere kadar çıktı. Bir yandan da üzerlerine yağmur gibi ok ve kayalar fırlatılıyordu. Jack sürekli sapanını kullanmaktaydı, taşları yerleştirip yerleştirip fırlatıyordu. Saldırıya geçenlerin birçoğu atılan taş ve oklarla yere devirdiler. Jack'in tam önünde binicilerden biri yere yuvarlanıp başından miğferi yuvarlanınca sarı saçlarından William Hamleigh'i hemen tanıdı.

Atların hiçbiri toprak setlerin en üstüne kadar çıkamadı, ama kimi yayaların çıkabildiğini görünce Jack dehşete kapıldı. Kasabalılar kılıç ve mızraklı adamların üzerine sopa ve baltalarla saldırıya geçti. Sekiz on kadar kasabalı surlara yaklaşan olunca hemen çevresini sarıyor ve onu sopalarla veryansın ettikten sonra baltalarla kıymık kıymık doğruyorlardı. Birçok kasabalı yaralandıysa da saldırganların tümü o anda öldürüldüler.

Bir ara William kılıcını havaya kaldırdı ve adamlarına bağırdı. Onları çevresinde toplamak için kılıcını havada birkaç kez salladıktan sonra surları işaret etti. Surlara bir kez daha saldırıya geçmek için toparlanıp bir araya geldiler.

Jack iyi bir fırsat yakalamıştı.

Yerden bir taş kaptı, sapanına yerleştirerek William'a nişan aldı. Taş, havada bir duvarcı cetveli kadar düz bir yol katettikten sonra William'ın tam alnına isabet etti. O kadar ki, Jack, taşın kemiğe çarpınca pat diye ses çıkardığını bile duydu. William yere yuvarlandı.

Adamlar ne yapacaklarına karar veremediler ve duraladılar.

İriyarı esmer bir adam atından atladığı gibi William'ın yanma koştu. Jack adamı hemen tanıdı, ondan hiç ayrılmayan seyisi Walter'di. Atının dizginlerini bırakmadan yerde uzanan William'ın yanma diz çöktü. Jack, bir an William ölmüş olabilir, diye umutlandı. William yerinden kımıldadı, Walter ayağa kalkmasına yardım etti.

William'ın şaşkına dönmüş bir hali vardı. Her iki tarafın adamları durmuş, onlara bakıyordu. Kısa bir süre taş ve ok yağmuru dinmişti.

Walter'ın yardımıyla, hâlâ bir türlü dengesini bulamayan William, Walter'ın atına bindi, ardından Walter da ata atladı. William'ın savaşmaya devam edip etmeyeceğini merak eden herkes, bir süre duralar gibi oldu. Walter kılıcını havada bir iki sallayarak herkesi yeniden düzene soktuktan sonra koruluğu işaret etti. Walter'ın atını mahmuzlamasıyla, ötekiler de peşinden atlarını sürdüler. Toprak setlerde çatışmayı sürdürenler de liderlerinin arkasından atlarını koşturmaya başladı. Peşlerinden atılan birkaç taş, bir iki ok ancak arpa tarlalarına düşebilirdi.

Jack, "Bir daha gelmezler mi diyorsun?" dedi.

"Evet," dedi Richard. "Surları savunmaya kararlı olduğumuzu anlayınca bir daha gelmezler artık. William, surlarla çevrili bir kenti eğer kent halkı direnmeye kararlıysa, ele geçiremeyeceğini, böyle bir kentin ancak güçlü bir ordunun altı aylık kuşatması sonucu teslim olacağını çok iyi bilir."

İki günlük uykusuzluğun yorgunluğunu hissetmeye başlayan Jack, uzanmak gereksinimini duydu. Ama bu olacak gibi değildi. İki genç duvarcının onu kavradıkları gibi omuzlarına kaldırmalarıyla bir sevinç çığlığı yükseldi. Arkalarına kalabalığı da alarak hareket ettiler. Onları kurtaranın kendisi olmadığını, bu işi onların yaptığını anlatmaya çalışıyordu. Onu dinlemeyeceklerini biliyordu; çünkü onların bir kahramana gereksinimleri vardı. Haber her tarafa yayılınca, bütün bir kasaba sonunda kazandıklarını anlayınca sevinç çığlıkları daha da arttı. Jack, yıllardır William'ın saldığı korku içinde yaşayan bu insanlar bundan böyle özgürce yaşayacaklar, dedi içinden.

***

Aliena ulu kayın ağacının altında, otların üzerine oturdu. Jack'in ona manzum öyküler anlattığı kayran işte burasıydı. Ona işte burada âşık olmuş, ama bunu kendinden bile saklamıştı. Ona o sırada kendini teslim etmiş olmayı, onunla evlenip bir sürü çocuk doğurmayı, her türlü engele karşın onun karısı olmayı ne kadar isterdi.

Sırtının ağrısına iyi geleceğini düşünerek yere uzandı. Yaz ortalarıydı, hava ılık ve durgundu. Bu kez hamileliği ağır seyrediyordu. Doğuma daha en az altı hafta vardı. İkiz doğuracağını sanıyordu; oysa tekmeler tekti, Jack'in üvey kardeşi Martha kulağını Aliena'nın karnına dayayıp dinlediğinde, sadece tek bir kalp sesi işitmişti.

Aliena ile Jack'in korulukta buluşarak bir süre yalnız kalıp ge-

leceklerini konuşabilmeleri için bu pazar öğleden sonra Tommy'ye Martha bakıyordu. Anlaşılan Piskopos Waleran'ın itirazı üzerine, başpiskopos boşanma isteğini kabul etmemişti. Phillip yeniden bir başvuru daha yapabileceklerini söyledi, ama daha bir süre ayrı yaşamaları gerekiyordu. Phillip bunun bir haksızlık olduğunu söylüyor, ama gene de bunu bir Tanrı iradesi olarak görüyordu.

Jack'i ilk tanıdığı günleri büyük bir özlemle anımsamaya çalıştı. Onunla ilk karşılaştığında o daha bir çocuktu. Kocaman bir delikanlı olduktan sonra bile onu bir oğlan çocuğu olarak düşünmeye devam etti. Onunla evlenmek isteyen herkesin bu teklifini reddetmiş, ama Jack'in de ona talip olabileceğini aklına bile getirmemişti. Onu sevmeye neden yanaşmadığını anlamıyordu. Ona tapıyordu, dünyada onunla birlikte olmanın keyfi dışında bir şey düşünemiyordu.

Jack'ten önceki yaşamı ne kadar boşmuş. Dur durak bilmeden çalışmış, yün ticareti işini geliştirmişti. O günler ne kadar tatsız geliyordu şimdi ona. İçi boş bir saraydan, içinde yiyecek bulunmayan altın tabaklarla gümüş kupaların kapladığı masadan farkı yokmuş.

Ayak seslerini işitince hemen doğruldu. Bu Jack'ti. Cılız bir kedi gibi geldi, yanma oturdu ve hafifçe ağzından öptü. Ter ve taş tozu kokuyordu. "Hava çık sıcak," dedi. "Haydi, suya girelim."

İçinde dayanılmaz bir ayartılma isteği vardı.

Jack giysilerini sıyırdı. Aliena onu büyük bir iştahla seyrediyordu. Aylardır onun çıplak vücudunu görmemişti. Bacaklarında birkaç kırmızı tüy vardı, göğsünde o da yoktu. Jack ona doğru baktı, belli ki onun da soyunmasını bekliyordu. Aliena utandı; onun hamileyken-ki vücudunu Jack hiç görmemişti. Boynundaki bağcıkları çözdükten sonra keten giysisini başından sıyırıp çıkardı. Şiş karnını görünce ondan nefret edeceğinden korkuyordu, ama Jack'te hiç de öyle bir şey olmadı. Tam tersine, yüzünde sevecen bir ifade oluştu. Beni bu kadar çok sevdiğini bilmeliydim, dedi içinden.

Jack göbeğine dokunarak, "Göbeğin dışarı taşmış," dedi.

"Bunu diyeceğini biliyordum."

"Eskiden gamzeyi andırırdı, şimdiyse meme başına benziyor."

Aliena utandı. "Haydi, suya girelim," dedi. Suyun içinde daha az çekingen olurdu insan.

Çağlayanın yanındaki gölcüğün derinliği bir metre kadardı. Arkasından Jack de suya girdi. Gölcüğün genişliği yarım metre kadar olduğu için burada yüzülemezdi. Jack başını çağlayanın altına tutarak saçlarındaki taş tozlarını akıttı. Su, Aliena'ya çok iyi geldi; ha-

mileliğin ağırlığını hiç hissettirmiyordu. Saçlarını yıkamak için başını suya daldırdı.

Soluk almak için başını sudan çıkarınca Jack, Aliena'yı öptü.

Aliena yüzündeki suları akıtmaya çalışırken Jack yaklaştı, gene öptü. Aliena dengesini korumak için kollarını dışarı çıkardı, sonra eliyle Jack'in kalçaları arasında bayrak direği gibi dikilmiş sert kamışını kavradı. Aliena'nın zevkten soluğu kesilecek gibi oldu.

Jack kulağına eğilerek, "İşte bunu çok özlemişim," dedi.

"Verdiğimiz sözden cayacak mıyız?"

"Bundan böyle, evet."

"Ne demek istiyorsun?"

"Bundan böyle ayrı yaşamak yok. Kingsbridge'i terk ediyoruz."

"Biz ne yaparız sonra?"

"Bir başka kasabada bir başka katedral inşa ederim."

"Seni başmimar olarak almazlar ama."

"Ben gencim. Şansımı denerim."

Aliena eliyle yüzünü okşayarak, "Seni Kingsbridge Katedrali'nden koparıp alacak kadar seviyorum," dedi.

"Ama o benim kendi kararım."

"Bunu düşündüğün için seni seviyorum ya. Benimle birlikte olabilmek için uğruna yaşamını adadığın işinden vazgeçmen yok mu... Beni bu denli çok sevmen yüreğimi parçalıyor. Seni o kadar çok sevdiğin işinden ayartmış bir kadın olmayı istemiyorum."

"Peki, ne yapacağız?"

"Boşanmak için bir başvuru daha yapacağız." Sonra ekledi. "Her pazar buraya gelip verdiğimiz sözden caymaya devam edeceğiz."

Jack onu göğsüne bastırdı. "Ama gene hamile kalabilirsin."

Aliena onu öptü ve "Seni seviyorum," dedi.

Jack de onu öptü ve elleriyle vücudunu okşamaya başladı. Bir ara durdu. "Yalnız pazarları değil, seninle her gece birlikte olmak istiyorum," dedi.

"Bir gün o da olacak. Söz veriyorum."

Jack kendini suya bırakarak Aliena'nın arkasına geçti ve onu kendine doğru çekti. Aliena bacaklarını ayırarak yavaşça Jack'in kucağına oturur gibi yaptı. Jack dolgun göğüslerini okşuyor, arada kabarmış meme başlarıyla oynuyordu. Sonunda içine girince Aliena heyecandan titredi.

Gölcüğün içinde, kulaklarında su sesi, yavaş yavaş, tatlı tatlı sevişiyorlardı. Jack, bir sokup bir çekerken, bir yandan da usta elle-

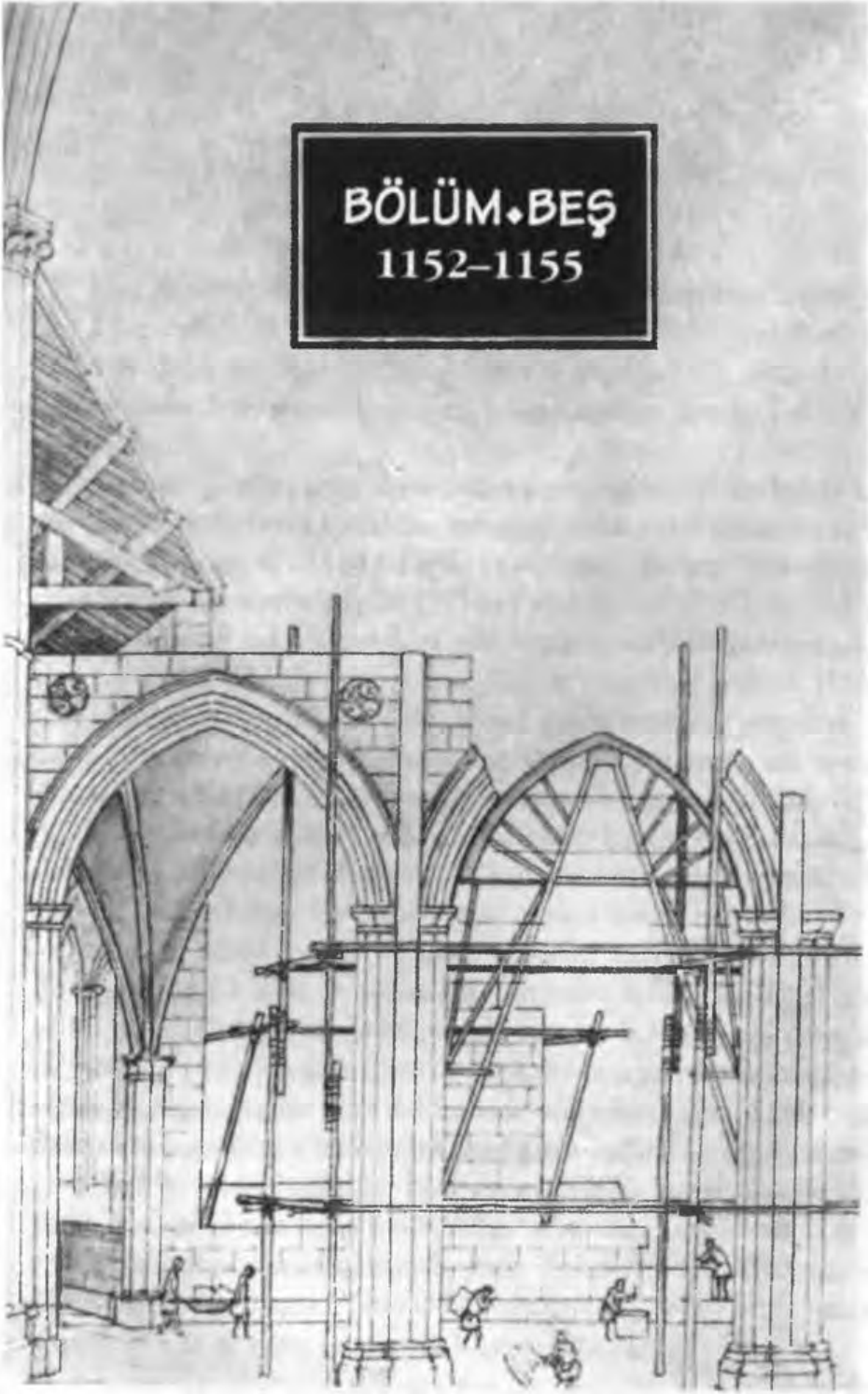
riyle Aliena'nın vücudunu okşuyordu. Bu biçim sevişmeyi daha önce hiç denememişlerdi, oysa şimdi Aliena'nın en hassas noktalarını aynı anda okşayabiliyordu.

Bir süre sonra Aliena kendini duygu ve heyecanlarına teslim etti. Jack'in kamışı o kadar çabuk gerilmişti ki, kendini birden tüm doyumun içinde buldu. Ardı arkası kesilmeyen kasılmalarla öylesine bir hazza boğuldu ki, dayanamadı bir çığlık attı.

Aliena soluk soluğayken Jack hâlâ onun içindeydi, gene öyle sert ve hâlâ boşalmamıştı. Aliena onu rahatlatmak için sağa sola oynamaya başladı, ama Jack'in karşılık verdiği yoktu. Aliena başını çevirerek onu yüzünden öptü. Yüzü sıcacık sularla ıslanmıştı. Jack mutluluktan ağlıyordu.

BÖLÜM • BEŞ
1152–1155

1

Haç biçimindeki kilisenin iki yan kolunu oluşturan transeptleri Jack yedi yıl sonra bitirebilmişti. Pencerelerle kemerleri daha uzun ve daha dar tutarak Saint-Denis'te gördüklerini daha da geliştirmiş oldu. Sivri kemerli yüksek pencerelerden içeriye bol bol ışık sızıyordu.

Ancak, pencereli üst duvarlarda çatlaklar vardı. Bir bahar sabahı, transeptteki derin çatlakları görünce ciddi ciddi düşünmeye başladı. Aklı karıştı ve dehşete düştü. Duvarcılara kalırsa bina sağlamdı, ama çatlak bir kusur sayılırdı. Onun yaptığı tonoz o güne dek gördüklerinden de yüksekti. Alfred gibi, tonozu, onu taşıyamayacak kadar zayıf inşa edilmiş bir binanın üzerine oturtmuş değildi. Hazırladığı planlar taş tonoza göreydi. Alfred yanlış hesaplar yapmıştı, ama Jack aynı hatayı yapmamıştı. Bunda yepyeni bir etmen rol oynuyor olmalıydı, ama bunun nasıl bir şey olduğunu çıkaramıyordu.

Kısa vadede tehlike yoktu. Çatlaklar harçla doldurulmuş, bir daha da görülmemişti. Bina böylece güven altına alınmış oldu. Ama Jack, kilisesi Mahşer Günü'ne kadar ayakta kalsın istiyordu.

Döner merdivenden aşağıya, galeriye indi. Pencerelerden bol bol ışık sızan bir köşede, sütun kaidelerinden birinin taslağını çizmeye koyuldu. Önce baklava biçiminde eşkenar bir dörtgen, onun içine de bir kare çizdi. Karenin içine de bir daire oturttu. Sütunun üzerinde sütun başlığına kadar dört dal halinde yükselecek olan kalın çizgiler oradan tavana doğru ilerleyerek tonozun kuşaklarını oluşturacaktı.

Jack'in çizdiği taslaklar basit geometrik biçimlere olduğu kadar, ikinin karekökünün üçün karekökünе olan orantısı gibi oldukça çetrefilli orantılara dayanmaktaydı. Jack, Toledo'da kareköklerin nasıl çıkarıldığını öğrenmişti. Ne var ki çoğu duvarcı ustası bunu hesaplayamadığı için sıradan geometrik biçimleri yeğlerdi.

Sütun kaidesinin taslağını daha bitirmemişti ki çatı ustası geldi. Yukarıda bir sorun vardı, bunu Jack'in çözmesini istiyordu.

Jack, adamın peşinden döner merdivenle yukarıya, çatı boşluğuna çıktı. Tepelerinde adamlar, kurşun levhaları açıp çatı kirişlerinin üzerine çivilemeye çalışıyorlardı. Jack sorunun ne olduğunu hemen anladı. Jack, iki eğik çatının ortasındaki derelerin ucuna taş oluklar yerleştirmiş, ancak bunun tasarımını duvarcı ustasına bırakmıştı, ama bunlar çatıdan gelen yağmur sularının taş süslemenin altından akıp gitmesini sağlayamamıştı. Bu dediklerini duvarcı ustasına aktarmalarını söyledikten sonra aşağıya indi.

Aşağıda Alfred'in onu beklediğini görünce şaşırdı.

On yıl var ki, Alfred'le karşı karşıya gelmemişti. Arada şöyle bir uzaktan görürdü, o kadar. Kilisenin gözünde evli sayılsalar da Aliena onu dokuz yıldır görmemişti. Martha yılda bir kez onu görmeye Shiring'e giderdi, her seferinde de aynı haberlerle dönerdi: Çok kazanıyormuş, Shiring'li zenginlere evler inşa ediyormuş, her zamanki gibi gene yalnız yaşıyormuş, o kadar.

Alfred'i hiç de iyi görmedi. Yorgun ve biraz da ezik bir hali vardı. O iri yarı Alfred iyice zayıflamıştı. Yüzü süzülmüş, bir zamanlar güçlü kuvvetli olan elleri bir deri, bir kemik kalmıştı.

"Merhaba Jack," dedi.

Yüzündeki ifadenin aksine ses tonundan şirin görünmeye çalıştığı hemen belli oluyordu.

"Merhaba, Alfred. Son gördüğümde üzerinde ipek bir tunik vardı, biraz da şişmanlıyor gibiydin."

"O üç yıl önceydi. Hasatlar bozulmaya başlamadan önceydi."

"Evet, öyleydi." Hasatların peş peşe üç yıl kötü gitmesi büyük bir kıtlığa neden olmuştu. Serfler açlıktan kırılmış, kiracı köylüler yoksullaşmıştı. Büyük olasılıkla Shiring'liler artık yeni taş evler yaptırmaya para bulamazlardı. "O kadar zaman sonra Kingsbridge'e neden geldin?"

"Senin şu yeni transeptlerini merak ettim de onları görmeye geldim. Nerede öğrendin onları?"

"Paris'te."

"Bu yeni tarz şeyleri kapmak için burada çalışmayı ben de çok isterdim."

Bunu işitince şaşkınlıktan Jack'in ağzı açık kaldı. Alfred hangi yüzle ondan iş isteyebiliyordu?

"Yeni adam almıyoruz," dedi Jack. "Hiç boş yerimiz yok."

Alfred'in yalvarır gibi konuşması, Jack'e dokundu. Belli ki durumu berbattı, ama gene de dobra dobra konuşmayı yeğledi. "Yaşa-

dığımız onca tatsız olaydan sonra, iş aramak için başvuracağın kişilerin en sonuncusu ben olmalıydım, Alfred."

"Ben de öyle yaptım zaten." Alfred açık açık, "İş için kime başvurdumsa, kapıyı yüzüme kapattı. Hep şu kıtlık yüzünden," dedi.

"Adama gereksinimim olsa da seni işe almazdım."

Alfred burnunun dikine gitmeye devam etti. "Pekâlâ alabilirdin, ne de olsa bugün ne biliyorsan hepsini babama borçlusun. Onun sayesinde başmimar oldun. Onun hatırı için, bana yardım etmeyecek misin?"

Jack, işte buna dayanamazdı. Öyle ya, Tom ona, mesleğinde gelişmesi için iyi bir üvey baba olmaya çalıştı. Nazik ve anlayışlı biri değildi belki, ama kendi çocuklarına nasıl davranırsa Jack'e de öyle davranırdı. Yıllar yılı Jack'in annesini mutlu eden de oydu. Şu anda ben başarılı ve oldukça iyi kazanan bir başmimarım, dünyanın en güzel katedralini inşa etmek gibi bir tutkumu gerçekleştiriyorum, oysa Alfred aç ve beş parasız ve de işsiz bir halde karşımda duruyor. Bundan daha iyi intikam almak nasıl olur?

Olamaz, tabii. Jack yumuşadı. "Pekâlâ," dedi. "Tom'un hatırı için seni işe alıyorum."

"Teşekkür ederim. Ne zaman işe başlayabilirim?"

"Bugünlerde avlunun temel taşlarını döşüyoruz. İşe sen de katıl."

Alfred elini uzattı. Jack bir an duraladı, sonra uzatılan eli sıktı. Alfred'in eli gene eskisi gibi çok güçlüydü.

Jack, Alfred'in yaptığı tonozun çöktüğünü hatırlayınca, acaba bu yaptığım doğru mu, dedi içinden. Bununla birlikte, Alfred'i tonoz ve kemer gibi zor işlerde kullanmazdı. Duvar ve döşeme gibi kolay işlerde çalıştırırdı.

Jack hâlâ düşünüp duruyordu ki öğle paydosunu haber veren çan sesi duyuldu. Çizgi işleri için kullandığı ucu keskinleştirilmiş teli yere bıraktı ve döner merdivenden aşağıya indi.

Evli olan duvarcılar yemeğe evlerine gider, bekarlar kendi barakalarında karın doyururlardı. Jack, Tom'un eski evinde, Martha'yla birlikte oturmaktaydı. Aliena'nın işleri olduğu zaman, Tommy'ye ve Sally adını taktıkları kızlarına Martha bakardı. Martha'nın Jack ve çocuklar için hazırladığı yemeğe arada Aliena'nın da katıldığı olurdu.

Jack manastır avlusundan çıktı ve hızlı hızlı eve doğru seğirtti. Sakın Alfred, yeniden Martha'nın kaldığı eve taşınmak istemesindi.

Ne de olsa kız kardeşiydi. Alfred'e iş verirken, Jack bunu hiç düşünmemişti.

İçinden onu mutfak masasına oturmuş bir halde göreceğini sanırken, orada bulmayınca rahatladı. Aliena oturmuş çocukların karınlarını doyuruyordu. Martha ocağın başındaydı, tencereden mis gibi et kokuları geliyordu.

Jack, önce Aliena'nın alnını öptü. Aliena otuz üç yaşındaydı, ama on yıl önceki halinden pek farklı değildi. Saçları gene öyle koyu rengini koruyordu, aynı ağız, aynı koyu renk gözler. Ne var ki soyunuk olunca doğum yapmış olmanın ve de yılların olumsuz etkisi hemen belli oluyordu: Olağanüstü güzellikteki pürüzsüz göğüsleri biraz sarkık, kalçaları genişlemiş, karnı o eski gerginliğini kaybetmişti.

Jack büyük bir sevgiyle Aliena'nın karnında büyüttüğü iki ufaklığa baktı: Kırmızı saçlı oğlan, kanlı canlı haliyle yaşından da büyük gösteren dokuz yaşındaki Tommy, sanki bir haftadır ağzına bir lokma yiyecek koymamış gibi kuzu etlerine saldırıyordu. Yedi yaşındaki Sally, ayrık ön dişlerini göstererek mutlu mutlu gülüyordu. Tommy her sabah okuma yazma öğrenmek için manastırın okuluna devam ediyordu. Keşişler kızları okula almazlardı. Ona da okuma yazmayı Aliena öğretecekti.

Jack oturdu, Martha tencereyi ocaktan alıp masanın üzerine koydu. Martha tuhaf kızdı. Yirmi yaşına geldiği halde evlenmeye karşı en ufak bir ilgi göstermiyordu. Jack'e son derece bağlı olduğundan, şimdi de onun kâhyalığını sürdürmekten son derece mutluydu.

Herkes Jack ile Aliena'yı karı koca olarak düşünüyordu; oysa geceyi birlikte geçirmeleri yasaktı. Ayrı ayrı evlerde oturuyorlardı. Aliena kardeşiyle, Jack de üvey kız kardeşiyle. Her pazar öğleden sonraları, tatil günleri ortadan kaybolurlar, Başrahip Phillip'in dışında herkes onların ne yaptığını bilirdi. Öte yandan, Jack'in annesi, büyücü olduğu varsayıldığından hâlâ ormanda yaşıyordu.

Jack, önündeki kaba kepçeyle biraz etli yemek koyduktan sonra, "Tahmin edin bakalım, bu sabah şantiyeye kim geldi?" dedi ve ekledi. "Alfred."

Martha tencerenin kapağını elinden ocağın içine düşürdü. Yüzü korkudan dehşet içindeydi. Aliena'nın yüzü bembeyaz oldu.

Aliena, "Ne işi varmış Kingsbridge'de?" dedi.

"İş aramaya gelmiş. Kıtlık yüzünden Shiring'li tacirlerin işleri bozulunca eskisi gibi taş evler yaptıramıyorlar, tabii."

"Umarım, onu başından defetmişsindir."

"Tom'un hatırına ona iş vermemi istedi." Jack çok sinirliydi, her iki kadından da bu denli sert tepki beklemiyordu. "Ben, ne de olsa, her şeyimi Tom'a borçluyum," dedi.

"Bok herif!" dedi Aliena. Jack, bu lafları da annemden kapmış olmalı, dedi içinden.

"Ama ben gene de onu işe aldım," dedi.

Aliena, "Jack!" diye çığlık attı. "Sen bunu nasıl yaparsın? O iblisin Kingsbridge'e dönmesine izin vermemeliydin."

Sally ağlamaya başladı. Tommy şaşkın şaşkın annesine bakıyordu.

"Alfred iblis filan değil. Aç ve üstelik beş parası da yok. Babasını düşünerek, babasının hatırına, ona yardım etmiş oldum," dedi.

"Eğer seni de dokuz ay boyunca yatağının ayak ucunda bir köpek gibi uyumaya zorlamış olsaydı, ona acımazdın."

"Bana neler yaptı, istersen Martha'ya sor. Ona, o durumlara düşmüşken iş vermiş olmakla intikamımı aldım sayılır, zaten."

Aliena'nın tepesi attı. "Tanrı aşkına, sen aklını mı kaçırdın, Jack Jackson? Zaten bazen seninle evlenmediğim için Tanrı'ya şükürler ediyorum."

Transeptlerin tamamlandığı yılın ilkbaharında, Başrahip Phillip manastırın güneydeki mülklerini teftişe çıktı. Üç yıllık kıtlıktan sonra bu yılın çok iyi bir hasat yılı olması gerekiyordu; bu yüzden çiftliklerin durumunu yakından görmek istedi.

Jonathan'ı da yanma aldı. Manastırın yetim çocuğu artık uzun boylu, ama biraz hantal ve akıllı on altı yaşında bir delikanlı olmuştu. Papaz adaylık süresini tamamladıktan sonra yemin ederek Kardeş Jonathan olmuştu. O da Phillip gibi, Tanrı'ya hizmetin daha çok bu dünyayla ilgili yanlarına ilgi gösteriyordu. Yaşlanmakta olan kilerci Cuthbert Akbaş'ın yardımcısıydı. Phillip onunla gurur duyuyordu. Hem dindar, hem çalışkandı, hem de çok seviliyordu.

Yolculuklarının sonuna doğru, güzel bir bahar sabahı ormanlıklı yoldan eve dönerken, Jonathan, "Tanrı neden insanları açlıktan öldürüyor, anlamıyorum," dedi.

Her genç keşişin eninde sonunda soracağı soru buydu, bunun da türlü türlü yanıtı vardı. Phillip, "Kıtlığın sorumluluğunu Tanrı'ya yüklemek doğru olmaz," dedi.

"Kıtlığa neden olan hava koşullarını Tanrı oluşturmuyor mu?"

"Kıtlığı sadece kötü hasatlara bağlamak olmaz. Her birkaç yıl-

da birçok kötü ürün kaldırıldığı olur, ama gene de insanlar kıtlık yüzünden ölmezler. Bu bunalımın bir özelliği varsa, o da yıllardır sürüp giden iç savaştan sonra ortaya çıkmış olmasıdır."

Jonathan, "Ne fark eder ki?" dedi.

Bu soruyu asker olan Richard yanıtladı. "Savaş, çiftçiliği öldürür; çünkü orduyu beslemek için sürekli çiftlik hayvanları kesilir, öte yandan ekinler düşmana kalmasın diye yakılır, ayrıca şövalyeler savaşa gittiği için çiftlikler yüzüstü bırakılır."

Phillip, "İnsanlar geleceklerinden emin olmadıkları için, zamanlarını ve enerjilerini yeni ekin alanları açmaya harcamazlar, ne hendek kazıp samanlık inşa ederler ne de sürülerini çoğaltmayı düşünürler," dedi.

"Ama biz o tür işleri hiç aksatmadık," dedi Jonathan.

"Manastırlar başka. Bizim de başka bir sorunumuz var. Kıtlık nedeniyle yün piyasası çok durgun."

"Bununla ne ilgisi var, anlamadım," dedi Jonathan.

"Sanırım aç insan üst baş almaya para harcayamıyor."

"Demek insanlar bu yüzden bir parça kaba ekmekle bir tas çorba için manastır kapılarında kuyruk oluyorlar."

Phillip, "Unutma ki buna neden olan kötü hava koşulları değil, savaştır," dedi.

Jonathan gençlik heyecanıyla, "Umarım bu sefalete neden olan kontlarla krallar için cehennemde özel köşeler ayrılmıştır," dedi.

"Umarım... Aman Tanrım, nedir o?"

Ağaçların arasından fırlayan garip bir yaratık, Phillip'in üzerine doğru koşuyordu. Phillip, paçavralar içinde, saçı başı dağınık, yüzü gözü kir pas içindeki adamın kızgın bir domuzdan korkup kaçtığını sandı.

Adam uçarak Phillip'in üzerine atıldı.

Phillip şaşkınlık içinde attan yere yuvarlandı.

Saldırgan da onun üzerine düştü. Adam bir hayvan gibi pis pis kokuyordu; çıkardığı ses de bir hayvanınkinden farklı değildi. Adam, Phillip'in omzunda asılı duran deri çantayı yakalamaya çalışıyordu. Oysa çantanın içinde sadece *Süleyman'ın Neşideleri* adlı bir kitap vardı. Phillip, kitabı kurtarmak için değil, daha çok adamın iğrenç kokusundan kurtulabilmek için uğraşıp duruyordu.

Richard koşarak geldi ve adamı kavradı. Phillip düştüğü yerden doğruldu, ama hemen ayağa kalkamadı. Adamın elinden kurtulduğuna sevindi, yüzünde çizikler vardı, ama kırığı yoktu.

Richard soyguncuyu yüzüstü yere yatırmış, bir ayağıyla adamın iki kürek kemiğinin ortasına bastırırken kılıcını da tam ensesine dayamıştı. Jonathan atlardan ikisini tutuyor, şaşkın şaşkın olanları seyrediyordu.

Richard, "Siz şu hamam böceğinden gözünüzü ayırmayın da ben bu arada sizin atınızı yakalamaya çalışayım," diyerek kılıcını Phillip'e uzattı.

"Pekâlâ," dedi Phillip eliyle kılıcı iterek, "Onun gereği yok," diye ekledi.

Richard biraz duraladı, sonra kılıcını kınına soktu. Soyguncu hâlâ yerde yatıyordu. Tuniğinin altından görünen bacakları çöp gibi incecikti. Ayaklarında ayakkabı yoktu. Bugüne dek Phillip'in başından böyle bir olay geçmemişti, oysa şu zavallı adam bir tavuk bile kesemeyecek kadar çelimsiz bir şeydi. Richard atın peşi sıra uzaklaştı.

Soyguncu, Richard'ın gittiğini görünce sinirlendi. Phillip, adamın bundan yararlanıp bir şey yapmaya kalkışacağını anladı, ona engel olmak için, "Bir şey yemek ister miydin?" diye sordu.

Soyguncu başını kaldırarak, bu adam deli mi, der gibi Phillip'in yüzüne baktı.

Phillip, Jonathan'ın atına doğru yürüdü ve heybeyi açtı. İçinden bir somun çıkararak ikiye ayırdı ve bir parçasını soyguncuya uzattı. Adam somunu kavradığı gibi iri bir para koparıp hemen ağzına attı.

Phillip yere oturmuş onu seyrediyordu. Adam bir hayvan gibi, yiyeceğinin elinden alınacağı korkusuyla onu bir an önce yutmaya çalışıyordu. Phillip onu başta çok yaşlı sanmıştı, ama yakından bakınca genç olduğunu anladı; yirmi beşince ancak vardı.

Richard az sonra döndü, at da yedeğindeydi. Soyguncunun oturup bir şeyler yediğini görünce tepesi attı. "Neden ona yiyecek verdiniz?"

"Aç da ondan," dedi Phillip.

Soyguncu ekmeğini bitirince, Phillip sordu: "Adın ne senin?"

Adam duraladı. Sonunda, kuşkulu bir sesle, "David," dedi.

Gene de aklı başındaydı demek. "Ne oldu sana böyle David?"

Üç yıl peş peşe kötü ürün alınınca binlerce kiracı çiftçi kiralarını ödeyememişti. Phillip'in kiracıları sözleşme koşullarını yerine getiremeyince onlardan kira almamıştı; oysa öteki toprak sahipleri, başta Kont William, kiracıları topraklardan atmak için bu bunalımı fırsat bilerek çiftlikleri yeniden ellerine geçirmiş oldular. Sonuçta bin-

lerce insan ormanlarda haydutluğa başladı. Phillip, her gittiği yere Richard'ın korumasında gidiyorsa nedeni buydu.

"Peki, ailen ne oldu?"

"Karım bebeği de yanına alıp annesinin evine gitti."

Hep aynı hikâye. Phillip, "Hırsızlık kötü bir şey, ayrıca bir keşişe el kaldırmak da günah," dedi.

Adam, "Peki, ben karnımı nasıl doyuracağım?" diye bağırdı.

"Eğer ormanda yaşamayı kafana koydunsa, sen en iyisi balık ve kuş avlamaya bak."

"Ben o işi hiç bilmem."

"Soyguncuğu çok mu iyi biliyorsun sanki? Elinde silahın olmadığı halde, biri tepeden tırnağa silahlı üç kişiye saldırmakla ne geçti eline?"

"Başka çarem yoktu."

"Pekâlâ, bir dahaki sefer çaresiz kaldığında doğru bir manastıra git. Orada her zaman fakirlere yiyecek bir şey bulunur."

Phillip ayağa kalktı. İkiyüzlü konuşmak hiç hoşuna gitmemişti. Manastırların bütün kanun kaçaklarını doyuramayacağını bilirdi. Onların büyük çoğunluğu için hırsızlıktan başka seçenek yoktu.

***

Ünlü Pazar Yortusu bundan sonraki pazara geliyordu. O gün katedral dolup dolup taşacak, törene Piskopos Waleran da katılacaktı. Katedral her zamankinden çok daha kalabalık olacaktı; çünkü herkes yeni tamamlanan transeptleri bir an önce görebilmek için o günü iple çekiyordu. Transeptlerin olağanüstü şeyler olduğunu söyleyenler vardı. Yeni evlenen William da karısını törende herkese tanıtmış olacaktı. Kent surlarla çevrileli beri bir daha Kingsbridge'e ayak basmamıştı, ama Phillip onun kiliseye gelmesine engel olamazdı.

Pazar Yortusu'ndan iki gün önce annesi öldü.

Annesi altmışına geliyordu. Birdenbire ölmüş. Cuma günü yemekten sonra kendini fena hissedince, erkenden uyumaya gitmiş. Orta hizmetine bakan kız, annesinin çok acı çektiğini haber vermek için daha şafak bile sökmeden William'ı uyandırmış. William hemen kalkıp uyku sersemi annesinin odasına girmiş. Annesi konuşamıyor, gözleri korku ve dehşet içinde, güçlükle soluk almaya çalışıyormuş.

William, annesi soluğu kesilecekmiş gibi sürekli olarak ona bakınca çok korktu. Sanki William'dan bir şey yapmasını bekliyormuş gibi hep ona bakıyordu. O kadar ürktü ki bir an odadan çıkıp gitmeyi bile düşündü. Ama kapının yanında ayakta duran kızı görünce,

o denli korkuya kapılmış olmaktan utandı. Tekrar yüzünü annesine doğru çevirmek için kendini zorladı. Annesinin soluk almaya çalışırken çıkardığı hırıltılar gittikçe artıyor, bu sesin neden bütün bir kaleyi hâlâ uyandırmadığına şaşıyordu. Elleriyle kulaklarını kapattığı halde çıkardığı hırıltıyı işitmesine engel olamıyordu. Annesi her zamanki gibi gene ona bağırıyor sandı.

Bu kez her şey tamamen değişikti.

Bu kez annesi öldü.

Önce gözleri kapandı. William işte o zaman biraz yatışır gibi oldu. Soluk alıp vermeleri yavaş yavaş hafifledi. Çıbanlarına karşın yüzünün rengi grileşti. Sonunda soluğu tamamen kesildi.

"İşte," dedi William. "İşte şimdi rahatladı."

Hizmetçi kız gözyaşlarını tutamadı, ağlamaya başladı.

William yatağın ucuna oturdu, hâlâ annesinin yüzüne bakıyordu. Kız, rahibi getirdi. Adam kızarak, "Neden daha önce çağırmadınız?" dedi. William onu duymuyordu bile, güneş doğuncaya dek orada kaldı; sonra kadınlar geldi ve "ölüyü gömülmeye hazırlayabilmek" için odadan çıkmasını istediler. William, şövalye, silahlı adamlar, katip ve hizmetkârlardan oluşan kale sakinlerinin sessizce kahvaltı ettiği salona indi. Genç karısının yanma oturarak biraz şarap içti. Birkaçı ona bir iki şey söylemek istedi, ama o hiç yanıt vermedi. Sonunda içeri Walter de girdi ve geldi yanma oturdu. Walter, onu yıllardır tanıdığı için ne zaman susulması gerektiğini çok iyi bilirdi.

William az sonra, "Atlar hazır mı?" dedi.

Walter şaşkın şaşkın baktı. "Ne için?"

"Kingsbridge'e gitmek için. İki günlük yol... Bu sabahtan yola çıkmalıyız"

"Bu durumda... gidileceğini sanmıyordum."

Nedense William buna çok kızdı. "Gitmeyeceğimizi söyledim mi?"

"Hayır, lordum."

"Öyleyse gidiyoruz!"

"Peki, lordum." Walter kalktı. "Ben hemen ilgilenirim."

William ve Elizabeth, şövalye ve seyislerden oluşan her zamanki maiyetleriyle, öğleye doğru yola koyuldular. Yolda mola verildiğinde her şeyle Walter ilgileniyordu. Yemeklerde William çok az şey yedi, ama bol bol şarap içti, gece de çok az uyuyabildi.

Kingsbridge'e yaklaşırlarken, tarlaların arasında uzaktan katedrali gördüler. Eski katedral küt ve geniş omuzlu kocaman bir şeydi,

ama yuvarlak kemerli kaşlarının altında boncuk gibi küçük küçük pencereleri vardı. Yeni kilise, daha tamamlanmadığı halde, bambaşka bir şeydi. İnce uzundu ve inanılmayacak kadar büyük pencereleri vardı. Daha da yaklaşınca, William, katedralin yanında manastır binalarının minnacık kaldıklarını görüyordu. Eskisi hiç de öyle değildi.

Yolu, Kingsbridge'e giden atlı ya da yaya bir sürü insan doldurmuştu. Pazar Yortusu halkın çok tuttuğu bir törendi, çünkü havaların düzeldiği yaz başlarına denk geliyordu; yollar da iyice kurumuştu. Yeni binanın çekiciliğine kimse dayanamıyor olacak, bu yıl her zamankinden daha çok insan Kingsbridge'e koşuyordu.

Kingsbsridge, artık İngiltere'de en tahkim edilmiş kentlerden sayılırdı. Sağlam surların üzerinde ayrıca kale gibi inşa edilmiş korkuluklar da vardı. Eski köprünün bulunduğu yerden içeriye doğru bir ana yol uzanıyordu. Yoldan önce, demirle takviye edilmiş ağır kapıları olan taş bir kule yer alıyordu. Kapılar şu anda açıktı, ama geceleri hiç kuşku yok kapalı olurdu. Bu kenti artık bundan böyle yakıp yıkamayacağım ortada, dedi içinden.

Manastır avlusuna girince ahırların orada atlarından indiler. William atını Walter'a teslim ettikten sonra dönüp kiliseye baktı. Pencereler cidden uzaktan göründükleri kadar büyükmüş, William yaşamı boyunca böyle bir bina görmemişti.

Elizabeth suskunluğunu bozarak, "Ne müthiş bir şey bu!" dedi. William keşke onu buraya hiç getirmeseymiş.

Dili tutulmuş gibi, sicim ve kazıklar arasından avluya doğru yürüdü, Elizabeth de onu izliyordu. Avlunun ilk bölümü kısmen tamamlanmıştı. Yeni bina çok yüksek ve çok inceydi. Çatıyı sanki duvarlar değil, bir sıra zarif sütun tutuyordu.

Tören başladı. Altar koro bölümünün hemen bu tarafında bir yere yerleştirilmiş, keşişler arkada bir yere sıralanmışlardı. William ayrıcalıklı durumda olduğu için kalabalığı yararak önlere doğru ilerledi. İl'in soylularıyla birlikte altarın yanında durdu. Başlarıyla onu selamladıktan sonra aralarında fısıldaşmaya başladılar.

Az sonra gözleri inşaatçı Jack Jackson'a takıldı. At yelesini andıran kırmızı saçlarıyla yakışıklı bir iblisi andırıyordu. Tıpkı soylular gibi eteği ve kol ağızları işlemeli koyu kırmızı bir tunik giymişti. Kendisine benzeyen dokuz yaşında bir oğlan çocuğunun elinden tutuyordu. Bu Aliena'nın çocuğu olmalıydı. Az sonra Aliena ile göz göze geldi. Jack'in biraz arkasında duruyordu. Çok gururlandığı hafifçe gülümsemesinden belli oluyordu. William'ın kalbi heyecandan küt

küt etmeye başladı, her zamanki gibi çok güzeldi. Elizabeth, kanlı canlı Aliena'nın soluk bir kopyası, onun zavallı bir bedeliydi sanki. Aliena'nın kucağında yedi yaşlarında bir kız çocuğu vardı.

William, altarda ayakta duranın Waleran olduğunu fark etti. Cemaatin görebilmesi için Kutsal Ekmek'i havaya kaldırdı. Yüzlerce insan hemen diz çöktü. O anda ekmek İsa demekti. Bunun ne anlama geldiğini bilmediği halde William gene de huşu içinde hissetmekten kendini alamadı.

Tören sona ermek üzereydi ki, Piskopos Waleran cemaate hitap ederek, "Şimdi de cuma gecesi vefat eden Kont William'ın annesi Kontes Regan Hamleigh'in ruhu için dua edeceğiz," dedi.

Dua sona erip keşişler sıralanmaya başlarken, William altarın önünde diz çökmüş bir halde bir süre daha kaldı. Cemaat onun farkında bile olmadan dışarıya gün ışığına çıkıyordu. Annesinin hayalini kafasında canlandırmaya çalışarak büyük bir içtenlikle dua etti. Başta Tanrı Duası'yla öteki parça pürçük duaları üst üste okuyup durdu. Bir süre sonra bunun dışında başka şeylerin de elinden gelebileceğini aklına getirdi. Örneğin mum yakabilirdi. Rahiplerle keşişlere, annesinin ruhuna düzenli olarak topluca dua okumaları için para verebilirdi. Hatta annesinin hayrına özel bir şapel bile inşa ettirebilirdi. Ama bütün bu düşündükleri onu tatmin etmedi. Annesinin, başını iki yana oynatarak, "Anneni bu acılar içinde daha ne kadar sürüdüreceksin?" dediğini görür gibi oluyordu.

Bir ara omzuna birinin dokunduğunu hissedince başını kaldırıp baktı. Piskopos Waleran karşısında dinelmiş duruyordu. Bugünün onuruna giydiği görkemli kırmızı cüppesi üzerindeydi. "Neden ağlıyorsun böyle?" diye sordu.

Yüzünün gözyaşlarıyla ıslanmış olduğunu fark edince sordu. "Annem nerede şimdi?"

"Ateşten arınmaya gitti."

"Acı çekiyor mudur?"

"Hem de çok. Ama sevdiklerimizin ruhlarının o korkunç yerden bir an önce kurtulmalarına yardımcı olabiliriz."

William hıçkırarak, "Söyleyin, nasıl? Bunun için her şeyi yapmaya hazırım," dedi.

Hırs ve doymazlıktan gözleri parlayan Waleran, "Bir kilise yaptır," dedi. "Tıpkı buna benzeyen bir kilise, ama Shiring'de."

Ne zaman babasının kontluğuna bağlı mülklerden birinin ya-

nından geçse, Aliena'nın içini büyük bir öfke kaplardı. Kontluğun toprakları iyi idare edilseydi bu yıl bile herkesi doyurabilirdi. William Hamleigh'te o yetenek de gezerdi? Çünkü o, kontluk topraklarına, binlerce insanın karnını doyuran bir mülk değil bir hazine kasası gözüyle bakıyordu. Serfler yiyecek bulamayınca açlıktan sürünür, kiracılar kiralarını ödeyemeyince de topraklarından atılırdı.

Aliena'nın yaptığı şeyi herkes takdirle karşılamıştı; çünkü varlıklı bir yün taciri olmayı bilmişti. Toplum içinde, ona güven ve istikrar sağlayan bir konum ve yaşam biçimi kazanmıştı; ama Jack yaşamına girinceye dek çok mutsuzdu.

Şimdi de Jack'le evlenememek her şeyini kurutmuştu. Bir zamanlar kurtarıcısı ve akıl hocası olarak gördüğü Başrahip Phillip'ten bile nefret etmek durumuna gelmişti. Yıllar var ki onunla oturup karşılıklı dostça bir konuşma yaptığını hatırlamıyordu.

Çocuklarını çok seviyordu, ama onları doğal koşullar içinde büyütemediğine üzülüyordu. Babaları yatma zamanı gelince alıp başını gidiyordu. Neyse ki bundan pek etkilenmemişe benziyorlardı. Yakışıklı ve güçlü kuvvetli Tommy en çok top oynamaya ve yarışlara düşkündü. Sally'ye gelince, taş bebeklerine öyküler anlatan çok düşünceli, çok tatlı bir kız olmuştu; arada taslaklar çizmekte olan Jack'i seyretmeye bayılıyordu.

Aliena işini hâlâ sürdürüyordu. Çocukluktan çıktıktan sonra kendini bildi bileli hep yün tacirliği yapmıştı. Şu sıralar, düzinelerle kadın ve erkek, köylerinde ona yün eğirip kumaş dokumaktaydılar. Birkaç yıl önceye kadar bunların sayısı yüzlerceydi, ama kıtlık yılları onun işlerini de etkilemişti; satamadıktan sonra neden daha çok kumaş dokutsundu. Jack'le evlense bile kendi bağımsız işini sürdürmek niyetindeydi.

Başrahip Phillip günün birinde nasıl olsa boşanacaklarını söylediği halde, yedi uzun yıldır insanı çileden çıkaran bu yaşamları bir türlü sona ermiyor, birlikte yemek yiyip çocuklarını büyüttükleri halde ayrı yatıyorlardı.

Asıl Jack'in mutsuzluğuna üzülüyordu. Ona adeta tapıyordu. Onu ne kadar sevdiğini hiç kimse bilemezdi. Yıllar yılı bir koza içinde tırtıl gibi yaşamış, ama Jack onu o kozadan çıkararak onun bir kelebek olduğunu kanıtlamıştı. O kadar genç olduğu halde nasıl da o denli sabırlı ve hoşgörülü olabilmişti.

Tarlaların arasından yolculuğuna devam ederken, olgunlaşmış buğday başaklarını inceliyordu. Son üç yıldır ekinleri kurutan ne bir

hastalık görünmüştü bu yıl ne de sel afeti. Tanrı'ya şükürler olsundu. Binlerce insan şu sıralar açlıkla, kıtlıkla burun burunaydı; kıtlık bu kış da devam ederse çoğu ölürdü.

Monksfield adlı köyün tam ortasındaki gölette öküzlerini sulamak için mola verdi. Burası da kont topraklarına dahildi. Köyün etrafı bir boydan bir boya bereketli topraklarla çevriliydi. Ama toprakların bir bölümü bu yıl işlenmemişti. Oraları sapsarı buğday başakları yerine otlarla kaplıydı.

İki yolcu daha atlarını sulamak için göletin başında durdu. Onlara korkarak şöyle bir baktı. Gerçi, kendilerini korumak açısından insanların birlikte yolculuk etmeleri iyiydi, ama bu bir kadın için tehlikeli olabilirdi.

Göletin başındaki yolculardan biri kadındı. Aliena biraz daha dikkatlice bakınca, onun kadın değil kız olduğunu fark etti. Aliena onu tanıdı, Kingsbridge Katedrali'ndeki son törende bu kızı görmüştü. Bu, William Hamleigh'in karısı Kontes Elizabeth'ti. Pek gözü korkmuş, acınacak bir görünümdeydi. Yanında bir de silahlı adam vardı, belli ki korumasıydı. William'la evlenmiş olsaydım, benim halim de böyle olurdu işte, dedi içinden. Neyse ki kafa tutmuşum.

Tam dinleneceklerdi ki, birden ortalık kararda ve fırtına patladı. Aliena'nın arabacısı, lafı uzatmadan, "Yaz fırtınası bu," dedi.

Genç kontes muhafızına dönerek, "Burada biraz kalsak iyi olur," dedi.

"Kalamayız," dedi muhafız. "Efendi'nin emri öyle."

Adamın genç kızla bu biçimde konuştuğunu işitince, Aliena'nın tepesi attı. "Ne biçim konuşuyorsun sen böyle!" dedi. "Senden istenen hanımına göz kulak olmaktır."

Muhafız şaşkın şaşkın Aliena'ya bakarak, "Sana ne?" dedi.

Aliena, o soylulara özgü sesiyle, "Az sonra sağanak bastıracak, aptal!" dedi. "Böyle bir havada bir hanımdan yola çıkmasını isteyemezsin. Bu aptallığın yüzünden efendin seni kırbaçlayabilir." Aliena, Kontes Elizabeth'e dönerek, "Benimle gelin" dedi.

Muhafızın bir şey yapmasına fırsat kalmadan kızın kolundan tuttuğu gibi birlikte uzaklaştılar. Kontes Elizabeth, okulda dinlenmeye çıkmış bir öğrenci gibi sevinç içindeydi. Tam o sırada önce bir şimşek çaktı, ardından sağanak başladı. Aliena, Elizabeth'i elinden tuttu ve mezarlığın arasından kilisenin yanındaki ahşap eve doğru birlikte koşmaya başladılar.

Kapı açıktı. Koşarak içeri daldılar. Aliena burasının rahibin evi

olduğunu sanıyordu. Onlar içeri girerken, siyah tunikli, boynunda bir zincir, zincirin ucunda bir haç taşıyan asık suratlı bir adam ayağa kalktı. Köy papazlarının pek de konuksever olmadıklarını iyi bilen Aliena, biraz da bu yüzden sert bir sesle, "Ben ve yol arkadaşlarımın yardıma gereksinimimiz var," dedi.

"Hoş geldiniz," dedi rahip.

Burası iki odalı bir evdi, yanda da hayvanlar için derme çatma bir yer vardı. Hayvanlar dışarıda korunduğu halde içerisi gene de temiz sayılmazdı. Masanın üzerinde küçük bir şarap fıçısı duruyordu. Onlar otururken küçük bir köpek onlara kesik kesik havladı.

Elizabeth, Aliena'nın kolunu tutarak, "Çok teşekkür ederim," dedi. "Ranulf'a kalsaydı, bu havada yola devam ederdik."

"Bu iri yarı adamlar biraz da korkak olurlar," dedi Aliena.

"Benim adım Elizabeth, Shiring'den. Senin adın ne?"

"Benim adım da Aliena, Kingsbridge'den."

Elizabeth o eski skandalı hatırlayamayacak kadar gençti, bu yüzden sadece, "Pek alışık olunmayan bir ad," dedi.

Tombul kolları çıplak, oldukça çirkin ve pasaklı bir kadın, arka odadan içeri girdi ve ürkek bakışlarla onlara birer tas şarap uzattı. Aliena, kadının papazın karısı olabileceğini sanıyordu. Din adamlarının evlenmesi yasak olduğundan, papaz büyük olasılıkla ona evinin kâhyasıymış gibi hitap ederdi.

Silahlı adamla arabacı, saçları ıpıslak bir halde içeri girdiler. Muhafız, Elizabeth'in yanına gelerek, "Burada kalamayız," dedi.

Elizabeth ayağa kalktı ve "Pekâlâ," dedi.

Aliena, onu geriye doğru çekerek, "Otur," dedi. Sonra ayağa kalktı ve parmağını adamın gözünün içine sokacakmış gibi sağa sola oynatarak, "Bir tek laf daha edecek olursan, bütün köylüleri Shiring Kontesi' ni kurtarmaları için buraya çağırırım. Eğer sen bilmiyorsan hanımlarına nasıl davranılacağını onlar bilir."

Adam, "Kontes belki de yola devam etmek isteyecektir," dedikten sonra dik dik kıza baktı.

Kız dehşet içindeydi. "Pekâlâ, lady cenapları," dedi Aliena. "Ranulf uşağınız ne arzu ettiğinizi öğrenmek istiyor."

Kız başını çevirip Aliena'ya baktı. Aliena onu yüreklendirmek için, "Ona sadece ne istediğinizi söyleyeceksiniz. O sizin isteğinizi yerine getirmekle yükümlüdür," dedi.

Elizabeth derin bir soluk aldı ve "Burada kalıyoruz, sen git, atlarla meşgul ol," dedi.

Adam homurdanarak dışarı çıktı.

Arabacı, "Böyle giderse her şey berbat olacak," dedi.

Rahip, arabacının bu kabalığına karşılık, kaşlarını çattı. Titiz bir ses tonuyla, "Bu her zaman yağan yağmurlardan biri," dedi. Aliena gülmekten kendini alıkoyamadı. Elizabeth de ona katıldı. Kızın sıkça gülmediği çok belli oluyordu.

Aliena, arabacıya, "Arabayı kapalı bir yere koysaydın," dedi.

Adam başıyla onu onaylayarak, "Hayvanları bile koydum," dedi.

"Güzel, ipliklerimin keçelenmesini istemem."

Birden gene bir şimşek çaktı, ardından gök gümbürdedi. Rahip, üzgün bir sesle, "Bu yağmur ekinlere hiç iyi gelmez," dedi.

Adam haklıydı. Havalar daha üç hafta güneşli gitmeliydi.

Bir kez daha şimşek çaktı, ardından uzun uzun gök gürledi. Fırtına ahşap evi uçuracak gibi oluyordu.

Yağmur kapıdan içerilere doğru savrulmaya başladı; hiç kimse de kapıyı kapatmaya niyetli görünmüyordu. Kızın yüzü korkudan bembeyaz olmuştu. Aliena bir kolunu kızın omzuna attı. Hava soğuk değildi, gene de kız tir tir titriyordu. Aliena ona iyice sarıldı.

Elizabeth, "Korkuyorum," dedi fısıldayarak.

"Bu bir fırtına," dedi Aliena.

Ortalık iyice karardı. Aliena, vakit öğle olmalı, dedi içinden. Daha yemek de yememişti. Kalktı, kapıya doğru yürüdü. Gökyüzü gri bir renge bürünmüştü. Yazın böyle bir hava sıkça görülen bir şey değildi. Rüzgâr bütün şiddetiyle esmeye devam ediyordu.

Aliena tekrar içeri girdi, kaşlarını çatarak oturdu. Yavaş yavaş o da endişelenmeye başladı. Ev sarsılıp duruyordu. Evin çatısını tutan orta direk bir sağa, bir sola oynuyordu. Bu, köyün en iyi inşa edilmiş evlerinden biri olmalıydı. Bu böyle sallanırsa, fukara mahallesindeki evler her an çökebilirdi.

"Hava daha da kötülerse bütün köylülerin kiliseye sığınmaları gerekebilir," dedi Aliena.

Rahip gülerek, "Öyle şey olmaz," dedi.

Aliena kulaklarına inanamadı. "Onlar senin cemaatin. Onlara sen kol kanat germelisin."

Rahip, ona şöyle bir baktı ve terbiyesizce, "Ben sana değil, Kingsbridge Piskoposu'na hesap veririm, senin sözünle öyle bir aptallık yapmam," dedi.

Aliena, "Hiç değilse pulluk takımını korunaklı bir yere alsan ya."

Bir köyün en değerli mal varlığı pulluğu çeken sekizlik öküz takımıydı. Bu hayvanlar olmadan köylüler topraklarını işleyemezlerdi. Hiçbir köylünün böyle bir takıma sahip olmaya parası yetmezdi; bu köylülerin ortak malıydı. Rahip de bu takımın değerini bilirdi, çünkü eline bir para geçiyorsa o sayede idi.

"Bizim pulluk takımımız yok," dedi rahip.

Aliena buna çok şaştı. "Neden?"

"Kira ödemek için dördünü sattık, öteki dördünü de kışın kestik, yedik."

Aliena, demek bu yüzden tarlaların bir yarısı ekili değildi, dedi içinden. Pulluğu ancak at ve insan gücüyle çekebildikleri için olacak, sadece yumuşak toprakları işleyebilmişlerdi. Aliena bunları öğrenince, çok kızdı, o kadar ki şu William eline geçse boynundan kavradığı gibi onu boğabilirdi.

Rüzgâr yeniden ahşap evi sarsmaya başlayınca, Aliena ayağa kalktı ve rüzgârın sesini bastırmak istercesine, rahibe bağırdı: "Hiç değilse git de kilisenin kapısını aç bari!"

Adam ters ters baktı, ama kalktı, gitti, bir kutudan bir anahtar çıkardı. Üzerine pelerinini çekerek dışarı çıktı ve yağmurda kayboldu. Aliena, "Arabacı, benim arabamla öküzleri kiliseye götür," dedi. "Ranulf, sen de atları. Elizabeth benimle gel."

Her ikisi de pelerinlerini giyerek dışarı çıktılar. İnsan rüzgâr yüzünden doğru dürüst yürüyemiyordu. Düşmemek için birbirlerine tutundular. Mezarlığı güçlükle geçebildiler.

Az sonra kiliseye ulaşabildiler. Ve içeri girdiler. Kilisenin içinde derin bir sessizlik vardı. Dışarıda rüzgâr uluyor, yağmur çatıyı dövüp duruyordu. Köylülerin birçoğu çoktan gelmişlerdi, pelerinleri ıpıslaktı. Değerli neleri varsa yanlarına almışlardı. Tavuklarını, domuzlarını, ineklerini... Kilisenin içi karanlıktı, ama şimdi şimşek çaktıkça ortalık kesik kesik aydınlanıyordu. Az sonra arabacı, Aliena'nın arabasını kilisenin içine sürdü, ardından da Ranulf atlarla içeri girdi.

Aliena, rahibe dönerek, "Kilisenin içi ahıra dönmeden, insanlarla hayvanları ayrı ayrı yerlere yerleştirsek iyi olur," dedi. Kadınlar, çocukları da alarak, küçük koro bölümüne doğru yürüdüler; erkekler atları avlunun sütunlarına bağladılar. Atlar, gözlerini devirerek zıplayıp duruyorlardı. İnekler hemen yere uzandılar. Köylüler yiyecek-

lerini, içeceklerini çıkardılar. Buraya uzunca bir süre kalmaya gelmiş gibiydiler.

Aliena, rüzgâr hızını kesecek sanırken, tersine daha da azdı. Pencereye doğru yürüdü. Pencerelerde cam yoktu. Onun yerine yarı saydam keten yerleştirilmişti. Pencere pervazının üzerinden dışarıya bakmaya çalıştı, dışarıda yağmurdan başka bir şey göremedi.

Kâhya kadın bir mum yaktı. Aliena ancak o zaman akşam olduğunu anlayabildi. Ortalık o kadar kararmıştı ki gece ile gündüz birbirine karışmıştı. Koridorlarda bir oraya bir buraya koşmaktan yorgun düşen çocuklar, pelerinlerine sarınıp uyuyakaldılar. Tavuklar başlarını kanatlarının altına yerleştirdiler. Elizabeth ile Aliena, sırtlarını duvara dayamış, yan yana oturuyorlardı.

Aliena, William'ın karısı rolünü üstlenen şu zavallı kızı çok merak ediyordu; aynı rolü üstlenmeye on yedi yıl önce yanaşmamıştı. Kendini tutamayarak, "William'ı genç kızlığımda ben de tanırdım," dedi. "Şimdi nasıl?"

Elizabeth, büyük bir hırsla, "Ondan nefret ediyorum," dedi. Sonra ekledi: "Onu nereden tanıyorsunuz?"

Aliena başına iş açtığının farkındaydı. "Doğrusunu söylemek gerekirse, senin yaşındayken beni onunla evlendirmek istediler."

"Olamaz! Neden evlenmedin peki?"

"Babam da bana arka çıkınca, reddettim. Sonra korkunç bir şey oldu... Bir cinayete neden oldum. Neyse her şey geçmişte kaldı."

"Demek onu reddettin! Ne kadar cesurmuşsun. Ben senin gibi olabilsem. Şu hizmetçilerine bile dayanamıyorum."

"Elbette dayanabilirsin," dedi Aliena.

"Söylemesi kolay."

"Biliyorum, kolay değil, eğer biraz sabırlı olabilir ve moralini bozmazsan, pekâlâ dayanabilirsin."

"Belki de haklısın."

Sonunda onlar da uyuyakaldılar. Arada rüzgâr ulumaya başlayınca, Aliena'yı uyandırıyordu.

Sıçrayarak uyandığında vakit gece yarısına geliyordu. Bir saatten fazla uyuyabilmişti. Etrafındakiler hâlâ mışıl mışıl uyuyordu. Pozisyonunu değiştirdi, yere uzanarak pelerinine sıkıca sarındı. Fırtınanın dineceği yoktu. Kilisenin duvarlarına vuran rüzgârın sesi dalgaların kumsalda çıkardığı gürültüleri andırıyordu. Bu sesler onu uyandırmaktan öte, ninni gibi geliyordu.

Gene öyle sıçrayarak uyandı. Onu huzursuz eden neydi acaba?

Ortalıkta çıt çıkmıyordu. Fırtına dinmişti. Pencerelerden içeriye açık gri bir ışık sızmaktaydı. Köylüler hâlâ uyuyordu.

Aliena doğruldu. Bunun üzerine Elizabeth de uyandı. İkisi aynı anda kapıya doğru yürüdüler. Kapıyı açıp dışarı çıktılar. Yağmur durmuş, rüzgârın hızı azalmıştı. Güneş daha doğmamıştı. Tan yeri grimtırak bir renge bürünmüştü. Her taraf ıslak bir aydınlık içindeydi.

Köy yerle bir olmuştu. Kilisenin dışında yıkılmayan tek bir bina kalmamıştı. Her taraf dümdüz olmuştu. Sadece birkaç yaşlı meşe ve kestane ağacı ayakta kalabilmiş, onların da çoğu dalları kırılmıştı. Genç ağaçlardan devrilmeyeni yoktu. Yerler dal kırıkları, kuş ölüleriyle doluydu. Bütün gece burada büyük bir sığır sürüsü gecelemişti sanki.

Aliena dehşet içinde, "Aman Tanrım, bu insanlar ne yiyip ne içecek bundan sonra?" dedi.

Nereye baksalar mahvolmuş ekinlere ya da koyun ölülerine, dümdüz olmuş evlere, devrilmiş ağaçlara gözleri takılıyordu. Aliena, içinden, sanki Tanrı'nın eli bir yumruk gibi İngiltere'nin üzerine inmiş, kilise dışında ne varsa her şeyi mahvetmiş, diye geçiriyordu.

Elizabeth, "Ne korkunç şey, insan inanamıyor," dedi.

Aliena onu onaylayarak, "Hiçbir şey kalmamış. Bu yıl da ürün kaldırılamaz," dedi.

"Peki, ne yapacak bu insanlar?"

"Bilmiyorum," dedi Aliena; korkarak ve de acıyarak, "Bu yıl çok belalı bir kış geçireceğiz," diye ekledi.

2

Büyük fırtınadan dört hafta sonra bir sabah, Martha, Jack'ten biraz daha para vermesini istedi. Jack şaşırdı. Evin giderlerini karşılaması için ona zaten her hafta altı peni veriyordu; bir o kadar da Aliena'nın verdiğini biliyordu.

Martha, sıkılarak, "Bütün fiyatlar fırladı," dedi. "Fırıncı dört pound'luk somuna bir peni istiyor, ayrıca..."

"Bir peni ha! Dört pauntluk somun için!" Jack sinirlendi. "En iyisi biz bir fırın alıp ekmeğimizi kendimiz pişirelim."

"Ben arada tava ekmek de yapıyorum zaten," dedi Martha. Sonra ekledi: "Un fiyatları da arttığı için fazla tasarruf etmiş sayılmayız."

"Öyleyse buğday alalım, kendimiz öğütüp un yapalım."

"Buna izin vermezler. Manastır değirmeninde öğütmek zorundayız. Ayrıca, buğday da pahalı."

"Öyle ya." Martha'nın sıkıldığını görünce, Jack güldü, omzuna hafifçe dokunarak, "Bunda senin bir suçun yok," dedi.

"Sinirlendin sandım da."

"Sana sinirlenmedim." Jack, Martha'nın ondan para sızdırmaya çalışmadığını bilirdi. Martha'nın ona neden o kadar bağlı kaldığını bir türlü anlayamıyordu. Aşk desek, dünya alemde tek sevdiği kadının Aliena olduğunu bildiğine göre, çoktan umudunu kesmiş olması gerekirdi. Bir ara onu bir yerlere yollamayı bile düşünmüştü. Ama uygunsuz birine çatacağından korktu. Ayrıca biliyordu, bu onu çok üzecekti, bu yüzden işi oluruna bıraktı.

Para kesesine uzanmak için elini tuniğinin cebine sokarak üç gümüş peni çıkardı. "Anlaşılan sana haftada on iki peni gerek, bununla da idare etmeye çalış artık." Aslında bu para çoktu. Çünkü haftada sadece yirmi dört peni geçiyordu eline. Bunun dışında, mum, giysi ve ayakkabı da veriliyordu, bir de ek ikramiyeleri vardı.

Mug'ında kalan birayı da yudumladıktan sonra dışarı çıktı.

Daha güz başında oldukları halde hava inanılmaycak kadar soğuktu. Sokağı hızlı hızlı geçtikten sonra manastır avlusuna girdi. Daha güneş doğmamıştı, ortalıkta birkaç usta görünüyordu, o kadar. Avluya doğru yürüdü; temellere bir göz attı. Neyse ki temel işi tamamlanmıştı. Bu yıl, havalar kötü gittiği için harç işlerini biraz erken kesebilirlerdi.

Başını doğrultarak transeptlere baktı. Şu çatlaklar bütün keyfini kaçırmıştı. Çatlaklar büyük fırtınadan sonra gene göründü. Görülmemiş bir fırtınaydı, bu doğruydu, ama onun yaptığı kilise bunun gibi yüzlerce fırtınaya dayanacak gibi tasarlanmıştı. Başını iki yana oynatarak döner merdivenden galeriye çıktı. Buna benzer bir kilise inşa eden biriyle konuşmayı çok isterdi; ama değil İngiltere'de, Fransa'da bile kiliseler bu kadar yüksek yapılmıyordu.

Birden fikrini değiştirdi, galeride çalıştığı köşeye uğramadan, çatıya çıkan merdivene doğru yürüdü. Bütün kurşun plakalar yerlerine yerleştirilmişti. Çatıda rüzgâr uçuruyordu, bu yüzden kenarlara yaklaşırken bir yerlere tutunmak zorunda kaldı. Rüzgârın çarpmasıyla çatıdan uçup ölen ilk inşaatçı o olmayacaktı. Gerçekte, insan yukarı tırmanırken rüzgâr aynı orada hızını artırıyor değildi...

Boşluğa bakarak kımıldamadan durdu; insan yukarı doğru tırmanırken rüzgârın hızı orantısız olarak artıyordu. Kafasını karıştıran şeyin yanıtı buydu işte. Çatlaklara neden olan tonoz biçimindeki tavanın *ağırlığı* değil, *yükseklik*'ti. Kiliseyi bu kadar ağırlığı çekecek kadar sağlam inşa ettiğinden emindi; ama rüzgârı hiç hesaba katmamıştı. Rüzgâr nasıl onu itiyorsa, demek kiliseyi de itiyordu. Çünkü kilise eğilemezdi, çatlardı.

Konuyu açıklığa kavuşturduğundan emindi. Ama buna nasıl bir çare düşünecekti? Rüzgâra dayanması için pencereli duvarları sağlamlaştırması gerekiyordu. Ama nasıl? Duvarlara kaba kaba payandalar inşa etse büyük bir başarıyla gerçekleştirdiği o zarif görüntü kaybolup giderdi.

Merdivenlerden aşağıya indi. Gerçi sonunda sorunu kafasında çözebilmişti, ama gene de keyfi kaçmıştı. Yoksa fazla mı kendini beğenmişin biriyim ben? Dünyanın en güzel katedralini inşa edeceğimden ne kadar da emindim. Neden herkesten daha iyisini yapabileceğime dair hayaller kurdum? Çok özel biri olduğumu düşündüren ne? Bir başka ustanın tasarımını olduğu gibi kopya etseymişim ya.

Çizim ve taslak işleriyle uğraştığı yerde Phillip onu bekliyordu. Kaşları çatık, üzgün bir hali vardı. Bütün bir gece hiç uyumamış

gibiydi. Hemen konuya girdi. "Harcamalarımızı kısmak zorundayız. İnşaata bu hızla devam edecek kadar paramız yok artık..."

Jack'in korktuğu da buydu. Fırtına, Güney İngiltere'nin büyük bir bölümünde bütün ürünleri mahvetmişti. Bu, kuşkusuz manastırın gelirlerini de etkilerdi. İnşaat yavaşlarsa günün birinde tamamlandığını da göremeyebilirdi ve asıl bundan korkuyordu. Korkusunu belli etmemek için, "Kış geliyor," dedi. "Öyle olunca da işler yavaşlayacak elbette. Bu yıl da kış erken bastıracak gibi."

"Pek erken sayılmaz," dedi Phillip. Kararlı bir hali vardı. "Giderlerimizi yarıya indirmek istiyorum, hem de derhal."

"Yarıya ha!"

"İş bırakma bugünden itibaren başlıyor."

Jack, işte bunu beklemiyordu. Mevsimlik işçiler işlerini aralık sonlarında bırakırdı. Kışları araba ya da ahşap ev inşaatı işlerinde çalışırlardı. Aileleri onları görünce pek sevinmeyeceklerdi. "Onları zaten aç sefil durumda olan ailelerin yanına yolladığının farkında mısın?"

Phillip bir şey demedi, kızgın kızgın bakmakla yetindi.

"Sorduğum için kusura bakma, elbette biliyorsundur."

"Eğer bunu şimdi yapmazsam, o zaman da yaz ortasında bir cumartesi günü ücretlerini almaya gelen işçiler kuyruk olduğunda onlara sadece boşalmış kasayı göstermek zorunda kalacağım."

Jack çaresiz omuzlarını silkti. "Bunun tartışılacak yanı yok."

Phillip, "Elbette," dedi ve uyardı. "Bundan böyle hiç kimse işe alınmayacak, işten ayrılanların yerine de kimse alınmayacak."

"Zaten aylardır kimseyi işe almıyoruz."

"Ama Alfred'i aldın."

"O başka." Jack buna biraz sıkıldı. "Pekâlâ, almayız."

"Terfi de yok."

Jack başıyla onu onayladı. Sık sık bir çırak ya da işçinin duvarcılığa ya da taş yontuculuğa terfilerini istediği olurdu. Jack, "Ama terfi, duvarcılar kulübesi'ne[1] tanınmış bir ayrıcalıktır," dedi.

"Bunu değiştirmeye çalışmıyorum," dedi Phillip. "Duvarcılardan bu kıtlık son buluncaya dek tüm terfileri askıya almalarını istiyorum."

Jack, açıkça kendi düşüncesini belirtmeden, "Bunu onlara aktarırım," dedi. Bu konuya ilişkin çok sorun çıkacağı kanısındaydı.

---

1 Mason Lodge (Duvarcı Kulübesi) **Masonlar locası** sözü buradan geliyor olsa gerek. (ç.n.)

Phillip sürdürdü. "Bundan böyle kutsal günlerde çalışmak yok."

Birçok aziz günleri vardı. Bunlar, ilke olarak tatil sayılırdı, tatil günleri için işçilere ödeme yapılıp yapılmayacağı anlaşmalara bağlıydı. Aynı haftaya birden fazla aziz günü rastlarsa, birincisi tatil sayılır ve ücret ödenirdi, ama ikincisi için bir şey ödenmezdi. Birçokları ikincisinde çalışmayı yeğlerdi.

"Pekâlâ," dedi Jack. Anlaşılan Phillip pek uzlaşma yanlısı değildi. "Başka bir şey daha var mı?" diye sordu.

"Evet. Malzeme alımım da durdur. Taş, demir ve kereste stoklarını idareli kullanmaya bak."

Jack buna karşı çıktı. "Ama keresteye de para vermiyoruz ki."

"Taşınması için arabacılara para ödüyoruz ama."

"Doğru, pekâlâ." Jack pencereye doğru yürüdü; manastır avlusundaki taşlara, tomruklara baktı. "Bu bir sorun olmaz," dedi. "İşgücü azaltılmasına gidildiğine göre bu malzemeler gelecek yaza kadar idare eder."

"Hiç belli olmaz. Bakarsın gelecek yıl yazın mevsimlik işçi çalıştırırız. Her şey yün piyasasına bağlı. Sen onları uyarırsan fena olmaz."

"Durum o kadar kötü mü?"

"Bu kadar kötü bir yıl hatırlamıyorum. Bu ülkeyi ancak daha üç yıl sürecek tarıma elverişli iklim koşulları kurtarabilir. Bir de yeni bir kral gerek bu ülkeye."

"Amin," dedi Jack.

Phillip evine gitti. Jack, bu değişikliklerden sonra nasıl bir yol izlemesi gerektiğine karar veremedi. Bir yandan da mali bunalımın daha ne kadar etkisini sürdüreceğini düşünüp duruyordu.

Öğle çanı çalarken duvarcılar kulübesine gitti. Adamlar oturmuş, bira ile peynir yiyorlardı ve ilk kez birçoğunun önünde ekmek bulunmadığını fark etti. Genellikle yemeğe evlerine giden duvarcılardan biraz kalmalarını istedi. Sonra, "Manastırın mali durumu bozuk," dedi.

Yaşlı duvarcılardan biri, "Ben zaten manastırların mali durumlarının bozuk olmadığını hiç hatırlamıyorum," dedi.

Jack döndü, adama baktı. Yüzünde burnu büyüklüğünde iri bir ur bulunduğundan, ona Çift-burun Edward derlerdi. İyi bir taş yontucusuydu. "Şunu kabul etmelisiniz ki manastır, parasını çoğu yerlerden daha iyi idare etmesini bilmiştir. Başrahip Phillip fırtınaları, kötü hasat koşullarını savuşturamadığı için harcamalarını azaltmak zorunda şimdi."

Öteki kulübelerden de konuşmayı dinlemek için içeri girenler oldu. Yaşlı marangoz Peter, "Elimizdeki kereste kışı geçirmez," dedi.

Jack hatasını hemen anladı, galiba söze böyle başlamamalıydı. Her taraftan itiraz sesleri yükselmeye başladı; herkes bir ağızdan konuşuyordu. Bu gibi konularda Jack'in pek deneyimi yoktu. Yedi yıldır başmimardı, bu süre içinde mali bir bunalıma tanık olmamıştı.

Saint-Denis'ten gelen duvarcılardan Parisli Pierre, altı yıldır çalışmakta olduğu Kingsbridge'de İngilizcesini geliştiremediği için aksanlı bir dille, "Salı günü işten atamazsın," dedi.

"Doğru," dedi Demirci Jack. "Herkese hiç değilse haftalıklarını tam olarak ödemelisiniz."

Alfred lafa karıştı. "Bir seferinde, çok iyi hatırlıyorum, babam Shiring Kontu'na bir ev yapıyordu. Will Hamleigh geldi ve bütün işçileri işten kovdu. Babam da ona her işçiye haftalığını tam olarak ödemesi gerektiğini söyledi. Paraları sayıncaya kadar da atın başını bırakmadı."

Jack, alacağın olsun Alfred, dedi içinden. "Bırakın da konuşmamı tamamlayayım. Bugünden başlayarak azizler günlerinde de çalışmak yok artık, ek ücret de yok."

Bunu duyunca daha da kızdılar. Biri, "Bu kabul edilemez," deyince hepsi de, "Bu kabul edilemez, bu kabul edilemez!" diye bağırmaya başladı.

Jack iyice öfkelendi. "Siz neden söz ediyorsunuz? Manastırın parası yoksa, size para ödeyemez. Bu kabul edilemez, kabul edilemez, deyip durmayın. Latince ders yapan çocukların dersliği mi burası?"

Çifte-burun Edward, "Burası elbette ki çocukların dersliği değil, burası duvarcılar kulübesi," dedi. "Ek ücret kulübemizin hakkı, bunu kimse elimizden alamaz."

Jack'in tepesi attı. "Ek ücret için para yoksa ne olacak?"

Genç duvarcılardan biri, "Ben buna inanmıyorum," dedi. Bu, Dan Bristol'du, yazları çalışan mevsimlik işçilerdendi.

"Ne demek ben buna inanmıyorum," dedi Jack. "Manastırın mali durumu hakkında sen ne biliyorsun?"

"Ben gördüğümü bilirim," dedi Dan. "Keşişlerin aç kaldığı var mı? Hayır. Kilisede bol bol mum yanıyor mu? Evet. Mahzenlerinde şarap da var mı? Evet. Başrahip yalınayak mı dolaşıyor? Hayır. Öyleyse, para da var demektir. Ama o bize vermek istemiyor, o kadar."

Birçoğu konuşmayı bağırarak onayladı. Jack, Phillip'in kararlarından sorumlu değildi. "Bakın," dedi. "Ben size başrahibin bana

söylediklerini aktarıyorum. Bunun doğru olduğunda ısrar edemem. Elinde yeterince para bulunmadığını söylüyorsa, biz de ona inanmıyorsak, ne yapabiliriz öyleyse?"

"Hepimiz işi bırakabiliriz," dedi Dan. "Hem de derhal."

"Doğru," dedi bir başkası.

Jack, dehşet içinde, her şey çığırından çıkıyor, dedi içinden. "Bir dakika," dedi umutsuz bir sesle. Havayı yatıştırmak için bir şeyler söylemek istiyordu. "Şimdi işimizin başına dönelim, bugün öğleden sonra, tasarılarını yumuşatması için Başrahip Phillip'i ikna ederim."

"Pek çalışmak yanlısı olduğumuzu sanmıyorum," dedi Dan.

Jack, rüyalarının kilisesini inşa ederken türlü tehditler beklemiş, ama zanaatkârlar tarafından baltalanabileceği aklına gelmemişti. Umutsuz bir sesle, "Hiç değilse Phillip'le konuştuğum sırada çalışın," dedi.

Çift-burun Edward, "Eğer çalışırsak, herkese haftalığının tam olarak ödeneceğini garanti eder misin?" dedi.

Jack, elbette bunu hiç garanti edemezdi. Neredeyse evet diyecekti, çok sıkılmıştı çünkü, olmazsa parayı kendisi öderdi. Birden farkına vardı ki, tüm tasarrufları bile haftalıklarını ödemeye yetmezdi. "Onu ikna etmek için elimden geleni yapacağım," dedi. "Sanırım razı olacaktır."

"Bence bu yeterli değil," dedi Dan.

"Bence de," dedi Pierre.

Dan, "Garanti yoksa, çalışmak da yok."

Herkesin uyum içinde olduğunu görünce Jack korkuya kapıldı.

Biraz daha itiraz etmeye devam edecek olursa, kalan birazcık otoritesini de yitireceğini anladı. Çok bilinen beylik deyimlerden birini aktararak, "Kulübemiz yekvücut hareket etmek zorunda," dedi. "Şimdi hepimiz işi bırakmaktan mı yanayız?"

Herkes koro halinde bu söylediğini onayladı.

"Öyle olsun," dedi Jack neşesiz bir sesle. "Başrahibe anlatırım."

Piskopos Waleran küçük bir ordu görünümündeki refakatçileriyle Shiring'e geldi. Kont William onu pazar meydanındaki kilisenin girişinde bekliyordu. Şaşkınlık içinde suratını astı. O böylesi görkemli bir buluşma olacağını beklemiyordu. Pek de tekin sayılmayan Waleran'ın niyeti neydi acaba?

Yanında iğdiş edilmiş doru bir ata binmiş bir de yabancı vardı.

Waleran'la yan yana atlarını sürüyorlardı, ama üzerinde piskopos kıyafeti yoktu.

Atlarından inerlerken, Waleran yabancıyı tanıttı. "Kont William, bu Wareham'dan Peter, kendisi Canterbury Başpiskoposu'nun emrinde çalışan bir başdiyakostur."

Başdiyakos eğilerek selam verdi ve "Kutsal Ana Kilisesi'ne yaptığınız cömertçe yardımlarınızı piskoposunuz anlattı, Kont William," dedi.

William daha ağzını açmaya kalmadan, Waleran semt kilisesini göstererek, "Yeni kiliseye yer açılması için bu bina yıkılacak," dedi.

Peter, "Bu iş için bir başmimar ayarladınız mı?"

Canterbury'den bir başdiyakosun, Shiring'deki semt kilisesiyle neden bu kadar ilgilendiğini William çok merak etti. Belki de nezaketindendi, kim bilir.

"Hayır, daha bir inşaatçı ustası bulamadım," dedi William. "Bir sürü iş arayan inşaatçı var, ama Paris'ten birini bulamadım daha. Anlaşılan herkes Saint-Denis gibi kiliseler yaptırmak istiyor, o tarz inşaattan anlayan duvarcılar da yüksek ücret talep ediyorlar."

"Bu konuda yardımcı olabilecek bir inşaatçı tanıyorum."

William'ın gene kafası karıştı. Peter, acaba neden Saint-Denis üsubunda kilise inşa etmeye bu kadar önem veriyordu?

Waleran, "Yeni kilise çok daha büyük olacak, elbette. O kadar ki pazar alanının içlerine kadar taşacak," dedi.

"Meydanda bir karış yer bile pazar kurulduğu günler dünyanın parasını getiriyor," dedi William.

Waleran konuyu daha da tartışmak niyetindeydi, ama Peter gülerek, "Altın yumurtlayan tavuğu kesmek doğru olmaz," dedi.

"Doğru," dedi William. Kilisenin arka taraflarına doğru yürüdüler. Burada çok az kira getiren evler vardı. William, "Bu evleri yıkarak kiliseyi buraya inşa edebiliriz," dedi.

Waleran buna itiraz etti. "Ama bunların çoğunda din adamları oturuyor."

"Onlara başka ev buluruz."

Waleran bu yanıttan pek hoşlanmadı, ama fazla da üstelemedi.

Kilisenin öbür tarafında, iri yapılı, otuz yaşlarında bir adam, uzaktan eğilerek onları selamladı. William, kılığından adamın bir zanaatkâr olduğunu çıkardı. Başdiyakos Baldwin, "Size sözünü ettiğim adam bu işte, piskoposum," dedi. "Adı Alfred, Kingsbridge'den."

İlk bakışta, adam alımlı birine benzemiyordu. Ayı gibi kocaman bir şeydi, daha çok tilkiye benziyordu. Yakından bakıldığında, gözleri velfecri okuyordu sanki. Sinsi bir köpekten farkı yoktu.

"Alfred, Kingsbridge'in ilk başmimarı Tom'un oğlu. Kendisi bir süre aynı görevi sürdürdü, ama daha sonra üvey kardeşi işini elinden aldı."

William, demek Aliena'yla evlenen bu adamdı, dedi içinden. Ama bu evlilik tamamlanmamıştı. William büyük bir merakla adamı inceliyordu. Adamın iktidarsız olacağına pek aklı yatmadı. Sağlıklı ve normal görünüyordu.

Başdiyakos Peter sordu. "Paris'te çalıştın mı? Saint-Denis üslubu mimariyi öğrendin mi?"

"Hayır, ama..."

"Ama biz o üslupta bir kilise yaptırmak istiyoruz."

"Şu sırada Kingsbridge'de çalışıyorum. Kardeşimin inşa etmekte olduğu kilisede. Yeni tarz mimariyi Paris'ten o getirdi, ben de ondan öğrendim."

Kingsbridge'e ilişkin bir şeyler işittiği aklına gelince, "Senin yaptığın çatı çöktüydü," dedi.

"O benim hatam değildi," dedi Alfred. "Başrahip Phillip planda değişiklikler yapılmasında ısrar etti."

"Phillip'i tanırım," dedi Peter. "İnatçı ve çok da kibirlidir."

"Nereden tanıyorsun onu?" dedi William.

"Yıllarca önce, St-John-in-the-Forest adlı küçük bir manastırda bir keşişken, Phillip de oradaydı. Onun o laçka hale gelmiş yönetim biçimini eleştirince o da beni, benden kurtulabilmek için sosyal hizmet görevlisi yaptı."

William, "Yaptığı çatılar çöken bir inşaatçıyı işe almayı hiç düşünmüyorum," dedi. "Nedeni önemli değil."

"Ama İngiltere'de, Jack Jackson'ın dışında yeni tarz kilise inşaatında çalışmış tek başmimar ben sayılırım."

"Saint-Denis umurumda değil. Geleneksel tasarımda bir kilisenin de annemin ruhunu rahatlatacağından eminim."

Piskopos Waleran'la Peter bakıştılar. Ardından Waleran, William'a döndü ve sesini alçaltarak, "Bir gün bu kilise ileride katedral bile olabilir," dedi.

William, şimdi her şey anlaşılıyor, dedi içinden. Yıllarca önce, Waleran, Kingsbridge'den Shiring'e taşman piskoposluk koltuğunu ele geçirmeyi planlamıştı da Başrahip Phillip onu saf dışı etmişti. Ge-

çen defa, bu isteğini yerine getirmesini Canterbury Başpiskoposundan istemişti. Bu kez, ileride katedral olacak kadar büyük bir kilise yaptırmayı tasarlıyordu. Öte yandan daha başvuruda bulunmadan, başpiskoposluk çevresinden Peter gibi yandaşlar da kazanmaya çalışıyordu. İyi de, o sadece cehennem azabından bir an önce kurtulabilmesi için annesinin anısına bir kilise yaptırmak istiyordu. Waleran'ın, kendi amaçları için onun bu tasarısına el koymak istemesine çok içerledi.

Alfred, "Bir şey daha var," dedi.

"Nedir o?" dedi Waleran.

Alfred sesini iyice alçaltarak, "Kingsbridge'de çalışan bütün işçileri de beraberimde getirebilirim," dedi.

Bunu işitince üçü de donakaldı.

Waleran, "O dediğini bir daha söylesene," dedi.

"Eğer beni başmimar olarak işe alırsanız, Kingsbridge'deki bütün ustaları buraya getirebilirim."

Waleran kuşkulu bir sesle, "Doğru söylediğini nasıl bileceğiz?"

"Bana güvenmenizi istiyorum. Bana bu işi şartlı verirsiniz. Verdiğim sözü yerine getirmezsem, hiç para almadan çeker giderim."

Her üçü de değişik nedenlerle Başrahip Phillip'ten nefret ederdi. Ona böyle bir darbe indirmek umudu belirince dört elle sarıldılar.

Alfred, "Duvarcıların çoğu Saint-Moris'te çalışmıştır," dedi.

"Onları buraya nasıl getirebileceksin?"

"Bu önemli mi? Diyelim ki beni Jack'e yeğliyorlar."

William, onun yalan söylediğini sanıyordu, belli ki Waleran da o kanıdaydı.

"Peşinden buraya gelirlerse, Kingsbridge'de işler olduğu gibi durur."

"Evet," dedi Alfred. "Öyle olur."

William, Waleran'la Peter'e döndü. "Bu konuyu biraz daha konuşsak iyi olur. En iyisi onu da yemeğe alıkoyalım."

Waleran başıyla onu onayladı ve Alfred'e dönerek, "Sen de bizimle gel," dedi. "Evim pazar meydanının öbür tarafındadır."

"Biliyorum," dedi Alfred. "Onu ben yaptım."

Başrahip iki gündür grev konusunu görüşmeye yanaşmıyordu. Öfkesinden ağzını açmıyor, uzaktan Jack'i görse yolunu değiştiriyordu.

İkinci gün, manastırın çok uzak değirmenlerinden birinden un yüklü üç araba geldi. Araba, silahlı adamların korumasındaydı; gün-

kü un, bugünlerde altın kadar değerliydi. Ve kilerci yardımcılığına yükselen Kardeş Jonathan tarafından teslim alındı. Jack, Jonathan'ın çuvalları bir bir saymasını seyrediyordu. Şu Jonathan'ın yüzü de sanki Jack'in çok iyi tanıdığı birine benziyordu. Jonathan'ın saçları açık kahverengi, boyu da sırım gibiydi. Phillip'inkine hiç benzemiyordu.

Mademki Phillip konuşmaya yanaşmıyordu, Jonathan'la bir iki laf etse fena olmayacaktı.

Jonathan, silahlı adamlarla arabacılara paralarını verdi. İşini çok iyi biliyordu. Arabacılar, her zaman olduğu gibi, gene hak ettiklerinden fazlasını isteyince hiç sinirlenmeden buna yanaşmadı.

Jack, ne zaman o toplantı aklına gelse, kendi beceriksizliğine kızıyordu. Şu işleri kesinlikle bir yoluna koyacaktı.

Arabacılar söylenerek uzaklaştı. Jack, Jonathan'ın yanma yaklaşarak, "Phillip, şu grev işine çok kızıyor," dedi.

Jonathan, bir an nahoş bir şey söyleyecekmiş gibi baktı, belli ki o da kızıyordu; sonra yüzünün ifadesi değişti. "Sen ona bakma, o içinden çok üzülüyordur," dedi.

Başıyla onu onayladı. "Bunu kişilik sorunu yapıyor."

"Evet, ustaların onlara gereksinim duyduğu bir sırada, ona sırt çevirdiğini düşünüyor."

"Sırt çevirdikleri doğru," dedi Jack. "Phillip ani bir kararla çalışmalara yeni yeni uygulamalar getirmekle büyük bir hata yaptı bence."

"Başka ne yapabilirdi?"

"Önce bu konuyu onlarla görüşebilirdi. İsraftan kaçınmak için kendileri de birtakım önlemler önerebilirlerdi. Ne var ki Phillip'i suçlayacak durumda değilim, çünkü aynı hatayı ben de yaptım."

Bu, Jonathan'ın merakını uyandırdı. "Nasıl?"

"Kesintilerle ilgili ayrıntıları, Phillip'in bana yaptığı gibi, adamlara pattadak söyleyiverdim."

Jack başka bir şey söylememeye karar verdi. Bu kadarı yeterdi.

Jonathan'dan ayrıldıktan sonra, çizim ve tasarım işleriyle uğraştığı yerine gitti.

Ertesi gün, Phillip'le karşılaşmak için kendini hazır hissediyordu.

O gün hava soğuk ve nemliydi. Öğleden sonra, kimseye görünmeden, yağmurdan korunmak için pelerininin kukuletasını gözlerinin üzerine indirerek, kimselerin bulunmadığı şantiyenin içinden geçti ve çatlakları incelemek bahanesiyle içeri girdi ve Phillip'in eve dönmesini bekledi. Phillip eve girince, o da arkasından yürüdü.

Phillip'in kapısı hep açık durardu. Jack kapıyı tıklatarak içeri girdi. Phillip, köşedeki küçük altarın önünde diz çökmüştü. Ocakta ateş yoktu. Yakıttan tasarruf ediyordu. Doğrulup arkasına bakıncaya kadar Jack bekledi. "Bu sorun artık bir sonuca bağlanmalı."

Phillip'in sevimli yüzü birden sert bir ifade aldı. "İstedikleri anda işlerinin başına dönebilirler."

"İleri sürdüğünüz koşullarla işlerine dönmezler. Anlayış göstermeniz için de sonsuza dek bekleyemezler."

"Ne demek sonsuza dek bekleyemezler? Beklemekten yorulunca nereye gidecekler? Başka yerde iş bulamazlar ki. Kıtlıktan kıvranan yalnız burası mı? Bütün İngiltere'de, tüm inşaatlar tensikata gidiyor."

"Demek yerlerde sürünerek dönmelerini bekliyorsunuz onların."

Phillip, bakışlarını başka bir yana çevirerek, "Kimsenin yerlerde sürünmesini istemem. Nasıl oluyor da benden böyle bir şey umuyorsun?" dedi.

"Hayır, sizi görmeye gelişimin nedeni de bu. Zaten bu sizin doğanıza ters düşer. Sizce de öyle sanıyorum, onlara biraz ödün vermeliyiz."

Phillip gözlerini dikerek uzun uzun Jack'e baktı. Sonunda yüzündeki ifade biraz yumuşadı. "Otursak iyi olur," dedi.

Jack, kendine bir tabure alırken derin bir iç çekti, rahatlamıştı. Neler söyleyeceğini önceden tasarlamıştı. "Malzeme satın almaları bir süre dondurma kararınızı değiştirmeye gerek yok. Yeni işe almalar da öyle, buna kimsenin itirazı yok. Sanırım aziz günlerinde çalışmamayı kabul ettirmek de o kadar zor olmayacak, eğer öteki konularda ödün koparabilirlerse, tabii."

"Pekâlâ," dedi Phillip. "Neymiş bu ödün dediklerin?"

Jack derin bir soluk aldıktan sonra, "Terfilere yasaklamalar getirme önerisine çok canları sıkıldı," dedi.

Phillip üzgün bir sesle, "Niyetimin o olmadığını sana açıkladım."

Jack ivedi bir sesle, "Biliyorum, biliyorum," dedi. "Açıkladınız, ben size inandım, ama onlar inanmadılar." Phillip'in bundan çok incindiği yüzünden okunuyordu. Nasıl olur da ona inanmazlardı? "Neyse bunlar geçmişte kaldı. Şimdi size kolayca kabul edebileceğiniz bir uzlaşma teklif edeceğim."

Phillip ilgilenir gibi oldu.

Jack devam etti. "Bırakın terfi için yapılan başvuruları onlar onaylasın, siz de ücret artışlarıyla ilgili uygulamayı yıl sonuna kadar askıda tutarsınız." Bunları söyledikten sonra, haydi bakalım buna da itiraz edemezsin ya, dedi içinden.

Phillip kuşkulu bir sesle, "Bunu kabul ederler mi?" dedi.

"Denemeye değer."

"Ya bu yıl ücret artışlarını karşılayamayacak olursam?"

"Dereyi görmeden paçaları sıvamaya gerek yok."

"Bir yıl içinde yeniden görüşmeye mi oturmak yani?"

Jack omuzlarını silkerek, "Gerekirse evet," dedi.

Phillip içinden geçenleri açıklamadı. "Anlıyorum, başka?"

"Hıristiyanlık aleminde bugüne dek hiçbir şantiyede ani işten çıkarma olayı yaşanmamıştır. Hiç değilse hafta sonu beklenir. Bunu da bilesiniz."

"Onları daha iki gün çalıştırmak zorunda olmam mı bütün sorun?"

"Bu durumda bunun yeterli olacağını sanmam."

"Galiba senin kafanda düşündüğün bir şey var."

"Şimdi ekim başındayız. Normal olarak mevsimlik işçilere aralık başlarında yol veririz. Gelin, şimdi ikisinin ortasında karar kılıp onları kasım başında işten çıkaralım."

Jack yerine oturdu. Elinden gelen, Phillip'e diyecekleri bu kadardı. Söylenecek başka şey kalmamıştı. Okunu atmıştı artık, ama Phillip hâlâ direniyordu. Gözleri Phillip'in acımasız yüzünde, beklemeye başladı.

Phillip uzun bir süre köşedeki altara baktıktan sonra, Jack'e döndü ve "Bu konuyu rahipler kuruluna götürmem gerek," dedi.

Şimdi Jack'in biraz olsun içi rahatlamıştı. Yüzüp yüzüp kuyruğuna getirmişti. Phillip'in kendisinin onaylamadığı bir konuyu da keşişlere danıştığı görülmemişti. Jack, "Umarım kabul ederler," dedi.

Phillip ayağa kalktı ve bir elini Jack'in omuzuna koydu ve ilk kez gülümsedi. "Senin kadar inandırıcı olabilirsem kabul ederler," dedi.

Jack ondan böylesine ani bir değişiklik beklemiyordu. Phillip elini uzattı; Jack uzatılan eli sıkınca çok rahatladı.

"Ustalara, yarın sabah rahipler kurulunun kararını öğrenmek üzere kulübede toplanmalarını söylesem mi?"

"Evet, lütfen."

Jack, "Ben şimdi haber vermeye gidiyorum," dedi ve kalktı.

Phillip, "Jack," dedi.

"Evet?"

"Teşekkür ederim."

Jack başıyla onu onayladıktan sonra odadan çıktı. Kukuletasını kaldırarak yağmur altında yürüdü, çok mutluydu.

O gün öğleden sonra herkesi evlerinde bulup onlara yarın sabah bir toplantı yapacaklarını söyledi.

Ertesi sabah, Başrahip Phillip daha kulübeye gelmeden toplantıya başlamışlardı bile. Bütün ustalar erkenden gelmişlerdi. Aralarında birkaç gencin gözleri kanlı kanlıydı, Jack öyle ya bütün gece birahanede otururlarsa, dedi içinden. Gençlerle mevsimlik işçiler biraz tedirgin gibiydiler, yaşlı ustaların pek aldırdığı yoktu. Kadın ustalardan oluşan küçük bir grup, her türlü anlaşmadan yanaydı.

Jack, "Başrahip Phillip bizden işbaşı yapmamızı isteyecek ve de bir uzlaşma önerecek," diye konuşmaya başladı. "O gelmeden önce, neleri kabul edeceğimizi, neleri reddedeceğimizi saptamak, neleri tartışacağımızı kararlaştırmak zorundayız. Ona tek bir cephe oluşturduğumuzu göstermeliyiz. Sanırım herkes benimle aynı fikirdedir."

Bu konuşmayı birkaçı başıyla onayladı.

"Bana kalırsa, ani işten çıkarmaları kesinlikle kabul etmemeliyiz." Bu konudaki kararlılığını belirtmek için yumruğuyla tezgâhın üzerine küt diye vurdu. Birçokları bağırarak Jack'i onayladıklarını belirtti.

"Öte yandan, terfiler konusunda kulübenin hakkını da gözetmeliyiz. Bir işçinin usta olup olmayacağına ancak ustalar karar verebilmeli. Azizler günlerinde çalışılıp çalışılmayacağına gelince, ben şöyle düşünüyorum. Tatil günlerinde çalışılıp çalışılmayacağı anlaşmalara bağlıdır ve bildiğim kadarıyla bu konuda belli bir uygulama geleneği oluşmuş değil." Jack, Çift-burun Edward'a dönerek, "Edward, bu konuda sen ne düşünüyorsun?" dedi.

Edward, "Bu konu şantiyeden şantiyeye değişir," dedi. Kendisine akıl danışılmasına çok sevindi. Konuşmasına devam etmesi için Jack söylediklerini başıyla onayladı. Toplantı tam Jack'in istediği gibi gidiyordu.

Ne var ki, arkalardan bir ses, "Esas konuya gel!" diye bağırarak Edward'ın monoloğunu yarıda kesti.

Bunları söyleyenin mevsimlik işçilerden Dan Bristol olduğunu görünce, "Bir kişi konuşsun, lütfen. Önce Edward konuşmasını tamamlasın," dedi Jack.

Dan kolay kolay susturulacak biri değildi. "Bu lafların hepsi boş," dedi. "Bizim asıl istediğimiz zam."

Jack böylesi saçma bir istek karşısında sinirlendi. "Zam mı?"

Bu arada Dan'i destekleyenler oldu. Pierre, "Elbette zam," dedi. "Baksana... dört pauntluk somunun fiyatı bir peni olmuş. Daha düne kadar sekiz peniye aldığımız tavuk şimdi yirmi dört peni. Bahse girerim hiçbirimiz haftalardır sert bira içmiyordur. Her şeyin fiyatı yükseliyor, ama çoğumuz hâlâ ilk işe alınırkenki ücretle çalışıyoruz. O da haftada on iki peni. Bizim de geçindirmek zorunda olduğumuz ailelerimiz var."

Jack'in kalbi duracak gibi oldu. Her şeyi nasıl yoluna koymuştu, ama bu bütün planları altüst etmişti.

"Her ikinize de hak veriyorum," dedi Jack. Karşısındakiler bunu beklemiyordu. "Ama, sorun şu: Manastırın parasız olduğu bir sırada Phillip'i zamma ikna etmek için hiç şansımız yok."

Buna kimse karşılık vermedi. Sadece Dan, "Yaşamımızı sürdürebilmemiz için bize haftada yirmi dört peni gerek, ama gene de eski durumları arayacağız," dedi.

Jack, biraz şaşırır gibi oldu. Toplantıyı o idare ediyormuş gibi geldi ona. Pierre, "Evet, haftada yirmi dört peni," deyince birçokları başlarıyla onu onaylamaya başladı.

Jack'e öyle geldi ki, toplantıya hazırlıklı gelen tek Dan olamazdı. Ona doğru dönerek, "Bu konuyu daha önce aranızda görüştünüz mü?" dedi.

Dan kendini savunarak, "Evet, dün gece birahanede görüştük," dedi. "Bunda bir sakınca mı var yoksa?"

"Elbette yok. O toplantıya katılmayanlara da lütfen vardığınız sonuçları açıklar mısın?"

"Pekâlâ." Birahanedeki toplantıya katılmayanlar kızgın kızgın bakıyorlardı. Dan yaptığından pek pişman görünmüyordu. Konuşmak için ağzını açmıştı ki, Başrahip içeri girdi. Çok neşeli görünüyordu. Jack ile göz göze geldikten sonra hafifçe başını oynattı. Jack buna çok sevindi. Demek keşişler uzlaşmayı kabul etmişlerdi. Dan'ın konuşmasına engel olmak için ağzını açmak üzereyken, Dan, sesini yükselterek "Ustalar için yirmi dört peni, işçiler için on iki peni, ustabaşılar için de yirmi dört peni," dedi.

Jack tekrar Phillip'e baktı. Yüzündeki neşeli ifade kaybolmuştu. "Bir dakika," dedi Jack. "Kulübemizin görüşü bu doğrultuda değil. Bu bir grup sarhoş tarafından birahanede kotarılan saçma sapan bir talepten başka bir şey değil."

"Hayır, hiç de öyle değil." Bunları söyleyen Alfred'di. "Bence ustaların çoğu bu zam talebini destekliyordur."

Dan, "Yirmi dört peniden daha aza dünyada işbaşı yapmayız," dedi.

Başrahip Phillip iyice kızdı. "Böyle bir şey söz konusu olamaz. Bu bir hayal, aptalca bir şey. Böyle bir şeyi tartışmam bile."

"Başka bir şeyi de tartışacak değiliz zaten," dedi Dan. "Bu koşullar altında daha aza çalışmayız."

Jack, "Aptalca bir şey bu. Orada oturduğun yerde nasıl oluyor da daha aza çalışmayacağınızı söyleyebiliyorsun? İş bulamayacaksın, aptal. Gideceğin başka bir yerin yok!" dedi.

"Bizim mi yok?" dedi Dan.

Kulübenin içinde tam bir sessizlik oldu.

Ah, Tanrım. Jack umutsuzluk içinde, demek bunlar kendilerine iş bulmuşlar bile, dedi içinden.

Dan, "Gidecek başka yerimiz var bizim," dedi. Sonra ayağa kalktı ve "Bana gelince, ben şimdi oraya gidiyorum işte," diye ekledi.

Jack, "Sen neden söz ediyorsun?"

Dan, muzaffer bir edayla baktı. "Shiring'deki yeni bir şantiyeden iş teklifi aldım," dedi. "Yeni bir kilise inşaatı. Ustalara yirmi dört peni haftalık verecekler."

Jack etrafına bakındı. "Aranızda aynı teklifi alan başkaları da var mı?" dedi. Kulübedekilerin süklüm püklüm bir halleri vardı.

Dan, "Aynı teklifi hepimiz aldık," dedi.

Jack bunu duyunca yıkıldı. Her şey önceden düzenlenmişti demek. Sırtından vurmuşlardı onu. Demek durumu tamamen yanlış değerlendirmişti. "Hanginiz?" diye bağırdı. "Bu hainliği yapan hanginiz?" Bir bir herkese baktı. Birçoğu onunla göz göze gelmekten çekiniyordu. "Bu teklifi Shiring'den getiren kim? Shiring'deki başmimar kim?" Bakışlarıyla herkesi bir bir süzdükten sonra sıra Alfred'e gelince durdu. Elbette ya. "Yoksa Alfred mi?" dedi iğrenerek. "Alfred'le çalışmak için mi beni terk ediyorsunuz?"

Derin bir sessizlik oldu. Sonunda Dan, "Evet, öyle," dedi.

Jack için yenilgiyi kabul etmekten başka çare yoktu. Buruk bir sesle, "Öyle olsun," dedi. "Beni tanırsınız, kardeşimi de tanırsınız, ama siz Alfred'i seçtiniz. Siz Başrahip Phillip'i tanırsınız, Kont William'ı da tanırsınız, ama siz gene de William'ı seçtiniz. Ne diyeyim, ne haliniz varsa görün!"

3

Aliena, "Bana bir öykü anlatsana," dedi. "Kaç zamandır hiç öykü anlattığın yok, biliyor musun eskiden ne çok anlatırdın."

"Biliyorum," dedi Jack.

Gene orman içindeki gizli kayranlarındaydılar. Sonbaharın sonuna gelindiği için akarsuyun yanındaki gölgelik yerde oturmuyorlardı; bir kaya parçasının kuytusunda ateş yakmışlardı. Öğleden sonra hava soğuk ve karanlıktı, grimsi bir renk almıştı; ama sevişmek iyi gelmişti, ısınmışlardı. Ateş büyük bir keyifle çıtır çıtır yanıyordu. Her ikisi de pelerinlerinin altında çırılçıplaktılar.

Jack, Aliena'nın pelerinini açarak göğsüne dokundu. Aliena göğüslerinin ne kadar da büyük olduğunu düşündü. Çocukları doğurmadan önceki gibi gene öyle dik ve diri olmadıkları için hüzünlendi; fakat Jack onları sevdiğine göre hiç sorun yoktu. Jack, "Sana, yüksek bir kalenin ta tepesinde yaşayan bir prensesin öyküsünü anlatayım," dedi ve Aliena'nın meme başına hafifçe dokundu. "Bir başka kalenin tepesinde yaşayan bir de prens varmış." Bu kez de öbür göğsüne dokundu. "Her gün hapishane pencerelerinden birbirlerine bakıp dururlarmış. Aralarındaki vadiyi ne zaman aşacaklarını düşünürlermiş." Jack'in eli iki göğüs arasındaki çizgi üzerinde durdu, sonra birden aşağıya kaydı. "Ama onlar her pazar öğleden sonraları ormanda buluşmuşlar." Aliena bir çığlık atarak sıçradı ve gülmeye başladı.

Tarımdaki düşük rekolte, ardından yün piyasasında yaşanan bunalım, ekonomiyi mahvetmişti. Tacirlerin işleri bozuldu, kasaba halkı işsiz kaldı, köylüler açlıktan ölmek üzereydiler. Neyse ki Jack'in hâlâ aldığı bir ücreti vardı. Bir avuç ustayla avlunun bir bölümünü yavaş yavaş tamamlamaya çalışıyordu; ama Aliena kumaş imalat işine son vermişti.

William, yarı deli, vahşi ve saldırgan annesinin anısına Shiring'de yaptırmakta olduğu yen kilisenin inşaatı için büyük bir hırsla para

yetiştirmeye çalışıyordu. Kira borçlarını ödemeyen kiracıların birçoğunu mahkeme kararıyla topraklarından atmıştı. Bu yüzden ülkenin en güzel toprakları işlenmemiş, öylece duruyordu. Rekoltedeki düşüklüğün bir nedeni de buydu.

Aliena, birkaç yıldır, ölen babasına kardeşiyle verdikleri sözü neredeyse unutmuştu. William Hamleigh kont olalı, kendisi de çoluk çocuğa karışalı beri, Richard'ın yeniden kontluğu ele geçirmesi artık bir hayaldi. Richard, yerli halktan bir marangozun kızıyla evlenmiş, ne var ki zavallı kızın sağlığı bozulmuş ve ona bir çocuk bile doğuramadan geçen yıl ölmüştü.

Aliena şimdi otuz üç yaşındaydı. Doğumlardan sonra kalçaları adamakıllı genişlemiş ve eskiden dümdüz olan karnı sarkmıştı; ama Jack onun için o kadar yanıp tutuşuyordu ki, her pazar üç dört kez sevişiyorlardı.

Jack ormana ilişkin yaptığı espriden sonra, tatlı tatlı okşamaya başladı. Aliena, onu öpmek için yüzünü yüzüne yaklaştırdığı sırada bir ses işitti.

Her ikisi de kımıldamadan durdular. Kayran yolun biraz uzağında, çalılıkların arasındaydı. Soluklarını tutarak kulak verdiler. Bir ses daha geldi, ardından bir ses daha. Sanki bir grup insan orman içinde ilerliyordu.

Jack yerde duran botlarını aldı. Birkaç adım ötedeki akarsuya doğru yürüdü. Botlardan birinin içine su doldurdu, suyu ateşin üzerine boşalttı. Alevler sss diye söndü, ardından ince bir duman bıraktı.

Aliena gömleğini, tuniğini ve botlarını giydikten sonra pelerinine iyice sarındı. Jack gene ses çıkarmadan döndü ve "Kanun kaçakları," dedi.

Aliena, "Kaç kişiydiler?" diye sordu.

"Hepsini göremedim. Ama çoklar."

"Ne tarafa doğru gidiyorlar?"

"Kingsbridge'e." Bir elini havaya kaldırarak, "Dinle," dedi.

Aliena boynunu ileriye doğru uzattı. Uzaktan, Kingsbridge Manastırı'nın hızlı hızlı ve aralıksız çalıp duran çanının sesi duyuluyordu. Bu bir tehlike uyarısıydı. Kalbi hızlı hızlı atmaya başladı. "Ah, Jack... Çocuklar!" dedi.

"Eğer Çamurlu Düzlük'ü geçer, kestane koruluğunun orada ırmağın içinden yürüyebilirsek, kanun kaçaklarından önce dönebiliriz."

"Öyleyse hemen gidelim."

Jack eliyle Aliena'nın koluna yapışarak yürümesine engel oldu

ve yeniden kulak verdi. Ardından yürümeye koyuldular. Birkaç dakika içinde yola indiler. Görünürde kimse yoktu. Yolun karşı tarafına geçtikten sonra, ormanın içindeki bir keçi yolunu izleyerek kestirmeden gittiler. Aliena tehlikenin ne olduğunu bilemiyordu; ama oraya ulaşmadan çocukların başına bir şey gelebileceğinden korkuyordu.

Çamurlu Düzlük'e inen dik yamaçtan yılan gibi kaydılar. Tedbirsiz yola çıkan yabancıların bu bataklıkta zaman zaman öldüklerini söylerlerdi; ama bu yoldan nasıl geçileceğini bilenler için tehlike yoktu. Çamurlu Düzlük'ün hemen ilerisinde ırmağı geçmek için bir sığlık vardı. Ondan sonra yol rahattı.

Kasabaya yaklaşırlarken alarm çanının sesi daha da arttı. Acele köprüyü geçtiler. Kapı çoktan kapanmıştı. Duvarların üzerindekiler onları uzaktan görünce tanıdılar, onlar yaklaşırken küçük çıkış kapılarından biri açılıverdi. Başlarını eğerek küçük kapı aralığından girdiler. Aliena, kanun kaçaklarından önce kasabaya döndükleri için çok rahatladı. Manastır avlusuna doğru yürüdüler.

Aliena, mutfak avlusunda Jack'in annesi Ellen'ı görünce çok şaşırdı. Her zamanki gibi gene zayıf ve yanık tenliydi. Uzun saçlarında aklar vardı, kırk dört yaşındaydı, gözlerinin etrafında kırışıklar oluşmuştu. Başrahip Phillip uzakta çocukları toplantı binasına sokmaya çalışıyordu. Ellen'ın pek farkında değildi sanki.

Aliena soluk soluğa geldi, çocuklarına sarıldı.

Jack, "Anne, sen ne arıyorsun burada?" dedi.

"Birtakım kanun kaçaklarının yola çıktıklarını size haber vermeye geldim."

"Biz onları ormanda gördük," dedi Jack.

Richard kulak kabarttı. "Onları gördün mü? Kaç kişilerdi?"

"Bir şey diyemem. Çok kalabalık gibiydiler. En az yüz, belki daha fazlalardı."

"Ne tür silahları vardı?"

"Sopa, bıçak, bir iki de el baltası. Ama en çok sopa."

"Hangi tarafa gidiyorlardı?"

"Kuzeye doğru."

"Teşekkürler. Surların oradan ben de bir bakayım."

Aliena, "Martha, sen çocukları toplantı binasına götür," dedi ve Jack ve Ellen'la Richard'ın peşinden gitti.

Sokakları hızlı hızlı geçerken herkes Richard'a sorup duruyordu: "Bir şey mi var?"

Aliena tarlalara, sonra orman tarafına bakıyor, ama hiçbir şey göremiyordu. "Neden buraya doğru geliyorlar?" dedi.

Ellen, "Onlar manastırın ambarlarına geliyor. Buralarda yiyecek bulunan tek yer burası da ondan," dedi.

"Öyle ya." William'ın topraklarından attığı kanun kaçakları aç insanlardı; çalıp çırpmaktan başka çareleri yoktu. Savunmasız köylerde çalınacak ya bir şey yoktu, ya da çok az şey vardı. Ancak büyük toprak sahiplerinin depolarında bolca yiyecek bulunurdu.

Aliena bunu düşündüğü sırada onları gördü.

Yanan tınaz otlarından kaçmaya çalışan fareler gibi ormanın bir ucundan sökün etmiş geliyorlardı. Tarlaların arasından toplu halde, yirmişer, otuzar, ellişer kişilik gruplar halinde kasabaya doğru ilerliyorlardı. Galiba kapılardan içeri girebileceklerini sanıyorlardı, ama kilisenin alarm çanını işitince bu işin engellendiğini anladılar. Gene de açlığın yarattığı umutsuzlukla ilerlemeye devam ettiler. Birkaç okçu yaylarını hazırlarken, Richard bağırdı: "Atış yapmayın! Oklarınızı boşuna harcamayın!"

Aliena manastırın yakınlarındaydı, saldırganların başka bir noktadan kente girebileceklerini, kendisinden önce manastıra ulaşabileceklerini düşününce korktu.

Kanun kaçakları neredeyse duvara yaklaşmışlardı. Üzerlerine yağmur gibi ok yağıyordu. Bu kez Richard onları engellemedi. Kanun kaçaklarının birçoğunu öldürdüler. Hiçbirinin kendilerini koruyacak zırhları yoktu. Aralarında bir düzen de yoktu. Bu bir planlı saldırı olamazdı. Balıklama düz bir duvara saldıran paniklemiş hayvanlardan farkları yoktu. Oraya gelince de ne yapacaklarını bilemediler. Kasaba halkı onları yukarıdan taş yağmuruna tuttu. Kanun kaçaklarının birçoğu sopalarla kuzey kapısına saldırıyordu. Aliena, demir takviyeli meşeden yapılmış kapının ne kadar kalın olduğunu biliyordu. O kapıyı kırmak için bütün gece çalışmaları gerekirdi. Öte yandan, Kasap Alf ile Saraç Arthur, kaynar su dolu bir kazanı kapının üzerindeki duvara taşımaya çalışıyordu.

Aşağıda, kimi kanun kaçakları etten bir piramit oluşturmuştu. Jack ile Richard üzerlerine taş fırlatmaya başladılar. Çocuklarını düşünen Aliena da taş atmaya başladı. Ellen da onlara katıldı.

Az sonra, kapıya saldıranların üzerine kaynar su kazanı boşaltılınca acı acı bağrışmalar duyuldu.

Kimi kanun kaçakları ölen ya da yaralanan arkadaşlarının üst-

lerindekileri talan etmek için cesetleri soymayı akıl ettiler. Hafif yaralılarla çapulcular arasında kıyasıya bir kavga başladı.

Aliena, sanki bir savaş alanı, dedi içinden. Richard'a dönerek, "O kadar düzensiz hareket ediyorlar ki bunlardan korkulmaz," dedi.

Richard başıyla onu onayladı. "Biraz çaba gösterseler, o kadar umutsuzlar ki, her an büyük bir tehlike oluşturabilirler. Bir başları olmadığı için böyleler," dedi.

Aliena'nın kafasında birden şimşek gibi bir şey çaktı. "Komutanını bekleyen bir ordu bu," dedi. Ama Richard hiçbir tepki göstermedi. Aliena'ya kalırsa, Richard, ordusu bulunmayan bir komutandan, kanun kaçakları da komutanı olmayan bir ordudan farksızdı.

Az sonra adamlar geri çekilmeye başladılar. Kuyruklarını bacaklarının arasına sıkıştıran köpek sürüleri gibi kaçıyorlardı. Arada, büyük bir pişmanlıkla, dönüp dönüp arkalarına bakıyorlardı. Bir ara biri kuzey kapısını açınca gençlerden oluşan bir kalabalık dışarı fırladı; balta ve kılıçlarını sallayarak arkada kalanların peşinden koştular. Kanun kaçaklarının çoğu kaçıp kurtuldu, ama bazılarını yakalayıp kestiler.

Aliena, itici bir duygu içinde Richard'a dönerek, "Şunlara engel olsana," dedi. "Adamların peşini bıraksınlar."

"Bu kez ne kadar çok öldürürsek, gelecek sefere o kadar azalmış olurlar."

Aliena bir şey demedi, bu da asker kafası, diye düşündü. Kanun kaçaklarının kendisinin değil, asıl kanun kaçaklığının nedenini çıkarmaya çalışıyordu. Bir de, şu kanun kaçaklarından yararlanmanın bir yolu olmalı, diye düşündü.

Aliena manastıra giderek Martha ile çocukları aldı. Hepsi Jack'in evinde toplandılar. Herkes bir araya gelince buna çok sevindi. O ve Jack, çocukları, Jack'in annesi, Aliena ve kardeşi, sonra Martha. Aile gibi aileydiler işte. Bir ara başını iki yana salladı. Bunun normal bir aile olmadığını saklamanın alemi var mıydı?

Jack fıçıdan bir sürahi bira çekti ve kocaman kaplara bira doldurdu. Tehlike geçtikten sonra bile herkes hâlâ çok gergin ve heyecanlıydı. Ellen ocağı yaktı, Martha şalgam doğrayıp tencereye attı ve yemek için çorba hazırlamaya koyuldu. Eskiden olsaydı böyle günlerde yarım domuz kızartırlardı.

Richard birasını bir yudumda devirdikten sonra ağzını sildi ve "Kış boyunca buna benzer daha çok olay tanık olacağız," dedi.

Jack, "Başrahip Phillip'in ambarları yerine Kont William'ınkilere saldırsalardı ya," dedi. "Çoğunu bir lokma ekmeğe muhtaç eden o."

"Aynı kafayla hareket ettikleri sürece, bizim karşımızda ne kadar başarı gösterdilerse William'ın karşısında da o kadar başarı göstereceklerdir. Bunların köpek sürüsünden farkları yok."

"Onlara bir baş gerek," dedi Aliena.

Jack, "Dua edelim de hiç başları filan olmasın onların. Asıl işte o zaman korkulur onlardan," dedi.

Aliena, "Bir başları olursa, bizimkinin yerine William'ın servetine saldırtır onları," dedi.

"Anlamadım. Bir başları olsaydı yapar mıydı bunu?"

"Richard olsaydı yapardı."

Kimseden çıt çıkmadı.

Aliena bu fikri kafasında biraz daha olgunlaştırınca buna iyice aklı yattı. "Bugün o kalabalığın içinde yüzden fazla insan vardı." Ellen'a dönerek, "Ormanda daha ne kadar var bunlardan?" dedi.

"Sürüyle," dedi Ellen. "Yüzlerce, binlerce..."

Aliena masanın üzerinden eğilerek gözlerini Richard'a dikti. "Onların başı sen ol," dedi etkili bir sesle. "Onları düzene sokarsın. Onlara savaş oyunlarını öğretirsin. Saldırı planları hazırlarsın. Sonra hepsini William'ın üzerine salarsın."

Bunları söylerken, ona canını tehlikeye atmasını söylediğini fark edince telaşa kapıldı. Oysa, Richard'ın yüzünde en ufak bir kuruntu izi okunmuyordu. "Çok doğru söyledin, Allie," dedi. "Benim kendime ait bir ordum olur, onu da William'ın üzerine saldırtırdım."

Richard bu konuya iyice ısınmaya başladı. "William'ın sürülerine baskın düzenleyerek koyunlarını aşırır, geyiklerini gizlice avlar, çiftlik binalarına zorla girer ve değirmenlerini talan ederdik."

Ama bir engel vardı. "Ben bu kanun kaçaklarını nasıl bulacağım?" dedi. "Sürekli saklanıyorlar."

"Bunun yanıtını ancak ben verebilirim," dedi Ellen. "Winchester yolundan saptıktan sonra çalılıkların arasından terk edilmiş bir taş ocağına gidilen bir patika vardır. Onlar orada saklanır işte. Eskiden Sally' nin Taş Ocağı derlerdi oraya."

Yedi yaşındaki Sally, "Benim hiç taş ocağım yok ki," deyince herkes gülüştü.

4

Kont William, Piskopos Waleran'm kalesine giderken yolda, sahibi olduğu Cowford Değirmeni'ne uğradı. Çevredeki on bir köyde üretilen buğdayı öğütmek hakkı, ekşi suratlı, orta yaşlardaki Wulfric adlı değirmenciye verilmişti. Her yirmi çuval unun ikisini değirmenci hakkı olarak alıkoyardı: Biri kendisine, biri William'a.

William kendine düşen payı almaya gidiyordu. Normal zamanlarda bu işi kendisi yapmazdı, ama şu sıralar ortalık pek tekin değildi. Bugünlerde un ya da yiyecek şey taşıyan her araba için silahlı korumacılar bulundurmak zorundaydı.

Topraksız kalan köylüler sık sık hırsızlık yapmaya başlamıştı. Genellikle çiftçilikten bir şey elde edemedikleri gibi hırsızlıktan da bir şey sağlayamıyorlardı. William, bu kış birçoğunun teker teker ölüp gideceği umudundaydı. Kanun kaçakları ya çalınacak pek bir şeyleri olmayan tek başına yola çıkmış insanlara saldırıyor ya da savunulması kolay hedeflere beceriksizce saldırılar düzenliyorlardı. Cesaretleri daha çok umutsuzluktan kaynaklanıyordu. Kavga etmeye de pek vakit ayıramıyorlardı. Adamlar bir koyun, tuzlama bir domuz budu, bir tulum peynir ya da bir çuval unu kaptığı gibi kaçıyor ve ormanın içinde kayboluyorlardı. Bul bulabilirsen! William, bunların başında kesinlikle biri olmalı, diyordu içinden.

William ve şövalyeleri atlarıyla köye girerken, Cowford köylüleri hem korku hem şaşkınlık içindeydiler. Kapı aralıklarından bakan sonra hemen kaybolan ince ve endişeli insan yüzlerine William suratını asarak bakıyordu. Aynı insanlar, bu yıl buğdaylarını kendileri öğütebilmek için köy papazını ricacı olarak yollamışlardı, ama papaz, köylülerin yüzde on değirmenci hakkını veremeyecek kadar yoksullaştığını söylediğinde, William öfkesinden adama haddini bildirmek için neredeyse dilini koparacaktı.

Hava soğuktu, değirmen havuzunun kıyıları buz tutmuştu. Değirmenin çarkı çalışmıyordu, değirmen taşı da öyle. Değirmenin ya-

nındaki evden bir kadın çıktı. William kadına yiyecekmiş gibi baktı. Yirmi yaşlarında, güzel yüzlü, saçları gür bir kadındı. Kıtlık yıllarında olmalarına karşın dolgun göğüsleri ve güçlü kuvvetli baldırları vardı. Başta pervasız ve kendinden emin bir görünümü vardı, fakat William'ın adamlarını görünce yüzündeki o hava kayboldu ve hemen evin içine daldı.

Adamlar atlarını bağladılar. Bunlar, iç savaş sırasında etrafında topladığı adamları değildi. Ama Walter hâlâ yanındaydı. William, bugüne dek kaç birahanenin altını üstüne getirdiklerinin, kaç Yahudi'ye işkence ettiklerinin, kaç bakirenin kızlığını bozduklarının sayısını kendisi de bilmiyordu.

Değirmenci dışarı çıktı. Onları karşısında görünce korkudan beti benzi attı. Bu iyiydi işte. Onu görür görmez korkuya kapılan insanlara William bayılırdı.

William pis pis gülerek, "Bir kızın olduğunu bilmiyordum, Wulfric," dedi. "Anlaşılan benden saklıyordun."

"Maggie, benim karım," dedi değirmenci.

"Hasstir ordan," dedi William. "Ben senin karını hatırlıyorum, kocakarının tekiydi o."

"May geçen yıl ölünce ben de yeniden evlendim, lordum."

"Pis köpek! O senden en az otuz yaş küçük."

"Yirmi beş yaş..."

"Bu kadar yeter. Benim unum nerede? Yirmide bir çuval olacak."

"Hepsi burada, lordum. Lütfen içeri girin."

Değirmene evin içinden geçiliyordu. William ve adamları Wulfric'in peşinden odaya daldılar. Değirmencinin genç karısı, ocağın önünde diz çökmüş, odunları yerleştiriyordu. Kadın öne doğru eğilirken tuniği iyice gerilince poposunun bütün hatları ortaya çıkıyordu. Elbette ya, böyle kıtlık yıllarında değirmencinin karısı aç kalacak değildi ya.

William durdu, kadının poposuna baktı. Şövalyeler pis pis sırıttı. Değirmenci telaşlandı. Kadın etrafına bakındı, kendisine bakıldığını anlayınca ayağa kalktı ve üstüne başına çekidüzen verdi.

William kadına göz kırptı. "Bize bira getir Maggie, çok susadık."

Kapı aralığından ilerleyerek değirmene geçtiler. Un, çuvallar halinde bir köşede yığılmış duruyordu. Eskiden bu yığınlar adam boyunu aşardı. "Hepsi bu mu?" dedi William.

Wulfric, sinirli bir sesle, "Bu yıl rekolte düşük oldu, lordum," dedi.

"Benimki nerede?"

"Burada, lordum." Köşede yığılı duran sekiz dokuz çuvalı gösterdi.

William sinirlendi. "Ne? Hepsi bu mu benimkilerin? Ben iki arabayla gelmişim buraya, sen bana tutmuş bunları gösteriyorsun."

Wulfric'in iyice keyfi kaçtı. "Özür dilerim, lordum," dedi.

William çuvalları saydı. "Burada topu topu dokuz çuval var."

"Hepsi o kadar," dedi Wulfric. Neredeyse ağlayacaktı. "Görüyorsunuz işte, benimkiler de şunlar. Onlar da o kadar."

William iyice kızdı. "Yalancı köpek. Sen onları sattın..."

Wulfric, "Hayır, lordum," diye ısrar etti. "Hepsi o işte."

Maggie elinde bir tepsiyle karpı aralığında göründü. Tepsinin üzerinde tam altı tane içi bira dolu toprak kap vardı. Kadın tepsiyi birer birer şövalyelere uzattı. William görmezlikten geldi. Niyeti sonuncu kabı almaktı.

William, duvarın dibinde üst üste yığılı duran yirmi beş otuz kadar çuvalı göstererek, "Peki bu ne?" dedi.

"Onları gelip alacaklar, lordum... Görüyorsunuz çuvalların üzerinde sahiplerinin işaretleri var."

"Sana inanmıyorum," dedi William. "Sen benim hakkımı iç ediyorsun."

"Doğru söylüyorum, lordum." Değirmencinin sesi titriyordu.

"Ben zaten değirmencinin dürüst olanını hiç görmedim."

Hava soğuk olmasına karşın adamın yüzü gözü tere battı. "İsa ve azizler adına yemin etmeye hazırım," dedi.

"Kapa çeneni!" Wulfric sustu.

William deli olacaktı, ama ne yapacağına karar veremiyordu. Walter adamı güzelce bir dayaktan geçirerek onu korkutursa, belki de Wulfric'in hakkı olan unun bir bölümüne el koyabilirdi.

William gözünü Maggie'ye dikti, üzerinde sadece bir kap kalan tepsiyi tutuyordu.

Güzel kadın korkudan kaskatı olmuştu. Dolgun ve sağlıklı göğüsleri una bulanmış tuniğinin altında iyice belli oluyordu. Walter'a dönerek, "Tut şu kadını," dedi. Sonra değirmenciye döndü: "Sana şimdi güzel bir ders vereceğim."

Maggie, Walter'ın üzerine doğru geldiğini gördü, ama kaçamadı, çünkü geç kalmıştı. Walter onu kolundan sımsıkı kavradı. Mag-

gie kendini kurtarmaya çalışırken tepsi elinden düştü ve bira yerlere saçıldı.

Wulfric dehşet içinde, "Hayır, onu rahat bırakın, lütfen," dedi.

"Bizler kemerlerimizi sıkarken, senin karın görüyorum ki çalıntı unlardan yapılmış ekmeklerle iyice tombullaşmış. Ne kadar şişmanladığını görelim bir, ne dersin?"

William başıyla işaret verince Walter kadının tuniğini boynundan kavradığı gibi aşağı kadar sıyırdı. Giysi yırtılıp yere yığıldı. Altından dizlerine kadar inen keten bir gömlek çıktı. Korkudan güçlükle soluk alıp vermeye çalışan kadın kımıldadıkça iri göğüsleri inip inip kalkıyordu. William kadının karşısına geçti. Walter kadının kolunu o kadar sıktı ki kadın iki büklüm oldu. William bir yandan da Wulfric'e bakarak ellerini kadının göğüslerine uzatmış, onları mıncıklıyordu.

Wulfric bir adım ileriye atılarak, "Şeytan!" diye bağırınca, William telaşla, "Tut onu," dedi. Louis değirmenciyi kollarından kavradığı gibi onu etkisiz hale getirdi.

William kadının gömleğini de yırttı. İnsanın içini gıcıklayan bembeyaz vücudu görünce ağzının kuruduğunu hissetti.

Wulfric, "Hayır, lütfen..."

William'ın gözleri dönmüştü. "Sıkıca tutup yere yatırın."

Maggie acı acı çığlık atmaya başladı.

Şövalyeler Maggie'nin kollarını, bacaklarını tutarken, William kemerini çözerek yere attı. Kadın dört erkekle başa çıkamayacağını bildiği halde gene de bağırıp debelenmeye devam ediyordu.

William kadının bacaklarının arasına diz çöktü, ardından tuniğinin eteğini kaldırdı. Tadına doyamadığı an buydu işte: Korkudan ödü kopmuş bir kadın, kadını yerde tutmaya çalışan şövalyeler ve olaya seyirci bir koca.

O sırada Wulfric gözleri parlayarak başını çevirdi.

William tehlikeyi sezdi. Odanın içinde herkes sadece adamla karısına bakıyordu. Başını kaldırarak kapı aralığına doğru baktı.

İşte o anda başına sert ve ağır bir şey indi.

William acı içinde bağırarak kızın üzerine yığıldı. Bir sürü adam bağırıp duruyordu. Walter'ın da tıpkı onun gibi yere devrildiğini gördü, sanki onun da kafasına bir sopa indirmişlerdi. Şövalyeler Maggie'yi bıraktılar. Kadın, William'ın altından kurtulmak için çırpınmaya başladı.

William'ın ilk gördüğü şey, elinde bir oduncu baltasıyla tepesinde durup ona hayvan gibi bakıp duran biri oldu: Kimdi bu Tanrı

aşkına? Kızın babası mı yoksa? Adamlarından birinin kalkıp arkasını döndüğünü görebildi. Ama hemen ardından balta Guillaume'nin çıplak boynunun üzerine inince keskin ağzı adamın boynunu uçurdu. Guillaume'nin cansız vücudu William'ın üzerine devrilirken, kanlar William'ın tuniğinin üzerine fışkırıyordu.

William cesedi üzerinden itti. Biraz kendine gelir gibi olunca, değirmenin ellerinde sopa ve baltalarla, üstleri başları yırtık, saçları başları kir pas içinde bir sürü insan tarafından işgal edildiğini anladı. Çok da kalabalıktılar. Bu, başı belada demekti. Yoksa Maggie'yi kurtarmaya köylüler mi gelmişti? Buna cüret edemezlerdi işte! Öfkeyle ayağa kalkmaya çalıştı, kılıcına davrandı.

Kılıcı yoktu. Kıza tecavüz etmek için kemerini yere bırakmıştı.

Adamları, Hugh, Gervase ve Louis, dilenci sürüsünü andıran heriflerle kıyasıya dövüşüyordu. Köylülerden birkaçı yerde yatıyordu, ölmüşlerdi. Maggie, çırılçıplak bir halde kapıya doğru koşuyordu. Öte yanda, Wulfric saldırganlardan biriyle teke tek dövüşüyordu. Karısını kurtaran adamlarla değirmenci neden dövüşüyor olabilirdi? Neler olduğunu bir türlü çıkaramadı.

Şaşkın bir halde, kılıcını bulmak için etrafına bakındı. Kılıç ayağının dibinde bir yerde yatıyordu. Kaptığı gibi kınından çıkardı ve bir iki adım geri çekildi. Bu, gazaba gelmiş köylülerin bir kurtarma harekatı olamazdı. Bu, dışarıdan düzenlenmiş bir baskındı. Heriflerin Maggie'yle ilgilendikleri yoktu.William ile şövalyelerinin değirmende olduklarını da öğrenmiş olamazlardı. Bunlar değirmeni talan edip William'ın ununu çalmaya gelmişlerdi.

Baskıncıların kanun kaçakları olduğu besbelliydi. En az da yirmi kadardılar. Cesaretlerine de şaştı kaldı. Köylüler, sırasında, şövalyelerden birkaç kat kalabalık da olsalar genellikle onları görünce çil yavrusu gibi dağılırlardı. Ama bunlar, aralarından biri düşüp ölse de cesaretlerini yitirmiyor, kıyasıya dövüşüyorlardı. Gerekirse her an ölmeye hazırdılar sanki. Sanki, bu unları çalamazlarsa, zaten açlıktan öleceklerini düşünüyorlardı.

Louis aynı anda iki kişiyle dövüşürken bir üçüncüsü arkasından yaklaşarak bir marangoz çekicini kafasına indirdi. Louis yere düştü. Adam çekici yere bırakarak Louis'in kılıcını kaptı. Şimdi iki şövalye yirmi kanun kaçağına karşı dövüşüyordu. Kafasına yediği darbenin sersemliğinden yavaş yavaş kurtulanWalter kılıcını çekti, o da dövüşe katıldı. Ardından William da silahını kaldırarak onlara katıldı.

William, o arada kanun kaçaklarının yalnızca yarısının kavgaya

karıştığını fark etti. Kalanlar un çuvallarını taşıyordu. Dövüşen arkadaşlarının hemen gerisinde, ötekiler sonuncu un çuvalını değirmenin dışına taşımakla meşguldü. William neler olduğunu şimdi anlamıştı işte: Kanun kaçakları unun büyük bir bölümünü alıp gitmişti. Dünya alem, hem de onun gözünün önünde, un çuvallarını çalıp götürdüklerini öğrenecek ve gene herkesin alay konusu olacaktı. Bunu düşününce o kadar öfkelendi ki karşısındaki kanun kaçağının üzerine saldırarak kılıcını ustaca tam kalbine sapladı.

Şövalyelerinden biri tek başına kapı aralığında bir kanun kaçağıyla dövüşüyordu. William, adamlarından ikisine omuz vurarak ileriye doğru fırladı. Bu adamla kendisi dövüşmek istiyordu. Kılıçlarının şakırdamasından, William bunun yoksul köylülerden biri olmadığını hemen anladı. Tıpkı William gibi sıkı bir dövüşçüydü. Kanun kaçağıyla burun buruna gelince öylesine dehşete kapıldı ki, neredeyse kılıç elinden fırlayacaktı.

Karşısındaki Kingsbridge'li Richard'dı.

Richard'ın kini yüzünden okunuyordu. William'ı havada parlayan kılıcından çok bakışlarındaki nefret dolu ifade korkuttu. Sonunda Richard'ı yok ettiğini sanmıştı hep, oysa işte gene karşısındaydı, hem de William'ı aptala çeviren baldırı çıplaklar ordusunun başında.

Richard, onun şaşkınlığından yararlanarak üzerine yürüdü. William kenara çekilerek kılıcını havaya kaldırdı, saldırıyı savuşturduktan sonra geri çekildi. Richard yeniden saldırdı, bu kez kapı engel oldu. Ama gene de Richard, onu geri çekilmeye zorladı. Şimdi William değirmenin kapı eşiğinde, Richard ise odanın kapı aralığındaydı. İşte o anda Walter ve Gervase de Richard'ın üzerine yürüdüler. Richard karşısında üç kişiyi görünce geri çekilmeye karar verdi. Boş yere dövüşüyordu, bu belli olmuştu. Bir ara yiyecekmiş gibi William'ın yüzüne baktı ve ani bir hareketle üzerine yürüdü. Walter, William'ı öldürücü darbeden korumak için ileriye atılınca Richard dövüşe devam etmekten vazgeçti ve arkasına dönerek kaçmaya başladı.

Her üçünün de kendilerine gelmesi kolay olmadı, o sırada Richard kapıyı hızla çarparak kapattı ve dışarı fırladı. William peşinden koşarak hemen kapıyı açtı. Kanun kaçakları kaçmaya çalışıyordu... Bu kez de rezil olmuşlardı işte... Herifler şövalyelerin atlarına atlayarak kaçıyorlardı. Ona dünyanın parasına mal olan şahane savaş atının eyerine de Richard kurulmuştu. Anlaşılan atı çözmüşler, çoktan hazırlamışlardı bile; Richard'ın ikinci kez savaş atını çaldığını görünce beyninden vurulmuşa döndü.

Onları arkalarından seyreden William, neredeyse öfkesinden ağlayacaktı.

Yasal olan kont o demek, dedi içinden; yasal olan kont.

Etrafına bakınınca Walter'la Gervase'yi gördü, yanında duruyorlardı. Hugh ile Louis yaralıydı, yaraları ağır mı bilmiyordu. Guillaume ölmüştü. William, utancıdan başını kaldıramıyordu.

Neyse ki köyde kimse kalmamıştı. Köylüler, William'ın gazabını görmeden kaçıp gitmişlerdi. Değirmenciyle karısı da ortadan kaybolmuştur elbette. Kanun kaçakları arabalarla öküzleri bırakarak şövalyelere ait bütün atları alıp götürmüşlerdi.

William, Walter'a döndü. "O sonuncuyu tanıdın mı?"

"Evet."

Walter'ın âdeti, patronu kızgın olduğu sırada çok az konuşmaktı.

"Kingsbridge'li Richard'dı."

Walter başıyla onu onayladı.

William, "Ona yasal kont oymuş gibi hitap ediyorlar," dedi.

Walter bir şey demedi.

William evin içinden geçerek tekrar değirmene girdi.

Hugh yerde oturuyor ve bir yandan da sol eliyle sağ omzunun üzerine bastırıyordu. Yüzünde renk kalmamıştı.

William, "Acıyor mu?" dedi.

"Önemli değil," dedi Hugh. "Kimdi o adamlar?"

William, "Kanun kaçakları," diyerek kesti. Etrafına bakınınca kanun kaçaklarından yedi sekiz kadarının ölü ya da yaralı olarak yerde yattıklarını gördü. Louis gözleri açık bir halde sırtüstü yere uzanmıştı. William adamın ölmüş olduğunu sandı, o sırada Louis gözlerini kırpıştırdı. Sonra şaşkın şaşkın başını kaldırmaya çalıştı. Belli ki hâlâ kendine gelememişti.

William, "Hugh, Louis'in arabaya binmesine yardım et," dedi. "Walter, sen de Guillaume'nin cesedini öbür arabaya koy."

Köylülerin hiç atı olmazdı, ama değirmencinin atı vardı. Irmak kıyısındaki merada otlayan benekli bodur at onundu. William, değirmencinin eyerini bulup atın üzerine yerleştirdi.

Az sonra o, bodur atın üzerinde, Walter ve Gervase öküz arabalarında Cowford'dan ayrıldılar. Kont benekli bodur ata binmiş bir halde, şövalyeleri öküz arabalarını çekerek panayırlardaki soytarılar alayı gibi, Waleran'ın kalesine girdiler. William piskoposun adamlarına bağırarak emirler yağdırmaya başladı. Birini Hugh ve Louis için bir sağlık personeli çağırmaya yolladı; birine de Guillaume'nin

ruhuna dua okuması için bir papaz bulmasını söyledi. Daha sonra içkaleye giden William'ı, Waleran'ın özel dairesine aldılar.

Önündeki muhasebe kayıtlarıyla uğraşan Waleran, rakamlara dalmıştı. Başını kaldırıp da karşısında William'ı o halde görünce sordu: "Ne oldu?" Onun o alaycı konuşmasına William öteden beri ifrit olurdu.

William dişlerini sıkarak, "Şu kahrolası kanun kaçaklarını kimin yönettiğini, onları kimin düzene soktuğunu keşfettim," dedi.

Waleran kaşının birini yukarıya kaldırdı.

"Onları yöneten Kingsbridge'li Richard," dedi William.

Waleran başıyla anladığını ima etti. "Yaa," dedi. "Öyle ya."

William kızgın bir sesle, "Bu çok tehlikeli," dedi. "Ona hep yasal bir kontmuş gibi hitap ediyorlar." Parmağını Waleran'a doğru uzatarak, "O ailenin bu kontluğu yeniden ele geçirmesini kuşkusuz siz de istemezsiniz," dedi. "Onlar sizden nefret ederler, onlar sizin eski düşmanınız Başrahip Phillip'in arkadaşlarıdır."

Waleran tevazu gösteren bir sesle, "Pekâlâ, sakin ol," dedi. "Çok haklısın Kingsbridge'li Richard'ın kontluğu ele geçirmesine fırsat vermem."

William oturdu. Her tarafı ağrıyordu. Son zamanlarda, dövüşün birtakım yan etkileri oluyordu onda; daha önce hiç böyle bir şey hatırlamıyordu. Daha otuz yedisindeyim, dedi içinden. Yaşlılık bundan sonra mı başlıyordu yoksa? "Richard'ı öldürmeliyim," dedi. "O ortadan kalkınca kanun kaçakları işe yaramaz bir kuru kalabalıktan öteye gidemez."

"Ben de o kanıdayım."

"Onu öldürmek çok kolay. Sorun onu bulmakta. Bunda da bana ancak siz yardımcı olabilirsiniz."

Waleran parmağıyla sivri burnunu kaşıyarak, "Bilemiyorum" dedi.

"Dinle. Onlar örgütlü olduklarına göre, bir yerlerde *olmalılar.*"

"Ne demek istediğini anlamadım. Onlar ormandalar."

"Kanun kaçaklarını ormanda bulamazsınız, çünkü her yere dağılmış durumdadırlar. Birçokları iki geceyi peş peşe aynı yerde geçirmezler. Bir yerde ateş de yaksalar, ağaçlarda uyurlar. Böyle insanları örgütlemek istiyorsanız, onları belli bir yerde toplamak zorundasınız. Sürekli olarak saklanacak bir yeriniz olmalı."

"Öyleyse Richard'ın saklandığı yeri keşfetmeliyiz."

"Kesinlikle."

"Bunun için ne yapmayı öneriyorsun?"

"Bahse girerim, Kingsbridge halkının yarısı saklandıkları yeri biliyordur."

"Ama bize söylemezler. Kingsbridge'de herkes senden de benden de nefret eder."

"Herkes değil," dedi William. "Pek de öyle değil."

Sally, kilisede oynanan İsa'nın doğumuyla ilgili öykünün temsiline bayıldı. Doğulu hükümdar, melek ve çoban kıyafetiyle ortaya çıkan keşişleri görmek çok hoşuna gitti. Kutsal Aile Mısır'a vardığında yapma putlar bir bir secdeye kapanınca katıla katıla güldü.

En güzel olanı da, "Piskopos çocuk" oyunuydu. Noel'in üçüncü günü keşişler, papaz adayları arasında en genç olanına piskopos cüppesi giydirdiler. Herkes onun her dediğini yapmak zorundaydı.

Kasaba halkının büyük çoğunluğu manastır avlusunda piskopos çocuğun ortaya çıkmasını bekliyordu. Her zaman olduğu gibi, yaşlı ve seçkin yurttaşlara odun taşımak ya da domuz ahırındaki dışkıları kürelemek gibi kaba saba işler yapmasını emredecekti. Ayrıca birtakım tafralı pozlar takınarak işi yönetimdeki kişileri aşağılamaya kadar götürecekti. Geçen yıl sakriste piliç yoldurunca, millet gülmekten yerlere yatmıştı. Çünkü sakrist ne yapacağını bilemediğinden her taraf tüy içinde kalmıştı.

Sonunda, dudaklarında muzip bir gülümseme, elinde tahta bir asa, sırtında mor ipekten bir cüppe ile on iki yaşlarında bir oğlan çocuğu büyük bir ciddiyetle ortaya çıktı. İki keşişin omuzları üzerinde ilerlerken kalanlar da peşlerinden geliyordu. Herkes bir yandan alkışlıyor, bir yandan sevinç çığlıkları atıyordu. İlk yaptığı şey, eliyle Başrahip Phillip'i işaret etmek oldu. Ardından, "Sen, delikanlı! Doğru ahıra koş ve eşeği tımar et!" dedi.

Herkes gülmekten kırıldı. Yaşlı eşek huysuzun tekiydi ve tımarla da arası hiç iyi değildi. Başrahip Phillip tatlı tatlı gülerek, "Başüstüne sayın piskoposum," dedi ve söyleneni yapmaya gitti.

Piskopos çocuk, "İleri!" diye emir verdi. Alay, manastır avlusundan harekete geçti, kasaba halkı da peşindeydi. Birtakım nahoş işlerin yapılması kendilerine düşer korkusuyla bazıları gözden kaybolup evlerine kapandılar. Bu yüzden de asıl cümbüşü kaçırdılar. Sally'nin ailesi tam takım oradaydı. Annesiyle babası ve dün gece ansızın eve dönen Richard Dayı da gelmişti.

Piskopos çocuk önce herkesi birahaneye götürdü ve kendisi da-

hil bütün papaz adaylarına bira ısmarladı. Biracı büyük bir mutlulukla bira sundu.

Sally, en yaşlı keşişlerden Kardeş Remigius'un yanında oturmakta olduğu için farkına vardı. Uzun boylu, asık suratlının biriydi, o güne dek onunla hiç konuşmuş değildi. Gülerek, "Richard Dayı'nın Noel'de eve dönmüş olması ne güzel!" dedi. "Bana bir de ağaçtan heykel getirdi. Kendisi yontmuş. Bıçağıyla."

"Çok güzel. Daha çok kalacak mı dersin?"

Sally kaşlarını çattı. "Bilmiyorum."

"Sanırım bu yakında geri dönmek zorunda."

"Evet. O ormanda yaşıyor artık."

"Nerede? Biliyor musun?"

"Evet. Sally'nin Taş Ocağı dedikleri yerde." Sonra gülerek ekledi: "Benim adım da Sally."

"Demek öyle," dedi Kardeş Remigius. "Ne kadar ilginç."

Herkes biraları içince, piskopos çocuk, "Ve şimdi de... Sakrist Andrew ile Kardeş Remigius, çamaşırcı Dul Poll'un işini yapacaklar," dedi.

Sally çığlık atarak gülmeye ve ellerini çırpmaya başladı. Dul Poll çamaşırları kendi evine alıp yıkayan, kırmızı yanaklı, tostoparlak bir kadındı. Aşırı titiz keşişler, insanların altı ayda bir değiştirdiği leş gibi kokan iç çamaşırlarıyla çoraplarını yıkamaktan herhalde nefret ederlerdi.

Kalabalık, birahaneden ayrıldı ve piskopos çocuğu da alarak bir sıra halinde iskelenin hemen oradaki Poll'un tek gözlü evine gitti. Bugün çamaşırlarını kimin yıkayacağı söylenince, Poll'un yüzü kıpkırmızı oldu; bir gülmedir tutturdu.

Andrew ile Remigius, içi kirli çamaşır dolu ağır sepeti evden alarak ırmak kıyısına indiler. Andrew sepetin kapağını açtı ve Remigius yüzünü buruşturarak ilk çamaşırı çıkardı.

Genç bir kadın, uzaktan arsız arsız bağırdı: "Ona dikkat et Kardeş Remigius, o benim iç çamaşırımdır!" Remigius kıpkırmızı olunca herkes gülüştü. İki keşiş çamaşırları ırmak suyunda yıkamaya koyuldular. Halk sürekli her ikisine laf atıyordu. Sally'nin anladığı kadarıyla Andrew bu işten çok sıkılmıştı, ama Remigius'un yüzünde garip bir sevinç okunmaktaydı.

Ahşap iskeleden sarkan zincirin ucunda kocaman bir gülle asılıydı, tıpkı darağaçlarındaki ilmiklere benziyordu. Gülle ayrıca bir de

ipe bağlıydı. Bu ip, iskelenin tepesindeki direğe tutturulmuş bir palangaya takılıydı. Öbür ucunu da aşağıda iki işçi tutmaktaydı. İşçiler ipe sıkıca asılınca, gülle palangaya kadar yükseldi.

Shiring halkının büyük bir bölümü seyre gelmişti.

İşçilerin ipi bırakmasıyla demir gülle düştü ve kilisenin duvarını ezdi. Gümm diye ses çıkaran çarpmayla duvar zangır zangır titredi, William ayaklarının altındaki yerin kaydığını sandı. Tıpkı güllenin duvarı ezdiği gibi, o da Richard'ı bir gün işte böyle geberteceğini düşündü. Sinek gibi unufak edecekti onu.

İşçiler tekrar ipe asıldılar. Bırakınca gülle gene düştü. Bu kez taş duvarın içinde büyük bir delik açıldı. Kalabalıktan alkışlar yükseliyordu.

Harika bir düzenekti bu.

William, yeni kiliseyi inşa edeceği şantiyede işlerin hızlı ilerlediğini görünce, çok sevindi, ama bugün düşündüğü daha acil başka işleri vardı. Waleran'ın nerede olduğunu merak etti, işte inşaatçı Alfred'le şurada duruyordu. Onlara doğru yaklaştı, piskoposu kenara çekerek, "Adam geldi mi acaba?" dedi.

"Gelmiş olabilir," dedi Waleran. "Haydi benim eve gidelim."

Pazar meydanını geçtiler. Waleran, "Adamlarını getirdin mi?"

"Elbette. İki yüz kişiler. Kent dışında, ormanda bekliyorlar."

Birlikte eve girdiler. Burnuna haşlanmış salam kokusu gelince, bu kadar telaş içinde olmasına karşın, William'ın ağzı sulandı.

Waleran'ın kaldığı yer dar cepheli kasaba evlerindendi. Önde bir salonu, arkada da mutfağı vardı. İçinde bir çöp çukuru, bir arı kovanı, bir domuz ahırı bulunan bir de arka avlusu... William salonda bir keşişin beklediğini görünce rahatladı.

Waleran, "İyi günler, Kardeş Remigius," dedi.

"İyi günler, sayın piskoposum," dedi Remigius. "İyi günler Kont William."

William büyük bir merakla keşişi incelemeye başladı. Mavi gözleriyle insana yukarıdan bakan, kendini beğenmiş sinirli birine benziyordu. Yüzü hiç yabancı gelmiyordu. Kingsbridge'deki ayinler sırasında görünen kafası tıraşlılardan biriydi. Yıllardır hakkında çok söz edildiğini işitmişti. Başrahip Phillip'in orada Waleran'ın casusu olduğu söylenirdi. "Bize yarayacak bir haber temin edebildin mi?" dedi.

"Sayılır," dedi Remigius.

Waleran kürk yakalı pelerinini çıkardı; ellerini ısıtmak için oca-

ğa doğru yaklaştı. Bir hizmetçi, gümüş kaplarla sıcak mürver şarabı getirdi. William birini alıp içti, sabırsızlıkla hizmetçinin dışarı çıkmasını bekledi.

Waleran şarabını yudumlarken dik dik Remigius'a bakıyordu. Hizmetçi dışarı çıkınca, Waleran keşişe dönerek, "Manastırdan ayrılabilmek için nasıl bir mazeret uydurdun?" dedi.

"Hiç mazeret uydurmadım," dedi Remigius.

Waleran bir kaşını yukarı kaldırdı.

Remigius, "Artık oraya geri dönmeyeceğim," diye ekledi.

"Nasıl yani?"

Remigius derin bir soluk aldı. "Siz burada bir katedral inşa ediyorsunuz ya," dedi.

"Sadece bir kilise bu."

"Ama çok büyüyecek bu kilise. Sonunda, bunu bir katedral kilisesi yapmayı tasarlıyorsunuz."

Waleran önce duraladı, sonra, "Diyelim ki bu dediğin doğru."

"Katedral ya bir rahipler meclisi ya da bir keşişler meclisi tarafından yönetilir."

"Eee?"

"Ben, başrahip olmak istiyorum."

Waleran alaycı bir sesle, "Demek sen, bu işi ele geçireceğinden o kadar eminsin ki, Kingsbridge'den Phillip'in iznini almadan ve bir mazeret göstermeden ayrıldın," dedi.

Remigius'un rahatı kaçtı. "Umarım kendi kendime gelin güvey olmuyorumdur," dedi.

"Sen galiba Richard'ın yerini bulmamıza yardımcı olabilirsin."

"Evet, öyle."

William heyecanla lafını kesti. "Nerede o?"

Remigius sesini çıkarmadan, Waleran'a baktı.

"Haydi Waleran, Tanrı aşkına ver şu adama işi!"

Waleran hâlâ kararsızdı. William, onun zorlanmış olduğunu hissetmekten nefret ettiğini bilirdi. Waleran sonunda, "Pekâlâ, başrahip sen olacaksın," dedi.

William, "Peki, Richard nerede?" dedi.

Remigius hâlâ Waleran'a bakıyordu. "Bugünden başlayarak mı?"

"Bugünden başlayarak."

Remigius bu kez William'a döndü. "Bir manastır sadece bir kiliseyle bir yatakhaneden oluşmaz, ona ondalık vergi ödeyen tarlalar, çiftlikler ve kiliseler de gerek," dedi.

"Sen bana Richard'ın nerede olduğunu söyle, ben sana kiliseleriyle birlikte beş tane köy vereceğim."

"Böyle bir kuruluşa bir de iyi bir berat gerekecek."

Waleran, "Korkma, onu da alacaksın," dedi.

William, "Haydi be adam. Ordum kentin dışında hazır bekliyor. Richard'ın saklandığı yer nerede, söyle?" dedi.

"Sally'nin Taş Ocağı dedikleri bir yer var, işte orası. Winchester yolunun biraz açıklarında."

"Orayı bilirim," dedi Waleran. "Yıllardır çalıştırılmıyor."

William sevinerek, "Orası tam bir kapan," dedi. "Sonuna kadar işlendiği için üç tarafı da duvar gibi dimdik yükselir. Kimse kaçıp kurtulamaz. Hiçbirini tutsak almaya niyetim yok." Sahneyi gözünün önünde canlandırınca daha da heyecanlandı. "Hepsini birer birer keseceğim, tavukhanede piliçleri kestikleri gibi."

İki din adamı ona tuhaf tuhaf baktı. William, onları küçümser gibi, "Biliyorum, benim için dua edeceksiniz," dedi ve çıktı.

Richard'ın çaldığı savaş atından sonra satın aldığı yağız at dışarıda bağlı bekliyordu. William ata atladığı gibi onu kent dışına sürdü.

Sally'nin Taş Ocağı'nda acaba kaç kanun kaçağı var diye meraklanmaya başladı. Bugüne dek yüzü aşkın atlı adamıyla baskınlar düzenlemişti. Onlar en az iki yüz kişi olmalıydılar, belki de beş yüz. William'ın adamları sayıca az olabilirdi; bu durumda birtakım üstünlüklerinden yararlanmalıydı. Her şeyden önce, ani baskın yapacaklardı. Ayrıca, onların silah üstünlükleri vardı: Kanun kaçaklarının sadece sopa, çekiç, bir de olsa olsa baltaları olurdu. En önemli üstünlükleri atlarıydı. William'ın tüm adamları atlıydı.

Walter, şövalye ve silahlı adamlarıyla, William'ın bir iki saat önce onlardan ayrıldığı yerde bekliyordu. Hepsinin de moralleri çok yüksekti, sabırsızlanıyorlardı. Baskından zaferle çıkacaklarından da emindiler.

Baskın, William'ın çok iyi bildiği işlerden biriydi. Ve her seferinde ne yapar eder, canını tehlikeye atarak sonuca ulaşırdı. Ama bu baskının başka bir özelliği olacaktı. Bugün, on beş yıldır etine saplanmış bir dikenden farkı olmayan adamı mahvetmek fırsatını yakalamıştı.

Öğleye doğru birahanesi bile bulunan büyükçe bir köyde mola verdiler. William, adamlarının bira ve ekmekle karınlarını doyurdu. Atları suladılar. Yola çıkmadan önce adamlarına bir de brifing verdi.

Birkaç mil ileride Winchester yolundan ayrıldılar. Dikkat edilmezse güçlükle fark edilebilecek ince bir patikadan ilerlemeye devam ettiler.

Önden okçuları yolladı, çatışmayı onlar başlatacaktı. Ocak ayındaydılar, hava açıktı. Yıllar var ki William bu taş ocağına gelmemişti. Ok yerleşmiş bir yay kadar kendini gergin hissediyordu. Ezilmiş otlar, hayvan pislikleri, insan dışkıları, aradıkları yere yaklaştıklarını gösteriyordu. Buralar ormanın o kadar içleriydi ki kanun kaçakları burada bulunduklarını saklamaya gerek görmemişlerdi. Artık en ufak bir kuşkusu yoktu. Kanun kaçakları buradaydı. Çatışma az sonra başlardı.

Kanun kaçaklarının gizlendiği yere iyice yaklaşmış olmalıydılar. Okçular az sonra ok fırlatmaya başlardı. Ama hiç gürültü patırtı duyulmuyordu. Bu işte bir bit yeniği olmalıydı. Okçular hâlâ ok fırlatmaya başlamamışlardı. Ne olmuştu acaba? Nöbetçiler okçuları pusuya düşürüp temizlemiş olabilirler miydi? Hepsini de temizleyemezlerdi ya!

Şimdi buna daha fazla kafa yormanın zamanı değildi. Atını mahmuzlayarak tırısa kaldırdı. Adamlar peşi sıra onu izlediler, şimdi yıldırım hızıyla kanun kaçaklarının gizlendiği yere doğru ilerliyorlardı. William taş ocağına iyice yaklaştı, ama ocağın içini göremiyordu. Başını yukarıya doğru kaldırınca, kayalığın tepesinde okçularını gördü. Neden ok fırlatmıyorlardı bunlar? Kılıcı sağ elinde, sol eliyle dizginleri tutarak, kalkanı boynuna asılı bir halde atını taş ocağının içine doğru hızla sürdü.

Taş ocağının içinde kimseyi göremeyince beyninden vurulmuşa döndü. Neredeyse ağlayacaktı. Atlar yavaşlarken, kanun kaçaklarının burayı kısa bir süre önce terk ettiğini anladı. Saz ve dallardan yapılmış eğreti korunaklar, yanmış odun artıkları, bir de gübre yığınları bunu gösteriyordu. Bir köşede de kazıklar çakarak atlara ahır yapmışlardı. Buralarda insan kaldığı yerdeki çöplerden belliydi: Piliç kemikleri, boş çuvallar, yırtık pırtık bir ayakkabı teki, kırık bir tava. Birden içine bir umut düştü: Belki de daha yeni terk etmişlerdi burayı! Onları hâlâ ele geçirebilirdi. İşte o sırada ateşin yanında yere çömelmiş bir insan sureti gözüne ilişti. Yanına yaklaştı. Suret ayağa kalktı. Bu, bir kadındı.

"Hayret doğrusu, William Hamleigh," dedi kadın. "Gene geç kaldın."

"Terbiyesiz kadın, senin dilini koparırım," dedi William.

Kadın, soğukkanlı, "Kılıma bile dokunamazsın," dedi. "Ben senden ne âlâ insanları lanetlemişim." Kadın, bal renkli gözlerini dikerek en ufak bir korkuya kapılmadan, "Beni tanımadın mı, William?" dedi. "Bir seferinde beni bir paunda satın almak istemiştindi hani?" Gülerek ekledi. "Şansın varmış da bunu başaramadın."

William kadını gözlerinden tanımıştı. İnşaatçı Tom'un dul karısı, Jack Jackson'ın annesiydi, hani ormanda yaşayan şu büyücü kadın... Kadından bir an önce uzaklaşmak istiyordu, ama ona sormak istediği şeyler vardı. "Pekâlâ, büyücü," dedi. "Kingsbridge'li Richard burada mıydı?"

"İki gün önceye kadar buradaydı."

"Nereye gittiğini bana söyleyebilir misin?"

"Tabii söyleyebilirim. O ve adamları Henry'nin safında dövüşmeye gittiler."

"Henry mi?" dedi William. Hangi Henry'den söz ettiğini anlayınca paniğe kapıldı. "Maud'un oğlu mu?"

"Ta kendisi."

William şaşkınlıktan buz gibi oldu. Genç Normandiya Dükü annesinin kaldığı yerden başlamış olabilirdi... Eğer Stephen yenik düşecek olursa, işte o zaman William her şeyini yitirebilirdi. İvedi bir sesle, "N'oldu? Henry ne yaptı?" dedi.

"Otuz altı parça gemiyle suyu aşarak Wareham'de karaya çıktı," dedi büyücü. "Üç bin kişilik bir orduyla geldiğini söylüyorlar. Buraları ele geçirdi demektir."

5

Winchester'da hava iyice gergin ve tehlikeli bir hal almıştı. Her iki tarafın ordusu da buradaydı: Kral Stephen'ın kraliyet güçleri kalede, Dük Henry'nin isyancı birlikleri ise kent surlarının dışında karargâh kurmuştu. Bu sonuncuya Richard'ın kanun kaçakları da dahildi. Her iki tarafın askerleri de akşamlarını ya birahanelerde ya da genelevlerde geçiriyorlar ya da horoz dövüşü seyrediyorlardı. Kafaları çekip çekip ya kadınlara musallat oluyorlar ya da barbut ve dokuz taş oyunlarından sonra birbirleriyle kavga ediyorlardı.

Barış görüşmeleri, kraliyet kalesinde kalan Kral Stephen ile piskoposun sarayında kalan Dük Henry'nin temsilcileri tarafından sürdürülüyordu. Canterbury Başpiskoposu Kral, Winchester Piskoposu Henry ise Dük Henry adına konuşuyordu ve her sabah piskoposun sarayında buluşuyorlardı. Öğle olunca Dük Henry, Richard da dahil adamlarıyla birlikte topluca Winchester sokaklarından geçerek kalede yemek yemeye gidiyordu.

Aliena, Dük Henry'yi ilk gördüğünde İngiltere'yi ele geçirerek imparatorluğu yöneten adamın bu olabileceğine inanamamıştı. Daha yirmi yaşındaydı. Üzerinde koyu renk, düz ve işlemesiz bir kıyafet vardı. Kırmızımsı saçları kısacık kesilmişti. Hali vakti yerinde bir çiftçinin gayretli bir çocuğuna benziyordu. Ama daha sonra onun kendine özgü ayrı bir kişiliği olduğunu fark etti.

Aliena, rakip ordulara komuta edenlerin aynı masanın çevresinde oturdukları aklına geldikçe, yemeklerin ne kadar gergin bir havada yenildiğini düşünüyordu. Richard nasıl oluyor da Kont William'la yan yana oturmaya tahammül edebiliyordu. William'ı şöyle bir uzaktan görmüştü, o kadar. Biraz endişeli, biraz da havası bozuk görünüyordu; bu da iyiye işaretti.

Aliena çoğu sabah Başrahip Phillip'le buluşuyordu. Her gün ortalıkta türlü söylentiler dolaşıyordu. Bir gün Stephen'ı destekleyen bütün kontların gözden düşeceği söylendiği halde, ertesi gün bunun tam tersi şeyler anlatılıyordu.

Phillip görüşmelerin tam bir anlaşmayla sonuçlanmak üzere olduğunu haber verdi. Buna göre, Stephen ölünceye kadar krallığını sürdürecek, Henry de onun ardılı olacaktı. Bu, Aliena'yı çok tasalandırdı. Stephen pekâlâ daha on yıl yaşayabilirdi. N'olacaktı o zaman? O durumda, Richard gibi Henry'ye destek olanlar nasıl ödüllendirileceklerdi? Beklemekle mi yetineceklerdi?

Phillip bu sorunun yanıtını öğrenince, Aliena ile Richard'ı alıp getirmesi için papaz yardımcılarından birini görevlendirdi.

Phillip onları mezarlıkta bekliyordu, güneş batarken mezar taşları arasında konuşmaya başladılar. Phillip herhangi bir girişe gerek görmeden, "Anlaşmaya vardılar," dedi. "Ancak biraz karışık."

Aliena dayanamadı ve ivedi bir sesle, "Richard kont olacak mı?" dedi.

Phillip hem evet, hem hayır anlamına elini sağa sola oynattı. "Anlaşma biraz karmaşık. Bir uzlaşmaya vardılar. Zorla ele geçirilen bütün topraklar Kral Henry'nin hükümranlığı sırasındaki sahiplerine geri verilecek."

Richard atıldı. "Bana da bu gerek işte! Babam, Kral Henry zamanında bir konttu."

Aliena, "Sen sus, Richard," dedi. Phillip'e dönerek, "İşin karmaşık olan yanı ne?" dedi.

"Büyük olasılıkla Stephen ölüp Henry kral oluncaya dek hiçbir şey değişmeyecek."

Richard, "Öyleyse,William denen hayvan kalemi işgal ettiği sürece ben de Stephen ölünceye kadar bir kanun kaçağı olarak yaşamak zorundayım," dedi.

Yanlarından bir rahip geçiyordu. Phillip, "Yüksek sesle konuşma öyle," dedi. "Her şey hâlâ sır."

"Ben böyle bir şeyi kabul edemem," dedi Aliena. "Stephen'ın ölümünü beklemeye sabrım yok. On yedi yıl beklediğim yeter."

Phillip, "Elinden ne gelir?" dedi.

Aliena, Richard'a döndü. "Herkes gerçek kont olarak seni tanıyor. Senin gerçek kont olduğunu Stephen da Henry de kabul etmişler. Kaleyi ele geçirerek gerçek kont sıfatıyla ona hükmetmelisin."

"Ben kaleyi ele geçirebilirim."

"Bir ordun bile yok. Var mı?" dedi Aliena. "Ama mademki kaleye sahip olma hakkını kazandın, ordu kurmaya da hakkın olmalı."

Richard, başını iki yana sallayarak, "On beş yıl süren iç savaş boyunca bir kalenin doğrudan bir saldırıyla ele geçirildiğine kaç kez

tanık oldum, biliyor musun? Hiç," dedi. Askeri konularda konuşmaya başlar başlamaz oldukça bilgi ve deneyim kazandığı hemen belli oluyordu. "Sırasında bir kent ele geçirilebilir, ama bir kale asla. Ödleklik, hile ve ihanet olmadan bir kale ele geçirilemez."

Böyle şeyler Aliena'ya göre değildi. Bu laflar ancak insanı umutsuzluğa götürürdü. Daha yıllarca beklemeye niyeti yoktu. "Diyelim ki ordunla William'ın kalesine girdin, sonra n'olacak?"

"Biz kaleye girmeden kalkma köprüyü kaldırarak kapıları kapayacaklardır. Biz dışarıda karargâh kurunca da William ordusuyla gelip üzerimize saldıracaktır. Onları orada yenmiş olsak bile kaleyi ele geçirmiş sayılmayız. Kaleyi savunmak kolaydır, ama saldırarak ele geçirmek çok zordur."

Richard konuşurken, Aliena'nın kafasına bir şey takıldı. "Demek ödleklik, hile ve ihanet," dedi kendi kendine.

"Ne dedin?"

"Demek kalelerin ödleklik, hile ve ihanetle ele geçirildiğini gördün?"

"Eee...vet."

"Yıllarca önce, kaleyi bizden alırken William da aynı taktiği kullanmıştı, unuttun mu?"

Phillip lafa karışarak, "Ama zaman değişti," dedi. "Kral Henry'nin zamanında ülke barış ve huzur içindeydi."

"O hile yaptı," dedi Richard. "Daha tehlike işareti vermeye fırsat kalmadan bir iki adamıyla kaleyi gizlice içeriden fethetti. Ama Phillip haklı, insanlar günümüzde daha tedbirli hareket ediyor."

Aliena, kendinden emin bir sesle, "O işi ben becerebilirim," dedi.

Richard, "Elbette becerirsin, ama sen kadınsın," dedi. "İçeri girince hiçbir şey yapamazsın. Sen kimseye dokunamazsın bile."

Aliena, "Ne kadar da kendini beğenmişsin," diye parladı. "Seni korumak için adam bile öldürdüm. Nankör domuz, kimseye bir şey yapamayacağımı nasıl söyleyebiliyorsun?"

"Pekâlâ," dedi Richard. "Sözümü geri aldım. Kaleye girince ne yapardın peki?"

Aliena'nın kızgınlığı bir anda kayboldu. Ne yapardım, dedi kendi kendine. Lanet olsun, en azından William kadar yürekli ve de becerikli olamaz mıydım? "William ne yaptıydı?"

"Saldırıya geçenlerin girebilmesi için asma köprüyü indirip kapıyı açık tuttuydu."

"Öyleyse ben de aynı şeyi yapacağım." Bunları söylerken, Alienanın yüreği ağzındaydı.

Richard kuşkulu bir sesle, "Nasıl yapacaksın?" dedi.

Fırtınadan korkan on dört yaşındaki kızı nasıl rahatlattığı aklına gelince, "Bir kontesin bana şükran borcu var," dedi. "Kocasından da nefret ediyor."

Aliena, Richard ve en iyi adamlarından ellisi, bütün gece yol aldıktan sonra şafak zamanı Kont-kalesi köyüne yaklaştılar. Ormanın içinde durdular. Aliena atından indi, Flander yününden peleriniyle yumuşak deri ayakkabılarını çıkardı; sırtına kaba bir köylü battaniyesi atarak ayaklarına bir çift sabo geçirdi. Adamlardan biri ona samanlara yerleştirilmiş bir sepet taze yumurta uzattı. Aliena sepeti koluna taktı.

Richard ona yukarıdan aşağıya şöyle bir baktıktan sonra, "Tamam," dedi. "Kalenin mutfağına yiyecek getiren köylü kızlardan farkın yok."

Aliena güçlükle yutkundu. Dün ne kadar ateşli ve ataktı, oysa şu anda gerçekleştirmeyi kararlaştırdığı plandan neredeyse korkup vazgeçecekti.

Richard onu yanaklarından öptü. "Çan sesini işitince baştan sona yavaş yavaş Tanrı Duası'nı okuyacağım," dedi. "Ardından önce grup hareket edecek. Senin yapacağın tek şey muhafızları ne yapıp edip uyutmaktır, bunu yap ki on kadar adamım tarlaların arasından ilerleyerek hiç çaktırmadan kaleye girebilsinler."

Aliena söylenenleri başıyla onayladı. "Yalnız öncü grup asma köprüyü geçinceye kadar ötekiler yerlerinden kımıldamasınlar."

Richard güldü. "Ben onların başında olacağım. Merak etme. Yolun açık olsun."

Aliena, "Senin de," dedi ve yürüdü.

Ormandan çıkarak tarlaların arasından kaleye doğru yola koyuldu. Buraları tekrar görünce o korkunç sabah gözlerinin önünde canlandı. Fırtına dinmiş ardından yağmur başlamıştı, daha sonra atlara atlayarak kapıdan çıkmışlar, ıslak tarlaların arasından ilerleyerek uzaklaşmışlardı.

Kaleye daha da yaklaşınca sinirlerini yatıştırmak için kafasında güzel anılarını canlandırmaya çalıştı. Çocukluğunu, babası ve Richard ile burada geçirmişti. Ne kadar mutlu olduğumun farkında bile değildim, dedi içinden. İnsanın hiçbir şeyden korkmuyor olması ne şansmış meğer.

Yol boyunca bütün gece ya işler ters giderse diye düşünmüştü. Örneğin kaleye girmeyi başaramayabilirdi. İçeri girse bile, kocasına ihanet etmesi için Elizabeth'i ikna edemeyebilirdi. Fırtınalı gecede tanıdığı Elizabeth'i aradan bir buçuk yıl geçtiği halde bir daha hiç görmemişti. Kadınlar en berbat erkeklere bile zamanla alışabilirdi. Bir şey daha vardı: Elizabeth'in sinirleri Aliena'nın dediklerini yapacak güçte olmayabilirdi.

Aliena kalkma köprüyü geçerken en küçük bir hata yapmamaya büyük özen göstermeliydi. Askerler yeni uyanıyordu. Yukarıda duvarların üzerinde birkaç muhafız arada esneyip öksürerek uykulu gözlerle ayakta nöbet tutuyorlardı. Nöbetçi kulübesinin yanında yaşlı bir köpek kaşınıp duruyordu. Aliena tanınmamak için kukuletasını gözlerinin üzerine indirdi.

Nöbetçi kulübesinde görevli hırpani kılıklı bir nöbetçi, tahta bir sıranın üzerine oturmuş kocaman bir ekmeği yemekle meşguldü. Aliena'nın yüreği ağzına geldi; korktuğunu belli etmemek için güldü ve yumurta sepetini göstererek yürüdü.

Adam tez canlı bir hareketle elini havaya kaldırmakla yetindi.

İlk engeli aşmayı bilmişti.

Aliena büyük bir korku içinde aşağı avlunun içinden geçti. İnsanın bir zamanlar kendisine ait olan bir yere bir yabancıymış gibi girmesi ne tuhaf oluyordu. Her istediği anda elini kolunu sallayarak girebildiği bir yere, bir düşman gibi sızmaya çalışması da öyle. Şöyle bir bakınca çoğu ahşap binanın değişmiş olduğunu gördü. Ahırlar daha da büyütülmüş, yıkılan mutfağın yerine bir taş bina oturtulmuş, silahhane olarak kullanılıyordu. Ama şapel olduğu gibi duruyordu. Avluda bir iki silahlı adam dolanıp duruyordu. Dik dik ona baktılar. Buraya ne yapmaya geldiğini bilselerdi, onu öldüreceklerinden emindi.

Planı gerçekleşirse, bu gece yeniden kalenin hanımı olacaktı.

Mutfağa girdi. Bir oğlan çocuğu ocağa odun yerleştirmekle meşguldü. Küçük bir kız havuç doğruyordu. Aliena gülerek, "Yirmi dört tane taze yumurta getirdim," dedi ve sepeti masanın üzerine bıraktı.

Oğlan, "Aşçı daha uyanmadı, para için beklemen gerekecek," dedi.

"Kahvaltı için bir parça ekmek verir misiniz?"

"Kahvaltı büyük salonda."

"Teşekkür ederim." Aliena sepeti bıraktı.

İkinci kalkma köprüyü geçerek üst avluya çıktı. İkinci nöbetçi kulübesindeki muhafıza bakarak güldü.

Adam onu yukarıdan aşağıya süzdükten sonra, "Nereye gidiyorsun?" dedi.

"Kahvaltı etmeye," dedi ve yürümeye devam etti.

"Yemen için bende de bir şey bulunur," diye seslendi nöbetçi.

"Sen onu kıçına sok!"

Şimdilik ondan kuşkulanmadılar. Bir kadının tehlikeli olabileceği akıllarına gelmiyordu. Ne kadar da kafasızdılar. Erkeklerin yaptığı çoğu işleri kadınlar da yapabiliyordu. Askerler savaşmaya ya da haçlı seferlerine çıktığında onların işini kim üstlenirdi? Kadından marangoz, boyacı, sepici, fırıncı ve biracı bile vardı.

Koşarak içkalenin merdivenlerine tırmandı ve salona girdi. Kapıda kâhya yoktu. Herhalde efendisi burada olmadığı için. İleride, kapıda her zaman kâhya bulunacaktı. Efendisi olsa da olmasa da.

On beş yirmi kadar insan masanın başında oturmuş kahvaltı ediyordu. Başlarını çevirip gülerek ona baktılar, ama kimse pek dikkat etmedi. Salonun içi çok temizdi, belli ki kadın el değmişti.

Aliena masadakilere bir şey söylemeden, büyük bir aldırmazlık ve de rahatlık içinde köşedeki merdivenin başına kadar yürüdü, ama her an birilerinin onu engelleyebileceğinden korkuyordu. Kimsenin dikkatini çekmeden merdivenin basamağına adımını attı. Tam o sırada, koşarak yukarıdaki özel dairelere doğru çıkıyordu ki, bir ses arkasından, "Hey, sen... Sen oraya çıkamazsın!" dedi. Sese hiç aldırmadı. Peşinden birinin geldiğini işitti.

Soluk soluğa merdivenin tepesine kadar çıktı. Acaba Elizabeth, Aliena'nın babasına ait olan büyük yatak odasında mı yatıyordu? Belki de Aliena'nın odasında kendine ait ayrı bir yatağı vardı. Her gece her gece Elizabeth yanında yatınca, William bundan sıkılmış olabilirdi. Aliena küçük odanın kapısını tıkırdatarak açtı.

Meğer haklıymış. Elizabeth, sırtında sabahlığı, ocağın karşısında oturmuş saçlarını tarıyordu. Onu görünce, önce kaşlarını çattı, sonra tanıdı. "Sen ha, bu ne sürpriz!" dedi. Sevindiği belli oluyordu.

Arkadan ayak seslerinin geldiğini işiten Aliena, "İçeri girebilir miyim?" dedi.

"Elbette... Hoş geldin."

Aliena içeri girerek hemen kapıyı kapadı. Elizabeth'in yanına kadar yürüdü. Adam içeri dalarak, "Hey sen, kim olduğunu sanıyorsun?" dedi ve kolundan kavramak ister gibi Aliena'nın peşinden yürüdü.

Aliena, emir veren bir ses tonuyla, "Yanıma yaklaşma," dedi.

Adam duraladı. "Ben kontesi görmeye geldim, Kont William'dan bir haber getirdim."

Elizabeth, "Sen gidebilirsin, Edgar, ben onu tanıyorum," dedi.

Adam. "Pekâlâ, Kontes," dedi. Dışarı çıktı ve kapıyı kapattı.

Aliena başardım, dedi içinden, buraya kadar gelebildim işte.

Kalp atışları normale inerken etrafına bakındı. Odası gene öyleydi, hiç değişmemişti sanki. Vazoda gene kuru taç yapraklar duruyordu; duvarda güzel bir halı, kitaplar, bir de giysi sandığı. Yatak gene aynı yerdeydi, aslında yatak da aynı yataktı, yastığın üzerinde Aliena'nınkinin aynısı bir bez bebek duruyordu. Kendini yaşlanmış hissetti.

"Bu oda benimdi," dedi.

"Biliyorum," dedi Elizabeth.

Aliena şaştı. Elizabeth'e kendi geçmişinden söz etmemişti ki.

"O müthiş fırtınalı günden sonra seninle ilgili her şeyi öğrendim. Seni ne kadar beğendiğimi bilemezsin." Ona bir kahramanmış gibi taparcasına baktığı gözlerinden okunuyordu.

İşte bu iyiye işaretti.

"Peki ya William?" dedi Aliena. "Artık onunla biraz olsun mutlu musun?"

Elizabeth gözlerini ondan ayırarak, "Artık kendi odamda kalıyorum. Bir süredir buralarda değil. Aslında her şey eskisinden daha iyi," dedi ve ağlamaya başladı.

Aliena yatağın ucuna ilişerek ona sarıldı... Elizabeth hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. "Ondan... nefret ediyorum... Keşke ölsem..."

Elizabeth sonunda yatıştı. Islak yüzünü geceliğinin koluyla silerek, "Çocuğum olacak diye o kadar korkuyorum ki," dedi. "Çocuğa da kötü davranacağını çok iyi biliyorum."

"Anlıyorum," dedi Aliena. William'dan hamile kalabileceği olasılığını düşününce o da dehşete düşmüştü.

Elizabeth gözlerini devirerek, "Söyledikleri doğru mu... Yani, sana o yaptığı şey, hani?" dedi.

"Evet, doğru. Olayın geçtiği sırada senin yaşındaydım."

Bir süre birbirlerinin gözlerinin içine baktılar, ortak bir duygu onları birbirine yaklaştırmıştı.

"Eğer istersen ondan kurtulabilirsin. Hemen bugün."

Elizabeth, büyük bir heyecan içinde, Aliena'ya uzun uzun bakarak, "Doğru mu söylüyorsun?" dedi. "Sahi, doğru mu söylüyorsun?"

Aliena dediklerini onaylayarak, "Ben onun için geldim buraya," dedi.

Elizabeth'in yeniden gözleri doldu. "Evime gidebilecek miyim? Annemin yanına, Weymouth'a gidebilecek miyim? Bugün ha?"

"Dur, sana açıklayayım," dedi Aliena. "Kral Stephen, Dük Henry'yle bir anlaşma imzaladı. Buna göre, bütün topraklar eski Kral Henry zamanındaki sahiplerine geri verilecek. Bu demektir ki kardeşim Richard, ileride bir gün Shiring Kontu olacak. Ama o bunu hemen istiyor."

Elizabeth gözlerini devirerek, "Richard, William'la harp mi edecek yani?" dedi.

"Richard, şu anda adamlarıyla bu yakınlarda bir yerde bekliyor. Eğer bugün kaleyi eline geçirebilirse kontluğu tanınmış olacak, William'ın da işi bitecek."

"Buna inanamıyorum," dedi Elizabeth. "Cidden inanamıyorum."

"Senin yapacağın tek şey, Richard'ın olaysız kaleye girmesine izin vermektir. Her şey tamam olunca seni evine götürürüz."

Elizabeth gene korkmaya başladı. "Adamların sözümü dinleyeceğini sanmam," dedi.

"Muhafız komutanı kim burada?"

"Michael Armstrong. Ondan nefret ediyorum."

"Onu çağırsana."

"Derhal." Elizabeth burnunu sildi, ayağa kalktı ve kapıya doğru yürüdü. Tiz bir sesle, "Madge!" diye bağırdı. "Git, Michael'i buraya çağır. Söyle hemen buraya gelsin. Acele onu görmek istiyorum. Lütfen çabuk ol!"

Elizabeth geri döndü ve hemen giyinmeye başladı. Aliena her şeyi ona bir çabuk anlattı. "Herkesin avluda toplanması için Michael'e büyük çanı çalmasını söylersin. Kont William'dan bir mesaj aldığını, bütün askerlerle ve silahlı adamlarla, hizmetçilerle, herkesle konuşmak istediğini anlatırsın. Herkesin aşağı avluda toplandığı sırada nöbet yerlerinde üç dört kişi kalsın, yeter. O nöbetçilere de sana başka haberler iletecek olan on on iki kadar atlıyı beklediğini söylemeyi de unutma."

"Umarım bu kadar sözü aklımda tutabilirim," dedi Elizabeth.

"Sen merak etme, unutursan sana yardımcı olurum. Nasıl bir adam şu Michael Armstrong?"

"Pis pis kokan, asık suratlı, öküz gibi bir adam."

"Akıllı mıdır?"

"Hiç."

"Böylesi daha iyi."

Az sonra adam içeri girdi. Domuz ahırının kokusunu da beraberinde getirmişti sanki. Rahatsız edildiğine içerlemiş gibi Elizabeth'e meraklı gözlerle baktı.

Elizabeth, "Konttan bir haber aldım," diye söze başladı. "Haberi bütün garnizona kendim bildirmek istiyorum, Michael. Hemen çanı çal ve herkesi avluda topla. Ama üç dört kişiyi de nöbet yerinde bırakmayı ihmal etme."

"Bırakın da onlara haberi ben vereyim, olmaz mı?"

Aliena'nın korktuğu buydu işte. Elizabeth'in ona emir verir gibi konuşmasından Michael hiç hoşlanmamıştı.

Bu adamı ikna etmek kolay olmayacaktı. Aliena, "Kontes'e Winchester' dan çok önemli bir haber getirdim. Bunu herkese kendisi iletmek istiyor."

"Neymiş bu haber?"

Aliena hiçbir şey söylemedi. Elizabeth'e baktı. Elizabeth'in korkmuş bir hali vardı. Bununla birlikte Michael'in dediklerini işitmemiş gibi devam etti: "Nöbetçilere söyle, gözlerini dört açsınlar, on on iki kadar atlı gelecek, onların komutanı bana William'dan yeni bir haber daha getirmiş olacak, onu hemen bana getirsinler. Sen git çanı çal."

Michael, "Demek bu hanım bir haber getirdi, on iki atlı da başka bir haber getiriyor," dedi. Sonunda homurdanarak, "Pekâlâ, lady," dedi ve çıktı gitti.

Aliena bunun üzerine rahat bir soluk aldı.

"Şimdi ne olacak?" dedi Elizabeth.

"Herkes avluda toplanınca, onlara Kral Stephen ile Dük Henry'nin barıştığını haber vereceksin. Sen konuştuğun sırada Richard on kişilik bir öncü kuvveti yola çıkaracak. Nöbetçi muhafızlar onları Kont William'a haber getiren adamları olduğunu düşünerek acele kalkma köprüyü kaldırmaya koşacaklar."

Elizabeth kaygılı bir sesle, "Sonra?" dedi.

"Ben sana işareti verince, kaleyi gerçek Kont Richard'a teslim ettiğini söylersin. İşte o anda Michael neler olduğğuu kavramış olacak. Ama adamları ne yapacaklarına karar veremeyecekler ve öncü kuvvet kapıların kapanmasına engel olmak için kaleye girmiş olacaklar."

O sırada çan çaldı. "Kendini nasıl hissediyorsun?"

"Çok korkuyorum," dedi Elizabeth.

Aliena ile Elizabeth, içkaleden çıktılar, iç kalkan köprüyü geçtikten sonra aşağı avluya doğru yürüdüler. Elizabeth'in korkudan rengi bembeyazdı, ama kararlı olduğu yüz hatlarından belli oluyordu. Aliena onu yüreklendirmek için gülerek baktı ve kukuletasını yeniden yukarıya kaldırdı. Aliena'ya arada merakla bakanlar oluyordu, ama hiç konuşan olmadı.

O ve Elizabeth aşağı avlunun ortasına kadar geldiler. Öncü kuvvetin şimdiye gelmesi gerekirdi, ama geldiklerine dair en ufak bir belirti yoktu.

Elizabeth'in kalabalığa hitap ederken yüksekçe bir şeyin üzerine çıkması gerekecekti. Aliena erkek hizmetçilerden birine ahırdan bir binek tahtası getirmesini söyledi. Onlar orada beklerken, yaşlıca bir kadın Aliena'ya dönerek, "Bak şu işe, Lady Aliena da burada ha! Sizi burada görmek ne güzel!" dedi.

Aliena'nın kalbi duracak gibi oldu. Kadını tanıdı. Hamleigh'ler gelmeden kalede aşçı olarak çalışmıştı. Kendini zorlayarak gülümsedi ve "Merhaba Tilliy, nasılsın?" dedi.

Tilly, yanındakine dirseğiyle vurarak, "Yaa, Lady Aliena nice yıllardan sonra geri dönmüş demek. Gene kalenin hanımı olacak mısınız, lady?" dedi.

Aliena bundan Michael'in haberi olmasın istiyordu. Korkarak etrafına bakındı. Neyse, Michael uzaktaydı, onları işitmiş olamazdı.

Erkek hizmetçi binek tahtasıyla döndü. O arada çan sesi de kesildi. Aliena, binek tahtasının üzerine çıkan Elizabeth'i yatıştırmaya çalışırken kalabalık da sustu.

Elizabeth, "Kral Stephen ile Dük Henry barıştılar," dedi.

Elizabeth susunca, kalabalıktan sevinç çığlıkları yükseldi. Aliena kapı aralığındaydı. Haydi artık, Richard, dedi içinden. Tam zamanı işte, sakın geç kalma.

Elizabeth, "Bu barış antlaşması yaşamımıza büyük değişiklikler getirmiş olacak," dedi.

Aliena nöbetçi muhafızların kasıldığını gördü. Aralarından biri gözlerini güneşten koruyabilmek için bir elini kaldırarak tarlalara doğru dikkatle bakmaya başladı. Bir başka nöbetçi eğilip avluya baktı, gözleriyle komutanlarını arıyor gibiydi. Michael Armstrong ise büyük bir dikkatle Elizabeth'i dinliyordu.

"Stephen ölünceye dek kral kalacak. Henry de onun ardılı olacak. Her ikisi de, bütün toprakların eski Kral Henry zamanındaki sahiplerine geri verilmesi konusunda anlaşmış durumda."

Bu sözlerden sonra kalabalıktan bir uğultu yükseldi. Herkes acaba bu durum Shiring Kontluğunda da bir değişikliğe neden olacak mı diye merak ediyordu. Aliena sonunda Richard'ın yolladığı öncü birliğin atlarını kapıda gördü. Haydi, dedi içinden, haydi acele edin. Ama onlar nöbetçi muhafızları telaşlandırmamak için atlarını ağır ağır sürüyorlardı.

Elizabeth konuşmasını sürdürdü. "Tanrı'ya şükürler olsun ki barış anlaşması imzalandı, dua edelim ki Stephen ölünceye dek Dük Henry barıştan yana tutumunu sürdürsün..."

Bütün nöbetçiler durmuş, yeni gelenleri seyrediyordu. Bunların geleceği önceden onlara haber verilmişti.

Tek gözlü bir adam etrafına bakındıktan sonra kapıya doğru başını çevirdi, ardından büyük bir dikkatle Aliena'ya baktı. Adam sanki Aliena'nın burada bulunmasıyla atlı birliğin kaleye girişi arasında bir ilişki kurmuş gibiydi.

Yukarıdaki nöbetçilerden biri kendince bir karar vermiş olmalı ki dönme merdivenlerin içinde kayboldu.

Kalabalık bir hayli huzursuzlanmıştı. Elizabeth, "Bu savaş ben daha bir yaşındayken başladı, krallık topraklarında yaşayan herkes gibi barışın nasıl bir şey olduğunu ben de merak ediyorum doğrusu," dedi.

Yukardan inen nöbetçi, kule dibinde göründü ve ihtiyatlı adımlarla Michael'e yaklaştı ve ona bir şeyler söyledi.

Atlıların kaleye girmesine daha birkaç yüz metre vardı. Aliena paniğe kapılıp bağırabilirdi. Daha fazla dayanamayacaktı.

Michael Armstrong kaşlarını çattı, başını çevirerek kapıya doğru baktı. O sırada tek gözlü adam Michael'in kolunu çekerek, Aliena'yı göstererek bir şeyler söyledi.

Aliena, Richard daha kaleye giremeden, Michael'in köprüyü kaldırıp kapıları kapayacağından korkuyordu. Ona engel olmak için ne yapacağına karar veremiyordu. Emir vermesine fırsat bırakmadan üzerine mi atılsaydı acaba? Acaba bunu yapabilir miydi? Küçük kılıcı hâlâ sol koluna sarılı duruyordu. Onu öldürebilirdi bile. Ani bir kararla, gitti Elizabeth'in dirseğine dokunarak, "Michael'e engel ol," diye fısıldadı.

Elizabeth konuşmak istedi, ama konuşamadı. Korkudan kanı donmuştu sanki. Ardından yüzündeki ifade birden değişti. Önce derin bir soluk aldı, sonra başını yukarıya doğru kaldırarak kendinden emin bir sesle, "Michael Armstrong!" diye seslendi.

Michael arkasına döndü. Artık bundan sonra geriye dönülemezdi, Aliena buna karar verdi. Richard'ın gelmesi için saniyeleri sayıyordu. Elizabeth'e, "Şimdi onlara durumu anlat," dedi. "Hemen!"

Elizabeth, "Kaleyi sahici Shiring Kontu olan Kingsbridge'li Richard'a teslim ediyorum," dedi.

Michael bu söylenenlere inanmamış gibi dik dik Elizabeth'e baktı. "Bunu yapamazsınız!" diye bağırdı.

Elizabeth, "Hepinize silahları bırakmanızı emrediyorum," dedi. "Kan dökmek yok."

Michael başını çevirerek bağırdı: "Köprüyü kaldırın! Kapatın kapıları!"

Silahlı adamlar onun emrini yerine getirmek için koşuştular, ama o karar vermekte çok geç kalmıştı. Adamlar kemerli girişi kapatacak olan demir takviyeli ağır kapılara ulaştıklarında, Richard'ın öncü birliği kalkma köprüyü geçmiş avluya girmişti bile. Michael'in adamlarının çoğunun üzerinde zırh yoktu, birçoğu kılıçlarını bile yanlarına almış değillerdi; atlıları görünce çil yavrusu gibi dağıldılar.

Elizabeth, "Herkes sakin olsun!" diye bağırdı. "Şimdi bu haberciler benim emirlerimi doğrulayacaklar."

Yukarıdan nöbetçilerden biri, iki elini ağzına dayayarak aşağıya seslendi: "Michael! Bu bir saldırı! Kaleye saldırıyorlar. Hem de çok kalabalıklar!"

Michael, "İhanet!" diye bağırarak kılıcını çekti. Ama Richard'ın adamlarından ikisi üzerine saldırdı. Havada kılıçlarını parladığı görüldü. Michael kanlar içinde yere devrildi. Aliena görmemek için başını başka bir tarafa çevirdi.

Richard'ın adamlarından birkaçı nöbetçi kulübesiyle bocurgatın bulunduğu odaya el koydu. Bir ikisi de nöbet yerlerine çıktı. Michael'in adamlarını teslim aldı.

Elizabeth avazı çıktığı kadar bağırıyordu: "Hepinize söz veriyorum, hiçbirinizin kılına bile dokunulmayacak! Kale en küçük bir çatışmaya gerek kalmadan teslim olmalı."

Herkesin kulağı Richard'ın ordusunun çıkardığı gürültüdeydi. Kimse yerinden kımıldamıyordu. Michael'in adamları ne yapacaklarına karar veremiyor, şaşkın şaşkın bakınıyorlardı. Komutanları ölünce, kontesleri de teslim olmalarını söyleyince hiçbir şey yapmadılar. Olaylar o kadar hızlı gelişmişti ki, serseme dönmüşlerdi.

Richard sonunda savaş atının üzerinde kapıdan giriyordu işte.

İşte bu önemli bir andı. Aliena'nın göğsü gururla kabardı.

Muzaffer ve yakışıklı Richard gülümsüyordu işte. Aliena, "Yaşasın sahici kont!" diye bağırdı. Kaleye girenler de bağırdı. Kalabalığın büyük bir bölümü de onlara katıldı. Çoğu William'ı sevmezdi zaten. Richard avlunun etrafında atıyla bir tur atarak kalabalığın sevinç çığlıklarına elini sallayarak karşılık verdi.

Aliena, şu anın gerçekleşmesi için bugüne kadar başından geçenleri düşündü. Otuz dört yaşma gelmişti ve bu yılların yarısını bu sonucu elde etmek uğruna savaşarak geçirmişti. Yetişkinlik çağının tamamı demekti bu.

Çuvallara yün doldurmak için ellerini kan içinde bıraktığı günlerini anımsadı. Yollarda rastladığı o it uğursuzların yüzleri aklına geldi, biraz gevşek davransa onu her an öldürebilirlerdi. Jack'e karşı direnip Alfred'le evlendiğini düşündü. Aylarca bir köpek gibi yatağının ayak ucunda gecelediği zamanlar aklına geldi. Buna da Richard'a silah ve zırh alacağına söz verdiği için katlanmıştı.

"Oldu işte, Baba," dedi kendi kendine. Ama onu kimse duymadı. Herkes çılgın gibi alkışlıyor, bağırıyordu. "İstediğin buydu," dedi ölmüş babasına. "Ben ne söz verdimse onu yerine getirdim; sen mezarında rahat uyu ki ben de huzur içinde yaşayayım."

6

Remigius'un onca yoksulluğuna karşın çalımından geçilmiyordu. Başını dimdik tutarak, çatıyı tutan kabaca yontulmuş ağaç desteklere, çamurla sıvanmış bağdadi duvarlara, toprak zeminin tam ortasındaki bacasız ocağa dudak bükerek Hamleigh köyündeki ahşap malikaneye girdi.

William uzaktan onu seyrediyordu. Keşişin yama üstüne yamalı sandallarını, kir pas içindeki cüppesini, uzamış sakalını, çapaçul saçlarını görünce, şansım yaver gitmemiş olabilir, dedi içinden, ama gene de senin kadar düşük düzeyde değilim. Remigius hiçbir zaman şişman biri olmamıştı, ama bu kadar da zayıf olmamıştı hiç. Yüzündeki mağrur ifade, gözlerinin altındaki morumtırak kırışıklıkları, tükenmişlik belirtisi çizgileri gizleyemiyordu. İki büklüm hale gelmemişti daha, ama yenik ve şaşkın bir görünümü vardı.

William'a, "Tanrı seni kutsasın, oğlum," dedi.

William hiç oralı olmadı. "Ne istiyorsun Remigius?" dedi. Keşişe "Peder" ya da "Kardeş" diye hitap etmemek açıkça hakaret sayılırdı.

Remigius tokat yemiş gibi geri çekildi. "Shiring papazlar kurulunun başrahibi olarak bana verdiğiniz toprakları, Kont Richard bizden geri aldı," dedi.

"Buna şaşırmadım," dedi William. "Her şey eski Kral Henry zamanındaki sahiplerine geri veriliyor çünkü."

"O durumda benim elimde hiçbir şey kalmıyor."

William büyük bir aldırmazlıkla, "Sen ve ötekiler, hepiniz, bu durumda Kingsbridge'e dönmek zorunda kalacaksınız," dedi.

Remigius'un yüzü öfkeden bembeyaz oldu. "Bunu yapamam," dedi.

William ona eziyet etmek istercesine, "Neden o?" dedi.

"Nedenini siz bilirsiniz."

"Yoksa Phillip küçük kız çocuklarının sırlarından yararlanma-

man gerektiğini mi söylerdi sana? Kanun kaçaklarının yerini bana açıklayarak ona ihanet ettiğini mi düşünüyordur yoksa? Kendi katedralinin yerine geçecek bir kilisenin başrahibi olmana mı kızıyordur? Ne yapalım, bu durumda gerçekten oraya dönemezsin."

Remigius, "Bana *bir şey*ler ver," diye yalvarmaya başladı. "Bir köy. Bir çiftlik. Küçük bir kilise."

William, sesini daha da yükselterek, "Yenik düşenlere ödül vermezler, keşiş," dedi. "Manastır dışında senin en ufak bir saygınlığın yok artık. Unutma, ördekler kurtçukları yutar, tilkiler ördekleri öldürür ve yer, insanlar da tilkileri avlar. İşte bunun gibi bazıları da şeytana yem olurlar."

Remigius'un sesi fısıltıdan öteye gidemiyordu. "Ne yapacağım ben?"

William güldü ve "Sen de dilen," dedi.

Remigius birden döndü ve evi terk etti.

William, hâlâ mağrur, dedi içinden, ama çok fazla sürmez bu, dileneceksin.

William, birinin kendinden daha da zor duruma düştüğünü görünce çok sevindi. Kendi kalesinin önünde, içeri kabul edilmeyerek uzun süre bekletildiğinin dayanılmaz acısını asla unutmayacaktı. Richard ve adamları Winchester'dan ayrıldığında zaten kuşkuya düşmüştü.

Kaleye iyice yaklaştığında köprünün kaldırılmış olduğunu gördü. Hendeğin başına gelince atının dizginlerini çekerek bağırdı: "Açın, kontunuz geldi!"

Richard duvarların üzerinde görünüp de, "Kont içeride," deyince, William'ın ayaklarının altından yer kayar gibi oldu. Richard'dan öteden beri çok korkar, onu tehlikeli bir rakip olarak görürdü. Asıl tehlikenin Stephen'ın ölümünden sonra Henry'nin tahta çıkışıyla başlayacağını düşünüyordu. Oysa Richard'ın kontluk talebi barış anlaşması sayesinde yasallaşmıştı bile. Yaşlanmış, yorgun ve yenik Stephen'ın daha fazla savaşmaya takatı kalmamıştı.

William Hamleigh köyüne çekilmiş ve kendini çocukluğunun geçtiği malikaneye kapatmıştı. Hamleigh ve çevresindeki köyler babasına otuz yıl önce bağışlanmıştı. Hiçbir zaman kontluğun bir parçası olmamış, ayrı bir mülktü; bu yüzden Richard onun üzerinde hak iddia edemezdi.

Remigius'la konuştuktan birkaç gün sonra, gene o tütüp duran ocağın yanında aynı sert sandalyenin üzerinde oturuyordu ki Piskopos Waleran içeri girdi.

Ziyaretçisini karşılamak için ayağa kalkmadı. Onu tersler gibi, "Ne istiyorsun?" dedi. Nazik olmak zorunda değildi. Waleran'ın bir an önce çekip gitmesini istiyordu.

Piskopos, onun kabalığına aldırmadan, "Şerif öldü," dedi.

William önce onun lafı nereye getireceğini anlamadı. "Bana ne?"

"Yeni bir şerif gerekecek."

William, Eee n'olmuş yani? diyecekti ki kendini tuttu.

Annesinin bir sözünü yineleyerek, "Hiç kimse minnet duygusu olmadan bir şey yapmaz," dedi.

Waleran, "Stephen, Shiring Kontluğu ona karşı savaşmış birinin elinde olduğu sürece kendini rahat hissetmeyecektir. Bu yüzden şerifinin Richard'la aynı güçte birinin olmasını isteyebilir."

Willam bunu duyunca çok heyecanlandı. Hamleig köyü denilen şu yerden, tıkıldığı deliğin içinden çıkabileceğine inanmaya başladı. Büyük bir özlemle, "Şerif Shiring Kalesi'nde oturur," dedi.

Waleran, "Zengin de olurdun," dedi.

Şeriflik görevi çok para getiren bir iş olabilirdi. Kontluk günlerinde olduğu kadar gene çok çok para kazanabilirdi.

Waleran ciddi bir neden olmadan parmağını oynatmazdı. William' ın şerif olmasını istiyordu, çünkü ancak o durumda ona bir kilise yaptırabilirdi. Öte yandan, William, annesinin anısına yaptırmak istediği kiliseyi tamamlayabilir ve böylece belki de geceleri yaşadığı karabasanlar sona ermiş olurdu. Büyük bir istekle, "Bu işin olacağını cidden düşünebiliyor musun?" dedi.

Waleran başıyla onaylayarak, "Bu iş için para gerekecek elbette, ama sanırım olabilir," dedi.

William kaygı içinde, "Para mı?" dedi. "Ne kadar?"

"Bunu söylemek kolay değil. Lincoln ve Bristol gibi yerlerde bu sana en azından beş yüz altı yüz paunda patlardı, ama oralarda şerifler kardinallerden de zengindir. Shiring gibi küçük bir kasabaya gelince kralın istediği bir adaysan, ki ben bunu sağlamaya çalışırım, büyük bir olasılıkla bu işi yüz paundla alırsın."

"Yüz paunt ha!" William'ın bütün umutları yıkıldı. Zaten bu işin olmayacağını başından biliyordu. Buruk bir sesle, "Yüz paundum olsaydı ben böyle mi yaşardım?" dedi.

Waleran, "O parayı bir yerden sağlayabilirsin," dedi nazikçe.

"Kimden?" Birden aklına geldi. "O parayı sen bana verir misin?"

Waleran karşısındakini kızdırmak ister gibi, büyük bir alçakgönüllülükle, "Deli misin sen?" dedi. "Yahudiler ne güne duruyor?"

İlk çatlaklar görüneli beri aradan iki yıl geçtiği halde, Jack buna hâlâ bir çare bulamamış, daha da kötüsü, yer yer yatay çatlaklar görünmeye başlamıştı. Planda önemli bir yanlışlık yapmış olmalıydı. Bina tonoz biçimindeki tavanın ağırlığını taşıyacak kadar sağlamdı, ama anlaşılan çok yukarılardaki sert rüzgârlara dayanacak güçte değildi.

Yerden oldukça yüksek iskelenin üzerine çıkıp yeni oluşan çatlakları incelerken kara kara düşünüyordu. Duvarların yukarılarını sağlamlaştırabilmek için bir çare düşünmeliydi, yoksa rüzgârlara dayanamazdı.

Duvarın alt kısımlarının nasıl güçlendirildiğini biliyordu. Koridorun dış duvarında, koridor tavanına gömülmüş yarım kemerlerle avlu duvarına bağlanmış sağlam ve kalın payandalar vardı. Bu yarım kemerlerle payandalar belli bir noktaya kadar duvara destek oluyorlardı; bu destekler pek göze çarpmadığı için avlu zarif ve aydınlık bir görünüm kazanıyordu.

Duvarın üst kısmı için de benzer bir sistem tasarlamalıydı. Pekâlâ iki katlı bir yan koridor yaparak aynı payanda yöntemini orada da uygulayabilirdi, ama bu yukarılardan gelecek ışığının önünü kapatırdı.

Pencereli üst duvara destek olacak yarım kemerlerle payandaları, koridorun içine kadar uzatmadan inşa edebilse, işte o zaman sorun bir çırpıda çözülmüş olurdu.

Bir ses aşağıdan onu çağırıyordu.

Jack'in suratı asıldı, ne güzel, tam da bir karara varmak üzereyken kafası karıştı. Başını uzatıp aşağıya bakınca, Başrahip Phillip'i gördü, çağıran oydu.

Ufak kuleye girdi, döner merdivenle aşağıya indi. Merdivenin dibinde Phillip onu bekliyordu. Başrahip o kadar kızgındı ki burnundan soluyordu. Bir girişe bile gerek görmeden, "Richard beni arkamdan vurdu!" dedi.

Jack, "N'oldu?" dedi şaşkın şaşkın.

Phillip soruyu yanıtlamadan önce, "Ona bunca iyilik yaptığım halde," dedi. Tepesi iyice atmıştı. "Durumu bozulduğunda ona Kollukçuluk görevini verdim. Son kasım ayında barış görüşmeleri yapılırken ona içeriden bilgi sızdırmam sayesinde Kont-köyü'nü ele ge-

çirmiş oldu. Kontluğu yeniden kazanıp durumu düzelince bana sırt çevirdi."

Jack, onun bu denli öfkelendiğini hiç görmemişti. Başrahibin kazınmış başı kızgınlıktan kıpkırmızı olmuştu, konuşurken etrafa tükürükler saçıyordu. Jack, "Peki, ne yapmış da ihanet etmiş size?" dedi.

"Onun bu kadar adi bir adam olduğu hiç aklıma gelmezdi."

"Peki, ne yapmış?"

Phillip sonunda, "Taş ocağına girmemize engel olmuş," dedi.

Jack bunu duyunca çok şaşırdı. Nankörlüğün böylesi görülmemişti. "Bunun hiçbir geçerli nedeni olamaz," dedi.

"Her şey, birinci Kral Henry zamanındaki sahiplerine geri verilecekti. Bu taş ocağı bize Kral Stephen tarafından bağışlandı."

Richard'ın açgözlülüğü olur şey değildi, ama Jack, Phillip kadar kızmadı. Şu ana kadar, taşın büyük bölümünü parayla satın alarak, katedral inşaatının yarısını tamamlamışlardı; kalanı da idare ederlerdi nasıl olsa. "Açık konuşmak gerekirse, Richard haklı," dedi.

Phillip'in tepesi attı. "Sen nasıl böyle bir şey söyleyebilirsin?"

"Bana yaptıklarınızdan pek farkı yok da ondan," dedi Jack. "Size Ağlayan Bakire Meryem heykelini getirdiğim, yeni katedraliniz için olağanüstü bir plan çizdiğim ve de sizi William'dan korumak için kent surları inşa ettiğim halde, çocuklarımın annesi olan kadınla birlikte yaşayamayacağımı bildirdiniz. Bu bir nankörlük!"

Böyle bir benzetmeye içerleyen Phillip, "O başka, bu başka," dedi. "Ayrı yaşamanızı isteyen ben değilim. Boşanma işini engelleyen Waleran. Zina suçu işlememenizi söyleyen de Tanrı yasası."

"Eminim, Richard da benzeri şeyleri söyleyerek kendini savunmak isteyecektir. O yasaları uyguluyor, o kadar."

O sırada öğle çanı çaldı.

"Tanrı'nın yasalarıyla insanların yasaları arasında büyük fark var," dedi Phillip.

Jack, "Bizim birlikte yaşamamız gerekir," diyerek ona karşı çıktı ve "Ben şimdi çocuklarımın annesiyle yemek yemeye gidiyorum," dedi ve yürüdü. Phillip arkasından bakakaldı.

Jack, manastır avlusundan geçerek Martha'yla birlikte oturduğu eve doğru yürüdü. Aliena ile çocuklar her zamanki gibi gene mutfaktaydı. Kıtlık sona ermiş, geçen yıl çok iyi ürün alınmıştı. Artık yiyecek yokluğu çekilmiyordu. Masanın üzerinde taze beyaz ekmekle koyun rostosu vardı.

Jack çocukları öptü. Aliena biraz sıkıntılı görünüyordu. Tahta sıraya, Aliena'nın yanına oturdu: "Richard taş ocağını geri vermeye yanaşmadığı için Phillip ateş püskürüyor," dedi.

Aliena yumuşak bir sesle, "Çok kötü," dedi. "Richard bu kadar iyilik bilmez olamaz."

"Ne dersin, onu bu fikrinden caydırmak olası mı?"

"Bilmiyorum," dedi Aliena. Şaşkın bir hali vardı.

"Nedense bu konuya pek ilgi göstermedin."

Aliena başını havaya doğru kaldırarak, "Hayır, göstermedim," dedi.

Jack durumu hemen anladı. "Söylesene, neyin var senin?" dedi.

Aliena ayağa kalktı. "Arka odaya gidelim."

Jack, gözleri koyun budunda, masadan kalktı ve Aliena'nın peşinden yatak odasına doğru yürüdü. Her zamanki gibi, kimse kuşkulanmasın diye, kapıyı açık bıraktılar. Birden eve gelen olabilirdi. Aliena yatağın üzerine oturdu, kollarını kavuşturarak, "Ben çok önemli bir karar verdim," diyerek söze başladı.

Aliena o kadar ciddi görünüyordu ki, Jack büyük bir meraka kapıldı.

"İki şey var ki, yaşamım boyunca sıkıntısını çekip durdum. Biri babama verdiğim söz, öteki seninle olan ilişkim."

"Babana verdiğin sözü yerine getirdin sayılır artık."

"Evet, öyle. Öteki yükten de kurtulmak istiyorum. Seni terk etmeye karar verdim."

Bunu işitince, Jack'in kalbi duracak gibi oldu. Aliena bu tür konularda şakayı sevmezdi, ciddi bir havası vardı. Hiçbir şey söylemeden bakakaldı. Ne diyeceğine karar veremedi. Onu bırakıp gideceğini rüyada görse inanmazdı. İlk aklına geleni soruverdi: "Bir başkası mı var?"

"Saçmalama."

"Öyleyse neden?"

"Artık daha fazlasına dayanamayacağım da ondan," dedi Aliena ve gözleri doldu. "On yıldır şu boşanma işini bekleyip duruyoruz. Bunu boşuna bekliyoruz, Jack. Birbirimizden ayrılmadıkça hep böyle yaşamaya mahkumuz."

"Ama..." diyecek oldu Jack. Ne var ki Aliena çok kararlı görünüyordu. Tartışmanın en küçük bir yararı olmayacaktı. Gene de denedi. "Bu durumumuz gene de hiç yoktan iyidir," dedi."Hem çekip gidersen ne değişecek?"

Aliena, "Karşıma çıkan ilk erkeğe âşık olur, evlenirim belki," dedi ve ağlamaya başladı.

"Ama sen hâlâ Alfred'le evlisin."

"Kimsenin ruhu bile duymaz. Alfred'in varlığından haberi olmayan bir köy papazı pekâlâ nikâhımı kıyabilir."

"Bunları sen mi söylüyorsun, inanamıyorum."

"On yıl oluyor, Jack. Seninle normal bir yaşam sürebilmek için on yıldır bekleyip duruyorum. Daha fazla bekleyemem."

Aliena, acılar içindeymiş gibi yüzünü buruşturdu, ama gene de konuşmasını sürdürdü. "Bir iki haftaya kadar her şeyi hale yola soktuktan sonra, Winchester'da bir ev edinirim kendime. Çocukların bu yeni yaşam tarzına yavaş yavaş alışmaları gerek..."

Jack, hiç düşünmeden, "Çocuklarımı da alıyorsun?" dedi.

Aliena, "Kusura bakma," dedi. "Seni özleyeceklerini biliyorum. Ama onların da normal bir yaşam düzenine gereksinimleri var."

Jack artık daha fazlasına dayanamazdı. Yüz geri etti.

"Beni böyle bırakıp gitme," dedi Aliena. "Biraz daha konuşsak iyi olurdu, Jack..."

Jack hiçbir yanıt vermeden yürüdü.

Aliena'nın arkasından, "Jack!" diye bağırdığını işitiyordu.

Yatak odasından çıktı, çocukların yüzüne bile bakmadan evi terk etti. Şaşkın bir halde katedrale doğru yürüdü, başka bir yere gitmek hiç aklına gelmemişti. Ustalar hâlâ yemekteydi.

Hiçbir şey düşünmeden döner merdivenden ta yukarıya, en tepeye çıktı ve çatıya adımını attı.

Aşağıdan pek fark edilmiyordu, ama burada rüzgâr fena esiyordu. Jack aşağılara baktı. Buradan fırlasa koridorun çatısının tam üzerine düşerdi. Pek emin değildi, ama büyük olasılıkla ölürdü. Yeni tarzda inşa ettiği katedral doğru dürüst bir şey olmadıktan sonra, Aliena da onu terk ediyordu zaten, bu dünya yaşanmaya değer miydi?

Anlaşılan Aliena kararını çoktan vermişti. Yıllardır mutlu, ama huzursuzdu, her ikisi de öyle. Kont-kalesi'ne kavuşunca yeniden toparlanmış, kendi yaşamını düzene sokmak için bu iyi bir fırsat olmuştu. Ama zaten sallantıda olan bir durumu daha da dengesiz hale sokmuştu. Tıpkı fırtınanın katedral duvarlarında çatlaklara neden olması gibi.

Transept duvarıyla yan koridorun çatısına baktı. Yan koridorun duvarında çıkıntı yapan ağır payandaları görünce, koridor çatısının altından payandayı pencereli duvarın ayağına bağlayacak olan ya-

rım kemeri gözlerinin önünde canlandırmaya çalıştı. Sorunu çözecek olan altı metre kadar yükselecek payanda ile ikinci bir yarım kemerdi, zaten bu sabah Phillip onu çağırdığında da bunu düşünüyordu. Kemer ve yüksek payanda kilisenin üst yarısını kuşatarak onu sert rüzgârlardan korumuş olacaktı.

Büyük olasılıkla sorun bu şekilde çözülebilirdi. Payanda ile yarım kemeri gizlemek amacıyla iki katlı koridor inşa ederse, bu kez de ışık sorunu çıkacaktı karşısına. Eğer şey yapmazsa...

Aliena'dan uzak düşecek olduktan sonra hiçbir şeyin önemi yok artık, dedi içinden. Ama gene de çatının üzerinde durmuş, kafasında çizdiği resmin nasıl bir şey olacağını düşünüyordu. Koridorun yan duvarından bir sıra sağlam taş sütunlar yükselecekti, her sütunun tepesinden de pencereli duvara doğru birer yarım kemer uzanacaktı. Evet, böyle daha güzel olacaktı.

Düşündükçe daha da hoşuna gitti bu fikir. Binayı uzaktan bakıyormuş gibi kafasında canlandırmaya çalıştı. Yarım kemerler sürü halinde, ama belli aralıklarla havalanacakmış gibi duran kuşların kanatlarını anımsatacaktı. Yarım kemerler lenduha şeyler olmamalıydı. Tıpkı kuş kanatları gibi hem hafif hem güçlü hem de zarif şeyler olabilirdi. Tüy gibi hafif, her an uçabilen kanatlı payandalar, dedi içinden.

Rüzgâr aniden sertleşince dengesini kaybedecek gibi oldu. Düşmemek için çatının ucuna tutundu. Bir an aşağıya yuvarlanacağını sandı. Dengesini bulunca geriye doğru çekildi. Kalbi küt küt atıyordu.

Büyük bir dikkatle kulenin kapısına doğru yürüdü, aşağıya indi.

7

Tommy, "Richard Dayı geliyor!" diye bağırdı.

Aliena, oğlunun baktığı yana doğru başını çevirdi. Doğruydu. Kont kardeşi arkasında bir avuç şövalye ve silahtarıyla atını çayırlığa doğru sürüyordu. Aliena hayretler içinde kaldı. Şu taş ocağı konusunda Phillip'e yaptıklarından sonra hangi yüzle buraya gelebiliyordu?

Onun hiçbir şey yapmamış gibi gene bildiğini okumasına göz yummayacaktı. Başkaları ağzını açmaya korkabilirdi, çünkü kont oydu, ama Aliena'nın gözünde o hâlâ kafasız küçük kardeşiydi. Richard onu öpmek için yaklaştı, ama Aliena onu eliyle iterek, "Sen taş ocağını manastırın elinden almaya nasıl cüret edebilirsin?" dedi.

Jack, bir ağız dalaşının başlayacağını anlayınca, çocukların ellerinden tutarak uzaklaştı.

Richard bu sözlerden incinmişe benziyordu. "Bütün mülkler eski sahiplerine..."

Aliena, "Bana akıl vermeye çalışma," diyerek lafını yarıda kesti. "Phillip'in sana onca yaptıklarından sonra!"

"Taş ocağı doğuştan kazandığım bir hak," dedi Richard. Aliena'yı bir kenara çekerek başkalarının işitmemesi için sesini alçaltarak konuşmasını sürdürdü. "Ayrıca, taş satışlarından gelecek paraya gereksinimim var benim, Allie."

"Bu yüzden bütün vaktini kuş avlamakla geçiriyorsun, öyle ya."

"Ne yapmalıyım peki?"

"Topraklarının verimini artırmalısın. Yapılacak o kadar çok şey var ki. Örneğin savaş ve kıtlığın neden olduğu yaraları sarmak var, yeni yeni çiftçilik yöntemleriyle kazancını artırmak var, bataklıkları kurutup ormanda yeni yeni tarım alanları açmak var; bütün bunları yaparak çok daha zengin olabilirsin! Yoksa Kral Stephen'ın Kingsbridge Manastırı'na verdiği taş ocağını elinden alarak değil."

"Hakkım olmayan bir şeyi almış değilim ki!"

Aliena, "Yaptığın bal gibi bu işte," diye parladı. O kadar kızgındı ki içini dökmek için bir fırsattı bu. "Bugüne dek hiçbir iş yapmadın. Benden para alıp hep o ahmak silahlarına harcadın. Phillip'in verdiği işte çalıştın, kontluğu da benim sayemde kazandın. Artık kendine ait olmayan şeylere el almadan kontluğu idare edemiyorsun!" Aliena bunları söyledikten sonra hızlı hızlı yürüdü gitti.

Richard peşinden koşmak istediyse de adamlarından biri onu engelledi. Böylesi daha iyi olmuştu. Aliena diyeceklerini demişti, artık onunla bu konuda tartışmak istemiyordu. Köprüye kadar yürüdükten sonra dönüp arkasına baktı. Richard, onunla biraz daha konuşmak istediğini belirtmek ister gibi uzaktan elini kolunu sallayıp duruyordu.

Köprüyü geçerek kasabaya indi. Bir süre yalnız kalmak istiyordu.

Winchester'da, zemin katı dükkân olan bir ev satın almıştı. Üst katında bir oturma odasıyla bir de yatak odası bulunan evin arka avlusunda kumaşlarını koyabileceği genişçe bir depo vardı.

Kingsbridge sokakları hem sıcak hem de toz toprak içindeydi. Her tarafta gübre yığınlarına konan sinekten geçilmiyordu. Bütün dükkânlar kapalı, evlerin kapıları kilitliydi. Herkes çayırlıktaydı.

Doğru Jack'in evine gitti. Evin kapısı ağzına kadar açık duruyordu. Kim açık bırakmıştı acaba? Canı sıkılarak yürüdü. İçeride çalınacak bir şey yoktu. Bol bol sinek vardı. Jack paralarını burada saklamazdı zaten. Phillip, yıllardır parasını manastır kasasında saklamasına izin veriyordu.

Aliena adımını içeri attı. Evin içi karanlık ve serinceydi. Odanın içinde sinekler uçuşup duruyordu. İki tane eşek arısı bal küpünün tıkacının üzerinde birbiriyle kavgaya tutuşmuştu. Keten örtünün üzerinde kurt sinekleri dolaşıyor, Alfred de masanın başında oturuyordu.

Aliena önce korkudan bir çığlık attı, sonra kendini toplayınca, "Sen nasıl girdin içeriye?" dedi.

"Anahtarla," dedi Alfred.

"Ne işin var senin burada?"

"Seni görmeye geldim."

Aliena korkudan değil, daha çok sinirden tir tir titrediğini fark etti. Ve tükürür gibi, "Ben seni görmek istemiyorum, ne şimdi ne de hiçbir zaman," dedi. "Bana köpek muamelesi yaptın, Jack sana acıyıp işe aldığı halde, ustaları kandırıp Shiring'e götürerek ona ihanet ettin."

"Benim paraya gereksinimim var."

"Öyleyse çalış."

"Shiring'de inşaat işi durdu. Kingsbridge'de de iş bulamam artık."

"Öyleyse Londra'ya git... Paris'e git."

Alfred öküz gibi inat ediyordu. "Bana yardım elini uzatacağını sanıyordum," dedi.

"Senin için buralarda yer yok artık. En iyisi defol buradan!"

Alfred, "Bana hiç mi acımıyorsun?" diyerek yalvarmaya başladı.

Aliena kendini yatıştırmak ister gibi masanın üzerine abanarak, "Senden nefret ettiğimi anlamıyor musun, Alfred?" dedi.

Alfred, sanki bu söz onu çok şaşırtmış gibi, "Neden?" dedi.

Aliena, Tanrım, bu adam aptal, dedi içinden. "Bir yardım eline gereksinimin varsa sen doğru manastıra git. Başrahip Phillip son derece bağışlayıcı bir insandır. Ben değilim."

"Ama sen benim karımsın," dedi Alfred.

Aman ne güzel! Aliena, "Ben senin karın filan değilim," dedi fısıldayarak, "Sen de benim kocam değilsin. Hiçbir zaman da kocam olmadın. Şimdi defol bu evden."

Alfred birden Aliena'yı saçlarından kavradı. Aliena böyle bir şey beklemiyordu. "Sen benim karımsın," diyerek Aliena'yı masanın üzerinden kendine doğru çekmeye çalıştı. Bir yandan da öteki eliyle göğüslerini sıkmaya başladı.

Dokuz ay aynı odada birlikte kaldığı halde onunla bir kez bile cinsel ilişkide bulunmayan bir erkeğin böyle bir şeye kalkışacağı dünyada aklına gelmezdi. Bir yandan bağırıyor, bir yandan da elinden kurtulmaya çalışıyordu. "Şu anda herkes ırmak kenarında. Ne kadar bağırırsan bağır, kimse duymaz seni," dedi Alfred.

Aliena büyük bir korkuya kapıldı. Evin içinde onlardan başka kimse yoktu. Yıllar yılı türlü tehlikeler içinde millerce yol katetmişti de böylesi başına gelmemişti. Kendi evinde, evlendiği erkek tarafından saldırıya uğruyordu!

Alfred korktuğunu gözlerinden okumuştu. "Korkuyorsun, değil mi? Zorluk çıkarmazsan iyi olur," dedi ve Aliena'yı ağzından öptü. Aliena, Alfred'in dilini ısırınca, Alfred acısından inler gibi bir ses çıkardı.

Aliena'nın yumruk yiyeceği hiç aklına gelmiyordu. Yumruk yanağına öyle bir indi ki, kemiklerinin kırıldığını sandı. Bir an gözle-

ri karardı, dengesini yitirdi. Yalpalayarak yere, kuru otların üzerine yuvarlandı. Yediği yumruğun yarattığı sersemlikten kurtulmak ister gibi başını iki yana salladıktan sonra sol kolunun iç tarafında sakladığı bıçağına uzandı. Bıçağını çekmeye fırsat bulamadan, Alfred iki bileğini birden kavrayarak, "O bıçaktan haberim var," dedi. "Sen soyunduğun sırada görmüştüm." Aliena'nın ellerini gevşetti ve yüzüne bir yumruk daha attıktan sonra uzandı, bıçağı aldı.

Aliena elinden kurtulmaya çalışırken, Alfred bacaklarının üzerine oturarak sol eliyle boğazına sarıldı. Öbür eliyle de bıçağın sivri ucunu gözüne dayadı. "Hiç kımıldama, yoksa gözlerini oyarım," dedi.

Alfred eğilerek, dizleri ayrık bir halde ata biner gibi Aliena'nın üzerine oturdu. "Bana karşı çok nazik olacaksın," dedi ve onu bir kez daha öptü.

Alfred'in sakalı uzamış, yüzü Aliena'nın cildini acıtıyordu. Soluk alıp verdikçe bira ve soğan kokuları geliyordu burnuna. Aliena ağzını sımsıkı kapadı.

"Bana karşı nazik ol. Sen de beni öp," dedi Alfred.

Aliena'yı bir kez daha öptükten sonra bıçağı gözlerine daha da yaklaştırdı. Bıçak, Aliena'nın göz kapaklarına dokununca dudaklarını kımıldattı. Alfred'in ağız kokusu midesini bulandırıyordu.

Alfred, Aliena'nın üzerinden kalktı, ama bıçağı yüzünden hiç uzaklaştırmıyordu. "Şimdi, elinle şey edeceksin," diyerek Aliena'nın elini tuttu ve onu tuniğinin altına doğru götürdü. Aliena eliyle Alfred'in kamışına dokundu. "Tut onu," dedi Alfred. "Şimdi de yavaş yavaş okşa."

Aliena söyleneni yaptı. Belki de, eliyle nefsini uyandırabilirse, içine sokmasına gerek kalmayabilir, o sıkıntıdan kurtulmuş olurdu. Korkarak yüzüne baktı, Alfred'in yüzü kıpkırmızı olmuştu. Gözleri kapalıydı. Aliena ta diplere kadar okşamasına devam etti.

Alfred, "O kadar sert değil," dedi ve gene bıçağa davrandı.

Aliena yeniden işe koyulmuştu ki kapı açıldı.

Yüreği büyük bir sevinçle atmaya başladı. Alfred dondu kaldı. Aliena elini çekti.

Her ikisi de dönüp kapıya baktı. Kimdi acaba? Aliena bir şey göremiyordu. Tanrım, ne olur, çocuklardan biri olmasa bari, diye yalvardı içinden. Yoksa yerin dibine geçerdi. Bir erkek sesinin öfke içinde homurdandığı duyuldu. Aliena gözyaşlarını sildi. Sesi tanımıştı, içeri giren kardeşi Richard'dı.

Alfred ayağa kalkmaya davrandı, ama Richard seri bir hareketle üzerine doğru yürüdü ve tam çenesinin üzerine bir tekme savurdu. Alfred geri geri giderek masaya çarptı. Richard, hiç farkında olmadan Aliena'nın üzerinden sıçrayarak, Alfred'in peşinden gitti ve tekme tokat veryansın etmeye başladı. O kadar öfkelenmişti ki, ne yaptığının kendisi de farkında değildi. Aliena'ya bakmıyordu bile, her iki yumruğuyla Alfred'e sürekli vuruyordu. Alfred sendeleye sendeleye masanın yanma geldi, bir yandan da kollarını havaya kaldırarak kendini korumaya çalışıyordu. Richard, çenesine kuvvetli bir yumruk oturtunca, sırtüstü yere uzandı.

Alfred otların üzerinde, başını kaldırmış korku içinde Richard'a bakıyordu. Aliena, Richard'ın acımasızlığını görünce korktu ve "Yeter artık, Richard!" dedi. Richard ona hiç aldırmadan Alfred'i tekmelemek için tekrar üzerine yürüdü. Alfred birden, Aliena'ya ait bıçağın hâlâ elinde olduğunu fark etti. Kendini sakınarak yavaş yavaş ayağa kalktı ve elinde bıçakla ileriye doğru fırladı. Richard o anda geriye doğru sıçrayıverdi. Her ikisinin de boyları aynıydı. Richard iyi dövüşürdü, ama Alfred de silahlıydı. Aliena, birden kardeşine bir şey olabileceğini düşününce korktu. Ya Alfred onu alt ederse! Alfred'in karşısında, tek başına ne halt ederdi?

Sağına soluna bakınıp silah aradı kendine. Ocağın yanında yığılı duran odunlara gözü takıldı. Ağırca bir kütüğü yerden aldı.

Alfred tekrar Richard'a saldırınca, Richard kendini korumasını bildi ve Alfred'in havaya kalkan kolunu kıskıvrak yakalayıverdi. Alfred ileriye doğru yalpaladı ve dengesini kaybetti. Richard her iki yumruğunu da kullanarak, ard arda rastgele vurmaya başladı. Alfred bir yandan canı acıdığı için inildiyor, bir yandan da kollarıyla kendini korumaya çalışıyordu.

Richard biraz durdu, soluklandı. Aliena, bu iş burada biter artık, diye düşünüyordu ki, Alfred beklenmeyen bir atiklikle yeniden saldırdı; bıçak bu kez Richard'ın yanağını sıyırdı. Richard canının yanmasıyla geri geri sıçrayınca, Alfred bıçağı havada sallayarak Richard'ın üzerine yürüdü. Aliena, Alfred'in onu öldüreceğini anlayınca koştu ve elindeki kütüğü bütün gücüyle salladı. Alfred'in başına isabet ettiremedi, ama kütük sağ dirseğine öyle bir indi ki kemiklerinin çatırdadığını işitti. Alfred'in eli sanki uyuşmuştu, bıçak parmaklarının arasından düşüverdi.

Richard eğilerek Aliena'nın bıçağını yerden kaptı ve olanca gücüyle Alfred'in göğsüne sapladı.

Bıçak, kabzasına kadar içeri girdi.

Aliena dehşet içinde bakakaldı. Alfred boynu vurulmuş bir domuz gibi bağırdı. Richard bıçağı geri çekince, Alfred'in göğsünden kanlar fışkırdı. Alfred, bir kez daha bağırmak için ağzını açtı, ama bağıramadı. Yüzü önce bembeyaz oldu, sonra grileşti, gözleri kapandı ve yere düştü. Yerdeki kuru hasırotları kan içinde kaldı.

Aliena geldi, yanma diz çöktü. Alfred'in göz kapakları kıpır kıpır ediyordu. Hâlâ soluk alıyordu, ama can vermek üzereydi. Aliena başını kaldırarak Richard'a baktı. Ayakta durmuş, güçlükle soluk alıp veriyordu. "Ölüyor," dedi Aliena.

Alfred gözlerini sonuna kadar açarak, "Tanrım, çok canım acıyor," dedi.

Aliena, çok çekmese de ölse bari, dedi içinden. Alfred gözlerini kapadı. Richard, "İşte bu kadar," dedi. Alfred'in soluğu kesildi.

Aliena ayağa kalktı ve "Ben artık dul sayılırım," dedi.

Alfred, tek kan akrabası olan kız kardeşi Marha'nın isteği üzerine Kingsbridge Manastırı'ndaki mezarlığa gömüldü. Ölümüne tek üzülen de o oldu. Oysa Alfred yaşamı boyunca ona hiç de iyi davranmamıştı. Gene de tabut mezara indirilirken yalnız Martha ağladı.

Törende Richard da hazır bulundu. Bir ara Aliena'ya, kayınbiraderini öldürdüğü için Tanrı'dan onu bağışlaması için buraya geldiğini söyledi.

Yüzü, Alfred'in attığı yumrukla yara bere içinde olan Aliena, onu ilk gördüğü günü anımsamaya çalıştı. Babası Tom, Martha, Ellen ve Jack'le birlikte Kont-kalesi'ne gelmişti. Aliena günün birinde bu adamla evleneceğini düşünmüş olsaydı, herhalde kendini kale duvarlarından aşağıya atarak canına kıyardı.

Aliena büyük bir mutluluk duymaktan kendini alamıyordu. Bundan böye buralardan ayrılıp Winchester'a yerleşmek diye bir sorunu kalmamıştı. Jack ve o hemen evlenirlerdi artık. Cenaze törenine katıldığı için yüzüne üzgün bir ifade vermeye çalışıyorsa da aslında içi neşeyle dolup taşıyordu.

Beş yetişkin insanla iki de çocuk mezarın başında bulunduğu sırada Ellen da geldi.

Phillip yüzünü astı. Bir Hıristiyan nikâhını lanetlediği için Ellen uzun bir süre manastır avlusuna bile sokulmamıştı. Ama şimdi onu üvey oğlunun cenaze töreninden kovamazdı. Tören sona erince, Phillip hemen uzaklaştı.

Aliena bu duruma çok üzüldü. Phillip ve Ellen, her ikisi de iyi insanlardı, birbirlerine düşman olmaları olacak şey değildi.

Ellen iyice yaşlanmış görünüyordu, yüzünde yer yer çizgiler, saçlarında da kırlar oluşmuştu. Ama bal rengi gözleri hâlâ güzeldi. Üzerinde kabaca tutturulmuş deri tunikten başka bir şey yoktu. Kolları ve bacakları iyice bronzlaşmıştı. Tommy ile Sally yanma koşarak onu öptüler. Peşlerinden Jack de geldi, annesiyle sımsıkı kucaklaştı. Richard öpsün diye yanağını ona doğru uzatırken, "Çok iyi yaptın," dedi. "Kendini hiç suçlama."

Mezardan ayrılırken Aliena ona sarıldı. Birlikte yavaş yavaş uzaklaşıyorlardı ki sordu: "Bizimle kalmaz mısın, birlikte yemek yerdik?"

Tommy'nin kırmızı saçlarını okşarken, "Elbette kalırım," dedi. "Torunlarımla konuşmaya can atıyorum. Ne çabuk da büyüyorlar. Tom'u tanıdığımda, Jack ancak Tommy'nin bugünkü yaşındaydı. İnsan yaşlandıkça yıllar daha da çabuk geçiyor. Bana öyle..." Tümcesi yarım kaldı ve durdu.

"Bir şey mi oldu?" dedi Aliena.

Ellen gözlerini dikmiş, manastır kapısına bakıyordu. Ahşap kapılar ağzına kadar açıktı. Sokakta hiç kimse yoktu. Yalnız ileride birkaç küçük çocuk oldukları yerde durmuşlar, bir şeye bakıyorlardı.

Ellen birden, "Richard!" dedi. "Sakın dışarı çıkma!"

Herkes durdu. Aliena, Ellen'ın neden kuşkulandığını hemen anladı. Çocuklar duvarın arkasına gizlenmiş bir şeye ya da birilerine bakıyor gibiydiler.

Richard durumu hemen anladı ve "Bu bir tuzak!" dedi ve daha fazla beklemeden arkasına dönüp koşmaya başladı.

Az sonra avlu kapısının sövesinin oradan miğferli bir baş uzandı. Adam, Richard'ın kiliseye doğru koştuğunu görünce "Dur!" diye bağırdıktan sonra peşinden seğirtti. Peşinden üç, dört, beş kişi daha koştu.

Cenaze kalabalığı dağıldı. Silahlı adamlar onlara aldırmadan Richard'ın peşine düştü. Aliena korku ve dehşet içindeydi. Bu adamlar hangi cüretle Shiring Kontu'na hem de bir manastırda saldırabiliyorlardı böyle?

Richard revaklara gidilen kapının önüne geldi. Aliena, kapı kapalı olduğu takdirde Richard'ın içeri giremeyeceğini düşününce büyük bir korkuya kapıldı. Richard'ın yanına sokulan bir silahlı, kılıcını havaya kaldırırken kapıyı açık bulan Richard içeriye süzülüverdi.

Kapıyı içeriden kapatınca, kılıç, kapının ahşabına saplandı. Aliena rahat bir soluk aldı.

Revak kapısında toplanan adamlar, şaşkın şaşkın etraflarına bakınmaya başladılar. Birden nereye geldiklerini anlamışlardı sanki. Ustalar adamlara düşman gibi bakarak ellerindeki çekiçlerle baltaları indirip indirip kaldırıyorlardı. Beş silahlı adama karşı neredeyse yüz kadar inşaat ustası vardı.

Jack kızgın bir sesle, "Kim bu adamlar yahu?" dedi.

Soruyu arkalardan gelen bir ses yanıtladı: "Onlar şerifin adamları."

Aliena arkasına dönünce, şaşkınlıktan apışıp kaldı. O sesi hemen tanıdı. William Hamleigh, kapının orada siyah bir aygırın üzerindeydi. Örme zırhlar içinde ve silahlıydı. Onu görünce derisi diken diken oldu.

Jack, "Defol buradan iğrenç herif!" dedi.

William bu aşağılama karşısında kıpkırmızı oldu, ama yerinden kımıldamadı. "Onu tutuklamaya geldim," dedi.

"Haydi, git işine be! Yoksa Richard'ın adamları seni parça parça eder."

"Zindana atılınca adamı filan kalmaz onun."

"Sen kendini ne sanıyorsun? Bir şerif kontu zindana atamaz!"

"Kont bir cinayet işlemişse, bal gibi atar."

Aliena'nın ağzı açık kaldı. "Ortada cinayet diye bir şey yok," diye parladı.

"Var," dedi William. "Kont Richard, inşaat ustası Alfred'i öldürdü. Benim şimdi gidip Başrahip Phillip'e manastırda bir katili sakladığını açıklamam gerekiyor."

William atını mahmuzlayarak onlardan ayrıldı. Aliena uzaktan onu izliyordu. Bu adam o denli kötüydü ki, ondan her şey beklenirdi. Herif şeytanın ta kendisiydi. Aliena, bu canavardan ne zaman kurtulacağız acaba, dedi içinden.

Mutfak avlusunda William'ın silahlı adamları da yanına geldi. Adamlardan biri kılıcının kabzasıyla mutfak kapısına vurmaya başladı. İnşaat ustaları işlerini bırakıp bir köşede topluca durmuşlar, ellerinde balyoz ve ince ağızlı keskileriyle davetsiz konuklara kötü kötü bakıyorlardı. Aliena, Martha'ya çocukları alıp eve götürmesini söyledi, sonra Jack'le birlikte o da ustaların yanma gitti.

Başrahip Phillip mutfak kapısına çıktı. Boyu William'dan kısaydı, ama ince yazlık giysisinin içinde, atın üzerinde örgü zırhlar için-

deki ayı gibi adamın yanında daha da küçük gözüküyordu. Yüzünde öyle bir kızgın ifade vardı ki, onu William'dan çok daha ürkütücü gösteriyordu.

William, "Sen burada bir kaçağı barındırıyo..."

Phillip birden gürleyerek lafını yarıda kesti: "Hemen buradan çık!"

William lafını tamamlamak istedi. "Ortada işlenen bir cinayet..."

Phillip, "Defol benim manastırımdan!" diye bağırdı.

"Ben şerifim."

"Kral bile olsa, silahlı adamlarını bir kilisenin sınırları içine sokamaz. Defol! Defol!"

İnşaat ustaları, aralarında mırıldanmaya başladılar. Silahlı adamlar sinirli sinirli onlara bakıyordu. William, "Kingsbridge Başrahibi de şerifin sorularını yanıtlamak zorundadır," dedi.

"Bu koşullarda değil ama. Adamlarım buradan çek. Silahlarınızı ahıra bir yere bırakın. Tanrı'nın evinde sıradan bir günahkâr gibi davranmaya hazır olduğunuzda manastıra girebilirsiniz. İşte o zaman başrahip sorularınızı yanıtlayacaktır."

Phillip geri dönerek içeri girdi ve kapıyı kapattı.

İnşaat ustaları da Aliena da çok sevindiler buna.

William hâlâ yenilgiyi kendine yedirmiş değildi. Atından indi, kılıcını ve kemerini çıkardı, adamlarından birine uzattı. Adamlarına alçak sesle bir şeyler söyledikten sonra, geri dönerek tekrar mutfak kapısının karşısında durdu.

"Şerife kapıyı açın!" diye bağırdı.

Az sonra mutfak kapısı açıldı. Phillip yeniden dışarı çıktı. William'a küçümseyerek baktı, silahını çıkarmış avlunun içinde duruyordu. Sonra uzakta kümelenmiş halde duran silahlı adamlara baktı. Sonunda tekrar William'a baktı ve "Ne istiyorsun?" dedi.

"Manastırda bir katili barındırıyorsun. Onu bana teslim et."

Phillip, "Kingsbridge'de bir cinayet işlenmiş değil ki," dedi.

"Dört gün önce, Shiring Kontu, inşaat ustası Alfred'i öldürdü."

"Yanlış," dedi Phillip. "Richard, Alfred'i öldürdü, ama bu bir cinayet sayılmaz. Alfred ırza tecavüz sırasında yakalandı."

Aliena, nefret ve tiksinti içinde bir ürperti geçirir gibi oldu.

"Irza tecavüz mü?" dedi William. "Kimin ırzına tecavüz etmek istiyormuş peki?"

"Aliena'nın."

William bir zafer coşkusu içinde, "Ama o zaten Alfred'in karısı," dedi. "Bir erkek karısına nasıl tecavüz etmiş olabilir?"

Phillip, "O evlilik, gerdeğe girilmediği için, tamamlanmış sayılmaz, ayrıca Aliena boşanma başvurusunda bulundu."

"Boşanma kararı daha çıkmadı. Kilisenin gözünde onlar evli sayılır. Yasalara göre de onlar hâlâ evlidirler. Ortada ırza tecavüz diye bir şey olamaz. Tam tersi." William birden geriye döndü ve parmağıyla Aliena'yı göstererek, "O kadın yıllardır kocasından kurtulmak istiyordu, sonunda onu temizlemesi için kardeşini kandırdı ve onu kendi kılıcıyla öldürttü," dedi.

Phillip, "Şerifler kontları tutuklayamaz," dedi.

Aliena, bak bu doğru işte, dedi içinden. Öyle ya tutuklayamaz.

William bir kâğıt tomarı çıkararak, "Elimde bir kral buyruğu var. Kral adına onu tutukluyorum," dedi.

Phillip elini uzatarak, "Ben de görmek istiyorum o buyruğu," dedi.

William buyruğu uzattı. Ama birbirlerinden birkaç metre uzakta duruyorlardı. İkisi de yerlerinden kımıldamadılar, ama sonra William yerinden kımıldadı ve birkaç adım atarak buyruğu Phillip'e uzattı.

Phillip buyruğu okudu ve hemen geri verdi. "Bu buyruğa dayanarak bir manastıra saldıramazsın."

"Ama bana Richard'ı tutuklama yetkisi verir," dedi William.

"O şu anda kiliseye sığınmış durumda."

"Yaaa!" William bunu duyunca hiç şaşırmadı. Birkaç adım geriye çekildikten sonra herkesin duyabilmesi için, sesini yükselterek, "Yalnız şunu da bilsin ki manastırdan ayrıldığı anda hemen tutuklanacaktır," dedi. "Adamlarım kalenin dışından ve kasabadan hiç ayrılmayacaklar." Sonra, "Unutmayın, şerifin adamına karşı duran, kralın adamlarına karşı durmuş demektir," diye ekledi. "Söyleyin ona, kilisede istediği kadar kalabilir, ancak eğer kiliseden çıkmak istiyorsa adalete hesap vermek zorundadır."

Bu konuşma üzerine uzun bir sessizlik oldu. William yavaş yavaş merdivenden indi, yürüyerek mutfak avlusundan dışarı çıktı.

Phillip hâlâ Aliena ile Jack'in yanında duruyordu. Sesini yükseltmeden, "Şimdi doğru benim eve," dedi. "Bu konuyu tartışmamız gerek." Arkasını döndü ve mutfağa girdi.

Heyecan sona ermişti. İnşaat ustaları aralarında tartışarak işlerinin başına döndüler. Ellen torunlarını görmek için eve gitti. Aliena

ile Jack mezarlığın içinden geçerek Phillip'in evine doğru yürüdüler. Phillip daha gelmemişti. Bir tahta sıraya oturup beklediler.

Az sonra Phillip içeri girdi. Richard da yanındaydı. Korku ve dehşet içinde olduğu gözlerinden okunan Richard, hemen konuşmaya başladı. "William böyle bir şey yapamaz, deli bu adam! Ben Alfred'i kız kardeşimin ırzına geçmeye çalışırken gördüm, elinde bir de bıçak vardı, beni neredeyse öldürecekti."

"Sakin ol," dedi Phillip. "Bu konuyu soğukkanlılıkla konuşalım ve de serinkanlılıkla karar vermeye çalışalım. Bu işin sonunda tehlikeli bir durum varsa, onu da görüşelim. Neden ayakta duruyoruz?"

Richard oturdu, bir yandan da konuşmasını sürdürdü. "Tehlike mi? Ne tehlikesi? Bir şerif, bir kontu hiçbir nedenle tutuklayamaz, adam bile öldürmüş olsa."

"Tutuklamaya çalışacaktır," dedi Phillip. "Adamları manastır dışında nöbet tutacak."

Richard eliyle durumu hafife alan bir hareket yaptı. "Ben William' m dalgacı adamlarını atlatmasını bilirim. Onlar sorun değil. Bu arada Jack kent surlarının dışında bir atla beni bekleyebilir."

Phillip, "Sonra?" dedi.

"Sonra hiç," dedi Richard. "William bana bir şey yapamaz."

"Elinde hâlâ cinayetin hesabını vermeni isteyen bir kral buyruğu var. Kaleden çıkar çıkmaz seni tutuklamaya çalışacaktır."

"Yanımda adamlarım olmadan bir yere gitmem ben de."

"Benim asıl korkum kral," dedi Phillip. "Suçlamanın hesabını vermeye yanaşmadıkça krala karşı çıkıyorsun demektir. Bir yıl önce olsaydı, git istediğini yap, derdim. Ama iç savaş sona erdikten sonra, artık kontlar akıllarına estiği gibi hareket edemezler."

Jack, "Bana öyle geliyor ki, bu suçlamanın hesabını vermek zorunda kalacaksın, Richard," dedi.

"Bunu yapamaz," dedi Aliena. "Mahkemeden adil bir karar çıkacağından emin değil çünkü."

"Aliena haklı," dedi Phillip. "Duruşma kraliyet sarayında olacak. Durum ortada: Alfred, Aliena'ya tecavüz etmek üzereyken, Richard içeri giriyor, bunun üzerine kavgaya tutuşuyorlar. Richard, Alfred'i öldürüyor. Her şey yoruma bağlı. Suç duyurusunda bulunan kim? Kral Stephen'ın sadık yandaşı William. Richard, Dük Henry'nin en büyük müttefiklerinden biri olduğu için, bir olasılıkla mahkemece suçlu bulunacaktır. Kral Stephen neden bu buyruğu imzaladı, diye-

ceksiniz. Büyük olasılıkla kendisine karşı savaşan Richard'dan intikam almak için. Alfred'in ölümü bahane."

Aliena, "Bu işe müdahale etmesi için Dük Henry'ye başvursak," dedi.

"O şimdi Normandiya'da," dedi Richard. "Belki bir protesto mektubu yazar, başka bir şey elinden gelmez."

"Ah, Richard'cığım," dedi Aliena. "Benim yüzümden başın derde girdi."

Richard bütün sevimliliğiyle, "Aynı şeyi gene yapardım, Allie," dedi. "Dük Henry kral oluncaya dek daha bir süre manastırda kalabilirim, yoksa beni cinayet suçuyla asarlar. Keşişler bu kadar çok balık yemeselerdi, ben de seve seve keşiş olurdum."

"Bir çıkış yolu daha var bence," dedi Phillip.

Aliena büyük bir umutla Phillip'e baktı. Richard'ı düştüğü bu çıkmazdan kurtarabilirse, ona çok minnettar kalırdı.

Phillip, "Bir cinayet suçunu bir kefaretle ödeyebilirsin," dedi.

Richard, komiklik olsun diye, "Buna balık yemek de dahil mi?" dedi.

"Kutsal Topraklar'ı düşünüyorum."

Herkes sustu. Filistin, Fransız kökenli bir Hıristiyan olan Kudüs kralı Üçüncü Baldwin tarafından yönetilmekteydi. Sürekli olarak güneyden Mısır, doğudan da Şam tarafından saldırılara uğruyordu. Oraya altı ay ya da bir yıllık bir yolculuktan sonra ulaşıp Hıristiyan hükümranlığını savunmaya çalışan orduya katılmak, cinayet suçundan ruhunu arındırmak için bir tür kefaret ödemek gibi bir şey olurdu."

Richard, "Kudüs kralının gerçekten çok adama gereksinimi var," dedi. "Ben kontluğu daha yeni ele geçirdim. Ben burada yokken topraklarımın idaresini kim üstlenecek?"

"Aliena," dedi Phillip.

Aliena'nın heyecandan soluğu kesilecek gibi oldu. Phillip onun kontun yerini almasını öneriyordu. Kutsal Topraklar'a gidenlerin mallarına karıları göz kulak olurdu. Aynı rolü kız kardeşinin üstlenmemesi için hiçbir neden yoktu. O da pekâlâ yeni yeni uygulamalara geçebilirdi. Örneğin toprağı öküzle değil atla sürdürebilir, nadasa bırakılmış topraklara baharda yulaf ve bezelye ektirebilir, ekim için yeni yeni tarlalar açtırabilirdi.

Aynı şeyi o da düşünmüş olmalıydı. Phillip'in yıllardır gerçekleştirmeyi hayal ettiği parlak planlarından en önemlisi buydu.

Phillip, "Kral Baldwin seni görünce kuşkusuz çok sevinecek, özellikle de sana katılmaya can atan adamların ve şövalyelerinle birlikte gidince... Sonunda bir kahraman olarak döneceksin buraya. O zaman hiç kimse seni asmayı göze alamayacaktır," dedi.

Ya ölüm ya zafer dediği gözlerinden okunan Richard, "Kutsal Topraklar," dedi. Aliena, yapacağı tek doğru şey işte bu, dedi içinden. Kontluk ona göre değildi. O bir askerdi, dövüşmeyi seviyordu.

8

Düğüne bütün kasaba halkı katıldı.

Aliena bunu hiç beklemiyordu. Zaten birçokları ona Jack'le evliymiş gibi davrandığı için düğüne salt bir formalite gözüyle bakacaklarını sanmıştı. Çoğu kendi yaşında küçük bir arkadaş grubuyla bir de Jack'in meslektaşlarının geleceğini umuyordu. Ama Kingsbridge'de çoluk çocuk, kadın erkek herkes düğüne katıldı. Onları orada görünce Aliena çok duygulandı. Herkesin onun adına pek mutlu olduğu görünüyordu. Aliena, kardeşi Richard'ın kolunda sokakları dolaşırken mutluluktan uçuyordu.

Richard, Kutsal Topraklar'a yarın hareket edecekti. Kral Stephen bu çözüm yolunu kabul etmişti... Richard'dan bu kadar kolayca kurtulmuş olmaktan hoşnuttu elbette. Öte yandan, Şerif William bu işe çok öfkelendi; çünkü onun tek amacı kontluğu Richard'ın elinden almaktı, o da suya düşmüştü.

Aliena, yaşamını babasının arzularına göre sürdürmek zorunda değildi artık. Babası öleli on yedi yıl oluyordu. Babasının anlamadığı bir şey vardı: Aliena, Richard'dan daha iyi bir kont olacaktı.

Daha şimdiden dizginleri eline almış sayılırdı. Yönetimdeki laçkalaşma yüzünden yıllardır tembel tembel oturan kale hizmetkârlarını şıklaştırmıştı. Ambarları düzene sokmuş, büyük salonu boyatıp fırınla birahaneyi baştan aşağı temizletmişti. Mutfak o kadar berbat bir durumdaydı ki, onu yıktırmış yerine yenisini yaptırmıştı. Bu arada sarhoş gezen üç silahlı adamı da işten kovdu.

Öte yandan, Kingsbridge'den bir saat uzaklıkta bir yere yeni bir kale inşa ettirmişti. Kont-kalesi katedrale çok uzak düşüyordu. Yeni kalenin planlarını Jack çizmişti. İçkale inşa edilir edilmez oraya taşınacaklardı.

Çoğu gecelerini, Phillip'in gözünden ırak, Aliena'nın Kont-kalesindeki eski odasında geçiriyorlardı. Tıpkı balayına çıkmış yeni evliler gibi, doymak bilmeyen bedensel aşkın denizinde yüzüyorlardı.

Çünkü ilk kez kapısını içeriden kilitleyebildikleri bir yatak odasına kavuşmuşlardı. Mahremiyet lordların vazgeçilmez fantezileriydi. Aşağıda herkesin kaldığı büyük salonda hem uyunur hem de sevişilirdi. Hatta evlerde bile çiftlerin çoğu kez ya çocukları ya akrabaları ya da her an damlayıveren komşuları tarafından görülmeleri olasıydı. Çünkü insanlar evin içindeyken değil sokağa çıkınca kapılarını kilitlerlerdi. Son iki haftadır Jack'le yaptıkları aklına geldikçe yüzü kıpkırmızı oluyordu.

Jack, yanında Martha ile Tommy ve Sally, inşaatı daha tamamlanmamış avluda onu bekliyordu. Nikâhta, çiftler normal olarak kilise girişinde yeminlerini ederler, ardından ayin için içeri girerlerdi. Bugün avlunun ilk bölümü kilise girişi görevini üstlenecekti.

Aliena, Jack'in inşa etmekte olduğu kilisede evlenecekleri için çok mutluydu.

Derin bir sevgiyle Jack'e baktı. Jack otuzundaydı. Pırıl pırıl parlayan mavi gözleri, aslan yelesini andıran kırmızı saçlarıyla ne yakışıklı adamdı. Oysa, dün gibi aklında, çocukken ne kadar da çirkin bir oğlandı. Jack, ilk gördüğünde ona âşık olduğunu söylerdi. Neredeyse yirmi yıl oluyordu.

Revakların oradan kiliseye girip gülerek avluya doğru ilerleyen Phillip'e kalsaydı, Jack'i bir daha asla görmeyebilirdi. Sonunda onları evlendireceği için çok heyecanlandığı belli oluyordu.

Phillip'in onu kurtardığı doğruydu, ama daha sonra Jack'i karşısına alıp ya katedral ya Aliena diye tutturunca neredeyse yaşamını mahvedecekti. Bununla birlikte nikâhlarını kendisi kıysın istemişti.

Ellen, Aliena'nın ilk evliliğini lanetlemiş, lanet de etkili olmuştu. Alfred'le evliliği dayanılmaz boyutlara ulaşmasaydı, belki de hâlâ onunla yaşıyor olacaktı.

Bir ara, Toledo'da Jack'e âşık olan güzel ve seksi Arap kız aklına geldi; ya Jack o kızla evlenmiş olsaydı? Bunu düşünmek bile istemiyordu.

Aliena, Phillip'in ağzından çıkan sözcükleri yineleyerek, yeminini etti. Jack parmağına bir yüzük taktı. Yaşamım boyunca işte bunu bekliyordum, dedi içinden.

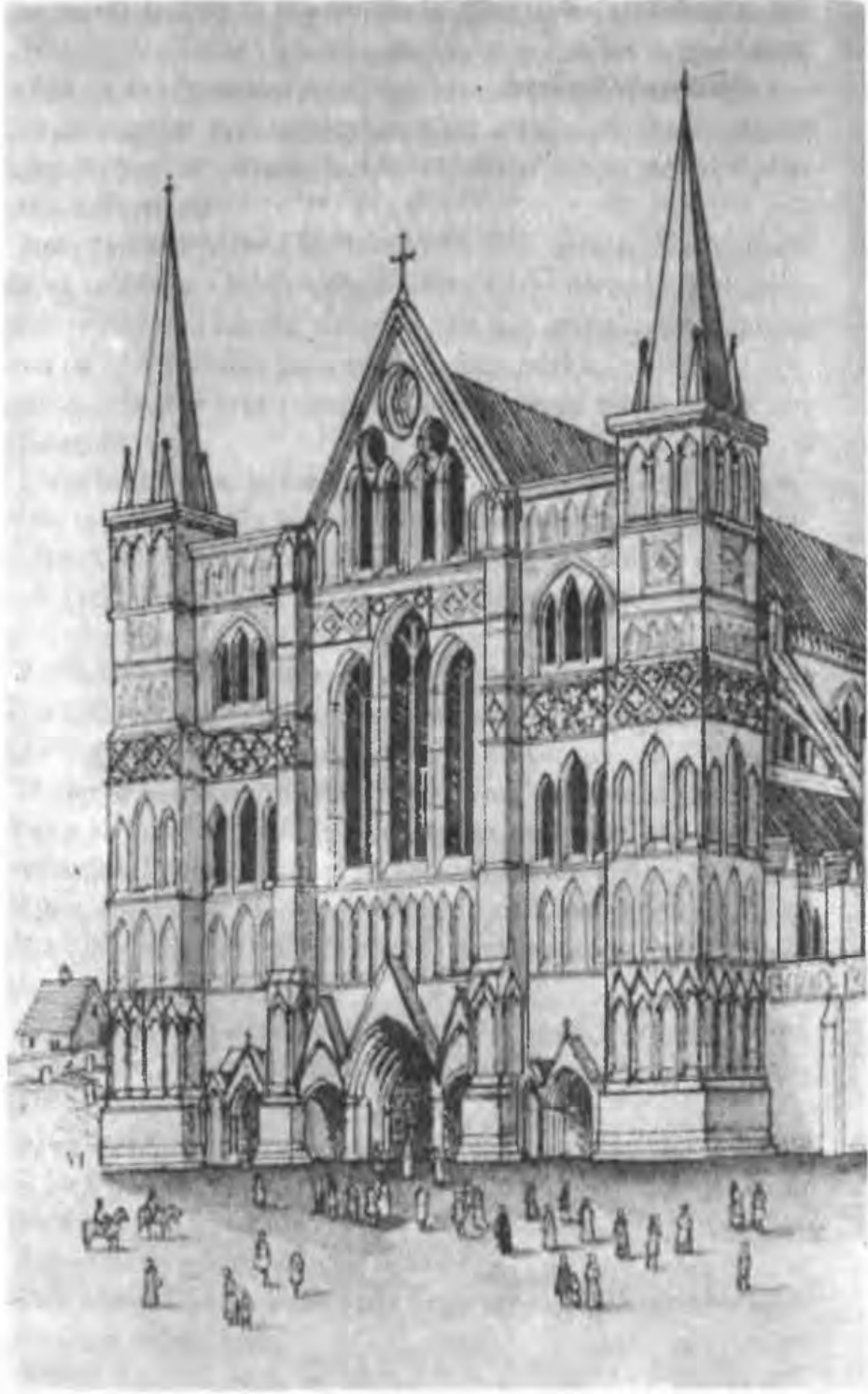
Birbirlerinin gözlerinin içine baktılar.

Jack son ana kadar Aliena'nın böyle bir evliliğe evet diyeceğinden pek emin değildi sanki.

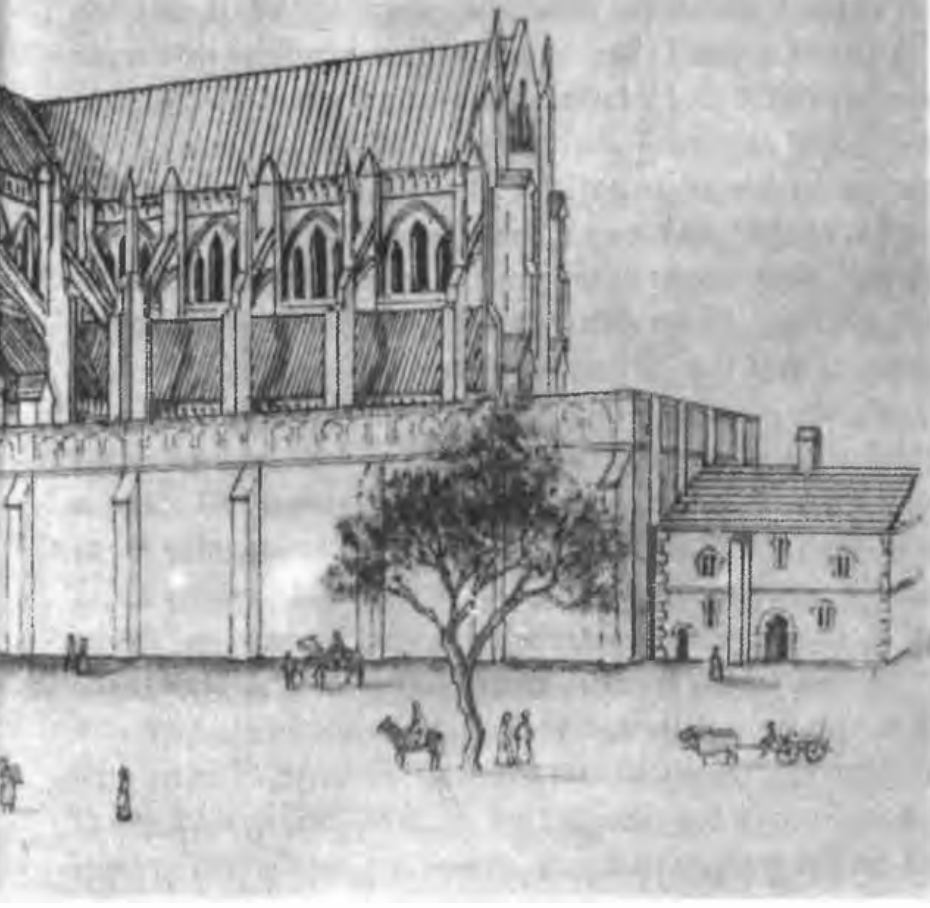
Aliena bunu şu anda sezinlemişti. Ama artık Jack son derece mutlu görünüyordu.

Az sonra ayinin yapılacağı yere doğru ilerleyeceklerdi. Ondan sonra kasaba halkının iyi niyet dilekleriyle tebriklerini kabul edecekler, ardından da onları evlerine çağırıp içki ve yiyecek ikram edeceklerdi.

Her şey yolundaydı.

BÖLÜM • ALTI
1170–1174

1

Kingsbridge hâlâ büyümekteydi. İlk yapılan surların çoktan dışına taşmıştı bile. Beş yıl kadar önce yeni bir sur daha inşa edilmişti. Kingsbridge, Shiring'e oranla çok daha büyük, daha varlıklı ve daha faal bir kentti artık. Bunu düşünürken William'ın içinde buruk bir duygu oluştu.

Bugün, yapımı tamamlanan Kingsbridge Katedrali'nin kutsama töreni vardı. Bir sıra kuşları anımsatan payandalar üzerinde yükselmekte olan avlusuyla, uzaktan bakıldığında katedral insanın soluğunu kesiyordu. Bütün İngiltere'de benzeri bir bina daha yapılmamıştı.

Kilisenin içi çok daha etkileyiciydi. Başmimar, çizdiği planları daha da arıtarak, sütunları daha ince, pencereleri daha geniş tutmasını bilmişti. Bir de William'm işittiğine göre, Jack Jackson'ın Paris'ten getirdiği ustalar tarafından yapılmış renkli camlar vardı. İçeri girince bunların nasıl bir şey olduğunu gözleriyle gördü. Dışarıdan süzülen ışıklar camlarda yansıyınca daha bir gizemli hava oluşturuyordu.

Bir ara gözleri Aliena'ya takıldı. Her zamanki gibi yüreği küt küt etmeye başladı. Ellisini aşmış olmasına karşın hâlâ güzelliğini koruyordu. Gür saçları kısacık kesilmişti, ama rengi yavaş yavaş solmaya yüz tutmuştu sanki. Gözlerinin kıyıcıklarında onu daha da alımlı yapan çizgiler oluşmuştu. Vücudu eskisine oranla biraz kalınlaşmış gibiydi; ama gene de insanın içi bir tuhaf oluyordu. Üzerinde kırmızı çizgili mavi bir pelerin, ayaklarında deri ayakkabılar vardı.

Yüzlerce keşişin okuduğu ilahi dışarıda bağırıp çağıran satıcıların sesini bastırıyordu. O sırada tören alayının başında, Başrahip Phillip kiliseye girdi. William, hiç bu kadar çok keşiş olmazdı, dedi içinden. Phillip altmışını aşmıştı. Başında neredeyse hiç saç kalmamıştı.

Piskopos Waleran içeri girerken mırıldanmalar oldu. Waleran

buraya çok az gelirdi. Shiring'de, içinde William'ın annesine adanmış bir de küçük şapel bulunan yeni bir kilise inşa edilmişti. Katedral kilisesi kadar görkemli ve geniş olmadığı halde, Waleran gene de kendisine çalışma mekânı olarak Shiring kilisesini seçmişti. Bununla birlikte, Waleran'ın tüm çabalarına karşın Kingsbridge hâlâ katedral kilisesiydi. Otuz yılı aşkın bir süre bütün şiddetiyle devam eden iç savaş boyunca, Waleran, Phillip'i mahvetmek için elinden gelen her şeyi yapmış, ama sonunda kazanan Phillip olmuştu.

Piskopos buraya bugün kutsama törenleri nedeniyle gelmek zorundaydı. Ünlü kişilerden oluşan konukları karşılamak için gelmemiş olsaydı çok tuhaf kaçardı. Çok sayıda seçkin rahip ve başrahibin yanı sıra komşu bölgelerin piskoposları da buradaydı.

Canterbury Başpiskoposu Thomas Becket burada olmayacaktı, çünkü eski dostu Kral Henry ile kavgalıydı. O kadar ki, bu yüzden ülkeyi terk etmek zorunda kalmış, Fransa'ya sığınmıştı. Birçok yasal uygulamada anlaşamıyorlardı. Tartışma, kralın aklına estiği gibi hareket edip edemeyeceği noktasında düğümlenmişti. Bu da William'ın Phillip'le düştüğü anlaşmazlığın aynıydı. William'a göre kont her istediğini yapabilmeliydi, bu kontluğun şanındandı. Başrahip Phillip ile Thomas Becket'ın her ikisi de yönetici kişilerin yetkilerinin kısıtlanmasından yanaydılar.

Piskopos Waleran ise yöneticileri tutan bir din adamıydı.

William tören boyunca dolanıp durdu. Dolaşmak bacaklarına ayakta durmaktan daha iyi geliyordu. Shiring kilisesine gidince, Walter onun için bir sandalye taşırdı. Eskiden olduğu gibi, William artık kimsenin yüreğine korku salamıyordu, ama gene de şerif olduğu için ondan korkuyorlar, her dediğini yerine getiriyorlardı.

Tören sona erince, seçkin konuklar içeride bir süre oyalandılar. Halktan bir grup onlarla tanışmak için etraflarında toplandı. William da topallayarak yanlarına yaklaştı. Eskiden olsa piskoposlarla senli benli konuşabilirdi; ama şimdi şövalye ve küçük toprak sahipleriyle birlikte, onları eğilerek selamlaması gerekiyordu. Piskopos Waleran, William'ı bir kenara çekerek, "Kim bu yeni başrahip yardımcısı?" dedi.

"Manastırda büyüyen bir yetim. Phillip öteden beri onu çok tutar."

"Başrahip yardımcısı olmak için çok genç."

"Phillip başrahip olduğunda ondan daha gençti."

Waleran, "Demek manastırda büyüdü. Anlatsana, nasıl olmuş?" dedi.

"Phillip buraya geldiğinde yanında bir de bebek vardı."

Waleran olayı anımsayınca yüzü aydınlandı. "Evet, öyle ya! Phillip' in bebeğini nasıl da unutmuşum? Böyle şeyi nasıl unutur insan?"

"Otuz yıl oluyor. Kim unutmaz ki?"

"Bebeği kendi oğluymuş gibi büyüttü desene."

"Evet."

"Şimdi de onu başrahip yardımcısı yaptı."

"Büyük olasılıkla keşişlerin oyuyla seçilmiştir."

Waleran sonunda, "Jonathan bence Phillip'in öz oğlu olmalı," dedi.

William kahkahayı bastı. "Phillip'i tanıyan hiç kimse böyle bir şeye inanmaz; çünkü onunki doğuştan sıvı kaybı nedeniyle kurumuş bir çöpten farksızdır. Olacak şey değil!"

Waleran kendini beğenmiş bir edayla, "Ormanın içindeki o küçük manastırı yönetirken belki de metresi vardı," dedi. "Kingsbridge Başrahibi olunca da kadını orada bırakmak zorunda kalmıştır. Kadın babasız çocuğu ne yapsındı, o da başından atmak için bebeği ona bıraktı."

William başını iki yana sallayarak, "Kimse inanmaz buna. Başkası olsa, evet. Ama Phillip olunca, kimse inanmaz," dedi.

"Bebek terk edildiğine göre, onun kimin nesi olduğunu nasıl kanıtlayacak?"

"Kanıtlayamaz elbette. Onlar zaten birbirlerine hiç benzemezler."

"Tanrı'ya şükür ki sen de annene benzemezsin."

"Biz neyi konuşuyoruz böyle? Lafı nereye getirmek istiyorsunuz?"

Waleran, "Onu mahkeme huzuruna çıkarmak istiyorum," dedi.

Şimdi oldu işte. Phillip'i tanıyan hiç kimse Waleran'ın bu suçlamasına katılmazdı, ama Kingsbridge'in yabancısı olan bir yargıç daha akla yatkın bulabilirdi.

William ister istemez Waleran'ın fikrini pek de yabana atılacak cinsten bulmadı. "Tanrım," dedi büyük bir heyecanla, "Nasıl olacak peki? Sizce böyle bir suçlama tutar mı?"

"Her şey yargıcın kim olacağına bağlı. Ben orada bir şeyler ayarlayabilirim gibime geliyor. Acaba..."

William büyük bir sevinçle, "Zina ve akraba kayırma mı yoksa?" dedi. "Aman Tanrım!"

"Becerebilirsek, bu başrahip olacak melunun sonu olur."

* * *

Aklı başında bir yargıcın Phillip'i suçlu bulması olanaksızdı.

Birçok keşişin cinsel arzular içinde kıvrandığını günah çıkarırkenki itiraflarından bilirdi. Kendisi asla cinsel ilişkide bulunmamıştı, yaşlandığı için artık böyle bir şey de düşünülemezdi.

Bununla birlikte, kilise suçlamayı ciddiye alıyordu. Phillip kilise mahkemesinde yargılanacaktı. Waleran duruşmanın Shiring'de yapılmasını istiyordu, ama Phillip buna karşı çıktı ve dediği de oldu, duruşma Kingsbridge'de yapılacaktı.

Phillip, zina konusunda masum olduğunu bildiğinden, doğal olarak akraba kayırmakla suçlanamazdı.

Luka İncil'ini çantasına yerleştirdi. O Jonathan'a oğlu gibi davranmış, bir kilise mahkemesinin huzuruna çıkartılacak bir günah işlememişti. Böyle bir suçlama gülünçtü.

Ne yazık ki salt bu suçlama bile onu yaralamaya yetiyordu, moral otoritesini sarsmış olacaktı.

Jonathan, "Başdiyakos Peter gelmiş bile," dedi.

Phillip, "Pekâlâ, pekâlâ," diyerek onu yatıştırdı. "Şimdi bitiyor." Çantayı Jonathan'a uzattı. "Al bunu, yatakhaneye götür."

Jonathan çantayı ondan alırken, "Ben başdiyakosun bakışlarını hiç sevmedim," dedi.

"Onun dürüst bir yargıç olduğundan eminim," dedi phillip. "Bizim de istediğimiz o."

Kapı tekrar açıldı ve başdiyakos içeri girdi. Adam, Phillip'in yaşında, uzun boylu biriydi. Yüzü Phillip'e hiç yabancı gelmedi.

Elini uzatarak kendini tanıttı: "Ben Başrahip Phillip," dedi.

Başdiyakos yüzünü ekşiterek, "Ben sizi tanıyorum," dedi. "Beni hatırlamadınız mı?"

Phillip adamı sesinden tanıdı ve eyvah, dedi içinden. Eski bir düşmanıydı. "Başdiyakos Peter," dedi adam pis bir sesle, "Wareham'lı Peter."

Phillip az sonra Jonathan'a anlatmaya başladı. "Sorun çıkarmakta üzerine yoktu." Başrahibin evinde dinlenebilmesi için başdiyakosun yanından ayrılmışlardı. "Fazla yemek yediğimizi, yeterince çalışmadığımızı ya da ayinleri kısa kestiğimizi bahane edip, sürekli yakınırdı. Benim fazla hoşgörülü olduğumu söylerdi. Eminim, kendisi başrahip olmak istiyordu. Ben de, zamanının büyük bölümünü manastır dışında geçirmesi için, onu sosyal hizmet görevlisi yaptım. Bunu ondan kurtulmak için yapmıştım. Manastır için de kendisi için de en iyisi buydu. Eminim aradan otuz beş yıl geçtiği halde hâlâ benden nefret ediyordur. Demek beni o yargılayacak."

Jonathan, "Gene de büyük olasılıkla sizi suçlu bulmayacaktır."

"Ben o kanıda değilim," dedi Phillip. "O gün bugün içinde bana karşı müthiş bir kin besliyordur. Kendisinin dini bütün bir insan olduğunu, benimse bir günahkâr olduğumu kanıtlaması için bu bir fırsat."

"Evet de, ortada kanıt yok."

"Ona kanıt gerekmez. Suçlamayı da savunmayı da dinledikten sonra hemen ardından kararını verecektir."

"Tanrı onu doğru yoldan ayırmasın."

"Tanrı Peter'ın umurunda mı? Hiçbir şey dinlemez o."

"Peki, şimdi n'olacak?"

"Bu durumda, maalesef sarayın adamları devreye girecek. Kral Henry, Başpiskopos Thomas Becket'la kavgalı. Thomas o yüzden şimdi Fransa'da sürgünde. Başdiyakosların bir yarısı onu tutuyor, öbür yarısı ise kral taraftarıdır. Peter belli ki onlardan. Piskopos Waleran da kral yanlısı. Bu durumda, buradaki keşişlerin ona karşı çıkması çok zor olacak."

Jonathan, "Buna engel olmak için bir şeyler yapmalıyız," dedi.

Phillip onu başıyla onaylayarak, "Ama her şey bizim aleyhimize," dedi. "Politik dengeyi değiştirmek elimizde değil. Yalnız bir şey var."

Jonathan ivedi bir sesle, "Ne?" dedi.

Söyleyeceği şey onun iyimserliğini kamçılamaktan çok onu düş kırıklığına düşüreceği için, Phillip, "Yok bir şey," dedi.

"Ne diyecektiniz?" diye Jonathan üsteledi.

"Masumiyetimi kuşku bırakmayacak bir biçimde kanıtlamanın yolunu bir bulabilsek, Peter'ın beni suçlu bulması olanaksızdı."

"Kanıt sayılacak bir şey mi?"

"Elbette. Senin gerçek babanı bulmak zorundayız."

Jonathan birden coştu. "Evet, tamam! Yapacağımız bu işte."

"Ağır ol biraz. Aradan yıllar geçti, o kadar kolay değil bu."

Jonathan, ısrarla, "Nereden çıktığıma ilişkin hiç mi ipucu yok?"

"Korkarım, yok."

"O yakınlarda yaşayan hiç kimseye bir şey sormadınız mı?"

"Kimsecikler yoktu ki. Küçük manastır ormanın iç kesimindeydi. Annenle baban çok uzaklardan, büyük olasılıkla Winchester'dan gelmiş olmalıydılar."

"O sırada ormandan geçen yolcu filan görmediniz mi hiç?"

Phillip kaşlarını çatarak, "Hayır," dedi. Bebeğin bulunduğu gün, Phillip, piskoposun kalesine gitmek için manastırdan ayrılmıştı, yolda giderken birtakım insanlarla konuşmuştu. Birden aklına geldi.

"Evet, evet gerçekten o sırada inşaat ustası Tom ve ailesi de oradan geçiyordu."

Jonathan çok şaşırdı. "Bunu bana hiç söylemedin."

"Önemsemedim de ondan. Hâlâ da öyle düşünüyorum. Onlarla bir iki gün sonra karşılaştım. Onlara sordum, onlar da terk edilmiş bebeğin annesi ya da babası olabilecek hiç kimseyi görmediklerini söylediler."

"Ormanda ne arıyorlarmış peki?"

"Tom da piskoposun kalesine gidiyordu. İş arıyordu."

"Onlarla ben de konuşmak isterdim."

"Şey, Tom ve Alfred öldü. Ellen ormanda yaşıyor. Ne zaman yeniden ortaya çıkacağını Tanrı bilir. Jack ve Martha'yla konuşabilirsin."

"Bunu bir denemeli."

Belki de Jonathan haklıydı. Onda gençlik heyecanı vardı. "Benim için bir sakınca yok," dedi Phillip. "Ben artık yorgunum, yaşlanıyorum da, yoksa ben de aynı şeyi düşünecektim. Jack'le konuş. Zayıf da olsa tek umudumuz bu."

Pencere taslağı, boyalar dağılmasın diye birayla yıkanmış kocaman bir masanın üzerine, tam boy, önceden çizilip boyanmıştı. Resim taslağı, Yese'nin Ağacı da dedikleri, İsa'nın soyağacını gösteriyordu. Sally yakut renkli kalın bir cam parçacığını yerden aldı ve

İsrail krallarından birinin gövdesinin üzerine yerleştirdi. Jack bunun hangi İsrail kralı olduğundan habersizdi; çünkü bu dinsel resimlerin karmakarışık sembollerini bir türlü aklında tutamazdı. Sally fırçayı suda eritilmiş tebeşir çanağının içine daldırdı ve camın üzerinden vücut resmini çizmeye başladı: Önce omuzlar, sonra kollar, sonra cüppesinin eteği.

Masasının yanı başında yerdeki ateşin içinde ağaç saplı demir bir çubuk duruyordu. Demir çubuğu ateşten çıkardı, vakit kaybetmeden büyük bir özenle çubuğun kızgın ucunu çizdiği taslağın üzerinde gezdirdi. Cam güzel bir biçimde çatlayıp ayrıldı. Sally'nin yardımcısı cam parçasını yerden aldı ve kenarlarını keskin uçlu bir demirle düzeltmeye başladı.

Jack için, kızı çalışırken onu seyretmek dünyaya değerdi. Eline çabuktu, fazla oyalanmadan her şeye hakkını vererek çalışırdı. Daha küçücük bir kızken, Jack'in Paris'ten getirdiği camcıların işine hayran kalmıştı. Büyüyünce kendisinin de bu işi yapacağını söyleyip dururdu. Kingsbridge Katedrali'ni ilk kez görmeye gelenler, Jack'in mimarlığından çok Sally'nin cam işlerine hayran kaldılar.

Yardımcısı, kenarları düzeltilmiş camı ona uzattı, o da cüppenin kırışıklarını demir cevheri, sidik ve arap zamkı karışımı bir boya kullanarak boyamaya başladı. Dümdüz cam birden yumuşak ve aşağıya doğru dökülen bir kumaşı andırmaya başladı. Sally çok hünerli bir kızdı. Bu işi bitirir bitirmez boyanmış camı dibi kireç kaplı bir kazanın içinde duran öteki camların yanma bıraktı. Kazan dolunca fırına girecek ve boya yüksek ısıyla eriyip camın üzerinde yapışıp kalacaktı.

Sally başını kaldırarak babasına baktı, sonra yerden bir cam parçası daha aldı. Jack, kızını akşama kadar seyretse doyamazdı, ama onun da yapacağı işler vardı. Aliena'nın dediği gibi Jack kızı için deli oluyordu.

Ne tuhaftır ki, Jack oğlu Tommy'ye inşaatçı olması için çok baskı yaptı. Onu birkaç yıl şantiyede çalışmaya zorladı. Ama onun aklı fikri çiftçilikteydi; ata binmek, ava çıkmak, kılıç, eskrim olsun da, bunlar da Jack'in hoşlanmadığı şeylerdi. Jack sonunda yenilgiyi kabul etti. Tommy daha sonra yerel lordlardan birinin yanında silahtar olarak çalıştı, sonunda da şövalye oldu. Aliena da ona beş köylük küçük bir servet bağışladı.

Jack çıktı, katedralin batı ucuna doğru yürüdü; başını kaldırarak ikiz kulelere baktı. Kuleler neredeyse tamamlanmıştı. Londra'daki dökümhanelerden birinde yapılan kocaman çan da yoldaydı. Bugünlerde Jack'in yapacağı pek fazla bir iş yoktu.

Öte yandan, Phillip iyice yaşlanıyordu. Jack koro bölümünün yeniden inşa edildiğini görmeye ömrünün yetmeyebileceğinden korkuyordu. Bununla birlikte, inşaat, Phillip'in ölümünden sonra da devam ederdi. Jack bunları düşünürken, mutfak avlusunun oradan, iri cüsseli Jonathan'ın hızlı adımlarla ona doğru geldiğini gördü.

Jonathan, hemen lafa başladı. "Şu kilise mahkemesi benim çok canımı sıkıyor, Jack."

"Bence boş yere yaygara çıkarıyorlar."

"Ben de öyle düşünüyordum, başdiyakos, Başrahip Phillip'in eski bir düşmanıymış meğer."

"Kahretsin! Öyle de olsa Phillip'i mahkum edemez."

"Bence her istediğini yapabilir."

Jack itici bir duyguyla başını iki yana salladı. Bazen, Jonathan gibi insanların bu denli kokuşmuş bir kiliseye hâlâ neden inanmaya devam ettiklerini çok merak ederdi. "Ne yapacaksın peki?"

"Phillip'in masumiyetini kanıtlayabilmek için annemle babamın kim olduklarını ortaya çıkarmamız gerek."

"Çok geç artık."

"Tek umudumuz o."

Jack'in kafası iyice karıştı. "Neresinden başlayacaksın?"

"Senden başlayacağım. Ben doğduğum sırada sen de St.John-in-the-Forest manastırının oralarda bir yerdeydin."

"Ben mi?" dedi Jack. Onun lafı nereye getireceğini çıkaramadı. "On bir yaşıma gelinceye kadar oralarda yaşadım. Bu durumda senden on bir yaş büyük olmalıyım."

"Peder Phillip'in söylediğine göre, beni bulduklarından bir gün sonra sizlerle karşılaşmış. Annen, Tom, Tom'un çocukları."

"Evet, hatırlıyorum. O kadar açtık ki Phillip'in verdiği yiyeceğin hepsini yiyip bitirdik."

"İyi düşün. Çocuklu biri ya da hamile gibi görünen genç bir kadın gördünüz mü?"

"Dur bir dakika," dedi Jack, şaşkın bir halde. "Seni St.John-in-the-Forest'in orada bir yerde bulduklarını mı söylüyorsun?"

"Evet, sen bunu bilmiyor muydun?"

Jack kulaklarına inanamadı. "Hayır, bilmiyordum," dedi yavaşça. "Biz Kingsbridge'e geldiğimizde, zaten sen oradaydın, ben de seni doğal olarak oralarda bir yerde bulduklarını sanmıştım." Birden oturmak gereksinimini duydu. Kendini moloz yığınının üzerine bırakıverdi.

Jonathan telaşlandı. "Peki, ormanda kimseyi görmediniz mi?"

"Gördük de, yalnız bunu sana nasıl anlatmalı bilmem ki."

Jonathan'ın rengi soldu. "Sen bu konuda bir şeyler biliyorsun."

"Ben seni gördüm Jonathan, gördüğüm sendin."

Jonathan'ın ağzı açık kaldı. "Ne?... Nasıl?..."

"Şafak vaktiydi. Ben ördek avlamaya çıkmıştım. Bir çocuk ağlaması işittim. Bir pelerin parçasına sarılıp sarmalanmış, yeni doğmuş bir bebek, kor halindeki bir ateşin yanında uzanmış yatıyordu."

Jonathan büyük bir dikkatle ona bakıyordu. "Başka?"

"Bebek yeni bir mezarın üzerinde yatıyordu."

Jonathan yutkunarak, "Ya annem?" diye sordu ve ağlamaya başladı, ama sürekli soruyordu. "Sen ne yaptın peki?"

"Anneme haber vermeye gittim. Biz oraya dönerken, yolda atlı bir papaza rastladık. Bebek de kucağındaydı."

Jonathan, boğuk bir sesle, "Francis," dedi.

Jonathan güçlükle yutkunarak, "Beni Peder Phillip'in kardeşi Francis bulmuş, o da rahip," dedi.

"Orada ne arıyormuş?"

"Kardeşi Phillip'i görmeye gidiyormuş. O da beni oraya götürmüş."

"Tanrım."

Yanaklarından boncuk gibi yaşlar akan uzun boylu keşişe şaşkın şaşkın baktı. Daha hikâyenin tamamını öğrenmedin, Jonathan, dedi içinden.

"Babama benzettiğiniz birine rastladınız mı hiç?"

Jack ağdalı bir sesle, "Evet. Kim olduğunu biliyorum," dedi.

Jonathan, "Söylesene, kim!" diye fısıldadı.

"İnşaatçı Tom."

"İnşaatçı Tom?" dedi Jonathan ve yığılır gibi yere oturdu. *"İnşaatçı Tom benim babam ha?"*

"Evet." Jack hayretler içinde başını iki yana sallıyordu. "Demek

onun için seni birilerine benzetirmişim. Sen ve baban bugüne dek gördüğüm en uzun boylu insanlarsınız."

"Ben çocukken bana ne kadar da iyi davranırdı. Benimle hep oynardı. Beni çok severdi. Başrahip Phillip gibi onu da sıkça görürdüm." Gözünden yaşlar boşandı. "Babam oydu benim. Benim babam." Başını Jack'e doğru çevirerek, "Acaba beni neden terk etmiş?" dedi.

"Nasıl olsa öleceksin diye düşünmüşlerdir. Sana süt bulamazlardı. Kendileri açlıktan ölüyordu zaten, biliyorum. Her yerden millerce uzaktaydılar. Manastırın çok yakınında olduklarını bilmiyorlardı. Şalgam dışında yiyecekleri yokmuş, şalgam yersen de ölürdün."

"Ama gene de beni seviyorlardı."

Jack, belleğini zorlayarak. "O sabah annemle Tom birlikte çıktılar," dedi. "Papazı aramaya gideceklerini söylediler. Bahse girerim ki bebeğin sağ salim manastırda olup olmadığını öğrenmeye gitmişlerdi."

"Eğer mahkemede annen bunları anlatacak olursa her şey yolunda girmiş olur," dedi Jonathan.

Jack önemli bir noktaya dokundu. "Ama Phillip, annemin büyücü olduğunu düşünüyor," dedi. "Onun tanıklık yapmasına izin verir mi?"

"Ona birden açıklarız durumu. Annen de ondan nefret eder. Bakalım tanıklık yapmak isteyecek mi?"

"Bilmiyorum," dedi Jack. "Soracağız."

Jack'in annesi, "Zina ve akraba kayırması mı?" dedi. "Phillip mi?" Ardından gülmeye başladı. "Çok saçma bu!"

Jack, "Anne, bu çok ciddi bir konu," dedi.

"Onu bir varilin içine üç orospuyla kapatsanız bile hiçbiriyle cinsel ilişkide bulunamazdı," dedi. "Eli ayağına dolaşırdı."

Jonathan çok sıkılmışa benziyordu. "Suçlama saçma da olsa, Phillip gerçekten çok müşkül bir durumda," dedi.

"Phillip'e neden yardım edeyim ki," dedi Ellen. "Başımı ağrıtmaktan başka ne yaptı bana?"

Jack de bundan korkuyordu işte. Annesi, onu Tom'dan ayırdığı için Phillip'i hiç bağışlamamıştı. "Phillip size yaptığının aynını bana da yaptı... Ben onu bağışlarsam sen de bağışlar mısın?"

"Ben bir insanı kolay kolay bağışlamam," dedi Ellen.

"Anne. Phillip iyi bir rahip. Kingsbridge'e gelip mahkemede gerçeği anlatırsan, Phillip gidince yerine Jonathan geçecek."

"Ben mahkemelerden nefret ederim. Onlardan hiçbir hayır gelmez."

Bu davada tek çözüm onun yapacağı tanıklıktı. Phillip'i ancak o temize çıkarabilirdi. Ne inatçı kadındı. Onu ikna edemeyeceğinden korkmaya başladı.

Jack, "Senin yaşında bir insanın oralara kadar yolculuk yapması oldukça zor," diye takılmak istedi. "Kaç yaşında oldun?... Altmış sekiz var mı?"

"Altmış iki. Beni kızdırmaya çalışma," diyerek susturdu onu. "Ben senden daha zindeyim, oğlum."

Jack, bu doğru olabilir, dedi içinden. Saçları bembeyazdı, yüzünde derin çizgiler oluşmuştu; ama gözleri gene eskisi gibi ürküterek bakıyordu insana. Jonathan'ı görür görmez onun kim olduğunu hemen anlamış ve "Buraya neden geldiğini sormama hiç gerek yok," demişti. "Nereden geldiğini öğrendin, değil mi? Tanrım, baban gibi ne kadar da uzun boylusun! Çok da cüsselisin."

"Sally de tıpkı sen," dedi Jack.

Ellen buna çok sevindi. Gülerek, "Sahi mi?" dedi. "Neyi benziyor bana?"

"Katır gibi inatçılığı."

"Yaa," dedi kaşlarını çatarak. "Öyleyse onda iş var."

Jack, "Ne olur, Anne," diye yalvarmaya başladı. "Sen de bizimle Kingsbridge'e gel ve bütün bildiklerini anlat."

"Orasını bilmem."

Jonathan, "Size bir şey sormak istiyorum," dedi.

Jack bu lafın arkasından ne geleceğini merak etti. Jonathan'ın, annesini kızdıracak bir şey söylemesinden korkuyordu. Soluğunu tuttu ve bekledi.

"Annemin gömülü olduğu yeri bana gösterebilir misiniz?"

Ellen'ın yüzündeki kızgın ifade hemen değişti. "Elbette gösterebilirim. Ondan kolay ne var?"

Jack, ister istemez o kadarlık zamanı gözden çıkaracaktı. Duruşma yarın sabah başlayacağına göre, daha dünya kadar vakitleri vardı.

Anne, Jonathan'a sordu: "Oraya hemen şimdi gitmek ister miydin?"

"Evet, lütfen. Kolay mı?"

"Pekâlâ," dedi Ellen ve ayağa kalktı. Tavşan derisi kolsuz mantosunu kaptığı gibi omzuna attı. Jack, yaşlıların kolayca üşüyeceğini düşünmeden o seni çok sıcak tutar, diyecekti ama demedi, kendini tuttu.

Piskopos Waleran mahkemeye olayları inandırıcı bir üslupla anlatırken, önce Phillip'in genç yaşta ne kadar hızlı bir ilerleme kaydettiğini belirterek söze başladı. Daha yirmi bir yaşındayken manastırın kilercisi olan Phillip, yirmi üç yaşında St. John-in-the-Forest adlı küçük bir manastırın, daha sonra da yirmi sekiz yaşında Kingsbridge'in başrahibi olmayı başarmıştı. Sürekli olarak, o denli erken bir yaşta o kadar büyük sorumluluklar alan bir kişinin kendini beğenmişliği üzerinde durdu.

Waleran, Phillip'in Kingsbridge'e gelirken yanında Jonathan ile Johnny Sekiz-Penny'yi de beraberinde getirdiğini söyleyerek konuşmasını sürdürdü. Yeni başrahibin bir bebek, bir de bakıcıyla geldiğini görünce bütün keşişlerin çok şaşırdığını söyledi.

Phillip'in bir oğlan çocuğu gibi Jonathan'la oynadığını, ona ders verdiğini, sonra da delikanlıyı kendisine yardımcı seçtiğini söyleyen Waleran, ona öz oğluymuş gibi davrandığını ekledi. "O da tıpkı Phillip gibi erken yaşta yükseldi," diyen Waleran, Akbaş Cuthbert'in ölümü üzerine Phillip tarafından ona kilercilik görevi verildiğini ekledi. "Oysa daha yirmi bir yaşındaydı. Yüzü aşkın keşiş arasında bu göreve getirilecek başka kimse yok muydu? Yoksa Phillip tercihini kendi kanından biri için mi kullanmıştı?"

Duruşma, Kingsbridge Katedrali'nin transeptlerinden birinde yapılıyordu. Başdiyakos Peter bir tahtı andıran oymalı ve süslü kocaman koltukta oturuyordu. Kingsbridge keşişlerinin birçoğu gibi, Waleran'ın adamları da duruşmada hazır bulunuyorlardı. Başrahibin duruşması devam ederken, manastırda zaten pek fazla iş olmazdı. Yakın piskoposlukların tüm temsilcileri de oradaydı. Güney İngiltere'nin bütün kilise âlemi mahkemenin vereceği kararı merakla bekliyordu. Herkes Piskopos Waleran ile Başrahip Phillip arasındaki bu son kuvvet denemesini izliyordu.

Waleran yerine oturunca, Phillip rahat bir soluk aldı ve yıllarca önceye ait soğuk bir kış sabahı başlayan hikâyesini aktarmaya koyuldu. Önce Wareham'lı Peter'ın üzerinde yarattığı şaşkınlığı dile getirdi. Peter'ın ona karşı peşin yargılı olduğunu herkes bilsin istiyordu. Sonra bebeğin nasıl bulunduğunu anlatması için Francis'i çağırdı.

Francis olayı anlattıktan sonra Phillip yeniden söz aldı: "O bebek bana ait değildi. Yemin ederim ki benim bebeğim değildi. Bugüne kadar bir kadınla bedensel ilişkide bulunmuş değilim. Sayın piskoposun sandığı gibi neden ona kendi bebeğimmiş gibi davranmış olayım?" dedi. "Annemle babam öldüklerinde ben altı yaşındaydım. Onları, Galler'de, eski Kral Henry'nin askerleri öldürdü. Kardeşimle beni o yakınlardaki bir manastırın başrahibi kurtardı. O günden başlayarak bize keşişler baktı. Ben de manastırın büyüttüğü bir yetimim. Yetimliğin nasıl bir şey olduğunu çok iyi bilirim. Bir yetimin ona bakan kardeşleri sevse de bir anne elinin temasını ne kadar özlediğini iyi bilirim."

Bunları dinlerken, Başdiyakos Peter'ın yüzünde en ufak bir kımıltı görünmüyordu. Konuşmasını sürdüren Phillip, "O bebeğe kendi annesi, babası dışında hiç kimse benden daha iyi bakamazdı," dedi. "Tanrı'mn iradesiyle..." Phillip konuşmasını kesti. Çünkü tam o sırada, Jonathan'la Jack kiliseye girdi. Jack'in annesi olan büyücü de aralarındaydı. Ellen, bir kraliçe gibi başını dimdik tutarak içeri girdi. Yaşlanmış, saçları bembeyaz olmuştu. Phillip bu durumu protesto etmeyi akıl edemeyecek kadar şaşırmıştı.

Ellen içeri girip yüzünü Başdiyakos Peter'a doğru çevirdiğinde, mahkeme büyük bir sessizliğe gömüldü. Konuşurken bir korneti anımsatan sesi, oğlunun inşa ettiği kilisenin pencereli duvarlarında yansıyordu.

"Kutsal varlıklar adına yemin ederim ki, Jonathan, ölen kocam inşaatçı Tom'un ilk karısından olma öz oğludur."

Bir süre kimseden en ufak bir ses çıkmadı. Phillip ağzını açmış, öylece Ellen'a bakıyordu. Tom mu? Jonathan, Tom'un mu oğluydu? Başını Jonathan'a doğru çevirince bunun doğru olduğunu hemen anladı. Öyle ya, boyları değil yüzleri de birbirlerininkine benziyordu. Jonathan'ın da sakalı olsaymış tamam olurmuş.

Phillip ağır ağır yerine oturdu. Kalabalık susunca, Ellen, Jack'in nasıl bir bebek ağlaması işittikten sonra bebeğin yerini keşfettiğini

anlatmaya koyuldu. Tom ile birlikte çalıların arasında saklanarak uzaktan, Francis'in kucağında bir bebekle Phillip ve öteki keşişlerin işten dönmelerini beklediğini görmüştü.

Ellen yerine otururken, Phillip suçsuzluğunun böylece kanıtlandığını anladı. Ellen soruna öyle dramatik bir yanıt getirmiş oldu ki, duruşmanın devam etmesine artık olanak kalmamıştı. Böylesi sağlam bir kanıttan sonra Wareham'lı Peter bile beni kolay kolay suçlu bulamaz, dedi içinden. Waleran gene kaybetmişti.

Waleran yenilgiyi kolay kolay kabul edecek gibi değildi. Eliyle Ellen'ı işaret ederek, "Demek sen, Tom, küçük manastıra getirilen bebeğin kendi çocuğu olduğunu söyledi, diyorsun."

Ellen, kayıtsız bir sesle, "Evet," dedi.

"Tom öldü. Tom'un bunları sana söylediğini yalnız sen söylüyorsun. Başka işiten yok. Anlattığın hikâye onaylanmış değil ki."

"Daha fazla onaya ne gerek var?" dedi Ellen. "Jack terk edilmiş bebeği gördü. Francis bebeği alıp götürdü. Jack'le birlikte yolda Tom ve çocuklarıyla karşılaştık. Size daha kaç tane tanık gerek?"

"Ben sana inanmıyorum," dedi Waleran.

Ellen iyice kızmıştı. "Sen bana inanmıyor musun?" dedi. "Bana sen mi inanmıyorsun? Yalancı tanıklık yaptığını bildiğim sen Waleran Bigod, bana inanmıyor ha!"

Ne olacaktı şimdi? Waleran'ın yüzünde renk kalmamıştı. Phillip, bu işin içinde bir iş var, dedi içinden. Waleran'ın korktuğu bir şey olmalıydı.

Phillip, Ellen'a doğru dönerek, "Piskoposun yalan tanıklık yaptığını nereden biliyorsun?" dedi.

"Tam kırk yedi yıl önce, gene bu manastırda, Jack Shareburg adında bir mahkum vardı," dedi Ellen.

Waleran onu susturmak istedi. "Yıllarca önce olup biten şeyler bu mahkemeyi ilgilendirmez."

"İlgilendirir," dedi Phillip. "Siz benden masum olduğumu kanıtlamamı istediniz. Mahkeme umarım sizden de aynı şeyi isteyecektir." Ellen'a doğru dönerek, "Devam et," dedi.

"Onun neden hapse atıldığını bilen yoktu. Günün birinde serbest bırakılınca, belki de haksız yere yıllarca hapiste kalmasına karşılık olarak ona çok değerli bir kap verdiler. O böyle bir şeyi kabul etmek istemedi, tabii. Onun bir işine yaramazdı ki. Ama satılınca iyi

para ederdi. Onu burada, Kingsbridge'deki eski katedralde bıraktı. Bir süre sonra Waleran Bigod tarafından gene tutuklandı. O zamanlar sıradan ama hırslı bir köy papazıydı. Nasıl olduysa o değerli kap, Jack'in çantasında bulundu. Ve Jack Shareburg haksız yere o kabı çalmış olmakla suçladı. Ve üç kişinin yeminli ifadesiyle mahkum oldu: Biri Waleran Bigod, biri Percy Hamleigh, biri de Kingsbridge Başrahibi James. Ve onu astılar."

Bir süre derin bir sessizlik oldu. Sonra Phillip, "Bütün bunları sen nereden biliyorsun?" dedi.

"Jack Shareburg'un tek arkadaşı bendim; bu katedrali inşa eden başmimar oğlum Jack Jackson'ın babasıydı."

İçeride büyük bir uğultu başladı. Waleran ve Peter aynı anda bir şeyler söylemeye çalışıyor, ama gürültüden sesleri duyulmuyordu.

Sonunda Peter, "Yasalara saygılı bu üç yurttaş masum bir yabancıyı haksız yere neden suçlasınlar ki?" dedi.

"Kendi çıkarları için," dedi Ellen. "Olaydan sonra Waleran Bigod başdiyakos oldu. Percy'ye Hamleigh malikanesiyle birkaç köy verildi. Başrahip James'in eline ne geçtiğini bilmiyorum."

Arkadan bir ses, "Ben biliyorum," dedi.

Phillip başını sesin geldiği yana çevirdi; bunları söyleyenin Remigius olduğunu görünce çok şaşırdı.

"Başrahip James'in eline ne geçtiğini ben biliyorum," dedi Remigius. "Başrahip'e Northwold, Southwold ve Hundredacre köyleriyle bir de Oldeon ormanını verdiler."

Bunları iştince Phillip'in ağzı bir karış açık kaldı. Yaşlı başrahibin birkaç köyün hatırı için hem de yemin ederek yalancı tanıklık ettiği doğru olabilir miydi?

Remigius, "Yaşamı boyunca manastırı hiç iyi yönetemedi," diye devam etti. "Manastırın mali durumu kötüydü, bu yeni kaynaklarla durumumuzun düzeleceğini sanıyordu. Bir süre durum biraz düzelir gibi oldu, ama sonra gene bozuldu. James'in doğrudan yalan ifade verdiği söylenemez, ama o değerli kabın kiliseye ait olduğuna dair yemin etti; Jack Shareburg'un masum olduğunu bildiği halde susmayı yeğledi. Ölünceye kadar da bu yaptığından dolayı kendi kendini suçladı durdu. Ölmeden önce günah çıkarırken bunları bir bir kendisi anlattı bana."

Phillip dehşet içindeydi; hem kafası karışmıştı hem de gönül

borçlusuydu. Onu eski düşmanlarından ikisi, Ellen ile Remigius kurtarmış oluyordu. Bu küllenmiş sırlar ortaya çıkınca, Phillip, bütün bunları göremeyecek kadar kör müymüşüm ben, dedi içinden. Piskopos Waleran'ın yüzü öfkeden mosmor oldu. Eğilmiş, Başdiyakos Peter'ın kulağına bir şeyler fısıldıyordu ki, dinleyicilerden biri bir şeyler söylemek için sesini yükseltti.

Bunun üzerine, Peter ayağa kalktı ve "Susun!" diye bağırdı. "Duruşma sona ermiştir."

"Bir dakika!" Bunları söyleyen Jack Jackson'dı. "Daha bitmedi. Ben bununu nedenini öğrenmek istiyorum."

Peter, Jack'in dediklerine aldırmadan, revaklara giden kapıya doğru yürüdü, Jack de peşinden yürüdü.

Jack, Waleran'a, "Neden yaptın bunu?" diye bağırdı. "Yalan ifade vererek bir insanın ölümüne neden oldun. Sen şimdi buradan hiçbir şey söylemeden mi çıkacaksın?"

Waleran'ın yüzü bembeyaz olmuştu; ağzını bıçak açmıyor, bir yandan da kızgınlığını belli etmemek için büyük bir çaba harcıyordu. Jack, "Bana yanıt ver!" diye bağırmaya başladı. "Yalancı, ahlaksız, ödlek herif! Babamı neden öldürdün?"

Waleran kiliseden çıktı, kapı arkasından kapandı.

2

Kral Henry'nin mektubu, keşişler toplantı halindeyken geldi. Jack yüz elli keşişin barınabileceği yeni bir toplantı binası inşa etmişti. Tonoz kaplı taş tavanı bulunan yuvarlak binada keşişlerin oturabileceği çok sayıda taş sıra vardı. Manastır çalışanları taş sıraların üzerinde oturuyordu. Phillip ile Jonathan kapının tam karşısındaki duvara dayalı taş koltuklardaydılar.

Genç bir keşiş Aziz Benedik'in Kuralları kitabından yedinci faslı okuyordu.

Phillip'in adını bilmediği genç keşiş daha faslı bitirmemişti ki, kapı vuruldu ve kapı görevlisi içeri girdi. Güvenlik görevlisi Kardeş Steven kaşlarını çatarak adama baktı. Keşişleri toplantı halindeyken rahatsız etmek yasaktı.

Kapı görevlisi sesini biraz yükselterek, "Kraldan bir haberci geldi," diye fısıldadı.

Phillip, Jonathan'a hitaben, "Sen şuna bir bakıver, lütfen," dedi. Ama habercinin mektubu manastırın daha yüksek rütbeli bir sorumlusuna teslim etmek isteyeceğini biliyordu. Keşişler aralarında fısıldaşmaya başladılar. Phillip kararlı bir sesle, "Biz nekrolojiyle devam edelim," dedi.

Ölüler için dualara başlanınca, Kral Henry'nin Kingsbridge Başrahibine ne gibi bir haber yollayabileceğini merak etti. Henry, altı yıldır, Kilise'yle sürekli anlaşmazlık halindeydi. Çatışma, kilise mahkemelerinin yetki sınırlarıyla ilgili olarak başlamıştı; kralın inatçı tutumu, Canterbury Başpiskoposu Thomas Becret'ın çabalarına karşın bir uzlaşmaya varılamayınca anlaşmazlık tam bir çıkmaza girmiş, Becket bu durumda yurt dışına sürülmüştü.

Jonathan geri döndü ve balmumuyla tutturulmuş rulo halindeki parşömen kâğıdı Phillip'e uzattı. Balmumunun üzerine kocaman bir

kraliyet damgası vurulmuştu. "Pekâlâ," dedi Phillip, "Dualara daha sonra devam ederiz." Balmumu mührünü yırtarak mektubu açtı. Hitap sözcüğüne göz attıktan sonra mektubu Jonathan'a uzattı; onun gözleri daha iyiydi. "Mektubu oku, lütfen," dedi.

Mutat sözcüklerin ardından Kral şunları yazıyordu: "Halen Kingsbridge Piskoposu olan Waleran Bigod'u yeni Lincoln Piskoposluğu için aday göstermiş bulunuyorum."

Jonathan'ın sesi keşişlerin çıkardığı homurtuların içinde kayboldu. Phillip nefretle başını iki yana salladı. Phillip'in duruşması sırasında açığa çıkan sırları nedeniyle Waleran'ın güvenilirliği kalmamıştı; artık onun piskoposluk yapmasına olanak yoktu. Lincoln, Canterbury ve York'tan sonra, krallığın en önemli üçüncü piskoposluğuydu. Oraya çıkan, başpiskoposluğa çok yaklaştı demekti. Waleran'ı Canterbury Başpiskoposu, yani İngiliz Kilisesi'nin başı olarak düşünmek bile Phillip'i çok fena etti.

Keşişler yatışır gibi olunca, Jonathan okumaya devam etti: "Lincoln'ün Rahipler Kurulu Başkam'na onu seçmesini önerdim." Phillip, söylemesi kolay, dedi içinden. Kraliyet önerisi sadece bir emirdir, ama her şey demek değildir. Eğer Lincoln Rahipler Kurulu, Waleran'a karşıysa ya da kendi adayı varsa, pekâlâ kralın başını ağrıtabilirdi.

Jonathan devam etti: "Ben de size, Kingsbridge Manastırı'nın Rahipler Kurulu olarak yeni Kingsbridge Piskoposu'nu seçmeniz için bir seçim yapmanızı, Piskopos olarak da sadık hizmetkârım, Canterbury Başdiyakosu olan Wareham'lı Peter'ı seçmenizi emrediyorum."

Toplantıya katılan bütün keşişler hep bir ağızdan bu durumu protesto ettiler. Phillip buz gibi dondu kaldı. Demek kendini beğenmiş, küskün ve her zaman kendinden emin Başdiyakos Peter, kralın yeni Kingsbridge Piskoposluk adayıydı! Peter'ın Waleran'dan aşağı kalır yanı yoktu.

Tek kızan Phillip değildi. Güvenlik görevlisi Steven, yüzü kıpkırmızı bir halde ayağa kalkarak, avazı çıktığı kadar bağırmaya başladı: "Böyle şey olmaz!" Oysa Phillip'in kuralı gereği toplantıda bağırarak konuşulamazdı.

Jonathan, aklını kullanarak can alıcı bir soru sordu: "Peki, ne yapabiliriz?"

Mutfak sorumlusu Bernard, ki hâlâ çok şişmandı, "Kralın isteğini reddetmeliyiz," dedi.

Birçok keşiş yüksek sesle bu öneriyi onayladılar.

Steven, "Krala bir mektup yazarak ona biz istediğimizi seçeriz, diyelim."

Jonathan, "Dobra dobra reddetmek bence doğru olmaz," dedi. "Krala ne kadar çabuk karşı çıkarsak, o kadar da çabuk gazabını üzerimize çekmiş oluruz."

Phillip, "Jonathan haklı," dedi. "Savaşı kaybeden birini kral bağışlayabilir, ama böyle bir savaşı kazanan kişinin sonu çok fena olabilir."

"Peki, ne yapacaksınız?" dedi Steven.

"Bilmiyorum," dedi Phillip. "Sanırım benim Fransa'ya gitmem gerekecek. Başpiskopos Thomas Becket'ı görmeye."

Paris'in güneydoğusuna düşen Sens kentine ulaştığında, Phillip'in kafası hâlâ karmakarışıktı.

Sens'teki katedral bugüne kadar gördüğü en görkemli binaydı.

Phillip önce, Kral Stephen'ın genç ve yetenekli bir din adamı olan yeğen ve halen Sens Başpiskoposu olan William Ak-eller'i ziyarete gitti. Başpiskopos onu yemeğe alıkoymak istedi. Phillip için bu bir iltifattı, ama daveti geri çevirdi: Çünkü Thomas Becket'ı görebilmek için bu kadar yolu katetmişti, onu bir an önce görmeye can atıyordu.

Sens'in kuzey kapısının dışında ırmağın kıyısındaki, güneş içinde yüzen çayırlıkta, Başpiskopos Thomas'ın son üç yıldır kalmakta olduğu kutsal Aziz-Colombe kilisesini buldu. Rahiplerinden biri onu büyük bir coşkuyla karşıladı, hizmetkârlara at ve bagajlarla ilgilenmelerini söyledikten sonra onu başpiskoposun kaldığı konukevine aldı.

Phillip ve yardımcısına yemek ve şarap verildikten sonra, Thomas' ın birlikte yaşadığı insanlarla tanıştırıldı. Bunlar oldukça genç ve galiba çok da zeki rahiplerdi. Phillip elindeki şarabı yudumlarken konuşmalara katılmıyor, sadece dinliyordu. Sonunda genç rahiplerden biri, "Bu konuda sizin görüşünüz ne, Peder Phillip?" dedi. "Bu konuda hiçbir şey söylemediniz."

Phillip gülerek, "Sorunlu dinsel konuların ivediliği yok bence," dedi.

"Neden?"

"Çünkü onlara nasıl olsa daha sonra görüşülüp karar verilebilir, şimdilik onları rafa kaldırmakta yarar var."

"Doğru konuştunuz," dedi biri. Phillip başını doğrultup baktığında, karşısında Canterbury Başpiskoposu Thomas'ı buldu.

Phillip çok saygın bir kişinin huzurunda olduğunu hemen anladı ve diz çökerek elini öptü.

"Sizinle tanıştığıma çok sevindim," dedi Thomas. "Öteden beri Kingsbridge'i hep ziyaret etmek istemişimdir. Manastırınızla yeni katedralinizin methini çok işittim."

Phillip bu sözler karşısında çok duygulandı. "Bugüne kadar yaptığımız her şey kral tarafından yok edilmek isteniyor, bu yüzden sizi görmeye geldim."

"Bu anlattıklarınızın tüm ayrıntılarını hemen öğrenmek istiyorum," dedi Thomas. "Benim odama gidelim."

Phillip hem mutlu hem de endişeliydi. Thomas'ın peşinden yürüdü.

Thomas onu küçücük bir odaya aldı. Odanın içinde, üzerinde tertemiz keten çarşaflarla işlemeli bir de yorgan bulunan deri ve ahşaptan oldukça pahalı bir yer yatağı vardı. Köşede toplanıp kaldırılmış bir de battaniye görünüyordu. Phillip, Thomas'ın, ev sahiplerince sağlanan lüks mobilyaları kullanmadığını işitmişti. İngiltere Başpiskoposu yerlerde yatarken kendisinin konforlu yataklarda horladığını düşününce büyük bir suçluluk duygusuna kapıldı.

"Oturun," dedi Thomas. "Kingsbridge'de neler olduğunu anlatın."

Phillip, önce Piskopos Waleran ile Başdiyakos Peter'dan söz etti. Phillip'in anlattıkları ile Thomas'ın çok ilgilendiği görülüyordu. Bu arada çok da ilginç sorular sordu.

Phillip sözlerini bitirince, Thomas'ın yüz ifadesi ciddileşti. "Buna engel olmak gerek," dedi.

"Gerçekten," dedi Phillip. Thomas'ın ses tonu ona cesaret vermişti. "Buna engel olabilir misiniz?"

"Ancak Canterbury'deki görevime iade edilirsem."

Phillip'in beklediği yanıt bu değildi. "Papa'ya bir mektup yazar mısınız, hemen şimdi?"

"Bugün yazarım," dedi Thomas. "Papa, Peter'ın Kingsbridge

piskoposluğunu tanımayacaktır. Ama onun piskoposluk sarayına yerleşmesine engel olamayız. Yerine bir başkasını da atayamayız."

Phillip, Thomas'ın böylesi olumsuz tavrı karşısında dehşete kapıldı, morali bozuldu. Buraya gelirken, kendisinin beceremediklerini Thomas'ın gerçekleştirebileceğine dair içinde büyük bir umut vardı. Üzgün bir sesle, "Bu yakında yurda döneceğinize dair bir umut var mı?" dedi.

"İyimser bir açıdan bakılırsa, biraz var," dedi Thomas. "Papa bir barış anlaşması hazırlamış; Henry ile beni uzlaşmaya çağırıyor. Anlaşmanın koşulları bence kabul edilebilir, çünkü gerçekleştirmeye çalıştığım her şey var orada. Ancak, kralın içtenliğini göstermesi için önce bana barış öpücüğü vermesinde ısrar ettim. Ama o buna yanaşmıyor. Bu da gösteriyor ki, kral önce aklımı çelip İngiltere'ye dönmemi sağlayacak, sonra da anlaşmanın koşullarına uymayacak."

Phillip söylenenleri başıyla onayladıktan sonra, "Benim yapabileceğim bir şey var mı?" dedi. Bu, Thomas'a olduğu kadar kendisine de sorduğu bir soruydu.

"Siz şimdi İngiltere'ye dönün ve benim için çalışmalara başlayın," dedi Thomas. "Rahip ve başrahip arkadaşlarınıza mektup yazın. Kingsbridge'den Papa'ya bir delegasyon yollayın. Krala yazılı dilekte bulunun. Sizin o ünlü katedralinizde dualar edin. Ve ülke halkına anlatın ki, onların en yüce rahipleri kralları tarafından aşağılanmıştır."

Phillip karşısındakinin dediklerini başıyla onayladı, ama onun parlak bir fikri vardı. Galiba yapabileceği başka bir şey vardı. İçinde büyük bir umut oluştu. Bu fikir ondaki iyimserliği daha da artırdı. Bu uzun mesafeli bir atış olacaktı. Olsun, ne kaybederdi ki!

Unutmamalı ki, tartıştıkları tek konu alt tarafı bir öpücüktü.

Phillip, kardeşini bu kadar yaşlanmış görünce dehşete düştü.

Francis'in saçları ağarmış, gözlerinin altında kösele gibi torbacıklar oluşmuştu. Ne de olsa altmışına gelmişti, buna şaşmamak gerekti. Ama gözleri pırıl pırıl parlıyordu, neşesi yerindeydi.

Onu rahatsız eden şey, aslında kendi yaşlılığıydı. Kardeşini görünce, her zamanki gibi, ben kendim ne kadar yaşlanmış olmalıyım, dedi içinden. Yıllar var ki hiç aynaya bakmamıştı.

Herkes gibi o da merak ediyordu. Sordu: "Henry ile çalışmak nasıl gidiyor?"

"Maud'la çalışmaktan çok daha iyi," dedi Francis. "O zeki, ama hiç dürüst değildi. Henry'nin içi dışı aynı. Ne düşündüğünü hemen anlarsın."

Phillip'in kalmakta olduğu Bayeux'daki manastırlardan birinin revaklı yolunda oturuyorlardı. Kral Henry'nin sarayı da o yakınlardaydı. Francis, son yirmi yıldır sürekli Henry'nin yanında çalışıyordu. Resmi mektup ve anlaşmaların kaleme alındığı, arşiv dairesi gibi bir büronun başındaydı. Oldukça önemli ve nüfuzlu bir mevkiydi.

Phillip, "İçi dışı aynı mı? Henry mi? Başpiskopos Thomas öyle düşünmüyor ama," dedi. "Thomas büyük adam."

Francis, "Thomas kral olmak istiyor," diyerek lafı ağzına tıkadı.

Phillip de karşılık olarak, "Öyleyse Henry de başpiskopos olmak istiyordur," dedi.

Bir süre birbirlerinin yüzüne baktılar. Phillip, biz burada oturup tartıştığımıza göre, Henry ile Thomas'ın kıyasıya kavga etmelerine şaşmamak gerek, dedi içinden. Gülerek, "Şimdi de tutup bu yüzden birbirimizle kavga etmeyelim bari," dedi. Sonra ekledi: "Acaba Henry neden Papa'nın barış planını kabule yanaşmıyor?"

"Kabul edecek," dedi Francis. "Biz uzlaşmanın tam eşiğine geldik. Ama Thomas bir şey daha istiyor. Barış öpücüğünde ısrar edip duruyor."

"Eğer kral içtenlikliyse, güven uyandırmak için elbette barış öpücüğünü vermeli."

Francis sesini yükselterek, "Ama planda böyle bir şey yok," dedi.

"Versin bari, ne çıkar bundan?"

Francis içini çekti. "Vermeye verir de, bir defa Thomas'a barış öpücüğü vermeyeceğine dair açıkça yemin etmiş bulunuyor."

"Sözünden dönen kral çok," dedi Phillip.

"Onlar aciz krallardır. Henry verdiği sözden dönmez. Onun zavallı Kral Stephen'dan farklı yanı da işte bu. Hem Thomas şu barış öpücüğü üzerinde neden o kadar ısrar ediyor?"

"Henry'ye güvenemiyor da ondan. Henry anlaşmayı bozmak isterse, buna kim engel olabilir? Bu konuda Thomas'ın elinden ne

gelir? Yeniden sürgüne mi gider? Thomas'ı destekleyenler ona çok bağlılar, ama artık yoruldular. Bu yüzden, boyun eğmeden önce her şeyi sağlama almak istiyorlar."

Francis başını üzgün bir ifadeyle iki yana sallayarak, "Henry'nin sözünden dönerek Thomas'ı aldatmayacağını çok iyi biliyorum. Öte yandan zorlanmaktan da hoşlanmaz. Kendisine zorla bir şey yaptırılmasından nefret eder," dedi.

Phillip, "Sanırım, durum Thomas için de aynı. Ondan bunu istemiş bir defa, artık geri dönemez," dedi. Francis nasıl olsa bu iki adamı buluşturmanın bir yolunu bulur diye düşünmüştü, oysa görünen o ki bu iş suya düşmüştü.

"Aralarında bir uzlaşmaya vardıktan sonra, Henry, Thomas'ı memnuniyetle öpmek isteyecektir. Sadece bunu bir ön koşul olarak kabul etmek istemiyor, o kadar."

"Bunu böyle söyledi mi?"

"Evet," dedi Francis.

Phillip çok heyecanlandı. "Bak, bu her şeyi değiştirir işte! Tam olarak ne dedi?"

"Dedi ki: 'Ben onun ağzını da öperim, ayaklarını da öperim. Hatta onun başında bulunduğu ayine de katılırım... Ama döndükten sonra.' Bunu kulaklarımla işittim."

"Ben bunu olduğu gibi Thomas'a anlatacağım."

Francis heyecanlandı. "Ne dersin, bunu kabul eder mi?"

"Bilmiyorum," dedi Phillip. "Ancak Canterbury'de pekâlâ bir anlaşmaya varabilirler. Anlaşmanın bütün koşulları önceden ilan edilir, böylece taraflar son anda herhangi bir değişikliğe kalkışamazlar. Önce Thomas ayini yönetir, ardından da Henry onu öperdi, bunların hepsi de katedralde olurdu."

Phillip, böylece Thomas, Waleran'ın bütün planlarını suya düşürmüş olur, dedi içinden.

"Ben bunu krala önereceğim."

"Ben de Thomas'a," dedi Phillip.

Manastırın çanı çaldı. İki kardeş ayağa kalktı.

"Kralı ikna etmeye çalış," dedi Phillip. "Eğer bu plan tutarsa, Thomas, Canterbury'ye dönebilir ve eğer dönerse işte o zaman Waleran'ın işi bitiktir."

Kral Henry ile Thomas, Fransa'yla Normandiya arasındaki sınırı oluşturan ırmağın kıyısındaki çayırlık bir alanda buluştular. Thomas yanında Sens Başpiskoposu William'la geldiğinde, Kral Henry maiyetiyle onları bekliyordu. Thomas'la gelenler arasında Phillip de vardı. Kral'la birlikte gelen kardeşini uzaktan gördü.

Henry ile Thomas kuramsal olarak bir anlaşmaya varmışlardı.

Her iki taraf da uzlaşmayı kabul ediyorlardı. Ancak, barış öpücüğü Becket'ın İngiltere'ye dönüşünden sonra gerçekleşecek olan ayinden sonra verilecekti.

Thomas, adamlarını geride bırakarak, atını alanın ortasına doğru sürdü, Henry de aynı şeyi yaptı. Herkes onları seyrederken soluk almaya korkuyordu.

Tam dört saat konuştular.

Neler konuştuklarını kimse işitemiyordu, ama herkes tahmin ediyordu. Henry'nin kilise karşısındaki olumsuz tavrını, İngiliz piskoposların Thomas'ı dinlemediğini, Thomas'ın sürgünlüğünü, Papa'nın görevlerini konuşuyorlardı... En başta Phillip, aralarında iyice zıtlaşıp eskisinden daha beter iki düşman gibi ayrılmalarından korkuyordu. Ne var ki konuşmaları uzadıkça, Phillip'in iyimserliği arttı. Birinden biri köpürüp gürleyecek olsaydı bu en başta olurdu.

Yaz sıcağının yerini öğleden sonra bir serinlik aldı. Karaağaçların gölgeleri ırmağın karşı kıyısına kadar uzadı. Sinirler iyice gerilmişti.

Sonunda bir şey oldu. Thomas kımıldadı.

Yoksa atını sürüp gidecek miydi? Hayır, öyle bir şey olmadı. Atından iniyordu. Ne demekti bu? Phillip soluğunu tutmuş uzaktan seyrediyordu. Thomas, atının yanından ayrıldı, Henry'nin yanına yaklaştı ve Kralın ayaklarının ucunda diz çöktü.

Kral atından inip Thomas'ı kucaklayınca... Her iki tarafın maiyetindekiler büyük bir neşe içinde şapkalarını havaya fırlattılar.

Phillip neredeyse ağlayacaktı. Anlaşmazlık, akıl ve iyi niyet sayesinde sona ermişti. Her şey böyle yoluna girseydi ya.

Gene de ilerisi için bu bir umuttu.

***

Noel günü, kral müthiş öfkeliydi.

William Hamleigh çok tedirgindi. Bugüne dek, Kral Henry ka-

dar çabuk sinirlenen birine rastlamamıştı; annesinin dışında tabii. Kızdığı zaman gri mavi gözleri etrafa dehşet saçıyor, çilli yüzü kıpkırmızı oluyor, o her zamanki huzursuz insan, kafesinin içinde öfkesinden bir o yana bir bu yana sallanan ayılara benziyordu.

Normandiya kıyılarına yakın bir koruda, Henry'nin av köşkündeydiler. Aslında Henry çok mutlu olmalıydı. Çünkü onun gözünde dünya bir yana, av bir yanaydı. Burası da bayıldığı yerlerden biriydi. Ama Canterbury Başpiskoposu yüzünden kızıp duruyordu işte.

"Thomas, Thomas, Thomas! Siz baş belası rahiplerden başka bir şey duyduğum yok ki! Thomas bunu yapıyor, Thomas onu yapıyor, Thomas seni aşağıladı, Thomas sana haksızlık ediyor. Bıktım artık Thomas'tan!"

Büyük salonda Noel için hazırlanan yemek masasının etrafında oturan kontların, piskoposların ve öteki seçkinlerin yüzlerini William çaktırmadan dikkatle bir bir inceliyordu. Çoğu pek sinirli görünüyordu. Yalnız bir tanesi halinden hoşnuttu: Waleran Bigod.

Henry'nin pek yakında Thomas'la yeniden kavgaya tutuşacağını Waleran tahmin etmişti. Neler olacağını görmek için yerinde oturup beklemiş, tahminlerinin gerçekleşmesi için çok çalışmıştı. Waleran, William'ın da yardımıyla, Thomas'ın İngiltere'ye döneli beri yaptıklarını sürekli olarak krala şikâyet etmişti: Başpiskopos'un şövalyelerden oluşan bir grupla köy köy dolaşarak eski arkadaşlarını ziyaret ettiğini, haince planlar kurmaya çalıştığını ve bu arada sürgünde olduğu sırada kralı destekleyen din adamlarını cezalandırdığını haber vermişti. Yani yanıp duran ateşi daha da alevlenmesi için körüklüyordu. Altı yıl süren anlaşmazlık süresince onu yalnız bırakanlar, şimdilerde cezayı hak etmiş olmanın korkusu içinde yaşayanlar, onu krala fitnelemeye can atıyorlardı.

Bu yüzden Waleran, kral öfkelenince buna çok sevindi. Thomas'ın dönüşünden en çok rahatsız olan oydu. Başpiskopos, Waleran'ın Lincoln piskoposluğuna adaylığını onaylamaya yanaşmamıştı. Öte yandan, Thomas, Başrahip Phillip'in Kingsbridge Piskoposluğu'na aday gösterilmesini kendisi istemişti. Eğer Thomas bu tutumuna devam ederse, Waleran Kingsbridge'i kaybettiği gibi Lincoln'ü de kazanamayacak, mahvolacaktı.

Bu durumda William'ın kendi durumu da çok sarsılacaktı. Aliena kont gibi yaşarken, Waleran da giderse, Phillip piskopos, kuşkusuz

Jonathan da Kingsbridge Başrahibi olursa, William dımdızlak ortada kalırdı. Zaten o da bu yüzden, Kral Henry ile Başpiskopos Thomas arasındaki pamuk ipliğine bağlı ilişkileri daha da zayıflatmak için, kraliyet sarayında Waleran'a katılmıştı.

Sofradaki ördeklere, kazlara, kuğulara ve tavuskuşlarına dokunan pek olmadı. Her zaman iştahla yiyip içen William, safralı midesini bastırsın diye, ekmek kemirip süt, bira, yumurta ve cevizden imal edilmiş içkisini yudumlamakla yetiniyordu.

Henry'nin bugünkü kızgınlığına, Henry'nin barış anlaşması koşullarına uymadığını şikâyet etmek amacıyla, Thomas tarafından Papa'nın bulunduğu Tours kentine bir delegasyon gönderildiği yolundaki haber neden oldu. Kralın yaşlıca danışmanlarından biri, "Sen Thomas'ı idam etmedikçe bu huzursuzluk devam edecektir," dedi.

William beyninden vurulmuşa döndü.

Henry, "Doğru!" diye kükredi.

York Başpiskoposu da, "Öyle görünüyor ki Thomas'a başka yapılacak bir şey yok," dedi. "O hayatta olduğu sürece, hem içeride hem dışarıda fitne ve fesatlarına devam edecektir."

Waleran, "Kuşkusuz Thomas'ın bu yap..."

"Kesin sesinizi be!" diye gürledi Kral. "Çok konuştunuz... İşiniz gücünüz yakınmak. Poponuzu kaldırıp ne zaman harekete geçeceksiniz?" Kadehindeki birayı bir yudumda devirdikten sonra, kudurmuş gibi, "Bu bira da sidik gibi bir şey," diye bağırdı. Sandalyesini geriye doğru itti, herkes bir çabuk ayağa kalkmaya çalışırken, ayağa fırladı ve öfke içinde dışarı çıktı.

Salon derin bir sessizliğe gömüldü. Waleran, "Bir mesaj ancak bu kadar açık olabilir, lordlar," dedi. "Yerlerimizden doğrulup şu Thomas'a haddini bildirmenin zamanı geldi."

Kontlardan biri, "Sanırım bizden bir delegasyon Thomas'ı görmeye gitse de onu hizaya getirse, iyi olur," dedi.

"Ya aklını başına almayı kabul etmezse?" dedi Waleran.

"Sanırım o zaman onu kral adına tutuklamamız gerekecek."

Bir anda herkes bir ağızdan konuşmaya başladı. Küçük küçük gruplar aralarında konuyu tartışıp duruyordu.

Gençlerden biri William'a dönerek, "Bazılarımız daha sert önlemler almanın sırası geldiği kanısında," dedi.

"Ne demek o?"

"Az önce söyleneni işittin."

Richard ile Bred adındaki on sekizinde bir oğlan, pattadak, "İdam edilsin dendi ya," dedi.

İdam sözcüğünü işitince, William'ın içini bir ürperti kapladı. Demek durum çok ciddiydi. Waleran'a dik dik baktı. "Kraldan yardım talep etmeyi de düşünüyor musunuz?"

Soruyu bir başkası yanıtladı: "Bu olanaksız. Kral böyle bir şeyi önceden resmen onaylamaz." Pis pis gülerek ekledi: "Ama sadık hizmetkârlarını daha sonra ödüllendirebilir."

"Eee, ne diyorsun William, sen de bize katılıyor musun?"

"Bilmiyorum," dedi William. "Biraz düşünmem gerek." William hem çok heyecanlanıyor hem de çok korkuyordu.

"Düşünmek için vakit yok artık," dedi Reginald. "Hemen yola koyulmalıyız."

Waleran, William'a hitaben, "Kendilerine yol gösterecek, harekâtı planlayacak daha deneyimli biri gerek onlara," dedi.

William'ın fena halde bu işe aklı yatmıştı. Bu onun tüm sorunlarına çözüm getirmekle kalmayacak, belki de kral karşılık olarak ona bir de kontluk bağışlayacaktı. "Ama bir başpiskoposu öldürmek büyük günah sayılmaz mı?" dedi.

"Sen onu bana bırak," dedi Waleran. "Merak etme, ben seni o günahtan arındırırım."

* * *

Suikastçılardan oluşan grup İngiltere'ye doğru yola çıkarken, yapacakları işin tüm ağırlığını bir fırtına bulutu gibi William kendi sırtında hissediyordu. Başka bir şey düşündüğü yoktu. Ne yiyor ne uyuyabiliyordu. Gemi Dover'e yaklaştığı sırada neredeyse bu işten cayacaktı.

Noel'den üç gün sonra, bir pazartesi akşamı, Saltwood Kalesi'ne vardılar. Kale, Canterbury Başpiskoposu'na aitti, fakat sürgün yıllarında Ranulf de Broc tarafından işgal edilmiş, o da kaleyi geri vermeye yanaşmamıştı.

Gerçekten, Thomas'ın Papa'ya yaptığı şikâyetlerden biri de buydu: Kral Henry kaleyi ona geri vermek istemiyordu.

Ranulf, William'ı yüreklendirdi. Geceyi geç saatlere kadar harekatın planını hazırlamakla geçirdiler. Ranulf, bir bıçakla masanın üze-

rini kazıyarak, onlara piskopos sarayının, katedral avlusunun planını çizdi. Başpiskoposun sarayı kilisenin duvarına bitişikti, oraya mutfak avlusundan girilirdi. Onlar plan üzerinde çalışırlarken, Ranulf ertesi sabah şövalyelerinin Canterbury yolunda ona katılmalarını bildirmesi için, iki adamını Dover'a yolladı. Şafağa doğru komplocular bir iki saat olsun uyuyabilmek için yataklarına çekildiler.

William'ın bacakları, bu uzun yolculuktan sonra ateş gibi yanmaya başladı. Bunun, katılacağı son askeri harekat olacağı umudundaydı. Yanlış hesaplamıyorsa, neredeyse elli beşine geliyordu. Artık bu işler ona göre değildi, yaşlanmıştı. Yorgun olmasına karşın, Ranulf onu yüreklendirdiği halde, bir türlü uyuyamıyordu. Önceden günahının bağışlandığım bildiği halde, gene de bir başpiskoposu öldürmek fikri onu çok korkutuyordu. Uyursa karabasanlar geçirmekten korkuyordu.

Çok iyi bir saldırı planı hazırlamışlardı. Ne olursa olsun, bir grup profesyonel savaşçının bir avuç kadınsı keşişin üstesinden gelmesi işten bile değildi.

Gri bir kış sabahının ilk donuk ışıkları pencere pervazlarının arasından odanın içine süzülüyordu. Az sonra William kalktı. Dualarını okumaya çalıştı, ama okuyamadı. Ötekiler de erken erken uyandılar. Hep birlikte büyük salonda kahvaltı ettiler.

Zırhlarım kuşandıktan sonra Ranulf'un atlarına binerek işe koyuldular. Bulutlar iyice alçaldığı için hava kapalıydı, neredeyse kar yağacaktı. Taş Sokak da denilen eski yolu izleyerek işe koyuldular. Daha iki buçuk mil yol almamışlardı ki, onlara çok sayıda şövalye katıldı.

Asıl buluşma yerleri, kent dışındaki Aziz Augustine Kilisesi'ydi. Papaz, Thomas'ın eski bir düşmanıydı. Ranulf, William'ı bu konuda ikna ettiği halde, William gene de ona Thomas'ı öldürmeye değil, tutuklamaya geldiklerini söylemeye karar verdi.

Kiliseye öğleyin vardılar. Ranulf'un çağırdığı adamlar orada bekliyordu. Papaz, onlara yemek çıkardı. Şarap nefisti, hepsi de bol bol içtiler. Ranulf, katedral avlusunu kuşatarak kaçmaları önleyecek olan silahlı adamlarına son talimatları verdi.

William, konukevinde ateşin karşısında dururken bile tir tir titriyordu. Bu aslında basit bir harekattı, ama başarılı olunmazsa sonunda büyük olasılıkla ölüm vardı. William, Shiring şerifiyken çok

adam astı, ama kendi vücudunun ipin ucunda sallandığını düşündükçe titremeleri kesilmiyordu.

Bir de başardığı işe karşılık olarak alacağı ödülü, kontluğu düşünmeye başladı. Bu ileri yaşında yeniden kont olursa ne iyi olurdu. Herkesin saydığı, kararlarına karşı durmadığı, bir dediğini iki etmediği bir kont! Belki de Aliena'nın kardeşi Kutsal Topraklar'da ölür, Kral Henry eski mülkleri gene ona verirdi. İçini ateşten çok bu düşünceler ısıttı.

Kiliseyi terk ederken küçük bir orduydular. Canterbury'ye girmek onlar için zor olmadı. Buralarını altı yıl Ranulf yönetmişti; yetkisi tamamen silinmiş değildi hâlâ. İçeri girer girmez, silahlı adamlar, katedral avlusunda dağıldılar ve bütün çıkışlara el koydular.

Harekat başlamıştı. Bu ana kadar hiçbir şeye dokunmadan, kuramsal olarak harekatı durdurmanın olanağı vardı. Ama artık, William bunu düşünürken korkudan tir tir titriyordu. Ölmek var dönmek yoktu. Şövalyelerin büyük bölümünü katedral ana giriş kapısının tam karşısına düşen eve yerleştirdi. Kalanları yanına alarak kapıdan içeri girdi. Reginald ve öteki üç suikastçı, çağrısız silahlı konuklar değil de resmi konuklarmış gibi atlarını mutfak avlusuna doğru sürdüler. William kapıcı kulübesine doğru koştu ve korkudan ödü kopan kapı görevlisini etkisiz hale getirdi.

Saldırı yolunda gidiyordu.

William, yüreği ağzında, silahlı adamlara kapıcının elini kolunu bağlamalarını emretti. Sonra adamlarının geri kalanlarını kapıcı kulübesinin oraya çağırdı ve kapıyı kapadı. Artık hiç kimse ne dışarı çıkabilir ne de içeri girebilirdi. William bir manastırı silah zoruyla ele geçirmişti.

* * *

Thomas'ın maiyetindeki rahiplerle keşişlerin en başta içleri pek rahattı, ama büyük salonun kapısına güm güm diye vurulduğunu işitince korkmaya başladılar, hatta birçoğu katedrale sığınmayı önerdi.

Thomas nefretle yüzünü buruşturdu. "Sığınmak mı?" dedi. "Neden? Şu şövalyelerden mi? Bir başpiskopos birkaç öfkeli adamdan korkup kaçar mı hiç?"

Phillip, haklı, ama bir yere kadar, dedi içinden. Şövalyelerden korkuyorsanız piskoposluk rütbesinin hiçbir anlamı kalmaz. Tanrı

adamı, ölümü bir başka mekâna mutlu bir yolculuk olarak yorumlar ve asla kılıçlardan korkmaz.

Pencereden, sarayın şövalyeler tarafından sarıldığını görünce, büyük bir korkuya kapıldı. Belli ki bu dikkatle hazırlanmış bir saldırıydı; herifler her türlü kötülüğü göze almışlardı. İvedi bir hareketle yatak odasının kapısını kapadı ve kol demirini çaprazlama yerine yerleştirdi. Ötekiler onu seyrediyordu. Başpiskopos Thomas'ın nefreti yüzünden okunuyordu. Phillip'e engel olmaya çalışmadı.

Phillip kapının yanında durarak dışarıya kulak verdi. Bir adamın cumbadan geçerek kabul salonuna girdiğini işitti. Yatak odası kapısının sağlam olup olmadığından pek emin değildi. Adam kapıya asılmadı, kabul salonundan geçerek merdivenlerden aşağıya indi. Niyeti galiba salon kapısını içeriden açmak ve böylece şövalyelerin içeri girmelerini sağlamaktı.

Yatak odasının öbür köşesinde bir kapı daha vardı. Phillip kapıyı göstererek, ivedi bir sesle, "Bu kapıdan nereye çıkılıyor?" dedi.

"Revaklara," dedi biri. "Ama o kapı kilitli."

Phillip gitti, kapıyı yokladı. Kapı kilitliydi. Thomas'a dönerek, "Sizde anahtarı var mı?" dedi ve hemen aklına gelince, "Sayın Başpiskoposum," diye ekledi.

Thomas başını iki yana sallayarak, insanı çileden çıkaran bir soğukkanlılıkla, "Orası ben bildim bileli kullanılmaz," dedi.

Kapı pek sağlam bir şeye benzemiyordu. Phillip altmış üç yaşındaydı, bugüne dek kaba kuvvet kullanmak durumunda kalmamıştı. Bir adım kadar gerileyerek kapıya bir tekme savurdu. Ayağı fena halde acıdı. Kapı kolayca yerinden oynayarak çatırdadı. Phillip dişlerini sıkarak bir sıkı tekme daha savurunca kapı sonuna kadar açıldı.

Phillip başını çevirerek Thomas'a baktı. Thomas'ın hâlâ kaçmaya pek niyeti yok gibiydi, ama gülerek ve bunun ileride aleyhine bir kanıt olarak kullanılabileceğini düşünerek, "Pekâlâ, pekâlâ," dedi ve ayağa kalktı.

Phillip önde, merdivenlerden inmeye başladılar. Başpiskoposun yatak odasındaki kemerlerin dışında ışık süzülen tek bir yer yoktu. Geçidin öbür ucunda bir kapı daha vardı. Phillip önceki kapı gibi bunu da zorlamayı denedi, ama boşunaydı; bu kapı daha sağlamdı ve açılmadı. Bu kez kapıyı yumruklayarak bir yandan da, "İmdat! Ka-

pıyı açın! Acele edin, çabuk!" diye bağırmaya başladı. Sesinin fazla korku ve dehşet içinde çıktığını fark edince kendini yatıştırmaya çalıştı; William'ın şövalyelerinin arkalarından yetişeceğini düşündüğü için yüreği güp güp ediyordu.

Phillip kapıyı yumruklamaya devam etti, bir yandan da bağırıyordu. Bir ara Thomas'ın "Vakarlı ol Phillip, lütfen," dediğini işittiyse de hiç oralı olmadı. Kendi vakarı önemli değildi, o asıl Thomas'ın vakarını korumak istiyordu.

Thomas'ın Phillip'i ikinci kez uyarmasına vakit kalmadan, bir kol demirinin yerinden kaldırıldığı duyuldu; kilidin içinde bir anahtar sesi ve ardından kapı açıldı. Phillip içinden bir oh, dedi. İki kilerci karşılarında durmuş şaşkın şaşkın onlara bakıyordu. İçlerinden biri, "Biz bu kapı bir yere açılmaz sanıyorduk," dedi.

Phillip onları iterek telaş içinde yürüdü. Şimdi kilercinin ambarındaydılar. Fıçı ve varillerin arasından ilerledikten sonra bir başka kapının önünde buldu kendini, kapıdan açık havaya çıktı.

Ortalık kararıyordu. Şimdi revakların oraya çıkmışlardı. Revakların tam bitiminde, Canterbury Katedrali'nin transeptine girilen kapıyı görünce rahat bir soluk aldı.

Artık güven içinde sayılırlardı. William ve adamları onlara ulaşamadan Thomas'ı katedrale sokabilmeliydi. Ötekiler de ambarlardan dışarı çıkmışlardı. "Çabuk, kilisenin içine!" dedi.

Thomas, "Hayır, Phillip, acele etmeyelim," dedi. "Ben katedralime vakarlı bir biçimde girmemizi isterim."

Phillip bağırmak istedi, ama ancak, "Elbette, lordum," diyebildi.

Terk edilmiş geçidin içinden ayak sesleri duyulmaya başladı. Şövalyeler kapıyı kırıp yatak odasına girmiş, geçidin ağzını da keşfetmiş olmalıydılar.

Thomas, "Başpiskoposun haçı nerede?" dedi. "Haçım olmadan kiliseye giremem ben."

Phillip çaresizlik içinde inler gibi bir ses çıkardı.

O sırada rahiplerden biri, "Haçı getirdim, işte burada," dedi.

Thomas, "Onu benim önümde sen taşı, her zamanki gibi, lütfen," dedi.

Rahip haçı havaya kaldırdı ve acele etmemeye özen göstererek kilise kapısına doğru yürümeye başladı. Thomas da onu izledi.

Onun güvenliği için kapıyı tutmak üzere Phillip en sona kaldı. Thomas tam içeri girerken, ambarlardan dışarı fırlayan iki şövalye, revaklara doğru koşmaya başladılar.

Phillip, transeptin kapısını kapadı. Kapının hemen yanında duvarın içindeki bir delikte bir kol demiri olurdu. Phillip kol demirini kaptığı gibi çaprazlama yerine yerleştirdi.

Thomas, kol demirinin yerine yerleştirildiğini işitince birden durdu ve geriye döndü.

"Hayır, Phillip," dedi.

Phillip'in kalbi duracak gibi oldu. "Sayın piskoposum..."

"Bu bir kilisedir, kale değil. Kol demirini çıkar kapıdan."

Şövalyeler kapıyı açmaya çalışırken kapı zangır zangır sallanmaya başladı. Phillip, "Sizi öldürecekler diye korkuyorum," dedi.

"Kapıyı demirlesen de demirlemesen de eğer öldüreceklerse, hiç fark etmez. Bu kilisenin daha kaç kapısı var biliyor musun? Kapıyı aç."

Şövalyeler kapıya baltalarla saldırıyormuş gibi boğuk boğuk sesler gelmeye başladı. Phillip dayanamadı. "Pekâlâ saklanabilirdiniz, saklanacak o kadar çok yer var ki, mahzen tam şurada... Ortalık da kararıyor," dedi.

"Saklanmak mı dedin? Hem de kendi kilisemde! Sen olsan saklanır mıydın?"

Phillip, Thomas'a uzun uzun baktıktan sonra, "Hayır, saklanmazdım," dedi.

"Öyleyse kapıyı aç."

Phillip, içi kan ağlayarak, kol demirini yerinden çıkardı.

Şövalyeler birden içeri daldı. Beş kişiydiler. Yüzleri miğferlerinden belli olmuyordu. Hepsinin de elinde kılıç ve balta vardı. Beşi de cehennem zebanilerine benziyordu.

Phillip korkmaması gerektiğini biliyordu, ama gene de silahların sivri uçlarını görünce tir tir titremeye başladı.

Aralarından biri bağırdı: "Thomas Becket nerede? Nerede o krala ve krallığa ihanet eden adam?"

Ötekiler de bağırmaya başladı: "Nerede o hain? Başpiskopos nerede?"

Ortalık iyice kararmıştı, kilisenin içini mumlar güçlükle aydınlatabiliyordu. Bütün keşişler siyah giyinmişlerdi. Phillip'in içinde bir

umut dalgalandı. Belki de karanlıkta Thomas'ın yüzünü ayırt edemezlerdi. Ama Thomas, "Ben buradayım... Krala da ihanet etmiş değilim, ben Tanrı'nın bir rahibiyim. Ne istiyorsunuz?" diyerek merdivenlerden inip şövalyelere doğru yürümeye başlayınca, Phillip'in umudu suya düştü.

Başpiskopos kılıçları çekilmiş şövalyelerin karşısında korkusuzca dururken, Phillip, onu öldüreceklerini anladı.

Başpiskoposun maiyetindekiler de aynı duyguya kapılmış olacaklar ki, birçoğu birden ortadan kayboldu. Phillip buna çok bozuldu. Arkalarından, "Nereye kaçıyorsunuz, dua etsenize!" diye bağırdı.

Eğer kaçmazsa onu da öldürebilirlerdi, ama başpiskoposun yanından ayrılmayı içine sindiremedi.

Şövalyelerden biri Thomas'a dönerek, "İhanet ettiğini itiraf et!" dedi. Phillip, Reginald'ın sesini tanıdı. İlk konuşan oydu.

"İtiraf edilecek bir şey yok," dedi Thomas. "Ben ihanet etmedim." Son derece soğukkanlıydı, ama yüzü kireç gibi olmuştu. Phillip de herkes gibi Thomas'ın öleceğini fark ettiğini anladı.

Reginald, "Kaçsana!" dedi. "Öleceksin yoksa."

Thomas yerinden kımıldamadı.

Phillip, onun kaçmasını istiyorlar, dedi içinden; durduk yerde onu öldürmek pek çekici gelmiyor onlara.

Bunu Thomas da anlamış olacak ki gözünü kırpmadan karşılarında duruyor, onlardan korkmadığını belli etmeye çalışıyordu. Uzunbir süre kanlı bir cinayet tablosu oluştururcasına kımıldamadan öylece durdular: Şövalyeler ilk hareket kendilerinden gelmesin istiyorlardı, rahip ise kaçmayacak kadar gururluydu.

Büyüyü bozan Thomas'ın ölümcül sesi oldu. "Ben ölmeye hazırım," dedi. "Ama adamlarımın hiçbirine dokunmayacaksınız, ne rahiplere ne keşişlere ne de ötekilere."

Önce Reginald davrandı. Kılıcını Thomas'a doğru çevirerek havaya kaldırdı, sonra sivri ucunu başpiskoposun yüzüne iyice yaklaştırdı. Kılıcın keskin ağzını piskposun yüzüne dokundurmaya çalışıyor gibiydi. Thomas taş gibi kımıldamadan duruyor, gözlerini kılıçtan değil, şövalyeden ayırmıyordu. Reginald birden ve çevik bir bilek hareketiyle Thomas'ın takkesine dokunuverdi.

Phillip birden, bir kez daha umutlandı. Bunu yapmayı göze alamıyorlar, dedi içinden, ona dokunmaya korkuyorlar.

Oysa yanılıyordu. Şövalyeler kararlılıklarını daha da pekiştirmek ister gibi, başpiskoposun takkesini başından aşırmışlardı. Reginald, "Çıkarın onu buradan!" dedi.

Öteki şövalyeler kılıçlarını kınlarına koydular. içlerinden biri belinden kavrayarak onu kaldırmaya çalıştı.

Phillip bütün umudunu yitirdi. Sonunda ona dokunmuşlardı işte. Sonunda bir Tanrı adamına el uzatıyorlardı.

Thomas dengesini yitirdi. Kollarını gelişigüzel sallayarak karşı koymaya başladı. Kaldırılıp götürülmesine öteki şövalyeler de katıldı. Thomas'ın maiyetinden kala kala Phillip ile Edward Grim adında genç bir rahip kalmıştı. Her ikisi de Thomas'a yardım etmek için ileriye fırladılar. Edward, Thomas'ın mantosunu sımsıkı kavradı, bırakmadı. Şövalyelerden biri döndü ve muştalı yumruğuyla Phillip'e fena halde vurdu. Başına yumruğu yiyen Phillip sersemleyerek yere yuvarlandı.

Phillip kendini toparlarken şövalyeler Thomas'ı koyvermişlerdi. Başpiskopos ayakta, başı öne eğik, ellerini dua ediyormuş gibi kenetlemiş, öylece duruyordu. Şövalyelerden biri kılıcını havaya kaldırırken, Phillip, uzun ve çaresiz bir çığlık attı ve "Hayııır!" dedi.

Edward Grim kılıcın darbesini savuşturmak için kolunu uzattı.

Thomas, "Kendimi Tanrı'ya emanet..."

Ve kılıç indi. Hem Thomas'ın hem de Edward'ın üzerine indi. Phillip kendi çığlığını işitti. Başpiskoposun kafasını yaran kılıç, Edward'ın omzunu biçti. Edward'ın kolundan kanlar fışkırırken, Thomas dizlerinin üzerine kapaklandı.

Phillip, Thomas'ın başındaki korkunç yarayı görünce korkusundan donakaldı. Başpiskopos yavaş yavaş ellerinin üzerine düştü, bir süre öylece kaldı; sonra yüzüstü taş zeminin üzerine çarparak yere yuvarlandı.

Bir başka şövalye kılıcını kaldırarak o da vurdu. Phillip elinde olmayarak inler gibi bir ses çıkardı. Bu ikinci darbe, birincisi gibi gene aynı yere isabet etti ve Thomas'ın kafatasını ikiye ayırdı. Kılıç o denli şiddetle savrulmuştu ki, döşemeye çarptı ve ikiye bölündü.

Bir üçüncü şövalye, Phillip'in yaşamı boyunca asla aklından çıkaramayacağı korkunç bir şey yaptı: Kılıcının ucunu başpiskoposun

açılmış başından içeriye sokarak beyni dışarıya, döşemenin üzerine saçtı. Dehşet içinde kalan Phillip, bacakları titreyerek dizlerinin üzerine düştü.

Şövalye, "Artık bir daha yerinden kalkamaz, haydi gidelim," dedi.

Arkalarına döndüler ve koşarak oradan ayrıldılar.

Katiller uzaklaştıktan sonra bir süre derin bir sessizlik oldu. Başpiskoposun cesedi yüzüstü yerde yatıyordu. Ayrılmış kafatası, saçları da üzerindeydi hâlâ, tencere kapağı gibi, başın yanında duruyordu. Phillip yüzünü elleriyle kapattı. Bu, bütün umutlarının sonu demekti. Canterbury halkı da bütün bir Hıristiyanlık alemini oluşturan insanlar da ne kadar uğraşsalar, Thomas'ı yeniden yaşama döndüremezlerdi.

Phillip, Canterbury Katedrali'nin transeptinin yer karoları üzerinde diz çökmüş bir halde dururken, elli altı yıl önce, evlerinin içine dalarak, gözlerinin önünde annesiyle babasını acımasızca boğazlayan insanları yeniden görür gibi oldu. Yaşamının sonuna yaklaştığı bir sırada düşmanlar hiçbir şeyin değişmediğini kanıtlamışlardı. İnsanlar, tıpkı annesiyle babasını öldürenler gibi bugün de katedralin içinde, sanki elinde kılıç tutan bir insanın zorbalığına hiçbir makamın engel olamayacağını kanıtlamak ister gibi, bir başpiskoposu öldürmüşlerdi.

Başpiskopos Thomas'ı hem de kilisede öldürebilecekleri hiç aklına gelmezdi. Babasını da hiç kimsenin öldürebileceği aklına gelmemişti. Kılıçlı ve miğferli aynı kana susamış insanlar, her iki olayda da ona o korkunç gerçeği göstermiş oldular.

Ayağa kalktı. Rahipler, keşişler ve kasaba halkı, korku ve şaşkınlık içinde, yavaş yavaş cesedin yanına yaklaştılar. İçlerinden bir ikisi dua mırıldanıyordu, ya da sadece inler gibi ses çıkarıyorlardı. Bir kadın yavaşça eğildi, sanki uğur getirirmiş gibi, ölmüş vücuda dokundu. Daha başkaları da aynı şeyi yaptı. Bir ara Phillip, aynı kadının, herhalde Thomas'ı bir martir olarak düşünmüştü ki kanından birazını kimseye belli etmeden incecik bir şişenin içine doldurduğunu gördü.

Başpiskoposun Osbert adındaki kâhyası, iki gözü iki çeşme, bir bıçak çıkardı ve kendi gömleğinden uzunlamasına bir parça kesti. Sonra cesedin yanına eğildi ve elleri titreyerek, insanın içini bulan-

dıran bir hareketle Thomas'ın kafatasını bağlayarak tekrar başına tutturdu. Bunu yaparken, kalabalık aynı anda alçak sesle inler gibi bir ses çıkardı.

Keşişler bir sedye getirdi. Thomas'ı incitmeden sedyenin üzerine yatırdılar. Birçokları ellerini uzatarak onlara yardım etti. Piskoposun yakışıklı yüzü huzur içindeydi. Uğradığı tecavüzü gösteren tek işaret olarak, sağ şakağından sol yanağına doğru uzanan ince kan izi görülüyordu.

Keşişler sedyeyi kaldırırken, Phillip, Thomas'ı öldüren kılıcın kırık parçasını yerden aldı. Başpiskopos sanki bir azizmiş gibi kanını bir şişeye toplayan kadın aklından çıkmıyordu. Kadının o küçük hareketi kitlesel anlamda bir önem taşıyordu. Phillip o sırada henüz bunun farkında değildi.

Keşişlerden biri başpiskoposun kana bulanmış siyah mantosunu boylu boyunca keserek üzerinden çıkardı. Kanlı giysiyi ne yapacağına karar veremeyen adam bir kenara koymak için arkasını dönmüştü ki, bir vatandaş ileriye doğru atılarak çok değerli bir şeymiş gibi onu adamın elinden aldı. Büyük bir heyecan içinde, kutsal emanetlerin doğaüstü bir güce sahip olduğunu düşündükleri Thomas'ın kanını ve giysilerini toplayan hemşehrileri ona bir aziz gözüyle bakıyorlardı. Phillip, bu cinayeti sadece Kilise'nin bir yenilgisi olarak düşünmekteydi, ama buradaki insanlar ölüye öyle bakmıyorlardı; çünkü onlar ortada bir martirlik olayı görüyorlardı.

Phillip, cesedin çevresinde toplanan, yüzleri hüzün ve dehşetle kaplı kadınlarla erkeklere bakarken, bundan onların bir lider istedikleri sonucunu çıkardı. Acaba böyle bir şeyin olanağı var mıydı?

Elbette vardı. Hıristiyanlık da böyle başlamamış mıydı?

Altarın bulunduğu yere doğru yürüdükten sonra yüzünü kalabalığa çevirdi. Kırık kılıç hâlâ elindeydi. Herkes büyük bir dikkatle ona bakıyordu. Bir türlü kendine güvenemiyordu. Bunu yapabilecek miyim? dedi içinden. Şu anda İngiltere tahtını sarsacak bir hareketi başlatabilir miyim acaba? Karşısındaki insanların yüzlerine baktı. Hüzün ve öfke kadar birkaçının yüz ifadelerinde umudun da izleri vardı.

Kılıcı havaya kaldırdı. "Bu kılıç bir azizi öldürdü," diye başladı. Kalabalıktan dediklerini onaylayan bir mırıltı yükseldi.

Bunun üzerine yüreklenen Phillip, "Bu gece burada bir martir'in ölümüne tanık olduk," dedi.

Rahiplerle keşişler şaşkın bir haldeydiler. Phillip gibi, tanık oldukları cinayetin gerçek anlamını onlar da hâlâ kavrayabilmiş değillerdi. Ama kasaba halkı kavramıştı, bunu sesli biçimde gösteriyordu.

"Hepimiz, teker teker, buradan gidip, gördüklerimizi herkese anlatmalıyız." Birçokları Phillip'i büyük bir şevk içinde başlarıyla onayladı. Sadece dinliyorlardı... Ama Phillip daha da fazlasını istiyordu. Onları esinlendirmek istiyordu. Aslında hiç de iyi bir vaiz sayılmazdı.

"Bu yakında, Canterbury'de yaşayan kadın erkek, çoluk çocuk herkes, Başpiskopos Thomas'ın katedralde kralın adamları tarafından katledildiğini öğrenecek. Haber önce bütün İngiltere'ye, ardından da bütün bir Hıristiyanlık dünyasına yayılacak."

Olmuyordu, onları etkileyememişti. Bazılarının yüzünde düş kırıklığı, hoşnutsuzluk okunuyordu. Biri seslendi: "Ne yapacağız peki?"

İnsanları önce haçlı seferine çağırıp ardından yataklarına yollamak olmazdı. Onları derhal harekete geçirebilecek somut adımlar gerekiyordu.

Bir haçlı seferi, dedi içinden. Bu iyi bir fikirdi.

"Yarın ben bu kılıcı Rochester'a götüreceğim," dedi Phillip. "Yarından sonra da Londra'ya. Siz de benimle geliyor musunuz?"

Birçoğu bel bel baktı. Arkalardan biri "Evet!" diye bağırdı. Bunun üzerine bir ikisi daha seslerini yükselterek o adama katıldı.

Phillip sesini biraz daha yükselterek, "'İngiltere'nin her köy ve kasabasına gidip bu hikâyeyi anlatacağız. Aziz Thomas'ı öldüren kılıcı herkese göstereceğiz. Rahip giysisinin üzerindeki kan lekelerini görsünler." Phillip bu temaya çok ısınmıştı, biraz daha öfkelenmek için kendini bıraktı. "Bütün bir Hıristiyanlık alemine, hatta gerekirse Roma'ya kadar yayılması için sesimizi yükselteceğiz. Ve böylece, uygar dünyanın kamuoyunu, bu din düşmanı, bu tüyler ürpertici cinayeti işleyen vahşi ve acımasız insanların aleyhine çevireceğiz."

Heyecanlarını ifade etmenin bir yolunu bekleyen insanlara Phillip şimdi onu da verecekti.

Önce, "Bu cinayet," dedi ağır ağır, sonra sesini iyice yükselterek, "Asla ... unutul... mayacak!" diye bağırdı.

Kalabalık hep bir ağızdan söylenenleri onayladı.

"Öyleyse haçlı seferimize hemen başlayalım."

"Başlayalım!"

"Bu kılıcı Canterbury sokaklarında bir bir dolaştıralım."

"Dolaştıralım!"

"Sur içinde oturan hemşehrilerimize gördüklerimizi anlatalım."

"Anlatalım!"

"Şimdi mumları getirin ve beni izleyin."

Kılıcı havaya kaldırarak katedralin ortasına doğru yürümeye başladı. Herkes peşinden gidiyordu.

Keşişlerden biri bir ilahiye başladı. Evlerin pencere kanatlarının arkasından lambalarla ocak ateşlerinin ışıkları görülüyordu; yürüyüş alayı geçerken neler olduğunu öğrenmek için herkes kapılarını açtı. Bazıları yürüyüşe katılanlara neler olduğunu sordu. Bazıları yürüyenlere katıldı.

Phillip tam köşeyi dönüyordu ki, William Hamleigh'i gördü.

William bir ahırın önünde durmuş, atına atlayıp kenti terk etmeden önce örme zırhlarını yeni çıkarmışa benziyordu. Yanında birkaç adamı vardı. Mum ışığında yürüyen alay iyice yaklaşınca, William şaşırdı. Phillip'in elindeki kırık kılıcı görünce iyice şafağı attı. Uzun bir süre şaşkın şaşkın bakındı, sonra "Durdurun bunu!" diye bağırdı. "Emrediyorum size, dağılın!"

William, kimsenin aldırmadığını görünce, bu kez doğrudan Phillip'e, "Kral adına, bunu durdurmanı emrediyorum!" dedi.

Phillip, arkadan gelenler sıkıştırdığı için istese de duramazdı. William'ın yanından geçerken, başını uzatarak, "Artık çok geç William!" diye bağırdı. "Artık çok geç!"

3

Küçük oğlan çocukları idamı görmeye çok erken gelmişlerdi. Aliena, kimliğini saklayabilmek için kukuletası da olan ucuz kumaştan bir pelerin giyerek Shiring'in pazar yerine geldiğinde, kedilere taş atıp birbirleriyle kavga edip duran, arada dilencilere acımasızca küfreden oğlanlar çoktan oradaydılar.

Aliena biraz uzakta durarak idam sehpasını seyretmeye koyuldu. Buraya gelmeye hiç niyeti yoktu. Kontluk görevini üstlendiği yıllarda çok sayıda idama tanık olmuştu. O sorumluluğu üzerinden atınca, bundan böyle asılan birini görmezse çok mutlu olacağını düşündü. Ama bu idam başkaydı.

Kardeşi Richard Suriye'de öldüğü için artık kontluk işini bırakmıştı. Ne tuhaftır ki Richard savaş alanında değil, depremde ölmüştü. Haber ona altı ay sonra ulaşabildi. Onu on beş yıldır görmemişti, bundan böyle de bir daha hiç görmeyecekti.

Tepede, kale kapıları açılınca, mahkum, muhafızların arasında görüldü. Aliena'nın Shiring Kontu olan oğlu Tommy de arkadan geliyordu.

Richard'ın çocuğu olmamıştı, bu yüzden ardılı yeğeni oldu. Becket skandalı nedeniyle nüfuzu azalan ve şaşkına dönen kral, Tommy'nin kontluğunu fazla bekletmeden derhal onayladı.

Tommy iyi bir kont olacaktı. Buna doğuştan yatkındı. Oğlunun iyi bir inşaatçı olmasını isteyen Jack uzun süre kont olmasına karşı çıktıysa da sonunda gerçeği kabul etmek zorunda kaldı. Tommy bir kez bile bir taşı doğru bir biçimde kesmeyi becerememişti. Artık ona herkes Thomas diye hitap ediyordu.

Tommy kontluğu devralınca, herkes Aliena'nın kalede kalacağını, geliniyle dırdır edip torunlarıyla oynayacağını sanmıştı. Aliena

böyle düşünenleri alaya aldı. Tommy'nin karısını severdi, hoş kızdı. Üç torununun üçüne de bayılıyordu, ama elli üç yaşında emekli olmaya niyeti yoktu. Kingsbridge yakınlarında Jack'le taş bir bina almış, yeniden yün alım satım işlerine dönmüştü.

İdam alayı alana girerken, Aliena daldığı hayallerden silkindi. İpin ucunda tökezleyerek yürüyen mahkumun elleri arkadan bağlıydı. Mahkum, William Hamleigh'di.

Alanda oldukça kalabalık toplanmıştı. Bir sürü insan William'ın sonunu göreceği için çok sevinçliydi.

Aliena, Başpiskopos Thomas'ın öldürülmesine duyulan tepkinin bir benzerini daha ne görmüş ne de işitmişti. Haber bir yangın ateşi gibi bütün bir Hıristiyanlık alemini sarmıştı. Dublin'den Kudüs'e, Toledo'dan Oslo'ya kadar. Papa yas tutmuştu.

William'ın adamları cesedi katedralden çalmak isteyince, bunun üzerine keşişler uyarılmış, onlar da cesedi saklamışlardı.

Bu, William'ın son cinayeti oldu. Telaş içinde Shiring'e döndüğünde, Tommy onu tutuklatmış ve kutsal yerlere ve kişilere saldırmakla suçlamış, Piskopos Phillip'in mahkemesince de suçlu bulunmuştu. Başka zaman olsa hiç kimse bir şerifi mahkum etmeyi göze alamazdı, çünkü o kralın memuruydu; ama bu davada doğru olan tam tersiydi. Hiç kimse, kral bile, Becket'ın katillerinden birini savunmayı göze alamazdı.

William vahşi bir hayvan gibi şaşkın şaşkın bakınıyordu; ağzından salyalar akıyordu. Bir yandan da abuk sabuk sesler çıkararak inliyordu. Tuniğinin eteğini ıslattığı görülüyordu.

Aliena, eski düşmanının darağacına doğru sendeleyerek ilerlediğini seyrederken, otuz beş yıl önce ırzına geçen o acımasız ve kaba adam aklına geldi. İdam sehpasına yaklaşınca nasıl da çırpınarak bağırıp çağırmaya başlamıştı. Silahlı adamlar onu mezbahaya götürülen bir domuz gibi sürükleyip duruyorlardı. Aliena'nın içinde en ufak bir acıma duygusu yoktu. Hissettiği tek şey iç rahatlığıydı. William bir daha kimseyi korkutamayacaktı.

Öküz arabasının üzerine çıkarılırken bağırarak tekmeler savurmaya başladı. Bir hayvandan farkı yoktu, kıpkırmızı olmuş vahşi ve kir pas içinde bir yüz. Dört silahlı adam onu güçlükle zaptetmeye çalışırken bir beşincisi ilmiği boynuna geçirdi. O kadar çırpındı ki, düğüm onun aşağıya salıverilmesine vakit kalmadan iyice gerildi ve

çabalamaları sonucu boynunu sıkmaya başladı. Silahlı adamlar geri çekildi. William debelendikçe boğulur gibi oluyor, etli yüzü morarıyordu.

Kalabalıktan çıt çıkmıyordu. Küçük oğlan çocukları bile bu korkunç görüntü karşısında seslerini kesmişlerdi.

Öküzün böğrüne biri bir değnekle dokununca, hayvan ileriye doğru hareket etti ve William düştü. Ama boynu kırılmadı. İpin ucunda sallanıp durdu, yavaş yavaş soluğu kesiliyordu. Gözleri açıktı. Aliena onun kendisine baktığını sandı.

William'ın yüzünün rengi gittikçe koyulaştı. Acı içindeki kıvranmaları seğirmelere dönüştü. Sonunda gözleri yuvalarından fırlayacak gibi oldu, ardından göz kapakları kapandı ve hareketsiz kaldı. Ve dili mide bulandırıcı bir biçimde dişlerinin arasından dışarı fırladı. Artık ölmüştü.

Aliena'nın içi rahattı. Kalabalık yavaş yavaş dağılmaya başladı. Küçük oğlan çocukları ağız yüz hareketleriyle birbirlerine can çekişme taklitleri yapıyorlardı. Silahlı adamlardan biri idam sehpasına çıkarak ipi kesti ve William'ı aşağıya indirdi.

Aliena oğluyla göz göze geldi. Oğlu biraz şaşırmışa benziyordu. Hemen annesinin yanma geldi ve eğilerek elini öptü. Aliena, oğlum, dedi içinden, koca oğlum benim, Jack'in oğlu. William'dan hamile kalabileceğini düşününce nasıl da dehşete düştüğünü anımsadı.

"Bugün buraya gelmiş olabileceğin hiç aklıma gelmedi," dedi Tommy.

"Gelmem gerekiyordu. Onun öldüğünü görmeliydim."

Tommy şaşkın şaşkın baktı. Hiçbir şey anlamadı. Aliena buna sevindi. Umarım ileride öyle şeyleri anlamak zorunda kalmaz, dedi içinden.

Tommy annesine sarıldı, pazar meydanından birlikte uzaklaştılar. Aliena hiç arkasına bakmadı.

Sıcak bir yaz günü, Jack galeride, transeptin serinliğinde, Aliena ve Sally ile oturmuş yemek yiyordu. Rahipler ve koro bölümünde, öğle duası için ilahi okuyan keşişlerin sesi uzaktan gelen bir su sesini andırıyordu. Önlerinde soğuk kuzu pirzolası ve beyaz taze ekmekle içi altın sarısı birayla dolu bir de taş kase duruyordu. Jack sabahtan beri gelecek yıl inşaatına başlayacağı yeni koro bölümünün planları

üzerinde çalışmıştı. Sally bembeyaz dişleriyle pirzolasını parçalamaya çalışırken, bir yandan da babasının krokilerine bakıyordu. Jack anladı, gene çizdiği krokileri eleştirecekti. Aliena'ya baktı. Aliena da Sally'nin bir şeyler söyleyeceğini yüzünden okumuştu. O da ne diyeceğini merak ediyordu. Anlayışlı anne baba olarak gülerek bakıştılar.

"Binanın doğu kısmını neden kemerli inşa etmek istiyorsun?" dedi Sally.

"Saint-Denis modelini esas aldım da ondan."

"Bunun ne yararı var?"

"Yararı var, çünkü bu sayede akın akın ziyaretçi gelecek buraya."

"Demek bu yüzden pencereleri küçük tuttun bu kadar."

Jack, öyle ya pencerelerin ortaya çıkmasına ne kaldı ki, dedi içinden, çünkü Sally camcıydı. Kızgınlığını belli etmemeye çalışarak, "Sence pencereler *küçük* mü?" dedi. "Bu pencereler çok kocaman. İlkinde o boyutta pencereler inşa ettiğimde, binanın dayanamayıp yıkılacağını sanmışlardı."

"Eğer koro bölümü kare biçiminde inşa edilecek olsaydı, çok kalın duvarlar gerekirdi," diye ısrar etti Sally. "Pencereleri işte o zaman büyük tutabilirdin."

Jack, bu da bir fikir, dedi içinden. "Hem böyle de ziyaretçi akını sağlanabilir," diye ekledi.

"İşte o zaman güneşin ışıkları kocaman pencerelerden pırıl pırıl parlardı," dedi Sally.

Jack gözlerinin önünde canlandırabiliyordu. "Mızraklar gibi sıra sıra sivri kemerli dar pencereler."

Sally, "Ya da bir gülü andıran kocaman bir kemerli pencere," diye ekledi.

İşte bu çok güzel bir fikirdi. Avlunun ortasında duran bir insana, kemerli bir pencere binbir renkli ışıklar saçan kocaman bir güneş gibi görünürdü. Jack gözünün önüne getirebiliyordu. "Keşişler camlarda nasıl bir şey olsun istiyorlar?"

"Yasalar ve Peygamberler," dedi Sally.

Jack kaşlarını kaldırarak, "Seni açıkgöz, demek sen bu fikri daha önce Başrahip Jonatan'la görüştün bile, öyle mi?" dedi.

Sally suçlu suçlu baktı, ama o sırada genç taş yontucu Keski

Peter gelince, babasına yanıt vermekten kurtuldu. Saçları sürekli alnına dökülen Peter, utangaç ve sakar bir oğlandı, ama taş yontmakta üstüne yoktu. Jack ondan çok hoşnuttu.

Jack, "Senin için ne yapabilirim, Peter?" dedi.

"Ben aslında Sally için gelmiştim," dedi Peter.

"Pekâlâ, o burada işte."

Sally, eteğindeki ekmek kırıntılarını eliyle temizleyerek ayağa kalktı. "Sonra görüşürüz," dedikten sonra Peter'la birlikte alçak kapı aralığından geçerek döner merdivenden aşağıya indiler.

Jack ve Aliena birbirlerine baktılar.

Jack, "Sally biraz kızarır gibi oldu galiba," dedi.

"Umarım," dedi Aliena. "Yapma Tanrı aşkına, onun da birilerine âşık olma zamanı geldi artık; kız yirmi altı yaşında!"

"Pekâlâ, pekâlâ. Ben umudumu kesmiştim de. Yaşlı kız kalmayı aklına koydu sanıyordum."

Aliena başını iki yana sallayarak, "Sally mi? Ötekiler gibi Sally de sağlıklı bir kız," dedi.

"Öyle mi?" dedi Jack. "Kızlar Keski Peter'la evlenmeye pek heveslenmiyorlar da."

"O kızlar Tommy gibi cüsseli, yakışıklı erkeklere düşkünler. Sally başka. Sally, akıllı ve duygulu insan istiyor. Peter tam ona göre."

Jack başıyla onu onayladı. "Tıpkı babaannesi," dedi. "Annem de garip birine âşık olduydu."

"Sally annene, Tommy de tıpkı babama benziyor," dedi Aliena.

Jack gülerek Aliena'ya baktı. Her zamankinden daha da güzeldi. Elini tutarak çenesine dokundu. "Tıpkı benim uçmaya hazırlanan payandalarım," dedi.

Aliena gülümsedi.

Jack elini önce boynuna, sonra göğsüne doğru götürdü. Eskiden göğüsleri kuş gibi hafif, her an dışarı fırlaycak gibiydiler, meme başları dışarıdan belli olurdu. Şimdi göğüsleri hem daha yumuşak hem daha sarkıktı. Ama onları ne kadar değişseler de hep sevmişti. Yaşlanınca nasıl olacaklar acaba, dedi içinden. Pörsüyüp buruşurlar mıydı acaba? O zaman da severim herhalde, dedi içinden. Meme başını kuvvetlice sıktı ve eğilerek dudaklarını öptü.

"Jack, kilisede olduğunu unutma," diye mırıldandı Aliena.

Jack, "Boş ver," dedi ve elini karnının üzerinden kasıklarına doğru uzattı.

Merdivenlerden bir ayak sesi duyulunca, Jack suçlu suçlu geri çekildi. Aliena, Jack'in bozulduğunu görünce, bir aldırmazlık içinde, "Gördün mü, Tanrı razı gelmedi," dedi.

Jack, yarı alaycı bir sesle, "Sana sonra gösteririm," diye mırıldandı.

Ayak sesleri merdivenlerin başına kadar devam ettikten sonra, Başrahip Jonathan ortaya çıktı. Her ikisini de hüzünlü bir ifadeyle selamladı. Çok ciddi görünüyordu. "Sana söylemek istediğim bir şey var, Jack," dedi. "Revaklara kadar gelir misin?"

Jack, ayağa kalkarak, "Elbette," dedi.

Jonathan döndü, döner merdivene doğru yürüdü. Jack, kapı ağzında durdu ve eliyle Aliena'yı tehdit eder gibi yaptı. "Sonra," dedi.

Aliena güldü. "Söz mü?"

Jack, Jonathan'ın arkasından yürüdü. Transeptin, revaklara açılan kapısının önüne geldiklerinde, Jonathan başıyla Jack'e, revakların orada bir taş çıkıntı üzerinde oturmakta olan bir keşişi işaret etti. Keşişin yüzünü kukuletası örtüyordu; onlar durunca adam başını kaldırdı baktı, sonra birden bakışlarını uzaklaştırdı.

Jack elinde olmayarak bir adım geri çekildi. Keşiş Waleran'dı.

Jack kızgın bir sesle, "Bu iblisin ne işi var burada?" dedi.

"Yaradanıyla buluşmaya hazırlanıyor," dedi Jonathan.

Jack kaşlarını çattı. "Anlamadım."

"Adam mahvolmuş," dedi Jonathan. "Ne mesleği, ne nüfuzu, ne de dostları... Hiçbiri yok artık. Büyük ve nüfuzlu bir piskopos olmasını Tanrı'nın da istemediğinin farkında. Yaptıklarının yanlışlığını anlamış. Buraya yayan yapıldak geldi. Günahlarını bağışlaması için Tanrı'ya dua ederek yaşamının son günlerini burada geçirmek istiyor. Sıradan bir keşiş olarak manastırda kalmasına izin vermem için yalvardı bana."

"Buna inanmak zor," dedi Jack.

"Başta ben de inanmadım."

Jack omuzlarını silkti. Waleran'ın manastırda kalmasında kendi açısından bir sakınca yoktu. "Onu görmemi neden istedin peki?" dedi.

"Sana, babam neden astıklarının hikâyesini anlatmak istiyor."

Jack dondu kaldı.

Waleran bir taş kadar hareketsiz oturuyor, gözleri boşluğa bakıyordu. Ayakları çıplaktı. Waleran'ın korkulacak bir yanı kalmadığını Jack de anlamıştı. Yenik, zayıf ve acınacak bir durumdaydı.

Jack gitti, Waleran'ın bir metre kadar uzağında, bir taş çıkıntının üzerine oturdu.

"Henry nüfuzlu bir kraldı," dedi Waleran. Herhangi bir girişe gerek duymadan anlatmaya koyuldu. "Kimi baronlar bu durumdan hoşnut değildi. Bir dahaki sefere daha zayıf bir kral olsun istiyorlardı. Henry'nin William adında bir oğlu vardı."

Bunlar eskilerde kalmıştı. "Ben doğmadan önce," dedi Jack.

"Bir grup baron, Henry'nin oğlu William'ı öldürmeye karar verdi. Tahta kimin geçeceği belli olmayınca yeni kralın seçiminde etkin rolleri olacağı düşüncesindeydiler."

Jack, Waleran'ın bir numara yapmasından kuşkulandığı için zayıf ve solgun yüzüne daha dikkatlice baktı. Yaşlı adam yorgun ve bitik bir durumdaydı. "Ama William, bir deniz kazasında batan *Beyaz Gemi*de öldü."

Waleran, "O bir deniz kazası değildi," dedi.

Jack birden yerinden sıçradı. Bu doğru olabilir miydi? Gene de bir başpiskoposun uğradığı cinayetten daha dehşet verici sayılmazdı. "Devam et," dedi Jack.

"Baronların adamları karinasında delikler açarak gemiyi batırdılar, sonra da bir sandalla kaçtılar. Gemidekilerin hepsi öldü. Yalnız bir tanesi bir yelken direğine tutunarak kıyıya çıkmayı başardı."

"O benim babamdı," dedi Jack. İşin nereye varacağını anlamaya başlamıştı.

Waleran konuşurken gözlerini Jack'in gözlerinden kaçırıyordu.

"Suikastçılardan birine ait kalenin yakınlarında bir yerde kıyıya çıkan adamı hemen yakaladılar. Onları ele vermesi düşünülemezdi. Aslında, geminin batırıldığının bile farkında değildi. Onu serbest bırakırlarsa bildiklerini başkalarına anlatacağından korktukları için onu kaçırıp İngiltere'ye götürdüler ve güvenebildikleri insanlara teslim ettiler."

Annesinin söylediğine göre babasının tek sevdiği şey insanları eğlendirmekti. Ama Waleran'ın anlattıklarında bir gariplik vardı.

Jack sordu: "Onu neden derhal öldürmediler?"

"O bir suçsuzdu. Herkesi eğlendiren bir jongleur'dü. Öyle bir şeyi göze alamadılar. En pervasız insanların bile merhametli bir yanları olabiliyor."

"Neden fikir değiştirdiler peki?"

"Sonunda tehlikeli olmaya başladı da ondan. Başta hiç kimse için bir tehlike oluşturmuyordu, İngilizce bilmezdi çünkü. Ama zamanla öğrendi ve dostlar edinmeye başladı. Bu yüzden onu manastırın yatakhanesinin altındaki hücreye kapattılar. O hayatta olduğu sürece rahat edemeyeceklerini anladılar. Zindan gibi bir zindana atılsın istiyorlardı. Ve bize onu öldürmemizi söylediler."

"Neden bu isteklerine karşı çıkmadın?"

"Her üçümüz de hırslı insanlardık," dedi Waleran. "Percy Hamleigh, Başrahip James ve ben." İlk kez yüzünde heyecanlı bir ifade oluşmuştu. "Annenin söylediği doğru... Her üçümüz de ödüllendirildik. Ben başdiyakos oldum, böylece kilisedeki meslek yaşamımda hızla yükseldim. Percy Hamleigh hatırı sayılır bir toprak sahibi oldu. Başrahip James de manastırına gelir getirecek yeni mülkler edindi."

"Peki ya baronlar?"

"Gemi olayının ardından üç yıl boyunca Henry'ye saldırılar başladı. Henry arkasında erkek evlat bırakmadan ölünce, tahta Stephen geçti. İç savaşın bütün şiddetiyle sürdüğü yirmi yıl boyunca, baronlar kendi bölgelerini birer kral gibi yönettiler. Onlara dur diyecek bir merkezi otorite kalmamıştı."

"Demek babam bu yüzden öldü."

"Baronların çoğu savaş sırasında öldü, oğullarının da çoğu öldü. Babanı ölüme götüren o önemsiz yalanlarımız, sonunda döndü dolaştı bizim yakamıza yapıştı. Annen idamdan sonra bizi lanetledi, laneti de başarılı oldu. Remigius'un mahkemede dediği gibi, Başrahip James yaptığına dayanamadı, kahrından öldü. Percy Hamleigh gerçek ortaya çıkmadan öldü, oğlu asıldı. Bir de bana bak. Yaptığım yalancı tanıklığımın elli yıl sonra cezasını çekiyorum, o da mesleğimin sonu oldu."

Jack, sonunda babasıyla ilgili her şeyi öğrenmiş oldu. Yaşamı boyunca tek isteği buydu. Artık içinde ne bir kızgınlık ne bir intikam duygusu taşıyordu. Babasını tanımamıştı, onun yerine Tom'u

tanımıştı. Ona inşaat sevgisini, yaşamının ikinci büyük tutkusunu o aşılamıştı.

Jack ayağa kalktı. Olaylar o kadar geride kalmıştı ki, artık onu ağlatamazlardı. O zamandan beri ne çok şey olmuştu. Çoğu da birbirinden güzel şeylerdi.

4

Phillip, İngiliz piskoposların alabildiğine bol ve renkli kıyafeti içinde, bir kralın fidye tutarı değerindeki asası elinde, kadim Hıristiyan kenti Canterbury'nin Batı Kapısı'mn önünde duruyordu.

Altmış altı yaşındaydı ve yağmur yaşlanmış kemiklerini sızlatmaktaydı. Bundan sonra evinden bu kadar uzaklaşarak canını tehlikeye atmayacaktı. Ama herkes için önem taşıyan böyle bir günü kaçırmak olmazdı. Bir bakıma, bugünkü tören yaşamı boyunca yaptığı en güzel işin ödülü olacaktı.

Tarihe geçmiş Başpiskopos Thomas cinayetinden üç buçuk yıl sonraydı. O kadar kısa bir süre içinde, gizemli Thomas Becket kültü bütün dünyaya yayılmıştı. O gün mum ışığında tören alayının başında Canterbury sokaklarından geçerken nasıl bir şeyi başlattığının farkında bile değildi. Papa, neredeyse düşünmeye bile gerek görmeden Thomas'ı derhal aziz ilan etmişti. Kutsal topraklarda, keşiş-şövalyeler tarafından kurulan Aziz Thomas Şövalyeleri adıyla yeni bir mezhep ortaya çıktı. Thomas'ın ölümü şunu göstermişti ki, kilise ile krallık arasındaki mücadelede krallık yönetimi ancak kaba kuvvet sayesinde üstünlük sağlayabiliyordu. Aziz Thomas kültü bu tür zaferlerin her zaman kof olduğunu kanıtladı. Ne de olsa, kralların gücü de kusursuz ve kesin değildi; halkın istekleri doğrultusunda engellenebilirdi. Bu değişiklikleri görmeye Phillip'in ömrü yetti. Bu değişikliğe tanık olmakla kalmadı, gerçekleşmesine de katkısı oldu. Bugünkü tören işte onun anısına düzenleniyordu.

Koca kafalı, bodur bir adam puslu ve yağmurlu havada kente doğru yürüyordu. Ne ayağında çizme ne de başında şapka vardı. Arkasında belli bir uzaklıktan kalabalık bir grup atlı onu izliyordu.

Bu adam Kral Henry'ydi.

Önceden planlanan düzenlemeye göre, Phillip yola çıktı ve çıp-

lak ayaklı kralın önünde katedrale doğru yürümeye başladı. Kral başını önüne eğmiş bir halde onu izledi. Halk şaşkınlık içinde, sesini çıkarmadan gözünü dikmiş, karşısında kendini bu denli küçük düşüren İngiltere Krah'nı seyrediyordu. Kralın maiyeti belli bir uzaklıktan onu izliyordu.

Phillip onu katedral kapısına kadar götürdü. Görkemli kilisenin kocaman kapıları açık duruyordu. Yüzyılın politik bunalımının doruk noktasında yer alan iki insandan oluşan yürüyüş alayı içeri girdi. Avlunun içi tıklım tıklımdı. Kalabalık geriye çekilerek onlara yol verdi. Fısıldayarak konuşan insanlar, sırılsıklam bir halde, kiliseye bir dilenci kılığıyla giren Hıristiyanlık dünyasının en mağrur kralını karşılarında görünce afallayıp kaldılar.

Avluyu ağır ağır geçtikten sonra merdivenlerden mahzene indiler. Martir'in yeni yapılan türbesinin yanında, ülkenin en büyük ve nüfuzlu piskoposlarıyla rahiplerinin yanı sıra Canterbury keşişleri de bekliyordu.

Kral yere diz çöktü.

Arkasından maiyeti de mahzene indi. İngiltere Kralı, herkesin önünde günah çıkardı ve Aziz Thomas cinayetine bilmeden neden olduğunu itiraf etti. İtirafını tamamladıktan sonra pelerinini çıkardı. Altında yeşil bir tunikle bir gömlek vardı. Sırtını hafifçe bükerek tekrar diz çöktü.

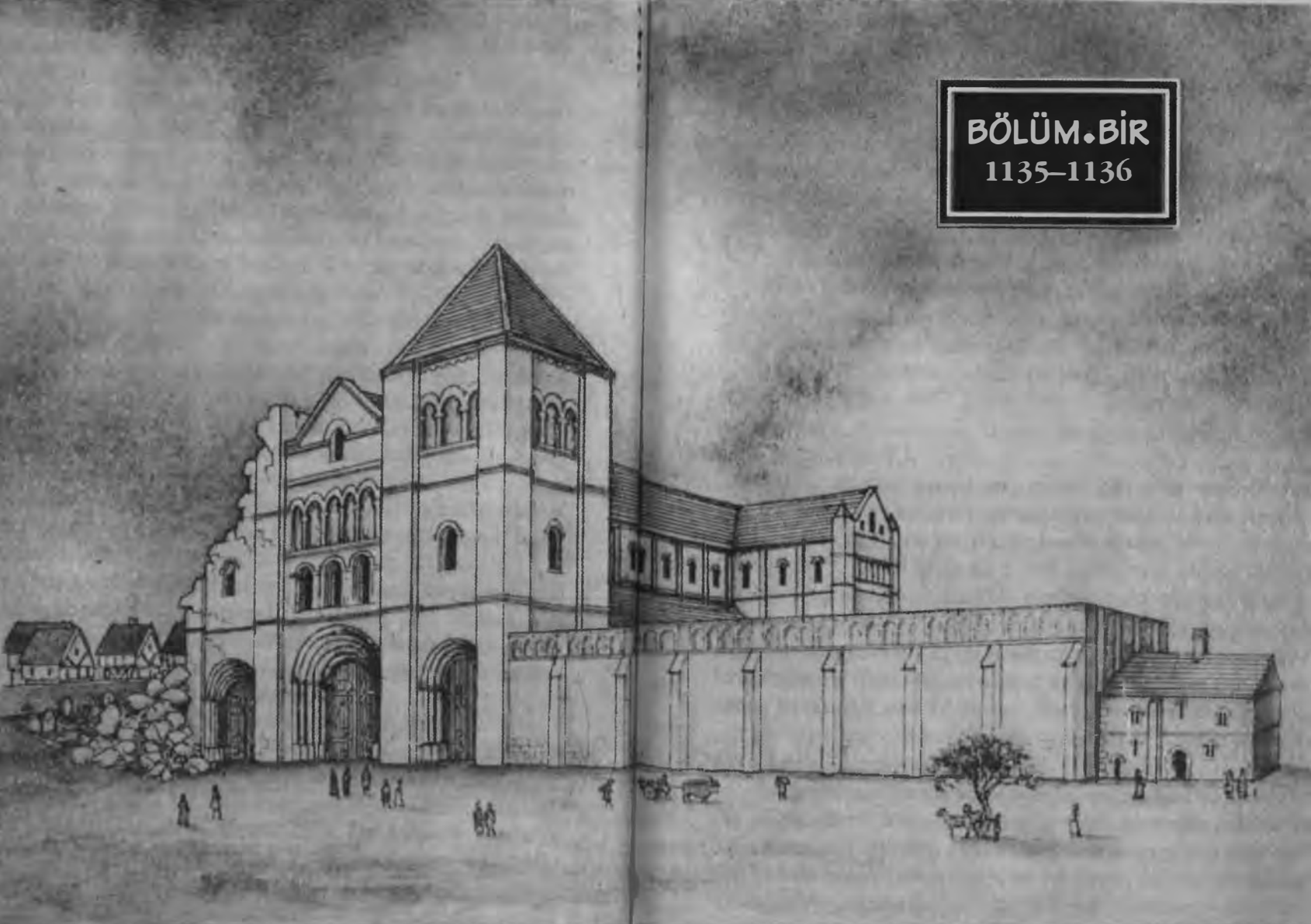
Londra Piskoposu bir sopa çıkardı. Kral kırbaçlanacaktı.

Hazır bulunan her rahip beşer, keşişler de üçer sopa vuracaklardı. Sopalar simgesel olacaktı elbette; çünkü iş ciddiye binerse, orada seksen keşiş vardı, kral ölürdü.

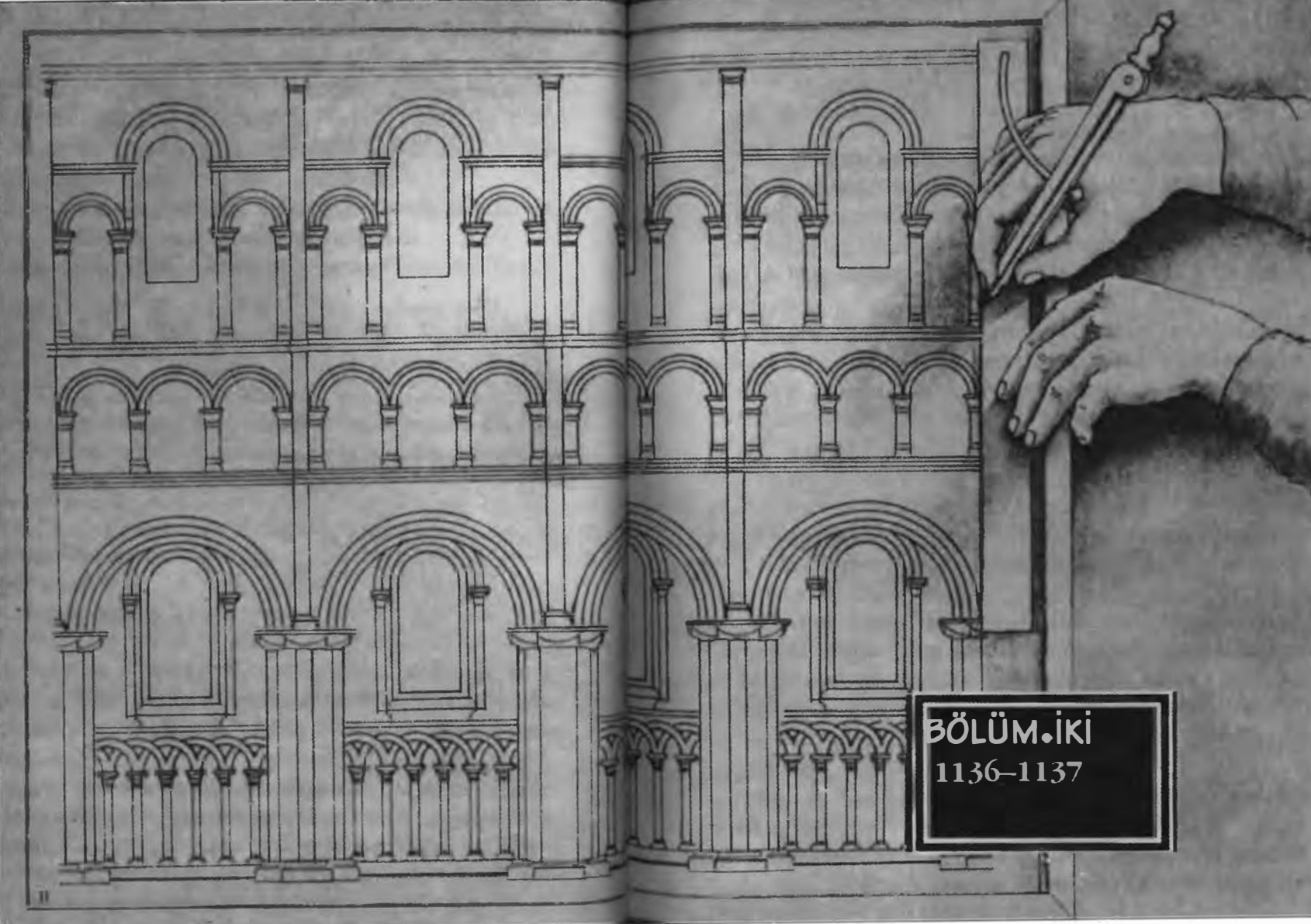
Londra Piskoposu kralın sırtına sopayla beş kez hafifçe dokundu. Sonra arkasına döndü ve sopayı Kingsbridge Piskoposu Phillip'e uzattı.

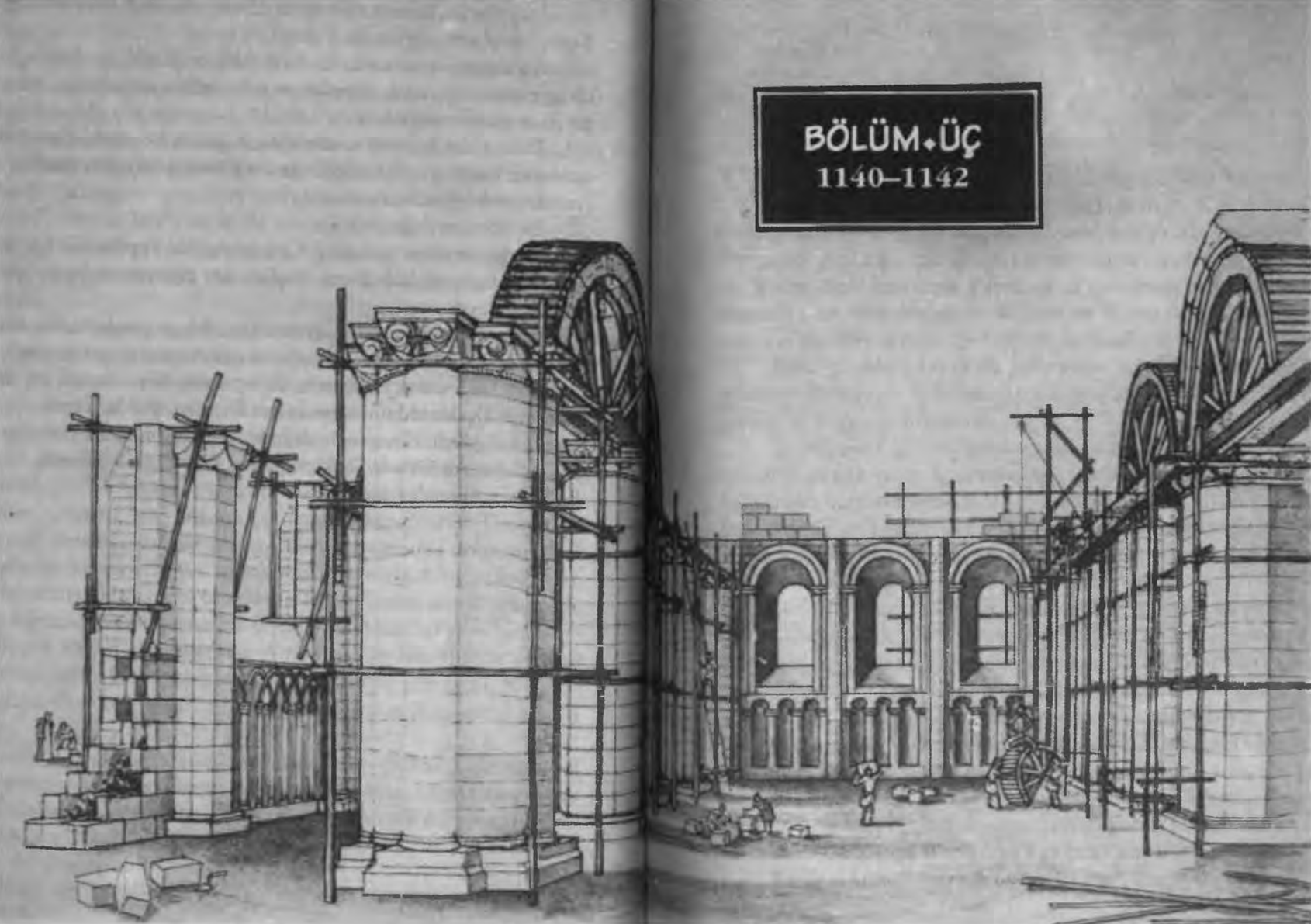
Phillip kralı kırbaçlamak için ileriye doğru çıktı. Böyle bir şeyi görmek bile bunca yılı yaşamış olmaya değerdi. Bundan böyle bu dünya hep aynı kalmayacak, dedi içinden.

–SON–

BÖLÜM•BİR
1135–1136

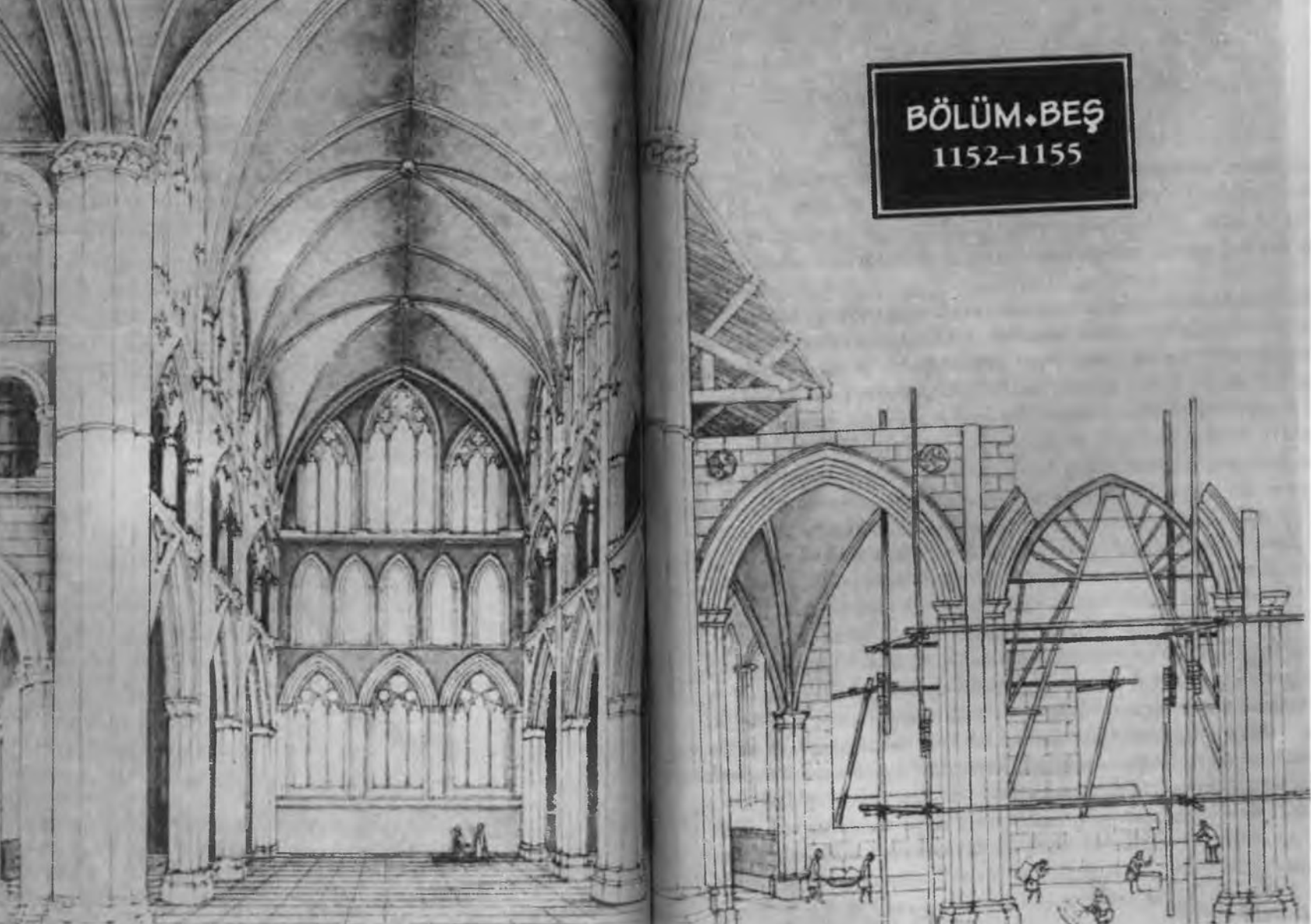

BÖLÜM.İKİ
1136–1137

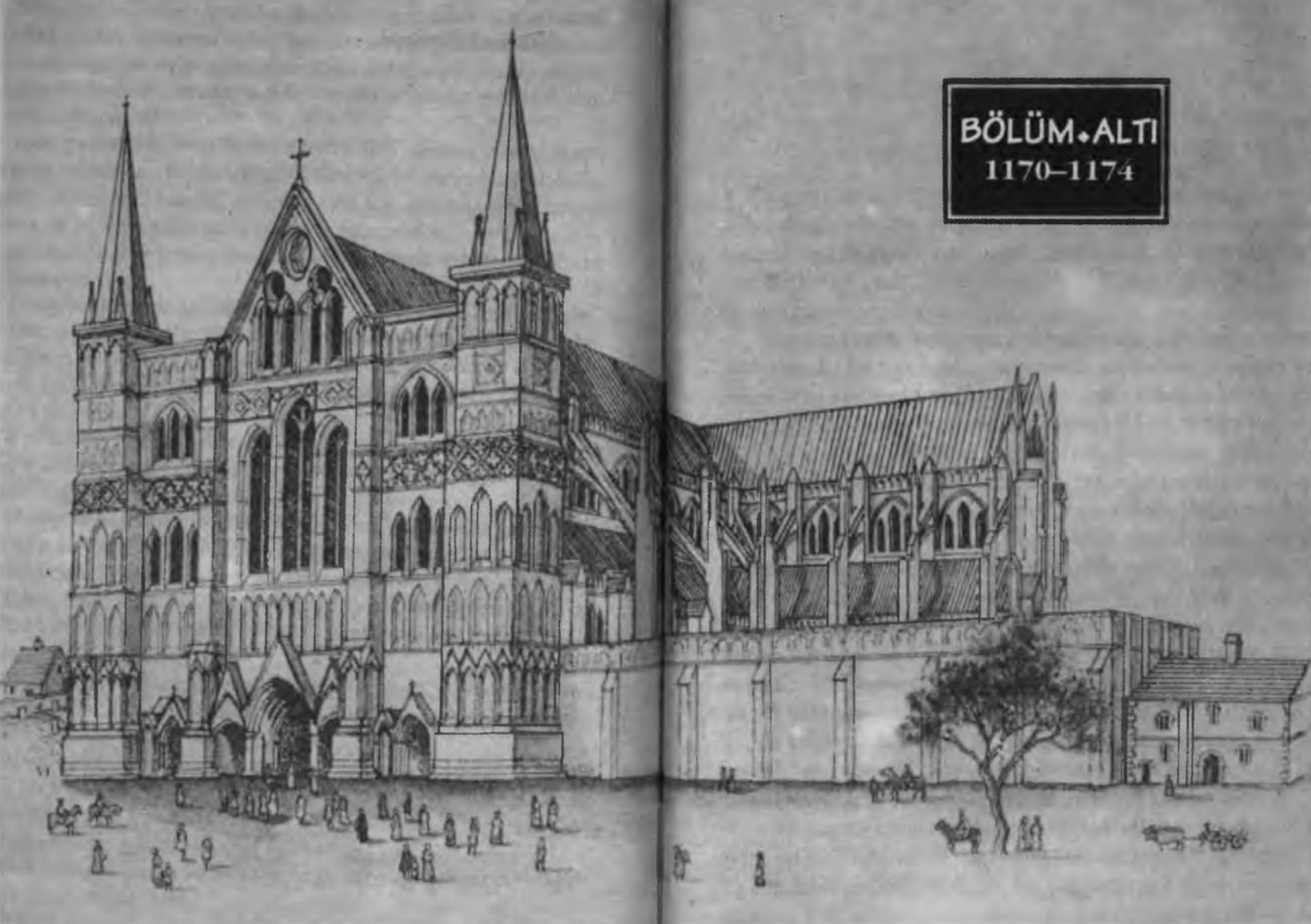

BÖLÜM•ÜÇ
1140–1142

BÖLÜM DÖRT
1142–1145

BÖLÜM•BEŞ
1152–1155

BÖLÜM • ALTI
1170–1174

BİR KATEDRALİN ÖYKÜSÜ

Her şey 25 Kasım 1120 gecesi İngiltere'ye doğru yola çıkan *Beyaz Gemi*'nin, Barfleur açıklarında batmasıyla başlar. Bu olaydan yalnızca bir kişi sağ olarak kurtulur. Onun idam edilmesi sonrasında yaşananlar, bir katedralin inşası ve güçlü bir aşkın yıllar içindeki serüveni çerçevesinde gelişir.

Bir yanda aralarındaki çekememezlikler ve rekabet yüzünden birbirlerini bir kaşık suda boğmaya çalışan din adamları, keşişler, başrahipler, piskoposlar, öte yanda tek amaçları bir katedralin inşaatını gerçekleştirmek olan duvarcılar, marangozlar, demirciler, çıraklar ve onların başındaki başmimar Jack usta.

On ikinci yüzyıl İngilteresi, Ken Follett'ın başyapıtı sayılan *"Bir Katedralin Öyküsü"*nde kusursuz biçimde okura yansıtılıyor.

ISBN 978-975-10-2957-7

9 789751 029577